Jacob Roberts

119 28th Street

Pittsburg Pa.

ספרואל איז געבארן געווארן ג

אין טבת 1912

הויזער וואס זיי זיינען געבוירן געווארין

משה ברוך ט׳ בתמוז 5טען אין דזולי 1922

ועזל ה׳ בכסלו דעצעמבער 5״ ווילן וועטען מאוו. 1926

אליהו כ״ג בכסלו פעשבאווער דיסעמבער 6 1928

שלום אהרן שבתיה פרשה נח סעפט. 23 1930

יהודה אריה ברב וועל לורענץ

שבת פורים... פרשה בהר 15טען

אין אייר מאי 18 1935 אין אויברויז

משה יהודה בר״ב עזבאלדריוטען אין שבת תרצ״ט 1939

מנחת ברב וועל ליבער וועטען אין תמוז תרצ״ט 1939

רחל רבקה 3טען אין אב תש״א רויבעטס 1941

מאגילניצקי׳ס

ליניען

סקול חומש

— אָדער —

עוֹזֵר הַמּוֹרֶה וְהַתַּלְמִיד

(דעם לעהרער׳ס און שילער׳ס געהילפע)

יין גאַנץ נייע אונד לייכטע מעטהאָדע

אונטעררי‏כטען גאנץ חומש, אהן ענדערונג אדער אבקירצונג. מיט גרויס ערפאָלג
מיט דער הילפע פון א נייע „ליניען־סיסטעם״

פיר סקולס, חדרים, תלמוד תורה׳ס און זעלבסט־אונטערריכט

— פון —

יוסף בן יהודה מאגילניצקי

יינציפאל־לעהרער פון מאגילניצקי׳ס „בְּנֵי צִיּוֹן סְקוּל״, 708 סויטה 5טע סט., פילאדעלפיא, פא.
(פאָרמאלס לעהרער פיר העכערע העברעאישע אונטערריכט אין די היברו עדיוקיישען סאָסייטי׳ס סקול)

ספר בראשית

7טע, פערבעסערטע אויפלאגע.

— פערלאג און דרוק פון —

יוסף מאגילניצקי, 708 סויטה 5טע סטריט.

פילאַדעלפיאַ, פאַ.

שנת תרס״ט.

פאַרשלעגע און בעמערקונגען פיר לעהרער.

1) דאס שרייבען די חומש און די איבערזעצונג וועט פיעל נוצען ברייגגען דעם לערנ
1) אין אַ שטונדע שרייבען קען מען מעהר לערנען אלס אין 3 שטונדען מינדליך שטודירען.
מעהר ערפרישענד פיר דעם קינד, ווען עס קען וועקסלען דעם אַרט לערנען און ניט אימער לערנען
3) דאס קינד לערענט מעהר אדער ווייניגער שרייבען העברעאיש און אויך אידיש, וועלכעס וו
געשעצט פון דורכשניטליכע עלטערן. 4) די רוהיגקייט אין לעהר־צימער קען בעסער געהאַלטען ווע
שריפטליכען אַלס ביים מינדליכען שטודירען.

2) דער „עוזר המורה והתלמיד“ קען אויך בענוצט ווערען צום איבערזעצען „פון אידיש אין
רעאיש“ (מיט דעם לשון פון חומש). צו דיזען צוועק זאל בענוצט ווערען די „שטודיר־קאַרטע“ צוב
דעקען דעם חומש קאָלום (עמוד), אויף דעם זעלבען וועג, ווי עס ווערט בענוצט צום פערדעקען דעם
לום פון איבערזעצונג, ווען מען לערענט איבערזעצען „פון העברעאיש אין אידיש“.

3) ווען די אומשטענדען ערלויבען, דאַרף דער לעהרער אויפגעבען זיינע שילער „הויז־אַרבייט
פערפערטיגען לעקציאנען חומש צו הויזע. דיזעס מיטעל דאַרף בעזאָנדערס אנגעווענדעט ווער
תלמידים, וועלכע קענען בלויז אַ קליינע צייט פערברייגגען אין לעהרערס געגענוואַרט.

4) דאס אונטעררוכטען אידישע קינדער אין דיזען לאנד, וואו די שילער קומען פון פערשי
לענדער און געגענדען ווי: ליטא, פוילען, מאַלאָראסיא און אַנדערע טהיילען פון רוסלאַנד, רומעניען גא
א. נ. א. האט מיר געלערענט, דאס ביים איבערזאָגען פיר מיר דעם לעקציאן חומש זאגט יעדעס קינד א
אויסשפראַכע און ווערטער פון דעם געגענד פון וואַנען ער קומט, און ווערענד איינער זאגט די „ברייט“,
דער צווייטער „דאָס ברייט“ און דער דריטער „דאַס ברויט“. א. ד. ג. און מיין איבערזעצונג שטערט קיינע
צו בענוצען מיט זיין אויסשפראַכע און קען דארום בענוצט ווערען אין אלע אידיש שפרעכענדע געגענד

5) אין גאַנץ זעלטענע פעלע איז דער טעקסט גדרוקט אָהנע איבערזעצונג, ווייל דער אינהאַל
ניט פיר קינדער; צוליב דיזעלבע אורזאַכע זיינען צו מאַנכע ווערטער געגעבען געוואָרען ניט די רי
בעדייטונגען ווי צו״ב: „שכוב הייראַטען“. (אין אַזעלכע פעלע איז די ריכטיגע בעדייטונג געגעבען געו
אין אַ בעמערקונג). איך בין מוסר מודעה, דאס איך מיין דאמיט ניט אויסצודריקען מיין מיינונג, אז
פלעטצער דאַרפען ניט איבערזעצט ווערען, ניין, יעדער מעג טהאן ווי ער דיינקט בעסער, איך האב ע
געטהאן דארום, ווייל אזוי ווי דער „עוזר המורה והתלמיד“ איז אַ חומש, פון וועלכען דער תלמיד קען
פערפערטיגען זיין לעקציאן, דארום האב איך ניט געוואלט איבערזעצען אַזעלכע פלעצער, וואס מען
לעהרער דיינקען, אז עס איז ריכטיגער צו בעהאַלטען זייער אינהאַלט פון קליינע קינדער. די יע
ווידער, וועלכע דיינקען, אז מען דאַרף עס יא איבערזעצען פאר קינדער, וועלען לייכט קענען דיזע זעל
פלעטצער איבערזעצען מינדליך, ווי זיי האבען ביז יעצט געטהאן מיט גאַנץ תורה.

6) איך האב אין פיעל פלעטצער פערבראָכען געגען די רעגעלען פון זשאַרגאָן, אַ זאַך וועלכ
האב ניט געטהאָן אין מיין ענגלישער און רוסישער איבערזעטצונג, אום בעסער נאכצוקומען דעם הע
אישען; צו״ב: ר ח ב ה, ק ו מ ת ה (בראשית ו׳ 15) איז איבערזעצט ווי אים העברעאישען: איהר ב
איהר הויך, אָבוואָהל דאס בעציהט זיך אויף דאס ווארט ״קאַסטען„ וועלכעס איז מענליך אין אידיש,
קאַסטען) און עס וואלט דאַרום געדאַרפט איבערזעצט ווערען: ז י י ן ברייט, ז י י ן הויך.

7) אויב איהר בעגניגענד זיך ניט דאַמיט, וואס אייער תלמיד פערדעקט די איבערזעצונג מי
„שטודיר־קאַרטע“ אָדער אַ איינפאַכע שטיקעל פאַפיר, דאַן קענט איהר א הם געבען אַ איינפאַכען חומש
ער זאגט פאר איך איבער זיין לעקציאָן, אדער ווען איהר געהט איהם פערהערען פאר זיינע עלטערן.
קיין פורכט; אויב אייער תלמיד ווייס נור אין „עוזר המורה והתלמיד“, וועט ער פונקט אזוי גוט וויסען א
איינפאַכען חומש, איך האב עס הונדערטען מאַל פראַקטיקירט און איך בין זיכער דאַרין.

8) יעדער שילער מוז אליין האבען אַ חומש, ווען 2 לערנען אין איין חומש קען קיין דריטע
פאָ׳טשריטע געמאַכט ווערען.

9) אויב איהר האט פרובירט אליין לערנען אדער אונטעררוכטען אנדערען, פון דעם „עוזר
והתלמיד“ און איהר האט ניט געהאט דעם גרויסען ערפאלג, וועלכען דער שרייבער פון דיזע צייל
זיכערט אין זיינע פאָררעדען צו דער ערשטען און צווייטען אויפלאַגע, איז געוויס די אורזאַכע, וויי
פערשטעהט אַליין ניט גוט אָדער איהר ווייסט ניט ווי צו ערקלערען אַייערע תלמידים ווי פראַקטיש א
פיהרען די שטודיר־רעגלען, (זעה זייטע 5 פון דער הקדמה צו דער ערשטען אויפלאַגע). שטודי
דארום נאך אַמאָל, לערענט אַליין ווי אנצואווענדען די שטודיר־רעגעלען ל מ ע ש ה, און ערקלע
רעדט צו אייערע תלמידים די ערשטע צייט ה ש כ ם ו ד ב ר ווי אָנצואווענדען די רעגעלען אין ל
ביז זיי וועלען עס פערשטעהען און טהאָן, דאַן וועט איהר זיך איבערצייגען, אז איך האב ניט איבערט
ריידענדיג וועגען די גרויסע נוצען פון דעם „עוזר המורה והתלמיד“.

10) די קלאַמערס ( ), אין וועלכע מאַנכע ווערטער זיינען געדרוקט אין דער איבערזעצונג, בעז
אז דאס ווארט אדער ווערטער זיינען ניט׳אָ אין העברעאיש, נור זיי מוזען צוגעלייגט ווערען אין זשאַ
און דער צייכען [ ] בעדייטעט, אז דאס ווארט איז דאָ אין העברעאיש, אבער ער איז אונגעטהיג אין א

ידוע הוא לכל גדל נחיצת הקריאה הנכונה על פי חקי הדקדוק, ומה גם בקריאת דברים בקהל רב. אשר קורא קריאה משבשת, המלאה שגיאות בחקי הלשון כרמון, הוא ללעג ולקלס לרבים. לכן, לזכות את הרבים, צגנו פה לא רק סימני מלעיל ומלרע כי אם גם סימני שוא נח ושוא נע, ואת זאת עשינו באופן היותר שוט: כפפנו את השוא נע ועל החפץ לקרוא קריאה נכונה רק לדעת כי כל שוא אשר קומתו נפופה אל האות שאחריו כזאת (ׄ) הוא שוא נע, ורהוט הוא אל האות שאחריו. כמו: הַֽמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם. אקוה כי המורים והמבינים בעם יתנו תקף ועז לפעלי.

ברכות קדם הקריאה בתורה.

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · וְנָתַן־לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

ברכות אחרי הקריאה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת· וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

קודם קריאת ההפטרה אומר המפטיר זה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ · הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

אחר קריאת ההפטרה אומר המפטיר הברכות האלה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם· כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ · בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ· עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת־כְּבוֹדוֹ· כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· מָגֵן דָּוִד:

עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוֹדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת· עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ · יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

דאנקזאגונג.

צו דִי יֶענִיגֶע, װֶעלְכֶע הָאבֶּען מִיר
גֶעהָאלְפֶען און װֶעלֶען מִיר הֶעלְפֶען
אַרױסְצוּגֶעבֶּען אוּנְד פָארְטְצוּזֶעצֶען
דִיזֶען סֵפֶר, װִי אוֹיךְ מַיינֶע אַנְדֶערֶע
סְפָרִים „לְ בָ תֵּ י סֵ פֶ ר וְ לָ עָ ם“
(פִיר שׁוּהְלֶען אוּנְד דַאס פָאלְק),
דוּרְךְ בֶּעצָאהְלֶען אִין פָארְאוֹיס דֶעם
ס וּ בְּ סְ קְ רִ י בְּ שְׁ יָ אן פְּ רַ י י ז

שְׁפְּרֶעכֶע אִיךְ הִירְמִיט אוֹיס מַיין אִינִיגְסְטֶען או
הֶערְצְלִיכְסְטֶען

דאנק

און דְרוּק הִיר דִי נֶעמֶען פון דִיזֶע
עֶהְרֶען מֶענֶער און װִירְדִיגֶע פְרױעֶן

לזכרון עולם

בִּיטֶע, וֶעהְט, אוֹיבּ אַייעֶר נָאמֶען גֶעפִינְט זִיךְ אִין דִיזֶע

עֶהְרֶען־לִיסְטֶע

אוֹיבּ נִיט, וֶעהְט, אַז אַייעֶר נָאמֶען אוּן דִי נֶעמֶען פוּן אַייעֶרֶע פְרַיינְדֶע
זָאלֶען זִיךְ גֶעפִינֶען אִין דִיזֶע עֶהְרֶען־לִיסְטֶע

לְזִכָּרוֹן עוֹלָם.

פִילַאדֶעלְפִיאַ, פָּ׳אַ.

א

אַסטראָוו, אליהו בר׳ יוסף מאיר

אַפּסאָף, מ. מורה.

ב

באַראָווסקי, סיימאן.

באַראָווסקי, מרס. באַדאַנע רבקה.

בורשצוק, אליעזר ליפּמאן

בורשצוק, חיה לאה.

ביאַליסטאצקי, וואָלף.

בערמאַן, יצחק בר׳ מאיר נטע.

בערמאַן, מרס. שרה.

בראַזאָווסקי, ד. י. מורה.

ג

גאלדבערג, וואלף.

גאלדמאַן, אייב.

גאַרבער, חיים בר׳ ירמיה.

נאַרדאַן, דר. ב. ל.

גאַרדאַן, הילד כרש הרצל בן הדר. בנימין

גוטמאַן, ב.

געלבשטיין, צבי בר׳ מנחם

גראָסמאַן, הרב הגאון מו״ה יוסף.

גראָסמאַן, שלמה יעקב בן יהודה.

גראָסמאַן, מרס. רבקה.

ה

האררים, אברהם בן שמואל נפתלי

האפמאַן, א. ל. מורה.

ו

וואַלדמאַן, פסח יעקב.

וואַלדמאַן, מרס. רייטשעל.

וויניק, סיימאַן.

ז

זאַלאָמיסט, א. ש״ץ ומוהל

ט

טאָמאָק, משה בר׳ יעקב.

טיטמאַן, אברהם.

טיטמאַן, מרדכי בן אברהם

י

יודילסאַן, אברהם גרשון.

יודילסאַן, מרס. שפרה.

ל

ליוויי. אברהם בר׳ שלום.

לייבאוויטץ, אברהם.

לעווינטהאל, הרב הגאון מו״ה דוב אריה.

לעווין מיכל.

לשם, מרדכי בר׳ שלום שכנא.

מ

מַאגִיל, מאיר מרדכי בן יהודה.

מאגיל, מרס. רוזי

מאגיל, מנחם מענדיל בן יהודה.

מאגיל, מרס. קראשע לאה

מאיראַוויץ, אריה משה.

מאַקראַנסקי, סיימאַן.

מעדאָף, יאָזעף, שפּראַכען־לעהרער.

נ

נידערמאַן, יוסף בר׳ שלמה

ע

עהרליך, יאָזעף.

עפּשטיין, אשר בר׳ נחמן שאול.

עפּשטיין, מרס. נחמה.

פ

פיין, יהודה ליב מורה.

פינקעלשטיין, זאב שו״ב.

פראָפּ, יצחק ליב.

פראָפּ, מרס. חיה לאה.

פראשצאנסקי, גרשון.

פריעדמאַן, יקותיאל דוב

פריעדמאַן, מרס. מערע.

פריעדמאַן, מאיר נטע בר׳ דוד צבי.

פריימאַן, מאיר.

פריימַאן, מרס. גִעכע מרים

צ

צימערמאַן, יצחק זעליג.

ק

קאהען, אריה ליב שו״ב.

קאַרבמאַן, מרדכי.

קאהען, מאקס ב.

קלעבאנסקי, וואלף.

קלעבאנסקי, מרס. חיה דאברע.

קראַווצאָוו, משה.

ר

ראַבינאוויטץ, אבא שו״ב.

ראבינאוויטץ, מרס. חוה.

ראַבינאוויץ, א. ד. שו״ב.

ראבינאוויטץ, דוד יוסף.

ראַבינאָוויץ, ישעיה שו״ב.

ראבינאוויץ, פרץ.

רודערמאַן, יצחק יעקב בן שרגא פייבוש.

רעזניק, משה בר׳ מרדכי צבי.

ש

שאטינסקי, אברהם רוב.

שאטינסקי, מרס. מיני.

שוואַרץ, יעקב בר׳ שלמה.

שטרויס אברהם בר׳ אליהו

שעפּטעלזאָהן, ש. מורה.

נעמען פון סובסקרייבער (אבאנענטען) לזכרון עולם.

שיקאגא, איל.

א

אדעלמאן, אברהם, לינטאן, אינד.
אדעלמאן אליהו
אדעלמאן, דזשא, מנארעווקא
ארעלמען, חיים גרשון
אדעלמאן, יעקב, לינטאן, אינד.
ארעלמאן, משולם
אדעלמאן, החז' מענדיל
אדעלמאן, מערע
אדעלמאן, עלקע
ארעלמאן, פריידע לאה
ארעלמאן רעשיל
אדעלמאן, שייקע
אטאווסקי, פיליפ
אייזיקס, לואי
אייזען, גבריאל שמש ב'ה גאליציען
איישעל, דזשייק
אלטבאך, לעאן
אלישאנסקי, אלטע
אלשאנסקי, שלמה
אסטראָווסקי, אברהם
אסטרינער, זעליג מורה ש'ע בת'ת וו.
אפעלבוים, זלמן ראובן
אקסעלראָוד, ל.

ב

באבינסקי יצחק
באנאן, אליהו
באנאן, אסנה
באנאן, גדליהו
באנאן, מענדעל
באך, בנימין, לינטאהן, אינד.
באסס, צבי דוד ש'ץ דבה'מ הג'
בורזינסקי, רב ור' דבני משה
בלאך, משה בר' הלל
בלומפעלד, אברהם
בלייער, אברהם ש'מה פרעז. גאליציען שוהל
בערמאן יהודה
בראמסאהן יוסף
ברוידע, יחזקאל הלוי, ש'ץ אהבת אחים

ג

גאלד, יוסף בר' משה אליהו
גאלדין, יעקב
גאלדריך, קלמן מש'ע
גאלדזאנד, יוסף יהושע
גאלדשטיין, אינא בת יחזקאל
גאלדשטיין, החתן יעקב משה בר' מרדכי דוב
גאלדשטיין, חיים אריה
גאלדשטיין, ליפא
גאלופציק, וואלף
גליק, יצחק אייזיק
גוטמאן, גרשון
גינצבורג, ל.
גראסמאן, לואי לואיסוויל, קענטאקי

ד

דארף, אהרן
דזייקאבס, רעוו. ל.
דזשייקאבסאהן, משה יעקב
דיימאנד, משה

ה

האפפמאן סעם
Hatowski, Benjamin
הערמאן נייטין

ו

וואלדמאן מרדכי מש'ע
Wolfson, Abe
וואלפסאהן, דבורה
וואלפסאהן, דזייקאב
וואלפסאן, ישראל
וואלפסאהן סיימאן
וואלפסאהן, עני
וואלפסאן שמואל אליהו
וואלפע, רבי סנדר
וואלפע, מש'ע
Wolk, L.

ז

זעליגמאן, מורה בת'ת נ. וו.
זשיפניק נעציל

ט

טידער, משה זעליג

י

יאנאווסקי מארים

כ

כ'ץ זכריה בן אליעזר משה

ל

לאזאראוויטש בן ציון
לאנדע, חיים ליב
ליבלינג, אידישע פרעססע
לייבמאן, יעקב
ליס, ברוך
לעווין, ברוך מנארעווקא
לעווין, ישראל
לעווין, מאקס
לעווינטאהן, אברהם
לעווינטאהן, ה.
לעפאווסקי, רב ודרשן דבני יצחק
לערפעלד, ישראל

מ

מאנאוויטש, יוסף
MARSCHAK, J.

נ

נאחומסאהן, חיים, מורה בת'ת וו.
ניישטעטער, יעקב

ס

סאלאווייציק, ש'ץ ומוהל דבמ'
סאקאווסקי, יצחק פרעזידענט דהמ'
כטאן, אברהם אריה
סיגין, אברהם יהושע
סיגין, מארים
סיימאן, שרה

ע

עדעלשטיין, שמואל
עמור, שמואל מש'ע

פ

פאוולאנסקי, חיים
פאלאסקי, יוסף שמש דבני משה
פאלניצקי, קאפעל
פינקעלשטיין, שמעון שו'ב
פלאטא, מאיר ישראל
פרידמאן, בעקי
פרידמאן, מורה בת'ת וו.
פרימאן, שמואל ש'ץ ומיהל
פריילך, משה אהרן
פריים, שמואל
פרענד, אברהם זאב
פרענד, העגרי

צ

צוקערמאן, יעקב
צוקערמאן, מארקוס
צמחזאהן, שלום צבי ש'ץ בה'כ קאלוואריא

ק

קאבאק, וואלף
קאהן, אלטער
קאהן, יעקב, לינטאהן, אינד.
קאהן, יצחק
קאפלאן, אריה ליב רבי אדעסער שוהל
קאפלאן, ירחמיאל פר' קאנג' אנטיפאליא
קאפלאן, מרדכי
קאפלאן, משה הלוי, מורה ש'ע
קארשענבלום, ליבער
קויפמאן, אברהם מאיר
קויפמאן, זכריהו
קראון, רבי בבהמד' הג'
קרויז, דוד מרדכי שמש דאונגארען

ר

ראזענסאהן זעליג
ראזען, ראובן
ראטהבארט, בעריל
רובינשטיין, בינע
רובינשטיין, מאטיל
רובינשטיין מאיר בר' גדליהו
רובינשטיין, מענדעל רבי אהבת אחים
רובינשטיין קיננ
רובינשטיין, שיינע
ריבקינד, מורה ש'ע
רייזלער, מאיר

ש

שאפירא, אליעזר מש'ע
שאפירא חייה לאה בת אפרים
שאפירא, יהודה יצחק
שטיין, החז' משה מרדכי
שטיין, יהודא יצחק
שיינהויז, יעקב שו'ב
שייער, מ.
שיפמאן, נייטאן
שמואלעוויטץ, מאיר
שמחאוויץ, וואלף

נעמען פון סובסקרייבער (אבאנענטען) לזכרון עולם.

סט. לואיס מא.

ו. ה. וואלפנאנג.
א. יאוויטין.
מ. בענדרשעמאן.
נ. פעלדמאן.
קאפעל בר׳ דוב קארנבלום.
לואיס עדעלמאן
מאיר בארטניק
סיימאן גאלדמאן, 6 עקז.
פ. סימאן, עדיוקיישענאל עללייענס
אפרים קאהען
אלחנן לעווינטהל
רעוו. ישראל פליישמאן
אליעזר בר׳ אליהו סטילמאן
משה סאפראן
גדליהו גרייבער
אליהו שאפקין, שו״ב
ישעיהו גרין
ברוך קראנצענבערג
משה יצחק ליבערט
פ. קאהען
אבא גרינבלאט, מורה שפת עבר
זעליג ברוידע
בן ציון בהר״נ זאב גאלדמאן שו״ב
אליהו ליב פישער שו״ב
דזשייקאב שלייען
ישראל ליב לעווענטהאל
דוב רעזניק
חיים זיסקינד
משה זאב מרגליות, מורה ש״ע
משה מאנטיפיארע ת״ת 30 עקזעמפלארען.
יוסף פישמאן
דר. חיים בר׳ טוביה ברוק
אליהו הירש פליישמאן
אבינדור ליפלאנסקי
יוסף ראמאנסקי
שנאור פיננער
יודעל ראשקעס
ברוך מאסלאניקאוו
פראפ. צבי מאלעוואנטשיק
אשר דוד בלאך, לעהרער מ״מ ת״ת
ברוך מייערסאן
שמואל צבי פריעדמאן

מ. כהן
יעקב הירש פאקס שו״ב
משה דיין
יעקב גודמאן
בני אמונה סאנריי-סקול, 6 עקזעמפלארען.
יודעל קארנבלום
מנשה פרענער, מורה ש״ע
העררי סענטוריע
ישראל קוועשקין
אברהם דוד וועבער
צבי ברמ״י פאגעל
שלמה דושקעס, לעהרער מ״מ ת״ת
סלאווע סיגעל
נעסיע שמוקלער
ליזי איזראעליט
איידע וואולפסאן
משה ריטש
אברהם כהן
אברהם חיים ראזענבערג
אייזיק קארנאווסקי
בען העמפעל
ישראל דוד גאלדבערג
משה האלענדער
מרדכי ראטמאן
שמעיהו גאלדמאן
הענרי פישלאוויץ
דר. מ. גאלאנד
שמחה שלייען
מאיר הערץ גאלדבערג
שמואל קאהען
אריה ליב לייבסאן שו״ב
ראובן פרענער
משה ליבק רואווענט
משה נטע אקסענהענדלער
יהודה ליפמאן
יוסף מרדכי ליפמאן
שמואל ליב ליבערט
שלמה גורמאן
אליהו פארטמאן
לואיס ברענער
ה. עלבערט
מאיר שפירא שו״ב
י. ראבינס, פרינסיפאל מ״מ ת״ת.
ראובן הארוויץ
מ. שאפירא, פרינסיפאל תפארת ציון ת״ת.

קינדער אבאנענטען

אין סט. לואיס.

נייטהען בלאק
אברהם יצחק ליפלאנסקי
מאררים קארנאווסקי
מאיר פריעדמאן
שמואל דוד פריעדמאן
קאלמאן פריעדמאן
ש. זערמאן
דוד פליישער
מרדכי גאלדמאן
י. שניידער
דוד קארנבלום
וו. וואלפסאן.
מ. עסמאן
מ. זארעצקי
י. בירמאן
י. לעוויט
י. קאנטער
ח. שערמאן
ל. י. שאפירא
יהודה פריעדמאן
מ. סאפראן
מ. גאלדבערג
י. בלום
ה. מאליוויאנקי
ס. וויט
י. פישביין
נ. רידקער
יעקב לעווענטהאל
יצחק גאלדמאן
יהודה כהן
חיים קיטייניק
חיים גוטענבערג
יהודה לעווענטהאל
אברהם פריעדמאן
יוסף פריעדמאן
דוד וויס
ל. גאלדבערג
ווילי גראסמאן, פיאריא, איलל.

נארמא, נ. דז.

דזשיי חזן.
זאב וואלף נעלסאן.
יצחק קראסנאשטיין.

נעמען פון סובסקרייבער (אבאנענטען) לזכרון עולם.

רעדינג, פא.

א

אבראמאוויץ אייב

אבראמאוויץ מאררים

אבראמסאן שמשון

אהרנזאן, כתריאל

אייזיקאוויץ, אייזיק

אייזיקאוויץ חיה בריינע

אייזיקאוויץ, פרץ

איינהארן יעקב

אלפער בעריל

אסטראוו, מיסס. סיליע

אניקאלסקי צבי

אשער יהודה

ב

בארר בנימין

בירנער קואיס

בלומבערג אברהם

Bernheimer, Emil

בראדשטיין חנניה

בראון הארי

בראון מאקס

בראווערמאן, יצחק פנחס

ג

גאלדבערג בנימין

גאלדבערג נייטהאן

גאלדשטיין נחמן יוסף

גארטמאן, דר. דענטיסט

גודמאן דזשוי

גורמאן ישראל

גלאזער אברהם

גלאזער חכיה

גראסבערג נחום אברהם

גרינבערג מאיר

ד

דאניעל שמחה

דאניעל אבא

דווארזעץ, הרב יהודה ליב בהרב ר' אריה

ה

הורוויץ, צדוק

הורוויץ משה תנחום

הירשמאן, צבי

ו

וואוד בעריל

וואכטער אפרים

וואכטער מיילאך

וואלסאן אברהם זאב

וואלף, יצחק

וואסערצווייג, חנוך הכהן

וואסערצווייג, מיסס. שרה

וויינבערג, מרס. מרים

ווייצמאן דוד צבי

ווערנער, אלכסנדר

ז

זייבעל, הארי

זייבעל, העלמה חנה

זייבעל, העלם בנימין דוד

זייבעל, יוסף

זילבערמאן, מאיר

זיננער אהרן

זיננער דוד

זיננער נתן

ט

טשערנאווסקי, אברהם

י

יאפו אלחנן, האררישבורג, פא.

יאפו, יהודה

יאפו פריינק

יאפו מיסס שרה קיילע האררישבורג, פא.

יודעלעוויץ סעם

ל

לוריא אברהם אבא

לוריא אליהו

לוריא מאקס

לוריא הילד צבי דוב בר' אליהו

ליוויי, דזשייק

ליפמאן זוסמאן

ליפמאן מרס. לאה

ליפשיץ נח, מורה שפת עבר

לעווין בצלאל

לעווין, חיה

לעווין, ליב

לעווין חיענע רחל

לעווין יהודה אליעזר הלוי

לעווין, ראובן

מ

מאדיל דזשייקאב

מאיער מרס. איטע רייזעל

מאיער ליווייא

מאריק משה

מינקער, האשה הענע רבקה

מיללער, יוסף

מיללער מייק, סונבורי, פא.

מילקער ה׳ שרה לאה

מענדעלסאן סעם

מענדעלסאן, בנימין

נ

נאך אהרן

נאך ליווייא

ס

Sondheim, Leo J.

סיימאן לואיס

סילכמאן ישראל

סקייסט, מנחם מענדעל

סקייסט, טויבע דינה

ע

עקיאשעוויץ חנה

פ

פאריז יהודה

פאנעל מרס. רויזע

פידלער מרדכי אייזיק

פיין בערנארד

פיקאן, אהרן

פישער, הארי

פישקינד, מאקס

פער, סעם

פריד האשה רחל

פריינק אליהו, ניופארט, פא.

ק

קאדיש, ישראל

קאדיש, העלם יצחק אלחנן

קאהן סאלאמאן

קאהן פהיליפ

קאזלאווסקי דוב, עמראד, פא.

קאזלאווסקי יעקב יהודה

קאטצען, בתיה בת ר' אליהו

קאטצען, שלמה יהושע

קאטצען שמואל

קאפלאן, רעוו. אליהו ש"ץ ושו"ב

קאפלאן, יעקב

קושעלעוויץ אבא יצחק

סלאוסין מרס. לזכר נשמת בעלה ר' אריה דוב בר' אליהו ע"ה

קליבאנסקי בארנעט

קליבאנסקי ירמיהו

קליבאנסקי, ראובן

קנאובלאוך טוביה

ר

ראזענבערג בערטהע
ראזענבערג, מיסס. סאפיע
ראזענטהאל מאררים
רובינזאן יחיאל שו״ב
רובינשטיין גדליה בעד החברה תהלים
רובינשטיין לינע
ראלף, יצחק
ראלף, סעם
רוטענבערג ברוך
רוטענבערג מרדכי צבי
רייכלין איידע
רייכלין שלום ליב
רייכלין שרה

ש

שאפירא פהיליפ
שאטענשטיין זאב
שאטענשטיין, ישראל
שאטענשטיין שרה
שובאטצקע הערמאן
שובאטצקע האשה עלקע
שובאטצקע צבי דוב
שונאר מאררים
שווארץ, בארנעט מארעל, פא.
שולמאן, דוב
שולמאן מיסס רבקה
שטיין האררי
שטיין מיכל
שיין דוד
שיינפעלד אליהו
שלאסבערג יצחק צבי
שלעקמער משה
שלעקמער העלם שמעון
שער אלחנן יהודה
שערמאן היימאן
שערמאן מאקס

פיטסבורג, פא.

א

אדלער, אריה ליב
איזראעל, אפרים
אלפער, יעקב צבי שו״ב
אלפערן, דוד
אמדורסקי, חיים אריה
אפעלשטיין ב.
אשינסקי, הרב הגאון אהרן מרדכי הלוי

ב

באזעל, יעקב ש״ץ שו״ב ומוהל, ברעדאק, פא.
בארמאן, שלמה מסקרענטאן
באקסענבוים, חיים
בורענשטיין, מרדכי
בירמאן, זלמן
בלום, הילל
בלום, אליהו ש״ץ דאוננארן
בראון משה יצחק
ברוין, מרדכי
ברוידע מורה שפת עבר
ברוידע משה מורה שפת עבר
ברימאן, גרשון בר׳ אריה

ג

גאלדבערג, יוסף אליהו
גאלדבערג אריה ליב
גאלדשטיין אייזיק
גאלדשטיין, ה״ח אליעזר
גאלדשטיין, דוד חנוך
גאלדשטיין, נחמן
גאלדשטיין, נתן
גאלדמאן, אליהו מנחם
גארדאן, הח׳ בעני
גאלאנדע, שמואל יוסף מורה בת״ת
גאלאנטא, אבא
גודין, נחום פסח
גורין, הרב הג׳
גינצבורג, ש״ץ ושו״ב
גלאז, אריה ליב
געלמאן, סעם
גראדינסקי, אליקום
גרינבערג, אברהם מורה דת״ת אוננארן

ד

דאלינסקי יעקב שמואל סעק. משע״ת

ה

הירשאוויץ בהמ״ח מנ״י
חענקין, ש. מורה ש״ע
הערים, שלמה
העריסאהן, יצחס

ו

וואלף בענעט
וואלף, יצחק ליטמאן
וואלף, פ.
וואלק, חשארדזש
ווינאנסקי, משולם
ווידאם, ש״ץ ושו״ב ומוהל, האמכ...עד
ווייס, בערנאט
ווייסבערג, יהושע יחזקאל בר׳ יעקב גרשון מסובאוואליע
וויסאקי, יהודא
ווינער, ראובן

ז

זאבלאראווסקי, ל.
זאבלאראווסקי, שלמה יוסף
זיוויין, הרב הגאון ר׳ משה שמעון
זילבערמאן, תנחום
זילבערבערג, האררי

ח

ח״ת אנשי סאני 2 עקז.

ט

טאלאצקי מורה בת״ת
טשערנאוו, מורה בת״ת האמסטעד

כ

כהן דוד אריה

ל

לובעצקי, אריה זאב
ליוואי זאב
ליוואי, אברהם יהודא
ליוושיין, אלחנן
ליטמאן. יעקב זאב
לייטאהן, חיים יצחק
ליינג הערים
ליכטער, יוסף צבי שו״ב
ליסאווסקי, חיים הלל
ליפמאן, ליפא
לעווין, רב ש״ץ מוהל ושו״ב מקיספורט, פא.
לעוויטאאש, יעמטע מניו יארק
לעווין, אהרן שו״ב
לעווין, דוב
לעווין לואי, ביינקער
לעווין, פייוויל שמעון
לעווין שמעון צבי הלוי
לעווקאווסקי, ישראל

מ

מאנאוויץ, רעוו. ש״ץ ומוהל דבהמ״ד הגדול
מיללער, בענעט
מילער, יהודה ליב

נעמען פון סובסקרייבער (אבאנענטען) לזכרון עולם.

מילער, שמואל
מתות, אייזיק

נ

נאוויק, יצחק
נוימאן, בעני
ניידעס, החתן משה
ניישטאדט, הח׳ בן ציון בהרב יצחק אלחנן אינדיאנאפאליס

ס

סאבעל, אריה ליב ש״ן
סאבעל מרדכי אברהם
סאמארמאן,
סאקאלאווסקי יהושע
סילק, לואיס
סלאווקין, מענדעל
סעקס, יצחק אייזיק
סעקרעטער, מבה״מ סאני
סמיטה, וויליאם
סקאט ענד קאהן

ע

עבער, דאקטאר
עליאנאוו, הערי

פ

פאטין, בנימין
פאניין, אברהם
פאסבערג, סיימאן 2 עקז.
פיינענבוים, ד״ק
פיינעמאן, שיינע
פיינעמאן, בעני
פיינעמאן, שמואל
פעלדמאן, צבי
פערין, כעמיועל
פערלמאן, בן־ציון
פרידמאן, פאול פרעז. 28טע פען עוו. שוהל
פרידמאן, סאפיע
פרידמאן, הערי
פרייבערג, דוד
פרייבערג, אברהם
פרעגאוויין, שבתי

צ

צירילשטיין, גרשון

ק

קאהן, דוב
קאהן, מאריס
קאהן, רבקה
קאללינס, מיכאל בר׳ אברהם אבא
קאפפע, רבי דר.
קאפלאן, אליהו
קאפלאן, גורמאן
קאפלאן, הרב יוסף אריה מ״מ
קאפלאן, וויליאם
קאצע, הרב הג׳ אליהו זאב
קדיש, צבי
קדישזאהן, מורה בת״ת
קופער שמואל
קויפמאן אליעזר
קליין, ביינקער
קעלסאן,
קראנץ, פריינק
קרינער, אליעזר מאיר
קרייטבערג עליס ווייס־פרעז. 28טע פען עוו. שוהל

ר

ראבינאוויין אלכסנדר זיסקינד
ראזילאווסקי דוב
ראזען, אליעזר
ראזין, משה
ראזענבערג, יחזקאל
רובינשטיין, פרעזידענט שע״ת
רוטהענבערג, יהושע
רוטהמאן, שמחה
ריד, משה אריה

ש

שאפירא דוב מורה שפת עבר
שאפירא, דוב
שאפעל יוסף, גבאי דבה״מ אונגארן, ברעדאק, פא.
שוהלגאלד, משה נחמן
שווארץ משה
שוהלמאן
שטיינבערג, יעקב
שיין, פרעזידענט מבה״מ סאני
שעפער, אייזיק
שליינגער

מעהרערע נעמען קומען נאך

באלטימאר, מד.

בראווערמאן, יעקב.
גאלדבערג, מרס. פעני בת ר׳ יוסף
הבחור יצחק בר׳ אברהם דוב
ליווייא, מנחם מענדעל
לעווינסאן, הרב אבא חיים
פאטלער, אברהם דוב בר׳ פסח זאב
ראבינסאן, הילד מרדכי בר׳ יצחק
שחר, דינה בת ר׳ יצחק

מעהרערע נעמען אויף א אנדער זייטע.

מעקיספארט, פא

אונגארן, ת״ת
איזראעליט, קלמן
ארטה, שמחה
בייטאן, אהרן
בלאטנער, י.
גאלדבערג, ה.
גרינבערג, סאלאמאן
וויס מ.
יודקאוויין, לואי
ליוואי, נייטהען
סאנענשטיין, דר.
סאנענשטיין, י.
פינקעלמאהן, משה
ראוהד, שמואל
רעזניק, יצחק

לאס-אנדזשעלעס, קאליפארניא

אויערבאך, ראזי
בליינק, דינה
בליינק, הערמאן
הארוויץ, היימאן
הארוויץ, סעם
וויינער, פרידעל
וויס, לואיס
ווילענסקי, ירמיהו
ווערנער, סעם
פאקס, פיליפ
פעררי לואיס
ראזענבערג, אהרן
שאפירא אברהם יונה

מעהרערע נעמען קומען נאך

וואשינגטאן, ד.ס.

אנענט, מורה
אפפענהיימער, ס.
אקסענבערג,
אינעל, ס.
באטלער, סעם
בלומענטהאל, א.
בלומענטהאל, צבי
בערנשטיין,
גאלדבערג, הענרי
גאלדמאן, אב.
גאלדמאן, מ.
גאלדמאן, רעוו.
נארדאן, ס.
גארפינקעל, ה.
גארפינקעל, מ.
גיטטעלמאכער, מ.
גרינבערג, א.
דאדעק, ה.
האפענבערג, א.
האפענבערג, בראס.
האפפענהיימער, מ.
הארמער. פאול
הערצמארק, מ.
וואולף, ז.
וויינבערג, וו.
ווינאקור, ב.
זאקס, מ.
זאראן, אב.
יואלסאן, רעוו.
כהן, ב.
כהן, ס.
לאזאראוו, ס.
לאזאראוו, מ.
לואיס, ד.
ליוואי א.
ליוואי, אייזיק
ליוואי, ל.
ליוואי, מ.
ליעבמאן, בראס.
ליפקין, ל.
לעווין, סיימאן
לעווענזאהן, יאזעף
מאזא, וו.
מאררים, מ.
מיללער, ר.
מינסקי, עטיל
מינקאווסקי, ד.
מענש, א.
נידעל, מ.
סמיטה, הענאך
ספעקטאר, ג אלדע
ספעקטאר, ד.
עהליך, ה.
פארר. ישראל
פארטאן, איזראעל
פעטערמאן, א. ב.
פערסקי, ה.
ציזעווער, ב. ל.
קאפלאן, א.
קאפלאן, דייוויד
קארמאן, יאזעף וו.
קופער, ז
קיבעסקי, ד. ב.
קיבעסקי, ר.
קירשטיין, ל.
קליינמאן, ס.
קריקס, ה.
ראבינס, בראס.
ראזענבלאטט, מרס. לינע
ראזענבלאטט, נייטהען
ראזענטהאל, ל.
ראפאפארט, ק.
שאפירא, סעם
שווארץ, אלפרעד
שטיין, מ.
שטיין, ריימאן

יוטיקא, נ. י.

בערמאן, סעם
גאטפריעד, נחום ליב
גאלדענבערג,
גליק, מרס פעני
גרינבוים, הארי
דאנאווסקי, יצחק
דזייקאבס, שמעון מורה עברית
דזייקאבסאן, מורה ומו״ס
הורוויץ, גרשון
ווילקאוו, לואי
זאקס, יצחק
טומפאווסקי, נחמיה
יאנג מען׳ס היברו אססאסיאיישאן
לואיס, משה
לעהמאן, יוסף צבי שו״ב
לעווין, אבא שלמה
לעווענטהאל, אברהם יצחק
מאנגינג, דזוליוס
מיטעלמאן, יוסף
סומבערג, גרליה
סטאון, סעם
סילווערמאן, טודרוס
פאפקין, הרב ר׳ צבי חיים
פינק, יוסף דוב
קאוואלסקי, זאב
קאפלאנד, משה שלמה
ראזענבלום. סעם
שאפירא, דוב זאב
שלאקטער, בצלאל
שלאקטער, יצחק בר׳ שמשון
שפרינין, הרב ר׳ שלמה

סיראקיוז, נ. י.

אלפערט, מורה עברית
א קריסט
א קריסט
ברגידע, רעוו. משה יונה

ברייגין, מו״ס
גרינבערג, מרס.
דייווים, מרס. רהל
האררים,
הודסאן, א קריסט
וועכסלער, מו״ס
מאלבעני, יעקב פראנק
מארקוזי, מרת בתיה הענע
מייער, מרס. שיינדעל
סאלאמאן, לאיער ס. ד.
סאלאמאן, דוד
סאלאמאן, ישראל
עהרליך, משה
ענגעל, יעקב
פישער
פערעטין, פראפ.
פריעדמאן, יצחק
ראזענבערג, הרב יוסף נפתלי
ראזענבלום, מו״ס

אנדערע שטעט

אנסעלבערג, י. דעס-מאינעס, אייאווא.
בורשטיין, פ. בר׳ יוסף פילאדעלפיא, פא.
בירלאנט, י. טשארלסטאן, ס. ק.
בערז, אברהם נוטמאן ניו בראנזוויק, נ. דז
הורוויץ, ישעיה בן יצחק הלוי פילאדעלפיא
העללער, ע. אינדיאנאפאלים, אינדיאנא.
הארנאס, יצחק, אלטונא, פא.
טאפקים, לואים ווילמינגטאן, דעל.
טראוב, יהודה שו״ב דביווער-פאללס, פא.
פונק, מ. קענזינגטאן, איל.
קאהן, ש. מ. מאלדען, מאסס.
שולטין, י. אפטיקל דאקטאר פילאדעלפיא
שפירא, דארא האווערוויל, מאסס.

נעמען פון סובסקרייבער (אבאנענטען) לזכרון עולם.

מילער, שמואל
מתות, אייזיק

נ

נאוויק, יצחק
נוימאן, בעני
ניידעס, החחן משה
ניישטאדט, הח' בן ציון בהרב יצחק אלחנן אינדיאנאפאלים

ס

סאבעל, אריה ליב ש"ין
סאבעל מרדכי אברהם
סאמארמאן,
סאקאלאווסקי יהושע
סילק, לואיס
סלאווקין, מענדעל
סעקס, יצחק אייזיק
סעקרעטער, מבה"מ סאני
סמיטה, וויליאם
סקאט ענד קאהן

ע

עבער, דאסטאר
עליאנאוו, הערי

פ

פאטין, בנימין
פאניין, אברהם
פאסבערג, סיימאן 2 עקז.
פיינענבוים, ד"ק
פיינעמאן, שיינע
פיינעמאן, בעני
פיינעמאן, שמואל
פעלדמאן, צבי
פערין, כעמיועל
פערלמאן, בן־ציון
פרידמאן, פאול פרעז. 28טע פען עוו. שוהל
פרידמאן, סאפיע
פרידמאן, הערי
פרייבערג, דוד
פרייבערג, אברהם
פרענאוויין, שבתי

צ

צירילשטיין, גרשון

ק

קאהן, דוב
קאהן, מאריס
קאהן, רבקה
קאללינס, מיכאל בר' אברהם אבא
קאפפע, רבי דר.
קאפלאן, אליהו
קאפלאן, גודמאן
קאפלאן, הרב יוסף אריה מ"מ
קאפלאן, וויליאם
קאצע, הרב הג' אליהו זאב
קדיש, צבי
קדישזאהן, מורה בת"ת
קופער שמואל
קויפמאן אליעזר
קליין, ביינקער
קעלסאן,
קראנין, פריינק
קרינער, אליעזר מאיר
קרייטבערג עלים ווייס־פרעז. 28טע פען עוו. שוהל

ר

ראבינאוויין אלכסנדר זיסקינד
ראזילאווסקי דוב
ראזען, אליעזר
ראזין, משה
ראזענבערג, יחזקאל
רובינשטיין, פרעזידענט שע"ת
רוטהענבערג, יהושע
רוטהמאן, שמחה
ריד, משה אריה

ש

שאפירא דוב מורה שפת עבר
שאפירא, דוב
שאפעל יוסף, גבאי דבה"מ אונגארן, ברעדאק, פא.
שוהלגאלד, משה נחמן
שווארץ משה
שוהלמאן
שטיינבערג, יעקב
שיין, פרעזידענט מבה"מ סאני
שעפער, אייזיק
שליינגער

מעהרערע נעמען קומען נאך

באלטימאר, מד.

בראווערמאן, יעקב.
גאלדבערג, מרס. פעני בת ר' יוסף
הבחור יצחק בר' אברהם דוב
ליוויא, מנחם מענדעל
לעווינסאן, הרב אבא חיים
פאטלער, אברהם דוב בר' פסח זאב
ראבינסאן, הילד מרדכי בר' יצחק
שחר, דינה בת ר' יצחק

מעהרערע נעמען אויף א אנדער זייטע.

מקיספארט, פא

אונגארן, ת"ת
איזראעליט, קלמן
ארטה, שמחה
בייטאן, אהרן
בלאטנער, י.
גאלדבערג, ה.
גרינבערג, סאלאמאן
וויס, מ.
יודקאוויין, לואי
ליוואי, נייטהען
סאנענשטיין, דר.
סאנענשטיין, י.
פינקעלמאהן, משה
ראוהד, שמואל
רעזניק, יצחק

לאס-אנדזשעלעס, קאליפארניא

אויערבאך, ראזי
בליינק, דינה
בליינק, הערמאן
הארוויין, היימאן
הארוויין, סעם
וויינער, פרידעל
וויס, לואיס
ווילענסקי, ירמיהו
ווערנער, סעם
פאקס, פיליפ
פעררי לואיס
ראזענבערג, אהרן
שאפירא אברהם יונה

מעהרערע נעמען קומען נאך

נעמען פון סובסקרייבער (אבאנענטען) לזכרון עולם.

וואשינגטאן, ד.ס.

אגוענט, מורה
אפפענהיימער, ס.
אקסענבערג,
אינעל, ס.
באטלער, סעם
בלומענטהאל, א.
בלומענטהאל, צבי
בערנשטיין,
גאלדבערג, הענרי
גאלדמאן, אב.
גאלדמאן, מ.
גאלדמאן, רעוו.
גאררעאן, ס.
גארפינקעל, ה.
גארפינקעל, מ.
גיטטעלמאכער, מ.
גרינבערג, א.
דארעק, ה.
האפענבערג, א.
האפענבערג, בראס.
האפפענהיימער, מ.
הארמער, פאול
הערצמארק, מ.
וואולף, ז.
וויינבערג, וו.
ווינאקור, ב.
זאקס, מ.
זאראן, אב.
יואלסאן, רעוו.
כהן, ב.
כהן, ס.
לאזאראוו, ס.
לאזאראוו, מ.
לואיס, ד.
ליוואי א.
ליוואי, אייזיק
ליוואי, ל.
ליוואי, מ.
ליעבמאן, בראס.
ליפקין, ל.
לעווין, סיימאן
לעווענזאהן, יאזעף
מאזא, וו.
מאררים, מ.
מיללער, ר.
מינסקי, עטיל
מינקאווסקי, ד.
מענטש, א.
נידעל, מ.
סמיטה, הענאך
ספעקטאר, גאלדע
ספעקטאר, ד.
עהליך, ה.
פארר, ישראל
פארטאן, איזראעל
פעטערמאן, א. ב.
פערסקי, ה.
ציזעווער, ב. ל.
קאפלאן, א.
קאפלאן, דייוויד
קארמאן, יאזעף וו.
קופער, ז
קיבעסקי, ד. ב.
קיבעסקי, ר.
קירשטיין, ל.
קליינמאן, ס.
קריקס, ה.
ראבינס, בראס.
ראזענבלאטט, מרס. לינע
ראזענבלאטט, נייטהען
ראזענטהאל, ל.
ראפאפארט, ק.
שאפירא, סעם
שווארץ, אלפרעד
שטיין, מ.
שטיין, ריימאן

יוטיקא, נ. י.

בערמאן, סעם
גאטפריעד, נחום ליב
גאלדענבערג,
גליק, מרס פעני
גרינבוים, הארי
דאנאווסקי, יצחק
דזייקאבס, שמעון מורה עברית
דזייקאבסאן, מורה ומו״ס
הורוויץ, גרשון
ווילקאוו, לואי
זאקס, יצחק
טומפאווסקי, נחמיה
יאנג מען׳ס היברו אססאסיאיישאן
לואיס, משה
לעהמאן, יוסף צבי שו״ב
לעווין, אבא שלמה
לעווענטהאל, אברהם יצחק
מאנגינג, דזוליום
מיטעלמאן, יוסף
סומבערג, גדליה
סטאון, סעם
סילווערמאן, טודרוס
פאפקין, הרב ר׳ צבי חיים
פינק, יוסף דוב
קאוואלסקי, זאב
קאפלאנד, משה שלמה
ראזענבלום, סעם
שאפירא, דוב זאב
שלאקטער, בצלאל
שלאקטער, יצחק בר׳ שמשון
שפרינץ, הרב ר׳ שלמה

סיראקיוז, נ. י.

אלפערט, מורה עברית
אקריסט
אקריסט
ברגידע, רעוו. משה יונה
ברייניג, מו״ס
גרינבערג, מרס.
דייווים, מרס. רחל
האררים,
הורסאן, אקריסט
וועבסלער, מו״ס
מאלבעני, יעקב פראנק
מארקוזי, מרת בתיה הענע
מייער, מרס. יטיינדעל
סאלאמאן, לאיער ס.ד.
סאלאמאן, דוד
סאלאמאן, ישראל
עהרליך, משה
ענגעל, יעקב
פישער
פערעטין, פראפ.
פריעדמאן, יצחק
ראזענבערג, הרב יוסף נפתלי
ראזענבלום, מו״ס

אנדערע שטעט

אנסעלבערג, י. דעס-מאינעס, אייאווא
בורשטיין, פ. בר׳ יוסף פילאדעלפיא, פא.
בירלאנט, י.
טשארלסטאן, ס. ק.
בערז, אברהם גוטמאן ניו בראנזוויק, נ. דז
הורוויץ, ישעיה בן יצחק הלוי פילאדעלפיא
העללער, ע. אינדיאנא-פאלים, אינדיאנא.
הארנאס, יצחק, אלטונא, פא.
טאפקים, לואים ווילמינגטאן, דעל.
טראוב, יהודה שו״ב דביוער-פאללס, פא.
פונק, מ. קענזינגטאן, איללן.
קאהן, ש. מ. מאלדען, מאסס.
שולטין, י. אפטיקל דאקטאר פילאדעלפיא
שפירא, דארא האווערוויל, מאסס.

נעמען פון סובסקרייבערס (אבאנענטען) לזכרון עולם.

דענווער, קאלא.

אברה, מארים.
איידעלמאן, פיליפ.
אראנאוויץ, מאיר אלי׳ מורה שפת עבר
באסקין, הרב שמואל שו״ב.
בלומענטהאל, ל.
בערנשטיין, סעם.
גאלדבערג, יצחק.
גאלדהעמער, דושאזעף
גאלדפארב, שלום.
גודשטיין, אייברעהעם
גראסמאן, פ.
חברת דורשי ציון.
הירש, מאיר.
הערמאן, עקיבא ,שו״ב
וואלף, סאל.
וואלפסאן, אייב.
וואנדעל, ל.
ווייזער, א.
ווייס, סאל.
וועלטמאן, איגנאץ.
זאטולאוו, שלמה.
זיסקינד, יעקב.
זיסקינד, שניאור.
זעמיל, מאניש.
טאבאיאס, מערי.
טאנענבוים, יואב
טשיוויק, משה ישעיהו
טראיאנסקי, גיטעל.
טראיאנסקי, מ.
ליוואי, מ. מורה ש״ע.
ליטראט, שלמה, מורה ש״ע.
לעוויט, יהושע, מוש״ע
מארקאוויץ, מאקס.
מארקאוויטש, שלמה צבי.
מארקוס, מארים.
מילער, דזשיי.
סאבאטה, גבריאל זאלקינד
סאבעל, אליהו
סאבעל, כען
סאלאמאן, יצחק.
סאלאמאן, חיים.
סאלאמאן, מ.
סאלאמאן, ס.
סאנדער, אברהם זלמן.
סטאפאק, סערע.
עלקאן, ליאן, מורה שפת עבר.
פיין, ה. מורה ש״ע
פינקעלשטיין, בונים
פישמאן, אברהם.
פעלדמאן, גדליהו
פעלדמאן, מאקס.
פראימאוויץ, ס.
פראנק, לואיס.
קאהן, איטעל.
קאהען, בערטשיק.
קאהען, דזשוי.
קאהן, נייטהען.
קארש, דייוו.
קוויאטקאווסקי, פישעל
קוק, צבי.
קיצים, יעקב.
ראבינאוויץ, יצחק.
ראזענבוים, מארים.
רייכמאן, צבי.
רענזין, מארים.
שאפירא, לואיס.
שאפירא, מ.

סט. דזשאזעף, מא.

אייזען, נחום.
איינבינדער, אברהם דוד
בארוואסקי, חיים דוד.
בארענשטיין, הירש ליב
בוקאנס, זלמן בער
בירמאן, מ. ב.
בערגנער, משה.
בראמזאהן, שלמה.
גאלדבערג, בנימין
גאלדבערג, בנימין יצחק.
גאלדשטיין, דניאל.
געלער, יהודה ליב.
נעלער, יוסף
נעלער, משה
דאלגינאוו, מאיר אייזיק
דראהער, מתתיהו
ווילנער, דוב בער.
טוטיל, דוב.
לאדיניזאהן, צבי.
ליבערמאן, מרדכי.
ליבערמאן, נחום יצחק
ליבערמאן, שלמה
לעווין, אהרן
מארקס, זאנוויל
מישעוואסקי, משה יצחק
סאפערשטיין, חיים יצחק
סטאון, זאב וואלף.
ספרינג, שמואל דוב.
פאקס, אהרן
פאנעל, מרדכי אריה
פיימאן, שלמה זלמן
פישמאן, הערש.
ראזיטצקי, יעקב
ראזען, אייזיק
ראזען, מענדיל
ראזענטהאל, חיים
ראזענטהאל, יוסף
ראזענטהאל, יעקב
ראזענטהאל, ליב
ראזענטהאל, נחום
ראטהבוים, דוב בער
ריטש, משה
ריטש, רפאל
שער, דוב
שער, שרה

אנדערע שטעדט.

רוסקין, הענאך, סידראליא, מא
טריינין, שמואל, קענזאס סיטי, מא

לינקאלן, נעב.

נארדאן, שו״ב.
גרינשטיין, סערע.
דארבין, פ.
האמבורגער, מעקס.
ליוואי, שו״ב.
מאזער, חנה.
פאלסקי, ל.
שאסטאק, לואיס,
שאסטאק, ס. ל.
שאסטאק, סעם.

וואודביין, נ. דז.

אייזענבערג, יעקב אבינדור
באיארד, מרדכי ליב
בענצענאוויטץ, זאב וואלף
בענצענאוויטץ, שמואל צבי
גלאזער, אברהם
גרינשטיין, שמחה
דאנענהירש, יהודה ליב
ווייס, יונה
זוכאוויטץ, יחיאל
זילבערמאן, דוב בער
לעווין, נח מרדכי
ראזענפעלד, אברהם
ראבינאוויטץ, יהודה מרדכי

די גרעסטע טהייל
נעמען פון וואודביין
געפינט זיך ווייטער

ווילמינגטאן, דעל.

ליכטענבוים, ישראל.
מילער, יצחק
פריים, שמחה ראובן
ראזענבלאטט, אליעזר

בינגהאמטאן, נ. י.

בענענסאהן, יצחק יעקב
גאלדשטיין, יחזקאל.
גלאסס, שמואל
גרינבלאט, דוד
דעניסאן, נתן
ווייס, יצחק
לעווין, זרח
מינץ, לאיער ה.
קאהן, ישראל
קאהן, אברהם יצחק
קאהן, שמואל ברוך
קאהן, דוב בער
קליינמאן, ה. מורה ומנהל הת׳ת בני ישראל
ראבינאוויץ, בנימין יצחק
שאפירא, מאיר יעקב

נארריסטאון, פא.

דייווים, שלמה דוד
הורוויץ, יצחק

בעטעלהיים, פא,

מילער, י.
רעז, ק. רעזו.

טרענטאן, נ. דז.

הרב הגאון ר׳ פנחס טורמאן
לעווין און ראזענבלאם.
ס. פרידמאן.
מאיר יצחק גאלינסקי.
חיים בר׳ דוב מאשאוויץ.
שלמה זלמן כטאן.
ראובן בהרב ר׳ מרדכי צפנת
לואיס פישבערג.
הענרי ווירטהשאפטער.
ס. אורקין.
איזראעל קאהען.
ה. הייוועסאן.
ס. ראזענבערג.
רעוו. מנחם מענדיל גארדאן.
יוסף בר׳ דוב בער לעווין.
רעוו. שמעון דוב זילבערמאן
אלכסנדר בורסאן.
חיים דוב באש.
מאקס ליטט.
דוד בר׳ יעקב ארונים.
אהרן בר׳ אברהם פארער.
לואיס פרידמאן.
היימאן סילווערשטיין.
יוסף בר׳ אברהם ספעקטאר.
סעם לעווין.
צבי בר׳ דוב לעוין
איזידאר לעווין
לואיס גאלדבערג.
דוד בר׳ משה קאפלאן
ס. קאפלאן
משה יהודה ליב בר׳ אשר לעוו
אליהו בר׳ משה עלמפאן
יעקב בר׳ יהידה בלווינרונד
היימאן לעווינטהאל
קאפיל בר׳ משה גנראווסקי
אברהם צבי האררים
משה אהרן בר׳ פינחס אלכסנדר
יהודה ליב רעדנער
האשה שיינע שרה בת ר׳
ישראל לעווין
ישראל בר׳ אברהם וואגנער
אלטער בר׳ אפרים קורין
מאנוס בר׳ ישראל קאפלאן
יוסף בר׳ דוד מאווישאוויץ
עזריאל בר׳ פינחס אלכסנדר

וואודביין, נ. דז.

דזשייקאב פעלדמאן.
ראובן ריינער.
האררי קאלינער.
מאיר הארנשטיין.
יאזעף גורמאן.
אייזיק קעסטען.
יאזעף ראבינאוויץ.
מר. טעפער.
ה. ראזענפעלד.
דזשייקאב קליינמאן.
ליב סיגעל.
בעריל גאלדינגער
פריץ קאהען
יעקב ראזענבוים.
יאזעף קאפלאן.
מאקס יאנאווסקי.
מ. ליפמאן.
חיים נאפאדינסקי.
ל. גליקמאן.
אברהם באס.
יאזעף מענדעלזאהן.
אברהם נחום הורוויץ.
לואיס גאלדשטיין.
פיליפ גורמאן.
דזשייקאב שאפירא.
נייטאן וויסבערג.
דוד גארדאניק.
י. גערוסקי.
האררי ראזענשטיין.
פ. רייפמאן.
סאלאמאן דימענטשטיין.
מאקס גאלדבערג
סעם אלטמאן.
בארנעט נאפאדינסקי.
מאקס פאטאשניק.
דזוי אייזענבערג.
מאיר סיטראן.
ב. א. פאליטץ

טשעסטער, פא.

א. סטיין.
אפרים סאוויטצקי
מ. בערר
שלמה פרידקין שו״ב

ק. גורמאן.
אהרן בער.
פרייק טאלין.

ראזענהיין, נ. דז.

היימאן סקריבנער.
יהודה אליעזר פיין.
נחום מאנום בר׳ יצחק ליוויי
ה. מאקער.
דזשיי ה. דזשאזעף.
דר. נתנאל גרינוואוד.
ס. יודעלאוויץ.
הירש ווינעצקי.
שאול לואיס.
יאזעף וויינשטיין.
וואלף מעלאווסקי.
איזראעל גאלדשטיין.
סעמיועל לעווענטאן.
מנשה סקריבנער.
ק. קאסקי.
ס. סטאטער.
אברהם גאלדשטיין.
מאזעס סערבאקאוו.
אהרן ראדעטסקי.

ניו הייווען, קאנ.

א. גלוסקין
ה. רעזינקאף
מ. קלינגערמאן.
ה. אלדערמאן.
ישראל הערשמאן.
חיים גרשון קונעל
טשאס. העלפאנד
יעקב גודמאן
מרדכי בר׳ יעקב צבי
נינגאלד
א. אלפערט.
ס. טש. בערמאן.
ד. פאלאנסקי
מ. קאטאן
ה. קאסדען
אייזיק יעקב בר׳ שמואל
מניד.
מרדכי אבא אלדערמאן

נעמען פון סובסקרייבערס (אבאנענטען) לזכרון עולם.

סקראנטאן, פא.

אלפערט, מנחם מענדעל.
בורראס, יוסף
בוראש, מ״ר
בלום, מאקס
בראנדוויין, יעקב
גודמאן, מ. ל.
גלוי, וואולף
האבאן, בישאפ (קריסט)
הארווי, ישעיה
האלפערט, דר. הענרי
וויסבערנער, אפרים
ווילענסקי, צבי הירש, מורה
טרוקקער, ס.
לאססין, א. מורה הראשי ומנהל התלמוד תורה
ליוואי, ב. צ., מרס.
ליפמאן, אהרן
מאנסקי, משה חיים
מאנסקי, יעקב יצחק
סאלאמאן, מרדכי זלמן
סיידמאן, וואולף
עבין, נ. ה., רבי
ענגעל, שלמה ברוך.
פינקעלשטיין, איזידאר
פראנין, מרדכי
קאהען, א. ב.
קאהען, שרנא פייוויל
קאהען, לוואס
קאפלאן, מאררים
ראזענבערג, חיים ליב
ראקקער, קלמן
ריסקין, נתן דוב
שיללער, אברהם ל.
שיפמאן, נה.
שיף, א.
שפעט, צבי הירש

ווילקעסבארע, פא.

אמדיור, מרדכי
אפענהיימער, דובער
בלום, יהודה ליב
גאלדמאן
האפענשטיין, ישעיהו מאיר

הירשאוויץ, משה ישעיהו, מורה
העללער, שלמה חיים
ווארניק, ע. ה. (קריסט סאבבאטעער, שומר שבת)
זאלצמאן, רבי דר.
טישלער, חיים יוסף
יוראן, ישראל בר׳ אהרן
לאנדאו, שמואל
ליוואי, יצחק.
מורזין, משה
נאני, יוסף
סאבעל, ר׳ שמואל שו״ב
עסקאוויטץ, חיים
פאפקי, יעקב
פאפקי, שמיאל שלום
פינקעלשטיין, אברהם.
צוויק, סיימאן
קאהען, יעקב
קויפמאן, אלבערט, דר.
ריווקין, אברהם
ריקקעטס, אניב, עסק., לאיער (קריסט)
שיף, יעקב, שו״ב.
שלאם, חנן ל״ב.
שעפאוויץ, יוסף
שפיטצע־ יעקב יוסף, מעללענטאון

הייזילטאן, פא.

אויערבאך, יהודה ליב.
בלומענפעלד, חיים יצחק.
בערלינסקי, יעקב נחום.
בערלינסקי, מרדכי זלמן
גאלדשטיין, היימאן.
גאלדשטיין, מאיר.
דייטש, אהרן.
מארקוס, דייוויד
נארוו, יעקב.
פרומקין, אברהם.
קופערשטיין, משה ניסן.
קליין, יעקב.
ראזען, גרשון.
ראקאוו משולם, מורה שפת עבר.
שמוליאן, יצחק.
שמערין, שלמה.
א קריסט (אהן א נאמען).

פאטסוויל, פא.

געלארט, יעקב
גרין, יעקב
דועאל, הלל
דירעקטאר, רבי צבי הירש
חיניץ, יצחק
ליליענטהאל, מענדיל
סיימאן, יעקב
ספיקער, מאריס ה.
עבער, צבי אריה
פראם, מרס. להזכרת נשמת בנה דובער בן פלט ע״ה
ראזענצווייג, אברהם שלמה.
רובינסקי, ישראל

אללענטאון, פא.

אייזיק, מענדעל
בערנסמאן, ב.
געטץ, פיליפ
הארריס, שמעון
העסס, מאיר
וויסמאן, אייזיק
זילבערשטיין, משה
זוסמאן, זיסקינד
חאנאך, מיסס לאה.
טווערסקי, יהושע חאצקעל
מאפסאוויטש, שמואל
מארקאוויטש, מרס.
מארקאוויטש, משה יצחק
מארקוס, ליב
סינאל, משה
סענדראוויטש, מתתיהו
פערלמאן, ה.
ראפאפארט, משה ראובן
שאפראנסקי, הירש
שווארץ, יעקב

פרילאנד, פא.

וויטמאן, שלמה
לעווין, משה
עדמאנדס, פראפ. (א קריסט)

פלימוטה, פא.

גלוי, ישראל
יאזעפף, מרדכי
פלעססעט, מאקס.
פלעססעט, מרס.
פריינקעל, יעקב
צימעט, יוסף

עדווארדסוויל, פא.

הימעלשטויב, ישראל
קארן, בארני
ראום, מ״ר
ראזענהיים, יצחק
שימקאוויץ, שמשון

פיטסטאון, פא.

אפפענהיימער, האררי
בראוו, ישראל
סומבערג, זרח

קארבאנדייל, פא

אייזענשטאדט, יעקב, שו״ב
סאהם, אב. Hon. City Mayor.
קאהען, ראובן
שטאן, חיים ראובן
שטאון, יונה

איסטאן, פא.

כהן, ישראל
וויסבערג, ה.

באלטימאר, מד.

ב

באראן, יעקב בר׳ דוב בער.
בערמאן, הבחור צבי בר׳ יוסף.
בערקאוויטץ, אלכסנדר.

ד

דובאווסקי, יוסף.

ה

הארינגער, נאטהאן.

ו

ווילנער, זאב.

ז

זאכס, פנחס בר׳ יצחק דוב.
זילבערמאן, תנחום.
זילבערשטיין, משה מאיר בר׳ שמואל הכהן.
זשעלענקאוו, הבחור שרגא איסר בר׳ משה אפרים.

ל

ליוווייא, הבחור חיים בר׳ שלמה בצלאל.
ליוווייא, שלמה בצלאל.
ליכטענבערג, יצחק.
לעווין, יצחק אהרן.
לעווין, משה בר׳ אליעזר.

מ

מאץ, משה.

נ

ניומאן, יעקב בר׳ דוב.

ס

סאלעוויץ, יחיאל.
סקאל, הבחור יצחק אליעזר בר׳ מאיר אליהו.

פ

פינקעלשטיין, מאריס.
פרידמאן, לואיס.

ק

קאהן, הבחור אלחנן בר׳ אהרן הכהן.
קאהן, יצחק אייזיק משה בר׳ פישל.
קאהען, לואיס.
קאהען, הבחור סעם.
קארדיש, הבחור אהרן שלמה בר׳ יצחק.
קוף, אברהם ליב.
קייב, הבחור מרדכי ישראל בר׳ עקיבא.
קירש, הילד יצחק יעקב בר׳ אברהם.

ר

ראזין, זלמן.
ראזענבלום, זלמן.
ראבינסאן, הכלה טריסע בת ר׳ זאב.

ש

שאכעט, פ. ס.
שווארצמאן, הבחור אוריאל בר׳ אברהם.
שטיין, הבחור איזידאר בר׳ שלום.

קאנזאס סיטי, מא.

אייזיקאוויץ, ירוחם.
אייזענבערג, מאקס
בייזער, סעם.
גאלדבערג, ה. ב
גורמאן, ב.
גינצבערג, ר.
גערשאנאוויץ, שמואל
העלצבערג, מ.
ווייט, יצחק שו״ב.
וויין, דזשייקאב.
ליבערמאן, מאקס.
לעווין, גרשון.
לעסער, ס. מ.
מאסקאוויץ, דזשייקאב.
מאסקאוויץ, זעליג.
מינדא, ה.
נעסטאר, העריס.
פעלצמאן, י.
קאהען, אברהם.
קאהען, א.
רובין, דזשייקאב.
רובינשטיין, א.
רובינשטיין, ה.
רימערמאן, הענעך.
שאלין.

סט. לואיס, מא.

אבראמאוויץ, יהודה מאיר
אדלער, חיים בר׳ אליעזר.
בערניץ, דזשאזעף.
דאלין, אהרן בר׳ אברהם יהושע העשיל.
הארוויטץ, מאיר.
זאקס, יצחק.
זילבערמאן, אברהם נחום.
טוויראג, חיים יצחק.
טשערי, ס.
סטילמאן, מאיר אליעזר בר׳ אליה.
פישמאן, יעקב.
פרידמאן, רעוו. שמואל אהרן.
קאהען, ל.
קאהען, סעם.
קאפלאן, דזשייקאב.
קארנבלום, קאפעל בר׳ דוד.
קרוואאנט, דייוויד.
קראנצבערג, שמואל.
ראזענפעלד, משה.
ראשקעס, יצחק.
שאקיד, רפאל.
שוכמאן, מענדיל.

די גרעסטע טהייל נעמען פון סט. לואיס געפינט זיך ווייטער

אמאהא, נעב.

בראדקי, סאל. ע.
גאלדשטיין, ה.
גראס, ה.
גראסמאן, א. י.
גראסמאן, ליב, שו״ב.
גראסמאן, מאיר יוסף.
גרינבערג, פיליפ.
דייווידסאן, אברהם דוד.
הירשמאן, דר.
העריס, ל.
הערצבערג, מענדעל.
וואולף, א.
וואקסענבערג, יהושע.
וויזעלמאן, ישראל.
ווייגער, דוב.
זיגעלמאן, ליב.
זינגער, אברהם.
לעסער, מייער.
מאנסקי, אברהם.
מארקאוויץ, א.
סיגעל. שלמה.
סטאלער, אייבראהאם.
פייער, סעם.
פליישמאן, איסר.
פרוס, ליב.
פרייסמאן, מאריס וו.
פרענק.
צדק, דר. בנימין.
קאהן, א.
קולאקאווסקי, מ.
קראסנע, קלארא.
קייטילמאן, זרמן שלמה.
ראבינסאן, דזשאזעף.
ראזענבלום, ה.
ריטשארד, ל.
שער, דר. פיליפ.

קאונסיל בלאפס

גילינסקי, א״ק.
גילינסקי, ב.
גילינסקי, הענעך.
וויטבוק, געציל.
טשערניס, אייזיק.
פריעדמאן, דזשייקאב.
פריעדמאן, דניאל.
פריעדמאן, ס.

אנדרע שטעדט

בערקאוויטץ, אליעזר בר׳ יהודה, ניו בערפארד מאס.
ברירזש, דזשי. סיאטעל, וואש.
ברייען א. אטלאנטא, גא.
גאלדפארב, ב. סויטה אמאהא, נעב.
גאלעפסקי, ל., ברוקלין.
גרינבוים, ד. דענווער, קאל.
Lifshitz, Harris, Vice-Consul des E.-U. Venezuela, Cayes, Haiti, W. I.
מאזורסקי, דוד בער, בארנוועל, ס. ק.
מאזורסקי, מרדכי מענדעל בארנוועל, ס. ק.
סילווערמאן, ברוך נחום מיכאל, שיקאגא, איлל.
קאהען, רעוו. ה. גרינפארט, ניו יארק
קיין, יוסף. סעדייליע, מא.
ראזענבערג, י. לעקסינגטאן, קענטאקי.
ריימאנד, מרדכי בר׳ יוסף, ניו בעדפארד, מאסס.
שאסטאק, ז. א. מילוואקי, וויס.
שירעזאהן, בנימין בר׳ צבי יהודה, ראקסבורי, מאסס.
שירעזאהן, יוסף בר׳ בנימין, ניו בעדפארד, מאסס.

פאַטערסאָן נ. דז.

פ. בלומשטיין
משה בר׳ יואל טשארני
דוד בר׳ אהרן מאיר פרידמאן
שמואל בר׳ אברהם קאהען
ישראל בר׳ דוב סאפירשטיין
משה מרדכי וואלף
חיים משה בן ציון קיטאי
יואל בר׳ יוסף ראדעסקי
איסר בלומענטהאל
ה. רעססעל
אלעזר בר׳ חיים איזארסקי
מנשה יצחק שער
הרב הג׳ ר׳ אליהו משה לונאץ
יוסף שלום ריבקינד
אברהם יצחק פוינעלמאן ש״ב
רעוו. זאב יעקב באראָן
הלל בר׳ צבי מאיר שפירא
אלעזר בר׳ צבי הירש לאפאט
אלעזר ראזענבערג
אברהם דוד אבראש.
שמואל יוסף פענזי
אוריה בר׳ זלמן מארקוס
אברהם אליהו ראזארסקי
שיינה רבקה בר׳ ליב פרייס
חיים יהודה קירלאנציק
שלמה זלמן מארקוס
איסר בר׳ יהודה ליב טשארני
יוסף בר׳ שכנא ליב לואיס

פאַסייק, נ. דז.

מרדכי פאסטערניאק
יעקב פאסטערניאק

יצחק אייזיק בר׳ דוד יוראוו
מ. גאלדשטיין
ליב בר׳ ישעיה גארבער.
יואל בר׳ משה שפירא
יוסף בר׳ אליקום שטארק
שמואל בר׳ מנחם מענדיל באָנדער.
משה בר׳ זלמן יורדעלעוויטץ

פערשיעדענע שטעדט.

מ. רויזין, סאוואנאה, גא.
ל. פלאקס, אשלאנד, קענט.
ה. באיארד. טשעלסא, מאס.
ב. ס. וואטערמאן, בעננער
רעוו. א. ה. זעלינזאהן, אלין.
מ. באש, לואיסוויל, קענט.
ס. שאולסאן, גרענדמאראיס
רעוו. ג. מאגריל, סינסינאטי
י. קאפלאנד, טאָפעקא, קענ.
מ. ב. בירמאן, סט דזשאזעף
מ. קאהען, באסטאן, מאס.
ה. נ. ווערניק, מאנטשעסטער
א. סיימאן, מאנטשעסטער
מ. יאָנאס, אָוקלאנד, קאל.
דר. י. לאב, וואשינגטאן
י. ב. שירעזאהן, בעדפארד
מ. וואונדערמאן, מינעאפאליס, מינ.
ב. קאהען, נארוויטש, קאָנ.
א. ארעלסאן, נ. דזש.
דר פראק אהרן דוד בר׳ בצלאל, נוי יארק
מ. ספינעלבלאט, ניו יארק
וואָלפמאן, נוארק, נ. דזש.
רעוו. י. קאהען, פלימוטה פא
ב. גרינבערג, א. ריווערסייד.
גרינבוים, ס. אנטאניא, טעקס
רעוו רעזיטץ, ווילמינגטאן.
דזשוינס, אוקלאנד, קאל.
טשאססמאן, פארטסמוטה,
רעוו. ס. נורבין, ברענהיים, טעקסעס.
רפאל גאלדבערג, ש״ב באסטאן מאסס.
מ. זאקהיים, דעטראיט.
י. מונאטה, אָקספארד, גא.
זינעסמונד, בעללייר, אָהייאָ,
טש. שמערנזעהער, אלאמעדא, קאל.
מ. ווינארסקי, ברוקלין.
רעוו. יעקב נאוויטש, בראדאָק
ס. מ. האלפערן, באָפלאָ נ. י.
י. פונק, אָטומווא, אייאָווא
מאררים באש, לואיסוויל.
ס. פראָטאס סיאטעל, וואש
ווי פייקוס, בלעק ריווער פאָלס, וויס.
ס. ג. בלאָך, סינסינאטי א.
ה. ראזענפעלד, וויניפעג. קאנאדא.
מ. פאליאק, וויניפעג, קאנאדא
ל. מאדארסקי, סאראנטא. קאנאדא.
מאטילדא מאכליס, יאסי, רומעניען.

בעמערקונגען.

אויף די נעמען פון די יענינע, וועלכע וועלען אונז שיקען געלד אויף סדורים אין דער צוקונפט, וועלען געדרוקט זיין אין די שפעטערדיגע אויפלאגען פון סדור לזכרון עולם און זיי וועלען ערהאלטען א ליסטע מיט זייע־ע נעמען געדרוקט, פערטיג צום איינקלעפען אין די סדורים, וואס זיי וועלען פון מיר ערהאלטען.

די יענינע, וועלכע האבען מיר געשיקט דעם פרייז פיר׳ן סדור, און געפינען ניט זייער נאמען אין די ליסטע פון די אבאנענטען, ווערען געבעטען מיר אויפמערקזאם צו מאכען אויף דעם און שרייבען זייער ריכטיגע געגענווערטיגע אדרעססע און וואו זיי האבען געוואהנט. ווען זיי האבען מיר דאס געלד געשיקט. אויך די צייט אונגעפעהר, ווען זיי האבען דאס געלד געשיקט און איך וועל פערריכטען דעם פעהלער אין די קומענדע אויפלאגען.

אכטונגספאלל יוסף מאגילניצקי.
מחבר ומו״ל ספרים „לבתי ספר ולעם״.

פאָררעדע.

צו לעזען דיעזע הקדמה איז אַ נויטווענדיגקייט.

איך האַלט אפילו ניט פון דעם שפּריכוואָרט: „אַ ספר אָהן אַ הקדמה איז ווי אַ גוף אָהן אַ נשמה“. פון דעסטוועגען בין איך געצוואונגען צו געבען אַ הקדמה, און אַ לאַנגע הקדמה, צו דיזען חומש, ווייל די איבערזעצונג פון חומש אויף דיזען אַרט, וועלכע איז אַ נייעס אין דער העברעאיש-פּעדאַגאָגישער ליטעראַטור און האָט איהר גלייכען ניט צווישען די מויזענדער איבערזעצונגען פון תנ״ך אין אירגענד וועלכע שפּראַכע, פאָדערט אַ גענויע ערקלערונג וועגען איהר נויטווענדיגקייט און פיעלפאַכע ניצליכקייט און וועגען דעם, וויא אַזוי לעהרערס פון תלמוד-תורה׳ס, חדרים, העברעאישע שולען, ווי אויך זעלבסט-לערנער קענען בענוצען דיעזען חומש צו זייער פּראָפיט און צו דעם גרויסען פּראָפיט פון זייערע תלמידים, און דורך איהם אָבשאַפען די אַלע אונגעוועהנליך גרויסע שווירוגקייטען און צייט-פער־ברייגונג, מיט וועלכע די ערפאָלגלאָזע אונטערריכט אין חומש איז ביז יעצט געווען פערבונדען. איהר מוזט לעזען דיעזע הקדמה, אויב איהר ווילט ציהען פון דיעזען חומש די גרויסע נוצען, וועגען וועלכע אַזוי פיעל געלד, צייט, אַרבייט, און ענערגיע איז פערבראַכט געוואָרען אום איהם צו איבערזעצען און צו דרוקען. איך שרייב דאַרום מיין הקדמה אין זשאַרגאָן, טראָטץ דעם, וואס מיין וואונש איז צו שרייבען אין העברעאיש און טראָטץ דעם, וואס דיעזעס קען ערוועקען געגען מיר אונבעזאָנענע קריטיציזם. דען איך וויל מיט מיין הקדמה נוצען ברייגגען צו אַ ל ע, וועלכע וועלען קויפען דיעזען חומש, אונטער וועלכע עס געפינען זיך, לײדער, פיעלע, וועלכע פערשטעהען ניט, ווען מען רעדט צו זיי אין העברעאיש.

ווען דאַרף מען לערנען חומש?

אָבוואָהל איך אַליין גיעב פאַר דעם אידישען פּובליקום דעם טעקסט און איבערזעצונג פון דעם גאַנץ אַלטען, פּשוט׳ן חומש, אָהן יעדע פערענדערונג און אַבקירצונג, פון דעסטוועגען מוז איך מודה זיין, אַז אויף דער פראַגע: „דאַרף דער חומש זיין דער ערשטער אונטערריכטס-ספר פיר קינדער?“ האָב איך מיט אייניגע יאָהר צוריק געאַנטוואָרט: „ניין“, *) און איך האָב געראַטהען אָבצולייגען דעם למוד פון חומש אויף אַ קורצע צייט ביז דאס קינד וועט ערהאַלטען דיא נעטהיגע אונטערריכט אין דער העברעאישער שפּראַכע און דיא הויפּט כללים פון איהר גראַמאַטיק.

ווען לערענט מען חומש?

איך בין פרויי צו געשטעהן, דאס איך האָב נאָך הייטע אויך ניט געענדערט מיין מיינונג וועגען דיעזע פראַגע. נור די ערפאַהרונג האָט מיר זייט דאַן געלערנט, אַז די אַלע, וועלכע האָבען אויסגעדריקט זייער מיינונג גלייך מיט מיר און האָבען אויך געזוכט דורכצופיהרען זייער מיינונג דורך פערפאַסונג און פערברייטונג פון מעטהאָדען צו אונטעריכטען די העברעאישע שפּראַכע און איהר גראַמאַטיק, אָהן יעדע שייכות און פערבינדונג מיט דעם אידישען ליעבלינג פון טויזענדע יאָהרען, דעם חומש, האָבען געמאַכט זייער חשבון אָהן בעל הבית, דען זייא האָבען ניט געפיהרט דאַצו, אַז דער חומש זאָל צוריק־געהאַלטען ווערען פון׳ם קינד ביז דאס קינד וועט זיך אַנאייגנען די קענטניסע פון דער העברעאישער שפּראַכע און איהר גראַמאַטיק. און דיא אַלע מעטהאָדען זיינען בענוצט געוואָרען פון בלויז זעהר אַ קליינעם פּראָצענט פון די, וועלכע לערנען אין די חדרים און דאס אויך נור ערשט דאַן, ווען אייניגע יאָהר איז שוין פערבראַכט געוואָרען אין לערנען חומש און נ״ך אָהן ערפאָלג.

---

*) זעה מיין אַרטיקעל „וואס דאַרף מען טהאָן אום העברעאיש צו ערלערנען“, אין פּעטערסבורגער „יודישעס פאָלקס־בלאַט“ פון 1889 נומער 48—49.

II.

ווארום ערלויבען עלטערן ניט אבצולייגען דעם למוד פון חומש?

אויף די פראַגע: „ווארום ערלויבען עלטערן ניט אבצולייגען דעם למוד פון חומש ביז דאס קינד וועט זיין ריכטיג פאָרבעריייטעט דאַצו דורך די אונטערריכט אין די גרונד קענטניסע פון דער העברעאישער שפראַכע און איהר גראַמאַטיק?" קענען געגעבען ווערען פיעלע תשובות: ווייל אַ אידישער פאטער קען בשום אופן ניט גלויבען, אז זיינע עלטערן און אור־עלטערן, וועלכע האבען אָנגעפאַנגען זייערע קינדער צו אונטערריכטען אין חומש און נ"ך פון זייער פריהעסטען יוגענד, זיינען ניט געגאַנגען אויף דעם ריכטיגען וועג; ווייל די עלטערן בעפירכטען פיללייכט וועלען ביי זייערע קינדער די ספרי הקדש ניט זיין אזוי היילג און טהייער, ווען זיי וועלען זיי ניט שטודירען פון זייער פריהעסטען קינדהייט אָן; ווייל עלטערן זיינען ניט זיכער אויב זייערע קינדער וועלען אין גאַנצען אָנזעהן דעם תנ"ך אין די אויגען, ווען זיי וועלען דאַרפען וואַרטען ביז דער צייט, ווען זיי וועלען זיך אַנאייגנען די גרונד־קענטניסע פון דער העברעאישער שפראַכע און איהר דקדוק; ווייל, מען מוז מודה זיין, דאס פיעלע לעהרערס, וועלכע האבען צוערשט אונטערריכטעט זייערע תלמידים אין דער שפראַכע, האבען, צוליעב איין אורזאַכע אָדער די צווייטע, ניט געקענט וויזען דעם פערשפּראָכענעם, גרויסען ערפאָלג.

לא ימוש ספר התורה הזה מפיך!

איך וואָלט געקאנט אויסרעכענען נאך איניגע טעמים ווארום עלטערן ערלויבען ניט אבצולייגען דעם למוד פון חומש. אבער וואס דאַרפען מיר מאריך זיין און אויסרעכענען די אורזאַכען ווארום עלטערן ערלויבען ניט אָבצולייגען דעם למוד פון חומש אפילו אויף די קירצעסטע צייט? אונז איז גענוג דער פאַקט, אז דער תנ"ך, אונזער איינציגע ירושה און איבערבלייבזעל פון אונזער אַמאָליגע גדולה, איז, צו אונזער גליק און עהרע, אזוי היילג און טהייער ביי אונזער פאָלק, אז דער חומש מוז זיין, איז און וועט אויך אויף אימער בלייבען דער ערשטער אונטערריכטס־ספר פיר קינדער פון עלטערן, וועלכע האבען די תורה נאך ניט געגעבען קיין ספר כריתות, וויא אונזערע רעפאָרמירטע ברידער האבען עס, צו אונזער גרויסער שאַנדע, געטהאָן; און מיר מוזען צוגעבען, דאס די עלטערן האבען אויך רעכט: אויב מיר ווילען ניט, אז די תורה און די הייליגע שפראַכע זאָלען ביי אונז האבען אזא פנים, ווי ביי אונזערע רעפאָרמירטע ברידער, מוזען מיר זיך בעמיהען צו צו בינדען די יונגע הערצער פון אונזערע קינדער צו דער תורה פון זייער פריהעסטען קינדהייט אָן, און דער וואס וויל אונטערריכטען אידישע קינדער, דער טהאָר פון זיין טיש דעם חומש אפילו אויף א ווילע אויך ניט אראָבנעהמען.

לא ימוש ספר התורה הזה מפיך (יהושע א. ח.).
כי לא תשכח מפי זרעו (דברים לא. כא.).

דער למוד פון חומש איז ארומגערינגעלט מיט שוועריגקייטען

„ווי בעקעמפפט מען אבער די גרויסע שוועריגקייטען, מיט וועלכע דער למוד פון חומש איז ארומגערינגעלט? וואו נעהמט מען יעצט די צייט און ענערגי, וועלכע אונזערע עלטערן און אויך מיר האבען פערבראַכט אין שטודירען דעם תנ"ך? און, ענדליך, וויא מאַכט מען, אז דער יונגער דור, וועלכער לערענט ניט מעהר נאכדעם ווי ער פערלאָזט דעם חדר, זאָל פון חדר ארויסגעהן מיט די ידיעת התורה, וועלכע די מייסטען פון דעם פריהעריגען דור האבען אליין ערוואָרבען נאכדעם ווי זיי האבען פערלאָזען דעם חדר? אמאָל איז דיעזע פראַגע געווען א גאַנץ קליינע און די שוועריגקייטען פון לערנען חומש אָהן די הילפע פון אַ מעטהאָדע איז כמעט גאר ניט געפיהלט געוואָרען, ווייל די ענערגי, התמדה, אויפאָפּפערונג און עוויגעס שטודירען פון די כתבי הקדש און אידישע לעהרע אין אַלגעמיין, האבען ערגענצט דאס, וואס עס האט געפעלט אין דער סיסטעמע, און אונטער א גאַנצע פאָלק, וועלכעס האט געלערנט פון פריהעסטען קינדהייט כמעט ביז דער חתונה, האבען זיך אימער איינגעפונען גענוג זשעניען, וועלכע, פאָרטזעטצענדיג זייער שטודיום פון אידישע לעהרע אויף זייער גאַנצען לעבען, האבען זיך אויסגעצייכענט מיט זייער ידיעת התורה וחכמת ישראל; אבער אין אונזערע צייטען, ווען דער איינציגער פּלאַץ זיך אַנצואייגנען די תורה און די אידישע לעהרע איז דער חדר.

III.

און צו דיעזען חדר ווערען די מייסטען קינדער געשיקט בלויז פינף אָדער זעקס יאהר און אויך דיעזע קורצע צייט ווערט ניט אבגעגעבען אין גאַנצען צו אידישע למודים, זאָנדערן א גרויסע טהייל, אָדער די גרעסטע טהייל פון טאג ווערט בענוצט צו לערנען די לאַנדס־שפּראַכע און אנדערע קענטניסע, יעצט איז די פראַגע: „ווי בעקעמפּפט מען די אונגעהייער גרויסע שוויריגקייטען, מיט וועלכע דער למוד פון חומש איז ארומגערינגעלט?“ זעהר אַ הארבע פראַגע און די נויטווענדיגקייט פון א מעטהאָדע, וועלכע זאָל דיעזע אלע שוויריגקייטען אָבשאַפען, ווי דיעזער חומש, וועלכען איך גיעב דאָ פאר דעם אידישען פובליקום, ווערט שטאַרק געפיהלט.

צייט פערלוסט, אונארדנונג ערגערניס און קלעפּ.

אָבוואָהל די שוויריגקייטען פון לערנען חומש אָהן די הילפע פון אזאַ מעטהאָדע ווי די, וועלכע איהר האַלט אין האַנד, זיינען, ווי געזאָגט, אונגעהייער גרויס און צאַהלרייך און אָבוואָהל יעדער איינער פון די, וועלכע לעזען דיעזע הקדמה, האבען אליין געלערנט חומש ניט איין יאָהר, פון דעסטוועגען בין איך זיכער, אז אויסער זעהר וועניג ערפאַהרענע לעהרערס־משכילים, וועלכע קענען זיך ערהויבען איבער דעם הרגל, איז כמעט ניטאָ איינער, וועלכער זאָל זיין בעקאַנט מיט די אַלע שוויריגקייטען און פערשטעהען זייער אמת׳ע, שלעכטע ווירקונג, וועלכע זיי האבען אויף אלע קלאַסען קינדער, אָהן איין אויסנאַהמע, און טאַקי נור דאַרום, ווייל זיי האבען אליין אויך געלערנט חומש מיט די זעלבע שלעכטע געהילפס־מיטלען פון זייער פריהעסטען קינדהייט אָן, דאַרום איז ביי זיי די געוואָהנהייט געוואָרען די צווייטע נאַטור און זיי בעמערקען גאר ניט, דאס זיי האבען געלערנט אונטער זעהר שלעכטע צושטענדע, וועלכע האבען זעהר פיעל פערקלענערט זייערע פאָרט־שריטע אין לערנען, און אונטער וועלכע יעצטיגע צייט איז אין גאַנצען אונמעגליך צו לערנען און צו קענען.

איך וויל דאַרום פּרובירען אויסרעכענען בלויז איינעגע פון די שוויריגקייטען, וועלכע רויבען אַוועג די גרעסטע טהייל פון דער לעהר־צייט, שטערען די אָרדנונג אין חדר, פעראורזאַכען גרויס ערגערניס דעם לעהרער און זיינען פעראַנטוואָרטליך פיר די גרעסטע טהייל שלעג און קלעפּ, מיט וועלכע דער לעהרער איז מאַנכעס מאָל אָדער אָפטמאָל, געצוואונגען מכבד צו זיין די שילער, וועלכע טהוען אזוי פיעל וועה די עלטערן, די קינדער און נאך מעהר דעם לעהרער אליין, און וועלכעס פלאַנצט איין ביי די קינדער אַ שנאה צום חדר, צו אידישע לעהרע און צו אלעס, וואס איז אידיש.

איינינגע הויפּט שוויריגקייטען פון חומש אונטעריכטען.

ווען א לעהרער געהט לערנען חומש מיט איין אָנפאַנגער, וועלכער האט ניט דעם קלענסטען בעגריף פון דער שפּראַכע, אין וועלכע דער חומש איז געשריבען, מוז ער איהם פאָרלעזען ניט וועניגער אַלס פינף און צוואַנציג מאָל ביז ער מאַכט איהם פעהיג צו חזר׳ן אָדער וויעדערהאָלען די געלערנטע חומש. ווען דאס קינד געהט וויעדערהאָלען די חומש, געפינט ער אויס, אז ער וויים ניט די בעדייטונג פון איינינגע ווערטער. דיעזע ווערטער מוז ער, געוועהנליך, פרעגען דעם לעהרער. דיעזער אינגעל איז אבער ניט דער איינציגער אין זיין קלאַס, אין דער קלאַסע זיינען דאָ, ווענינגסטענס, 8—10 קינדער. יענע ווייסען אויך ניט און דאַרפען אויך אָנקומען צום לעהרער. דער לעהרער וויעדער, נאכדעם ווי ער האט שוין פערבראַכט געוויסע צייט פאָרצולעזען די שטיקעל חומש 25 מאָל, מוז געהן לערנען מיט א צווייטע קלאַס און ווען דער לעהרער איז אריינגעטהאָן אין איין אַנדער ענין ברעכען אויס 5 אָדער 10 קולות מיט איין מאָל; און גאַנץ אָפט מיט אזעלכע משונה׳דיגע אָבזאַצען ווי צוב״ש: „לעהרער! השמים ואת? לעהרער! ובהו וחשך? לעהרער ערב ויהי?“ און די פראַגען קומען אזוי אָפט, אזוי משונה׳דיג און אזוי געמישט מיט 10 קולות, אז דער לעהרער מוז בעשליסען ענטוועדער גאר ניט צו בעאַנטוואָרטען די קלאַס, וועלכע וויעדערהאָלט די חומש, אָדער גאָר ניט צו לערנען מיט קיין אַנדער קלאַס. און דאס איז נאך אַלין גערעדט, ווען דער לעהרער האט בלויז 2 קלאַסען, וואס טהוט אבער דער לעהרער, וועלכער האט 5 — 6 קלאַסען צו אונטערריכטען?

ווען דער לעהרער קען דאָך ניט די גאַנצע צייט כסדר אי לערנען מיט א קלאַס, אי אימער שטעהן און בעאַנטוואָרטען די שטענדיגע פראַגען פון איין אנדער קלאַס אָדער קלאַסען, איז ער געצוואונגען,

אום יוצא צו זיין, אָנצוקומען צו די הילפע פון זיינע תלמידים און ערלויבען, אָדער בעפעהלען, אז דער וואס ווייס זאָל זאָגען דעם וואס ווייס ניט. אבער דאַמיט רואינירט ער נאך מעהר די אָרדנונג און פערלירט די קאָנטראָלע איבער זיינע תלמידים גאָר אין גאַנצען, דען ווען ער פרעגט איינעם פון זיינע תלמידים ווארום ער רעדט, ווארום ער רוישט, ווארום ער ווענדעט זיך צו דעם און צו יענעם און מאַכט אָן אונ־אָרדנונג. ערהאַלט ער אימער דעם זעלבען פאַלשען תירוץ: „איך פרעג איהם א ווארט" און איהר מוזט איהם גלויבען אויף זיין וואָרט, דען א ברירה האט איהר?

זעלבסט־פערשטענדליך, אז אין דעם מיש מאַש און די גרויסע מהומה און אונאָרדנונג, וועלכע ווערען דאַדורך פעראורזאַכט, מוזען די שילער ווערען שלעכט און די לעהרער נערוועז, און ערגערניס, געשרייען און קלעפּ, וועלכע זיינען די שאַנד־פלעקען פון הדר, זיינען גאַנץ נאַטירליכע פאָלגען.

אנדערע פעהלערן און שוויריגקייטען.

איך וויל אויסרעכענען אין קורצען נאך אייניגע חסרונות און שוויריגקייטען, וועלכע רינגלען ארום דעם למוד פון חומש אָהן די הילפע פון אזאַ מעטהאָדע, ווי דער „עזר המורה והתלמיד" איז:

1. דער לעהרער איז גאַנץ אָפט ניט אימשטאַנדע איבער־צוזעצען די חומש יעדען מאָל „פונקט דאס זעלבע. אָהן דעם קלענסטען שנוי" און דער קלענסטער שנוי ברייננט שוין דעם תלמיד, בעזאָנדערס דעם אָנפאַנגער, אין די גרעסטע פערווירונג, און ער קען ניט גערדיינקען, ווען מען זאָגט איהם איין מאָהל אזוי און דעם צווייטען מאָל אַנדערס. דעיזע ספּאַסירט בעזאָנדערס מיט לעהרערס־משכילים, ביי וועלכע די חומש איז ניט אַיינגע׳חזר׳ט פון רבי׳ן, זאָגדערן זיי פערשטעהען, וואס זיי אונטעריכטען.

2. ווען קינדער פערפעהלען אמאָל צו קומען אין חדר, בלייבען זיי ניט געקענט דעם לעקציאָן חומש, וואס מען האט דעם טאג געלערנט און. מאַנכעס מאָל איז דער לעהרער געצוואונגען אָבצוהאַלטען דעם גאַנצען קלאַס פון לערנען ווייטער וועגען א פּאָאר תלמידים, וועלכע זיינען א טאָג, אָדער אייניגע טעג בעפאָר ניט געווען אין חדר.

3. ווען א קינד וויל ניט צולייגען דעם קאָפּ אין דער צייט פון לערנען און קען ניט זיין לעקציאָן, איז דער בעסטער מיטעל דאַצו איהם איינצוהאַלטען, ביז ער וועט אָבטהאָן נאך דער צייט, וואס ער איז געווען פויל צו טהאָן אין דער צייט. איהר קענט דאס אבער ניט אויספיהרען, סיידען איהר זאָלט זיך אַוועגזעצען מיט איהם לערנען די חומש גאר אויף דאס נייע.

4. מען הערט גאַנץ אָפט קלאַגען, סיי פון עלטערן פון קינדער מיט גוטע פעהיגקייטען און סיי פון קינדער מיט שלעכטע פעהיגקייטען; די ערשטע זאָגען: „איהר האט צוזאַמענ־געזעצט מיין אינגעל מיט די גרעסטע פוסטע פויערים און ער מוז זיך שלעפּען מיט זיי און לערנט אויס א דריטעל פון וויפיעל ער איז אימשטאַנדע אויסצולערנען". די לעצטע, ווידער, זאָגען: „וואס טויג מיר, וואס איהר האט מיט איהם אויסגעלערנט עטליכע פרשיות חומש א וואָך, אז ער ווייס דאַפון אַ וואָרט ניט, בעסער וואָלט ער אויס־געלערנט בלויז איין פרשה, אבער ער זאל דיזעלבע וויסען קלאָר"; און מען מוז צוגעבען, אז ביידע קלאַסען עלטערן זיינען גערעכט, אבער דער לעהרער איז אויך ניט אונגערעכט: איז ער דען אימשטאַנדע צו מאַכען אזוי פיעל קלאַסען וויפיעל קינדער עס זיינען דאָ און צוטהיילען די צייט אויף הונדערט חלקים? דאַדורך וואָלטען זיי דאך נאך מעהר פערלאָרען! ער איז דאַרום געצוואונגען צו צוטהיילען זיינע תלמידים אויף אזוי ווייניג קלאַסען ווי מעגליך, און דער לערנען מוז זיין אַ מיטעל־מעסיגער, א ביסעל ווייניגער וויפיעל דער גוטער און פעהיגער און אַ ביסעל מעהר ווי דער שלעכטער און אונפעהיגער שילער קען לערנען און די ענדע איז, אז ביידענ׳ס עלטערן בלייבען אונצופריעדען.

די אלע אויבענגענאַנטע שוויריגקייטען, און צייט פערברייננונג ווערען אָבגעשאַפט אין דיזעלבע מינוט, וואס מיר גיבען אין די האַנד פון תלמיד אזאַ ספר, וואס מיט זיין הילפע איז ער אימשטאַנדע צו פּערפערטיגען זיין לעקציאָן חומש אליין, אָהן די הילפע פון דעם לעהרער, און דאס איז וואס דער „עזר המורה והתלמיד" טהוט, וויא איהר וועט אייך באלד איבערצייגען.

דער „עזור המורה והתלמיד“ שאַפט אב אללע שוויריגקייטען.

איך וויל אין קורצע ווערטער ערקלערען ווי אזוי דער „עזור המורה והתלמיד“ שאַפט אָב אלע שוויריגקייטען, שאַפט רוהע און אָרדנונג אין די חדרים, תלמוד תורה׳ס און העברעאישע שולען און שפּאָרט איין פיעל צייט.

1. דער לעהרער דאַרף שוין ניט מעהר פערברייגגען פיעל צייט און מיה פאַרצולעזען דעם לעקציאָן חומש 25 מאָל אום בלויז צו מאַכען דעם שילער פעהיג דעם זעלבען צו ווידערהאָלען, און דאן ניט לאָזען דעם לעהרער לערנען מיט איין אַנדער קלאַס, דורך די אָפטע פראַגען, און אָנמאַכען אונאָרדנונג, דען ער דאַרף פאר איהם אפילו איינמאָל אויך ניט פאָרלעזען דאס חומש, ווייל יעדער שילער, וועלכער קען נור לעזען אידיש (און דאס קאָנען אלע קענען אין 2—3 טעג צייט), איז אימשטאַנדע מיט דיא הילפע פון „עזור המורה והתלמיד“ אליין צו פערפערטיגען אַ פיעל גרעסערען לעקציאָן חומש און וויסען פיעל ב עסער אַלס ווען דער לעהרער וואָלט מיט איהם לערנען 25 מאָל

2. דער לעהרער דאַרף שוין אויך מעהר ניט אָנקומען צו די הילפע פון זיינע תלמידים איהם צו העלפען בעאַנטוואָרטען די אָפטע פראַגען פון אַנדערע תלמידים, און ער איז דאַרום אימשטאַנדע צו האבען אַלע זיינע תלמידים אונטער זיין קאָנטראָלע, דען ער קען זיי בעפעהלען, דאס אונטער קיינע אומשטענדען זאָל איינער ריידען אָדער זיך ווענדען צום צווייטען און קען בעשטראָפען יעדען איינעם, וואס פאָלגט ניט. ווייל דער פאַלשער תרוץ אויף אַלע קשיות „איך פרעג איהם א וואָרט“, וועלכער האט געמוזט זיין א גוטער תרוץ אויף אַלע געררווישען, גערייִדען, געלעכטער א. ז. וו. קען שוין מעהר ניט גילטען, דען יעדער וואס האט דעם „עזור המורה והתלמיד“ אין האַנד דאַרף צו קיינעם ניט אָנקומען, און דער לעהרער איז ניר נייטהיג אום אויפצופּאַסען, דאס זיינע תלמידים זאָלען אליין לערנען אין רוהע און אָרדנונג און זיי איבער צו הערען דעם לעקציאָן חומש, אום צו וויסען אויב זיי האבען געטהאָן דאס, וואס זייער פפליכט איז צו טהאָן און וואס זיי קענען טהאָן.

3. האט איינער פון די תלמידים ניט געטהאָן זיין פפליכט און קען ניט זיין לעקציאָן, קען דער לעהרער איהם איינהאַלטען ביז ער וועט אָבטהאָן נאָך דער צייט, וואס ער איז געווען פויל צו טהאן אין דער צייט.

4. איז איינער אָדער איניגע תלמידים ניט געוועזען אַ טאָג אדער איניגע טעג אין חדר, דאַרף דער גאַנצער קלאַס ניט אָבגעהאַלטען ווערען פון לערנען צוליב זיי, און זיי אליין דאַרפען אויך ניט פערלירען די לעהרע פון דער צייט, וואס זיי זיינען געוועזען אָבוועזענד, דען זיי קענען אין איין טאג אדער איניגע טעג אָבטהאן די אַרבייט, וועלכע זיי האבען פערפעהלט.

5. דער „עזור המורה והתלמיד“ גיט דעם לעהרער די מעגליכקייט צו פערטהיילען זיינע שילער, ווען נייטיג, אין אזוי פיעל קלאַסען וויפיעל שילער ער האט, אדער וועניגסטענס צו פערטהיילען די קלאַסען אַזוי גענוי ווי דער עלטער און די פעהיגקייטען פון די קינדער פערלאַנגען. אהן די הילפע פון עזור המורה והתלמיד מוזען די שילער זיין צוזאַמען אין אַ קלאַסע, ווייל אזוי ווי דער לעהרער איז דאָך ניט אימשטאַנדע יעדען איינעם איבער צו הערען דעם גאַנצען לעקציאָן חומש, דאַרום דאַרף איינער צו הערען, ווען דער צווייטער זאָגט, אום דאַדורך זאָל דער ווערט וואס הערט צו וויסען, אויב ער, האט ריכטיג איינגעאיבט זיין לעקציאָן. אָבער דורך דעם „עזור המורה והתלמיד“ קאן דער שילער אליין וויסען אויף זיכער אויב ער ווייס די חומש אָדער ניט, נאָך איידער ער קומט צום לעהרער, (זעה וויטער „ווי לערנט מען דעם „עזור המורה והתלמיד)און דער איינציגער צוועק פון איבער הערען דעם לעקציאָן חומש איז נור צו זעהען, אויב דער שילער האט געטהאָן, וואס ער דאַרף טהאָן, אום צו וויסען די חומש אויפ׳ן בעסטען אַרט, גענוי און ריכטיג, דער לעהרער קאן דארום צוטהיילען זיינע שילער לויט זייערע פעהיגקייטען, צו די צופרידענהייט פון די עלטערן און דעם פראָפיט פון זיינע תלמידים. און איז ניט געצוואונגען צוזאַמען צו פּאָרען חמר־גמל. . .

וויא לערנט מען דעם עוזר המורה והתלמיד?

גיט יעדען שילער א קאַרטעל אָדער א גלייכע שטיקעל פּאַפּיר. הייסט זיי דאַמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהן לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה חומש און די איבערזעטצונג דאַרויף זעהר לאַנגזאַם און פאַרזיכטיג ביז זיי זיינען אימשטאַנדע די איבערזעצונג צו זאָגען אויסוויינדיג. דאַן זאָלען זיי אַרויפרוקען די קאַרטעל אום צו פערדעקען די איבערזעצונג און זאָלען 1 מאָל לעזען די שורה חומש און איבערזעצען אויסוויינדיג. דאַן זאָלען זיי אַראָברוקען די קאַרטעל און איבערלעזען די איבערזעצונג אינעווייניג אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. ווען זיי געפינען אויס, אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט, דאַרפען זיי איניגע מאָל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען און דאַרפען דאַן לערנען די צווייטע און דריטע שורה אויף דעם זעלבען אַרט. ווען זיי לערנען אָב אַ פּסוק אָדער אַ האַלבען, דאַרפען זיי גיין ווי־דערהאָלען דעם פּסוק, דאס הייסט, זיי דאַרפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסוויינדיג, אָבער זיי דאַרפען ניט אוועק־געהן פון א שורה ביז זיי רוקען ניט אראָב די קאַרטעל אום נאָכדעם צו לעזען די איבערזעצונג אינעווייניג און צו וויסען אויף זיכער אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אָדער ניט.

פאָררעדע

צו דער צווייטען אויפלאגע.

אין די ערשטע אויפלאַגע האב איך פערשפּראָכען צו געבען צו דער צווייטער אויפלאַגע די ענדע פון דער הקדמה, דורך וועלכע פיעלע קשיות וועלען פערענטפערט ווערען. לײדער קען איך עס יעצט ניט טהאָן וועגען פיעל וויכטיגערע אַרבײט, וועלכע די פאָרטזעצונג פון דיזען חומש און די פערפערטיגונג פון דעם צווייטען טהייל אונטער דעם נאָמען „מורה התורה והשפה״ וואָס איז אַ פאָלשטענדיגע מעטהאָדע צו אונטעררִיכטען די העברעאישע שפּראַכע און איהר גראַמאַטיק אין ענגע פערבינדונג מיט דער תורה, פערלאַנגען פון מיר. איך וויל דאַרום מאַכען בלויז אייניגע בעמערקונגען.

1) דער „עוזר המורה והתלמיד״ איז אַזוי פּשוט ווי ברויט און אויך אַזוי נעטהיג ווי ברויט. אויב מען איז ביז יעצט אויסגעקומען אָהן אַזאַ ספר איז עס נור, ווייל אָהן ברויט קען מען אויך אויסקומען. אָבער וואס פאַר א לעבען איז דאס? דעם מלמד׳ס לעבען, וועלכער דאַרף לערנען נ אָ כ ז א ג ע ן חומש אַ קינד, וואס האט קיין בעגריף פון דער שפּראַכע, אין וועלכע די תורה איז געשריבען אָהן אַזאַ הילפס־בוך ווי דער „עוזר המורה והתלמיד״ איז, איז געוויס ניט בעסער ווי דער טויט. און דעם קינד׳ס לאַגע איז אויך ניט מקנא צו זיין.

איך ווייס גאַנץ גוט, אז צו זאגען, דאס דער „עוזר המורה והתלמיד״ איז אַזוי פּשוט ווי ברויט, איז דער גרעסטער חסרון, וואס איך האב געקענט זאגען אויף מיין שווערע, אונערמיעדליכע אַרבײט, וועלכע קאָסט מיר אונגעהייער פיעל געלד, צייט און מיה, ווייל, לײדער, איז די גרעסטע טהייל פון אונזער פאָלק געוואהנט צו פערגעטערען און צאָהלען געלד פיר יעדע זאַך, וואס ליגט דאַרין גדלות; עס מאַכט ניט אויס ווי קרום און פאַלש, ווי אונניציג און אוננעטהיג די זאַך איז, אַבי עס שטעקט נור דאַרין גדלות, אַבי אַ פּשט׳ל און אַ דריידעל קויפט ר׳ יודעל און בעצאָהלט דאַפיר מיט כסף מלא; אָבער צאָהלען געלד פיר אַזאַ נאַרישען ספר, וואס דערצעהלט, אז בראשית איז דער טייטש: אין אָנפאַנג, און קימערט זיך גאר ניט פיר די קלאָמין קשיא: מאי קא משמע לן? אַזעלכע נאַררען קען מען וועניג געפינען ביי אידען, נור אַזוי ווי איך ערוואַרטע זאָ ווי זאָ גאָר נישט פון אַזעלכע חכמים, און איך האָף נור אויף די וועניגע, פּראַקטישע לעהרער און מענער, וועלכע וויסען ווי צו שעצען אַ נוצבאַרע זאַך אָבוואָל אָדער נור ווייל זי איז פּשוט. דאַרום שעהם איך זיך ניט צו ווידערהאָלען, אז: דער „עוזר המורה והתלמיד״ איז אַזוי פּשוט ווי ברויט און אַזוי נעטהיג ווי ברויט, און די גדלות זוכער וועלען מוזען וואַרטען ביז דער „מורה התורה והשפה״ ערשיינט, דאָרט וועלען זיי געפינען, וואס זיי זוכען.

2) דער גרויסער ערפאָלג פון אונטעררִיכטען חומש מיט דער הילפע פון „עוזר המורה והתלמיד״ איז ניט בלויז אַ השערה אדער אַ פאַנטאַזיע: איך אונטעררִיכטע חומש מיט דיזע מעטהאָדע שוין מעהר אַלס 6 מאָנאט און, אויסער וואס עס האבען זיך פערווירקליכט אַלע מעלות, וועלכע איך האב אויסגערעכענט אין מיין הקדמה צו די ערשטע אויפלאַגע, האב איך אויך פאָלגענדעס אויסגעפונען: 1) פיעלע קינדער, וועלכע וואלטען לויט זייערע פעהיגקייטען נימאַלס געקענט לערנען חומש אין דיזען לאַגע, אָדער וואָלטען ערשט מיט א יאָהר אדער צוויי שפּעטער אָנגעפאַנגען חומש, זיינען יעצט, מיט דער הילפע פון דעם „עוזר המורה והתלמיד״ אימשטאַנדע געוועזען אָנצופאַנגען חומש און אַליין צו פערפערטיגען אַ רעקציאָן אויפ׳ן צווייטען אדער דריטען טאָג, נאָכדעם ווי מען האט זיי צום ערשטען מאָל געזאגט די אָנפאַנגס־רעגעלען פון לעזען אידיש. אַלעס וואס מען האט געדאַרפט מיט אַזעלכע קינדער טהאן וואַר: 1 מאָל לאַנגזאַם פאָרלעזען, פיר בלויז אַ קורצע צייט, די חומש מיט די איבערזעצונג, אדער די איבערזעצונג אַליין, אום זיי צו מאַכען פעהיג צו לעזען אַ ל ע ווערטער אין די איבערזעצונג, און דאַן האבען זיי פערפערטיגט אַ לעקציאָן חומש פיעל גרעסער און בעסער אַלס פעהיגע קינדער, מיט וועלכע מען לערנט א פסוק חומש 25 מאָל מ י נ ד ל י ך. 2) קינדער פון 10—11 יאהר אַלט, וועלכע האבען געלערענט היער אונדאָ אין חומש, אבער וועלכע קאָנען ניט אַליין ווידערהאָלען, וואס זיי האבען געלערענט און פערגעסען אין פערלויף פון 3—4 יאהר און מיט זיי מוז מען אויף דאס נייע לערנען יעדע שטיקעל חומש פונקט ווי מיט קליינע קינדער, אַזעלכע קינדער זיינען אימער אימשטאַנדע געוועזען אויס צולערנען מיט דער הילפע פון דעם „עוזר המורה והתלמיד״ אַ קאַפּיטעל אדער צוויי פון חומש (ד. ה. גאַנץ בראשית אין א מאָנאַט אדער צוויי) אויסער זייערע אַנדערע לעקציאָנען ווי תנ״ך, דקדוק, שרייבען א. ז. וו. אין בלויז 3 שטונדען, וועלכע זיי פערווייללען אין חדר (ווענינסטענס 1 העלפט פון דיזע צייט ווערט פערבראַכט אויף „עברי״ לייזען). 3) די תלמידים האבען אימער גאַנץ אָבפּרישען, וואס זיי האבען געלערענט און האבען פיעל אדער וועניג פערגעסען צוליעב די פערנאַכלעסיגונג אין ווידערהאָלען. דיזער פונקט איז זעהר א וויכטיגער: דאס, וואס דער למוד פון חומש און נ״ך איז אַזוי ערפאָלגלאָז, איז פיעל צו פערדאַנקען דעם פאַקט, וואס זאָגאַר נאָכדעם ווי דעם לעהרער איז געלונגען זיינע תלמידים קלאָר צו מאַכען אַ געוויסע טהייל דאַפון, פערגעסען זיי עס ווידער צוליעב זייער נאַכלעסיגקייט צו ווידערהאָלען אין דער צייט. און קוים האבען זיי פערגעסען, וואס זיי האבען געלערענט, זיינען זיי מעהר ניט אימשטאַנדע די זעלבע חומש אַליין צו לערנען און ווידערהאָלען, און אַזוי קומט דער לעהרער מיט גרויס פערדרוס צו דער איבערצייגונג, אז זיינע תלמידים האבען גענצליך פערגעסען דיזע וואָך אדער מאָנאַט, וואס זיי האבען געלערענט א וואך אדער אַ מאָנאט בעפאָר. דער „עוזר המורה והתלמיד״ שאַפט אָב דיזען גרויסען איבעל.

איך שרייב דיזעס אין אַ עיר ואם בישראל, וואו עס געפינען זיך איין 50 טויזענד אידען כן ירבו, און מיין „בני ציון סקול״ איז בעקאַנט צו יעדען. יעדער קען זיך דאַרום איבערצייגען אין די וואַרהייט פון מיינע בעהויפּטונגען.

3) זייט איך האב געמאַכט די ערשטע אויפלאַגע פון „עוזר המורה והתלמיד״ האבען מיר מעהרערע לעהרער געוויזען און געשריעבען, אז דער ניט האט זיי אויך אויס געלערענט צו טהאָן דאס זעלבע ווי איך. ד. ה. זיי זיינען מאַכנים מאָל געצוואונגען געווען אויפצושרייבען די חומש מיט די איבערזעצונג און דאס געבען צו זייערע תלמידים צו לערנען. צוליעב די שווערע אַרבייט זיינען זיי אבער נור אימשטאַנדע געווען דיזעס צו טהאָן אויף די ערשטע 2 -3 קאַפּיטלעך. דאס קען דינען אלס בעוויז פיר די נויטהווענדיגקייט פון אַזאַ מעטהאָדע. בעזאָנדערס מאַך איך אויפמערקזאַם בעאַמטע פון תלמודי תורה אדער פון העברעאישע פּריוואַט שוהלען, וועלכע האַלטען געהילפס־לעהרער, אויף דעם פאַקט, אז אָפט ווערען קינדער רואינירט אין לערנען נור דורך די וועכסלונג פון די

לעהרער. אדער דורך דעם איבערגיין פון איין קלאסע אין די צווייטע, ווייל איין לעהרער לערענט אנדערש ווי דער צווייטער. דיזער איבעל קען נור אבגעשאפט ווערען ווען אזא ספר ווי דער „עוזר המורה והתלמיד" זאל אנגענומען ווערען אלס לעהרבוך פיר אלע קלאסען און זאל געגעבען ווערען אין די הענד פון יעדען לעהרער.

4) די שפראכע פון „עוזר המורה והתלמיד" איז איינפאך אידיש און א דייטשער ווארט איז נור דארט געברויכט געווארען, וואו עס איז ניטאָ קיין אידישער ווארט. אויב דאמיט ווילען אונצופרידען זיין קאַלוואַריער דייטשען, וועלכע ווילען גילטען אַרס גוטע לעהרער-משכילים דאמיט, וואס זיי איבערזעצען תנ״ך אין א שפראכע, וועלכע ניט זיי און ניט זייערע תלמידים אדער זייערע עלטערן פערשטעהען (דען דער כלל איז: מען דארף נור מאכען אז די עלטערן זאלען ניט פערשטעהען, און דאן בעטראכטען זיי דאס פיר גדלות און צאהלען א גוטען שכר למוד), דאפיר וועל איך פערדינען דעם דאנק פון אויפריכטיגע מענער און ערנסטע פעדאגאגען.

5) די איבערזעצונג איז אָהן נקודות, ווייל יעדער, וואס האט זיך ווען געשטעלט די פראגע: „וואס איז זשארגאן מיט נקודות?" איז געוויס געצוואונגען געווען צו אַנטווארטען: „זשארגאָן מיט נקודות זיינען געדרוקטע ווערטער אין וועלכע די וואָקאלען (לויטען, שטימען) זיינען בעצייכענט אי מיט „וואָקאל-צייכען" (נקודות), אי מיט „וואָקאל-בוכשטאבען" (א, אָ, י, יי, ױ, ו, וו), וועלכע קומען ביידע פיר איין און דעם זעלבען צוועק, און איינעס פון זיי (געוועהנליך די וואָקאל-בוכשטאבען, אָדער די נקודות) דארף מאן האבען ווי א פינפטע ראָד צו א וואָגען". איבערהויפט ווייס איך ניט ווי א מאן, וואס פערשטעהט ניט אויסצולערנען א קינד לעזען זשארגאן אָהן נקודות, אין די זעלבע צייט ווען ער לערענט איהם לעזען העברעאיש מיט נקודות, קען מאכען אַנשפּריכע צו זיין א העברעאישער לעהרער, וועלכער דארף מעהר אדער ווייניגער דייקען וועגען דעם אונטערריכט צו לעזען העברעאיש אי אָהן וואָקאל-בוכשטאבען אי אָהן וואָקאל צייכען (העברעאיש אָהן נקודות). נור אין די לענדער, וואו צייט און אַרבייט קאָסט קיין געלד, האט געקאָנט בלייבען א זכר פון אזא שווערע, גאַנץ אונניציגע זאַך ווי די נקודות אין זשארגאן. אין אמעריקא אבער, וואו די אונניציגע נקודות אין זשארגאן וואלטען פעראורזאכט אונגעהייערע קאָסטען, האבען מיר זוכה געווען צו זעהן, ווי אַריבער-געקומענע אייראָפּייאישע עמי הארצים לעזען דורך איניגע צייטונגען און ביכלעך יעדען טאג אָהן נקודות פיעל געלייפיגער און בעסער ווי מאנכע יודישע ספר אין אייראָפּא לעזען א בוך מיט נקודות. און ווי קליינע אידישע קינדער פון 7 יאהר אלט, וועלכע קענען ענטוועדער גאר ניט אדער גאנץ ווייניג אידיש, פערפערטיגען אליין א לעקציאָן אין „עוזר המורה והתלמיד" גלייך אויף דעם צווייטען טאג, ווי מען האט זיי דעם ערשטען מאל געזאגט אז איין א׳ נאך דעם בוכשטאב אין זשארגאן בעדייטעט דאס זעלבע, וואס (פתח) אונטער דעם בוכשטאב אין העברעאיש. פרובירט דערצעהלען אייערע תלמידים דיזע גרויסע תורה צור זעלבער צייט, ווען איהר לערענט זיי לעזען העברעאיש, און איהר וועט זעהן אז לא בשמים היא.

6) אין איבערזעצען חומש זיינען דאָ 2 וועגען: 1) צו איבערזעצען יעדען ווארט בעזונדער און ניט אַכטען, וואס דאָן, ווען מען זאל דיזע איבערזעצונג איבערשרייבען און איבער לעזען, וועט די איבערזעצונג ניט האבען קיין צוזאמענהאנג און עס וועט ניט קלעפּען אַ ווארט צו אַ ווארט. 2) צו איבערזעצען אזוי פיעל ווערטער צוזאמען און אויף אזא אַרט, אז עס זאל זיך קלעפּען א ווארט צו א ווארט און אז דער פסוק חומש זאל עטוואס דערצעהלען און זאל ניט זיין בלויז איין אויפהייפונג פון ווערטער אהן יעדען געשמאק און צוזאמענהאנג. דער ערשטער וועג איז דער וועג פון מלמדים פון אַלטען דור און פתח מלמדים עמי הארצים; אויף דעם צווייטען וועג געהט יעדער פערנינפטיגער מענש און יעדער אמת׳ר פעדאגאג, וועלכער בעצוועקט עטוואס מיט׳ן אונטערריכטען חומש, ענטוועדער די געשיכטע אדער די שפראכע, און דער לעצטער וועג איז אויך דער וועג פון „עוזר המורה והתלמיד".

די מלמדים פון דעם ערשטען סאָרט זיינען אַזוי שטארק צוגעוואָהנט צום זאגען און מאכען אַנדערען נאָכזאָגען אונפערשטענדליכע ווערטער, אָהן די קלענסטע שייכות און פערבינדונג פון איין ווארט צום צווייטען, אז זיי אַארט אפילו ניט פיר די ריכטיגע איבערזעצונג פון יעדען ווארט בעזונדער. (אבוואהל זיי בעהויפטען אז זייער גאַנצער שטרעבען איז, אז דער קינד זאל וויסען די בעדייטונג פון די „ווערטער") און דער בנין, זמן, גוף, מין, מספר, ו׳ המהפך, ו׳ המחבר א. ז. וו. אין פעלים, און כנויים, די אותיות ובכל ם א. ז. וו. אין שמות ווערען פון זיי געווענליך איגנאָרירט ביים איבערזעצען, און: ויאמר, וישמרך, ומבנותיהם ווערט איבערזעצט: געזאגט, געהיט, טעכטער. די איינציגע זאך, וואס דאס קינד קען לערנען פון אזא סאָרט איבערזעצונג איז צו ריידען אונפערשטענדליכע ווערטער אָהן אַ טעם און אָהן א ריח זיין גאַנצען לעבען, און צו בלייבען איין אייביגער קאַליקע אויפ׳ן צונג. (דאָ ליגט דער סוד, ווארום אונזער המון, וועלכער האט זיין גאנצע שפראכע געלערענט נור אין חדר, איז געבליבען אזוי געפאַלען אויפ׳ן לשון. אויב איהר האט ווען געהערט דיזע לייטע ריידענדיג פון פרעזידענטען שטול און אויף אסיפות אין אמעריקא, וועט איהר פערשטעהן די וואהרהייט פון מיינע ווערטער).

אויף די טענה פון דיזע לייטע, אז די תלמידים פערשטעהען ניט די בעדייטונג פון יעדען ווארט בעזונדער, ווען מען לערענט זיי אויפ׳ן ריכטיגען וועג, האב איך פיעלע מאל איבערצייגט, אז קינדער, וועלכע האבען פערפערטיגט א נייעם לעקציאָן חומש אין „עוזר המורה והתלמיד" פיר זיך אין די אויגען, האבען ריכטיג בעאנטווארטעט אויף די פראַגען וועגען די בעדייטונג פון יעדען ווארט בעזונדער, ווערענד די וואס לערנען אָהן א טעם און אָהן א ריח וויסען ניט די ווערטער און ניט דעם אינהאַלט פון וואס זיי לערנען.

7) דער „עוזר המורה והתלמיד" איז געמאַכט געווארען ניט נור פיר קינדער, זאָנדערן אויך פיר מענער און פרויען, וועלכע ווילען שטודירען די ביבעל אין איהר אָריגינאַל. אזעלכע לייטע קענען ערזיכען זייער וואונש אויף דעם לייכטעסטען, בעסטען און שנעלסטען אַרט זאָגאַר אָהן די הילפע פון א לעהרער. דאגעגען מוזען קינדער האבען א לעהרער, וועלכער זאל זיי מאכען לערנען, פונקט ווי זיי דארפען האבען א לעהרער, וועלכער זאל זיי הערען לעזען יעדען טאג עברי, אבוואהל זיי קענען שוין עברי. און די קינדער אַליין אָדער זייערע עלטערן קענען ניט פערנעהמען דעם פלאַטץ פון לעהרער.

8) די בעמערקונגען אונטער יעדען בלאַט חומש זיינען געמאכט געווארען ניט צוליב זייער נויטהווענדיקייט, דען וואס איז דער חלוק אויב „רשע" איז איבערזעצט: בייזער, שלעכטער, גאטלאָזער, פרעפלער, אונגערעכטער, זינדיגער א. ז. וו. נור ווייל ביי אחב״י געפינען זיך איין אַזעלכע, פיר וועלכע עס איז גענוג צו וויסען, אז דער מחבר האט אויף איין האָאר איבערזעצט אַנדערש ווי זיי זיינען געוואוהנט צו פערטייטשען, אז זיי זאלען ווארפען דעם ספר הינטער זיך און ניט קוקען אויף זיינע גרויסע נוצען, דארום זיינען די בעמערקונגען געמאכט געווארען דיזע לייטע צו פרידען צו שטעלען. ווען איינער וויל ניט אַנגעהמען דעם ספר ווי ער איז געדרוקט אין פנים, קען ער 1 מאל פארלעזען די חומש פיר זיינע תלמידים און זיי הייסען אויסמעקען אין זייערע ספרים דעם ווארט אין די איבערזעצונג, וואס איהם געפעלט ניט, און דאן וועט דער תלמיד וויסען, אז אין דעם פלאַטץ דארף ער געברויכען דעם ווארט פון דער בעמערקונג, לויט דעם נומער, וואס שטעהט ביים אויסגעמעקטען ווארט. איך האָפע אבער, דאס יעדער פערנינפטיגער לעהרער וועט זיך ערשפּארען דיזע גאַנץ אונניציגע אַרבייט.

דער איבערזעטצער און ארויסגעבער. ערב ר״ה התר״ס, פילאדעלפיא, במדינת אמעריקא.

הסכמות ומכתבי תהלה*)

מרבנים, חכמים, סופרים, משכילים, פדגוגים ומורים להועיל בבתי ספר לבני ציון היקרים.

ב"ה. ידידי החכם וסופר משכיל ושלם מ' יוסף מאנילגיצקי הראני פעולתו לטובה אשר פעל ועשה לטובת בני הנעורים במחברתו הנפלאה אשר טרח בה חרבה בעבודה כביה העתקת תורת אלקים לשפה ברורה, אשר תקל הרבה עבודת המורים והתלמידים, ראיתי ונוכחתי הטוב והמועיל האצור במחברתו, אשר מאז קחתי שכם בהנרגת הת"ת פה, ראיתי כי עוד אין לנו בספרותנו ספר דנוף כ"ה ללמד ילדי ישראל מקראי קדש לאט לאט, הנחוץ מאד בארצנו ביחוד. אשר זמן הלמוד מצער מאד, והנערים אינם בעלי מלאכה ארת

ולזאת אחזיקנא טיבותא להמחבר המעתיק על טוב מפעלו. והוא מוכשר לזה בכל הפרטים, וכבר יצא לו מוניטין למשכיל דורש אלקים ומלמד להועיל, ובטוח אנכי כי יוציא מתחת ידו דבר מתוקן, ומחברתו תפיק רצון מהתומכים פעולתו, וד' יהי' בעזרו להוציא גם את החלק השני[1] לאור, כאשר תברכנו נפש הכו"ח למען האמת, ט"ז אדר תרנ"ט לפ"ק, פילאדעלפיא.

נאם דוב אריה באמ"ו הגאון מו"ה אברהם הכהן זללה"ה לעווינטהאל חופ"ק.

הנה בא לפני ידידי המשכיל המפואר והחה"ש סופר מהיר מאד נעלה מו"ה יוסף מאגילניצקי וחבורו הנפלא בידו, ראיתי והתבוננתי בו, והנה האח ראיתי אור חדש, ורב טוב צפון בו לתועלת בנינו ולתועלת הפדגוגים (ומלמדי להועיל) ולמורי בתי ספר לבני ישרון, כי לדאבון לבבנו למרות התקונים והמסלות החדשות שסללו למו בהעתקות שונות בתורת ה' עוד לא הטיבו את דרכם זה, כמה קולמסין נשברו וכמה דיו נשפך להטיב את מצב החנוך הפרוע לשמצה . . . ולא עלתה בידם, כי למרות החבורים גדולי הכמות וגם רבי האיכות אשר לדאבון לבבנו מרוב טובה הכו הנערים בסנורים ולא יכלו לצעוד אף צעד אחד קדימה בשפתנו היקרה, כי אם ברב עמל וטרח הרבה, — לכן נחזיק טובה להמחבר הנכבד הנ"ל, ויישר חילו בעד מפעלו הנכבד לטובת בנינו.—יען כי הוא סלל לו מסלה ישרה והדשה בהעתקתו את תורת אל חי בשפה המדברת בכל ארצות פזורנו, והעתקתו זאת היא בחוקת ברוקה מכל פסלת, ויש בה אכל נפש המשכלת ותקוה טובה נשקפת ממנה לדור הבא, כי ממנה יתד וממנה פנה להטיב את סדר החנוך הנוכחי. סמוך לבי כי אחינו יתמכו את פעולתו הנעלה והעתקתו תפיק רצון מנהם. ולראי' באתי ע"ה למען האמת, כ' אדר תרנ"ט לפ"ק פילאדעלפיא.

נאם אברהם צבי דר. ערשלער חופ"ק.

מי כמורה עברי ידע את התלאות הרבות והמכשולים העצומים הנכונים למורה ולתלמיד גם יחד בלמוד „חומש" — ובפרט למתחילים. כי תחת אשר ללמודי הקריאה, למשל, ימצאון ספרי עזר במספר רב מאד, ובכל שנה ושנה הננו רואים מתודות חדשות להקל ולהטיב הלמוד וכן בלמוד השפה ודקדוקה — הנה הלמוד הזה, חומש, אשר הוא הלמוד היסודי האחד לכל העם מקצה, (ולרבו הוא — כלו)— הלמוד הזה עודנו מונח כאבן שאין לה הופכין, והנהו עומד על עמדו כמו לפני כמה מאות שנה, אין מנהל, אין עוזר, אין מורה דרך — ואין כל דרך סלולה. ומאין דרך לעבור וללכת הלאה — רב הילדים ככלם נשארים עומדים על אם הדרך כל ימי „לכתם אל החדר" או נוטים השמאל או שבים אחור . . . .

ע"כ ישמח מאד לב כל מורה עברי היודע פרק במעשה הפדגוגיה בראותו ספר יקר בערכו כעוזר המורה והתלמיד הזה, אשר כשמו כן הוא, — בעוד אשר לי משנה שמחה היא, יען כי בתור מחדש חדשות בעניני החנוך זה שנים רבות, החלותי גם אני לעשות את המלאכה הכבדה הזאת זה כעשר שנים[2])— רק למען הועיל. ומאין כח ללדה, היתה אמו קברו. כקבר הרבה ספרים מועילים ונחוצים בכל מקצועות החנוך, מלמוד הקריאה עד דקדוק, תנ"ך, גמרא, דה"י ועוד ועוד, אשר הריתי בעצב.

והנה פתאום הקרה ה' אם, אשר הרתה כמוני, גם חלה גם חבלה, גם טפחה גם גדלה, גם הבא הביאה את הילד הנחמד הרך הזה ותציגהו לפני לשחק לפני, והילד בכללו[3]) כלבבי וכנפשי, ילד שעשועים. ואנכי — לא חלתי ולא חבלתי. ועתה הלא אקבל את הילד הנעים הזה בזרועות פתוחות?

ע"כ בכל לבי ונפשי הנני נותן לאורה היקר הזה, היחיד במינו, זכות אזרח בבית ספרי שערי ציון, היחיד גם הוא במינו בכל רחבי ארץ ההדשה[4]). והנני מקוה כי ממני יראו יתר המורים והמלמדים וקבעו הספר הזה להם לספר למוד, לטוב להם, ולמען תת כח להמחבר הנכבד להוסיף ללדת את אחיו[1]), תאמו. ובשמעם לקולי וברכו גם אותי, גם את המחבר הנכבד לאמר: ברוך שזה ילד ברוך שזה גדל.

ז"ה ניימאן.

(ראש המורים בבית הספר שערי-ציון וישיבתו ומיסדם). 40 לעאָנאַרד סט. ברוקלין נ. י.

---

*) ההסכמות נדפסו על פי הסדר אשר באו לידי.

[1]) הוא החלק המלמד התורה, השפה ודקדוקה יחד.

[2]) ידידי הכותב הנכבד הראה לי עתה בכתובים כי גם הוא החל לעשות ספר כזה. המעתיק.

[3]) כי בפרטיו — אין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד.

[4]) בבית הספר של הכותב הנכבד ידברו אך עברית, והמחזה הנעים מאד לראות איך ילדים בני חמש ושש ידברו בשפת עמם כמו בשפת אמם, פעל עלי פעולה עזה עד מאד, וגמרתי אמר להנהיג את הדבור בשפת עבר גם בבית ספרי „בית ספר לבני ציון", מי יתן ויתנוני אבות תלמידי לבצע את מחשבתי הטובה וחפצי זה יצלח בידי. המעתיק.

מיינונגען פון צייטונגען, בעריהמטע מענער, פעדאגאגען און זאך־קענער

וואס דער גרעסטער משורר און פעדאגאג זאגט.

קבלתי את החומש לבתי ספר ולעם אשר שלחת לי, ואחרי התבונני היטב אל המצאתך לעשותו דרוש להפץ הילדים, התפלאתי מאד על דעתך הישרה, כי הגדלת לעשות בהמצאתך הטובה לעזור להמורים והתלמידים גם יחד ולשנן תורת ה׳ לילדים רכים בלי כל עמל ויגיעה. באמעריקא ארץ הפלאות מחדשים יום יום מעשי בראשית בהמצאות חדשות ומועילות וזה כל חפץ הממציאים להקל כל מלאכה על עושיה ע״י מכונות המוכשרות לה, וכן עשית גם אתה, כי המצאת לנו דרך חדש ופשוט עד מאד אשר לא יכבד עוד לשנן „חומש״ לילדים, וראה זה דבר חדש בספרות הפדגוגיא, כי באופן קל מן הקל ילמדו עוללינו תורת משה ויבואו עד תבונת שפת קדשנו.

ואנכי אף כי בתור יודע שפת עבר ופדגוג בעל נסיון ידעתי כי המצאתך טובה ונכוחה, בכל זאת לא העמקתי להבין עד כמה הגדלת לעשות עד שמסרתי את ה„חומש״ לילדי, ופעולת המצאתך נראתה עליהם בכל הודה והדרה, כי במשך ימים אחדים ידעו על פה סדר בראשית ועל כן אודך על פעלך ואמר לך: לך בכחך זה ויודך פליטת אחינו בארץ החדשה והישנה אשר עוד לבם נאמן לשפת קדשנו. ידידך ומוקיר פעלך מ. מ. דאליצקי. נויארק, טבת, תר״ס

וואס דער בעריהמטער פעדאגאגישער פערפאסער זאגט.

איך קען בעצייגען הירמיט דאס איך האב איינגעפיהרט אין פילאדעלפיער ת״ת מאגילניצקי׳ס חומש אונד קען מיט פערגעניגען זאגען דאס איך האב אויך געפונען דאס דיער חומש בריינגט פיעליע נוטצען דיעם שילער אונד פיער ערלייכטערונג דיעם לעהרער. א לעהרער וועלכער האט צו אטענדען 2 אדער 3 קלאססען האט קיין בעססערעס מיטטעל דיא ארדנונג אין סקוהל צו האלטען וויא צו געבען דיא שילער צו שטודירען מאגילניצקיס חומש. איך עמפפעהלע דיזען חומש אללע מיינע בעקאנטע. פהילאדעלפיא כ״ד אדר שני תרס׳. דוב ארי׳ פרידמאן.

וואס א בעריהמטער לעהרער זאגט.

מיטען גאנצען הארצען נעהם איך אן דעם „סקול חומש״ וועלכער איז א בן יחיד אין זיין ארט. איך לעהר־בוך, אין מיין סקול, וועלכע איז אויך א יחיד במינו אין גאנץ אמעריקא. און איך האפע, דאס אנדערע לעהרער וועלען גאבטהאן מיין ביישפיל און זיי וועלען מאגילניצקי׳ס סקול חומש איינפיהרען אלס לעהר־בוך אין זייערע סקולס פיר זייער אייגענעם בענעפיט. ז. ה. ניימאן, שערי ציון סקול, 40 ריאגארד סט, ברוקלין.

וואס דער אויבער לעהרער פון בית הספר לילדי העברים פון לידז, ענגלאנד, שרייבט.

איך שיק 10 שילינג מיר צושיקען די ערשטע 6 סדרות פון אייער סקול חומש אין ענגליש. וועלכען איך וויל איינפיהרען אין מיין סקול. שרייבט דעם פרייז פיר מעהרערע עקז. וועגען די נוטצען פון חומש קען איך אייך בלויז שרייבען, דאס איך האב דיזערבע געטאן פיר מיינע תלמידים מיט א קאפי מאשין, איך וועלכען איך פריגג איניגע שטונדען שווער ארבייטען, און יעצט וועל איך עס איינשפארען. ס. ה. פינקעלשטיין.

וואס מר. דייוויד סולצבערגער ערצעהלט.

„ווען איהר וואלט געזעהן די פארטשריטע, וואס די קינדער האבען געמאכט אין די קורצע צייט, וואס מיר אונטערריכטען פון Magil's Linear School Bible וואלט איהר פערוואונדערט געווארען״

מיס עוועלין בוימיזלער, א לעהרערין אין סקול נומ. 1 פון די היברו עדיוקיישאן סאסייטי׳ס סקולס אין א געשפרעך מיט מר. דייוויד סולצבערגער, איינער פון די הויפט פיהרער פון דער סאסייטי.

וואס מר. ארטהור דעמביטץ פון גרעטץ קאלעדזש שרייבט.

איך האב געוויזען אייער Linear Shcool Bible צו מיינע גרעסערע שילער און זיי זיינען זעהר גערן עס צו האבען אזוי שנעל ווי עס וועט פערטיג ווערען פון דרוק. Arthur A. Dembitz of Gratz College. Phila

וואס א לעהרער פון פילאדעלפיער תלמוד תורה זאגט.

אף כי אהיה כיהודה ועוד לקרא בספרי נגד קהל עם בשבחי הסקול חומש ומעלותיו, יען כי כבר נתנו גדולי ישראל הסכמתם כי ספר יקר הופיע בספרותנו הפדגוגית לתועלת תלמידי בתי הספר לב״י ולתועלת המורים היודעים מה העת הדרשת מאתם. בכל זאת לא למותר אחשוב כי גם אנכי אתן את תעודתי, יען כי אנכי בחנתי אותו במעשה בהיותי מורה בהת״ת דפילאדעלפיא, ואוכל להעיד כי מן העת אשר החומש הנ״ל מצא מהלכים בהת״ת והחלותי להשתמש בו ראיתי ברכה כפולה בעבודתי וכל מורה החפץ להקל עבודתו ולראות כי תלמידיו יעשו פרי ויצליחו בלמודם, ימהר להביא את הסקול חומש בבית ספרו. אהרן דווארקאוויטץ, פילאדעלפיא. אדר ב׳ התר״ס.

וואס א לעהרער פון דער היברו עדיוקיישאן סאסייטי זאגט.

איך געברויך אייער „ליניען חומש״ אין מיין שולע. איך געפין עס זעהר פאסענד צום אונטערריכטען. ה. גראבאסקי, לעהרער פון סקול נומ. 3 פון די היברו עדיוקיישאן סאסייטי׳ס סקולס.

וואס א בעריהמטער מבקר שרייבט, המליץ, נומ. 46, 1900.

הספר „עוזר המורה והתלמיד" יראנו לדעת, כי סוף סוף החלו גם פדגוגינו החדשים להבין, כי לא על פי המיטודות החדשות לבדן ילמד הילד העברי לדעת שפת קדשנו. כי ראשית חכמה הוא התנ"ך. וכל המיטודות והכריסטומטיות הן רק פרפראות לחכמה (ואני אומר „פדגוגינו" בל"ר מפני שכבר נכו אחרים זולתו לעשות כזאת, אך הם קצצו בנטיעות וקצרו ושנו מלשון הכתוב וע"כ דרכיהם לא יתכנו.) וע"כ בקשו תחבולה להקל את למוד החומש מעל המורה ומעל התלמיד המתחיל. (כי באמת הלמוד קשה הוא בהתחלתו 1) כי לא עליהם יהיה עוד לחזור על כל מלה ומלה מאה פעמים ואחת, עד שתהי שגורה בפי התלמיד כמשנתה; הם בקשו ומצאו: לתרגם את התורה מלה במלה. כל מלה תרגומה בצדה, ועתה הלא יוכל המורה לשום לפני תלמידו שיעור מלים לחזור עליהן בפני עצמו, אחר הלמוד. בספר, למען דעתו להשיב למורהו ביום מחר על שאלותיו; ומצד זה—אמנם רבה התועלת בספר הזה; ואולם דא עקא, כי הספר מתורגם „יהודית" (ז'רגונית) ולא יתכן אפוא ל„בתי הספר", כמש"כ המחבר בשערי ספרו. ואם מצד זת באנו לדין—אז יהיה בעינינו, כחצי דבר, אשר גמר מלאכתו ראוי לבוא עוד...2) אכן המתחיל בדבר אומרים לו: „גמור!" — „לבנון"

וואס דער המליץ פון פעטערסבורג שרייבט אין נג. 269, 1899.

בספר הזה מתורגם בשפת יהודית המדברת כל ספר בראשית מלה במלה מקבילות זו לזו בתרגום מדויק, עד כי יוכל להיות לספר חנוך לילדים הלומדים בחדרים ובבה"ס בשפת יהודית המדוברת, לשנן בעצמם את למודיהם ולהתרגל לאט לאט במקראי קדש. ביחוד יוכל הספר הזה להיות לעזר לאחינו ב"י יוצאי רוסיא ופולין באמעריקה, אשר נשארה להם לשון אמם רגילה בפיהם ובפי בניהם גם במקום שבתם החדש. ותנאי החיים באמעריקה לא יתנו לילדיהם להקדיש את שנות נעוריהם בחדר המלמד—לשנן בעצמם את תורתנו הק' מקרא ותרגום ולהבינה. לכל חוברת נספח כרטיס קטן וצר כרוחב מקום התרגום הז'רגוני בחצי העמוד אשר קראהו המחבר בשם „שטודיר־קארטע". והיה בשנן התלמיד את למוד התרגום, יכסה בהכרטיס את השורה אשר עליו לשנן בעל פה. וקורא את המלה בחומש ותרגומה בעל פה ואח"כ מגלה את הכרטיס להוכח אם יפה תרגם. על הכרטיס נדפסו כללים איך להתנהג בו.

כמתכנת החומש בתרגומו לשפת יהודית. עשהו המחבר גם בשפת אנגליא ויתרגם את החומש גם לשפת אנגליא מלה במלה. להיות לעזר ולמורה להועיל לאחב"י יושבי אמעריקה המדברים אנגלית ובשם „Magil's Linear School Bible" יכונה.

וואס דער Jewish Exponent, 30 מערץ 1900, שרייבט אין איין עדיטאריעל

יעדע זאך וואס בעצוועקט צו ערלייכטערן די קענטניסע פון דער העברעאישען שפראכע און דער ביבעל איז ווערטה ערמוטהיגט צו ווערען. צו דיזען צוועק האט מר. יוסף מאגיל פערפערטיגט זיין „ליניען ביבעל". עס אונטערשיידעט זיך פון די געוויינליכע „אונטער־ליניען" איבערזעצונגען אין מעהרערע בעציהונגען. בעזאנדערס אין די ארדנונג פון דעם טעקסט און די איבערזעצונג זייט־ביי־זייט אין פאראלעל קאלומס [עמודים]. דער פארצוג דאפון איז, וואס די איבערזעצונג קומט ניט ארויס צודרייט און צור־מישט ווי אין די „אינטער־ליניען" איבערזעצונגען. מר. מאגיל'ס „ליניען חומש" איז זארגפעלטיג פערפערטיגט געווארען. זיין ארדנונג איז איינפאך און די „בעמערקונגען" ערקלערען, ביז צו א געווי־סער מאס. די שוויריגקייטען פון טעקסט. בעזאנדערע אויפמערקזאמקייט איז געגעבען געווארען צו דער איבערזעצונג, און עס איז זעהר וויניג שוויריגקייט צו וויסען אויף געוויס, וועלכעס ווארט פון דער איבערזעצונג ענטשפריכט דעם העברעאישען ווארט. לעהרערס און שטודענטען וועלען טהאן גוט, ווען זיי וועלען פרובירען די פארציגע פון דיזע מעטאדע.

וואס דער הערלד, 15 טען פעב' ענטנעהמט פון Jewish Exponent

„די היברו עדיוקיישאן סאסייעטי" וועלכע האט ניט לאנג געפייערט דעם 50 יעריגען יובילעאום פון איהר טהעטיגקייט האט מעהרערע סקולס אין פערשידענע געגענדען פון פילאדעלפיא, וואו מען אונטעררוכטעט העברייאיש און ענגליש אונ' אויך נאכט שוהלען צו לערנען ענגליש אונד פערשידענע מלאכות, און איהר לעצטען רעפארט ערקלערט די סאסייטי די נוטצען פיר איהרע סקולס וועלכע זי ציהט פון א ספר וואס איז געמאכט געווארען פון איינער א רוסישען אידען. דער רעפארט לויטעט: די לעהרערס פון די העברע־אישע סקולס ריידען זעהר הויך פון מאגילנ'צק'ס סקול חומש, די קינדער פערלאנגען מען זאל זיי אויפגעבען לעסאנס צו שטודירען צו הויזע. געוויס האבען מיר זעהר פיעל געוואונען—זאגט ווייטער דער רעפארט—ווען דיזער ספר איז אימשטאנדע צו ערוועקען א וואונש ביי די קינדער צו שטודירען העברייאיש.

---

1) וזהו באמת הסוד אשר בגללו הסירו הפדגוגים הידועים את למוד החומש מתכן הלמודים למתחילים, והם רק תואנה מצאו באמרם, כי ענין החומש יקשה מהילדים; כי נהפוך הוא ספורי התורה, — כאשר יורת הנסיון—מלבבים את הילדים הרכים יותר מספורי המעשיות באלף שודדים ומכשפה זקנה וכדומה. לבנון.

2) נבואות נזרקה לתוך פיך. מבקר נכבד. כי בעת אשר ישבת וכתבת דבריך אלה ידי היו עסוקות במשלוח. מודעות לארץ רוסיא להודיע כי החלותי להדפיס את התורה גם בתרגום רוסי ובקרוב יצא הספר בראשית לאור.

בְּרֵאשִׁית

GENESIS.

CAPUT I. א

בְּרֵאשִׁית	אין אָנפאַנג
בָּרָא אֱלֹהִים	האט גאָט בעשאַפען
אֵת הַשָּׁמַיִם	[1]דעם הימעל
וְאֵת הָאָרֶץ׃	און די ערד.
2. וְהָאָרֶץ	2. און די ערד
הָיְתָה	איז געוועזען
תֹהוּ	וויסט
וָבֹהוּ	און לעער
וְחֹשֶׁךְ	און פינסטערניס (איז געוועזען)
עַל פְּנֵי תְהוֹם	אויף די פלעכע פון אָבגרונד
וְרוּחַ אֱלֹהִים	און גאָטעס [2]גייסט
מְרַחֶפֶת	האָט געשוועבט
עַל פְּנֵי הַמָּיִם׃	אויף די פלעכע פון די וואַסער.
3. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	3. און גאָט האָט געזאָגט:
יְהִי אוֹר	„עס זאָל ווערען [3]ליכט"
וַיְהִי אוֹר׃	און עס איז געוואָרען [3]ליכט.
4. וַיַּרְא אֱלֹהִים	4. און גאָט האָט געזען
אֶת הָאוֹר	די [3]ליכט,
כִּי טוֹב	דאָס (עס איז) גוט,
וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים	און גאט האט געשיידעט
בֵּין הָאוֹר	צווישען די [3]ליכט
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ	און צווישען די פינסטערנים.
5. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים	5. און גאָט האָט [4]גערופען
לָאוֹר	[5]די ליכט
יוֹם	טאָג,
וְלַחֹשֶׁךְ	און [5]די פינסטערניס
קָרָא	האָט ער [4]גערופען
לָיְלָה	נאַכט.
וַיְהִי עֶרֶב	און עס איז געוואָרען אַבענד
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געוואָרען מאָרגען,
יוֹם אֶחָד׃	איין טאָג.
6. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	6. און גאָט האָט געזאָגט:

יְהִי	עס זאָל ווערען
רָקִיעַ	(איין) [6]אויסברייטונג
בְּתוֹךְ הַמָּיִם	אין מיטען די וואַסער,
וִיהִי מַבְדִּיל	און עס זאָל שיידען
בֵּין מַיִם לָמָיִם׃	צווישען וואַסער און וואַסער!
7. וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים	7. און גאָט האָט געמאַכט
אֶת הָרָקִיעַ	די [6]אויסברייטונג,
וַיַּבְדֵּל	און ער האט געשיידעט
בֵּין הַמַּיִם	צווישען די וואַסער
אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ	וועלכע (וואַר) אונטער די [6]אַ זברייטונג.
וּבֵין הַמַּיִם	און צווישען די וואַסער,
אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ	וועלכע (וואר) איבער די [6]אויסברייטונג.
וַיְהִי כֵן׃	און עס איז אַזוי געוואָרען.
8. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים	8. און גאט האָט [4]גערופען
לָרָקִיעַ	[5]די [6]אויסברייטונג
שָׁמָיִם	הימעל,
וַיְהִי עֶרֶב	און עס איז געוואָרען אַבענד
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געוואָרען מאָרגען,
יוֹם שֵׁנִי׃	(אַ) צווייטער טאָג.
9. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	9. און גאט האט געזאָגט:
יִקָּווּ הַמַּיִם	די וואַסער זאָלען זיך פערזאַמלע
מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם	פון אונטער דעם הימעל
אֶל מָקוֹם אֶחָד	צו איין אָרט
וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה	און די טריקעניס זאָל געזען ווערען;
וַיְהִי כֵן׃	און עס איז אַזוי געוואָרען.
10. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים	10. און גאט האט [4]גערופען
לַיַּבָּשָׁה	[5]די טריקעניס
אֶרֶץ	ערד;
וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם	און [5]די זאַמלונג פון די וואַסער
קָרָא יַמִּים	האט ער [4]גערופען מעערען,
וַיַּרְא אֱלֹהִים	און גאט האט געזען
כִּי טוֹב׃	דאָס (עס איז) גוט.

1) די. 2) ווינד, אדער: וְרוּחַ אלקים — און א שטאַרקער ווינד. 3) ליכטיגקייט 4) גענאַנט. 5) צו די. 6) אויסדעהנונג.

11 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	11 און גאט האט געזאגט:
תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ	די ערד זאל [1]מאכען שפראָצען
דֶּשֶׁא	[2]גראָז,
עֵשֶׂב	קרויט,
מַזְרִיעַ זֶרַע	וועלכע ברייננגט ארויס [3]זאָמען,
עֵץ פְּרִי	פרוכט בוים,
עֹשֶׂה פְּרִי	וועלכער טראָגט פרוכט,
לְמִינוֹ	נאך זיין אַרט
אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ	וואס זיין [3]זאַמען (איז) אין איהם,
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד:
וַיְהִי כֵן:	און עס איז אַזוי געוואָרען.
12 וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ	12 און די ערד האט ארויסגעבראַכט
דֶּשֶׁא	[2]גראָז,
עֵשֶׂב	קרויט,
מַזְרִיעַ זֶרַע	(וועלכע) ברייננגט ארויס [3]זאָמען,
לְמִינֵהוּ	נאך זיין אַרט,
וְעֵץ	און בוים,
עֹשֶׂה פְּרִי	וועלכער טראָגט פרוכט,
אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ	וואס זיין [3]זאַמען (איז) אין איהם
לְמִינֵהוּ	נאך זיין אַרט,
וַיַּרְא אֱלֹהִים	און גאט האט געזען,
כִּי טוֹב:	דאָס (עס איז) גוט.
13 וַיְהִי עֶרֶב	13 און עס איז געוואָרען אַבענד,
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געוואָרען מאָרגען,
יוֹם שְׁלִישִׁי:	[4]אַ דריטער טאג.
14 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	14 און גאט האט געזאגט:
יְהִי מְאֹרֹת	עס זאלען ווערען [5]בעלייכטונגען,
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם	אין די [6]אויסברייטונג פון דעם הימעל
לְהַבְדִּיל	צו שיידען
בֵּין הַיּוֹם	צווישען דעם טאג
וּבֵין הַלָּיְלָה	און צווישען די נאכט,
וְהָיוּ	און זיי זאלען זיין
לְאֹתֹת	צו צייכען
וּלְמוֹעֲדִים	און צו צייטען,
וּלְיָמִים	און צו טעג
וְשָׁנִים:	און יאָהרען.
15 וְהָיוּ	15 און זיי זאלען זיין
לִמְאוֹרֹת	פיר [5]בעלייכטונגען
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם	אין די [6]אויסברייטונג פון דעם הימעל
לְהָאִיר	צו לייכטען
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד
וַיְהִי כֵן:	און עס איז אַזוי געוואָרען.
16 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים	16 און גאט האט געמאכט
אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים	די צוויי גרויסע [6]בעלייכטונגען
אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל	די גרעסערע [7]בעלייכטונג
לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם	[8]צו בעהערשען דעם טאג,
וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן	און די קלענערע בעלייכטונג
לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה	[8]צו בעהערשען די נאכט,
וְאֵת הַכּוֹכָבִים:	און די שטערען.
17 וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים	17 און גאט האט זיי אריין [9]געגעבען
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם	אין די אויסברייטונג פון דעם הימעל
לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ:	צו לייכטען אויף דער ערד,
18 וְלִמְשֹׁל	18 און צו הערשען
בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה	ביי טאג און ביי נאַכט,
וּלְהַבְדִּיל	און צו שיידען
בֵּין הָאוֹר	צווישען די ליכטיגקייט
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ	און צווישען די פינסטערניס
וַיַּרְא אֱלֹהִים	און גאט האט געזען
כִּי טוֹב:	דאָס (עס איז) גוט.
19 וַיְהִי עֶרֶב	19 און עס איז געוואָרען אַבענד
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געוואָרען מאָרגען
יוֹם רְבִיעִי:	[4]אַ פירטער טאג.
20 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	20 און גאט האט געזאגט
יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם	די וואסער זאלען ווימלען,
שֶׁרֶץ	אַ געווימעל
נֶפֶשׁ חַיָּה	פון לעבעדיגע [10]טהירען
וְעוֹף	און געפליגעל
יְעוֹפֵף	זאָל פליהען
עַל הָאָרֶץ	איבער די ערד
עַל פְּנֵי	אויף די פלעכע
רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם:	פון דער הימעל אויסברייטונג

1) אַרויסברייננגען, בעוואַקסען. 2) געוויקס. 3) זאַאַט. 4) דער. 5) ליכטער. 6) אויסדעהנונג. 7) ליכט.
8) צו די בעהערשונג פון. 9) געזעצט. 10) וועזען

21. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים	21. און גאט האט בעשאפען
אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים	די גרויסע וואלפישען
וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה	און יעדע לעבעדיגע טהיר
הָרֹמֶשֶׂת	וועלכע קריכט,
אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם	וואס די וואסער האבען געווימעלט,
לְמִינֵהֶם	נאך זייער אַרט
וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף	און יעדע פויגעל (מיט) [1]פליגלען
לְמִינֵהוּ	נאך זיין אַרט
וַיַּרְא אֱלֹהִים	און גאט האט געזעען
כִּי טוֹב׃	דאס (עס איז) גוט.
22. וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים	22. און גאט האט זיי געבענשט
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
פְּרוּ	זייט פרוכטבאַר
וּרְבוּ	און מעהרט אייך
וּמִלְאוּ אֶת הַמַּיִם	און פילט די וואסער
בַּיַּמִּים	אין די מעערען
וְהָעוֹף	און דאס געפליגעל
יִרֶב	זאָל זיך מעהרען
בָּאָרֶץ׃	אויף דער ערד.
23. וַיְהִי עֶרֶב	23. און עס איז געוואָרען אַבענד
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געוואָרען מאָרגען
יוֹם חֲמִישִׁי׃	[2]אַ פינפטער טאג.
24. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	24. און גאט האט געזאגט
תּוֹצֵא הָאָרֶץ	די ערד זאל ארויסברייגגען
נֶפֶשׁ חַיָּה	לעבעדיגע טהירען
לְמִינָהּ	נאך [3]איהר אַרט
בְּהֵמָה	פיה
וָרֶמֶשׂ	און [4]געווירעם
וְחַיְתוֹ אֶרֶץ	און טהירען פון דער ערד
לְמִינָהּ	נאך איהר אַרט
וַיְהִי כֵן׃	און עס איז אזוי געווארען.
25. וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים	25. און גאט האט געמאַכט
אֶת חַיַּת הָאָרֶץ	די טהירען פון דער ערד
לְמִינָהּ	נאך [3]איהר אַרט
וְאֶת הַבְּהֵמָה	און די פיה
לְמִינָהּ	נאך [3]איהר אַרט
וְאֵת כָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה	און אלע [4]געווירעם פון דער ערד
לְמִינֵהוּ	נאך [3]זיין אַרט
וַיַּרְא אֱלֹהִים	און גאט האט געזעען
כִּי טוֹב׃	דאס עס איז גוט.
26. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	26. און גאט האט געזאגט
נַעֲשֶׂה אָדָם	[5]מיר וועלען מאכען [6]אַ מענשען
בְּצַלְמֵנוּ	אין אונזער בילד
כִּדְמוּתֵנוּ	נאך אונזער [7]עהנליכקייט
וְיִרְדּוּ	און זיי זאלען הערשען
בִדְגַת הַיָּם	איבער די פיש פון דעם מעער
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם	און איבער דאס געפליגעל פון דעם הימעל
וּבַבְּהֵמָה	און איבער די פיה
וּבְכָל הָאָרֶץ	און איבער די גאנצע ערד
וּבְכָל הָרֶמֶשׂ	און איבער אלע [4]געווירעם
הָרֹמֵשׂ	וואס קריכט
עַל הָאָרֶץ׃	אויף דער ערד.
27. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים	27. און גאט האט בעשאַפען
אֶת הָאָדָם	דעם מענשען
בְּצַלְמוֹ	אין זיין בילד
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים	אין גאָטעס בילד
בָּרָא אֹתוֹ	האט ער איהם בעשאפען,
זָכָר וּנְקֵבָה	[8]מאנספערזאָן און פרויענצימער
בָּרָא אֹתָם׃	האט ער זיי בעשאפען.
28. וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים	28. און גאט האט זיי געבענשט
וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים	און גאט האט צו זיי געזאגט:
פְּרוּ	זייט פרוכטבאַר
וּרְבוּ	און מעהרט אייך
וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ	און פילט די ערד
וְכִבְשֻׁהָ	און בעצווינגט איהר
וּרְדוּ	און הערשט
בִּדְגַת הַיָּם	איבער די פיש פון דעם מעער
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם	און איבער דאס געפליגעל פון דעם הימעל

1) בעפליגעלטע פויגעל. 2) דער. 3) זייער. 4) קריכענדע. 5) לאָ׳מיר מאַכען. 6) מענשען. 7) געשטאַלט. 8) מענליך און ווייבליך.

וּבְכָל חַיָּה	און איבער יעדע טהיר,
הָרֹמֶשֶׂת	וואס קריכט
עַל הָאָרֶץ׃	אויף דער ערד.
29. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	29. און גאָט האט געזאָגט:
הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם	זעה, איך האב אייך געגעבען
אֶת כָּל עֵשֶׂב	אַלע קרויט,
זֹרֵעַ זֶרַע	וועלכע טראָגט זאַמען,
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ	וועלכע איז אויף די פלעכע פון די גאַנצע ערד,
וְאֶת כָּל הָעֵץ	און יעדען בוים
אֲשֶׁר בּוֹ	אויף וועלכען (עס איז דאָ)
פְרִי עֵץ	בוים־פרוכט,
זֹרֵעַ זָרַע	וועלכע טראָגט זאַמען,
לָכֶם יִהְיֶה	אייך זאל עס געהערען
לְאָכְלָה׃	[1]פיר שפייזע.
30. וּלְכָל חַיַּת הָאָרֶץ	30. און צו אַלע טהירען פון דער ערד,
וּלְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם	און צו אַלע פויגלען פון דעם הימעל,
וּלְכֹל רוֹמֵשׂ	און צו אַלעס וואס קריכט
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד,
אֲשֶׁר בּוֹ	וואס אין איהם (איז דאָ)
נֶפֶשׁ חַיָּה	אַ לעבעדיגע זעעלע,
אֶת כָּל יֶרֶק עֵשֶׂב	(האב איך געגעבען) אַלע [2]גרינע קרויט
לְאָכְלָה	[1]פיר שפייזע.
וַיְהִי כֵן׃	און עס איז אַזוי געוואָרען.
31. וַיַּרְא אֱלֹהִים	31. און גאָט האט געזעען
אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה	אַלעס, וואס ער האט געמאַכט,
וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד	און זעה, עס וואַר זעהר גוט
וַיְהִי עֶרֶב	און עס איז געוואָרען אַבענד
וַיְהִי בֹקֶר	און עס איז געווארן מאָרגען,
יוֹם הַשִּׁשִּׁי׃	דער זעקסטער טאָג.

CAP. II. — ב

1. וַיְכֻלּוּ	1. און עס זיינען געענדיגט געוואָרען
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ	די הימעל און די ערד
וְכָל צְבָאָם׃	און זייער גאַנצעס העער.
2. וַיְכַל אֱלֹהִים	2. און גאָט האט געענדיגט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
מְלַאכְתּוֹ	זיין אַרבייט,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וועלכע ער האט געמאַכט,
וַיִּשְׁבֹּת	און ער האט גערוהט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ	פון אַלע זיינע אַרבייט,
אֲשֶׁר עָשָׂה׃	וועלכע ער האט געמאַכט.
3. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים	3. און גאָט האט געבענשט
אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי	דעם זיבענטען טאָג.
וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ	און ער האט איהם געהייליגט.
כִּי בוֹ	דען אין איהם,
שָׁבַת	האט ער גערוהט,
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ	פון אַלע זיינע אַרבייט,
אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים	וועלכע גאָט האט בעשאַפען
לַעֲשׂוֹת׃	[3]און געמאַכט.

שֵׁנִי — שֵׁנִי

4. אֵלֶּה תוֹלְדוֹת	4. דיזעס איז די [4]געשיכטע
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ	פון די הימעל און די ערד,
בְּהִבָּרְאָם	ווען זיי זיינען בעשאַפען געוואָרען
בְּיוֹם	אין דעם טאָג,
עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים	ווען דער עוויגער גאָט האט געמאַכט,
אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃	ערד און הימעל.
5. וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה	5. און [5]יעדע [6]פלאַנצונג פון פעלד
טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ	וואַר נאך ניט אויף דער ערד
וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה	און אַלע קרויט פון פעלד
טֶרֶם יִצְמָח	האט נאך ניט געשפראָצט,
כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים	דען דער עוויגער גאָט האט ניט געמאַכט רעגענען
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד,
וְאָדָם אַיִן	און קיין מענש איז געווען
לַעֲבֹד	צו בעאַרבייטען
אֶת הָאֲדָמָה׃	די ערד.
6. וְאֵד יַעֲלֶה	6. און אַ [7]נעבעל פלעגט אויפגיין
מִן הָאָרֶץ	פון דער ערד,
וְהִשְׁקָה	און ער פלעגט אָנטרינקען
אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃	די גאַנצע פלעכע פון דער ערד.
7. וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים	7. און דער עוויגער גאָט האט [8]געבילדעט

1) צום עסען. 2) גראָזען־גרינס, גרינוועַרק. 3) אום נאָכדעם ווייטער צו טהאָן. 4) געבורט, ענטשטעהונג, אָדער: דיזע זינד דיא גענעראַציאָנען. 5) קיין. 6) געוועקס. 7) וואָלקען, דאַמפף. 8) אויסגעמאַכט, בעשאַפען.

אֶת הָאָדָם	דעם מענשען
עָפָר	(פון) שטויב
מִן הָאֲדָמָה	פון דער ערד,
וַיִּפַּח	און ער האט אריינגעבלאָזען
בְּאַפָּיו	אין [1]זיין נאָז
נִשְׁמַת חַיִּים	אַ לעבענ'ס־אָטהעם,
וַיְהִי הָאָדָם	און דער מענש איז געוואָרען
לְנֶפֶשׁ חַיָּה:	צו אַ לעבעדיגע [2]זעלע.
8. וַיִּטַּע יְיָ אֱלֹהִים	8. און דער עוויגער גאָט האט געפלאַנצט
גַּן בְּעֵדֶן	אַ גאָרטען אין עדן,
מִקֶּדֶם	פון [3]מאָרגען־זייט,
וַיָּשֶׂם שָׁם	און ער האט דאָרט (אריין) געזעצט
אֶת הָאָדָם	דעם מענשען,
אֲשֶׁר יָצָר:	וועלכען ער האט'געבילדעט
9. וַיַּצְמַח יְיָ אֱלֹהִים	9. און דער עוויגער גאָט האט געמאַכט [5]שפראָצען
מִן הָאֲדָמָה	פון דער ערד
כָּל עֵץ	יעדען בוים,
נֶחְמָד לְמַרְאֶה	[6]ליבליך צום אָנזעהען
וְטוֹב לְמַאֲכָל	און גוט פיר שפייזע,
וְעֵץ הַחַיִּים	און דעם בוים פון לעבען
בְּתוֹךְ הַגָּן	אין מיטען גאָרטען,
וְעֵץ הַדַּעַת	און דעם בוים פון [7]וויסען
טוֹב וָרָע:	(וואָס)גוט און שלעכט (איז)
10. וְנָהָר	10 און אַ שטראָם
יֹצֵא מֵעֵדֶן	גייט ארויס פון עדן
לְהַשְׁקוֹת	אָנצוטרינקען
אֶת הַגָּן	דעם גאָרטען,
וּמִשָּׁם	און פון דאָרט
יִפָּרֵד	טיילט ער זיך
וְהָיָה	און ער ווערט
לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים:	צו פיר הויפּט (שטראָמען).
11. שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן	11. דער נאָמען פון [8]איינעם (איז) פישון
הוּא הַסֹּבֵב	ער רינגעלט אַרום
אֵת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה	די גאַנצע לאַנד חוילה
אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב:	וואָס דאָרט איז די גאָלד.
12 וּזֲהַב הָאָרֶץ הַהִוא	12. און די גאָלד פון יענע לאַנד

טוֹב	(איז) גוט,
שָׁם הַבְּדֹלַח	דאָרט איז דער קריסטאַל
וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם:	און דער אָניקס־שטיין.
13. וְשֵׁם	13. און דער נאָמען
הַנָּהָר הַשֵּׁנִי	פון דעם צווייטען שטראָם
גִּיחוֹן	איז גיחון,
הוּא הַסּוֹבֵב	ער רינגעלט אַרום
אֵת כָּל אֶרֶץ כּוּשׁ:	די גאַנצע לאַנד כוש.
14. וְשֵׁם	14. און דער נאָמען
הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי	פון דעם דריטען שטראָם
חִדֶּקֶל	(איז) חידקל,
הוּא הַהֹלֵךְ	ער גייט
קִדְמַת אַשּׁוּר	געגען מאָרגען־זייט פון אשור.
וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי	און דער פירטער שטראָם
הוּא פְרָת:	איז פרת.
15. וַיִּקַּח יְיָ אֱלֹהִים	15. און דער עוויגער גאָט האט גענומען
אֶת הָאָדָם	דעם מענשען,
וַיַּנִּחֵהוּ	און האט איהם [9]אריין געזעצט
בְגַן עֵדֶן	אין גאָרטען עדן
לְעָבְדָהּ	[10]איהר צו בעאַרבייטען
וּלְשָׁמְרָהּ:	און [10]איהר צו היטען.
16. וַיְצַו יְיָ אֱלֹהִים	16. און דער עוויגער גאָט האט [11]געבאָטען
עַל הָאָדָם	דעם מענשען
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
מִכֹּל עֵץ הַגָּן	פון יעדען בוים פון גאָרטען
אָכֹל תֹּאכֵל:	מעגסט'ו עסען.
17. וּמֵעֵץ הַדַּעַת	17. אָבער פון דעם בוים פון וויסען,
טוֹב וָרָע	(וואָס) גוט און שלעכט(איז)
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ	זאָלסט'ו ניט עסען פון איהם,
כִּי בְּיוֹם	דען אין דעם טאָג,
אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ	ווען דו וועסט עסען פון איהם
מוֹת תָּמוּת:	וועסט'ו שטאַרבען.
18. וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים	18. און דער עוויגער גאָט האט געזאָגט:
לֹא טוֹב	עס איז ניט גוט,
הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ	(דאָס) דער מענש זאָל זיין אַליין,
אֶעֱשֶׂה לּוֹ	איך וויל איהם מאַכען

1) נאָז־לעכער. 2) וועזען. 3) אָסט, מזרח־זייט. 4) אויסגעמאַכט, בעשאַפען. 5) וואַקסען 6) געלוסטיג. 7) ערקענטניס. 8) ערשטען. 9) געלאָזען. 10) איהם. 11) בעפוילען.

עֵזֶר	א געהילפין,
כְּנֶגְדּוֹ׃	(וואס פּאסט) פיר איהם.
19. וַיִּצֶר יְיָ אֱלֹהִים	19. און דער עוויגער גאט האט געבילדעט
מִן הָאֲדָמָה	פון דער ערד
כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה	אַלע טהירען פון פעלד
וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם	און אלע געפליגעל פון הימעל,
וַיָּבֵא	און ער האט (זיי) געבראכט
אֶל הָאָדָם	צום מענשען
לִרְאוֹת	צו זעהען,
מַה יִּקְרָא לוֹ	וואס ער וועט [1]איהם [2]אנרופען,
וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם	און אלעם וואס דער מענש וועט [2]אנרופען
נֶפֶשׁ חַיָּה	די לעבעדיגע טהירען[3]
הוּא שְׁמוֹ׃	דאס איז זיין נאמען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
20. וַיִּקְרָא הָאָדָם	20. און דער מענש האט [4]גערופען
שֵׁמוֹת	נעמען
לְכָל הַבְּהֵמָה	צו אלע פיה
וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם	און צו די געפליגעל פון הימעל,
וּלְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה	און צו אלע טהירען פון פעלד,
וּלְאָדָם	אָבער פיר דעם מענשען
לֹא מָצָא	האט ער ניט געפונען
עֵזֶר	א געהילפין
כְּנֶגְדּוֹ׃	(וואס פּאסט) פיר איהם.
21. וַיַּפֵּל יְיָ אֱלֹהִים	21. און דער עוויגער גאט האט [5]געמאכט פאלען
תַּרְדֵּמָה	א טיפען שלאף
עַל הָאָדָם	אויף דעם מענשען,
וַיִּישָׁן	און ער איז איינגעשלאפען,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אַחַת מִצַּלְעֹתָיו	איינעם פון זיינע ריפּען,
וַיִּסְגֹּר	און ער האט [6]פערשלאסען
בָּשָׂר	(מיט) פלייש
תַּחְתֶּנָּה׃	אויף איהר שטעלע.
22. וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים	22. און דער עוויגער גאט האט [7]געבויט
אֶת הַצֵּלָע	די ריפּ,
אֲשֶׁר לָקַח	וועלכע ער האט גענומען
מִן הָאָדָם	פון דעם מענשען,
לְאִשָּׁה	צו א פרוי,
וַיְבִאֶהָ	און ער האט איהר געבראכט
אֶל הָאָדָם׃	צו דעם מענשען.
23. וַיֹּאמֶר הָאָדָם	23. און דער מענש האט געזאגט:
זֹאת הַפַּעַם	דיזעס מאל
עֶצֶם מֵעֲצָמַי	(איז דאס) א ביין פון מיינע ביינער,
וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי	און פלייש פון מיין פלייש,
לְזֹאת	צו דיזע
יִקָּרֵא	זאל גערופען ווערען
אִשָּׁה	[8]מאַנין
כִּי מֵאִישׁ	דען פון [9]מאן
לֻקְחָה זֹּאת׃	איז דיזע גענומען געווארען.
24. עַל כֵּן	24. דארום
יַעֲזָב אִישׁ	פערלאזט א מאן
אֶת אָבִיו	זיין פאטער
וְאֶת אִמּוֹ	און זיין מוטער
וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ	און ער שליסט זיך אן זיין פרוי
וְהָיוּ	און זיי ווערען
לְבָשָׂר אֶחָד׃	צו איין לייב.
25. וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם	25. און זיי זיינען ביידע געווען
עֲרוּמִּים	נאקעט,
הָאָדָם	דער מענש
וְאִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי,
וְלֹא יִתְבֹּשָׁשׁוּ׃	און זיי האבען זיך ניט געשעמט.

CAP. III. ג

1. וְהַנָּחָשׁ	1. און דער שלאנג
הָיָה עָרוּם	איז געווען [10]ליסטיגער
מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה	פון אלע טהירען פון פעלד,
אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ אֱלֹהִים	וועלכע דער עוויגער גאט האט געמאכט;
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט
אֶל הָאִשָּׁה	צו די פרוי:
אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים	האט ווירקליך גאט געזאגט
לֹא תֹאכְלוּ	איהר זאלט ניט עסען
מִכֹּל עֵץ הַגָּן׃	פון [11]קיין בוים פון גארטען?
2. וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה	2. און די פרוי האט געזאגט

1) זיי. 2) נענען. 3) אזוי ווי: וכל אשר יקרא האדם לנפש חיה. 4) גענאנט. 5) געווארפען. 6) אנגעפילט. 7) אויסגעמאכט, געבילדעט. 8) פרוי, אשה. 9) איש. 10) שלויער, קליגער. 11) יעדען.

אֶל הַנָּחָשׁ	צו דעם שלאַנג:
מִפְּרִי	פון די פרוכט
עֵץ הַגָּן	פון די בוימער פון דעם גאָרטען
נֹאכֵל:	(מעגען)מיר עסען;
3. וּמִפְּרִי הָעֵץ	3. אָבער פון די פרוכט פון דעם בוים,
אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן	וועלכער איז אין מיטען גאָרטען,
אָמַר אֱלֹהִים	האט גאט געזאָגט:
לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ	איהר זאָלט ניט עסען פון איהם
וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ	און איהר זאלט איהם ניט אָנריהרען,
פֶּן תְּמֻתוּן:	אום איהר זאָלט ניט שטאַרבען.
4. וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ	4. און דער שלאַנג האט געזאגט
אֶל הָאִשָּׁה	צו די פרוי:
לֹא מוֹת תְּמֻתוּן:	איהר וועט ניט שטאַרבען.
5. כִּי יֹדֵעַ אֱלֹהִים	5. זאָנדערן גאט וויס,
כִּי בְּיוֹם	דאָס אין דעם טאג,
אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ	ווען איהר וועט עסען פון איהם,
וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם	וועלען אַייערע אויגען געעפענט ווערען,
וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים	און איהר וועט ווערען ווי גאט
יֹדְעֵי טוֹב וָרָע:	[1]צו וויסען, (וואס)גוט און שלעכט (איז).
6. וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה	6. און די פרוי האט געזען,
כִּי טוֹב הָעֵץ	דאס דער בוים איז גוט
לְמַאֲכָל	פיר שפייזע,
וְכִי תַאֲוָה הוּא	און דאס ער איז אַ לוסט
לָעֵינַיִם	פיר די אויגען,
וְנֶחְמָד הָעֵץ	און דער בוים איז ליבליך
לְהַשְׂכִּיל	[2]קלוג צו מאַכען,
וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ	האט זי גענומען פון זיינע פרוכט
וַתֹּאכַל	און זי האט געגעסען,
וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ	און זי האט אויך געגעבען צו איהר מאַן
עִמָּהּ	[3]מיט איהר
וַיֹּאכַל:	און ער האט געגעסען
7. וַתִּפָּקַחְנָה	7. און עס זיינען געעפענט געווארען
עֵינֵי שְׁנֵיהֶם	זייערע ביידען׳ס אויגען,
וַיֵּדְעוּ	און זיי האבען זיך דער־וואוסט,
כִּי עֵירֻמִּם הֵם	דאָס זיי זיינען נאַקעט,
וַיִּתְפְּרוּ	און זיי האבען צונייפגענייט

עֲלֵה תְאֵנָה	פייגען בלעטער,
וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת:	און זיי האבען זיך געמאכט שירצען.
8. וַיִּשְׁמְעוּ	8. און זיי האבען געהערט
אֶת קוֹל יְיָ אֱלֹהִים	די שטימע פון דעם עוויגען גאט,
מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן	גייט אין גאָרטען
לְרוּחַ הַיּוֹם	ביי דעם ווינד פון [5]טאג,
וַיִּתְחַבֵּא	און ער האט זיך בעהאַלטען,
הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ	דער מענש און זיין פרוי,
מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים	פאר דעם עוויגען גאט,
בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן:	צווישען די בוימער פון גאָרטען.
9. וַיִּקְרָא יְיָ אֱלֹהִים	9. און דער עוויגער גאט האט גערופען
אֶל הָאָדָם	צו דעם מענשען
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט צו איהם געזאגט:
אַיֶּכָּה:	וואו ביסט׳ו?
10. וַיֹּאמֶר	10. און ער האט געזאגט:
אֶת קֹלְךָ	דיין שטימע
שָׁמַעְתִּי בַּגָּן	האב איך געהערט אין גאָרטען,
וָאִירָא	און איך האב מיך געפירכטעט,
כִּי עֵירֹם אָנֹכִי	דען איך בין נאַקעט,
וָאֵחָבֵא:	און איך האב מיך בעהאַלטען.
11. וַיֹּאמֶר	11. און ער האט געזאגט:
מִי הִגִּיד לְךָ	ווער האט דיר געזאָגט
כִּי עֵירֹם אָתָּה	דאס דו ביזט נאַקעט?
הֲמִן הָעֵץ	צו פון דעם בוים,
אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ	וואס איך האב דיר געבאָטען
לְבִלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ	ניט צו עסען פון איהם,
אָכָלְתָּ:	האָסט׳ו געגעסען?
12. וַיֹּאמֶר הָאָדָם	12. און דער מענש האט געזאגט:
הָאִשָּׁה	די פרוי,
אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי	וועלכע דו האסט געגעבען ביי מיר,
הִוא נָתְנָה לִּי	זי האט מיר געגעבען
מִן הָעֵץ	פון דעם בוים,
וָאֹכֵל:	און איך האב געגעסען.
13. וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים	13. און דער עוויגער גאט האט געזאגט
לָאִשָּׁה	צו די פרוי:
מַה זֹּאת עָשִׂית	וואס האָסט׳ו דיזעס געטאָן?

1) וועלכע וויסען. 2) צו בעטראַכטען. 3) ביי. 4) גאַרטלען. 5) ד. ה. ווען דער טאג וואר קיהל.

וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה	און די פרוי האט געזאָגט:
הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי	דער שלאַנג האט מיך [1]פערפירט,
וָאֹכֵל:	און איך האב געגעסען.
14. וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים	14. און דער עוויגער גאט האט געזאָגט
אֶל הַנָּחָשׁ	צו דעם שלאַנג:
כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת	ווייל דו האסט דיזעס געטאָן
אָרוּר אַתָּה	זאלסט'ו זיין פערפלוכט
מִכָּל הַבְּהֵמָה	(מעהר) פון אלע פיה
וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה	און (מעהר) פון אלע טהירען פון פעלד,
עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ	אויף דיין בויך זאלסט'ו גיין
וְעָפָר תֹּאכַל	און שטויב זאלסט'ו עסען
כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:	אלע טעג פון דיין לעבען.
15. וְאֵיבָה	15. און אַ פיינדשאַפט
אָשִׁית	וועל איך מאַכען
בֵּינְךָ	צווישען דיר
וּבֵין הָאִשָּׁה	און צווישען די פרוי
וּבֵין זַרְעֲךָ	און צווישען דיין [3]זאַמען
וּבֵין זַרְעָהּ	און צווישען איהר [2]זאַמען,
הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ	ער וועט דיר פערוואונדען (דעם) קאָפּ,
וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב	און דו וועסט איהם פערוואונדען (דעם) טריט.
16. אֶל הָאִשָּׁה אָמַר	16. צו די פרוי האט ער געזאָגט:
הַרְבָּה אַרְבֶּה	איך וועל מעהרען
עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ	דיינע שמערצען [3]און דיין שוואַנגערשאַפט.
בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים	מיט שמערצען וועסט'ו געבערען קינדער.
וְאֶל אִישֵׁךְ	און צו דיין מאַן
תְּשׁוּקָתֵךְ	(זאָל זיין) דיין פערלאַנג,
וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ:	און ער וועט הערשען איבער דיר.
17. וּלְאָדָם אָמַר	17. און צו אָדם האט ער געזאָגט:
כִּי שָׁמַעְתָּ	ווייל דו האָסט געהערט
לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ	צו די שטימע פון דיין פרוי,
וַתֹּאכַל מִן הָעֵץ	און דו האסט געגעסען פון דעם בוים,
אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר	וואס איך האב דיר געבאָטען זאָגענדיג:
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ	דו זאלסט ניט עסען פון איהם,
אֲרוּרָה הָאֲדָמָה	(דארום) זאל די ערד זיין פערפלוכט
בַּעֲבוּרֶךָ	פון [4]דיינעט־וועגען,
בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה	מיט שמערצען זאלסט'ו (פון) איהר עסען
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ:	אלע טעג פון דיין לעבען.
18. וְקוֹץ וְדַרְדַּר	18. און דערנער און דיסטעלן
תַּצְמִיחַ לָךְ	וועט זי דיר מאַכען [5]וואקסען
וְאָכַלְתָּ	און דו וועסט עסען
אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה:	די קרויט פון פעלד.
19. בְּזֵעַת אַפֶּיךָ	19. מיט די שווייס פון דיין געזיכט
תֹּאכַל לֶחֶם	וועסט'ו עסען ברויט,
עַד שׁוּבְךָ	ביז דו וועסט זיך צוריק־קערען
אֶל הָאֲדָמָה	צו דער ערד,
כִּי מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ	דען פון איהר ביסט'ו גענומען געוואָרען,
כִּי עָפָר אַתָּה	דען שטויב ביסט'ו
וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב:	און צו שטויב וועסט'ו זיך צוריק־קערען.
20. וַיִּקְרָא הָאָדָם	20. און דער מענש האט [6]אָנגערופען
שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה	דעם נאָמען פון זיין פרוי חוה
כִּי הִוא הָיְתָה	דען זי איז געוועזען
אֵם כָּל חָי:	די מוטער פון אלע לעבעדיגע.
21. וַיַּעַשׂ יְיָ אֱלֹהִים	21. און דער עוויגער גאט האט געמאַכט
לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ	פיר אדם און זיין פרוי
כָּתְנוֹת עוֹר	פעלענע [7]העמדער
וַיַּלְבִּשֵׁם:	און ער האט זיי בעקליידעט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
22. וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים	22. און דער עוויגער גאט האט געזאָגט:
הֵן הָאָדָם הָיָה	זעה! דער מענש איז געוואָרען
כְּאַחַד מִמֶּנּוּ	ווי איינער פון אונז
לָדַעַת טוֹב וָרָע	צו וויסען (וואס) גוט און שלעכט (איז)
וְעַתָּה	און יעצט
פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ	פיללייכט וועט ער אויס־שטרעקען זיין האנד
וְלָקַח	און ער וועט נעהמען
גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים	אויך פון דעם לעבענס־בוים,
וְאָכַל	און ער וועט עסען
וָחַי לְעֹלָם:	און ער וועט לעבען אויף עוויג.
23. וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְיָ אֱלֹהִים	23. און דער עוויגער גאט האט איהם ארויסגעשיקט
מִגַּן עֵדֶן	פון גארטען עדן
לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה	צו בעארבייטען די ערד,
אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם:	פון וועלכע ער איז גענומען געוואָרען
24. וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם	און ער האט ארויסגעטריבען דעם מענשען.

1)אָנגערעדט. 2)קינדער. 3)און. 4)וועגען דיר. 5)שפּראָצען. 6)גענאַנט. 7)רעק.

וַיְשַׁכֵּן	און ער האט ¹געשטעלט
מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן	פון מארגען-זייט פון גארטען עדן
אֶת הַכְּרֻבִים	די כרובים,
וְאֵת לַהַט	און דעם קלינג
הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת	פון דעם שווערד, וואס ²קעהרט זיך,
לִשְׁמֹר	צו היטען
אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:	דעם וועג פון דעם לעבענס בוים.

CAP. IV. ד

1. וְהָאָדָם יָדַע	1. און אדם האט ערקענט
אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ	זיין פרוי חוה,
וַתַּהַר	און זי איז שוואנגער געווארען,
וַתֵּלֶד אֶת קַיִן	און זי האט געבארען קין,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
קָנִיתִי אִישׁ	איך האב ערווארבען א מאן
אֶת יְהוָה:	מיט גאט.
2. וַתֹּסֶף לָלֶדֶת	2. און זי האט ווידער געבארען
אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל	זיין ברודער הבל,
וַיְהִי הֶבֶל	און הבל איז געווען
רֹעֵה צֹאן	א ³שאף הירט
וְקַיִן הָיָה	און קין איז געווען
עֹבֵד אֲדָמָה:	איין ערד ארבייטער.
3. וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים	3. און עס וואר ⁴אם ענדע פון יאהרען
וַיָּבֵא קַיִן	האט קין געבראכט
מִפְּרִי הָאֲדָמָה	פון די פרוכט פון דער ערד
מִנְחָה לַיהוָה:	א געשענק צו דעם עוויגען:
4. וְהֶבֶל הֵבִיא גַם הוּא	4. און הבל האט אויך געבראכט
מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ	פון די ⁵ערסט-געבארענע פון זיינע ³שאף
וּמֵחֶלְבֵהֶן	און פון זייערע פעטע,
וַיִּשַׁע יְהוָה	און דער עוויגער האט זיך געווענדעט
אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ:	צו הבל און צו זיין געשענק.
5. וְאֶל קַיִן	5. אבער צו קין
וְאֶל מִנְחָתוֹ	און צו זיין געשענק
לֹא שָׁעָה	האט ער זיך ניט געווענדעט
וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד	און עס האט קין זעהר פערדראסען,
וַיִּפְּלוּ פָּנָיו:	און זיין געזיכט איז איינגעפאלען.
6. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל קָיִן	6. און דער עוויגער האט געזאגט צו קין:
לָמָּה חָרָה לָךְ	וואָרום פערדריסט עס דיר,
וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ:	און וואָרום איז איינגעפאלען דיין געזיכט?
7. הֲלוֹא	7. ⁶(זעה) דאך,
אִם תֵּיטִיב	ווען דו ווערסט ⁷גוט זיין
שְׂאֵת	⁸וועל איך דיר פערצייהען,
וְאִם לֹא תֵיטִיב	אבער ווען דו ווערסט ניט ⁷גוט זיין
לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ	(דאן) ליגט די זינד פאר דער טהיר
וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ	און צו דיר איז ⁹זיין פערלאנגען,
וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ:	אבער דו קענסט הערשען איבער ⁹איהם.
8. וַיֹּאמֶר קַיִן	8. און קין האט (עס) ¹⁰געזאגט
אֶל הֶבֶל אָחִיו	צו זיין ברודער הבל;
וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה	און עס וואר, ווען זיי זיינען געווען אין פעלד,
וַיָּקָם קַיִן	איז קין אויפגעשטאנען
אֶל הֶבֶל אָחִיו	געגען זיין ברודער הבל
וַיַּהַרְגֵהוּ:	און ער האט איהם דערשלאגען.
9. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל קַיִן	9. און דער עוויגער האט געזאגט צו קין:
אֵי הֶבֶל אָחִיךָ	וואו איז דיין ברודער הבל?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לֹא יָדַעְתִּי	איך ווייס ניט,
הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי:	בין איך דען מיין ברודערס היטער?
10. וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָ	10. און ער האט געזאגט: וואס האסט'ו געטאן?
קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ	די שטימע פון דיין ברודערס בלוט
צֹעֲקִים אֵלַי	שרייט צו מיר
מִן הָאֲדָמָה:	פון דער ערד.
11. וְעַתָּה אָרוּר אָתָּה	11. און יעצט ווערסט'ו זיין פערפלוכט
מִן הָאֲדָמָה	¹¹פון די ערד,
אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ	וועלכע האט געעפענט איהר מויל
לָקַחַת	צו נעהמען
אֶת דְּמֵי אָחִיךָ	דיין ברודערס בלוט
מִיָּדֶךָ:	פון דיין האנד.
12. כִּי תַעֲבֹד	12. ווען דו ווערסט בעארבייטען
אֶת הָאֲדָמָה	די ערד,
לֹא תֹסֵף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ	וועט זי דיר מעהר ניט געבען איהר קראפט.
נָע וָנָד	¹²איין ארומטרייבער און א וואנדערער
תִּהְיֶה בָאָרֶץ:	וועסט'ו זיין אויף דער ערד.
13. וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל יְיָ	13. און קין האט געזאגט צום עוויגען:

1) געלאגערט, געמאכט רוהען. 2) דרעהט זיך, פאכט אום. 3) קליין-פיה. 4) נאך איניגער צייט 5) ערסטלינג. 6) איז דען ניט אזוי? 7) פערבעסערען דיין אויפפיהרונג. 8) קענסט'ו אויפהייבען (דיין געזיכט). 9) איהר. 10) דערצעהלט. 11) דורך. 12) אומשטעט און פליכטיג, פערוואגערט.

גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשֹׂא:	מיין [1]זינד איז צו גרויס צו דערטראָגען.
14 הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם	14. זעה, דו האסט מיך הייטע פערטריבען
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה	פון די פלעכע פון דער ערד,
וּמִפָּנֶיךָ	און פון דיין געזיכט
אֶסָּתֵר	וועל איך פערבאָרגען זיין
וְהָיִיתִי נָע וָנָד	און איך וועל זיין [2]איין אַרומטרייבער און אַ וואַנדערער
בָּאָרֶץ	אויף דער ערד,
וְהָיָה	און עס וועט זיין
כָל מֹצְאִי	יעדער וואס וועט מיך געפינען
יַהַרְגֵנִי:	וועט מיך דערשלאָגען.
15. וַיֹּאמֶר לוֹ יְהֹוָה	15. און דער עוויגער האט צו איהם געזאגט:
לָכֵן כָּל הֹרֵג קַיִן	דאַרום, יעדער, וואס וועט קין דערשלאָגען
שִׁבְעָתַיִם יֻקָּם	זאָל זיבען-[3]פאַך גערעכען ווערען.
וַיָּשֶׂם יְהֹוָה לְקַיִן אוֹת	און גאט האט געמאַכט קין אַ צייכען,
לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ	דאס איהם זאל ניט דערשלאָגען
כָּל מֹצְאוֹ:	יעדער, וואס וועט איהם געפינען.
16. וַיֵּצֵא קַיִן	16. און קין איז [4]אַוועג-געגאַנגען
מִלִּפְנֵי יְהֹוָה	פון פאר דעם עוויגען,
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד	און ער האט געוואָהנט אין די לאַנד נוד.
קִדְמַת עֵדֶן:	אין מאָרגען-זייט פון עדן
17 וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ	17. און קין האט ערקענט זיין פרוי,
וַתַּהַר	און זי איז שוואַנגער געווארען
וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ	און זי האט געבאָרען חנוך,
וַיְהִי בֹּנֶה עִיר	און ער האט געבויט א שטאָט
וַיִּקְרָא שֵׁם הָעִיר	און ער האט גערופען דעם נאמען פון די שטאָט
כְּשֵׁם בְּנוֹ חֲנוֹךְ:	ווי דער נאמען פון זיין זוהן חנוך.
18. וַיִּוָּלֵד לַחֲנוֹךְ אֶת עִירָד	18. און ביי חנוך איז געבאָרען געוואָרען עירד,
וְעִירָד יָלַד אֶת מְחוּיָאֵל	און עירד האט געבאָרען מחויאל,
וּמְחִיָּיאֵל יָלַד אֶת מְתוּשָׁאֵל	און מחייאל האט געבאָרען מתושאל,
וּמְתוּשָׁאֵל יָלַד אֶת לָמֶךְ:	און מתושאל האט געבאָרען למך.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
19. וַיִּקַּח לוֹ לֶמֶךְ	19. און למך האט זיך גענומען
שְׁתֵּי נָשִׁים	צוויי פרויען,
שֵׁם הָאַחַת עָדָה	דער נאמען פון איינער (וואַר) עדה,
וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צִלָּה:	און דער נאמען פון די צווייטע (וואַר) צלה.
20 וַתֵּלֶד עָדָה אֶת יָבָל	20. און עדה האט געבאָרען יבל,
הוּא הָיָה	ער איז געווען
אֲבִי יֹשֵׁב אֹהֶל	דער פאטער פון די וואס וואָהנען אין געצעלטען
וּמִקְנֶה:	און (בעזיצען) פיה.
21. וְשֵׁם אָחִיו יוּבָל	21. און דער נאמען פון זיין ברודער (וואַר) יובל.
הוּא הָיָה	ער איז געווען
אֲבִי כָּל תֹּפֵשׂ	דער פאטער פון יעדען, וואס שפּילט
כִּנּוֹר וְעוּגָב:	האַרפע און פלעטע.
22. וְצִלָּה גַם הִוא יָלְדָה אֶת תּוּבַל קַיִן	22. און צלה האט אויך געבאָרען תובל קין,
לֹטֵשׁ כָּל חֹרֵשׁ	אַ [5]שמיד פון אַלערליי ווערקצייג
נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל	פון קופער און אייזען;
וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה:	און די שוועסטער פון תובל קין (וואַר) נעמה.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
23 וַיֹּאמֶר לֶמֶךְ לְנָשָׁיו	23. און למך האט געזאגט צו זיינע פרויען:
עָדָה וְצִלָּה	עדה און צלה
שְׁמַעַן קוֹלִי	הערט מיין שטימע,
נְשֵׁי לֶמֶךְ	(איהר) למך׳ס פרויען,
הַאְזֵנָּה אִמְרָתִי	פערנעמט מיין רעדע.
כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי	דען אַ מאַן האב איך דערשלאָגען
לְפִצְעִי	[6]צו מיין וואונד,
וְיֶלֶד לְחַבֻּרָתִי:	און אַ קינד—[6]צו מיין בייל.
24. כִּי שִׁבְעָתַיִם	24. ווען זיבען-[3]פאַך
יֻקַּם קָיִן	וועט פיר קין ראַכע גענומען געוואָרען
וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה:	דאַן וועט פיר למך זיבען און זיבציג פאַך (ראַכע גענומען ווערען)
25. וַיֵּדַע אָדָם עוֹד	25. און אדם האט נאָך אַמאָל ערקענט
אֶת אִשְׁתּוֹ	זיין פרוי,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען אַ זוהן
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת	און זי האט גערופען זיין נאמען שת,
כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים	דען גאט האט מיר [7]געגעבען
זֶרַע אַחֵר	[8]אַנדערע זאַמען

1) שטראָף. 2) אונשטעט און פליכטיג, פערוואָגעלט. 3) מאָל אַזוי פיעל. 4) אַרויס. 5) שלייפער. 6) ד. ה. אַזוי ווי: צו מיין בעדויערען און צו מיין פערדרוס. 7) ע"זעצט, געטאָן. 8) איין אַנדער קינד.

תַּחַת הֶבֶל	אַנשטאָט הבל,
כִּי הֲרָגוֹ קָיִן׃	ווייל קין האט איהם דערשלאגען.
26. וּלְשֵׁת גַּם הוּא	26. און אויך ביי שת
יֻלַּד בֵּן	איז געבארען געוואָרען אַ זוהן
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אֱנוֹשׁ	און ער האט גערופען זיין נאָמען אנוש;
אָז הוּחַל לִקְרֹא	דאַן האט מען אָנגעפאנגען אָנצורופען
בְּשֵׁם יְהֹוָה׃	דעם נאמען פון דעם עוויגען

CAP. V. ה

1. זֶה סֵפֶר	1. דיעזער איז דער בוך
תּוֹלְדֹת אָדָם	פון די [1]נאַכקאָמען פון אָדם,
בְּיוֹם	אין דעם טאָג,
בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם	ווען גאט האט בעשאַפען אָדם,
בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ	האט ער איהם געמאַכט אין גאָטעס עהנליכקייט.
2. זָכָר וּנְקֵבָה	2. [2]מאַנס־פערזאָהן און פרויענצימער
בְּרָאָם	האט ער זיי בעשאַפען,
וַיְבָרֶךְ אֹתָם	און ער האט זיי געבענשט,
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם	און ער האט גערופען זייער נאמען
אָדָם	מענש
בְּיוֹם הִבָּרְאָם׃	אין דעם טאג ווען זיי זיינען בעשאַפען געוואָרען.
3. וַיְחִי אָדָם	3. און אָדם האט געלעבט
שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה	הונדערט און דרייסיג יאהר,
וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ	און ער האט [3]געבאָרען אין זיין עהנליכקייט
כְּצַלְמוֹ	נאך זיין בילד,
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת׃	און ער האט גערופען זיין נאמען שת.
4. וַיִּהְיוּ יְמֵי אָדָם	4. און עס זיינען געוועזען די [4]טעג פון אָדם
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֵׁת	נאכדעם ווי ער האט געבאָרען שת,
שְׁמֹנֶה מֵאֹת שָׁנָה	אַכט הונדערט יאָהר.
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
5. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי אָדָם	5. און עס זיינען געוועזען אַלע טעג פון אָדם,
אֲשֶׁר חַי	וועלכע ער האט געלעבט,
תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה	ניין הונדערט יאָהר,
וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה	און דרייסיג יאהר,
וַיָּמֹת׃	און ער איז געשטאָרבען.
6. וַיְחִי שֵׁת	6. און שת האט געלעבט
חָמֵשׁ שָׁנִים	פינף יאהר
וּמְאַת שָׁנָה	און הונדערט יאָהר,
וַיּוֹלֶד אֶת אֱנוֹשׁ׃	און ער האט געבאָרען אנוש.
7. וַיְחִי שֵׁת	7. און שת האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת אֱנוֹשׁ	נאכדעם ווי ער האט געבארען אנוש,
שֶׁבַע שָׁנִים	זיבען יאהר
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה	און אַכט הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
8. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי שֵׁת	8. און עס זיינען געוועזען אלע טעג פון שת,
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה	צוועלף יאהר
וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה	און ניינען הונדערט יאהר
וַיָּמֹת׃	און ער איז געשטאָרבען.
9. וַיְחִי אֱנוֹשׁ	9. און אנוש האט געלעבט
תִּשְׁעִים שָׁנָה	נייבציג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת קֵינָן׃	און ער האט געבארען קינן.
10. וַיְחִי אֱנוֹשׁ	10. און אנוש האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת קֵינָן	נאכדעם ווי ער האט געבאָרען קינן,
חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה	פופצעהן יאהר
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה	און אַכט הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
11. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי אֱנוֹשׁ	11. און עס זיינען געוועזען אַלע טעג פון אנוש
חָמֵשׁ שָׁנִים	פינף יאהר
וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה	און ניין הונדערט יאהר,
וַיָּמֹת׃	און ער איז געשטארבען.
12. וַיְחִי קֵינָן	12. און קינן האט געלעבט
שִׁבְעִים שָׁנָה	זיבציג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת מַהֲלַלְאֵל׃	און ער האט געבארען מהללאל.
13. וַיְחִי קֵינָן	13. און קינן האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מַהֲלַלְאֵל	נאכדעם ווי ער האָט געבאָרען מהללאל
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאָהר
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה	און אַכט הונדערט יאָהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃	און ער האָט געבארען זיהן און טעכטער.
14. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי קֵינָן	14. און עס זיינען געוועזען אַלע טעג פון קינן,
עֶשֶׂר שָׁנִים	צעהן יאָהר

1)געשלעכטער, גענעראַציאָנען. 2)מענליכעס און ווייבליכעס. 3)געצייגט. 4)יאָהרען.

וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה — און ניין הונדערט יאהר,
וַיָּמֹת׃ — און ער איז געשטארבען.
15. וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל — 15. און מהללאל האט געלעבט
חָמֵשׁ שָׁנִים — פינף יאהר
וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — און זעכציג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת יָרֶד׃ — און ער האט געבארען ירד.
16. וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל — 16. און מהללאל האט געלעבט,
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת יֶרֶד — נאכדעם ווי ער האט געבארען ירד,
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה — דרייסיג יאהר
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה — און אכט הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
17. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי מַהֲלַלְאֵל — 17. און עס זיינען געוועזן אלע טעג פון מהללאל
חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה — פינף און נײנציג יאהר
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה — און אכט הונדערט יאהר,
וַיָּמֹת׃ — און ער איז געשטארבען.
18. וַיְחִי יֶרֶד — 18. און ירד האט געלעבט
שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — צוויי און זעכציג יאהר,
וּמְאַת שָׁנָה — און הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת חֲנוֹךְ׃ — און ער האט געבארען חנוך.
19. וַיְחִי יֶרֶד — 19. און ירד האט געלעבט,
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת חֲנוֹךְ — נאכדעם ווי ער האט געבארען חנוך,
שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה — אכט הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
20. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי יֶרֶד — 20. און עס זיינען געוועזן אלע טעג פון ירד
שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — צוויי און זעכציג יאהר
וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה — און ניין הונדערט יאהר,
וַיָּמֹת׃ — און ער איז געשטארבען.
21. וַיְחִי חֲנוֹךְ — 21. און חנוך האט געלעבט
חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — פינף און זעכציג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת מְתוּשָׁלַח׃ — און ער האט געבארען מתושלח.
22. וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ — 22. און חנוך איז געגאנגען
אֶת הָאֱלֹהִים — מיט גאט,[1]
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מְתוּשֶׁלַח — נאכדעם ווי ער האט געבארען מתושלח,
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה — דריי הונדערט יאהר
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
23. וַיְהִי כָּל יְמֵי חֲנוֹךְ — 23. און עס זיינען געוועזן אלע טעג פון חנוך:
חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — פינף און זעכציג יאהר
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה׃ — און דריי הונדערט יאהר.
24. וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ — 24. און חנוך איז געגאנגען
אֶת הָאֱלֹהִים — מיט גאט,[1]
וְאֵינֶנּוּ — און ער איז מעהר ניט געוועזן
כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים׃ — דען גאט האט איהם צו גענומען.

שְׁבִיעִי — שְׁבִיעִי

25. וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח — 25. און מתושלח האט געלעבט
שֶׁבַע וּשְׁמֹנִים שָׁנָה — זיבען און אכציג יאהר
וּמְאַת שָׁנָה — און הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת לָמֶךְ׃ — און ער האט געבארען למך.
26. וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח — 26. און מתושלח האט געלעבט.
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת לֶמֶךְ — נאכדעם ווי ער האט געבארען למך.
שְׁתַּיִם וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה — צוויי און אכציג יאהר
וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה — און זיבען הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ — און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
27. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי מְתוּשֶׁלַח — 27. און עס זיינען געוועזן אלע טעג פון מתושלח
תֵּשַׁע וְשִׁשִּׁים שָׁנָה — ניין און זעכציג יאהר
וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה — און ניין הונדערט יאהר,
וַיָּמֹת׃ — און ער איז געשטארבען.
28. וַיְחִי לֶמֶךְ — 28. און למך האט געלעבט
שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה — צוויי און אכציג יאהר
וּמְאַת שָׁנָה — און הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בֵּן׃ — און ער האט געבארען א זוהן
29. וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ — 29. און ער האט גערופען זיין נאמען נח,
לֵאמֹר — זאגענדיג:
זֶה יְנַחֲמֵנוּ — דיזער וועט אונז טרייסטען
מִמַּעֲשֵׂנוּ — [2]פון אונזער ארבייט
וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ — און [3]פון די שמערצען פון אונזערע הענד.
מִן הָאֲדָמָה — פון דער ערד,
אֲשֶׁר אֵרְרָהּ יְהוָה׃ — וועלכע דער עוויג ער האט פערפלוכט.

1) ד. ה. ער וואך פֿרום. 2) ביי 3) ביי די מיהע,

30. וַיְחִי לֶמֶךְ	30. און למך האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נֹחַ	נאָכדעם ווי ער האט געבארען נח,
חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה	פינף און ניינציג יאָהר
וַחֲמֵשׁ מֵאֹת שָׁנָה	און פינף הונדערט יאָהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
31. וַיְהִי כָּל יְמֵי לֶמֶךְ	31. און עס זיינען געוועזען אַלע טעג פון למך,
שֶׁבַע וְשִׁבְעִים שָׁנָה	זיבען און זיבציג יאהר
וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה	און זיבען הונדערט יאהר,
וַיָּמֹת:	און ער איז געשטארבען.
32. וַיְהִי נֹחַ	32. און נח איז געווען
בֶּן חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה	פינף הונדערט יאהר אַלט,
וַיּוֹלֶד נֹחַ	און נח האט געבארען
אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת:	שם, חם און יפת.

CAP. VI. ו

1. וַיְהִי	1. און עס איז געווען,
כִּי הֵחֵל הָאָדָם	ווען די מענשען האָבען אָנגעפאַנגען
לָרֹב	זיך צו פערמעהרען
עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה	אויף די פלעכע פון דער ערד
וּבָנוֹת יֻלְּדוּ לָהֶם:	און טעכטער זיינען ביי זיי געבאָרען געוואָרען.
2. וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים	2. דאַן האבען די [1]געטליכע זיהן געזעהן
אֶת בְּנוֹת הָאָדָם	די טעכטער פון די [2]מענשען,
כִּי טֹבֹת הֵנָּה	דאס זיי זיינען [9]גוט,
וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים	און זיי האבען זיך גענומען פרויען
מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ:	פון אַלעס וואס זיי האבען זיך אויסגעקליבען.
3. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	3. און דער עוויגער האָט געזאָגט:
לֹא יָדוֹן רוּחִי	מיין גייסט וועט ניט שטרייטען
בָאָדָם	מיט דעם מענשען
לְעֹלָם	אויף עוויג,
בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר	ווייל ער איז דאָך נור פלייש,
וְהָיוּ יָמָיו	און זיינע טעג זאָלען זיין
מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה:	(נור) הונדערט און צוואַנציג יאהר.
4. הַנְּפִלִים	4. די ריזען
הָיוּ בָאָרֶץ	זיינען געוועזען אויף דער ערד
בַּיָּמִים הָהֵם	אין יענע [3]טעג,
וְגַם אַחֲרֵי כֵן	און אויך נאכדעם,
אֲשֶׁר יָבֹאוּ	ווען עס פלעגען קומען
בְּנֵי הָאֱלֹהִים	די געטליכע זיהן,[1]
אֶל בְּנוֹת הָאָדָם	צו די טעכטער פון דעם מענשען,[2]
וְיָלְדוּ לָהֶם	און זיי האבען געבארען צו זיי;
הֵמָּה הַגִּבֹּרִים	זיי זיינען דאס די העלדען,
אֲשֶׁר מֵעוֹלָם	וואס פון עוויג אָן,
אַנְשֵׁי הַשֵּׁם:	מענשען פון נאמען.[4]
מַפְטִיר	מַפְטִיר
5. וַיַּרְא יְהוָֹה	5. און דער עוויגער האט געזען,
כִּי רַבָּה	דאס עס איז גרויס
רָעַת הָאָדָם	די שלעכטעס פון דעם מענשען,
בָּאָרֶץ	אויף דער ערד
וְכָל יֵצֶר	און דער גאַנצער [5]אַרט
מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ	פון די געדאנקען פון זיין האַרצען
רַק רַע כָּל הַיּוֹם:	איז אימער נור שלעכט.
6. וַיִּנָּחֶם יְהוָֹה	6. און דער עוויגער האט [6]בערייעט,
כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם	דאס ער האט געמאכט דעם מענשען,
בָּאָרֶץ	אויף דער ערד,
וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ:	און ער האט זיך [7]בעקימערט אין זיין האַרצען.
7. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	7. און דער עוויגער האט געזאגט:
אֶמְחֶה	איך וועל [8]פערטילגען
אֶת הָאָדָם	דעם מענשען,
אֲשֶׁר בָּרָאתִי	וועלכען איך האב בעשאפען
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה	פון די פלעכע פון דער ערד,
מֵאָדָם	פון מענשען
עַד בְּהֵמָה	ביז פיה,
עַד רֶמֶשׂ	ביז געווירעם
וְעַד עוֹף הַשָּׁמָיִם	און ביז דאס געפליגעל פון הימעל
כִּי נִחַמְתִּי	דען איך האב [6]בערייעט,
כִּי עֲשִׂיתִם:	דאס איך האב זיי געמאַכט.
8. וְנֹחַ מָצָא חֵן	8. אָבער נח האט געפונען גנאַדע
בְּעֵינֵי יְהוָֹה:	אין גאָטטס אויגען.

1) ד. ה. די העכערע קלאַסע מענשען. 2) ד. ה. די איינפאַכע מענשען. 3) צייטען. 4) ד. ה. בעריהמטע מענער. 5) בילדען. 6) חרטה געהאַט. 7) טרויעריג געווען. 8) אָבמעקען. 9) שעהן.

נֹחַ

NOACH.

9. אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ	9. דיזעס איז די געשיכטע פון נח;
נֹחַ אִישׁ צַדִּיק	נח (איז געוועזן) אַ גערעכטער מאַן,
תָּמִים הָיָה	ער איז געוועזן אַ [1]פרומער
בְּדֹרֹתָיו	אין זיינע [2]צייטען;
אֶת הָאֱלֹהִים	מיט גאָט
הִתְהַלֶּךְ נֹחַ:	איז נח געגאַנגען.
10. וַיּוֹלֶד נֹחַ	10. און נח האָט געבאָרען
שְׁלֹשָׁה בָנִים	דריי זיהן
אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת:	שם, חם און יפת.
11. וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ	11. און די ערד איז פערדאָר־בען געוואָרען
לִפְנֵי הָאֱלֹהִים	פאַר גאָט,
וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ	און די ערד איז פול געוואָרען
חָמָס:	(מיט) [3]רויב.
12. וַיַּרְא אֱלֹהִים	12. און גאָט האָט געזעהן
אֶת הָאָרֶץ	די ערד,
וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה	[4]דאָס זי איז פערדאָרבען געוואָרען
כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר	דען אַלעס פלייש[5] האָט פערדאָרבען
אֶת דַּרְכּוֹ	זיין [6]וועג
עַל הָאָרֶץ:	אויף דער ערד.
13. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ	13. און גאָט האָט געזאָגט צו נח:
קֵץ כָּל בָּשָׂר	די ענדע פון אַלעס פלייש
בָּא לְפָנַי	איז געקומען פאַר מיר,
כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ	דען די ערד איז פול געוואָרן
חָמָס	מיט רויב
מִפְּנֵיהֶם	פון זיי
וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם	און איך פערדאַרב זיי
אֶת הָאָרֶץ:	מיט דער ערד.
14. עֲשֵׂה לְךָ	14. מאַך דיר
תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר	אַ [7]קאַסטען פון [8]גפר־האָלץ
קִנִּים	(מיט) קאַמערען
תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה	זאָלסט'ו מאַכען דעם [7]קאַסטען,
וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ	און דו זאָלסט [9]איהר [10]אויספעכען
מִבַּיִת וּמִחוּץ	פון אינוועניג און פון אויסוויינג
בַּכֹּפֶר:	מיט פעך.
15. וְזֶה	15. און דיזעס (איז דער אָרט),
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ	וואָס דו זאָלסט [9]איהר מאַכען:
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה	דריי הונדערט איילען
אֹרֶךְ הַתֵּבָה	די לייגג פון דעם קאַסטען,
חֲמִשִּׁים אַמָּה	פופציג איילען
רָחְבָּהּ	[11]איהר ברייט,
וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה	און דרייסיג איילען
קוֹמָתָהּ:	[11]איהר הויך.
16. צֹהַר	16. [12]אַ בעלייכטונג
תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה	זאָלסט'ו מאַכען צום קאַסטען,
וְאֶל אַמָּה	און ביז (צו) איין איל
תְּכַלֶּנָּה	זאָלסטו איהר פערפיגר־יגען
מִלְמַעְלָה	פון אויבען,
וּפֶתַח הַתֵּבָה	און דעם איינגאַנג פון דעם קאַסטען
בְּצִדָּהּ תָּשִׂים	זאָלסט'ו מאַכען אין [11]איהר זייט
תַּחְתִּיִּם	(מיט) אונטערסטע,
שְׁנִיִּם	צווייטע
וּשְׁלִשִׁים	און דריטע (שטאָקען)
תַּעֲשֶׂהָ:	זאָלסט'ו [9]איהר מאַכען.
17. וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא	17. און איך ברייגג
אֶת הַמַּבּוּל מַיִם	דעם וואַסער־פלוט
עַל הָאָרֶץ	איבער די ערד,
לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר	צו פערדאַרבען אַלעס פלייש,
אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים	וואָס אין איהם (איז דאַ) אַ לעבענס־אָטהעם
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם	פון אונטער דעם הימעל;
כֹּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ	אַלעס וואָס איז אויף דער ערד
יִגְוָע:	וועט [13]פערגיין.
18. וַהֲקִמֹתִי	18. און איך וועל אויפשטעלען
אֶת בְּרִיתִי	מיין בונד
אִתָּךְ	מיט דיר,
וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה	און דו זאָלסט קומען אין דעם קאַסטען,
אַתָּה וּבָנֶיךָ	דו און דיינע זיהן
וְאִשְׁתְּךָ	און דיין פרוי
וּנְשֵׁי בָנֶיךָ	און דיינע זיהן'ס פרויען

1) פאָלקאָמענער. 2) געגעראַציאָנען, געשלעכטער. 3) געוואַלט־טהאַט. 4) און זעה. 5) לעבעדיגע 6) אויפ־פיהרונג. 7) אַרכע. 8) ציפּרעסען־האָלץ. 9) איהם. 10) אויסקלעפּען. 11) זיין. 12) אַ פענסטער. 13) אומקומען.

אִתָּךְ:	מיט דיר.
19. וּמִכָּל הָחַי	19. און פון אַלע לעבעדיגע,
מִכָּל בָּשָׂר	פון אַלעם פלייש,
שְׁנַיִם מִכֹּל	צוויי פון אַלעם
תָּבִיא אֶל הַתֵּבָה	זאלסט׳ו ברייגגען אין דעם קאַסטען,
לְהַחֲיֹת אִתָּךְ	דעם לעבען צו ערהאַלטען מיט דיר
זָכָר וּנְקֵבָה יִהְיוּ:	מענליכעס און ווייבליכעס זאלען זיי זיין.
20. מֵהָעוֹף לְמִינֵהוּ	20. פון דאס געפליגעל נאך זיין אַרט,
וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ	און פון די פיה נאך איהר אַרט,
מִכֹּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה	פון אַלע געווירעם פון דער ערד
לְמִינֵהוּ	נאך זיין אַרט,
שְׁנַיִם מִכֹּל	צוויי פון אַלעם
יָבֹאוּ אֵלֶיךָ	זאלען קומען צו דיר
לְהַחֲיוֹת:	(זיי) דעם לעבען צו ערהאַלטען.
21. וְאַתָּה קַח לְךָ	21. און דו נעהם דיר
מִכָּל מַאֲכָל	פון יעדע שפייזע,
אֲשֶׁר יֵאָכֵל	וועלכע ווערט געגעסען,
וְאָסַפְתָּ אֵלֶיךָ	און דו זאלסט פערזאַמלען צו דיר,
וְהָיָה לְךָ וְלָהֶם	און עס זאל זיין צו דיר און צו זיי
לְאָכְלָה:	פיר שפייזע.
22. וַיַּעַשׂ נֹחַ	22. און נח האט עס געטאַן,
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים	ווי אַלעס, וואס גאט האט איהם געבאָטען,
כֵּן עָשָׂה:	אַזוי האט ער געטאָן.

שֵׁנִי Cap. VII. שֵׁנִי ז

1. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה לְנֹחַ	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו נח:
בֹּא אַתָּה	קום דו
וְכָל בֵּיתְךָ	און דיין גאַנצע הויז (געזינד)
אֶל הַתֵּבָה	אין דעם קאַסטען,
כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי	דען דיך האב איך געזען
צַדִּיק לְפָנַי	(אלס) גערעכטען (מאַן) פאר מיר
בַּדּוֹר הַזֶּה:	אין דיזען צייט־אַלטער.
2. מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה	2. פון אַלע ריינע פיה
תִּקַּח לְךָ	זאלסט׳ו דיר נעהמען
שִׁבְעָה שִׁבְעָה	צו [1]זיבען
אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ	אַ מאַן און זיין פרוי[2],
וּמִן הַבְּהֵמָה	און פון די פיה,
אֲשֶׁר לֹא טְהֹרָה הִוא	וועלכע איז ניט ריין,
שְׁנַיִם	צוויי,
אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ:	אַ מאַן און זיין פרוי[2].
3. גַּם מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם	3. אויך פון דאס געפליגעל פון הימעל
שִׁבְעָה שִׁבְעָה	[1]צו זיבען
זָכָר וּנְקֵבָה	מענליכעס און ווייבליכעס,
לְחַיּוֹת זֶרַע	צו ערהאַלטען זאַמען
עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ:	אויף די פלעכע פון דער גאַנצער ערד.
4. כִּי	4. דען
לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה	אין נאך זיבען טעג אַרום
אָנֹכִי מַמְטִיר	וועל איך מאַכען רעגנען
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה	און פערציג נעכט,
וּמָחִיתִי	און איך וועל [3]פערטילגען
אֶת כָּל הַיְקוּם	דעם גאַנצען [4]בעשטאַנד,
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי	וועלכען איך האב געמאַכט
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה:	פון די פלעכע פון דער ערד.
5. וַיַּעַשׂ נֹחַ	5. און נח האט געטאַן
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָֹה:	ווי אַלעס, וואס דער עוויגער האט איהם געבאָטען
6. וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה	6. און נח וואַר זעקס הונדערט יאָהר אַלט,
וְהַמַּבּוּל הָיָה מַיִם	ווען דער וואַסער־פלוט איז געוועזען
עַל הָאָרֶץ:	אויף דער ערד.
7. וַיָּבֹא נֹחַ	7. און נח איז אריינגעקומען
וּבָנָיו	און זיינע זיהן
וְאִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי
וּנְשֵׁי בָנָיו	און זיינע זיהן׳ס פרויען
אִתּוֹ	מיט איהם,
אֶל הַתֵּבָה	אין קאַסטען,
מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל:	פאר די וואסער פון דעם פלוט.
8. מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה	8. פון די ריינע פיה

1)זיבען זיבען. 2)מענליכעס און ווייבליכעס. 3)אבמעקען. 4)אַלע וועזען.

וּמִן הַבְּהֵמָה	און פון די פיה
אֲשֶׁר אֵינֶנָּה טְהֹרָה	וועלכע איז ניט ריין,
וּמִן הָעוֹף	און פון דאס געפליגעל
וְכֹל אֲשֶׁר רֹמֵשׂ	און אַלעס, וואס קריכט
עַל הָאֲדָמָה:	אויף דער ערד.
9. שְׁנַיִם שְׁנַיִם	9. [1]צו צוויי
בָּאוּ אֶל נֹחַ	זיינען זיי געקומען צו נח
אֶל הַתֵּבָה	אין דעם קאַסטען,
זָכָר וּנְקֵבָה	מענליך און ווייבליך,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת נֹחַ:	ווי גאָט האט געבאָטען נח.
10. וַיְהִי	10. און עס איז געווען
לְשִׁבְעַת הַיָּמִים	נאך די זיבען טעג,
וּמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ	און די וואַסער פון פלוט איז געווען
עַל הָאָרֶץ:	אויף דער ערד.
11. בִּשְׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה	11. אין דעם זעקס הונדערט־סטען יאהר
לְחַיֵּי נֹחַ	פון נח'ס לעבען,
בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	אין דעם צווייטען מאָנאַט,
בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם	אין דעם זיבצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ	פון מאָנאַט,
בַּיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען טאג,
נִבְקְעוּ	זיינען אויפגעשפּאַלטען געוואָרען
כָּל מַעְיְנוֹת	אַלע קוועלען
תְּהוֹם רַבָּה	פון גרויסען אָבגרונד,
וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם	און די פענסטערס פון הימעל
נִפְתָּחוּ:	זיינען געעפענט געוואָרען.
12. וַיְהִי הַגֶּשֶׁם	12. און דער רעגען איז געווען
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה:	און פערציג נעכט.
13. בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	13. אין דעם זעלבען טאָג
בָּא נֹחַ	איז נח געקומען
וְשֵׁם וְחָם וָיֶפֶת	און שם, חם און יפת,
בְּנֵי נֹחַ	נח'ס זיהן,
וְאֵשֶׁת נֹחַ	און נח'ס פרוי,

וּשְׁלֹשֶׁת נְשֵׁי בָנָיו	און די דריי פרויען פון זיינע זיהן,
אִתָּם	מיט זיי
אֶל הַתֵּבָה:	אין דעם קאַסטען.
14. הֵמָּה וְכָל הַחַיָּה	14. זיי און אַלע טהירען
לְמִינָהּ	נאך [2]איהר אַרט;
וְכָל הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ	און אַלע פיה נאך [2]איהר אַרט;
וְכָל הָרֶמֶשׂ	און אַלעס געווירעם.
הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ	וואס קריכט אויף דער ערד,
לְמִינֵהוּ	נאך זיין אַרט;
וְכָל הָעוֹף לְמִינֵהוּ	און אַלעס געפליגעל נאך זיין אַרט;
כֹּל צִפּוֹר	אַלע פויגלען,
כָּל כָּנָף:	אַלע, וואס האבען פליגלען.
15. וַיָּבֹאוּ אֶל נֹחַ	15. און זיי זיינען געקומען צו נח
אֶל הַתֵּבָה	אין דעם קאַסטען,
שְׁנַיִם שְׁנַיִם	[1]צו צוויי
מִכָּל הַבָּשָׂר	פון אַלעם פלייש,
אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים:	וואס אין איהם (איז דאָ) אַ לעבענס אָטהעם.
16. וְהַבָּאִים	16. און די, וואס זיינען אַריין געקומען:
זָכָר וּנְקֵבָה	מענליך און ווייבליך,
מִכָּל בָּשָׂר	פון אַלעם פלייש,
בָּאוּ	זיינען זיי אַריין געקומען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים	ווי גאָט האט איהם געבאָטען
וַיִּסְגֹּר יְהוָֹה בַּעֲדוֹ:	און דער עוויגער האט פער־שלאָסען [3]פאר איהם.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
17. וַיְהִי הַמַּבּוּל	17. או דער פלוט איז געווען
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד,
וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם	און די וואַסער האבען זיך געמעהרט
וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה	און זיי האבען געטראָגען דעם קאַסטען,
וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ:	און [4]זי האט זיך אויפגעהויבען פון דער ערד.
18. וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם	18. און די וואַסער האבען זיך געשטאַרקט,
וַיִּרְבּוּ מְאֹד	און זיי האבען זיך זעהר געמעהרט
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד,
וַתֵּלֶךְ הַתֵּבָה	און דער קאַסטען איז געגאַנגען
עַל פְּנֵי הַמָּיִם:	אויף די פלעכע פון די וואַסער.

1) צוויי צוויי. 2) זייער. 3) הינטער. 4) ער.

19. וְהַמַּיִם	19. אונ די וואסער
גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד	האבען זיך זעהר (אונ) זעהר געשטארקט
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד,
וַיְכֻסּוּ	אונ עס זיינען בעדעקט געווארען
כָּל הֶהָרִים הַגְּבֹהִים	אלע הויכע בערג,
אֲשֶׁר תַּחַת כָּל הַשָּׁמָיִם:	וועלכע זיינען אונטער דעם גאנצען הימעל.
20. חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה	20. פופצעהן איילען
מִלְמַעְלָה	פון אויבען
גָּבְרוּ הַמָּיִם	האבען זיך די וואסער געשטארקט,
וַיְכֻסּוּ הֶהָרִים:	אונ די בערג זיינען בעדעקט געווארען.
21. וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר	21. אונ עס איז [1]אונטערגעגאנגען אלעס פלייש,
הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ	וועלכע [2]קריכט אויף דער ערד,
בָּעוֹף	פון געפליגעל,
וּבַבְּהֵמָה	אונ פון פיה,
וּבַחַיָּה	אונ פון טהירען,
וּבְכָל הַשֶּׁרֶץ	אונ פון אלעס געווימעל,
הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ	וועלכע ווימעלט אויף דער ערד,
וְכֹל הָאָדָם:	אונ אלע מענשען.
22. כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים	22. אלעס, וואס האט געהאט א הויך פון א לעבענס אטעם
בְּאַפָּיו	אין זיין נאז,
מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה	פון אלעס, וואס איז אויף דער טריקניס,
מֵתוּ:	זיינען געשטארבען.
23. וַיִּמַח	23. אונ ער האט פערטיליגט
אֶת כָּל הַיְקוּם	דעם גאנצען בעשטאנד,
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה	וואס איז געוועזען אויף די פלעכע פון דער ערד,
מֵאָדָם	פון מענשען
עַד בְּהֵמָה	ביז פיה,
עַד רֶמֶשׂ	ביז געווירעם
וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם	אונ ביז דאס געפליגעל פון הימעל,
וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ	אונ זיי זיינען פערטיליגט געווארען פון דער ערד,
וַיִּשָּׁאֶר אַךְ נֹחַ	אונ עס איז איבער געבליבען נור נח
וַאֲשֶׁר אִתּוֹ	אונ וואס זיינען געוועזען מיט איהם
בַּתֵּבָה:	אין קאסטען.
24. וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם	24. אונ די וואסער האבען זיך געשטארקט

עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד
חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם:	הונדערט אונ פופציג טעג.

CAP. VIII. ח

1. וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ	1. אונ גאט האט [3]דערמאנט נח
וְאֵת כָּל הַחַיָּה	אונ אלע טהירען
וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה	אונ אלע פיה,
אֲשֶׁר אִתּוֹ	וועלכע זיינען מיט איהם געוועזען
בַּתֵּבָה	אין קאסטען,
וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ	אונ גאט האט דורכגעפיהרט א ווינד
עַל הָאָרֶץ	אויף דער ערד,
וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם:	אונ די וואסער זיינען שטיל געווארען.
2. וַיִּסָּכְרוּ	2. אונ עס זיינען פערשטאפט געווארען
מַעְיְנֹת תְּהוֹם	די קוועלען פון אבגרונד
וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמָיִם	אונ די פענסטער פון הימעל,
וַיִּכָּלֵא הַגֶּשֶׁם	אונ דער רעגען האט [4]אויפגעהערט
מִן הַשָּׁמָיִם:	פון הימעל.
3. וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם	3. אונ די וואסער האבען זיך צוריק געקעהרט
מֵעַל הָאָרֶץ	פון דער ערד
הָלוֹךְ וָשׁוֹב	אימער צוריק,
וַיַּחְסְרוּ הַמַּיִם	אונ די וואסער זיינען וועניגער געווארען
מִקְצֵה	אם ענדע
חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם:	פון הונדערט אונ פופציג טעג.
4. וַתָּנַח הַתֵּבָה	4. אונ דער קאסטען האט גערוהט
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	אין דעם זיבענטען מאנאט
בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם	אין דעם זיבצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ	פון מאנאט
עַל הָרֵי אֲרָרָט:	אויף די בערג אררט.
5. וְהַמַּיִם	5. אונ די וואסער
הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר	זיינען אימער וועניגער געווארען
עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי	ביז דעם צעהנטען מאנאט,
בָּעֲשִׂירִי	אין דעם צעהנטען (מאנאט)
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	אין דעם ערשטען (טאג) פון מאנאט
נִרְאוּ	זיינען געזען געווארען
רָאשֵׁי הֶהָרִים:	די שפיצען פון די בערג.
6. וַיְהִי	6. אונ עס איז געוועזען

1) אומגעקומען. 2) רעגט זיך. 3) געדיינקט. 4) איינגעהאלטען געווארען.

מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם	אַם ענדע פון פערציג טעג,
וַיִּפְתַּח נֹחַ	האט נח געעפענט
אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה	דעם פענסטער פון דעם קאַסטען,
אֲשֶׁר עָשָׂה:	וועלכען ער האט געמאַכט.
7. וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב	7. און ער האט אַרויסגעשיקט דעם ראָב,
וַיֵּצֵא	און ער איז אַרויסגעגאַנגען,
יָצוֹא וָשׁוֹב	אַרויס און אַריין[1]
עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם	ביז די וואסער איז אויסגעטריקענט געוואָרען
מֵעַל הָאָרֶץ:	פון דער ערד.
8. וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה	8. און ער האט אַרויסגעשיקט די טויב
מֵאִתּוֹ	פון [2]איהם
לִרְאוֹת	צו זעהען
הֲקַלּוּ הַמַּיִם	אויב די וואַסער זיינען [3]גרינגער געווארען
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה:	פון די פלעכע פון דער ערד.
9. וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה	9. אָבער די טויב האט ניט געפונען
מָנוֹחַ	אַ רוהע־אָרט
לְכַף רַגְלָהּ	פיר איהר [4]פוס־זויל,
וַתָּשָׁב אֵלָיו	און זי האט זיך צוריק געקערט צו איהם
אֶל הַתֵּבָה	צו דעם קאַסטען,
כִּי מַיִם	דען וואסער (איז געווען)
עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ	אויף די פלעכע פון דער גאנצער ערד,
וַיִּשְׁלַח יָדוֹ	און ער האט אויסגעשטרעקט זיין האַנד,
וַיִּקָּחֶהָ	און ער האט איהר גענומען,
וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו	און ער האט איהר געבראַכט צו [2]איהם
אֶל הַתֵּבָה:	אין דעם קאַסטען.
10. וַיָּחֶל עוֹד	10. און ער האט נאָך געוואַרט
שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים	אַנדערע זיבען טעג,
וַיֹּסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה	און ער האט ווידער אַרויס־געשיקט די טויב
מִן הַתֵּבָה:	פון דעם קאַסטען.
11. וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה	11. און די טויב איז צו איהם געקומען
לְעֵת עֶרֶב	אַבענד־צייט,
וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף	און איין אָבגעפליקטער אייל־בלאַט
בְּפִיהָ	(איז געווען) אין איהר מויל,
וַיֵּדַע נֹחַ	דאן האט זיך נח דערוואוסט,
כִּי קַלּוּ הַמַּיִם	דאס די וואסער זיינען גרינגער געווארען,
מֵעַל הָאָרֶץ:	פון דער ערד.
12. וַיִּיָּחֶל עוֹד	12. און ער האט נאָך געוואַרט
שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים	אַנדערע זיבען טעג,
וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה	און ער האט אַרויסגעשיקט די טויב,
וְלֹא יָסְפָה	און זי האט ניט געמעהרט
שׁוּב אֵלָיו עוֹד:	זיך ווידער צוריק צו קערען צו איהם.
13. וַיְהִי בְּאַחַת וְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה	13. און עס איז געווען אין זעקס הונדערט און ערסטען יאהר,
בָּרִאשׁוֹן	אין דעם ערסטען (מאָנאַט),
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	אין דעם ערסטען (טאג) פון מאָנאַט,
חָרְבוּ הַמַּיִם	זיינען די וואַסער אָבגעטריקענט געווארען
מֵעַל הָאָרֶץ	פון דער ערד,
וַיָּסַר נֹחַ	און נח האט אַראָבגענומען
אֶת מִכְסֵה הַתֵּבָה	די דעקע פון דעם קאַסטען,
וַיַּרְא	און ער האט געזען,
וְהִנֵּה חָרְבוּ	דאס עס איז אָבגעטריקענט געווארען
פְּנֵי הָאֲדָמָה:	די פלעכע פון דער ערד.
14. וּבַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	14. און אין דעם צווייטען מאָנאַט,
בְּשִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם	אין דעם זיבען און צוואַנציג־סטען טאג
לַחֹדֶשׁ	פון מאָנאַט.
יָבְשָׁה הָאָרֶץ:	איז די ערד טרוקען געוואָרן.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
15. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ	15. און גאט האט גערעדט צו נח
לֵאמֹר:	זאָגענדיג:
16. צֵא מִן הַתֵּבָה	16. גיי אַרויס פון דעם קאסטען,
אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ	דו און דיין פרוי
וּבָנֶיךָ	און דיינע זיהן
וּנְשֵׁי בָנֶיךָ	און דיינע זיהן'ס פרויען
אִתָּךְ:	מיט דיר.
17. כָּל הַחַיָּה	17. אַלע טהירען,
אֲשֶׁר אִתְּךָ	וועלכע זיינען ביי דיר,
מִכָּל בָּשָׂר	פון אַלעם פלייש,
בָּעוֹף	פון דאס געפליגעל
וּבַבְּהֵמָה	און פון די פיה,
וּבְכָל הָרֶמֶשׂ	און פון אַלעס געווירעם,
הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ	וואס קריכט אויף דער ערד,

1) הין און צוריק, אַרויס געגאַנגען און זיך צוריק געקערט. 2) זיך. 3) ווייניגער. 4) פוס־זאָהלע.

הַיְצֵא אִתָּךְ	ברייננ ארויס מיט דיר.
וְשָׁרְצוּ בָאָרֶץ	און זיי זאלען זיך ווימעלען אויף דער ערד
וּפָרוּ	און זיי זאלען פרוכטבאר זיין
וְרָבוּ	און זיי זאלען זיך מעהרען
עַל הָאָרֶץ:	אויף דער ערד.
18. וַיֵּצֵא נֹחַ	18. און נח איז ארויסגעגאנגען
וּבָנָיו	און זיינע זיהן
וְאִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי
וּנְשֵׁי בָנָיו	און זיינע זיהן'ס פרויען
אִתּוֹ:	מיט איהם.
19. כָּל הַחַיָּה	19. אלע טהירען,
כָּל הָרֶמֶשׂ	אלע געווירעם
וְכָל הָעוֹף	און אלע געפליגעל,
כֹּל רוֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ	אלעס וואס קריכט אויף דער ערד
לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם	נאך זייערע [1]פאמיליען
יָצְאוּ מִן הַתֵּבָה:	זיינען זיי ארויסגעגאנגען פון דעם קאסטען.
20. וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיי	20. און נח האט געבויט איין אלטאר צום עוויגען,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה	פון אלע רייני פיה
וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהוֹר	און פון אלע רייניגע געפליגעל
וַיַּעַל עֹלֹת	און ער האט אויפגעבראכט [2]בראנד-אפפער
בַּמִּזְבֵּחַ:	אויף דעם אלטאר.
21. וַיָּרַח יְהוָֹה	21. און דער עוויגער האט געשמעקט
אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ	דעם ליבליכען גערוך,
וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל לִבּוֹ	און דער עוויגער האט געזאגט צו זיין הארצען:
לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד	איך וויל מעהר ניט פלוכען
אֶת הָאֲדָמָה	די ערד
בַּעֲבוּר הָאָדָם	וועגען דעם מענשען,
כִּי יֵצֶר	דען דער [3]אבזיכט
לֵב הָאָדָם	פון דעם מענשענס-הארץ
רַע מִנְּעֻרָיו	איז שלעכט פון זיין יוגענד אן,
וְלֹא אֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת	און איך וויל מעהר ניט שלאגען
אֶת כָּל חַי	אלע לעבעדיגע
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי:	ווי איך האב געטאן.
22. עֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ	22. (זאלאנג) די טעג פון דער ערד (וועלען) נאך דויערן.
זֶרַע וְקָצִיר	(דאס) זעען און שניידען,
וְקֹר וָחֹם	און קעלט און היטץ,
וְקַיִץ וָחֹרֶף	און זומער און ווינטער,
וְיוֹם וָלַיְלָה	און טאג און נאכט
לֹא יִשְׁבֹּתוּ:	וועלען ניט אויפהערען.

Cap. IX. ט

1. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ	1. און גאט האט געבענשט נח
וְאֶת בָּנָיו	און זיינע זיהן,
וַיֹּאמֶר לָהֶם	און ער האט צו זיי געזאגט:
פְּרוּ	זייט פרוכטבאר
וּרְבוּ	און מעהרט אייך,
וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ:	און פילט די ערד.
2. וּמוֹרַאֲכֶם	2. און אייער פורכט
וְחִתְּכֶם	און אייער שרעק
יִהְיֶה	זאל זיין
עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ	איבער אלע טהירען פון דער ערד
וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמָיִם	און איבער אלע געפליגעל פון הימעל.
בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה	איבער אלעס, וואס קריכט (אויף) דער ערד
וּבְכָל דְּגֵי הַיָּם	און איבער אלע פיש פון מעער:
בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ:	אין אייער האנד זיינען זיי געגעבען געווארען.
3. כָּל רֶמֶשׂ	3. יעדע קריכענדע,
אֲשֶׁר הוּא חַי	וועלכע לעבט,
לָכֶם יִהְיֶה	זאל עס זיין צו אייך
לְאָכְלָה	פיר שפייזע.
כְּיֶרֶק עֵשֶׂב	ווי גרינע קרויט
נָתַתִּי לָכֶם אֶת כֹּל:	האב איך אייך געגעבען אלעס.
4. אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ	4. נור פלייש מיט זיין זעעלע,
דָמוֹ	(מיט) זיין בלוט,
לֹא תֹאכֵלוּ:	זאלט איהר ניט עסען.
5. וְאַךְ אֶת דִּמְכֶם	5. און נור אייער בלוט,
לְנַפְשֹׁתֵיכֶם	פיר אייערע [4]זעעלען.
אֶדְרֹשׁ	וועל איך [5]פאדערען,
מִיַּד כָּל חַיָּה	פון די האנד פון יעדע טהיר
אֶדְרְשֶׁנּוּ	וועל איך עס [5]פאדערען.

1)געשלעכטער, גאטונגען. 2)גאנץ-אפפער. 3)זינען, בילדען, ארט. 4)לעבען. 5)ראכע נעהמען.

וּמִיַּד הָאָדָם	און פון די האנד פון דעם מענשען,
מִיַּד אִישׁ	פון די האנד פון א מאן,
אָחִיו	(וועלכער וועט דערשלא־גען) זיין ברודער,
אֶדְרֹשׁ	וועל איך פאָדערען
אֶת נֶפֶשׁ הָאָדָם׃	די זעלע פון דעם מענשען
6. שֹׁפֵךְ	6. דער, וואס פערגיסט,
דַּם הָאָדָם	די בלוט פון אַ מענשען,
בָּאָדָם	דורך מענשען
דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ	זאָל זיין בלוט פערגאָסען ווערען,
כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים	דען אין גאָטעס־בילד
עָשָׂה אֶת הָאָדָם׃	האט ער געמאַכט דעם מענשען.
7. וְאַתֶּם פְּרוּ	7. און איהר זייט פרוכטבאַר
וּרְבוּ	און מעהרט אייך,
שִׁרְצוּ בָאָרֶץ	ווימעלט אויף דער ערד,
וּרְבוּ בָהּ׃	און מעהרט אייך אויף איהר.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
8. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ	8. און גאט האט געזאָגט צו נח
וְאֶל בָּנָיו אִתּוֹ	און צו זיינע זיהן מיט איהם,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
9. וַאֲנִי	9. און איך,
הִנְנִי מֵקִים	זעה, איך שטעל אויף
אֶת בְּרִיתִי	מיין בונד
אִתְּכֶם	מיט אייך,
וְאֶת זַרְעֲכֶם	און מיט אייער זאמען
אַחֲרֵיכֶם׃	נאך אייך.
10. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה	10. און מיט יעדע לעבעדיגע [1]זעלע,
אֲשֶׁר אִתְּכֶם	וואס איז ביי אייך,
בָּעוֹף	מיט דאס געפליגעל,
בַּבְּהֵמָה	מיט די פיה
וּבְכָל חַיַּת הָאָרֶץ	און מיט יעדע טהיר פון דער ערד,
אִתְּכֶם	(וואס איז) ביי אייך,
מִכֹּל יֹצְאֵי הַתֵּבָה	פון אלע, וואס געהען אַרויס פון דעם קאַסטען,
לְכֹל חַיַּת הָאָרֶץ׃	פיר יעדע טהיר פון דער ערד.
11. וַהֲקִמֹתִי	11. און איך וועל אויפשטעלען

אֶת בְּרִיתִי	מיין בונד
אִתְּכֶם	מיט אייך,
וְלֹא יִכָּרֵת כָּל בָּשָׂר עוֹד	דאס אַלעס פלייש זאל מעהר ניט [2]אָבגעשניטען ווערען
מִמֵּי הַמַּבּוּל	פון די וואַסער פון דעם פלוט,
וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל	און עס זאל מעהר ניט זיין קיין פלוט,
לְשַׁחֵת הָאָרֶץ׃	צו פערדאַרבען די ערד.
12. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	12. און גאט האט געזאָגט:
זֹאת אוֹת הַבְּרִית	דיזעס איז דער בונדעס־צייכען,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן	וועלכען איך גיב,
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם	צווישען מיר און צווישען אייך,
וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה	און צווישען יעדע לעבעדיגע [1]זעלע,
אֲשֶׁר אִתְּכֶם	וואס איז ביי אייך,
לְדֹרֹת עוֹלָם׃	פיר עוויגע [3]געשלעכטער.
13. אֶת קַשְׁתִּי	13. מיין בויגען
נָתַתִּי	האב איך (אריין) [4]געגעבען
בֶּעָנָן	אין דעם וואָלקען,
וְהָיְתָה	און עס זאל זיין
לְאוֹת בְּרִית	פיר א בונדעס־צייכען
בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ׃	צווישען מיר און צווישען די ערד
14. וְהָיָה	14. און עס וועט זיין,
בְּעַנְנִי עָנָן	ווען איך וועל ברייגגען א וואָלקען
עַל הָאָרֶץ	איבער די ערד,
וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת	און דער בויגען וועט געזען ווערען
בֶּעָנָן׃	אין דעם וואָלקען,
15. וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי	15. דאן וועל איך געדיינקען מיין בונד,
אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם	וואס איז צווישען מיר און צווישען אייך,
וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה	און צווישען יעדע לעבעדיגע [1]זעלע
בְּכָל בָּשָׂר	[6]פון אלעם פלייש,
וְלֹא יִהְיֶה עוֹד הַמַּיִם	און די וואסער וועט מעהר ניט ווערען
לְמַבּוּל	צו א פלוט
לְשַׁחֵת	צו פערדארבען
כָּל בָּשָׂר׃	אלעס פלייש.
16. וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת	16. און דער בויגען וועט זיין
בֶּעָנָן	אין דעם וואָלקען,
וּרְאִיתִיהָ	און איך וועל [6]איהו זעהען

1) וועזען. 2) פערטיליגט. 3) צייטען. 4) געזעצט. 5) אונטער. 6) איהם.

לִזְכֹּר	צו געדיינקען
בְּרִית עוֹלָם	(דעם) עוויגען בונד
בֵּין אֱלֹהִים	צווישען גאט
וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה	און צווישען יעדע לעבעדיגע זעלע
בְּכָל בָּשָׂר	[1]פון אַלעם פלייש,
אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ׃	וואס איז אויף דער ערד.
17. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ	17. און גאט האט געזאָגט צו נח:
זֹאת אוֹת הַבְּרִית	דיזעס איז דער בונדעס־צייכען,
אֲשֶׁר הֲקִמֹתִי	וועלכען איך האב אויפגעשטעלט,
בֵּינִי	צווישען מיר
וּבֵין כָּל בָּשָׂר	און צווישען אַלעם פלייש,
אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ׃	וואס איז אויף דער ערד.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
18. וַיִּהְיוּ בְנֵי נֹחַ	18. און עס זיינען געוועזען די זיהן פון נח,
הַיֹּצְאִים מִן הַתֵּבָה	וועלכע זיינען אַרויס פון דעם קאַסטען:
שֵׁם וְחָם וָיָפֶת	שם, חם און יפת.
וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן׃	און חם איז דער פאטער פון כנען.
19. שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה	19. דיזע דריי
בְּנֵי נֹחַ	זיינען נח׳ס זיהן,
וּמֵאֵלֶּה	און פון דיזע
נָפְצָה כָל הָאָרֶץ׃	איז די גאַנצע ערד [2]פער־שפּרייט געוואָרען.
20. וַיָּחֶל נֹחַ	20. און נח האט אָנגעפאַנגען
אִישׁ הָאֲדָמָה	איין לאַנד־מאן (צו זיין),
וַיִּטַּע כָּרֶם׃	און ער האט געפלאַנצט אַ וויינגאָרטען.
21. וַיֵּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן	21. און ער האט געטרונקען פון דעם וויין,
וַיִּשְׁכָּר	און ער איז [3]בערוישט געוועזען,
וַיִּתְגַּל	און ער האט זיך אָבגעדעקט
בְּתוֹךְ אָהֳלֹה׃	אין זיין געצעלט.
22. וַיַּרְא חָם	22. און חם האט געזעהן,
אֲבִי כְנַעַן	דער פאטער פון כנען,
אֵת עֶרְוַת אָבִיו	די בלעסע פון זיין פאטער,
וַיַּגֵּד	און ער האט (עס) דערציילט
לִשְׁנֵי אֶחָיו	צו זיינע צוויי ברידער
בַּחוּץ׃	אין דרויסען.
23. וַיִּקַּח שֵׁם וָיֶפֶת	23. און שם און יפת האבען גענומען
אֶת הַשִּׂמְלָה	די קלייד,
וַיָּשִׂימוּ	און זיי האבען [4]אַוועק־געלייגט
עַל שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם	אויף זייער ביידענ׳ס שול־טער,
וַיֵּלְכוּ אֲחֹרַנִּית	און זיי זיינען געגאַנגען [5]ריקוועריטס,
וַיְכַסּוּ	און זיי האבען בעדעקט
אֵת עֶרְוַת אֲבִיהֶם	זייער פאטער׳ס בלעסע,
וּפְנֵיהֶם אֲחֹרַנִּית	און זייער געזיכט (וואַר) [5]ריקוועריטס,
וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם	און זייער פאטער׳ס בלעסע
לֹא רָאוּ׃	האבען זיי ניט געזעהן.
24. וַיִּיקֶץ נֹחַ	24. און נח האט ערוואַכט
מִיֵּינוֹ	פון זיין וויין,
וַיֵּדַע	און ער האט זיך דערוואוסט
אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ	וואס איהם האט געטאָן
בְּנוֹ הַקָּטָן׃	זיין קלייגער זוהן.
25. וַיֹּאמֶר	25. און ער האט געזאגט:
אָרוּר כְּנָעַן	פערפלוכט זאל זיין כנען,
עֶבֶד עֲבָדִים	אַ קנעכט פון קנעכט
יִהְיֶה לְאֶחָיו׃	זאל ער זיין צו זיינע ברידער.
26. וַיֹּאמֶר	26. און ער האט געזאָגט:
בָּרוּךְ יְהוָה	[6]געלויבט זאל זיין דער עוויגער
אֱלֹהֵי שֵׁם	דער גאט פון שם,
וִיהִי כְנַעַן	און כנען זאל זיין
עֶבֶד לָמוֹ׃	אַ קנעכט צו זיי.
27. יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת	27. גאט זאל אויסברייטען יפת.
וְיִשְׁכֹּן	און ער זאל וויינען
בְּאָהֳלֵי שֵׁם	אין די געצעלטען פון שם,
וִיהִי כְנַעַן	און כנען זאל זיין
עֶבֶד לָמוֹ׃	אַ קנעכט צו זיי.
28. וַיְחִי נֹחַ	28. און נח האט געלעבט
אַחַר הַמַּבּוּל	נאך דעם פלוט,
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה	דריי הונדערט יאָהר
וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה׃	און פופציג יאָהר.
29. וַיְהִי כָּל יְמֵי נֹחַ	29. און עס זיינען געוועזען אַלע טעג פון נח
תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה	ניין הונדערט יאהר
וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה	און פופציג יאהר,
וַיָּמֹת׃	און ער איז געשטאָרבען.

1) אונטער. 2) בעפעלקערט. 3) בעטרונקען. 4) געטאָן. 5) הינטערווייליך. 6) געבענשט.

CAP. X. — י

1. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת	1. און דיזע זיינען די נאכקאמען
בְּנֵי נֹחַ	פון נח'ס זיהן,
שֵׁם חָם וָיָפֶת	שם, חם און יפת,
וַיִּוָּלְדוּ לָהֶם בָּנִים	און עס זיינען בייא זיי געבאָ־רען געוואָרען זיהן
אַחַר הַמַּבּוּל:	נאָך דעם פלוט.
2. בְּנֵי יֶפֶת	2. די זיהן פון יפת (זיינען געוועזען):
גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי	גומר און מגוג און מדי
וְיָוָן וְתֻבָל	און יון און תובל
וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס:	און משך און תירס.
3. וּבְנֵי גֹּמֶר	3. און די זיהן פון גומר (זיינען געוועזען):
אַשְׁכְּנַז וְרִיפַת	אשכנז און ריפת
וְתֹגַרְמָה:	און תוגרמה.
4. וּבְנֵי יָוָן	4. און די זיהן פון יון (זיינען געוועזען):
אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישׁ	אלישה און תרשיש,
כִּתִּים וְדֹדָנִים:	כתים און דודנים.
5. מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ	5. פון דיזע האבען זיך אָבגעטיילט
אִיֵּי הַגּוֹיִם	די אינזלען פון די פעלקער
בְּאַרְצֹתָם	אין זייערע לענדער,
אִישׁ לִלְשֹׁנוֹ	יעדער נאָך זיין שפראַכע,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאָך זייערע פאַמיליען,
בְּגוֹיֵהֶם:	אין זייערע פעלקער.
6. וּבְנֵי חָם	6. און די זיהן פון חם (זיינען געוועזען):
כּוּשׁ וּמִצְרַיִם	כוש און מצרים
וּפוּט וּכְנָעַן:	און פוט און כנען.
7. וּבְנֵי כוּשׁ	7. און די זיהן פון כוש (זיינען געוועזען):
סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּה	סבאַ און חוילה און סבתה
וְרַעְמָה וְסַבְתְּכָא	און רעמה און סבתכא,
וּבְנֵי רַעְמָה	און די זיהן פון רעמה (זיינען געוועזען):
שְׁבָא וּדְדָן:	שבאַ און דדן.
8. וְכוּשׁ יָלַד אֶת נִמְרֹד	8. און כוש האט געבאָרען נמרוד,
הוּא הֵחֵל	ער האט אָנגעפאַנגען
לִהְיוֹת גִּבֹּר בָּאָרֶץ:	צו זיין אַ העלד אין די לאַנד.
9. הוּא הָיָה	9. ער איז געוועזען
גִבֹּר צַיִד	אַ העלדישער יעגער[1]
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאַר דעם עוויגען,
עַל כֵּן יֵאָמַר	דאָרום ווערט געזאָגט:
כְּנִמְרֹד	„ווי נמרוד
גִּבּוֹר צַיִד	א העלדישער יעגער
לִפְנֵי יְהוָֹה:	פאר דעם עוויגען".
10. וַתְּהִי	10. און עס איז געוועזען
רֵאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ	דער אָנפאַנג פון זיין קעניגרייך[2]
בָּבֶל וְאֶרֶךְ	בבל און ארך
וְאַכַּד וְכַלְנֵה	און אכד און כלנה,
בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר:	אין די לאַנד שנער.
11. מִן הָאָרֶץ הַהִוא	11. פון יענע לאַנד
יָצָא אַשּׁוּר	איז אַרויס געגאַנגען אשור.
וַיִּבֶן אֶת נִינְוֵה	און ער האט געבויט נינוה.
וְאֶת רְחֹבֹת עִיר	און רחובות עיר,
וְאֶת כָּלַח:	און כלח.
12. וְאֶת רֶסֶן	12. און רסן,
בֵּין נִינְוֵה וּבֵין כָּלַח	צווישען נינוה און צווישען כלח,
הִוא הָעִיר הַגְּדֹלָה:	דאס איז די גרויסע שטאָט.
13. וּמִצְרַיִם יָלַד	13. און מצרים האט געבאָרען:
אֶת לוּדִים	די לודים,
וְאֶת עֲנָמִים	און די ענמים,
וְאֶת לְהָבִים	און די להבים,
וְאֶת נַפְתֻּחִים:	און די נפתוחים.
14. וְאֶת פַּתְרֻסִים	14. און די פתרוסים,
וְאֶת כַּסְלֻחִים	און די כסלוחים,
אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים	וואס די פלשתים זיינען פון דאָרט[3] אַרויס געגאַנגען,
וְאֶת כַּפְתֹּרִים:	און די כפתורים.
15. וּכְנַעַן יָלַד	15. או כנען האט געבאָרען
אֶת צִידֹן בְּכֹרוֹ	זיין ערסט־געבאָרענעם צידן
וְאֶת חֵת:	און חת.
16. וְאֶת הַיְבוּסִי	16. און דעם יבוסי,
וְאֶת הָאֱמֹרִי	און דעם אמורי,
וְאֵת הַגִּרְגָּשִׁי:	און דעם גרגשי.
17. וְאֶת הַחִוִּי	17. און דעם חוי,
וְאֶת הָעַרְקִי	און דעם ערקי.

1) אַ יאַגט העלד. 2) זיין ערשטע הערשאַפט. 3) אַרויסגעקומען.

וְאֶת הַסִּינִי:	און דעם סיני.
18. וְאֶת הָאַרְוָדִי	18. און דעם ארודי,
וְאֶת הַצְּמָרִי	און דעם צמרי,
וְאֶת הַחֲמָתִי	און דעם חמתי.
וְאַחַר נָפֹצוּ	און נאַכהער זיינען פער־שפרייט געוואָרען
מִשְׁפְּחוֹת הַכְּנַעֲנִי:	די פאַמיליען פון דעם כנעני.
19. וַיְהִי גְּבוּל הַכְּנַעֲנִי	19. און דער גרענעץ פון דעם כנעני איז געווען
מִצִּידֹן	פון צידון
בֹּאֲכָה גְרָרָה	ביז מען קומט[1] נאך גרר
עַד עַזָּה	ביז עזה,
בֹּאֲכָה סְדֹמָה וַעֲמֹרָה	ביז מען קומט[1] נאך סדום און עמורה
וְאַדְמָה וּצְבֹיִם	און אדמה און צבוים
עַד לָשַׁע:	ביז לשע.
20. אֵלֶּה בְנֵי חָם	20. דיזע זיינען די קינדער פון חם
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען,
לִלְשֹׁנֹתָם	נאך זייערע שפּראַכען,
בְּאַרְצֹתָם	אין זייערע לענדער,
בְּגוֹיֵהֶם:	אין זייערע [2]פעלקער.
21. וּלְשֵׁם יֻלַּד גַּם הוּא	21. און אויך ביי שם זיינען געבאָרען געוואָרען (קינדער)
אֲבִי כָּל בְּנֵי עֵבֶר	(ער איז) דער פאַטער פון אַלע זיהן פון עבר,
אֲחִי יֶפֶת הַגָּדוֹל:	דער גרעסערער ברודער פון יפת.
22. בְּנֵי שֵׁם	22. די זיהן פון שם (זיינען געווען):
עֵילָם וְאַשּׁוּר	עילם און אַשור,
וְאַרְפַּכְשַׁד	און אַרפכשד,
וְלוּד וַאֲרָם:	און לוד און אַרם.
23. וּבְנֵי אֲרָם	23. און די זיהן פון אַרם (זיינען געווען):
עוּץ וְחוּל	עוץ און חול,
וְגֶתֶר וָמַשׁ:	און גתר און מש.
24. וְאַרְפַּכְשַׁד יָלַד אֶת שָׁלַח	24. און אַרפכשד האט געבאָרען שלח,
וְשֶׁלַח יָלַד אֶת עֵבֶר:	און שלח האט געבאָרען עבר.
25. וּלְעֵבֶר יֻלַּד	25. און ביי עבר זיינען געבאָרען געוואָרען
שְׁנֵי בָנִים	צוויי זיהן,
שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג	דער נאמען פון איינעם וואַר פלג,
כִּי בְיָמָיו	דען אין זיינע [3]טעג
נִפְלְגָה הָאָרֶץ	איז צוטיילט געוואָרען די ערד,
וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן:	און דער נאמען פון זיין ברודער וואַר יקטן.
26. וְיָקְטָן יָלַד אֶת אַלְמוֹדָד	26. און יקטן האט געבאָרען אלמודד
וְאֶת שָׁלֶף	און שלף,
וְאֶת חֲצַרְמָוֶת	און חצר מות,
וְאֶת יָרַח:	און ירח.
27. וְאֶת הֲדוֹרָם	27. און הדורם
וְאֶת אוּזָל	און אוזל,
וְאֶת דִּקְלָה:	און דקלה.
28. וְאֶת עוֹבָל	28. און עובל
וְאֶת אֲבִימָאֵל	און אבימאל,
וְאֶת שְׁבָא:	און שבא.
29. וְאֶת אוֹפִר	29. און אופיר,
וְאֶת חֲוִילָה	און חוילה,
וְאֶת יוֹבָב	און יובב.
כָּל אֵלֶּה בְּנֵי יָקְטָן:	דיזע אַלע זיינען די זיהן פון יקטן.
30. וַיְהִי מוֹשָׁבָם	30. און זייער וואָהן־אָרט איז געווען
מִמֵּשָׁא	פון משא
בֹּאֲכָה סְפָרָה	ביז מען קומט נאך ספר,
הַר הַקֶּדֶם:	אויף דעם באַרג פון מאָרגען זייט.
31. אֵלֶּה בְנֵי שֵׁם	31. דיזע זיינען די זיהן פון שם
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען,
לִלְשֹׁנֹתָם	נאך זייערע שפּראַכען,
בְּאַרְצֹתָם	אין זייערע לענדער,
לְגוֹיֵהֶם:	נאך זייערע [2]פעלקער.
32. אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת	32. דיזע זיינען די פאַמיליען
בְּנֵי נֹחַ	פון נח'ס זיהן,
לְתוֹלְדֹתָם	נאָך זייערע געשלעכטער,
בְּגוֹיֵהֶם	אין זייערע [2]פעלקער.
וּמֵאֵלֶּה	און פון דיזע
נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם	האבען זיך צוטהיילט די פעלקער
בָּאָרֶץ	אויף דער ערד
אַחַר הַמַּבּוּל:	נאך דעם פלוט.

Cap. XI.

יא

שְׁבִיעִי

1. וַיְהִי כָל הָאָרֶץ	1. און די גאַנצע ערד איז געווען

1) וואו דו קומסט. 2) פעלקער־שטאַמען. 3) צייטען.

שָׂפָה אֶחָת	איין שפּראַכע
וּדְבָרִים אֲחָדִים:	און איינערליי ווערטער.
2. וַיְהִי	2. און עס איז געווען,
בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם	ווען זיי האבען געררייזט פון מאָרגען-זייט,
וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה	האבען זיי געפונען אַ טהאָל
בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר	אין די לאַנד שנער,
וַיֵּשְׁבוּ שָׁם:	און זיי האבען זיך דאָרט בעזעצט.
3. וַיֹּאמְרוּ	3. און זיי האבען געזאגט
אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ	איינער צו דעם אַנדערען:
הָבָה נִלְבְּנָה לְבֵנִים	„קומט[1], מיר וועלען מאַכען ציגעל,
וְנִשְׂרְפָה לִשְׂרֵפָה	און מיר וועלען (זיי) ברענען דורך בראַנד"[2],
וַתְּהִי לָהֶם הַלְּבֵנָה	און די ציגעל איז ביי זיי געווען
לְאָבֶן	אַנשטאָט שטיין,
וְהַחֵמָר	און די [3]ליים
הָיָה לָהֶם לַחֹמֶר:	איז ביי זיי געווען אַנשטאָט מערטעל.
4. וַיֹּאמְרוּ	4. און זיי האבען געזאָגט:
הָבָה נִבְנֶה לָּנוּ עִיר	„[1]קומט, מיר וועלען אונז בויען אַ שטאָט
וּמִגְדָּל	און א טהורעם,
וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם	דאס זיין שפּיטץ (זאל זיין ביז) אין הימעל,
וְנַעֲשֶׂה לָּנוּ שֵׁם	און מיר וועלען אונז מאַכען אַ נאמען,
פֶּן נָפוּץ	אום מיר זאלען זיך ניט פערשפּרייטען
עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ:	איבער דיא פלעכע פון דער גאַנצער ערד.
5. וַיֵּרֶד יְהוָה	5. און דער עוויגער איז אַראָבגעגאַנגען
לִרְאֹת אֶת הָעִיר	צו זעהען די שטאָט
וְאֶת הַמִּגְדָּל	און דעם טהורעם,
אֲשֶׁר בָּנוּ	וועלכע עס האבען געבויט
בְּנֵי הָאָדָם:	די מענשען קינדער.
6. וַיֹּאמֶר יְהוָה	6. און דער עוויגער האט געזאגט:
הֵן עַם אֶחָד	זעה, (זיי זיינען) איין פאָלק
וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם	און איין שפּראַכע האבען זיי אַלע
וְזֶה הַחִלָּם	און דיזעס האבען זיי אָנגעפאַנגען
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן,
וְעַתָּה לֹא יִבָּצֵר מֵהֶם	און יעצט וועט פאר זיי ניט צו [4]שווער זיין
כֹּל אֲשֶׁר יָזְמוּ	אַלעס, וואס זיי האבען געטראַכט[5]
לַעֲשׂוֹת:	צו טהאָן.
7. הָבָה נֵרְדָה	7. [1]קומט, מיר וועלען אַראָבגיין

וְנָבְלָה שָׁם שְׂפָתָם	און מיר וועלען דאָרט צומישען זייער שפּראַכע,
אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ	דאס זיי זאָלען ניט פערשטיין
אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ:	איינער די שפּראַכע פון דעם אַנדערען.
8. וַיָּפֶץ יְהוָה אֹתָם	8. און דער עוויגער האט זיי פערשפּרייט
מִשָּׁם	פון דאָרט
עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ	איבער די פלעכע פון דער גאַנצער ערד,
וַיַּחְדְּלוּ	און זיי האבען אויפגעהערט
לִבְנֹת הָעִיר:	צו בויען די שטאָט.
9. עַל כֵּן	9. דאַרום
קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל	האט מען גערופען איהר נאמען בבל,
כִּי שָׁם	דען דאָרט
בָּלַל יְהוָה	האט דער עוויגער צומישט
שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ	די שפּראַכע פון דער גאַנצער ערד,
וּמִשָּׁם	און פון דאָרט
הֱפִיצָם יְהוָה	האט דער עוויגער זיי פערשפּרייט
עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ:	איבער די פלעכע פון דער גאַנצער ערד.
10. אֵלֶּה תּוֹלְדֹת שֵׁם	10. דיזע זיינען די [6]געשלעכטער פון שם,
שֵׁם בֶּן מְאַת שָׁנָה	שם איז געווען הונדערט יאָהר אַלט
וַיּוֹלֶד אֶת אַרְפַּכְשָׁד	און ער האט געבאָרען אַרפכשד,
שְׁנָתַיִם אַחַר הַמַּבּוּל:	צוויי יאָהר נאָך דעם פלוט.
11. וַיְחִי שֵׁם	11. און שם האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת אַרְפַּכְשָׁד	נאכדעם ווי ער האט געבאָרען אַרפכשד,
חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה	פינף הונדערט יאָהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבאָרען זיהן און טעכטער.
12. וְאַרְפַּכְשַׁד חַי	12. און אַרפכשד האט געלעבט
חָמֵשׁ וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה	פינף און דרייסיג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת שָׁלַח:	און ער האט געבארען שלח,
13. וַיְחִי אַרְפַּכְשַׁד	13. און אַרפכשד האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שֶׁלַח	נאָכדעם ווי ער האט געבארען שלח,
שָׁלֹשׁ שָׁנִים	דריי יאָהר
וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה	און פיר הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
14. וְשֶׁלַח חַי	14. און שלח האט געלעבט
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	דרייסיג יאהר.

1) וואָהלאַן! 2) גרינדליך אויסברענען. 3) ערד-האַרץ, ערד-פּעך. 4) אונמעגליך, פערהינדערם. 5) וועלען ערזינען. 6) געשלעכטער, נאַכקאָמען.

וַיּוֹלֶד אֶת עֵבֶר:	און ער האט געבארען עבר.
15. וַיְחִי שֶׁלַח	15. און שלח האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת עֵבֶר	נאכדעם ווי ער האט געבא-רען עבר.
שָׁלֹשׁ שָׁנִים	דריי יאהר
וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה	און פיר-הונדערט יאהר.
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
16. וַיְחִי עֵבֶר	16. און עבר האט געלעבט
אַרְבַּע וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה	פיר און דרייסיג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת פָּלֶג:	און ער האט געבארען פלג.
17. וַיְחִי עֵבֶר	17. און עבר האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת פֶּלֶג	נאכדעם ווי ער האט געבא-רען פלג,
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	דרייסיג יאהר
וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה	און פיר-הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
18. וַיְחִי פֶלֶג	18. און פלג האט געלעבט
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	דרייסיג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת רְעוּ:	און ער האט געבארען רעו.
19. וַיְחִי פֶלֶג	19. און פלג האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת רְעוּ	נאכדעם ווי ער האט געבארען רעו.
תֵּשַׁע שָׁנִים	ניין יאהר
וּמָאתַיִם שָׁנָה	און צוויי הונדערט יאהר
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
20. וַיְחִי רְעוּ	20. און רעו האט געלעבט
שְׁתַּיִם וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה	צוויי און דרייסיג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת שְׂרוּג:	און ער האט געבארען שרוג.
21. וַיְחִי רְעוּ	21. און רעו האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שְׂרוּג	נאכדעם ווי ער האט געבא-רען שרוג,
שֶׁבַע שָׁנִים	זיבען יאהר,
וּמָאתַיִם שָׁנָה	און צוויי הונדערט יאהר,
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
22. וַיְחִי שְׂרוּג	22. און שרוג האט געלעבט
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	דרייסיג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת נָחוֹר:	און ער האט געבארען נחור.
23. וַיְחִי שְׂרוּג	23. און שרוג האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נָחוֹר	נאכדעם ווי ער האט געבארען נחור,
מָאתַיִם שָׁנָה	צוויי הונדערט יאהר.
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
24. וַיְחִי נָחוֹר	24. און נחור האט געלעבט
תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים שָׁנָה	ניין און צוואנציג יאהר,
וַיּוֹלֶד אֶת תָּרַח:	און ער האט געבארען תרח.
25. וַיְחִי נָחוֹר	25. און נחור האט געלעבט
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת תֶּרַח	נאכדעם ווי ער האט געבארען תרח
תְּשַׁע עֶשְׂרֵה שָׁנָה	ניין-צעהן יאהר
וּמְאַת שָׁנָה	און הונדערט יאהר.
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:	און ער האט געבארען זיהן און טעכטער.
26. וַיְחִי תֶרַח	26. און תרח האט געלעבט
שִׁבְעִים שָׁנָה	זיבציג יאהר.
וַיּוֹלֶד אֶת אַבְרָם	און ער האט געבארען אבר
אֶת נָחוֹר וְאֶת הָרָן:	און נחור און הרן.
27. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת תֶּרַח	27. און דיזע זיינען די געשלעכטער פון ת
תֶּרַח הוֹלִיד	תרח האט געבארען
אֶת אַבְרָם אֶת נָחוֹר וְאֶת הָרָן	אברם נחור און הרן,
וְהָרָן הוֹלִיד אֶת לוֹט:	און הרן האט געבארען ל
28. וַיָּמָת הָרָן	28. און הרן איז געשטא
עַל פְּנֵי תֶּרַח אָבִיו	פאר זיין פאטער תרח
בְּאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ	אין זיין געבורטס-לאנד,
בְּאוּר כַּשְׂדִּים:	אין אור כשדים.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
29. וַיִּקַּח אַבְרָם וְנָחוֹר לָהֶם נָשִׁים	29. און אברם און נחור האבען זיך גענומען פרויען,
שֵׁם אֵשֶׁת אַבְרָם שָׂרָי	דער נאמען פון אברם'ס פרוי וואר שרי,
וְשֵׁם אֵשֶׁת נָחוֹר מִלְכָּה	און דער נאמען פון נחור'ס פרוי וואר מלכה,
בַּת הָרָן	דיא טאכטער פון הרן,

אֲבִי מִלְכָּה	דער פאטער פון מלכה
וַאֲבִי יִסְכָּה׃	און דער פאטער פון יסכה.
30. וַתְּהִי שָׂרַי	30. און שרי איז געווען
עֲקָרָה	איין אונפרוכטבארע,
אֵין לָהּ וָלָד׃	זי האט ניט געהאט קיין קינד.
31. וַיִּקַּח תֶּרַח	31. און תרח האט גענומען
אֶת אַבְרָם בְּנוֹ	זיין זוהן אברם
וְאֶת לוֹט בֶּן הָרָן	און לוט, דער זוהן פון הרן,
בֶּן בְּנוֹ	זיין זוהן'ס־זוהן
וְאֵת שָׂרַי כַּלָּתוֹ	און זיין שנור שרי,
אֵשֶׁת אַבְרָם בְּנוֹ	די פרוי פון זיין זוהן אברם,
וַיֵּצְאוּ אִתָּם	און זיי זיינען ארויס־געגאנגען מיט זיי
מֵאוּר כַּשְׂדִּים	פון אור כשדים
לָלֶכֶת	צו גיין,
אַרְצָה כְּנַעַן	נאך די לאנד כנען,
וַיָּבֹאוּ עַד חָרָן	און זיי זיינען געקומען ביז חרן,
וַיֵּשְׁבוּ שָׁם׃	און זיי האבען זיך דארטען בעזעצט.
32. וַיִּהְיוּ יְמֵי תֶרַח	32. און די טעג פון תרח זיינען געווען
חָמֵשׁ שָׁנִים	פינף יאהר
וּמָאתַיִם שָׁנָה	און צוויי הונדערט יאהר,
וַיָּמָת תֶּרַח בְּחָרָן׃	און תרח איז געשטארבען אין חרן.

לֶךְ לְךָ — LECH LECHA.

Cap. XII. — יב

1. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	1. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל אַבְרָם	צו אברם,
לֶךְ לְךָ	געה דיר
מֵאַרְצְךָ	פון דיין לאנד
וּמִמּוֹלַדְתְּךָ	און פון דיין געבורטס־ארט
וּמִבֵּית אָבִיךָ	און פון דיין פאטער'ס הויז
אֶל הָאָרֶץ	צו די לאנד,
אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ׃	וועלכע איך וועל דיר וויזען.
2. וְאֶעֶשְׂךָ	2. און איך וועל דיר מאכען
לְגוֹי גָּדוֹל	צו א גרויסע פאלק,
וַאֲבָרֶכְךָ	און איך וועל דיר בענשען,
וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ	און איך וועל גרויס מאכען דיין נאמען,
וֶהְיֵה בְּרָכָה׃	און דו וועסט זיין[1] א זעגען.
3. וַאֲבָרְכָה	3. און איך וועל בענשען
מְבָרְכֶיךָ	די, וואס בענשען דיר,
וּמְקַלֶּלְךָ	און דעם, וואס פלוכט דיר,
אָאֹר	וועל איך פלוכען,
וְנִבְרְכוּ בְךָ	און עס וועלען [2]דורך דיר געבענשט ווערן
כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה	אלע [3]פאמיליען פון דער ערד.
4. וַיֵּלֶךְ אַבְרָם	4. און אברהם איז אוועג־געגאנגען,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְיָ	ווי דער עוויגער האט צו איהם גערעט,
וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט	און לוט איז געגאנגען מיט איהם.
וְאַבְרָם בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים	און אברהם איז געווען אלט פינף יאהר
וְשִׁבְעִים שָׁנָה	און זיבציג יאהר,
בְּצֵאתוֹ מֵחָרָן׃	ווען ער איז ארויסגעגאנגען פון חרן.
5. וַיִּקַּח אַבְרָם	5. און אברם האט גענומען
אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ	זיין פרוי שרי
וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו	און לוט, זיין ברודערס זוהן,
וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם	און זייער גאנצען פערמעגן,
אֲשֶׁר רָכָשׁוּ	וועלכען זיי האבען ערווארבען,
וְאֶת הַנֶּפֶשׁ	און די [4]פערזאנען,
אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן	וועלכע זיי האבען [5]ערווארבען אין חרן,
וַיֵּצְאוּ	און זיי זיינען ארויס־געגאנגען
לָלֶכֶת	צו גיין
אַרְצָה כְּנַעַן	אין די לאנד כנען,
וַיָּבֹאוּ	און זיי זיינען געקומען
אַרְצָה כְּנָעַן׃	אין די לאנד כנען.
6. וַיַּעֲבֹר אַבְרָם	6. און אברם איז דורכגעגאנגען
בָּאָרֶץ	דורך די לאנד
עַד מְקוֹם שְׁכֶם	ביז דעם ארט שכם,
עַד אֵלוֹן מוֹרֶה	ביז די אייכע מורה,
וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ׃	און דער כנעני איז (שוין) דאן געווען אין די לאנד.
7. וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם	7. און דער עוויגער האט זיך בעוויזען צו אברם,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לְזַרְעֲךָ	צו דיין [6]זאמען
אֶתֵּן	וועל איך געבען
אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזע לאנד,

1) און זיי. 2) זיך מיט דיר בענשען. 3) געשלעכטער. 4) זעעלען. 5) אויפגעטאן. 6) דיינע קינדער.

וַיִּבֶן שָׁם	און ער האט דארט געבויט
מִזְבֵּחַ	איין אלטאר
לַיהוָה	צו דעם עוויגען,
הַנִּרְאֶה אֵלָיו:	וועלכער האט זיך בעוויזען צו איהם.
8. וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם	8. און ער האט זיך פון דארט אבגערוקט
הָהָרָה	צום בארג,
מִקֶּדֶם לְבֵית אֵל	צו מארגען־זייט פון בית אל,
וַיֵּט אָהֳלֹה	און ער האט ¹איפגעשטעלט זיין געצעלט;
בֵּית אֵל מִיָּם	בית אל (וואר) פון וועסט זייט
וְהָעַי מִקֶּדֶם	און עי פון מארגען זייט,
וַיִּבֶן שָׁם	און ער האט דארט געבויט
מִזְבֵּחַ	איין אלטאר
לַיהוָה	צו דעם עוויגען,
וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:	און ער האט גערופען אין דעם נאמען פון דעם עוויגען
9. וַיִּסַּע אַבְרָם	9. און אברם האט גערייזט
הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ	²אימער רייזענדיג
הַנֶּגְבָּה:	נאך זיד־זייט
10. וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ	10. און עס איז געוועזען א הונגער אין די לאנד,
וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה	און אברם איז אראב־געגאנגען אין מצרים
לָגוּר שָׁם	דארט צו וואהנען,
כִּי כָבֵד הָרָעָב	דען דער הונגער איז שווער געוועזען
בָּאָרֶץ:	אין דיא לאנד.
11. וַיְהִי	11. און עס איז געוועזן,
כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב	ווען ער האט זיך ערנעהנטערט
לָבוֹא מִצְרָיְמָה	צו קומען אין מצרים,
וַיֹּאמֶר	האט ער געזאגט
אֶל שָׂרַי אִשְׁתּוֹ	צו זיין פרוי שרי:
הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי	זעה דאך, איך ווייס,
כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ:	דאס דו ביזט א פרוי פון שעהנעם אנזעהן.
12. וְהָיָה	12. און עס וועט זיין,
כִּי יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים	ווען די מצרים וועלען דיך זעהן,
וְאָמְרוּ	וועלען זיי זאגען:
אִשְׁתּוֹ זֹאת	„דיזע איז זיין פרוי״,

וְהָרְגוּ אֹתִי	און זיי וועלען מיר דערשלאגען
וְאֹתָךְ יְחַיּוּ:	און דיר וועלען זיי לאזען לעבען.
13. אִמְרִי נָא	13. זאג דאך,
אֲחֹתִי אָתְּ	דוא ביזט מיין שוועסטער,
לְמַעַן יִיטַב לִי	אום מיר זאל גוט זיין
בַעֲבוּרֵךְ	פון דייגעט־וועגען,
וְחָיְתָה נַפְשִׁי	און מיין זעלע וועט בלייבען לעבען
בִּגְלָלֵךְ:	³דורך דיר.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
14. וַיְהִי	14. און עס איז געוועזן,
כְּבוֹא אַבְרָם מִצְרָיְמָה	ווען אברם איז געקומ
וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים	האבען די מצרים געז
אֶת הָאִשָּׁה	די פרוי,
כִּי יָפָה הִיא מְאֹד:	דאס זי איז זעהר שעה
15. וַיִּרְאוּ אֹתָהּ	15. און עס האבען אי (אויך)
שָׂרֵי פַרְעֹה	פרעה׳ס פירשטען,
וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ	און זיי האבען איהר גע
אֶל פַּרְעֹה	צו פרעה,
וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה	און די פרוי איז גענומ גע
בֵּית פַּרְעֹה:	אין פרעה׳ס הויז.
16. וּלְאַבְרָם הֵיטִיב	16. און צו אברם האט ער גוטעס געטאן
בַּעֲבוּרָהּ	⁴וועגען איהר.
וַיְהִי לוֹ	און ער האט געהאט
צֹאן וּבָקָר	שאף און רינדער,
וַחֲמֹרִים	און אייזלען,
וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת	און קנעכט און דינסטען,
וַאֲתֹנֹת וּגְמַלִּים:	און אייזעלינען און קאמעלען
17. וַיְנַגַּע יְיָ אֶת פַּרְעֹה	17. און דער עוויגער האט געפלאגט פ׳רעה
נְגָעִים גְּדֹלִים	(מיט) גרויסע פלאגען
וְאֶת בֵּיתוֹ	און זיין הויז,
עַל דְּבַר שָׂרַי	וועגען שרי
אֵשֶׁת אַבְרָם:	אברם׳ס פרוי.
18. וַיִּקְרָא פַרְעֹה לְאַבְרָם	18. און פרעה האט גערופען אברם,

1) איפגעשלאגען. 2) געהענדיג און רייזענדיג. 3) וועגען. 4) פון איהרעט־וועגען.

וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי	וואס האסט'ו מיר דיזעס געטאָן?
לָמָּה לֹא הִגַּדְתָּ לִּי	ווארום האסט'ו מיר ניט געזאָגט,
כִּי אִשְׁתְּךָ הִוא:	דאס זי איז דיין פרוי?
19. לָמָה אָמַרְתָּ	19. ווארום האסט'ו געזאָגט:
אֲחֹתִי הִוא	זי איז מיין שוועסטער?
וָאֶקַּח אֹתָהּ לִי	און איך האב איהר גענומען צו מיר
לְאִשָּׁה	פיר א פרוי,
וְעַתָּה	און יעצט
הִנֵּה אִשְׁתְּךָ	היר איז דיין פרוי
קַח וָלֵךְ:	נעהם און גיי.
20. וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה	20. און פרעה האט וועגען איהם בעפוילען
אֲנָשִׁים	לייטע,
וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ	און זיי האָבען איהם [1]בעגלייט
וְאֶת אִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי,
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ:	און אלעס, וואס ער האט געהאַט.

Cap. XIII. יג

1. וַיַּעַל אַבְרָם	1. און אברם איז אויפגע־גאַנגען
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
הוּא וְאִשְׁתּוֹ	ער און זיין פרוי,
וְכָל אֲשֶׁר לוֹ	און אלעס, וואס ער האט געהאַט,
וְלוֹט עִמּוֹ	און לוט מיט איהם,
הַנֶּגְבָּה:	נאך זיד זייט.
2. וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד	2. און אברם איז געווען זעהר רייך
בַּמִּקְנֶה	אין פיה,
בַּכֶּסֶף וּבַזָּהָב:	אין זילבער און אין גאָלד.
3. וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו	3. און ער איז געגאַנגען אויף זיינע רייזען
מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל	פון זיד זייט ביז בית אל.
עַד הַמָּקוֹם	ביז דעם אָרט,
אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה	וואס זיין געצעלט איז דאָרט געווען
בַּתְּחִלָּה	אין אָנפאַנג,
בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעָי	צווישען בית אל און צווישען עי.
4. אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ	4. צו דעם אָרט פון דעם אַלטאַר,
אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם	וועלכען ער האט דאָרט געמאכט
בָּרִאשֹׁנָה	צום ערשטען,
וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם	און אברם האט דאָרט גערופען
בְּשֵׁם יְהוָה:	אין נאמען פון דעם עוויגען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
5. וְגַם לְלוֹט	5. און אויך ביי לוט,
הַהֹלֵךְ אֶת אַבְרָם	וועלכער איז געגאַנגען מיט אברם,
הָיָה	איז געווען
צֹאן וּבָקָר	שאָף און רינדער
וְאֹהָלִים:	און געצעלטען.
6. וְלֹא נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ	6. און די לאַנד האט זיי ניט געטראָגען
לָשֶׁבֶת יַחְדָּו	צו וואָהנען צוזאמען,
כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רָב	דען זייער פערמעגען איז געווען גרויס,
וְלֹא יָכְלוּ	און זיי האבען ניט געקענט
לָשֶׁבֶת יַחְדָּו:	וואָהנען צוזאמען.
7. וַיְהִי רִיב	7. און עס איז געווען א קריג
בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם	צווישען די הירטען פון אברם'ס פיה
וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה לוֹט	און צווישען די הירטען פון לוט'ס פיה,
וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי	און דער כנעני און דער פריזי
אָז יֹשֵׁב בָּאָרֶץ:	האבען (שוין) דאַן (אויך) געוואָהנט אין די לאַנד.
8. וַיֹּאמֶר אַבְרָם	8. און אברם האט געזאָגט
אֶל לוֹט	צו לוט:
אַל נָא תְהִי מְרִיבָה	זאל דאך ניט זיין קיין קריג
בֵּינִי וּבֵינֶךָ	צווישען מיר און צווישען דיר
וּבֵין רֹעַי וּבֵין רֹעֶיךָ	און צווישען מיינע הירטען און צווישען דיינע הירטען,
כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנָחְנוּ:	דען מיר זיינען (דאָך) מענשען ברידער.
9. הֲלֹא כָל הָאָרֶץ	9. איז דען ניט די גאַנצע לאַנד
לְפָנֶיךָ	פאר דיר?
הִפָּרֶד נָא מֵעָלָי	שייד זיך דאך פון מיר!
אִם הַשְּׂמֹאל	ווען דו וועסט גיין לינקס,
וְאֵימִנָה	וועל איך גיין רעכטס,
וְאִם הַיָּמִין	און ווען דו וועסט גיין רעכטס
וְאַשְׂמְאִילָה:	וועל איך גיין לינקס.
10. וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו	10. און לוט האט אויפגע־הויבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזעהן

1) אוועגגעשיקט.

אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן דעם גאַנצען [1]קרייז פון ירדן,
כִּי כֻלָּהּ מַשְׁקֶה דאס [2]זי איז אין גאַנצען בעוועסערט,
לִפְנֵי שַׁחֵת יְהוָה בעפאָר דער עוויגער האט פערדאָרבען
אֶת סְדֹם וְאֶת עֲמֹרָה סדום און עמורה
כְּגַן יְהוָה (איז עס געוועזן) ווי דעם עוויגען׳ס גאָרטען,
כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם ווי די לאַנד מצרים
בֹּאֲכָה צֹעַר: ביז מען קומט אין צער.
11. וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט 11. און לוט האט זיך [3]אויסגעווײלט
אֵת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן דעם גאַנצען [1]קרייז פון ירדן
וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם און לוט האט גערייזט פון מאָרגען־זייט,
וַיִּפָּרְדוּ און זיי האבען זיך געשיידעט
אִישׁ מֵעַל אָחִיו: איינער פון דעם אַנדערן.
12. אַבְרָם יָשַׁב 12. אברם האט געוואָהנט
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן אין די לאַנד כנען,
וְלוֹט יָשַׁב און לוט האט געוואָהנט
בְּעָרֵי הַכִּכָּר אין די שטעט פון דעם [1]קרייז
וַיֶּאֱהַל עַד סְדֹם: און ער האט געמאַכט געצעלטען ביז סדום.
13. וְאַנְשֵׁי סְדֹם 13. און די לייטע פון סדום
רָעִים וְחַטָּאִים לַיהוָה מְאֹד: } זיינען געוועזן זעהר שלעכטע און זינדיגע צו דעם עוויגען.
14. וַיהוָה אָמַר אֶל אַבְרָם 14. און דער עוויגער האט געזאָגט צו אברם,
אַחֲרֵי הִפָּרֶד לוֹט נאכדעם ווי לוט האט זיך געשיידעט
מֵעִמּוֹ פון איהם:
שָׂא נָא עֵינֶיךָ הייב דאָך אויף דיינע אויגען,
וּרְאֵה און זעה
מִן הַמָּקוֹם פון דעם אָרט,
אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם וואס דו ביזט דאָרט,
צָפֹנָה וָנֶגְבָּה נאך נאָרד־זייט און זיד־זייט
וָקֵדְמָה וָיָמָּה: און [4]אָסט־זייט און וועסט־זייט.
15. כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ 15. דען די גאַנצע לאַנד,
אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה וועלכע דו זעהסט,
לְךָ אֶתְּנֶנָּה וועל איך עס געבען צו דיר
וּלְזַרְעֲךָ און צו [10]דיין זאַמען
עַד עוֹלָם: [5]אויף עוויג.
16. וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ 16. און איך וועל מאכען [10]דיין זאַמען,
כַּעֲפַר הָאָרֶץ ווי די שטויב פון דער ערד,
אֲשֶׁר דאָס,
אִם יוּכַל אִישׁ לִמְנוֹת אויב אַ מאן וועט קענען צעהלען
אֶת עֲפַר הָאָרֶץ די שטויב פון דער ערד,
גַּם זַרְעֲךָ יִמָּנֶה: וועט [10]דיין זאַמען אויך קענען געצעהלט ווערען.
17. קוּם 17. שטעה אויף,
הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ גיי דורך די לאַנד
לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ [6]נאך איהר לייג און [6]נאך איהר ברייט,
כִּי לְךָ אֶתְּנֶנָּה: דען צו דיר וועל איך איהר געבען.
18. וַיֶּאֱהַל אַבְרָם 18. און אברם האט געמאַכט געצעלטען,
וַיָּבֹא און ער איז געקומען,
וַיֵּשֶׁב און ער האט זיך בעזעצט
בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא ביי די אייכען־בוימער פון ממרא
אֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן וועלכע זיינען ביי חברון,
וַיִּבֶן שָׁם און ער האט דאָרט געבויט
מִזְבֵּחַ לַיהוָה: איין אַלטאַר צו דעם עוויגען.

Cap. XIV. יד

רְבִיעִי רְבִיעִי

1. וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל 1. און עס איז געוועזן אין די [7]טעג פון אַמרפל
מֶלֶךְ שִׁנְעָר דער קעניג פון שנער,
אַרְיוֹךְ מֶלֶךְ אֶלָּסָר אריוך, דער קעניג פון אלסר
כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם } כדרלעמר, דער קעניג פון עילם,
וְתִדְעָל מֶלֶךְ גּוֹיִם: און תדעל, דער קעניג פון גוים.
2. עָשׂוּ מִלְחָמָה 2. האבען זיי געמאַכט אַ [8]קריג
אֶת בֶּרַע מֶלֶךְ סְדֹם מיט ברע, דעם קעניג פון סדום,
וְאֶת בִּרְשַׁע מֶלֶךְ עֲמֹרָה } און מיט ברשע, דעם קעניג פון עמורה,
שִׁנְאָב מֶלֶךְ אַדְמָה (מיט) שנאָב, דעם קעניג פון אַדמה,
וְשֶׁמְאֵבֶר מֶלֶךְ צְבוֹיִים } און (מיט) שמאבר, דעם קעניג פון צבוים,
וּמֶלֶךְ בֶּלַע און (מיט) דעם קעניג פון בלע,
הִיא צֹעַר: דאָס איז צער.
3. כָּל אֵלֶּה חָבְרוּ 3. דיזע אַלע האבען זיך [9]פעראייניגט
אֶל עֵמֶק הַשִּׂדִּים אין דעם טהאָל שדים,
הוּא יָם הַמֶּלַח: דאס איז דער זאַלץ־מעער.
4. שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה 4. צוועלף יאהר

1) אומגעגענד. 2) ער. 3) אויסגעקליבען. 4) מאָרגען־זייט. 5) ביז 6) צו. 7) צייטען. 8) שטרייט.
9) פערזאַמעלט. 10) דיינע קינדער.

עָבְדוּ אֶת כְּדָרְלָעֹמֶר	האבען זיי געדינט כדרלעמר
וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה	און (אין) דעם דרייצעהנטען יאהר
מָרָדוּ׃	האבען זיי [1]ווידערשפעניגט.
5. וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה	5. און אין דעם פערצענטען יאהר,
בָּא כְדָרְלָעֹמֶר	איז געקומען כדרלעמר
וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ	און די קעניגע, וועלכע זיינען געוועזען מיט איהם,
וַיַּכּוּ אֶת רְפָאִים	און זיי האבען געשלאגען די רפאים
בְּעַשְׁתְּרֹת קַרְנַיִם	אין עשתרות קרנים,
וְאֶת הַזּוּזִים בְּהָם	און די זוזים אין הם,
וְאֵת הָאֵימִים	און די אימים
בְּשָׁוֵה קִרְיָתָיִם׃	אין שוה קריתים.
6. וְאֶת הַחֹרִי	6. און דעם חרי
בְּהַרְרָם שֵׂעִיר	אויף זייער בארג שעיר,
עַד אֵיל פָּארָן	ביז איל פארן,
אֲשֶׁר עַל הַמִּדְבָּר׃	וועלכע איז ביי די וויסטע.
7. וַיָּשֻׁבוּ	7. און זיי האבען זיך צוריק־געקעהרט,
וַיָּבֹאוּ	און זיינען געקומען
אֶל עֵין מִשְׁפָּט	אין עין משפט,
הִוא קָדֵשׁ	דאס איז קדש,
וַיַּכּוּ	און זיי האבען געשלאגען
אֶת כָּל שְׂדֵה הָעֲמָלֵקִי	די גאנצע פעלד פון דעם עמלקי
וְגַם אֶת הָאֱמֹרִי	און אויך דעם אמורי,
הַיֹּשֵׁב בְּחַצְצֹן תָּמָר׃	וועלכער וואהנט אין חצצון תמר.
8. וַיֵּצֵא מֶלֶךְ סְדֹם	8. און עס איז ארויס געגאנגען דער קעניג פון סדום,
וּמֶלֶךְ עֲמֹרָה	און דער קעניג פון עמורה
וּמֶלֶךְ אַדְמָה	און דער קעניג פון אדמה,
וּמֶלֶךְ צְבוֹיִם	און דער קעניג פון צבוים
וּמֶלֶךְ בֶּלַע	און דער קעניג פון בלע,
הִוא צֹעַר	דאס איז צער,
וַיַּעַרְכוּ אִתָּם	און זיי האבען [2]געארדנעט מיט זיי
מִלְחָמָה	א [3]קריג
בְּעֵמֶק הַשִּׂדִּים׃	אין דעם טהאל שדים.
9. אֵת כְּדָרְלָעֹמֶר	9. מיט כדרלעמר,
מֶלֶךְ עֵילָם	דעם קעניג פון עילם,
וְתִדְעָל מֶלֶךְ גּוֹיִם	און (מיט) תדעל, דעם קעניג פון גוים,
וְאַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר	און (מיט) אמרפל, דעם קעניג פון שנער,
וְאַרְיוֹךְ מֶלֶךְ אֶלָּסָר	און (מיט) אריוך, דעם קעניג פון אלסר,
אַרְבָּעָה מְלָכִים	פיר קעניגע
אֶת הַחֲמִשָּׁה׃	מיט די פינף.
10. וְעֵמֶק הַשִּׂדִּים	10. און דער טהאל שדים
בֶּאֱרֹת	(איז געוועזען מיט) גריבער,
בֶּאֱרֹת חֵמָר	(מיט) ליים גריבער,
וַיָּנֻסוּ	און עס זיינען ענטלאפען
מֶלֶךְ סְדֹם וַעֲמֹרָה	דער קעניג פון סדום און עמורה,
וַיִּפְּלוּ שָׁמָּה	און זיי זיינען דארט אריינגעפאלען,
וְהַנִּשְׁאָרִים	און די איבעריגע
הֶרָה נָּסוּ׃	זיינען ענטלאפען צום בארג.
11. וַיִּקְחוּ	11. און זיי האבען צוגענומען
אֶת כָּל רְכֻשׁ	דעם גאנצען פערמעגען
סְדֹם וַעֲמֹרָה	פון סדום און עמורה
וְאֶת כָּל אָכְלָם	און זייער גאנצע שפייזע.
וַיֵּלֵכוּ׃	און זיי זיינען אוועג־געגאנגען.
12. וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט	12. און זיי האבען צוגענומען לוט
וְאֶת רְכֻשׁוֹ	און זיין פערמעגען,
בֶּן אֲחִי אַבְרָם	אברם׳ס ברודער׳ס זוהן,
וַיֵּלֵכוּ	און זיי זיינען אוועג־געגאנגען.
וְהוּא יֹשֵׁב בִּסְדֹם׃	און ער האט געוואהנט אין סדם.
13. וַיָּבֹא הַפָּלִיט	13. און עס איז געקומען [4]איין ענטלאפענער
וַיַּגֵּד	און ער האט [5]דערציילט
לְאַבְרָם הָעִבְרִי	צו אברם, דעם עברי,
וְהוּא שֹׁכֵן	און ער האט געוואהנט
בְּאֵלֹנֵי	ביי די אייכען־בוימער
מַמְרֵא הָאֱמֹרִי	פון ממרא דעם אמורי,
אֲחִי אֶשְׁכֹּל	דער ברודער פון אשכול
וַאֲחִי עָנֵר	און דער ברודער פון ענר,
וְהֵם	און זיי (זיינען געווען)
בַּעֲלֵי בְרִית אַבְרָם׃	אברם׳ס בונדעס־מענער.
14. וַיִּשְׁמַע אַבְרָם	14. און אברם האט געהערט
כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו	דאס זיין ברודער איז געפאנגען געווארען,
וַיָּרֶק	און ער האט [6]בעוואפענט

1) זיך עמפערט, זיינען זיי ווידערשפעניסטיג געווען. 2) איינגעריכטעט. 3) שטרייט, שלאכט. 4) דער ענטראנענער. 5) געזאגט. 6) ארויסגעפיהרט; אדער: ער און זיינע געאיבטעמענער האבען ארויסגעצויגען (דעם שווערד).

אֶת חֲנִיכָיו	זיינע געאיבטע (מענער),
יְלִידֵי בֵיתוֹ	זיינע הויז־געבארענע,
שְׁמֹנָה עָשָׂר	אכטצעהן
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת	און דריי־הונדערט,
וַיִּרְדֹּף עַד דָּן :	און ער האט נאכגעיאגט ביז דן.
15. וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם	15. און ער האט זיך צוטיילט געגען זיי
לַיְלָה	(ביי) נאכט,
הוּא וַעֲבָדָיו	ער און זיינע קנעכט,
וַיַּכֵּם	און ער האט זיי געשלאגען,
וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה	און ער האט זיי נאכגעיאגט ביז חובה,
אֲשֶׁר מִשְּׂמֹאל לְדַמָּשֶׂק	וועלכע איז לינקס פון דמשק
16. וַיָּשֶׁב	16. און ער האט צוריק־געקערט
אֵת כָּל הָרְכֻשׁ	דעם גאנצען פערמעגען,
וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו	און אויך זיין ברודער לוט
וּרְכֻשׁוֹ	און זיין פערמעגען
הֵשִׁיב	האט ער צוריק געקערט,
וְגַם אֶת הַנָּשִׁים	און אויך די פרויען
וְאֶת הָעָם :	און דאס פאלק.
17. וַיֵּצֵא מֶלֶךְ סְדֹם	17. און דער קעניג פון סדום איז ארויסגעגאנגען
לִקְרָאתוֹ	ענטגעגען איהם,
אַחֲרֵי שׁוּבוֹ	נאכדעם ווי ער האט זיך צוריק געקערט
מֵהַכּוֹת אֶת כְּדָרְלָעֹמֶר	פון שלאגען כדרלעומר
וְאֶת הַמְּלָכִים	און די קעניגע,
אֲשֶׁר אִתּוֹ	וועלכע זיינען געווען מיט איהם,
אֶל עֵמֶק שָׁוֵה	אין דעם טהאל שוה,
הוּא עֵמֶק הַמֶּלֶךְ :	דאס איז דער קעניג׳ס־טהאל.
18. וּמַלְכִּי צֶדֶק	18. און מלכי צדק,
מֶלֶךְ שָׁלֵם	דער קעניג פון שלם,
הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן	האט ארויסגעבראכט ברויט און וויין,
וְהוּא כֹהֵן	און ער איז געווען א פריסטער
לְאֵל עֶלְיוֹן :	צו דעם [1]העכסטען־גאט.
19. וַיְבָרְכֵהוּ	19. און ער האט איהם געבענשט
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
בָּרוּךְ אַבְרָם	געבענשט זאל זיין אברם
לְאֵל עֶלְיוֹן	צו דעם [1]העכסטען גאט,
קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ :	דער [2]בעזיצער פון הימעל און ערד.
20. וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן	20. און געלויבט זאל זיין דער [1]העכסטער גאט,
אֲשֶׁר מִגֵּן צָרֶיךָ	וועלכער האט איבער־געגעבען דיינע פיינד
בְּיָדֶךָ	אין דיין האנד,
וַיִּתֶּן לוֹ	און ער האט איהם געגעבען
מַעֲשֵׂר מִכֹּל :	א צעהנטע טייל פון אלעס.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
21. וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סְדֹם	21. און דער קעניג פון סדום האט געזאגט
אֶל אַבְרָם	צו אברם:
תֶּן לִי הַנֶּפֶשׁ	גיב מיר די [3]פערזאנען
וְהָרְכֻשׁ קַח לָךְ :	און דעם פערמעגען נעהם דיר.
22. וַיֹּאמֶר אַבְרָם	22. און אברם האט געזאגט
אֶל מֶלֶךְ סְדֹם	צום קעניג פון סדום:
הֲרִמֹתִי יָדִי	איך האב אויפגעהויבען מיין האנ
אֶל יְהוָה	צו דעם עוויגען,
אֵל עֶלְיוֹן	דעם העכסטען גאט,
קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ :	דער [2]בעזיצער פון הימעל און ערד.
23. אִם מִחוּט	23. אויב (איך וועל נעהמען) פון א פאדעם
וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל	ביז א שוך־רימען,
וְאִם אֶקַּח	און אויב איך וועל נעהמען
מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ	פון אלעס, וואס געהערט צו דיר,
וְלֹא תֹאמַר	אום דו זאלסט ניט זאגען:
אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם :	איך האב רייך געמאכט אברם.
24. בִּלְעָדַי רַק	24. אויסער נור
אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים	וואס די [4]קנאבען האבען [5]געגעסען
וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים	און דעם טייל פון די לייטע,
אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי	וועלכע זיינען געגאנגען מיט מיר:
עָנֵר אֶשְׁכֹּל וּמַמְרֵא	ענר, אשכול און ממרא,
הֵם יִקְחוּ חֶלְקָם :	זיי מעגען נעהמען זייער טייל.

טו Cap. XV.

1. אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	1. נאך דיזע בעגעבענהייטען
הָיָה דְבַר יְהוָה	איז געווען גאטעס ווארט
אֶל אַבְרָם	צו אברם

1) אויבערשטען־גאט. 2) אייגענטהימער, שעפפער. 3) זעעלען. 4) קנעכט, יונגען. 5) פערצעהרט.

בַּמַּחֲזֶה	אין ערשיינונג
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אַל תִּירָא אַבְרָם	פירכטע זיך ניט אברם!
אָנֹכִי מָגֵן לָךְ	איך בין דיין [1]שילד,
שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד:	דיין לוין איז זעהר [2]גרויס.
2. וַיֹּאמֶר אַבְרָם	2. און אברם האט געזאָגט:
אֲדֹנָי יֱהֹוִה	עוויגער גאָט!
מַה תִּתֶּן לִי	וואס קענסט'ו מיר געבען,
וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי	ווען איך גיי [3]אָהן־קינדער,
וּבֶן מֶשֶׁק בֵּיתִי	און דער פערוואַלטער פון מיין הויז
הוּא דַּמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר:	איז אליעזר פון דמשק.
3. וַיֹּאמֶר אַבְרָם	3. און אברם האט געזאָגט:
הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע	זעה, מיר האסט'ו ניט געגעבען [4]זאַמען,
וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי	און זעה, [5]מיין הויזגעפּאָרענער
יוֹרֵשׁ אֹתִי:	וועט מיר ערבען.
4. וְהִנֵּה דְבַר יְיָ אֵלָיו	4. [6]און גאָטעס וואָרט איז צו איהם געווען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לֹא יִירָשְׁךָ זֶה	דיזער וועט דיך ניט ערבען,
כִּי אִם	זאָנדערן,
אֲשֶׁר יֵצֵא	דער ,וואס וועט אַרויסגיין
מִמֵּעֶיךָ	פון דיינע אינגעווייידען,
הוּא יִירָשֶׁךָ:	דער וועט דיך ערבען.
5. וַיּוֹצֵא אֹתוֹ	5. און ער האט איהם ארויסגעפירט
הַחוּצָה	אין דרויסען,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הַבֶּט נָא	קוק דאָך
הַשָּׁמַיְמָה	צום הימעל,
וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים	און צייל די שטערן,
אִם תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם	אויב דו ווערסט זיי קענען ציילען,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט צו איהם געזאגט:
כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ:	אַזוי וועט זיין דיין [4]זאַמען.
6. וְהֶאֱמִן בַּיהֹוָה	6. און ער האט געגלויבט [7]דעם עוויגען,
וַיַּחְשְׁבֶהָ לּוֹ	און ער האט עס איהם גערעכענט
צְדָקָה:	פיר אַ גערעכטיגקייט.

שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
7. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	7. און ער האט צו איהם געזאגט:
אֲנִי יְהֹוָה	איך בין דער עוויגער,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ	וואס איך האב דיך אַרויס־געפיהרט
מֵאוּר כַּשְׂדִּים	פון אור כשדים,
לָתֶת לְךָ	דיר צו געבען
אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזע לאַנד
לְרִשְׁתָּהּ:	איהר צו ערבען.
8. וַיֹּאמַר	8. און ער האט געזאגט:
אֲדֹנָי יֱהֹוִה	עוויגער גאט!
בַּמָּה אֵדַע	מיט וואס וויים איך,
כִּי אִירָשֶׁנָּה:	דאַס איך וועל איהר ערבען?
9. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	9. און ער האט צו איהם געזאגט:
קְחָה לִי	נעהם מיר
עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת	אַ דריי־יעהריגע קאַלב,
וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת	און אַ דריי־יעהריגע ציג,
וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ	און אַ דריי־יעהריגען [8]ווידער
וְתֹר וְגוֹזָל:	און אַ טורטעל טויב און אַ יונגע טויב.
10. וַיִּקַּח לוֹ	10. און ער האט [9]איהם גענומען
אֶת כָּל אֵלֶּה	דיזע אַלע,
וַיְבַתֵּר אֹתָם	און ער האט זיי [10]צושניטען
בַּתָּוֶךְ	אין דער מיטען,
וַיִּתֵּן	און ער האט [11]געלייגט
אִישׁ בִּתְרוֹ	יעדער שטיק
לִקְרַאת רֵעֵהוּ	ענטגעגען דעם אַנדערן,
וְאֶת הַצִּפֹּר	אָבער די פויגעל
לֹא בָתָר:	האט ער נים צושניטען.
11. וַיֵּרֶד הָעַיִט	11. און דער רויב פויגעל איז אַראָב געגאַנגען
עַל הַפְּגָרִים	אויף די טויטע־קערפּער,
וַיַּשֵּׁב אֹתָם אַבְרָם:	און אברם האט זיי אַוועג־געטריבען.
12. וַיְהִי	12. און עס איז געווען,
הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא	ווען די זון איז געווען ביים אונטערגיין.
וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם	איז אַ טיפער שלאָף געפאַלען אויף אברם;
וְהִנֵּה אֵימָה	און זעה, אַ שרעק
חֲשֵׁכָה גְדֹלָה	(און) אַ גרויסע פינסטערניס

1) שוץ. פּאַנצער. 2) פיעל. 3) קינדערלאָז. אליין. 4) קינדער. 5) דער זאָהן פון מיין הייז. 6) און זעה. 7) אין דעם. 8) באַראַן. 9) פיר איהם. 10) צרשטיקט, צוטהיילט. 11) געגעבען.

נֹפֶלֶת עָלָיו׃	איז געפאלען אויף איהם.
13. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם	13. און ער האט געזאגט צו אברם:
יָדֹעַ תֵּדַע	דו זאלסט וויסען,
כִּי גֵר	דאס א פרעמדלינג
יִהְיֶה זַרְעֲךָ	וועט דיין [1]זאמען זיין
בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם	אין א לאנד, וועלכע געהערט ניט צו זיי,
וַעֲבָדוּם	און מען וועט (מיט) זיי ארבייטען,
וְעִנּוּ אֹתָם	און מען וועט זיי [2]פייניגען
אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃	פיר הונדערט יאהר.
14. וְגַם אֶת הַגּוֹי	14. אבער אויך דאס פאלק,
אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ	וועלכע זיי וועלען דינען,
דָּן אָנֹכִי	וועל איך [3]ריכטען,
וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ	און נאכדעם וועלען זיי ארויס־גיין
בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל׃	מיט גרויס פערמעגען.
15. וְאַתָּה תָּבוֹא	15. און דו וועסט קומען
אֶל אֲבֹתֶיךָ	צו דיינע [4]עלטערן
בְּשָׁלוֹם	אין פרידען,
תִּקָּבֵר	דו וועסט בעגראבען ווערען
בְּשֵׂיבָה טוֹבָה׃	אין גוטען עלטער.
16. וְדוֹר רְבִיעִי	16. און דער פירטער געשלעכט
יָשׁוּבוּ הֵנָּה	וועט זיך צוריק־קערען היר;
כִּי לֹא שָׁלֵם	דען עס איז ניט [5]פול
עֲוֹן הָאֱמֹרִי	די זינד פון דעם אמורי
עַד הֵנָּה׃	ביז דאן.
17. וַיְהִי	17. און עס איז געוועז,
הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה	ווען די זון איז אונטער־געגאנגען,
וַעֲלָטָה הָיָה	און [6]פינסטערניס איז געווארען.
וְהִנֵּה	און זעה!
תַנּוּר עָשָׁן	(עס איז געווען) א רויכענ־דער אויווען
וְלַפִּיד אֵשׁ	און א [7]פלאם־פייער,
אֲשֶׁר עָבַר	וועלכער איז דורכגעגאנגען
בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה׃	צווישען דיזע (פלייש) שטיקער.
18. בַּיּוֹם הַהוּא	18. אין יענעם טאג
כָּרַת יְיָ אֶת אַבְרָם	האט דער עוויגער געשלאָסען מיט אברם
בְּרִית	א בונד,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לְזַרְעֲךָ	צו דיין [1]זאמען
נָתַתִּי	האב איך געגעבען
אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזע לאנד,
מִנְּהַר מִצְרַיִם	פון דעם שטראם פון מצרים
עַד הַנָּהָר הַגָּדֹל	ביז דעם גרויסען שטראם,
נְהַר פְּרָת׃	דעם שטראם פרת.
19. אֶת הַקֵּינִי	19. דעם קיני,
וְאֶת הַקְּנִזִּי	און דעם קניזי,
וְאֵת הַקַּדְמֹנִי׃	און דעם קדמוני.
20. וְאֶת הַחִתִּי	20. און דעם חתי,
וְאֶת הַפְּרִזִּי	און דעם פריזי,
וְאֶת הָרְפָאִים׃	און די רפאים.
21. וְאֶת הָאֱמֹרִי	21. און דעם אמורי,
וְאֶת הַכְּנַעֲנִי	און דעם כנעני,
וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי	און דעם גרגשי,
וְאֶת הַיְבוּסִי׃	און דעם יבוסי.

CAP. XVI. טז

1. וְשָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם	1. און שרי, אברם'ס פרוי,
לֹא יָלְדָה לוֹ	האט איהם ניט געבארען (קיין קינד)
וְלָהּ שִׁפְחָה מִצְרִית	און זי האט געהאט א [8]מצרי'שע דינסט,
וּשְׁמָהּ הָגָר׃	און איהר נאמען איז געווען הגר.
2. וַתֹּאמֶר שָׂרַי	2. און שרי האט געזאגט
אֶל אַבְרָם	צו אברם:
הִנֵּה נָא	זעה דאך,
עֲצָרַנִי יְהוָֹה	דער עוויגער האט מיך [9]אבגעהאלטען
מִלֶּדֶת	פון געבערען,
בֹּא נָא אֶל שִׁפְחָתִי	קום דאך צו מיין דינסט,
אוּלַי אִבָּנֶה מִמֶּנָּה	פילייכט וועל איך געבויט ווערען פון איהר;
וַיִּשְׁמַע אַבְרָם	און אברם האט געהערט
לְקוֹל שָׂרָי׃	צו די שטימע פון שרי.
3. וַתִּקַּח שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם	3 און שרי, אברם'ס פרוי, האט גענומען,
אֶת הָגָר הַמִּצְרִית	הגר די [8]מצרית,
שִׁפְחָתָהּ	איהר דינסט
מִקֵּץ עֶשֶׂר שָׁנִים	אם ענדע פון צעהן יאהר
לְשֶׁבֶת אַבְרָם	נאך אברם'ס וואהנען

1) קינדער. 2) קוועלען, דריקען. 3) שטראפען. 4) פאטערס. 5) גאנץ, פאלשטענדיג. 6) געדיכטע דונקעלהייט. 7) פאקעל. 8) איין עגיפטערן, א דינסט פון מצרים. 9) פערשלאסען.

בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאַנד כנען,
וַתִּתֵּן אֹתָהּ	און זי האט איהר געגעבען
לְאַבְרָם אִישָׁהּ	צו איהר מאַן אברם,
לוֹ לְאִשָּׁה׃	איהם פיר אַ פרוי.
4. וַיָּבֹא אֶל הָגָר	4. און ער איז געקומען צו הגר,
וַתַּהַר	און זי איז שוואַנגער געווארען,
וַתֵּרֶא	און זי האט געזען,
כִּי הָרָתָה	דאַס זי איז שוואַנגער,
וַתֵּקַל גְּבִרְתָּהּ	איז איהר הערין [1]גרינג געווארען
בְּעֵינֶיהָ׃	אין איהרע אויגען.
5. וַתֹּאמֶר שָׂרַי	5. און שרי האט געזאגט
אֶל אַבְרָם	צו אברם:
חֲמָסִי עָלֶיךָ	[2]מיין בעליידיגונג פאַלט אויף דיר!
אָנֹכִי נָתַתִּי שִׁפְחָתִי	איך האב געגעבען מיין דינסט
בְּחֵיקֶךָ	אין דיין שויס,
וַתֵּרֶא	און זי האט געזען,
כִּי הָרָתָה	דאַס זי איז שוואַנגער,
וָאֵקַל בְּעֵינֶיהָ	בין איך [1]גרינג געווארען אין איהרע אויגען,
יִשְׁפֹּט יְהוָה	דער עוויגער זאל ריכטען
בֵּינִי וּבֵינֶיךָ׃	צווישען מיר און צווישען דיר
6. וַיֹּאמֶר אַבְרָם	6. און אברם האט געזאגט
אֶל שָׂרַי	צו שרי:
הִנֵּה שִׁפְחָתֵךְ בְּיָדֵךְ	זעה, דיין דינסט איז אין דיין האַנד,
עֲשִׂי לָהּ	טהוא איהר,
הַטּוֹב בְּעֵינָיִךְ	וואס גוט איז אין דיינע אויגען,
וַתְּעַנֶּהָ שָׂרַי	און שרי האט איהר געפייניגט,
וַתִּבְרַח מִפָּנֶיהָ׃	און זי איז אנטלאָפען [3]פון איהר.
7. וַיִּמְצָאָהּ מַלְאַךְ יְיָ	7. און גאָטעס ענגעל האט איהר געפונען
עַל עֵין הַמַּיִם	ביי אַ וואַסער-קוואַל,
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
עַל הָעַיִן	ביי דעם קוואַל
בְּדֶרֶךְ שׁוּר׃	אויף דעם וועג נאך שור.
8. וַיֹּאמַר	8. און ער האט געזאָגט:
הָגָר שִׁפְחַת שָׂרַי	הגר, שרי'ס דינסט,
אֵי מִזֶּה בָאת	פון וואַנען קומסט'ו
וְאָנָה תֵלֵכִי	און וואוהין גייסט'ו?

וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאָגט:
מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי	[3]פון מיין הערין שרי
אָנֹכִי בֹּרַחַת׃	אנטלויף איך.
9. וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְיָ	9. און גאָטעס ענגעל האט צו איהר געזאָגט:
שׁוּבִי	קעהר זיך צוריק
אֶל גְּבִרְתֵּךְ	צו דיין הערין,
וְהִתְעַנִּי	און לאָז זיך פייניגען
תַּחַת יָדֶיהָ׃	אונטער איהרע הענד.
10. וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְיָ	10. און גאָטעס ענגעל האט צו איהר געזאגט:
הַרְבָּה אַרְבֶּה	איך וועל מעהרען
אֶת זַרְעֵךְ	דיין זאַמען,
וְלֹא יִסָּפֵר	דאַס עס וועט ניט קענען געציילט ווערען
מֵרֹב׃	פון פילקייט.
11. וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְיָ	11. און גאָטעס ענגעל האט צו איהר געזאגט:
הִנָּךְ הָרָה	דו ביסט שוואַנגער
וְיֹלַדְתְּ בֵּן	און דו וועסט געבערען אַ זוהן,
וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל	און דו זאָלסט רופען זיין נאמען ישמעאל,
כִּי שָׁמַע יְהוָה	דען דער עוויגער האט געהערט
אֶל עָנְיֵךְ׃	צו דיין עלענד.
12. וְהוּא יִהְיֶה	12. און ער וועט זיין
פֶּרֶא אָדָם	אַ ווילדער מענש,
יָדוֹ בַכֹּל	זיין האַנד (וועט זיין) געגען אַלעמען
וְיַד כֹּל בּוֹ	און אַלעמען'ס האַנד (וועט זיין) געגען איהם,
וְעַל פְּנֵי כָל אֶחָיו	און [4]פאר אַלע זיינע ברידער
יִשְׁכֹּן׃	וועט ער וואָהנען.
13. וַתִּקְרָא שֵׁם יְהוָה	13. און זי האט גערופען דעם נאמען פון דעם עוויגען,
הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ	וועלכער האט צו איהר גערעדט:
אַתָּה אֵל רֳאִי	„דו ביסט דער גאט פון [5]זעהונג"[6]
כִּי אָמְרָה	דען זי האט געזאגט:
הֲגַם הֲלֹם רָאִיתִי	האב איך ניט אויך היר געזען
אַחֲרֵי רֹאִי׃	נאך מיין זעהן[7] (גאט)?
14. עַל כֵּן קָרָא לַבְּאֵר	14. דאַרום האט מען גערופען דעם ברונען:

1) אונגעאַכטעט. 2) אָדער: דאס אונרעכט געגען מיר; אונרעכט איז מיר געשעהן וועגען דיר. 3) פאַר. 4) אין אַסט-זייט פון אַלע. 5) זעהן; ערשיינונג. 6) ד. ה. וועלכען מען קען זעהן (זעה דר. פהיליפזאָהן'ס קאָממענטאר). 7) זעהער.

בְּאֵר לַחַי רֹאִי	באר לחי ראי.[1]
הִנֵּה בֵין קָדֵשׁ	עס איז צווישען קדש
וּבֵין בָּרֶד׃	און צווישען ברד.
15 וַתֵּלֶד הָגָר לְאַבְרָם	15. און הגר האט געבארען צו אברם
בֵּן	א זוהן,
וַיִּקְרָא אַבְרָם	און אברם האט גערופען
שֶׁם בְּנוֹ	דעם נאמען פון זיין זוהן,
אֲשֶׁר יָלְדָה הָגָר	וועלכען הגר האט געבארען
יִשְׁמָעֵאל׃	ישמעאל.
16 וְאַבְרָם	16. און אברם
בֶּן שְׁמֹנִים שָׁנָה	איז געוועזען אכטציג יאהר אלט
וְשֵׁשׁ שָׁנִים	און זעקס יאהר,[2]
בְּלֶדֶת הָגָר אֶת יִשְׁמָעֵאל	ווען הגר האט געבארען ישמעאל
לְאַבְרָם׃	צו אברם.

CAP. XVII. יז

1 וַיְהִי אַבְרָם	1. און אברם איז געוועזען
בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה	ניינציג יאהר אלט
וְתֵשַׁע שָׁנִים	און ניין יאהר,
וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם	און גאט האט זיך בעוויזען צו אברם,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט צו איהם געזאגט:
אֲנִי אֵל שַׁדַּי	איך בין דער אלמעכטיגער גאט,
הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי	גיי פאר מיר
וֶהְיֵה תָמִים׃	און זיי פרום.
2 וְאֶתְּנָה בְרִיתִי	2. און איך וועל [3]מאכען מיין בונד
בֵּינִי וּבֵינֶךָ	צווישען מיר און צווישען דיר,
וְאַרְבֶּה אוֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד׃	און איך וועל דיר זעהר און זעהר מעהרען.
3 וַיִּפֹּל אַבְרָם	3. און אברם איז געפאלען
עַל פָּנָיו	אויף זיין געזיכט,
וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים	און גאט האט מיט איהם גערעדט,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
4 אֲנִי	4. איך (בין עס)!—
הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ	זעה, מיין בונד איז מיט דיר,
וְהָיִיתָ	און דו וועסט ווערען
לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם׃	צו א פאטער פון [4]א מענגע נאציאנען.
5 וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם	און דיין נאמען זאל מעהר ניט גערופען ווערען אברם,
וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם	זאנדערן דיין נאמען זאל זיין אברהם,
כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם	דען א פאטער פון [4]א מענגע נאציאנען
נְתַתִּיךָ׃	האב איך דיר געמאכט.
6 וְהִפְרֵתִי אֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד	6 און איך וועל דיך זעהר און זעהר פרוכטבאר מאכען,
וּנְתַתִּיךָ לְגוֹיִם	און איך וועל דיר מאכען צו נאציאנען,
וּמְלָכִים	און קעניגע
מִמְּךָ יֵצֵאוּ׃	וועלען פון דיר ארויסגיין.
שְׁבִיעִי	שביעי
7 וַהֲקִמֹתִי	7. און איך וועל אויפשטעלען
אֶת בְּרִיתִי	מיין בונד
בֵּינִי וּבֵינֶךָ	צווישען מיר און צווישען דיין
וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	און צווישען דיין זאמען נאך דיר
לְדֹרֹתָם	פיר זייערע געשלעכטער
לִבְרִית עוֹלָם	צו איין עוויגען בונד,
לִהְיוֹת לְךָ	דאס איך וועל זיין צו דיר
לֵאלֹהִים	פיר א גאט
וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ׃	און צו דיין זאמען נאך דיר.
8 וְנָתַתִּי לְךָ	8. און איך וועל געבען צו דיר
וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	און צו דיין זאמען נאך דיר
אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ	דיין וואהנונג׳ס־לאנד,
אֵת כָּל אֶרֶץ כְּנַעַן	די גאנצע לאנד כנען,
לַאֲחֻזַּת עוֹלָם	פיר איין עוויגען אייגענטהום,
וְהָיִיתִי לָהֶם	און איך וועל זיין צו זיי
לֵאלֹהִים׃	פיר א גאט.
9 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	9. און גאט האט געזאגט
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם:
וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִשְׁמֹר	און דו זאלסט היטען מיין בונד
אַתָּה וְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	דו און דיין זאמען נאך דיר,
לְדֹרֹתָם׃	פיר זייערע געשלעכטער.
10 זֹאת בְּרִיתִי	10. דיזעס איז מיין בונד,
אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ	וועלכען איהר זאלט היטען,
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם	צווישען מיר און צווישען אייך

1) ברונען פון זעהן (גאט) לעבעדיגערהייט. 2) זעקס און אכציג יאהר אלט. 3) געבען. 4) פיעלע.

ובין זרעך אחריך	און צווישען דיין זאמען נאך דיר:
המול לכם	עס זאל בעשניטען ווערען ביי אייך
כל זכר:	יעדעם מענליכע.
11. ונמלתם	11. און איהר זאלט בעשניידען
את בשר ערלתכם	די פלייש פון אייער פארהויט
והיה לאות ברית	און דאס זאל זיין פיר א בונדעס־צייכען
ביני וביניכם:	צווישען מיר און צווישען אייך.
12. ובן שמנת ימים	12. און (צו) אכט־טעג אלט
ימול לכם	זאל ביי אייך בעשניטען ווערען
כל זכר	יעדעם מענליכע
לדרתיכם	פיר אייערע געשלעכטער,
יליד בית	א הויז געבארענער
ומקנת כסף	און א געלד געקויפטער
מכל בן נכר	פון יעדען פרעמדען,
אשר לא מזרעך הוא:	וועלכער איז ניט פון דיין זאמען.
13. המול ימול	13. עס זאל בעשניטען ווערן
יליד ביתך	דיין הויז געבארענער
ומקנת כספך	און דיין געלד געקויפטער,
והיתה בריתי	און מיין בונד זאל זיין
בבשרכם	אין אייער פלייש
לברית עולם:	פיר איין עוויגען בונד.
14. וערל זכר	14. און איין אונבעשניטענער [1]מענליכער,
אשר לא ימול	וועלכער וועט זיך ניט לאזען בעשניידען
את בשר ערלתו	די פלייש פון זיין פארהויט,
ונכרתה הנפש ההיא	זאל יענע [2]פערזאן [3]אבגעשניטען ווערען
מעמיה	פון איהר פאלק,
את בריתי הפר:	מיין בונד האט ער צר־שטערט.
15. ויאמר אלהים	15. און גאט האט געזאגט
אל אברהם	צו אברהם:
שרי אשתך	דיין פרוי שרי,
לא תקרא את שמה שרי	זאלסט־ו ניט רופען איהר נאמען שרי,
כי שרה שמה:	זאנדערן שרה (זאל זיין) איהר נאמען.
16. וברכתי אתה	16. און איך וועל איהר בענשען,

וגם נתתי ממנה לך בן	און אויך פון איהר וועל איך דיר געבען א זוהן,
וברכתיה	און איך וועל איהר בענשען,
והיתה לגוים	און זי וועט ווערען צו נאציאנען,
מלכי עמים	קעניגע פון פעלקער
ממנה יהיו:	וועלען פון איהר זיין.
17. ויפל אברהם	17. און אברהם איז געפאלען
על פניו	אויף זיין געזיכט,
ויצחק	און ער האט געלאכט,
ויאמר בלבו	און ער האט געזאגט אין זיין הארצען:
הלבן מאה שנה	צו [4]ביי א הונדערט־יעריגען
יולד	וועט געבארען ווערען (א קינד)?
ואם שרה	אדער שרה,
הבת תשעים שנה	די נייצניג־יעהריגע,
תלד:	וועט געבערען?
18. ויאמר אברהם	18. און אברהם האט געזאגט
אל האלהים	צו גאט:
לו ישמעאל יחיה לפניך:	א, ווען ישמעאל וואלט נור לעבען פאר דיר![5]
19. ויאמר אלהים	19. און גאט האט געזאגט:
אבל שרה אשתך	[6]אבער (ווירקליך), דיין פרוי שרה
ילדת לך בן	וועט דיר געבערען א זוהן,
וקראת את שמו יצחק	און דו זאלסט רופען זיין נאמען יצחק,
והקמתי את בריתי	און איך וועל אויפ־שטעלען מיין בונד
אתו	מיט איהם
לברית עולם	צו איין עוויגען בונד
לזרעו אחריו:	פיר זיין זאמען נאך איהם.
20. ולישמעאל	20. און (אויך) וועגען ישמעאל
שמעתיך	האב איך דיך צוגעהערט,
הנה ברכתי אתו	זעה, איך האב איהם געבענשט,
והפריתי אתו	און איך וועל איהם פרוכטבאר מאכען,
והרביתי אתו במאד מאד	און וועל איהם זעהר און זעהר מעהרען,
שנים עשר נשיאים	צוועלף פירשטען
יוליד	וועט ער געבערען,

1)מאן. 2)זעעלע. 3)פערטיליגט, אויסגעראט. 4) פון. 5)ד. ה. הלואי וואלט האטש ישמעאל לעבען! 6)געוויס.

וּנְתַתִּיו לְגוֹי גָּדוֹל׃	און איך וועל איהם מאַכען צו אַ גרויסע נאַציאָן.
21. וְאֶת בְּרִיתִי	21. און מיין בונד
אָקִים אֶת יִצְחָק	וועל איך אויף־שטעלען מיט יצחק,
אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה	וועלכען שרה וועט דיר געבערען,
לַמּוֹעֵד הַזֶּה	צו דיזער צייט
בַּשָּׁנָה הָאַחֶרֶת׃	אין דעם אַנדערען יאָהר.
22. וַיְכַל לְדַבֵּר אִתּוֹ	22. און ער האט געענ־דיגט ריידען מיט איהם.
וַיַּעַל אֱלֹהִים	און גאט האט זיך [1]ערהויבען
מֵעַל אַבְרָהָם׃	פון אברהם.
23. וַיִּקַּח אַבְרָהָם	23. און אברהם האט גענומען
אֶת יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ	זיין זוהן ישמעאל
וְאֵת כָּל יְלִידֵי בֵיתוֹ	און אַלע זיינע הויז־געבאָ־רענע
וְאֵת כָּל מִקְנַת כַּסְפּוֹ	און אַלע זיינע געלד־געקויפטע,
כָּל זָכָר	יעדען מענליכען
בְּאַנְשֵׁי בֵּית אַבְרָהָם	אונטער אברהם'ס הויז־לייטע,
וַיָּמָל	און ער האט בעשניטען
אֶת בְּשַׂר עָרְלָתָם	די פלייש פון זייער פאָרהויט,
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דעם זעלבען טאָג,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ אֱלֹהִים׃	ווי גאָט האט מיט איהם גערעדט.

מַפְטִיר — מַפְטִיר

24. וְאַבְרָהָם	24. און אברהם
בֶּן תִּשְׁעִים וָתֵשַׁע שָׁנָה	(איז געוועזן) ניין און נײַנציג יאהר אַלט,
בְּהִמֹּלוֹ	ווען עס איז ביי איהם בע־שניטען געוואָרען[8]
בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃	די פלייש פון זיין פאָרהויט.
25. וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ	25. און זיין זוהן ישמעאל
בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה	איז געוועזן דרייצעהן יאָהר אַלט,
בְּהִמֹּלוֹ	ווען עס איז ביי איהם בע־שניטען געוואָרען[8]
אֵת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃	די פלייש פון זיין פאָרהויט.
26. בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	26. אין דעם זעלבען טאג
נִמּוֹל אַבְרָהָם	איז בעשניטען געוואָרען אברהם
וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ׃	און זיין זוהן ישמעאל.
27. וְכָל אַנְשֵׁי בֵיתוֹ	27. און אַלע זיינע הויז־לייטע,
יְלִיד בָּיִת	הויז־געבאָרענע
וּמִקְנַת כֶּסֶף	און געלד געקויפטע
מֵאֵת בֶּן נֵכָר	פון יעדען פרעמדען,
נִמֹּלוּ אִתּוֹ׃	זיינען בעשניטען געוואָרען מיט איהם.

וַיֵּרָא — VAYERA.

CAP. XVIII. — יח

1. וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָֹה	1. און גאט האט זיך צו איהם בעוויזען
בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא	ביי די אייכען־בוימער פון ממרא,
וְהוּא יֹשֵׁב	און ער איז געזעסען
פֶּתַח הָאֹהֶל	(אין) דעם [2]איינגאַנג פון געצעלט
כְּחֹם הַיּוֹם׃	ביי די היטץ פון טאג[3].
2. וַיִּשָּׂא עֵינָיו	2. און ער האט אויפעהויבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזען,
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים	[4]דאָס דריי לייטע
נִצָּבִים עָלָיו	שטעהן ביי איהם,
וַיַּרְא	און (ווען) ער האט זיי געזען
וַיָּרָץ לִקְרָאתָם	איז ער געלאָפען ענטגעגען זיי
מִפֶּתַח הָאֹהֶל	פון דעם [2]איינגאַנג פון דעם געצעלט,
וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה׃	און ער האט זיך געבוקט צו דער ערד.
3. וַיֹּאמַר	3. און ער האט געזאָגט:
אֲדֹנָי	מיין [5]הערר!
אִם נָא מָצָאתִי חֵן	אויב איך האב געפונען גנאדע
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען
אַל נָא תַעֲבֹר	זאָלסט'ו ניט פאַרביי־גיין
מֵעַל עַבְדֶּךָ׃	פאַר דיין קנעכט.
4. יֻקַּח נָא	4. עס[6]וועט גענומען ווערען
מְעַט מַיִם	אַ ביסעל וואַסער,
וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם	און וואַשט אייערע פיס,
וְהִשָּׁעֲנוּ	און [7]שפּאַרט אייך אָן
תַּחַת הָעֵץ׃	אונטער דעם בוים.
5. וְאֶקְחָה פַת לֶחֶם	5. און איך וועל נעהמען אַ שטיק ברויט,
וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם	און ערקוויקט אייער האַרץ,
אַחַר תַּעֲבֹרוּ	נאָכדעם מעגט איהר אַוועג־גיין,
כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם	דען [9]דאַרום זייט איהר פאַרביי־געגאַנגען
עַל עַבְדְּכֶם	פאַר אייער קנעכט,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאָגט:
כֵּן תַּעֲשֶׂה	אַזוי זאָלסט'ו טהאָן

1) אויפגעגאַנגען, אַוועגגעגאַנגען. 2) טהיר, עפנונג. 3) ד. ה. אין די הייסע צייט פון טאָג. 4) און זעה. 5) מיינע העררען. 6) זאָל. 7) לעהנט. 8) ווען ער האט זיך בעשניטען, אָדער: געלאזט בעשניידען. 9) ווייל

כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃	ווי דו האסט גערעט.
6. וַיְמַהֵר אַבְרָהָם	6. און אברהם האט געאײלט
הָאֹהֱלָה	אין דעם געצעלט
אֶל שָׂרָה	צו שרה,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
מַהֲרִי	אײל
שְׁלֹשׁ סְאִים	דרײ מאָס
קֶמַח סֹלֶת	זעמעל מעהל,
לוּשִׁי	קנעט
וַעֲשִׂי עֻגוֹת׃	און מאַך קוכענס.
7. וְאֶל הַבָּקָר	7. און צו [1]די רינדער
רָץ אַבְרָהָם	איז אברהם געלאָפען
וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר	און ער האט גענומען אַ [2]יונגען־רינד,
רַךְ וָטוֹב	אַ [3]צאַרטען און אַ גוטען,
וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר	און ער האט (עס) געגעבען צום [4]קנאַבע,
וַיְמַהֵר	און ער האט געאײלט
לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ׃	איהם צו מאַכען.
8. וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב	8. און ער האט גענומען פוטער און מילך
וּבֶן הַבָּקָר	און דעם יונגען רינד,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וועלכען ער האט געמאַכט,
וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם	און ער האט (עס)[5]געשטעלט פאַר זײ,
וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם	און ער איז געשטאַנען בײ זײ
תַּחַת הָעֵץ	אונטער דעם בוים,
וַיֹּאכֵלוּ׃	און זײ האבען געגעסען.
9. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	9. און זײ האבען געזאָגט צו איהם:
אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ	וואו איז דײן פרוי שרה?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה בָאֹהֶל׃	זי איז אין געצעלט.
10. וַיֹּאמֶר	10. און ער האט געזאָגט:
שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ	איך וועל זיך צוריק־קעהרען צו דיר
כָּעֵת חַיָּה	איבער אַ יאָהר אין דיזער צײט[6]
וְהִנֵּה בֵן	און אַ זוהן (וועט זײן)
לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ	בײ דײן פרוי שרה,
וְשָׂרָה שֹׁמַעַת	און שרה האט (עס)געהערט
פֶּתַח הָאֹהֶל	אין דעם אײנגאַנג פון דעם געצעלט,
וְהוּא אַחֲרָיו׃	וועלכער איז געווען הינטער איהם.

11. וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה	11. און אברהם און שרה
זְקֵנִים	(זײנען געווען) אַלט.
בָּאִים בַּיָּמִים	זײ זײנען געקומען אין די [7]יאָהרען,
חָדַל	עס האט אויפגעהערט
לִהְיוֹת לְשָׂרָה	צו זײן בײ שרה
אֹרַח כַּנָּשִׁים׃	די אַרט, ווי (בײ) פרויען.
12. וַתִּצְחַק שָׂרָה	12. און שרה האט געלאַכט
בְּקִרְבָּהּ	אין זיך
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אַחֲרֵי בְלֹתִי	נאָכדעם ווי איך בין אַלט געוואָרען[8]
הָיְתָה לִּי עֶדְנָה	וועט בײ מיר זײן [9]יוגענד־לוסט
וַאדֹנִי זָקֵן׃	און מײן הערר איז (אויך) אַלט.
13. וַיֹּאמֶר יְהֹוָה	13. און גאט האט געזאָגט
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם:
לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה	ווארום דען האט שרה געלאַכט
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הַאַף אֻמְנָם אֵלֵד	וועל איך אויך ווירקליך געבערען,
וַאֲנִי זָקַנְתִּי׃	ווען איך בין אַלט?
14. הֲיִפָּלֵא מֵיְיָ דָּבָר	14. איז דען עטוואַס [10]וואונדערבאַר בײ גאט?
לַמּוֹעֵד	צו די בעשטימטע צײט
אָשׁוּב אֵלֶיךָ	וועל איך זיך צוריק־קעהרען צו דיר,
כָּעֵת חַיָּה	איבער א יאָהר אין דיזער צײט[6]
וּלְשָׂרָה בֵן׃	און בײ שרה וועט זײן אַ זוהן.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
15. וַתְּכַחֵשׁ שָׂרָה	15 און שרה האט געלײקענט
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לֹא צָחַקְתִּי	איך האב ניט געלאַכט,
כִּי יָרֵאָה	דען זי האט זיך געפירכטעט;
וַיֹּאמֶר	אָבער ער האט געזאָגט:
לֹא	ניין!
כִּי צָחָקְתְּ׃	זאָנדערן דו האסט (יאָ) געלאַכט.
16. וַיָּקֻמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים	16. און די לײטע זײנען פון דאָרט אויפ־געשטאַנען,
וַיַּשְׁקִפוּ	און זײ האבען געקוקט
עַל פְּנֵי סְדֹם	אויף די פלעכע פון סדום,
וְאַבְרָהָם הֹלֵךְ עִמָּם	און אברהם איז געגאַנגען מיט זײ

1) דעם רינד. 2)קאַלב. 3)ווײכען. 4)קנעכט. 5)געגעבען. 6)פילײכט ווי אין אידיש: בײ דיזע צײט, ווען מען וועט לעבען; אָדער: אין וועלכע איהר וועט לעבען. 7)טעג 8)נאך מײן פערוועלקען. 9)וואָללוסט. 10)אונמעגליך.

לְשַׁלְּחָם׃	זיי צו בעגלייטען.
17. וַיהוָה אָמָר	17 און גאט האט געזאגט:
הַמְכַסֶּה אֲנִי	זאל איך פערדעקען
מֵאַבְרָהָם	פון אברהם.
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה׃	וואס איך טהוא?
18. וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה	18. און אברהם וועט ווערען
לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם	צו א גרויסע און מעכטיגע נאציאָן.
וְנִבְרְכוּ בוֹ	און עס וועלען [1]דורך איהם געבענשט ווערען
כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃	אלע נאציאָנען פון דער ערד.
19. כִּי יְדַעְתִּיו	19. דען איך האב [2]איהם ערקענט.
לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה	אום ער זאל בעפעהלען
אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ	זיינע זיהן און זיין הויז
אַחֲרָיו	נאָך איהם.
וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְהוָה	דאס זיי זאלען היטען דעם עוויגענ'ס־וועג
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
צְדָקָה וּמִשְׁפָּט	גערעכטיגקייט און רעכט.
לְמַעַן הָבִיא יְהוָה	אום דער עוויגער זאל ברייגגען
עַל אַבְרָהָם	איבער אברהם.
אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָיו׃	וואס ער האט גערעדט איבער איהם.
20. וַיֹּאמֶר יְהוָה	20. און דער עוויגער האט געזאגט:
זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה	דער געשריי (איבער) סדום און עמורה
כִּי רָבָּה	איז גרויס
וְחַטָּאתָם	און זייער זינד
כִּי כָבְדָה מְאֹד׃	איז זעהר שווער.
21. אֵרְדָה נָּא	21. איך וועל דאך אראבגיין,
וְאֶרְאֶה	און איך וועל זעהן,
הַכְּצַעֲקָתָהּ	אויב ווי דער געשריי,
הַבָּאָה אֵלַי	וועלכער איז געקומען צו מיר,
עָשׂוּ	האבען זיי געטאָן,
כָּלָה	(דאַן וועל איך ברייגגען) פערניכטונג
וְאִם לֹא	און אויב נים,
אֵדָעָה׃	וויל איך (עס) וויסען[3].
22. וַיִּפְנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים	22. און די מענער האבען זיך פון דאָרט געקערט,
וַיֵּלְכוּ סְדֹמָה	און זיי זיינען געגאַנגען נאָך סדום,
וְאַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ עֹמֵד	און אברהם איז נאָך געשטאַנען,

לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
23. וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם	23. און אברהם האט זיך ערנענטערט.
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
הַאַף תִּסְפֶּה	וועסט'ו אויך [4]פערניכטען
צַדִּיק עִם רָשָׁע׃	דעם גערעכטען מיט דעם [5]זינדיגען?
24. אוּלַי יֵשׁ	24. פילייכט איז דאָ
חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם	פופציג גערעכטע
בְּתוֹךְ הָעִיר	אין דער שטאָט,
הַאַף תִּסְפֶּה	וועסט'ו אייך פערניכטען
וְלֹא תִשָּׂא לַמָּקוֹם	און דו וועסט נים פערצייהען דעם אָרט
לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִם	וועגן די פופציג גערעכטע,
אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ׃	וועלכע זיינען אין איהר?
25. חָלִלָה לְּךָ	25. [6]עס פאַסט נים פאר דיר
מֵעֲשׂת כַּדָּבָר הַזֶּה	צו טהאָן אַזאַ זאַך
לְהָמִית	צו טויטען
צַדִּיק עִם רָשָׁע	(דעם) גערעכטען מיט (דעם) [5]זינדיגען,
וְהָיָה כַצַּדִּיק כָּרָשָׁע	און דער גערעכטער זאָל זיין ווי דער [5]זינדיגער,
חָלִלָה לָּךְ	[6]עס פאַסט נים פיר דיר!
הֲשֹׁפֵט כָּל הָאָרֶץ	צו דער ריכטער פון דער גאַנצער ערד
לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט׃	זאָל נים טהאָן קיין גערעכטיגקייט?
26. וַיֹּאמֶר יְהוָה	26. און גאט האט געזאָגט:
אִם אֶמְצָא בִסְדֹם	אויב איך וועל געפינען אין סדום
חֲמִשִּׁים צַדִּיקִים	פופציג גערעכטע
בְּתוֹךְ הָעִיר	אין דער שטאט,
וְנָשָׂאתִי	וועל איך פערצייהען
לְכָל הַמָּקוֹם	דעם גאַנצען אָרט
בַּעֲבוּרָם׃	וועגען זיי.
27. וַיַּעַן אַבְרָהָם	27. און אברהם האט געאַנטוואָרט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה נָא	זעה דאָך,
הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר	איך [7]אונטערשטיי צו ריידען
אֶל אֲדֹנָי	צו מיין העררן,
וְאָנֹכִי עָפָר וָאֵפֶר׃	אָבוואָהל איך בין נור שטויב און אַש.
28. אוּלַי יַחְסְרוּן	28. פילייכט וועט פעהלען
חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִם	(פון) די פופציג גערעכטע

1) זיך מיט איהם בענשען. 2) זיך מיט איהם בעקענט. 3) זעה בעמערקונג ענדע ספר. 4) אומברייגגען, פערדערבען. פערטיליגען. 5) שלעכטער, גאָטלאָזער. 6) עס זאָל זיין ווייט פון דיר; צו פראָסט. 7) וויל; פאַנג אָן.

חֲמִשָּׁה	פינף.
הֲתַשְׁחִית בַּחֲמִשָּׁה	צו וועסט׳ו פערדארבען וועגען די פינף
אֶת כָּל הָעִיר	די גאנצע שטאָט?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
לֹא אַשְׁחִית	איך וועל ניט פערדארבען,
אִם אֶמְצָא שָׁם	אויב איך וועל דאָרט געפינען
אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה:	פינף און פערציג.
29. וַיֹּסֶף עוֹד לְדַבֵּר אֵלָיו	29. און ער האט ווידער גערעדט צו איהם,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם	פילייכט וועלען דאָרט געפונען ווערען
אַרְבָּעִים	פערציג?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
לֹא אֶעֱשֶׂה	איך ווער (עס) ניט טהאָן
בַּעֲבוּר הָאַרְבָּעִים:	וועגען די פערציג.
30. וַיֹּאמֶר	30. און ער האט געזאָגט:
אַל נָא יִחַר לַאדֹנָי	זאָל דאך ניט [1]ערצירנען מיין העררן,
וַאֲדַבֵּרָה	און איך וועל ריידען:
אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם	פילייכט וועלען דאָרט געפונען ווערען
שְׁלֹשִׁים	דרייסיג?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לֹא אֶעֱשֶׂה	איך וועל (עס) ניט טהאָן,
אִם אֶמְצָא שָׁם	אויב איך וועל דאָרט געפינען
שְׁלֹשִׁים:	דרייסיג.
31. וַיֹּאמֶר	31. און ער האט געזאגט:
הִנֵּה נָא	זעה דאך,
הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר	איך אונטערשטיי צו ריידען
אֶל אֲדֹנָי	צו מיין הערר:
אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם	פילייכט וועלען דאָרט געפונען ווערען
עֶשְׂרִים	צוואנציג?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לֹא אַשְׁחִית	איך וועל ניט פערדארבען
בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים:	וועגען די צוואנציג.
32. וַיֹּאמֶר	32. און ער האט געזאגט:
אַל נָא יִחַר לַאדֹנָי	זאָל דאך ניט [1]ערצירנען מיין העררן,
וַאֲדַבְּרָה	און איך וועל ריידען
אַךְ הַפַּעַם	נור (דיזען) מאָל:
אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם	פילייכט וועלען דאָרט געפונען ווערען
עֲשָׂרָה	צעהן?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לֹא אַשְׁחִית	איך וועל ניט פערדארבען
בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה:	וועגען די צעהן.
33. וַיֵּלֶךְ יְהוָה	33. און דער עוויגער איז אוועק־געגאנגען,
כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְדַבֵּר	ווען ער האט געענדיגט ריידען
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם,
וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקֹמוֹ	און אברהם האט זיך צוריק־געקערט צו זיין אָרט.

Cap. XIX. יט

שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
1. וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים	1. און די צוויי ענגלען זיינען געקומען
סְדֹמָה	נאך סדום
בָּעֶרֶב	אין אבענד,
וְלוֹט יֹשֵׁב	און לוט איז געזעסען
בְּשַׁעַר סְדֹם	אין דעם טויער פון סדום,
וַיַּרְא לוֹט	און (ווען) לוט האט (זיי) דערזען,
וַיָּקָם לִקְרָאתָם	איז ער אויפ־געשטאנען ענטגעגען זיי,
וַיִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם	און ער האט זיך געבוקט (מיט דעם) געזיכט
אָרְצָה:	צו דער ערד.
2. וַיֹּאמֶר	2. און ער האט געזאגט:
הִנֶּה נָּא אֲדֹנַי	[2]איך ביטע, מיינע העררן!
סוּרוּ נָא	קעהרט דאך איין
אֶל בֵּית עַבְדְּכֶם	אין די הויז פון אייער קנעכט,
וְלִינוּ	און איבער־נעכטיגט,
וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם	און וואשט אייערע פיס,
וְהִשְׁכַּמְתֶּם	און איהר וועט אויפשטיין פריה,
וַהֲלַכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם	און איהר וועט גיין צו אייער וועג,
וַיֹּאמְרוּ	אָבער זיי האבען געזאָגט:
לֹּא	ניין!
כִּי בָרְחוֹב נָלִין:	זאָנדערן אויף׳ן [3]גאס וועלען מיר איבערנעכטיגען.
3. וַיִּפְצַר בָּם מְאֹד	3. און ער האט זיי זעהר [4]שטארק געבעטען
וַיָּסֻרוּ אֵלָיו	און זיי האבען איינגעקערט ביי איהם,
וַיָּבֹאוּ אֶל בֵּיתוֹ	און זיי זיינען געקומען אין זיין הויז,

1) גרימען, פערדריסען. 2) זעה, אָ מיינע העררן! 3) שטראסע. 4) דרינגענד.

וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה	און ער האט פיר זיי געמאכט א מאָל־צייט
וּמַצּוֹת אָפָה	און אונגעזייערטע קוכענס האט ער געבאַקען,
וַיֹּאכֵלוּ׃	און זיי האבען געגעסען.
4. טֶרֶם יִשְׁכָּבוּ	4. זיי האבען זיך נאך ניט געלייגט,
וְאַנְשֵׁי הָעִיר	און די לייטע פון שטאָט,
אַנְשֵׁי סְדֹם	די לייטע פון סדום,
נָסַבּוּ עַל הַבַּיִת	האבען אַרום־גערינגעלט די הויז
מִנַּעַר וְעַד זָקֵן	פון יונג ביז אַלט,
כָּל הָעָם מִקָּצֶה׃	דאס גאַנצע פאָלק פון (יעדען) ברעג.
5. וַיִּקְרְאוּ אֶל לוֹט	5. און זיי האבען גערופען צו לוט,
וַיֹּאמְרוּ לוֹ	און זיי האבען צו איהם געזאגט:
אַיֵּה הָאֲנָשִׁים	וואו זיינען די מענער,
אֲשֶׁר בָּאוּ אֵלֶיךָ	וועלכע זיינען געקומען צו דיר
הַלָּיְלָה	דיזע נאַכט,
הוֹצִיאֵם אֵלֵינוּ	פיהר זיי אַרויס צו אונז,
וְנֵדְעָה אֹתָם׃	און מיר וועלען זיי ערקענען.
6. וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם לוֹט	6. און לוט איז צו זיי אַרויסגעגאַנגען
הַפֶּתְחָה	צום איינגאַנג,
וְהַדֶּלֶת	און די טהיר
סָגַר אַחֲרָיו׃	האט ער פערשלאָסען הינטער [1]איהם.
7. וַיֹּאמַר	7. און ער האט געזאגט:
אַל נָא אַחַי תָּרֵעוּ׃	טהוט דאך קיין בייזעס, מיינע ברידער![2]
8. הִנֵּה נָא	8. זעהט דאָך
לִי שְׁתֵּי בָנוֹת	איך האב צוויי טעכטער,
אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אִישׁ	וועלכע האבען ניט ערקענט קיין מאַן,
אוֹצִיאָה נָּא אֶתְהֶן	איך וועל זיי אַרויספיהרען
אֲלֵיכֶם	צו אייך,
וַעֲשׂוּ לָהֶן	און טהוט צו זיי,
כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם	ווי עס איז גוט אין אייערע אויגען,
רַק לָאֲנָשִׁים הָאֵל	נור צו דיזע לייטע
אַל תַּעֲשׂוּ דָבָר	זאָלט איהר קיין זאַך טהאָן,
כִּי עַל כֵּן בָּאוּ	[3]דען דאַרום זיינען זיי געקומען
בְּצֵל קֹרָתִי׃	אין דעם שאָטען פון מיין [4]דאַך.
9. וַיֹּאמְרוּ	9. און זיי האבען געזאָגט:
גֶּשׁ הָלְאָה	גיי [5]וויטער!
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:

הָאֶחָד בָּא לָגוּר	דער איינער איז געקומען זיך אויפ־צו־האַלטען
וַיִּשְׁפֹּט שָׁפוֹט	און ער וויל גאָר ריכטען!
עַתָּה נָרַע לְךָ	יעצט וועלען מיר דיך (מעהר) בייזעס טהאָן
מֵהֶם	פון זיי,
וַיִּפְצְרוּ בָאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד	און זיי האבען זעהר [6]שטאַרק געבעטען דעם מאַן לוט,
וַיִּגְּשׁוּ	און זיי האבען זיך דערנעהנ־טערט
לִשְׁבֹּר הַדָּלֶת׃	צו צוברעכען די טהיר.
10. וַיִּשְׁלְחוּ הָאֲנָשִׁים	10. און די לייטע האבען אויסגעשטרעקט
אֶת יָדָם	זייער האַנד,
וַיָּבִיאוּ אֶת לוֹט	און זיי האבען אַריינ־גע־בראַכט לוט
אֲלֵיהֶם	צו [1]זיי
הַבָּיְתָה	אין הויז
וְאֶת הַדֶּלֶת סָגָרוּ׃	און די טהיר האבען זיי פערשלאָסען.
11. וְאֶת הָאֲנָשִׁים	11. און די לייטע
אֲשֶׁר פֶּתַח הַבַּיִת	וועלכע (זיינען געווען ביים) איינגאַנג פון הויז,
הִכּוּ בַּסַּנְוֵרִים	האבען זיי געשלאָגען מיט בלינדהייט,
מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל	פון קליין ביז גרויס,
וַיִּלְאוּ	און זיי זיינען מיד געווארען
לִמְצֹא הַפָּתַח׃	צו געפינען דעם איינגאַנג.
12. וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים	12. און די לייטע האבען געזאגט
אֶל לוֹט	צו לוט:
עֹד מִי לְךָ פֹה	וועמען האָסטו נאך היר
חָתָן	איין איידעם
וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ	און דיינע זיהן און דיינע טעכטער,
וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ בָּעִיר	און אַלעס, וואס געהערט צו דיר אין דער שטאָט
הוֹצֵא מִן הַמָּקוֹם׃	פיהר אַרויס פון דיזען אָרט.
13. כִּי מַשְׁחִתִים אֲנַחְנוּ	13. דען מיר פערדארבען
אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה	דיזען אָרט,
כִּי גָדְלָה צַעֲקָתָם	דען [7]דער געשריי איבער זיי איז גרויס
אֶת פְּנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וַיְשַׁלְּחֵנוּ יְהוָה	און דער עוויגער האט אונז געשיקט
לְשַׁחֲתָהּ׃	איהר צו פערדארבען.
14. וַיֵּצֵא לוֹט	14. און לוט איז אַרויס־געגאַנגען,
וַיְדַבֵּר אֶל חֲתָנָיו	און ער האט גערעט צו זיינע איידעמ'ס

1) זיך. 2) אזוי ווי: אל תרעו נא אחי! אָדער ווי: נא אַחי! אל תרעו, איך ביטע, מיינע ברידער, טהוט קיין בייזעס.
3) ווייל זיי זיינען געקומען. 4) באַלקען. 5) אוועג. 6) דרינגענד. 7) זייער געשריי איז גרויס.

לֹקְחֵי בְנֹתָיו	וועלכע האבען געזאָלט נעהמען זיינע טעכטער.
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
קוּמוּ	שטייט אויף,
צְּאוּ	גייט אַרויס
מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה	פון דיזען אָרט,
כִּי מַשְׁחִית יְהוָה	דען דער עוויגער פער־דאַרבט
אֶת הָעִיר	די שטאָט,
וַיְהִי כִמְצַחֵק	און ער איז געוועזען ווי [1]אַ שפּאָטער
בְּעֵינֵי חֲתָנָיו:	אין די אויגען פון זיינע איידעמס.
15. וּכְמוֹ הַשַּׁחַר עָלָה	15. און ווי דער מאָרגען־שטערען איז אויפגעגאַנגען
וַיָּאִיצוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט	האבען די ענגלען [2]געדרענגט אין לוט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
קוּם	שטיי אויף,
קַח אֶת אִשְׁתְּךָ	נעהם דיין פרוי,
וְאֶת שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ	און דיינע צוויי טעכטער.
הַנִּמְצָאֹת	וועלכע געפינען זיך (היער)
פֶּן תִּסָּפֶה	[3]אום דו זאָלסט ניט פער־ניכטעט ווערען
בַּעֲוֹן הָעִיר:	דורך די זינד פון דער שטאָט.
16. וַיִּתְמַהְמָהּ	16. אָבער (אַלס) ער האט זיך פערזאַמט,
וַיַּחֲזִיקוּ הָאֲנָשִׁים	האבען די מענער אָנגענו־מען
בְּיָדוֹ	אין זיין האַנד
וּבְיַד אִשְׁתּוֹ	און אין די האַנד פון זיין פרוי,
וּבְיַד שְׁתֵּי בְנֹתָיו	און אין די האַנד פון זיינע צוויי טעכטער,
בְּחֶמְלַת יְהוָה עָלָיו	[4]ווייל דער עוויגער האט זיך ערבאַרעמט איבער איהם,
וַיֹּצִאֻהוּ	און זיי האבען איהם אַרויס־געפיהרט
וַיַּנִּחֻהוּ	און זיי האבען איהם געלאָזען
מִחוּץ לָעִיר:	פון אויסען שטאָט.
17. וַיְהִי	17. און עס איז געוועזען,
כְהוֹצִיאָם אֹתָם	ווען ער האבט זיי אַרויסגע־פיהרט
הַחוּצָה	אין [5]דרויסען,
וַיֹּאמֶר	האט ער געזאָגט:
הִמָּלֵט עַל נַפְשֶׁךָ	רעטע זיך וועגען דיין זעלע,
אַל תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ	דו זאָלסט ניט קוקען הינטער דיר,
וְאַל תַּעֲמֹד	און דו זאלסט ניט(בלייבען) שטעהן
בְּכָל הַכִּכָּר	אין דעם גאַנצען קרייז,
הָהָרָה הִמָּלֵט	רעטע זיך צום באַרג,
פֶּן תִּסָּפֶה:	[3]אום דו זאלסט ניט פער־ניכטעט ווערען.
18. וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵהֶם	18. און לוט האט צו זיי געזאגט:
אַל נָא אֲדֹנָי	ניט דאך, מיינע העררען!
19. הִנֵּה נָא	19. זעה דאך,
מָצָא עַבְדְּךָ חֵן	דיין קנעכט האט געפונען גנאַדע
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
וַתַּגְדֵּל	און דו האסט גרויס געמאַכט
חַסְדְּךָ	דיין גנאַדע,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי	וועלכע דו האסט געטאָן מיט מיר
לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשִׁי	[6]מיך דעם לעבען צו ערהאַלטען,
וְאָנֹכִי לֹא אוּכַל	אָבער איך קען ניט
לְהִמָּלֵט הָהָרָה	זיך רעטען צום באַרג,
פֶּן תִּדְבָּקַנִי הָרָעָה	פילייכט וועט מיר [7]טרעפען דער [8]אונגליק
וָמַתִּי:	און איך וועל שטאַרבען.
20. הִנֵּה נָא	20. זעה דאך,
הָעִיר הַזֹּאת קְרֹבָה	דיזע שטאָט איז נאָהענט
לָנוּס שָׁמָּה	דאָרט צו ענטלויפען,
וְהִיא מִצְעָר	און זי איז קליין,
אִמָּלְטָה נָּא שָׁמָּה	איך וועל זיך דאָרט רעטען,
הֲלֹא מִצְעָר הִיא	—[9]איז זי ניט קליין?—
וּתְחִי נַפְשִׁי:	און מיין זעלע וועט בלייבען לעבען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
21. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	21. און ער האט צו איהם געזאגט:
הִנֵּה נָשָׂאתִי פָנֶיךָ	זעה, איך [10]אַכטע דיין פערזאָן
גַּם לַדָּבָר הַזֶּה	אויך ביי דיזע זאַך
לְבִלְתִּי הָפְכִּי	ניט אומצוקערען
אֶת הָעִיר	די שטאָט,
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ:	וואס דו האָסט גערעט.
22. מַהֵר	22. אַייל,
הִמָּלֵט שָׁמָּה	רעטע זיך דאָרט,
כִּי לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר	דען איך קען קיין זאַך טהאָן
עַד בֹּאֲךָ שָׁמָּה	ביז דו וועסט דאָרט קומען;
עַל כֵּן קָרָא	דאַרום האט מען גערופען
שֵׁם הָעִיר	דעם נאמען פון דער שטאָט

1) איינער, וואס מאַכט שפּאַס. 2) געאיילט. 3) דאַמיט. 4) וועגען גאָטעס באַרעמהערציגקייט. 5) גאַס. 6) מיין זעלע 7) גרייכען, בעהעפטען, אָנשליסען, בעגעגנען 8) בעזעס, שלעכטעס 9) זי איז דאך קליין 10) טהו דיר צוליב.

צֹעַר: — צוער.

23. הַשֶּׁמֶשׁ יָצָא — 23. די זון איז אַרויסגעגאַנגען
עַל הָאָרֶץ — אויף דער ערד,
וְלוֹט בָּא צֹעֲרָה: — און לוט איז געקומען נאך צוער.

24. וַיהוָה הִמְטִיר — 24. און דער עוויגער האט געמאַכט רעגנען
עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה — איבער סדום און עמורה
גָּפְרִית וָאֵשׁ — שוועבעל און פייער
מֵאֵת יְהוָה — פון דעם עוויגען,
מִן הַשָּׁמָיִם: — פון הימעל.

25. וַיַּהֲפֹךְ — 25. און ער האט אומגעקערט
אֶת הֶעָרִים הָאֵל — דיזע שטעט,
וְאֵת כָּל הַכִּכָּר — און דעם גאַנצען [1]קרייז,
וְאֵת כָּל יֹשְׁבֵי הֶעָרִים — און אַלע איינוואָהנער פון די שטעט,
וְצֶמַח הָאֲדָמָה: — און די [2]שפּראָצונג פון דער ערד.

26. וַתַּבֵּט אִשְׁתּוֹ — 26. און זיין פרוי האט געקוקט
מֵאַחֲרָיו — פון הינטער זיך,
וַתְּהִי — און זי איז געוואָרען
נְצִיב מֶלַח: — אַ זייל זאַלץ.

27. וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם — 27. און אברהם איז אויפגעשטאַנען פריה
בַּבֹּקֶר — דעם מאָרגענס
אֶל הַמָּקוֹם — [3]צום אָרט,
אֲשֶׁר עָמַד שָׁם — וואס ער איז דאָרט געשטאַנען
אֶת פְּנֵי יְהוָה: — פאַר דעם עוויגען.

28. וַיַּשְׁקֵף — 38. און ער האט געקוקט
עַל פְּנֵי סְדֹם וַעֲמֹרָה — אויף די פלעכע פון סדום און עמורה,
וְעַל כָּל פְּנֵי — און אויף די גאַנצע פלעכע
אֶרֶץ הַכִּכָּר — פון די לאַנד פון דעם קרייז,
וַיַּרְא — און ער האט געזען,
וְהִנֵּה עָלָה — דאַס עס איז אויפגעגאַנגען
קִיטֹר הָאָרֶץ — אַ רויך פון דער ערד,
כְּקִיטֹר הַכִּבְשָׁן: — ווי דער רויך פון אַ [4]קאַלך־אייוועז.

29. וַיְהִי — 29. און עס איז געוועזן,
בְּשַׁחֵת אֱלֹהִים — ווען דער עוויגער האט פערדאָרבען
אֶת עָרֵי הַכִּכָּר — די שטעט פון דעם [1]קרייז,
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם — האט גאָט [5]געדיינקט אַן אברהם
וַיְשַׁלַּח אֶת לוֹט — און ער האט אַרויסגעשיקט לוט,
מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה — פון מיטען די [6]אומקעהרונג,
בַּהֲפֹךְ אֶת הֶעָרִים — ווען ער האט אומגעקערט די שטעט,
אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֵן לוֹט: — וואס לוט האט אין זיי געוואָהנט.

30. וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר — 30. און לוט איז אויפ־געגאַנגען פון צוער,
וַיֵּשֶׁב בָּהָר — און ער האט געוואָהנט אויף דעם באַרג,
וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו עִמּוֹ — און זיינע צוויי טעכטער מיט איהם.
כִּי יָרֵא — דען ער האט זיך געפירכטעט
לָשֶׁבֶת בְּצוֹעַר — צו וואָהנען אין צוער,
וַיֵּשֶׁב בַּמְּעָרָה — און ער האט געוואָהנט אין אַ הייל,
הוּא וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו: — ער און זיינע צוויי טעכטער.

31. וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה אָבִינוּ
זָקֵן וְאִישׁ אֵין בָּאָרֶץ לָבוֹא עָלֵינוּ כְּדֶרֶךְ
כָּל הָאָרֶץ: 32. לְכָה נַשְׁקֶה אֶת אָבִינוּ
יַיִן וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע:
33. וַתַּשְׁקֶיןָ אֶת אֲבִיהֶן יַיִן בַּלַּיְלָה הוּא
וַתָּבֹא הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיהָ וְלֹא
יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ: 34. וַיְהִי מִמָּחֳרָת
וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה הֵן שָׁכַבְתִּי
אֶמֶשׁ אֶת אָבִי נַשְׁקֶנּוּ יַיִן גַּם הַלַּיְלָה
וּבֹאִי שִׁכְבִי עִמּוֹ וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע:
35. וַתַּשְׁקֶיןָ גַּם בַּלַּיְלָה הַהוּא אֶת אֲבִיהֶן
יָיִן וַתָּקָם הַצְּעִירָה וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ וְלֹא
יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקֻמָהּ: 36. וַתַּהֲרֶיןָ שְׁתֵּי
בְנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן:

37. וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן — 37. און די עלטערע האט געבאָרען אַ זוהן,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב — און זי האט גערופען זיין נאָמען מואב,
הוּא אֲבִי מוֹאָב — ער איז דער פאָטער פון (דעם פאָלק) מואב
עַד הַיּוֹם: — ביז הייטע.

38. וְהַצְּעִירָה גַם הִוא — 38. און אויך די אינגערע
יָלְדָה בֵּן — האט געבאָרען אַ זוהן,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן עַמִּי — און זי האט גערופען זיין נאָמען בן עמי,
הוּא אֲבִי בְנֵי עַמּוֹן — ער איז דער פאָטער פון די קינדער פון עמון
עַד הַיּוֹם: — ביז הייטע.

1) אומגעגענד. 2) געוועקס. 3) (און ער איז געגאַנגען) צום אָרט. 4) אייוועז. ברענ־אייוועז. 5) זיך דערמאָנט.
6) צושטערונג. 7) וועגען.

CAP. XX. כ

1. וַיִּסַּע מִשָּׁם אַבְרָהָם	1. און אברהם האט פון דאָרט געריווזט
אַרְצָה הַנֶּגֶב	נאָך זיד־לאַנד.
וַיֵּשֶׁב	און ער האט זיך בעזעצט
בֵּין קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר	צווישען קדש און צווישען שור,
וַיָּגָר בִּגְרָר:	און ער האט געוואָהנט אין גרר.
2. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	2. און אברהם האט געזאגט
אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ	[1]אויף זיין פרוי שרה :
אֲחֹתִי הִוא	„זי איז מיין שוועסטער“,
וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ גְּרָר	און אבימלך, דער קעניג פון גרר, האט געשיקט,
וַיִּקַּח אֶת שָׂרָה :	און ער האט גענומען שרה.
3. וַיָּבֹא אֱלֹהִים	3. און גאָט איז געקומען
אֶל אֲבִימֶלֶךְ	צו אבימלך
בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה	אין נאַכט־טרוים
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט צו איהם געזאָגט:
הִנְּךָ מֵת	זעה, דו שטאַרבסט
עַל הָאִשָּׁה	וועגען די פרוי,
אֲשֶׁר לָקַחְתָּ	וועלכע דו האסט גענומען,
וְהִוא בְּעֻלַת בָּעַל:	דען זי איז א ווייב פון א מאַן.
4. וַאֲבִימֶלֶךְ	4. אבער אבימלך
לֹא קָרַב אֵלֶיהָ	האט זיך ניט ערנעהנטערט צו איהר,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאָגט :
אֲדֹנָי	מיין העדר!
הֲגוֹי גַּם צַדִּיק תַּהֲרֹג :	ווערסט׳ו אויך א גערעכטע נאַציאָן [2]טויטען?
5. הֲלֹא הוּא אָמַר לִי	5. האט ער ניט צו מיר געזאָגט:
אֲחֹתִי הִוא	„זי איז מיין שוועסטער?“
וְהִיא גַם הִוא אָמְרָה	און אויך זי זעלבסט האט געזאָגט:
אָחִי הוּא	„ער איז מיין ברודער“
בְּתָם לְבָבִי	[3]מיט די אונשולד פון מיין האַרצען
וּבְנִקְיֹן כַּפַּי	און [3]מיט די ריינקייט פון מיינע הענד
עָשִׂיתִי זֹאת:	האב איך דיזעס געטהאָן.
6. וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים	6. און גאָט האט צו איהם געזאָגט
בַּחֲלֹם	אין טרוים :
גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי	אויך איך ווייס,
כִּי בְתָם לְבָבְךָ	דאס אין דעם אונשולד פון דיין האַרצען
עָשִׂיתָ זֹּאת	האָסט׳ו דיזעס געטהאָן,
וָאֶחְשֹׂךְ גַּם אָנֹכִי אוֹתְךָ	דאַרום האב איך דיך אויך [4]אָבגעהאַלטען
מֵחֲטוֹ לִי	צו זינדיגען געגען מיר,
עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיךָ	דאַרום האב איך דיך ניט געלאָזען
לִנְגֹּעַ אֵלֶיהָ:	זיך אָנצוריהרען אָן איהר.
7. וְעַתָּה	7. און יעצט
הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ	קעהר צוריק די פרוי פון דעם מאַן,
כִּי נָבִיא הוּא	דען ער איז א פּראָפעט.
וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ	און ער וועט בעטען פאר דיר
וֶחְיֵה	און דו וועסט לעבען (בלייבען),
וְאִם אֵינְךָ מֵשִׁיב	ווען דו קעהרסט (איהר) אבער ניט צוריק
דַּע	זאָלסט׳ו וויסען,
כִּי מוֹת תָּמוּת	דאס דו מוזט שטאַרבען,
אַתָּה וְכָל אֲשֶׁר לָךְ:	דו און אלעס, וואס געהערט צו דיר.
8. וַיַּשְׁכֵּם אֲבִימֶלֶךְ	8. און אבימלך איז אויפגעשטאַנען פריה
בַּבֹּקֶר	דעם־מאָרגענס,
וַיִּקְרָא לְכָל עֲבָדָיו	און האט גערופען אלע זיינע קנעכט.
וַיְדַבֵּר	און ער האט גערעדט
אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	אלע דיזע ווערטער
בְּאָזְנֵיהֶם	אין זייערע אויערען,
וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד:	און די מענער האבען זיך זעהר געפירכטעט.
9. וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם	9. און אבימלך האט גע־רופען אברהם,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט צו איהם געזאָגט:
מֶה עָשִׂיתָ לָּנוּ	וואס האָסט׳ו אונז געטהאָן?
וּמֶה חָטָאתִי לָךְ	און וואס האב איך געזינ־דיגט געגען דיר,
כִּי הֵבֵאתָ	דאס דו האסט געבראַכט
עָלַי וְעַל מַמְלַכְתִּי	איבער מיר און איבער מיין קעניגרייך
חֲטָאָה גְדֹלָה	א גרויסע [5]זינד?
מַעֲשִׂים	טהאַטען,
אֲשֶׁר לֹא יֵעָשׂוּ	וועלכע ווערען ניט געטהאָן

1) וועגען. 2) דערשלאָגען. אומבריינגען. 3) אין. 4) פערמיעדען. פערהינדערט. 5) שולד. פערשולדיגונג.

עָשִׂיתָ עִמָּדִי׃	האָסט'ו געטהאָן מיט מיר.
10. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	10. און אבימלך האט געזאָגט
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם:
מָה רָאִיתָ	וואס האָסט'ו געזעהן,
כִּי עָשִׂיתָ	דאס דו האָסט געטהאָן
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה׃	דיזע זאך?
11. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	11. און אברהם האט געזאָגט:
כִּי אָמַרְתִּי	דען איך האב [1]געזאגט:
רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים	[2]געוויס איז קיין גאָטעס-פורכט (דאָ)
בַּמָּקוֹם הַזֶּה	אין דיזען אָרט,
וַהֲרָגוּנִי	און זיי וועלען מיר דער-שלאָגען
עַל דְּבַר אִשְׁתִּי׃	וועגען מיין פרוי.
12. וְגַם אָמְנָה	12. און אויך ווירקליך
אֲחֹתִי	(זי איז) מיין שוועסטער,
בַת אָבִי הִוא	זי איז מיין פאטער'ס טאָכטער[3]
אַךְ לֹא בַת אִמִּי	אבער ניט מיין מוטער'ס טאָכטער,
וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה׃	און זי איז [4]געוואָרען מיין פרוי.
13. וַיְהִי	13. און עס איז געוועזען
כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ אֹתִי אֱלֹהִים	ווען גאט האט מיר [5]פער-אירט
מִבֵּית אָבִי	פון מיין פאטער'ס הויז,
וָאֹמַר לָהּ	האב איך צו איהר געזאגט:
זֶה חַסְדֵּךְ	דיזעס (זאל זיין) דיין גנאָדע,
אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי	וועלכע דו זאלסט טהאָן מיט מיר:
אֶל כָּל הַמָּקוֹם	אין יעדען אָרט,
אֲשֶׁר נָבוֹא שָׁמָּה	וואס מיר וועלען דאָרט קומען,
אִמְרִי לִי	זאָג [6]אויף מיר:
אָחִי הוּא׃	"ער איז מיין ברודער".
14. וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ	14. און אבימלך האט גענומען
צֹאן וּבָקָר	שאָף און רינדער,
וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת	און קנעכט און דינסטען,
וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם	און ער האט געגעבען צו אברהם,
וַיָּשֶׁב לוֹ	און ער האט איהם צוריק-געקעהרט
אֵת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ׃	זיין פרוי שרה.
15. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	15. און אבימלך האט געזאָגט:
הִנֵּה אַרְצִי לְפָנֶיךָ	זעה, מיין לאנד איז פאר דיר
בַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ	וואו עס איז גוט אין דיינע אויגען[7]
שֵׁב׃	וואָהן.
16. וּלְשָׂרָה אָמַר	16. און צו שרה האט ער געזאָגט:
הִנֵּה נָתַתִּי	זעה, איך האב געגעבען
אֶלֶף כֶּסֶף	טויזענד זילבער-שטיק
לְאָחִיךְ	צו דיין ברודער,
הִנֵּה הוּא לָךְ	דיזעס וועט זיין פיר דיר
כְּסוּת עֵינַיִם	א [8]צודעק פיר די אויגען
לְכֹל אֲשֶׁר אִתָּךְ	פיר אלע, וואס זיינען ביי דיר,
וְאֵת כֹּל	און אין אלעס
וְנֹכָחַת׃	ביסט'ו גערעכט-פערטיגט[9].
17. וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם	17. און אברהם האט געבעטען
אֶל הָאֱלֹהִים	צו גאָט,
וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אֲבִימֶלֶךְ	און גאט האט געהיילט אבימלך,
וְאֶת אִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי,
וְאַמְהֹתָיו	און זיינע דינסטען,
וַיֵּלֵדוּ׃	און זיי האבען געבאָרען.
18. כִּי עָצֹר עָצַר יְיָ	18. דען דער עוויגער האט [10]פערשלאָסען
בְּעַד כָּל רֶחֶם	[11]יעדע [12]געבער-מוטער
לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ	פון אבימלך'ס הויז,
עַל דְּבַר שָׂרָה	וועגען שרה,
אֵשֶׁת אַבְרָהָם׃	אברהם'ס פרוי.

כא

CAP. XXI.

1. וַיהוָה פָּקַד אֶת שָׂרָה	1. און דער עוויגער האט דערמאָנט שרה,
כַּאֲשֶׁר אָמָר	ווי ער האט געזאגט,
וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה	און דער עוויגער האט געטהאָן צו שרה,
כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר׃	ווי ער האט גערעדט.
2. וַתַּהַר	2. און זי איז שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֵּן	און שרה האט געבאָרען צו אברהם א זוהן
לִזְקֻנָיו	צו זיין עלטער,
לַמּוֹעֵד	צו די בעשטימטע צייט,
אֲשֶׁר דִּבֶּר אֹתוֹ אֱלֹהִים׃	וואס גאט האט (צו) איהם גערעדט.

1) געטראַכט. 2) נור. 3) זעה רש"י. 4) מיר געוואָרען פיר א פרוי. 5) געמאַכט איסוואַנדערן. 6) וועגען. 7) וואו דיר געפעהלט. 8) בעדעקונג. 9) זעה דר. פהיליפזאָהן'ס קאָמענטאר. 10) אויפגעהאַלטען. 11) פיר יעדע. 12) מוטער-לייב.

3. וַיִּקְרָא אַבְרָהָם — 3. און אברהם האט גערופען
אֶת שֵׁם בְּנוֹ — דעם נאמען פון זיין זוהן,
הַנּוֹלַד לוֹ — וועלכער איז צו איהם געבאָרען געוואָרען,
אֲשֶׁר יָלְדָה לּוֹ שָׂרָה — וועלכען שרה האט צו איהם געבאָרען,
יִצְחָק: — יצחק.
4. וַיָּמָל אַבְרָהָם — 4. און אברהם האט בעשניטען
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ — זיין זוהן יצחק
בֶּן שְׁמֹנַת יָמִים — (צו) אַכט טעג אַלט.
כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים: — ווי גאט האט איהם [1]געבאָטען.

חֲמִישִׁי — חֲמִישִׁי

5. וְאַבְרָהָם בֶּן מְאַת שָׁנָה — 5. און אברהם איז געוועזען הונדערט יאהר אַלט,
בְּהִוָּלֶד לוֹ — ווען בייא איהם איז געבאָרען געוואָרען
אֵת יִצְחָק בְּנוֹ: — זיין זוהן יצחק.
6. וַתֹּאמֶר שָׂרָה — 6. און שרה האט געזאגט:
צְחֹק — אַ געלעכטער
עָשָׂה לִי אֱלֹהִים — האט מיר גאט געמאַכט,
כָּל הַשֹּׁמֵעַ — יעדער, וואס וועט הערען,
יִצְחַק לִי: — וועט לאַכען [2]איבער מיר.
7. וַתֹּאמֶר — 7. און זי האט געזאגט:
מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם — ווער (וואָלט) געזאגט צו אברהם,
הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה — דאס שרה (וועט נאך) זייגען קינדער,
כִּי יָלַדְתִּי בֵן — [3]דאַך האב איך געבאָרען אַ זוהן
לִזְקֻנָיו: — צו זיין עלטער.
8. וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד — 8. און דער קינד איז גרויס געוואָרען,
וַיִּגָּמַל — און ער איז ענטוויינט געוואָרען,
וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם — און אברהם האט געמאַכט
מִשְׁתֶּה גָדוֹל — א גרויסען מאָלצייט,
בְּיוֹם — אין דעם טאג,
הִגָּמֵל אֶת יִצְחָק: — ווען יצחק איז ענטוויינט געוואָרען.
9. וַתֵּרֶא שָׂרָה — 9. און שרה האט געזען
אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית — דעם זוהן פון הגר די מצרית,
אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם — וועלכען זי האט געבאָרען צו אברהם,
מְצַחֵק: — [4](ער) מאַכט שפּאַס.
10. וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם — 10. און זי האט געזאָגט צו אברהם:
גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת — טרייב ארויס דיזע דינסט
וְאֶת בְּנָהּ — און איהר זוהן,
כִּי לֹא יִירַשׁ — דען עס זאָל ניט ערבען
בֶּן הָאָמָה הַזֹּאת — דער זוהן פון דיזע דינסט
עִם בְּנִי — מיט מיין זוהן,
עִם יִצְחָק: — מיט יצחק.
11. וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד — 11. און די זאַך איז זעהר [5]שלעכט געוועזען
בְּעֵינֵי אַבְרָהָם — אין אברהם'ס אויגען,
עַל אוֹדֹת בְּנוֹ: — וועגען זיין זוהן.
12. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים — 12. און גאט האט געזאגט
אֶל אַבְרָהָם — צו אברהם:
אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ — עס זאל ניט שלעכט זיין אין דיינע אויגען
עַל הַנַּעַר — וועגען דעם קנאַבע
וְעַל אֲמָתֶךָ — און וועגען דיין דינסט,
כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה — אלעס, וואס שרה וועט דיר זאגען,
שְׁמַע בְּקֹלָהּ — הער אין איהר שטימע,
כִּי בְיִצְחָק — דען נאך יצחק
יִקָּרֵא לְךָ — וועט דיר גערופען ווערען
זָרַע: — זאמען,
13. וְגַם אֶת בֶּן הָאָמָה — 13. און אויך דעם זוהן פון דער דינסט
לְגוֹי אֲשִׂימֶנּוּ — וועל איך מאַכען צו אַ פאָלק
כִּי זַרְעֲךָ הוּא: — ווייל ער איז דיין זאמען.
14. וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם — 14. און אברהם איז אויפגעשטאַנען פריה
בַּבֹּקֶר — דעם־מאָרגענס,
וַיִּקַּח לֶחֶם — און ער האט גענומען ברויט
וְחֵמַת מַיִם — און אַ [6]שלויך וואסער,
וַיִּתֵּן אֶל הָגָר — און ער האט (עס) געגעבען צו הגר,
שָׂם עַל שִׁכְמָהּ — —ער האט (עס) געלייגט אויף איהר שולטער—
וְאֶת הַיֶּלֶד — און דעם קינד,
וַיְשַׁלְּחֶהָ — און ער האט איהר אוועקגעשיקט,
וַתֵּלֶךְ — און זי איז געגאַנגען,
וַתֵּתַע — און זי האט [7]פעראירט
בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע: — אין דער וויסטע באר שבע.
15. וַיִּכְלוּ הַמַּיִם — 15. און (ווען) די וואסער האט זיך געענדיגט
מִן הַחֵמֶת — פון דעם [6]שלויך,

1) בעפוילען. 2) פון. 3) דאָס איך וועל געבערען א זוהן. 4) שפּאַטענדיג. 5) ניט געפעלען געוואָרען. 6) לאָגעל. 7) פערבלאָנדזעט.

וַתַּשְׁלֵךְ אֶת הַיֶּלֶד	האט זי אַוועג־געוואָרפען דעם קינד
תַּחַת אַחַד הַשִּׂיחִם׃	אונטער איינעם פון די [1]בוימער.
16. וַתֵּלֶךְ	16. און זי איז געגאַנגען,
וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנֶּגֶד	און זי האט זיך געזעצט [2]קעגענגעגען,
הַרְחֵק	(אזוי) ווייט
כִּמְטַחֲוֵי קֶשֶׁת	ווי אַ בויגען־שאָס,
כִּי אָמְרָה	דען זי האט געזאָגט:
אַל אֶרְאֶה	איך וויל ניט זעהן,
בְּמוֹת הַיָּלֶד	ווען דאס קינד שטאַרבט[3],
וַתֵּשֶׁב מִנֶּגֶד	און זי איז געזעסען עגט־געגען,
וַתִּשָּׂא אֶת קֹלָהּ	און זי האט אויפגעהייבען איהר שטימע
וַתֵּבְךְּ׃	און זי האט געוויינט.
17. וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים	17. און גאָט האט געהערט
אֶת קוֹל הַנַּעַר	די שטימע פון דעם קנאַבע,
וַיִּקְרָא מַלְאַךְ אֱלֹהִים	און איין ענגעל פון גאָט האט גערופען
אֶל הָגָר	צו הגר
מִן הַשָּׁמַיִם	פון הימעל,
וַיֹּאמֶר לָהּ	און ער האט צו איהר געזאָגט:
מַה לָּךְ הָגָר	וואס איז דיר הגר?
אַל תִּירְאִי	פירכטע זיך ניט.
כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים	דען גאָט האט געהערט
אֶל קוֹל הַנַּעַר	צו די שטימע פון דעם קנאַבע,
בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם׃	וואו ער איז דאָרט.
18. קוּמִי	18. שטעה אויף,
שְׂאִי אֶת הַנַּעַר	הייב אויף[4] דעם קנאַבע,
וְהַחֲזִיקִי אֶת יָדֵךְ בּוֹ	און האַלט דיין האַנד פעסט אָן איהם[5]
כִּי לְגוֹי גָּדוֹל	דען צו אַ גרויסע נאַציאָן
אֲשִׂימֶנּוּ׃	וועל איך איהם מאַכען.
19. וַיִּפְקַח אֱלֹהִים	19. און גאט האט געעפענט
אֶת עֵינֶיהָ	איהרע אויגען,
וַתֵּרֶא	און זי האט געזעהן
בְּאֵר מָיִם	אַ וואַסער־ברונען
וַתֵּלֶךְ	און זי איז געגאַנגען
וַתְּמַלֵּא אֶת הַחֵמֶת	און זי האט אָנגעפילט דעם [6]שלויך
מַיִם	(מיט) וואַסער,
וַתַּשְׁקְ אֶת הַנָּעַר׃	און זי האט אָנגעטרונקען דעם קנאַבע.
20. וַיְהִי אֱלֹהִים	20. און גאָט איז געווען
אֶת הַנַּעַר	מיט דעם קנאַבע,
וַיִּגְדָּל	און ער איז גרויס געוואָרען,
וַיֵּשֶׁב בַּמִּדְבָּר	און ער האט געוואָהנט אין דער וויסטע,
וַיְהִי רֹבֶה קַשָּׁת׃	און ער איז געווען אַ בויגען שיסער.
21. וַיֵּשֶׁב	21. און ער האט געוואָהנט
בְּמִדְבַּר פָּארָן	אין דער וויסטע פאָרן,
וַתִּקַּח לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה	און זיין מוטער האט פיר איהם גענומען אַ פרוי
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון די לאַנד מצרים.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
22. וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא	22. און עס איז געווען אין יענער צייט:
וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	האט אבימלך געזאגט
וּפִיכֹל שַׂר צְבָאוֹ	און זיין [7]העער־פיהרער פיכול
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אֱלֹהִים עִמְּךָ	גאָט איז מיט דיר
בְּכֹל	אין אַלעס,
אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃	וואס דו טהוסט.
23. וְעַתָּה	23. און יעצט
הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים	שווער מיר ביי גאָט
הֵנָּה	היר,
אִם תִּשְׁקֹר	אויב דו וועסט פאַלש זיין
לִי	צו מיר,
וּלְנִינִי	אָדער צו מיין [8]זוהן,
וּלְנֶכְדִּי	אָדער צו מיין אייניקעל,
כַּחֶסֶד	ווי די גנאַדע,
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמְּךָ	וועלכע איך האב געטאָן מיט דיר,
תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי	זאָלסט'ו טהאָן מיט מיר
וְעִם הָאָרֶץ	און מיט די לאַנד,
אֲשֶׁר גַּרְתָּה בָּהּ׃	וואס דו האסט זיך אויפגעהאַלטען אין איהר.
24. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	24. און אברהם האט געזאגט:
אָנֹכִי אִשָּׁבֵעַ׃	איך וועל שווערען.
25. וְהוֹכִחַ אַבְרָהָם אֶת אֲבִימֶלֶךְ	25. און אברהם האט [9]פאָר־ווירפע געמאַכט אבימלך
עַל אֹדוֹת בְּאֵר הַמַּיִם	וועגען דעם וואַסער־ברונען,

1) געשטרויכען. 2) פון ווייטען. 3) דאס שטאַרבען פון דעם קינד. 4) טראָג. 5) און נעהם איהם אָן מיט'ן האַנד. 6) לאָגעל. 7) פעלד־מאַרשאַל. 8) קינד, קינדער. 9) אויסגערעדט, פאָרגעהאַלטען.

אֲשֶׁר גָּזְלוּ עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ	וועלכען אבימלך׳ס קנעכט האבען אוועג־גערויבט.
26. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	26. און אבימלך האט געזאָגט:
לֹא יָדַעְתִּי	איך ווייס ניט
מִי עָשָׂה	ווער עס האט געטהאָן
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך,
וְגַם אַתָּה	און אויך דו
לֹא הִגַּדְתָּ לִּי	האָסט מיר ניט געזאָגט,
וְגַם אָנֹכִי לֹא שָׁמַעְתִּי	און איך האב (עס) אויך ניט געהערט
בִּלְתִּי הַיּוֹם׃	אויסער הייטע.
27. וַיִּקַּח אַבְרָהָם	27. און אברהם האט גענומען
צֹאן וּבָקָר	שאָף און רינדער,
וַיִּתֵּן לַאֲבִימֶלֶךְ	און ער האט (זיי) געגעבען צו אבימלך,
וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי האבען ביידע גע־שלאָסען
בְּרִית׃	אַ בונד.
28. וַיַּצֵּב אַבְרָהָם	28. און אברהם האט אוועג־געשטעלט
אֶת שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן	[1]זיבען [2]שעפּסען
לְבַדְּהֶן׃	בעזונדער.
29. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	29. און אבימלך האט געזאָגט
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם:
מָה הֵנָּה	(צו) וואס זיינען
שֶׁבַע כְּבָשֹׂת הָאֵלֶּה	דיזע זיבען [2]שעפּסען,
אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ	וועלכע דו האָסט אוועג־געשטעלט
לְבַדָּנָה׃	בעזונדער?
30. וַיֹּאמֶר	30. און ער האט געזאָגט:
כִּי אֶת שֶׁבַע כְּבָשֹׂת	דען דיזע זיבען [2]שעפּסען
תִּקַּח מִיָּדִי	וועסט׳ו נעהמען פון מיין האַנד,
בַּעֲבוּר תִּהְיֶה לִּי	אום עס זאָל זיין צו מיר
לְעֵדָה	פיר א צייגניס,
כִּי חָפַרְתִּי	דאס איך האב געגראָבען
אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת׃	דיזען ברונען.
31. עַל כֵּן קָרָא	31. דאַרום האט מען גערופען
לַמָּקוֹם הַהוּא	יענעם אָרט
בְּאֵר שָׁבַע	באר שבע,
כִּי שָׁם	דען דאָרט
נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם׃	האבען זיי ביידע געשוואָרען
32. וַיִּכְרְתוּ בְרִית	32. און זיי האבען געשלאָסען אַ בונד
בִּבְאֵר שָׁבַע	אין באר שבע,
וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ	און אבימלך איז אויפ־געשטאַנען
וּפִיכֹל שַׂר צְבָאוֹ	און זיין העער־פיהרער פיכול,
וַיָּשֻׁבוּ	און זיי האבען זיך צוריק־געקעהרט
אֶל אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים׃	צו די לאַנד פלשתים.
33. וַיִּטַּע	33. און ער האט געפלאַנצט
אֵשֶׁל	אַ [3]פלאַנצונג
בִּבְאֵר שָׁבַע	אין באר שבע,
וַיִּקְרָא שָׁם	און ער האט דאָרט גערופען
בְּשֵׁם יְהֹוָה	אין דעם נאָמען פון יְיָ
אֵל עוֹלָם׃	דעם עוויגען גאָט.
34. וַיָּגָר אַבְרָהָם	34. און אברהם האט זיך אויפגעהאַלטען
בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים	אין די לאַנד פלשתים
יָמִים רַבִּים׃	פיעלע טעג.

Cap. XXII. כב

שְׁבִיעִי

1. וַיְהִי	1. און עס איז געוועזען
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	נאך דיזע [4]בעגעבענהייטען
וְהָאֱלֹהִים	און גאָט
נִסָּה אֶת אַבְרָהָם	האט געפּרופט אברהם,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט צו איהם געזאגט:
אַבְרָהָם	אברהם!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּנִי׃	היר בין איך.
2. וַיֹּאמֶר	2. און ער האט געזאגט:
קַח נָא	נעהם דאָך
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידְךָ	דיין איינציגען (זוהן),
אֲשֶׁר אָהַבְתָּ	וועלכען דו ליבסט,
אֶת יִצְחָק	יצחק,
וְלֶךְ לְךָ	און גיי דיר
אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה	צו די לאַנד מוריה,
וְהַעֲלֵהוּ שָׁם	און ברייננ איהם דאָרט אויף
לְעֹלָה	פיר אַ [5]בראַנד־אָפּפער

1) די זיבען 2) לעמער, יונגע שאָף. 3) טאַמאַריסקע, טערעבינטען בוים. 4) זאַכען, פּאַסירונגען. 5) גאַנץ־אָפּפער.

עַל אַחַד הֶהָרִים	אויף איינעם פון די בערג,
אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ׃	וועלכען איך וועל דיר זאגען.
3. וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם	3. און אברהם איז אויפ־געשטאנען פריה
בַּבֹּקֶר	דעם־מארגענס,
וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ	און ער האט געזאטעלט זיין אייזעל,
וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו	און ער האט גענומען זיינע צוויי קנאבען
אִתּוֹ	מיט [1]איהם,
וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ	און זיין זוהן יצחק,
וַיְבַקַּע	און ער האט צושפאלטען
עֲצֵי עֹלָה	האלץ (צום) בראנד־אפפער,
וַיָּקָם	און ער איז אויפגעשטאנען,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאנגען
אֶל הַמָּקוֹם	צו דעם ארט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים׃	וועלכען גאט האט איהם געזאגט.
4. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	4. אויף דעם דריטען טאג,
וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם	האט אברהם אויפגעהייבען
אֶת עֵינָיו	זיינע אויגען,
וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם	און ער האט געזעען דעם ארט
מֵרָחֹק׃	פון ווייטען.
5. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	5. און אברהם האט געזאגט
אֶל נְעָרָיו	צו זיינע קנאבען:
שְׁבוּ לָכֶם פֹּה	זיצט אייך היר
עִם הַחֲמוֹר	מיט דעם אייזעל,
וַאֲנִי וְהַנַּעַר	און איך און דער קנאבע
נֵלְכָה עַד כֹּה	וועלען גיין ביז [2]דארטען,
וְנִשְׁתַּחֲוֶה	און מיר וועלען [3]זיך בוקען,
וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם׃	און מיר וועלען זיך צוריק־קערען צו אייך.
6. וַיִּקַּח אַבְרָהָם	6. און אברהם האט גענומען
אֶת עֲצֵי הָעֹלָה	די האלץ (צום) בראנד־אפפער,
וַיָּשֶׂם עַל יִצְחָק בְּנוֹ	און ער האט ארויף־געלייגט אויף זיין זוהן יצחק,
וַיִּקַּח בְּיָדוֹ	און ער האט גענומען אין זיין האנד
אֶת הָאֵשׁ	די פייער
וְאֶת הַמַּאֲכֶלֶת	און דעם [4]שלאכט־מעסער,
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען ביידע געגאנגען
יַחְדָּו׃	צוזאמען.

7. וַיֹּאמֶר יִצְחָק	7. און יצחק האט געזאגט:
אֶל אַבְרָהָם אָבִיו	צו זיין פאטער אברהם,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָבִי	מיין פאטער!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֶּנִּי בְנִי	היר בין איך, מיין זוהן.
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים	זעה, היר איז די פייער און די האלץ;
וְאַיֵּה הַשֶּׂה	אבער וואו איז דער [5]לאם
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד־אפפער?
8. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	8. און אברהם האט געזאגט:
אֱלֹהִים	גאט
יִרְאֶה לּוֹ הַשֶּׂה	וועט זיך זעהן דעם לאם
לְעֹלָה	פיר א בראנד־אפפער,
בְּנִי	מיין זוהן!
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען ביידע געגאנגען
יַחְדָּו׃	צוזאמען.
9. וַיָּבֹאוּ	9. און זיי זיינען געקומען
אֶל הַמָּקוֹם	צו דעם ארט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים	וועלכען גאט האט איהם געזאגט,
וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם	און אברהם האט דארט געבויט
אֶת הַמִּזְבֵּחַ	דעם אלטאר,
וַיַּעֲרֹךְ אֶת הָעֵצִים	און ער האט [6]געארדנעט די האלץ,
וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	און ער האט געבונדען זיין זוהן יצחק,
וַיָּשֶׂם אֹתוֹ	און ער האט איהם ארויף־געלייגט
עַל הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אלטאר
מִמַּעַל לָעֵצִים׃	איבער די האלץ.
10. וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם	10. און אברהם האט אויס־געשטרעקט
אֶת יָדוֹ	זיין האנד
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אֶת הַמַּאֲכֶלֶת	דעם [4]שלאכט־מעסער,
לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ׃	צו שלאכטען זיין זוהן.
11. וַיִּקְרָא אֵלָיו	11. דאן האט צו איהם גערופען
מַלְאַךְ יְהוָה	איין ענגעל פון דעם עוויגען
מִן הַשָּׁמַיִם	פון הימעל,

1) זיך. 2) אהין. 3) אנבעטען. 4) מעסער. 5) שעפס. 6) אויסגעלייגט, צורעכט געמאכט; צובערייט.

וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אַבְרָהָם אַבְרָהָם	אברהם! אברהם!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּנִי:	היר בין איך!
12. וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאגט:
אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ	דו זאלסט ניט אויס־שטרעקען דיין האנד
אֶל הַנַּעַר	צו דעם קנאבע,
וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה	און דו זאלסט איהם גאר נישט טהאן,
כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי	דען יעצט ווייס איך,
כִּי יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה	דאס דו ביסט א גאטעס־פירכטיגער,
וְלֹא חָשַׂכְתָּ	און האסט ניט [1]פערמידען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן
אֶת יְחִידְךָ	דיין איינציגען (זוהן)
מִמֶּנִּי:	פון מיר.
13. וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם	13. און אברהם האט אויפ־געהייבען
אֶת עֵינָיו	זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזעהן,
וְהִנֵּה אַיִל אַחַר	דאס איין [2]אנדער ווידער
נֶאֱחַז	איז געוועזן [3]אנגענומען
בַּסְּבַךְ	אין [4]בוים־צווייגען
בְּקַרְנָיו	מיט זיינע הערנער,
וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם	און אברהם איז געגאנגען
וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל	און ער האט גענומען דעם ווידער,
וַיַּעֲלֵהוּ	און ער האט איהם אויפגע־בראכט
לְעֹלָה	פיר א בראנד־אָפּפער
תַּחַת בְּנוֹ:	אנשטאט זיין זוהן.
14. וַיִּקְרָא אַבְרָהָם	14. און אברהם האט גע־רופען
שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא	דעם נאמען פון יענעם ארט:
יְהוָה יִרְאֶה	גאט וועט זעהן.
אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם	ווי עס ווערט (נאך) הייטע געזאגט:
בְּהַר יְהוָה	אויף דעם בארג פון דעם עוויגען
יֵרָאֶה:	וועט עס געזען ווערען.
15. וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יי	15. און דער ענגעל פון דעם עוויגען האט גערופען
אֶל אַבְרָהָם	צו אברהם
שֵׁנִית	א צווייטען מאל
מִן הַשָּׁמָיִם:	פון הימעל.
16. וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט:
בִּי נִשְׁבַּעְתִּי	ביי מיר האב איך געשווארען
נְאֻם יְהוָה	[5]זאגט דער עוויגער,
כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ	דאס ווייל דו האסט געטאן
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאך,
וְלֹא חָשַׂכְתָּ	און דו האסט ניט פערמידען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידֶךָ:	דיין איינציגען (זוהן).
17. כִּי בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ	17. דארום וועל איך דיר בענשען
וְהַרְבָּה אַרְבֶּה	און איך וועל מעהרען
אֶת זַרְעֲךָ	דיין זאמען,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערען פון הימעל
וְכַחוֹל	און ווי די זאמד,
אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם	וועלכע איז ביי דעם ברעג פון דעם מעער,
וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ	און דיין זאמען וועט ערבען
אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו:	דעם טויער פון זיינע פיינד.
18. וְהִתְבָּרְכוּ	18. און עס וועלען זיך בענשען
בְזַרְעֲךָ	מיט דיין זאמען
כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ	אלע נאציאנען פון דער ערד
עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ	דאפיר, ווייל דו האסט געהערט
בְּקֹלִי:	אין מיין שטימע.
19. וַיָּשָׁב אַבְרָהָם	19. און אברהם האט זיך צוריק־געקערט
אֶל נְעָרָיו	צו זיינע קנאבען,
וַיָּקֻמוּ	און זיי זיינען אויפגעשטא־נען,
וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו	און זיי זיינען געגאנגען צוזאמען
אֶל בְּאֵר שָׁבַע	נאך באר שבע,
וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם	און אברהם האט געוואהנט
בִּבְאֵר שָׁבַע:	אין באר שבע.
מַפְטִיר	מפטיר
20. וַיְהִי	20. און עס איז געוועזן
אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	נאך דיזע [6]בעגעבענהייטען
וַיֻּגַּד לְאַבְרָהָם	איז אנגעזאגט געווארען צו אברהם
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הִנֵּה יָלְדָה מִלְכָּה גַם הִוא בָּנִים	זעה, אויך מלכה האט געבארען זיהן;

1) פערווייגערט. 2) אחר נאכדעם; פון הינטען; אדער: אחר נאחז, וועלכער איז נאכדעם געוועזן פערוויקעלט. 3) פערוויקעלט. 4) דיקיכט. 5) דער שפרוך, אדער: דאס ווארט, פון דעם עוויגען. 6) זאכען. פאסירונגען.

לְנָחוֹר אָחִיךָ׃	צו דיין ברודער נחור.
21. אֶת עוּץ בְּכֹרוֹ	21. עוץ, זיין ערשט־געבאָ־רענעם,
וְאֶת בּוּז אָחִיו	און בוז, זיין ברודער.
וְאֶת קְמוּאֵל	און קמואל,
אֲבִי אֲרָם׃	דער פאטער פון ארם.
22. וְאֶת כֶּשֶׂד	22. און כשד,
וְאֶת חֲזוֹ	און חזו,
וְאֶת פִּלְדָּשׁ	און פלדש,
וְאֶת יִדְלָף	און ידלף,
וְאֵת בְּתוּאֵל׃	און בתואל.
23. וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רִבְקָה	23. און בתואל האט געבאָ־רען רבקה.
שְׁמֹנָה אֵלֶּה	דיזע אכט
יָלְדָה מִלְכָּה לְנָחוֹר	האט מלכה געבאָרען צו נחור,
אֲחִי אַבְרָהָם׃	אברהם'ס ברודער.
24. וּפִילַגְשׁוֹ	24. און זיין קעבס־ווייב,
וּשְׁמָהּ רְאוּמָה	וואס איהר נאמען איז געוועזן ראומה,
וַתֵּלֶד גַּם הִוא	האט אויך געבאָרען:
אֶת טֶבַח	טבח,
וְאֶת גַּחַם	און גחם,
וְאֶת תַּחַשׁ	און תחש,
וְאֶת מַעֲכָה׃	און מעכה.

חַיֵּי שָׂרָה — CHAYE SARAH

Cap. XXIII. — כג

1. וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה	1. און די לעבענס־(צייט) פון שרה איז געוועזן
מֵאָה שָׁנָה	הונדערט יאהר
וְעֶשְׂרִים שָׁנָה	און צוואַנציג יאָהר
וְשֶׁבַע שָׁנִים	און זיבען יאָהר.
שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה׃	(דאס זיינען געוועזן) די לעבענס־יאהרען פון שרה.
2. וַתָּמָת שָׂרָה	2 און שרה איז געשטאָרבען
בְּקִרְיַת אַרְבַּע	אין קרית ארבע,
הִוא חֶבְרוֹן	דאס איז חברון,
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאַנד כנען,
וַיָּבֹא אַבְרָהָם	און אברהם איז געקומען
לִסְפֹּד לְשָׂרָה	צו בעקלאָגען שרה
וְלִבְכֹּתָהּ׃	און איהר צו בעוויינען.
3. וַיָּקָם אַבְרָהָם	3. און אברהם איז אויפגע־שטאַנען
מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ	[1]פון זיין טויטען,
וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חֵת	און ער האט גערעט צו די קינדער חת
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
4. גֵּר וְתוֹשָׁב	4. אַ פרעמדער און איין איינ־וואָהנער
אָנֹכִי עִמָּכֶם	בין איך מיט אייך,
תְּנוּ לִי	גיט מיר
אֲחֻזַּת קֶבֶר	איין [2]איינענטהום־גראַב
עִמָּכֶם	ביי אייך,
וְאֶקְבְּרָה מֵתִי	און איך וועל בעגראָבען מיין טויטען
מִלְּפָנָי׃	[3]פון פאר מיר.
5. וַיַּעֲנוּ בְנֵי חֵת אֶת אַבְרָהָם	5. און די קינדער חת האבען געאַנטוואָרט אברהם
לֵאמֹר לוֹ׃	איהם זאָגענדיג:
6. שְׁמָעֵנוּ אֲדֹנִי	6. הער אונז, מיין הערר!
נְשִׂיא אֱלֹהִים	אַ געטליכער פירשט
אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ	ביזט'ו [4]צווישען אונז.
בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ	אין דעם בעסטען פון אונזערע גראַבען,
קְבֹר אֶת מֵתֶךָ	בעגראַב דיין טויטען,
אִישׁ מִמֶּנּוּ	קיין מאַן פון אונז
אֶת קִבְרוֹ לֹא יִכְלֶה מִמְּךָ	וועט ניט פערמיידען פון דיר זיין גראַב
מִקְּבֹר מֵתֶךָ׃	[5]צו בעגראָבען דיין טויטען.
7. וַיָּקָם אַבְרָהָם	7. און אברהם איז אויפגע־שטאַנען
וַיִּשְׁתַּחוּ	און ער האט זיך געבוקט
לְעַם הָאָרֶץ	צו דעם פאָלק פון די לאַנד,
לִבְנֵי חֵת׃	צו די קינדער חת.
8. וַיְדַבֵּר אִתָּם	8. און ער האט מיט זיי גערעט
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם	[6]אויב עס איז אייער ווילען
לִקְבֹּר אֶת מֵתִי	צו בעגראָבען מיין טויטען
מִלְּפָנַי	[3]פון פאר מיר,
שְׁמָעוּנִי	(דאַן) הערט מיך,
וּפִגְעוּ לִי	און בעט פיר מיך
בְּעֶפְרוֹן בֶּן צֹחַר׃	ביי עפרון דער זוהן פון צחר.

1)פון פאר. 2)ערב־בעגרעבניס. 3)פון מיר. 4)אונטער. 5)פון צו. 6)אויב איהר זייט גענייגט.

9. וְיִתֶּן לִי	9. דאס ער זאל מיר געבּען
אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה	די יהייל מכפלה,
אֲשֶׁר לוֹ	וועלכע געהערט צו איהם,
אֲשֶׁר בִּקְצֵה שָׂדֵהוּ	וועלכע איז ביים [2]ענד פון זיין פעלד,
בְּכֶסֶף מָלֵא	פיר (די) פולע געלד
יִתְּנֶנָּה לִּי	זאל ער מיר איהר געבען
בְּתוֹכְכֶם	צווישען אייך
לַאֲחֻזַּת קָבֶר:	פיר איין [3]אייגענטהום־גראַב
10. וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב	10. און עפרון האט געוואָהנט
בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת	צווישען די קינדער חת.
וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי אֶת אַבְרָהָם	און עפרון דער חתי האט געאַנטוואָרט אברהם
בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת	אין די אויערן פון די קינדער חת
לְכֹל בָּאֵי	פאַר אַלע, וואס זיינען געקומען
שַׁעַר עִירוֹ	(אין) דעם טויער פון זיין שטאָט.
לֵאמֹר:	זאָגענדיג:
11. לֹא אֲדֹנִי	ניין, מיין הערר!
שְׁמָעֵנִי	הער מיך,
הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ	די פעלד האב איך דיר אַוועג־געגעבען
וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ	און די הייל, וועלכע איז אין איהם.
לְךָ נְתַתִּיהָ	האב איך איהר דיר אוועג־געגייבען,
לְעֵינֵי בְנֵי עַמִּי	פאר די אויגען פון די קינדער פון מיין פאָלק
נְתַתִּיהָ לָּךְ	האב איך איהר דיר אוועג־געגעבען;
קְבֹר מֵתֶךָ:	בעגראָב היין טויטען.
12. וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם	12. און אברהם האט זיך געבוקט
לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ:	פאר דעם פאָלק פון די לאַנד.
13. וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן	13. און ער האט גערעט צו עפרון
בְּאָזְנֵי עַם הָאָרֶץ	אין די אויערן פון דעם פאָלק פון די לאַנד
לֵאמֹר	זאָגעדיג:
אַךְ אִם אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי	ווען דו וואָלסט מיך נור געהערט!
נָתַתִּי כֶּסֶף הַשָּׂדֶה	איך גיב די געלד (פיר) די פעלד,
קַח מִמֶּנִּי	נעהם עס פון מיר,
וְאֶקְבְּרָה אֶת מֵתִי שָׁמָּה:	און איך וועל דאָרט בעגראָבען מיין טויטען.

14. וַיַּעַן עֶפְרוֹן אֶת אַבְרָהָם	14. און עפרון האט געאַנטוואָרט אברהם
לֵאמֹר לוֹ:	איהם זאָגענדיג:
15. אֲדֹנִי	15. מיין הערר!
שְׁמָעֵנִי	הער מיך!
אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף	אַ לאַנד פון פיר הונדערט שקל זילבער
בֵּינִי וּבֵינְךָ	צווישען מיר און צווישען דיר
מַה הִוא	[4]וואס איז דאָס?
וְאֶת מֵתְךָ קְבֹר:	בעגראָב (נור) דיין טויטען,
16. וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן	16. און אברהם האט [5]פער־שטאַנען עפרון,
וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן	און אברהם האט אָבגע־וועגען צו עפרון
אֶת הַכֶּסֶף	די זילבער,
אֲשֶׁר דִּבֶּר	וועלכע ער האט גערעט,
בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת	אין די אויערן פון די קינדער חת,
אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף	פיר הונדערט שקל זילבער
עֹבֵר לַסֹּחֵר:	גאַנגבאַר ביים קויפמאַן.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
17. וַיָּקָם	17. און עס איז געבליבען שטעהן
שְׂדֵה עֶפְרוֹן	די פעלד פון עפרון,
אֲשֶׁר בַּמַּכְפֵּלָה	וועלכע איז אין מכפלה,
אֲשֶׁר לִפְנֵי מַמְרֵא	וועלכע איז פאַר ממרא,
הַשָּׂדֶה	די פעלד
וְהַמְּעָרָה	און די הייל,
אֲשֶׁר בּוֹ	וועלכע איז אין איהם
וְכָל הָעֵץ	און יעדער בוים
אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה	וועלכער (וואַר) אין פעלד,
אֲשֶׁר בְּכָל גְּבֻלוֹ	וועלכער (וואַר) אין זיין גאַנצען גרענעץ
סָבִיב:	אַרים.
18. לְאַבְרָהָם	18. ביי אברהם
לְמִקְנָה	פיר אַ [6]קויפ־גוט,
לְעֵינֵי בְנֵי חֵת	פאַר די אויגען פון די קינדער חת
בְּכֹל בָּאֵי	פאַר אַלע, וואס זיינען געקומען

1) דאָפּעלע הייל. 2) ברעג. 3) ערב־בעגרעבּנים. 4) וואס פיר א ווערטה האט עס? 5) צוגעהערט. 6) איינקויף.

שַׁעַר עִירוֹ:	(אין) דעם טויער פון זיין שטאָט.
19. וְאַחֲרֵי כֵן	19. און נאָכדעם
קָבַר אַבְרָהָם	האט אברהם בעגראָבען
אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ	זיין פרוי שרה
אֶל מְעָרַת	אין די הייל
שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה	פון די פעלד מכפלה
עַל פְּנֵי מַמְרֵא	פאר ממרא,
הִיא חֶבְרוֹן	דאס איז חברון,
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן:	אין די לאנד כנען.
20. וַיָּקָם	20. און עס איז געבליבען שטעהן
הַשָּׂדֶה	די פעלד
וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ	און די הייל, וועלכע (וואַר) אין איהם,
לְאַבְרָהָם	ביי אברהם
לַאֲחֻזַּת קָבֶר	פיר איין [1]אייגענטהום־גראַב
מֵאֵת בְּנֵי חֵת:	פון די קינדער חת.

CAP. XXIV. כד

1. וְאַבְרָהָם זָקֵן	1. און אברהם איז געוועזען אַלט,
בָּא בַּיָּמִים	ער איז געקומען אין די [2]יאָהרען,
וַיהוָה	און דער עוויגער
בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם	האט געבענשט אברהם
בַּכֹּל:	מיט אַלעס.
2. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	2. און אברהם האט געזאָגט
אֶל עַבְדּוֹ	צו זיין קנעכט,
זְקַן בֵּיתוֹ	דעם עלטסטען פון זיין הויז,
הַמֹּשֵׁל	וועלכער האט געהערשט
בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ	איבער אַלעס, וואס געהערט צו איהם,
שִׂים נָא יָדְךָ	לייג דאָך דיין האַנד
תַּחַת יְרֵכִי:	אונטער מיין [3]היפטע.
3. וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּיהוָה	3. און איך וועל דיר בעשוועהרען ביי דעם עוויגען,
אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם	דער גאט פון דעם הימעל
וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ	און דער גאט פון די ערד.
אֲשֶׁר לֹא תִקַּח	דאס דו זאָלסט ניט נעהמען
אִשָּׁה	אַ פרוי
לִבְנִי	פיר מיין זוהן
מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי	פון די טעכטער פון דעם כנעני,
אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב	וואס איך וואָהן
בְּקִרְבּוֹ:	[4]צווישען איהם.
4. כִּי אֶל אַרְצִי	4. זאָנדערן צו מיין לאַנד
וְאֶל מוֹלַדְתִּי	און צו מיין געבורטס־אָרט
תֵּלֵךְ	זאָלסט'ו גייןָ,
וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה	און דו זאָלסט נעהמען אַ פרוי
לִבְנִי	פיר מיין זוהן,
לְיִצְחָק:	פיר יצחק.
5. וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָעֶבֶד	5. און דער קנעכט האט צו איהם געזאגט:
אוּלַי	פילייכט
לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה	וועט די פרוי ניט וועלען
לָלֶכֶת אַחֲרַי	[5]געהן נאך מיר
אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת	צו דיזע לאַנד,
הֶהָשֵׁב אָשִׁיב	זאל איך צוריק־פיהרען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן
אֶל הָאָרֶץ	צו די לאַנד,
אֲשֶׁר יָצָאתָ מִשָּׁם:	וואס דו ביסט אַרויסגעגאַנגען פון דאָרט?
6. וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם	6. און אברהם האט צו איהם געזאגט:
הִשָּׁמֶר לְךָ	היט דיך
פֶּן תָּשִׁיב אֶת בְּנִי שָׁמָּה:	דאס דו זאָלסט דאָרט ניט צוריק־פיהרען מיין זוהן.
7. יְהוָה	7. דער עוויגער,
אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם	דער גאט פון דעם הימעל,
אֲשֶׁר לְקָחַנִי	וועלכער האט מיר גענומען
מִבֵּית אָבִי	פון מיין פאטער׳ס הויז
וּמֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי	און פון מיין געבורטס־לאַנד,
וַאֲשֶׁר דִּבֶּר לִי	און וועלכער האט גערעדט צו מיר,
וַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לִי	און וועלכער האט געשוואָרען צו מיר,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לְזַרְעֲךָ	צו דיין זאמען
אֶתֵּן	וועל איך געבען
אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזע לאַנד.
הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ	ער וועט שיקען זיין ענגעל
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי	און דו וועסט נעהמען אַ פרוי פיר מיין זוהן,
מִשָּׁם:	פון דאָרט.

1)ערב־בעגרעבניס. 2)טעג. 3)לענדע. 4)אונטער. 5)צו גייהן.

8. וְאִם לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה	8. אָבער אויב די פרוי וועט ניט וועלען
לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ	צו געהן נאך דיר,
וְנִקִּיתָ	דאַן ביסט׳ו ריין
מִשְּׁבֻעָתִי זֹאת	פון מיין דיעזען שוואור,
רַק אֶת בְּנִי	נור מיין זוהן
לֹא תָשֵׁב שָׁמָּה :	זאָלסט׳ו דאָרט ניט צוריק־פיהרען.
9. וַיָּשֶׂם הָעֶבֶד	9. און דער קנעכט האָט געלייגט
אֶת יָדוֹ	זיין האַנד
תַּחַת יֶרֶךְ אַבְרָהָם	אונטער די [1]היפטע פון אברהם
אֲדֹנָיו	זיין העררן,
וַיִּשָּׁבַע לוֹ	און ער האט צו איהם געשוואָרען
עַל הַדָּבָר הַזֶּה :	אויף דיזע זאַך.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
10. וַיִּקַּח הָעֶבֶד	10. און דער קנעכט האט גענומען
עֲשָׂרָה גְמַלִּים	צעהן קאַמעלען
מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו	פון זיין העררן׳ס קאַמעלען,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז אַוועג־געגאַנגען
וְכָל טוּב אֲדֹנָיו	און אַלעס גוטס פון זיין העררן
בְּיָדוֹ	(האט ער גענומען) אין זיין האַנד,[2]
וַיָּקָם	און ער איז אויפגעשטאַנען,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאַנגען
אֶל אֲרַם נַהֲרַיִם	נאך אַרם נהרים,
אֶל עִיר נָחוֹר :	צו די שטאָט פון נחור.
11. וַיַּבְרֵךְ הַגְּמַלִּים	11. און ער האט געמאַכט קניען די קאַמעלען
מִחוּץ לָעִיר	פון אויסען שטאָט
אֶל בְּאֵר הַמָּיִם	ביי דעם וואַסער־ברונען,
לְעֵת עֶרֶב	צו אַבענד צייט,
לְעֵת	צו די צייט
צֵאת הַשֹּׁאֲבֹת :	ווען די (וואַסער)־שעפּע־רינ׳ס געהען ארויס.
12. וַיֹּאמַר	12. און ער האט געזאָגט:
יְהוָה	עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם	דער גאָט פון מיין העררר אברהם,
הַקְרֵה נָא לְפָנַי	מאַך דאָך טרעפען פאַר מיר[3]
הַיּוֹם	הייטע,
וַעֲשֵׂה חֶסֶד	און טהוא גנאַדע
עִם אֲדֹנִי אַבְרָהָם :	מיט מיין העררן אברהם.
13. הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב	13. זעה, איך שטעה
עַל עֵין הַמָּיִם	ביי דעם וואַסער־קוואַל
וּבְנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר	און די טעכטער פון די שטאָט־לייטע
יֹצְאֹת	געהען ארויס
לִשְׁאֹב מָיִם :	צו שעפּעז וואַסער.
14. וְהָיָה	14. און עס זאָל זיין,
הַנַּעֲרָה	די [4]מיידעל,
אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ	וואס איך וועל זאָגען צו איהר:
הַטִּי נָא כַדֵּךְ	בייג דאָך איין דיין קרוג,
וְאֶשְׁתֶּה	און איך וועל טרינקען,
וְאָמְרָה	און זי וועט זאָגען:
שְׁתֵה	טרינק,
וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה	און אויך דיינע קאַמעלען וועל איך אָנטרינקען,
אֹתָהּ הֹכַחְתָּ	איהר האָסט׳ו בעשטימט
לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק	צו דיין קנעכט, צו יצחק,
וּבָהּ אֵדַע	און דאַמיט וועל איך וויסען,
כִּי עָשִׂיתָ חֶסֶד	דאס דו האָסט געטהאָן גנאַדע
עִם אֲדֹנִי :	מיט מיין העררן.
15. וַיְהִי	15. און עס איז [5]געוועזן:
הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר	איידער ער האט נאך געענ־דיגט ריידען,
וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת	איז רבקה ארויס־געגאַנגען,
אֲשֶׁר יֻלְּדָה לִבְתוּאֵל	וועלכע איז געבאָרען גע־וואָרען ביי בתואל,
בֶּן מִלְכָּה	דער זוהן פון מלכה,
אֵשֶׁת נָחוֹר	נחור׳ס פרוי,
אֲחִי אַבְרָהָם	אברהם׳ס ברודער
וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ :	און איהר קרוג (וואַר) אויף איהר שולטער.
16. וְהַנַּעֲרָה	16. און די [4]מיידעל
טֹבַת מַרְאֶה מְאֹד	(איז געוועזן) פון זעהר [6]גוטען אַנזעהן,
בְּתוּלָה	אַ יונג־פרוי,
וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ	און אַ מאַן האט איהר ניט ערקענט,
וַתֵּרֶד הָעַיְנָה	און זי איז אַראָב־געגאַנגען צום קוואַל,
וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ	און זי האט אָנגעפילט איהר קרוג,
וַתָּעַל :	און זי איז אַרויפ־געגאַנגען.
17. וַיָּרָץ הָעֶבֶד	17. און דער קנעכט איז געלאָפען
לִקְרָאתָהּ	ענטקעגען איהר

1) לענדע. 2) מיט זיך. 3) לאָז עס מיר דאָך געל׳נגען. 4) מעדכען. 5) געשעהן. 6) שעהנעם.

וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
הַגְמִיאִינִי נָא	[1]לאָז מיר דאָך טרינקען
מְעַט מַיִם	אַ ביסעל וואַסער
מִכַּדֵּךְ:	פון דיין קרוג.
18. וַתֹּאמֶר	18. און זי האט געזאגט:
שְׁתֵה אֲדֹנִי	טרינק, מיין הערר,
וַתְּמַהֵר	און זי האט געאַיילט,
וַתֹּרֶד כַּדָּהּ	און זי האט אַראָבגעלאָזען איהר קרוג
עַל יָדָהּ	אויף איהר האַנד,
וַתַּשְׁקֵהוּ:	און זי האט איהם אָנגע־טרונקען.
19. וַתְּכַל לְהַשְׁקֹתוֹ	19. און (ווען) זי האט גע־ענדיגט איהם אָנצוטרינקען,
וַתֹּאמֶר	האט זי געזאָגט:
גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב	אויך פיר דיינע קאַמעלען וועל איך אָנשעפען
עַד אִם כִּלּוּ לִשְׁתֹּת:	ביז זיי וועלען ענדיגען טרינקען.
20. וַתְּמַהֵר	20. און זי האט געאַיילט,
וַתְּעַר כַּדָּהּ	און זי האט [2]אויסגעליידיגט איהר קרוג
אֶל הַשֹּׁקֶת	אין די טרענק־רינע,
וַתָּרָץ עוֹד אֶל הַבְּאֵר	און זי איז נאך־(אַ מאָל) געלאָפען צום ברונען
לִשְׁאֹב	אָנצושעפען,
וַתִּשְׁאַב	און זי האט אָנגעשעפט
לְכָל גְּמַלָּיו:	פיר אַלע זיינע קאַמעלען.
21. וְהָאִישׁ	21. און דער מאַן
מִשְׁתָּאֵה לָהּ	האט איהר פערוואונדערט אָנגעקוקט,
מַחֲרִישׁ	שווייגענדיג,
לָדַעַת	צו [3]וויסען
הַהִצְלִיחַ יְיָ דַּרְכּוֹ	צו האט דער עָוויגער בע־גליקט זיין וועג
אִם לֹא:	אָדער ניט.
22. וַיְהִי	22. און עס איז געוועזן,
כַּאֲשֶׁר כִּלּוּ הַגְּמַלִּים	ווי די קאַמעלען האבען געענדיגט
לִשְׁתּוֹת	צו טרינקען,
וַיִּקַּח הָאִישׁ	האט דער מאַן גענומען
נֶזֶם זָהָב	אַ גאָלדענעם נאָז־רינג,
בֶּקַע מִשְׁקָלוֹ	אַ האַלבער (שֶׁקֶל) (וואַר) זיין געוויכט,
וּשְׁנֵי צְמִידִים	און צוויי אַרם־בענדער
עַל יָדֶיהָ	[4]פיר איהרע הענד,

עֲשָׂרָה זָהָב	צעהן (שקל) גאָלד,
מִשְׁקָלָם:	(וואַר) זייער געוויכט.
23. וַיֹּאמֶר	23. און ער האט געזאגט:
בַּת מִי אַתְּ	וועמענס טאָכטער ביסט׳ו?
הַגִּידִי נָא לִי	זאָג דאָך מיר,
הֲיֵשׁ בֵּית אָבִיךְ	איז דאָ אין דיין פאָטערס־הויז
מָקוֹם לָנוּ	איין אָרט פיר אונז
לָלִין:	איבער־צו־נעכטיגען?
24. וַתֹּאמֶר אֵלָיו	24. און זי האט געזאָגט צו איהם:
בַּת בְּתוּאֵל אָנֹכִי	איך בין די טאָכטער פון בתואל,
בֶּן מִלְכָּה	דער זוהן פון מלכה,
אֲשֶׁר יָלְדָה לְנָחוֹר:	וועלכען זי האט געבאָרען צו נחור.
25. וַתֹּאמֶר אֵלָיו	25. און זי האט צו איהם געזאָגט:
גַּם תֶּבֶן	אויך שטרוי,
גַּם מִסְפּוֹא	אויך פוטער
רַב עִמָּנוּ	(איז דאָ) פיעל ביי אונז,
גַּם מָקוֹם לָלוּן:	אויך איין אָרט צום איבער־נעכטיגען.
26. וַיִּקֹּד הָאִישׁ	26. און דער מאַן האט זיך [5]געקניט,
וַיִּשְׁתַּחוּ לַיהוָה:	און ער האט זיך געבוקט צום עוויגען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
27. וַיֹּאמֶר	27. און ער האט געזאָגט.
בָּרוּךְ יְהוָה	געלויבט איז דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם	דער גאָט פון מיין הערין אברהם,
אֲשֶׁר לֹא עָזַב	וועלכער האט ניט אָבגע־לאָזען
חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ	זיין גנאַדע און [6]טרייע
מֵעִם אֲדֹנִי	פון מיין הערין.
אָנֹכִי בַּדֶּרֶךְ	איך (בין) אויף דעם וועג,
נָחַנִי יְהוָה	(וואס) דער עוויגער האט מיך געפיהרט
בֵּית אֲחֵי אֲדֹנִי:	(צו די הויז פון מיין הערין׳ס ברידער.
28. וַתָּרָץ הַנַּעֲרָה	28. און די [7]מיידעל איז געלאָפען
וַתַּגֵּד	און זי האט דערציילט
לְבֵית אִמָּהּ	[8]צו איהר מוטער׳ס־הויז
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה:	[9]דיזע זאַכען.
29. וּלְרִבְקָה אָח	29. און רבקה האט געהאַט אַ ברודער
וּשְׁמוֹ לָבָן	און זיין נאמען (וואַר) לבן,
וַיָּרָץ לָבָן אֶל הָאִישׁ	און לבן איז געלאָפען צו דעם מאַן,

1) מאַך מיר דאָך אָנזופען, שלירפען. 2) אויסגעגאָסען. 3) ערפאַהרען. 4) (האט ער אָנגעטהאָן) אויף איהרע רענד. 5) פערנייגט. 6) ריכטיגקייט, וואַהרהייט. 7) מערכען. 8) אין. 9) ווי דיזע.

הַחוּצָה	אין דרויס׳ן,
אֶל הָעָיִן:	צום קוואַל.
30. וַיְהִי	30. און עס איז געוועזן,
כִּרְאֹת אֶת הַנֶּזֶם	ווי ער האט געזעהן דעם נאָז־רינג
וְאֶת הַצְּמִדִים	און די אַרם־בענדער
עַל יְדֵי אֲחֹתוֹ	אויף די הענד פון זיין שוועסטער
וּכְשָׁמְעוֹ	און ווי ער האט געהערט
אֶת דִּבְרֵי	די ווערטער
רִבְקָה אֲחֹתוֹ	פון זיין שוועסטער רבקה,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כֹּה דִבֶּר אֵלַי הָאִישׁ	אזוי האט צו מיר גערעט דער מאַן,
וַיָּבֹא אֶל הָאִישׁ	איז ער געקומען צו דעם מאַן
וְהִנֵּה עֹמֵד	און (ער זעהט) ער שטייט
עַל הַגְּמַלִּים	ביי די קאַמעלען,
עַל הָעָיִן:	ביי דעם קוואַל.
31. וַיֹּאמֶר	31. און ער האט געזאָגט:
בּוֹא בְּרוּךְ יְהוָה	קום, געבענשטער פון דעם עוויגען,
לָמָּה תַעֲמֹד בַּחוּץ	וואַרום שטייסט׳ו אין דרויסען?
וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת	איך האב דאָך אויפגעראַמט די הויז
וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים:	און איין אָרט פיר די קאַמעלען.
32. וַיָּבֹא הָאִישׁ	32. און דער מאַן איז געקומען
הַבַּיְתָה	אין הויז,
וַיְפַתַּח הַגְּמַלִּים	און ער האט [1]אָבגעזאָטעלט די קאַמעלען,
וַיִּתֵּן	און ער האט געגעבען
תֶּבֶן וּמִסְפּוֹא	שטרוי און פוטער
לַגְּמַלִּים	צו די קאַמעלען,
וּמַיִם	און וואַסער
לִרְחֹץ רַגְלָיו	צו וואַשען זיינע פיס
וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים	און די פיס פון די מענער,
אֲשֶׁר אִתּוֹ:	וועלכע (זיינען געווען) מיט איהם.
33. וַיּוּשַׂם לְפָנָיו	33. און מען האט פאַר איהם געלייגט
לֶאֱכֹל	צו עסען,
וַיֹּאמֶר	אָבער ער האט געזאָגט:
לֹא אֹכַל	איך וועל ניט עסען
עַד אִם דִּבַּרְתִּי	ביז איך וועל האבען גערעט
דְּבָרָי:	מיינע ווערטער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
דַּבֵּר:	רייד!
34. וַיֹּאמַר	34. און ער האט געזאָגט:
עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי:	אברהם׳ס קנעכט (בין) איך.
35. וַיהוָה	35. און דער עוויגער
בֵּרַךְ אֶת אֲדֹנִי מְאֹד	האט זעהר געבענשט מיין העררן,
וַיִּגְדָּל	און ע׳ איז גרויס געוואָרען,
וַיִּתֶּן לוֹ	און ער האט איהם געגעבען
צֹאן וּבָקָר	שאָף און רינדער,
וְכֶסֶף וְזָהָב	און זילבער און גאָלד,
וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת	און קנעכט און דינסטען,
וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים:	און קאַמעלען און אייזלען.
36. וַתֵּלֶד שָׂרָה אֵשֶׁת אֲדֹנִי	36. און שרה, די פרוי פון מיין העררן, האט געבאָרען
בֵן לַאדֹנִי	אַ זוהן צו מיין העררן,
אַחֲרֵי זִקְנָתָהּ	[2]נאך איהר עלטער,
וַיִּתֶּן לוֹ	און ער האט איהם אָוועג־געגעבען
אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ:	אַלעס וואס איהם געהערט.
37. וַיַּשְׁבִּעֵנִי אֲדֹנִי	37. און מיין הערר האט מיך בעשוואָרען
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לֹא תִקַּח אִשָּׁה	דו זאלסט ניט נעהמען אַ פרוי
לִבְנִי	פיר מיין זוהן
מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי	פון די טעכטער פון דעם כנעני,
אֲשֶׁר אָנֹכִי יֹשֵׁב	וואס איך וואָהן
בְּאַרְצוֹ:	אין זיין לאַנד.
38. אִם לֹא	38. [3]זאָנדערן
אֶל בֵּית אָבִי	צו מיין פאָטער׳ס הויז
תֵּלֵךְ	זאלסט׳ו גיין
וְאֶל מִשְׁפַּחְתִּי	און צו מיין פאַמיליע,
וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי:	און דו זאלסט נעהמן אַ פרוי פיר מיין זוהן.
39. וָאֹמַר אֶל אֲדֹנִי	39. און איך האב געזאגט צו מיין העררן:
אֻלַי לֹא תֵלֵךְ הָאִשָּׁה	פילייכט וועט די פרוי ניט גיין
אַחֲרָי:	נאך מיר?
40. וַיֹּאמֶר אֵלָי	40. און ער האט צו מיר געזאגט:
יְהוָה	דער עוויגער,
אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי	וואס איך בין געגאַנגען

1)אָבגעצאַמט, לויז־געמאכט, געעפענט. 2)נאָכדעם ווי זי איז אַלט געוועזן. 3)אויב ניט.

לְפָנָיו	פאר איהם,
יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ אִתָּךְ	ער וועט שיקען זיין ענגעל מיט דיר,
וְהִצְלִיחַ דַּרְכֶּךָ	און ער וועט בעגליקען דיין וועג,
וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי	און דו וועסט נעמען א פרוי פיר מיין זוהן
מִמִּשְׁפַּחְתִּי	פון מיין פאַמיליע
וּמִבֵּית אָבִי׃	און פון מיין פאטער׳ס הויז.
41. אָז תִּנָּקֶה	41. דאַן זאָלסט׳ו [1]ריין זיין
מֵאָלָתִי	פון מיין שוואור.
כִּי תָבוֹא	ווען דו וועסט קומען
אֶל מִשְׁפַּחְתִּי	צו מיין פאַמיליע
וְאִם לֹא יִתְּנוּ לָךְ	און ווען זיי וועלען דיר (זי) ניט געבען,
וְהָיִיתָ נָקִי	דאַן זאָלסט׳ו זיין [1]ריין
מֵאָלָתִי׃	פון מיין שוואור.
42. וָאָבֹא הַיּוֹם	42. און איך בין הייטע געקומען
אֶל הָעָיִן	צום קוואַל,
וָאֹמַר	און איך האב געזאגט:
יְהוָה	עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם	דער גאָט פון מיין העררן אברהם,
אִם יֶשְׁךָ נָּא מַצְלִיחַ דַּרְכִּי	ווען דו וואָלסט בעגליקען מיין וועג,
אֲשֶׁר אָנֹכִי הֹלֵךְ	וואס איך גיי
עָלֶיהָ׃	אויף [2]איהר.
43. הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב	43. זעה, איך שטיי
עַל עֵין הַמָּיִם	ביי דעם וואַסער־קוואַל,
וְהָיָה	און עס זאל זיין
הָעַלְמָה	די [3]מיידעל,
הַיֹּצֵאת לִשְׁאֹב	וועלכע גייט אַרויס צו שעפּען,
וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ	און איך וועל צו איהר זאגען
הַשְׁקִינִי נָא	טרינק מיר דאך אָן
מְעַט מַיִם	אַ ביסעל וואַסער
מִכַּדֵּךְ׃	פון דיין קרוג.
44. וְאָמְרָה אֵלַי	44. און זי וועט צו מיר זאגען:
גַּם אַתָּה שְׁתֵה	אויך דו טרינק
וְגַם לִגְמַלֶּיךָ	און אויך פיר דיינע קאַמעלען
אֶשְׁאָב	וועל איך אָנשעפּען.
הִוא הָאִשָּׁה	זי איז די פרוי,

אֲשֶׁר הֹכִיחַ יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעשטימט
לְבֶן אֲדֹנִי׃	פיר דעם זוהן פון מיין העררן.
45. אֲנִי טֶרֶם אֲכַלֶּה לְדַבֵּר	45. איך האב נאך ניט געענדיגט ריידען
אֶל לִבִּי	צו מיין האַרצען.
וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת	און זעה, רבקה גייט אַרויס
וְכַדָּהּ עַל שִׁכְמָהּ	און איהר קרוג אויף איהר שולטער
וַתֵּרֶד הָעַיְנָה	און זי איז אַראָבגעגאַנגען צום קוואַל,
וַתִּשְׁאָב	און זי האט אָנגעשעפּט.
וָאֹמַר אֵלֶיהָ	און איך האב צו איהר געזאגט:
הַשְׁקִינִי נָא׃	טרינק דאך מיר אָן.
46. וַתְּמַהֵר	46. און זי האט געאַיילט,
וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ	און זי האט אַראָבגעלאָזען איהר קרוג
מֵעָלֶיהָ	פון [4]איהר,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
שְׁתֵה	טרינק,
וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה	און אויך דיינע קאַמעלען וועל איך אָנטרינקען,
וָאֵשְׁתְּ	און איך האב געטרונקען,
וְגַם הַגְּמַלִּים	און אויך די קאַמעלען
הִשְׁקָתָה׃	האט זי אָנגעטרונקען.
47. וָאֶשְׁאַל אֹתָהּ	47. און איך האב איהר געפרעגט,
וָאֹמַר	און איך האב געזאגט:
בַּת מִי אַתְּ	וועמענ׳ס טאָכטער ביסט׳ו?
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
בַּת בְּתוּאֵל	די טאָכטער פון בתואל,
בֶּן נָחוֹר	דער זוהן פון נחור,
אֲשֶׁר יָלְדָה לּוֹ מִלְכָּה	וועלכען מלכה האט צו איהם געבאָרען,
וָאָשִׂם הַנֶּזֶם	דאַן האב איך געלייגט דעם נאָז־רינג
עַל אַפָּהּ	אויף איהר נאָז
וְהַצְּמִידִים	און די אָרם־בענדער
עַל יָדֶיהָ׃	אויף איהרע הענד.
48. וָאֶקֹּד	48. און איך האב זיך געקניט
וָאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה	און איך האב זיך געבוקט צום עוויגען,
וָאֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה	און איך האב געלויבט דעם עוויגען,
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם	דעם גאָט פון מיין העררן אברהם,
אֲשֶׁר הִנְחַנִי	וועלכער האט מיך געפיהרט

1) פריי. 2) איריי. 3) מערכען. 4) זיך.

בְּדֶרֶךְ אֱמֶת	אויף דעם ריכטיגען וועג
לָקַחַת	צו נעהמען
אֶת בַּת אֲחִי אֲדֹנִי	די טאָכטער פון מיין הערן׳ס ברודער
לִבְנוֹ:	פיר זיין זוהן.
49. וְעַתָּה	49. און יעצט
אִם יֶשְׁכֶם עֹשִׂים	אויב איהר ווילט טהאָן
חֶסֶד וֶאֱמֶת	גנאַדע און [1]טרייע
אֶת אֲדֹנִי	מיט מיין הערן,
הַגִּידוּ לִי	זאָגט מיר,
וְאִם לֹא	און אויב ניט
הַגִּידוּ לִי	זאָגט מיר (אויך),
וְאֶפְנֶה	און איך וועל זיך ווענדען
עַל יָמִין	אויף רעכטס
אוֹ עַל שְׂמֹאל:	אָדער אויף לינקס.
50. וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל	50. און לבן און בתואל האבען געאַנטוואָרט
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאָגט:
מֵיְהוָה יָצָא הַדָּבָר	פון דעם עוויגען איז אַרויס־געגאַנגען די זאַך,
לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֵלֶיךָ	מיר קענען ניט ריידען צו דיר
רַע אוֹ טוֹב:	שלעכטעס אָדער גוטעס.
51. הִנֵּה רִבְקָה לְפָנֶיךָ	51. זעה, רבקה איז פאר דיר,
קַח וָלֵךְ	נעהם (זי) און גיי,
וּתְהִי אִשָּׁה	און זי זאל זיין אַ פרוי
לְבֶן אֲדֹנֶיךָ	צו דעם זוהן פון דיין הערן
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה:	ווי דער עוויגער האט גערעט.
52. וַיְהִי	52. און עס איז געוועזן
כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עֶבֶד אַבְרָהָם	ווי אברהם׳ס קנעכט האט געהערט
אֶת דִּבְרֵיהֶם	זייערע ווערטער,
וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה לַיְיָ:	האט ער זיך געבוקט צו דער ערד צום עוויגען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
53. וַיּוֹצֵא הָעֶבֶד	53. און דער קנעכט האט אַרויס־[2]גענומען
כְּלֵי כֶסֶף	זילבערנע [3]זאַכען
וּכְלֵי זָהָב	און גאָלדענע זאַכען
וּבְגָדִים	און קליידער,
וַיִּתֵּן לְרִבְקָה	און ער האט געגעבען צו רבקה,
וּמִגְדָּנֹת	און [4]קאָסטבאַרע זאַכען
נָתַן לְאָחִיהָ	האט ער געגעבען צו איהר ברודער
וּלְאִמָּהּ:	און צו איהר מוטער.
54. וַיֹּאכְלוּ	54 און זיי האָבען געגעסען
וַיִּשְׁתּוּ	און זיי האבען געטרונקען,
הוּא וְהָאֲנָשִׁים	ער און די מענער,
אֲשֶׁר עִמּוֹ	וועלכע (זיינען געוועזן) מיט איהם,
וַיָּלִינוּ	און זיי האבען איבער־גע־נעכטיגט
וַיָּקוּמוּ בַבֹּקֶר	און זיי זיינען אויפגעשטאַנען דעם־מאָרגענס,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
שַׁלְּחֻנִי לַאדֹנִי:	[5]שיקט מיך אַוועק צו מיין הערן.
55. וַיֹּאמֶר אָחִיהָ וְאִמָּהּ	55. און איהר ברודער און איהר מוטער האבען געזאגט
תֵּשֵׁב הַנַּעֲרָ אִתָּנוּ	זאָל די מיידעל ויצען ביי אונז
יָמִים	[6]א יאָהר,
אוֹ עָשׂוֹר	אָדער [7]צעהן מאָנאַט
אַחַר תֵּלֵךְ:	נאָכדעם וועט זי גיין.
56. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	56. און ער האט צו זיי געזאגט:
אַל תְּאַחֲרוּ אֹתִי	האַלט מיך ניט אויף,
וַיהוָה הִצְלִיחַ דַּרְכִּי	[8]ווען דער עוויגער האט בעגליקט מיין וועג,
שַׁלְּחוּנִי	שיקט מיר אַוועג,
וְאֵלְכָה לַאדֹנִי:	און איך וועל גיין צו מיין הערן.
57. וַיֹּאמְרוּ	57. און זיי האבען געזאגט:
נִקְרָא לַנַּעֲרָ	מיר וועלען רופען די מיידעל,
וְנִשְׁאֲלָה אֶת פִּיהָ:	און מיר וועלען פרעגען איהר מויל.
58. וַיִּקְרְאוּ לְרִבְקָה	58. און זיי האבען גערופען רבקה;
וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ	און זיי האבען צו איהר געזאגט:
הֲתֵלְכִי	ווילסט׳ו גיין
עִם הָאִישׁ הַזֶּה	מיט דיזען מאַן?
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
אֵלֵךְ:	איך וועל גיין.
59. וַיְשַׁלְּחוּ	59. און זיי האבען אַוועג־געשיקט
אֶת רִבְקָה אֲחֹתָם	זייער שוועסטער רבקה
וְאֶת מֵנִקְתָּהּ	און איהר אַמע
וְאֶת עֶבֶד אַבְרָהָם	און אברהם׳ס קנעכט
וְאֶת אֲנָשָׁיו:	און זיינע לייטע.

1) ריכטיגקייט, וואַרהייט. 2) געצוויגען, געבראַכט. 3) געפעס, גערעטה. 4) זיסע שפייזען. 5) לאָזט מיך גיין צו מיין הערן. 6) (איניגע) טעג. 7) צעהן (טעג). 8) דען, וויל.

60. וַיְבָרְכוּ אֶת רִבְקָה	60 און זיי האבען געבענשט רבקה,
וַיֹּאמְרוּ לָהּ	און זיי האבען צו איהר געזאגט:
אֲחֹתֵנוּ	אונזער שוועסטער,
אַתְּ הֲיִי	דו זאָלסט ווערען
לְאַלְפֵי רְבָבָה	צו צעהנדליג־טויזענדער,
וְיִירַשׁ זַרְעֵךְ	און דיין זאַמען זאל ערבען
אֵת שַׁעַר שֹׂנְאָיו׃	דעם טויער פון זיינע פיינד.
61. וַתָּקָם רִבְקָה	61. און רבקה איז אויפגעשטאַנען
וְנַעֲרֹתֶיהָ	און איהרע [1]מעדכען,
וַתִּרְכַּבְנָה	און זיי האבען געריטען
עַל הַגְּמַלִּים	אויף די קאַמעלען,
וַתֵּלַכְנָה	און זיי זיינען געגאַנגען
אַחֲרֵי הָאִישׁ	נאך דעם מאן,
וַיִּקַּח הָעֶבֶד אֶת רִבְקָה	און דער קנעכט האט גענומען רבקה.
וַיֵּלַךְ׃	און ער איז אַוועג-געגאַנגען.
62. וְיִצְחָק בָּא	62. און יצחק איז געקומען
מִבּוֹא	פון אַ [2]גאַנג
בְּאֵר לַחַי רֹאִי	(נאך) באר לחי ראי[3]
וְהוּא יוֹשֵׁב	און ער האט געוואָהנט
בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב׃	אין זיד־לאַנד.
63. וַיֵּצֵא יִצְחָק	63. און יצחק איז אַרויסגעגאַנגען
לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה	[4]נאָכצודיינקען אין פעלד
לִפְנוֹת עָרֶב	געגען אַבענד,
וַיִּשָּׂא עֵינָיו	און ער האט אויפגעהייבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזען,
וְהִנֵּה גְמַלִּים בָּאִים	[5]דאס קאַמעלען קומען.
64. וַתִּשָּׂא רִבְקָה	64. און רבקה האט אויפגעהייבען
אֶת עֵינֶיהָ	איהרע אויגען,
וַתֵּרֶא אֶת יִצְחָק	און זי האט געזען יצחק,
וַתִּפֹּל	און זי [6]האט זיך אַראָבגעלאָזען
מֵעַל הַגָּמָל׃	פון דעם קאַמעל.
65. וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד	65. און זי האט געזאגט צו דעם קנעכט:
מִי הָאִישׁ הַלָּזֶה	ווער איז יענער מאַן
הַהֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה	וועלכער גייט אין פעלד
לִקְרָאתֵנוּ	ענטגעגען אונז ?
וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד	און דער קנעכט האט געזאגט:
הוּא אֲדֹנִי	דאס איז מיין הערר,
וַתִּקַּח הַצָּעִיף	דאַן האט זי גענומען דעם שלייער,
וַתִּתְכָּס׃	און זי האט זיך בעדעקט.
66. וַיְסַפֵּר הָעֶבֶד	66. און דער קנעכט האט דערציילט
לְיִצְחָק	צו יצחק
אֵת כָּל הַדְּבָרִים	אַלע זאַכען,
אֲשֶׁר עָשָׂה׃	וועלכע ער האט געטאָן.
67. וַיְבִאֶהָ יִצְחָק	67. און יצחק האט איהר געבראַכט
הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ	אין דעם געצעלט פון זיין מוטער שרה.
וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה	און ער האט גענומען רבקה
וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה	און זי איז צו איהם געוואָרען פיר אַ פרוי.
וַיֶּאֱהָבֶהָ	און ער האט איהר געליבט.
וַיִּנָּחֵם יִצְחָק	און יצחק האט זיך געטרייסט
אַחֲרֵי אִמּוֹ׃	נאך זיין מוטער.

CAP. XXV. — כה

שִׁשִּׁי

1. וַיֹּסֶף אַבְרָהָם	1. [7]און אברהם האט געמעהרט
וַיִּקַּח אִשָּׁה	און ער האט גענומען א פרוי,
וּשְׁמָהּ קְטוּרָה	און איהר נאמען איז געוועזען קטורה.
2. וַתֵּלֶד לוֹ	2. און זי האט איהם געבאָרען
אֶת זִמְרָן וְאֶת יָקְשָׁן	זמרן און יקשן,
וְאֶת מְדָן וְאֶת מִדְיָן	און מדן און מדין,
וְאֶת יִשְׁבָּק וְאֶת שׁוּחַ	און ישבק און שוח.
3. וְיָקְשָׁן יָלַד	3. און יקשן האט געבאָרען
אֶת שְׁבָא וְאֶת דְּדָן	שבא און דדן.
וּבְנֵי דְדָן הָיוּ	און די זיהן פון דדן זיינען געווען:
אַשּׁוּרִם וּלְטוּשִׁם	אַשורים און לטושים
וּלְאֻמִּים׃	און לאומים.
4. וּבְנֵי מִדְיָן	4. און די זיהן פון מדין (זיינען געווען)
עֵיפָה וָעֵפֶר וַחֲנֹךְ	עיפה און עפר און חנוך,
וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה	און אַבידה און אלדעה,
כָּל אֵלֶּה	דיזע אַלע
בְּנֵי קְטוּרָה׃	(זיינען געווען) די זיהן פון קטורה.

1) מיידלעך; דינסטען: 2) רייזע. 3) ברונען פון זעהן (גאָט) לעבעדיגערהייט. 4) בעטען; שפּאַצירען; קלאָגען. 5) און זעה. 6) איז אַראָב־געפאַלען. 7) ויסף אברהם ויקח אשה. און אברהם האט ווידער גענומען א פרוי.

5. וַיִּתֵּן אַבְרָהָם	5. און אברהם האט אוועג־געגעבען
אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ	אלעס, וואס געהערט צו איהם,
לְיִצְחָק׃	צו יצחק.
6. וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים	6. און צו די זיהן פון די קעבס־ווייבער,
אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם	וועלכע אברהם האט געהאט,
נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנֹת	האט אברהם געגעבען געשענקע,
וַיְשַׁלְּחֵם	און ער האט זיי אוועג־געשיקט
מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ	פון זיין זוהן יצחק,
בְּעוֹדֶנּוּ חַי	ווען ער האט נאך געלעבט,
קֵדְמָה	נאך מארגען־זייט,
אֶל אֶרֶץ קֶדֶם׃	אין מארגען־לאנד.
7. וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם	7. און דיזע זיינען די טעג פון אברהם'ס לעבענס־יאהרען,
אֲשֶׁר חָי	וועלכע ער האט געלעבט:
מְאַת שָׁנָה	הונדערט יאהר
וְשִׁבְעִים שָׁנָה	און זיבציג יאהר
וְחָמֵשׁ שָׁנִים׃	און פינף יאהר.
8. וַיִּגְוַע	8. און ער [1]איז פערגאנגען,
וַיָּמָת אַבְרָהָם	און אברהם איז געשטארבען
בְּשֵׂיבָה טוֹבָה	אין א גוטען עלטער,
זָקֵן וְשָׂבֵעַ	אלט און (לעבענס־)זאט
וַיֵּאָסֶף	און ער איז איינגעזאמעלט געווארען
אֶל עַמָּיו׃	צו זיין פאלק.
9. וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ	9. און עס האבען איהם בעגראבען
יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בָּנָיו	זיינע זיהן יצחק און ישמעאל
אֶל מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה	אין די הייל פון מכפלה,
אֶל שְׂדֵה עֶפְרֹן	אין די פעלד פון עפרון
בֶּן צֹחַר הַחִתִּי	דער זוהן פון צוחר דעם חתי,
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מַמְרֵא׃	וועלכער איז פאר ממרא.
10. הַשָּׂדֶה	10. די פעלד,
אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם	וועלכע אברהם האט געקויפט,
מֵאֵת בְּנֵי חֵת	פון די קינדער חת,
שָׁמָּה קֻבַּר אַבְרָהָם	דארט איז בעגראבען געווארען אברהם
וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ׃	און זיין פרוי שרה.
11. וַיְהִי	11. און עס איז געוועזען
אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם	נאך דעם טויט פון אברהם,
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים	האט גאט געבענשט
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	זיין זוהן יצחק,
וַיֵּשֶׁב יִצְחָק	און יצחק האט געוואהנט
עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִי׃	ביי באר לחי ראי[2].

שְׁבִיעִי

12. וְאֵלֶּה תֹּלְדֹת יִשְׁמָעֵאל	12. און דיזע זיינען די געשלעכטער פון ישמעאל
בֶּן אַבְרָהָם	דער זוהן פון אברהם,
אֲשֶׁר יָלְדָה הָגָר הַמִּצְרִית	וועלכע עס האט געבארען הגר, די [3]מצרית,
שִׁפְחַת שָׂרָה	שרה'ס דינסט,
לְאַבְרָהָם׃	צו אברהם.
13. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	13. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל	פון ישמעאל'ס זיהן,
בִּשְׁמֹתָם	מיט זייערע נעמען,
לְתוֹלְדֹתָם	נאך זייערע געשלעכטער:
בְּכֹר יִשְׁמָעֵאל נְבָיֹת	דער ערשט־געבארענער פון ישמעאל (וואר) נביות,
וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל	און קדר און אדבאל,
וּמִבְשָׂם׃	און מבשם.
14. וּמִשְׁמָע וְדוּמָה	14. און משמע און דומה
וּמַשָּׂא׃	און משא.
15. חֲדַד וְתֵימָא	15. חדד און תימא,
יְטוּר נָפִישׁ וָקֵדְמָה׃	יטור, נפיש און קדמה.

מַפְטִיר

16. אֵלֶּה הֵם	16. דיזע זיינען
בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל	די זיהן פון ישמעאל,
וְאֵלֶּה שְׁמֹתָם	און דיזע זיינען זייערע נעמען,
בְּחַצְרֵיהֶם	אין זייערע [4]הייפען
וּבְטִירֹתָם	און אין זייערע [5]שלעסער,
שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִם	צוועלף פירשטען
לְאֻמֹּתָם׃	נאך זייערע נאציאנען.
17. וְאֵלֶּה	17. און דיזע זיינען
שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל	די לעבענס־יאהרען פון ישמעאל:
מְאַת שָׁנָה	הונדערט יאהר
וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה	און דרייסיג יאהר

1) זיך געענד׳גט, פערשיעדען. 2) ברונען פון זעהן (גאט) לעבעדיגערהייט. 3) עגיפטערין. 4) געהעפטען. 5) בורג, פאלאסטען; לאגערען (פון פאסטוכער).

וְשֶׁ֣בַע שָׁנִ֑ים	און זיבען יאהר.
וַיִּגְוַ֣ע	און ער איז פערגאַנגען,
וַיָּ֔מָת	און ער איז געשטאָרבען,
וַיֵּאָ֖סֶף	און ער איז איינגעזאַמעלט געוואָרען
אֶל־עַמָּֽיו׃	צו זיין פאָלק.
18. וַיִּשְׁכְּנ֨וּ	18. און זיי האבען געוואָהנט
מֵֽחֲוִילָ֜ה עַד־שׁ֗וּר	פון חוילה ביז שור,
אֲשֶׁר֙ עַל־פְּנֵ֣י מִצְרַ֔יִם	וואס איז פאר מצרים,
בֹּאֲכָ֖ה אַשּׁ֑וּרָה	ביז מען קומט אין אַשור,
עַל־פְּנֵ֥י כָל־אֶחָ֖יו	פאר אַלע זיינע ברידער
נָפָֽל׃	האט ער [1]גערוהט.

תּוֹלְדֹת TOLEDOTH.

19. וְאֵ֛לֶּה תּוֹלְדֹ֥ת יִצְחָ֖ק	19. און דיזע איז די געשיכטע פון יצחק,
בֶּן־אַבְרָהָ֑ם	דער זוהן פון אברהם;
אַבְרָהָ֖ם הוֹלִ֥יד אֶת־יִצְחָֽק׃	אברהם האט געבאָרען יצחק.
20. וַיְהִ֣י יִצְחָ֗ק	20. און יצחק איז געוועזן
בֶּן־אַרְבָּעִ֣ים שָׁנָ֔ה	פערציג יאהר אַלט,
בְּקַחְתּ֣וֹ אֶת־רִבְקָ֗ה	ווען ער האט גענומען רבקה,
בַּת־בְּתוּאֵל֙ הָֽאֲרַמִּ֔י	די טאָכטער פון בתואל דער ארמי
מִפַּדַּ֖ן אֲרָ֑ם	פון פדן אַרם
אֲח֛וֹת לָבָ֥ן הָאֲרַמִּ֖י	די שוועסטער פון לבן דער ארמי,
ל֥וֹ לְאִשָּֽׁה׃	צו [2]איהם פיר אַ פרוי.
21. וַיֶּעְתַּ֨ר יִצְחָ֤ק לַֽיהוָה֙	21. און יצחק האט געבעטען צום עוויגען
לְנֹ֣כַח אִשְׁתּ֔וֹ	[3]וועגען זיין פרוי,
כִּ֥י עֲקָרָ֖ה הִ֑וא	דען זי איז געוועזן איין אונפרוכטבאַרע,
וַיֵּעָ֤תֶר לוֹ֙ יְהוָ֔ה	אונדער עוויגער איז צו איהם איבערגעבעטען געוואָרען,
וַתַּ֖הַר רִבְקָ֥ה אִשְׁתּֽוֹ׃	און זיין פרוי רבקה איז שוואַנגער געוואָרען.
22. וַיִּתְרֹצְﬞצ֤וּ הַבָּנִים֙	22. און די קינדער האבען זיך געשטויסען
בְּקִרְבָּ֔הּ	אין איהר לייב.
וַתֹּ֕אמֶר	און זי האט געזאָגט:
אִם־כֵּ֕ן	אויב אַזוי,
לָ֥מָּה זֶּ֖ה אָנֹ֑כִי	וואָרום האב איך דיזעס (פערלאַנגט)?
וַתֵּ֖לֶךְ	און זי איז געגאַנגען
לִדְרֹ֥שׁ אֶת־יְהוָֽה׃	[4]נאָכצופרעגען ביי דעם עוויגען,
23. וַיֹּאמֶר֩ יְהוָ֨ה לָ֜הּ	23. און דער עוויגער האט צו איהר געזאגט:
שְׁנֵ֤י גֹיִים֙ בְּבִטְנֵ֔ךְ	צוויי [5]פעלקער (זיינען) אין דיין [6]לייב
וּשְׁנֵ֣י לְאֻמִּ֔ים	און צוויי [7]נאַציאָנען
מִמֵּעַ֖יִךְ יִפָּרֵ֑דוּ	וועלען זיך צו־שיידען פון דיינע איינגעווייידען,
וּלְאֹם֙	און איין נאַציאָן
מִלְאֹ֣ם יֶֽאֱמָ֔ץ	וועט שטאַרקער זיין אַלס די צווייטע נאַציאָן,
וְרַ֖ב יַעֲבֹ֥ד צָעִֽיר׃	און דער עלטערער וועט דינען דעם אינגערען.
24. וַיִּמְלְא֥וּ יָמֶ֖יהָ	24. און (ווען) איהרע טעג זיינען פול געוואָרען
לָלֶ֑דֶת	צו געבערען,
וְהִנֵּ֥ה תוֹמִ֖ם בְּבִטְנָֽהּ׃	און זעה, א צווילינג (איז געוועזן) אין איהר [6]לייב.
25. וַיֵּצֵ֤א הָרִאשׁוֹן֙	25. און דער ערשטער איז ארויס־געגאַנגען
אַדְמוֹנִ֔י	[8]רויט,
כֻּלּ֖וֹ כְּאַדֶּ֣רֶת שֵׂעָ֑ר	אין גאַנצען ווי אַ האָריגער מאַנטעל,
וַיִּקְרְא֥וּ שְׁמ֖וֹ עֵשָֽׂו׃	און זיי האבען גערופען זיין נאמען עשו.
26. וְאַֽחֲרֵי־כֵ֞ן	26. און נאָכדעם
יָצָ֣א אָחִ֗יו	איז ארויס־געגאַנגען זיין ברודער,
וְיָד֤וֹ אֹחֶ֙זֶת֙	און זיין האַנד האט [9]גע־האַלטען
בַּעֲקֵ֣ב עֵשָׂ֔ו	אָן עשו'ס טריט,
וַיִּקְרָ֥א שְׁמ֖וֹ יַעֲקֹ֑ב	און ער האט גערופען זיין נאָמען יעקב;
וְיִצְחָ֛ק בֶּן־שִׁשִּׁ֥ים שָׁנָ֖ה	און יצחק (וואַר) זעכציג יאָהר אַלט,
בְּלֶ֥דֶת אֹתָֽם׃	[10]ווען (רבקה) האט זיי געבאָרען.
27. וַֽיִּגְדְּלוּ֙ הַנְּעָרִ֔ים	27. און די קנאַבען זיינען גרויס געוואָרען,
וַיְהִ֣י עֵשָׂ֗ו	און עשו איז געוועזן
אִ֛ישׁ יֹדֵ֥עַ צַ֖יִד	אַ מאַן (וועלכער) פער־שטייט יאַכט,
אִ֣ישׁ שָׂדֶ֑ה	אַ פעלד־מאַן,
וְיַֽעֲקֹב֙ אִ֣ישׁ תָּ֔ם	אָבער יעקב וואָר א [11]פרומער מאַן,
יֹשֵׁ֖ב אֹהָלִֽים׃	(און) ער האט געוואָהנט אין געצעלטען.
28. וַיֶּאֱהַ֥ב יִצְחָ֛ק אֶת־עֵשָׂ֖ו	28 און יצחק האט געליעבט עשו,
כִּי־צַ֣יִד בְּפִ֑יו	דען דאס [12]פאַנגען (איז געוועזן) פיר זיין מויל,
וְרִבְקָ֖ה אֹהֶ֥בֶת אֶֽת־יַעֲקֹֽב׃	אָבער רבקה האט געליעבט יעקב.
29. וַיָּ֥זֶד יַעֲקֹ֖ב נָזִ֑יד	29. און יעקב האט געקאָכט אַ געריכט

1)זיך אויסגעלייגט, אויסגעזעצט, געוואָהנט. 2)זיך. 3)פיר; געגען. 4)נאָכפאָרשען. 5)נאַציאָנען. 6)בויך. 7)שטאַמען. 8)רויטהליך. 9)אָנגענומען. 10)ביי זייער געבורט. 11)בעשיידענער, אונשולדיגער. 12)ווילדפרעט.

וַיָּבֹא עֵשָׂו	און עשו איז געקומען
מִן הַשָּׂדֶה	פון פעלד,
וְהוּא עָיֵף׃	און ער איז געוועזן מיד.
30. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו	30. און עשו האט געזאָגט
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב:
הַלְעִיטֵנִי נָא	לאָז מיר דאך שלינגען
מִן הָאָדֹם	פון די רויטע,
הָאָדֹם הַזֶּה	דיזע רויטע,
כִּי עָיֵף אָנֹכִי	דען איך בין מיד,
עַל כֵּן	דאַרום
קָרָא שְׁמוֹ אֱדֹם׃	האט מען גערופען זיין נאמען אדום.
31. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	31. און יעקב האט געזאגט:
מִכְרָה כַיּוֹם	פערקויף [1]הייטע
אֶת בְּכֹרָתְךָ	דיין [2]ערשט־געבורט
לִי׃	צו מיר.
32. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו	32. און עשו האט געזאגט:
הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ	זעה, איך גיי (דאָך)
לָמוּת	צום שטאַרבען
וְלָמָּה זֶּה לִי בְּכֹרָה׃	צו וואס אַלזאָ דאַרף איך די [2]ערשט־געבורט.
33. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	33. און יעקב האט געזאגט:
הִשָּׁבְעָה לִּי כַּיּוֹם	שווער מיר [1]הייטע,
וַיִּשָּׁבַע לוֹ	און ער האט צו איהם געשוואָרען,
וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכֹרָתוֹ	און ער האט פערקויפט זיין [2]ערשט־געבורט
לְיַעֲקֹב׃	צו יעקב.
34. וְיַעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו	34. און יעקב האט געגעבען צו עשו:
לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים	ברויט און א ליכזען־געריכט,
וַיֹּאכַל	און ער האט געגעסען,
וַיֵּשְׁתְּ	און ער האט געטרונקען,
וַיָּקָם	און ער איז אויפגעשטאַנען,
וַיֵּלַךְ	און ער איז אַוועג־געגאנגען
וַיִּבֶז עֵשָׂו	און עשו האט פעראַכטעט
אֶת הַבְּכֹרָה׃	די [2]ערשט־געבורט.

Cap. XXVI. כו

1. וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ	1. און עס איז געוועזן אַ הונגער אין די לאַנד,
מִלְּבַד הָרָעָב הָרִאשׁוֹן	אויסער דעם ערשטען הונגער,
אֲשֶׁר הָיָה	וועלכער איז געוועזן
בִּימֵי אַבְרָהָם	אין די [3]טעג פון אברהם,
וַיֵּלֶךְ יִצְחָק	און יצחק איז געגאַנגען
אֶל אֲבִימֶלֶךְ	צו אבימלך,
מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים	דער קעניג פון פלשתים,
גְּרָרָה	נאך גרר.
2. וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה	2. און דער עוויגער האט זיך צו איהם בעוויזען
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אַל תֵּרֵד מִצְרָיְמָה	גיי ניט אַראָב אין מצרים,
שְׁכֹן בָּאָרֶץ	וואָהן אין די לאַנד,
אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ׃	וועלכע איך וועל דיר זאגען
3. גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת	3. האַלט זיך אויף אין דיזע לאַנד
וְאֶהְיֶה עִמְּךָ	און איך וועל זיין מיט דיר,
וַאֲבָרְכֶךָּ	און איך וועל דיך בענשען,
כִּי לְךָ	דען צו דיר
וּלְזַרְעֲךָ	און צו דיין זאַמען
אֶתֵּן	וועל איך געבען
אֶת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל	דיזע אַלע לענדער,
וַהֲקִמֹתִי	און איך וועל אויפ־שטעלען
אֶת הַשְּׁבֻעָה	דעם שוואור,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשוואָרען
לְאַבְרָהָם אָבִיךָ׃	צו דיין פאטער אברהם.
4. וְהִרְבֵּיתִי	4. און איך וועל מעהרען
אֶת זַרְעֲךָ	דיין זאַמען
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערען פון הימעל,
וְנָתַתִּי לְזַרְעֲךָ	און איך וועל געבען צו דיין זאַמען
אֵת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל	דיזע אַלע לענדער,
וְהִתְבָּרְכוּ	און עס וועלען זיך בענשען
בְזַרְעֲךָ	מיט דיין זאַמען
כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃	אַלע נאַציאָנען פון דער ערד.
5. עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי	5. ווייל אברהם האט געהערט אין מיין שטימע
וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי	און ער האט געהיט מיין [4]פעראָרדנונג,
מִצְוֹתַי	מיינע געבאָטע,
חֻקּוֹתַי	מיינע געזעצע,
וְתוֹרֹתָי׃	און מיינע לעהרע.

1) יעצט, זאָגלייך. 2) ערשט־געבורט (רעכט). 3) צייטען. 4) פאָרשריפט.

שֵׁנִי	שֵׁנִי
6. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בִּגְרָר:	6. און יצחק האט געוואָהנט אין גרר.
7. וַיִּשְׁאֲלוּ	7. און עס האבען געפרעגט
אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם	די לייטע פון דעם אָרט
לְאִשְׁתּוֹ	וועגען זיין פרוי,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
אֲחֹתִי הִוא	„זי איז מיין שוועסטער"
כִּי יָרֵא לֵאמֹר	דען ער האט זיך געפירכטעט צו זאגען:
אִשְׁתִּי	„(זי איז) מיין פרוי",
פֶּן יַהַרְגֻנִי	[1]פילייכט וועלען מיר דערשלאָגען
אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם	די לייטע פון דעם אָרט
עַל רִבְקָה	וועגען רבקה,
כִּי טוֹבַת מַרְאֶה הִוא	דען זי (וואַר) פון [2]גוטען אַנזעהן.
8. וַיְהִי	8. און עס איז געוועזן,
כִּי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים	[3]ווען ער איז דאָרט געוועזן אַ לאַנגע צייט,
וַיַּשְׁקֵף אֲבִימֶלֶךְ	האט געקוקט אבימלך,
מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים	דער קעניג פון פלשתים,
בְּעַד הַחַלּוֹן	דורך דעם פענסטער,
וַיַּרְא	און ער האט געזעהן,
וְהִנֵּה יִצְחָק מְצַחֵק	דאס יצחק האט זיך [4]פערבראַכט
אֵת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ:	מיט זיין פרוי רבקה.
9. וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְיִצְחָק	9. און אבימלך האט גערופען צו יצחק,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אַךְ הִנֵּה אִשְׁתְּךָ הִוא	וואַהרליך, זעה, זי איז(דאך) דיין פרוי,
וְאֵיךְ אָמַרְתָּ	און ווי אַזוי האָסט'ו געזאגט:
אֲחֹתִי הִוא	„זי איז מיין שוועסטער"?
וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק	און יצחק האט צו איהם געזאגט:
כִּי אָמַרְתִּי	דען איך האב געדיינקט,
פֶּן אָמוּת עָלֶיהָ:	פילייכט וועל איך שטאַרבען וועגען איהר.
10. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	10. און אבימלך האט געזאגט:
מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ	וואס האסט'ו אונז דיזעס געטאָן?
כִּמְעַט שָׁכַב אַחַד הָעָם	[5]באַלד וואָלט איינער פון דעם פאָלק [6]געהייראַט
אֶת אִשְׁתֶּךָ	מיט דיין פרוי,

וְהֵבֵאתָ עָלֵינוּ אָשָׁם:	און דו וואָלסט געבראַכט אויף אונז אַ שולד.
11. וַיְצַו אֲבִימֶלֶךְ	11. און אבימלך האט בעפוילען
אֶת כָּל הָעָם	דעם גאַנצען פאָלק
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הַנֹּגֵעַ בָּאִישׁ הַזֶּה	דער, וואס וועט אָנריהרען דיזען מאַן
וּבְאִשְׁתּוֹ	און זיין פרוי,
מוֹת יוּמָת:	זאל געטייט ווערען.
12. וַיִּזְרַע יִצְחָק	12. און יצחק האט געזעעט
בָּאָרֶץ הַהִוא	אין יענע לאנד,
וַיִּמְצָא	און ער האט געפונגען
בַּשָּׁנָה הַהִוא	אין יענעם יאהר
מֵאָה שְׁעָרִים	הונדערט [7]פאַך.
וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה:	און דער עוויגער האט איהם געבענשט.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
13. וַיִּגְדַּל הָאִישׁ	13. און דער מאַן איז גרויס געווארען
וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְגָדֵל	און ער איז געגאַנגען אימער גרעסער,
עַד כִּי גָדַל מְאֹד:	ביז ער איז זעהר גרויס געווארען.
14. וַיְהִי לוֹ	14. או ער האט געהאַט
מִקְנֵה צֹאן	שאָף־הערדען
וּמִקְנֵה בָקָר	און רינדער־הערדען
וַעֲבֻדָּה רַבָּה	און גרויסע דינער־שאַפט,
וַיְקַנְאוּ אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים:	און די פלשתים האבען איהם [8]בעניידעט.
15. וְכָל הַבְּאֵרֹת	15. און אלע ברונען,
אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו	וועלכע זיין פאטער'ס קנעכט האבען געגראָבען,
בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו	אין די טעג פון זיין פאטער אברהם,
סִתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים	האבען די פלשתים זיי פערשטאָפּט.
וַיְמַלְאוּם עָפָר:	און זיי האבען זיי פול געמאַכט מיט ערד.
16. וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ	16. און אבימלך האט געזאָגט
אֶל יִצְחָק	צו יצחק:
לֵךְ מֵעִמָּנוּ	גיי פון אונז,
כִּי עָצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד:	דען דו ביסט פיל [9]שטאַרקער פון אונז.
17. וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם יִצְחָק	17. און יצחק איז פון דאָרט אַוועג־געגאַנגען.
וַיִּחַן בְּנַחַל גְּרָר	און ער האט [10]געלאַגערט אין דעם טהאָל גרר,

1) דען ער האט זיך געטראַכט) פילייכט . . . 2) שע זעהנס. 3) אַלס די טעג האבען זיך איהם דאָרט פערלענגערט. 4) געשערצט, געשפיעלט. 5) קיים. 6) געזינדיגט. 7) מאָל אזוי פיעל. 8) מקנא געוועזן. 9) רייכער. 10) גערוהט.

וַיֵּשֶׁב שָׁם׃	און ער האט זיך דארט בעזעצט.
18. וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר	18. און יצחק האט [1]ווידער אויפגעגראבען
אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם	די וואסער־ברונען,
אֲשֶׁר חָפְרוּ	וועלכע מען האט געגראבען
בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו	אין די טעג פון זיין פאטער אברהם
וַיְסַתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים	און די פלשתים האבען זיי פערשטאפט
אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם	נאך אברהם׳ס טויט.
וַיִּקְרָא לָהֶן שֵׁמוֹת	און ער האט זיי [2]גערופען נעמען,
כַּשֵּׁמֹת	ווי די נעמען,
אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אָבִיו׃	וואס זיין פאטער האט זיי [2]גערופען.
19. וַיַּחְפְּרוּ עַבְדֵי יִצְחָק	19. און יצחק׳ס קנעכט האבען געגראבען
בַּנָּחַל	אין דעם טהאל,
וַיִּמְצְאוּ שָׁם	און זיי האבען דארט געפונען
בְּאֵר מַיִם חַיִּים׃	א ברונען פון [3]קוואל־וואסער.
20. וַיָּרִיבוּ רֹעֵי גְרָר	20. און די הירטען פון גרר האבען זיך געקריגט
עִם רֹעֵי יִצְחָק	מיט יצחק׳ס הירטען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לָנוּ הַמָּיִם	„צו אונז געהערט די וואסער",
וַיִּקְרָא שֵׁם הַבְּאֵר עֵשֶׂק	און ער האט גערופען דעם נאמען פון ברונען [4]עשק,
כִּי הִתְעַשְּׂקוּ עִמּוֹ׃	ווייל זיי האבען זיך געקריגט מיט איהם.
21. וַיַּחְפְּרוּ	21. און זיי האבען געגראבען
בְּאֵר אַחֶרֶת	איין אנדער ברונען,
וַיָּרִיבוּ	און זיי האבען געקריגט
גַּם עָלֶיהָ	אויך וועגען [5]איהר,
וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שִׂטְנָה׃	און ער האט גערופען [6]איהר נאמען שטנה.
22. וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם	22. און ער האט זיך פון דארט אבגערוקט,
וַיַּחְפֹּר	און ער האט געגראבען
בְּאֵר אַחֶרֶת	איין אנדער ברונען,
וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ	און זיי האבען זיך ניט געקריגט וועגען [5]איהר;
וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחֹבוֹת	און ער האט גערופען [6]איהר נאמען רחובות,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כִּי עַתָּה	דען יעצט
הִרְחִיב יְהֹוָה לָנוּ	האט דער עוויגער אונז [7]אויסגעברייטעט,

וּפָרִינוּ בָאָרֶץ׃	און מיר וועלען פרוכטבאר זיין אין די לאנד.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
23. וַיַּעַל מִשָּׁם	23 און ער איז אויף־געגאנגען פון דארט
בְּאֵר שָׁבַע׃	(נאך) באר שבע.
24. וַיֵּרָא אֵלָיו יְהֹוָה	24. און דער עוויגער האט זיך צו איהם בעוויזען,
בַּלַּיְלָה הַהוּא	אין יענער נאכט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ	איך בין דער גאט פון דיין פאטער אברהם,
אַל תִּירָא	דו זאלסט זיך ניט פירכטען,
כִּי אִתְּךָ אָנֹכִי	דען איך בין מיט דיר,
וּבֵרַכְתִּיךָ	און איך וועל דיך בענשען,
וְהִרְבֵּיתִי אֶת זַרְעֲךָ	און איך וועל מעהרען דיין זאמען
בַּעֲבוּר אַבְרָהָם עַבְדִּי׃	וועגען מיין קנעכט אברהם.
25. וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ	25. און ער האט דארט געבויט איין אלטאר,
וַיִּקְרָא	און ער האט גערופען
בְּשֵׁם יְהֹוָה	אין דעם נאמען פון דעם עוויגען,
וַיֶּט שָׁם אָהֳלוֹ	און ער האט דארט [8]אויפ־געשטעלט זיין געצעלט,
וַיִּכְרוּ שָׁם עַבְדֵי יִצְחָק בְּאֵר׃	און יצחק׳ס קנעכט האבען דארט געגראבען א ברונען.
26. וַאֲבִימֶלֶךְ	26. און אבימלך
הָלַךְ אֵלָיו מִגְּרָר	איז געגאנגען צו איהם פון גרר,
וַאֲחֻזַּת מֵרֵעֵהוּ	און א געזעלשאפט פון זיינע פריינדע,
וּפִיכֹל שַׂר צְבָאוֹ׃	און זיין [9]העער־פיהרער פיכול.
27. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יִצְחָק	27. און יצחק האט צו זיי געזאגט:
מַדּוּעַ בָּאתֶם אֵלָי	ווארום זייט איהר געקומען צו מיר,
וְאַתֶּם שְׂנֵאתֶם אֹתִי	איהר [10]האט מיך דאך פיינד,
וַתְּשַׁלְּחוּנִי מֵאִתְּכֶם׃	און איהר האט מיך אוועג־געשיקט פון אייך.
28. וַיֹּאמְרוּ	28. און זיי האבען געזאגט:
רָאוֹ רָאִינוּ	מיר האבען [11]איינגעזען,
כִּי הָיָה יְהֹוָה עִמָּךְ	דאס דער עוויגער איז געוועזען מיט דיר,
וַנֹּאמֶר	דארום האבען מיר געזאגט:
תְּהִי נָא אָלָה בֵּינוֹתֵינוּ	זאל דאך זיין א שוואור צווישען אונז,

1)זיך צוריק־געקעהרט און ער האט אויפגעגראבען. 2)געגעבען. 3)לעבעדיגע. 4)קריג. 5)איהם. 6)זיין. 7)ברייט געמאכט, רוים געמאכט. 8)אויפגעשלאגען. 9)פעלד־מארשאל. 10)האסט מיר דאך. 11)קלאר געזעהן.

בֵּינֵינוּ וּבֵינֶךָ	צווישען אונז און צווישען דיר,
וְנִכְרְתָה בְרִית	און מיר וועלען [1]שליסען אַ בונד
עִמָּךְ׃	מיט דיר
29. אִם תַּעֲשֵׂה עִמָּנוּ רָעָה	29. דאס דו זאָלסט (ניט) טהאָן מיט אונז שלעכטעס.
כַּאֲשֶׁר לֹא נְגַעֲנוּךָ	אזוי ווי מיר האבען דיך ניט בעריהרט,
וְכַאֲשֶׁר עָשִׂינוּ עִמְּךָ	און ווי מיר האבען געטאָן מיט דיר
רַק טוֹב	נור גוטעס,
וַנְּשַׁלֵּחֲךָ בְּשָׁלוֹם	און מיר האבען דיך אַוועג־געשיקט אין פרידען.
אַתָּה עַתָּה	דו (ביסט) יעצט
בְּרוּךְ יְהוָה׃	א געבענשטער פון דעם עוויגען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
30 וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה	30. און ער האט פיר זיי געמאַכט א מאָל־צייט,
וַיֹּאכְלוּ	און זיי האבען גענעסען,
וַיִּשְׁתּוּ	און זיי האבען געטרונקען.
31. וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר	31. און זיי זיינען אויפ־געשטאַנען פריה דעס־מאָרגנס
וַיִּשָּׁבְעוּ	און זיי האבען געשוואָרען
אִישׁ לְאָחִיו	איינער צום אַנדערן,
וַיְשַׁלְּחֵם יִצְחָק	און יצחק האט זיי אַוועג־געשיקט,
וַיֵּלְכוּ מֵאִתּוֹ	און זיי זיינען אַוועג־געגאַנגען פון איהם
בְּשָׁלוֹם׃	אין פרידען.
32. וַיְהִי	32. און עס איז געוועזן
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג
וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי יִצְחָק	זיינען יצחק'ס קנעכט געקומען,
וַיַּגִּדוּ לוֹ	און זיי האבען איהם געזאגט
עַל אֹדוֹת הַבְּאֵר	וועגען דעם ברונען,
אֲשֶׁר חָפָרוּ	וועלכען זיי האבען געגראָבען
וַיֹּאמְרוּ לוֹ	און זיי האבען צו איהם געזאגט:
מָצָאנוּ מָיִם׃	מיר האבען געפונען וואַסער.
33. וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה	33. און ער האט איהר גערופען „שבעה"
עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בְּאֵר שָׁבַע	דארום איז דער נאמען פון די שטאָט באר שבע,
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען טאג.
34. וַיְהִי עֵשָׂו	34. ווען עשו איז געוועזן
בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאהר אַלט

וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת יְהוּדִית	האט ער גענומען אַ פרוי יהודית,
בַּת בְּאֵרִי הַחִתִּי	די טאכטער פון בארי, דעם חתי,
וְאֶת בָּשְׂמַת	און בשמת,
בַּת אֵילֹן הַחִתִּי׃	די טאכטער פון אלון, דעם חתי.
35. וַתִּהְיֶיןָ	35. און זיי זיינען געוועזן
מֹרַת רוּחַ	א [2]גייסטעס־קריינקונג
לְיִצְחָק וּלְרִבְקָה׃	פיר יצחק און פיר רבקה.

CAP. XXVII. כז

1. וַיְהִי	1. און עס איז געוועזן,
כִּי זָקֵן יִצְחָק	ווען יצחק איז אַלט געוואָרען,
וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת	זיינען זיינע אויגען דונקעל געוואָרען צו זעהען,
וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו	און ער האט גערופען עשו,
בְּנוֹ הַגָּדוֹל	זיין גרעסערן זוהן,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט צו איהם געזאגט:
בְּנִי	מיין זוהן!
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט צו איהם געזאגט:
הִנֵּנִי׃	היר בין איך.
2. וַיֹּאמֶר	2. און ער האט געזאגט:
הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי	זעה דאך, איך בין אַלט,
לֹא יָדַעְתִּי	איך ווייס ניט
יוֹם מוֹתִי׃	דעם טאג פון מיין טויט.
3. וְעַתָּה	3. און יעצט,
שָׂא נָא כֵלֶיךָ	נעהם דאך דיינע [3](יאַכט)־געצייג,
תֶּלְיְךָ	דיין [4]קעכער
וְקַשְׁתֶּךָ	און דיין בויגען,
וְצֵא הַשָּׂדֶה	און געה ארויס (אין) פעלד,
וְצוּדָה לִּי צָיִד׃	און פאַנג מיר אַ [5]פאַנג.
4. וַעֲשֵׂה לִי	4. און מאַך מיר
מַטְעַמִּים	געשמאַקע־געריכטען,
כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי	ווי איך ליב,
וְהָבִיאָה לִּי	און ברייננ (זיי) מיר,
וְאֹכֵלָה	און איך וועל עסען,
בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי	אום מיין זעלע זאל דיך בענשען
בְּטֶרֶם אָמוּת׃	בעפאָר איך וועל שטאַרבען.

1)פערשניידען. 2)הערצ־לייד. 3)וואַפען. 4)אין וואס מען האַלט שוס־פיילען. 5)ווילדפרעט.

5. וְרִבְקָה שֹׁמַעַת	5. און רבקה האט געהערט,
בְּדַבֵּר יִצְחָק	ווען יצחק האט גערעט
אֶל עֵשָׂו בְּנוֹ	צו זיין זוהן עשו,
וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה	און עשו איז געגאנגען (אין) פעלד
לָצוּד צַיִד	צו פאנגען א ¹פאנג
לְהָבִיא׃	צו ברײנגען.
6. וְרִבְקָה אָמְרָה	6. און רבקה האט געזאגט
אֶל יַעֲקֹב בְּנָהּ	צו איהר זוהן יעקב,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הִנֵּה שָׁמַעְתִּי	זעה, איך האב געהערט
אֶת אָבִיךָ	דיין פאטער
מְדַבֵּר אֶל עֵשָׂו אָחִיךָ	רעדענדיג צו דיין ברודער עשו,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
7. הָבִיאָה לִּי צַיִד	7. „ברײנג מיר א ¹פאנג,
וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים	און מאך מיר געשמאקע געריכטען,
וְאֹכֵלָה	און איך וועל עסען,
וַאֲבָרֶכְכָה	און איך וועל דיר בענשען
לִפְנֵי יְהֹוָה	פאר דעם עוויגען
לִפְנֵי מוֹתִי׃	פאר מיין טויט“
8. וְעַתָּה בְנִי	8. און יעצט מיין זוהן,
שְׁמַע בְּקֹלִי	הער אין מיין שטימע,
לַאֲשֶׁר אֲנִי מְצַוָּה אֹתָךְ׃	וואס איך וועל דיר בעפעהלען.
9. לֶךְ נָא אֶל הַצֹּאן	9. גיי דאך צו די שאף,
וְקַח לִי מִשָּׁם	און נעהם מיר פון דארט
שְׁנֵי גְּדָיֵי עִזִּים טֹבִים	צוויי גוטע ציגענ-בעקלעך,
וְאֶעֱשֶׂה אֹתָם	און איך וועל זיי מאכען
מַטְעַמִּים	געשמאקע געריכטען
לְאָבִיךָ	פיר דיין פאטער,
כַּאֲשֶׁר אָהֵב׃	ווי ער ליבט.
10. וְהֵבֵאתָ	10. און דו זאלסט (זיי) ברײנגען
לְאָבִיךָ	צו דיין פאטער,
וְאָכָל	און ער וועט עסען,
בַּעֲבֻר אֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ	אום ער זאל דיר בענשען
לִפְנֵי מוֹתוֹ׃	פאר זיין טויט.
11. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	11. און יעקב האט געזאגט

אֶל רִבְקָה אִמּוֹ	צו זיין מוטער רבקה:
הֵן עֵשָׂו אָחִי	זעה, מיין ברודער עשו
אִישׁ שָׂעִר	(איז) א האריגער מאן
וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק׃	און איך בין א גלאטער מאן.
12. אוּלַי יְמֻשֵּׁנִי אָבִי	12. פיללייכט וועט מיר מיין פאטער אנטאפען,
וְהָיִיתִי בְעֵינָיו	און איך וועל זיין אין זיינע אויגען,
כִּמְתַעְתֵּעַ	ווי א בעטריגער,
וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה	און איך וועל ברײנגען אויף מיר א פלוך
וְלֹא בְרָכָה׃	און ניט קיין זעגען.
13. וַתֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹ	13. או זיין מוטער האט צו איהם געזאגט:
עָלַי קִלְלָתְךָ בְּנִי	אויף מיר (זאל קומען) דיין פלוך, מיין זוהן,
אַךְ שְׁמַע בְּקֹלִי	נור הער אין מיין שטימע,
וְלֵךְ קַח לִי׃	און גיי נעהם מיר.
14. וַיֵּלֶךְ	14. און ער איז געגאנגען,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען,
וַיָּבֵא לְאִמּוֹ	און ער האט געבראכט צו זיין מוטער,
וַתַּעַשׂ אִמּוֹ	און זיין מוטער האט געמאכט
מַטְעַמִּים	געשמאקע געריכטען,
כַּאֲשֶׁר אָהֵב אָבִיו׃	ווי זיין פאטער ליבט.
15. וַתִּקַּח רִבְקָה	15. און רבקה האט גענומען
אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו	די קליידער פון עשו,
בְּנָהּ הַגָּדֹל	איהר גרעסערען זוהן,
הַחֲמֻדֹת	די ²שיינע,
אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבָּיִת	וועלכע זיינען געוועזען ביי איהר אין הויז,
וַתַּלְבֵּשׁ	און זי האט בעקליידעט
אֶת יַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטָן׃	איהר קלענערען זוהן יעקב.
16. וְאֵת עֹרֹת	16. און די פעלען
גְּדָיֵי הָעִזִּים	פון די ציגען-בעקלעך
הִלְבִּישָׁה	האט זי אנגעקליידעט
עַל יָדָיו	אויף זיינע הענד,
וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו׃	און אויף דאס ³גלאטע פון זיין האלז
17. וַתִּתֵּן	17. און זי האט געגעבען
אֶת הַמַּטְעַמִּים	די געשמאקע געריכטען
וְאֶת הַלֶּחֶם	און דאס ברויט,
אֲשֶׁר עָשָׂתָה	וועלכע זי האט געמאכט.

1) ווילדפרעט. 2) טהייערע, געלוסטיגע. 3) גלאטען ארט.

בְּיַד יַעֲקֹב בְּנָהּ׃	אין די האַנד פון איהר זוהן יעקב.
18. וַיָּבֹא אֶל אָבִיו	18. און ער איז געקומען צו זיין פאטער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָבִי	מיין פאטער!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֶּנִּי	היר בין איך,
מִי אַתָּה בְּנִי׃	ווער ביסט׳ו מיין זוהן?
19. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	19. און יעקב האט געזאגט
אֶל אָבִיו	צו זיין פאטער:
אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ	איך בין עשו, דיין ערשט־געבאָרענער,
עָשִׂיתִי	איך האב געטאָן,
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי	ווי דו האסט גערעט צו מיר,
קוּם נָא	שטיי דאך אויף
שְׁבָה	זעץ זיך,
וְאָכְלָה מִצֵּידִי	און עסס פון מיין פאַנג
בַּעֲבוּר תְּבָרְכַנִּי נַפְשֶׁךָ׃	אום דיין זעלע זאל מיר בענשען.
20. וַיֹּאמֶר יִצְחָק	20. און יצחק האט געזאגט
אֶל בְּנוֹ	צו זיין זוהן:
מַה זֶּה	[1]וואס איז דאס,
מִהַרְתָּ לִמְצֹא	דאס דו האסט שנעל געפונען,
בְּנִי	מיין זוהן?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כִּי הִקְרָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי׃	דען דער עוויגער דיין גאט האט [2]געמאַכט־טרעפען פאר מיר.
21. וַיֹּאמֶר יִצְחָק	21. און יצחק האט געזאגט
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב:
גְּשָׁה נָּא	ערנעהנטער זיך דאך,
וַאֲמֻשְׁךָ	און איך וועל דיך אָנטאַפּען,
בְּנִי	מיין זוהן,
הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו	צו ביסט׳ו דאס מיין זוהן עשו,
אִם לֹא׃	אָדער ניט.
22. וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב	22. און יעקב האט זיך ערנעהנטערט
אֶל יִצְחָק אָבִיו	צו זיין פאטער יצחק,
וַיְמֻשֵּׁהוּ	און ער האט איהם אָנגע־טאַפּט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:

הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב	די שטימע איז יעקב׳ס שטימע,
וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו׃	אָבער די הענד זיינען עשו׳ס הענד.
23. וְלֹא הִכִּירוֹ	23. און ער האט איהם ניט דערקענט,
כִּי הָיוּ יָדָיו	דען זיינע הענד זיינען געוועזען,
כִּידֵי עֵשָׂו אָחִיו	ווי די הענד פון זיין ברודער עשו,
שְׂעִרֹת	האָריגע,
וַיְבָרְכֵהוּ׃	און ער האט איהם גע־בענשט.
24. וַיֹּאמֶר	24. און ער האט געזאגט:
אַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו	ביסט׳ו דאס מיין זוהן עשו?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָנִי׃	איך בין עס.
25. וַיֹּאמֶר	25. און ער האט געזאגט:
הַגִּשָׁה לִּי	[3]טראָג מיר צו,
וְאֹכְלָה	און איך וועל עסען
מִצֵּיד בְּנִי	פון מיין זוהן׳ס פאַנג,
לְמַעַן תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי	אום מיין זעלע זאל דיך בענשען,
וַיַּגֶּשׁ לוֹ	און ער האט איהם דער־לאַנגט,
וַיֹּאכַל	און ער האט געגעסען,
וַיָּבֵא לוֹ יַיִן	און ער האט איהם געבראַכט וויין,
וַיֵּשְׁתְּ׃	און ער האט געטרונקען.
26. וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק אָבִיו	26. און זיין פאטער יצחק האט צו איהם געזאגט:
גְּשָׁה נָּא	ערנעהנטער זיך דאך
וּשְׁקָה לִּי	און קיש מיר,
בְּנִי׃	מיין זוהן.
27. וַיִּגַּשׁ	27. און ער האט זיך ערנעהנ־טערט,
וַיִּשַּׁק לוֹ	און ער האט איהם געקושט.
וַיָּרַח	און ער האט געשמעקט
אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו	דעם גערוך פון זיינע קליי־דער,
וַיְבָרֲכֵהוּ	און ער האט איהם געבענשט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
רְאֵה רֵיחַ בְּנִי	זעה, דער גערוך פון מיין זוהן
כְּרֵיחַ שָׂדֶה	(איז) ווי דער גערוך פון אַ פעלד,
אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְהוָֹה׃	וועלכע דער עוויגער האט איהם געבענשט.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
28. וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים	28. און גאט זאל דיר געבען

1) אָדער: מה זה מהרת למצא, וואס האסט׳ו אזוי שנעל געפונען. 2) צוגעשיקט, בעשערט. 3) ברייננ מיר אהער, דערלאַנג מיר.

מִטַּל הַשָּׁמַיִם	פון די טהוי פון הימעל
וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ	און פון די פעטקייטען פון דער ערד,
וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ:	און פיל קארן און [1]מאָסט.
29. יַעַבְדוּךָ עַמִּים	29. פעלקער זאלען דיר דינען
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים	און נאציאָנען זאָלן זיך צו דיר בוקען,
הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ	דו זאָלסט זיין אַ הערר איבער דיינע ברידער,
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ	און עס זאלען זיך צו דיר בוקען
בְּנֵי אִמֶּךָ	די זיהן פון דיין מוטער,
אֹרְרֶיךָ	די וואס פלוכען דיר
אָרוּר	זאלען זיין פערפלוכט,
וּמְבָרֲכֶיךָ	און די וואס בענשען דיר
בָּרוּךְ:	זאלען זיין געבענשט.
30. וַיְהִי	30. און עס איז געווען
כַּאֲשֶׁר כִּלָּה יִצְחָק	ווי יצחק האט געענדיגט
לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב	צו בענשען יעקב,
וַיְהִי	און עס איז געווען
אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב	(ווי) יעקב איז נור אַרויסגעגאַנגען
מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו	פון פאר זיין פאָטער יצחק,
וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא	איז זיין ברודער עשו געקומען
מִצֵּידוֹ:	פון זיין [2]פאַנגען.
31. וַיַּעַשׂ גַּם הוּא	31. און ער האט אויך געמאַכט
מַטְעַמִּים	געשמאַקע געריכטען,
וַיָּבֵא לְאָבִיו	און ער האט (זיי) געבראַכט צו זיין פאטער,
וַיֹּאמֶר לְאָבִיו	און ער האט געזאגט צו זיין פאטער:
יָקֻם אָבִי	זאָל מיין פאָטער אויפשטיין,
וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ	און ער זאל עסען פון זיין זוהן'ס [3]פאַנג,
בַּעֲבֻר תְּבָרְכַנִּי נַפְשֶׁךָ:	אום דיין זעלע זאל מיר בענשען.
32. וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו	32. און זיין פאטער יצחק האט צו איהם געזאָגט:
מִי אָתָּה	„ווער ביסט'ו"?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אֲנִי בִּנְךָ בְכֹרְךָ עֵשָׂו:	איך בין דיין ערשט-געבאָרענער זוהן עשו.
33. וַיֶּחֱרַד יִצְחָק	33. און יצחק האט געציטערט
חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד	זעהער אַ גרויסע ציטערניס
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
מִי אֵפוֹא הוּא	ווער אַלזאָ איז ער
הַצָּד צַיִד	וועלכער האט געפאַנגען אַ [3]פאַנג,
וַיָּבֵא לִי	און ער האט מיר געבראַכט,
וָאֹכַל מִכֹּל	און איך האב געגעסען פון אַלעס
בְּטֶרֶם תָּבוֹא	בעפאָר דו ביסט געקומען
וָאֲבָרְכֵהוּ	און איך האב איהם געבענשט?
גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה:	ער וועט אויך (בלייבען) געבענשט!
34. כִּשְׁמֹעַ עֵשָׂו	34. ווי עשו האט געהערט
אֶת דִּבְרֵי אָבִיו	די ווערטער פון זיין פאטער,
וַיִּצְעַק	האט ער געשריען
צְעָקָה גְּדֹלָה וּמָרָה עַד מְאֹד:	זעהר אַ גרויסען און אַ ביטערען געשריי,
וַיֹּאמֶר לְאָבִיו	און ער האט געזאגט צו זיין פאטער:
בָּרְכֵנִי גַם אָנִי אָבִי:	בענש מיר אויך, מיין פאטער!
35. וַיֹּאמֶר	35. און ער האט געזאגט:
בָּא אָחִיךָ בְּמִרְמָה	דיין ברודער איז געקומען מיט [4]ליסט
וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ:	און ער האט צוגענומען דיין זעגען.
36. וַיֹּאמֶר	36. און ער האט געזאגט:
הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב	האט מען דען דארום גערופען זיין נאמען יעקב,
וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַעֲמַיִם	ווייל ער האט מיר גענאַרט שוין צוויי מאָל?
אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח	מיין ערשט-געבורט האט ער צוגענומען
וְהִנֵּה עַתָּה	און זעה, יעצט
לָקַח בִּרְכָתִי	האט ער צוגענומען מיין זעגען;
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
הֲלֹא אָצַלְתָּ לִּי בְּרָכָה	האסט'ו פיר מיר ניט [5]אָבגעטיילט אַ זעגען?
37. וַיַּעַן יִצְחָק	37. און יצחק האט געאַנטוואָרט
וַיֹּאמֶר לְעֵשָׂו	און ער האט געזאגט צו עשו:
הֵן גְּבִיר	זעה, (פיר) אַ העררן
שַׂמְתִּיו לָךְ	האב איך איהם געמאַכט איבער דיר,
וְאֶת כָּל אֶחָיו	און אַלע זיינע ברידער
נָתַתִּי לוֹ	האב איך איהם געגעבען
לַעֲבָדִים	פיר קנעכט,
וְדָגָן וְתִירֹשׁ	און (מיט) קאָרן און [1]מאָסט

[1]) זאַפט פון וויינטרויבען. [2]) יאַגט. [3]) ווילדפרעט. [4]) בעטרוג, רמאות. [5]) בעהאַלטען.

סְמַכְתִּיו	האב איך איהם [1]פערזאָרגט,
וּלְכָה אֵפוֹא	און פיר דיר אַלזאָ
מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי:	וואס זאל איך טהאָן מיין זוהן?
38. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו	38. און עשו האט געזאגט
אֶל אָבִיו	צו זיין פאטער:
הַבְרָכָה אַחַת הִוא לְךָ אָבִי	האָסט'ו דען איין זעגען, מיין פאטער?
בָּרְכֵנִי גַם אָנִי	בענש מיר אויך,
אָבִי	מיין פאטער.
וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קֹלוֹ	און עשו האט אויפגעהייבען זיין שטימע,
וַיֵּבְךְּ:	און ער האט געוויינט.
39. וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו	39. און זיין פאטער יצחק האט געאַנטוואָרט,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט צו איהם געזאגט:
הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ	זעה, די פעטיגקייטען פון דער ערד
יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ	וועט זיין דיין וואָהנונגס־אָרט
וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם	און פון די טהוי פון הימעל
מֵעָל:	פון אויבען.
40. וְעַל חַרְבְּךָ	40. אָבער דורך דיין שווערט
תִחְיֶה	וועסט'ו לעבען,
וְאֶת אָחִיךָ	און דיין ברודער
תַּעֲבֹד	וועסט'ו דינען,
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
כַּאֲשֶׁר תָּרִיד	ווען דו וועסט דיך [2]מיהען
וּפָרַקְתָּ	דאַן וועסט'ו [3]אראָבווארפען
עֻלּוֹ	זיין יאָך
מֵעַל צַוָּארֶךָ:	פון דיין האלז.
41. וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב	41. און עשו האט געהאַסט יעקב
עַל הַבְּרָכָה	וועגען דעם זעגען,
אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ אָבִיו	(מיט) וועלכען זיין פאַטער האט איהם געבענשט
וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ	און עשו האט געטראכט אין זיין הארצען:
יִקְרְבוּ	(ווען) עס וועלען זיך ערנענטערען
יְמֵי אֵבֶל אָבִי	די טרויער טעג פון מיין פאַטער,
וְאַהַרְגָה	דאַן וועל איך דערשלאָגען
אֶת יַעֲקֹב אָחִי:	מיין ברודער יעקב.
42. וַיֻּגַּד לְרִבְקָה	42. און עס איז געזאָגט געוואָרען צו רבקה

אֶת דִּבְרֵי עֵשָׂו	די ווערטער פון עשו,
בְּנָהּ הַגָּדֹל	איהר גרעסערער זוהן,
וַתִּשְׁלַח	און זי האט געשיקט,
וַתִּקְרָא לְיַעֲקֹב	און זי האט גערופען יעקב,
בְּנָהּ הַקָּטָן	איהר קלענערען זוהן,
וַתֹּאמֶר אֵלָיו	און זי האט צו אים געזאָגט:
הִנֵּה עֵשָׂו אָחִיךָ	זעה, דיין ברודער עשו
מִתְנַחֵם לְךָ	טרייסט זיך וועגען דיר
לְהָרְגֶךָ:	דיך צו דערשלאָגען.
43. וְעַתָּה בְנִי	43. און יעצט, מיין זוהן,
שְׁמַע בְּקֹלִי	הער אין מיין שטימע,
וְקוּם	און שטיי אויף,
בְּרַח לְךָ	ענטלויף דיר
אֶל לָבָן אָחִי	צו מיין ברודער לבן
חָרָנָה:	נאָך חרן.
44. וְיָשַׁבְתָּ עִמּוֹ	44. און דו זאָלסט וואָהנען ביי איהם
יָמִים אֲחָדִים	אייניגע [4]יאָהר,
עַד אֲשֶׁר תָּשׁוּב	ביז עס וועט זיך [5]אָבווענדען
חֲמַת אָחִיךָ:	דער גרים פון דיין ברודער.
45. עַד שׁוּב	45. ביז עס וועט זיך [5]אָב־ווענדען
אַף אָחִיךָ	דער צאָרן פון דיין ברודער
מִמְּךָ	פון דיר
וְשָׁכַח	און ער וועט פערגעסען
אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לּוֹ	וואס דו האסט איהם געטאָן,
וְשָׁלַחְתִּי	דאַן וועל איך שיקען,
וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם	און איך וועל דיך נעהמען פון דאָרט:
לָמָה אֶשְׁכַּל גַּם שְׁנֵיכֶם	וואָרום זאָל איך [6]פערלירען אייך ביידען
יוֹם אֶחָד:	(אין) איין טאָג?
46. וַתֹּאמֶר רִבְקָה	46. און רבקה האט געזאָגט
אֶל יִצְחָק	צו יצחק:
קַצְתִּי בְחַיַּי	עס איז מיר איבערדריסיג מיין לעבען
מִפְּנֵי בְּנוֹת חֵת	וועגען די טעכטער חת,
אִם לֹקֵחַ יַעֲקֹב	אויב יעקב זאל נעהמען
אִשָּׁה	א פרוי
מִבְּנוֹת חֵת	פון די טעכטער חת.

1) אונטערשטיצט. 2) בעקלאָגען, וועסט האבען געגוג געליטען; ווען דו וועסט איבערוועלטיגען. 3) אראָב־נעהמען, אראָבְרייסען. 4) טעג, צייט. 5) אָב־קעהרען, צוריק־קעהרען. 6) בערויבט ווערען פון אייך ביידען.

כָּאֵלֶּה	ווי דיזע
מִבְּנוֹת הָאָרֶץ	פון די טעכטער פון די לאנד
לָמָּה לִּי חַיִּים׃	צו וואס טויג מיר דער לעבען?

Cap. XXVIII. כח

1. וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב	1. און יצחק האט גערופען יעקב,
וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ	און ער האט איהם געבענשט
וַיְצַוֵּהוּ	און ער האט איהם בעפוילען,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט צו איהם געזאגט:
לֹא תִקַּח אִשָּׁה	דו זאלסט ניט נעהמען א פרוי,
מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃	פון די טעכטער פון כנען.
2. קוּם	2. שטיי אויף
לֵךְ	גיי
פַּדֶּנָה אֲרָם	נאך פדן ארם
בֵּיתָה בְתוּאֵל	אין די הויז פון בתואל,
אֲבִי אִמֶּךָ	דיין מוטער׳ס פאטער,
וְקַח לְךָ מִשָּׁם	און נעהם דיר פון דארט
אִשָּׁה	א פרוי,
מִבְּנוֹת לָבָן	פון די טעכטער פון לבן,
אֲחִי אִמֶּךָ׃	דיין מוטער׳ס ברודער.
3. וְאֵל שַׁדַּי	3. און גאט, דער אלמעכטי־גער,
יְבָרֵךְ אֹתְךָ	זאל דיך בענשען,
וְיַפְרְךָ	און זאל דיך פרוכטבאר מאכען,
וְיַרְבֶּךָ	און ער זאל דיר מעהרען,
וְהָיִיתָ	און דו זאלסט ווערען
לִקְהַל עַמִּים׃	צו א פערזאמלונג פון פעלקער.
4. וְיִתֶּן לְךָ	4. און ער זאל דיר געבען
אֶת בִּרְכַּת אַבְרָהָם	אברהם׳ס זעגען,
לְךָ	צו דיר
וּלְזַרְעֲךָ	און צו דיין זאמען
אִתָּךְ	מיט דיר,
לְרִשְׁתְּךָ	דאס דו זאלסט ערבען
אֶת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ	דיין [1]וואהנונגס־לאנד,
אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם׃	וועלכע גאט האט געגעבען צו אברהם.

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
5. וַיִּשְׁלַח יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב	5. און יצחק האט געשיקט יעקב,
וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם	און ער איז געגאנגען נאך פדן ארם
אֶל לָבָן	צו לבן,
בֶּן בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי	דער זוהן פון בתואל, דער ארמי,
אֲחִי רִבְקָה	דער ברודער פון רבקה,
אֵם יַעֲקֹב וְעֵשָׂו׃	די מוטער פון יעקב און עשו.
6. וַיַּרְא עֵשָׂו	6. און (ווען) עשו האט געזעהן,
כִּי בֵרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב	דאס יצחק האט געבענשט יעקב,
וְשִׁלַּח אֹתוֹ	און ער האט איהם אוועג־געשיקט
פַּדֶּנָה אֲרָם	נאך פדן ארם
לָקַחַת לוֹ מִשָּׁם	צו נעהמען זיך פון דארט
אִשָּׁה	א פרוי,
בְּבָרְכוֹ אֹתוֹ	[2]אינדעם ער האט איהם געבענשט,
וַיְצַו עָלָיו	און ער האט איהם בעפוילען
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לֹא תִקַּח אִשָּׁה	דו זאלסט ניט נעהמען א פרוי,
מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃	פון די טעכטער פון כנען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
7. וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב	7. און (דאס) יעקב האט געהערט
אֶל אָבִיו	צו זיין פאטער,
וְאֶל אִמּוֹ	און צו זיין מוטער,
וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם׃	און ער איז אוועג־געגאנגען אין פדן ארם.
8. וַיַּרְא עֵשָׂו	8. דאן האט עשו איינגעזעהן
כִּי רָעוֹת בְּנוֹת כְּנָעַן	דאס די טעכטער פון כנען, זיינען [3]שלעכט
בְּעֵינֵי יִצְחָק אָבִיו׃	אין די אויגען פון זיין פאטער יצחק,
9. וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו	9. און עשו איז געגאנגען
אֶל יִשְׁמָעֵאל	צו ישמעאל,
וַיִּקַּח אֶת מָחֲלַת	און ער האט גענומען מחלת,
בַּת יִשְׁמָעֵאל	די טאכטער פון ישמעאל,
בֶּן אַבְרָהָם	אברהם׳ס זוהן,
אֲחוֹת נְבָיוֹת	די שוועסטער פון נביות,
עַל נָשָׁיו	צו זיינע (אנדערע) פרויען,
לוֹ לְאִשָּׁה׃	[4]צו איהם פיר א פרוי.

1) די לאנד פון דיין אויפענטהאלט. 2) וועהרענד. 3) ניט געפעליג. 4) זיך.

וַיֵּצֵא VAYETZAY

10. וַיֵּצֵא יַעֲקֹב	10. און יעקב איז אַרויס־געגאַנגען
מִבְּאֵר שָׁבַע	פון באר שבע,
וַיֵּלֶךְ חָרָנָה :	און ער איז געגאַנגען נאָך חרן.
11. וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם	11. און ער האט [1]געטראָפען איין אָרט,
וַיָּלֶן שָׁם	און ער האט דאָרט איבער־גענעכטיגט,
כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ	וויל די זון איז אונטער־געגאַנגען,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם	פון די שטיינער פון דעם אָרט,
וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו	און ער האט עס געלייגט צו־[2]קאָפּענס,
וַיִּשְׁכַּב	און ער האט זיך געלייגט
בַּמָּקוֹם הַהוּא :	אין יענעם אָרט.
12. וַיַּחֲלֹם	12. און ער האט געטרוימט,
וְהִנֵּה סֻלָּם	[3]דאַס אַ לייטער
מֻצָּב אַרְצָה	איז געשטעלט אויף דער ערד
וְרֹאשׁוֹ	און זיין [4]שפּיץ
מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה	גרייכט ביז דעם הימעל,
וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים	[3]און גאָטעס ענגלען
עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ :	געהען אַרויף און אַרונטער [5]אויף איהם.
13. וְהִנֵּה	13. און זעה,
יְהוָה נִצָּב עָלָיו	דער עוויגער איז געשטאַנען ביי איהם,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אֲנִי יְהוָה	איך בין דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ	דער גאָט פון דיין פאָטער אברהם
וֵאלֹהֵי יִצְחָק	און דער גאָט פון יצחק,
הָאָרֶץ	די לאַנד,
אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ	וואס דו ליגסט אויף איהר,
לְךָ אֶתְּנֶנָּה	וועל איך איהר געבען צו דיר
וּלְזַרְעֶךָ :	און צו דיין זאַמען.
14. וְהָיָה זַרְעֲךָ	14. און דיין זאַמען וועט זיין
כַּעֲפַר הָאָרֶץ	ווי די שטויב פון דער ערד,
וּפָרַצְתָּ	און דו וועסט זיך אויס־ברייטען
יָמָּה וָקֵדְמָה	נאָך [6]אַבענד־זייט און מאָרגען־זייט
וְצָפֹנָה וָנֶגְבָּה	און נאָרד־זייט און זיד־זייט,
וְנִבְרְכוּ בְךָ	און עס וועלען [7]דורך דיר געבענשט ווערען,
כָּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה	אַלע פאַמיליען פון דער ערד
וּבְזַרְעֶךָ :	און [7]דורך דיין זאַמען.
15. וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ	15. און זעה, איך בין מיט דיר,
וּשְׁמַרְתִּיךָ	און איך וועל דיך היטען
בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ	[9]וואוהין דו וועסט גיין,
וַהֲשִׁבֹתִיךָ	און איך וועל דיך צוריק־קערען
אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת	צו דיזע לאַנד,
כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ	דען איך וועל דיך ניט פערלאָזען
עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי	ביז איך וועל האבען געטאָן,
אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ :	וואס איך האב גערעט צו דיר.
16. וַיִּיקַץ יַעֲקֹב	16. און יעקב האט ערוואַכט
מִשְּׁנָתוֹ	פון זיין שלאָף,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָכֵן	וואַהרליך!
יֵשׁ יְהוָה	דער עוויגער איז דאָ
בַּמָּקוֹם הַזֶּה	אין דיזען אָרט,
וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי :	און איך האב (עס)ניט געוואוסט.
17. וַיִּירָא	17. און ער האט זיך געפירכ־טעט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה	ווי פורכטבאַר איז דיזער אָרט!
אֵין זֶה	דאס איז ניט אַנדערס
כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים	[10]אויסער גאָטעס־הויז
וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם :	און דיזער איז דער טויער פון הימעל.
18. וַיַּשְׁכֵּם יַעֲקֹב	18. און יעקב איז אויף־געשטאַנען פריה
בַּבֹּקֶר	דעם־מאָרגענס,
וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן	און ער האט גענומען דעם שטיין,
אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו	וועלכען ער האט געלייגט צו־קאָפּענס,
וַיָּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה	און ער האט [11]זיא געמאַכט (פיר) אַ [12]דיינק־זייל
וַיִּצֹק שֶׁמֶן	און ער האט געגאָסען אייל
עַל רֹאשָׁהּ :	אויף איהר [4]שפּיטץ.
19. וַיִּקְרָא	19. און ער האט גערופען
אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא	דעם נאמען פון יענעם אָרט
בֵּית אֵל	[13]בית אל,

1) בעגעגענט, צוגעגאַנגען, געגרייכט. 2) אונטערן קאָפּ. 3) און זעה,. 4) קאָפּ. 5) דורך. 6) וועסט. 7) זיך מיט דיר בענשען. 8) מיט. 9) אומעטום וואו דו. 10) זאָנדערן, אַלס, סיידען. 11) איהם. 12) שטאַנד־זייל. 13) גאָטעס־הויז.

וְאוּלָם	אָבער
לוּז שֵׁם הָעִיר	לוז (איז געווען) דער נאמען פון די שטאָט
לָרִאשֹׁנָה׃	צום ערשטען.
20. וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר	20. און יעקב האט צוגע־זאָגט אַ צוזאָג,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים	ווען גאט וועט זיין
עִמָּדִי	מיט מיר.
וּשְׁמָרַנִי	און ער וועט מיך היטען
בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה	אויף דיזען וועג,
אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ	(אויף) וועלכען איך גיי,
וְנָתַן לִי	און ער וועט מיר געבען
לֶחֶם לֶאֱכֹל	ברויט צום עסען
וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ׃	און אַ קלייד אָנצוקליידען.
21. וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם	21. און איך וועל זיך צוריק־קערען אין פרידען
אֶל בֵּית אָבִי	צו מיין פאָטער׳ס הויז.
וְהָיָה יְהוָה לִי	[1]און דער עוויגער וועט זיין צו מיר
לֵאלֹהִים׃	פיר אַ גאט.
22. וְהָאֶבֶן הַזֹּאת	22. [2]דאַן זאל דיזער שטיין,
אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה	וועלכען איך האב געמאַכט (פיר) אַ דיינק־זייל
יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים	זאָל זיין גאָטעס־הויז,
וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי	און אַלעס וואס דו וועסט מיר געבען
עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ׃	וועל איך געבען אַ צעהנטע טהייל צו דיר.

Cap. XXIX. כט

שֵׁנִי | שֵׁנִי

1. וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו	1. און יעקב האט אויפ־געהייבען זיינע פיס,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאַנגען
אַרְצָה בְנֵי קֶדֶם׃	נאָך די לאַנד פון די [3]מאָרגען־לענדער.
2. וַיַּרְא	2. און ער האט געזעען
וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה	דאַס אַ ברונען איז אויפ׳ן פעלד
וְהִנֵּה שָׁם	און דאָרט (זיינען געווען)
שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי צֹאן	דריי שאָף־הערדען
רֹבְצִים עָלֶיהָ	[4]געלאַגערט ביי [5]איהר,
כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִוא	דען פון יענעם ברונען
יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים	פלעגט מען אָנטרינקען די הערדען
וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה	[6]אָבער אַ גרויסער שטיין
עַל פִּי הַבְּאֵר׃	(איז געווען) אויף די עפנונג פון דעם ברונען.
3. וְנֶאֶסְפוּ שָׁמָּה	3. און עס פלעגען זיך דאָרט פערזאַמלען
כָל הָעֲדָרִים	אַלע הערדען,
וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן	און זיי פלעגען אַראָב־קייקלען דעם שטיין.
מֵעַל פִּי הַבְּאֵר	פון די עפנונג פון דעם ברונען,
וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן	און זיי פלעגען אָנטרינקען די שאָף,
וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן	און זיי פלעגען צוריק־קערען דעם שטיין
עַל פִּי הַבְּאֵר	אויף די עפנונג פון דעם ברונען
לִמְקֹמָהּ׃	צו איהר אָרט.
4. וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב	4. און יעקב האט צו זיי געזאָגט:
אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם	מיינע ברידער, פון וואַנען זייט איהר?
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
מֵחָרָן אֲנָחְנוּ׃	פון חרן זיינען מיר.
5. וַיֹּאמֶר לָהֶם	5. און ער האט צו זיי געזאגט:
הַיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן	קענט איהר לבן,
בֶּן נָחוֹר	דעם זוהן פון נחור?
וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ׃	און זיי האבען געזאגט: מיר קענען (איהם).
6. וַיֹּאמֶר לָהֶם	6. און ער האט צו זיי געזאגט:
הֲשָׁלוֹם לוֹ	איז ער [7]געזונד?
וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם	און זיי האבען געזאגט: ער איז געזונד.
וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה	און זעה, זיין טאָכטער רחל קומט
עִם הַצֹּאן׃	מיט די שאָף.
7. וַיֹּאמֶר	7. און ער האט געזאָגט:
הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל	זעהט, דער טאג איז נאך גרויס
לֹא עֵת	עס איז נים צייט
הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה	אַייצוזאַמלען די פיה,
הַשְׁקוּ הַצֹּאן	טרינקט אָן די שאָף,
וּלְכוּ רְעוּ׃	און גייט פיטערט.
8. וַיֹּאמְרוּ	8. און זיי האבען געזאגט:
לֹא נוּכַל	(דאס) קענען מיר ניט
עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ	ביז עס וועלען זיך פערזאַמלען
כָּל הָעֲדָרִים	אַלע הערדען
וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן	און זיי וועלען אַראָבקייקלען דעם שטיין
מֵעַל פִּי הַבְּאֵר	פון די עפענונג פון דעם ברונען
וְהִשְׁקִינוּ הַצֹּאן׃	[8]און מיר וועלען אָנטרינקען די שאָף.
9. עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם	9. ער רעדט נאך מיט זיי
וְרָחֵל בָּאָה	און רחל איז געקומען

1) דאַן וועט דער עוויגער. 2) און דיזער שטיין. 3) קינדער פון מאָרגען לאַנד. 4) ליגענדיג. 5) איהם. 6) און דער שטיין איז געווען גרויס. 7) פרידליך; גייט עס איהם וואָהל?. 8) דאַן וועלען מיר.

עִם הַצֹּאן	מיט די שאָף,
אֲשֶׁר לְאָבִיהָ	וועלכע געהערט צו איהר פאטער,
כִּי רֹעָה הִוא׃	דען זי איז געווען אַ הירטין.
10. וַיְהִי	10. און עס איז געווען
כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב	ווי יעקב האט דערזען
אֶת רָחֵל בַּת לָבָן	רחל, די טאָכטער פון לבן,
אֲחִי אִמּוֹ	זיין מוטער׳ס ברודער,
וְאֶת צֹאן לָבָן	און די שאָף פון לבן
אֲחִי אִמּוֹ	זיין מוטער׳ס ברודער,
וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב	דאַן האט זיך יעקב ערנענטערט,
וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן	און ער האט אַראָב־געקייקעלט דעם שטיין
מֵעַל פִּי הַבְּאֵר	פון די עפנונג פון דעם ברונען,
וַיַּשְׁקְ אֶת צֹאן לָבָן	און ער האט אָנגעטרונקען די שאָף פון לבן,
אֲחִי אִמּוֹ׃	זיין מוטער׳ס ברודער.
11. וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל	11. און יעקב האט געקושט רחל,
וַיִּשָּׂא אֶת קֹלוֹ	און ער האט אויפ־געהויבען זיין שטימע,
וַיֵּבְךְּ׃	און ער האט געוויינט.
12. וַיַּגֵּד יַעֲקֹב לְרָחֵל	12. און יעקב האט [1]דערצײלט רחל,
כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא	דאס ער איז איהר פאטער׳ס ברודער
וְכִי בֶן רִבְקָה הוּא	און דאס ער איז רבקה׳ס זוהן,
וַתָּרָץ	און זי איז געלאָפען,
וַתַּגֵּד לְאָבִיהָ׃	און זי האט [1]דערצײלט איהר פאָטער.
13. וַיְהִי	13. און עס איז געווען
כִשְׁמֹעַ לָבָן	ווי לבן האט געהערט
אֶת שֵׁמַע יַעֲקֹב	די נאַכריכט פון יעקב,
בֶּן אֲחֹתוֹ	זיין שוועסטער׳ס זוהן,
וַיָּרָץ לִקְרָאתוֹ	איז ער געלאָפען ענטגעגען איהם
וַיְחַבֶּק לוֹ	און ער האט איהם אום־געאַרעמט,
וַיְנַשֶּׁק לוֹ	און ער האט איהם געקושט,
וַיְבִיאֵהוּ אֶל בֵּיתוֹ	און ער האט איהם געבראַכט אין זיין הויז,
וַיְסַפֵּר לְלָבָן	און ער האט דערצײלט צו לבן
אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃	דיזע אַלע [2]בעגעבענהייטען.
14. וַיֹּאמֶר לוֹ לָבָן	14. און לבן האט צו איהם געזאגט:
אַךְ	וואַהרליך!
עַצְמִי וּבְשָׂרִי אָתָּה	מיין ביין און פלייש ביסטו[3],

וַיֵּשֶׁב עִמּוֹ	און ער האט ביי איהם געוואָהנט
חֹדֶשׁ יָמִים׃	אַ מאָנאַט [4]צייט.
15. וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב	15. און לבן האט געזאגט צו יעקב:
הֲכִי אָחִי אַתָּה	צו ווייל דו ביסט מיין ברודער
וַעֲבַדְתַּנִי חִנָּם	זאָלסטו מיר דינען אומזאָנסט?
הַגִּידָה לִּי	זאָג מיר
מַה מַּשְׂכֻּרְתֶּךָ׃	וואס זאל זיין דיין לוין.
16. וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָנוֹת	16. און לבן האט געהאַט צוויי טעכטער.
שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאָה	דער נאמען פון די גרעסערע (איז געווען) לאה
וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל׃	און דער נאמען פון די קליי־נערע (איז געווען) רחל.
17. וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת	17. און לאה׳ס אויגען (זיינען געווען) שוואַכע,
וְרָחֵל הָיְתָה	אָבער רחל איז געווען
יְפַת תֹּאַר	פון שיינעם געשטאַלט
וִיפַת מַרְאֶה׃	און פון שיינעם אָנזען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
18. וַיֶּאֱהַב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל	18. און יעקב האט געליבט רחל,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט :
אֶעֱבָדְךָ	איך וועל דיר דינען
שֶׁבַע שָׁנִים	זיבען יאָהר
בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה׃	פיר רחל, דיין קלענערע טאָכטער.
19. וַיֹּאמֶר לָבָן	19. און לבן האט געזאגט:
טוֹב	עס איז בעסער,
תִּתִּי אֹתָהּ לָךְ	דאס איך זאל איהר געבען צו דיר,
מִתִּתִּי אֹתָהּ	[5]איידער איך זאל איהר געבען
לְאִישׁ אַחֵר	צו איין אַנדער מאַן,
שְׁבָה עִמָּדִי׃	[6]זיין ביי מיר.
20. וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב	20. און יעקב האט געדינט
בְּרָחֵל	פיר רחל
שֶׁבַע שָׁנִים	זיבען יאהר,
וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו	און זיי זיינען געווען אין זיינע אויגען,
כְּיָמִים אֲחָדִים	ווי אייניגע טעג,
בְּאַהֲבָתוֹ אֹתָהּ׃	ווייל ער האט איהר געליבט.
21. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	21. און יעקב האט געזאגט
אֶל לָבָן	צו לבן:

1) געזאָגט, 2) פּאַסירונגען, זאַכען. 3) ר. ה. א נאָהענטער פערוואַנדטער. 4) טעג. 5) אַלס. 6) וואָהן, בלייב.

הָבָה אֶת אִשְׁתִּי	גיב (מיר) מיין פרוי,
כִּי מָלְאוּ יָמָי	דען [1]מיין צייט איז פול,
וְאָבוֹאָה אֵלֶיהָ :	און איך וועל [2]איהר הייראַטען.
22. וַיֶּאֱסֹף לָבָן	22. און לבן האט פערזאַמעלט
אֶת כָּל אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם	אַלע לייטע פון דעם אָרט,
וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה:	און ער האט געמאַכט אַ מאָל־צייט.
23. וַיְהִי בָעֶרֶב	23. און עס איז געווען אָם אַבענד,
וַיִּקַּח אֶת לֵאָה בִתּוֹ	האט [3]ער גענומען זיין טאָכטער לאה,
וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו	און [3]ער האט איהר געבראַכט צו איהם,
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ :	און [4]ער האט איהר געהייראַט.
24. וַיִּתֵּן לָבָן לָהּ	24. און לבן האט איהר געגעבען
אֶת זִלְפָּה שִׁפְחָתוֹ	זיין דינסט זלפה
לְלֵאָה בִתּוֹ שִׁפְחָה :	צו זיין טאכטער לאה (פיר) אַ דינסט.
25. וַיְהִי בַבֹּקֶר	25. און עס איז געווען דעם מאָרגענס
וְהִנֵּה הִיא לֵאָה	[5]און ער זעהט, דאס עס איז לאה!
וַיֹּאמֶר אֶל לָבָן	און ער האט געזאגט צו לבן
מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי	וואָס האָסט׳ו מיר דיזעס געטאָן?
הֲלֹא בְרָחֵל עָבַדְתִּי עִמָּךְ	האב איך ניט פיר רחל ביי דיר געדינט?,
וְלָמָּה רִמִּיתָנִי	און וואַרום האָסט׳ו מיר [6]גענאַרט?
26. וַיֹּאמֶר לָבָן	26. און לבן האט געזאגט:
לֹא יֵעָשֶׂה כֵן	עס ווערט אַזוי ניט געטאָן
בִּמְקוֹמֵנוּ	אין אונזער אָרט
לָתֵת הַצְּעִירָה	צו געבען די אינגערע
לִפְנֵי הַבְּכִירָה :	פאר די עלטערע.
27. מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת	27. [7]ערפיל די וואָך [8]פון דיזע
וְנִתְּנָה לְךָ	און מיר וועלען דיר געבען
גַּם אֶת זֹאת	אויך דיזע
בַּעֲבֹדָה	פיר די דינסט,
אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי	וועלכע דו וועסט דינען ביי מיר,
עוֹד שֶׁבַע שָׁנִים אֲחֵרוֹת :	נאָך אַנדערע זיבען יאָהר.
28. וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן	28. און יעקב האט אַזוי געטאָן,
וַיְמַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת	און ער האט [7]ערפילט די וואָך [8]פון דיזע,
וַיִּתֶּן לוֹ	און ער האט איהם געגעבען
אֶת רָחֵל בִּתּוֹ	זיין טאָכטער רחל

לוֹ לְאִשָּׁה :	איהם פיר אַ פרוי.
29. וַיִּתֵּן לָבָן	29. און לבן האט געגעבען
לְרָחֵל בִּתּוֹ	צו זיין טאכטער רחל
אֶת בִּלְהָה שִׁפְחָתוֹ	זיין דינסט בלהה,
לָהּ לְשִׁפְחָה :	איהר פיר אַ דינסט.
30. וַיָּבֹא גַּם אֶל רָחֵל	30. און ער[10]האט געהייראַט אויך רחל
וַיֶּאֱהַב גַּם אֶת רָחֵל	און ער האט געליבט אויך רחל
מִלֵּאָה	מעהר פון לאה,
וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ	און ער האט ביי איהם געדינט
עוֹד שֶׁבַע שָׁנִים אֲחֵרוֹת :	נאָך אַנדערע זיבען יאהר.
31. וַיַּרְא יְהוָה	31. און דער עוויגער האט געזען,
כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה	דאס לאה איז געהאַסט,
וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ	און ער האט געעפענט איהר [11]מוטער־לייב,
וְרָחֵל עֲקָרָה :	אָבער רחל (איז געווען) איין אונפרוכטבאַרע.
32. וַתַּהַר לֵאָה	32. און לאה איז שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן	און זי האט גערופען זיין נאמען ראובן,
כִּי אָמְרָה	דען זי האט געזאגט :
כִּי רָאָה יְהוָה	וואַהרליך, דער עוויגער האט געזען
בְּעָנְיִי	אין מיין עלענד,
כִּי עַתָּה	דען יעצט,
יֶאֱהָבַנִי אִישִׁי :	וועט מיין מאַן מיך ליבען.
33. וַתַּהַר עוֹד	33. און זי איז ווידער שוואנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
כִּי שָׁמַע יְהוָה	ווייל דער עוויגער האט געהערט,
כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי	דאס איך בין געהאַסט,
וַיִּתֶּן לִי גַּם אֶת זֶה	דאַרום האט ער מיר געגעבען אויך דיזען,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן :	און זי האט גערופען זיין נאמען שמעון,
34. וַתַּהַר עוֹד	34. און זי איז ווידער שוואַנגער געווארען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען א זוהן,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
עַתָּה הַפַּעַם	יעצט, דיזען מאָל
יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי	וועט מיין מאַן זיך אַנשליסען אָן מיר,
כִּי יָלַדְתִּי לוֹ	דען איך האב איהם געבאָרען

1)מיינע טעג זיינען פול געווארען. 2)קומען צו איהר. 3)לבן. 4)יעקב. 5)און זעה,. 6)בעטראָגען. 7)ענדיג. 8)לאה, זעה רשי׳. 9)געענדיגט. 10)איז געקומען. 11)געבער־מוטער. 12)דיזען קינד.

שְׁלֹשָׁה בָנִים	דריי זיהן,
עַל כֵּן	דאַרום
קָרָא שְׁמוֹ לֵוִי :	האט [1]ער גערופען זיין נאמען לוי.
35. וַתַּהַר עוֹד	35. און זי איז ווידער שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האָט געבאָרען אַ זוהן,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
הַפַּעַם	דיזען מאָל
אוֹדֶה אֶת יְהוָה	לויב איך דעם עוויגען,
עַל כֵּן	דאַרום
קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה	האט זי גערופען זיין נאמען יהודה,
וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת :	און זי האט זיך [2]אָבגעשטעלט פון געבערען.

CAP. XXX. ל

1. וַתֵּרֶא רָחֵל	1. און (ווען) רחל האט געזען
כִּי לֹא יָלְדָה לְיַעֲקֹב	דאס זי האט ניט געבאָרען צו יעקב,
וַתְּקַנֵּא רָחֵל בַּאֲחֹתָהּ	דאַן האט רחל [3]בענײדעט איהר שוועסטער,
וַתֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב	און זי האט געזאגט צו יעקב:
הָבָה לִּי בָנִים	גיב מיר קינדער,
וְאִם אַיִן	און אויב ניט —
מֵתָה אָנֹכִי :	שטאַרב איך.
2. וַיִּחַר אַף יַעֲקֹב	2. און יעקב׳ס צאָרן האט [4]געברענט
בְּרָחֵל	געגען רחל,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנֹכִי	בין איך דען אָנשטאָט גאט,
אֲשֶׁר מָנַע מִמֵּךְ	וועלכער האט פערמידען פון דיר
פְּרִי בָטֶן :	[5]לייב־פרוכט.?
3. וַתֹּאמֶר	3. און זי האט געזאָגט:
הִנֵּה אֲמָתִי בִלְהָה	היר איז מיין דינסט בלהה,
בֹּא אֵלֶיהָ	[6]הייראַט איהר,
וְתֵלֵד עַל בִּרְכַּי	און זי זאל געבערען אויף מיינע קניען,
וְאִבָּנֶה גַם אָנֹכִי	און אויך איך וועל געבויט ווערען
מִמֶּנָּה :	[7]פון איהר.
4. וַתִּתֶּן לוֹ	4. און זי האט איהם געגעבען
אֶת בִּלְהָה שִׁפְחָתָהּ	איהר דינסט בלהה
לְאִשָּׁה	פיר אַ פרוי,
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ יַעֲקֹב :	און יעקב [8]האט איהר געהייראַט.
5. וַתַּהַר בִּלְהָה	5. און בלהה איז שוואַנגער געווארען,
וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן :	און זי האט געבאָרען אַ זוהן צו יעקב.
6. וַתֹּאמֶר רָחֵל	6. און רחל האט געזאָגט:
דָּנַנִּי אֱלֹהִים	גאט האט מיך גערי‌כטעט,
וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי	און ער האט אויך געהערט [9]מיין שטימע,
וַיִּתֶּן לִי בֵּן :	און ער האט מיר געגעבען א זוהן,
עַל כֵּן	דאַרום
קָרְאָה שְׁמוֹ דָּן :	האט זי גערופען זיין נאמען דן.
7. וַתַּהַר עוֹד	7. און זי איז ווידער שוואַנגער געוואָרען
וַתֵּלֶד בִּלְהָה שִׁפְחַת רָחֵל	און בלהה, רחל׳ס דינסט, האט געבאָרען
בֵּן שֵׁנִי לְיַעֲקֹב :	אַ צווייטען זוהן צו יעקב.
8. וַתֹּאמֶר רָחֵל	8. און רחל האט געזאגט:
נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים	[10]געטליכע קאַמפפען
נִפְתַּלְתִּי עִם אֲחֹתִי	האב איך געקעמפפט מיט מיין שוועסטער,
גַּם יָכֹלְתִּי	און איך האב (איהר) אויך ביי־געקומען,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נַפְתָּלִי :	און זי האט גערופען זיין נאמען נפתלי.
9. וַתֵּרֶא לֵאָה	9. און (ווען) לאה האט געזען,
כִּי עָמְדָה מִלֶּדֶת	דאָס זי האט זיך [2]אָבגעשטעלט פון געבערען,
וַתִּקַּח	דאַן האט זי גענומען
אֶת זִלְפָּה שִׁפְחָתָהּ	איהר דינסט זלפה,
וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְיַעֲקֹב	און זי האט איהר געגעבען צו יעקב
לְאִשָּׁה :	פיר א פרוי.
10. וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה	10 און זלפה, לאה׳ס דינסט, האט געבאָרען
לְיַעֲקֹב בֵּן :	אַ זוהן צו יעקב.
11. וַתֹּאמֶר לֵאָה	11. און לאה האט געזאגט:
בָּא גָד	„גליק קומט".
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ גָּד :	און זי האט גערופען זיין נאמען גד.
12. וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה	12. און זלפה, לאה׳ס דינסט, האט געבאָרען
בֵּן שֵׁנִי לְיַעֲקֹב :	אַ צווייטען זוהן צו יעקב.
13. וַתֹּאמֶר לֵאָה	13. און לאה האט געזאגט:
בְּאָשְׁרִי	צו מיין גליק!
כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת	דען די [11]טעכטער וועלען מיר [12]פיר גליקליך רעכענען
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָשֵׁר :	און זי האט גערופען זיין נאמען אָשר.

1) מען. 2) אויפגעהערט צו געבערען. 3) מקנא געוועז. 4) געגרימט. 5) ד. ה. קינדער. 6) קום צו איהר. 7) דורך איהר. 8) איז געקומען צו איהר. 9) אין מיין. 10) שטאַרק געקעמפפט; געראַנגעלט. 11) פרויען. 12) לויבען.

רְבִיעִי

14. וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּמְצָא
דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה וַיָּבֵא אֹתָם אֶל לֵאָה אִמּוֹ
וַתֹּאמֶר רָחֵל אֶל לֵאָה תְּנִי נָא לִי מִדּוּדָאֵי
בְּנֵךְ׃ 15. וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְעַט קַחְתֵּךְ אֶת
אִישִׁי וְלָקַחַת גַּם אֶת דּוּדָאֵי בְּנִי וַתֹּאמֶר
רָחֵל לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת
דּוּדָאֵי בְנֵךְ׃ 16. וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה
בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי
תָּבוֹא כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךָ בְּדוּדָאֵי בְּנִי
וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא׃

17. וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים	17. און גאט האט געהערט
אֶל לֵאָה	צו לאה.
וַתַּהַר	און זי איז שוואנגער געווארען,
וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב	און זי האט געבארען צו יעקב
בֵּן חֲמִישִׁי׃	א פינפטען זוהן.
18. וַתֹּאמֶר לֵאָה	18. און לאה האט געזאגט:
נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי	גאט האט (מיר) געגעבען מיין לוין,
אֲשֶׁר נָתַתִּי שִׁפְחָתִי	ווייל איך האב געגעבען מיין דינסט
לְאִישִׁי	צו מיין מאן.
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשָּׂשכָר׃	און זי האט גערופען זיין נאמען ישכר.
19. וַתַּהַר עוֹד לֵאָה	19. און לאה איז ווידער שוואנגער געווארען,
וַתֵּלֶד בֵּן שִׁשִּׁי	און זי האט געבארען א זעקסטען זוהן
לְיַעֲקֹב׃	צו יעקב.
20. וַתֹּאמֶר לֵאָה	20. און לאה האט געזאגט:
זְבָדַנִי אֱלֹהִים אֹתִי	[1]גאט האט מיר צו־געטיילט
זֵבֶד טוֹב	[1]א גוטען טייל.
הַפַּעַם	דיזען מאל
יִזְבְּלֵנִי אִישִׁי	וועט מיין מאן ביי מיר וואהנען,
כִּי יָלַדְתִּי לוֹ	דען איך האב איהם געבארען
שִׁשָּׁה בָנִים	זעקס קינדער.
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ זְבֻלוּן׃	און זי האט גערופען זיין נאמען זבולון.
21. וְאַחַר יָלְדָה בַּת	21. און נאכדעם האט זי געבארען א טאכטער,
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ דִּינָה׃	און זי האט גערופען איהר נאמען דינה.
22. וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל	22. און גאט האט דערמאנט רחל,
וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים	און גאט האט צו איהר געהערט,
וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ׃	און ער האט געעפענט איהר [2]מוטער־לייב.
23. וַתַּהַר	23. און זי איז שוואנגער געווארען
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבארען א זוהן,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
אָסַף אֱלֹהִים	גאט האט [3]אוועג־גענומען
אֶת חֶרְפָּתִי׃	מיין שאנדע.
24. וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יוֹסֵף	24. און זי האט גערופען זיין נאמען יוסף
לֵאמֹר	זאגענדיג:
יֹסֵף יְהוָה לִי	גאט זאל מיר [4]מעהרען
בֵּן אַחֵר׃	איין אנדער זוהן.
25. וַיְהִי	25. און עס איז געווען
כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף	ווי רחל האט געבארען יוסף,
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבָן	האט יעקב געזאגט צו לבן
שַׁלְּחֵנִי	שיק מיר אוועג
וְאֵלְכָה	און איך וועל גיין
אֶל מְקוֹמִי	צו מיין ארט
וּלְאַרְצִי׃	און צו מיין לאנד.
26. תְּנָה אֶת נָשַׁי	26. גיב (מיר) מיינע פרויען
וְאֶת יְלָדַי	און מיינע קינדער,
אֲשֶׁר עָבַדְתִּי אֹתְךָ	וואס איך האב דיר געדינט
בָּהֵן	פיר זיי,
וְאֵלֵכָה	און איך וועל גיין,
כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ	דען דו ווייסט דאך
אֶת עֲבֹדָתִי	מיין דינסט,
אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ׃	[5]וואס איך האב דיר געדינט.
27. וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָבָן	27. און לבן האט צו איהם געזאגט:
אִם נָא מָצָאתִי חֵן	ווען איך וואלט דאך גנאדע געפונען
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען!
נִחַשְׁתִּי	איך האב [6]בעמערקט,

1) גאט האט מיר בעשאנקען מיט א גוטען געשענק. 2) געבער־מוטער. 3) איינגעזאמעלט. 4) געבען. 5) ווי.
6) געפיהלט; דורך צויבעריי (האב איך אויסגעפונען), דאס דער עוויגער האט מיר געבענשט פון דיינעט־וועגען.

וַיְבָרְכֵנִי יְהוָה	דאס דער עוויגער האט מיך געבענשט
בִּגְלָלֶךָ :	פון דיינעט־וועגען.
28. וַיֹּאמַר	28. און ער האט געזאגט:
נָקְבָה שְׂכָרְךָ עָלַי	בעשטים מיר דיין לוין,
וְאֶתֵּנָה :	און איך וועל (עס) געבען.
29. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	29. און ער האט צו איהם געזאגט:
אַתָּה יָדַעְתָּ	דו ווייסט
אֵת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ	וואס איך האב דיר גערינט,
וְאֵת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנְךָ	און וואס דיינע פיה איז [1]געוואָרען
אִתִּי :	ביי מיר.
30. כִּי מְעַט	30. דען די [2]ביסעל
אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי	וואס דו האָסט געהאַט פאַר מיר,
וַיִּפְרֹץ לָרֹב	האט זיך אויסגעברייטעט צו [3]פיל,
וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֹתְךָ	און דער עוויגער האט דיך געבענשט
לְרַגְלִי	פון מיינעט־וועגען.
וְעַתָּה	און יעצט.
מָתַי אֶעֱשֶׂה גַם אָנֹכִי	ווען וועל איך אויך טהאָן
לְבֵיתִי :	פיר מיין הויז ?
31. וַיֹּאמֶר	31. און ער האט געזאגט:
מָה אֶתֶּן לָךְ	וואס זאל איך דיר געבען,
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	און יעקב האט געזאגט:
לֹא תִתֶּן לִי מְאוּמָה	דו זאלסט מיר גאָר־נישט געבען,
אִם תַּעֲשֶׂה לִּי	אויב דו וועסט מיר טהאָן
הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַכע
אָשׁוּבָה	[4]וועל איך זיך צוריק־קערען,
אֶרְעֶה צֹאנְךָ	[4]איך וועל פיטערען דיינע שאָף,
אֶשְׁמֹר :	(און) איך וועל (זיי) היטען.
32 אֶעֱבֹר בְּכָל צֹאנְךָ	32. איך וועל דורך־גיין דורך אַלע דיינע שאָף
הַיּוֹם	היינט,
הָסֵר מִשָּׁם	נעהם פון דאָרט אַוועג
כָּל שֶׂה נָקֹד וְטָלוּא	יעדען קליין־פלעקיגען און גרויס־פלעקיגען [5]לאַם,
וְכָל שֶׂה חוּם	און יעדען [6]דונקעל־רויטען [5]לאַם
בַּכְּשָׂבִים	אונטער די [7]שעפּסען,
וְטָלוּא וְנָקֹד	און גרויס־פלעקיגע און קליין־פלעקיגע
בָּעִזִּים	אונטער די ציגען,
וְהָיָה שְׂכָרִי :	און (דאס)זאל זיין מיין לוין.

33 וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי	33. און מיין גערעכטיגקייט וועט פיר מיר בעצייגען
בְּיוֹם מָחָר	אין [8]די קינפטיגע צייט,
כִּי תָבוֹא עַל שְׂכָרִי	ווען דו וועסט קומען איבער מיין לוין
לְפָנֶיךָ	פיר דיר,
כֹּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ נָקֹד וְטָלוּא	אַלעס וואס איז ניט קליין־פלעקיג אָדער גרויס־פלעקיג
בָּעִזִּים	אונטער די ציגען
וְחוּם בַּכְּשָׂבִים	און [9]דונקעל־רויט אונטער די [7]שעפּסען
גָּנוּב הוּא אִתִּי :	איז דאס געשטוילען ביי מיר.
34. וַיֹּאמֶר לָבָן	34. און לבן האט געזאגט:
הֵן	יאָ,
לוּ יְהִי כִדְבָרֶךָ :	[10]אָ, ווען עס וואָלט זיין ווי דיין וואָרט!
35. וַיָּסַר בַּיּוֹם הַהוּא	35. און ער האט אַוועג־גענומען אין יענעם טאג
אֶת הַתְּיָשִׁים	די בעק,
הָעֲקֻדִּים וְהַטְּלֻאִים	די פוס־געצייכנעטע און די גרויס־פלעקיגע,
וְאֵת כָּל הָעִזִּים	און אַלע ציגען,
הַנְּקֻדּוֹת וְהַטְּלֻאֹת	די קליין־פלעקיגע און די גרויס־פלעקיגע,
כֹּל אֲשֶׁר לָבָן בּוֹ	אַלעס, וואס אין איהם איז געווען אַ ווייסקייט,
וְכָל חוּם	און אַלע [9]דונקעל־רויטע
בַּכְּשָׂבִים	אונטער די [7]שעפּסען
וַיִּתֵּן	און ער האט (זיי) געגעבען
בְּיַד בָּנָיו :	אין די האַנד פון זיינע זיהן.
36. וַיָּשֶׂם	36. און ער האט געמאַכט
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	אַ וועג פון דריי טעג־(רייזע)
בֵּינוֹ וּבֵין יַעֲקֹב	צווישען [11]איהם און צווישען יעקב.
וְיַעֲקֹב רֹעֶה	און יעקב האט געפיטערט
אֶת צֹאן לָבָן הַנּוֹתָרֹת :	די איבעריגע שאָף פון לבן.
37. וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב	37. און יעקב האט זיך גענומען
מַקַּל לִבְנֶה לַח	אַ פייכטען שטעקען פון פּאַפּעל־האָלץ
וְלוּז וְעַרְמוֹן	און מאַנדעל־בוים און קאַסטאַניען־בוים,
וַיְפַצֵּל בָּהֵן	און ער האט אָבגעשיילט אין זיי
פְּצָלוֹת לְבָנוֹת	ווייסע שטרייפען,
מַחְשֹׂף הַלָּבָן	[12]ענטבלעסענדיג דאס ווייסע,
אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת :	וועלכע איז אויף די שטעקענס.
38. וַיַּצֵּג	38. און ער האט אַוועג־געשטעלט

1)איז געווען. 2)דאס ווענינגע. 3)אַ מענגע. 4)וועל איך ווידער פיטערען. 5)שעפּס. 6)ברוינעס. 7)לעמער, יונגע שאָף. 8)דעם מאָרגעדיגען טאג. 9)ברוין. 10)הלואי וואָלט. 11)זיך. 12)אָבדעקענדיג.

אֶת הַמַּקְלוֹת	די שטעקענס,
אֲשֶׁר פִּצֵּל	וועלכע ער האט אָבגעשיילט,
בָּרְהָטִים	אין די [1]וואסער־ריננען
בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם	אין די טרינק־ריננען,
אֲשֶׁר תָּבֹאןָ הַצֹּאן	וואו די שאָף פלעגען קומען
לִשְׁתּוֹת	צו טרינקען,
לְנֹכַח הַצֹּאן	ענטגעגען די שאָף,
וַיֵּחַמְנָה	און זיי פלעגען זיך דערהיצען,
בְּבֹאָן לִשְׁתּוֹת׃	ווען זיי פלעגען קומען צו טרינקען.
39. וַיֶּחֱמוּ הַצֹּאן	39. און די שאָף פלעגען זיך דערהיצען
אֶל הַמַּקְלוֹת	ביי די שטעקענס,
וַתֵּלַדְןָ הַצֹּאן	און די שאָף פלעגען געבערען
עֲקֻדִּים	פוס־געצייכענטע,
נְקֻדִּים וּטְלֻאִים׃	קליין־פלעקיגע און גרויס־פלעקיגע.
40. וְהַכְּשָׂבִים	40. און [2]די שעפסען
הִפְרִיד יַעֲקֹב	האָט יעקב אָבגעזאָנדערט.
וַיִּתֵּן	און ער האט [3]געגעבען
פְּנֵי הַצֹּאן	דאס געזיכט פון די שאָף
אֶל עָקֹד	צו די פוס־געצייכענטע
וְכָל חוּם	און יעדע דונקעל־רויטע
בְּצֹאן לָבָן	אונטער לבן׳ס שאָף,
וַיָּשֶׁת לוֹ	און ער האט זיך געמאַכט
עֲדָרִים לְבַדּוֹ	הערדען בעזונדער,
וְלֹא שָׁתָם	און ער האט זיי ניט געטאָן
עַל צֹאן לָבָן׃	צו די שאָף פון לבן.
41. וְהָיָה	41. און עס פלעגט זיין
בְּכָל יַחֵם	יעדעס (מאָל) ווען עס פלעגען זיך דערהיצען
הַצֹּאן הַמְקֻשָּׁרוֹת	די [4]קרעפטיגע שאָף
וְשָׂם יַעֲקֹב	פלעגט יעקב שטעלען
אֶת הַמַּקְלוֹת	די שטעקענס
לְעֵינֵי הַצֹּאן	פאר די אויגען פון די שאָף
בָּרְהָטִים	אין די [1]וואַסער־ריננען,
לְיַחְמֵנָּה	דאס זיי זאָלען זיך דערהיצען
בַּמַּקְלוֹת׃	ביי די שטעקענס.
42. וּבְהַעֲטִיף הַצֹּאן	42. אָבער ווען די שאָף פלעגען [5]שוואַך ווערען
לֹא יָשִׂים	פלעגט ער ניט שטעלען,

וְהָיָה הָעֲטֻפִים	און (אַלזאָ) האבען די [6]שוואַכע געהערט
לְלָבָן	צו לבן
וְהַקְּשֻׁרִים לְיַעֲקֹב׃	און די [4]קרעפטיגע צו יעקב.
43. וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד	43. און דער מאַן האט זיך זעהר (און) זעהר [7]אויס־געברייטערט,
וַיְהִי לוֹ	און ער האט געהאַט
צֹאן רַבּוֹת	פיל שאָף
וּשְׁפָחוֹת וַעֲבָדִים	און דינסטען און קנעכט,
וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים׃	און קאמעלען און אייזלען.

לא — Cap. XXXI.

1. וַיִּשְׁמַע	1. און ער האט געהערט
אֶת דִּבְרֵי בְנֵי לָבָן	די ווערטער פון לבן׳ס זיהן,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לָקַח יַעֲקֹב	יעקב האט אַוועג־גענומען
אֵת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ	אַלעס, וואס געהערט צו אונזער פאָטער,
וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ	און פון דאס, וואס געהערט צו אונזער פאטער,
עָשָׂה	האט ער [8]אויף־געטאָן
אֵת כָּל הַכָּבֹד הַזֶּה׃	דיזע גאַנצע [9]רייכטהום.
2. וַיַּרְא יַעֲקֹב	2. און יעקב האט געזעהן
אֶת פְּנֵי לָבָן	[10](אויף)דעם געזיכט פון לבן,
וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ עִמּוֹ	דאַס [11]ער איז ניט מיט איהם
כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃	ווי געסטערן (און) פאָר־געסטערן[12].
3. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל יַעֲקֹב	3. און דער עוויגער האט געזאָגט צו יעקב:
שׁוּב	קעהר זיך צוריק
אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ	צו די לאַנד פון דיינע [13]עלטערן
וּלְמוֹלַדְתֶּךָ	און צו דיין געבורטס־אָרט,
וְאֶהְיֶה עִמָּךְ׃	און איך וועל זיין מיט דיר.
4. וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב	4. און יעקב האט געשיקט,
וַיִּקְרָא לְרָחֵל וּלְלֵאָה	און ער האט גערופען רחל און לאה
הַשָּׂדֶה	(אויף)דאַס פעלד
אֶל צֹאנוֹ׃	צו זיינע שאָף.
5. וַיֹּאמֶר לָהֶן	5. און ער האט צו זיי געזאָגט:
רֹאֶה אָנֹכִי	איך זעה
אֶת פְּנֵי אֲבִיכֶן	[10](אויף) דעם געזיכט פון אייער פאָטער,
כִּי אֵינֶנּוּ אֵלַי	דאס [11]ער איז ניט מיט מיר
כִּתְמֹל שִׁלְשֹׁם	ווי געסטערן (און)פאָר־געסטערן[12],

1)קאָרעטעס. 2)דיזע. 3)געריכטעט, געשטעלט. 4)פריה־צייטיגע. 5)זיךפערשפעטיגען. 6)שפעטיגע. 7)ד.ה. רייך געוואָרען. 8)ערוואָרבען. 9)הערליכקייט. 10)דאס געזיכט. 11)עס איז. 12)ד.ה. ווי בעפאָר. 13)פאָטערס.

וֵֽאלֹהֵי אָבִי	אָבער דער גאָט פון מיין פאָטער
הָיָה עִמָּדִי׃	איז געווען מיט מיר.
6. וְאַתֵּנָה יְדַעְתֶּן	6. און איהר ווייסט (דאָך),
כִּי בְּכָל כֹּחִי	דאָס מיט מיין גאַנצע קראַפט
עָבַדְתִּי אֶת אֲבִיכֶן׃	האָב איך געדינט אייער פאָטער.
7. וַאֲבִיכֶן	7. אָבער אייער פאָטער
הֵתֶל בִּי	האָט [1]געשפאָט איבער מיר,
וְהֶחֱלִף	און ער האָט אומגעביטען
אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי	מיין לוין
עֲשֶׂרֶת מֹנִים	צעהן מאָל,
וְלֹא נְתָנוֹ אֱלֹהִים	אָבער גאָט האָט איהם ניט [2]געלאָזען
לְהָרַע עִמָּדִי׃	בייזעס צו טהאָן מיט מיר.
8. אִם כֹּה יֹאמַר	8. ווען ער פלעגט אַזוי זאָגען:
נְקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ	„קליין־פלעקיגע זאָל זיין דיין לוין"
וְיָלְדוּ כָל הַצֹּאן	דאַן פלעגען אַלע שאָף געבערען
נְקֻדִּים	קליין־פלעקיגע,
וְאִם כֹּה יֹאמַר	און ווען ער פלעגט אַזוי זאָגען:
עֲקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ	„פוס־געצייכענטע זאָל זיין דיין לוין"
וְיָלְדוּ כָל הַצֹּאן	דאַן פלעגען אַלע שאָף געבערען
עֲקֻדִּים׃	פוס־געצייכענטע.
9. וַיַּצֵּל אֱלֹהִים	9. און גאָט האָט [3]אַוועג־גענומען
אֶת מִקְנֵה אֲבִיכֶם	די פיה פון אייער פאָטער,
וַיִּתֶּן לִי׃	און ער האָט (עס) מיר געגעבען.
10. וַיְהִי	10. און עס איז געווען,
בְּעֵת יַחֵם הַצֹּאן	אין דער צייט, ווען די שאָף פלעגען זיך דערהיצען,
וָאֶשָּׂא עֵינַי	האָב איך אויפ־געהייבען מיינע אויגען
וָאֵרֶא בַּחֲלוֹם	און איך האָב געזעהן אין טרוים,
וְהִנֵּה הָעַתֻּדִים	דאָס די בעק,
הָעֹלִים עַל הַצֹּאן	וועלכע געהען אויף אויף די שאָף
עֲקֻדִּים	(זיינען) פוס־געצייכענטע
נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים׃	קליין־פלעקיגע און געשפרינקעלטע.
11. וַיֹּאמֶר אֵלַי	11. און עס האָט צו מיר געזאָגט
מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים	אַ גאָטעס ענגעל
בַּחֲלוֹם	אין טרוים:
יַעֲקֹב	יעקב!
וָאֹמַר הִנֵּנִי׃	און איך האָב געזאָגט: היר בין איך

12. וַיֹּאמֶר	12. און ער האָט געזאָגט:
שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה	הייב דאָך אויף דיינע אויגען, און זעה
כָּל הָעַתֻּדִים	אַלע בעק,
הָעֹלִים עַל הַצֹּאן	וועלכע געהען אויף אויף די שאָף
עֲקֻדִּים	(זיינען) פוס־געצייכענטע,
נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים	קליין־פלעקיגע און געשפרינקעלטע,
כִּי רָאִיתִי	דען איך האָב געזעהן
אֵת כָּל אֲשֶׁר לָבָן עֹשֶׂה לָּךְ׃	אַלעס, וואָס לבן טהוט דיר.
13. אָנֹכִי הָאֵל בֵּית אֵל	13. איך בין דער גאָט פון בית אל,
אֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ שָּׁם	וואָס דו האָסט דאָרט געזאַלבט
מַצֵּבָה	אַ [4]דיינק־זייל
אֲשֶׁר נָדַרְתָּ לִּי שָׁם	וואָס דו האָסט מיר דאָרט צוגעזאָגט
נֶדֶר	אַ צוזאָג;
עַתָּה קוּם	יעצט שטיי אויף,
צֵא מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת	גיי אַרויס פון דיזע לאַנד,
וְשׁוּב	און קעהר זיך צוריק
אֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתֶּךָ׃	צו די לאַנד פון דיין געבורט.
14. וַתַּעַן רָחֵל וְלֵאָה	14. און רחל און לאה האָבען געאַנטוואָרט,
וַתֹּאמַרְנָה לוֹ	און זיי האָבען צו איהם געזאָגט:
הַעוֹד לָנוּ	האָבען מיר (דען) נאָך
חֵלֶק וְנַחֲלָה	אַ טהייל און איין ערב
בְּבֵית אָבִינוּ׃	אין אונזער פאָטערס הויז?
15. הֲלוֹא נָכְרִיּוֹת	15. צו דען ניט ווי פרעמדע
נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ	זיינען מיר ביי איהם גערעכענט?
כִּי מְכָרָנוּ	דען ער האָט אונז פערקויפט,
וַיֹּאכַל גַּם אָכוֹל	און ער האָט אויך פערצעהרט
אֶת כַּסְפֵּנוּ׃	אונזער געלט.
16. כִּי כָל הָעֹשֶׁר	16. דען דאָס גאַנצע רייכטהום,
אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹהִים	וועלכע גאָט האָט [3]אַוועג־גענומען
מֵאָבִינוּ	פון אונזער פאָטער,
לָנוּ הוּא וּלְבָנֵינוּ	געהערט עס צו אונז און צו אונזערע קינדער;
וְעַתָּה	און יעצט,
כֹּל אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֵלֶיךָ	אַלעס, וואָס גאָט האָט צו דיר געזאָגט,
עֲשֵׂה׃	טהוא.

1) מיך אָבגענאַרט, בעטראָגען. 2) געגעבען. 3) ענטצויגען, אבגעשיידעט, גערעטעט פון איינעמס הענד פיר דעם צווייטען. 4) שטאַנד־זייל.

שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
17. וַיָּקָם יַעֲקֹב	17. און יעקב איז אויפגע־שטאנען,
וַיִּשָּׂא אֶת בָּנָיו	און ער האט [1]געטראגען זיינע זיהן
וְאֶת נָשָׁיו	און זיינע פרויען
עַל הַגְּמַלִּים:	אויף די קאמעלען.
18. וַיִּנְהַג	18. און ער האט אוועג־געפירט
אֶת כָּל מִקְנֵהוּ	זיין גאנצע הערדע
וְאֶת כָּל רְכֻשׁוֹ	און זיין גאנצען פערמעגען,
אֲשֶׁר רָכָשׁ	וואס ער האט ערווארבען,
מִקְנֵה קִנְיָנוֹ	די הערדע פון זיין אייגענטהום[2],
אֲשֶׁר רָכַשׁ	וועלכע ער האט ערווארבען
בְּפַדַּן אֲרָם	אין פדן ארם,
לָבוֹא	צו קומען
אֶל יִצְחָק אָבִיו	צו זיין פאטער יצחק
אַרְצָה כְּנָעַן:	נאך די לאנד כנען.
19. וְלָבָן הָלַךְ	19. און לבן איז געגאנגען
לִגְזֹז אֶת צֹאנוֹ	צו שערען זיינע שאף,
וַתִּגְנֹב רָחֵל	און רחל האט געשטוילען
אֶת הַתְּרָפִים	די געצען בילדער,
אֲשֶׁר לְאָבִיהָ:	וועלכע (זיינען געווען) ביי איהר פאטער.
20. וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב	20. און יעקב האט [3]געשטוילען
אֶת לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי	די הארץ פון לבן דעם ארמי
עַל בְּלִי הִגִּיד לוֹ	ווייל ער האט איהם ניט געזאגט,
כִּי בֹרֵחַ הוּא:	דאס ער וויל ענטלויפען.
21. וַיִּבְרַח הוּא	21. און ער איז ענטלאפען
וְכָל אֲשֶׁר לוֹ	און אלעס, וואס האט געהערט צו איהם,
וַיָּקָם	און ער איז אויפגעשטאנען,
וַיַּעֲבֹר אֶת הַנָּהָר	און ער איז איבער־געגאנגען דעם שטראם,
וַיָּשֶׂם אֶת פָּנָיו	און ער האט געריכטעט זיין געזיכט
הַר הַגִּלְעָד:	(נאך) דעם בארג גלעד.
22. וַיֻּגַּד לְלָבָן	22. און עס איז אנגעזאגט געווארען צו לבן
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
כִּי בָרַח יַעֲקֹב:	דאס יעקב איז ענטלאפען.
23. וַיִּקַּח אֶת אֶחָיו	23. און ער האט גענומען זיינע ברידער
עִמּוֹ	מיט איהם,
וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו	און ער האט געיאגט נאך איהם

דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים	א וועג פון זיבען טעג[4],
וַיַּדְבֵּק אֹתוֹ	און ער האט איהם געגרייכט
בְּהַר הַגִּלְעָד:	אויף דעם בארג גלעד.
24. וַיָּבֹא אֱלֹהִים	24. אבער גאט איז געקומען
אֶל לָבָן הָאֲרַמִּי	צו לבן דעם ארמי
בַּחֲלֹם הַלָּיְלָה	אין נאכט־טרוים,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט צו איהם געזאגט:
הִשָּׁמֶר לְךָ	היט דיך,
פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב	דאס דו זאלסט ניט ריידען מיט יעקב
מִטּוֹב עַד רָע:	פון גוטעס ביז שלעכטעס[5].
25. וַיַּשֵּׂג לָבָן אֶת יַעֲקֹב	25. און לבן האט געגרייכט יעקב;
וְיַעֲקֹב תָּקַע	און יעקב האט אויפגע־שלאגען
אֶת אָהֳלוֹ	זיין געצעלט
בָּהָר	אויף דעם בארג,
וְלָבָן תָּקַע	און לבן האט אויפגע־שלאגען (זיין געצעלט)
אֶת אֶחָיו	מיט זיינע ברידער
בְּהַר הַגִּלְעָד:	אויף דעם בארג גלעד.
26. וַיֹּאמֶר לָבָן	26. און לבן האט געזאגט
לְיַעֲקֹב	צו יעקב:
מֶה עָשִׂיתָ	וואס האסט׳ו געטאן,
וַתִּגְנֹב אֶת לְבָבִי	דאס דו האסט געשטוילען מיין הארץ,
וַתְּנַהֵג אֶת בְּנֹתַי	און דו האסט אוועג־געפירט מיינע טעכטער,
כִּשְׁבֻיוֹת חָרֶב:	ווי [6]שווערד־געפאנגענע?
27. לָמָּה נַחְבֵּאתָ	27. ווארום האסט׳ו זיך בעהאלטען
לִבְרֹחַ	צו ענטלויפען,
וַתִּגְנֹב אֹתִי	און דו האסט מיך [7]בעשטוילען,
וְלֹא הִגַּדְתָּ לִּי	און דו האסט מיר ניכטס געזאגט?
וָאֲשַׁלֵּחֲךָ	איך וואלט דיר אוועג־געשיקט
בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁרִים	מיט פריידע און מיט לידער,
בְּתֹף וּבְכִנּוֹר:	מיט א פויק און מיט א [8]הארפע.
28. וְלֹא נְטַשְׁתַּנִי	28. און דו האסט מיר ניט געלאזען
לְנַשֵּׁק לְבָנַי וְלִבְנֹתָי	צו קושען מיינע זיהן און מיינע טעכטער;
עַתָּה הִסְכַּלְתָּ עֲשׂוֹ:	נון, דו האסט נאריש געטאן!
29. יֶשׁ לְאֵל יָדִי	29. איך האב מאכט אין מיין האנד
לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע	צו טהאן מיט אייך שלעכטעס,

1) ארויפגעזעצט. 2) זיין ערווארבענע הערדע. 3) שטוילען א הארץ מיינט: אבנארען. 4) 7 טעג רייזע.
5) ד. ה. קיין גוטעס און קיין שלעכטעס. 6) קריגס־. 7) אדער: אבגענארט. 8) פידעל.

וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם	אָבער דער גאט פון אַייער פאָטער
אֶמֶשׁ אָמַר אֵלַי לֵאמֹר	האט פאָריגע נאַכט געזאָגט צו מיר׳ זאָגענדיג:
הִשָּׁמֶר לְךָ	היט דיך
מִדַּבֵּר עִם יַעֲקֹב	צו ריידען מיט יעקב
מִטּוֹב עַד רָע :	פון גוטעס ביז שלעכטעס.
30. וְעַתָּה	30. און יעצט,
הָלֹךְ הָלַכְתָּ	אַוועג־געגאַנגען ביסט׳ו
כִּי נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה	ווייל דו האָסט [1]געבענקט
לְבֵית אָבִיךָ	נאך דיין פאָטער׳ס הויז,
לָמָּה גָנַבְתָּ	(אָבער) וואָרום האָסט׳ו געשטוילען
אֶת אֱלֹהָי :	מיינע געטער?
31. וַיַּעַן יַעֲקֹב	31. און יעקב האט געאַנטוואָרט,
וַיֹּאמֶר לְלָבָן	און ער האט געזאגט צו לבן:
כִּי יָרֵאתִי	ווייל איך האב געפירכטעט,
כִּי אָמַרְתִּי	דען איך האב געטראַכט:
פֶּן תִּגְזֹל אֶת בְּנוֹתֶיךָ	פיליכט ווערסט׳ו רויבען דיינע טעכטער
מֵעִמִּי :	פון מיר.
32. עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא	32. (אָבער) ביי וועמען דו וועסט געפינען
אֶת אֱלֹהֶיךָ	דיינע געטער,
לֹא יִחְיֶה	דער זאָל ניט לעבען;
נֶגֶד אַחֵינוּ	אין [2]געגענוואָרט פון אונזערע ברידער
הַכֶּר לְךָ	דערקען דיר,
מָה עִמָּדִי	וואס ביי מיר איז,
וְקַח לָךְ	און נעהם דיר צו;
וְלֹא יָדַע יַעֲקֹב	און יעקב האָט ניט געוואוסט,
כִּי רָחֵל גְּנָבָתַם :	דאס רחל האט זיי געשטוילען.
33. וַיָּבֹא לָבָן	33. און לבן איז אַריינ־געקומען
בְּאֹהֶל יַעֲקֹב	אין יעקב׳ס געצעלט
וּבְאֹהֶל לֵאָה	און אין לאה׳ס געצעלט,
וּבְאֹהֶל שְׁתֵּי הָאֲמָהֹת	און אין דעם געצעלט פון די צוויי דינסטען,
וְלֹא מָצָא	און ער האט ניט געפונען
וַיֵּצֵא מֵאֹהֶל לֵאָה	און ער איז אַרויס־געגאַנגען פון לאה׳ס געצעלט,
וַיָּבֹא בְּאֹהֶל רָחֵל :	און ער איז אַריינ־געקומען אין רחל׳ס געצעלט.
34. וְרָחֵל לָקְחָה	34. און רחל האט גענומען
אֶת הַתְּרָפִים	די געצען־בילדער,
וַתְּשִׂמֵם	און זי האט זיי געלייגט
בְּכַר הַגָּמָל	אונטער דעם [3]זאַטעל פון דעם קאַמעל,
וַתֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם	און זי האט זיך געזעצט אויף זיי;
וַיְמַשֵּׁשׁ לָבָן	און לבן האט דורך געטאַפּט
אֶת כָּל הָאֹהֶל	דעם גאַנצען געצעלט,
וְלֹא מָצָא :	און ער האט ניט געפונען.
35. וַתֹּאמֶר	35. און זי האט געזאָגט
אֶל אָבִיהָ	צו איהר פאָטער:
אַל יִחַר	עס זאל ניט ערצירנען
בְּעֵינֵי אֲדֹנִי	אין די אויגען פון מיין הערען
כִּי לוֹא אוּכַל	דאַס איך קען ניט
לָקוּם מִפָּנֶיךָ	אויפ־צו־שטיין פאר דיר,
כִּי דֶרֶךְ נָשִׁים לִי	דען איך האב די געוויינליכע פרויען (שוועכע);
וַיְחַפֵּשׂ	און ער האט געזוכט,
וְלֹא מָצָא	און ער האט ניט געפונען
אֶת הַתְּרָפִים :	די געצען־בילדער.
36. וַיִּחַר לְיַעֲקֹב	36. און יעקב האט געצירנעט,
וַיָּרֶב בְּלָבָן	און ער האט זיך געקריגט מיט לבן,
וַיַּעַן יַעֲקֹב	און יעקב האט געאַנטוואָרט
וַיֹּאמֶר לְלָבָן	און ער האט געזאגט צו לבן:
מַה פִּשְׁעִי	וואס איז מיין פערברעכען,
מַה חַטָּאתִי	וואס איז מיין זינד,
כִּי דָלַקְתָּ אַחֲרָי :	דאס דו האסט [4]געיאָגט נאך מיר?
27. כִּי מִשַּׁשְׁתָּ	37. ווען דו האסט דורכ־געטאַפּט
אֶת כָּל כֵּלַי	אַלע מיינע [5]זאַכען,
מַה מָּצָאתָ	וואס האסט׳ו געפונען
מִכֹּל כְּלֵי בֵיתֶךָ	פון אַלע דיינע הויז [5]זאַכען
שִׂים כֹּה	לייג (עס) היער פאָר
נֶגֶד אַחַי	אין געגענוואַרט פון מיינע ברידער
וְאַחֶיךָ	און דיינע ברידער,
וְיוֹכִיחוּ בֵּין שְׁנֵינוּ :	און זאלען זיי ענטשיידען צווישען אונז ביידען.
38. זֶה עֶשְׂרִים שָׁנָה	38. [1]שוין צוואַציג יאָהר
אָנֹכִי עִמָּךְ	בין איך ביי דיר,
רְחֵלֶיךָ וְעִזֶּיךָ	דיינע מוטער־שאָף און דיינע ציגען
לֹא שִׁכֵּלוּ	האבען ניט [6]אָבגעוואָרפין.
וְאֵילֵי צֹאנְךָ	און די ווידערס פון דיינע שאָף
לֹא אָכָלְתִּי :	האב איך ניט געגעסען.

1) געזעהנט, געלוסט. 2) פאַר אונזערע. א. ז. וו. 3) קישען. 4) הייס געיאָגט. 5) גערעטה, געפעס.
6) פעהל־געבאָרען, מפיל־געוועזן. 7) דיזע.

39. טְרֵפָה	39. אַ צוריסענע
לֹא הֵבֵאתִי אֵלֶיךָ	האב איך ניט געבראַכט צו דיר,
אָנֹכִי אֲחַטֶּנָּה	איך פלעג די שולד מוזען טראָגען,
מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנָּה	פון מיין האַנד פלעגסט'ו איהר פאָדערען,
גְּנֻבְתִי יוֹם	סיי עס איז געשטוילען געוואָרען ביי טאָג
וּגְנֻבְתִי לָיְלָה׃	און סיי עס איז געשטוילען געוואָרען ביי נאַכט.
40. הָיִיתִי בַיּוֹם	40. (וואו) איך בין געוועזען ביי טאָג
אֲכָלַנִי חֹרֶב	האט מיך פערצעהרט (די) היטץ,
וְקֶרַח בַּלָּיְלָה	און דער [1]פראָסט ביי נאַכט;
וַתִּדַּד שְׁנָתִי	און מיין שלאָף האט זיך [2]דערוויטערט
מֵעֵינָי׃	פון מיינע אויגען.
41. זֶה לִּי עֶשְׂרִים שָׁנָה	41. אַזוי איז מיר געוועזען צוואַנציג יאָהר
בְּבֵיתֶךָ	אין דיין הויז;
עֲבַדְתִּיךָ	איך האב דיר געדינט
אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה	פערצעהן יאָהר
בִּשְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ	פיר דיינע צוויי טעכטער,
וְשֵׁשׁ שָׁנִים	און זעקס יאָהר
בְּצֹאנֶךָ	פיר דיינע שאָף,
וַתַּחֲלֵף	און דו האסט געביטען
אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי	מיין לוין
עֲשֶׂרֶת מֹנִים׃	צעהן מאָל.
42. לוּלֵי אֱלֹהֵי אָבִי	42. ווען ניט דער גאט פון מיין פאָטער,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם	דער גאט פון אברהם
וּפַחַד יִצְחָק	און די [3]פורכט פון יצחק
הָיָה לִי	וואָלט געוועזען מיט מיר,
כִּי עַתָּה	וואַהרליך יעצט
רֵיקָם שִׁלַּחְתָּנִי	וואָלסט'ו מיך אַוועק־געשיקט ליידיג!
אֶת עָנְיִי	מיין עלענד
וְאֶת יְגִיעַ כַּפַּי	און די מיה פון מיינע הענד
רָאָה אֱלֹהִים	האָט גאט געזעהן,
וַיּוֹכַח אָמֶשׁ׃	און ער האט ענטשידען פאָריגע נאַכט.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
43. וַיַּעַן לָבָן	43. און לבן האט געאַנטוואָרט,
וַיֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב	און ער האט געזאגט צו יעקב:
הַבָּנוֹת בְּנֹתַי	די טעכטער (זיינען דאָך) מיינע טעכטער,
וְהַבָּנִים בָּנַי	און די זיהן זיינען מיינע זיהן

וְהַצֹּאן צֹאנִי	און די שאָף זיינען מיינע שאָף,
וְכֹל אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה	און אַלעס, וואס דו זעהסט
לִי הוּא	געהערט צו מיר;
וְלִבְנֹתַי	און צו מיינע טעכטער,
מָה אֶעֱשֶׂה לָאֵלֶּה	וואס זאל איך טהאָן צו דיזע
הַיּוֹם	הייטע,
אוֹ לִבְנֵיהֶן	אָדער צו זייערע קינדער,
אֲשֶׁר יָלָדוּ׃	וועלכע זיי האבען געבאָרען?
44. וְעַתָּה לְכָה	44. און יעצט, קום
נִכְרְתָה בְרִית	מיר וועלען שליסען אַ בונד,
אֲנִי וָאָתָּה	איך און דו,
וְהָיָה לְעֵד	און ער זאל זיין פיר אַ ציגע
בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃	צווישען מיר און צווישען דיר.
45. וַיִּקַּח יַעֲקֹב אָבֶן	45. און יעקב האט גענומען אַ שטיין,
וַיְרִימֶהָ מַצֵּבָה׃	און ער האט איהר [4]אַוועג־געשטעלט (אַלס) דיינק־זייל
46. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	46. און יעקב האט געזאָגט
לְאֶחָיו	צו זיינע ברידער:
לִקְטוּ אֲבָנִים	קלייבט שטיינער!
וַיִּקְחוּ אֲבָנִים	און זיי האבען גענומען שטיינער,
וַיַּעֲשׂוּ גָל	און זיי האבען געמאַכט אַ [5]הויפען.
וַיֹּאכְלוּ שָׁם	און זיי האבען דאָרט געגעסען
עַל הַגָּל׃	אויף דעם [5]הויפען.
47. וַיִּקְרָא לוֹ לָבָן יְגַר שָׂהֲדוּתָא	47. און לבן האט איהם גערופען יגר שהדותא[6],
וְיַעֲקֹב קָרָא לוֹ גַּלְעֵד׃	און יעקב האט איהם גערופען גלעד[6].
48. וַיֹּאמֶר לָבָן	48. און לבן האט געזאגט:
הַגַּל הַזֶּה עֵד	דיזער הויפען זאל זיין אַ ציגע
בֵּינִי וּבֵינְךָ | הַיּוֹם	צווישען מיר און צווישען דיר, | הייטע,
עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ גַּלְעֵד׃	דאַרום האט מען גערופען זיין נאמען גלעד.
49. וְהַמִּצְפָּה	49. און (אויך) מצפה,
אֲשֶׁר אָמַר	ווייל ער האט געזאגט:
יִצֶף יְהוָה	דער עוויגער זאל קוקען
בֵּינִי וּבֵינֶךָ	צווישען מיר און צווישען דיר,
כִּי נִסָּתֵר	ווען מיר וועלען פערבאָרגען זיין
אִישׁ מֵרֵעֵהוּ׃	איינער פון דעם אַנדערען.

1) קעלט. 2) אַוועג־געפלויגען, פערוואָגעלט געוואָרען. 3) ד. ה. גאט. 4) אויפגעהויבען. 5) קופע, בערגעל.
6) ציינגניס־הויפען.

50. אִם תְּעַנֶּה	50. אויב דו וועסט [1]קוועלען
אֶת בְּנֹתַי	מיינע טעכטער,
וְאִם תִּקַּח נָשִׁים	און אויב דו וועסט נעהמען פרויען
עַל בְּנֹתַי	צו מיינע טעכטער;
אֵין אִישׁ עִמָּנוּ	(אָבוואָל) קיין מאַן (איז דאָ) ביי אונז,
רְאֵה	(אָבער) זעה,
אֱלֹהִים עֵד	גאָט איז א צייגע
בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃	צווישען מיר און צווישען דיר.
51. וַיֹּאמֶר לָבָן	51. און לבן האט געזאגט
לְיַעֲקֹב	צו יעקב:
הִנֵּה הַגַּל הַזֶּה	היר איז דיזער הויפען
וְהִנֵּה הַמַּצֵּבָה	און היר איז דער דיינק-זייל,
אֲשֶׁר יָרִיתִי	וועלכע איך האב [2]אַוועג־געשטעלט
בֵּינִי וּבֵינֶךָ׃	צווישען מיר און צווישען דיר.
52. עֵד הַגַּל הַזֶּה	52. א צייגע (זאל זיין) דיזער הויפען
וְעֵדָה הַמַּצֵּבָה	און א צייגע (זאל זיין) דער דיינק־זייל,
אִם אָנִי	דאס איך
לֹא אֶעֱבֹר אֵלֶיךָ	זאל ניט איבערגיין צו דיר
אֶת הַגַּל הַזֶּה	דיזען הויפען
וְאִם אַתָּה	און דאס דו
לֹא תַעֲבֹר אֵלַי	זאלסט ניט איבערגיין צו מיר
אֶת הַגַּל הַזֶּה	דיזען הויפען
וְאֶת הַמַּצֵּבָה הַזֹּאת	און דיזען דיינק־זייל
לְרָעָה׃	צום בייזען.
53. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם	53. דער גאט פון אברהם
וֵאלֹהֵי נָחוֹר	און דער גאט פון נחור
יִשְׁפְּטוּ בֵינֵינוּ	זאלען ריכטען צווישען אונז!
אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם	די געטער פון זייערע פאָטער'ס;
וַיִּשָּׁבַע יַעֲקֹב	און יעקב האט געשוואָרען
בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק׃	ביי די פורכט פון זיין פאָטער יצחק.
54. וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח	54. און יעקב האט גע־שלאַכט א שלאַכטונג
בָּהָר	אויף דעם באַרג,
וַיִּקְרָא לְאֶחָיו	און ער האט גערופען [צו] זיינע ברידער
לֶאֱכָל לָחֶם	צו עסען [3]ברויט,
וַיֹּאכְלוּ לֶחֶם	און זיי האבען געגעסען [3]ברויט,
וַיָּלִינוּ בָּהָר׃	און זיי האבען איבער־גע־נעכטיגט אויף דעם באַרג.

לב

Cap. XXXII.

מַפְטִיר	מַפְטִיר
1. וַיַּשְׁכֵּם לָבָן בַּבֹּקֶר	1. און לבן איז אויפגעשטאַ־נען פריה דעסמאָרגענס,
וַיְנַשֵּׁק לְבָנָיו	און ער האט געקושט זיינע זיהן
וְלִבְנוֹתָיו	און זיינע טעכטער,
וַיְבָרֶךְ אֶתְהֶם	און ער האט זיי געבענשט,
וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לָבָן	און לבן איז געגאַנגען און זיך צוריק־געקערט,
לִמְקֹמוֹ׃	צו זיין אָרט.
2. וְיַעֲקֹב הָלַךְ	2. און יעקב איז געגאַנגען
לְדַרְכּוֹ	צו זיין וועג,
וַיִּפְגְּעוּ בוֹ	און עס האבען איהם בעגעגענט
מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים׃	גאָטעס־ענגלען.
3. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	3. און יעקב האט געזאגט
כַּאֲשֶׁר רָאָם	ווי ער האט זיי געזען:
מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה	דיזער איז גאָטעס לאַגער;
וַיִּקְרָא	און ער האט גערופען
שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא	דעם נאמען פון יענעם אָרט
מַחֲנָיִם׃	מחנים.

וַיִּשְׁלַח VAYISHLACH

4. וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב	4. און יעקב האט געשיקט
מַלְאָכִים לְפָנָיו	באָטען, פאר [4]איהם
אֶל עֵשָׂו אָחִיו	צו עשו, זיין ברודער,
אַרְצָה שֵׂעִיר	נאך די לאַנד שעיר
שְׂדֵה אֱדוֹם׃	(אין) די פעלד אדום.
5. וַיְצַו אֹתָם, לֵאמֹר	5. און ער האט זיי בעפוילען, זאָגענדיג:
כֹּה תֹאמְרוּן	אַזוי זאלט איהר זאגען
לַאדֹנִי לְעֵשָׂו	צו מיין העררען, צו עשו:
כֹּה אָמַר	אַזוי האט געזאָגט
עַבְדְּךָ יַעֲקֹב	דיין קנעכט יעקב:
עִם לָבָן גַּרְתִּי	ביי לבן האב איך זיך אויפ־געהאלטען
וָאֵחַר עַד עָתָּה׃	און איך האב זיך [5]פער־זאַמט ביז יעצט.
6. וַיְהִי לִי שׁוֹר	6. און איך האב [געהאַט] אָקס(ען)
וַחֲמוֹר	און אייזל(ען)
צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה	שאָף, און קנעכט און דינסט(ען).
וָאֶשְׁלְחָה	און איך האב געשיקט

---

1) דריקען, פייניגען. 2) אויפגעוואָרפען. 3) שפייזע. 4) זיך. 5) פערוויילט פערהאַלטען.

לְהַגִּיד לַאדֹנִי	(עס) צו ידערציילען [צו] מיין העררען
לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ:	אום צו געפינען [2]גונסט אין דיינע אויגען.
7. וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים	7. און די באטע האבען זיך צוריק־געקערט
אֶל יַעֲקֹב, לֵאמֹר	צו יעקב, זאגענדיג:
בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ	מיר זיינען געקומען צו דיין ברודער,
אֶל עֵשָׂו	צו עשו.
וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ	און אויך ער גייט דיר ענטגעגען,
וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ	און פיר הונדערט מאן
עִמּוֹ:	מיט איהם.
8. וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד	8. און יעקב האט זיך זעהר געפירכטעט,
וַיֵּצֶר לוֹ	און עס איז איהם [3]איינג געווארען,
וַיַּחַץ אֶת הָעָם	און ער האט צוטיילט דאס פאלק,
אֲשֶׁר אִתּוֹ	וועלכעס איז געוועזן ביי איהם,
וְאֶת הַצֹּאן	און די שאף
וְאֶת הַבָּקָר	און די רינדער
וְהַגְּמַלִּים	און די קאמעלען
לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת:	אויף צוויי לאגערען.
9. וַיֹּאמֶר	9. און ער האט געזאגט:
אִם יָבוֹא עֵשָׂו	אויב עשו וועט קומען
אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת	צו איין לאגער,
וְהִכָּהוּ	און ער וועט איהם שלאגען,
וְהָיָה הַמַּחֲנֶה	דאן וועט זיין דער לאגער
הַנִּשְׁאָר	וואס וועט איבערבלייבען
לִפְלֵיטָה:	פיר א רעטונג.
10. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	10. און יעקב האט געזאגט:
אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם	גאט פון מיין פאטער אברהם
וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק	און גאט פון מיין פאטער יצחק;
יְהוָה הָאֹמֵר אֵלַי	עוויגער, וועלכער האט צו מיר געזאגט:
שׁוּב לְאַרְצְךָ	קעהר זיך צוריק צו דיין לאנד,
וּלְמוֹלַדְתְּךָ	און צו דיין געבורטס־ארט,
וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ:	און איך וועל גוטעס טהאן מיט דיר.
11. קָטֹנְתִּי	11. איך בין (צו) קליין
מִכֹּל הַחֲסָדִים	[4]פיר די אלע גנאדע
וּמִכָּל הָאֱמֶת	און [4]פיר די אלע טריייע,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ	וואס דו האסט געטאן
אֶת עַבְדֶּךָ	מיט דיין קנעכט,

כִּי בְמַקְלִי	דען מיט מיין שטעקען
עָבַרְתִּי	בין איך איבער געגאנגען
אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה	דיזען ירדן,
וְעַתָּה הָיִיתִי	און יעצט בין איך געווארען
לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת:	צו צוויי לאגערען.
12. הַצִּילֵנִי נָא	12. רעטע דאך מיר
מִיַּד אָחִי	פון די האנד פון מיין ברודער,
מִיַּד עֵשָׂו	פון די האנד פון עשו.
כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ	דען איך פירכטע מיך פיר איהם,
פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי	דאס ער זאל ניט קומען, און מיך שלאגען,
אֵם עַל בָּנִים:	(די) מוטער מיט(די)קינדער.
13. וְאַתָּה אָמַרְתָּ	13. און דו האסט (דאך) געזאגט:
הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ	איך וועל גוטעס טהאן מיט דיר,
וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ	און איך וועל מאכען דיין זאמען,
כְּחוֹל הַיָּם	ווי די זאמד פון דעם מעער,
אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר	וועלכע וועט ניט קענען געציילט ווערען
מֵרֹב:	פון פילקייט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
14. וַיָּלֶן שָׁם	14 און ער האט דארט איבער־גענעכטיגט,
בַּלַּיְלָה הַהוּא	אין יענע נאכט,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
מִן הַבָּא בְיָדוֹ	פון וואס [5]עס איז געקומען אין זיין האנד,
מִנְחָה, לְעֵשָׂו אָחִיו:	א געשענק פיר זיין ברודער עשו.
15. עִזִּים מָאתַיִם	15. ציגען—צוויי הונדערט
וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים	און בעק—צוואנציג,
רְחֵלִים מָאתַיִם	מוטער־שאף—צוויי הונ־דערט,
וְאֵילִים עֶשְׂרִים:	און ווידערס—צוואנציג.
16. גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת	16. זייגענדע קאמעלען
וּבְנֵיהֶם, שְׁלֹשִׁים	און זייערע קינדער—דרייסיג,
פָּרוֹת אַרְבָּעִים	קיה—פערציג,
וּפָרִים עֲשָׂרָה	און [6]שטיערען—צעהן,
אֲתֹנֹת עֶשְׂרִים	אייזעלינען—צוואנציג,
וַעְיָרִים עֲשָׂרָה:	און יונגע אייזלען—צעהן.
17. וַיִּתֵּן	17. און ער האט געגעבען
בְּיַד עֲבָדָיו	אין די האנד פון זיינע קנעכט
עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ	יעדע הערדע בעזונדער,

1) זאגען, בעריכטען. 2) גנאדע. 3) באנגע. 4) פון. 5) אד. ער האט געהאט. 6) בוללען.

ויאמר אל עבדיו	און ער האט געזאָגט צו זיינע קנעכט:
עברו לפני	גייט מיר פאָרויס,
ורוח תשימו	און אַ צווישען־רוים זאָלט איהר [1]מאַכען
בין עדר ובין עדר:	צווישען הערדע און הערדע.
18. ויצו את הראשון	18. און ער האט בעפוילען דעם ערשטען,
לאמר	זאָגענדיג:
כי יפגשך עשו אחי	ווען עס וועט דיר בעגעגענען עשו, מיין ברודער,
ושאלך, לאמר	און ער וועט דיר פרעגען, זאָגענדיג:
למי אתה	צו וועמען געהערסט דו?
ואנה תלך	און וואוהין גייסט'ו
ולמי אלה לפניך:	און צו וועמען געהערען דיזע פאר דיר?
19. ואמרת	19. דאַן זאלסט'ו זאגען:
לעבדך ליעקב	צו דיין קנעכט, צו יעקב (געהערט עס);
מנחה היא, שלוחה	עס איז אַ געשענק, געשיקט
לאדני לעשו	צו מיין הערען, צו עשו,
והנה גם הוא	און אויך ער זעלבסט
אחרינו:	איז הינטער אונז.
20. ויצו גם את השני	20. און ער האט בעפוילען אויך דעם צווייטען,
גם את השלישי	אויך דעם דריטען,
גם את כל ההלכים	אויך אַלע, וועלכע זיינען געגאַנגען
אחרי העדרים	הינטער די הערדען,
לאמר	זאָגענדיג:
כדבר הזה	ווי דיזע וואָרט(ען)
תדברון אל עשו	זאָלט איהר ריידען צו עשו
במצאכם אתו:	ווען איהר וועט איהם [2]טרעפען.
21. ואמרתם	21. און איהר זאָלט זאָגען:
גם	אויך
הנה עבדך יעקב	זעה. דיין קנעכט יעקב
אחרינו	איז הינטער אונז,
כי אמר	דען ער האט געזאָגט:
אכפרה פניו	איך וויל [3]פערגעבען זיין [4]געזיכט
במנחה	מיט דעם געשענק,
ההלכת לפני	וועלכער גייט פאר מיר,
ואחרי כן	און נאָכדעם,
אראה פניו	וועל איך זעהן זיין געזיכט,
אולי ישא פני:	פילייכט וועט ער [5]אויפהויבען מיין געזיכט.

22. ותעבר המנחה	22. און דער געשענק איז פאַרביי־געגאַנגען
על פניו	פאַר [6]איהם,
והוא לן	און ער האט איבער־גענעכטיגט
בלילה ההוא	אין יענע נאַכט
במחנה:	אין דעם לאַגער.
23. ויקם בלילה ההוא	23. און ער איז אויפגעשטאַנען אין יענע נאַכט,
ויקח את שתי נשיו	און ער האט גענומען זיינע צוויי פרויען,
ואת שתי שפחתיו	און זיינע צוויי דינסטען,
ואת אחד עשר ילדיו	און זיינע עלף קינדער,
ויעבר	און ער איז איבער־געגאַנגען
את מעבר יבק:	די [7]פורט פון יבק.
24. ויקחם	24. און ער האט זיי גענומען,
ויעברם את הנחל	און ער האט זיי איבער־געפיהרט דעם טייך,
ויעבר את אשר לו:	און ער האט איבערגעפיהרט וואס האט געהערט צו איהם
25. ויותר יעקב לבדו	25. און יעקב איז געבליבען אַליין;
ויאבק איש עמו	און אַ מאַן האט זיך גע־ראַנגעלט מיט איהם
עד עלות השחר:	ביז דעם אויפגאַנג פון דעם מאָרגען־שטערען.
26. וירא	26. און (ווען) ער האט געזעהן,
כי לא יכל לו	דאס ער קען איהם ניט בייקומען
ויגע בכף ירכו	האט ער אָנגערירט אין דעם געלענק פון זיין היפטע,
ותקע	און עס האט זיך [8]אַרויס־גערוקט
כף ירך יעקב	דער געלענק פון יעקב׳ס היפטע,
בהאבקו עמו:	ווען ער האט זיך געראַנגעלט מיט איהם.
27. ויאמר, שלחני	27. און ער האט געזאָגט: שיק מיך אַוועק,
כי עלה השחר	דען דער מאָרגען־שטערען איז אויפגעגאַנגען;
ויאמר	אָבער ער האט געזאָגט:
לא אשלחך	איך וועל דיך ניט אוועק־שיקען
כי אם ברכתני:	זאָנדערן ווען דו וועסט מיך האבען געבענשט.
28. ויאמר אליו	28. און ער האט צו איהם געזאָגט:
מה שמך	וואָס איז דיין נאָמען?
ויאמר, יעקב:	און ער האט געזאָגט: יעקב
29. ויאמר	29. און ער האט געזאָגט:
לא יעקב	ניט יעקב
יאמר עוד שמך	זאל דיין נאמען [9]ווייטער גערופען ווערען,
כי אם ישראל	זאָנדערן ישראל,
כי שרית	דען דו האָסט געשטריטען

1) לאָזען. 2) געפינען. 3) פערזעהנען. 4) ד. ה. שטילען זיין צאָרען. 5) ערטראָגען, ד. ה. פילייכט וועט ער מיר פריינדליך אויפנעהמען. 6) זיין געזיכט. 7) איבער־גאַנג. 8) אויסגעלינקט. 9) העכ. נאך געזאָגט ווערען.

עִם אֱלֹהִים	מיט [1]גאָט
וְעִם אֲנָשִׁים	און מיט מענשען,
וַתּוּכָל׃	און דו ביזט (זיי) בייגע־קומען.
30 וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב	30. און יעקב האט געפרעגט.
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ	זאָג דאָך דיין נאָמען!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל	וואָרום דען פרעגסטו
לִשְׁמִי	נאָך מיין נאָמען?
וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם׃	און ער האט איהם דאָרט געבענשט.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
31. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב	31. און יעקב האט גערופען
שֵׁם הַמָּקוֹם, פְּנִיאֵל	דעם נאָמען פון דעם אָרט: [2]פניאל.
כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים	דען איך האב געזעהן [1]גאָט
פָּנִים אֶל פָּנִים	געזיכט צו געזיכט,
וַתִּנָּצֵל נַפְשִׁי׃	און מיין זעלע איז גע־רעטעט געוואָרען.
32. וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ	32 און די זון האט איהם אויפגעשיינט,
כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל	ווען ער איז פאַרביי־געגאַנגען פנואל;
וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ׃	און ער איז געהונקען, אויף זיין היפטע.
33. עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ	33. דאַרום עסען ניט
בְנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה	דעם שפּאַנ־אָדער,
אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ	וועלכער איז אויף דעם געלענק פון די היפטע,
עַד הַיּוֹם הַזֶּה	ביז דיזען טאָג,
כִּי נָגַע	דען ער האט אָנגעריהרט
בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב	אין דעם געלענק פון יעקב׳ס היפטע.
בְּגִיד הַנָּשֶׁה׃	אין דעם שפּאַנ-אָדער.

לג

לג

1. וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו	1. און יעקב האט אויפ־געהויבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזעהן,
וְהִנֵּה עֵשָׂו בָּא	דאס עשו קומט,
וְעִמּוֹ	און מיט איהם
אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ	פיער הונדערט מאן;
וַיַּחַץ אֶת הַיְלָדִים	און ער האט צוטיילט די קינדער
עַל לֵאָה וְעַל רָחֵל	אויף לאה און אויף רחל
וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת׃	און אויף די צוויי דינסטען.
2 וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת	2. און ער האט געשטעלט די דינסטען
וְאֶת יַלְדֵיהֶן	און זייערע קינדער
רִאשֹׁנָה	[3]צום ערשטען,
וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ	און לאה און איהרע קינדער
אַחֲרֹנִים	[4]הינטער (זיי),
וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף	און רחל און יוסף
אַחֲרֹנִים׃	[5]הינטער (דיזע).
3. וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם	3. און ער איז געגאַנגען פאָר זיי,
וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה	און ער האט זיך געבוקט צו דער ערד
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאָל
עַד גִּשְׁתּוֹ, עַד אָחִיו׃	ביז ער האט זיך דערנענ־טערט ביז זיין ברודער.
4. וַיָּרָץ עֵשָׂו	4. און עשו איז געלאָפען
לִקְרָאתוֹ	ענטגעגען איהם,
וַיְחַבְּקֵהוּ	און ער האט איהם אַרומ־געאַרעמט,
וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו	און ער איז געפאַלען אויף זיין האַלדז,
וַיִּשָּׁקֵהוּ	און ער האט איהם געקושט,
וַיִּבְכּוּ׃	און זיי האבען געוויינט.
5. וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו	5. און ער האט אויפגע־הויבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׁים	און ער האט געזעהן די פרויען
וְאֶת הַיְלָדִים	און די קינדער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
מִי אֵלֶּה לָּךְ	ווער זיינען דיזע ביי דיר?
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
הַיְלָדִים	(זיי זיינען) די קינדער,
אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים	(מיט) וועלכע גאָט האט [6]בעגנאַדיגט
אֶת עַבְדֶּךָ׃	דיין קנעכט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
6. וַתִּגַּשְׁןָ הַשְּׁפָחוֹת	6. און די דינסטען האבען זיך דערנענטערט
הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן	זיי און זייערע קינדער,
וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ׃	און זיי האבען זיך געבוקט
7. וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאָה	7. און אויך לאה האט זיך דערנענטערט
וִילָדֶיהָ	און איהרע קינדער,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ	און זיי האבען זיך געבוקט,
וְאַחַר	און נאָכהער
נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל	האט זיך דערנענטערט יוסף און רחל,

1) גאָטעס ענגלען, געטליכע וועזען. 2) גאָטעס געזיכט. 3) פון פאָרענט. 4) פון הינטען. 5) צולעצט. 6) בעשאָנקען.

וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃	און זיי האבען זיך געבוקט.
8. וַיֹּאמֶר	8. און ער האט געזאגט:
מִי לְךָ	וואס איז ביי דיר
כָּל הַמַּחֲנֶה הַזֶּה	דיזער גאנצער לאגער,
אֲשֶׁר פָּגָשְׁתִּי	וועלכען איך האב בעגעגענט?
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לִמְצֹא חֵן	אום צו געפינען גונסט
בְּעֵינֵי אֲדֹנִי׃	אין די אויגען פון מיין העררן.
9. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו	9. און עשו האט געזאגט:
יֶשׁ לִי רָב	איך האב גענוג:
אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ׃	מיין ברודער, זאל זיין ביי דיר׳ וואס געהערט צו דיר.
10. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	10. און יעקב האט געזאגט:
אַל נָא	ניט דאך!
אִם נָא מָצָאתִי	אויב איך האב געפונען
חֵן, בְּעֵינֶיךָ	גונסט, אין דיינע אויגען,
וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי	דאן זאלסט׳ו נעמען מיין געשענק,
מִיָּדִי	פון מיין האנד,
כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ	ווייל איך האב געזען דיין געזיכט
כִּרְאֹת פְּנֵי אֱלֹהִים	ווי מען זעהט גאטעס געזיכט,
וַתִּרְצֵנִי׃	און דו האסט מיך [1]וויליג אויפגענומען.
11. קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי	11. נעהם דאך מיין [2]געשענק,
אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ	וועלכער איז דיר געבראכט געווארען,
כִּי חַנַּנִי אֱלֹהִים	דען גאט האט מיך בעגנאדיגט
וְכִי יֶשׁ לִי כֹל	און איך האב אלעס.
וַיִּפְצַר בּוֹ	און ער האט איהם שטארק געבעטען,
וַיִּקָּח׃	און ער האט צוגענומען.
12. וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאגט:
נִסְעָה, וְנֵלֵכָה	לא׳מיר רייזען, און ל׳אמיר גיין,
וְאֵלְכָה, לְנֶגְדֶּךָ׃	און איך וועל גיין נעבען דיר.
13. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	13. און ער האט צו איהם געזאגט:
אֲדֹנִי יֹדֵעַ	מיין הערר וויים,
כִּי הַיְלָדִים רַכִּים	דאס די קינדער זיינען צארטע
וְהַצֹּאן וְהַבָּקָר	און די שאף און די רינדער
עָלוֹת עָלָי	(די) [3]זייגענדע. (זיינען) אויף מיר,
וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד	און ווען מען זאל זיי איבער־טרייבען איין טאג
וָמֵתוּ כָּל הַצֹּאן׃	דאן וועלען שטארבען אלע שאף.
14. יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי	14. זאל דאך מיין הערר גיין
לִפְנֵי עַבְדּוֹ	פאר זיין קנעכט,
וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה	און איך וועל [4]זיך פיהרען
לְאִטִּי	נאך מיין לאנגזאמקייט,
לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה	נאך דעם טריט פון די פיה,
אֲשֶׁר לְפָנַי	וועלכעס איז פאר מיר
וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים	און נאך דעם טריט פון די קינדער,
עַד אֲשֶׁר אָבֹא	ביז איך וועל קומען
אֶל אֲדֹנִי שֵׂעִירָה׃	צו מיין העררן נאך שעיר.
15. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו	15. און עשו האט געזאגט:
אַצִּיגָה נָּא עִמְּךָ	איך וויל דאך אבשטעלען ביי דיר
מִן הָעָם, אֲשֶׁר אִתִּי	פון דעם פאלק, וואס איז ביי מיר.
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לָמָּה זֶּה	וואצו דיזעס?
אֶמְצָא חֵן	איך וויל (נור) געפינען גונסט
בְּעֵינֵי אֲדֹנִי׃	אין די אויגען פון מיין העררן.
16. וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו	16. און עשו האט זיך אין יענעם טאג צוריק־געקערט
לְדַרְכּוֹ, שֵׂעִירָה׃	צו זיין וועג, נאך שעיר.
17. וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה	17. און יעקב האט גערייזט נאך סכות,
וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת	און ער האט זיך געבויט א הויז,
וּלְמִקְנֵהוּ	און פיר זיינע פיה
עָשָׂה סֻכֹּת	האט ער געמאכט [5]היטטען,
עַל כֵּן קָרָא	דארום האט מען גערופען
שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת׃	דעם נאמען פון דעם ארט: סכות.
18. וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם	18. און יעקב איז געקומען פרידליך
עִיר שְׁכֶם	(נאך) די שטאט שכם,
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	וועלכע איז אין די לאנד כנען,
בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם	ווען ער איז געקומען פון פדן ארם,
וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר׃	און ער האט געלאגערט פאר דער שטאט
19. וַיִּקֶן	19. און ער האט געקויפט
אֶת חֶלְקַת הַשָּׂדֶה	די [6]שטיק פעלד,
אֲשֶׁר נָטָה שָׁם אָהֳלוֹ	וואו ער האט דארט אויפ־געשטעלט זיין געצעלט
מִיַּד בְּנֵי חֲמוֹר	פון די האנד פון די זיהן פון חמור
אֲבִי שְׁכֶם	דער פאטער פון שכם

1)פריינדליך, גנעדיג. 2)זעגען. 3)או עלות עלי: זייגען יונגע. תחת: עולים. מן עול. (ישעי׳ סה״ כ״) יונגעס קינד. כמו חורי תחת חורים (יש׳ יט׳ ט׳) גובי תחת גובים (עמוס ז׳ א׳ נחום ג׳ יז׳) 4)גאבגיין. 5)ביידלעך. 6) מהייל.

בִּמְאָה קְשִׂיטָה׃	פיר הונדערט קשיטה.
20. וַיַּצֶּב שָׁם מִזְבֵּחַ	20. און ער האט דאָרט געשטעלט איין אַלטאַר,
וַיִּקְרָא לוֹ	און ער האט איהם גערופען:
אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃	אל אלהי ישראל[1].

Cap. XXXIV. לד

חֲמִישִׁי — חֲמִישִׁי

1. וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה	1. און עס איז אַרויסגעגאנגען דינה די טאָכטער פון לאה,
אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב	וועלכע זי האט געבאָרען צו יעקב,
לִרְאוֹת	צו זעהן
בִּבְנוֹת הָאָרֶץ׃	[אין] די טעכטער פון די לאַנד.
2. וַיַּרְא אֹתָהּ	2. און עס האט איהר געזעהן
שְׁכֶם בֶּן חֲמוֹר הַחִוִּי	שכם דער זוהן פון חמור, דער חוי,
נְשִׂיא הָאָרֶץ	דער פירשט פון די לאַנד.
וַיִּקַּח אֹתָהּ	און ער האט איהר גענומען,
וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ	און ער האט איהר [2]געהייראַט,
וַיְעַנֶּהָ׃	און ער האט איהר געפּייניגט.
3. וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ	3. און זיין זעלע האט זיך [3]פערבונדען
בְּדִינָה בַּת יַעֲקֹב	מיט דינה, יעקב'ס טאכטער,
וַיֶּאֱהַב אֶת הַנַּעֲרָ	און ער האט געליבט דאָס מעדכען,
וַיְדַבֵּר	און ער האט גערעט
עַל לֵב הַנַּעֲרָ׃	צו די האַרץ פון דאָס מעדכען[4].
4. וַיֹּאמֶר שְׁכֶם	4. און שכם האט געזאָגט
אֶל חֲמוֹר אָבִיו	צו חמור, זיין פאטער,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
קַח לִי	נעהם פיר מיר
אֶת הַיַּלְדָּה הַזֹּאת	דיזעס [5]מעדכען
לְאִשָּׁה׃	פיר אַ פרוי.
5. וְיַעֲקֹב שָׁמַע	5. און יעקב האט געהערט
כִּי טִמֵּא	דאס ער האט פעראונרייניגט
אֶת דִּינָה בִתּוֹ	דינה, זיין טאָכטער,
וּבָנָיו הָיוּ אֶת מִקְנֵהוּ	און זיינע זיהן זיינען געוועזען מיט זיינע פיה
בַּשָּׂדֶה	אין פעלד,
וְהֶחֱרִשׁ יַעֲקֹב	און יעקב האט געשוויגען
עַד בֹּאָם׃	ביז זיי זיינען געקומען.
6. וַיֵּצֵא חֲמוֹר	6. און עס איז אַרויסגעגאַנגען חמור,
אֲבִי שְׁכֶם	דער פאטער פון שכם,
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב
לְדַבֵּר אִתּוֹ׃	צו ריידען מיט איהם.
7. וּבְנֵי יַעֲקֹב	7. און יעקב'ס זיהן
בָּאוּ מִן הַשָּׂדֶה	זיינען געקומען פון פעלד.
כְּשָׁמְעָם	ווען זיי האבען (עס) געהערט;
וַיִּתְעַצְּבוּ הָאֲנָשִׁים	און די לייטע זיינען טרויעריג געווען,
וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד	און עס האט זיי זעהר געגרימט,
כִּי נְבָלָה	דען אַ שאַנד־טהאַט
עָשָׂה בְיִשְׂרָאֵל	האט ער געטאָן אין ישראל,
לִשְׁכַּב אֶת בַּת יַעֲקֹב	צו [6]הייראַטען יעקב'ס טאכטער,
וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה׃	און אַזוי דאַרף ניט געטאָן ווערען.
8. וַיְדַבֵּר חֲמוֹר אִתָּם	8. און חמור האט גערעט מיט זיי,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
שְׁכֶם בְּנִי	שכם, מיין זוהן,
חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ	געלוסט זיין זעלע
בְּבִתְּכֶם	אייער טאָכטער,
תְּנוּ נָא אֹתָהּ לוֹ	גיט דאָך איהר צו איהם
לְאִשָּׁה׃	פיר אַ פרוי.
9. וְהִתְחַתְּנוּ אֹתָנוּ	9. און פערשוועגערט אייך מיט אונז,
בְּנֹתֵיכֶם	אייערע טעכטער
תִּתְּנוּ לָנוּ	וועט איהר געבען צו אונז,
וְאֶת בְּנֹתֵינוּ	און אונזערע טעכטער
תִּקְחוּ לָכֶם׃	וועט איהר אייך נעהמען.
10. וְאִתָּנוּ תֵּשֵׁבוּ	10. און ביי אונז וועט איהר וואָהנען,
וְהָאָרֶץ	און די לאַנד
תִּהְיֶה לִפְנֵיכֶם	וועט זיין פאָר אייך,
שְׁבוּ וּסְחָרוּהָ	וואָהנט, און האַנדעלט אין איהר,
וְהֵאָחֲזוּ בָּהּ׃	און נעהמט בעזיץ אין איהר.
11. וַיֹּאמֶר שְׁכֶם	11. און שכם האט געזאגט:
אֶל אָבִיהָ וְאֶל אַחֶיהָ	צו איהר פאָטער און צו איהרע ברידער:
אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵיכֶם	איך וויל געפינען גנאַדע אין אייערע אויגען.
וַאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי	און וואס איהר וועט מיר זאָגען
אֶתֵּן׃	וועל איך געבען.
12. הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד	12. פערמעהרט אויף מיר זעהר[7]
מֹהַר וּמַתָּן	קויף־פרייז און געשענק,

1) ד. ה. גאָט, דער גאָט פון ישראל. 2) הֶעב. געלעגען מיט איהר. 3) בעהעפט, אָנגעקלעבט. 4) ד. ה. ער האט איהר איינגערעדט. 5) קינד. 6) ליגען. 7) ד. ה. בעט מיר פיעל.

וְאֶתְּנָה	און איך וועל געבען,
כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלָי	ווי איהר וועט זאָגען צו מיר
וּתְנוּ לִי אֶת הַנַּעֲרָה	נור גיט מיר דאס מעדכען
לְאִשָּׁה׃	פיר אַ פרוי.
13. וַיַּעֲנוּ בְנֵי יַעֲקֹב	13. און די קינדער פון יעקב האבען געאַנטוואָרט
אֶת שְׁכֶם וְאֶת חֲמוֹר אָבִיו	שכם און חמור, זיין פאטער,
בְּמִרְמָה	מיט ליסט,
וַיְדַבֵּרוּ	און זיי האבען גערעט;
אֲשֶׁר טִמֵּא	וויל ער האט פעראונרייניגט
אֵת דִּינָה אֲחֹתָם׃	זייער שוועסטער דינה.
14. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם	14. און זיי האבען געזאגט צו זיי:
לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת	מיר קענען ניט טהאָן
הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך
לָתֵת אֶת אֲחֹתֵנוּ	צו געבען אונזער שוועסטער
לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה	צו אַ מאַן, וועלכער האט א פאָרהויט,
כִּי חֶרְפָּה הִוא לָנוּ׃	דען עס איז א שאַנדע פיר אונז.
15. אַךְ בְּזֹאת	15. נור מיט דיזעס
נֵאוֹת לָכֶם	וועלען מיר אייננוויליגען צו אייך,
אִם תִּהְיוּ כָמֹנוּ	אויב איהר וועט זיין ווי מיר,
לְהִמֹּל לָכֶם	דאס ביי אייך וועט בעשניטען ווערען
כָּל זָכָר׃	יעדעס מענליכע.
16. וְנָתַנּוּ אֶת בְּנֹתֵינוּ	16. דאַן וועלען מיר געבען אונזערע טעכטער
לָכֶם	צו אייך,
וְאֶת בְּנֹתֵיכֶם	און אייערע טעכטער
נִקַּח לָנוּ	וועלען מיר נעהמען צו אונז,
וְיָשַׁבְנוּ אִתְּכֶם	און מיר וועלען וואָהנען ביי אייך,
וְהָיִינוּ לְעַם אֶחָד׃	און מיר וועלען ווערען צו איין פאָלק.
17. וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ	17. אָבער ווען איהר וועט ניט הערען
אֵלֵינוּ	צו אונז,
לְהִמּוֹל	בעשניטען צו ווערען,
וְלָקַחְנוּ אֶת בִּתֵּנוּ	דאַן וועלען מיר נעהמען אונזער טאָכטער,
וְהָלָכְנוּ׃	און מיר וועלען גיין.
18. וַיִּיטְבוּ דִבְרֵיהֶם	18. און זייערע רייד זיינען געפעליג געוואָרען
בְּעֵינֵי חֲמוֹר	אין די אויגען פון חמור
וּבְעֵינֵי שְׁכֶם	און אין די אויגען פון שכם,

בֶּן חֲמוֹר׃	דער זוהן פון חמור.
19. וְלֹא אֵחַר הַנַּעַר	19. און דער קנאַבע האט ניט פערזאַמט
לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר	צו טהאָן די זאַך,
כִּי חָפֵץ בְּבַת יַעֲקֹב	דען ער האט געוואָלט יעקב׳ס טאָכטער;
וְהוּא נִכְבָּד	און ער איז געווען געעהרט
מִכֹּל בֵּית אָבִיו׃	מעהר אַלס אַלע (אין) זיין פאָטער׳ס הויז.
20. וַיָּבֹא חֲמוֹר	20. און חמור איז געקומען
וּשְׁכֶם בְּנוֹ	און זיין זוהן שכם
אֶל שַׁעַר עִירָם	צו דעם טויער פון זייער שטאָט,
וַיְדַבְּרוּ	און זיי האבען גערעט
אֶל אַנְשֵׁי עִירָם	צו די מענשען פון זייער שטאָט,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
21. הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה	21. דיזע לייטע
שְׁלֵמִים הֵם אִתָּנוּ	זיינען [1]פרידליך מיט אונז,
וְיֵשְׁבוּ בָאָרֶץ	דאַרום לאָזען זיי וואָהנען אין די לאַנד
וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ	און לאָזען זיי [2]האַנדלען (אין) איהר;
וְהָאָרֶץ	און די לאַנד,
הִנֵּה רַחֲבַת יָדַיִם	זעה, זי (איז דאָך) גערוימיג[3]
לִפְנֵיהֶם	פאַר זיי,
אֶת בְּנֹתָם	זייערע טעכטער
נִקַּח לָנוּ לְנָשִׁים	וועלען מיר אונז נעהמען פיר פרויען,
וְאֶת בְּנֹתֵינוּ	און אונזערע טעכטער
נִתֵּן לָהֶם׃	וועלען מיר געבען צו זיי.
22. אַךְ בְּזֹאת	22. נור מיט דיזעס
יֵאֹתוּ לָנוּ הָאֲנָשִׁים	וועלען די לייטע איינוויליגען צו אונז
לָשֶׁבֶת אִתָּנוּ	צו וואָהנען ביי אונז.
לִהְיוֹת לְעַם אֶחָד	צו ווערען צו איין פאָלק,
בְּהִמּוֹל לָנוּ	ווען ביי אונז וועט בעשניטען ווערען
כָּל זָכָר	יעדעס מענליכע,
כַּאֲשֶׁר הֵם נִמֹּלִים׃	ווי זיי זיינען בעשניטען.
23. מִקְנֵהֶם וְקִנְיָנָם	23. זייערע הערדען און זייער אייגענטהום
וְכָל בְּהֶמְתָּם	און אַלע זייער פיה.
הֲלוֹא לָנוּ הֵם	וועלען זיי דען ניט זיין אונזערע?
אַךְ נֵאוֹתָה לָהֶם	נור לאָ׳מיר אַיינוויליגען צו זיי,
וְיֵשְׁבוּ אִתָּנוּ׃	און זיי וועלען וואָהנען ביי אונז.
24. וַיִּשְׁמְעוּ אֶל חֲמוֹר	24. און זיי האבען געהערט צו חמור

1)גאַנץ. 2)בערייזען, פערקעהרען. 3)אָד. זעה, זי (איז דאָך) ברייט אויף ביידע זייטען.

וְאֶל שְׁכֶם בְּנוֹ	און צו שכם, זיין זוהן,
כָּל יֹצְאֵי	אַלע, וואס זיינען אַרויס־ געגאַנגען
שַׁעַר עִירוֹ	(צום) טויער פון זיין שטאָט
וַיִּמֹּלוּ	און זיי האבען זיך געלאזען בעשניידען
כָּל זָכָר	יעדעס מענליכע,
כָּל יֹצְאֵי	אַלע, וואס זיינען אַרויס־ געגאַנגען,
שַׁעַר עִירוֹ:	(צום) טויער פון זיין שטאָט.
25. וַיְהִי	25. און עס איז געוועזן
בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים	ווען זיי [1]האָבען געליטען שמערצען,
וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב	האָבען גענומען די צוויי זיהן פון יעקב,
שִׁמְעוֹן וְלֵוִי	שמעון און לוי,
אֲחֵי דִינָה	דינה׳ס ברידער,
אִישׁ חַרְבּוֹ	יעדער זיין שווערט,
וַיָּבֹאוּ עַל הָעִיר	און זיי זיינען געקומען אויף די שטאָט
בֶּטַח	(אין) זיכערהייט.
וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר:	און זיי האבען דערשלאָגען יעדעס מענליכע.
26. וְאֶת חֲמוֹר	26. און חמור
וְאֶת שְׁכֶם בְּנוֹ	און שכם, זיין זוהן,
הָרְגוּ לְפִי חָרֶב	האבען זיי דערשלאָגען מיט דעם שאַרף פון שווערט,
וַיִּקְחוּ אֶת דִּינָה	און זיי האָבען גענומען דינה
מִבֵּית שְׁכֶם	פון שכם׳ס הויז,
וַיֵּצֵאוּ:	און זיי זיינען אַרויס־ געגאַנגען.
27. בְּנֵי יַעֲקֹב	27. יעקב׳ס זיהן
בָּאוּ עַל הַחֲלָלִים	זיינען געקומען איבער די דערשלאָגענע,
וַיָּבֹזּוּ הָעִיר	און זיי האָבען בערויבט די שטאָט,
אֲשֶׁר טִמְּאוּ אֲחוֹתָם:	ווייל זיי האבען פעראונ־ רייניגט זייער שוועסטער.
28. אֶת צֹאנָם	28. זייערע שאָף,
וְאֶת בְּקָרָם	און זייערע רינדער,
וְאֶת חֲמֹרֵיהֶם	און זייערע אייזלען,
וְאֵת אֲשֶׁר בָּעִיר	און וואס (איז געוועזן) אין שטאָט,
וְאֶת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה	און וואס (איז געוועזן) אין פעלד,
לָקָחוּ:	האבען זיי צוגענומען.
29. וְאֶת כָּל חֵילָם	29. און זייער גאַצען פערמעגען,
וְאֶת כָּל טַפָּם	און אַלע זייערע קינדער,
וְאֶת נְשֵׁיהֶם	און זייערע פרויען,

שָׁבוּ, וַיָּבֹזּוּ	האבען זיי געפאַנגען, און זיי האבען בערויבט
וְאֵת כָּל אֲשֶׁר בַּבָּיִת:	און (אויך) אַלעס וואס (איז געוועזן) אין הויז.
30. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	30. און יעקב האט געזאָגט
אֶל שִׁמְעוֹן וְאֶל לֵוִי	צו שמעון און צו לוי:
עֲכַרְתֶּם אֹתִי	איהר האט מיך בעטריבט,
לְהַבְאִישֵׁנִי	מיך [2]צו פער־אַכטען
בְּיֹשֵׁב הָאָרֶץ	ביי די איינוואָהנער פון די לאַנד,
בַּכְּנַעֲנִי וּבַפְּרִזִּי	ביי דעם כנעני און ביי דעם פרזי,
וַאֲנִי מְתֵי מִסְפָּר	און איך בין א (קליינע) צאַהל מענשען,
וְנֶאֶסְפוּ עָלַי	און זיי וועלען זיך פער־ זאַמלען געגען מיר,
וְהִכּוּנִי	און זיי וועלען מיר שלאָגען,
וְנִשְׁמַדְתִּי	און איך וועל פערטיליגט ווערען,
אֲנִי וּבֵיתִי:	איך און מיין הויז.
31. וַיֹּאמְרוּ	31. און זיי האבען געזאגט:
הַכְזוֹנָה	צו ווי איין [3]אויס־געלאַסענע
יַעֲשֶׂה אֶת אֲחוֹתֵנוּ:	זאל ער בעהאנדלען אונזער שוועסטער?

לה   Cap. XXXV.

1. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	1. און גאט האט געזאָגט
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב:
קוּם	שטיי אויף!
עֲלֵה בֵית אֵל	גיי אויף (נאך) בית אל,
וְשֶׁב שָׁם	און וואָהן דאָרט,
וַעֲשֵׂה שָׁם מִזְבֵּחַ	און מאַך דאָרט איין אלטאַר
לָאֵל	צו דעם גאט,
הַנִּרְאֶה אֵלֶיךָ	וועלכער האט זיך בעוויזען צו דיר,
בְּבָרְחֲךָ	ווען דו ביסט ענטלאָפען
מִפְּנֵי עֵשָׂו אָחִיךָ:	פון עשו, דיין ברודער.
2. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	2. און יעקב האט געזאגט
אֶל בֵּיתוֹ	צו זיין הויז
וְאֶל כָּל אֲשֶׁר עִמּוֹ	און צו אַלע, וועלכע זיינען מיט איהם (געוועזן):
הָסִרוּ	[4]דערוויטערט
אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר	די פרעמדע געטער,
אֲשֶׁר בְּתֹכְכֶם	וועלכע זיינען צווישען אייך,
וְהִטַּהֲרוּ	און רייניגט אייך,
וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם:	און בייט איבער אַייערע קליידער.
3. וְנָקוּמָה	3. און מיר וועלען אויפשטיין,

1) זיינען געוועזן (אין) שמערצען. 2) העב. שטינקענד צו מאַכען. 3) בוהלערין. הורע. 4) שאַפט אַוועג. טהוט אָב.

וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּית אֵל	און מיר ווילען אויפ־גיין, (נאך) בית אל,
וְאֶעֱשֶׂה שָּׁם מִזְבֵּחַ	און איך וועל דארט מאכען איין אלטאר
לָאֵל הָעֹנֶה אֹתִי	צו דעם גאט, וועלכער ענטפערט מיר
בְּיוֹם צָרָתִי	אין דעם טאג פון מיין נויטה,
וַיְהִי עִמָּדִי	און ער איז געוועזן מיט מיר
בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי:	אויף דעם וועג, וועלכען איך בין געגאנגען.
4. וַיִּתְּנוּ אֶל יַעֲקֹב	4. און זיי האבען געגעבען צו יעקב
אֵת כָּל אֱלֹהֵי הַנֵּכָר	אלע פרעמדע געטער,
אֲשֶׁר בְּיָדָם	וועלכע (זיינען געוועזן) אין זייער האנד,
וְאֶת הַנְּזָמִים	און די רינגען,
אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם	וועלכע (זיינען געוועזן) אין זייערע אויערען,
וַיִּטְמֹן אֹתָם יַעֲקֹב	און יעקב האט זיי בעהאל־טען,
תַּחַת הָאֵלָה	אונטער דעם [1]אייכען־בוים,
אֲשֶׁר עִם שְׁכֶם:	וועלכער (איז געוועזן) ביי שכם.
5. וַיִּסָּעוּ	5. און זיי האבען געררייזט;
וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים	און עס איז געוועזן א שרעק פון גאט
עַל הֶעָרִים	אויף די שטעט,
אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם	וועלכע (זיינען געוועזן) ארום זיי,
וְלֹא רָדְפוּ	און זיי האבען ניט געיאגט
אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב:	נאך יעקב׳ס זיהן.
6. וַיָּבֹא יַעֲקֹב לוּזָה	6. און יעקב איז געקומען נאך לוז,
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	וועלכע איז אין די לאנד כנען,
הִיא בֵּית אֵל	דאס איז בית אל,
הוּא וְכָל הָעָם	ער און דאס גאנצע פאלק,
אֲשֶׁר עִמּוֹ:	וועלכע (זיינען געוועזן) מיט איהם.
7. וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ	7. און ער האט דארט געבויט איין אלטאר,
וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם	און ער האט גערופען דעם ארט:
אֵל בֵּית אֵל	[2]אל בית אל,
כִּי שָׁם	ווייל דארט
נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים	האט זיך גאט געאפענ־בארט צו איהם,
בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אָחִיו:	ווען ער איז ענטלאפען פון זיין ברודער.
8. וַתָּמָת דְּבֹרָה	8. און דבורה איז געשטארבען,
מֵינֶקֶת רִבְקָה	רבקה׳ס אמע,
וַתִּקָּבֵר	און זי איז בעגראבען געווארען
מִתַּחַת לְבֵית אֵל	אונטערהאלב פון בית אל,
תַּחַת הָאַלּוֹן	אונטער די אייכע,

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ	און ער האט גערופען זיין נאמען:
אַלּוֹן בָּכוּת:	[3]אלון בכות.
9. וַיֵּרָא אֱלֹהִים	9. און גאט האט זיך בעוויזען
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב,
עוֹד	נאך אמאל,
בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם	ווען ער איז געקומען פון פדן ארם,
וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ:	און ער האט איהם געבענשט.
10. וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים	10. און גאט האט צו איהם געזאגט:
שִׁמְךָ יַעֲקֹב	דיין נאמען איז יעקב;
לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב	דיין נאמען זאל (אבער) מער ניט גערופען ווערען יעקב,
כִּי אִם יִשְׂרָאֵל	זאנדערן ישראל
יִהְיֶה שְׁמֶךָ	זאל זיין דיין נאמען;
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ	און ער האט גערופען זיין נאמען:
יִשְׂרָאֵל:	ישראל.
11. וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים	11. און גאט האט צו איהם געזאגט:
אֲנִי אֵל שַׁדַּי	איך בין גאט דער אל־מעכטיגער,
פְּרֵה, וּרְבֵה	זיי פרוכטבאר, און מעהר זיך,
גּוֹי וּקְהַל גּוֹיִם	א פאלק, און א פערזאמלונג פון פעלקער
יִהְיֶה מִמֶּךָּ	וועט ווערען פון דיר,
וּמְלָכִים	און קעניגע
מֵחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ:	וועלען ארויסגיין פון דיינע לענדען.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
12. וְאֶת הָאָרֶץ	12. און די לאנד,
אֲשֶׁר נָתַתִּי	וועלכע איך האב געגעבען
לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק	צו אברהם און צו יצחק,
לְךָ אֶתְּנֶנָּה	וועל איך איהר געבען צו דיר
וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	און צו דיין זאמען, נאך דיר
אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ:	וועל איך געבען די לאנד.
13. וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים	13. און גאט האט זיך [4]ערהויבען פון איהם
בַּמָּקוֹם	אין דעם ארט,
אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ:	וואס ער האט גערעט מיט איהם.
14. וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה	14. און יעקב האט גע־שטעלט א דיינק־זייל
בַּמָּקוֹם	אין דעם ארט,
אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ	וואס ער האט גערעט מיט איהם,
מַצֶּבֶת אָבֶן	א דיינק־זייל פון שטיין,

1) טערעבינטען־בוים. 2) גאט פון בית אל. 3) די אייכע פון וויינען. 4) אויפגעגאנגען, אוועג־געגאנגען.

וַיַּסֵּךְ עָלֶיהָ נֶסֶךְ	און ער האט געגאָסען אויף איהר אַ טראַנק־אָפּפער.
וַיִּצֹק עָלֶיהָ שָׁמֶן׃	און ער האט געגאָסען אויף איהר אייל.
15. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב	15. און יעקב האט גערופען
אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם	דעם נאמען פון דעם אָרט
אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ שָׁם אֱלֹהִים	וואס גאט האט מיט איהם דאָרט גערעט:
בֵּית אֵל׃	בית אל.
16. וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל	16. און זיי האבען גערייזט פון בית אל,
וַיְהִי עוֹד	און עס איז נאך געווען
כִּבְרַת הָאָרֶץ	אַ שטרעקע לאַנד
לָבוֹא אֶפְרָתָה	צו קומען נאך אפרת,
וַתֵּלֶד רָחֵל	ווען רחל האט געבאָרען,
וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ׃	און עס איז איהר שווער געווען אין איהר געבערען.
17. וַיְהִי	17. און עס איז געווען
בְהַקְשֹׁתָהּ	ווען עס איז איהר שווער געווען
בְּלִדְתָּהּ	אין איהר געבערען,
וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְיַלֶּדֶת	האט צו איהר געזאגט די הייב־אַמע:
אַל תִּירְאִי	פירכטע ניט,
כִּי גַם זֶה לָךְ בֵּן׃	דען אויך דיזער איז פיר דיר אַ זוהן.
18. וַיְהִי	18. און עס איז געווען
בְּצֵאת נַפְשָׁהּ	ביי דעם אויסגאַנג פון איהר זעלע,
כִּי מֵתָה	ווען זי האט (געהאלטען ביים) שטאַרבען,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי	דאַן האט זי גערופען זיין נאמען [1]בן אוני,
וְאָבִיו	און זיין פאטער
קָרָא לוֹ בִנְיָמִין׃	האט איהם גערופען [2]בנימין.
19. וַתָּמָת רָחֵל	19. און רחל איז געשטאָרבען,
וַתִּקָּבֵר	און זי איז בעגראָבען געוואָרען
בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה	אויף דעם וועג נאך אפרת,
הִיא בֵּית לָחֶם׃	דאס איז בית לחם.
20. וַיַּצֵּב יַעֲקֹב	20. און יעקב האט געשטעלט
מַצֵּבָה	אַ דיינק־זייל
עַל קְבֻרָתָהּ	אויף איהר גראַב,
הִיא מַצֶּבֶת	דאס איז די דיינק־זייל
קְבֻרַת רָחֵל	פון רחל'ס גראַב
עַד הַיּוֹם׃	ביז הייטע.
21. וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל	21. און ישראל האט גערייזט,

וַיֵּט אָהֳלֹה	און ער האט אויפגעשטעלט זיין געצעלט
מֵהָלְאָה לְמִגְדַּל עֵדֶר	ווייטער פון דעם טהורעם עדר.
22. וַיְהִי	22. און עס איז געווען
בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל	ווען ישראל האט געוואָהנט
בָּאָרֶץ הַהִוא	אין יענע לאַנד,
וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן	דאַן איז ראובן געגאַנגען,
וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה	און ער האט [3]געהייראַט בלהה,
פִּילֶגֶשׁ אָבִיו	זיין פאטער'ס קעבס־ווייב,
וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל	און ישראל האט (עס) געהערט,
וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב	און יעקב'ס זיהן זיינען געווען
שְׁנֵים עָשָׂר׃	צוועלף.
23. בְּנֵי לֵאָה	23. די זיהן פון לאה:
בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן	דער ערשט־געבאָרענער פון יעקב (וואָר) ראובן,
וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה	און שמעון, און לוי, און יהודה,
וְיִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן׃	און יששכר, און זבלון.
24. בְּנֵי רָחֵל	24. די זיהן פון רחל:
יוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃	יוסף און בנימין.
25. וּבְנֵי בִלְהָה	און די זיהן פון בלהה,
שִׁפְחַת רָחֵל	רחל'ס דינסט:
דָּן וְנַפְתָּלִי׃	דן און נפתלי.
26. וּבְנֵי זִלְפָּה	26. און די זיהן פון זלפה,
שִׁפְחַת לֵאָה	לאה'ס דינסט:
גָּד וְאָשֵׁר	גד און אשר;
אֵלֶּה בְּנֵי יַעֲקֹב	דיזע זיינען יעקב'ס זיהן,
אֲשֶׁר יֻלַּד לוֹ	וועלכע זיינען צו איהם געבאָרען געוואָרען
בְּפַדַּן אֲרָם׃	אין פדן ארם.
27. וַיָּבֹא יַעֲקֹב	27. און יעקב איז געקומען
אֶל יִצְחָק אָבִיו	צו יצחק, זיין פאטער,
מַמְרֵא	(נאך) ממרא,
קִרְיַת הָאַרְבַּע	(אין) קרית ארבע,
הִיא חֶבְרוֹן	דאס איז חברון,
אֲשֶׁר גָּר שָׁם	וואס דאָרט האט זיך אויפ־געהאַלטען
אַבְרָהָם וְיִצְחָק׃	אברהם און יצחק.
28. וַיִּהְיוּ	28. און עס זיינען געווען
יְמֵי יִצְחָק	די טעג פון יצחק,
מְאַת שָׁנָה	הונדערט יאָהר

1) דער זוהן פון מיין שמערצען. 2) דער זוהן פון טעג (אַלטער). 3) געלעגען.

וּשְׁמֹנִים שָׁנָה׃ — און אַכציג יאָהר.
29. וַיִּגְוַע יִצְחָק — 29. און יצחק איז [1]פערגאַנגען
וַיָּמָת — און ער איז געשטאָרבען
וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו — און ער איז איינגעזאַמעלט געוואָרען צו זיין פאָלק,
זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים — אַלט און זאַט פון יאָהרען.
וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ — און עס האבען איהם בעגראָבען
עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בָּנָיו׃ — עשו און יעקב, זיינע זיהן.

CAP. XXXVI. לו

1. וְאֵלֶּה תֹּלְדוֹת עֵשָׂו — 1. און דיזע זיינען די געשלעכטער פון עשו.
הוּא אֱדוֹם׃ — ער איז אדום.
2. עֵשָׂו לָקַח אֶת נָשָׁיו — 2. עשו האט גענומען זיינע פרויען
מִבְּנוֹת כְּנָעַן — פון די טעכטער פון כנען
אֶת עָדָה — עדה
בַּת אֵילוֹן הַחִתִּי — די טאכטער פון אילון דעם חתי,
וְאֶת אָהֳלִיבָמָה — און אהליבמה,
בַּת עֲנָה — די טאָכטער פון ענה
בַּת צִבְעוֹן הַחִוִּי׃ — די טאכטער פון צבעון דעם חוי.
3. וְאֶת בָּשְׂמַת — 3. און בשמת
בַּת יִשְׁמָעֵאל — די טאכטער פון ישמעאל,
אֲחוֹת נְבָיוֹת׃ — די שוועסטער פון נביות.
4. וַתֵּלֶד עָדָה לְעֵשָׂו — 4. און עדה האט געבאָרען צו עשו
אֶת אֱלִיפָז — אליפז.
וּבָשְׂמַת יָלְדָה — און בשמת האט געבאָרען
אֶת רְעוּאֵל׃ — רעואל.
5. וְאָהֳלִיבָמָה יָלְדָה — 5. און אהליבמה האט געבאָרען:
אֶת יְעוּשׁ וְאֶת יַעְלָם — יעוש, און יעלם,
וְאֶת קֹרַח — און קרח.
אֵלֶּה בְּנֵי עֵשָׂו — דיזע זיינען די זיהן פון עשו
אֲשֶׁר יֻלְּדוּ לוֹ — וועלכע זיינען צו איהם געבאָרען געוואָרען
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ — אין די לאַנד כנען.
6. וַיִּקַּח עֵשָׂו אֶת נָשָׁיו — 6. און עשו האט גענומען זיינע פרויען,
וְאֶת בָּנָיו — און זיינע זיהן,
וְאֶת בְּנֹתָיו — און זיינע טעכטער,
וְאֶת כָּל נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ — און אַלע פּערזאָנען פון זיין הויז,
וְאֶת מִקְנֵהוּ — און זיינע הערדען,
וְאֶת כָּל בְּהֶמְתּוֹ — און אַלע זיינע פיה,
וְאֶת כָּל קִנְיָנוֹ — און זיין גאַנצען אייגענטהום,
אֲשֶׁר רָכַשׁ — וועלכע ער האט ערוואָרבען
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן — אין די לאַנד כנען,
וַיֵּלֶךְ אֶל אֶרֶץ — און ער איז אַוועג־געגאַנגען אין אַ לאַנד,
מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו׃ — פון יעקב זיין ברודער.
7. כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רָב — 7. דען זייער פערמעגען איז געוועזען (צו) פיל,
מִשֶּׁבֶת יַחְדָּו — צו וואָהנען צוזאַמען
וְלֹא יָכְלָה אֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם — און [2]זייער וואָהנונגס־לאַנד האט ניט געקענט
לָשֵׂאת אֹתָם — זיי צו טראָגען
מִפְּנֵי מִקְנֵיהֶם׃ — וועגען זייערע הערדען.
8. וַיֵּשֶׁב עֵשָׂו — 8. און עשו האט געוואָהנט
בְּהַר שֵׂעִיר — אויף דעם באַרג שעיר.
עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם׃ — עשו איז אדום.
9. וְאֵלֶּה תֹּלְדוֹת עֵשָׂו — 9. און דיזע זיינען די געשלעכטער פון עשו,
אֲבִי אֱדוֹם — דער פאטער פון אדום,
בְּהַר שֵׂעִיר׃ — אויף דעם באַרג שעיר.
10. אֵלֶּה שְׁמוֹת — 10. דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי עֵשָׂו — פון עשו׳ס זיהן:
אֱלִיפַז בֶּן עָדָה — אליפז, דער זוהן פון עדה,
אֵשֶׁת עֵשָׂו — עשו׳ס פרוי,
רְעוּאֵל בֶּן בָּשְׂמַת — רעואל, דער זוהן פון בשמת
אֵשֶׁת עֵשָׂו׃ — עשו׳ס פרוי.
11. וַיִּהְיוּ בְּנֵי אֱלִיפָז — 11. און די זיהן פון אליפז זיינען געוועזען:
תֵּימָן אוֹמָר צְפוֹ — תימן, אומר, צפו,
וְגַעְתָּם וּקְנַז׃ — און געתם און קנז.
12. וְתִמְנַע — 12. און תמנע
הָיְתָה פִילֶגֶשׁ — איז געוועזען אַ קעבס־ווייב
לֶאֱלִיפַז בֶּן עֵשָׂו — צו אליפז, עשו׳ס זוהן,
וַתֵּלֶד לֶאֱלִיפַז — און זי האט געבאָרען צו אליפז,
אֶת עֲמָלֵק — עמלק.
אֵלֶּה בְּנֵי עָדָה — דיזע זיינען די זיהן פון עדה
אֵשֶׁת עֵשָׂו׃ — עשו׳ס פרוי.
13. וְאֵלֶּה בְּנֵי רְעוּאֵל — 13. און דיזע זיינען די זיהן פון רעואל:
נַחַת וָזֶרַח — נחת און זרח,
שַׁמָּה וּמִזָּה — שמה און מזה.

1) פערשיידען, זיך געענדיגט. 2) די לאַנד פון זייער אויפענטהאַלט.

אֵ֣לֶּה הָי֔וּ בְּנֵ֥י בָשְׂמַ֖ת	דיזע זיינען געוועזען די זיהן פון בשמת.
אֵ֥שֶׁת עֵשָֽׂו׃	עשו׳ס פרוי.
14. וְאֵ֣לֶּה הָי֗וּ	14. און דיזע זיינען געוועזען
בְּנֵ֨י אָהֳלִֽיבָמָ֧ה	די זיהן פון אהליבמה,
בַת־עֲנָ֛ה	די טאָכטער פון ענה,
בַּת־צִבְע֖וֹן	די טאָכטער פון צבעון,
אֵ֣שֶׁת עֵשָׂ֑ו	עשו׳ס פרוי,
וַתֵּ֣לֶד לְעֵשָׂ֗ו	און זי האט געבאָרען צו עשו:
אֶת־יעיש [יְע֥וּשׁ] וְאֶת־יַעְלָ֖ם	יעוש, און יעלם,
וְאֶת־קֹֽרַח׃	און קרח.
15. אֵ֖לֶּה	15. דיזע זיינען
אַלּוּפֵ֣י בְנֵֽי־עֵשָׂ֑ו	די [1]פירשטען פון עשו׳ס זיהן
בְּנֵ֤י אֱלִיפַז֙	די זיהן פון אליפז,
בְּכ֣וֹר עֵשָׂ֔ו	עשו׳ס ערשט־געבאָרענער (זיינען געוועזען):
אַלּ֤וּף תֵּימָן֙	פירשט תימן,
אַלּ֣וּף אוֹמָ֔ר	פירשט אומר,
אַלּ֥וּף צְפ֖וֹ	פירשט צפו,
אַלּ֥וּף קְנַֽז׃	פירשט קנז.
16. אַלּוּף־קֹ֛רַח	16. פירשט קרח,
אַלּ֥וּף גַּעְתָּ֖ם	פירשט געתם,
אַלּ֣וּף עֲמָלֵ֑ק	פירשט עמלק.
אֵ֣לֶּה אַלּוּפֵ֤י אֱלִיפַז֙	דיזע זיינען די פירשטען פון אליפז,
בְּאֶ֣רֶץ אֱד֔וֹם	אין די לאַנד אדום;
אֵ֖לֶּה בְּנֵ֥י עָדָֽה׃	דיזע זיינען די זיהן פון עדה
17. וְאֵ֨לֶּה בְּנֵ֣י רְעוּאֵל֮	17. און דיזע זיינען די זיהן פון רעואל,
בֶּן־עֵשָׂו֒	עשו׳ס זוהן:
אַלּ֥וּף נַ֙חַת֙	פירשט נחת,
אַלּ֣וּף זֶ֔רַח	פירשט זרח,
אַלּ֥וּף שַׁמָּ֖ה	פירשט שמה,
אַלּ֣וּף מִזָּ֑ה	פירשט מזה.
אֵ֜לֶּה אַלּוּפֵ֤י רְעוּאֵל֙	דיזע זיינען די פירשטען פון רעואל,
בְּאֶ֣רֶץ אֱד֔וֹם	אין די לאַנד אדום,
אֵ֕לֶּה בְּנֵ֥י בָשְׂמַ֖ת	דיזע זיינען די זיהן פון בשמת
אֵ֥שֶׁת עֵשָֽׂו׃	עשו׳ס פרוי.
18. וְאֵ֗לֶּה	18. און דיזע זיינען
בְּנֵ֤י אָהֳלִֽיבָמָה֙	די זיהן פון אהליבמה
אֵ֣שֶׁת עֵשָׂ֔ו	עשו׳ס פרוי:
אַלּ֥וּף יְע֛וּשׁ	פירשט יעוש,
אַלּ֥וּף יַעְלָ֖ם	פירשט יעלם,
אַלּ֣וּף קֹ֑רַח	פירשט קרח.
אֵ֣לֶּה	דיזע זיינען
אַלּוּפֵ֞י אָהֳלִֽיבָמָ֛ה	די פירשטען פון אהליבמה,
בַּת־עֲנָ֖ה אֵ֥שֶׁת עֵשָֽׂו׃	די טאָכטער פון ענה, עשו׳ס פרוי.
19. אֵ֧לֶּה בְנֵֽי־עֵשָׂ֛ו	19. דיזע זיינען עשו׳ס זיהן,
וְאֵ֥לֶּה אַלּוּפֵיהֶ֖ם	און דיזע זיינען זייערע פירשטען,
ה֥וּא אֱדֽוֹם׃	ער איז אדום.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
20. אֵ֤לֶּה	20. דיזע זיינען
בְנֵֽי־שֵׂעִיר֙ הַחֹרִ֔י	די זיהן פון שעיר, דעם חרי,
יֹשְׁבֵ֖י הָאָ֑רֶץ	די אײנוואָהנער פון די לאַנד:
לוֹטָ֥ן וְשׁוֹבָ֖ל	לוטן און שובל,
וְצִבְע֥וֹן וַעֲנָֽה׃	און צבעון און ענה.
21. וְדִשׁ֥וֹן	21. און דשון,
וְאֵ֖צֶר וְדִישָׁ֑ן	און אצר און דישן.
אֵ֣לֶּה אַלּוּפֵ֧י הַחֹרִ֛י	דיזע זיינען די פירשטען פון דעם חרי,
בְּנֵ֥י שֵׂעִ֖יר	די זיהן פון שעיר,
בְּאֶ֥רֶץ אֱדֽוֹם׃	אין די לאַנד אדום.
22. וַיִּהְי֥וּ בְנֵֽי־לוֹטָ֖ן	22. און די זיהן פון לוטן זיינען געוועזען:
חֹרִ֣י וְהֵימָ֑ם	חרי און הימם,
וַאֲח֥וֹת לוֹטָ֖ן תִּמְנָֽע׃	און די שוועסטער פון לוטן (איז געוועזען) תמנע.
23. וְאֵ֨לֶּה֙ בְּנֵ֣י שׁוֹבָ֔ל	23. און דיזע זיינען די זיהן פון שובל:
עַלְוָ֥ן וּמָנַ֖חַת וְעֵיבָ֑ל	עלון און מנחת און עיבל,
שְׁפ֖וֹ וְאוֹנָֽם׃	שפו און אונם.
24. וְאֵ֥לֶּה בְנֵֽי־צִבְע֖וֹן	24. און דיזע זיינען די זיהן פון צבעון:
וְאַיָּ֣ה וַעֲנָ֑ה	[2]איה און ענה.
ה֣וּא עֲנָ֗ה	דאס איז (דער) ענה,
אֲשֶׁ֨ר מָצָ֤א	וועלכער האט געפונען
אֶת־הַיֵּמִם֙	די [3]וואַרעמע קוועלען
בַּמִּדְבָּ֔ר	אין דער וויסטע,
בִּרְעֹת֥וֹ אֶת־הַחֲמֹרִ֖ים	ווען ער האט געפיטערט די אייזלען
לְצִבְע֥וֹן אָבִֽיו׃	פיר צבעון, זיין פאטער
25. וְאֵ֥לֶּה בְנֵֽי־עֲנָ֖ה	25. און דיזע זיינען די זיהן פון ענה:

1) שטאַם־פירשטען. 2) אַד. ואיה. 3) מויל־עזלען; ריעזען; אַ נאָמען פון אַ פאָלק.

דִּשֹׁן	דשון,
וְאָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה	און אהליבמה די טאכטער פון ענה.
26. וְאֵלֶּה בְּנֵי דִישָׁן	26. און דיזע זיינען די זיהן פון דישן:
חֶמְדָּן וְאֶשְׁבָּן	חמדן און אשבן,
וְיִתְרָן וּכְרָן:	און יתרן און כרן.
27. אֵלֶּה בְּנֵי אֵצֶר	27. דיזע זיינען די זיהן פון אצר:
בִּלְהָן וְזַעֲוָן וַעֲקָן:	בלהן און זעון און עקן.
28. אֵלֶּה בְנֵי דִישָׁן	28. דיזע זיינען די זיהן פון דישן:
עוּץ וַאֲרָן:	עוץ און ארן.
29. אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי	29. דיזע זיינען די פירשטען פון דעם חרי;
אַלּוּף לוֹטָן	פירשט לוטן,
אַלּוּף שׁוֹבָל	פירשט שובל,
אַלּוּף צִבְעוֹן	פירשט צבעון,
אַלּוּף עֲנָה:	פירשט ענה.
30. אַלּוּף דִּשֹׁן	30. פירשט דשון,
אַלּוּף אֵצֶר	פירשט אצר,
אַלּוּף דִּישָׁן	פירשט דישן.
אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי	דיזע זיינען די פירשטען פון דעם חרי
לְאַלֻּפֵיהֶם	נאך זייערע פירשטען
בְּאֶרֶץ שֵׂעִיר:	אין די לאנד שעיר.
31. וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים	31. און דיזע זיינען די קעניגע,
אֲשֶׁר מָלְכוּ	וועלכע האבען רעגירט
בְּאֶרֶץ אֱדוֹם	אין די לאנד אדום,
לִפְנֵי מְלָךְ מֶלֶךְ	בעפאר א קעניג האט רעגירט
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:	איבער די קינדער ישראל.
32. וַיִּמְלֹךְ בֶּאֱדוֹם	32. און עס האט רעגירט אין אדום
בֶּלַע בֶּן בְּעוֹר	בלע דער זוהן פון בעור,
וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה:	און דער נאמען פון זיין שטאט (איז געוועזן) דנהבה.
33. וַיָּמָת בָּלַע	33. און בלע איז געשטארבען,
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע
יוֹבָב בֶּן זֶרַח	יובב, דער זוהן פון זרח
מִבָּצְרָה:	פון בצרה.
34. וַיָּמָת יוֹבָב	34. און יובב איז געשטארבען,
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חֻשָׁם	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע חושם
מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי:	פון די לאנד תימן
35. וַיָּמָת חֻשָׁם	35. און חושם איז געשטארבען,
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע
הֲדַד בֶּן בְּדַד	הדד, דער זוהן פון בדד:
הַמַּכֶּה אֶת מִדְיָן	וועלכער האט געשלאגען מדין
בִּשְׂדֵה מוֹאָב	אין די פעלד פון מואב,
וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית:	און דער נאמען פון זיין שטאט (איז געוועזן) עוית.
36. וַיָּמָת הֲדָד	36. און הדד איז געשטארבען,
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע
שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה:	שמלה פון משרקה.
37. וַיָּמָת שַׂמְלָה	37. און שמלה איז געשטארבען,
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע
שָׁאוּל	שאול
מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר:	פון רחובות ביים שטראם.
38. וַיָּמָת שָׁאוּל	38. און שאול איז געשטארבען,
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו	און עס האט רעגירט אויף זיין שטעלע
בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר:	בעל חנן, דער זוהן פון עכבור.
39. וַיָּמָת בַּעַל חָנָן	39. און עס איז געשטארבען בעל חנן,
בֶּן עַכְבּוֹר	דער זוהן פון עכבור,
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר	און הדר האט רעגירט אויף זיין שטעלע,
וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ	און דער נאמען פון זיין שטאט (איז געוועזן) פעו,
וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ	און דער נאמען פון זיין פרוי (איז געוועזן)
מְהֵיטַבְאֵל	מהיטבאל,
בַּת מַטְרֵד	די טאכטער פון מטרד,
בַּת מֵי זָהָב:	די טאכטער פון מי זהב.

מַפְטִיר מַפְטִיר

40. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	40. און דיזע זיינען די נעמען
אַלּוּפֵי עֵשָׂו	פון די פירשטען פון עשו
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לִמְקֹמֹתָם	נאך זייערע ערטער,
בִּשְׁמֹתָם	מיט זייערע נעמען:
אַלּוּף תִּמְנָע	פירשט תמנע,
אַלּוּף עַלְוָה	פירשט עלוה,
אַלּוּף יְתֵת:	פירשט יתת.
41. אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה	41. פירשט אהליבמה,
אַלּוּף אֵלָה	פירשט אלה,
אַלּוּף פִּינֹן:	פירשט פינן.
42. אַלּוּף קְנַז	42. פירשט קנז,

אַלּוּף תֵּימָן	פירשט תימן,
אַלּוּף מִבְצָר׃	פירשט מבצר.
43. אַלּוּף מַגְדִּיאֵל	43. פירשט מגדיאל,
אַלּוּף עִירָם	פירשט עירם.
אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם	דיזע זיינען די פירשטען פון אדום
לְמֹשְׁבֹתָם	נאך זייערע וואָהנ־ערטער,
בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם	אין די לאַנד פון זייער אייגענטהום,
הוּא עֵשָׂו	ער איז עשו,
אֲבִי אֱדוֹם׃	דער (שטאַם)־פאַטער פון אדום.

וַיֵּשֶׁב VAYESHEB

CAP. XXXVII. לז

1. וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב	1. און יעקב האט געוואָהנט
בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו	אין די וואָהנונגס־לאַנד פון זיין פאַטער,
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אין די לאַנד כנען.
2. אֵלֶּה	2. דיזע זיינען
תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב	די געשלעכטער פון יעקב:
יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה	(ווען) יוסף איז געוועזען זיבצעהן יאהר אַלט
הָיָה רֹעֶה אֶת אֶחָיו	האט ער געפיטערט מיט זיינע ברידער
בַּצֹּאן	די שאָף,
וְהוּא נַעַר	[1]און ער (איז געוועזען) אַ קנאַבע
אֶת בְּנֵי בִלְהָה	[1]מיט די זיהן פון בלהה
וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה	און מיט די זיהן פון זלפה
נְשֵׁי אָבִיו	זיין פאַטער'ס פרויען;
וַיָּבֵא יוֹסֵף	און יוסף האט געבראַכט
אֶת דִּבָּתָם רָעָה	זייערע שלעכטע רייד[2]
אֶל אֲבִיהֶם׃	צו זייער פאַטער.
3. וְיִשְׂרָאֵל	3. און ישראל
אָהַב אֶת יוֹסֵף	האט געליבט יוסף
מִכָּל בָּנָיו	(מעהר) פון אַלע זיינע זיהן,
כִּי בֶן זְקֻנִים הוּא לוֹ	דען ער איז ביי איהם געווען אַ זוהן צו דער עלטער,
וְעָשָׂה לוֹ	און ער האט איהם געמאַכט
כְּתֹנֶת פַּסִּים׃	אַ [3]העמד פון פערשידענע קאָלאָרען.
4. וַיִּרְאוּ אֶחָיו	4. און זיינע ברידער האבען געזעהן,
כִּי אֹתוֹ	דאס איהם
אָהַב אֲבִיהֶם	ליבט זייער פאטער
מִכָּל אֶחָיו	(מעהר) פון אַלע זיינע ברידער,
וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ	האבען זיי איהם געהאַסט,
וְלֹא יָכְלוּ	און זיי האבען ניט געקענט
דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם׃	מיט איהם ריידען פרידליך.
5. וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם	5. און יוסף האט געטרוימט אַ טרוים,
וַיַּגֵּד לְאֶחָיו	און ער האט (עס) דערציילט צו זיינע ברידער,
וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ׃	און זיי האבען איהם נאך מעהר געהאַסט.
6. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם	6. און ער האט געזאַגט צו זיי:
שִׁמְעוּ נָא	הערט דאך
הַחֲלוֹם הַזֶּה	דיזען טרוים,
אֲשֶׁר חָלָמְתִּי׃	וועלכען איך האב געטרוימט.
7. וְהִנֵּה	7. און זעה,
אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים	מיר בינדען
אֲלֻמִּים	גאַרבען
בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה	אין מיטען פעלד,
וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי	און זעה, מיין גאַרב האט זיך אויפגעשטעלט,
וְגַם נִצָּבָה	און זי איז אויך געבליבען שטעהן,
וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה	און עס האבען זיך אַרומגערינגעלט
אֲלֻמֹּתֵיכֶם	אייערע גאַרבען,
וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי	און זיי האבען זיך געבוקט צו מיין גאַרב.
8. וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו	8. און זיינע ברידער האבען צו איהם געזאגט:
הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ	וועסט'ו רעגירען איבער אונז?
אִם מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ	אָדער וועסט'ו הערשען איבער אונז?
וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ	און זיי האבען איהם נאך מעהר געהאַסט
עַל חֲלֹמֹתָיו	וועגען זיינע טרוימען
וְעַל דְּבָרָיו׃	און וועגען זיינע רייד.
9. וַיַּחֲלֹם עוֹד	9. און ער האט נאך גע־טרוימט
חֲלוֹם אַחֵר	איין אַנדער טרוים:
וַיְסַפֵּר אֹתוֹ לְאֶחָיו	און ער האט איהם דער־ציילט צו זיינע ברידער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאַגט:
הִנֵּה חָלַמְתִּי	זעה, איך האב געטרוימט
חֲלוֹם עוֹד	נאך אַ טרוים:
וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ	און זעה, די זון און דער מאָנד
וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים	און עלף שטערן

1) אָדער: און ער איז געוועזען אַלס קנאַבע ביי די זיהן א. ז. וו. 2) אָד. בייזע נאַכריידע פון זיי. 3) זיידענע העמד; לאַנגע העמד.

מִשְׁתַּחֲוִים לִי׃	בוקען זיך צו מיר.
10. וַיְסַפֵּר אֶל אָבִיו	10. און ער האט דערציילט צו זיין פאטער
וְאֶל אֶחָיו	און צו זיינע ברידער,
וַיִּגְעַר בּוֹ אָבִיו	און זיין פאטער האט אויף איהם אָנגעשריען,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט געזאגט צו איהם:
מָה הַחֲלוֹם הַזֶּה	וואס איז דיזער טרוים,
אֲשֶׁר חָלָמְתָּ	וועלכען דו האסט געטרוימט?
הֲבוֹא נָבוֹא	וועלען מיר דען קומען
אֲנִי וְאִמְּךָ וְאַחֶיךָ	איך, און דיין מוטער, און דיינע ברידער
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ	זיך צו בוקען צו דיר
אָרְצָה׃	צו דער ערד?
11. וַיְקַנְאוּ בוֹ אֶחָיו	11. און זיינע ברידער האבען איהם בעניידעט,
וְאָבִיו	אָבער זיין פאטער
שָׁמַר אֶת הַדָּבָר׃	האט [1]געהיט די זאַך.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
12. וַיֵּלְכוּ אֶחָיו	12. און זיינע ברידער זיינען געגאַנגען
לִרְעוֹת	צו פיטערען
אֶת צֹאן אֲבִיהֶם	זייער פאטער'ס שאָף
בִּשְׁכֶם׃	אין שכם.
13. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל	13. און ישראל האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
הֲלוֹא אַחֶיךָ רֹעִים	[2]פיטערען ניט דיינע ברידער
בִּשְׁכֶם	אין שכם?
לְכָה	קום,
וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם	און איך וועל דיר שיקען צו זיי;
וַיֹּאמֶר לוֹ, הִנֵּנִי׃	און ער האט געזאָגט צו איהם: היר בין איך.
14. וַיֹּאמֶר לוֹ	14. און ער האט געזאגט צו איהם:
לֶךְ נָא, רְאֵה	גיי דאָך, זעה
אֶת שְׁלוֹם אַחֶיךָ	די פרידען פון דיינע ברידער,
וְאֶת שְׁלוֹם הַצֹּאן	און די פרידען פון די שאָף,
וַהֲשִׁבֵנִי דָּבָר	און ברייננ מיר צוריק איין אַנטוואָרט;
וַיִּשְׁלָחֵהוּ	און ער האט איהם געשיקט
מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן	פון דעם טהאָל פון חברון,
וַיָּבֹא שְׁכֶמָה׃	און ער איז געקומען נאַך שכם.
15. וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ	15 און אַ מאַן האט איהם געפונען,
וְהִנֵּה תֹעֶה	דאס ער אירט אום
בַּשָּׂדֶה	אין פעלד,
וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ	און דער מאַן האט איהם געפרעגט
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
מַה תְּבַקֵּשׁ׃	וואס זוכסט'ו.
16. וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט:
אֶת אַחַי	מיינע ברידער
אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ	זוך איך.
הַגִּידָה נָּא לִי	זאָג דאָך מיר,
אֵיפֹה הֵם רֹעִים׃	וואו זיי פיטערען?
17. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ	17. און דער מאַן האט געזאגט:
נָסְעוּ מִזֶּה	זיי האבען אַוועג־געריזט פון היר,
כִּי שָׁמַעְתִּי אֹמְרִים	דען איך האב געהערט זיי זאָגען:
נֵלְכָה דֹּתָיְנָה	לאָ'מיר גיין נאך דותן.
וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף	און יוסף איז געגאַנגען
אַחַר אֶחָיו	נאך זיינע ברידער,
וַיִּמְצָאֵם בְּדֹתָן׃	און ער האט זיי געפונען אין דותן.
18. וַיִּרְאוּ אֹתוֹ	18. און זיי האבען איהם געזען
מֵרָחֹק	פון וויטען,
וּבְטֶרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם	און בעפאָר ער האט זיך דערנעהנטערט צו זיי
וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ	האבען זיי [3]געטראַכט (געגען) איהם
לַהֲמִיתוֹ׃	איהם צו טויטען.
19. וַיֹּאמְרוּ	19. און זיי האבען געזאגט
אִישׁ אֶל אָחִיו	איינער צום אַנדערען:
הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת הַלָּזֶה בָּא׃	זעה, יענער טרוימער קומט![4]
20. וְעַתָּה	20. און יעצט
לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ	קומט און מיר וועלען איהם דערשלאָגען
וְנַשְׁלִכֵהוּ	און מיר וולען איהם אַריינוואַרפען
בְּאַחַד הַבֹּרוֹת	אין איינע פון די גריבער,
וְאָמַרְנוּ	און מיר וועלען זאָגען:
חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ	אַ [5]ביזע טהיר האט איהם אויפ־געגעסען,
וְנִרְאֶה	און מיר וועלען זעהן
מַה יִּהְיוּ חֲלֹמֹתָיו׃	וואס וועט זיין (פון) זיינע טרוימען.
21. וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן	21. און ראובן האט (עס) געהערט,
וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם	און ער האט איהם גערע־טעט פון זייער האַנד,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:

1)בעמערקט, געדיינקט. 2)אָדער: דיינע ברידער פיטערען דאך. 3)זיי זיך פערשוואָרען; פלענער געמאַכט.
4)אָדער: דער טרוימער קומט דאָרט. 5)ווילדע.

לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ :	לאָ׳מיר איהם ניט טויט־שלאָגען.
22. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רְאוּבֵן	22. און ראובן האט צו זיי געזאגט:
אַל תִּשְׁפְּכוּ דָם	איהר זאלט ניט פערגיסען קיין בלוט!
הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ	ווארפט איהם אַריין
אֶל הַבּוֹר הַזֶּה	אין דיזע גרוב,
אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר	וועלכע איז אין דער וויסטע,
וְיָד	אָבער אַ האנד
אַל תִּשְׁלְחוּ בוֹ	זאלט איהר ניט אויס־שטרעקען געגען איהם,
לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ	אום איהם צו רעטען
מִיָּדָם	פון זייער האַנד,
לַהֲשִׁיבוֹ	אום איהם צוריק־צו קערען
אֶל אָבִיו :	צו זיין פאטער.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
23. וַיְהִי	23. און עס איז געווען,
כַּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף	ווי יוסף איז געקומען
אֶל אֶחָיו	צו זיינע ברידער,
וַיַּפְשִׁיטוּ אֶת יוֹסֵף	האבען זיי אַראָב־געצויגען (פון) יוסף
אֶת כֻּתָּנְתּוֹ	זיין העמד,
אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים	די העמד פון פערשידענע קאָלאָרען,
אֲשֶׁר עָלָיו :	וועלכע איז געווען אויף איהם.
24. וַיִּקָּחֻהוּ	24. און זיי האבען איהם גענומען,
וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ	און זיי האבען איהם אַריינ־געוואָרפען
הַבֹּרָה	אין די גרוב,
וְהַבּוֹר רֵק	און די גרוב איז געווען לייריג,
אֵין בּוֹ מָיִם :	עס איז אין איהם געווען קיין וואַסער.
25. וַיֵּשְׁבוּ	25. און זיי האבען זיך געזעצט
לֶאֱכָל לֶחֶם	צו עסען ברויט,
וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם	און זיי האבען אויפ־געהויבען זייערע אויגען,
וַיִּרְאוּ	און זיי האבען געזען,
וְהִנֵּה אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים	דאַס אַ רייזע־געזעלשאַפט ישמעאלים
בָּאָה מִגִּלְעָד	קומט פון גלעד,
וּגְמַלֵּיהֶם נֹשְׂאִים	און זייערע קאַמעלען טראָגען
נְכֹאת	געווירצען,
וּצְרִי	און באַלזאַם,
וָלֹט	און [1]לאַדאַנום,
הוֹלְכִים	זיי געהען
לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה :	(עס) אָבצופיהרען נאך מצרים.
26. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה	26. און יהודה האט געזאגט
אֶל אֶחָיו	צו זיינע ברידער:
מַה בֶּצַע	וואס פיר [2]נוצען (וועט זיין),
כִּי נַהֲרֹג אֶת אָחִינוּ	ווען מיר וועלען דערשלאָגען אונזער ברודער,
וְכִסִּינוּ אֶת דָּמוֹ :	און מיר וועלען פערדעקען זיין בלוט?
27. לְכוּ, וְנִמְכְּרֶנּוּ	27. קומט, לאָ׳מיר איהם פערקויפען
לַיִּשְׁמְעֵאלִים	צו די ישמעאלים,
וְיָדֵנוּ אַל תְּהִי בוֹ	אָבער אונזער האַנד זאל ניט זיין אויף איהם,
כִּי אָחִינוּ	דען ער איז אונזער ברודער
בְשָׂרֵנוּ הוּא	ער איז אונזער פלייש.
וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו :	און זיינע ברידער האבען (איהם) געהערט.
28. וַיַּעַבְרוּ	28. און עס זיינען פאַרביי־געגאַנגען
אֲנָשִׁים מִדְיָנִים	מדינישע לייטע,
סֹחֲרִים	קויפ־לייטע,
וַיִּמְשְׁכוּ	און זיי האבען געצויגען,
וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף	און זיי האבען אויפגע־בראַכט יוסף
מִן הַבּוֹר	פון די גרוב,
וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף	און זיי האבען פערקויפט יוסף
לַיִּשְׁמְעֵאלִים	צו די ישמעאלים
בְּעֶשְׂרִים כָּסֶף	פיר צוואַנציג זילבער־שטיק,
וַיָּבִיאוּ אֶת יוֹסֵף	און זיי האבען געבראַכט יוסף
מִצְרָיְמָה :	נאך מצרים.
29. וַיָּשָׁב רְאוּבֵן	29. און ראובן האט זיך צוריק־געקערט
אֶל הַבּוֹר	צו די גרוב,
וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר	און ער זעהט, יוסף איז ניט׳אָ אין די גרוב,
וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו :	און ער האט צוריסען זיינע קליידער.
30. וַיָּשָׁב אֶל אֶחָיו	30. און ער האט זיך צוריק־געקערט צו זיינע ברידער,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאָגט:
הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ	דאס קינד איז ניט׳אָ,
וַאֲנִי אָנָה אֲנִי בָא :	און איך, וואו זאל איך אַהינ־קומען?
31. וַיִּקְחוּ	31. און זיי האבען גענומען
אֶת כְּתֹנֶת יוֹסֵף	יוסף׳ס העמד,
וַיִּשְׁחֲטוּ	און זיי האבען געשלאַכט

[1] לאַטוס; וויירויך. [2] פערדינסט, געווין.

שְׂעִיר עִזִּים	אַ ציגענ־בּאָק,
וַיִּטְבְּלוּ	און זיי האבען אײנגעטונקט
אֶת הַכֻּתֹּנֶת	די העמד
בַּדָּם׃	אין די בלוט.
32. וַיְשַׁלְּחוּ	32. און זיי האבען אַוועג־געשיקט
אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים	די העמד פון פערשידענע קאלאָרען
וַיָּבִיאוּ אֶל אֲבִיהֶם	און זיי האבען עס געבראַכט צו זייער פאטער,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
זֹאת מָצָאנוּ	דיזעס האבען מיר געפונען,
הַכֶּר נָא	דערקען דאך
הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִיא	איז דאס דיין זוהן׳ס העמד
אִם לֹא׃	אָדער ניט?
33. וַיַּכִּירָהּ	33. און ער האט איהר דערקענט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כְּתֹנֶת בְּנִי	(דאס איז) מיין זוהן׳ס העמד,
חַיָּה רָעָה	אַ בייזע טהיר
אֲכָלָתְהוּ	האט איהם אויפ-געגעסען,
טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף׃	יוסף איז געוויס צוריסען געוואָרען.
34. וַיִּקְרַע יַעֲקֹב	34. און יעקב האט צוריסען
שִׂמְלֹתָיו	זיינע קליידער,
וַיָּשֶׂם שַׂק	און ער האט אַרויפ־געלייגט אַ זאק
בְּמָתְנָיו	אויף זיינע לענדען,
וַיִּתְאַבֵּל עַל בְּנוֹ	און ער האט געטרויערט אויף זיין זוהן
יָמִים רַבִּים׃	[1]א לאַנגע צייט.
35. וַיָּקֻמוּ כָל בָּנָיו	35. און עס זיינען אויפ־געשטאַנען אַלע זיינע זיהן
וְכָל בְּנֹתָיו	און אַלע זיינע טעכטער
לְנַחֲמוֹ	איהם צו טרייסטען,
וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם	אָבער ער האט ניט געוואָלט זיך לאָזען טרייסטען,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כִּי אֵרֵד אֶל בְּנִי	[דען] איך וועל אַרונטער־גיין צו מיין זוהן
אָבֵל	טרויערענדיג,
שְׁאֹלָה	אין גרוב;
וַיֵּבְךְּ אֹתוֹ אָבִיו׃	און זיין פאטער האט איהם בעוויינט.
36. וְהַמְּדָנִים	36. און די מדנים
מָכְרוּ אֹתוֹ	האבען איהם פערקויפט
אֶל מִצְרָיִם	אין מצרים.
לְפוֹטִיפַר	צו פוטיפר,
סְרִיס פַּרְעֹה	פרעה׳ס האָפ־בעדינטער,
שַׂר הַטַּבָּחִים׃	דער אָבערשטער פון די לייב־וואַכע.

Cap. XXXVIII. לח

רְבִיעִי — רְבִיעִי

1. וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא	1. און עס איז געווען אין יענע צייט,
וַיֵּרֶד יְהוּדָה	איז יהודה [2]אַוועג־געגאַנגען
מֵאֵת אֶחָיו	פון זיינע ברידער,
וַיֵּט	און ער האט זיך געווענדעט
עַד אִישׁ עֲדֻלָּמִי	[3]צו אַ מאַן פון עדולם,
וּשְׁמוֹ חִירָה׃	און זיין נאמען (איז געווען) חירה.
2. וַיַּרְא שָׁם יְהוּדָה	2. און יהודה האט דאָרט געזען
בַּת אִישׁ כְּנַעֲנִי	די טאכטער פון אַ מאן פון כנען,
וּשְׁמוֹ שׁוּעַ	און זיין נאמען איז געווען שוע,
וַיִּקָּחֶהָ	און ער האט איהר גענומען
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ׃	און ער [4]האט איהר געהייראַט.
3. וַתַּהַר	3. און זי איז שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר׃	און ער האט גערופען זיין נאמען ער.
4. וַתַּהַר עוֹד	4. און זי איז נאך אַמאָל שוואַנגער געוואָרען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אוֹנָן׃	און זי האט גערופען זיין נאמען אונן.
5. וַתֹּסֶף עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן	5. און זי האט ווידער נאך אַמאָל געבארען אַ זוהן,
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁלָה	און זי האט גערופען זיין נאמען שלה;
וְהָיָה בִכְזִיב	און [5]ער איז געווען אין כזיב
בְּלִדְתָּהּ אֹתוֹ׃	ווען זי האט איהם געבאָרען.
6. וַיִּקַּח יְהוּדָה אִשָּׁה	6. און יהודה האט גענו־מען אַ פרוי,
לְעֵר בְּכוֹרוֹ	פיר ער, זיין ערשט־געבאָרענעם.
וּשְׁמָהּ תָּמָר׃	און איהר נאמען איז געווען תמר.
7. וַיְהִי עֵר	7. און ער איז געווען,
בְּכוֹר יְהוּדָה	דער ערשט־געבאָרענער פון יהודה,
רַע	שלעכט
בְּעֵינֵי יְהוָה	אין די אויגען פון דעם עוויגען,
וַיְמִתֵהוּ יְהוָה׃	און דער עוויגער האט איהם געטויטעט.

1) פיעלע טעג. 2) אראב. 3) ביז. 4) איז געקימען צו איהר. 5) יהודה.

8 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאוֹנָן בֹּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיךָ וְיַבֵּם אֹתָהּ וְהָקֵם זֶרַע לְאָחִיךָ׃
9 וַיֵּדַע אוֹנָן כִּי לֹּא לוֹ יִהְיֶה הַזָּרַע וְהָיָה אִם בָּא אֶל אֵשֶׁת אָחִיו וְשִׁחֵת אַרְצָה
לְבִלְתִּי נְתָן זֶרַע לְאָחִיו׃ 10 וַיֵּרַע בְּעֵינֵי יְהוָֹה אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמֶת גַּם אֹתוֹ׃ 11 וַיֹּאמֶר
יְהוּדָה לְתָמָר כַּלָּתוֹ שְׁבִי אַלְמָנָה בֵית אָבִיךְ עַד יִגְדַּל שֵׁלָה בְנִי כִּי אָמַר פֶּן
יָמוּת גַּם הוּא כְּאֶחָיו וַתֵּלֶךְ תָּמָר וַתֵּשֶׁב בֵּית אָבִיהָ׃ 12 וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וַתָּמָת בַּת
שׁוּעַ אֵשֶׁת יְהוּדָה וַיִּנָּחֶם יְהוּדָה וַיַּעַל עַל גֹּזְזֵי צֹאנוֹ הוּא וְחִירָה רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי
תִּמְנָתָה׃ 13 וַיֻּגַּד לְתָמָר לֵאמֹר הִנֵּה חָמִיךְ עֹלֶה תִמְנָתָה לָגֹז צֹאנוֹ׃ 14 וַתָּסַר
בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ וַתְּכַס בַּצָּעִיף וַתִּתְעַלָּף וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם אֲשֶׁר עַל
דֶּרֶךְ תִּמְנָתָה כִּי רָאֲתָה כִּי גָדַל שֵׁלָה וְהִוא לֹא נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה׃ 15 וַיִּרְאֶהָ יְהוּדָה
וַיַּחְשְׁבֶהָ לְזוֹנָה כִּי כִסְּתָה פָּנֶיהָ׃ 16 וַיֵּט אֵלֶיהָ אֶל הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר הָבָה נָּא אָבוֹא
אֵלַיִךְ כִּי לֹא יָדַע כִּי כַלָּתוֹ הִוא וַתֹּאמֶר מַה תִּתֶּן לִּי כִּי תָבוֹא אֵלָי׃ 17 וַיֹּאמֶר
אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי עִזִּים מִן הַצֹּאן וַתֹּאמֶר אִם תִּתֵּן עֵרָבוֹן עַד שָׁלְחֶךָ׃ 18 וַיֹּאמֶר
מָה הָעֵרָבוֹן אֲשֶׁר אֶתֶּן לָּךְ וַתֹּאמֶר חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ וּמַטְּךָ אֲשֶׁר בְּיָדֶךָ וַיִּתֶּן לָהּ
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַתַּהַר לוֹ׃ 19 וַתָּקָם וַתֵּלֶךְ וַתָּסַר צְעִיפָהּ מֵעָלֶיהָ וַתִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי
אַלְמְנוּתָהּ׃ 20 וַיִּשְׁלַח יְהוּדָה אֶת גְּדִי הָעִזִּים בְּיַד רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי לָקַחַת הָעֵרָבוֹן
מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מְצָאָהּ׃ 21 וַיִּשְׁאַל אֶת אַנְשֵׁי מְקֹמָהּ לֵאמֹר אַיֵּה הַקְּדֵשָׁה הִוא
בָעֵינַיִם עַל הַדָּרֶךְ וַיֹּאמְרוּ לֹא הָיְתָה בָזֶה קְדֵשָׁה׃ 22 וַיָּשָׁב אֶל יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
לֹא מְצָאתִיהָ וְגַם אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם אָמְרוּ לֹא הָיְתָה בָזֶה קְדֵשָׁה׃ 23 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה
תִּקַּח לָהּ פֶּן נִהְיֶה לָבוּז הִנֵּה שָׁלַחְתִּי הַגְּדִי הַזֶּה וְאַתָּה לֹא מְצָאתָהּ׃ 24 וַיְהִי
כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים וַיֻּגַּד לִיהוּדָה לֵאמֹר זָנְתָה תָּמָר כַּלָּתֶךָ וְגַם הִנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים
וַיֹּאמֶר יְהוּדָה הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף׃ 25 הִוא מוּצֵאת וְהִיא שָׁלְחָה אֶל חָמִיהָ לֵאמֹר
לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לּוֹ אָנֹכִי הָרָה וַתֹּאמֶר הַכֶּר נָא לְמִי הַחֹתֶמֶת וְהַפְּתִילִים וְהַמַּטֶּה
הָאֵלֶּה׃ 26 וַיַּכֵּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צָדְקָה מִמֶּנִּי כִּי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיהָ לְשֵׁלָה בְנִי וְלֹא
יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ׃ 27 וַיְהִי בְּעֵת לִדְתָּהּ וְהִנֵּה תְאוֹמִים בְּבִטְנָהּ׃ 28 וַיְהִי בְלִדְתָּהּ
וַיִּתֶּן יָד וַתִּקַּח הַמְיַלֶּדֶת וַתִּקְשֹׁר עַל יָדוֹ שָׁנִי לֵאמֹר זֶה יָצָא רִאשֹׁנָה׃ 29 וַיְהִי
כְּמֵשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יָצָא אָחִיו וַתֹּאמֶר מַה פָּרַצְתָּ עָלֶיךָ פָּרֶץ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פָּרֶץ׃
30 וְאַחַר יָצָא אָחִיו אֲשֶׁר עַל יָדוֹ הַשָּׁנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ זָרַח׃

רש י

8 וְהָקֵם זֶרַע: הבן יקרא על שם המת. 11 כִּי אָמַר וגו': כלומר דוחה היה אותה בקש
שלא היה בדעתו להשיאה לו. כִּי אָמַר פֶּן יָמוּת: מוחזקת היא זו שימותו אנשיה. 12 וַיַּעַל
עַל גֹּזְזֵי צֹאנוֹ: ויעל תימנתה לעמוד על גוזזי צאנו. 13 עֹלֶה תִמְנָתָה: ובשמשון הוא אומר
וירד שמשון וגו' תימנתה בשיפוע ההר היתה יושבת עולין לה מכאן ויורדין לה מכאן.
14 וַתִּתְעַלָּף: כסתה פניה שלא יכיר אותה. בְּפֶתַח עֵינַיִם: בפתיחת עינים בפרשת דרכים.
ורבותינו דרשו בפתחו של אברהם אבינו שכל עינים מצפות לראותו. 18 חֹתָמְךָ וּפְתִילֶךָ:
עזקתך ושמיכך. טבעת שאתה חותם בה ושמלתך שאתה מתכסה בה. 25 וְהִיא שָׁלְחָה
אֶל חָמִיהָ: לא רצתה להלבין פניו ולומר ממך אני מעוברת אלא לאיש אשר אלה לו אומרת
אם יודה מעצמו יודה ואם לאו ישרפוני ואל אלבין פניו. מכאן אמרו נח לו לאדם שיפילוהו
לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים.

לט Cap. XXXIX.

חֲמִישִׁי

1. וְיוֹסֵף הוּרַד	1. און יוסף איז אַבגעפיהרט געוואָרען
מִצְרָיְמָה	נאָך מצרים,
וַיִּקְנֵהוּ פּוֹטִיפַר	און עס האט איהם אָבגעקויפט פּוטיפר,
סְרִיס פַּרְעֹה	פּרעה'ס אַ האָפ־בעדינטער,
שַׂר הַטַּבָּחִים	דער אָבערשטער פון די לייב־וואַכע,
אִישׁ מִצְרִי	אַ מצרי'שער מאַן
מִיַּד הַיִּשְׁמְעֵאלִים	פון די האַנד פון די ישמעאלים,
אֲשֶׁר הוֹרִדֻהוּ שָׁמָּה׃	וועלכע האבען איהם דאָרט אָבגעפיהרט.
2. וַיְהִי יְהוָה	2. און דער עווינער איז געוועזען
אֶת יוֹסֵף	מיט יוסף,
וַיְהִי	און ער איז געוועזען
אִישׁ מַצְלִיחַ	אַ בעגליקענדער מאַן,
וַיְהִי	און ער איז געוועזען
בְּבֵית אֲדֹנָיו	אין די הויז פון זיין העררן
הַמִּצְרִי׃	דעם מצרי.
3. וַיַּרְא אֲדֹנָיו	3. און זיין העררר האט געזעהן,
כִּי יְהוָה אִתּוֹ	דאס דער עווינער איז מיט איהם,
וְכֹל	און אַלעס,
אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה	וואס ער טהוט.
יְהוָה מַצְלִיחַ	בעגליקט דער עווינער
בְּיָדוֹ׃	אין זיין האַנד.
4. וַיִּמְצָא יוֹסֵף	4. און יוסף האט געפונען
חֵן	גונסט
בְּעֵינָיו	אין זיינע אויגען,
וַיְשָׁרֶת אֹתוֹ	און ער האט איהם בעדינט.
וַיַּפְקִדֵהוּ	און ער האט איהם [1]אויפ־גענומען
עַל בֵּיתוֹ	איבער זיין הויז.
וְכָל יֶשׁ לוֹ	און אַלעס, וואס ער האט געהאַט
נָתַן	האט ער געגעבען
בְּיָדוֹ׃	אין זיין האַנד.
5. וַיְהִי	5. און עס איז געוועזען
מֵאָז הִפְקִיד אֹתוֹ	זייט דעם ער האט איהם [1]אויפ־גענומען
בְּבֵיתוֹ	איבער זיין הויז
וְעַל כָּל	און איבער אַלעס,
אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ	וואס ער האט געהאַט,
וַיְבָרֶךְ יְהוָה	האט דער עווינער געבענשט
אֶת בֵּית הַמִּצְרִי	די הויז פון דעם מצרי
בִּגְלַל יוֹסֵף	וועגען יוסף,
וַיְהִי בִּרְכַּת יְהוָה	און דעם עווינער'ס זעגען איז געוועזען
בְּכָל	אין אַלעס,
אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ	וואס ער האט געהאַט,
בַּבַּיִת	אין הויז
וּבַשָּׂדֶה׃	און אין פעלד.
6. וַיַּעֲזֹב	6. און ער האט געלאָזען
כָּל אֲשֶׁר לוֹ	אַלעס, וואס ער האט געהאַט,
בְּיַד יוֹסֵף	אין יוסף'ס האַנד.
וְלֹא יָדַע אִתּוֹ מְאוּמָה	און ער האט גאָר ניט געוואוסט (וואס איז) ביי איהם
כִּי אִם הַלֶּחֶם	אויסער דאס ברויט
אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל	וועלכע ער האט געגעסען.
וַיְהִי יוֹסֵף	און יוסף איז געוועזען
יְפֵה תֹאַר	פון שעהנעם געשטאַלט
וִיפֵה מַרְאֶה׃	און פון שעהנעם אַנזעהען.

1) געזעצט.

היר ווערט דערציילט דאס פוטיפר׳ס פרוי האט פערליימדעט יוסף׳ן פיר זיין הערך פוטיפר, און זי האט איהם בעשולדיגט אין אַ פערברעכען, וועלכען ער האט ניט בעגאַנגען.

שִׁשִּׁי

7 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אֵשֶׁת
אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף וַתֹּאמֶר
שִׁכְבָה עִמִּי׃ 8 וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר אֶל אֵשֶׁת
אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא יָדַע אִתִּי מַה בַּבָּיִת
וְכֹל אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ נָתַן בְּיָדִי׃ 9 אֵינֶנּוּ
גָדוֹל בַּבַּיִת הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא חָשַׂךְ מִמֶּנִּי
מְאוּמָה כִּי אִם אוֹתָךְ בַּאֲשֶׁר אַתְּ אִשְׁתּוֹ
וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת
וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים׃ 10 וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל
יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ לִשְׁכַּב
אֶצְלָהּ לִהְיוֹת עִמָּהּ׃ 11 וַיְהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה
וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ וְאֵין
אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת שָׁם בַּבָּיִת׃ 12
וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָה עִמִּי
וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה׃
13 וַיְהִי כִּרְאוֹתָהּ כִּי עָזַב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ
וַיָּנָס הַחוּצָה׃ 14 וַתִּקְרָא לְאַנְשֵׁי בֵיתָהּ
וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ
עִבְרִי לְצַחֶק בָּנוּ בָּא אֵלַי לִשְׁכַּב עִמִּי
וָאֶקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל׃ 15 וַיְהִי כְשָׁמְעוֹ כִּי
הֲרִימֹתִי קוֹלִי וָאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ אֶצְלִי
וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה׃ 16 וַתַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ
עַד בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל בֵּיתוֹ׃ 17 וַתְּדַבֵּר
אֵלָיו כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא אֵלַי
הָעֶבֶד הָעִבְרִי אֲשֶׁר הֵבֵאתָ לָּנוּ לְצַחֶק
בִּי׃ 18 וַיְהִי כַּהֲרִימִי קוֹלִי וָאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב
בִּגְדוֹ אֶצְלִי וַיָּנָס הַחוּצָה׃

רש״י

9 וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים: בני נח נצטוו על העריות. 11 וַיְהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה: כלומר ויהי כאשר הגיע יום מיוחד יום צחוק יום איד שלהם שהלכו כולם לבית ע״ז אמרה אין לי יום הגון להזקק ליוסף כהיום הזה אמרה להם חולה אני ואיני יכולה לילך (תנחומא).

19. וַיְהִי	19. און עס איז געווען
כִּשְׁמֹעַ אֲדֹנָיו	ווי זיין הערר האט געהערט
אֶת דִּבְרֵי אִשְׁתּוֹ	די ווערטער פון זיין פרוי,
אֲשֶׁר דִּבְּרָה אֵלָיו	וועלכע האט צו איהם גערעט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה	אַזעלכע זאַכען
עָשָׂה לִי עַבְדֶּךָ	האט מיר דיין קנעכט געטאָן,
וַיִּחַר אַפּוֹ׃	דאַן האט זיין צאָרן געברענט.
20. וַיִּקַּח אֲדֹנֵי יוֹסֵף אֹתוֹ	20. און יוסף׳ס הערר האט איהם גענומען,
וַיִּתְּנֵהוּ	און ער האט איהם אַריינגעגעבען
אֶל בֵּית הַסֹּהַר	אין געפענגניס־הויז,
מְקוֹם	(אין דעם) אָרט,
אֲשֶׁר אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ	וואו דעם קעניגס געפאַנגענע
אֲסוּרִים	זיינען געפאַנגען,
וַיְהִי שָׁם	און ער איז דאָרט געווען
בְּבֵית הַסֹּהַר׃	אין געפענגניס־הויז.
21. וַיְהִי יְיָ אֶת יוֹסֵף	21. און דער עוויגער איז געווען מיט יוסף,
וַיֵּט אֵלָיו חָסֶד	און ער האט איהם [1]צוגעבייגט גנאַדע,
וַיִּתֵּן חִנּוֹ	און ער האט געגעבען זיין גונסט
בְּעֵינֵי שַׂר בֵּית הַסֹּהַר	אין די אויגען פון דעם [2]אָבערשטען פון געפענגניס־הויז.
22. וַיִּתֵּן שַׂר בֵּית הַסֹּהַר	22. און דער [3]אָבערשטער פון געפענגניס־הויז האט געגעבען
בְּיַד יוֹסֵף	אין יוסף׳ס האַנד
אֵת כָּל הָאֲסִירִם	אַלע געפאַנגענע,
אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֹּהַר	וועלכע זיינען געווען אין געפענגניס־הויז,
וְאֵת כָּל	און אַלעס,
אֲשֶׁר עֹשִׂים שָׁם	וואס זיי האבען דאָרט געטאָן,
הוּא הָיָה עֹשֶׂה׃	האט ער (עס געהייסען) טהאָן.
23. אֵין שַׂר בֵּית הַסֹּהַר רֹאֶה	23. דער אָבערשטער פון געפענגניס־הויז האט ניט געזעהן
אֶת כָּל מְאוּמָה	קיין זאַך,
בְּיָדוֹ	(וואס איז געווען) אין זיין האַנד,
בַּאֲשֶׁר יְהֹוָה אִתּוֹ	ווייל דער עוויגער וואַר מיט איהם,
וַאֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה	און וואס ער האט געטאָן
יְהֹוָה מַצְלִיחַ׃	האט דער עוויגער בעגליקט.

1) געגעבען, אויסגעשטרעקט, צוגעווענדעט. 2) אויפזעהער.

CAP. XL. — מ

שביעי	שביעי
1. וַיְהִי	1. און עס איז געווען
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	נאך דיזע בעגעבענהייטען
חָטְאוּ	האבען געזינדיגט,
מַשְׁקֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דער שענקער פון קעניג פון מצרים
וְהָאֹפֶה	און דער בעקער,
לַאֲדֹנֵיהֶם	געגען זייער הערען,
לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם׃	געגען דעם קעניג פון מצרים.
2. וַיִּקְצֹף פַּרְעֹה	2. און פרעה האט געצירנעט
עַל שְׁנֵי סָרִיסָיו	איבער זיינע צוויי האפ־בעדינטע,
עַל שַׂר הַמַּשְׁקִים	איבער דעם אָבערשטען פון די שענקערס
וְעַל שַׂר הָאוֹפִים׃	און איבער דעם אָבערשטען פון די בעקערס.
3. וַיִּתֵּן אֹתָם	3. און ער האט זיי אריינגעגעבען
בְּמִשְׁמַר	אין [1]וואכט־הויז,
בֵּית	(אין) די הויז
שַׂר הַטַּבָּחִים	פון דעם אָבערשטען פון די לייב־וואכע,
אֶל בֵּית הַסֹּהַר	אין געפענגניס־הויז,
מְקוֹם	(אין דעם) אָרט,
אֲשֶׁר יוֹסֵף אָסוּר שָׁם	וואו יוסף איז דארט געווען געפאנגען.
4. וַיִּפְקֹד שַׂר הַטַּבָּחִים אֶת יוֹסֵף	4. און דער אָבערשטער פון די לייב־וואכע האט אויפגע־נומען יוסף
אִתָּם	מיט זיי,
וַיְשָׁרֶת אֹתָם	און ער האט זיי בעדינט,
וַיִּהְיוּ יָמִים בְּמִשְׁמָר׃	און זיי זיינען געווען [2]א יאהר אין [1]וואכט־הויז.
5 וַיַּחַלְמוּ חֲלוֹם	5. און זיי האבען געטרוימט א טרוים,
שְׁנֵיהֶם	זיי ביידע,
אִישׁ חֲלֹמוֹ	יעדער זיין טרוים
בְּלַיְלָה אֶחָד	אין איין נאכט,
אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ	יעדער נאך די דייטונג פון זיין טרוים,
הַמַּשְׁקֶה וְהָאֹפֶה	דער שענקער און דער בעקער,
אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם	וועלכע ווארען ביים קעניג פון מצרים
אֲשֶׁר אֲסוּרִים	וועלכע זיינען געווען געפאנגען
בְּבֵית הַסֹּהַר׃	אין געפענגניס־הויז.
6. וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יוֹסֵף	6. און יוסף איז צו זיי געקומען
בַּבֹּקֶר	דעם־מארגענס,

וַיַּרְא אֹתָם	און ער האט זיי געזעהן,
וְהִנָּם זֹעֲפִים׃	דאס זיי זיינען [3]טרויעריג.
7. וַיִּשְׁאַל	7. און ער האט געפרעגט
אֶת סְרִיסֵי פַרְעֹה	פרעה'ס בעדינטע,
אֲשֶׁר אִתּוֹ בְמִשְׁמַר	וועלכע זיינען מיט איהם געווען אין [1]וואכט־הויז,
בֵּית אֲדֹנָיו	אין זיין הערן'ס הויז,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
מַדּוּעַ	ווארום
פְּנֵיכֶם רָעִים	זיינען אייערע געזיכטער בייז
הַיּוֹם׃	הייטע?
8. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	8. און זיי האבען געזאגט צו איהם:
חֲלוֹם חָלַמְנוּ	מיר האבען געטרוימט א טרוים
וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ	און קיינער קען איהם דייטען.
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף	און יוסף האט צו זיי געזאגט:
הֲלוֹא לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים	זיינען ניט די דייטונגען גאָטע'ס?
סַפְּרוּ נָא לִי׃	דאך דערציילט מיר.
9. וַיְסַפֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים	9. און דער אָבערשטער פון די שענקערס האט דערציילט
אֶת חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף	זיין טרוים צו יוסף,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט געזאגט צו איהם:
בַּחֲלוֹמִי	אין מיין טרוים,
וְהִנֵּה גֶפֶן לְפָנָי׃	און זעה, א וויינ־שטאָק (איז געווען) פאָר מיר.
10. וּבַגֶּפֶן	10 און אין דעם וויינשטאָק
שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם	(זיינען געווען) דריי צווייגען,
וְהִיא כְפֹרַחַת	און קוים האט זי אָנגעפאנגען צו בליהען,
עָלְתָה נִצָּהּ	איז אויפגעגאנגען איהר בליהונג
הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים׃	(און) איהרע [4]הייגגלעך האבען צייטיג געמאכט [5]וויינ־טרויבען.
11. וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי	11. און פרעה'ס בעכער איז געווען אין מיין האנד.
וָאֶקַּח אֶת הָעֲנָבִים	און איך האב גענומען די וויינ־טרויבען,
וָאֶשְׂחַט אֹתָם	און איך האב זיי אויס־געדריקט
אֶל כּוֹס פַּרְעֹה	אין פרעה'ס בעכער,
וָאֶתֵּן אֶת הַכּוֹס	און איך האב געגעבען דעם בעכער
עַל כַּף פַּרְעֹה׃	אויף פרעה'ס האנד.
12. וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף	12. און יוסף האט צו איהם געזאגט:

1) געפענגניס. 2) א צייט לאַנג, אייניגע צייט. 3) צוטראָגען, אונמוטהיג; אויפגערעגט. 4) טרויבען 5) וויינבעערען

זֶה פִּתְרֹנוֹ דיזעס איז זיין דייטונג:
שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרִגִים די דריי צווייגען
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: זיינען דריי טעג.
13. בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים 13. אין נאך דריי טעג ארום
יִשָּׂא פַרְעֹה וועט פרעה ערהויבען
אֶת רֹאשֶׁךָ דיין קאָפּ,
וַהֲשִׁיבְךָ אונ ער וועט דיך צוריק־קערען
עַל כַּנֶּךָ אויף דיין שטעלע,
וְנָתַתָּ כוֹס פַּרְעֹה און דו וועסט געבען פרעה׳ס בעכער
בְּיָדוֹ אין זיין האַנד,
כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן נאך דעם פריהערדיגען אַרט,
אֲשֶׁר הָיִיתָ מַשְׁקֵהוּ: ווען דו ביסט געוועזן זיין שענקער.
14. כִּי אִם זְכַרְתַּנִי 14. ווען דו וועסט מיר נור געדיינקען
אִתְּךָ ביי דיר
כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ ווען דיר וועט גוט זיין,
וְעָשִׂיתָ נָּא עִמָּדִי חָסֶד דאַן טהוא דאך מיט מיר גנאַדע,
וְהִזְכַּרְתַּנִי אֶל פַּרְעֹה און דו זאָלסט מיך דער־מאָהנען פאָר פרעה
וְהוֹצֵאתַנִי און דו זאלסט מיך אַרויס־ברייגגען
מִן הַבַּיִת הַזֶּה: פון דיזע הויז.
15. כִּי גֻנֹּב גֻּנַּבְתִּי 15. דען איך בין געשטוילען געוואַרען,
מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים פון די [1]אידישע לאַנד,
וְגַם פֹּה און אויך היר
לֹא עָשִׂיתִי מְאוּמָה האב איך גאר נישט געטאָן,
כִּי שָׂמוּ אֹתִי בַּבּוֹר: דאס מען האט מיך אַריינ־געזעצט אין די גרוב.
16. וַיַּרְא שַׂר הָאֹפִים 16. און דער אָבערשטער פון די בעקערס האט געזען,
כִּי טוֹב פָּתָר דאס ער האט גוט געדייטעט
וַיֹּאמֶר אֶל יוֹסֵף האט ער געזאגט צו יוסף:
אַף אֲנִי בַּחֲלוֹמִי אויך איך (בין געוועזן) אין מיין טרוים,[2]
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי און זעה, דריי [3]געפלאָכטע־נע קערב
עַל רֹאשִׁי: (זיינען געוועזן) אויף מיין קאָפּ.
17. וּבַסַּל הָעֶלְיוֹן 17. און אין דעם אָבערשטען קאָרב
מִכֹּל מַאֲכַל פַּרְעֹה (איז געוועזן) פון אלערליי שפייזען פון פרעה,
מַעֲשֵׂה אֹפֶה באַק־ווערק,
וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם און דאס געפליגעל האט זיי געגעסען
מִן הַסַּל פון די קאָרב
מֵעַל רֹאשִׁי: איבער מיין קאָפּ.

18. וַיַּעַן יוֹסֵף 18 און יוסף האט געאַנטוואָרט,
וַיֹּאמֶר און ער האט געזאָגט:
זֶה פִּתְרֹנוֹ דיזעס איז זיין דייטונג:
שְׁלֹשֶׁת הַסַּלִּים די דריי קערב
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: זיינען דריי טעג.
19. בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים 19. אין נאך דריי טעג אַרום
יִשָּׂא פַרְעֹה וועט פרעה [4]אַראָבנעהמען
אֶת רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ דיין קאָפּ פון דיר,
וְתָלָה אוֹתְךָ עַל עֵץ און ער וועט דיך אויפ־הייגגען אויף אַ בוים,
וְאָכַל הָעוֹף און דאס געפליגעל וועט עסען
אֶת בְּשָׂרְךָ דיין פלייש
מֵעָלֶיךָ: פון דיר.

מַפְטִיר מַפְטִיר

20. וַיְהִי 20. און עס איז געוועזן
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי אויף דעם דריטען טאָג,
יוֹם הֻלֶּדֶת אֶת פַּרְעֹה פרעה׳ס געבורטס־טאָג,
וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה האט ער געמאַכט אַ מאָל־צייט
לְכָל עֲבָדָיו פיר אַלע זיינע קנעכט,
וַיִּשָּׂא און ער האט ערהויבען
אֶת רֹאשׁ די קאָפּ
שַׂר הַמַּשְׁקִים פון דעם אָבערשטען פון די שענקערס
וְאֶת רֹאשׁ און די קאָפּ
שַׂר הָאֹפִים פון דעם אָבערשטען פון די בעקערס
בְּתוֹךְ עֲבָדָיו: צווישען זיינע קנעכט.
21. וַיָּשֶׁב 21. און ער האט צוריק־געקערט
אֶת שַׂר הַמַּשְׁקִים דעם אָבערשטען פון די שענקערס
עַל מַשְׁקֵהוּ אויף זיין [5]שענק־שטעלע,
וַיִּתֵּן הַכּוֹס און ער האט געגעבען דעם בעכער
עַל כַּף פַּרְעֹה: אויף פרעה׳ס האַנד.
22. וְאֵת שַׂר הָאֹפִים 22. און דער אָבערשטען פון די בעקערס
תָּלָה האט ער אויפגעהאַנגען,
כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף: ווי יוסף האט זיי געדייטעט.
23. וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף 23. און דער אָבערשטער פון די שענקערס האט ניט געדיינקט יוסף,
וַיִּשְׁכָּחֵהוּ: זאָנדערן ער האט איהם פערגעסען.

1) לאַנד פון די עברים. 2) ד. ה. מיר האט זיך אויך געטרוימט. 3) קערב ווייס־ברויט. ברויט קערב; קערב מיט געלעכערטע ברויט. 4) אַראָב־הייבען. 5) שיינק־אַמט.

מִקֵּץ MICETZ.

מא Cap. XLI.

1. וַיְהִי	1. און עס איז געווען
מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים	אַם ענדע פון צוויי יאָהר
וּפַרְעֹה חֹלֵם	און פרעה האט געטרוימט,
וְהִנֵּה עֹמֵד	דאס ער שטייט
עַל הַיְאֹר׃	ביי דעם פלוס.
2. וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר	2. און זעה, פון דעם פלוס
עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת	געהען אויף זיבען קיה,
יְפוֹת מַרְאֶה	שעהן פון אָנזעהן
וּבְרִיאֹת בָּשָׂר	און פעטע (אין) פלייש,
וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ׃	און זיי האבען זיך געפּי־טערט אויף דער [1]וויזע.
3. וְהִנֵּה	3. און זעה,
שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת	זיבען אַנדערע קיה
עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן	געהען אויף נאך זיי
מִן הַיְאֹר	פון דעם פלוס,
רָעוֹת מַרְאֶה	שלעכטע פון אָנזעהן
וְדַקּוֹת בָּשָׂר	און [2]מאָגער (אין) פלייש,
וַתַּעֲמֹדְנָה	און זיי האבען זיך אַוועג־געשטעלט
אֵצֶל הַפָּרוֹת	ביי די קיה
עַל שְׂפַת הַיְאֹר׃	ביי דעם ברעג פון דעם פלוס.
4. וַתֹּאכַלְנָה	4. און עס האבען אויפגעגעסען,
הַפָּרוֹת	די קיה,
רָעוֹת הַמַּרְאֶה	די שלעכטע פון אָנזעהן
וְדַקֹּת הַבָּשָׂר	און די מאָגערע (אין) פלייש,
אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת	די זיבען קיה,
יְפֹת הַמַּרְאֶה	די שעהנע פון אָנזעהן
וְהַבְּרִיאֹת	און די פעטע;
וַיִּיקַץ פַּרְעֹה׃	דאַן האט פרעה ערוואַכט.
5. וַיִּישָׁן	5. און ער איז איינגעשלאָפען,
וַיַּחֲלֹם שֵׁנִית	און ער האט אַ צווייטען מאָל געטרוימט:
וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים	און זעה, זיבען זאַנגען
עֹלוֹת בְּקָנֶה אֶחָד	געהען אויף אויף איין [3]האַלם
בְּרִיאוֹת וְטֹבוֹת׃	פעטע און גוטע.
6. וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים	6. און זעה, זיבען זאַנגען
דַּקּוֹת וּשְׁדוּפֹת קָדִים	מאָגערע און [4]אויס־געקלאַפּטע פון אָסט־ווינד
צֹמְחוֹת אַחֲרֵיהֶן׃	שפּראָצען נאך זיי.
7. וַתִּבְלַעְנָה הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקּוֹת	7. און די מאָגערע זאַנגען האבען איינגעשלונגען
אֵת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים	די זיבען זאַנגען,
הַבְּרִיאוֹת וְהַמְּלֵאוֹת	די פעטע און די פולע;
וַיִּיקַץ פַּרְעֹה	דאַן האט פרעה ערוואַכט,
וְהִנֵּה חֲלוֹם׃	און זעה, (עס איז געווען) אַ טרוים.
8. וַיְהִי בַבֹּקֶר	8. און עס איז געווען דעסמאָרגענס
וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ	איז זיין גייסט [5]בעאונרוהיגט געווען,
וַיִּשְׁלַח	און ער האט געשיקט,
וַיִּקְרָא	און ער האט גערופען
אֶת כָּל חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם	אַלע [6]בילדער־שריפט געלעהרטע פון מצרים
וְאֶת כָּל חֲכָמֶיהָ	און אַלע איהרע קלוגע,
וַיְסַפֵּר פַּרְעֹה לָהֶם	און פרעה האט זיי דערציילט
אֶת חֲלֹמוֹ	זיין טרוים
וְאֵין פּוֹתֵר אוֹתָם	און קיינער האט זיי גע־קענט דייטען
לְפַרְעֹה׃	פיר פרעה.
9. וַיְדַבֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים	9. דאַן האט דער אָבער־שטער פון די שענקערס גערעט
אֶת פַּרְעֹה	מיט פרעה,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אֶת חֲטָאַי	מיינע זינד
אֲנִי מַזְכִּיר הַיּוֹם׃	דערמאָהן איך היינט.
10. פַּרְעֹה קָצַף	10. פרעה האט געצירנעט
עַל עֲבָדָיו	איבער זיינע קנעכט,
וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמַר	און ער האט מיך אַריינ־געגעבען אין וואַכט־הויז,
בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים	(אין) די הויז פון דעם אָבער־שטען פון די לייב־וואַכע,
אֹתִי וְאֵת שַׂר הָאֹפִים	מיך און דעם אָבערשטען פון די בעקערס.
11. וַנַּחַלְמָה חֲלוֹם	11. און מיר האבען גע־טרוימט אַ טרוים
בְּלַיְלָה אֶחָד	אין איין נאַכט,
אֲנִי וָהוּא	איך און ער,
אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ	יעדער נאך די דייטונג פון זיין טרוים
חָלָמְנוּ׃	האבען מיר געטרוימט.
12. וְשָׁם אִתָּנוּ	12. און דאָרט איז מיט אונז געווען

1)לאַנקע, זומפּען=גראָז. 2)דין. 3)שטעקעל, שטענגעל, שטרוי. 4)פערברענט, אויס טריקענט. 5)האט געקלאפּט, זיך בעוועגט. 6)געהיים־דייטער.

נַעַר עִבְרִי אַ אידישער קנאַבע,
עֶבֶד לְשַׂר הַטַּבָּחִים אַ קנעכט ביי דעם אָבער־שטעהן פון די לייב־וואַכע,
וַנְּסַפֶּר לוֹ און מיר האבען איהם דערציילט,
וַיִּפְתָּר לָנוּ און ער האט אונז בעדייטעט
אֶת חֲלֹמֹתֵינוּ אונזערע טרוימען,
אִישׁ כַּחֲלֹמוֹ פָּתָר: יעדען נאך זיין טרוים, האט ער געדייטעט.
13. וַיְהִי 13 און עס איז געוועזן,
כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ ווי ער האט אונז געדייטעט
כֵּן הָיָה אַזוי איז געוועזן:
אֹתִי הֵשִׁיב עַל כַּנִּי מיך האט מען צוריק־געקערט אויף מיין שטעלע,
וְאֹתוֹ תָלָה: און איהם האט מען אויפ־געהאַנגען.
14. וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה 14. און פרעה האט געשיקט
וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף און ער האט גערופען יוסף,
וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר און מען האט איהם [1]שנעל געבראַכט פון די גרוב,
וַיְגַלַּח און ער האט זיך [2]אָבגע־גאָלט,
וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו און ער האט איבער־גע־ביטען זיינע קליידער
וַיָּבֹא אֶל פַּרְעֹה: און ער איז געקומען צו פרעה.

שֵׁנִי שֵׁנִי

15. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה 15 און פרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף צו יוסף:
חֲלוֹם חָלַמְתִּי איך האב געטרוימט אַ טרוים,
וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ און קיינער קען איהם דייטען,
וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי עָלֶיךָ און איך האב געהערט וועגען דיר,
לֵאמֹר זאגענדיג:
תִּשְׁמַע חֲלוֹם (דאס) דו פערשטייסט אַ טרוים
לִפְתֹּר אֹתוֹ: איהם צו דייטען.
16. וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת פַּרְעֹה 16. און יוסף האט געאַנטוואָרט פרעה,
לֵאמֹר זאָגענדיג:
בִּלְעָדָי [3]דאס איז ניט ביי מיר!
אֱלֹהִים יַעֲנֶה גאט זאל אַנטוואָרטען
אֶת שְׁלוֹם פַּרְעֹה: פרעה׳ס פרידען.
17. וַיְדַבֵּר פַּרְעֹה 17. און פרעה האט גערעט
אֶל יוֹסֵף צו יוסף:
בַּחֲלֹמִי אין מיין טרוים
הִנְנִי עֹמֵד זעה איך (דאס) איך שטיי

עַל שְׂפַת הַיְאֹר: ביי דעם ברעג פון דעם פלוס,
18. וְהִנֵּה מִן הַיְאֹר 18. און זעה, פון דעם פלוס
עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת געהען אויף זיבען קיה
בְּרִיאוֹת בָּשָׂר פעטע (אין) פלייש
וִיפֹת תֹּאַר און שעהנע פון אָנזעהן,
וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ: און זיי האבען זיך געפי־טערט אויף דער וויזע.
19. וְהִנֵּה 19. און זעה,
שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת אַנדערע זיבען קיה
עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן געהען אויף נאך זיי,
דַּלּוֹת [4]אָבגעצערטע
וְרָעוֹת תֹּאַר מְאֹד און זעהר שלעכט פון געשטאַלט,
וְרַקּוֹת בָּשָׂר און מאָגער (אין) פלייש,
לֹא רָאִיתִי כָהֵנָּה איך האב ניט געזעהן ווי זיי זיינען
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אין די גאַנצע לאַנד מצרים
לָרֹעַ: אין שלעכטקייט.
20. וַתֹּאכַלְנָה 20. און עס האבען אויפ־געגעסען
הַפָּרוֹת די קיה,
הָרַקּוֹת וְהָרָעוֹת די מאָגערע און די שלעכ־טע
אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרִאשֹׁנוֹת די ערשטע זיבען קיה,
הַבְּרִיאֹת: די פעטע.
21. וַתָּבֹאנָה 21. און זיי זיינען אַריינ־געקומען
אֶל קִרְבֶּנָה אין זייער לייב.
וְלֹא נוֹדַע און עס איז ניט בעמערקט געוואָרען,
כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה דאס זיי זיינען אַריינגעקו־מען אין זייער לייב,
וּמַרְאֵיהֶן רַע און זייער אָנזעהן איז געוועזן שלעכט
כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה ווי אין אָנפאַנג:
וָאִיקָץ: דאַן האב איך ערוואַכט.
22. וָאֵרֶא בַּחֲלֹמִי 22. און איך האב (ווידער) געזעהן אין מיין טרוים,
וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים און זעה, זיבען זאַנגען
עֹלֹת בְּקָנֶה אֶחָד געהען אויף אויף איין האַלם
מְלֵאֹת וְטֹבוֹת: פולע און גוטע.
23. וְהִנֵּה 23. און זעה,
שֶׁבַע שִׁבֳּלִים זיבען זאַנגען
צְנֻמוֹת דַּקּוֹת פערדאַרטע, מאָגערע,
שְׁדֻפוֹת קָדִים אויסגעקלאַפטע פון אָסט־ווינד

1) געמאַכט לויפען. 2) אָבגעשאָ רען. 3) אָדער: ניט איך! 4) דירפטיגע, קראַנקליכע.

צְנֻמוֹת אַחֲרֵיהֶם׃	שפּראָצען נאך זיי.
24. וַתִּבְלַעְןָ	24. און עס האבען איינ־געשלונגען
הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקֹּת	די מאָגערע זאנגען
אֵת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַטֹּבוֹת	די זיבען גוטע זאנגען.
וָאֹמַר	און איך האב (עס) געזאגט
אֶל הַחַרְטֻמִּים	צו די בילדער־שריפט געלעהרטע
וְאֵין מַגִּיד לִי׃	און קיינער קען מיר זאָגען (די דייטונג).
25. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף	25. און יוסף האט געזאגט
אֶל פַּרְעֹה	צו פרעה:
חֲלוֹם פַּרְעֹה	פרעה'ס טרוים
אֶחָד הוּא	איז איינער;
אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה	וואס גאט וויל טהאָן
הִגִּיד לְפַרְעֹה׃	האט ער [1]געזאגט צו פרעה.
26 שֶׁבַע פָּרֹת הַטֹּבֹת	26. די זיבען גוטע קיה
שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה	זיינען זיבען יאָהר,
וְשֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַטֹּבֹת	און די זיבען גוטע זאנגען
שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה	זיינען זיבען יאָהר;
חֲלוֹם אֶחָד הוּא׃	עס איז איין טרוים.
27. וְשֶׁבַע הַפָּרוֹת	27. און די זיבען קיה,
הָרַקּוֹת וְהָרָעֹת	די מאָגערע און די שלעכטע
הָעֹלֹת אַחֲרֵיהֶן	וועלכע זיינען אויפגע־גאנגען נאך זיי,
שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה	זיינען זיבען יאָהר;
וְשֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים	און די זיבען זאנגען,
הָרֵקוֹת	די ליידיגע,
שְׁדֻפוֹת הַקָּדִים	די אויסגעקלאפּטע פון דעם אָסט־ווינד,
יִהְיוּ	וועלען זיין
שֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב׃	זיבען הונגער יאָהרען.
28. הוּא הַדָּבָר	28. דאס איז דאס וואָרט,
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי	וועלכעס איך האב גערעט
אֶל פַּרְעֹה	צו פרעה:
אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה	וואס גאט וויל טהאָן
הֶרְאָה אֶת פַּרְעֹה׃	האט ער געוויזען פרעה.
29. הִנֵּה	29. זעה,

שֶׁבַע שָׁנִים בָּאוֹת	עס קומען זיבען יאָהר
שָׂבָע גָּדוֹל	(פון) גרויסער [2]זאטקייט
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דער גאנצען לאַנד מצרים.
30. וְקָמוּ	30. דאַן וועלען אויפ־שטיין
שֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב	זיבען הונגער יאָהרען
אַחֲרֵיהֶן	נאך זיי.
וְנִשְׁכַּח	דאס עס וועט פערגעסען ווערען
כָּל הַשָּׂבָע	די גאַנצע [2]זאטקייט
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם	אין די לאַנד מצרים.
וְכִלָּה הָרָעָב	און דער הונגער וועט [3]פערדאַרבען
אֶת הָאָרֶץ׃	די לאַנד.
31. וְלֹא יִוָּדַע הַשָּׂבָע	31. און די זאטקייט וועט נים בעמערקט ווערען
בָּאָרֶץ	אין די לאנד
מִפְּנֵי הָרָעָב הַהוּא	וועגען יענעם הונגער,
אַחֲרֵי כֵן	(וועלכער וועט זיין) נאָכ־דעם.
כִּי כָבֵד הוּא מְאֹד׃	דען ער וועט זיין זעהר שווער.
32. וְעַל הִשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם	32. און וועגען די ווידער־האָלונג פון דעם טרוים
אֶל פַּרְעֹה	צו פרעה
פַּעֲמָיִם	צוויי מאָל.
כִּי נָכוֹן הַדָּבָר	(בעדייטעט) דאס די זאַך איז פעסט בעשלאָסען
מֵעִם הָאֱלֹהִים	פון גאט
וּמְמַהֵר הָאֱלֹהִים	און גאט איילט
לַעֲשֹׂתוֹ׃	עס צו טהאָן.
33. וְעַתָּה יֵרֶא פַרְעֹה	33. און יעצט זאל פרעה זעהן
אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם	אַ פערשטענדיגען און אַ קלוגען מאַן,
וִישִׁיתֵהוּ	און ער זאל איהם [4]זעצען
עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	איבער די לאַנד מצרים.
34. יַעֲשֶׂה פַרְעֹה	34. פרעה זאל (דאס) טהאָן,
וְיַפְקֵד פְּקִדִים	און ער זאל אויפנעהמען אויפזעהער
עַל הָאָרֶץ	איבער די לאַנד,
וְחִמֵּשׁ	און ער זאל נעהמען אַ פינפטע טהייל
אֶת אֶרֶץ מִצְרָיִם	(פון) די לאַנד מצרים
בְּשֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע	אין די זיבען זאטע יאָהרען.
35. וְיִקְבְּצוּ	35. און זיי זאלען זאמלען
אֶת כָּל אֹכֶל	אַלע שפּייזע

1)דערציילט, פערקינדיגט. 2)זעטיגונג. 3)פערצעהרען, פערניכטען, אויסמאָגערען. 4)מאַכען.

הַשָּׁנִים הַטֹּבוֹת הַבָּאֹת הָאֵלֶּה	פון דיזע קומענדע גוטע יאָהרען.
וְיִצְבְּרוּ בָר	און זיי זאלען אויף־הייפען געטריידע
תַּחַת יַד פַּרְעֹה	אונטער פרעה׳ס האַנד.
אֹכֶל בֶּעָרִים	(פיר) שפייזע אין די שטעט.
וְשָׁמָרוּ׃	און זיי זאָלען (עס) אויף־בעוואַהרען.
36. וְהָיָה הָאֹכֶל	36. און די שפייזע זאל זיין
לְפִקָּדוֹן לָאָרֶץ	אַלס אויף־בעוואַהרונג פיר די לאַנד
לְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב	פיר ד זיבען הונגער יאָהרען,
אֲשֶׁר תִּהְיֶיןָ	וועלכע וועלען זיין
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם	אין די לאַנד מצרים,
וְלֹא תִכָּרֵת הָאָרֶץ	און די לאַנד וועט ניט [1]אָבגעשניטען ווערען
בָּרָעָב׃	דורך דעם הונגער.
37. וַיִּיטַב הַדָּבָר	37. און די זאַך איז [2]געפעליג געווארען
בְּעֵינֵי פַרְעֹה	אין פרעה׳ס אויגען
וּבְעֵינֵי כָּל עֲבָדָיו׃	און אין די אויגען פון אַלע זיינע קנעכט.
38. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	38. און פרעה האט געזאגט
אֶל עֲבָדָיו	צו זיינע קנעכט:
הֲנִמְצָא כָזֶה	צו וועלען מיר געפינען ווי דיזען,
אִישׁ	אַ מאַן,
אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ׃	וואס גאָטעס-גייסט איז אין איהם?
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
39. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	39. און פרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתְךָ	נאָכדעם ווי גאָט האט דיר געלאָזען וויסען
אֶת כָּל זֹאת	דיזעס אלעס,
אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ	איז ניט׳אָ אַזאַ פערשטענדיגער און קלוגער ווי דו ביסט.
40. אַתָּה תִּהְיֶה	40. דו זאָלסט זיין
עַל בֵּיתִי	איבער מיין הויז,
וְעַל פִּיךָ	און אויף דיין [3]בעפעהל
יִשַּׁק כָּל עַמִּי	זאל [4]זיך פיהרען מיין גאַנצע פאָלק,
רַק הַכִּסֵּא	נור (מיט) דעם טהראָן
אֶגְדַּל מִמֶּךָּ׃	וועל איך גרעסער זיין פון דיר
41. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	41. און פרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
רְאֵה, נָתַתִּי אֹתְךָ	זעה, איך האב דיך געזעצט
עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	איבער די גאַנצע לאַנד מצרים.
42. וַיָּסַר פַּרְעֹה	42. און פרעה האט אראָב־גענומען
אֶת טַבַּעְתּוֹ	זיין רינג
מֵעַל יָדוֹ	פון זיין האַנד,
וַיִּתֵּן אֹתָהּ	און ער האט איהר אָנגעטאָן
עַל יַד יוֹסֵף	אויף יוסף׳ס האַנד,
וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ	און ער האט איהם בע־קליידעט
בִּגְדֵי שֵׁשׁ	(מיט) קליידער פון [5]פיינע לייַנוואַנד,
וַיָּשֶׂם רְבִד הַזָּהָב	און ער האט ארויפגעלייגט אַ גאָלדענע קעט
עַל צַוָּארוֹ׃	אויף זיין האַלדז.
43. וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ	43. און ער האט איהם געלאָזען פיהרען
בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה	אין דעם צווייטען וואָגען,
אֲשֶׁר לוֹ	וועלכען ער האט געהאַט,
וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו	און מען האט אויס־גערופען פאַר איהם:
אַבְרֵךְ	[6]קניט זיך!
וְנָתוֹן אֹתוֹ	און ער האט איהם געזעצט
עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	איבער די גאַנצע לאַנד מצרים.
44. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	44. און פרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
אֲנִי פַרְעֹה	איך בין פרעה!
וּבִלְעָדֶיךָ	אָבער אָהן דיר
לֹא יָרִים אִישׁ	זאל קיין מאַן אויף־הייבען
אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ	זיין האַנד און זיין פוס
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין די גאַנצע לאַנד מצרים.
45. וַיִּקְרָא פַרְעֹה	45 און פרעה האט גערופען
שֵׁם יוֹסֵף	דעם נאמען פון יוסף:
צָפְנַת פַּעְנֵחַ	צפנת פענח,
וַיִּתֶּן לוֹ אֶת אָסְנַת	און ער האט איהם געגעבען אָסנת,
בַּת פּוֹטִי פֶרַע	די טאָכטער פון פוטי פרע,
כֹּהֵן אֹן	דער פריסטער פון און,
לְאִשָּׁה	פיר אַ פרוי,
וַיֵּצֵא יוֹסֵף	און יוסף איז אַרויס־גע־גאַנגען
עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	איבער די לאַנד מצרים.
46. וְיוֹסֵף	46. און יוסף
בֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	איז געוועזן דרייסיג יאָהר אַלט.

1) פערטיליגט, פערדאָרבען. 2) גוט געוועזן. 3) מויל, וואָרט. 4) פערזאָרגט ווערען; בעהערשט ווערען; זיך בעוואַפנען. 5) ביסוס. 6) יונגער הערר.

בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי פַּרְעֹה	ווען ער איז געשטאַנען פאַר פרעה,
מֶלֶךְ מִצְרָיִם	דער קעניג פון מצרים;
וַיֵּצֵא יוֹסֵף	און יוסף איז אַרויס־געגאַנגען
מִלִּפְנֵי פַרְעֹה	פון פאר פרעה,
וַיַּעֲבֹר	און ער האט געריזט
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	דורך די גאַנצע לאַנד מצרים.
47. וַתַּעַשׂ הָאָרֶץ	47. און די ערד האט גע־טראָגען
בְּשֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע	אין די זיבען [1]זאַטע יאָהרען
לִקְמָצִים׃	אין [2]הויפענס.
48. וַיִּקְבֹּץ	48. און ער האט איינגע־זאַמעלט
אֶת כָּל אֹכֶל	אַלע שפּייזע
שֶׁבַע שָׁנִים	פון די זיבען יאָהר,
אֲשֶׁר הָיוּ	וועלכע זיינען געוועזען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאַנד מצרים,
וַיִּתֶּן אֹכֶל בֶּעָרִים	און ער האט אַוועג־געלייגט (די) שפּייזע אין די שטעט,
אֹכֶל שְׂדֵה הָעִיר	די שפּייזע פון די פעלד פון דער שטאָט,
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיהָ	וואס איז אַרום איהר,
נָתַן בְּתוֹכָהּ׃	האט ער אַוועג־געלייגט אין איהר.
49. וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּר	49. און יוסף האט אויפ־געהויפט געטריידע,
כְּחוֹל הַיָּם	ווי די זאַמד פון דעם מעער,
הַרְבֵּה מְאֹד	זעהר פיל,
עַד כִּי חָדַל לִסְפֹּר	ביז ער האט אויפ־געהערט צו ציילען,
כִּי אֵין מִסְפָּר׃	דען עס איז ניט געוועזען קיין צאָהל.
50. וּלְיוֹסֵף יֻלַּד	50. און ביי יוסף זיינען געבאָרען געוואָרען
שְׁנֵי בָנִים	צוויי זיהן
בְּטֶרֶם תָּבוֹא	בעפאָר עס איז געקומען,
שְׁנַת הָרָעָב	דער יאָהר פון הונגער,
אֲשֶׁר יָלְדָה לּוֹ אָסְנַת	וועלכע האט צו איהם געבאָרען אָסנת,
בַּת פּוֹטִי פֶרַע	די טאָכטער פון פוטי פרע,
כֹּהֵן אוֹן׃	דער פריסטער פון און.
51. וַיִּקְרָא יוֹסֵף	51 און יוסף האט גערופען
אֶת שֵׁם הַבְּכוֹר	דעם נאָמען פון דעם ערשט־געבאָרענעם:
מְנַשֶּׁה	מנשה;
כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹהִים	דען גאָט האט מיך גע־מאַכט פערגעסען
אֶת כָּל עֲמָלִי	מיין גאַנצע [3]מיה־זעליגקייט
וְאֵת כָּל בֵּית אָבִי׃	און מיין גאַנצע פאָטער'ס הויז.

52. וְאֵת שֵׁם הַשֵּׁנִי	52. און דעם נאָמען פון דעם צווייטען
קָרָא אֶפְרָיִם	האט ער גערופען אפרים;
כִּי הִפְרַנִי אֱלֹהִים	דען גאָט האט מיך פרוכט־באַר געמאַכט
בְּאֶרֶץ עָנְיִי׃	אין די לאַנד פון מיין עלענד.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
53. וַתִּכְלֶינָה	53. און עס האבען זיך געענדיגט
שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע	די זיבען זאַטע יאָהרען,
אֲשֶׁר הָיָה	וועלכע זיינען געוועזען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין די לאַנד מצרים.
54. וַתְּחִלֶּינָה	54. און עס האבען אָנגע־פאַנגען
שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב	די זיבען הונגער יאָהרען
לָבוֹא	צו קומען,
כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף	ווי יוסף האט געזאָגט;
וַיְהִי רָעָב	און עס איז געוועזען אַ הונגער
בְּכָל הָאֲרָצוֹת	אין אַלע לענדער,
וּבְכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם	אָבער אין די גאַנצע לאַנד מצרים
הָיָה לָחֶם׃	איז געוועזען ברויט.
55. וַתִּרְעַב	55. (נאָכדעם) האט אויך געהונגערט
כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם	די גאַנצע לאַנד מצרים,
וַיִּצְעַק הָעָם	און דאס פאָלק האט גע־שריען
אֶל פַּרְעֹה, לַלָּחֶם	צו פרעה וועגען ברויט;
וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	און פרעה האט געזאָגט
לְכָל מִצְרַיִם	צו גאַנץ מצרים:
לְכוּ אֶל יוֹסֵף	גייט צו יוסף,
אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם	וואס ער וועט אייך זאָגען
תַּעֲשׂוּ׃	זאָלט איהר טהאָן.
56. וְהָרָעָב הָיָה	56. און דער הונגער איז געוועזען
עַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ	איבער די גאַנצע פלעכע פון דער ערד
וַיִּפְתַּח יוֹסֵף	און יוסף האט געעפענט
אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם	אַלעס, וואס אין זיי (איז געוועזען שפּייזע)
וַיִּשְׁבֹּר לְמִצְרַיִם	און ער האט פערקויפט גע־טריידע צו די מצרים;
וַיֶּחֱזַק הָרָעָב	און דער הונגער איז געוועזען שטאַרק
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין די לאַנד מצרים.
57. וְכָל הָאָרֶץ	57. און [4](פון) דער גאַנצער ערד
בָּאוּ מִצְרַיְמָה	איז מען געקומען נאָך מצרים
לִשְׁבֹּר אֶל יוֹסֵף	צו קויפען געטריידע ביי יוסף.

1)יאָהר פון די זאַטקייט. 2)ד. ה. אַ הויפען פיר יעדען קאָרן זאַאַט. 3)ליידען. 4)אַד. און אַלע לענדער זיינען געקומען א. ז. וו.

כִּי חָזַק הָרָעָב	דען דער הונגער איז געוועזן שטארק
בְּכָל הָאָרֶץ׃	[1]אויף דער גאנצען ערד.

Cap. XLII. מב

1. וַיַּרְא יַעֲקֹב	1. און ווען יעקב האט געזען,
כִּי יֶשׁ שֶׁבֶר	דאס עס איז דא געטריידע
בְּמִצְרָיִם	אין מצרים.
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו	האט יעקב געזאגט צו זיינע זיהן:
לָמָּה תִּתְרָאוּ׃	ווארום קוקט איהר זיך אן איינער דעם אנדערן?
2. וַיֹּאמֶר	2. און ער האט געזאגט:
הִנֵּה שָׁמַעְתִּי	זעה, איך האב געהערט,
כִּי יֶשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם	דאס עס איז דא געטריידע אין מצרים,
רְדוּ שָׁמָּה	גייט דארטען ארונטער,
וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם	און קויפט פיר אונז פון דארט,
וְנִחְיֶה	אום מיר זאלען בלייבען לעבען
וְלֹא נָמוּת׃	און מיר זאלען ניט שטארבען.
3. וַיֵּרְדוּ אֲחֵי יוֹסֵף	3. און יוסף׳ס ברידער זיינען ארונטער געגאנגען
עֲשָׂרָה	צעהן,
לִשְׁבֹּר בָּר מִמִּצְרָיִם	צו קויפען געטריידע פון מצרים.
4. וְאֶת בִּנְיָמִין	4. אבער בנימין,
אֲחִי יוֹסֵף	יוסף׳ס ברודער,
לֹא שָׁלַח יַעֲקֹב	האט יעקב ניט געשיקט
אֶת אֶחָיו	מיט זיינע ברידער,
כִּי אָמַר	דען ער האט געזאגט:
פֶּן יִקְרָאֶנּוּ אָסוֹן׃	פילייכט וועט איהם טרעפען איין אונגליק.
5. וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	5. און די זיהן פון ישראל זיינען געקומען
לִשְׁבֹּר	געטריידע צו קויפען
בְּתוֹךְ הַבָּאִים	צווישען (אנדערע) וואס זיינען געקומען,
כִּי הָיָה הָרָעָב	דען דער הונגער איז געוועזן
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אין די לאנד כנען.
6. וְיוֹסֵף	6. און יוסף,
הוּא הַשַּׁלִּיט	ער איז געוועזן דער הערשער
עַל הָאָרֶץ	איבער די לאנד,
הוּא הַמַּשְׁבִּיר	ער איז געוועזן דער געטריידע פערקויפער
לְכָל עַם הָאָרֶץ	צו דאס גאנצע פאלק פון די לאנד,
וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף	און יוסף׳ס ברידער זיינען געקומען,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אַפַּיִם	און זיי האבען זיך געבוקט צו איהם מיט דעם געזיכט
אָרְצָה׃	צו דער ערד.
7. וַיַּרְא יוֹסֵף	7. און יוסף האט געזען
אֶת אֶחָיו	זיינע ברידער,
וַיַּכִּרֵם	און ער האט זיי דערקענט,
וַיִּתְנַכֵּר אֲלֵיהֶם	און ער האט זיך פרעמד געמאכט צו זיי,
וַיְדַבֵּר אִתָּם קָשׁוֹת	און ער האט גערעט מיט זיי [2]הארט,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
מֵאַיִן בָּאתֶם	פון וואנען זייט איהר געקומען?
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
מֵאֶרֶץ כְּנַעַן	פון די לאנד כנען
לִשְׁבָּר אֹכֶל׃	צו קויפען שפייזע.
8. וַיַּכֵּר יוֹסֵף	8. און יוסף האט דערקענט
אֶת אֶחָיו	זיינע ברידער,
וְהֵם לֹא הִכִּרֻהוּ׃	אבער זיי האבען איהם ניט דערקענט.
9. וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף	9. און יוסף האט זיך דערמאהנט
אֵת הַחֲלֹמוֹת	די טרוימען,
אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם	וועלכע ער האט געטרוימט וועגען זיי,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
מְרַגְּלִים אַתֶּם	איהר זייט [3]אויסזעהערס,
לִרְאוֹת	צו זעהן
אֶת עֶרְוַת הָאָרֶץ	די [4]שוואכקייט פון די לאנד
בָּאתֶם׃	זייט איהר געקומען.
10. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	10. און זיי האבען געזאגט צו איהם:
לֹא אֲדֹנִי	ניין, מיין הערר!
וַעֲבָדֶיךָ בָּאוּ	זאנדערן דיינע קנעכט זיינען געקומען
לִשְׁבָּר אֹכֶל׃	צו קויפען שפייזע.
11. כֻּלָּנוּ	11. מיר אלע
בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נָחְנוּ	די זיהן פון איין מאן זיינען מיר,
כֵּנִים אֲנַחְנוּ	מיר זיינען ערליכע לייטע,
לֹא הָיוּ עֲבָדֶיךָ	דיינע קנעכט זיינען נימאלס געוועזן
מְרַגְּלִים׃	אויסזעהערס.
12. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	12. און ער האט געזאגט צו זיי:
לֹא	ניין!
כִּי עֶרְוַת הָאָרֶץ	זאנדערן די [4]שוואכקייט פון די לאנד
בָּאתֶם לִרְאוֹת׃	זייט איהר געקומען צו זעהן.
13. וַיֹּאמְרוּ	13. און זיי האבען געזאגט:

1) אין אלע לענדער. 2) הארטע רייד. 3) שפיאנען. 4) בלעסע, שאנדע; די שוואכקייט פון א לאנד איז איהר שאנדע

שְׁנֵים עָשָׂר עֲבָדֶיךָ	דיינע קנעכט זיינען צוועלף
אַחִים אֲנַחְנוּ	ברידער זיינען מיר,
בְּנֵי אִישׁ אֶחָד	די זיהן פון איין מאַן
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאַנד כנען
וְהִנֵּה הַקָּטֹן	און דער קלענסטער
אֶת אָבִינוּ הַיּוֹם	איז הייטע ביי אונזער פאַטער
וְהָאֶחָד אֵינֶנּוּ׃	און [דער] איינער איז ניט'אָ.
14. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף	14. און יוסף האט געזאגט צו זיי:
הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי	[1]עס איז ווי איך האב גערעט
אֲלֵכֶם	צו אייך
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מְרַגְּלִים אַתֶּם׃	איהר זייט אויסזעהערס.
15. בְּזֹאת תִּבָּחֵנוּ	15. דורך דיזעס זאלט איהר געפּרופט ווערען,
חֵי פַרְעֹה	[2]זאָ וואהר ווי פרעה לעבט,
אִם תֵּצְאוּ מִזֶּה	אויב איהר וועט אַרויס־גיין פון היר,
כִּי אִם	זאָנדערן
בְּבוֹא אֲחִיכֶם הַקָּטֹן	ווען אייער קלענסטער ברודער וועט קומען
הֵנָּה׃	היר.
16. שִׁלְחוּ מִכֶּם אֶחָד	16. שיקט פון אייך איינעם,
וְיִקַּח אֶת אֲחִיכֶם	און ער זאל נעהמען אייער ברודער,
וְאַתֶּם הֵאָסְרוּ	און איהר בלייבט געפאַנגען
וְיִבָּחֲנוּ דִּבְרֵיכֶם	אום אייערע ווערטער זאלען געפּרופט ווערען
הַאֱמֶת אִתְּכֶם	אויב די וואַרהייט איז ביי אייך,
וְאִם לֹא	און אויב ניט,
חֵי פַרְעֹה	[2]זאָ וואהר ווי פרעה לעבט,
כִּי מְרַגְּלִים אַתֶּם׃	דאס איהר זייט אויס־זעהערס.
17. וַיֶּאֱסֹף אֹתָם	17. און ער האט זיי [3]איינ־געזאַמעלט
אֶל מִשְׁמָר	אין וואַכט־הויז
שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃	דריי טעג.
18. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף	18. און יוסף האט געזאגט צו זיי
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג:
זֹאת עֲשׂוּ, וִחְיוּ	מהוט דיזעס, אום איהר זאלט בלייבען לעבען,
אֶת הָאֱלֹהִים	פיר גאט
אֲנִי יָרֵא׃	פירכטע איך.

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
19. אִם כֵּנִים אַתֶּם	19. אויב איהר זייט עהרליכע,
אֲחִיכֶם אֶחָד יֵאָסֵר	זאָל איין ברודער אייערער בלייבען געפאַנגען
בְּבֵית מִשְׁמַרְכֶם	אין אייער וואַכט־הויז,
וְאַתֶּם לְכוּ	און איהר גייט
הָבִיאוּ שֶׁבֶר	ברייננט געטריידע
רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם׃	(פיר) דעם הונגער פון אייערע הייזער.
20. וְאֶת אֲחִיכֶם הַקָּטֹן	20. און אייער קלענסטען ברודער
תָּבִיאוּ אֵלַי	זאלט איהר ברייננען צו מיר
וְיֵאָמְנוּ דִבְרֵיכֶם	אום אייערע ווערטער זאלען בעגלויבט ווערען,
וְלֹא תָמוּתוּ	און איהר זאָלט ניט שטאַרבען,
וַיַּעֲשׂוּ כֵן׃	און זיי האבען אזוי געטאָן.
21. וַיֹּאמְרוּ	21. און זיי האבען געזאגט
אִישׁ אֶל אָחִיו	איינער צום אַנדערן:
אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ	וואַהרליך! מיר זיינען שולדיג
עַל אָחִינוּ	וועגען אונזער ברודער,
אֲשֶׁר רָאִינוּ	ווייל מיר האבען געזעהן
צָרַת נַפְשׁוֹ	די [4]לײדען פון זיין זעלע,
בְּהִתְחַנְנוֹ אֵלֵינוּ	ווען ער האט זיך געבעטען צו אונז,
וְלֹא שָׁמָעְנוּ	און מיר האבען ניט (געוואָלט) הערען,
עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ	דאַרום איז געקומען איבער אונז
הַצָּרָה הַזֹּאת׃	דיזעס לײדען.
22. וַיַּעַן רְאוּבֵן אֹתָם	22. און ראובן האט זיי געאַנטוואָרט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם	האב איך ניט געזאגט צו אייך,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אַל תֶּחֶטְאוּ בַיֶּלֶד	איהר זאלט ניט זינדיגען געגען דעם קינד,
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם	און איהר האט ניט געהערט?
וְגַם דָּמוֹ	דארום אויך זיין בלוט
הִנֵּה נִדְרָשׁ׃	ווערט יעצט געפאָדערט.
23. וְהֵם לֹא יָדְעוּ	23. און זיי האבען ניט געוואוסט,
כִּי שֹׁמֵעַ יוֹסֵף	דאס יוסף פערשטייט,
כִּי הַמֵּלִיץ בֵּינֹתָם׃	דען דער דאָלמעטשער (איז געווען) צווישען זיי.
24. וַיִּסֹּב מֵעֲלֵיהֶם	24. און ער האט זיך אַוועג־געקעהרט פון זיי,
וַיֵּבְךְּ	און ער האט געוויינט,
וַיָּשָׁב אֲלֵהֶם	און ער האט זיך צוריק־געקעהרט צו זיי,

1) דאס איז, וואס איך א. ז. וו. 2) ווערטערליך: (ביי) פרעה'ס לעבען. 3) אַריינגעזעצט. 4) אנגסט, עלענד.

וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם	און ער האט גערעט צו זיי,
וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת שִׁמְעוֹן	און ער האט גענומען פון זיי שמעון,
וַיֶּאֱסֹר אֹתוֹ	און ער האט איהם [1]געבונדען
לְעֵינֵיהֶם:	פאר זיי אין די אויגען.
25. וַיְצַו יוֹסֵף	25. און יוסף האט בעפוילען
וַיְמַלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם	[2]דאס מען זאל אנפילען זייערע געפעס
בָּר	(מיט) געטריידע.
וּלְהָשִׁיב כַּסְפֵּיהֶם	און צוריק־צוקערען זייערע געלדער
אִישׁ אֶל שַׂקּוֹ	יעדען אין זיין זאק.
וְלָתֵת לָהֶם צֵדָה	און זיי צו געבען שפייזע
לַדָּרֶךְ	אויף דעם וועג;
וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן:	און מען האט זיי אזוי געטאן
26. וַיִּשְׂאוּ	26. און זיי האבען [3]אנגעלאדען
אֶת שִׁבְרָם	זייערע געטריידע
עַל חֲמֹרֵיהֶם	אויף זייערע אייזלען.
וַיֵּלְכוּ מִשָּׁם:	און זיי זיינען אוועג־געגאנגען פון דארט.
27. וַיִּפְתַּח הָאֶחָד	27. און [דער] איינער האט געעפענט
אֶת שַׂקּוֹ	זיין זאק
לָתֵת מִסְפּוֹא לַחֲמֹרוֹ	צו געבען פוטער צו זיין אייזעל.
בַּמָּלוֹן	אין דעם [4]הערבערג,
וַיַּרְא אֶת כַּסְפּוֹ	און ער האט דערזען זיין געלד,
וְהִנֵּה הוּא	און זעה. עס איז געווען
בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ:	ביי דער עפנונג פון זיין זאק.
28. וַיֹּאמֶר אֶל אֶחָיו	28. און ער האט געזאגט צו זיינע ברידער:
הוּשַׁב כַּסְפִּי	מיין געלט איז צוריק־געקערט געווארען
וְגַם הִנֵּה בְאַמְתַּחְתִּי	און עס איז אויך היר אין מיין זאק.
וַיֵּצֵא לִבָּם	און זייער הארץ איז ארויס־געגאנגען[5],
וַיֶּחֶרְדוּ	און זיי האבען געציטערט
אִישׁ אֶל אָחִיו	איינער צום אנדערן,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מַה זֹּאת	וואס איז דיזעס
עָשָׂה אֱלֹהִים לָנוּ:	(וואס) גאט האט אונז געטאן!
29. וַיָּבֹאוּ	29. און זיי זיינען געקומען
אֶל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם	צו יעקב זייער פאטער
אַרְצָה כְּנָעַן	נאך די לאנד כנען.

וַיַּגִּידוּ לוֹ	און זיי האבען איהם דערציילט
אֵת כָּל הַקֹּרֹת אֹתָם	אלעס. וואס זיי האט געטראפען,
לֵאמֹר:	זאגענדיג:
30. דִּבֶּר הָאִישׁ	30. דער מאן האט גערעט.
אֲדֹנֵי הָאָרֶץ	דער הערר פון די לאנד,
אִתָּנוּ	מיט אונז
קָשׁוֹת	הארטע ווערטער
וַיִּתֵּן אֹתָנוּ	און ער האט אונז [6]געמאכט
כִּמְרַגְּלִים אֶת הָאָרֶץ	פיר אויסזעהערס פון די לאנד.
31. וַנֹּאמֶר אֵלָיו	31. און מיר האבען געזאגט צו איהם:
כֵּנִים אֲנָחְנוּ	מיר זיינען עהרליכע,
לֹא הָיִינוּ מְרַגְּלִים:	מיר זיינען נימאלס געווען אויסזעהערס.
32. שְׁנֵים עָשָׂר אֲנַחְנוּ	32. מיר זיינען צוועלף.
אַחִים, בְּנֵי אָבִינוּ	ברידער. די זיהן פון אונזער פאטער.
הָאֶחָד אֵינֶנּוּ	[דער] איינער איז ניט׳א
וְהַקָּטֹן הַיּוֹם	און דער קלענסטער איז הייטע
אֶת אָבִינוּ	ביי אונזער פאטער
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן:	אין די לאנד כנען.
33. וַיֹּאמֶר אֵלֵינוּ הָאִישׁ	33. און דער מאן האט צו אונז געזאגט.
אֲדֹנֵי הָאָרֶץ	דער הערר פון די לאנד,
בְּזֹאת אֵדַע	דורך דיזעס וועל איך וויסען
כִּי כֵנִים אַתֶּם	דאס איהר זייט עהרליכע:
אֲחִיכֶם הָאֶחָד	איין ברודער אייערען
הַנִּיחוּ אִתִּי	לאזט ביי מיר,
וְאֶת רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם	און (פיר) דעם הונגער פון אייערע הייזער
קְחוּ, וָלֵכוּ:	נעהמט, און גייט.
34. וְהָבִיאוּ	34. און בריינגט
אֶת אֲחִיכֶם הַקָּטֹן	אייער קלענסטען ברודער
אֵלַי	צו מיר.
וְאֵדְעָה	דאן וועל איך וויסען,
כִּי לֹא מְרַגְּלִים אַתֶּם	דאס איהר זייט ניט אויסזעהערס.
כִּי כֵנִים אַתֶּם	דאס איהר זייט עהרליכע.
אֶת אֲחִיכֶם	אייער ברודער
אֶתֵּן לָכֶם	וועל איך אייך (דאן) אוועג־געבען
וְאֶת הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ:	און די לאנד מעגט איהר [7]דורך רייזען.

1) געפאנגען גענומען. 2) און מען האט אנגעפילט זייערע זעק. 3) ארויפגעהויבען. 4) איינפאהר־הויז.
5) ד. ה. זיי האבען זיך דערשראקען. 6) געהאלטען, אנגענומען. 7) האנדלען, פערקעהרען.

35. וַיְהִי	35. און עס איז געוועזן,
הֵם מְרִיקִים שַׂקֵּיהֶם	(ווען) זיי האבען אויס־געליידיגט זייערע זעק,
וְהִנֵּה אִישׁ	און יעדער־ זעהט,
צְרוֹר כַּסְפּוֹ	(דאס) זיין בינטעל געלד
בְּשַׂקּוֹ	איז אין זיין זאק,
וַיִּרְאוּ	און זיי האבען געזעהן
אֶת צְרֹרוֹת כַּסְפֵּיהֶם	זייערע בינטלעך געלד
הֵמָּה וַאֲבִיהֶם	זיי און זייער פאטער,
וַיִּירָאוּ:	און זיי האבען זיך געפירכ־טעט.
36. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם	36. און זייער פאטער יעקב האט צו זיי געזאגט:
אֹתִי שִׁכַּלְתֶּם	מיך האט איהר קינדערלאָז געמאכט!
יוֹסֵף אֵינֶנּוּ	יוסף איז ניט'אָ,
וְשִׁמְעוֹן אֵינֶנּוּ	און שמעון איז ניט'אָ,
וְאֶת בִּנְיָמִן תִּקָּחוּ	און בנימין ווילט איהר צונעהמען;
עָלַי הָיוּ כֻלָּנָה:	איבער מיר איז אַלעס געקומען!
37. וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן	37. און ראובן האט געזאגט
אֶל אָבִיו	צו זיין פאטער,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אֶת שְׁנֵי בָנַי תָּמִית	מיינע צוויי זיהן מעגסט'ו טויטען,
אִם לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ	אויב איך וועל איהם ניט ברייגגען צו דיר;
תְּנָה אֹתוֹ עַל יָדִי	גיב איהם אויף מיין האנד,
וַאֲנִי אֲשִׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ:	און איך וועל איהם צוריק־ברייגגען צו דיר.
38. וַיֹּאמֶר	38. און ער האט געזאגט:
לֹא יֵרֵד בְּנִי עִמָּכֶם	מיין זוהן וועט ניט אַרונטער גיין מיט אייך,
כִּי אָחִיו מֵת	דען זיין ברודער איז גע־שטאָרבען,
וְהוּא לְבַדּוֹ נִשְׁאָר	און ער אליין איז איבער־געבליבען
וּקְרָאָהוּ אָסוֹן	און (ווען) איהם וועט טרע־פען איין אונגליק
בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג
אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בָהּ	וואס איהר וועט גיין אויף איהר
וְהוֹרַדְתֶּם אֶת שֵׂיבָתִי	דאַן וועט איהר אַרונטער־ברייגגען מיין גרויעס־עלטער
בְּיָגוֹן שְׁאוֹלָה:	מיט טרויער אין גראַב.

CAP. XLIII מג

1. וְהָרָעָב	1. און דער הונגער
כָּבֵד בָּאָרֶץ:	איז געוועזן שווער אין די לאַנד.
2. וַיְהִי	2. און עס איז געוועזן,
כַּאֲשֶׁר כִּלּוּ	ווען זיי האבען געענדיגט
לֶאֱכֹל אֶת הַשֶּׁבֶר	צו עסען די געטריידע,
אֲשֶׁר הֵבִיאוּ	וועלכע זיי האבען געבראַכט
מִמִּצְרָיִם	פון מצרים,
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֲבִיהֶם	האט זייער פאטער געזאגט צו זיי:
שֻׁבוּ, שִׁבְרוּ לָנוּ	קעהרט אייך צוריק, קויפט פיר אונז
מְעַט אֹכֶל:	אַ ביסעל שפּייזע.
3. וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוּדָה	3. און יהודה האט צו איהם געזאגט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הָעֵד	ווארנען
הֵעִד בָּנוּ הָאִישׁ	האט אונז דער מאַן געוואָרענט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לֹא תִרְאוּ פָנַי	איהר זאלט ניט זעהן מיין געזיכט,
בִּלְתִּי אֲחִיכֶם אִתְּכֶם:	אויסער (ווען) אייער ברודער איז מיט אייך.
4. אִם יֶשְׁךָ מְשַׁלֵּחַ	4. אויב דו ווילסט שיקען
אֶת אָחִינוּ, אִתָּנוּ	אונזער ברודער, מיט אונז,
נֵרְדָה	(דאַן) ווע‍לען מיר אַרונטער־גיין,
וְנִשְׁבְּרָה לְךָ אֹכֶל:	און מיר וועלען קויפען פיר דיר שפּייזע.
5. וְאִם אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ	5. ווען דו שיקסט (איהם) אָבער ניט,
לֹא נֵרֵד	וועלען מיר ניט אַרונטער־גיין,
כִּי הָאִישׁ	דען דער מאַן
אָמַר אֵלֵינוּ	האט געזאגט צו אונז:
לֹא תִרְאוּ פָנַי	איהר זאלט ניט זעהן מיין געזיכט
בִּלְתִּי אֲחִיכֶם אִתְּכֶם:	אויסער (ווען) אייער ברודער איז מיט אייך.
6. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל	6. און ישראל האט געזאגט:
לָמָה הֲרֵעֹתֶם לִי	ווארום האט איהר מיר שלעכטעס געטאָן,
לְהַגִּיד לָאִישׁ	צו זאגען דעם מאַן,
הַעוֹד לָכֶם אָח:	[2]דאס איהר האט נאך אַ ברודער?
7. וַיֹּאמְרוּ	7. און זיי האבען געזאגט:
שָׁאוֹל שָׁאַל הָאִישׁ	דער מאַן האט גענוי געפרעגט
לָנוּ וּלְמוֹלַדְתֵּנוּ	וועגען אונז און וועגען אונזער [3]געבורט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הַעוֹד אֲבִיכֶם חַי	לעבט נאָך אַייער פאטער?
הֲיֵשׁ לָכֶם אָח	האט איהר (נאך) אַ ברודער?

1) גרויע קאָפּ, גרויע האָאָר. 2) אויב. 3) פערוואַנדשאַפט, פאַמיליע.

וַנַּגֶּד לוֹ	און מיר האבען איהם דערציילט
עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	נאך דיזע ווערטער;
הֲיָדוֹעַ נֵדַע	האבען מיר געקאָנט וויסען,
כִּי יֹאמַר	דאס ער וועט זאגען:
הוֹרִידוּ אֶת אֲחִיכֶם :	ברייננגט אַראָפּ אייער ברודער?
8. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה	8. און יהודה האט געזאגט
אֶל יִשְׂרָאֵל אָבִיו	צו ישראל, זיין פאטער:
שִׁלְחָה הַנַּעַר אִתִּי	שיק דעם קנאַבע מיט מיר
וְנָקוּמָה, וְנֵלֵכָה	און מיר וועלען אויפ־שטיין און מיר וועלען גיין,
וְנִחְיֶה	אום מיר זאלען בלייבען לעבען,
וְלֹא נָמוּת	און מיר זאלען ניט שטאַרבען,
גַּם אֲנַחְנוּ	אויך מיר,
גַּם אַתָּה, גַּם טַפֵּנוּ :	אויך דו, אויך אונזערע קינדער.
9. אָנֹכִי אֶעֶרְבֶנּוּ	9. איך וועל פאר איהם [1]קאַווירען,
מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנּוּ	פון מיין האַנד זאָלסט'ו איהם פאָדערען;
אִם לֹא הֲבִיאֹתִיו	אויב איך וועל איהם ניט ברייננגען
אֵלֶיךָ	צו דיר,
וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ	און איך וועל איהם אַוועג־שטעלען פאַר דיר,
וְחָטָאתִי לְךָ	דאַן זאָל איך געזינדיגט האבען געגען דיר
כָּל הַיָּמִים :	אַלע [2]צייטען.
10. כִּי	10. דען,
לוּלֵא הִתְמַהְמָהְנוּ	ווען מיר וואָלטען זיך ניט [3]פערזאַמט,
כִּי עַתָּה שַׁבְנוּ	דאַן וואָלטען מיר יעצט צוריק־געקערט
זֶה פַעֲמָיִם :	שוין צוויי מאָל.
11. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם	11 און זייער פאטער ישראל האט צו זיי געזאגט:
אִם כֵּן אֵפוֹא	אויב עס איז אזוי,
זֹאת עֲשׂוּ	(דאַן) טהוט דיזעס:
קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ	נעהמט פון די בעסטע פרוכט פון די לאַנד
בִּכְלֵיכֶם	אין אייערע געפעס,
וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ	און ברייננגט אַרונטער צו דעם מאַן
מִנְחָה	אַ געשענק:
מְעַט צֳרִי	אַ ביסעל באַלזאַם,
וּמְעַט דְּבַשׁ	און אַ ביסעל האָניג,
נְכֹאת וָלֹט	געווירצען און [4]לאַדאַנום,

בָּטְנִים וּשְׁקֵדִים :	פיסטאַציען און מאַנדלען.
12. וְכֶסֶף מִשְׁנֶה	12. און דאָפּעלטע געלד
קְחוּ בְיֶדְכֶם	נעהמט אין אַייער האַנד,
וְאֶת הַכֶּסֶף הַמּוּשָׁב	און די געלד, וועלכע איז צוריק־געקערט געוואָרען
בְּפִי אַמְתְּחֹתֵיכֶם	אין די עפנונג פון אייערע זעק,
תָּשִׁיבוּ בְיֶדְכֶם	זאלט איהר צוריק־ברייננגען אין אייער האַנד,
אוּלַי מִשְׁגֶּה הוּא :	פיליכט איז עס איין אירטהום.
13. וְאֶת אֲחִיכֶם קָחוּ	13. און אייער ברודער נעהמט,
וְקוּמוּ	און שטייט אויף,
שׁוּבוּ אֶל הָאִישׁ :	קעהרט אייך צוריק צו דעם מאַן.
14. וְאֵל שַׁדַּי	14. און גאט דער אַלמעכ־טיגער
יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים	זאל אייך געבען באַרעמ־הערציגקייט
לִפְנֵי הָאִישׁ	פאָר דעם מאַן,
וְשִׁלַּח לָכֶם	און ער זאל אייך אַרויס שיקען (פריי)
אֶת אֲחִיכֶם אַחֵר	אייער אַנדער ברודער
וְאֶת בִּנְיָמִין	און (אויך) בנימין;
וַאֲנִי, כַּאֲשֶׁר שָׁכֹלְתִּי	און איך. ווען איך דאַרף קינדערלאָז בלייבען,
שָׁכָלְתִּי :	וועל איך קינדערלאָז בלייבען.
15. וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים	15. און די מענער האבען גענומען
אֶת הַמִּנְחָה הַזֹּאת	דיזען געשענק,
וּמִשְׁנֶה כֶּסֶף	און דאָפּעלטע געלד
לָקְחוּ בְיָדָם	האבען זיי גענומען אין זייער האַנד
וְאֶת בִּנְיָמִן	און בנימין,
וַיָּקֻמוּ	און זיי זיינען אויפ־געשטאַנען,
וַיֵּרְדוּ מִצְרַיִם	און זיי זיינען אַרונטער־געגאַנגען (נאך) מצרים,
וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יוֹסֵף :	און זיי האבען זיך געשטעלט פאר יוסף.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
16. וַיַּרְא יוֹסֵף אִתָּם אֶת בִּנְיָמִין	16. און יוסף האט געזען ביי זיי בנימין,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט
לַאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ	צו דעם, וואס איז (געווען געזעצט) איבער זיין הויז:
הָבֵא אֶת הָאֲנָשִׁים	ברייננג אַריין די מענער
הַבָּיְתָה	אין הויז,
וּטְבֹחַ טֶבַח, וְהָכֵן	און שלאַכט אַ שלאַכטונג, און בערייט צו,
כִּי אִתִּי	דען מיט מיר
יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים	וועלען עסען די מענער

1)בירגע זיין, פערענטוואָרטליך זיין, גאַראַנטירען. 2)טעג. 3)געצעגערט. 4)לאַטוס, ווייהרויך.

בַּצָּהֳרָיִם׃	צו מיטאָג.
17. וַיַּעַשׂ הָאִישׁ	17. און דער מאַן האט געטאָן
כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף	ווי יוסף האט געזאגט.
וַיָּבֵא הָאִישׁ	און דער מאַן האט געבראַכט
אֶת הָאֲנָשִׁים	די מענער
בֵּיתָה יוֹסֵף׃	אין יוסף'ס הויז.
18. וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים	18. און די מענער האבען זיך געפירכטעט,
כִּי הוּבְאוּ בֵּית יוֹסֵף	דאס זיי זיינען געבראַכט געוואָרען אין יוסף'ס הויז,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
עַל דְּבַר הַכֶּסֶף	וועגען די געלד,
הַשָּׁב בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ	וועלכעס האט זיך צוריק־געקערט אין אונזערע זעק
בַּתְּחִלָּה	[1]פאַריגען מאָל
אֲנַחְנוּ מוּבָאִים	ווערען מיר געבראַכט,
לְהִתְגֹּלֵל עָלֵינוּ	אום זיך [2]אַרויס־צו־קייקלען אויף אונז,
וּלְהִתְנַפֵּל עָלֵינוּ	און אַרויס־צו־פאַלען אויף אונז,
וְלָקַחַת אֹתָנוּ	און אונז צו נעהמען
לַעֲבָדִים	פיר קנעכט
וְאֶת חֲמֹרֵינוּ׃	און אונזערע אייזלען.
19. וַיִּגְּשׁוּ אֶל הָאִישׁ	19. און זיי האבען זיך ער־נעהנטערט צו דעם מאַן,
אֲשֶׁר עַל בֵּית יוֹסֵף	וועלכער (וואָר געזעצט) איבער יוסף'ס הויז
וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו	און זיי האבען גערעט צו איהם,
פֶּתַח הַבָּיִת׃	אין דעם איינגאַנג פון הויז.
20. וַיֹּאמְרוּ	20. און זיי האבען געזאגט:
בִּי אֲדֹנִי	ביטע, מיין הערר!
יָרֹד יָרַדְנוּ	מיר זיינען אַראָב־געקומען
בַּתְּחִלָּה	[1]פאַריגען מאָל
לִשְׁבָּר אֹכֶל׃	צו קויפען שפייזע.
21. וַיְהִי	21. און עס איז געווען,
כִּי בָאנוּ אֶל הַמָּלוֹן	ווען מיר זיינען געקומען אין דעם הערבערג,
וַנִּפְתְּחָה	און מיר האבען געעפענט
אֶת אַמְתְּחֹתֵינוּ	אונזערע זעק.
וְהִנֵּה כֶסֶף אִישׁ	[3]און מיר זעהען די געלד פון יעדען
בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ	איז ביי דער עפנונג פון זיין זאַק,
כַּסְפֵּנוּ, בְּמִשְׁקָלוֹ	אונזער געלד מיט זיין געוויכט.
וַנָּשֶׁב אֹתוֹ בְּיָדֵנוּ׃	און מיר האבען עס צוריק־געבראַכט אין אונזער האַנד
22. וְכֶסֶף אַחֵר	22. און אַנדערע געלד

הוֹרַדְנוּ בְיָדֵנוּ	האבען מיר אַרונטער גע־בראַכט אין אונזער האַנד,
לִשְׁבָּר אֹכֶל	צו קויפען שפייזע,
לֹא יָדַעְנוּ	מיר ווייסען נים
מִי שָׂם כַּסְפֵּנוּ	ווער עס האט אַריינגעלייגט אונזער געלד
בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ׃	אין אונזערע זעק.
23. וַיֹּאמֶר	23. און ער האט געזאגט:
שָׁלוֹם לָכֶם	פרידען צו אייך!
אַל תִּירָאוּ	איהר זאלט זיך נים פירכטען
אֱלֹהֵיכֶם	אייער גאט
וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם	און דער גאט פון אייער פאטער
נָתַן לָכֶם מַטְמוֹן	האט אייך געגעבען אַ שאַטץ
בְּאַמְתְּחֹתֵיכֶם	אין אייערע זעק.
כַּסְפְּכֶם בָּא אֵלָי	אייער געלד איז געקומען צו מיר.
וַיּוֹצֵא אֲלֵהֶם אֶת שִׁמְעוֹן׃	און ער האט אַרויס־גע־פיהרט צו זיי שמעון.
24. וַיָּבֵא הָאִישׁ	24. און דער מאַן האט אַריינגעבראַכט
אֶת הָאֲנָשִׁים	די מענער
בֵּיתָה יוֹסֵף	אין יוסף'ס הויז,
וַיִּתֶּן מַיִם	און ער האט געגעבען וואַסער,
וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם	און זיי האבען געוואַשען זייערע פיס,
וַיִּתֵּן מִסְפּוֹא	און ער האט געגעבען פוטער
לַחֲמֹרֵיהֶם׃	צו זייערע אייזלען.
25. וַיָּכִינוּ	25. און זיי האבען צו בעריים
אֶת הַמִּנְחָה	דעם געשענק
עַד בּוֹא יוֹסֵף	ביז יוסף איז געקומען
בַּצָּהֳרָיִם	צו מיטאָג,
כִּי שָׁמְעוּ	דען זיי האבען געהערט,
כִּי שָׁם יֹאכְלוּ לָחֶם׃	דאס דאָרט וועלען זיי עסען שפייזע.
26. וַיָּבֹא יוֹסֵף הַבַּיְתָה	26. און יוסף איז געקומען נאך הויזע.
וַיָּבִיאוּ לוֹ	און זיי האבען איהם געבראַכט
אֶת הַמִּנְחָה	דעם געשענק,
אֲשֶׁר בְּיָדָם	וועלכער איז געווען אין זייער האַנד,
הַבָּיְתָה	אין הויז,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אָרְצָה׃	און זיי האבען זיך געבוקט צו איהם צו דער ערד.
27. וַיִּשְׁאַל לָהֶם	27. און ער האט זיי געפרעגט

1) אין אָנפאַנג. 2) ד. ה. זיך צו צושטעפען צו אונז. 3) און זעה.

לְשָׁלוֹם	וועגען פרידען,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הֲשָׁלוֹם אֲבִיכֶם הַזָּקֵן	איז [1]פרידליך אייער אלטער פאטער,
אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם	וואס איהר האט געזאגט?
הַעוֹדֶנּוּ חָי׃	לעבט ער נאך?
28. וַיֹּאמְרוּ	28. און זיי האבען געזאגט:
שָׁלוֹם לְעַבְדְּךָ	עס איז פרידען צו דיין קנעכט,
לְאָבִינוּ	צו אונזער פאטער.
עוֹדֶנּוּ חָי	ער לעבט נאך,
וַיִּקְּדוּ	און זיי האבען זיך פערנייגט·
וַיִּשְׁתַּחֲוּ׃	און זיי האבען זיך געבוקט.
29. וַיִּשָּׂא עֵינָיו	29. און ער האט אויפגעהויבען זיינע אויגען,
וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִין	און ער האט דערזען בנימין,
אָחִיו	זיין ברודער,
בֶּן אִמּוֹ	זיין מוטער׳ס זוהן,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הֲזֶה אֲחִיכֶם הַקָּטֹן	איז דיזער אייער קלענסטער ברודער
אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם אֵלָי	וואס איהר האט געזאגט צו מיר?
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אֱלֹהִים יָחְנְךָ בְּנִי׃	גאט זאל דיך בעגנאדיגען, מיין זוהן!
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
30. וַיְמַהֵר יוֹסֵף	30. און יוסף האט געאיילט·
כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמָיו	דען זיין בארעמהערציגקייט איז דערהיצט געווארען
אֶל אָחִיו	צו זיין ברודער,
וַיְבַקֵּשׁ לִבְכּוֹת	און ער האט [2]געוואלט וויינען;
וַיָּבֹא הַחַדְרָה	און ער איז אריין געקומען אין צימער,
וַיֵּבְךְּ שָׁמָּה׃	און ער האט דארט געוויינט.
31. וַיִּרְחַץ פָּנָיו	31. און ער האט אבגעוואשען זיין געזיכט,
וַיֵּצֵא	און ער איז ארויס-געגאנגען
וַיִּתְאַפַּק	און ער האט זיך איינגעהאלטען,
וַיֹּאמֶר, שִׂימוּ לָחֶם׃	און ער האט געזאגט: לייגט שפייזע!
32. וַיָּשִׂימוּ, לוֹ לְבַדּוֹ	32. און מען האט געלייגט, פיר איהם בעזונדער,
וְלָהֶם לְבַדָּם	און פיר זיי בעזונדער,
וְלַמִּצְרִים	און פיר די מצרים,
הָאֹכְלִים אִתּוֹ	וועלכע האבען געגעסען מיט איהם,
לְבַדָּם	בעזונדער,

כִּי לֹא יוּכְלוּן הַמִּצְרִים	דען די מצרים קענען ניט
לֶאֱכֹל אֶת הָעִבְרִים	צו עסען מיט די אידען
לֶחֶם	שפייזע,
כִּי תוֹעֵבָה הִיא	דען עס איז איין [3]אבשיי
לְמִצְרָיִם׃	פיר די מצרים.
33. וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָיו	33. און זיי האבען זיך געזעצט פאר איהם,
הַבְּכֹר כִּבְכֹרָתוֹ	דער ערשט-געבארענער נאך זיין ערשט-געבורט
וְהַצָּעִיר כִּצְעִרָתוֹ	און דער אינגערער נאך זיין יוגענד,
וַיִּתְמְהוּ הָאֲנָשִׁים	און די מענער האבען זיך געוואונדערט
אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ׃	איינער צום אנדערען.
34. וַיִּשָּׂא מַשְׂאֹת	34. און מען האט געטראגען [4]פארציאנען
מֵאֵת פָּנָיו אֲלֵהֶם	פון [5]איהם צו זיי.
וַתֵּרֶב מַשְׂאַת בִּנְיָמִן	און בנימין׳ס פארציאן איז געווען מעהר
מִמַּשְׂאֹת כֻּלָּם	פון זייער אלעמענ׳ס פארציאנען
חָמֵשׁ יָדוֹת	פינף מאל אזוי פיל,
וַיִּשְׁתּוּ	און זיי האבען געטרונקען,
וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ׃	און זיי זיינען בערוישט געווארען ביי איהם.

Cap. XLIV.

מד

1. וַיְצַו	1. און ער האט בעפוילען
אֶת אֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ	דעם, וואס (ווער געזעצט) איבער זיין הויז,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מַלֵּא	פיל אן
אֶת אַמְתְּחֹת הָאֲנָשִׁים	די זעק פון די מענער
אֹכֶל	(מיט) געטריידע,
כַּאֲשֶׁר יוּכְלוּן שְׂאֵת	ווי זיי קענען (נור) טראגען.
וְשִׂים, כֶּסֶף אִישׁ	און לייג-אריין די געלד פון יעדען
בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ׃	ביי די עפנונג פון זיין זאק.
2. וְאֶת גְּבִיעִי	2. און מיין בעכער,
גְּבִיעַ הַכֶּסֶף	דעם זילבערנעם בעכער,
תָּשִׂים	זאלסט׳ו אריינ-לייגען
בְּפִי אַמְתַּחַת הַקָּטֹן	ביי דער עפנונג פון דעם זאק פון דעם קלענסטען,
וְאֵת כֶּסֶף שִׁבְרוֹ	און (אויך) די געלד פון זיינע געטריידע.
וַיַּעַשׂ, כִּדְבַר יוֹסֵף	און ער האט געטאן. ווי יוסף׳ס ווארט,
אֲשֶׁר דִּבֵּר׃	וואס ער האט גערעט.
3. הַבֹּקֶר אוֹר	3. דער מארגען איז ליכטיג געווארען,

1) געזונד. 2) געזיכט. 3) אונווירדיגקייט. 4) עהרענ-געשענקען. 5) זיין געזיכט.

וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ	און די מענער זיינען אַוועגגעשיקט געווארען,
הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם:	זיי און זייערע אייזלען.
4 הֵם יָצְאוּ אֶת הָעִיר	4. זיי זיינען אַרויס־געגאַנגען (פון) דער שטאָט,
לֹא הִרְחִיקוּ	זיי האבען זיך (נאך) ניט דערווייטערט,
וְיוֹסֵף אָמַר	און יוסף האט געזאגט
לַאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ	צו דעם, וואס (וואַר געזעצט) איבער זיין הויז:
קוּם, רְדֹף	שטיי אויף, יאָג
אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים	נאך די מענער,
וְהִשַּׂגְתָּם	און (ווען) דו וועסט זיי דערגרייכען,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	זאלסט'ו זאגען צו זיי:
לָמָּה שִׁלַּמְתֶּם רָעָה	ווארום האט איהר בעצאָהלט (מיט) בייזעס
תַּחַת טוֹבָה:	אָנשטאָט גוטעס?
5. הֲלוֹא זֶה	5. איז עס ניט דיזער (בעכער),
אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה אֲדֹנִי בּוֹ	וואס מיין הערר טרינקט אין איהם,
וְהוּא נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ בּוֹ	און ער [1]מאַכט מיט איהם צויבעריי?
הֲרֵעֹתֶם	איהר האט שלעכט געהאַנדעלט,
אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם:	וואס איהר האט (דאס) געטאָן.
6. וַיַּשִּׂגֵם	6. און ער האט זיי געגרייכט,
וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם	און ער האט גערעט צו זיי
אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:	דיזע ווערטער.
7. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	7. און זיי האבען געזאגט צו איהם:
לָמָּה יְדַבֵּר אֲדֹנִי	ווארום רעט מיין הערר
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה	אַזעלכע ווערטער?
חָלִילָה לַעֲבָדֶיךָ	[2]עס פאַסט ניט פיר דיינע קנעכט
מֵעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה:	צו טהאָן אַזא זאַך.
8. הֵן, כֶּסֶף	8. זעה, די געלד,
אֲשֶׁר מָצָאנוּ	וועלכע מיר האבען געפונען
בְּפִי אַמְתְּחֹתֵינוּ	אין די עפנונג פון אונזערע זעק,
הֱשִׁיבֹנוּ אֵלֶיךָ	האבען מיר צוריק־געבראַכט צו דיר
מֵאֶרֶץ כְּנָעַן	פון די לאַנד כנען,
וְאֵיךְ נִגְנֹב	ווי אַזוי וועלען מיר שטעהלען
מִבֵּית אֲדֹנֶיךָ	פון דיין הערן'ס הויז
כֶּסֶף אוֹ זָהָב:	זילבער אָדער גאָלד?
9. אֲשֶׁר יִמָּצֵא אִתּוֹ	9. ביי וועמען עס וועט געפונען ווערען
מֵעֲבָדֶיךָ	פון דיינע קנעכט,
וָמֵת	דער זאל שטאַרבען,
וְגַם אֲנַחְנוּ נִהְיֶה	און אויך מיר וועלען זיין
לַאדֹנִי לַעֲבָדִים:	צו מיין הערן פיר קנעכט.
10. וַיֹּאמֶר	10. און ער האט געזאגט:
גַּם עַתָּה	אויך יעצט,
כְדִבְרֵיכֶם כֶּן הוּא	ווי אייערע ווערטער אַזוי זאל זיין:
אֲשֶׁר יִמָּצֵא אִתּוֹ	ביי דעם וואס וועט געפונען ווערען,
הוּא יִהְיֶה לִּי עָבֶד	דער זאל צו מיר זיין א קנעכט,
וְאַתֶּם תִּהְיוּ נְקִיִּם:	אָבער איהר זאלט זיין ריין.
11. וַיְמַהֲרוּ	11. און זיי האבען געאַיילט,
וַיּוֹרִדוּ	און זיי האבען אַראָבגעלאָזען
אִישׁ אֶת אַמְתַּחְתּוֹ	יעדער זיין זאַק
אָרְצָה	צו דער ערד,
וַיִּפְתְּחוּ	און זיי האבען געעפענט
אִישׁ אַמְתַּחְתּוֹ:	יעדער זיין זאַק.
12. וַיְחַפֵּשׂ	12. און ער האט געזוכט:
בַּגָּדוֹל הֵחֵל	ביי דעם גרעסטען האט ער אָנגעפאַנגען
וּבַקָּטֹן כִּלָּה	און ביי דעם קלענסטען האט ער געענדיגט.
וַיִּמָּצֵא הַגָּבִיעַ	און דער בעכער איז געפונען געוואָרען
בְּאַמְתַּחַת בִּנְיָמִן:	אין בנימין'ס זאַק.
13. וַיִּקְרְעוּ שִׂמְלֹתָם	13. און זיי האבען צוריסען זייערע קליידער,
וַיַּעֲמֹס אִישׁ	און יעדער האט אָנגעלאָדען
עַל חֲמֹרוֹ	אויף זיין אייזעל,
וַיָּשֻׁבוּ הָעִירָה:	און זיי האבען זיך צוריקגעקערט אין שטאָט.
14 וַיָּבֹא יְהוּדָה וְאֶחָיו	14. און יהודה און זיינע ברידער זיינען געקומען
בֵּיתָה יוֹסֵף	אין יוסף'ס הויז.
וְהוּא עוֹדֶנּוּ שָׁם	און ער איז נאך געווען דאָרט,
וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו אָרְצָה:	און זיי זיינען געפאַלען פאַר איהם צו דער ערד.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
15. וַיֹּאמֶר לָהֶם יוֹסֵף	15. און יוסף האט צו זיי געזאגט:
מָה הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה	וואס איז דיזע טהאַט,
אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם	וואס איהר האט געטאָן?
הֲלוֹא יְדַעְתֶּם	ווייסט איהר ניט,
כִּי נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ	דאס עס מאַכט צויבעריי
אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי:	א מאַן אַזוי ווי איך?
16. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה	16. און יהודה האט געזאגט:
מַה נֹּאמַר לַאדֹנִי	וואס זאָלען מיר זאגען מיין הערן,

[1]וויזזאָגט דורך איהם. [2]עס זאל זיין ווייט פון דיינע קנעכט; צו פראָסט פיר דיינע קנעכט.

מַה נְּדַבֵּר	וואס זאלען מיר ריידען,
וּמַה נִּצְטַדָּק	און וואס זאלען מיר אונז גערעכט מאכען;
הָאֱלֹהִים מָצָא	גאט האט געפונען
אֶת עֲוֹן עֲבָדֶיךָ	די זינד פון דיינע קנעכט,
הִנֶּנּוּ עֲבָדִים לַאדֹנִי	מיר זיינען קנעכט צו מיין העררן,
גַּם אֲנַחְנוּ	אויך מיר,
גַּם אֲשֶׁר נִמְצָא הַגָּבִיעַ	אויך דער, וואס דער בעכער איז געפונען געווארען
בְּיָדוֹ׃	אין זיין האנד.
17. וַיֹּאמֶר	17. און ער האט געזאגט:
חָלִילָה לִּי	עס פאסט ניט פאר מיר
מֵעֲשׂוֹת זֹאת	דיזעס צו טהאן;
הָאִישׁ	דער מאן,
אֲשֶׁר נִמְצָא הַגָּבִיעַ	וואס דער בעכער איז געפונען געווארען
בְּיָדוֹ	אין זיין האנד,
הוּא יִהְיֶה לִּי עָבֶד	ער זאל זיין צו מיר א קנעכט,
וְאַתֶּם עֲלוּ לְשָׁלוֹם	אבער איהר גייט אויף אין פרידען
אֶל אֲבִיכֶם׃	צו אייער פאטער.

וַיִּגַּשׁ VAYIGGASH

18. וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה	18. און יהודה האט זיך צו איהם דערנענטערט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
בִּי אֲדֹנִי	ביטע, מיין הערר!
יְדַבֶּר נָא עַבְדְּךָ	לאָז דאָך דיין קנעכט ריידען
דָבָר, בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי	א ווארט, אין די אויערן פון מיין העררן,
וְאַל יִחַר אַפְּךָ	און דיין צארן זאל ניט גרימען
בְּעַבְדֶּךָ	איבער דיין קנעכט,
כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה׃	דען דו ביסט גלייך ווי פרעה.
19. אֲדֹנִי שָׁאַל	19. מיין הערר האט געפרעגט
אֶת עֲבָדָיו, לֵאמֹר	זיינע קנעכט, זאגענדיג:
הֲיֵשׁ לָכֶם אָב	האט איהר א פאטער
אוֹ אָח׃	אָדער א ברודער?
20. וַנֹּאמֶר אֶל אֲדֹנִי	20. און מיר האבען געזאגט צו מיין העררן:
יֶשׁ לָנוּ אָב זָקֵן	מיר האבען איין אַלטען פאטער
וְיֶלֶד זְקֻנִים קָטָן	און א קליינעם קינד (געבארען צו זיין) עלטער,
וְאָחִיו מֵת	און זיין ברודער איז געשטארבען,
וַיִּוָּתֵר הוּא לְבַדּוֹ	און ער איז געבליבען אליין
לְאִמּוֹ	פון זיין מוטער,
וְאָבִיו אֲהֵבוֹ׃	און זיין פאטער ליבט איהם.
21. וַתֹּאמֶר	21. און דו האסט געזאגט
אֶל עֲבָדֶיךָ	צו דיינע קנעכט:
הוֹרִדֻהוּ אֵלָי	ברייננגט איהם אראב צו מיר,
וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו׃	און איך וועל מיין אויג ריכטען אויף איהם.
22. וַנֹּאמֶר אֶל אֲדֹנִי	22. און מיר האבען געזאגט צו מיין העררן:
לֹא יוּכַל הַנַּעַר	דער קנאבע קען ניט
לַעֲזֹב אֶת אָבִיו	פערלאזען זיין פאטער,
וְעָזַב אֶת אָבִיו	און ווען ער וועט פערלאזען זיין פאטער
וָמֵת׃	וועט[2] ער שטארבען.
23. וַתֹּאמֶר	23. און דו האסט געזאגט
אֶל עֲבָדֶיךָ	צו דיינע קנעכט:
אִם לֹא יֵרֵד	אויב עס וועט ניט אראב קומען
אֲחִיכֶם הַקָּטֹן	אייער קליינער ברודער
אִתְּכֶם	מיט אייך,
לֹא תֹסִפוּן לִרְאוֹת פָּנָי׃	זאלט איהר מעהר ניט זעהן מיין געזיכט.
24. וַיְהִי כִּי עָלִינוּ	24. און עס איז געוועזען, ווען מיר זיינען אויפגעגאנגען
אֶל עַבְדְּךָ, אָבִי	צו דיין קנעכט, מיין פאטער,
וַנַּגֶּד לוֹ	האבען מיר איהם דערציילט
אֵת דִּבְרֵי אֲדֹנִי׃	די ווערטער פון מיין הערר.
25. וַיֹּאמֶר אָבִינוּ	25. און אונזער פאטער האט געזאגט:
שֻׁבוּ, שִׁבְרוּ לָנוּ	קעהרט אייך צוריק, קויפט פיר אונז
מְעַט אֹכֶל׃	א ביסעל שפייזע.
26. וַנֹּאמֶר	26. און מיר האבען געזאגט
לֹא נוּכַל לָרֶדֶת	מיר קענען ניט אַרונטער־גיין,
אִם יֵשׁ אָחִינוּ הַקָּטֹן	אויב אונזער קליינער ברודער איז דא
אִתָּנוּ	מיט אונז,
וְיָרַדְנוּ	וועלען מיר אַרונטער־גיין,
כִּי לֹא נוּכַל לִרְאוֹת	דען מיר קענען ניט זעהן
פְּנֵי הָאִישׁ	די געזיכט פון דעם מאן,
וְאָחִינוּ הַקָּטֹן	ווען אונזער קליינער ברודער
אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ׃	איז ניט׳א מיט אונז.

1) האַלטען. 2) ד. ה. זיין פאטער.

27. וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי	27. און דיין קנעכט, מיין פאטער, האט געזאגט
אֵלֵינוּ	צו אונז:
אַתֶּם יְדַעְתֶּם	איהר ווייסט,
כִּי שְׁנַיִם	דאס צוויי
יָלְדָה לִּי אִשְׁתִּי:	האט מיר מיין פרוי געבאָרען
28. וַיֵּצֵא הָאֶחָד	28 און [דער] איינער איז ארויס געגאַנגען
מֵאִתִּי	פון מיר,
וָאֹמַר	און איך האב געזאגט:
אַךְ טָרֹף טֹרָף	ער איז געוויס צוריסען געוואָרען,
וְלֹא רְאִיתִיו עַד הֵנָּה:	און איך האב איהם ניט געזען ביז יעצט.
29. וּלְקַחְתֶּם	29. און ווען איהר וועט אַוועג־נעהמען
גַּם אֶת זֶה	אויך דיזען
מֵעִם פָּנַי	פון מיין געזיכט,
וְקָרָהוּ אָסוֹן	און איהם וועט טרעפען איין אונגליק,
וְהוֹרַדְתֶּם	דאַן וועט איהר אַרונטער־ברייגגען
אֶת שֵׂיבָתִי	מיין גרויעס עלטער
בְּרָעָה שְׁאֹלָה:	מיט קומער אין גראַב.
30. וְעַתָּה	30. און יעצט,
כְּבֹאִי	ווען איך וועל קומען
אֶל עַבְדְּךָ, אָבִי	צו דיין קנעכט, מיין פאָטער,
וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ	און דער קנאַבע איז ניט מיט אונז,
וְנַפְשׁוֹ	און [1]זיין זעלע
קְשׁוּרָה בְנַפְשׁוֹ:	איז געקניפּט אָן [2]זיין זעלע
שֵׁנִי	שֵׁנִי
31. וְהָיָה	31. און עס וועט זיין
כִּרְאוֹתוֹ	ווען ער וועט זעהן,
כִּי אֵין הַנַּעַר	דאס דער קנאַבע איז ניט׳א,
וָמֵת	וועט ער שטאַרבען,
וְהוֹרִידוּ עֲבָדֶיךָ	און דיינע קנעכט וועלען אַרונטער ברייגגען
אֶת שֵׂיבַת עַבְדְּךָ	דעם גרויען עלטער פון דיין קנעכט,
אָבִינוּ	אונזער פאטער,
בְּיָגוֹן שְׁאֹלָה:	מיט טרויער אין גראַב.
32. כִּי עַבְדְּךָ	32 דען דיין קנעכט
עָרַב אֶת הַנַּעַר	[3]האט קאַווירט פיר דעם קנאַבע
מֵעִם אָבִי	פון מיין פאטער,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אִם לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ	אויב איך וועל איהם ניט ברייגגען צו דיר,
וְחָטָאתִי לְאָבִי	דאַן וועל איך האבען געזינדיגט געגען מיין פאטער
כָּל הַיָּמִים:	אַלע צייטען.
33. וְעַתָּה	33. און יעצט,
יֵשֶׁב נָא עַבְדְּךָ	לאז דאך דיין קנעכט בלייבען זיצען
תַּחַת הַנַּעַר	אַנשטאָט דעם קנאַבע
עֶבֶד לַאדֹנִי	(אַלס) קנעכט צו מיין העררן,
וְהַנַּעַר יַעַל	און דער קנאַבע זאל אויפ־גיין
עִם אֶחָיו:	מיט זיינע ברידער.
34. כִּי אֵיךְ אֶעֱלֶה	34. דען ווי קען איך אויפ־גיין
אֶל אָבִי	צו מיין פאטער,
וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתִּי	ווען דער קנאַבע איז ניט׳אָ מיט מיר,
פֶּן אֶרְאֶה בָרָע	פילייכט וועל איך זעהן די שלעכטעס,
אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת אָבִי:	וואס וועט טרעפען מיין פאטער?

CAP. XLV. מה

1. וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף	1. און יוסף האט ניט געקענט
לְהִתְאַפֵּק	זיך איינצוהאַלטען
לְכֹל הַנִּצָּבִים עָלָיו	פאר אַלע, וואס זיינען געשטאַנען ביי־איהם,
וַיִּקְרָא	און ער האט ארויס גערופען:
הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ	פיהרט אַרויס יעדען מאַן
מֵעָלָי	פון מיר,
וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ	און קיין מאַן איז ניט געשטאַנען ביי איהנו,
בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף	ווען יוסף האט זיך געגעבען צו דערקענען
אֶל אֶחָיו:	צו זיינע ברידער.
2. וַיִּתֵּן אֶת קֹלוֹ בִּבְכִי	2. און ער האט ארויסגעלאָזען זיין שטימע אין אַגעוויין,
וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם	דאס די מצרים האבען געהערט
וַיִּשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה:	און פרעה׳ס הויז האט געהערט.
3. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף	3. און יוסף האט געזאגט
אֶל אֶחָיו	צו זיינע ברידער:
אֲנִי יוֹסֵף	איך בין יוסף,
הַעוֹד אָבִי חָי	לעבט נאך מיין פאטער?
וְלֹא יָכְלוּ אֶחָיו	אָבער זיינע ברידער האבען ניט געקאָנט
לַעֲנוֹת אֹתוֹ	איהם אַנטוואָרטען,
כִּי נִבְהֲלוּ מִפָּנָיו:	דען זיי זיינען דערשראָקען געוואָרען פאר איהם.

1) יעקב׳ס. 2) בנימין׳ס. 3) איז אַ בירגע געוועזן, ערב געוועזן.

4. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף — 4. און יוסף האט געזאגט
אֶל אֶחָיו — צו זיינע ברידער:
גְּשׁוּ נָא אֵלַי — דערנענטערט זיך דאך צו מיר,
וַיִּגָּשׁוּ — און זיי האבען זיך דער־נענטערט.
וַיֹּאמֶר — און ער האט געזאגט:
אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם — איך בין אייער ברודער יוסף,
אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם אֹתִי — וואס איהר האט מיך פער־קויפט
מִצְרָיְמָה: — נאך מצרים.
5. וְעַתָּה אַל תֵּעָצְבוּ — 5. און יעצט זאלט איהר ניט טרויעריג זיין,
וְאַל יִחַר בְּעֵינֵיכֶם — און עס זאל ניט גרימען אין אייערע אויגען,
כִּי מְכַרְתֶּם אֹתִי הֵנָּה — דאס איהר האט מיך פער־קויפט היר,
כִּי לְמִחְיָה — דען פיר אַ לעבענס ער־האַלטונג
שְׁלָחַנִי אֱלֹהִים — האט מיך גאט געשיקט
לִפְנֵיכֶם: — פאר אייך.
6. כִּי זֶה שְׁנָתַיִם — 6. דען שוין צוויי יאהר
הָרָעָב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ — איז דער הונגער אין די לאַנד,
וְעוֹד חָמֵשׁ שָׁנִים — און עס וועלען זיין נאך פינף יאהר,
אֲשֶׁר אֵין חָרִישׁ — וואס עס וועט ניט זיין קיין אַקערען
וְקָצִיר: — און שניידען.
7. וַיִּשְׁלָחֵנִי אֱלֹהִים — 7. און גאט האט מיך געשיקט
לִפְנֵיכֶם — פאר אייך,
לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית — אום אייך צו [1]מאַכען איין איבערבלייבונג
בָּאָרֶץ — אין די לאַנד.
וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם — און אייך דעם לעבען צו ערהאַלטען
לִפְלֵיטָה גְּדֹלָה: — פיר אַ גרויסע רעטונג.
שְׁלִישִׁי — שְׁלִישִׁי
8. וְעַתָּה — 8. און יעצט,
לֹא אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֵנָּה — ניט איהר האט מיך געשיקט היר,
כִּי הָאֱלֹהִים — זאָנדערן גאט,
וַיְשִׂימֵנִי — און ער האט מיך געמאַכט
לְאָב לְפַרְעֹה — פיר אַ פאטער צו פרעה
וּלְאָדוֹן לְכָל בֵּיתוֹ — און פיר אַ הערר איבער זיין גאַנצע הויז
וּמֹשֵׁל — און אַ הערשער
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם: — איבער די גאַנצע לאַנד מצרים.
9. מַהֲרוּ — 9. אַיילט,
וַעֲלוּ אֶל אָבִי — און גייט אויף צו מיין פאטער,
וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו — און איהר זאלט זאגען צו איהם:
כֹּה אָמַר בִּנְךָ יוֹסֵף — אַזוי האט געזאגט דיין זוהן יוסף:
שָׂמַנִי אֱלֹהִים לְאָדוֹן — גאט האט מיך געמאַכט פיר אַ הערר
לְכָל מִצְרָיִם — איבער גאַנץ מצרים,
רְדָה אֵלַי — קום אַראָב צו מיר,
אַל תַּעֲמֹד: — שטעל זיך ניט אָב.
10. וְיָשַׁבְתָּ — 10. און דו זאָלסט וואָהנען
בְאֶרֶץ גֹּשֶׁן — אין די לאַנד גושן,
וְהָיִיתָ קָרוֹב אֵלַי — אום דו זאלסט זיין נאָהענט צו מיר
אַתָּה וּבָנֶיךָ — דו און דיינע זיהן,
וּבְנֵי בָנֶיךָ — און דיינע זיהן׳ס זיהן,
וְצֹאנְךָ וּבְקָרְךָ — און דיינע שאָף און דיינע רינדער,
וְכָל אֲשֶׁר לָךְ: — און אַלעס, וואָס געהערט צו דיר.
11. וְכִלְכַּלְתִּי אֹתְךָ שָׁם — 11. און איך וועל דיך שפּייזען דאָרט,
כִּי עוֹד חָמֵשׁ שָׁנִים — דען נאך פינף יאָהר
רָעָב — (וועט זיין) הונגער,
פֶּן תִּוָּרֵשׁ — אום דו זאָלסט ניט פער־אָרעמט ווערען,
אַתָּה וּבֵיתֶךָ — דו און דיין הויז
וְכָל אֲשֶׁר לָךְ: — און אַלעס, וואס געהערט צו דיר.
12. וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם רֹאוֹת — 12. און יעצט זעהען אייערע אויגען
וְעֵינֵי אָחִי בִנְיָמִין — און די אויגען פון מיין ברודער בנימין,
כִּי פִי — דאס מיין מויל (איז עס),
הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם: — וואס רעט צו אייך.
13. וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי — 13. און איהר זאלט דער־ציילען מיין פאטער
אֶת כָּל כְּבוֹדִי — מיין גאַנצע עהרע
בְּמִצְרַיִם — אין מצרים
וְאֵת כָּל אֲשֶׁר רְאִיתֶם — און אַלעס, וואס איהר האט געזען,
וּמִהַרְתֶּם — און איהר זאלט אַיילען,
וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי — און איהר זאלט אַראָב־ברענגען מיין פאטער
הֵנָּה: — היר.
14. וַיִּפֹּל — 14. און ער איז געפאַלען
עַל צַוְּארֵי בִנְיָמִן — אויף די האַלדז פון בנימין
אָחִיו — זיין ברודער,
וַיֵּבְךְּ — און ער האט געוויינט,

1) שאַפען.

וּבִנְיָמִן בָּכָה	און בנימין האט געוויינט
עַל צַוָּארָיו׃	אויף זיין האלז.
15. וַיְנַשֵּׁק לְכָל אֶחָיו	15. און ער האט געקושט אלע זיינע ברידער
וַיֵּבְךְּ עֲלֵהֶם	און ער האט געוויינט איבער זיי,
וְאַחֲרֵי כֵן	און נאכדעם
דִּבְּרוּ אֶחָיו אִתּוֹ׃	האבען זיינע ברידער גערעט מיט איהם.
16. וְהַקֹּל נִשְׁמַע	16. און די שטימע איז געהערט געווארען
בֵּית פַּרְעֹה	(אין) פרעה'ס הויז,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
בָּאוּ אֲחֵי יוֹסֵף	יוסף'ס ברידער זיינען געקומען,
וַיִּיטַב בְּעֵינֵי פַרְעֹה	און עס איז געפעליג געווארען אין פרעה'ס אויגען
וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו׃	און אין די אויגען פון זיינע קנעכט.
17. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	17. און פרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
אֱמֹר אֶל אַחֶיךָ	זאג צו דיינע ברידער:
זֹאת עֲשׂוּ	טהוט דיזעס
טַעֲנוּ אֶת בְּעִירְכֶם	לאדעט אן אייערע טהירען
וּלְכוּ בֹאוּ	און גייט קומט
אַרְצָה כְּנָעַן׃	נאך די לאנד כנען.
18. וּקְחוּ אֶת אֲבִיכֶם	18. און נעהמט אייער פאטער
וְאֶת בָּתֵּיכֶם	און אייערע הויז-לייטע,
וּבֹאוּ אֵלָי	און קומט צו מיר,
וְאֶתְּנָה לָכֶם	און איך וועל אייך געבען
אֶת טוּב אֶרֶץ מִצְרַיִם	דאס בעסטע פון די לאנד מצרים,
וְאִכְלוּ	און עסט
אֶת חֵלֶב הָאָרֶץ׃	דאס פעטס פון די לאנד.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
19. וְאַתָּה צֻוֵּיתָה	19. און דו ביסט בעפוילען (זיי צו זאגען):
זֹאת עֲשׂוּ	טהוט דיזעס:
קְחוּ לָכֶם	נעהמט אייך
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון די לאנד מצרים
עֲגָלוֹת	וועגען
לְטַפְּכֶם וְלִנְשֵׁיכֶם	פיר אייערע קינדער און פיר אייערע פרויען,
וּנְשָׂאתֶם אֶת אֲבִיכֶם	און איהר זאלט פיהרען אייער פאטער
וּבָאתֶם׃	און איהר זאלט קומען.
20. וְעֵינְכֶם אַל תָּחֹס	20. און אייער אויג זאל ניט שוינען
עַל כְּלֵיכֶם	אויף אייערע [2]זאכען
כִּי טוּב	דען דאס בעסטע
כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם	פון די גאנצע לאנד מצרים
לָכֶם הוּא׃	איז פיר אייך.
21. וַיַּעֲשׂוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	21. און די קינדער ישראל האבען אזוי געטאן,
וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף	און יוסף האט זיי געגעבען
עֲגָלוֹת	וועגען
עַל פִּי פַרְעֹה	אויף פרעה'ס בעפעהל,
וַיִּתֵּן לָהֶם צֵדָה	און ער האט זיי געגעבען שפייזע
לַדָּרֶךְ׃	אויף דעם וועג.
22. לְכֻלָּם נָתַן	22. צו זיי אלעמען האט ער געגעבען
לָאִישׁ	צו יעדען
חֲלִפוֹת שְׂמָלֹת	איין [3]אנצוג קליידער,
וּלְבִנְיָמִן נָתַן	און צו בנימין האט ער געגעבען
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף	דריי הונדערט זילבער-(שטיק)
וְחָמֵשׁ חֲלִפֹת שְׂמָלֹת׃	און פינף אנציגע קליידער.
23. וּלְאָבִיו	23. און פיר זיין פאטער
שָׁלַח כְּזֹאת	האט ער געשיקט דיזעס:
עֲשָׂרָה חֲמֹרִים	צעהן איזלען,
נֹשְׂאִים	בעלאדען
מִטּוּב מִצְרָיִם	פון דאס בעסטע פון מצרים,
וְעֶשֶׂר אֲתֹנֹת	און צעהן איזעליכען,
נֹשְׂאֹת בָּר	בעלאדען (מיט) געטריידע
וָלֶחֶם וּמָזוֹן לְאָבִיו	און ברויט און שפייזע פיר זיין פאטער
לַדָּרֶךְ׃	אויף דעם וועג.
24. וַיְשַׁלַּח אֶת אֶחָיו	24. און ער האט אוועג-געשיקט זיינע ברידער,
וַיֵּלֵכוּ	און זיי זיינען אוועג-געגאנגען,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט צו זיי געזאגט:
אַל תִּרְגְּזוּ בַּדָּרֶךְ׃	[4]קריגט אייך ניט אויף דעם וועג.
25. וַיַּעֲלוּ מִמִּצְרָיִם	25. און זיי זיינען אויף-געגאנגען פון מצרים,
וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנַעַן	און זיי זיינען געקומען (אין) די לאנד כנען
אֶל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם׃	צו יעקב, זייער פאטער.
26. וַיַּגִּדוּ לוֹ	26. און זיי האבען איהם דערציילט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:

1)קלאנג. רוף. 2)געפעס. 3)וועכסעל-קליידער. 4)ערצירנעט, בעאונרוהיגט.

עוֹד יוֹסֵף חַי	יוסף לעבט נאך,
וְכִי הוּא מֹשֵׁל	און דאס ער איז דער הערשער
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם	איבער די גאנצע לאנד מצרים.
וַיָּפָג לִבּוֹ	אבער זיין הארץ איז קאלט[1] געבליבען
כִּי לֹא הֶאֱמִין לָהֶם׃	דען ער האט זיי ניט געגלויבט.
27. וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו	27. און זיי האבען גערעט צו איהם
אֵת כָּל דִּבְרֵי יוֹסֵף	אלע יוסף'ס ווערטער,
אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם	וועלכע ער האט גערעט צו זיי,
וַיַּרְא אֶת הָעֲגָלוֹת	און ער האט געזעהן די וועגען
אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף	וועלכע יוסף האט געשיקט
לָשֵׂאת אֹתוֹ	איהם צו פיהרען,
וַתְּחִי	דאן האט אבגעלעבט
רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם׃	דער גייסט פון יעקב, זייער פאטער.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
28. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל	28. און ישראל האט געזאגט:
רַב	גענוג!
עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חָי	מיין זוהן יוסף לעבט נאך!
אֵלְכָה וְאֶרְאֶנּוּ	איך וויל געהן און איהם זעהן
בְּטֶרֶם אָמוּת׃	בעפאר איך וועל שטארבען.

CAP. XLVI. מו

1. וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל	1. און ישראל האט גערייזט
וְכָל אֲשֶׁר לוֹ	און אלעס, וואס האט געהערט צו איהם,
וַיָּבֹא בְּאֵרָה שָּׁבַע	און ער איז געקומען נאך באר שבע,
וַיִּזְבַּח זְבָחִים	און ער האט געשלאכטעט שלאכט אפפערס
לֵאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק׃	צו דעם גאט פון זיין פאטער יצחק.
2. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	2. און גאט האט געזאגט
לְיִשְׂרָאֵל	צו ישראל
בְּמַרְאֹת הַלַּיְלָה	אין די נאכט-ערשיינונגען,
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב יַעֲקֹב	און ער האט געזאגט: יעקב! יעקב!
וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃	און ער האט געזאגט: היר בין איך.
3. וַיֹּאמֶר	3. און ער האט געזאגט:
אָנֹכִי הָאֵל	איך בין גאט,
אֱלֹהֵי אָבִיךָ	דער גאט פון דיין פאטער,
אַל תִּירָא	דו זאלסט ניט פירכטען
מֵרְדָה מִצְרַיְמָה	ארונטער צו גיין אין מצרים
כִּי לְגוֹי גָּדוֹל	דען פיר א גרויסע נאציאן
אֲשִׂימְךָ שָׁם׃	וועל איך דיך מאכען דארט.
4. אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ	4. איך וועל ארונטער-גיין מיט דיר,
מִצְרַיְמָה	אין מצרים,
וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַם עָלֹה	און איך וועל דיך אויך געוויס (צוריק) אויפברענגען
וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ	און יוסף וועט לייגען זיין האנד
עַל עֵינֶיךָ׃	אויף דיינע אויגען.
5. וַיָּקָם יַעֲקֹב	5. און יעקב איז אויפגעשטאנען
מִבְּאֵר שָׁבַע	פון באר שבע,
וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	און ישראל'ס זיהן האבען געפיהרט
אֶת יַעֲקֹב אֲבִיהֶם	יעקב, זייער פאטער,
וְאֶת טַפָּם	און זייערע קינדער,
וְאֶת נְשֵׁיהֶם	און זייערע פרויען
בָּעֲגָלוֹת	אין די וועגען,
אֲשֶׁר שָׁלַח פַּרְעֹה	וועלכע פרעה האט געשיקט
לָשֵׂאת אֹתוֹ׃	איהם צו פיהרען.
6. וַיִּקְחוּ	6. און זיי האבען גענומען
אֶת מִקְנֵיהֶם	זייערע הערדען
וְאֶת רְכוּשָׁם	און זייער פערמעגען,
אֲשֶׁר רָכְשׁוּ	וואס זיי האבען ערווארבען
בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	אין די לאנד כנען,
וַיָּבֹאוּ מִצְרָיְמָה	און זיי זיינען געקומען נאך מצרים,
יַעֲקֹב וְכָל זַרְעוֹ אִתּוֹ	יעקב און זיין גאנצער זאמען מיט איהם.
7. בָּנָיו וּבְנֵי בָנָיו	7. זיינע זיהן און זיינע זיהן'ס זיהן
אִתּוֹ	מיט איהם,
בְּנֹתָיו וּבְנוֹת בָּנָיו	זיינע טעכטער און די טעכטער פון זיינע זיהן,
וְכָל זַרְעוֹ	און זיין גאנצער זאמען,
הֵבִיא אִתּוֹ מִצְרָיְמָה׃	האט ער געבראכט מיט איהם אין מצרים.
8. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	8. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון ישראל'ס זיהן,
הַבָּאִים מִצְרַיְמָה	וועלכע זיינען געקומען נאך מצרים,
יַעֲקֹב וּבָנָיו	יעקב און זיינע זיהן.
בְּכֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן׃	יעקב'ס ערשט-געבארענער (איז געוועזען) ראובן.
9. וּבְנֵי רְאוּבֵן	9. און די זיהן פון ראובן (זיינען געוועזען):
חֲנוֹךְ וּפַלּוּא	חנוך און פלוא
וְחֶצְרֹן וְכַרְמִי׃	און חצרון און כרמי.
10. וּבְנֵי שִׁמְעוֹן	10. און די זיהן פון שמעון (זיינען געוועזען):

[1] ערסטארט, שוואך געווארען.

יְמוּאֵל וְיָמִין	ימואל און ימין
וְאֹהַד וְיָכִין וְצֹחַר	און אוהד און יכין און צחר,
וְשָׁאוּל בֶּן הַכְּנַעֲנִית:	און שאול דער זוהן פון דער כנענית.
11. וּבְנֵי לֵוִי	11. און די זיהן פון לוי (זיינען געווען):
גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי:	גרשון, קהת און מררי.
12. וּבְנֵי יְהוּדָה	12. און די זיהן פון יהודה (זיינען געווען):
עֵר וְאוֹנָן וְשֵׁלָה	ער און אונן און שלה
וָפֶרֶץ וָזָרַח	און פרץ און זרח,
וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן	און ער און אונן זיינען געשטארבען
בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	אין די לאַנד כנען,
וַיִּהְיוּ בְנֵי פֶרֶץ	און די זיהן פון פרץ זיינען געווען:
חֶצְרֹן וְחָמוּל:	חצרון און חמול.
13. וּבְנֵי יִשָּׂשכָר	13. און די זיהן פון יששכר (זיינען געווען):
תּוֹלָע וּפֻוָה	תולע און פוה
וְיוֹב וְשִׁמְרֹן:	און יוב און שמרון.
14. וּבְנֵי זְבֻלוּן	14. און די זיהן פון זבולון (זיינען געווען):
סֶרֶד וְאֵלוֹן וְיַחְלְאֵל:	סרד און אלון און יחלאל.
15. אֵלֶּה בְּנֵי לֵאָה	15. דיזע זיינען די זיהן פון לאה,
אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב	וועלכע זי האט געבאָרען צו יעקב
בְּפַדַּן אֲרָם	אין פדן ארם,
וְאֵת דִּינָה בִתּוֹ	און דינה, זיין טאכטער,
כָּל נֶפֶשׁ	אַלע פערזאָנען
בָּנָיו וּבְנוֹתָיו	פון זיינע זיהן און זיינע טעכטער
שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ:	(זיינען געווען) דריי און דרייסיג.
16. וּבְנֵי גָד	16. און די זיהן פון גד (זיינען געווען):
צִפְיוֹן וְחַגִּי	צפיון און חגי,
שׁוּנִי וְאֶצְבֹּן	שוני און אצבון,
עֵרִי וַאֲרוֹדִי וְאַרְאֵלִי:	ערי און ארודי און אראלי.
17. וּבְנֵי אָשֵׁר	17. און די זיהן פון אשר (זיינען געווען):
יִמְנָה וְיִשְׁוָה	ימנה און ישוה
וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה	און ישוי און בריעה
וְשֶׂרַח אֲחֹתָם	און זייער שוועסטער שרח.
וּבְנֵי בְרִיעָה	און די זיהן פון בריעה (זיינען געווען):
חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל:	חבר און מלכיאל.
18. אֵלֶּה בְּנֵי זִלְפָּה	18. דיזע זיינען די זיהן פון זלפה,
אֲשֶׁר נָתַן לָבָן	וועלכע לבן האט געגעבען

לְלֵאָה בִתּוֹ	צו לאה, זיין טאכטער,
וַתֵּלֶד אֶת אֵלֶּה	און זי האט געבארען דיזע
לְיַעֲקֹב	צו יעקב,
שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נָפֶשׁ:	זעכצעהן פערזאָנען.
19. בְּנֵי רָחֵל	19. די זיהן פון רחל,
אֵשֶׁת יַעֲקֹב	יעקב'ס פרוי, (זיינען געווען)
יוֹסֵף וּבִנְיָמִן:	יוסף און בנימין.
20. וַיִּוָּלֵד לְיוֹסֵף	20. און ביי יוסף זיינען געבארען געווארען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאַנד מצרים,
אֲשֶׁר יָלְדָה לּוֹ אָסְנַת	וועלכע איהם האט געבאָרען אסנת
בַּת פּוֹטִי פֶרַע	די טאכטער פון פוטי פרע,
כֹּהֵן אֹן	דער פריסטער פון און,
אֶת מְנַשֶּׁה	מנשה,
וְאֶת אֶפְרָיִם:	און אפרים.
21. וּבְנֵי בִנְיָמִן	21. און די זיהן פון בנימין (זיינען געווען):
בֶּלַע וָבֶכֶר וְאַשְׁבֵּל	בלע און בכר און אשבל,
גֵּרָא וְנַעֲמָן	גרא און נעמן,
אֵחִי וָרֹאשׁ	אחי און ראש,
מֻפִּים וְחֻפִּים וָאָרְדְּ:	מפים און חפים און ארד.
22. אֵלֶּה בְּנֵי רָחֵל	22. דיזע זיינען די זיהן פון רחל,
אֲשֶׁר יֻלַּד לְיַעֲקֹב	וועלכע זיינען געבארען געווארען צו יעקב,
כָּל נֶפֶשׁ	אַלע פערזאָנען,
אַרְבָּעָה עָשָׂר:	(זיינען געווען) פערצעהן.
23. וּבְנֵי דָן חֻשִׁים:	23. און די זיהן פון דן (זיינען געווען): חושים
24. וּבְנֵי נַפְתָּלִי	24. און די זיהן פון נפתלי (זיינען געווען):
יַחְצְאֵל וְגוּנִי	יחצאל און גוני,
וְיֵצֶר וְשִׁלֵּם:	און יצר און שלם.
25. אֵלֶּה בְּנֵי בִלְהָה	25. דיזע זיינען די זיהן פון בלהה,
אֲשֶׁר נָתַן לָבָן	וועלכע לבן האט געגעבען
לְרָחֵל בִּתּוֹ	צו רחל, זיין טאכטער,
וַתֵּלֶד אֶת אֵלֶּה	און זי האט געבארען דיזע
לְיַעֲקֹב	צו יעקב,
כָּל נֶפֶשׁ שִׁבְעָה:	אַלע פערזאָנען זיינען געווען זיבען.
26. כָּל הַנֶּפֶשׁ	26. אַלע פערזאָנען
הַבָּאָה לְיַעֲקֹב	וועלכע זיינען געקומען מיט יעקב
מִצְרַיְמָה	נאך מצרים,

יצאי ירכו	וועלכע זיינען ארויס־געגאנגען פון זיין היפטע,
מלבד נשי בני־יעקב	אויסער די פרויען פון יעקב׳ס זיהן,
כל נפש	אלע פערזאנען
ששים ושש:	(זיינען געוועזען) זעקס און זיבציג.
27. ובני יוסף	27. און יוסף׳ס זיהן,
אשר ילד לו	וועלכע זיינען ביי איהם געבארען געווארען
במצרים	אין מצרים
נפש שנים	(זיינען געוועזען) צוויי פערזאנען.
כל הנפש	אלע פערזאנען,
לבית יעקב	פון יעקב׳ס הויז,
הבאה מצרימה	וועלכע זיינען געקומען נאך מצרים.
שבעים:	(זיינען געוועזען) זיבציג.
ששי	ששי
28. ואת יהודה	28. און יהודה
שלח לפניו	האט ער געשיקט פאר איהם
אל יוסף	צו יוסף
להורת לפניו גשנה	צו ווייזען פאר איהם נאך גושן,
ויבאו	און זיי זיינען געקומען
ארצה גשן:	אין די לאנד גושן.
29. ויאסר יוסף	29. און יוסף האט גע־שפאנט
מרכבתו	זיין וואגען,
ויעל	און ער איז אויף־געגאנגען
לקראת ישראל	געגען ישראל,
אביו	זיין פאטער,
גשנה	נאך גושן,
וירא אליו	און ער איז ערשינען צו איהם.
ויפל על צואריו	און ער איז געפאלען אויף זיין האלז,
ויבך על צואריו עוד	און ער האט [1]לאנג געוויינט אויף זיין האלז.
30. ויאמר ישראל	30 און ישראל האט געזאגט
אל יוסף	צו יוסף:
אמותה הפעם	איך מעג (שוין) שטארבען דיזען מאל,
אחרי ראותי	נאכדעם ווי איך האב געזעהן
את פניך	דיין געזיכט.
כי עודך חי:	דאס דו לעבסט נאך.
31. ויאמר יוסף	31. און יוסף האט געזאגט
אל אחיו	צו זיינע ברידער

ואל בית אביו	און צו זיין פאטער׳ס הויז:
אעלה	איך וועל אויף־גיין,
ואגידה לפרעה	און איך וועל דערציילען פרעה
ואמרה אליו	און איך וועל זאגען צו איהם:
אחי ובית אבי	מיינע ברידער און מיין פאטער׳ס הויז
אשר בארץ כנען	וועלכע (זיינען געוועזען) אין די לאנד כנען
באו אלי:	זיינען געקומען צו מיר.
32. והאנשים	32. און די מענער
רעה צאן	זיינען שאף־הירטען,
כי אנשי מקנה היו	דען זיי זיינען געוועזען הערדען בעזיצער,
וצאנם ובקרם	און זייערע שאף און זייערע רינדער
וכל אשר להם	און אלעס, וואס געהערט צו זיי,
הביאו:	האבען זיי געבראכט.
33. והיה	33. און עס וועט זיין,
כי יקרא לכם פרעה	ווען פרעה וועט אייך רופען,
ואמר מה מעשיכם:	און ער וועט זאגען: וואס איז אייער בעשעפטיגונג?
34. ואמרתם	34. זאלט איהר זאגען
אנשי מקנה	הערדען־בעזיצער
היו עבדיך	זיינען דיינע קנעכט געוועזען
מנעורינו ועד עתה	פון אונזער יוגענד אן ביז יעצט
גם אנחנו	אויך מיר
גם אבתינו	אויך אונזערע עלטערן,
בעבור תשבו	אום איהר זאלט בלייבען וואהנען,
בארץ גשן	אין די לאנד גושן.
כי תועבת מצרים	דען איין אבשיי פיר מצרים
כל רעה צאן:	איז יעדער שאף־הירט.

מז — Cap. XLVII

1. ויבא יוסף	1. און יוסף איז געקומען,
ויגד לפרעה	און ער האט דערציילט פרעה,
ויאמר	און ער האט געזאגט:
אבי ואחי	מיין פאטער און מיינע ברידער
וצאנם ובקרם	און זייערע שאף און זייערע רינדער
וכל אשר להם	און אלעס. וואס געהערט צו זיי,
באו מארץ כנען	זיינען געקומען, פון די לאנד כנען,
והנם בארץ גשן:	און זיי זיינען יעצט אין די לאנד גושן.
2. ומקצה אחיו לקח	2. און א טהייל פון זיינע ברידער האט ער גענומען,

1) נאך.

חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים	פינף מענער.
וַיַּצִּגֵם לִפְנֵי פַרְעֹה :	און ער האט זיי געשטעלט פאר פרעה.
3. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	3. און פרעה האט געזאגט
אֶל אֶחָיו	צו זיינע ברידער:
מַה מַּעֲשֵׂיכֶם	וואס איז אייער בעשעפטי־גונג?
וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה	און זיי האבען געזאגט צו פרעה:
רֹעֵה צֹאן עֲבָדֶיךָ	שאָף־הירטען זיינען דיינע קנעכט,
גַּם אֲנַחְנוּ	אויך מיר,
גַּם אֲבוֹתֵינוּ :	אויך אונזערע [1]עלטערן.
4. וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה	4. און זיי האבען געזאגט צו פרעה:
לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ	זיך אויף־צוהאַלטען אין די לאַנד זיינען מיר געקומען
כִּי אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן	דען עס איז ניט'אָ קיין [2]פּי־טערנים פיר די שאָף,
אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ	וועלכע געהערען צו דיינע קנעכט,
כִּי כָבֵד הָרָעָב	דען דער הונגער איז שווער
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאַנד כנען,
וְעַתָּה	און יעצט,
יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ	זאָלען דיינע קנעכט בלייבען וואָהנען
בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן :	אין די לאַנד גושן.
5. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	5. און פרעה האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אָבִיךָ וְאַחֶיךָ	דיין פאטער און דיינע ברידער
בָּאוּ אֵלֶיךָ :	זיינען געקומען צו דיר.
6. אֶרֶץ מִצְרַיִם	6. די לאַנד מצרים
לְפָנֶיךָ הִוא	איז פאר דיר,
בְּמֵיטַב הָאָרֶץ	אין דעם בעסטען (טהייל) פון די לאַנד
הוֹשֵׁב אֶת אָבִיךָ	בעזעצ דיין פאטער
וְאֶת אַחֶיךָ	און דיינע ברידער,
יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן	זאלען זיי וואָהנען אין די לאַנד גושן;
וְאִם יָדַעְתָּ	און אויב דו ווייסט,
וְיֶשׁ בָּם אַנְשֵׁי חַיִל	דאס אונטער זיי זיינען דאָ [3]העלדישע מענער,
וְשַׂמְתָּם שָׂרֵי מִקְנֶה	זאָלסט'ו זיי מאַכען אָבער־שטע (איבער די) הערדען
עַל אֲשֶׁר לִי :	וועלכע געהערען צו מיר.
7. וַיָּבֵא יוֹסֵף	7. און יוסף האט געבראַכט
אֶת יַעֲקֹב אָבִיו	יעקב, זיין פאטער,
וַיַּעֲמִדֵהוּ	און ער האט איהם גע־שטעלט

לִפְנֵי פַרְעֹה	פאר פרעה,
וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה :	און יעקב האט געבענשט פרעה.
8. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	8. און פרעה האט געזאגט
אֶל יַעֲקֹב	צו יעקב:
כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ :	ווי פיל זיינען די טעג פון דיינע לעבענס־יאָהרען?
9. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	9. און יעקב האט געזאגט
אֶל פַּרְעֹה	צו פרעה:
יְמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי	די טעג פון מיינע [4]וואַנדערונגס־יאָהרען
שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה	זיינען הונדערט און דרייסיג יאָהר,
מְעַט וְרָעִים	וועניג און שלעכטע
הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי	זיינען געוועזען די טעג פון מיינע לעבענס־יאָהרען,
וְלֹא הִשִּׂיגוּ	און זיי האבען ניט געגרייכט
אֶת יְמֵי	די טעג
שְׁנֵי חַיֵּי אֲבֹתַי	פון די לעבענס־יאָהרען פון מיינע [1]עלטערן
בִּימֵי מְגוּרֵיהֶם :	אין די טעג פון זייער וואַנדערונג.
10. וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה	10. און יעקב האט גע־בענשט פרעה,
וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פַרְעֹה :	און ער איז אַרויס־געגאַנגען פון פאר פרעה.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
11. וַיּוֹשֵׁב יוֹסֵף	11. און יוסף האט בעזעצט
אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו	זיין פאטער און זיינע ברידער,
וַיִּתֵּן לָהֶם אֲחֻזָּה	און ער האט זיי געגעבען איינענטהום
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאַנד מצרים
בְּמֵיטַב הָאָרֶץ	אין דעם בעסטען (טהייל) פון די לאַנד,
בְּאֶרֶץ רַעְמְסֵס	אין די לאַנד רעמסס,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה פַרְעֹה :	ווי פרעה האט בעפוילען.
12. וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף	12. און יוסף האט [5]געשפייזט
אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו	זיין פאטער און זיינע ברידער
וְאֵת כָּל בֵּית אָבִיו	און די גאַנצע הויז פון זיין פאטער
לֶחֶם לְפִי הַטָּף :	מיט ברויט [6]נאך די קינדער.
12. וְלֶחֶם	13. און ברויט
אֵין בְּכָל הָאָרֶץ	איז ניט געוועזען אין די גאַנצע לאַנד,
כִּי כָבֵד הָרָעָב מְאֹד	דען דער הונגער איז געוועזען זעהר שווער,
וַתֵּלַהּ אֶרֶץ מִצְרַיִם	און עס איז [7]פערשמאַכט געווארען די לאַנד מצרים
וְאֶרֶץ כְּנַעַן	אין די לאַנד כנען

1)פאַטערס. 2)ווײדע, פאַשע. 3)טיכטיגע. 4)אויפענטהאַלטס. 5)פערזאָרגט, איפגעהאַלטען. 6)פער־העלטניסמעסיג נאך א. ז. וו. 7)מיד.

מִפְּנֵי הָרָעָב׃ — וועגען דעם הונגער.
14. וַיְלַקֵּט יוֹסֵף — 14. און יוסף האט צוזאַמען־געקליבען
אֶת כָּל הַכֶּסֶף — גאָר די געלד,
הַנִּמְצָא — וועלכע האט זיך איינגע־פונען
בְאֶרֶץ מִצְרַיִם — אין די לאַנד מצרים
וּבְאֶרֶץ כְּנַעַן — און אין די לאַנד כנען
בַּשֶּׁבֶר — פיר די געטריידע,
אֲשֶׁר הֵם שֹׁבְרִים — וועלכע זיי האבען געקויפט,
וַיָּבֵא יוֹסֵף — און יוסף האט געבראַכט
אֶת הַכֶּסֶף — די געלד
בֵּיתָה פַרְעֹה׃ — אין פרעה׳ס הויז.
15. וַיִּתֹּם הַכֶּסֶף — 15. און די געלד האט זיך געענדיגט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם — פון די לאַנד מצרים
וּמֵאֶרֶץ כְּנַעַן — און פון די לאַנד כנען,
וַיָּבֹאוּ כָל מִצְרַיִם — און אַלע מצרים זיינען געקומען
אֶל יוֹסֵף — צו יוסף,
לֵאמֹר — זאגענדיג:
הָבָה לָּנוּ לֶחֶם — גיב אונז ברויט,
וְלָמָּה נָמוּת נֶגְדֶּךָ — דען ווארום זאלען מיר שטאַרבען פאר דיר,
כִּי אָפֵס כָּסֶף׃ — ווען דאס געלד איז אויס־געגאַנגען?
16. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף — 16. און יוסף האט געזאגט:
הָבוּ מִקְנֵיכֶם — גיט אייערע פיה,
וְאֶתְּנָה לָכֶם — און איך וועל אייך געבען
בְּמִקְנֵיכֶם — פיר אייערע פיה,
אִם אָפֵס כָּסֶף׃ — ווען געלד איז אויס־געגאַנגען.
17. וַיָּבִיאוּ — 17. און זיי האבען געבראַכט
אֶת מִקְנֵיהֶם — זייערע פיה
אֶל יוֹסֵף — צו יוסף.
וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף — און יוסף האט זיי געגעבען
לֶחֶם — ברויט
בַּסּוּסִים — פיר די פערד
וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן — און פיר די שאָף־הערדען,
וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר — און פיר די רינדער־הערדען,
וּבַחֲמֹרִים — און פיר די אייזלען,
וַיְנַהֲלֵם בַּלֶּחֶם — און ער האט זיי [1]פערזאָרגט מיט ברויט
בְּכָל מִקְנֵהֶם — פיר אַלע זייערע פיה
בַּשָּׁנָה הַהִוא׃ — אין יענעם יאהר.
18. וַתִּתֹּם — 18. און עס האט זיך געענ־דיגט
הַשָּׁנָה הַהִוא — יענער יאהר,
וַיָּבֹאוּ אֵלָיו — און זיי זיינען געקומען צו איהם
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית — אויף דעם צווייטען יאהר,
וַיֹּאמְרוּ לוֹ — און זיי האבען געזאגט צו איהם:
לֹא נְכַחֵד מֵאֲדֹנִי — מיר וועלען ניט [2]לייקענען פון מיין הערן,
כִּי אִם תַּם הַכֶּסֶף — דאס די געלד האט זיך געענדיגט
וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה — און די פיה־הערדען
אֶל אֲדֹנִי — זיינען ביי מיין הערן,
לֹא נִשְׁאַר — עס איז ניט איבער געבליבען
לִפְנֵי אֲדֹנִי — פאר מיין הערן
בִּלְתִּי אִם גְּוִיָּתֵנוּ — אויסער אונזער קערפער
וְאַדְמָתֵנוּ׃ — און אונזער לאַנד.
19. לָמָּה נָמוּת — 19. ווארום זאלען מיר שטארבען
לְעֵינֶיךָ — פאר דיינע אויגען
גַּם אֲנַחְנוּ — אויך מיר
גַּם אַדְמָתֵנוּ — אויך אונזער לאַנד?
קְנֵה אֹתָנוּ — קויף אונז
וְאֶת אַדְמָתֵנוּ — און אונזער לאַנד
בַּלָּחֶם — פיר ברויט,
וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ — און מיר וועלען זיין
וְאַדְמָתֵנוּ — און אונזער לאַנד
עֲבָדִים לְפַרְעֹה — קנעכט צו פרעה,
וְתֶן זֶרַע — און גיב (אונז) זאַאט
וְנִחְיֶה — אום מיר זאלען בלייבען לעבען
וְלֹא נָמוּת — און מיר זאלען ניט שטאַרבען
וְהָאֲדָמָה לֹא תֵשָׁם׃ — און די לאַנד וועט ניט וויסט ווערען.
20. וַיִּקֶן יוֹסֵף — 20. און יוסף האט אָפּגע־קויפט
אֶת כָּל אַדְמַת מִצְרַיִם לְפַרְעֹה — די גאַנצע לאַנד מצרים פיר פרעה,
כִּי מָכְרוּ מִצְרַיִם — דען די מצרים האבען פערקויפט
אִישׁ שָׂדֵהוּ — יעדער זיין פעלד,
כִּי חָזַק עֲלֵהֶם — דען עס האט זיך גע־שטאַרקט איבער זיי
הָרָעָב — דער הונגער,
וַתְּהִי הָאָרֶץ לְפַרְעֹה׃ — און די לאַנד האט געהערט צו פרעה.

[1] אונטערשטיטצט, אונטערהאַלטען, געשפּייזט. [2] פערבערגען, פערהיילען.

21. וְאֶת הָעָם	21. און דאס פאלק
הֶעֱבִיר אֹתוֹ	האט ער איבער־געפיהרט
לֶעָרִים	אין די שטעט
מִקְצֵה גְבוּל מִצְרַיִם	פון איין בריגע גרענעץ פון מצרים
וְעַד קָצֵהוּ:	ביז זיין (אנדער) ברעג.
22. רַק	22. נור
אַדְמַת הַכֹּהֲנִים	די לאנד פון די פריסטערס
לֹא קָנָה	האט ער ניט געקויפט.
כִּי חֹק לַכֹּהֲנִים	ווען די פריסטערס האבען געהאט [1]בעשטימטעס
מֵאֵת פַּרְעֹה	פון פרעה.
וְאָכְלוּ אֶת חֻקָּם	און זיי האבען געגעסען זייער בעשטימטעס.
אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעֹה	וועלכע פרעה האט זיי געגעבען
עַל כֵּן לֹא מָכְרוּ	דארום האבען זיי ניט פער־קויפט
אֶת אַדְמָתָם:	זייער לאנד.
23. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף	23. און יוסף האט געזאגט
אֶל הָעָם	צו דעם פאלק:
הֵן	זעהט!
קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם	איך האב אייך היינט אבגעקויפט
וְאֶת אַדְמַתְכֶם	און אייער לאנד
לְפַרְעֹה	פיר פרעה.
הֵא לָכֶם זֶרַע	היר איז פיר אייך זאאט.
וּזְרַעְתֶּם אֶת הָאֲדָמָה	און איהר זאלט זעען די לאנד.
24. וְהָיָה בַּתְּבוּאֹת	24. און עס זאל זיין אין די [2]איינקינפטע,
וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית	זאלט איהר געבען א פינפטע (טהייל)
לְפַרְעֹה	צו פרעה,
וְאַרְבַּע הַיָּדֹת	און די פיער טהייל
יִהְיֶה לָכֶם	זאל געהערען צו אייך
לְזֶרַע הַשָּׂדֶה	פיר די זאאט פון פעלד,
וּלְאָכְלְכֶם	און פיר אייער שפייזע,
וְלַאֲשֶׁר בְּבָתֵּיכֶם	און פיר די, וואס זיינען אין אייערע הייזער,
וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם:	און צו שפייזע פיר אייערע קינדער.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
25. וַיֹּאמְרוּ	25. און זיי האבען געזאגט:
הֶחֱיִתָנוּ	דו האסט אונז דעם לעבען ערהאלטען!
נִמְצָא חֵן	מיר וועלען געפינען גונסט
בְּעֵינֵי אֲדֹנִי	אין די אויגען פון מיין העררן
וְהָיִינוּ עֲבָדִים	און מיר וועלען זיין קנעכט
לְפַרְעֹה:	צו פרעה.
26. וַיָּשֶׂם אֹתָהּ יוֹסֵף	26. און יוסף האט עס געמאכט
לְחֹק עַד הַיּוֹם הַזֶּה	פיר א געזעץ ביז דיזען טאג
עַל אַדְמַת מִצְרַיִם	אויף די לאנד פון מצרים,
לְפַרְעֹה לַחֹמֶשׁ	(דאס) צו פרעה זאל געהער־ען א פינפטע (טהייל),
רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים	נור די לאנד פון די פריס־טערס
לְבַדָּם	אליין
לֹא הָיְתָה לְפַרְעֹה:	האט ניט געהערט צו פרעה.
27. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל	27. און ישראל האט זיך בעזעצט
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאנד מצרים,
בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן	אין די לאנד גושן,
וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ	און זיי האבען [3]בעזיץ גענומען אין איהר,
וַיִּפְרוּ	און זיי זיינען געוועזען פרוכטבאר,
וַיִּרְבּוּ מְאֹד:	און זיי האבען זיך זעהר געמעהרט.

VAYECHY וַיְחִי

28. וַיְחִי יַעֲקֹב	28. און יעקב האט געלעבט
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאנד מצרים
שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה	זיבצעהן יאהר;
וַיְהִי יְמֵי יַעֲקֹב	און עס זיינען געוועזען יעקב׳ס טעג,
שְׁנֵי חַיָּיו	זיינע לעבענס־יאהרען,
שֶׁבַע שָׁנִים	זיבען יאהר
וְאַרְבָּעִים וּמְאַת שָׁנָה:	און הונדערט און פערציג יאהר.
29. וַיִּקְרְבוּ	29. און (ווען) עס האבען זיך דערנעהנטערט
יְמֵי יִשְׂרָאֵל	די טעג פון ישראל
לָמוּת	צו שטארבען
וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף	האט ער גערופען זיין זוהן יוסף,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט געזאגט צו איהם:
אִם נָא מָצָאתִי חֵן	אויב איך האב געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
שִׂים נָא יָדְךָ	(דאן) לייג דיין האנד
תַּחַת יְרֵכִי	אונטער מיין היפטע,
וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי	דאס דו זאלסט טהאן מיט מיר

[1]בעשטימטע געהאלט. [2]ערטראג, ערנטע, פרוכט, געטריידע. [3]ערוואָרבען אייגענטהום אין איהר.

חֶסֶד וֶאֱמֶת	גנאָדע און טרייע
אַל נָא תִקְבְּרֵנִי	בעגראָב דאך מיך ניט
בְּמִצְרָיִם׃	אין מצרים.
30. וְשָׁכַבְתִּי	30. זאָנדערן איך וויל ליגען
עִם אֲבֹתַי	ביי מיינע עלטערן
וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם	און דו זאלסט מיך ארויס־טראָגען פון מצרים,
וּקְבַרְתַּנִי בִּקְבֻרָתָם	און דו זאלסט מיך בעגראָבען אין זייער בעגרעבניס.
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה	איך וועל טהאָן
כִדְבָרֶךָ׃	ווי דיין וואָרט.
31. וַיֹּאמֶר	31. און ער האט געזאגט:
הִשָּׁבְעָה לִי	שווער מיר!
וַיִּשָּׁבַע לוֹ	און ער האט געשוואָרען צו איהם.
וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל	און ישראל האט זיך געבוקט
עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה׃	געגען די קאָפּ־זייט פון בעט.

Cap. XLVIII. מח

1. וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	1. און עס איז געווען נאך דיזע בעגעבענהייטען,
וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף	האט מען געזאגט צו יוסף:
הִנֵּה אָבִיךָ חֹלֶה	זעה, דיין פאטער איז קראַנק
וַיִּקַּח	דאַן האט ער גענומען
אֶת שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ	זיינע צוויי זיהן מיט איהם
אֶת מְנַשֶּׁה	מנשה
וְאֶת אֶפְרָיִם׃	און אפרים.
2. וַיַּגֵּד לְיַעֲקֹב	2. און מען האט אנגע־זאגט יעקב,
וַיֹּאמֶר	און מען האט געזאגט:
הִנֵּה בִּנְךָ יוֹסֵף	זעה, דיין זוהן יוסף
בָּא אֵלֶיךָ	קומט צו דיר.
וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל	און ישראל האט זיך גע־שטאַרקט,
וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה׃	און ער האט זיך געזעצט אויף'ן בעט.
3. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב	3. און יעקב האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
אֵל שַׁדַּי	גאָט דער אלמעכטיגער
נִרְאָה אֵלַי בְּלוּז	האט זיך צו מיר בעוויזען אין לוז
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאַנד כנען,
וַיְבָרֶךְ אֹתִי׃	און ער האט מיך געבענשט.
4. וַיֹּאמֶר אֵלַי	4. און ער האט געזאגט צו מיר:
הִנְנִי מַפְרְךָ	זעה, איך וועל דיך פרוכט־באַר מאַכען,
וְהִרְבִּיתִךָ	און איך וועל דיך מעהרען,
וּנְתַתִּיךָ	און איך וועל דיך מאַכען
לִקְהַל עַמִּים	צו א פערזאמלונג פון פעלקער,
וְנָתַתִּי	און איך וועל געבען
אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזע לאַנד
לְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ	צו דיין זאָמען נאך דיר
אֲחֻזַּת עוֹלָם׃	(פיר) איין עוויגען אייגענ־טהום.
5. וְעַתָּה שְׁנֵי בָנֶיךָ	5. און יעצט, דיינע צוויי זיהן,
הַנּוֹלָדִים לְךָ	וועלכע זיינען געבאָרען געוואָרען ביי דיר
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די לאַנד מצרים
עַד בֹּאִי אֵלֶיךָ	[1]ביז איך בין געקומען צו דיר
מִצְרַיְמָה	נאך מצרים,
לִי הֵם	זיינען מיינע.
אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה	אפרים און מנשה,
כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן	ווי ראובן און שמעון,
יִהְיוּ לִי׃	זאלען זיי זיין מיינע.
6. וּמוֹלַדְתְּךָ	6. און [2]דיין געבורט,
אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ	וועלכע דו האסט געבאָרען
אַחֲרֵיהֶם	נאך זיי,
לְךָ יִהְיוּ	זאלען זיין דיינע,
עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם	אויף דעם נאָמען פון זייערע ברידער
יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם׃	זאלען זיי גערופען ווערען אין זייער ערב־טהייל.
7. וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדָּן	7. און איך, ווען איך בין געקומען פון פדן
מֵתָה עָלַי רָחֵל	איז ביי מיר געשטאָרבען רחל,
בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	אין די לאַנד כנען,
בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג,
בְּעוֹד כִּבְרַת אֶרֶץ	ווען עס איז נאך געווען א שטרעקע [3]לאַנד
לָבֹא אֶפְרָתָה	צו קומען נאך אפרת.
וָאֶקְבְּרֶהָ שָּׁם	און איך האב איהר דאָרט בעגראָבען
בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת	אויף דעם וועג (נאך) אפרת,
הִוא בֵּית לָחֶם׃	דאס איז בית לחם.
8. וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	8. און ישראל האט געזען
אֶת בְּנֵי יוֹסֵף	יוסף'ס זיהן,
וַיֹּאמֶר, מִי אֵלֶּה׃	און ער האט געזאגט: ווער זיינען דיזע?

1) בעפאָר. 2) דיינע קינדער. 3) וועג.

9. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף	9. און יוסף האט געזאגט
אֶל אָבִיו	צו זיין פאטער:
בָּנַי הֵם	זיי זיינען מיינע זיהן,
אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים	וועלכע גאט האט מיר געגעבען
בָּזֶה	היר.
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
קָחֶם נָא אֵלַי	נעהם זיי דאך צו מיר,
וַאֲבָרֲכֵם׃	און איך וועל זיי בענשען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
10. וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל	10. און ישראל׳ס אויגען
כָּבְדוּ מִזֹּקֶן	זיינען געווען שווער פון אַלטקייט,
לֹא יוּכַל לִרְאוֹת	ער האט ניט געקאָנט זעהן,
וַיַּגֵּשׁ אֹתָם אֵלָיו	און ער האט זיי דערנענטערט צו איהם,
וַיִּשַּׁק לָהֶם	און ער האט זיי געקושט,
וַיְחַבֵּק לָהֶם׃	און ער האט זיי אומגעאַרעמט.
11. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל	11. און ישראל האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
רְאֹה פָנֶיךָ	(צו) זעהן דיין געזיכט
לֹא פִלָּלְתִּי	האב איך ניט [1]גערעכענט
וְהִנֵּה הֶרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים	און יעצט האט מיר גאט געוויזען
גַּם אֶת זַרְעֶךָ׃	אויך דיין זאמען.
12. וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם	12. און יוסף האט זיי אַרויס-געפיהרט
מֵעִם בִּרְכָּיו	פון זיינע קניען,
וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפָּיו	און ער האט זיך געבוקט פאר זיין געזיכט
אָרְצָה׃	צו דער ערד.
13. וַיִּקַּח יוֹסֵף	13. און יוסף האט גענומען
אֶת שְׁנֵיהֶם	זיי ביידען,
אֶת אֶפְרַיִם בִּימִינוֹ	אפרים אין זיין רעכטע האַנד
מִשְּׂמֹאל יִשְׂרָאֵל	פון די לינקע האַנד פון ישראל,
וְאֶת מְנַשֶּׁה בִשְׂמֹאלוֹ	און מנשה אין זיין לינקע האַנד,
מִימִין יִשְׂרָאֵל	פון די רעכטע האַנד פון ישראל,
וַיַּגֵּשׁ אֵלָיו׃	און ער האט (זיי) דערנענטערט צו איהם.
14. וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל	14. און ישראל האט אויסגעשטרעקט
אֶת יְמִינוֹ	זיין רעכטע האַנד,
וַיָּשֶׁת	און ער האט (איהר) געלייגט
עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם	אויף אפרים׳ס קאָפּ,
וְהוּא הַצָּעִיר	אַבוואָהל ער איז דער אינגערער,
וְאֶת שְׂמֹאלוֹ	און זיין לינקע האַנד
עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה	אויף מנשה׳ס קאָפּ,
שִׂכֵּל אֶת יָדָיו	מיט [2]בעדיינקען האט ער געלייגט זיינע הענד,
כִּי מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר׃	דען מנשה וואר (דאך) דער ערשט-געבאָרענער.
15. וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף	15. און ער האט געבענשט יוסף,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
הָאֱלֹהִים	דער גאט,
אֲשֶׁר הִתְהַלְּכוּ אֲבֹתַי	וואס מיינע עלטערן זיינען געגאַנגען
לְפָנָיו	פאר איהם,
אַבְרָהָם וְיִצְחָק	אברהם און יצחק,
הָאֱלֹהִים	דער גאט,
הָרֹעֶה אֹתִי	וועלכער האט מיך [3]געפיטערט
מֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	פון זייט איך עקסיסטיר ביז דיזען טאג.
16. הַמַּלְאָךְ	16. דער ענגעל,
הַגֹּאֵל אֹתִי	וועלכער האט מיך ערלייזט
מִכָּל רָע	פון אַלע שלעכטעס,
יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים	ער זאל בענשען די קנאַבען,
וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי	און עס זאל גערופען ווערען אויף זיי מיין נאמען
וְשֵׁם אֲבֹתַי	און דער נאמען פון מיינע עלטערן,
אַבְרָהָם וְיִצְחָק	אברהם און יצחק,
וְיִדְגּוּ לָרֹב	און זיי זאלען זיך מעהרן צו פיל
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃	אין די לאַנד.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
17. וַיַּרְא יוֹסֵף	17. און יוסף האט געזעהן,
כִּי יָשִׁית אָבִיו	דאס זיין פאטער לייגט
יַד יְמִינוֹ	זיין רעכטע האַנד
עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם	אויף אפרים׳ס קאָפּ,
וַיֵּרַע בְּעֵינָיו	איז עס שלעכט געוועזען אין זיינע אויגען,
וַיִּתְמֹךְ יַד אָבִיו	און ער האט אָנגענומען זיין פאטער׳ס האַנד
לְהָסִיר אֹתָהּ	איהר אַרונטער צו נעהמען
מֵעַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם	פון אפרים׳ס קאָפּ
עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה׃	אויף מנשה׳ס קאָפּ (אַרויפצולייגען).
18. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף	18. און יוסף האט געזאגט
אֶל אָבִיו	צו זיין פאטער:

1) ינקט. געהאפט. 2) בעזאָנענהייט. אַבזיכט. 3) געפיהרט, געשפייזט. 4) דורך.

לֹא כֵן אָבִי	ניט אַזוי, מיין פאָטער,
כִּי זֶה הַבְּכֹר	דען דיזער איז דער ערשט־געבאָרענער,
שִׂים יְמִינְךָ עַל רֹאשׁוֹ	לייג דיין רעכטע האַנד אויף זיין קאָפּ.
19. וַיְמָאֵן אָבִיו	19. אָבער זיין פאטער האט ניט געוואָלט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
יָדַעְתִּי בְנִי יָדַעְתִּי	איך וויים, מיין זוהן, איך וויים,
גַּם הוּא יִהְיֶה לְּעָם	אויך ער וועט ווערען צו אַ פאָלק
וְגַם הוּא יִגְדָּל	און אויך ער וועט גרויס זיין
וְאוּלָם אָחִיו הַקָּטֹן	אָבער זיין קלענערער ברודער
יִגְדַּל מִמֶּנּוּ	וועט גרעסער זיין פון איהם,
וְזַרְעוֹ	און זיין זאַמען
יִהְיֶה מְלֹא הַגּוֹיִם :	וועט זיין אַ [1]מעניגע פון פעלקער.
20. וַיְבָרְכֵם	20. און ער האט זיי געבענשט
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג,
לֵאמוֹר	זאגענדיג:
בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל	מיט דיר וועט [2]ישראל בענשען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים	גאט זאל דיך מאַכען
כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה	ווי אפרים און ווי מנשה,
וַיָּשֶׂם אֶת אֶפְרַיִם	און ער האט געזעצט אפרים
לִפְנֵי מְנַשֶּׁה :	פאר מנשה.
21. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל	21. און ישראל האט געזאגט
אֶל יוֹסֵף	צו יוסף:
הִנֵּה אָנֹכִי מֵת	זעה, איך שטאַרב,
וְהָיָה אֱלֹהִים עִמָּכֶם	און גאט וועט זיין מיט אייך,
וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם	און ער וועט אייך צוריק ברייגגען
אֶל אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם :	צו די לאַנד פון אייערע עלטערן.
22. וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ	22. און איך האב דיר געגעבען
שְׁכֶם אַחַד עַל אַחֶיךָ	איין טהייל [3]איבער דיינע ברידער,
אֲשֶׁר לָקַחְתִּי	וואס איך האב צוגענומען
מִיַּד הָאֱמֹרִי	פון די האַנד פון דעם אמורי
בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי :	מיט מיין שווערד און מיט מיין בויגען.

Cap. XLIX. מט

רְבִיעִי	רביעי
1. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב	1. און יעקב האט גערופען
אֶל בָּנָיו	[צו] זיינע זיהן,
וַיֹּאמֶר, הֵאָסְפוּ	און ער האט געזאגט: פערזאַמעלט אייך,
וְאַגִּידָה לָכֶם	און איך וועל אייך דער־ציילען
אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם	וואס אייך וועט טרעפען
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים :	אין די לעצטע צייטען.
2. הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ	2. פערזאַמעלט אייך און הערט
בְּנֵי יַעֲקֹב	יעקב'ס זיהן,
וְשִׁמְעוּ	און הערט
אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם :	צו ישראל, אייער פאטער.
3. רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה	3. ראובן! מיין ערשט־געבאָרענער ביסט'ו!
כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי	מיין קראַפט און דער ערסטלינג פון מיין מאַכט!
יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז :	פאָרציגליך אין הויכקייט און פאָרציגליך אין מאַכט.
4. פַּחַז כַּמַּיִם	4. (ווייל דו ביסט אָבער) איבעראַיילט ווי וואַסער,
אַל תּוֹתַר	(דאַרום) זאלסט'ו קיין פאָרצוג האבען,
כִּי עָלִיתָ	דען דו ביסט אויפ־געגאַנגען
מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ	אויף דיין פאטערס געלעגער
אָז חִלַּלְתָּ	דאַן האסט'ו (עס) ענטהייליגט;
יְצוּעִי עָלָה :	אויף מיין בעט איז ער אויפ־געגאַנגען!
5. שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים	5. שמעון און לוי זיינען [4]ברידער,
כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם :	ווערקצייג פון געוואַלט־טהאַט זיינען זייערע [5]וואַפען
6. בְּסֹדָם	6. אין זייער ראַטה
אַל תָּבֹא נַפְשִׁי	זאל ניט קומען מיין זעלע,
בִּקְהָלָם	אין זייער פערזאַמלונג
אַל תֵּחַד כְּבֹדִי	זאל ניט פעראייניגט ווערען מיין עהרע,
כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ	דען אין זייער צאָרן האבען זיי דערשלאָגען אַ מאַן,
וּבִרְצֹנָם עִקְּרוּ שׁוֹר :	און אין זייער ווילען האבען זיי קרום געמאַכט איין אָקס
7. אָרוּר אַפָּם כִּי עָז	7. פערפלוכט זאל זיין זייער צאָרן, דען ער איז שטאַרק,
וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה	און זייער גרים־צאָרן, דען ער איז האַרט;
אֲחַלְּקֵם בְּיַעֲקֹב	איך וועל זיי צו־טהיילען אין יעקב,
וַאֲפִיצֵם בְּיִשְׂרָאֵל :	און איך וועל זיי פערשפּרייטען אין ישראל.
8. יְהוּדָה	8. [6]יהודה!
אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ	דיך וועלען לויבען דיינע ברידער
יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ	דיין האַנד (וועט זיין) אויף דעם נאַקען פון דיינע פיינד
יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ	עס וועלען זיך בוקען צו דיר
בְּנֵי אָבִיךָ :	די זיהן פון דיין פאטער.
9. גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה	9. יהודה דו ביסט אַ יונגער לייב!

1) גרויסע צאהל. 2) דאס פאלק ישראל. 3) ד. ה. מעהר אַלס דיינע ברידער. 4) אין אויפ־פיהרונג. 5) שווערטען; געזיינונגען; שטרעבען; (וואַר אין) זייער געבורטס־לאַנד. 6) אָבער דו יהודה! דיך א. ז. וו.

מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ	פון רויב, מיין זוהן, ביסט׳ו ארויף געקומען.
כָּרַע, רָבַץ	ער קניעט זיך, ער לייגט זיך
כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא	ווי א לייב און ווי א לעווין,
מִי יְקִימֶנּוּ :	ווער וויל איהם אויפשטעלען?
10. לֹא יָסוּר שֵׁבֶט	10. דער [1]רוט וועט זיך ניט אבקערען
מִיהוּדָה	פון יהודה,
וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו	און א געזעץ־געבער פון זיינע [2]פיס,
עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה	ביז ער וועט קומען נאך [3]שלה
וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים :	און צו איהם וועט זיין דער [4]געהארזאם פון פעלקער.
11. אֹסְרִי לַגֶּפֶן	11. ער וועט [5]שפאנען פיר א וויינשטאק
עִירֹה	זיין יונגען אייזעל,
וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ	און [6]פיר א יונגען־צווייג דעם יונגע פון זיין אייזעלין,
כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבֻשׁוֹ	ער וועט וואשען אין וויין זיינע קליידונג,
וּבְדַם עֲנָבִים סוּתֹה :	און אין די בלוט פון טרויבען זיין קלייד.
12. חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן	12. די אויגען (וועלען ביי איהם זיין) [7]רויטער פון וויין,
וּלְבֶן שִׁנַּיִם מֵחָלָב :	און די ציינער [8]ווייסער פון מילך.
13. זְבוּלֻן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן	13. זבולן וועט וואהנען ביי דעם האפען פון מעערען,
וְהוּא לְחוֹף אֳנִיֹּת	און ער וועט זיין ביי דעם האפען פון שיפען,
וְיַרְכָתוֹ עַל צִידֹן :	און זיין [9]גרענעצען וועט זיין ביז צידן.
14. יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם	14. ישכר איז א ביינער־דיגער אייזעל,
רֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם :	וואס ליגט צווישען די [10]טרענק־ריננען.
15. וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב	15. און ער האט געזעהן (די) רוהע דאס זי איז גוט,
וְאֶת הָאָרֶץ כִּי נָעֵמָה	און די לאנד, דאס זי איז אנגענעהם,
וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל	דאן האט ער איינגעבויגען זיין שולטער צום טראגען,
וַיְהִי לְמַס עֹבֵד :	און ער איז געווארען צו א צינז־פליכטיגען קנעכט.
16. דָּן יָדִין עַמּוֹ	16. דן וועט ריכטען זיין פאלק,
כְּאַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל	ווי איינער פון די שטאמען פון ישראל.
17. יְהִי דָן	17. דן זאל זיין
נָחָשׁ עֲלֵי דֶרֶךְ	א שלאנג אויף דעם וועג,
שְׁפִיפֹן עֲלֵי אֹרַח	איין אטער־שלאנג אויף דעם שטעג,
הַנֹּשֵׁךְ עִקְּבֵי סוּס	וועלכער בייסט די טריט פון דעם פערד,
וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אָחוֹר :	און זיין רייטער פאלט ריקווערטס.
18. לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ :	18. אויף דיין הילף האף איך, עוויגער!
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
19. גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ	19. גד, א קריגס־שאר וועט איהם דרענגען

וְהוּא יָגֻד עָקֵב :	אבער ער וועט (זיי) צוריק דרענגען אויף דעם טריט.
20. מֵאָשֵׁר	20. פון אשר:
שְׁמֵנָה לַחְמוֹ	פעט איז זיינע שפייזע,
וְהוּא יִתֵּן	און ער וועט געבען
מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ :	קעניגליכע לעקער־געריכטען.
21. נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה	21. נפתלי איז א [11]געשיקטע הינדין,
הַנֹּתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר :	וועלכער גיט שענע רעדען
22. בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף	22. [12]א זוהן ווי א פרוכט בוים איז יוסף,
בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן	[12]א זוהן ווי א פרוכט בוים ביים קוואל,
בָּנוֹת צָעֲדָה עֲלֵי שׁוּר	(זיינע) צווייגען [13]טרעטען איבער די מויערן.
23. וַיְמָרְרֻהוּ	23. און עס האבען איהם ערביטערט,
וָרֹבּוּ	און עס האבען איהם בעשאסען
וַיִּשְׂטְמֻהוּ	און עס האבען איהם געהאסט
בַּעֲלֵי חִצִּים :	די פיילען־שיסער.
24. וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ	24. דאך איז געבליבען פעסט זיין בויגען,
וַיָּפֹזּוּ זְרֹעֵי יָדָיו	און עס זיינען געלענקיג געווען די ארמס פון זיינע הענד
מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב	פון די הענד פון דעם מעכטיגען אין יעקב,
מִשָּׁם רֹעֶה	פון דארט ביסט׳ו הירט (געווארען)
אֶבֶן יִשְׂרָאֵל :	גרונד־שטיין פון ישראל.
25. מֵאֵל אָבִיךָ	25. פון דעם גאט פון דיין פאטער,
וְיַעְזְרֶךָּ	וועלכער וועט דיר העלפען,
וְאֵת שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ	און פון דעם אלמעכטיגען, וועלכער וועט דיר בענשען
בִּרְכֹת שָׁמַיִם מֵעָל	(מיט) זעגנונגען פון הימעל פון אויבען,
בִּרְכֹת תְּהוֹם	(מיט) זעגנונגען פון אבגרונד,
רֹבֶצֶת תָּחַת	וואס ליגט אונטען,
בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם :	(מיט) זעגנונגען פון די בריסט און פון מוטער־לייב.
26. בִּרְכֹת אָבִיךָ	26. די זעגנונגען פון דיין פאטער,
גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹת הוֹרַי	זיינען שטארקער ווי די זעגנונגען פון מיינע עלטערן
עַד תַּאֲוַת	ביז דעם גרענעצען
גִּבְעֹת עוֹלָם	פון די עוויגע היגלען,
תִּהְיֶיןָ לְרֹאשׁ יוֹסֵף	זאלען זיין אויף יוסף׳ס קאפ,
וּלְקָדְקֹד	און אויף דעם שייטעל
נְזִיר אֶחָיו : שִׁשִּׁי	פון דעם געקריינטען פון זיינע ברידער.
27. בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף	27. בנימין איז א רייסענדער וואלף,

1) סצעפטער, ד. ה. רעגירונג. 2) ד. ה. קינדער. 3) ביז שלה קומט (מלך המשיח); ביז רוהע קומט. 4) פערזאמלונג. 5) זעה רש״י; אד. אנבינדען צו א וויינשטאק. 6) צו א רעבע. 7) רויט, רויטליך. 8) ווייס. 9) ברעג, זייט. 10) שאפ־שטאלען, הירדען; גרענעצען. 11) שנעלע. 12) א פרוכטבארער צווייג. 13) שפרייטען זיך אויס.

בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד	דעס־מאָרגענס פערצעהרט ער רויב,
וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל׃	און אַבענדס טהיילט ער רויב.
28. כָּל אֵלֶּה	28. דיזע אַלע
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל	זיינען די שטאַמען פון ישראל,
שְׁנֵים עָשָׂר	צוועלף,
וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם	און דיזעס איז, וואס זייער פאטער האט צו זיי גערעט,
וַיְבָרֶךְ אוֹתָם	און ער האט זיי געבענשט,
אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ	יעדען נאך זיין זעגען
בֵּרַךְ אֹתָם׃	האט ער זיי געבענשט.
29. וַיְצַו אוֹתָם	26. און ער האט זיי בעפוילען,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
אֲנִי נֶאֱסָף אֶל עַמִּי	איך ווער פערזאַמעלט צו מיין פאָלק,
קִבְרוּ אֹתִי אֶל אֲבֹתָי	בעגראָבט מיר ביי מיינע עלטערן,
אֶל הַמְּעָרָה	אין די הייל,
אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה עֶפְרוֹן הַחִתִּי׃	וועלכע איז אין די פעלד פון עפרון דעם חתי.
30. בַּמְּעָרָה	30. אין די הייל,
אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה	וועלכע איז אין די פעלד מכפלה,
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מַמְרֵא	וועלכע איז פאַר ממרא,
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אין די לאנד כנען,
אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם	וואס אברהם האט געקויפט
אֶת הַשָּׂדֶה	די פעלד
מֵאֵת עֶפְרֹן הַחִתִּי	פון עפרון דעם חתי
לַאֲחֻזַּת קָבֶר׃	פיר איין אייגענטהום־בעגרעבניס.
31. שָׁמָּה קָבְרוּ	31. דאָרטען האט מען בעגראָבען
אֶת אַבְרָהָם וְאֵת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ	אברהם און שרה, זיין פרוי,
שָׁמָּה קָבְרוּ	דאָרטען האט מאן בעגראָבען
אֶת יִצְחָק וְאֵת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ	יצחק און רבקה, זיין פרוי,
וְשָׁמָּה	און דאָרטען
קָבַרְתִּי אֶת לֵאָה׃	האב איך בעגראָבען לאה.
32. מִקְנֵה הַשָּׂדֶה	32. אַ קויף־גוט איז די פעלד
וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ	און די הייל, וועלכע איז אין איהם,
מֵאֵת בְּנֵי חֵת׃	פון די קינדער חת.
33. וַיְכַל יַעֲקֹב	33. און יעקב האט געענדיגט
לְצַוֹּת אֶת בָּנָיו	צו בעפוילען זיינע זיהן,
וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו	און ער האט אַריינגענומען זיינע פיס
אֶל הַמִּטָּה	אין בעט,
וַיִּגְוַע	און ער איז פערגאַנגען,
וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו׃	און ער איז איינגעזאַמעלט געוואָרען צו זיין פאלק.

נ
Cap. L.

1. וַיִּפֹּל יוֹסֵף	1. און יוסף איז געפאַלען
עַל פְּנֵי אָבִיו	אויף זיין פאטער׳ס געזיכט,
וַיֵּבְךְּ עָלָיו	און ער האט געוויינט אויף איהם,
וַיִּשַּׁק לוֹ׃	און ער האט איהם געקושט.
2. וַיְצַו יוֹסֵף	2. און יוסף האט בעפוילען
אֶת עֲבָדָיו	זיינע קנעכט,
אֶת הָרֹפְאִים	די [1]ערצטע,
לַחֲנֹט אֶת אָבִיו	איינ־צו־באַלזאַמירען זיין פאטער,
וַיַּחַנְטוּ הָרֹפְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל	און די ערצטע האבען איינ־באַלזאַמירט ישראל.
3. וַיִּמְלְאוּ לוֹ	3. און עס זיינען [איהם] פול געוואָרען[2]
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג,
כִּי כֵּן יִמְלְאוּ	דען אַזוי ווערען פול
יְמֵי הַחֲנֻטִים	די טעג פון די איינ־באַלזאַמירטע,
וַיִּבְכּוּ אֹתוֹ מִצְרַיִם	און די מצרים האבען איהם בעוויינט
שִׁבְעִים יוֹם׃	זיבציג טעג.
4. וַיַּעַבְרוּ	4. און (ווען) עס זיינען פאַרביי־געגאַנגען
יְמֵי בְכִיתוֹ	די טעג פון זיין בעוויינען,
וַיְדַבֵּר יוֹסֵף	האט יוסף גערעט
אֶל בֵּית פַּרְעֹה	צו פרעה׳ס הויז,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אִם נָא מָצָאתִי חֵן	אויב איך האב געפונען גונסט
בְּעֵינֵיכֶם	אין אייערע אויגען,
דַּבְּרוּ נָא	רעדט דאך
בְּאָזְנֵי פַרְעֹה לֵאמֹר׃	אין די אויערען פון פרעה, זאגענדיג:
5. אָבִי הִשְׁבִּיעַנִי	5. מיין פאטער האט מיך בעשוואָרען
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הִנֵּה אָנֹכִי מֵת	זעה, איך שטארב,

1) דאָקטאָרען. 2) און עס זיינען פערגאנגען.

בְּקִבְרִי	אין מיין גראַב.
אֲשֶׁר כָּרִיתִי לִי	וועלכען איך האב פיר מיר געגראָבען
בְּאֶרֶץ כְּנַעַן	אין די לאַנד כנען,
שָׁמָּה תִּקְבְּרֵנִי	דאָרטען זאלסט'ו מיך בעגראָבען,
וְעַתָּה, אֶעֱלֶה נָּא	און יעצט וויל איך דאך אויפ־גיין
וְאֶקְבְּרָה אֶת אָבִי	און איך וויל בעגראָבען מיין פאטער,
וְאָשׁוּבָה :	און איך וויל זיך צוריק־קערען.
6. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	6. און פרעה האט געזאגט:
עֲלֵה	גיי אויף,
וּקְבֹר אֶת אָבִיךָ	און בעגראָב דיין פאטער,
כַּאֲשֶׁר הִשְׁבִּיעֶךָ :	ווי ער האט דיך בעשוואָרען.
7. וַיַּעַל יוֹסֵף	7. און יוסף איז אויפ־גע־גאַנגען
לִקְבֹּר אֶת אָבִיו	צו בעגראָבען זיין פאטער,
וַיַּעֲלוּ אִתּוֹ	און עס זיינען אויפ־געגאַנ־גען מיט איהם
כָּל עַבְדֵי פַרְעֹה	אַלע קנעכט פון פרעה,
זִקְנֵי בֵיתוֹ	די עלטעסטע פון זיין הויז
וְכֹל זִקְנֵי אֶרֶץ מִצְרָיִם	און אַלע עלטעסטע פון די לאַנד מצרים.
8. וְכֹל בֵּית יוֹסֵף	8. און די גאַנצע הויז פון יוסף,
וְאֶחָיו וּבֵית אָבִיו	און זיינע ברידער און זיין פאטער'ס הויז.
רַק טַפָּם	נור זייערע קינדער
וְצֹאנָם וּבְקָרָם	און זייערע שאָף און רינדער
עָזְבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן :	האבען זיי געלאָזען אין די לאַנד גושן.
9. וַיַּעַל עִמּוֹ	9. און עס זיינען אויפ־גע־גאַנגען מיט איהם
גַּם רֶכֶב גַּם פָּרָשִׁים	אויך וועגען אויך רייטער,
וַיְהִי הַמַּחֲנֶה	און דער לאַגער איז געווען
כָּבֵד מְאֹד :	זעהר [1]שווער.
10. וַיָּבֹאוּ	10. און זיי זיינען געקומען
עַד גֹּרֶן הָאָטָד	ביז די [2]טענע אָטד,
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	וועלכע איז פון יענער זייט ירדן,
וַיִּסְפְּדוּ שָׁם	און זיי האבען דאָרט געקלאָגט
מִסְפֵּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד	זעהר א גרויסען און אַ שווערען קלאָג.
וַיַּעַשׂ לְאָבִיו	און ער האט געמאַכט וועגען זיין פאטער
אֵבֶל שִׁבְעַת יָמִים :	אַ טרויער פון זיבען טעג.
11. וַיַּרְא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ	11. און דער איינוואָהנער פון די לאַנד האט געזעהן,
הַכְּנַעֲנִי	דער כנעני,

אֶת הָאֵבֶל	דעם טרויער
בְּגֹרֶן הָאָטָד	ביי די [2]טענע פון אָטד,
וַיֹּאמְרוּ	האבען זיי געזאגט:
אֵבֶל כָּבֵד זֶה	דיזער איז אַ שווערער טרויער
לְמִצְרָיִם	פיר די מצרים.
עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ	דארום האט מען גערופען איהר נאמען
אָבֵל מִצְרַיִם	אבל מצרים.
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן :	וועלכע איז אין יענער זייט ירדן.
12. וַיַּעֲשׂוּ בָנָיו לוֹ	12. און זיינע זיהן האבען געטאָן צו איהם
כֵּן, כַּאֲשֶׁר צִוָּם :	אַזוי, ווי ער האט זיי בעפוילען.
13. וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בָנָיו	13. און זיינע זיהן האבען איהם געטראָגען
אַרְצָה כְּנַעַן	נאך די לאַנד כנען,
וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ	און זיי האבען איהם בעגראָבען
בִּמְעָרַת	אין די הייל
שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה	פון די פעלד מכפלה.
אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם	וואס אברהם האט געקויפט
אֶת הַשָּׂדֶה	די פעלד
לַאֲחֻזַּת קֶבֶר	פיר איין אייגענטהום־בעגרעבניס
מֵאֵת עֶפְרֹן הַחִתִּי	פון עפרון דעם התי
עַל פְּנֵי מַמְרֵא :	פאר ממרא.
14. וַיָּשָׁב יוֹסֵף	14. און יוסף האט זיך צוריק־געקערט
מִצְרַיְמָה	נאך מצרים,
הוּא וְאֶחָיו	ער און זיינע ברידער,
וְכָל הָעֹלִים אִתּוֹ	און אַלע, וואס זיינען אויפ־געגאַנגען מיט איהם
לִקְבֹּר אֶת אָבִיו	צו בעגראָבען זיין פאטער,
אַחֲרֵי קָבְרוֹ	נאָכדעם ווי ער האט בעגראָבען
אֶת אָבִיו :	זיין פאטער.
15. וַיִּרְאוּ אֲחֵי יוֹסֵף	15. און ווען יוסף'ס ברידער האבען געזעהן,
כִּי מֵת אֲבִיהֶם	דאס זייער פאטער איז געשטאָרבען,
וַיֹּאמְרוּ	האבען זיי געזאגט:
לוּ יִשְׂטְמֵנוּ יוֹסֵף	פילייכט וועט אונז יוסף האסען,
וְהָשֵׁב יָשִׁיב לָנוּ	און ער וועט אונז צוריק־קערען
אֵת כָּל הָרָעָה	אַלע שלעכטעס,
אֲשֶׁר גָּמַלְנוּ אֹתוֹ :	וועלכע מיר האבען איהם [3]געטאָן.
16. וַיְצַוּוּ אֶל יוֹסֵף	16. און זיי האבען [4]בעפעה־לען צו יוסף,
לֵאמֹר	זאגענדיג:

1) גרויס. 2) דרעש־שייער. 3) בעצאָהלט. 4) געלאָזט זאָגען.

אָבִיךָ צִוָּה	דיין פאטער האט בעפוילען
לִפְנֵי מוֹתוֹ, לֵאמֹר :	פאר זיין טויט, זאגענדיג:
17. כֹּה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף	17. אזוי זאָלט איהר זאגען צו יוסף:
אָנָּא, שָׂא נָא	איך ביטע, פערצייהע דאך
פֶּשַׁע אַחֶיךָ	דעם פערברעכען פון דיינע ברידער
וְחַטָּאתָם	און זייער זינד,
כִּי רָעָה גְמָלוּךָ	דען זיי האבען דיר שלעכ־טעס געטאָן;
וְעַתָּה שָׂא נָא לְפֶשַׁע	און יעצט, פערצייהע דאך דעם פערברעכען
עַבְדֵי אֱלֹהֵי אָבִיךָ	פון די קנעכט פון דיין פאטער׳ס גאט.
וַיֵּבְךְּ יוֹסֵף	און יוסף האט געוויינט,
בְּדַבְּרָם אֵלָיו :	ווען זיי האבען גערעט צו איהם.
18. וַיֵּלְכוּ גַּם אֶחָיו	18. און זיינע ברידער זיינען אויך געגאַנגען,
וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו, וַיֹּאמְרוּ	און זיי זיינען געפאַלען פאר איהם און האבען געזאגט
הִנֶּנּוּ לְךָ לַעֲבָדִים :	היר זיינען מיר צו דיר פיר קנעכט.
19. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף	19. און יוסף האט צו זיי געזאגט:
אַל תִּירָאוּ	פירכטעט אייך ניט!
כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי	דען בין איך אַנשטאָט גאט?
20. וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה	20. און אויב איהר האט גע־דיינקט וועגען מיר שלעכטס
אֱלֹהִים חֲשָׁבָהּ לְטֹבָה	האט עס גאט געדיינקט צום גוטען,
לְמַעַן עֲשֹׂה כַּיּוֹם הַזֶּה	אום צו טהאָן ווי דיזען טאג[1]
לְהַחֲיֹת עַם־רָב :	ביים לעבען צו ערהאַלטען אַ גרויסע פאָלק.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
21. וְעַתָּה, אַל תִּירָאוּ	21. און יעצט זאלט איהר אייך ניט פירכטען,
אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם	איך וועל אייך שפייזען
וְאֶת טַפְּכֶם	און אייערע קינדער.
וַיְנַחֵם אוֹתָם	און ער האט זיי געטרייסט,
וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם :	און ער האט גערעט צו זייער הארצען.
22. וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף	22. און יוסף האט געוואָהנט
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים,
הוּא וּבֵית אָבִיו	ער און זיין פאטער׳ס הויז,
וַיְחִי יוֹסֵף	און יוסף האט געלעבט
מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים :	הונדערט און צעהן יאָהר.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
23. וַיַּרְא יוֹסֵף	23. און יוסף האט געזעהן
לְאֶפְרַיִם	פון אפרים
בְּנֵי שִׁלֵּשִׁים	זיהן פון דעם דריטען [2]געשלעכט,
גַּם בְּנֵי מָכִיר	אויך די זיהן פון מכיר,
בֶּן מְנַשֶּׁה	מנשה׳ס זוהן,
יֻלְּדוּ עַל בִּרְכֵּי יוֹסֵף :	זיינען [3]געבאָרען געוואָרען אויף יוסף׳ס קניען.
24. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף	24. און יוסף האט געזאגט
אֶל אֶחָיו	צו זיינע ברידער:
אָנֹכִי מֵת	איך שטאַרב,
וֵאלֹהִים	און גאָט
פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם	וועט אייך געוויס דערמאָנען
וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם	און ער וועט אייך אויפ־ברייננגען
מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת	פון דיזע לאַנד
אֶל הָאָרֶץ	צו די לאַנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע	וועלכע ער האט געשוואָרען
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב :	צו אברהם, יצחק און יעקב.
25. וַיַּשְׁבַּע יוֹסֵף	25. און יוסף האט בע־שוואָרען
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
לֵאמֹר	זאגענדיג:
פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם	גאט וועט אייך געוויס דערמאָנען
וְהַעֲלִתֶם	און (דאַן) זאלט איהר אויפ־ברייננגען
אֶת עַצְמֹתַי	מיינע ביינער,
מִזֶּה :	פון היר.
26. וַיָּמָת יוֹסֵף	26. און יוסף איז געשטאָר־בען
בֶּן מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים	הונדערט און צעהן יאהר אַלט,
וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ	און מען האט איהם איינ־באַלזאַמירט,
וַיִּישֶׂם בָּאָרוֹן	און מען האט איהם אַריינ־געלייגט אין אַ [4]לאַדע
בְּמִצְרָיִם :	אין מצרים.

חזק.

1) ד. ה. אום עס זאל געשעהן דאס, וואס איז יעצט געשעהן. 2) אור־עניקלעך. 3) ערצויגען. 4) זארג

עוֹזֵר הַמּוֹרֶה וְהַתַּלְמִיד

— אוֹ —

חוּמָשׁ

לְבָתֵּי־סֵפֶר וְלָעָם

סֵפֶר־עֵזֶר לִקְטַנִּים וְלִגְדוֹלִים לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה בְּלִי כָל שִׁנּוּי וְקִצּוּר
עַל פִּי שִׁיטָה חֲדָשָׁה, פְּשׁוּטָה וְקַלָּה בְּשֵׁם שִׁיטַּת־הַטּוּרִים(ליניען סיסטעם)

דעם לעהרער׳ס און שילער׳ס געהילפע

איין לייכטע און איינפאַכע מעטהאָדע

צו אונטערריכטען גאנץ חומש, אהן ענדערונג אדער אבקירצונג, מיט גרויס ערפאָלג
מיט דער הילפע פון א נייע „ליניען־סיסטעם"

פיר העברעאישע שולען און חדרים, ווי אויך פיר זעלבסט־אונטעררכט.

— פון —

יוסף בן יהודה מאגילניצקי

מראָססיין.

אויבער־לעהרער פון „מאגילניצקי׳ס בְּנֵי צִיּוֹן סְקוּל", 708 סויטה 5טע סט. פילאדעלפיא, פא.
(פאָרמאלס לעהרער פיר העבערע העברעאישע אונטעררכט אין די הירש עדיוקיישען סאָסייטי׳ס סקול.)

ספר שמות

4טע פערבעסערטע אויפלאגע.

— פערלאג און דרוק פון —

יוסף מאַגילניצקי, 708 סויטה 5טע סטריט.

פילאַדעלפיא, פא.

תרס״ג

וויא לערנט מען דעם עוור המורה והתלמיד ?

גיט יעדען שילער א קארטעל אדער א גלייכע שטיקעל פאפיר. הייסט זיי דאמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהן לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה חומש און די איבערזעטצונג דארויף זעהר לאנגזאם און פארזיכטיג ביז זיי זיינען אימשטאנדע די איבערזעצונג צו זאגען אויסוויינינג. דאן זאלען זיי ארויפרוקען די קארטעל אום צו פערדעקען די איבערזעצונג און זאלען 1 מאל לעזען די שורה חומש און איבערזעצען אויסוויינינג. דאן זאלען זיי אראברוקען די קארטעל און איבערלעזען די איבערזעצונג איבעוויינינג אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. ווען זיי געפינען אויס, אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט, דארפען זיי איניגע מאל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען און דארפען דאן לערנען די צווייטע און דריטע שורה אויף דעם זעלבען ארט. ווען זיי לערנען אב א פסוק אדער א האלבען, דארפען זיי גיין ווידערהאלען דעם פסוק דאס הייסט, זיי דארפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסוויינינג. אבער זיי דארפען נישט אוועג־געהן פון א שורה ביז זיי רוקען נישט אראב די קארטעל אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג איבעוויינינג און צו וויסען אויף זיכער אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אדער נישט.

שמות הטעמים

פשטא מנח זרקא מנח סגול מנח | מנח רביעי
מהפך פשטא זקף־קטן זקף־גדול מרכא טפחא
מנח אתנחתא פזר תלישא־קטנה תלישא־גדולה
קדמא ואזלא אזלא־גרש גרשים דרגא תביר יתיב
פסיק | סוף־פסוק שלשלת קרני־פרה מרכא־כפולה
ירח־בן־יומו :

דיזע חומשים זיינען צו בעקומען ביי אלע מוכרי ספרים הויפט פערקויף פיר אלע לענדער ביים איבערזעצער:
J. Magil, 708 S. 5th St. Philadelphia, America.
הויפט פערקויף אין רוסלאנד ביי
Ш. Лесемъ, Вильна. М. Стефановская ул. Д. Городища.
Sh. Lessem, Wilna, M-Stefanofska Strasse. Haus Gorodisca.

סֵפֶר שְׁמוֹת

EXODUS.

CAPUT. I. א

1. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	1. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון ישראל׳ס זיהן
הַבָּאִים מִצְרָיְמָה	וועלכע זיינען געקומען נאך מצרים;
אֵת יַעֲקֹב	[1]מיט יעקב
אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ׃	[1](איז) יעדער מאַן און זיין הויז (געזינד) געקומען.
2. רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן	2. ראובן, שמעון,
לֵוִי וִיהוּדָה׃	לוי און יהודה.
3. יִשָּׂשכָר	3. יששכר,
זְבוּלֻן וּבִנְיָמִן׃	זבולון און בנימין.
4. דָּן וְנַפְתָּלִי	4. דן און נפתלי,
גָּד וְאָשֵׁר׃	גד און אשר.
5. וַיְהִי כָּל־נֶפֶשׁ	5. און עס זיינען געוועזען אַלע זעלע(ן),
יֹצְאֵי יֶרֶךְ־יַעֲקֹב	וועלכע זיינען ארויסגעגאַנגען פון יעקב׳ס [2]היפטע,
שִׁבְעִים נָפֶשׁ	זיבציג זעלע(ן);
וְיוֹסֵף הָיָה בְמִצְרָיִם׃	און יוסף איז (שוין) געוועזען אין מצרים.
6. וַיָּמָת יוֹסֵף	6. און יוסף איז געשטאָרבען,
וְכָל־אֶחָיו	און אַלע זיינע ברידער,
וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא׃	און יענער גאַנצער געשלעכט.
7. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	7. און די קינדער ישראל
פָּרוּ	זיינען פרוכטבאַר געוועזען,
וַיִּשְׁרְצוּ	און זיי האבען זיך געווימעלט.
וַיִּרְבּוּ	און זיי האבען זיך געמעהרט,
וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד	און זיי האבען זיך געשטאַרקט זעהר און זעהר;
וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם׃	און די לאַנד איז פול געוואָרען מיט זיי.
8. וַיָּקָם מֶלֶךְ־חָדָשׁ	8. און עס איז אויפגעשטאַנען אַ נייער קעניג
עַל־מִצְרָיִם	איבער מצרים,
אֲשֶׁר לֹא־יָדַע אֶת־יוֹסֵף׃	וועלכער האט ניט געקענט יוסף.
9. וַיֹּאמֶר אֶל־עַמּוֹ	9. און ער האט געזאגט צו זיין פאָלק:
הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	זעה, דאס פאָלק פון די קינדער ישראל
רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ׃	איז [3]גרעסער און שטאַרקער פון אונז.
10. הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ	10. [4]קומט, לאָ׳מיר זיך קליגען צו איהם,
פֶּן־יִרְבֶּה	[5]דען) פילייכט וועט ער זיך מעהרען,
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
כִּי־תִקְרֶאנָה	ווען עס וועט זיך טרעפען
מִלְחָמָה	אַ שטרייט
וְנוֹסַף גַּם־הוּא	דאַן וועט ער זיך אויך [6]אָנשליסען
עַל־שֹׂנְאֵינוּ	צו אונזערע [7]פיינדע,
וְנִלְחַם־בָּנוּ	און ער וועט שטרייטען מיט אונז,
וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ׃	און ער וועט [8]ארויסגיין פון די לאַנד.
11. וַיָּשִׂימוּ עָלָיו	11. און זיי האבען געמאַכט איבער איהם
שָׂרֵי מִסִּים	בעאַמטע איבער די [9]צינז־ארבייט,
לְמַעַן עַנֹּתוֹ	אום איהם צו [10]פייניגען
בְּסִבְלֹתָם	מיט זייערע שווערע אַרבייט.
וַיִּבֶן	און ער האט געבויט
עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה	פאָראַטה־שטעט פיר פרעה
אֶת־פִּתֹם וְאֶת־רַעַמְסֵס׃	פתם און רעמסס.
12. וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ	12. אָבער [11]ווי זיי פלעגען איהם [10]פייניגען
כֵּן יִרְבֶּה	[12]אַזוי פלעגט ער זיך מעהרען
וְכֵן יִפְרֹץ	און [12]אַזוי פלעגט ער זיך אויסברייטען,
וַיָּקֻצוּ	און זיי האבען זיך געפירכטעט

1) אָדער: מיט יעקב; יעדער א. ז. וו. זיינען זיי געקומען. ניט לויט די נגינה. 2) לענדע. 3) גרויס, מעהר, צאהלרייכער 4) וואָהלאַן! 5) דאס ער זאל זיך ניט מעהרען. 6) פערמעהרט ווערען. 7) האַסערס. 8) אויפגיין. 9) ד. ה. אונבעצאָהלטע צוואַנגס־ארבייט. 10) דריקען, קוועלען. 11) וואס מעהר זיי א. ז. וו. 12) אַלץ מעהר פלעגט א. ז. וו.

מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פאַר די קינדער ישראל.
13. וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם	13. און די מצרים האבען געמאַכט ארבייטען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
בְּפָרֶךְ׃	מיט [1]שטרענגע.
14. וַיְמָרְרוּ	14. און זיי האבען פערבי־טערט
אֶת־חַיֵּיהֶם	זייער לעבען
בַּעֲבֹדָה קָשָׁה	מיט שווערע אַרבייט
בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים	אין [2]ליים און אין ציגעל,
וּבְכָל־עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה	און מיט אַלערליי אַרבייט אין פעלד;
אֵת כָּל־עֲבֹדָתָם	אַלע זייערע ארבייט,
אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָהֶם	וועלכע זיי האבען געאַר־בייט מיט זיי,
בְּפָרֶךְ׃	(איז געוועזען) מיט [1]שטרענגע
15. וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם	15. און דער קעניג פון מצרים האט געזאגט
לַמְיַלְּדֹת הָעִבְרִיֹּת	צו די אידישע הייב־אַמען:
אֲשֶׁר שֵׁם הָאַחַת שִׁפְרָה	וואס דער נאמען פון איינע (איז געוועזען) שפרה.
וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פּוּעָה׃	און דער נאמען פון די צווייטע (איז געוועזען) פועה.
16. וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט:
בְּיַלֶּדְכֶן	ווען איהר [3]וועט העלפען געבערען
אֶת־הָעִבְרִיּוֹת	די אידישע (פרויען),
וּרְאִיתֶן עַל־הָאָבְנָיִם	דאַן זאלט איהר זעהן אויף דעם געבערשטול,
אִם־בֵּן הוּא	אויב עס איז אַ זוהן,
וַהֲמִתֶּן אֹתוֹ	זאָלט איהר איהם טויטען,
וְאִם־בַּת הִוא	אָבער אויב עס איז אַ טאָכטער,
וָחָיָה׃	דאַן זאל זי בלייבען לעבען.
17. וַתִּירֶאןָ הַמְיַלְּדֹת	17. אבער די הייב־אַמען האבען געפירכטעט
אֶת־הָאֱלֹהִים	פאר גאט,
וְלֹא עָשׂוּ	און זיי האבען ניט געטאָן,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶן	ווי עס האט גערעדט צו זיי
מֶלֶךְ מִצְרָיִם	דער קעניג פון מצרים,
וַתְּחַיֶּיןָ אֶת־הַיְלָדִים	און זיי האבען געלאָזען לעבען די קינדער.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
18. וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם	18. און דער קעניג פון מצרים האט גערופען
לַמְיַלְּדֹת	[צו] די הייב־אַמען.
וַיֹּאמֶר לָהֶן	און ער האט געזאגט צו זיי:
מַדּוּעַ עֲשִׂיתֶן	ווארום האט איהר געטאָן
הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך,
וַתְּחַיֶּיןָ אֶת־הַיְלָדִים׃	און איהר האט געלאָזען לעבען די קינדער?
19. וַתֹּאמַרְןָ הַמְיַלְּדֹת	19. און די הייב־אַמען האבען געזאגט
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה:
כִּי לֹא כַנָּשִׁים הַמִּצְרִיֹּת	ווייל ניט ווי די מצרי'שע (פרויען)
הָעִבְרִיֹּת	זיינען די אידישע,
כִּי־חָיוֹת הֵנָּה	דען זיי זיינען [4]געזונדע,
בְּטֶרֶם תָּבוֹא אֲלֵהֶן הַמְיַלֶּדֶת	נאָך בעפאָר די הייב־אַמע קומט צו זיי
וְיָלָדוּ׃	האבען זיי (שוין) געבאָרען.
20. וַיֵּיטֶב אֱלֹהִים	20. און גאָט האט גוטעס געטאָן
לַמְיַלְּדֹת	צו די הייב־אַמען,
וַיִּרֶב הָעָם	און דאס פאָלק האט זיך געמעהרט,
וַיַּעַצְמוּ מְאֹד׃	און זיי האבען זיך זעהר געשטאַרקט.
21. וַיְהִי	21. און עס איז געוועזען,
כִּי־יָרְאוּ הַמְיַלְּדֹת	ווייל די הייב־אַמען האבען געפירכטעט
אֶת־הָאֱלֹהִים	פאַר גאָט,
וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים׃	דאַרום האט ער זיי געמאַכט [5]הייזער.
22. וַיְצַו פַּרְעֹה	22. און פרעה האט בעפוילען
לְכָל־עַמּוֹ	[צו] זיין גאַנצע פאָלק,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כָּל־הַבֵּן הַיִּלּוֹד	יעדער זוהן, וועלכער ווערט געבאָרען,
הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ	זאלט איהר איהם אריינ־וואַרפען אין פלוס,
וְכָל־הַבַּת תְּחַיּוּן׃	אבער יעדע טאָכטער זאָלט איהר לאָזען לעבען.

Cap. II. ב

1. וַיֵּלֶךְ אִישׁ	1. און עס איז געגאַנגען אַ מאַן
מִבֵּית לֵוִי	פון די הויז פון לוי,
וַיִּקַּח אֶת־בַּת־לֵוִי׃	און ער האט גענומען (פיר אַ פרוי) לוי'ס אַ טאָכטער.
2. וַתַּהַר הָאִשָּׁה	2. און די פרוי איז שוואַנ־גער געוואָרען,
וַתֵּלֶד בֵּן	און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַתֵּרֶא אֹתוֹ	און זי האט איהם געזעהן
כִּי־טוֹב הוּא	דאס ער איז [6]גוט,
וַתִּצְפְּנֵהוּ	און זי האט איהם [7]פערבאָרגען

1) שווערקייט, בעדריקונג. 2) מערטעל. 3) ענטבינדעט; האַנדעלט אַלס הייב־אַמע. 4) שטאַרקע; לעבענס־פאָל. 5) ד. ה. גרויסע, רייכע און געעהרטע פאַמיליען. 6) שעהן. 7) פערדעקט, בעהאַלטען.

שְׁלֹשָׁה יְרָחִים׃	דריי מאָנאַטען.
3. וְלֹא־יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ	3. אָבער זי האט מעהר ניט געקענט איהם פערבאָרגען.
וַתִּקַּח־לוֹ	און זי האט פיר איהם גענומען
תֵּבַת גֹּמֶא	א קעסטעל פון [1]ראָהר,
וַתַּחְמְרָה	און זי האט איהר אויס־געקלעבט
בַחֵמָר וּבַזָּפֶת	מיט לֵיים און מיט פעך,
וַתָּשֶׂם בָּהּ	און זי האט אַריינגעלייגט אין איהר
אֶת־הַיֶּלֶד	דעם קינד,
וַתָּשֶׂם בַּסּוּף	און זי האט עֶס אַוועג־געשטעלט אין די שילף
עַל־שְׂפַת הַיְאֹר׃	ביים ברעג פון דעם פלוס.
4. וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ	4. און זיין שוועסטער האט זיך געשטעלט
מֵרָחֹק	פון ווייטענס,
לְדֵעָה	צו וויסען,
מַה־יֵּעָשֶׂה לוֹ׃	וואס עס וועט [2]איהם געשעהן.
5. וַתֵּרֶד בַּת־פַּרְעֹה	5. און פרעה'ס טאָכטער איז אַרונטער־געגאַנגען
לִרְחֹץ עַל־הַיְאֹר	זיך צו באָדען ביי דעם פלוס
וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת	און איהרע מעדכען זיינען געגאַנגען
עַל־יַד הַיְאֹר	ביי דעם [3]ברעג פון דעם פלוס,
וַתֵּרֶא אֶת־הַתֵּבָה	און זי האט געזעהן די קעסטעל
בְּתוֹךְ הַסּוּף	אין מיטען די שילף,
וַתִּשְׁלַח אֶת־אֲמָתָהּ	און זי האט געשיקט איהר דינסט,
וַתִּקָּחֶהָ׃	און זי האט איהר צוגענומען
6. וַתִּפְתַּח	6. און זי האט געעפענט,
וַתִּרְאֵהוּ	און זי האט איהם געזעהן,
אֶת־הַיֶּלֶד	דעם קינד,
וְהִנֵּה־נַעַר בֹּכֶה	און [4]דער קנאַבע (האט) געוויינט!
וַתַּחְמֹל עָלָיו	און זי האט זיך ערבאַרעמט איבער איהם,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט
מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה׃	פון די אידישע קינדער איז דיזער.
7. וַתֹּאמֶר אֲחֹתוֹ	7. און זיין שוועסטער האט געזאגט
אֶל־בַּת־פַּרְעֹה	צו פרעה'ס טאָכטער:
הַאֵלֵךְ	זאל איך גיין
וְקָרָאתִי לָךְ	און איך זאל רופען פיר דיר
אִשָּׁה מֵינֶקֶת	אַ זייגעדיגע פרוי
מִן הָעִבְרִיֹּת	פון די אידישע (פרויען),

וְתֵינִק לָךְ	דאַס זי זאל זייגען פיר דיר
אֶת־הַיָּלֶד׃	דעם קינד?
8. וַתֹּאמֶר־לָהּ בַּת־פַּרְעֹה	8. און פרעה'ס טאכטער האט געזאגט צו איהר:
לֵכִי	גיין;
וַתֵּלֶךְ הָעַלְמָה	און דאס [5]מעדכען איז געגאַנגען,
וַתִּקְרָא	און זי האט גערופען
אֶת־אֵם הַיָּלֶד׃	די מוטער פון דעם קינד.
9. וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת־פַּרְעֹה	9. און פרעה'ס טאכטער האט געזאגט צו איהר:
הֵילִיכִי	[6]נעהם
אֶת־הַיֶּלֶד הַזֶּה	דיזען קינד,
וְהֵינִקִהוּ לִי	און זייג איהם פיר מיר,
וַאֲנִי אֶתֵּן	און איך וועל (דיר) געבען
אֶת־שְׂכָרֵךְ	דיין לוין;
וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד	און די פרוי האט גענומען דאס קינד,
וַתְּנִיקֵהוּ׃	און זי האט איהם געזייגען.
10. וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד	10. און ווען דאס קינד איז גרויס געוואָרען
וַתְּבִאֵהוּ	האט זי איהם געבראַכט
לְבַת־פַּרְעֹה	צו פרעה'ס טאכטער,
וַיְהִי־לָהּ לְבֵן	און ער איז ביי איהר געוועזען [7]פיר אַ זוהן,
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה	און [8]זי האט גערופען זיין נאָמען משה,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:
כִּי מִן־הַמַּיִם	דען פון וואַסער
מְשִׁיתִהוּ׃	[9]האב איך איהם אַרויס־געצויגען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
11. וַיְהִי	11. און עס איז געוועזען
בַּיָּמִים הָהֵם	אין יענע טעג,
וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה	ווען משה איז גרויס געוואָרען,
וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו	איז ער אַרויסגעגאַנגען צו זיינע ברידער,
וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם	און ער האט געזעהן [אין] זייערע [10]שווערע אַרבייט,
וַיַּרְא	און ער האט געזעהן
אִישׁ מִצְרִי	אַ מצרי'שער מאַן
מַכֶּה אִישׁ־עִבְרִי	שלאָגט אַ אידישען מאַן
מֵאֶחָיו׃	פון זיינע ברידער.
12. וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה	12. און ער האט זיך גע־ווענדעט הין און הער,

1) שילף, פּאַפּיר שילף. 2) געטהאָן ווערען צו איהם. 3) זייט. 4) זעה, אַ וויינענדער קנאַבע! 5) יונגפרוי. 6) טראָג, נאַ דיר, היר האָסט'ו. 7) אָנשטאָט. 8) פרעה'ס טאָכטער; אָדער: משה'ס מוטער. 9) אָדער: האָסט'ו. 10) לאַסטען.

וַיַּרְא	און ער האט געזעהן,
כִּי־אֵין אִישׁ	דאס קיין מאַן איז דאָ,
וַיַּךְ אֶת־הַמִּצְרִי	און ער האט געשלאָגען דעם מצרי,
וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל׃	און ער האט איהם בעהאַלטען אין זאַמד.
13. וַיֵּצֵא	13. און ער איז אַרויס־געגאַנגען
בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי	אויף דעם צווייטען טאָג,
וְהִנֵּה	און זעה,
שְׁנֵי־אֲנָשִׁים עִבְרִים	צוויי אידישע לייטע
נִצִּים	קריגען זיך;
וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע	און ער האט געזאָגט צום שולדיגען:
לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ׃	וואָרום שלאָגסט'ו דיין [1]נעכסטען?
14. וַיֹּאמֶר	14. און ער האט געזאָגט:
מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ	ווער האט דיך געמאַכט [2]פיר אַ מאַן,
שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ	(פיר) איין אָבערסט און אַ ריכטער איבער אונז?
הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר	דיינקסט'ו מיר צו דערשלאָגען
כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ	ווי דו האסט דערשלאָגען
אֶת־הַמִּצְרִי	דעם מצרי?
וַיִּירָא מֹשֶׁה	און משה האט זיך געפירכטעט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר׃	וואהרליך, די זאַך איז בעוואוסט געוואָרען.
15. וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה	15. און פרעה האט געהערט
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך,
וַיְבַקֵּשׁ	און ער האט געזוכט
לַהֲרֹג אֶת־מֹשֶׁה	צו דערשלאָגען משה;
וַיִּבְרַח מֹשֶׁה	אָבער משה איז אנטלאָפען
מִפְּנֵי פַרְעֹה	פון פאַר פרעה
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־מִדְיָן	און ער האט זיך בעזעצט אין לאַנד מדין,
וַיֵּשֶׁב עַל־הַבְּאֵר׃	און ער האט זיך געזעצט ביי [3]אַ ברונען.
16. וּלְכֹהֵן מִדְיָן	16. און דער פריסטער פון מדין האט געהאַט
שֶׁבַע בָּנוֹת	זיבען טעכטער,
וַתָּבֹאנָה	און זיי זיינען געקומען,
וַתִּדְלֶנָה	און זיי האבען אָנגעשעפט,
וַתְּמַלֶּאנָה	און זיי האבען אָנגעפילט
אֶת־הָרְהָטִים	די [4]וואַסער־רינען
לְהַשְׁקוֹת	אָנצוטרינקען
צֹאן אֲבִיהֶן׃	זייער פאָטער'ס שאָף.
17. וַיָּבֹאוּ הָרֹעִים	17. און די הירטען זיינען געקומען
וַיְגָרְשׁוּם	און זיי האבען זיי אַוועג־געטריבען,
וַיָּקָם מֹשֶׁה	אבער משה איז אויפגע־שטאַנען,
וַיּוֹשִׁעָן	און ער האט זיי געהאָלפען,
וַיַּשְׁקְ אֶת־צֹאנָם׃	און ער האט אָנגעטרונקען זייערע שאָף.
18. וַתָּבֹאנָה	18. און זיי זיינען געקומען
אֶל־רְעוּאֵל אֲבִיהֶן	צו רעואל, זייער פאָטער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
מַדּוּעַ מִהַרְתֶּן בֹּא	וואָרום האט איהר געאיילט (צו) קומען
הַיּוֹם׃	הייטע?
19. וַתֹּאמַרְןָ	19. און זיי האבען געזאגט:
אִישׁ מִצְרִי הִצִּילָנוּ	אַ מצרי'שער מאַן האט אונז גערעטעט
מִיַּד הָרֹעִים	פון די האַנד פון די הירטען,
וְגַם־דָּלֹה דָלָה לָנוּ	און ער האט אויך אָנגע־שעפט פיר אונז,
וַיַּשְׁקְ אֶת־הַצֹּאן׃	און ער האט אָנגעטרונקען די שאָף.
20. וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֹתָיו	20. און ער האט געזאָגט צו זיינע טעכטער:
וְאַיּוֹ	און וואו איז ער?
לָמָּה זֶּה עֲזַבְתֶּן	וואָרום דען האט איהר אַוועג־געלאָזען
אֶת־הָאִישׁ	דעם מאַן?
קִרְאֶן לוֹ	רופט איהם,
וְיֹאכַל לָחֶם׃	און זאל ער עסען ברויט.
21. וַיּוֹאֶל מֹשֶׁה	21. און משה האט איינ־געוויליגט
לָשֶׁבֶת אֶת־הָאִישׁ	צו וואָהנען ביי דעם מאַן,
וַיִּתֵּן	און ער האט געגעבען
אֶת־צִפֹּרָה בִתּוֹ	צפרה זיין טאכטער
לְמֹשֶׁה׃	צו משה.
22. וַתֵּלֶד בֵּן	22 און זי האט געבאָרען אַ זוהן,
וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ גֵּרְשֹׁם	און ער האט גערופען זיין נאָמען גרשם,
כִּי אָמַר	דען ער האט געזאגט:
גֵּר הָיִיתִי	אַ פרעמדלינג בין איך געוועזען
בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה׃	אין אַ פרעמדע לאַנד.
23. וַיְהִי	23. און עס איז געוועזען,
בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם	[5]נאך פערלויף פון לאַנגער צייט,
וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דאס דער קעניג פון מצרים איז געשטאָרבען,
וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל האבען געזיפצעט

1) נאָכבאַר, נעבען־מענש, פריינד. 2) אָד. פיר איין אָבערסט א. ז. וו. 3) דעם. 4) קאָריטעס. 5) העב. אין יענע פיעלע טעג.

מִן־הָֽעֲבֹדָה	פון דער אַרבייט,
וַיִּזְעָקוּ	און זיי האבען געשריען,
וַתַּעַל שַׁוְעָתָם	און זייער געשריי איז אויפ־געגאַנגען
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו גאָט
מִן־הָֽעֲבֹדָה׃	פון דער אַרבייט.
24. וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים	24. און גאָט האט געהערט
אֶת־נַאֲקָתָם	זייער יאָמערען·
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים	און גאָט האט געדיינקט
אֶת־בְּרִיתוֹ	וועגען זיין בונד
אֶת־אַבְרָהָם	מיט אברהם,
אֶת־יִצְחָק	מיט יצחק
וְאֶת־יַֽעֲקֹב׃	און מיט יעקב.
25. וַיַּרְא אֱלֹהִים	25. און גאָט האט געזעהן
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
וַיֵּדַע אֱלֹהִים׃	און גאָט האט געוואוסט (זייער לאַגע).

Cap. III.

ג

1. וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה	1. און משה האט געפי־טערט
אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ	די שאָף פון יתרו, זיין [1]שוויגער־פאָטער,
כֹּהֵן מִדְיָן	דער פריסטער פון מדין,
וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן	און ער האט געפיהרט די שאָף
אַחַר הַמִּדְבָּר	[2]נאָך דער וויסטע,
וַיָּבֹא	און ער איז געקומען
אֶל־הַר הָאֱלֹהִים	צו גאָטעס באַרג,
חֹרֵֽבָה׃	נאָך חורב.
2. וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֵלָיו	2. און איין ענגעל פון דעם עוויגען האט זיך בעוויזען צו איהם
בְּלַבַּת־אֵשׁ	אין אַ פלאַם פייער,
מִתּוֹךְ הַסְּנֶה	פון מיטען דעם דאָרן־בוש,
וַיַּרְא	און ער האט געזעהן,
וְהִנֵּה הַסְּנֶה	דאס דער דאָרן־בוש
בֹּעֵר בָּאֵשׁ	ברענט אין פייער,
וְהַסְּנֶה	און דער דאָרן־בוש
אֵינֶנּוּ אֻכָּל׃	ווערט ניט [3]פערצעהרט.
3. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	3. און משה האט געזאגט:
אָסֻרָה־נָּא	איך וויל דאָך [4]צוגיין,
וְאֶרְאֶה	און איך וויל זעהן,

אֶת־הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה	דיזע גרויסע ערשיינונג,
מַדּוּעַ לֹא־יִבְעַר	ווארום ווערט ניט פער־ברענט
הַסְּנֶה׃	דער דאָרן־בוש.
4. וַיַּרְא יְהוָה	4. און ווען דער עוויגער האט געזעהן,
כִּי סָר לִרְאוֹת	דאס ער איז צוגעגאַנגען צו זעהן,
וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים	דאַן האט גאָט גערופען צו איהם
מִתּוֹךְ הַסְּנֶה	פון דעם דאָרן־בוש,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
מֹשֶׁה מֹשֶׁה	משה, משה!
וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃	און ער האט געזאגט: היר בין איך.
5. וַיֹּאמֶר	5. און ער האט געזאגט:
אַל־תִּקְרַב הֲלֹם	דערנעהנטער זיך ניט הירן
שַׁל־נְעָלֶיךָ	[5]ציה אראָב דיינע שיך,
מֵעַל רַגְלֶיךָ	פון אויף דיינע פיס,
כִּי הַמָּקוֹם	דען דער אָרט,
אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו	וואס דו שטייסט אויף איהם,
אַדְמַת־קֹדֶשׁ הוּא׃	איז הייליגע ערד.
6. וַיֹּאמֶר	6. און ער האט געזאגט:
אָנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ	איך בין דער גאָט פון דיין פאָטער,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם	דער גאָט פון אברהם,
אֱלֹהֵי יִצְחָק	דער גאָט פון יצחק,
וֵאלֹהֵי יַֽעֲקֹב	און דער גאָט פון יעקב.
וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו	אין משה האט פערבאָרגען זיין געזיכט,
כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט	דען ער האט זיך געפירכ־טעט צו קוקען
אֶל־הָאֱלֹהִים׃	[6]אויף גאָט.
7. וַיֹּאמֶר יְהוָה	7. און דער עוויגער האט געזאגט:
רָאֹה רָאִיתִי	איך האב געזעהן
אֶת־עֳנִי עַמִּי	דעם [7]עלענד פון מיין פאלק
אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם	וועלכעס איז אין מצרים,
וְאֶת־צַעֲקָתָם	און זייער געשריי
שָׁמַעְתִּי	האב איך געהערט
מִפְּנֵי נֹגְשָׂיו	וועגען זיינע [8]בעדריקער,
כִּי יָדַעְתִּי	דען איך וויים
אֶת־מַכְאֹבָיו׃	זיינע [9]ליידען.

1) שוועהר. 2) וויט אין דער וויסטע. 3) פערברענט. 4) איינקעהרען. 5) וואַרף אַראָב, נעהם אַראָב, טהוא אויס. 6) צו. 7) אַרמוטה, ליידען. 8) דרענגער, צוטרייבער, אויפזעהער. 9) שמערצען, וויהטאַגען.

8. וָאֵרֵד	8. און איך בין אַראָבּגעקומען
לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם	איהם צו רעטען פון די האַנד פון די מצרים,
וּלְהַעֲלֹתוֹ	און איהם [1]אַרויס־צוברייגגען
מִן־הָאָרֶץ הַהִוא	פון יענע לאַנד
אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחָבָה	צו א גוטע און ברייטע לאַנד
אֶל־אֶרֶץ	צו אַ לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ	וועלכע [2]פליסט מילך און האָניג,
אֶל־מְקוֹם	צו דעם אָרט
הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי	פון דעם כנעני און דעם חתי,
וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי	און דעם אמורי און דעם פריזי,
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי:	און דעם חוי און דעם יבוסי.
9. וְעַתָּה	9. און יעצט
הִנֵּה	זעה,
צַעֲקַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	דער געשריי פון די קינדער ישראל
בָּאָה אֵלָי	איז געקומען צו מיר,
וְגַם־רָאִיתִי	און איך האב אויך געזעהן
אֶת־הַלַּחַץ	די דריקונג,
אֲשֶׁר מִצְרַיִם	(מיט) וועלכע די מצרים
לֹחֲצִים אֹתָם:	דריקען זיי.
10. וְעַתָּה לְכָה	10. און יעצט גיי
וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל־פַּרְעֹה	און איך וועל דיר שיקען צו פרעה,
וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי	און פיהר אַרויס מיין פאָלק,
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
מִמִּצְרָיִם:	פון מצרים.
11. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	11. און משה האט געזאגט
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו גאט:
מִי אָנֹכִי	ווער בין איך,
כִּי אֵלֵךְ אֶל־פַּרְעֹה	דאס איך זאל גיין צו פרעה,
וְכִי אוֹצִיא	און דאס איך זאל אַרויספיהרען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מִמִּצְרָיִם:	פון מצרים?
12. וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאגט:
כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ	געוויס וועל איך זיין מיט דיר!
וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת	און דיזעס זאל דיר זיין (אַלס) צייכען,
כִּי אָנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ	דאס איך האב דיר געשיקט.

בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם	ווען דו וועסט אַרויספיהרען דאס פאָלק
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
תַּעַבְדוּן	וועט איהר דינען
אֶת־הָאֱלֹהִים	גאט
עַל הָהָר הַזֶּה:	אויף דיזען באַרג.
13. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	13. און משה האט געזאגט
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו גאט:
הִנֵּה אָנֹכִי בָא	זעה, (ווען) איך וועל קומען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתִּי לָהֶם	און איך וועל זאגען צו זיי:
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם	דער גאט פון אייערע עלטערן
שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם	האט מיך געשיקט צו אייך,
וְאָמְרוּ־לִי	און זיי וועלען צו מיר זאָגען:
מַה־שְּׁמוֹ	וואס איז זיין נאָמען?
מָה אֹמַר אֲלֵהֶם:	וואס זאל איך זאגען צו זיי?
14. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	14. און גאט האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה	[3]„איך וועל זיין, וועלכער איך וועל זיין";
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כֹּה תֹאמַר	אַזוי זאלסט'ו זאגען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
אֶהְיֶה	[4]„איך וועל זיין"
שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם:	האט מיך געשיקט צו אייך.
15. וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים	15. און גאט האט [5]נאך געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
כֹּה תֹאמַר	אַזוי זאלסט'ו זאגען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
יְהוָה	דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם	דער גאט פון אַייערע עלטערן
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם	דער גאט פון אברהם,
אֱלֹהֵי יִצְחָק	דער גאט פון יצחק,
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב	און דער גאט פון יעקב,
שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם	האט מיך געשיקט צו אייך;
זֶה־שְּׁמִי לְעֹלָם	דיזעס איז מיין נאמען אויף עוויג
וְזֶה זִכְרִי	און דיזעס איז מיין אַנדיינקען

1) אויפ־צוברייגגען. 2) רינט. 3) אָדער: איך בין דער, וועלכער איך בין. 4) אדער: „איך בין". 5) ווייטער.

לְדֹר דֹּר׃	[1]פיר אלע געשלעכטער.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
16. לֵךְ וְאָסַפְתָּ	16. גיי, און דו זאלסט פערזאמלען
אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	די עלטעכטע פון ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
יְהוָה	דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם	דער גאט פון אייערע עלטערן,
נִרְאָה אֵלַי	האט זיך בעוויזען צו מיר,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב	דער גאט פון אברהם, יצחק, און יעקב,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם	איך האב [2]דערמאָהנט אייך,
וְאֶת־הֶעָשׂוּי לָכֶם	און וואס עס ווערט געטאָן צו אייך
בְּמִצְרָיִם׃	אין מצרים.
17. וָאֹמַר	17. און איך האב געזאגט:
אַעֲלֶה אֶתְכֶם	איך וועל אייך [3]ארויס־ברייגגען
מֵעֳנִי מִצְרַיִם	פון דעם עלענד פון מצרים
אֶל־אֶרֶץ	צו די לאַנד
הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי	פון דעם כנעני און דעם חתי,
וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי	און דעם אמורי און דעם פריזי,
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי	און דעם חוי און דעם יבוסי,
אֶל־אֶרֶץ	צו אַ לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃	וואס פליסט מילך און האָניג.
18. וְשָׁמְעוּ לְקֹלֶךָ	18. און זיי וועלען הערען צו דיין שטימע,
וּבָאתָ	און דו זאלסט קומען,
אַתָּה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	דו און די עלטעסטע פון ישראל
אֶל־מֶלֶךְ מִצְרַיִם	צום קעניג פון מצרים,
וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו	און איהר זאלט זאגען צו איהם:
יְהוָה	דער עוויגער,
אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים	דער גאט פון די [4]עברים
נִקְרָה עָלֵינוּ	[5]האט זיך געטראָפען ביי אונז,
וְעַתָּה נֵלֲכָה־נָּא	און יעצט ווילען מיר דאך גיין
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	[6]אַ וועג פון דריי טעג
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
וְנִזְבְּחָה	און מיר ווילען שלאַכטען
לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃	צו דעם עוויגען, אונזער גאָט.

19. וַאֲנִי יָדַעְתִּי	19. און איך וויים,
כִּי לֹא־יִתֵּן אֶתְכֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דאס דער קעניג פון מצרים וועט אייך ניט ערלויבען
לַהֲלֹךְ	צו גיין,
וְלֹא בְּיָד חֲזָקָה׃	[7]און (אויך) ניט דורך אַ שטאַרקע האַנד.
20. וְשָׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי	20. אָבער איך וועל אויס־שטרעקען מיין האַנד,
וְהִכֵּיתִי אֶת־מִצְרַיִם	און איך וועל שלאָגען מצרים,
בְּכֹל נִפְלְאֹתַי	מיט אלע מיינע וואונדער,
אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה	וועלכע איך וועל טהאָן
בְּקִרְבּוֹ	צווישען איהם.
וְאַחֲרֵי־כֵן	און נאָכדעם
יְשַׁלַּח אֶתְכֶם׃	וועט ער אייך אַרויס־שיקען.
21. וְנָתַתִּי	21. און איך וועל געבען
אֶת־חֵן הָעָם־הַזֶּה	גונסט (צו) דיזע פאָלק
בְּעֵינֵי מִצְרָיִם	אין די אויגען פון די מצרים,
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
כִּי תֵלֵכוּן	ווען איהר וועט אַרויס־גיין,
לֹא תֵלְכוּ רֵיקָם׃	וועט איהר ניט אַרויס־גיין [8]לעדיג.
22. וְשָׁאֲלָה אִשָּׁה	22. און (יעדע) פרוי זאל פערלאַנגען
מִשְּׁכֶנְתָּהּ	פון איהר נאַכבאַרין
וּמִגָּרַת בֵּיתָהּ	און פון די איינוואָהנערין פון איהר הויז
כְּלֵי־כֶסֶף	זילבערנע געפעס
וּכְלֵי זָהָב	און גאָלדענע געפעס
וּשְׂמָלֹת	און קליידער,
וְשַׂמְתֶּם	און איהר זאלט (עס) אַרויף־לייגען
עַל־בְּנֵיכֶם	אויף אייערע זיהן
וְעַל־בְּנֹתֵיכֶם	און אויף אייערע טעכטער,
וְנִצַּלְתֶּם אֶת־מִצְרָיִם׃	און איהר וועט [9]אויסליידי־גען מצרים.

Cap. IV.

ד

1. וַיַּעַן מֹשֶׁה	1. און משה האט געאַנט־וואָרט
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
וְהֵן	אָבער זעה,
לֹא־יַאֲמִינוּ לִי	זיי וועלען מיר ניט גלויבען,
וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקֹלִי	און זיי וועלען ניט הערען אין מיין שטימע,
כִּי יֹאמְרוּ	דען זיי וועלען זאגען:
לֹא־נִרְאָה אֵלֶיךָ יְיָ׃	דער עוויגער האט זיך ניט בעוויזען צו דיר.

1) אָד. פון געשלעכט (צו) געשלעכט. 2) בעדאַכט. 3) אויפברייגגען. 4) העברעער, אידען. 5) איז ערשיענען; האט אונז בעגעגענט. 6) דריי טעג רייזע. 7) אָד. אַזוי ווי ואם לא: ווען ניט דורך א. ז. וו. 8) לעער. 9) בערויבען.

2. וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָֹה	2. און גאט האט געזאגט צו איהם:
מַזֶּה (מה זה ק׳) בְיָדֶךָ	וואס איז דאס אין דיין האנד?
וַיֹּאמֶר, מַטֶּה:	און ער האט געזאגט: א שטעקען.
3. וַיֹּאמֶר	3. און ער האט געזאגט:
הַשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה	ווארף איהם צו דער ערד!
וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה	און ער האט איהם געווארפען צו דער ערד,
וַיְהִי לְנָחָשׁ	און ער איז געווארען [צו] א שלאנג;
וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו:	און משה איז אנטלאפען פון פאר איהם.
4. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	4. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
שְׁלַח יָדְךָ	שטרעק אויס דיין האנד,
וֶאֱחֹז בִּזְנָבוֹ	און נעהם אן זיין עק!
וַיִּשְׁלַח יָדוֹ	און ער האט אויס־גע־שטרעקט זיין האנד,
וַיַּחֲזֶק בּוֹ	און ער האט איהם אנגע־נומען,
וַיְהִי לְמַטֶּה	און ער איז געווארען [צו] א שטעקען
בְּכַפּוֹ:	אין זיין האנד.
5. לְמַעַן יַאֲמִינוּ	5. אום זיי זאלען גלויבען
כִּי־נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָֹה	דאס עס האט זיך בעוויזען צו דיר דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתָם	דער גאט פון זייערע עלטערן,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם	דער גאט פון אברהם,
אֱלֹהֵי יִצְחָק	דער גאט פון יצחק
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:	און דער גאט פון יעקב.
6. וַיֹּאמֶר יְיָ לוֹ עוֹד	6. און דער עוויגער האט ווידער געזאגט צו איהם:
הָבֵא־נָא יָדְךָ	ברייננ דאך אריין דיין האנד
בְּחֵיקֶךָ	אין דיין [1]בוזען!
וַיָּבֵא יָדוֹ	און ער האט אריין געבראכט זיין האנד
בְּחֵיקוֹ	אין זיין [1]בוזען,
וַיּוֹצִאָהּ	און ער האט איהר ארויס־געבראכט,
וְהִנֵּה יָדוֹ	און זעה, זיין האנד
מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג:	(איז געווען) [2]אויסזעציג, ווי שניי.
7. וַיֹּאמֶר	7. און ער האט געזאגט:
הָשֵׁב יָדְךָ	קעהר צוריק דיין האנד
אֶל־חֵיקֶךָ	צו דיין [1]בוזען,
וַיָּשֶׁב יָדוֹ	און ער האט צוריק־גע־קעהרט זיין האנד
אֶל־חֵיקוֹ	צו זיין [1]בוזען,
וַיּוֹצִאָהּ	דאן האט ער איהר ארויס־געבראכט
מֵחֵיקוֹ	פון זיין [1]בוזען,
וְהִנֵּה־שָׁבָה	און זעה, [3]זי איז צוריק־געווארען
כִּבְשָׂרוֹ:	ווי זיין פלייש.
8. וְהָיָה	8. און עס וועט זיין,
אִם־לֹא יַאֲמִינוּ לָךְ	אויב זיי וועלען דיר ניט גלויבען
וְלֹא יִשְׁמְעוּ	און זיי וועלען ניט הערען
לְקֹל הָאֹת הָרִאשׁוֹן	צו די שטימע פון דעם ערסטען צייכען,
וְהֶאֱמִינוּ	דאן וועלען זיי גלויבען
לְקֹל הָאֹת הָאַחֲרוֹן:	צו די שטימע פון דעם לעצטען צייכען.
9. וְהָיָה	9. און עס וועט זיין,
אִם־לֹא יַאֲמִינוּ	אויב זיי וועלען ניט גלויבען
גַּם לִשְׁנֵי הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה	אויך צו דיזע צוויי צייכענס,
וְלֹא יִשְׁמְעוּן לְקֹלֶךָ	און זיי וועלען ניט הערען צו דיין שטימע,
וְלָקַחְתָּ	דאן זאלסט'ו נעהמען
מִמֵּימֵי הַיְאֹר	פון די וואסער פון דעם פלוס,
וְשָׁפַכְתָּ הַיַּבָּשָׁה	און דו זאלסט אויס־גיסען (אויף) דער טריקניס,
וְהָיוּ הַמַּיִם	און עס וועט זיין, די וואסער
אֲשֶׁר תִּקַּח	וועלכע דו וועסט נעהמען
מִן־הַיְאֹר	פון דעם פלוס,
וְהָיוּ לְדָם	וועט ווערען [צו] בלוט
בַּיַּבָּשֶׁת:	אויף די טריקניס.
10. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	10. און משה האט געזאגט
אֶל־יְהוָֹה	צו דעם עוויגען:
בִּי אֲדֹנָי	איך ביטע, מיין הערר!
לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי	איך בין ניט א מאן פון ווארטען,
גַּם מִתְּמוֹל	[5]אויך פון געסטערן
גַּם מִשִּׁלְשֹׁם	[5]אויך פון פאר־געסטערן,
גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ	אויך (ניט) זייט־דעם דו האסט גערעדט
אֶל־עַבְדֶּךָ	צו דיין קנעכט,
כִּי כְבַד־פֶּה	דען (מיט) א שווערע מויל
וּכְבַד לָשׁוֹן	און א שווערען צונג
אָנֹכִי:	בין איך.
11. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֵלָיו	11. און דער עוויגער האט געזאגט צו איהם:
מִי שָׂם פֶּה	ווער האט געמאכט א מויל

1) שאָס. 2) קרעציג. 3) זי האט זיך צוריק־געקעהרט 4) ד. ה. א גוטער רעדנער. 5) ניט.

לָֽאָדָם	צום מענשען,
אוֹ מִֽי־יָשׂוּם אִלֵּם	אָדער ווער מאַכט שטום,
אוֹ חֵרֵשׁ	אדער טויב,
אוֹ פִקֵּחַ	אדער זעהענדיג,
אוֹ עִוֵּר	אָדער בלינד?
הֲלֹא אָנֹכִי יְהוָה:	ניט איך, דער עוויגער?
12. וְעַתָּה לֵךְ	12. און יעצט גיי,
וְאָנֹכִי אֶֽהְיֶה	און איך וועל זיין
עִם־פִּיךָ	מיט דיין מויל,
וְהוֹרֵיתִיךָ	און איך וועל דיר לערנען,
אֲשֶׁר תְּדַבֵּר:	וואס דו זאלסט ריידען.
13. וַיֹּאמֶר	13. און ער האט געזאגט:
בִּי אֲדֹנָי	איך ביטע, מיין הערר!
שְׁלַח־נָא	שיק דאָך
בְּיַד־תִּשְׁלָח:	דורך וועמען דו ווילסט שיקען.
14. וַיִּֽחַר־אַף יְהוָה	14. און דער צאָרן פון דעם עוויגען האט געברענט
בְּמֹשֶׁה	געגען משה,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ (הַלֵּוִי)	איז ניט אהרן דיין ברודער דער לוי?
יָדַעְתִּי	איך ווייס,
כִּֽי־דַבֵּר יְדַבֵּר הוּא	דאס ער קען גוט ריידען
וְגַם	און אויך
הִנֵּה־הוּא יֹצֵא	זעה, ער גייט ארויס
לִקְרָאתֶךָ	געגען דיר,
וְרָאֲךָ	און ער וועט דיך זעהן,
וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ:	און ער וועט זיך פרעהען אין זיין הארצען.
15. וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו	15. און דו זאלסט ריידען צו איהם,
וְשַׂמְתָּ	און דו זאלסט אַריינלייגען
אֶת־הַדְּבָרִים	די ווערטער
בְּפִיו	אין זיין מויל,
וְאָנֹכִי אֶֽהְיֶה	און איך וועל זיין
עִם־פִּיךָ	מיט דיין מויל
וְעִם־פִּיהוּ	און מיט זיין מויל,
וְהוֹרֵיתִי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך לערנען,
אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן:	וואס איהר זאלט טהאָן.

16. וְדִבֶּר־הוּא לְךָ	16. און ער וועט ריידען פיר דיר
אֶל־הָעָם	צו דעם פאָלק;
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
הוּא יִֽהְיֶה־לְּךָ	ער וועט זיין צו דיר
לְפֶה	[1]פיר אַ מויל,
וְאַתָּה תִּֽהְיֶה־לּוֹ	און דו וועסט זיין צו איהם
לֵֽאלֹהִים:	[2]פיר אַ גאט.
17. וְאֶת־הַמַּטֶּה הַזֶּה	17. און דיזען שטעקען
תִּקַּח בְּיָדֶךָ	זאלסט'ו נעהמען אין דיין האַנד,
אֲשֶׁר תַּֽעֲשֶׂה־בּוֹ	וואס דו זאלסט מאַכען מיט איהם
אֶת־הָאֹתֹת:	די צייכענס.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
18. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה	18. און משה איז געגאַנגען,
וַיָּשָׁב	און ער האט זיך צוריק־געקעהרט
אֶל־יֶתֶר חֹֽתְנוֹ	צו יתר, זיין שוויגער־פאַטער,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט געזאגט צו איהם:
אֵֽלְכָה נָּא	איך וויל גיין,
וְאָשׁוּבָה	און איך וויל זיך צוריק־קעהרען
אֶל־אַחַי	צו מיינע ברידער,
אֲשֶׁר־בְּמִצְרַיִם	וועלכע זיינען אין מצרים,
וְאֶרְאֶה	און איך וויל זעהען,
הַעוֹדָם חַיִּים	אויב זיי לעבען נאָך.
וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ	און יתרו האט געזאגט
לְמֹשֶׁה	צו משה:
לֵךְ לְשָׁלוֹם:	גיי אין פרידען!
19. וַיֹּאמֶר יְהוָה	19. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
בְּמִדְיָן	אין מדין,
לֵךְ שֻׁב מִצְרָיִם	גיי, קעהר זיך צוריק (נאָך) מצרים,
כִּֽי־מֵתוּ כָּל־הָאֲנָשִׁים	דען עס זיינען געשטאָרבען די אַלע מענער,
הַֽמְבַקְשִׁים	וועלכע האבען געזוכט
אֶת־נַפְשֶׁךָ:	דיין זעלע.
20. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	20. און משה האט גענומען
אֶת־אִשְׁתּוֹ	זיין פרוי
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן,
וַיַּרְכִּבֵם	און ער האט זיי געזעצט רייטען

1) אָנשטאַט.

עַל־הַחֲמֹר	אויף דעם אייזעל,
וַיָּשָׁב	און ער האט זיך צוריק־געקעהרט
אַרְצָה מִצְרָיִם	נאך די לאנד מצרים,
וַיִּקַּח מֹשֶׁה	און משה האט גענומען
אֶת־מַטֵּה הָאֱלֹהִים	דעם געטליכען שטעקען
בְּיָדוֹ׃	אין זיין האנד.
21. וַיֹּאמֶר יְהוָה	21. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
בְּלֶכְתְּךָ	ווען דו געהסט
לָשׁוּב מִצְרַיְמָה	זיך צוריק־צו־קעהרען נאך מצרים
רְאֵה כָּל־הַמֹּפְתִים	זעה די אלע וואונדער,
אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְיָדֶךָ	וועלכע איך האב [1]געגעבען אין דיין האנד,
וַעֲשִׂיתָם לִפְנֵי פַרְעֹה	און דו זאלסט זיי מאכען פאר פרעה,
וַאֲנִי אֲחַזֵּק	און איך וועל שטארקען
אֶת־לִבּוֹ	זיין הארץ,
וְלֹא יְשַׁלַּח	און ער וועט ניט ארויס־שיקען
אֶת־הָעָם׃	דאס פאלק.
22. וְאָמַרְתָּ	22. און דו זאלסט זאגען
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה:
כֹּה אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאגט דער עוויגער:
בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל׃	ישראל איז מיין זוהן, מיין ערסט־געבארענער.
23. וָאֹמַר אֵלֶיךָ	23. און איך [2]זאג צו דיר:
שַׁלַּח אֶת־בְּנִי	שיק ארויס מיין זוהן,
וְיַעַבְדֵנִי	דאס ער זאל מיך דינען!
וַתְּמָאֵן לְשַׁלְּחוֹ	און [3]ווען דו וועסט ניט וועלען איהם ארויס שיקען
הִנֵּה אָנֹכִי הֹרֵג	זעה, (דאן) דערשלאג איך
אֶת־בִּנְךָ בְּכֹרֶךָ׃	דיין זוהן, דיין ערסט־געבארענעם.
24. וַיְהִי בַדֶּרֶךְ	24. און עס איז געווען אויפ'ן וועג,
בַּמָּלוֹן	אין דעם הערבערג,
וַיִּפְגְּשֵׁהוּ יְהוָה	דאס גאט האט איהם בעגעגענט,
וַיְבַקֵּשׁ הֲמִיתוֹ׃	און ער האט געוואלט איהם טויטען.
25. וַתִּקַּח צִפֹּרָה צֹר	25. און צפרה האט גענומען א [4]שארפען שטיין
וַתִּכְרֹת	און זי האט אבגעשניטען
אֶת־עָרְלַת בְּנָהּ	די פארהויט פון איהר זוהן,
וַתַּגַּע לְרַגְלָיו	און זי האט (עס) [5]געווארפען צו זיינע פיס,
וַתֹּאמֶר	און זי האט געזאגט:

כִּי	וואהרליך!
חֲתַן־דָּמִים אַתָּה לִי׃	א בלוטיגער ברייטיגאם ביסט'ו צו מיר.
26. וַיִּרֶף מִמֶּנּוּ	26. און ער האט אבגע־לאזען פון איהם,
אָז אָמְרָה	דאן האט זי געזאגט:
חֲתַן דָּמִים	(דו ביסט) א בלוטיגער ברייטיגאם
לַמּוּלֹת.	וועגען בעשניידונג.
27. וַיֹּאמֶר יְהוָה	27. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
לֵךְ לִקְרַאת מֹשֶׁה	גיי ענטגעגען משה
הַמִּדְבָּרָה	נאך די וויסטע;
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאנגען,
וַיִּפְגְּשֵׁהוּ	און ער האט איהם בעגע־גענט
בְּהַר הָאֱלֹהִים	אויף גאטעס־בארג,
וַיִּשַּׁק־לוֹ׃	און ער האט איהם געקושט
28. וַיַּגֵּד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן	28. און משה האט דער־ציילט צו אהרן
אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה	אלע ווערטער פון גאט,
אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ	וועלכער האט איהם געשיקט,
וְאֵת כָּל־הָאֹתֹת	און אלע צייכענס,
אֲשֶׁר צִוָּהוּ׃	וועלכע ער האט איהם בעפוילען (צו מאכען).
29. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	29. און משה און אהרן זיינען געגאנגען,
וַיַּאַסְפוּ	און זיי האבען פערזאמעלט
אֶת־כָּל־זִקְנֵי	אלע עלטעסטע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
30. וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן	30. און אהרן האט גערעט
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים	די אלע ווערטער,
אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיַּעַשׂ הָאֹתֹת	און ער האט געמאכט די צייכענס
לְעֵינֵי הָעָם׃	פאר די אויגען פון דעם פאלק.
31. וַיַּאֲמֵן הָעָם	31. און דאס פאלק האט געגלויבט;
וַיִּשְׁמְעוּ	און ווען זיי האבען געהערט,
כִּי־פָקַד יְהוָה	דאס דער עוויגער האט [6]דערמאהנט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
וְכִי רָאָה אֶת־עָנְיָם	און דאס ער האט געזעהן זייער עלענד,
וַיִּקְּדוּ	דאן האבען זיי זיך [7]געקניט,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃	און זיי האבען זיך געבוקט.

1) געלייגט. 2) האב געזאגט. 3) דו האסט ניט געוואלט א. ז. וו. 4) מעסער, שארפער מעסער; שטיינערנער מעסער. 5) צוגעלייגט. 6) בעדאכט. 7) פערנייגט.

Cap. V. ה

שְׁבִיעִי

1. וְאַחַר	1. און נאכהער
בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	זיינען געקומען משה און אהרן,
וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה	און זיי האבען געזאגט צו פרעה:
כֹּה־אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאגט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	דער גאט פון ישראל,
שַׁלַּח אֶת־עַמִּי	שיק ארויס מיין פאלק,
וְיָחֹגּוּ לִי	דאס זיי זאלען האלטען א פייער־טאג פאר מיר
בַּמִּדְבָּר׃	אין דער וויסטע.
2. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	2. און פרעה האט געזאגט:
מִי יְהוָה	ווער איז דער עוויגער,
אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקֹלוֹ	דאס איך זאל הערען אין זיין שטימע
לְשַׁלַּח אֶת־יִשְׂרָאֵל	ארויס צו שיקען די ישראל?
לֹא יָדַעְתִּי אֶת־יְהוָה	איך קען ניט דעם עוויגען
וְגַם אֶת־יִשְׂרָאֵל	און אויך די ישראל
לֹא אֲשַׁלֵּחַ׃	וועל איך ניט ארויס־שיקען.
3. וַיֹּאמְרוּ	3. און זיי האבען געזאגט:
אֱלֹהֵי הָעִבְרִים	דער גאט פון די [1]עברים
נִקְרָא עָלֵינוּ	[2]האט זיך געטראפען ביי אונז;
נֵלְכָה נָּא	מיר ווילען דאך גיין
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	א וועג פון דריי טעג (רייזע)
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
וְנִזְבְּחָה	און מיר ווילען [3]שלאכטען
לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ	צו דעם עוויגען, אונזער גאט,
פֶּן־יִפְגָּעֵנוּ	דאמיט ער זאל אונז ניט [4]פלאגען
בַּדֶּבֶר אוֹ בֶחָרֶב׃	מיט פעסט אדער מיט'ן שווערט.
4. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	4. און עס האט געזאגט צו זיי
מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דער קעניג פון מצרים:
לָמָּה, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	וואָרום, משה און אהרן,
תַּפְרִיעוּ אֶת־הָעָם	שטערט איהר דאס פאלק
מִמַּעֲשָׂיו	פון זיינע ארבייטען?
לְכוּ לְסִבְלֹתֵיכֶם׃	גייט צו אייערע שווערע ארבייטען.
5. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	5. און פרעה האט געזאגט:
הֵן־רַבִּים עַתָּה	זעה, [5]פיל איז יעצט
עַם הָאָרֶץ	דאס פאלק פון די לאנד.

וְהִשְׁבַּתֶּם אֹתָם	און איהר ווילט זיי [6]מאכען רוהען
מִסִּבְלֹתָם׃	פון זייערע שווערע ארבייטען?
6. וַיְצַו פַּרְעֹה	6. און פרעה האט בעפוילען
בַּיּוֹם הַהוּא	אין [7]יענעם טאג
אֶת־הַנֹּגְשִׂים בָּעָם	די בעדריקער פון דעם פאלק
וְאֶת־שֹׁטְרָיו	און זיינע אויפזעהערס,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
7. לֹא תֹאסִפוּן לָתֵת תֶּבֶן לָעָם	7. גיט מעהר קיין שטרוי צום פאלק
לִלְבֹּן הַלְּבֵנִים	צו מאכען די ציגעל
כִּתְמוֹל שִׁלְשֹׁם	ווי געסטערן (און) פאר־געסטערן,[8]
הֵם יֵלְכוּ	זאלען זיי זעלבסט גיין,
וְקֹשְׁשׁוּ לָהֶם תֶּבֶן׃	און זאלען זיי זיך קלייבען שטרוי.
8. וְאֶת־מַתְכֹּנֶת	8. און דעם צאהל
הַלְּבֵנִים	פון די ציגעל,
אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים	וועלכע זיי (פלעגען) מאכען
תְּמוֹל שִׁלְשֹׁם	געסטערן (און) פאר־געסטערן,[8]
תָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם	זאלט איהר ארויפ־לייגען אויף זיי,
לֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ	איהר זאלט ניט מינדערן פון איהם,
כִּי־נִרְפִּים הֵם	דען זיי זיינען פויל,
עַל־כֵּן הֵם צֹעֲקִים	דארום שרייען זיי,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
נֵלְכָה	מיר ווילען גיין,
נִזְבְּחָה לֵאלֹהֵינוּ׃	מיר ווילען [3]שלאכטען צו אונזער גאט.
9. תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה	9. בעשווערט זאל ווערען די ארבייט
עַל־הָאֲנָשִׁים	אויף די לייטע,
וְיַעֲשׂוּ־בָהּ	דאס זיי זאלען דארין צו טהאן האבען,
וְאַל־יִשְׁעוּ	און זיי וועלען זיך ניט ווענדען
בְּדִבְרֵי־שָׁקֶר׃	[9]צו פאלשע ווערטער.
10. וַיֵּצְאוּ	10. און עס זיינען ארויס־געגאנגען
נֹגְשֵׂי הָעָם	די בעדריקער פון דעם פאלק
וְשֹׁטְרָיו	און זיינע אויפזעהערס,
וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם	און זיי האבען געזאגט צו דעם פאלק,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
כֹּה אָמַר פַּרְעֹה	אזוי האט געזאגט פרעה:
אֵינֶנִּי נֹתֵן לָכֶם תֶּבֶן׃	איך גיב אייך קיין שטרוי.

1) העברעער, אידען 2) איז ערשינען, האט אונז בעגעגענט. 3) אפפערן. 4) טרעפען. 5) צאהלרייך. 6) שטערען. 7) דעם זעלבען. 8) ד. ה. ווי ביז יעצט. 9) מיט.

11. אַתֶּם לְכוּ	11. איהר (זעלבסט) גייט,
קְחוּ לָכֶם תֶּבֶן	נעהמט אייך שטרוי
מֵאֲשֶׁר תִּמְצָאוּ	פון וואנען איהר וועט געפינען,
כִּי אֵין נִגְרָע	דען עס ווערט ניט געמינדערט
מֵעֲבֹדַתְכֶם	פון אייער ארבייט
דָּבָר׃	(קיין) זאַך.
12. וַיָּפֶץ הָעָם	12. און דאס פאלק האט זיך פערשפרייט
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	אין די גאַנצע לאַנד מצרים
לְקֹשֵׁשׁ קַשׁ	צו קלייבען שטאפּעלן
לַתֶּבֶן׃	אַנשטאַט שטרוי.
13. וְהַנֹּגְשִׂים אָצִים	13. און די בעדריקער האָבען געדרענגט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כַּלּוּ מַעֲשֵׂיכֶם	ענדיגט אייערע אַרבייטען,
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ	(יעדעס) טאָג־ווערק אין זיין טאָג,
כַּאֲשֶׁר בִּהְיוֹת הַתֶּבֶן	אַזוי ווי ווען עס איז געוועזען די שטרוי.
14. וַיֻּכּוּ	14. און עס זיינען געשלאָגען געוואָרען
שֹׁטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די [1]אויפזעהערס פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר־שָׂמוּ עֲלֵהֶם	וועלכע עס האבען געזעצט איבער זיי
נֹגְשֵׂי פַרְעֹה	פרעה'ס בעדריקער,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
מַדּוּעַ לֹא כִלִּיתֶם	ווארום האט איהר ניט געענדיגט
חָקְכֶם	אייער בעשטימטע (צאָל)
לִלְבֹּן	צו מאַכען ציגעל,
כִּתְמוֹל שִׁלְשֹׁם	ווי געסטערן (און) פאָרגעסטערן,
גַּם־תְּמוֹל גַּם־הַיּוֹם׃	אויך געסטערן אויך הייטע?
15. וַיָּבֹאוּ	15. און עס זיינען געקומען
שֹׁטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די [1]אויפזעהערס פון די קינדער ישראל,
וַיִּצְעֲקוּ אֶל־פַּרְעֹה	און זיי האבען געשריען צו פרעה,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
לָמָּה תַעֲשֶׂה כֹה	ווארום טהוסט'ו אַזוי
לַעֲבָדֶיךָ׃	צו דיינע קנעכט?
16. תֶּבֶן	16. שטרוי
אֵין נִתָּן לַעֲבָדֶיךָ	ווערט ניט געגעבען צו דיינע קנעכט,
וּלְבֵנִים	און ציגעל,
אֹמְרִים לָנוּ	זאגט מען אונז,
עֲשׂוּ	מאַכט.

וְהִנֵּה עֲבָדֶיךָ מֻכִּים	און זעה, דיינע קנעכט ווערען געשלאָגען,
וְחָטָאת עַמֶּךָ׃	דאָך שולד האט דיין פאלק[2].
17. וַיֹּאמֶר	17. און ער האט געזאגט:
נִרְפִּים אַתֶּם נִרְפִּים	פויל זייט איהר, פויל,
עַל־כֵּן אַתֶּם אֹמְרִים	דאַרום זאגט איהר:
נֵלְכָה	מיר ווילען גיין,
נִזְבְּחָה לַיהוָה׃	מיר ווילען שלאַכטען צום עוויגען.
18. וְעַתָּה לְכוּ עִבְדוּ	18. און יעצט, גייט, אַרבייט,
וְתֶבֶן לֹא־יִנָּתֵן לָכֶם	אבער שטרוי וועט אייך ניט געגעבען ווערען,
וְתֹכֶן לְבֵנִים	און דעם צאָל ציגעל
תִּתֵּנוּ׃	מוסט איהר געבען.
19. וַיִּרְאוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתָם	19 און די אויפזעהערס פון די קינדער ישראל האבען [3]זיי געזעהן
בְּרָע	אין [4]נויטה,
לֵאמֹר	ווייל מען האט צו זיי געזאָגט:
לֹא־תִגְרְעוּ	איהר זאלט ניט מינדערן
מִלִּבְנֵיכֶם	פון אייערע ציגעל
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃	(יעדעס) טאָג־ווערק אין זיין טאָג.
20. וַיִּפְגְּעוּ	20. און זיי האבען בעגעגנט
אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן	משה און אהרן
נִצָּבִים לִקְרָאתָם	שטעהענדיג ענטגעגען זיי,
בְּצֵאתָם	ווען זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען
מֵאֵת פַּרְעֹה׃	פון פרעה.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
21. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם	21. און זיי האבען געזאגט צו זיי:
יֵרֶא יְהוָה עֲלֵיכֶם	דער עוויגער זאָל זעהן אויף אייך,
וְיִשְׁפֹּט	און ער זאל ריכטען,
אֲשֶׁר הִבְאַשְׁתֶּם	ווייל איהר האט שטינקענד געמאַכט
אֶת־רֵיחֵנוּ	אונזער גערוך[5]
בְּעֵינֵי פַרְעֹה	אין די אויגען פון פרעה
וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו	און אין די אויגען פון זיינע קנעכט,
לָתֶת־חֶרֶב בְּיָדָם	צו געבען אַ שווערט אין זייער האַנד
לְהָרְגֵנוּ׃	אונז צו דערשלאגען!
22. וַיָּשָׁב מֹשֶׁה	23. און משה האט זיך צוריק־געקעהרט
אֶל־יְהוָה	צו דעם עוויגען,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:

1) בעאַמטע. 2) ד. ה. די עגיפּטער, ווייל זיי גיבען קיין שטרוי. זעה פערשיעדענע פּרושים אין דר. פהיליפּזאהן'ס קאָמענטאַר. 3) ד. ה. זייערע ברידער; אדער: זיך זעלבסט. 4) א שלעכטע (לאַגע). 5) ד. ה. פּעראַכטעט.

אֲדֹנָי	מיין הערר !
לָמָה הֲרֵעֹתָה	ווארום האסט'ו שלעכטעס געטהאָן
לָעָם הַזֶּה	צו דיזע פאָלק ?
לָמָּה זֶּה שְׁלַחְתָּנִי׃	ווארום דען האסט'ו מיך געשיקט ?
23. וּמֵאָז בָּאתִי	23. און זייט־דעם איך בין געקומען
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה
לְדַבֵּר בִּשְׁמֶךָ	צו ריידען אין דיין נאמען,
הֵרַע לָעָם הַזֶּה	האט ער שלעכטעס געטאָן צו דיזע פאלק,
וְהַצֵּל	אָבער רעטען
לֹא־הִצַּלְתָּ	האסט'ו ניט גערעטעט
אֶת־עַמֶּךָ׃	דיין פאָלק.

CAP. VI. ו

1. וַיֹּאמֶר יְהוָה	1. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
עַתָּה תִרְאֶה	יעצט וועסט ו זעהן,
אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפַרְעֹה	וואס איך וועל טהאָן צו פרעה,
כִּי בְיָד חֲזָקָה	דען מיט אַ שטאַרקע האַנד
יְשַׁלְּחֵם	וועט ער זיי אַרויס־שיקען,
וּבְיָד חֲזָקָה	און מיט אַ שטאַרקע האַנד
יְגָרְשֵׁם מֵאַרְצוֹ׃	וועט ער זיי אַרויס־טרייבען פון זיין לאַנד.

וָאֵרָא VAAYRAH.

2. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים	2. און גאט האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט געזאגט צו איהם:
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
3. וָאֵרָא	3. און איך האב זיך בעוויזען
אֶל־אַבְרָהָם	צו אברהם,
אֶל־יִצְחָק	צו יצחק,
וְאֶל־יַעֲקֹב	און צו יעקב,
בְּאֵל שַׁדָּי	אַלס גאט דער אַלמעכטיגער
וּשְׁמִי יְהוָה	אָבער (מיט) מיין נאמען עוויגער
לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם׃	בין איך ניט בעקאַנט געוואָרען צו זיי.
4. וְגַם הֲקִמֹתִי	4. און איך האב אויך אויפגעשטעלט
אֶת־בְּרִיתִי אִתָּם	מיין בונד מיט זיי
לָתֵת לָהֶם	זיי צו געבען
אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן	די לאַנד כנען,
אֵת אֶרֶץ מְגֻרֵיהֶם	די לאַנד פון זייער אויפענט־האַלט,
אֲשֶׁר־גָּרוּ בָהּ׃	וואס זיי האבען זיך אויפ־געהאַלטען אין איהר.
5. וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי	5. און איך האב אויך געהערט
אֶת־נַאֲקַת	דאס יאַמערען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר מִצְרַיִם	וואס די מצרים
מַעֲבִדִים אֹתָם	מאַכען זיי אַרבייטען,
וָאֶזְכֹּר אֶת־בְּרִיתִי׃	און איך האב געדיינקט וועגען מיין בונד.
6. לָכֵן	6. דאַרום
אֱמֹר לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל	זאָג צו די קינדער ישראל:
אֲנִי יְהוָה	איך בין דער עוויגער,
וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך אַרויס־פיהרען
מִתַּחַת סִבְלֹת מִצְרָיִם	פון אונטער די שווערע אַרבייטען פון מצרים,
וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך רעטען
מֵעֲבֹדָתָם	פון זייער דינסט,
וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך ערלייזען
בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה	מיט איין אויס־געשטרעק־טען אַרם
וּבִשְׁפָטִים גְּדֹלִים׃	און מיט גרויסע שטראָף־געריכטען.
7. וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם	7. און איך וועל אייך נעהמען צו מיר פיר אַ פאלק,
וְהָיִיתִי לָכֶם	און איך וועל זיין צו אייך
לֵאלֹהִים	פיר אַ גאט,
וִידַעְתֶּם	און איהר וועט וויסען,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דאס איך בין דער עוויגער אייער גאט,
הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם	וועלכער פיהרט אייך ארויס
מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרָיִם׃	פון אונטער די שווערע אַרבייטען פון מצרים.
8. וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם	8. און איך וועל אייך ברייגגען
אֶל־הָאָרֶץ	צו די לאַנד,
אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי	וואס איך האב אויפגעהויבען מיין האַנד(צו שווערען)
לָתֵת אֹתָהּ	איהר צו געבען
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו אברהם, צו יצחק, און צו יעקב,

וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם	און איך וועל איהר געבען צו אייך
מוֹרָשָׁה	(פיר) איין ערב.
אֲנִי יְהֹוָה׃	איך, דער עוויגער!
9. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן	9. און משה האט אזוי גערעט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְלֹא שָׁמְעוּ	אָבער זיי האבען ניט געהערט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה
מִקֹּצֶר רוּחַ	פון [1]קורצען־געמיטה
וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה׃	און פון שווערע אַרבייט.
10. וַיְדַבֵּר יְהֹוָה	10. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
11. בֹּא דַבֵּר אֶל־פַּרְעֹה	11. קום, רייד צו פרעה,
מֶלֶךְ מִצְרָיִם	דעם קעניג פון מצרים,
וִישַׁלַּח	דאס ער זאל אַרויס־שיקען
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאַרְצוֹ׃	פון זיין לאנד.
12. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	12. און משה האט גערעט
לִפְנֵי יְהֹוָה	פאר דעם עוויגען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	זעה, די קינדער ישראל
לֹא־שָׁמְעוּ אֵלַי	האבען מיר ניט צו געהערט,
וְאֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי פַרְעֹה	[2]און ווי זאָל מיר פרעה הערען?
וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם׃	און איך בין (דאָך מיט) אונבעשניטענע ליפען[3].
13. וַיְדַבֵּר יְהֹוָה	13. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
וַיְצַוֵּם	און ער האט זיי בעפוילען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל
וְאֶל־פַּרְעֹה	און צו פרעה,
מֶלֶךְ מִצְרָיִם	דעם קעניג פון מצרים,
לְהוֹצִיא	אַרויס־צו־פיהרען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון די לאַנד מצרים.
שני	שני
14. אֵלֶּה רָאשֵׁי	14. דיזע זיינען די הייפטער
בֵית־אֲבֹתָם	פון זייער פעטערליכע הויז:

בְּנֵי רְאוּבֵן	די זיהן פון ראובן,
בְּכֹר יִשְׂרָאֵל	דער ערסט־געבאָרענער פון ישראל,
חֲנוֹךְ וּפַלּוּא	(זיינען געווען): חניך און פלוא,
חֶצְרוֹן וְכַרְמִי	חצרון און כרמי;
אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת רְאוּבֵן	דיזע זיינען די פאמיליען פון ראובן.
15. וּבְנֵי שִׁמְעוֹן	15. און די זיהן פון שמעון (זיינען געווען):
יְמוּאֵל וְיָמִין וְאֹהַד	ימואל, און ימין, און אוהד,
וְיָכִין וְצֹחַר	און יכין און צוחר,
וְשָׁאוּל בֶּן־הַכְּנַעֲנִית	און שאול, דער זוהן פון דער כנענית;
אֵלֶּה	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת שִׁמְעוֹן׃	די פאַמיליען פון שמעון.
16. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	16. און דיזע זיינען די נעמען
בְנֵי־לֵוִי	פון לוי'ס זיהן,
לְתֹלְדֹתָם	נאך זייערע געשלעכטער:
גֵּרְשׁוֹן וּקְהָת וּמְרָרִי	גרשון, און קהת און מררי;
וּשְׁנֵי חַיֵּי לֵוִי	און די לעבענ'ס יאָהרען פון לוי (זיינען געווען)
שֶׁבַע וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃	הונדערט און זיבען און דרייסיג יאָהר.
17. בְּנֵי גֵרְשׁוֹן	17. די זיהן פון גרשון (זיינען געווען):
לִבְנִי וְשִׁמְעִי	לבני און שמעי,
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃	נאך זייערע פאמיליען.
18. וּבְנֵי קְהָת	18. און די זיהן פון קהת (זיינען געווען):
עַמְרָם וְיִצְהָר	עמרם, און יצהר,
וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל	און חברון און עוזיאל;
וּשְׁנֵי חַיֵּי קְהָת	און די לעבענ'ס יאָהרען פון קהת (זיינען געווען)
שָׁלֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃	הונדערט און דריי און דרייסיג יאָהר.
19. וּבְנֵי מְרָרִי	19. און די זיהן פון מררי (זיינען געווען):
מַחְלִי וּמוּשִׁי	מחלי און מושי;
אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי	דיזע זיינען די פאַמיליען פון לוי.
לְתֹלְדֹתָם׃	נאך זייערע געשלעכטער.
20. וַיִּקַּח עַמְרָם	20. און עמרם האט גענומען
אֶת־יוֹכֶבֶד דֹּדָתוֹ	יוכבד, זיין [4]טאַנטע,
לוֹ לְאִשָּׁה	צו זיך פיר אַ פרוי,
וַתֵּלֶד לוֹ	און זי האט געבאָרען צו איהם
אֶת־אַהֲרֹן	אהרן

1) אונמוטה, נידערשלאָגענהייט. אונגעדולד. 2) טאָ ווי־זשע זאל א. ז. וו. 3) ד. ה. אַ שטאַמלער. 4) מוהמע,

וְאֶת־מֹשֶׁה	און משה,
וּשְׁנֵי חַיֵּי עַמְרָם	און די לעבענ'ס יאָהרען פון עמרם (זיינען געווען)
שֶׁבַע וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃	הונדערט און זיבען און דרייסיג יאָהר.
21. וּבְנֵי יִצְהָר	21. און די זיהן פון יצהר (זיינען געווען):
קֹרַח וָנֶפֶג וְזִכְרִי׃	קרח, און נפג, און זכרי.
22. וּבְנֵי עֻזִּיאֵל	22. און די זיהן פון עוזיאל (זיינען געווען):
מִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן	מישאל און אלצפן
וְסִתְרִי׃	און סתרי.
23. וַיִּקַּח אַהֲרֹן	23. און אהרן האט גענומען
אֶת־אֱלִישֶׁבַע	אלישבע,
בַּת־עַמִּינָדָב	די טאכטער פון עמינדב,
אֲחוֹת נַחְשׁוֹן	די שוועסטער פון נחשון,
לוֹ לְאִשָּׁה	צו זיך פיר אַ פרוי,
וַתֵּלֶד לוֹ	און זי האט געבארען צו איהם:
אֶת־נָדָב	נדב
וְאֶת־אֲבִיהוּא	און אביהוא,
אֶת־אֶלְעָזָר	אלעזר
וְאֶת־אִיתָמָר׃	און איתמר.
24. וּבְנֵי קֹרַח	24. און די זיהן פון קרח (זיינען געווען):
אַסִּיר וְאֶלְקָנָה	אסיר, און אלקנה,
וַאֲבִיאָסָף	און אביאסף;
אֵלֶּה	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַקָּרְחִי׃	די פאַמיליען פון קרח.
25. וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן	25. און אלעזר אהרן'ס זוהן
לָקַח־לוֹ	האט זיך גענומען
מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל	פון פוטיאל'ס טעכטער,
לוֹ לְאִשָּׁה	צו זיך פיר אַ פרוי,
וַתֵּלֶד לוֹ	און זי האט געבאָרען צו איהם
אֶת־פִּינְחָס	פינחס;
אֵלֶּה רָאשֵׁי	דיזע זיינען די הייפטער
אֲבוֹת הַלְוִיִּם	פון די (שטאַם)-פעטער פון די לוים
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃	נאך זייערע פאַמיליען.
26. הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה	26. דאס איז אהרן און משה,
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם	וואס דער עוויגער האט געזאגט צו זיי:

הוֹצִיאוּ	פיהרט ארויס
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון די לאַנד מצרים
עַל־צִבְאֹתָם׃	נאך זייערע [1]העערען.
27. הֵם הַמְדַבְּרִים	27. דיזע זיינען עס, וועלכע האבען גערעט
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה,
מֶלֶךְ־מִצְרַיִם	דעם קעניג פון מצרים,
לְהוֹצִיא	אום אַרויס-צופיהרען
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מִמִּצְרָיִם	פון מצרים,
הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃	דאס איז משה און אהרן.
28. וַיְהִי	28. און עס איז געווען,
בְּיוֹם	אין דעם טאג,
דִּבֶּר יְהוָה	(וואס) דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין די לאַנד מצרים,
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
29. וַיְדַבֵּר יְהוָה	29. דאס דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה
לֵּאמֹר	זאָגענדיג:
אֲנִי יְהוָה	איך בין דער עוויגער!
דַּבֵּר אֶל־פַּרְעֹה	רייד צו פרעה,
מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דעם קעניג פון מצרים,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ׃	אַלעס, וואס איך רייד צו דיר.
30. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	30. און משה האט געזאגט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען:
הֵן אֲנִי עֲרַל שְׂפָתַיִם	זעה, איך בין (מיט) אונבע־שניטענע ליפען,
וְאֵיךְ	און ווי
יִשְׁמַע אֵלַי פַּרְעֹה׃	זאל פרעה מיר צו הערען!

Cap. VII.

ז

1. וַיֹּאמֶר יְהוָה	1. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
רְאֵה	זעה,
נְתַתִּיךָ אֱלֹהִים	איך האב דיך [2]געמאכט (פיר) אַ [3]גאט
לְפַרְעֹה	צו פרעה,

1) חיל; קריגס-שאַארען. 2) געגעבען, געזעצט. 3) ד. ה. אַ פאָרשפרעכער, דער, וואס זאגט דעם רעדנער (נביא), וואס צוריידען.

וְאַהֲרֹן אָחִיךָ	און אהרן, דיין ברודער,
יִהְיֶה נְבִיאֶךָ׃	וועט זיין דיין פּראָפעט.
2. אַתָּה תְדַבֵּר	2. דו וועסט ריידען
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ	אַלעס, וואס איך וועל דיר בעפֿוילען,
וְאַהֲרֹן אָחִיךָ	און אהרן, דיין ברודער,
יְדַבֵּר אֶל־פַּרְעֹה	וועט ריידען צו פרעה,
וְשִׁלַּח	דאס ער זאָל אַרויס־שיקען
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאַרְצוֹ׃	פון זיין לאַנד.
3. וַאֲנִי אַקְשֶׁה	3. אָבער איך וועל האַרט מאַכען
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה׳ס האַרץ,
וְהִרְבֵּיתִי אֶת־אֹתֹתַי	און איך וועל מעהרען מיינע צייכענס
וְאֶת־מוֹפְתַי	און מיינע וואונדער
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין די לאַנד מצרים.
4. וְלֹא־יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פַּרְעֹה	4. און פרעה וועט אייך ניט צו־העֹרען,
וְנָתַתִּי אֶת־יָדִי	און איך וועל לייגען מיין האַנד
בְּמִצְרָיִם	אויף מצרים,
וְהוֹצֵאתִי אֶת צִבְאֹתַי	און איך וועל אַרויס־פיהרען מיינע [1]העערען,
אֶת־עַמִּי	מיין פאָלק,
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון די לאַנד מצרים
בִּשְׁפָטִים גְּדֹלִים׃	מיט גרויסע שטראָף־געריכטען.
5. וְיָדְעוּ מִצְרַיִם	5. און די מצרים וועלען וויסען
כִּי־אֲנִי יְהוָֹה	דאס איך בין דער עוויגער,
בִּנְטֹתִי אֶת־יָדִי	ווען איך וועל אויס־שטרעקען מיין האַנד
עַל־מִצְרָיִם	איבער מצרים,
וְהוֹצֵאתִי	און איך וועל אַרויס־פיהרען
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מִתּוֹכָם׃	פון צווישען זיי.
6. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	6. און משה און אהרן האָבען (עס) געטאָן;
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֹתָם	ווי דער עוויגער האט זיי בעפוילען,
כֵּן עָשׂוּ׃	אַזוי האָבען זיי געטאָן.
7 וּמֹשֶׁה בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה	7. און משה (איז געווען) אַכציג יאָהר אַלט

וְאַהֲרֹן בֶּן־שָׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה	און אהרן (איז געווען) דריי און אַכציג יאָהר אַלט,
בְּדַבְּרָם אֶל־פַּרְעֹה׃	ווען זיי האָבען גערעדט צו פרעה.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
8 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	8. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה
וְאֶל־אַהֲרֹן	און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
9. כִּי יְדַבֵּר אֲלֵכֶם פַּרְעֹה	9. ווען פרעה וועט ריידען צו אייך,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
תְּנוּ לָכֶם מוֹפֵת	[2]מאַכט אייך אַ וואונדער!
וְאָמַרְתָּ אֶל־אַהֲרֹן	דאַן זאָלסט׳ו זאָגען צו אהרן:
קַח אֶת־מַטְּךָ	נעהם דיין שטעקען,
וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי־פַרְעֹה	און וואַרף (איהם) פאַר פרעה;
יְהִי לְתַנִּין׃	ער וועט ווערען צו אַ שלאַנג.
10. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	10. און משה און אהרן זיינען געקומען
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה,
וַיַּעֲשׂוּ כֵן	און זיי האָבען אַזוי געטאָן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען,
וַיַּשְׁלֵךְ אַהֲרֹן	און אהרן האט געוואָרפען
אֶת־מַטֵּהוּ	זיין שטעקען
לִפְנֵי פַרְעֹה	פאַר פרעה
וְלִפְנֵי עֲבָדָיו	און פאַר זיינע קנעכט,
וַיְהִי לְתַנִּין׃	און ער איז געוואָרען צו אַ שלאַנג.
11. וַיִּקְרָא גַּם־פַּרְעֹה	11. און פרעה האט אויך גערופען
לַחֲכָמִים	[צו] די קלוגע לייטע
וְלַמְכַשְּׁפִים	און [צו] די צויבערער,
וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵם	און זיי האָבען אויך געמאַכט,
חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם	די [3]בילדער־שריפט געלעהרטע פון מצרים,
בְּלַהֲטֵיהֶם	דורך זייערע [4]געהיים־קונסטען
כֵּן׃	אַזוי.
12. וַיַּשְׁלִיכוּ	12. און זיי האָבען געוואָרפען
אִישׁ מַטֵּהוּ	יעדער זיין שטעקען,
וַיִּהְיוּ לְתַנִּינִם	און זיי זיינען געוואָרען צו שלאַנגען,
וַיִּבְלַע מַטֵּה־אַהֲרֹן	און אהרן׳ס שטעקען האט איינגעשלונגען
אֶת־מַטֹּתָם׃	זייערע שטעקענס.

1) חיל, ד. ה. פאָלקס־אַבטהיילונגען. 2) גיט, ווייזט. 3) געהיים־דייטער. 4) בעשווערונגען, בלענד־ווערק.

13. וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה	13 און פרעה'ס האַרץ האט זיך [1]געשטאַרקט,
וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם	און ער האט זיי ניט צו געהערט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָֹה׃	ווי דער עוויגער האט גערעט.
14 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	14 און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה	[2]שווער איז פרעה'ס האַרץ,
מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם׃	ער וויל ניט אַרויס־שיקען דאס פאלק.
15. לֵךְ אֶל־פַּרְעֹה	15. גיי צו פרעה
בַּבֹּקֶר	דעס־מאָרגענס,
הִנֵּה יֹצֵא הַמַּיְמָה	זעה, ער גייט צום וואסער,
וְנִצַּבְתָּ לִקְרָאתוֹ	און דו זאלסט זיך שטעלען ענטגעגען איהם
עַל־שְׂפַת הַיְאֹר	ביים ברעג פון דעם פלוס,
וְהַמַּטֶּה	און דעם שטעקען,
אֲשֶׁר־נֶהְפַּךְ לְנָחָשׁ	וועלכער איז [3]פערוואַנדעלט געוואָרען צו אַ שלאַנג,
תִּקַּח בְּיָדֶךָ׃	זאָלסט'ו נעהמען אין דיין האַנד.
16. וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	16. און דו זאָלסט זאגען צו איהם:
יְהוָֹה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים	דער עוויגער, דער גאט פון די עברים,
שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר	האט מיך געשיקט צו דיר צו זאָגען:
שַׁלַּח אֶת־עַמִּי	שיק אַרויס מיין פאָלק,
וְיַעַבְדֻנִי בַּמִּדְבָּר	דאס זיי זאלען מיר דינען אין דער וויסטע!
וְהִנֵּה	און זעה,
לֹא־שָׁמַעְתָּ עַד־כֹּה׃	דו האסט ניט געהערט ביז [4]יעצט.
17. כֹּה אָמַר יְהוָֹה	17. אַזוי האט געזאגט דער עוויגער:
בְּזֹאת תֵּדַע	דורך דיזעס וועסט'ו וויסען,
כִּי אֲנִי יְהוָֹה	דאס איך בין דער עוויגער!
הִנֵּה אָנֹכִי מַכֶּה	זעה, איך וועל שלאָגען
בַּמַּטֶּה אֲשֶׁר־בְּיָדִי	מיט'ן שטעקען, וואס איז אין מיין האַנד,
עַל־הַמַּיִם	אויף דאס וואַסער,
אֲשֶׁר בַּיְאֹר	וועלכעס איז אין דעם פלוס,
וְנֶהֶפְכוּ לְדָם׃	און עס וועט [3]פערוואַנדעלט ווערען אין בלוט.
18 וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאֹר	18. און די פיש, וועלכע איז אין דעם פלוס,
תָּמוּת	וועט שטאַרבען,
וּבָאַשׁ הַיְאֹר	און דער פלוס וועט שטינקען,
וְנִלְאוּ מִצְרַיִם	און די מצרים ווערען זיך [5]עקלען
לִשְׁתּוֹת מַיִם	צו טרינקען וואסער
מִן־הַיְאֹר׃	פון דעם פלוס.
19 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	19. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:

אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן	זאָג צו אהרן:
קַח מַטְּךָ	נעהם דיין שטעקען,
וּנְטֵה־יָדְךָ	און [6]נייג דיין האַנד
עַל־מֵימֵי מִצְרַיִם	איבער די וואַסערען פון מצרים
עַל־נַהֲרֹתָם	איבער זייערע שטראָמען,
עַל־יְאֹרֵיהֶם	איבער זייערע פלוסען,
וְעַל־אַגְמֵיהֶם	און איבער זייערע [7]טייכען,
וְעַל כָּל־מִקְוֵה מֵימֵיהֶם	און איבער יעדע פערזאַמלונג פון זייערע וואַסערען,
וְיִהְיוּ־דָם	און זיי וועלען ווערען בלוט,
וְהָיָה דָם	און עס וועט זיין בלוט
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	אין די גאַנצע לאנד מצרים,
וּבָעֵצִים וּבָאֲבָנִים׃	און אין די הילצערנע און אין די שטיינערנע(געפעס).
20. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	20. און משה און אהרן האבען געטאָן אַזוי,
כַּאֲשֶׁר ׀ צִוָּה יְהוָֹה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען,
וַיָּרֶם בַּמַּטֶּה	און ער האט אויפ־געהויבען [מיט] דעם שטעקען,
וַיַּךְ אֶת־הַמַּיִם	און ער האט געשלאָגען דאס וואַסער,
אֲשֶׁר בַּיְאֹר	וועלכעס איז געוועזען אין דעם פלוס,
לְעֵינֵי פַרְעֹה	פאר די אויגען פון פרעה
וּלְעֵינֵי עֲבָדָיו	און פאר די אויגען פון זיינע קנעכט,
וַיֵּהָפְכוּ	און עס איז [3]פערוואַנדעלט געוואָרען
כָּל־הַמַּיִם	דאס גאַנצע וואַסער
אֲשֶׁר־בַּיְאֹר	וועלכעס איז געוועזען אין דעם פלוס,
לְדָם׃	אין בלוט.
21 וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאֹר	21. און די פיש, וועלכע איז געוועזען אין דעם פלוס,
מֵתָה	איז געשטאָרבען,
וַיִּבְאַשׁ הַיְאֹר	און דער פלוס האט גע־שטונקען,
וְלֹא־יָכְלוּ מִצְרַיִם	און די מצרים האבען ניט געקענט
לִשְׁתּוֹת מַיִם	[צו] טרינקען וואַסער
מִן־הַיְאֹר	פון דעם פלוס;
וַיְהִי הַדָּם	און דאס בלוט איז געוועזען
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין די גאַנצע לאַנד מצרים.
22. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	22. און עס האבען (אויך) אַזוי געמאַכט
חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם	די בילדער־שריפט געלעהר־טע פון מצרים
בְּלָטֵיהֶם	דורך זייערע געהיים־קונסטען,

1) פערהארטעט. 2) פערשטאָקט, האַרט, אײַנגעשפּאַרט, פערעקשנ'ט. 3) אומגעקעהרט. 4) היערהער, 5) מיד ווערען, איבערדריסיג ווערען. 6) שטרעק-אויס. 7) זומפּען, אָזערעס.

וַיֶּחֱזַק לֵב־פַּרְעֹה	און פרעה'ס האַרץ האט זיך געשטאַרקט,
וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם	און ער האט זיי ניט צו געהערט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָֹה׃	ווי דער עוויגער האט גערעט.
23. וַיִּפֶן פַּרְעֹה	23. און פרעה האט זיך געווענדעט,
וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ	און ער איז געקומען צו זיין הויז,
וְלֹא־שָׁת לִבּוֹ	און ער האט ניט [1]געקעהרט זיין האַרץ
גַּם־לָזֹאת׃	אויך צו דיזעס.
24. וַיַּחְפְּרוּ כָל־מִצְרַיִם	24. און אַלע מצרים האבען געגראָבען
סְבִיבֹת הַיְאֹר	אַרום דעם פלוס
מַיִם לִשְׁתּוֹת	וואַסער צו טרינקען,
כִּי לֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת	דען זיי האבען ניט געקענט טרינקען
מִמֵּימֵי הַיְאֹר׃	פון דאָס וואַסער פון דעם פלוס.
25. וַיִּמָּלֵא	25. און עס זיינען פול געוואָרען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
אַחֲרֵי הַכּוֹת־יְהוָֹה	נאָכדעם ווי דער עוויגער האט געשלאָגען
אֶת־הַיְאֹר׃	דעם פלוס.
26 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	26. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
בֹּא אֶל־פַּרְעֹה	קום צו פרעה,
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	און דו זאָלסט זאָגען צו איהם:
כֹּה אָמַר יְהוָֹה	אַזוי האט געזאגט דער עוויגער:
שַׁלַּח אֶת־עַמִּי	שיק אַרויס מיין פאָלק,
וְיַעַבְדֻנִי׃	דאָס זיי זאלען מיר דינען.
27. וְאִם־מָאֵן אַתָּה	27. און אויב דו ווילסט ניט
לְשַׁלֵּחַ	אַרויס־שיקען,
הִנֵּה אָנֹכִי נֹגֵף	זעה, (דאַן) פלאָג איך
אֶת־כָּל־גְּבוּלְךָ	דיין גאַנצען [2]גרענעץ
בַּצְפַרְדְּעִים׃	מיט פרעש.
28. וְשָׁרַץ הַיְאֹר	28. און דער פלוס וועט ווימעלען
צְפַרְדְּעִים	(מיט) פרעש,
וְעָלוּ	און זיי וועלען אויפגיין,
וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ	און זיי וועלען קומען אין דיין הויז,
וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ	און אין דיין שלאָף־צימער,
וְעַל־מִטָּתֶךָ	און אויף דיין בעט,
וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ	און אין די הויז פון דיינע קנעכט,
וּבְעַמֶּךָ	און אונטער דיין פאָלק,

וּבְתַנּוּרֶיךָ	און אין דיינע אויווענס
וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ׃	און אין דיינע [3]טייג־שיסלען.
29. וּבְכָה וּבְעַמְּךָ	29. און אויף דיר, און אויף דיין פאָלק,
וּבְכָל־עֲבָדֶיךָ	און אויף אַלע דיינע קנעכט
יַעֲלוּ הַצְפַרְדְּעִים׃	וועלען אויפגיין די פרעש.

ח
Cap. VIII.

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן	זאָג צו אהרן:
נְטֵה אֶת־יָדְךָ	נייג דיין האַנד
בְּמַטֶּךָ	מיט דיין שטעקען
עַל־הַנְּהָרֹת	איבער די שטראָמען,
עַל־הַיְאֹרִים	איבער די פלוסען,
וְעַל־הָאֲגַמִּים	און איבער די טייכען,
וְהַעַל	און ברייננ אַרויף
אֶת־הַצְפַרְדְּעִים	די פרעש
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	איבער דאס לאַנד מצרים.
2. וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ	2. און אהרן האט גענייגט זיין האַנד
עַל מֵימֵי מִצְרָיִם	איבער די וואַסערען פון מצרים,
וַתַּעַל הַצְּפַרְדֵּעַ	און [4]די פרעש זיינען אויפגעגאַנגען,
וַתְּכַס	[5]און זיי האבען בעדעקט
אֶת־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	דאס לאַנד מצרים.
3. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	3. און עס האבען (אויך) אַזוי געמאַכט
הַחַרְטֻמִּים	די בילדער־שריפט גע־לעהרטע
בְּלָטֵיהֶם	דורך זייערע געהיים־קונסטען,
וַיַּעֲלוּ	און זיי האבען אַרויף־געבראַכט
אֶת־הַצְפַרְדְּעִים	די פרעש
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	איבער דאס לאַנד מצרים.
4. וַיִּקְרָא פַרְעֹה	4. און פרעה האט גערופען
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן	[צו] משה און [צו] אהרן
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הַעְתִּירוּ אֶל־יְהוָֹה	בעט צו דעם עוויגען,
וְיָסֵר הַצְפַרְדְּעִים	דאס ער זאָל [6]דערווייטערען די פרעש
מִמֶּנִּי וּמֵעַמִּי	פון מיר און פון מיין פאָלק,
וַאֲשַׁלְּחָה אֶת־הָעָם	דאַן וועל איך אַרויס־שיקען דאס פאָלק,
וְיִזְבְּחוּ לַיהוָֹה׃	דאס זיי זאלען שלאַכטען צו דעם עוויגען.
5. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	5. און משה האט געזאגט

1) ד. ה. ער האט דאַרויף אויך ניט געאַכטעט. 2) געביעט, לאַנד. 3) מולטערס, ברויט־דוויזעס, באַקטרעגע. 4) דער פראָש איז אויפגעגאַנגען. 5) ער האט. 6) אַוועקנעהמען.

לְפַרְעֹה	צו פרעה:
הִתְפָּאֵר עָלַי	[1]בעשטים איבער מיר,
לְמָתַי ׀ אַעְתִּיר לְךָ	אויף ווען זאל איך בעטען פיר דיך,
וְלַעֲבָדֶיךָ וּלְעַמְּךָ	און פיר דיינע קנעכט, און פיר דיין פאלק
לְהַכְרִית הַצְפַרְדְּעִים	צו [2]פערשניידען די פרעש
מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ	פון דיר און פון דיינע הייזער
רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה׃	נור אין פלוס זאלען זיי בלייבען?
6. וַיֹּאמֶר	6. און ער האט געזאגט:
לְמָחָר	אויף מארגען!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
כִּדְבָרְךָ	(זאל זיין) ווי דיין ווארט! -
לְמַעַן תֵּדַע	אום דו זאלסט וויסען,
כִּי־אֵין כַּייָ אֱלֹהֵינוּ׃	דאס עס איז ניט'א ווי דער עוויגער אונזער גאט.
חֲמִישִׁי	חמישי
7. וְסָרוּ הַצְפַרְדְּעִים	7. און די פרעש ווערען זיך [3]אבקעהרען
מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ	פון דיר און פון דיינע הייזער,
וּמֵעֲבָדֶיךָ וּמֵעַמֶּךָ	און פון דיינע קנעכט, און פון דיין פאלק,
רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה׃	נור אין דעם פלוס ווערען זיי בלייבען.
8. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	8. און משה און אהרן זיינען ארויס-געגאנגען
מֵעִם פַּרְעֹה	פון פרעה,
וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְיָ	און משה האט געשריען צו דעם עוויגען
עַל־דְּבַר הַצְפַרְדְּעִים	וועגען די פרעש,
אֲשֶׁר־שָׂם לְפַרְעֹה׃	וועלכע ער האט געבראכט איבער פרעה.
9. וַיַּעַשׂ יְהוָה	9. און דער עוויגער האט געטאן
כִּדְבַר מֹשֶׁה	ווי משה'ס ווארט,
וַיָּמֻתוּ הַצְפַרְדְּעִים	און עס זיינען געשטארבען די פרעש
מִן־הַבָּתִּים	פון די הייזער,
מִן־הַחֲצֵרֹת	פון די הייפען
וּמִן־הַשָּׂדֹת׃	און פון די פעלדער.
10. וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם	10. און מען האט זיי אויפגעהייפט
חֳמָרִם חֳמָרִם	הייפענס הייפענס,
וַתִּבְאַשׁ הָאָרֶץ׃	און דאס לאנד האט געשטונקען.
11. וַיַּרְא פַּרְעֹה	11. און ווען פרעה האט געזעהן,
כִּי הָיְתָה הָרְוָחָה	דאס עס איז געווארען א [4]בעסערונג,
וְהַכְבֵּד אֶת־לִבּוֹ	האט ער שווער געמאכט זיין הארץ,
וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם	און ער האט זיי ניט צוגעהערט.
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט גערעדט.
12. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן	זאג צו אהרן:
נְטֵה אֶת־מַטְּךָ	נייג דיין שטעקען,
וְהַךְ אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ	און שלאג די שטויב פון דער ערד,
וְהָיָה לְכִנִּם	און עס וועט ווערען צו לייז,
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס גאנצע לאנד מצרים.
13. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	13. און זיי האבען אזוי געטאן;
וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ	און אהרן האט גענייגט זיין האנד
בְמַטֵּהוּ	מיט זיין שטעקען,
וַיַּךְ אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ	און ער האט געשלאגען די שטויב פון דער ערד,
וַתְּהִי הַכִּנָּם	און די לייז זיינען געווען
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה	אויף די מענש(ען) און אויף די פיה,
כָּל־עֲפַר הָאָרֶץ	דאס גאנצע שטויב פון דער ערד
הָיָה כִנִּים	איז געווארען לייז
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס גאנצע לאנד מצרים.
14. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	14. און עס האבען (אויך) אזוי געמאכט
הַחַרְטֻמִּים	די בילדער־שריפט געלעהרטע
בְּלָטֵיהֶם	מיט זייערע געהיים-קונסטען
לְהוֹצִיא אֶת־הַכִּנִּים	ארויס־צו־ברייגגען די לייז
וְלֹא יָכֹלוּ	און זיי האבען ניט געקענט,
וַתְּהִי הַכִּנָּם	און די לייז זיינען געווען
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה׃	אויף די מענש(ען) און אויף די פיה.
15. וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּים	15. און די בילדער־שריפט געלעהרטע האבען געזאגט
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה:
אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִוא	דאס איז גאט'ס פינגער!
וַיֶּחֱזַק לֵב־פַּרְעֹה	דאך האט זיך פרעה'ס הארץ געשטארקט,
וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם	און ער האט זיי ניט צוגעהערט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט גערעדט
16. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר	שטיי אויף פריה דעס־מארגענס,
וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה	און שטעל זיך פאר פרעה;
הִנֵּה יוֹצֵא הַמָּיְמָה	זעה, ער גייט ארויס צום וואסער,
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	און דו זאלסט זאגען צו איהם:
כֹּה אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאגט דער עוויגער:
שַׁלַּח עַמִּי	שיק ארויס מיין פאלק,

1) ערקלער מיר (ווי באר); ווער פערהערליכט פאר מיר. ד. ה. האב די עהרע צו בעשטימען (זעה געזעניוס); פערשאף דיר עהרע איבער מיר. זעה פהיליפזאהן. 2) פערטילגען. 3) וויכען. 4) ערלייכטערונג. 5) ד. ה. א געטליכע זאך

וַיַּעַבְדֻנִי׃	דאס זיי זאלען מיר דינען.
17. כִּי	17. דען
אִם אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ	אויב דו שיקסט ניט אַרויס
אֶת־עַמִּי	מיין פאָלק,
הִנְנִי מַשְׁלִיחַ בְּךָ	שיק איך אָן אויף דיר,
וּבַעֲבָדֶיךָ וּבְעַמְּךָ	און אויף דיינע קנעכט. און אויף דיין פאָלק,
וּבְבָתֶּיךָ	און אין דיינע הייזער
אֶת־הֶעָרֹב	דאַס [1]געווילד,
וּמָלְאוּ בָּתֵּי מִצְרַיִם	און עס וועלען פול זיין די הייזער פון מצרים
אֶת־הֶעָרֹב	מיט דעם [1]געווילד,
וְגַם הָאֲדָמָה	און אויך די ערד,
אֲשֶׁר־הֵם עָלֶיהָ׃	וואס זיי זיינען אויף איהר.
18. וְהִפְלֵיתִי	18. און איך וועל אבזאָנ־דערען
בַיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאָג
אֶת־אֶרֶץ גֹּשֶׁן	דאס לאַנד גשן,
אֲשֶׁר עַמִּי עֹמֵד עָלֶיהָ	וואס מיין פאָלק [2]שטייט אויף איהר,
לְבִלְתִּי הֱיוֹת־שָׁם	דאס דארט זאל ניט זיין
עָרֹב	[1]געווילד,
לְמַעַן תֵּדַע	אום דו זאָלסט וויסען,
כִּי אֲנִי יְהוָה	דאס איך בין דער עוויגער
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃	אין מיטען דער ערד.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
19. וְשַׂמְתִּי פְדֻת	19. און איך וועל מאכען איין [3]אַבזאָנדערונג
בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ	צווישען מיין פאָלק און צווישען דיין פאָלק,
לְמָחָר יִהְיֶה	אויף מאָרגען וועט זיין
הָאֹת הַזֶּה׃	דיזער צייכען.
20. וַיַּעַשׂ יְהוָה כֵּן	20. און דער עוויגער האט אַזוי געטאן,
וַיָּבֹא עָרֹב כָּבֵד	און אַ [4]שווערער [1]געווילד איז געקומען
בֵּיתָה פַרְעֹה	אין די הויז פון פרעה,
וּבֵית עֲבָדָיו	און (אין) די הויז פון זיינע קנעכט;
וּבְכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	און אין דאס גאַנצע לאַנד מצרים
תִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ	איז די ערד פערדאָרבען געוואָרען
מִפְּנֵי הֶעָרֹב׃	פון דעם [1]געווילד.
21. וַיִּקְרָא פַרְעֹה	21. און פרעה האט גערופען
אֶל־מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן	[צו] משה און [צו] אהרן,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:

לְכוּ	גייט,
זִבְחוּ לֵאלֹהֵיכֶם	שלאַכט צו אייער גאָט
בָּאָרֶץ׃	אים לאַנד.
22. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	22. און משה האט געזאגט:
לֹא נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן	עס איז ניט רעכט צו טהאָן אַזוי,
כִּי תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם	דען איין [5]אַבשיי פון די מצרים
נִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ	וועלען מיר שלאַכטען צום עוויגען, אונזער גאָט.
הֵן נִזְבַּח	זעה, (ווען) מיר וועלען שלאַכטען
אֶת תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם	איין [5]אַבשיי פון די מצרים
לְעֵינֵיהֶם	פאר זיי אין די אויגען,
וְלֹא יִסְקְלֻנוּ׃	וועלען זיי אונז ניט פערשטיינען?
23. דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	23. אַ וועג פון דריי טעג (רייזע)
נֵלֵךְ בַּמִּדְבָּר	וועלען מיר גיין אין דער וויסטע,
וְזָבַחְנוּ	און מיר וועלען שלאַכטען
לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ	צום עוויגען, אונזער גאט,
כַּאֲשֶׁר יֹאמַר אֵלֵינוּ׃	ווי ער וועט זאגען צו אונז.
24. וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה	24. און פרעה האט געזאגט:
אָנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם	איך וועל אייך אַרויס־שיקען
וּזְבַחְתֶּם	דאס איהר זאלט שלאַכטען
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	צו דעם עוויגען, אייער גאט,
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
רַק הַרְחֵק לֹא־ תַרְחִיקוּ לָלֶכֶת	נור איהר זאלט ניט צו ווייט אַוועג־גיין;
הַעְתִּירוּ בַּעֲדִי׃	בעט פיר מיר!
25. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	25. און משה האט געזאגט:
הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵא	זעה, איך גיי אַרויס
מֵעִמָּךְ	פון דיר,
וְהַעְתַּרְתִּי אֶל־יְהוָה	און איך וועל בעטען צו דעם עוויגען,
וְסָר הֶעָרֹב מִפַּרְעֹה	און דאס [1]געווילד וועט זיך אָבקעהרען פון פרעה,
מֵעֲבָדָיו וּמֵעַמּוֹ	פון זיינע קנעכט און פון זיין פאָלק
מָחָר	מאָרגען,
רַק	נור
אַל־יֹסֵף פַּרְעֹה הָתֵל	זאל פרעה מעהר ניט [6]שפּאָטען
לְבִלְתִּי שַׁלַּח	ניט אַרויס־צו־שיקען
אֶת־הָעָם	דאס פאָלק
לִזְבֹּחַ לַיהוָה׃	צו שלאַכטען צום עוויגען.

1) אַ געמיש פון טהירען; אונגעציפער; קעפער. 2) האַלט זיך אויף. 3) אַבשיד, אבטיילונג, אונטערשייד; אויס־לייזונג. 4) גרויסען. 5) אונוווירדיגקייט. זעה בראשית מ״ו 34. 6) אָבנאַרען, בעטריגען.

26. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה	26. און משה איז ארויס־געגאנגען
מֵעִם פַּרְעֹה	פון פרעה,
וַיֶּעְתַּר אֶל־יְהוָה׃	און ער האט געבעטען צו דעם עוויגען.
27. וַיַּעַשׂ יְהוָה	27. און דער עוויגער האט געטאָן
כִּדְבַר מֹשֶׁה	ווי משה'ס וואָרט,
וַיָּסַר הֶעָרֹב מִפַּרְעֹה	און ער האט [1]דערוויטערט דאס געווילד פון פרעה,
מֵעֲבָדָיו וּמֵעַמּוֹ	פון זיינע קנעכט און פון זיין פאָלק,
לֹא נִשְׁאַר אֶחָד׃	איינער איז ניט געבליבען.
28. וַיַּכְבֵּד פַּרְעֹה	28. און פרעה האט שווער געמאַכט
אֶת־לִבּוֹ	זיין הארץ
גַּם בַּפַּעַם הַזֹּאת	אויך דיזען מאָל,
וְלֹא שִׁלַּח אֶת־הָעָם׃	און ער האט ניט ארויס־געשיקט דאס פאלק.

Cap. IX. ט

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
בֹּא אֶל־פַּרְעֹה	קום צו פרעה,
וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו	און דו זאָלסט ריידען צו איהם:
כֹּה־אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאָגט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי הָעִבְרִים	דער גאָט פון די עברים:
שַׁלַּח אֶת־עַמִּי	שיק אַרויס מיין פאָלק,
וְיַעַבְדֻנִי׃	דאס זיי זאלען מיר דינען.
2. כִּי אִם־מָאֵן אַתָּה	2. דען, אויב דו ווילסט ניט
לְשַׁלֵּחַ	(זיי) אַרויס־צו־שיקען,
וְעוֹדְךָ מַחֲזִיק בָּם׃	און דו האַלטסט זיי נאך,
3. הִנֵּה יַד־יְהוָה הוֹיָה	3. זעה (דאַן) וועט די האַנד פון דעם עוויגען זיין
בְּמִקְנְךָ	אויף דיינע פיה,
אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה	וואס איז אויפ'ן פעלד,
בַּסּוּסִים	אויף די פערד,
בַּחֲמֹרִים	אויף די אייזלען,
בַּגְּמַלִּים	אויף די קאמעלען,
בַּבָּקָר וּבַצֹּאן	אויף די רינדער און אויף די שאָף,
דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד׃	זעהר א שווערער פעסט.
4. וְהִפְלָה יְהוָה	4. און דער עוויגער וועט אָבזאָנדערען
בֵּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל	צווישען די פיה פון די ישראל,
וּבֵין מִקְנֵה מִצְרָיִם	און צווישען די פיה פון די מצרים,
וְלֹא יָמוּת	און עס וועט ניט שטארבען
מִכָּל־לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון אלעס, וואס געהערט צו די קינדער ישראל,
דָּבָר׃	(קיין) זאַך.
5. וַיָּשֶׂם יְהוָה מוֹעֵד	5. און דער עוויגער האט בעשטימט אַ צייט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה	מאָרגען וועט דער עוויגער טהאָן
הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך
בָּאָרֶץ׃	אין דאס לאַנד.
6. וַיַּעַשׂ יְהוָה	6. און דער עוויגער האט געטאָן
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך
מִמָּחֳרָת	[2]אויף מאָרגען,
וַיָּמָת	און עס איז געשטאָרבען
כֹּל מִקְנֵה מִצְרָיִם	אַלע פיה פון די מצרים,
וּמִמִּקְנֵה בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	אבער פון די פיה פון די קינדער ישראל
לֹא־מֵת אֶחָד׃	איז ניט איינע געשטאָרבען.
7. וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה	7. און פרעה האט געשיקט,
וְהִנֵּה לֹא־מֵת	און זעה, עס איז ניט געשטאָרבען
מִמִּקְנֵה יִשְׂרָאֵל	פון די פיה פון די ישראל
עַד־אֶחָד	אויך (ניט) איינע,
וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה	און פרעה'ס האַרץ איז שווער געוואָרען,
וְלֹא שִׁלַּח אֶת־הָעָם׃	און ער האט ניט אַרויס־געשיקט דאס פאלק.
8. וַיֹּאמֶר יְהוָה	8. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן:
קְחוּ לָכֶם	נעהמט אייך
מְלֹא חָפְנֵיכֶם	אייערע פולע הויפענס
פִּיחַ כִּבְשָׁן	[3]רוס פון איין [4]אוווען,
וּזְרָקוֹ מֹשֶׁה	און משה זאל עס וואַרפען
הַשָּׁמַיְמָה	צום הימעל
לְעֵינֵי פַרְעֹה׃	פאר פרעה'ס אויגען.
9. וְהָיָה לְאָבָק	9. און עס וועט ווערען צו שטויב
עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	איבער דאס גאַנצע לאַנד מצרים,
וְהָיָה עַל־הָאָדָם	און עס וועט זיין אויף די (מענשען)
וְעַל הַבְּהֵמָה	און אויף די פיה
לִשְׁחִין	צו איין [5]ענטצינדונג,
פֹּרֵחַ אֲבַעְבֻּעֹת	(וועלכע) [6]בריכט אויס (אין) [7]בלאָטערען
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס גאַנצע לאַנד מצרים.
10. וַיִּקְחוּ	10. און זיי האבען גענומען
אֶת־פִּיחַ הַכִּבְשָׁן	[3]רוס פון איין [4]אוווען,

1) אַוועג־גענומען, אַוועג-געשאַפט. 2) אויף דעם אַנדערען מארגען. 3) סאַזשע; אַש. 4) קאלך אייווען, שמעלץ אייווען. 5) ענטצינדליכער געשוויר, קרעץ. 6) בליהט. 7) בראָזען.

וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי פַרְעֹה	און זיי האבען זיך גע־שטעלט פאר פרעה,
וַיִּזְרֹק אֹתוֹ מֹשֶׁה	און משה האט עס גע־װארפען
הַשָּׁמָיְמָה	צום הימעל,
וַיְהִי	און עס איז געװארען
שְׁחִין אֲבַעְבֻּעֹת	(צו) איין ענטצינדונג (און) בלאטערען,
פֹּרֵחַ	(װעלכע) האבען אויס־געבראכען
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה׃	אויף די מענש(ען) און אויף די פיה.
11. וְלֹא־יָכְלוּ הַחַרְטֻמִּים לַעֲמֹד	11. און די בילדער־שריפט געלעהרטע האבען ניט געקענט שטעהן
לִפְנֵי מֹשֶׁה	פאר משה
מִפְּנֵי הַשְּׁחִין	װעגען די ענטצינדונג,
כִּי־הָיָה הַשְּׁחִין	דען די ענטצינדונג איז געװעזען
בַּחַרְטֻמִּם	אויף די בילדער־שריפט געלעהרטע
וּבְכָל־מִצְרָיִם׃	און אויף אלע מצרים.
12. וַיְחַזֵּק יְהוָה	12. און דער עװיגער האט געשטארקט
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה׳ס הארץ,
וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם	און ער האט זיי ניט צו געהערט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	װי דער עװיגער האט גערעט צו משה.
13. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	13. און דער עװיגער האט געזאגט צו משה:
הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר	שטיי אויף פריה דעם־מארגענס,
וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה	און שטעל זיך פאר פרעה,
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	און דו זאלסט זאגען צו איהם:
כֹּה־אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאגט דער עװיגער,
אֱלֹהֵי הָעִבְרִים	דער גאט פון די עברים:
שַׁלַּח אֶת־עַמִּי	שיק ארויס מיין פאלק,
וְיַעַבְדֻנִי׃	דאס זיי זאלען מיר דינען.
14. כִּי בַּפַּעַם הַזֹּאת	14. דען [אין] דיזען מאל
אֲנִי שֹׁלֵחַ	שיק איך
אֶת־כָּל־מַגֵּפֹתַי	אלע מיינע פלאגען
אֶל־לִבְּךָ	אין דיין הארצען,
וּבַעֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ	און אויף דיינע קנעכט און אויף דיין פאלק,
בַּעֲבוּר תֵּדַע	אום דו זאלסט װיסען,
כִּי אֵין כָּמֹנִי	דאס [1]עס איז ניט׳א מיין גלייכען
בְּכָל־הָאָרֶץ׃	אויף דער גאנצען ערד.
15. כִּי עַתָּה שָׁלַחְתִּי	15. דען איך װאלט יעצט אויס־געשטרעקט
אֶת־יָדִי	מיין האנד,

וָאַךְ אוֹתְךָ	און איך װאלט געשלאגען דיר
וְאֶת־עַמְּךָ	און דיין פאלק
בַּדָּבֶר	מיט דעם פעסט,
וַתִּכָּחֵד	דאס דו װאלסט פערטיליגט געװארען
מִן־הָאָרֶץ׃	פון דער ערד,
16 וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת	16. אבער װעגען דיזעס
הֶעֱמַדְתִּיךָ	האב איך דיר [2]געלאזען שטעהן,
בַּעֲבוּר הַרְאֹתְךָ	אום דיר צו װייזען
אֶת־כֹּחִי	מיין קראפט
וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי	און אום מען זאל [3]דער־ציילען מיין נאמען
בְּכָל־הָאָרֶץ׃	אויף דער גאנצער ערד.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
17. עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל	17. [אבער װען] דו [4]ער־הייבסט זיך נאך
בְּעַמִּי	איבער מיין פאלק
לְבִלְתִּי שַׁלְּחָם׃	זיי ניט ארויס־צושיקען,
18. הִנְנִי מַמְטִיר	18. זעה, (דאן) מאך איך רעגנען
כָּעֵת מָחָר	מארגען אין דיזע צייט
בָּרָד כָּבֵד מְאֹד	זעהר א שװערען האגעל,
אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמֹהוּ	װאס עס איז ניט געװעזען זיין גלייכען
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים
לְמִן־הַיּוֹם הִוָּסְדָה	פון דעם טאג, (װאס) זי איז געגרינדעט געװארען
וְעַד־עָתָּה׃	ביז יעצט.
19 וְעַתָּה שְׁלַח	19. און יעצט שיק
הָעֵז אֶת־מִקְנְךָ	[5]טרייב־צוזאמען דיינע פיה
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לְךָ	און אלעס, װאס געהערט צו דיר
בַּשָּׂדֶה	אין פעלד,
כָּל־הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה	אלע מענש(ען) און די פיה,
אֲשֶׁר־יִמָּצֵא בַשָּׂדֶה	װאס װעט זיך געפינען אויפ׳ן פעלד
וְלֹא יֵאָסֵף הַבַּיְתָה	און עס װעט ניט [6]איינגע־זאמעלט װערען אין הויז,
וְיָרַד עֲלֵהֶם הַבָּרָד	װעט אויף זיי [7]אראבגיין דער האגעל,
וָמֵתוּ׃	און זיי װעלען שטארבען.
20. הַיָּרֵא	20. דער װאס האט געפירכטעט
אֶת־דְּבַר יְהוָה	דעם עװיגענ׳ס װארט
מֵעַבְדֵי פַּרְעֹה	פון פרעה׳ס קנעכט,
הֵנִיס אֶת־עֲבָדָיו	דער האט [8]געמאכט ענט־לויפען זיינע קנעכט
וְאֶת־מִקְנֵהוּ	און זיינע פיה

1) אָד. קיינער איז װי איך. 2) אויפבעװאהרט, געלאזען לעבען. 3) פערקינדיגען. 4) שטאלצירסט, טרעטסט.
5) פערזאמעל. 6) אריינגעבראכט. 7) פאלען. 8) שנעל געבראכט.

אֶל־הַבָּתִּים׃	אין די הייזער.
21. וַאֲשֶׁר לֹא שָׂם לִבּוֹ	21. און דער וואס האט ניט [1]געקערט זיין הארץ
אֶל־דְּבַר יְהוָה	צו דעם עוויגנ׳ס ווארט,
וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲבָדָיו	דער האט געלאזען זיינע קנעכט
וְאֶת־מִקְנֵהוּ	און זיינע פיה
בַּשָּׂדֶה׃	אויפ׳ן פעלד.
22 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	22. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
נְטֵה אֶת־יָדְךָ	נייג דיין האנד
עַל־הַשָּׁמַיִם	צום הימעל,
וִיהִי בָרָד	און עס וועט זיין האגעל
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	אין דאס גאנצע לאנד מצרים,
עַל־הָאָדָם	אויף די מענש(ען),
וְעַל־הַבְּהֵמָה	און אויף די פיה.
וְעַל כָּל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה	און אויף אלע קרויט פון׳ם פעלד
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס לאנד מצרים.
23. וַיֵּט מֹשֶׁה	23. און משה האט גענייגט
אֶת־מַטֵּהוּ	זיין שטעקען
עַל־הַשָּׁמַיִם	צום הימעל.
וַיהוָה נָתַן	און דער עוויגער האט געגעבען
קֹלֹת וּבָרָד	דונערען און האגעל.
וַתִּהֲלַךְ־אֵשׁ אָרְצָה	און פייער איז געגאנגען צו דער ערד.
וַיַּמְטֵר יְהוָה בָּרָד	און דער עוויגער האט געמאכט רעגנען האגעל
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אויף דאס לאנד מצרים,
24. וַיְהִי בָרָד	24. און עס איז געוועזען האגעל
וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת	און א [2]פלאמענדער פייער
בְּתוֹךְ הַבָּרָד	אין מיטען דעם האגעל.
כָּבֵד מְאֹד	זעהר שווער.
אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמֹהוּ	וואס עס איז ניט געוועזען זיין גלייכען
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס גאנצע לאנד מצרים
מֵאָז הָיְתָה לְגוֹי׃	זייט־דעם זי איז געווארען צו א פאלק.
25. וַיַּךְ הַבָּרָד	25. און דער האגעל האט געשלאגען
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס גאנצע לאנד מצרים
אֵת כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה	אלעס, וואס איז געוועזען אויפ׳ן פעלד,
מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה	פון מענשען ביז פיה.
וְאֵת כָּל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה	און אלע קרויט פון׳ם פעלד
הִכָּה הַבָּרָד	האט דער האגעל געשלאגען,
וְאֶת־כָּל־עֵץ הַשָּׂדֶה	און יעדען בוים פון ם פעלד
שִׁבֵּר׃	האט ער צובראכען.
26. רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן	26. נור אין דאס לאנד גשן,
אֲשֶׁר־שָׁם	וואס דארט (זיינען געווען)
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
לֹא הָיָה בָּרָד׃	איז געוועזען קיין האגער.
27. וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה	27. און פרעה האט געשיקט,
וַיִּקְרָא	און ער האט גערופען
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן	[צו] משה און[צו] אהרן,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
חָטָאתִי הַפָּעַם	איך האב געזינדיגט דיזען מאל!
יְהוָה הַצַּדִּיק	דער עוויגער איז דער גערעכטער,
וַאֲנִי וְעַמִּי הָרְשָׁעִים	אבער איך און מיין פאלק זיינען די אונגערעכטע.
28. הַעְתִּירוּ אֶל־יְיָ	28. בעט צו דעם עוויגען,
וְרַב מִהְיֹת	דאס עס זאל (שוין) זיין גענוג
קֹלֹת אֱלֹהִים וּבָרָד	[3]דונערען פון גאט און האגעל,
וַאֲשַׁלְּחָה אֶתְכֶם	און איך וועל אייך ארויס־שיקען
וְלֹא תֹסִפוּן לַעֲמֹד׃	און איהר וועט מעהר ניט בלייבען שטעהן.
29. וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה	29. און משה האט געזאגט צו איהם:
כְּצֵאתִי אֶת־הָעִיר	ווי איך וועל ארויס־גיין פון דער שטאט,
אֶפְרֹשׂ אֶת־כַּפַּי	וועל איך אויס־שפרייטען מיינע הענד,
אֶל־יְהוָה	צו דעם עוויגען,
הַקֹּלוֹת יֶחְדָּלוּן	די דונערען וועלען אויפ־הערען
וְהַבָּרָד	און דער האגעל
לֹא יִהְיֶה־עוֹד	וועט מעהר ניט זיין,
לְמַעַן תֵּדַע	אום דו זאלסט וויסען
כִּי לַיהוָה הָאָרֶץ׃	דאס צום עוויגען געהערט די ערד.
30. וְאַתָּה וַעֲבָדֶיךָ	30. אבער דו און דיינע קנעכט
יָדַעְתִּי	ווייס איך,
כִּי טֶרֶם תִּירְאוּן	דאס איהר פירכטעט אייך נאך ניט
מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים׃	פאר דעם עוויגען גאט.
31. וְהַפִּשְׁתָּה	31. און די פלאקס
וְהַשְּׂעֹרָה	און די גערסטען
נֻכָּתָה	איז צושלאגען געווארען.

1) זעה ז״ 23. 2) צונעהמענדער, אד. און פייער געמישט א. ז. וו. 3) שטארקע דונערען.

כִּי הַשְּׂעֹרָה אָבִיב	דער די גערסטען איז געווען [1]צייטיג.
וְהַפִּשְׁתָּה גִּבְעֹל׃	און די פלאַקס איז געווען (אין) [2]שטעקלעך.
32. וְהַחִטָּה וְהַכֻּסֶּמֶת	32. און די ווייטץ און די [3]דינקעל
לֹא נֻכּוּ	זיינען ניט צושלאָגען געוואָרען,
כִּי אֲפִילֹת הֵנָּה׃	דען זיי זיינען געווען [4]שפּעטיגע.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
33. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה	33. און משה איז ארויס־געגאַנגען
מֵעִם פַּרְעֹה	פון פרעה
אֶת־הָעִיר	פון דער שטאָט,
וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו	און ער האט פער־שפּרייט זיינע הענד
אֶל־יְהֹוָה	צו דעם עוויגען,
וַיַּחְדְּלוּ	און עס האבען אויפגעהערט
הַקֹּלוֹת וְהַבָּרָד	די דונערען און דער האָגעל,
וּמָטָר	און רעגען
לֹא־נִתַּךְ אָרְצָה׃	האָט ניט געגאָסען צו דער ערד.
34. וַיַּרְא פַּרְעֹה	34. ווען פרעה האט געזעהן,
כִּי־חָדַל	דאס עס האט אויפגעהערט
הַמָּטָר וְהַבָּרָד	דער רעגען און דער האָגעל
וְהַקֹּלֹת	און די דונערען,
וַיֹּסֶף לַחֲטֹא	דאַן האט ער ווידער געזינדיגט,
וַיַּכְבֵּד לִבּוֹ	און ער האט שווער געמאַכט זיין הארץ,
הוּא וַעֲבָדָיו׃	ער און זיינע קנעכט.
35. וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה	35. און פרעה'ס האַרץ האט זיך געשטאַרקט,
וְלֹא שִׁלַּח	און ער האט ניט ארויס־געשיקט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהֹוָה	ווי דער עוויגער האט גערעט
בְּיַד־מֹשֶׁה׃	דורך משה.

בֹּא BO

CAP. X. י

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
בֹּא אֶל־פַּרְעֹה	קום צו פרעה,
כִּי־אֲנִי הִכְבַּדְתִּי	דען איך האב שווער געמאַכט
אֶת־לִבּוֹ	זיין האַרץ
וְאֶת־לֵב עֲבָדָיו	און די האַרץ פון זיינע קנעכט,
לְמַעַן שִׁתִי	אום איך זאָל טהאָן
אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ׃	דיזע מיינע צייכענס צווישען איהם.
2. וּלְמַעַן תְּסַפֵּר	2. און אום דו זאלסט דערציילען
בְּאָזְנֵי בִנְךָ	אין די אויערען פון דיין זוהן
וּבֶן בִּנְךָ	און דיין זוהן'ס זוהן,
אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי	וואס איך האב [5]געטאָן
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים,
וְאֶת־אֹתֹתַי	און מיינע צייכענס,
אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בָם	וואס איך האָב געטאָן אונטער זיי,
וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהֹוָה	און איהר וועט וויסען, דאס איך בין דער עוויגער.
3. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	3. און משה און אהרן זיינען געקומען
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה,
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	און זיי האבען געזאגט צו איהם:
כֹּה־אָמַר יְהֹוָה	אַזוי האט געזאגט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי הָעִבְרִים	דער גאט פון די עברים:
עַד־מָתַי מֵאַנְתָּ	ביז ווי לאַנג וועסט'ו ניט וועלען
לֵעָנֹת מִפָּנָי	[6]אונטער־טהעניג צו זיין פאר מיר?
שַׁלַּח עַמִּי	שיק אַרויס מיין פאָלק,
וְיַעַבְדֻנִי׃	דאס זיי זאלען מיר דינען.
4. כִּי אִם־מָאֵן אַתָּה	4. דען, אויב דו ווילסט ניט
לְשַׁלֵּחַ אֶת־עַמִּי	ארויס־ צושיקען מיין פאָלק,
הִנְנִי מֵבִיא מָחָר	זעה,(דאַן) ברייננ איך מאָרגען
אַרְבֶּה, בִּגְבֻלֶךָ׃	אַ היישרעק אין דיין [7]גרענעץ.
5. וְכִסָּה	5. און ער וועט פערדעקען
אֶת־עֵין הָאָרֶץ	די [8]שיין פון דאס לאַנד,
וְלֹא יוּכַל לִרְאֹת	דאס מען וועט ניט קענען זעהן
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
וְאָכַל	און ער וועט פערצעהרען
אֶת־יֶתֶר הַפְּלֵטָה	דעם רעסט פון דאס געראַטעטע,
הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם	וואס איז אַייך איבער־געבליבען
מִן־הַבָּרָד	פון דעם האָגעל,
וְאָכַל אֶת־כָּל־הָעֵץ	און ער וועט פערצעהרען יעדען בוים,
הַצֹּמֵחַ לָכֶם	וועלכער שפּראָצט אייך
מִן־הַשָּׂדֶה׃	פונ'ם פעלד.
9. וּמָלְאוּ בָתֶּיךָ	9. און זיי וועלען פול זיין (אין) דיינע הייזער,
וּבָתֵּי כָל־עֲבָדֶיךָ	און די הייזער פון אַלע דיינע קנעכט,
וּבָתֵּי כָל־מִצְרַיִם	און די הייזער פון גאַנץ מצרים,

1) רייף; אין זאַנגען 2) אויפבליהען, בליטהענ קעלכען. 3) אַזאַ סאָרט געטריידע. 4) אד. אונטער דער ערד, דונקעל, ניט געזעהן. 5) אויסגעריכטעט, פאָלגעפיהרט, אָבגעטאָן. 6) דעמיטהיג. 7) געביעט, לאַנד. 8) אַנגעזיכט.

אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבֹתֶיךָ	וואס דיינע עלטערן האבען ניט געזעהן
וַאֲבֹת אֲבֹתֶיךָ	און דיינע עלטערן׳ס עלטערן
מִיּוֹם הֱיוֹתָם	פון דעם טאָג, וואס זיי זיינען געווען
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דער ערד,
עַד הַיּוֹם הַזֶּה	ביז דיזען טאָג;
וַיִּפֶן	און ער האט זיך געווענדעט,
וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה׃	און ער איז אַרויס־געגאַנגען פון פרעה.
7. וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פַרְעֹה אֵלָיו	7. און פרעה׳ס קנעכט האָבען געזאגט צו איהם:
עַד־מָתַי	ביז ווי לאַנג
יִהְיֶה זֶה לָנוּ	וועט דיזער זיין צו אונז
לְמוֹקֵשׁ	פיר אַ [1]פאַל־שטריק?
שַׁלַּח אֶת־הָאֲנָשִׁים	שיק אַרויס די לייטע,
וְיַעַבְדוּ	דאס זיי זאלען דינען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם	דעם עוויגען זייער גאט!
הֲטֶרֶם תֵּדַע	ווייסט׳ו דען נאך ניט,
כִּי אָבְדָה מִצְרָיִם׃	דאס מצרים איז פערלאָרען?
8. וַיּוּשַׁב	8. און מען האט צוריק־געקערט
אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן	משה און אהרן
אֶל־פַּרְעֹה	צו פרעה.
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
לְכוּ עִבְדוּ	גייט, דינט
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט !
מִי וָמִי הַהֹלְכִים׃	ווער און ווער זיינען די, וואס ווילען געהן?
9. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	9. און משה האט געזאגט:
בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ	מיט אונזערע יונגע און מיט אונזערע אַלטע
נֵלֵךְ	ווילען מיר געהן,
בְּבָנֵינוּ וּבִבְנוֹתֵינוּ	מיט אונזערע זיהן און מיט אונזערע טעכטער,
בְּצֹאנֵנוּ וּבִבְקָרֵנוּ	מיט אונזערע שאָף און מיט אונזערע רינדער
נֵלֵךְ	ווילען מיר געהן,
כִּי חַג־יְהוָה לָנוּ׃	דען אַ פייער־טאג פון דעם עוויגען איז ביי אונז.
10. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	10. און ער האט געזאגט צו זיי:
יְהִי כֵן יְהוָה עִמָּכֶם	זאָל דער עוויגער אַזוי זיין מיט אייך,
כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם	ווי איך וועל אַרויסשיקען אייך
וְאֶת־טַפְּכֶם	און אייערע קינדער !

רְאוּ	זעהט,
כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם׃	דאס בייזעס איז פאר אייער געזיכט!
11. לֹא כֵן	11. ניט אַזוי!
לְכוּ נָא הַגְּבָרִים	גייט דאָך, איהר מענער,
וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה	און דינט דעם עוויגען,
כִּי אֹתָהּ	דען דיזעס
אַתֶּם מְבַקְשִׁים	(האט) איהר פערלאַנגט;
וַיְגָרֶשׁ אֹתָם	און מען האט זיי אַרויס־געטריבען
מֵאֵת פְּנֵי פַרְעֹה׃	פון פרעה׳ס געזיכט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
12. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
נְטֵה יָדְךָ	נייג דיין האַנד
עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	איבער דאס לאַנד מצרים
בָּאַרְבֶּה	וועגען דעם היישרעק.
וְיַעַל	און ער וועט אויף־גיין
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	אויף דאס לאַנד מצרים,
וְיֹאכַל	און ער וועט פערצעהרען
אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ	אַלע קרויט פון דער ערד,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר הִשְׁאִיר הַבָּרָד	אַלעס, וואס דער האָגעל האט איבריג־געלאָזען.
13. וַיֵּט מֹשֶׁה	13. און משה האט גענייגט
אֶת־מַטֵּהוּ	זיין שטעקען
עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	איבער דאס לאַנד מצרים,
וַיְיָ נִהַג רוּחַ קָדִים	און דער עוויגער האט [2]געפיהרט איין [3]אָסט־ווינד
בָּאָרֶץ	דורך דאס לאַנד
כָּל־הַיּוֹם הַהוּא	יענעם גאַנצען טאג
וְכָל־הַלָּיְלָה	און די גאַנצע נאַכט;
הַבֹּקֶר הָיָה	(ווען) עס איז געוואָרען מארגען,
וְרוּחַ הַקָּדִים נָשָׂא	דאַן האט דער [3]אָסט־ווינד אַריינ־געטראָגען
אֶת־הָאַרְבֶּה׃	דעם היישרעק.
14. וַיַּעַל הָאַרְבֶּה	14. און דער היישרעק איז אויפ־געגאַנגען
עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	איבער דאס גאַנצע לאַנד מצרים
וַיָּנַח	און ער האט [4]גערוהט
בְּכֹל גְּבוּל מִצְרָיִם	אין יעדען [5]גרענעץ פון מצרים
כָּבֵד מְאֹד	זעהר שווער,
לְפָנָיו	פאר איהם

1) נעטץ; שטרויכלונג. 2) געבראַכט. 3) מזרח־ווינד. 4) זיך אַרונטער־געלאָזען. 5) ברעג.

לֹא־הָיָה כֵן אַרְבֶּה	איז ניט געוועזן אַזאַ היישרעק
כָּמֹהוּ	ווי זיין גלייכען,
וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה־כֵּן׃	און נאָך איהם וועט ניט זיין אַזעלכער.
15. וַיְכַס	15. און ער האט בעדעקט
אֶת־עֵין כָּל־הָאָרֶץ	די שיין פון דאס גאַנצע לאַנד,
וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ	און דאס לאַנד איז פינסטער געוואָרען,
וַיֹּאכַל	און ער האט פערצעהרט
אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ	אַלע קרויט פון דער ערד
וְאֵת כָּל־פְּרִי הָעֵץ	און אַלע בוים־פרוכט,
אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבָּרָד	וועלכע דער האָגעל האט איבריג־געלאָזען,
וְלֹא־נוֹתַר כָּל־יֶרֶק	און עס איז ניט איבריג־געבליבען קיין גרינס
בָּעֵץ	אויף די בוימ(ער)
וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה	און אויף די קרויט פון'ם פעלד
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס גאַנצע לאַנד מצרים.
16. וַיְמַהֵר פַּרְעֹה	16. און פרעה האט געאיילט
לִקְרֹא	צו רופען
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן	[צו] משה און [צו] אהרן
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
חָטָאתִי	איך האב געזינדיגט
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	צו דעם עוויגען, אייער גאט
וְלָכֶם׃	און צו אייך.
17. וְעַתָּה	17. און יעצט,
שָׂא נָא חַטָּאתִי	פערצייהע דאָך מיין זינד
אַךְ הַפַּעַם	נור דיזען מאָל,
וְהַעְתִּירוּ	און בעטעט
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	צו דעם עוויגען, אייער גאט,
וְיָסֵר מֵעָלַי	דאס ער זאָל דערוועטערן פון מיר
רַק אֶת־הַמָּוֶת הַזֶּה׃	נור דיזען טויט.
18. וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה	18. און ער איז אַרויס־געגאַנגען פון פרעה,
וַיֶּעְתַּר אֶל־יְהוָה׃	און ער האט געבעטען צו דעם עוויגען.
19. וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה	19. און דער עוויגער האט געווענדעט[1]
רוּחַ־יָם חָזָק מְאֹד	זעהר א שטאַרקען וועסט־ווינד,
וַיִּשָּׂא אֶת־הָאַרְבֶּה	און ער האט אַוועג־געטראָגען דעם היישרעק,
וַיִּתְקָעֵהוּ יָמָּה סּוּף	און ער האט איהם אַריינגעוואָרפען אין שילף־מעער,
לֹא נִשְׁאַר	עס איז ניט איבריג־געבליבען
אַרְבֶּה אֶחָד	איין היישרעק
בְּכֹל גְּבוּל מִצְרָיִם׃	אין דעם גאַנצען [2]גרענעץ פון מצרים.
20. וַיְחַזֵּק יְהוָה	20. און דער עוויגער האט געשטאַרקט
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה'ס הארץ,
וְלֹא שִׁלַּח	און ער האט ניט אַרויס־געשיקט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	די קינדער ישראל.
21. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	21. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
נְטֵה יָדְךָ	נייג דיין האַנד
עַל הַשָּׁמַיִם	צום הימעל,
וִיהִי חֹשֶׁךְ	און עס וועט ווערען פינסטערניס
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	איבער דאס לאַנד מצרים,
וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ׃	און מען וועט [3]טאַפּען (אין) פינסטערניס.
22. וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ	22. און משה האט גענייגט זיין האַנד
עַל־הַשָּׁמָיִם	צום הימעל,
וַיְהִי חֹשֶׁךְ־אֲפֵלָה	און עס איז געוואָרען אַ געדיכטע פינסטערניס
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס גאַנצע לאַנד מצרים,
שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃	דריי טעג.
23. לֹא רָאוּ	23. זיי האבען ניט געזעהן
אִישׁ אֶת־אָחִיו	איינער דעם אַנדערען
וְלֹא־קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו	און קיין מאַן איז אויפגעשטאַנען פון זיין שטעלע
שְׁלֹשֶׁת יָמִים	דריי טעג,
וּלְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אבער ביי אַלע קינדער ישראל
הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם׃	איז געוועזן ליכט אין זייערע וואָהנונגען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
24. וַיִּקְרָא פַרְעֹה	24. און פרעה האט גערופען
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה	גייט, דינט דעם עוויגען,
רַק צֹאנְכֶם וּבְקַרְכֶם	נור אייערע שאָף און אייערע רינדער
יֻצָּג	זאָלען בלייבען שטעהן,
גַּם־טַפְּכֶם	אויך אייערע קינדער
יֵלֵךְ עִמָּכֶם׃	זאָלען געהן מיט אייך.
25. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	25. און משה האט געזאָגט:
גַּם־אַתָּה תִּתֵּן בְּיָדֵנוּ	אויך דו מוזט געבען אין אונזער האַנד
זְבָחִים וְעֹלֹת	שלאַכטונגען און בראַנד־אָפּפערס,
וְעָשִׂינוּ לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ׃	דאס מיר זאָלען אָפּפערען צום עוויגען, אונזער גאט.

1) אומגעקעהרט. 2) געביעט. 3) אָדער: אָנטאַפּען די פינסטערניס.

26. וְגַם מִקְנֵנוּ	26. און אויך אונזערע פיה
יֵלֵךְ עִמָּנוּ	מוז געהן מיט אונז,
לֹא תִשָּׁאֵר פַּרְסָה	עס וועט ניט צוריק־בלייבען א [1]קלויי.
כִּי מִמֶּנּוּ נִקַּח	דען דאפון וועלען מיר נעהמען
לַעֲבֹד	צו דינען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	דעם עוויגען, אונזער גאט,
וַאֲנַחְנוּ לֹא־נֵדַע	און מיר ווייסען ניט
מַה־נַּעֲבֹד אֶת־יְהוָה	(מיט) וואס מיר וועלען דינען דעם עוויגען
עַד־בֹּאֵנוּ שָׁמָּה׃	ביז מיר וועלען קומען דארטען.
27. וַיְחַזֵּק יְהוָה	27. און דער עוויגער האט געשטארקט
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה'ס הארץ,
וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחָם׃	און ער האט ניט געוואלט זיי ארויס־שיקען.
28. וַיֹּאמֶר־לוֹ פַרְעֹה	28. און פרעה האט געזאגט צו איהם:
לֵךְ מֵעָלָי	גיי אוועג פון מיר,
הִשָּׁמֶר לְךָ	היט זיך,
אַל־תֹּסֶף רְאוֹת פָּנַי	דו זאלסט מעהר ניט זעהן מיין געזיכט!
כִּי בְּיוֹם רְאֹתְךָ פָנַי	דען אין דעם טאג, ווען דו וועסט זעהן מיין געזיכט,
תָּמוּת׃	וועסט'ו שטארבען.
29. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	29. און משה האט געזאגט:
כֵּן דִּבַּרְתָּ	דו האסט ריכטיג גערעט,
לֹא־אֹסִף עוֹד } רְאוֹת פָּנֶיךָ׃ }	איך וועל מעהר ניט זעהן דיין געזיכט!

Cap. XI. יא

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
עוֹד נֶגַע אֶחָד	נאך איין פלאג
אָבִיא עַל־פַּרְעֹה	וועל איך ברייגגען איבער פרעה
וְעַל־מִצְרַיִם	און איבער מצרים,
אַחֲרֵי־כֵן	נאכדעם
יְשַׁלַּח אֶתְכֶם מִזֶּה	וועט ער אייך ארויס־שיקען פון היר;
כְּשַׁלְּחוֹ	ווען ער וועט אייך ארויס־שיקען
כָּלָה גָּרֵשׁ יְגָרֵשׁ } אֶתְכֶם מִזֶּה׃ }	וועט ער אייך אין גאנצען ארויס־טרייבען פון היר.
2. דַּבֶּר־נָא	2. רייד דאך
בְּאָזְנֵי הָעָם	אין די אויערען פון דאס פאלק,
וְיִשְׁאֲלוּ	דאס זיי זאלען [2]פערלאנגען
אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ	יעדער מאן פון זיין פריינד,
וְאִשָּׁה מֵאֵת רְעוּתָהּ	און יעדע פרוי פון איהר פריינדין
כְּלֵי־כֶסֶף	זילבערנע געפעס
וּכְלֵי זָהָב׃	און גאלדענע געפעס.
3. וַיִּתֵּן יְהוָה	3. און דער עוויגער האט געגעבען
אֶת־חֵן הָעָם	גונסט צו דעם פאלק
בְּעֵינֵי מִצְרָיִם	אין די אויגען פון די מצרים,
גַּם הָאִישׁ מֹשֶׁה	אויך דער מאן משה
גָּדוֹל מְאֹד	איז געווען זעהר גרויס
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאנד מצרים
בְּעֵינֵי עַבְדֵי־פַרְעֹה	אין די אויגען פון פרעה'ס קנעכט
וּבְעֵינֵי הָעָם׃	און אין די אויגען פון דאס פאלק.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
4. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	4. און משה האט געזאגט:
כֹּה אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאגט דער עוויגער,
כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה	ארום האלבע נאכט
אֲנִי יוֹצֵא	וועל איך ארויס־גיין
בְּתוֹךְ מִצְרָיִם׃	אין מיטען מצרים.
5. וּמֵת כָּל־בְּכוֹר	5. און יעדער ערסט־געבארענער וועט שטארבען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאנד מצרים
מִבְּכוֹר פַּרְעֹה	פון דעם ערסט־געבארענעם פון פרעה,
הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ	וועלכער זיצט אויף זיין טהראן,
עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה	ביז דעם ערסט־געבארענעם פון די דינסט,
אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם	וועלכע איז הינטער דער [3]האנד־מיהל,
וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה׃	און יעדער ערסט־געבארענער פון פיה.
6. וְהָיְתָה	6. און עס וועט זיין
צְעָקָה גְדֹלָה	א גרויסער געשריי
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם	אין דאס גאנצע לאנד מצרים
אֲשֶׁר כָּמֹהוּ	וואס זיין גלייכען
לֹא נִהְיָתָה	איז ניט געווען
וְכָמֹהוּ לֹא תֹסִף׃	און זיין גלייכען וועט מעהר ניט זיין
7. וּלְכֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	7. אבער געגען אלע קינדער ישראל
לֹא יֶחֱרַץ־כֶּלֶב	וועט קיין הונד שארפען
לְשֹׁנוֹ	זיין צונג,
לְמֵאִישׁ וְעַד־בְּהֵמָה	סיי געגען מענש(ען) און סיי געגען פיה,
לְמַעַן תֵּדְעוּן	אום איהר זאלט וויסען,
אֲשֶׁר יַפְלֶה יְהוָה	דאס דער עוויגער זאנ־דערט אב

1) טריט. 2) אדער: לייהען. 3) זשארנע.

בֵּין מִצְרַיִם	צווישען די מצרים
וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃	און צווישען די ישראל.
8. וְיָרְדוּ	8. און עס וועלען אַרונטער־קומען
כָל־עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה	אלע דיזע דיינע קנעכט
אֵלַי	צו מיר,
וְהִשְׁתַּחֲווּ־לִי	און זיי וועלען זיך בוקען צו מיר,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
צֵא	גיי אַרויס,
אַתָּה וְכָל־הָעָם	דו און דאס גאַנצע פאָלק,
אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ	[1]וואָס גייט נאָך דיר.
וְאַחֲרֵי־כֵן אֵצֵא	און נאָכדעם וועל איך אַרויס־גיין;
וַיֵּצֵא מֵעִם־פַּרְעֹה	און ער איז אַרויס־גע־גאַנגען פון פרעה
בָּחֳרִי־אָף׃	מיט גרים־צאָרן.
9. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
לֹא־יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פַּרְעֹה	פרעה וועט אייך ניט צו הערען,
לְמַעַן רְבוֹת מוֹפְתַי	אום צו מעהרען מיינע וואונדער
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס לאַנד מצרים.
10. וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ	10. און משה און אהרן האבען געטאָן
אֶת־כָּל־הַמֹּפְתִים הָאֵלֶּה	דיזע אַלע וואונדער
לִפְנֵי פַרְעֹה	פאר פרעה,
וַיְחַזֵּק יְהוָֹה	און דער עוויגער האט געשטאַרקט
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה׳ס האַרץ,
וְלֹא שִׁלַּח	און ער האט ניט אַרויס־געשיקט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאַרְצוֹ׃	פון זיין לאַנד.

Cap. XII. יב

1. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	1. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאַנד מצרים,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
2. הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם	2. דיזער מאָנאַט זאל ביי אייך זיין
רֹאשׁ חֳדָשִׁים	דער אָנפאַנג פון די מאָנאַטען,
רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם	ער זאל ביי אייך זיין דער ערשטער
לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃	פון די מאָנאַטען פון דעם יאָהר.
3. דַּבְּרוּ	3. רעדט
אֶל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל	צו די גאַנצע געמיינדע פון ישראל,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
בֶּעָשׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה	אין דעם צעהנטען פון דיזען מאָנאַט
וְיִקְחוּ לָהֶם	דאַן זאלען זיי זיך נעהמען
אִישׁ	יעדער מאַן
שֶׂה לְבֵית־אָבֹת	אַ [2]לאַם פיר אַ [3]פעטער־ליכע־הויז,
שֶׂה לַבָּיִת׃	אַ [2]לאַם פיר (יעדע) הויז.
4. וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה	4. און ווען די הויז וועט צו ווייניג זיין פיר אַ [2]לאַם,
וְלָקַח הוּא	דאַן זאל נעהמען ער
וּשְׁכֵנוֹ	און זיין נאָכבאַר,
הַקָּרֹב אֶל־בֵּיתוֹ	וועלכער איז נאָהענט צו זיין הויז,
בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת	נאָך דעם צאָהל פון די פערזאָנען,
אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ	יעדען נאָך זיין עסען
תָּכֹסּוּ עַל־הַשֶּׂה׃	זאלט איהר ציילען אויף דעם [2]לאַם.
5. שֶׂה תָמִים	5. אַ [2]לאַב, אָהן אַ פעהלער,
זָכָר בֶּן־שָׁנָה	אַ מענליכעס, אַ יאָהר אַלט,
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
מִן־הַכְּבָשִׂים	פון די שאָף
וּמִן־הָעִזִּים	אדער פון די ציגען
תִּקָּחוּ׃	מעגט איהר נעהמען.
6. וְהָיָה לָכֶם	6. און עס זאל זיין ביי אייך
לְמִשְׁמֶרֶת	אין [4]פערוואַהרונג
עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	ביז דעם פערצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה	פון דיזען מאָנאַט,
וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ	דאַן זאל איהם שלאַכטען
כֹּל קְהַל	די גאַנצע פערזאַמלונג
עֲדַת־יִשְׂרָאֵל	פון די געמיינדע פון ישראל
בֵּין הָעַרְבָּיִם׃	[5]געגען אַבענד.
7. וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם	7. און זיי זאלען נעהמען פון דאס בלוט,
וְנָתְנוּ	און זיי זאלען (עס) געבען
עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת	אויף די צוויי [6]פפאָסטען
וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף	און אויף דעם אויבער־שוועל
עַל־הַבָּתִּים	אויף די הייזער,
אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ	וואָס זיי וועלען איהם עסען

1) העברעאיש: וועלכע זיינען הינטער דיינע פיס. 2) שעפס. 3) פאַמיליען־הויז. 4) ד. ה. איהר זאלט עס האַלטען. 5) צווישען. 6) טהיר־פפאָסטען, קאָסיאַק.

בָּהֶם׃	אין זיי.
8. וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר	8. און זיי זאָלען עסען די פלייש
בַּלַּיְלָה הַזֶּה	אין דיזע נאַכט
צְלִי־אֵשׁ	געבראָטען אויף פייער;
וּמַצּוֹת עַל־מְרֹרִים	און אונגעזייערטע קוכענס מיט ביטערע קרייטער
יֹאכְלֻהוּ׃	זאָלען זיי איהם עסען.
9. אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ	9. איהר זאָלט ניט עסען פון איהם
נָא	[1]האַלב געבראָטען,
וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם	אָדער געקאָכט אין וואַסער,
כִּי אִם־צְלִי־אֵשׁ	זאָנדערן געבראָטען אויף פייער,
רֹאשׁוֹ עַל־כְּרָעָיו	זיין קאָפּ מיט זיינע קני־שטיקער
וְעַל־קִרְבּוֹ׃	און מיט זיינע איינגעווייד.
10. וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ	10. און איהר זאָלט ניט איבריג־לאָזען פון איהם
עַד־בֹּקֶר	ביז (צום) מאָרגען,
וְהַנֹּתָר מִמֶּנּוּ	און וואס עס ווערט איבריג־געלאָזען פון איהם
עַד־בֹּקֶר	ביז (צום) מאָרגען
בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ׃	זאָלט איהר פערברענען אים פייער.
11. וְכָכָה תֹּאכְלוּ אֹתוֹ	11. און אַזוי זאָלט איהר איהם עסען:
מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים	אייערע לענדען פער־גאַרטעלט,
נַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם	אייערע שיך אויף אייערע פיס,
וּמַקֶּלְכֶם בְּיֶדְכֶם	און אייערע שטעקענס אין אייער האַנד,
וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ	און איהר זאָלט איהם עסען
בְּחִפָּזוֹן	אין איילעניס.
פֶּסַח הוּא לַיהוָה׃	עס איזט אַ [2]פּסח־אָפּפער צום עווינען.
12. וְעָבַרְתִּי	12. און איך וועל דורכ־גיין
בְאֶרֶץ־מִצְרַיִם	אין דאס לאַנד מצרים
בַּלַּיְלָה הַזֶּה	אין דיזע נאַכט,
וְהִכֵּיתִי כָל־בְּכוֹר	און איך וועל שלאָגען יעדען ערשט־געבאָרענעם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאַנד מצרים,
מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה	פון מענש(ען) ביז פיה.
וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם	און אין אַלע געטער פון מצרים
אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים	וועל איך טהאָן שטראָף־געריכט,
אֲנִי יְהוָה׃	איך דער עוויגער.
13. וְהָיָה הַדָּם לָכֶם	13. און דאס בלוט זאָל זיין צו אייך
לְאֹת עַל הַבָּתִּים	פיר אַ צייכען אויף די הייזער,
אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם	וואס איהר זייט דאָרט,
וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם	און (ווען) איך וועל זעהן דאס בלוט
וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם	דאַן וועל איך אייך [3]איבערשרייטען,
וְלֹא־יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף	און עס וועט ניט זיין אונטער אייך (דער) פּלאַג
לְמַשְׁחִית	צום פערדאַרבען,
בְּהַכֹּתִי	ווען איך וועל שלאָגען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס לאַנד מצרים.
14. וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן	14. און דיזער טאָג זאָל ביי אייך זיין פיר איין אַנדיינקונג,
וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ	און איהר זאָלט איהם פייערן
חַג לַיהוָה	(אַלס) פייער־טאָג צום עוויגען,
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
חֻקַּת עוֹלָם תְּחָגֻּהוּ׃	(אַלס) עוויגען געזעטץ זאָלט איהר איהם פייערן.
15. שִׁבְעַת יָמִים	15. זיבען טעג
מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ	זאָלט איהר עסען אונגעזייערטע קוכענס,
אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אבער אין דעם ערסטען טאג
תַּשְׁבִּיתוּ שְּׂאֹר	זאָלט איהר [4]אָבשאַפען זויער־טייג
מִבָּתֵּיכֶם	פון אייערע הייזער,
כִּי כָּל־אֹכֵל חָמֵץ	דען יעדער, וואס עסט געזייערטעס,
וְנִכְרְתָה	וועט אויסגעראָט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע זעלע
מִיִּשְׂרָאֵל	פון ישראל,
מִיּוֹם הָרִאשֹׁן	פון דעם ערשטען טאג
עַד־יוֹם הַשְּׁבִעִי׃	ביז דעם זיבענטען טאָג.
16. וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן	16. און אין דעם ערשטען טאג
מִקְרָא קֹדֶשׁ	אַ הייליגע [5]פערזאַמלונג
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אין דעם זיבענטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	אַ הייליגע [5]פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאָל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלָאכָה	קיין אַרבייט
לֹא־יֵעָשֶׂה בָהֶם	זאָל ניט געטאָן ווערען אין זיי,
אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל	נור וואס עס דאַרף געגעסען ווערען
לְכָל־נֶפֶשׁ	פון יעדע פערזאָן
הוּא לְבַדּוֹ	דאס אליין
יֵעָשֶׂה לָכֶם׃	זאָל געטאָן ווערען ביי אייך.
17. וּשְׁמַרְתֶּם	17. און איהר זאָלט [6]היטען
אֶת־הַמַּצּוֹת	די אונגעזייערטע קוכענס (געזעטץ),

1 האַלב געקאָכט; רויה. 2) איבער־שרייטונגס־אָדער שוינונגס־אָפּפער. 3) פאַרביי־גיין; שוינען. 4) פער־שטערען, אויסראַמען. 5) צוזאַמענרופונג (פון מענשען). 6) בעאָבאַכטען.

כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	דען אין דעם זעלבען טאג
הוֹצֵאתִי	האב איך ארויס־געפיהרט
אֶת־צִבְאוֹתֵיכֶם	אייערע [1]הערערן
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דאס לאנד מצרים,
וּשְׁמַרְתֶּם	און איהר זאלט היטען
אֶת הַיּוֹם הַזֶּה	דיזען טאג
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
חֻקַּת עוֹלָם׃	(פיר) איין עוויגען געזעטץ.
18. בָּרִאשֹׁן	18. אין דעם ערסטען טאג,
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פערצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ	פון'ם מאנאט,
בָּעֶרֶב	אין אבענד,
תֹּאכְלוּ מַצֹּת	זאלט איהר עסען אונגעזייערטע קוכענס
עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ	ביז דעם איין און צוואנציגסטען טאג פון'ם מאנאט
בָּעָרֶב׃	אין אבענד.
19. שִׁבְעַת יָמִים	19. זיבען טעג
שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא	זאל קיין זויער־טייג געפונען ווערען
בְּבָתֵּיכֶם	אין אייערע הייזער,
כִּי כָּל־אֹכֵל מַחְמֶצֶת	דען יעדער, וואס עסט געזייערטעס,
וְנִכְרְתָה	וועט אויסגעראָט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע זעלע
מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל	פון די געמיינדע פון ישראל,
בַּגֵּר	[2]סיי א פרעמדער
וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃	[2]און סיי איין [3]איינגעבארענער פון דאס לאנד.
20. כָּל־מַחְמֶצֶת	20. קיין געזייערטעס
לֹא תֹאכֵלוּ	זאלט איהר ניט עסען,
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם	אין אלע אייערע וואהנונגען
תֹּאכְלוּ מַצּוֹת׃	זאלט איהר עסען אונגעזייערטע קוכענס.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
21. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	21. און משה האט גערופען
לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	[צו] אלע עלטעסטע פון ישראל
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן	[4]וויילט אויס, און נעמט אייך שאף
לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם	פיר אייערע פאמיליען,
וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח׃	און שלאכטעט דעם פסח־אפפער.
22. וּלְקַחְתֶּם	22. און איהר זאלט נעהמען
אֲגֻדַּת אֵזוֹב	א בינדעל [5]אזוב־גראז,
וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם	און איהר זאלט (עס) איינטונקען אין דאס בלוט,
אֲשֶׁר־בַּסַּף	וואס איז אין דעם בעקען,
וְהִגַּעְתֶּם	און איהר זאלט [6]בעריהרען
אֶל־הַמַּשְׁקוֹף	דעם אויבער־שוועל
וְאֶל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת	און די צוויי פפאסטען
מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בַּסָּף	פון דעם בלוט, וואס איז אין בעקען,
וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ	און איהר זאלט ניט ארויס־גיין
אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ	קיין מאן פון די טהיר פון זיין הויז
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (צום) מארגען.
23. וְעָבַר יְהוָה	23. און ווען דער עוויגער וועט דורכגיין
לִנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם	צו פלאגען מצרים,
וְרָאָה אֶת־הַדָּם	און ער וועט זעהן דאס בלוט
עַל־הַמַּשְׁקוֹף	אויף דעם אויבער־שוועל
וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת	און אויף די צוויי פפאסטען,
וּפָסַח יְהוָה	דאן וועט דער עוויגער איבערשרייטען
עַל־הַפֶּתַח	איבער די טהיר,
וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית	און ער וועט ניט לאזען דעם פערדערבער
לָבֹא אֶל־בָּתֵּיכֶם	[צו] קומען אין אייערע הייזער
לִנְגֹּף׃	צו פלאגען.
24. וּשְׁמַרְתֶּם	24. און איהר זאלט היטען
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאך
לְחָק־לְךָ וּלְבָנֶיךָ	אלס געזעטץ פיר דיר און פיר דיינע קינדער
עַד־עוֹלָם׃	ביז עוויג.
25. וְהָיָה	25. און עס וועט זיין,
כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ	ווען איהר וועט קומען צו דאס לאנד
אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לָכֶם	וואס דער עוויגער וועט געבען צו אייך,
כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר	ווי ער האט גערעדט,
וּשְׁמַרְתֶּם	דאן זאלט איהר היטען
אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת׃	דיזע דינסט.
26. וְהָיָה	26. און עס וועט זיין,
כִּי־יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם	ווען עס וועלען זאגען צו אייך
בְּנֵיכֶם	אייערע קינדער:
מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת	וואס איז דיזע דינסט
לָכֶם׃	ביי אייך?

1) חיל, פאלקס־אבטהיילונגען. 2) אונטער פרעמדע אדער אונטער איינגעבארענע. 3) היימישער, בירגער.
4) ציהט. 5) איזאפ. 6) בעשמירען.

27. וַאֲמַרְתֶּם	27. דאן זאלט איהר זאגען:
זֶבַח־פֶּסַח הוּא לַיהוָה	עס איז א פסח־שלאכטונג צום עוויגען
אֲשֶׁר פָּסַח	וועלכער האט איבער־געשריטען
עַל־בָּתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	איבער די הייזער פון די קינדער ישראל,
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים,
בְּנָגְפּוֹ אֶת־מִצְרַיִם	ווען ער האט געפלאגט די מצרים,
וְאֶת־בָּתֵּינוּ הִצִּיל	און אונזערע הייזער האט ער גערעטעט.
וַיִּקֹּד הָעָם	און דאס פאלק האט זיך [1]געניגט,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃	און זיי האבען זיך געבוקט.
28. וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	28. און די קינדער ישראל זיי־נען געגאנגען און געטאן;
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען
אֶת־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	משה און אהרן,
כֵּן עָשׂוּ׃	אזוי האבען זיי געטאן.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
29 וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה	29. און עס איז געוועזן אין מיטען דער נאכט
וַיהוָה הִכָּה	האט דער עוויגער געשלא־גען
כָל־בְּכוֹר	יעדען ערסט־געבארענעם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאנד מצרים,
מִבְּכֹר פַּרְעֹה	פון דעם ערסט־געבארענעם פון פרעה,
הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ	וועלכער זיצט אויף זיין טהראן,
עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי	ביז דעם ערסט־געבארענעם פון דעם געפאנגענעם,
אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר	וועלכער איז אין געפענגניס־הויז,
וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה׃	און יעדער ערסט־געבא־רענער פון פיה.
30. וַיָּקָם פַּרְעֹה לַיְלָה	30. און פרעה איז אויפגע־שטאנען (אין דער) נאכט,
הוּא וְכָל־עֲבָדָיו	ער און אלע זיינע קנעכט,
וְכָל־מִצְרַיִם	און גאנץ מצרים,
וַתְּהִי צְעָקָה גְדֹלָה	און עס איז געוועזן א גרוי־סער געשריי
בְּמִצְרָיִם	אין מצרים,
כִּי־אֵין בַּיִת	דען עס איז ניט געוועזן א הויז,
אֲשֶׁר אֵין־שָׁם מֵת׃	וואס דארט איז ניט געוועזן קיין טויטער.
31. וַיִּקְרָא	31. און ער האט גערופען
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן	[צו] משה און [צו] אהרן
לַיְלָה	(אין דער) נאכט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
קוּמוּ צְּאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי	שטייט אויף, גייט ארויס פון מיין פאלק,

גַּם־אַתֶּם	אויך איהר,
גַּם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אויך די קינדער ישראל,
וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה	און גייט, דינט דעם עוויגען
כְּדַבֶּרְכֶם׃	ווי איהר האט גערעט.
32. גַּם־צֹאנְכֶם	32. אויך אייערע שאף,
גַּם־בְּקַרְכֶם קְחוּ	אויך אייערע רינדער נעהמט,
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם	ווי איהר האט גערעט,
וָלֵכוּ	און גייט,
וּבֵרַכְתֶּם גַּם־אֹתִי׃	און בענשט אויך מיר.
33. וַתֶּחֱזַק מִצְרַיִם	33. און די מצרים האבען [2]געדרענגט
עַל־הָעָם	אויף דאס פאלק
לְמַהֵר	צו איילען
לְשַׁלְּחָם מִן־הָאָרֶץ	זיי ארויס־צו־שיקען פון דאס לאנד,
כִּי אָמְרוּ	דען זיי האבען געזאגט:
כֻּלָּנוּ מֵתִים׃	מיר אלע שטארבען!
34. וַיִּשָּׂא הָעָם	34. און דאס פאלק האט געטראגען
אֶת־בְּצֵקוֹ	זיינע טייג
טֶרֶם יֶחְמָץ	בעפאר עס איז נאך געוואַ־רען זויער,
מִשְׁאֲרֹתָם	זייערע [3]טייג־שיסלען
צְרֻרֹת בְּשִׂמְלֹתָם	איינגעבונדען אין זייערע קליידער
עַל־שִׁכְמָם׃	אויף זייער שולטער.
35. וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ	35. און די קינדער ישראל האבען געטאן,
כִּדְבַר מֹשֶׁה	ווי משה'ס ווארט,
וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם	און זיי האבען [4]פערלאנגט פון די מצרים
כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב	זילבערנע געפעס און גאלדערנע געפעס
וּשְׂמָלֹת׃	און קליידער.
36. וַיהוָה נָתַן	36. און דער עוויגער האט געגעבען
אֶת־חֵן הָעָם	גונסט צום פאלק
בְּעֵינֵי מִצְרַיִם	אין די אויגען פון די מצרים.
וַיַּשְׁאִלוּם	און זיי האבען זיי [4]געגעבען זייער פערלאנג,
וַיְנַצְּלוּ אֶת־מִצְרָיִם׃	און זיי האבען אויסגע־ליידיגט די מצרים.
37 וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	37. און די קינדער ישראל האבען געררייזט
מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה	פון רעמסס נאך סכות,
כְּשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	אונגעפעהר זעקס הונדערט טויזענד
רַגְלִי	פוס־געהער,
הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף׃	די מענער אויסער קינדער.

1) פערנייגט. 2) האבען זיך געשטארקט. 3) מולטערס, ברויט־דייזעס, באקטרעגע. 4) אדער: געליהען.

38. וְגַם־עֵרֶב רַב	38. און אויך פיל ¹געמיש־טעס־(פאָלק)
עָלָה אִתָּם	איז אויפגעגאַנגען מיט זיי
וְצֹאן וּבָקָר	און שאָף און רינדער,
מִקְנֶה כָּבֵד מְאֹד׃	זעהר אַ ²שווערע הערדע.
39. וַיֹּאפוּ אֶת־הַבָּצֵק	39. און זיי האבען געבאַקען (פון) די טייג,
אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ	וועלכע זיי האבען אַרויס־געבראַכט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
עֻגֹת מַצּוֹת	אונגעזייערטע קוכענס.
כִּי לֹא חָמֵץ	דען עס איז ניט זויער געוואָרען,
כִּי־גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם	דען זיי זיינען אַרויסגעטריבען געוואָרען פון מצרים,
וְלֹא יָכְלוּ	און זיי האָבען ניט געקענט
לְהִתְמַהְמֵהַּ	זיך פערזאַמען.
וְגַם־צֵדָה	און אויך שפּייזע
לֹא־עָשׂוּ לָהֶם׃	האבען זיי ניט געמאַכט פיר זיך.
40. וּמוֹשַׁב	40. און די וואָהנ־צייט
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרָיִם	וואס זיי האָבען געוואָהנט אין מצרים,
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	(איז געוועזען) דרייסיג יאהר
וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃	און פיער הונדערט יאהר.
41. וַיְהִי	41. און עס איז געוועזען
מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	צום ענדע פון דרייסיג יאָהר
וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה	און פיער הונדערט יאהר,
וַיְהִי	און עס איז געוועזען
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דעם זעלבען טאָג
יָצְאוּ	זיינען אַרויס־געגאַנגען
כָּל־צִבְאוֹת יְהוָה	אַלע הערען פון דעם עוויגען,³
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאַנד מצרים.
42. לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא	42. עס איז אַ נאַכט פון היטונג⁴
לַיהוָה	פון דעם עוויגען'ס וועגען,
לְהוֹצִיאָם	ווייל ער האט זיי אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה	דאס איז די זעלבע נאַכט,
לַיהוָה שִׁמֻּרִים	(וועלכע איז) אַ ⁴היטונג פון דעם עוויגען'ס וועגען
לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	ביי אַלע קינדער ישראל,
לְדֹרֹתָם׃	פיר זייערע געשלעכטער.
43. וַיֹּאמֶר יְהוָה	43. און דער עוויגער האט געזאָגט

אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	צו משה און אהרן:
זֹאת חֻקַּת הַפָּסַח	דיזעס איז דאס געזעטץ פון פסח־אָפּפער,
כָּל־בֶּן־נֵכָר	⁵יעדער פרעמדער
לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃	זאָל ניט עסען פון איהם.
44. וְכָל־עֶבֶד אִישׁ	44. און יעדער קנעכט פון אַ מאַן,
מִקְנַת־כָּסֶף	אַ געקויפטער פיר געלד,
וּמַלְתָּה אֹתוֹ	זאָלסט'ו איהם בעשניידען,
אָז יֹאכַל בּוֹ׃	דאַן קען ער עסען פון איהם.
45. תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר	45. איין איינוואָהנער און אַ געדונגענער⁶
לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃	זאָל ניט עסען פון איהם.
46. בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל	46. אין איין הויז זאל עס געגעסען ווערען,
לֹא־תוֹצִיא מִן־הַבַּיִת	דו זאָלסט ניט אַרויס־ברייננגען פון'ם הויז
מִן־הַבָּשָׂר	פון די פלייש
חוּצָה	אין דרויסען,
וְעֶצֶם	און אַ ביין
לֹא תִשְׁבְּרוּ־בוֹ׃	זאָלט איהר ניט צוברעכען פון איהם.
47. כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל	47. די גאַנצע געמיינדע פון ישראל
יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃	זאָלען איהם מאַכען.
48. וְכִי־יָגוּר אִתְּךָ	48. און ווען עס וועט זיך אויפהאַלטען ביי דיר
גֵּר	אַ פרעמדער,
וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה	און ער וועט וועלען מאַכען אַ פסח־אָפּפער צום עוויגען,
הִמּוֹל לוֹ כָל־זָכָר	זאָל ביי איהם בעשניטען ווערען יעדעס מענליכע,
וְאָז יִקְרַב לַעֲשֹׂתוֹ	און דאַן קען ער זיך ערנעהנטערן איהם צו מאַכען,
וְהָיָה	און ער וועט זיין
כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ	ווי דער איינגעבאָרענער פון דעם לאַנד,
וְכָל־עָרֵל	אבער ⁵יעדער אונבעשניטענער
לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃	זאל ניט עסען פון איהם.
49. תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה	49. איין געזעטץ זאָל זיין
לָאֶזְרָח	פיר דעם איינגעבאָרענעם,
וְלַגֵּר	און פיר דעם פרעמדען,
הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃	וועלכער וואָהנט צווישען אייך.
50. וַיַּעֲשׂוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	50. און אַלע קינדער ישראל האבען געטאָן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען
אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן	משה און אהרן
כֵּן עָשׂוּ׃	אַזוי האבען זיי געטאָן.

1) אַ געמיש פון פערשידענע פעלקער. 2) גרויסע. 3) ד. ה. גאָטעס-פאָלק. 4) ד. ה. וועלכע דאַרף געהיט ווע[illegible]ן, געהאַלטען ווערען. 5) קיין. 6) ד. ה. ניט אידען, וועלכע זיינען בעשניטען.

51. וַיְהִי	51. און עס איז געוועזן
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דעם זעלבען טאג
הוֹצִיא יְהוָֹה	האט דער עוויגער ארויס־געפיהרט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאנד מצרים
עַל־צִבְאֹתָם׃	נאך זייערע העערען.

CAP. XIII.

יג

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. קַדֶּשׁ־לִי	2. מאַך הייליג צו מיר
כָל־בְּכוֹר	יעדען ערסט־געבאָרענעם.
פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם	[1] יעדעס, וואס עפענט די מוטער־לייב
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל.
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה	אונטער מענש(ען) און אונטער פיה;
לִי הוּא׃	עס געהערט צו מיר.
3. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	3. און משה האט געזאָגט
אֶל־הָעָם	צו דעם פאָלק:
זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה	געדיינקט דיזען טאָג,
אֲשֶׁר יְצָאתֶם	וואס איהר זייט אַרויס־געגאַנגען
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
מִבֵּית עֲבָדִים	פון קנעכט־הויז.
כִּי בְּחֹזֶק יָד	דען מיט אַ שטאַרקע האַנד
הוֹצִיא יְהוָֹה אֶתְכֶם	האט דער עוויגער אייך אַרויס־געפיהרט,
מִזֶּה	פון היר.
וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ׃	און עס זאָל ניט געגעסען ווערען געזייערטעס.
4. הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים	4. הייטע גייט איהר אַרויס
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב׃	אין דעם [2] זאַנגען־מאָנאַט.
5. וְהָיָה	5. און עס וועט זיין,
כִי־יְבִיאֲךָ יְהוָֹה	ווען דער עוויגער וועט דיר ברייגען
אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	אין דאס לאַנד פון דעם כנעני,
וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי	און דעם חתי און דעם אמרי,
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי	און דעם חוי און דעם יבוסי,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע	וואס ער האט געשוואָרען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן
לָתֶת לָךְ	דיר צו געבען,
אֶרֶץ	אַ לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ	וואס פליסט מילך און האָניג,
וְעָבַדְתָּ	דאַן זאָלסט'ו דינען
אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת	דיזע דינסט
בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה׃	אין דיזען מאָנאַט.
6. שִׁבְעַת יָמִים	6. זיבען טעג
תֹּאכַל מַצֹּת	זאָלסט'ו עסען אונגעזויערטע (קוכענס)
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאָג
חַג לַיהוָֹה׃	(זאָל זיין) אַ פייער־טאָג צו דעם עוויגען.
7. מַצּוֹת יֵאָכֵל	7. אונגעזויערטע (קוכענס) זאָל געגעסען ווערען
אֵת שִׁבְעַת הַיָּמִים	די זיבען טעג,
וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ	און עס זאָל ניט געזען ווע־רען ביי דיר געזייערטעס,
וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר	און עס זאָל ניט געזען ווערן ביי דיר זויער־טייג
בְּכָל־גְּבֻלֶךָ׃	אין דיין גאַנצען גרענעצען.
8. וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ	8. און דו זאָלסט דערציילען [צו] דיין זוהן
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאָג,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
בַּעֲבוּר זֶה	(איך מהוא עס) וועגען דעם,
עָשָׂה יְהוָֹה לִי	(וואס) דער עוויגער האט מיט מיר געטאָן,
בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם׃	ווען איך בין אַרויס־געגאַנגען פון מצרים.
9. וְהָיָה לְךָ	9. און עס זאָל זיין צו דיר
לְאוֹת עַל־יָדְךָ	פיר אַ צייכען אויף דיין האַנד[3]
וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ	און צו איין אַנדיינקונג צווי־שען דיינע אויגען[4]
לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ	אום דעם עוויגען'ס [5] געזעץ זאָל זיין
בְּפִיךָ	אין דיין מויל,
כִּי בְּיָד חֲזָקָה	דען מיט אַ שטאַרקע האַנד
הוֹצִאֲךָ יְיָ מִמִּצְרָיִם׃	האט דער עוויגער דיר אַרויס געפיהרט פון מצרים.
10. וְשָׁמַרְתָּ	10. און דו זאָלסט היטען
אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת	דיזען געזעץ
לְמוֹעֲדָהּ	צו איהר צייט.
מִיָּמִים יָמִימָה׃	פון יאָהר צו יאָהר.
11. וְהָיָה	11. און עס וועט זיין,
כִּי־יְבִאֲךָ יְהוָֹה	ווען דער עוויגער וועט דיר ברייגען
אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	אין דאס לאַנד פון דעם כנעני,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ	ווי ער האט געשוואָרען צו דיר
וְלַאֲבֹתֶיךָ	און צו דיינע עלטערן,

1) אזוי ווי כל פטר רחם, זעה פ׳ 13. 2) ד. ה. ניסן דער מאָנאַט, ווען די געטריידע איז אין זאַנגען, צייטיג. 3) ד. ה. תפלין של יד. 4) ד. ה. תפלין של ראש. 5) לעהרע.

וּנְתָנָהּ לָךְ׃	און ער וועט איהר געבען צו דיר;
12. וְהַעֲבַרְתָּ	12. דאַן זאָלסט'ו [1]אָבשיידען
כָל־פֶּטֶר־רֶחֶם	יעדעס, וואס עפענט די מוטער־לייב,
לַיהוָֹה	צו דעם עוויגען,
וְכָל־פֶּטֶר ׀ שֶׁגֶר בְּהֵמָה	און יעדע ערסט־געוואָרפענע פון פיה,
אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ	וועלכע דו וועסט האבען,
הַזְּכָרִים	די מענליכע,
לַיהוָֹה׃	(זאל געהערען)צום עוויגען.
13. וְכָל־פֶּטֶר חֲמֹר	13. און יעדער ערסט־געבאָרענער פון איין אייזעל
תִּפְדֶּה בְשֶׂה	זאָלסט'ו אויסלייזען מיט אַ לאַם.
וְאִם־לֹא תִפְדֶּה	און אויב דו ווילסט (איהם) ניט אויס-לייזען,
וַעֲרַפְתּוֹ	דאַן זאָלסט'ו איהם ברעכען דעם [2]געניק,
וְכֹל בְּכוֹר אָדָם	אבער יעדען ערסט־געבאָרענעם פון אַ מענשען
בְּבָנֶיךָ	אונטער דיינע זיהן
תִּפְדֶּה׃	מוזט'ו אויסלייזען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
14. וְהָיָה	14. און עס וועט זיין,
כִּי־יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ	ווען דיין זוהן וועט דיר פרעגען
מָחָר	אין דער צוקונפט[3]:
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מַה־זֹּאת	וואס איז דיזעס?
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	דאַן זאָלסט'ו זאגען צו איהם:
בְּחֹזֶק יָד	מיט אַ שטאַרקע האַנד
הוֹצִיאָנוּ יְהוָֹה	האט דער עוויגער אונז אַרויס-געפיהרט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים
מִבֵּית עֲבָדִים׃	פון קנעכט־הויז.
15. וַיְהִי	15. און עס איז געווען,
כִּי־הִקְשָׁה פַרְעֹה	ווען פרעה איז הארט געוועזן
לְשַׁלְּחֵנוּ	אונז אַרויס־צושיקען,
וַיַּהֲרֹג יְהוָֹה	דאַן האט דער עוויגער דערשלאָגען
כָּל־בְּכוֹר	יעדען ערסט־געבאָרענעם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאַנד מצרים,
מִבְּכֹר אָדָם	פון דעם ערסט-געבאָרענעם פון מענש(ען)
וְעַד־בְּכוֹר בְּהֵמָה	ביז דעם ערסט-געבאָרענעם פון פיה,
עַל־כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ לַיהוָֹה	דאַרום שלאַכט איך צו דעם עוויגען

כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם	יעדעס, וואס עפענט די מוטער־לייב
הַזְּכָרִים	די מענליכע,
וְכָל־בְּכוֹר בָּנַי	און יעדען ערסט-געבאָרענעם פון מיינע זיהן
אֶפְדֶּה׃	לייז איך אויס.
16. וְהָיָה	16. און עס זאל זיין
לְאוֹת עַל־יָדְכָה	פיר אַ צייכען אויף דיין האַנד
וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ	און פיר שטערן-בענדער צווישען דיינע אויגען,
כִּי בְּחֹזֶק יָד	דען מיט אַ שטאַרקע האַנד
הוֹצִיאָנוּ יְהוָֹה	האט דער עוויגער אונז אַרויס-געפיהרט
מִמִּצְרָיִם׃	פון מצרים.

בְּשַׁלַּח — BESHALLACH.

17. וַיְהִי	17. און עס איז געווען,
בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה	ווען פרעה האט אַרויס-געשיקט
אֶת־הָעָם	דאס פאלק,
וְלֹא־נָחָם אֱלֹהִים	דאַן האט זיי גאט ניט געפיהרט
דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים	(דורך) דעם וועג פון דאס לאַנד פלשתים,
כִּי קָרוֹב הוּא	ווייל ער איז נאָהענט,
כִּי אָמַר אֱלֹהִים	דען גאט האט געזאגט:
פֶּן־יִנָּחֵם הָעָם	פילייכט וועט דאס פאָלק [4]בערייען,
בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה	ווען זיי וועלען זעהן קריג,
וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה׃	און זיי וועלען זיך צוריק־קעהרען נאך מצרים.
18. וַיַּסֵּב אֱלֹהִים	18. זאָנדערען גאט האט ארום־געפיהרט
אֶת־הָעָם	דאַס פאָלק
דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר	(דורך) דעם וועג פון דער וויסטע,
יַם־סוּף	(צום) שילף מעער;
וַחֲמֻשִׁים	און בעוואַפענטע
עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	זיינען די קינדער ישראל אויף־געגאַנגען
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאַנד מצרים.
19. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	19. און משה האט גענומען
אֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף	יוסף'ס ביינער
עִמּוֹ	מיט [5]איהם,
כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ	דען ער האט בעשוואָרען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:

1) איבערפיהרען, אָבגעבען. 2) נאַקען. 3) העברעאיש: מאָרגען. 4) חרטה האבען. 5) זיך.

פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם	גאט וועט אייך געוויס דערמאנען,
וְהַעֲלִיתֶם	דאַן זאלט איהר אויפ־ברייגגען
אֶת־עַצְמֹתַי מִזֶּה	מיינע ביינער פון היר
אִתְּכֶם:	מיט אייך.
20. וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת	20. און זיי האבען געדייזט פון סכות,
וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם	און זיי האבען געלאַגערט אין אתם
בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר:	ביים ברעג פון דער וויסטע.
21. וַיהוָה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם	21. און דער עוויגער איז געגאַנגען פאר זיי
יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן	ביי טאָג מיט אַ וואָלקען־זייל
לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ	זיי צו פיהרען דעם וועג,
וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ	און ביי נאַכט מיט אַ פייער־זייל
לְהָאִיר לָהֶם	זיי צו בעלייכטען,
לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה:	אום צו געהן ביי טאג און ביי נאַכט.
22. לֹא־יָמִישׁ	22. עס האט ניט [1]אָבגע־טרעטען
עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם	דער וואָלקען־זייל ביי טאג
וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה	און דער פייער-זייל ביי נאַכט
לִפְנֵי הָעָם:	פאר דעם פאָלק.

Cap. XIV. יד

1. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְיָשֻׁבוּ	דאס זיי זאלען זיך צוריק־קעהרען,
וְיַחֲנוּ	און זיי זאלען לאַגערן
לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת	פאַר פי החירות
בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם	צווישען מגדול און צווישען דעם מעער
לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן	פאר [2]בעל צפון,
נִכְחוֹ תַחֲנוּ	ענטגעגען איהם זאָלט איהר לאַגערן
עַל־הַיָּם:	ביי דעם מעער.
3. וְאָמַר פַּרְעֹה	3. און פרעה וועט זאגען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	[5]אויף די קינדער ישראל:
נְבֻכִים הֵם בָּאָרֶץ	זיי זיינען פעראירט אין דאס לאַנד,
סָגַר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר:	די וויסטע האט זיי איינגע־שלאָסען.
4. וְחִזַּקְתִּי	4. און איך וועל שטאַרקען
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	פרעה'ס הארץ,

וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם	דאַס ער וועט זיי נאָכיאָגען,
וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה	און איך וועל געעהרט ווערען [3]דורך פרעה
וּבְכָל־חֵילוֹ	און [2]דורך זיין גאַנצע מאַכט
וְיָדְעוּ מִצְרַיִם	און די מצרים וועלען וויסען,
כִּי־אֲנִי יְהוָה	דאס איך בין דער עוויגער;
וַיַּעֲשׂוּ־כֵן:	און זיי האבען אַזוי געטאָן.
5. וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם	5. און מען האט [4]דערצייילט דעם קעניג פון מצרים
כִּי בָרַח הָעָם	אַז דאַס פאָלק איז ענטלאָפען,
וַיֵּהָפֵךְ	דאַן האט זיך פערוואַנדעלט
לְבַב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו	די האַרץ פון פרעה און פון זיינע קנעכט
אֶל־הָעָם	[5]געגען דאס פאָלק,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ	וואס האבען מיר דיזעס געטאָן,
כִּי־שִׁלַּחְנוּ	דאס מיר האבען אַרויס־געשיקט
אֶת־יִשְׂרָאֵל	די ישראל
מֵעָבְדֵנוּ:	פון [6]אונז צו דינען?
6. וַיֶּאְסֹר אֶת־רִכְבּוֹ	6. און ער האט געשפאַנט זיין וואָגען,
וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ:	און זיין פאָלק האט ער גענומען מיט איהם.
7. וַיִּקַּח	7. און ער האט גענומען
שֵׁשׁ־מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר	זעקס הונדערט אויסער־וועהלטע [7]וועגען
וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם	און אַלע וועגען פון מצרים
וְשָׁלִשִׁם עַל־כֻּלּוֹ:	און הויפּט־לייטע איבער זיין גאַנצען (העער).
8. וַיְחַזֵּק יְהוָה	8. און דער עוויגער האט געשטאַרקט
אֶת־לֵב פַּרְעֹה	די הארץ פון פרעה,
מֶלֶךְ מִצְרַיִם	דעם קעניג פון מצרים,
וַיִּרְדֹּף	און ער האט געיאָגט
אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	נאָך די קינדער ישראל,
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים	און די קינדער ישראל זיינען אַרויס־געגאַנגען
בְּיָד רָמָה:	מיט איין אויפ-געהייבענע האַנד.[8]
שֵׁנִי	שֵׁנִי
9. וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם	9. און די מצרים האבען געיאָגט
אַחֲרֵיהֶם	נאָך זיי,
וַיַּשִּׂיגוּ אוֹתָם	און זיי האבען זיי געגרייכט
חֹנִים עַל־הַיָּם	געלאַגערט ביי דעם מעער
כָּל־סוּס	אַלע פערד

1) אָבגעוויכען, אָפּגעקעהרט, זיך דערווייטערט. 2) איין עגיפּטישער געטץ. 3) ביי. 4) בער כטעט. 5) וועגען. 6) אונזער דינסט. 7) שטרייט־וועגען. 8) ד. ה מיט שטאָלץ; עפענטליך.

רֶכֶב פַּרְעֹה	(און) וועגען פון פרעה
וּפָרָשָׁיו וְחֵילוֹ	און זיינע רייטער און זיין מאַכט
עַל־פִּי הַחִירֹת	ביי פי החירות
לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן׃	פאַר בעל צפון.
10. וּפַרְעֹה הִקְרִיב	10. און פרעה האט זיך דערנעהנטערט;
וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל האבען אויפגעהויבען
אֶת־עֵינֵיהֶם	זייערע אויגען,
וְהִנֵּה מִצְרַיִם ׀ נֹסֵעַ	און [1]זיי זעהען די מצרים רייזענדיג
אַחֲרֵיהֶם	הינטער זיי,
וַיִּירְאוּ מְאֹד	און זיי האבען זיך זעהר געפירכטעט.
וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל האבען געשריען
אֶל־יְהוָה׃	צו דעם עוויגען.
11. וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה	11. און זיי האבען געזאגט צו משה:
הֲמִבְּלִי אֵין־קְבָרִים	[2]צו ווייל עס זיינען ניט'אָ קיין גראַבען
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים,
לְקַחְתָּנוּ	[3](דאַרום) האסט'ו אונז אַרויס־גענומען
לָמוּת בַּמִּדְבָּר	צו שטאַרבען אין דער וויסטע?
מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ	וואס האסט'ו אונז דיזעס געטאָן
לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם׃	אונז אַרויס־צופיהרען פון מצרים?
12. הֲלֹא־זֶה הַדָּבָר	12. איז ניט דאס [4]די רייד,
אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ	וועלכע מיר האבען גערעט צו דיר
בְמִצְרַיִם	אין מצרים,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
חֲדַל מִמֶּנּוּ	[5]לאָז אָב פון אונז,
וְנַעַבְדָה אֶת־מִצְרָיִם	און מיר וועלען דינען די מצרים,
כִּי טוֹב לָנוּ	דען עס איז אונז בעסער
עֲבֹד אֶת־מִצְרַיִם	(צו) דינען די מצרים
מִמֻּתֵנוּ בַּמִּדְבָּר׃	אַלס צו שטאַרבען אין דער וויסטע.
13. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	13. און משה האָט געזאגט
אֶל־הָעָם	צו דעם פאָלק:
אַל־תִּירָאוּ	איהר זאלט זיך ניט פירכטען
הִתְיַצְּבוּ	שטייט,
וּרְאוּ	און זעהט
אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה	דעם עוויגען'ס הילפע,
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם	וואס ער וועט טהאָן פיר אייך
הַיּוֹם	הייטע.

כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם	דען די מצרים, וועלכע איהר זעהט הייטע,
לֹא תֹסִפוּ לִרְאֹתָם עוֹד	וועט איהר זיי מעהר ניט זעהן
עַד־עוֹלָם׃	ביז עוויג.
14. יְהוָה יִלָּחֵם לָכֶם	14. דער עוויגער וועט שטרייטען פיר אייך,
וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן׃	אבער איהר זאלט שווייגען שטיל.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
15. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	15. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
מַה־תִּצְעַק אֵלָי	וואס שרייסט'ו צו מיר?
דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	רייד צו די קינדער ישראל,
וְיִסָּעוּ׃	דאס זיי זאָלען רייזען.
16. וְאַתָּה	16. און דו
הָרֵם אֶת־מַטְּךָ	הייב אויף דיין שטעקען,
וּנְטֵה אֶת־יָדְךָ	און נייג דיין האַנד
עַל־הַיָּם	איבער דעם מעער,
וּבְקָעֵהוּ	און שפּאַלט איהם,
וְיָבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל וועלען אַריינ־קומען
בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה׃	אין מיטען דעם מעער אין דער טריקעניס.
17. וַאֲנִי הִנְנִי מְחַזֵּק	17. און איך, זעה איך וועל שטאַרקען
אֶת־לֵב מִצְרַיִם	די האַרץ פון די מצרים,
וְיָבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם	און זיי וועלען קומען נאך זיי
וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה	און איך וועל געעהרט ווערען [6]דורך פרעה,
וּבְכָל־חֵילוֹ	און [6]דורך זיין גאַנצע מאַכט,
בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו׃	[6]דורך זיינע וועגען און [6]דורך זיינע רייטער.
18. וְיָדְעוּ מִצְרַיִם	18. און די מצרים וועלען וויסען
כִּי־אֲנִי יְהוָה	דאָס איך בין דער עוויגער,
בְּהִכָּבְדִי בְּפַרְעֹה	ווען איך וועל געעהרט ווערען [6]דורך פרעה,
בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו׃	[6]דורך זיינע וועגען און דורך זיינע רייטער.
19. וַיִּסַּע	19. און עס [7]האט גערייזט
מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים	גאָטעס־ענגעל,
הַהֹלֵךְ	וועלכער איז געגאַנגען
לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל	פאר דעם לאַגער פון די ישראל,
וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם	און ער איז געגאַנגען הינטער זיי,
וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן	און דער וואָלקען־זייל האט [7]גערייזט
מִפְּנֵיהֶם	פון פאר זיי,

1) און זעה. 2) אדער: זיינען דען ניט'אָ א.ז.וו. 3) דאס דו האָסט א.ז.וו. 4) דאס ווארט. 5) לאָז אונז צו־רוה.
6) ביי. 7) אַוועג־געגאַנגען

וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם׃	און ער האט זיך געשטעלט הינטער זיי.
20. וַיָּבֹא	20. און ער איז געקומען
בֵּין ׀ מַחֲנֵה מִצְרַיִם	צווישען דעם לאַגער פון די מצרים
וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל	און צווישען דעם לאַגער פון די ישראל;
וַיְהִי	און עס איז געוועזן
הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ	דער וואָלקען און די פינס־טערניס (פיר די מצרים),
וַיָּאֶר אֶת־הַלָּיְלָה	און ער האט בעלייכטעט די נאַכט (פיר די ישראל),
וְלֹא־קָרַב זֶה אֶל־זֶה	און איינער האט זיך ניט דערנענטערט צום אַנדערן
כָּל־הַלָּיְלָה׃	די גאַנצע נאַכט.
21. וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ	21. און משה האט געבייגט זיין האַנד
עַל־הַיָּם	איבער דעם מעער.
וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת־הַיָּם	און דער עוויגער האט גע־פיהרט דעם מעער
בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה	מיט אַ שטאַרקען אָסט־ווינד
כָּל־הַלַּיְלָה	די גאַנצע נאַכט,
וַיָּשֶׂם אֶת־הַיָּם	און ער האט געמאַכט דעם מעער
לֶחָרָבָה	צו טריקניס,
וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם׃	און די וואַסער זיינען גע־שפּאָלטען געוואָרען.
22 וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	22. און די קינדער ישראל זיינען געקומען
בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה	אין מיטען דעם מעער אין דער טריקניס,
וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה	און די וואַסער איז צו זיי געוועזען [1]אַ מויער
מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃	פון זייער רעכטע האַנד און פון זייער לינקע האַנד.
23. וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם	23. און די מצרים האבען געיאָגט,
וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם	און זיי זיינען געקומען נאך זיי,
כֹּל סוּס פַּרְעֹה	אַלע פערד פון פרעה,
רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו	זיינע וועגען און זיינע רייטער
אֶל־תּוֹךְ הַיָּם׃	אין מיטען דעם מעער.
24. וַיְהִי	24. און עס איז געווען
בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר	אין די מאָרגען־וואַכע[2],
וַיַּשְׁקֵף יְהוָה	דאַן האט דער עוויגער געקוקט
אֶל־מַחֲנֵה מִצְרַיִם	אויף דעם לאַגער פון די מצרים
בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן	מיט אַ זייל פון פייער און וואָלקען,
וַיָּהָם	און ער האט [3]פערווירט
אֵת מַחֲנֵה מִצְרָיִם׃	דעם לאַגער פון די מצרים.
25. וַיָּסַר	25. און ער האט אַראָב־גענומען
אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו	[4]די רעדער פון זיינע וועגען
וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדֻת	און ער האט איהם געפיהרט מיט שווערקייט.

וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם	און מצרים האט געזאגט:
אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל	איך וויל לויפען פאר די קינדער ישראל,
כִּי יְהוָה נִלְחָם לָהֶם	דען דער עוויגער שטרייט פיר זיי
בְּמִצְרָיִם׃	געגען די מצרים.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
26 וַיֹּאמֶר יי אֶל־מֹשֶׁה	26. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
נְטֵה אֶת־יָדְךָ	נייג דיין האַנד
עַל־הַיָּם	איבער דעם מעער,
וְיָשֻׁבוּ הַמַּיִם	און די וואַסער וועלען זיך צוריק־קעהרען
עַל־מִצְרַיִם	איבער די מצרים,
עַל־רִכְבּוֹ	איבער זיינע וועגען
וְעַל־פָּרָשָׁיו׃	און איבער זיינע רייטער.
27. וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ	27. און משה האט געבייגט זיין האַנד
עַל־הַיָּם	איבער דעם מעער,
וַיָּשָׁב הַיָּם	און דער מעער האט זיך צוריק־געקעהרט
לִפְנוֹת בֹּקֶר	געגען מאָרגען
לְאֵיתָנוֹ	צו זיין שטאַרקייט,
וּמִצְרַיִם נָסִים	און די מצרים זיינען געלאָפען
לִקְרָאתוֹ	געגען איהם,
וַיְנַעֵר יְהוָה	און דער עוויגער האט [5]אַריינגעוואָרפען
אֶת־מִצְרַיִם	די מצרים
בְּתוֹךְ הַיָּם׃	אין מיטען דעם מעער.
28. וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם	28. און די וואַסער האבען זיך צוריק־געקעהרט,
וַיְכַסּוּ אֶת־הָרֶכֶב	און זיי האבען בעדעקט די וועגען
וְאֶת־הַפָּרָשִׁים	און די רייטער
לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה	מיט אַלע העערען פון פרעה,
הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם	וועלכע זיינען געקומען נאך זיי
בַּיָּם	אין דעם מעער,
לֹא־נִשְׁאַר בָּהֶם	עס איז ניט געבליבען אונטער זיי
עַד־אֶחָד׃	ביז איינעם.
29. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	29. און די קינדער ישראל
הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה	זיינען געגאַנגען אין דער טריקניס
בְּתוֹךְ הַיָּם	אין מיטען דעם מעער
וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה	און די וואַסער איז צו זיי געוועזען אַ מויער
מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃	פון זייער רעכטע האַנד און פון זייער לינקע האַנד.
30. וַיּוֹשַׁע יְהוָה	30. און דער עוויגער האט געהאָלפען

1) ד. ה. ווי אַ מויער. 2) ד. ה. די לעצטע נאַכט־אַבטהיילונג, וועלכע גרענצט זיך מיט׳ן מאָרגען.
3) צוטומעלט. 4) דעם ראַד. 5) אריינגעשאָקערט, געשטירצט.

בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאָג
אֶת־יִשְׂרָאֵל	די ישראל
מִיַּד מִצְרָיִם	פון די האַנד פון די מצרים,
וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	און ישראל האט געזען
אֶת־מִצְרַיִם	די מצרים
מֵת	טויט
עַל־שְׂפַת הַיָּם׃	ביים ברעג פון דעם מעער.
31. וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	31. און ישראל האט געזען
אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה	די גרויסע [1]מאַכט,
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָֹה	וועלכע דער עוויגער האט [2]געוויזען
בְּמִצְרַיִם	אויף די מצרים,
וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְיָ	און דאס פאָלק האט גע־ פירכטעט דעם עוויגען,
וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָֹה	און זיי האבען געגלויבט אין דעם עוויגען
וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃	און אין משה, זיין קנעכט.

Cap. XV. טו

1. אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה	1. דאַן האט געזונגען משה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל
אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דיזען געזאַנג
לַיהוָֹה	צו דעם עוויגען,
וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר	און זיי האבען געזאגט, זאָגענדיג:
אָשִׁירָה לַיהוָֹה	איך וויל זינגען צו דעם עוויגען,
כִּי־גָאֹה גָּאָה	דען (ער איז) הויך ערהאַבען
סוּס וְרֹכְבוֹ	(דעם) פערד און זיין רייטער
רָמָה בַיָּם׃	האט ער געוואָרפען אין׳ם מעער.
2. עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ	2. מיין שטאַרקייט און (מיין) געזאַנג איז דער עוויגער,
וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה	און ער איז געוועזן מיר צו הילפען;
זֶה אֵלִי	דיזער איז מיין גאט,
וְאַנְוֵהוּ	און איך וויל איהם [3]ריהמען,
אֱלֹהֵי אָבִי	מיין פאָטער׳ס גאט,
וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃	און איך וויל איהם [4]ערהייבען
3. יְהוָֹה אִישׁ מִלְחָמָה	3. דער עוויגער איז אַ קריגס־מאַן,
יְהוָֹה שְׁמוֹ׃	„עוויגער" איז זיין נאָמען.
4. מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה	4. פרעה׳ס וועגען
וְחֵילוֹ	און זיין קריגס־מאַכט
יָרָה בַיָּם	האט ער געשליידערט אין׳ם מעער,
וּמִבְחַר שָׁלִשָׁיו	און די בעסטע פון זיינע הויפט־לייטע
טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף׃	זיינען [5]פערזונקען געוואָרען אין׳ם שילף־מעער.
5. תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ	5. טיפע וואַסער האבען זיי בעדעקט,
יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת	זיי זיינען אַרונטער־געגאַנ־ גען אין די טיפענים
כְּמוֹ־אָבֶן׃	ווי אַ שטיין.
6. יְמִינְךָ יְהוָֹה	6. דיין רעכטע האַנד, עוויגער,
נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ	איז [6]פערהערליכט מיט קראַפט,
יְמִינְךָ יְהוָֹה	דיין רעכטע האַנד, עוויגער,
תִּרְעַץ אוֹיֵב׃	צושמעטערט (דעם) פיינד.
7. וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ	7. און אין דיין גרויסע הויכקייט
תַּהֲרֹס קָמֶיךָ	צושטערסט׳ו [7]די, וועלכע שטעהען אויף געגען דיר,
תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ	דו [8]שיקסט אַרויס דיין [9]גרים
יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃	[10]פערברענט ער זיי ווי [11]שטרוי.
8. וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ	8. און דורך דעם הויך פון דיין נאָז
נֶעֶרְמוּ מַיִם	האבען זיך [12]אויפ־געהייפט וואַסער,
נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד	עס זיינען געשטאַנען ווי אַ וואַנד
נֹזְלִים	פליסענדע (וואַסער),
קָפְאוּ תְהֹמֹת	עס זיינען פערגליווערט גע־ ווארען טיפע וואַסער
בְּלֶב־יָם׃	אין מיטען דעם מעער.
9. אָמַר אוֹיֵב	9. דער פיינד האט געזאגט:
אֶרְדֹּף	איך וועל יאגען,
אַשִּׂיג	איך וועל גרייכען,
אֲחַלֵּק שָׁלָל	איך וועל צו־טהיילען רויב,
תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי	[13]פול וועט מיט זיי ווערען מיין זעלע;
אָרִיק חַרְבִּי	איך וועל אַרויס־ציהען מיין שווערד
תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃	[14]פערטילגען וועט זיי מיין האַנד.
10. נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ	10. (אָבער) דו האסט גע־ בלאָזען מיט דיין אָטעם,
כִּסָּמוֹ יָם	האָט זיי בעדעקט דאס מעער
צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת	זיי זיינען פערזונקען ווי בליי,
בְּמַיִם אַדִּירִים׃	אין די שטאַרקע וואַסערן.
11. מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ	11. ווער איז ווי דו אונטער די געטער, עוויגער!
מִי כָּמֹכָה	ווער איז ווי דו
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ	[6]פערהערליכט אין הייליגקייט,
נוֹרָא תְהִלֹּת	פורכטבאַר (אין) לויבען,
עֹשֵׂה־פֶלֶא׃	איין וואונדער־טהוער.
12. נָטִיתָ יְמִינְךָ	12. דו האָסט גענייגט דיין רעכטע האַנד
תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃	האט זיי פערשלונגען (די) ערד.

1) האַנד. 2) געטאָן. 3) בעשעהענען. 4) הויך פרייזען. 5) דערטרונקען. 6) געריהמט. 7) דיינע פיינדע. 8) לאָזט. 9) צאָרן. 10) פערצעהרט. 11) שטאָפעלן. 12) אויפגעשטעלט ווי גאַרבען. 13) זאַט. 14) אויסראָטען.

13. נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ	13. דו האָסט געפיהרט מיט דיין גנאַדע
עַם־זוּ גָּאָלְתָּ	דיזעס פאָלק, (וועלכעס) דו האָסט אויס־געלייזט,
נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ	דו האָסט (עס) [1]געלייטעט מיט דיין שטאַרקייט
אֶל־נְוֵה קָדְשֶׁךָ	צו דעם וואָהנונג פון דיין הייליגקייט.
14. שָׁמְעוּ עַמִּים	14. פעלקער האבען (עס) געהערט
יִרְגָּזוּן	האבען זיי געציטערט,
חִיל אָחַז	אַ ציטערניס האט אָנגענומען
יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃	די בעוואָהנער פון פלשת.
15. אָז נִבְהֲלוּ	15. דאַן זיינען דערשראָקען געוואָרען
אַלּוּפֵי אֱדוֹם	די פירשטען פון אדום,
אֵילֵי מוֹאָב	די שטאַרקע פון מואב
יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד	האט זיי אָנגענומען אַ שרעק
נָמֹגוּ	עס זיינען [2]צוגאַנגען געוואָרען
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃	אַלע בעוואָהנער פון כנען.
16. תִּפֹּל עֲלֵיהֶם	16. עס איז געפאַלען אויף זיי
אֵימָתָה וָפַחַד	פורכט און שרעקען
בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ	דורך די גרויסקייט פון דיין [3]אַרעם
יִדְּמוּ כָּאָבֶן	זיינען זיי [4]שטיל געבליבען ווי אַ שטיין,
עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה	ביז דיין פאָלק איז דורכ־געגאַנגען, עוויגער,
עַד־יַעֲבֹר	ביז עס איז דורכגעגאַנגען
עַם־זוּ קָנִיתָ׃	דיזעס פאָלק (וועלכעס) דו האסט [5]ערוואָרבען.
17. תְּבִאֵמוֹ	17. דו וועסט זיי אַריינ־ברינגען
וְתִטָּעֵמוֹ	און דו וועסט זיי איינ־פלאַנצען
בְּהַר נַחֲלָתְךָ	אויף דעם באַרג פון דיין ערב־טהייל,
מָכוֹן	(אין דעם) אָרט,
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה	(וואס) דו, עוויגער, האָסט געמאַכט פיר דיין זיטצן,
מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ׃	(וואו) דיינע הענד, עוויגער, האבען געגרינדעט אַ הייליגטהום.
18. יְהוָה יִמְלֹךְ	18. דער עוויגער וועט רעגירען
לְעֹלָם וָעֶד׃	אויף אימער און עוויג!
19. כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה	19. ווען פרעה׳ס פערד זיינען געקומען
בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו	מיט זיינע וועגען און מיט זיינע רייטער
בַּיָּם	אין׳ם מעער,
וַיָּשֶׁב יְהוָה עֲלֵהֶם	און דער עוויגער האט געבראַכט איבער זיי
אֶת־מֵי הַיָּם	די וואַסער פון׳ם מעער,
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל

הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה	זיינען געגאַנגען אין דער טריקניס
בְּתוֹךְ הַיָּם׃	אין מיטען דעם מעער;
20. וַתִּקַּח	20. דאַן האט גענומען
מִרְיָם הַנְּבִיאָה	מרים, די פּראָפעטין,
אֲחוֹת אַהֲרֹן	אהרן׳ס שוועסטער,
אֶת־הַתֹּף בְּיָדָהּ	דעם פויק אין איהר האַנד,
וַתֵּצֶאןָ כָל־הַנָּשִׁים	און אַלע פרויען זיינען אַרויס־געגאַנגען
אַחֲרֶיהָ	נאָך איהר
בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלֹת׃	מיט פויקען און מיט טענץ.
21. וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם	21. און מרים האט זיי געאַנטוואָרט:
שִׁירוּ לַיהוָה	זינגט צו דעם עוויגען,
כִּי־גָאֹה גָּאָה	דען ער איז הויך ערהאַבען,
סוּס וְרֹכְבוֹ	(דעם) פערד און זיין רייטער
רָמָה בַיָּם׃	האט ער געוואָרפען אין׳ס מעער.
22. וַיַּסַּע מֹשֶׁה	22. און משה האט גע־מאַכט רייזען
אֶת־יִשְׂרָאֵל	די ישראל
מִיַּם־סוּף	פון׳ם שילף־מעער,
וַיֵּצְאוּ	און זיי זיינען אַרויס־געגאַנגען
אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר	נאָך די וויסטע שור,
וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִים	און זיי זיינען געגאַנגען דריי טעג
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
וְלֹא־מָצְאוּ מָיִם׃	און זיי האבען געפונען קיין וואַסער.
23. וַיָּבֹאוּ מָרָתָה	23. און זיי זיינען געקומען נאָך מרה,
וְלֹא יָכְלוּ	אבער זיי האבען ניט געקענט
לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה	[צו] טרינקען וואַסער פון מרה,
כִּי מָרִים הֵם	דען [6]עס איז געווען ביטער
עַל־כֵּן	דאַרום
קָרָא־שְׁמָהּ מָרָה׃	האט מען גערופען איהר נאָמען מרה.
24. וַיִּלֹּנוּ הָעָם	24. און דאס פאָלק האט [7]געמוררט
עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר	געגען משה, זאָגענדיג:
מַה־נִּשְׁתֶּה׃	וואָס זאָלען מיר טרינקען?
25. וַיִּצְעַק אֶל־יְהוָה	25. און ער האט געשריען צו דעם עוויגען,
וַיּוֹרֵהוּ יְהוָה עֵץ	און דער עוויגער האט איהם געוויזען אַ האָלץ,
וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַמַּיִם	און ער האט (עס) געוואָרפען אין די וואַסער,
וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם	און די וואַסער איז זיס געוואָרען.
שָׁם שָׂם לוֹ	דאָרט האט ער [8]איהם [9]געגעבען

1) געפיהרט. 2) צושמאָלצען, ד. ה. מוטה־פערלירען. 3) ד. ה. מאכט. 4) שטום. 5) געקויפט. 6) זיי זיינען.
7) זיך בעקלאָגט, געקריגט. 8) ד. ה. דעם פאָלק. 9) געשטעלט, געטאָן.

חֹק וּמִשְׁפָּט	גע׳זעצין און רעכט,
וְשָׁם נִסָּהוּ׃	און דאָרט האט ער איהם געפּרופט.
26. וַיֹּאמֶר	26. און ער האט געזאָגט:
אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע	אויב דו וועסט הערען
לְקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	צו די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאט,
וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו	און דאס, וואס רעכט איז אין זיינע אויגען,
תַּעֲשֶׂה	וועסט׳ו טהאָן,
וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו	און דו וועסט [1]פערנעהמען [צו] זיינע געבאָטע,
וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו	און דו וועסט היטען אַלע זיינע געזעטצע,
כָּל־הַמַּחֲלָה	קיינע פון די קראַנקהייטען,
אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי	וועלכע איך האב געלייגט
בְמִצְרַיִם	אויף מצרים,
לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ	וועל איך (דאַן) נִיט לייגען אויף דיר,
כִּי אֲנִי יְהוָה רֹפְאֶךָ׃	דען איך עוויגער בין דיין [2]היילער.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
27. וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה	27. און זיי זיינען געקומען נאָך אילים,
וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם	און דאָרט (זיינען געווען) צוועלף וואַסער־קוועלען
וְשִׁבְעִים תְּמָרִים	און זיבציג [3]דאַטעל־בוימער,
וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל־הַמָּיִם׃	און זיי האבען דאָרט געלאַגערט ביים וואַסער.

Cap. XVI. טז

1. וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם	1. און זיי האבען געריזט פון אילים,
וַיָּבֹאוּ	און זיי זיינען געקומען,
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די גאַנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל,
אֶל־מִדְבַּר־סִין	נאך דער וויסטע סין,
אֲשֶׁר בֵּין־אֵילִם	וועלכע איז צווישען אילים
וּבֵין סִינָי	און צווישען סיני,
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	פון דעם צווייטען מאָנאַט
לְצֵאתָם	נאך זייער אַרויס־גאַנג
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאַנד מצרים.
2. וַיִּלּוֹנוּ	2. און זיי האבען [4]געמורמט,
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די גאַנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל,
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן	געגען משה און געגען אהרן
בַּמִּדְבָּר׃	אין דער וויסטע.
3. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם	3. און עס האבען געזאָגט צו זיי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל:
מִי־יִתֵּן מוּתֵנוּ	[6]בעסער וואָלטען מיר געשטאָרבען
בְיַד־יְהוָה	דורך דעם עוויגען׳ס האַנד,
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאַנד מצרים,
בְּשִׁבְתֵּנוּ	ווען מיר זיינען געזעסען
עַל־סִיר הַבָּשָׂר	ביים טאָפּ פלייש,
בְּאָכְלֵנוּ לֶחֶם לָשֹׂבַע	ווען מיר האבען געגעסען ברויט צו זאַט,
כִּי־הוֹצֵאתֶם אֹתָנוּ	דען איהר האט אונז אַרויס־געפיהרט
אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה	צו דיזע וויסטע
לְהָמִית	צו טויטען
אֶת־כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה	דיזע גאַנצע פערזאַמלונג
בָּרָעָב׃	דורך הונגער.
4. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	4. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם	זעה, איך מאַך רעגנען פיר אייך
לֶחֶם מִן־הַשָּׁמָיִם	ברויט פון הימעל,
וְיָצָא הָעָם	און דאס פאלק וועט אַרויס־גיין,
וְלָקְטוּ	און זיי וועלען קלייבען
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ	די בעדירפניס פון אַ טאג [6]יעדען טאג,
לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ	אום איך זאל איהם פּרופען,
הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי	אויב ער וועט גיין אין מיינע לעהרע
אִם־לֹא׃	אָדער ניט.
5. וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי	5. און עס וועט זיין אויף דעם זעקסטען טאג
וְהֵכִינוּ	זאלען זיי צובערייטען,
אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ	וואס זיי וועלען ברינגען,
וְהָיָה מִשְׁנֶה	און עס וועט זיין דאָפּעלט
עַל אֲשֶׁר־יִלְקְטוּ	געגען (דאס), וואס זיי וועלען קלייבען
יוֹם׀ יוֹם׃	יעדען טאג.
6. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	6. און משה און אהרן האבען געזאגט
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו אַלע קינדער ישראל:
עֶרֶב וִידַעְתֶּם	(אם) אַבענד, דאַן וועט איהר וויסען,
כִּי יְיָ הוֹצִיא אֶתְכֶם	דאס דער עוויגער האט אייך אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאַנד מצרים.
7. וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם	7. און (אם) מאָרגען, דאַן וועט איהר זעהן
אֶת־כְּבוֹד יְהוָה	די [7]הערליכקייט פון דעם עוויגען;
בְּשָׁמְעוֹ	דען ער האט געהערט
אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם	אייער [4]מורמען

1) צוהערען, געהאָרכען. 2) אַרצט. 3) פּאַלמען־בוימער. 4) זיך בעקלאָגט, געקריגט. 5) ווערטערליך: ווער וועט געבען אונזער טויט ד. ה. הלואי וואָלטען מיר געשטאָרבען. 6) אין דעם זעלבען טאג. 7) עהרע.

עַל־יְהוָה	געגען דעם עוויגען,
וְנַחְנוּ מָה	דען, וואס זיינען מיר,
כִּי תַלִּינוּ עָלֵינוּ׃	דאס איהר זאלט מוררען געגען אונז?
8. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	8. און משה האט געזאגט,
בְּתֵת יְיָ לָכֶם בָּעֶרֶב	[1]דער עוויגער וועט אייך געבען אם אבענד
בָּשָׂר לֶאֱכֹל	פלייש צו עסען,
וְלֶחֶם בַּבֹּקֶר לִשְׂבֹּעַ	און ברויט אם מארגען זאט צו ווערען,
בִּשְׁמֹעַ יְהוָה	דען דער עוויגער האט געהערט
אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם	אייער מוררען,
אֲשֶׁר אַתֶּם מַלִּינִם	וואס איהר מוררט
עָלָיו	געגען איהם:
וְנַחְנוּ מָה	דען וואס זיינען מיר?
לֹא־עָלֵינוּ תְלֻנֹּתֵיכֶם	ניט געגען אונז איז אייער מוררען,
כִּי עַל־יְהוָה׃	זאנדערן געגען דעם עוויגען
9. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	9. און משה האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
אֱמֹר אֶל־כָּל־עֲדַת	זאג צו די גאנצע געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל:
קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה	דערנעהנטערט אייך פאר דעם עוויגען,
כִּי שָׁמַע	דען ער האט געהערט
אֵת תְּלֻנֹּתֵיכֶם׃	אייער מוררען.
10. וַיְהִי כְּדַבֵּר אַהֲרֹן	10. און עס איז געווען, ווי אהרן האט גערעט
אֶל־כָּל־עֲדַת	צו די גאנצע געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וַיִּפְנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר	דאן האבען זיי זיך געווענדעט צו דער וויסטע,
וְהִנֵּה כְּבוֹד יְהוָה	[2]און די הערליכקייט פון דעם עוויגען
נִרְאָה בֶּעָנָן׃	האט זיך בעוויזען אים וואלקען.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
11. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער האט גערעט צו משה.
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
12. שָׁמַעְתִּי	12. איך האב געהערט
אֶת־תְּלוּנֹּת	דאס מוררען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
דַּבֵּר אֲלֵהֶם, לֵאמֹר	רייד צו זיי, זאגענדיג:
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
תֹּאכְלוּ בָשָׂר	וועט איהר עסען פלייש,
וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם	און אם מארגען וועט איהר זאט זיין (מיט) ברויט,
וִידַעְתֶּם	און איהר וועט וויסען,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דאס איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
13. וַיְהִי בָעֶרֶב	13. און עס איז געווען אם אבענד,
וַתַּעַל הַשְּׂלָו	איז אויפ געגאנגען די [3]וואכטעל,
וַתְּכַס אֶת־הַמַּחֲנֶה	און זי האט בעדעקט דעם לאגער,
וּבַבֹּקֶר	און אם מארגען
הָיְתָה שִׁכְבַת הַטַּל	איז געווען א [4]לאגע פון טהוי
סָבִיב לַמַּחֲנֶה׃	ארום דעם לאגער.
14. וַתַּעַל	14. און אלס עס האט זיך אויפ-געהויבען
שִׁכְבַת הַטָּל	די לאגע פון די טהוי,
וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר	[2]דאן איז געווען אויף די פלעכע פון דער וויסטע
דַּק	(עטוואס) [5]דינעס,
מְחֻסְפָּס	[6]גרויפען־פערמיג,
דַּק כַּכְּפֹר עַל־הָאָרֶץ׃	[5]דין ווי [7]רייף אויף דער ערד.
15. וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	15. און די קינדער ישראל האבען (עס) געזעהן,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט
אִישׁ אֶל־אָחִיו	אייגער צו דעם אנדערן:
מָן הוּא	וואס איז דאס?
כִּי לֹא יָדְעוּ	דען זיי האבען ניט געוואוסט
מַה־הוּא	וואס דאס איז,
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם	דאן האט משה געזאגט צו זיי:
הוּא הַלֶּחֶם	דאס איז די ברויט,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם	וואס דער עוויגער האט אייך געגעבען
לְאָכְלָה׃	פיר שפייזע.
16. זֶה הַדָּבָר	16. דיזעס איז די זאך,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען:
לִקְטוּ מִמֶּנּוּ	קלייבט פון איהם
אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ	יעדער נאך זיין עסען,
עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת	איין [8]עומר פיר יעדען [9]קאפ
מִסְפַּר נַפְשֹׁתֵיכֶם	נאך דעם צאהל פון אייערע זעלען,
אִישׁ לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ	יעדער פיר די, וואס זיינען אין זיין [10]געצעלט,
תִּקָּחוּ׃	זאלט איהר נעהמען.
17. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	17. און עס האבען אזוי געטאן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
וַיִּלְקְטוּ	און זיי האבען געקליבען,

1) דען דער א. ז. וו. 2) און זעה. 3) ד. ה. וואכטלען, אזא סארט פויגלען. 4) א פאך. 5) פיינעס, קליין. 6) שופען-ארטיג. 7) געפרארענע טהוי. 8) א מאס. זעה פ׳ 36. 9) ד. ה. פיר יעדען מענש. 10) ד. ה. הויז.

הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט׃	¹דער פיל, און ¹דער ווייניג.
18. וַיָּמֹדּוּ בָעֹמֶר	18. און זיי האבען געמאָסטען מיט'ן עומר.
וְלֹא הֶעְדִּיף	אבער עס האט ניט איבריג געהאט
הַמַּרְבֶּה	דער, וואס האט פיל געקליבען,
וְהַמַּמְעִיט	און דער, וואס האט ווייניג געקליבען,
לֹא הֶחְסִיר	האט (איהם) ניט געפעהלט.
אִישׁ לְפִי־אָכְלוֹ	יעדער נאך זיין עסען
לָקָטוּ׃	האבען זיי געקליבען.
19. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	19. און משה האט געזאגט
אֲלֵהֶם	צו זיי:
אִישׁ אַל־יוֹתֵר מִמֶּנּוּ	קיין מאַן זאָל ניט איבריג־לאָזען פון איהם
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (צום) מאָרגען.
20. וְלֹא־שָׁמְעוּ	20. אבער זיי האבען ניט געהערט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים	און לייטע האָבען איבריג־געלאָזען
מִמֶּנּוּ	פון איהם
עַד־בֹּקֶר	ביז (צום) מאָרגען,
וַיָּרֻם תּוֹלָעִים	און עס האט געווערימט (מיט) ווערים,
וַיִּבְאַשׁ	און עס האט געשטונקען.
וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה	און משה האט געצירנעט אויף זיי.
21. וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ	21. און זיי האבען איהם געקליבען
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר	מאָרגען פיר מאָרגען,
אִישׁ כְּפִי אָכְלוֹ	יעדער נאך זיין עסען,
וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ	און ווי די זון פלעגט הייס שיינען.
וְנָמָס׃	פלעגט עס צושמאָלצען ווערען.
22. וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי	22. און עס איז געוועזען אויף דעם זעקסטען טאָג,
לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה	האבען זיי געקליבען דאָפּעלטע שפּייזע,
שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד	צוויי עומר פיר איינעם.
וַיָּבֹאוּ	און עס זיינען געקומען
כָּל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה	אַלע פירשטען פון דער געמיינדע,
וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה׃	און זיי האבען (עס) דערציילט צו משה.
23. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	23. און ער האט געזאגט צו זיי
הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	דאס איז, וואס דער עוויגער האט גערעט:
שַׁבָּתוֹן	א רוהע־טאָג,
שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לַיהוָה	אַ הייליגער רוהע־טאָג צו דעם עוויגען
מָחָר	(איז) מאָרגען;

אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפוּ	וואס איהר דאַרפט באַקען
אֵפוּ	באַקט,
וְאֵת אֲשֶׁר־תְּבַשְּׁלוּ	און וואס איהר דאַרפט קאָכען
בַּשֵּׁלוּ	קאָכט,
וְאֵת כָּל־הָעֹדֵף	און אַלעס, וואס בלייבט איבריג,
הַנִּיחוּ לָכֶם	לייגט אוועג פיר אייך
לְמִשְׁמֶרֶת	צו איין אויף־בעוואהרונג
עַד־הַבֹּקֶר׃	ביז (צום) מאָרגען.
24. וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ	24. און זיי האבען איהם אוועג געלייגט
עַד־הַבֹּקֶר	ביז (צום) מאָרגען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה	ווי משה האט בעפוילען,
וְלֹא הִבְאִישׁ	און ער האט ניט געשטונקען
וְרִמָּה לֹא־הָיְתָה בּוֹ׃	און ווערים איז ניט געוועזען אויף איהם.
25. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	25. און משה האט געזאגט:
אִכְלֻהוּ הַיּוֹם	עסט איהם הייטע,
כִּי־שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה	דען א רוהע־טאָג איז הייטע צו דעם עוויגען
הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ	הייטע וועט איהר איהם ניט געפינען
בַּשָּׂדֶה׃	אויפ'ן פעלד.
26. שֵׁשֶׁת יָמִים	26. זעקס טעג
תִּלְקְטֻהוּ	וועט איהר איהם קלייבען,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אבער אויף דעם זיבענטען טאג
שַׁבָּת	איז אַ רוהע־טאָג,
לֹא יִהְיֶה־בּוֹ׃	ער וועט ניט זיין אין איהם.
27. וַיְהִי	27. און עס איז געוועזען
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאָג
יָצְאוּ מִן־הָעָם	זיינען ארויס־געגאַנגען פון דעם פאָלק
לִלְקֹט	צו קלייבען,
וְלֹא מָצָאוּ׃	אבער זיי האבען ניט געפונען.
28. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	28. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
עַד־אָנָה מֵאַנְתֶּם	ביז ווי לאַנג וועט איהר ניט וועלען
לִשְׁמֹר מִצְוֹתַי	[צו] היטען מיינע געבאָטע
וְתוֹרֹתָי׃	און מיינע לעהרע?
29. רְאוּ	29. זעהט,
כִּי־יְהוָה נָתַן לָכֶם	דאס דער עוויגער האט אייך געגעבען
הַשַּׁבָּת	דעם רוהע טאָג,
עַל־כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם	דארום גיט ער אייך

1) ווער.

בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי	אין דעם זעקסטען טאג
לֶחֶם יוֹמָיִם	שפייזע (פיר) צוויי טעג,
שְׁבוּ׀ אִישׁ תַּחְתָּיו	זיצט יעדער אויף זיין שטעלע,
אַל־יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ	זאל קיין מאן ארויס־גיין פון זיין ארט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי׃	אין דעם זיבענטען טאג.
30. וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם	30. און דאס פאלק האט גערוהט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִעִי׃	אויף דעם זיבענטען טאג.
31. וַיִּקְרְאוּ בֵית־יִשְׂרָאֵל	31. און דאס הויז ישראל האט גערופען
אֶת־שְׁמוֹ מָן	זיין נאמען „מָן“
וְהוּא כְּזֶרַע גַּד לָבָן	און ער איז געוועזען ווי קאריאנדער־זאמען, ווייס,
וְטַעְמוֹ	און זיין געשמאק (איז געוועזען)
כְּצַפִּיחִת בִּדְבָשׁ׃	ווי א קוכען מיט האניג.
32. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	32. און משה האט געזאגט:
זֶה הַדָּבָר	דיזעס איז די זאך,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען:
מְלֹא הָעֹמֶר מִמֶּנּוּ	א פולער עומר פון איהם
לְמִשְׁמֶרֶת	(זאל זיין) צו איין אויפ־בעוואהרונג
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע נאכקאמען,
לְמַעַן׀ יִרְאוּ	אום זיי זאלען זעהן
אֶת־הַלֶּחֶם	די שפייזע,
אֲשֶׁר הֶאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם	וועלכע איך האב אייך געגעבען עסען
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם	ווען איך האב אייך ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דאס לאנד מצרים.
33. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	33. און משה האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
קַח צִנְצֶנֶת אַחַת	נעהם איין פלאש,
וְתֶן־שָׁמָּה	און לייג דארט אריין
מְלֹא־הָעֹמֶר מָן	א פולען עומר מן,
וְהַנַּח אֹתוֹ	און לייג איהם
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
לְמִשְׁמֶרֶת	צו איין אויפ־בעוואהרונג
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.

34. כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	34. ווי דער עוויגער האט בעפוילען
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיַּנִּיחֵהוּ אַהֲרֹן	(אזוי) האט עס אהרן געלייגט
לִפְנֵי הָעֵדֻת	פאר די צייגניס
לְמִשְׁמָרֶת׃	צו איין אויפ־בעוואהרונג.
35. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	35. און די קינדער ישראל
אָכְלוּ אֶת־הַמָּן	האבען געגעסען דעם מן
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאהר
עַד־בֹּאָם	ביז זייער קומען
אֶל־אֶרֶץ נוֹשָׁבֶת	צו א בעוואהנטע לאנד,
אֶת־הַמָּן אָכְלוּ	דעם מן האבען זיי געגעסען
עַד־בֹּאָם	ביז זייער קומען
אֶל־קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן׃	צו דעם ברעג פון דאס לאנד כנען.
36. וְהָעֹמֶר	36. און דער עומר
עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא׃	איז א צעהנטעל פון איין אפה.

Cap. XVII. — יז

שְׁבִיעִי — שְׁבִיעִי

1. וַיִּסְעוּ	1. און עס האבען געריזט
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די גאנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל
מִמִּדְבַּר סִין	פון דער וויסטע סין
לְמַסְעֵיהֶם	נאך זייערע רייזען,
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל,
וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִים	און זיי האבען געלאגערט אין רפידים,
וְאֵין מַיִם	און עס איז געוועזען קיין וואסער
לִשְׁתֹּת הָעָם׃	צו טרינקען (פיר) דאס פאלק
2. וַיָּרֶב הָעָם	2. און דאס פאלק האט זיך געקריגט
עִם־מֹשֶׁה	מיט משה,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
תְּנוּ־לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה	גיט אונז וואסער, דאס מיר זאלען טרינקען.
וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה	און משה האט געזאגט צו זיי
מַה־תְּרִיבוּן עִמָּדִי	וואס קריגט איהר זיך מיט מיר?
מַה־תְּנַסּוּן אֶת־יְהוָה׃	וואס פרופט איהר דעם עוויגען?
3. וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם	3. און דאס פאלק איז דארט דורשטיג געוועזען
לַמַּיִם	נאך וואסער,
וַיָּלֶן הָעָם עַל־מֹשֶׁה	און דאס פאלק האט געמורט געגען משה,
וַיֹּאמֶר	און האט געזאגט:

1) גלאז, קרוג, קארב, טאפ.

לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ	וואַרום דען האָסט'ו אונז אויפ-געבראכט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים ?
לְהָמִית אֹתִי	צו טויטען מיך
וְאֶת־בָּנַי וְאֶת־מִקְנַי	און מיינע זיהן און מיינע פיה
בַּצָּמָא :	דורך דורשט ?
4. וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְיָ	4. און משה האט געשריען צום עוויגען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מָה אֶעֱשֶׂה	וואס זאל איך טהאָן
לָעָם הַזֶּה	צו דיזען פאָלק ?
עוֹד מְעַט וּסְקָלֻנִי :	נאָך אַביסעל, [1]דאַן וועלען זיי מיר פערשטיינען.
5. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	5. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם	גיי פאָראויס פאר דעם פאָלק
וְקַח אִתְּךָ	און נעהם מיט דיר
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די עלטעסטע פון ישראל,
וּמַטְּךָ	און דיין שטעקען,
אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ	וואס דו האָסט געשלאָגען מיט איהם
אֶת־הַיְאֹר	דעם פלוס,
קַח בְּיָדְךָ	נעהם אין דיין האַנד,
וְהָלָכְתָּ :	און דו זאָלסט גיין.
6. הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָּׁם	6. זעה, איך וועל דארט שטעהן פאַר דיר,
עַל־הַצּוּר בְּחֹרֵב	אויף דעם פעלזען אין חורב
וְהִכִּיתָ בַצּוּר	און דו זאָלסט שלאָגען אויף דעם פעלזען,
וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם	און עס וועט אַרויס־גיין פון איהם וואַסער,
וְשָׁתָה הָעָם	און דאס פאָלק וועט טרינקען.
וַיַּעַשׂ כֵּן מֹשֶׁה	און משה האט אַזוי געטאָן
לְעֵינֵי זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל :	פאר די אויגען פון די עלטעסטע פון ישראל.
7. וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם	7. און ער האט גערופען דעם נאָמען פון דעם אָרט:
מַסָּה וּמְרִיבָה	מסה און מריבה.[2]
עַל־רִיב ׀ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	וועגען די קריג פון די קינדער ישראל
וְעַל נַסֹּתָם אֶת־יְהוָֹה	און וועגען זייער פרופען דעם עוויגען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג
הֲיֵשׁ יְהוָֹה בְּקִרְבֵּנוּ	איז דער עוויגער דאָ צווי־שען אונז
אִם־אָיִן :	אָדער ניט. ?
8. וַיָּבֹא עֲמָלֵק	8. און עמלק איז געקומען,
וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל	און ער האט געשטריטען מיט די ישראל

בִּרְפִידִם :	אין רפידים.
9. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	9. און משה האט געזאָגט
אֶל־יְהוֹשֻׁעַ	צו יהושע:
בְּחַר־לָנוּ אֲנָשִׁים	קלייב־אויס פיר אונז מענער
וְצֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק	און גיי אַרויס, שטרייט מיט עמלק!
מָחָר אָנֹכִי נִצָּב	מאָרגען וועל איך שטעהן
עַל־רֹאשׁ הַגִּבְעָה	אויף דעם שפּיטץ פון דעם היגעל
וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי	מיט גאָטעס שטעקען אין מיין האַנד.
10. וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ	10. און יהושע האט געטאן,
כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ מֹשֶׁה	ווי משה האט געזאגט צו איהם,
לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק	צו שטרייטען מיט עמלק.
וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר	און משה, אהרן און חור
עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה :	זיינען אויפ־געגאַנגען אויף'ן שפּיץ פון'ם היגעל.
11. וְהָיָה	11. און עס איז געווען,
כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה	ווי משה פלעגט אויפהייבען
יָדוֹ	זיין האַנד,
וְגָבַר יִשְׂרָאֵל	דאַן פלעגט [3]זיך שטאַרקען ישראל
וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ	און ווי ער פלעגט אַראָב־לאָזען זיין האַנד,
וְגָבַר עֲמָלֵק :	דאַן פלעגט [3]זיך שטאַרקען עמלק;
12. וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים	12. אבער משה'ס הענד זיינען געוואָרען שווער,
וַיִּקְחוּ־אֶבֶן	דאַן האבען זיי גענומען אַ שטיין,
וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו	און זיי האבען (עס) געלייגט אונטער איהם,
וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ	און ער האט זיך געזעצט אויף איהר,
וְאַהֲרֹן וְחוּר	און אהרן און חור
תָּמְכוּ בְיָדָיו	האבען אונטערשטיצט זיינע הענד
מִזֶּה אֶחָד	פון דיזע (זייט) איינער
וּמִזֶּה אֶחָד	און פון דיזע (זייט) איינער,
וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה	און זיינע הענד זיינען געוועזן [4]פעסט
עַד־בֹּא הַשָּׁמֶשׁ :	ביז די זון אונטער־גאַנג.
13. וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ	13. און יהושע האט [5]אָבגעשוואַכט
אֶת־עֲמָלֵק וְאֶת־עַמּוֹ	[6]עמלק און זיין פאָלק
לְפִי־חָרֶב :	דורך דעם שאַרף פון שווערט.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
14. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	14. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
כְּתֹב זֹאת	פער־שרייב דיזעס
זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר	(צום) אַנדיינקען אין דעם בוך,

1) ד. ה. ווען עס זאָל נאך אַ קורצע צייט אַזוי אָנהאַלטען. 2) ד. ה. פרופונג און קריג. 3) זיגען. 4) אויפ־געהייבען, אויפ־געריכטעט, אויס־דויערנד. 5) בעזיגט, אַנידער־געלייגט. 6) אַזוי האט געהייסען דער קעניג.

וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ	און לייג (עס) אין די אויערן פון יהושע,[1]
כִּי מָחֹה אֶמְחֶה	דאס איך וועל פערטילגען
אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק	דעם אַנדיינקען פון עמלק
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם׃	פון אונטער דעם הימעל.
15. וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ	15. און משה האט געבויט איין אַלטאַר,
וַיִּקְרָא שְׁמוֹ	און ער האט גערופען זיין נאמען:
יְהוָה ׀ נִסִּי׃	דער עוויגער איז מיין [2]פאַניר!
16. וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט,
כִּי־יָד עַל־כֵּס יָהּ	דען די האַנד איז אויף גאָטעס שטול (צו שווערען)[3]
מִלְחָמָה לַיְיָ בַּעֲמָלֵק	(דאס) קריג האט דער עוויגער געגען עמלק
מִדֹּר דֹּר׃	פון געשלעכט צו געשלעכט

יִתְרוֹ

YITHRO

CAP. XVIII.

יח

1. וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ	1. און עס האט געהערט יתרו,
כֹהֵן מִדְיָן	דער פריסטער פון מדין,
חֹתֵן מֹשֶׁה	משה׳ס שוועהר,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה	
אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה	אַלעס, וואס גאָט האט געטאָן צו משה
וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ	און צו ישראל, זיין פאָלק,
כִּי־הוֹצִיא יְהוָה	דאס דער עוויגער האט אַרויס־געפיהרט
אֶת־יִשְׂרָאֵל	די ישראל
מִמִּצְרָיִם׃	פון מצרים.
2. וַיִּקַּח יִתְרוֹ	2. דאַן האט גענומען יתרו,
חֹתֵן מֹשֶׁה	משה׳ס שוועהר,
אֶת־צִפֹּרָה	צפורה,
אֵשֶׁת מֹשֶׁה	משה׳ס פרוי,
אַחַר שִׁלּוּחֶיהָ׃	נאָכדעם ווי ער האט איהר אַהיים געשיקט.
3. וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ	3. און איהרע צוויי זיהן,
אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָד	וואס דער נאמען פון איינעם
גֵּרְשֹׁם	(איז געוועזן) גרשם,
כִּי אָמַר	דען ער האט געזאָגט:
גֵּר הָיִיתִי	אַ פרעמדער בין איך געוועזן
בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה׃	אין אַ פרעמדע לאַנד.
4. וְשֵׁם הָאֶחָד	4. און דער נאמען פון דעם צווייטען
אֱלִיעֶזֶר	(איז געוועזן) אליעזר,
כִּי אֱלֹהֵי אָבִי	דען דער גאָט פון מיין פאטער
בְּעֶזְרִי	(איז געוועזן אין מיין הילף,
וַיַּצִּלֵנִי	און ער האט מיר גערעטעט
מֵחֶרֶב פַּרְעֹה׃	פון פרעה׳ס שווערט.
5. וַיָּבֹא יִתְרוֹ	5. אַלזאָ איז געקומען יתרו,
חֹתֵן מֹשֶׁה	משה׳ס שוועהר,
וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ	און זיינע זיהן און זיין פרוי
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
אֶל־הַמִּדְבָּר	צו דער וויסטע,
אֲשֶׁר־הוּא חֹנֶה שָׁם	וואס ער האט דאָרט געלאַגערט
הַר הָאֱלֹהִים׃	(ביי) גאָטעס־באַרג.
6. וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה	6. און ער האט געלאָזען זאָגען משה:
אֲנִי חֹתֶנְךָ יִתְרוֹ	איך, דיין שוועהר יתרו,
בָּא אֵלֶיךָ	קום צו דיר,
וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ	און דיין פרוי און איהרע צוויי זיהן
עִמָּהּ׃	(זיינען) מיט איהר.
7. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה	7. און משה איז אַרויס־געגאַנגען
לִקְרַאת חֹתְנוֹ	ענטגעגען זיין שוועהר,
וַיִּשְׁתַּחוּ	און ער האט זיך געבוקט,
וַיִּשַּׁק־לוֹ	און ער האט איהם געקושט,
וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ	און זיי האבען געפרעגט איינער דעם אַנדערן
לְשָׁלוֹם	וועגען פרידען,
וַיָּבֹאוּ הָאֹהֱלָה׃	און זיי זיינען אַריינ-געקומען אין׳ם געצעלט.
8 וַיְסַפֵּר מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ	8. און משה האט דער־ציילט צו זיין שוועהר
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה	
יְהוָה	אַלעס, וואס דער עוויגער האָט געטאָן
לְפַרְעֹה וּלְמִצְרַיִם	צו פרעה און צו מצרים
עַל אוֹדֹת יִשְׂרָאֵל	וועגען די ישראל,
אֵת כָּל־הַתְּלָאָה	אַלע [4]מיה־זעליגקייט,
אֲשֶׁר מְצָאָתַם בַּדֶּרֶךְ	וואס זיי האט געטראָפען אויף׳ן וועג,
וַיַּצִּלֵם יְהוָה׃	און דער עוויגער האט זיי גערעטעט.
9. וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ	9. און יתרו האט זיך געפרייט
עַל כָּל־הַטּוֹבָה	איבער אַלע גוטעס,
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געטאָן
לְיִשְׂרָאֵל	צו ישראל,
אֲשֶׁר הִצִּילוֹ	וואס ער האט [5]איהם גערעטעט

1) ד. ה. זאָג איהם. 2) ד. ה. אַ קריגס־פאָהן 3) ד. ה. גאָט האט אויפגעהייבען זיין האַנד אויף זיין שטול צו שווערען. 4) שוועריגקייט, מידיגקייט. 5) די ישראל.

מִיַּד מִצְרָיִם׃	פון די האַנד פון די מצרים.
10. וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ	10. און יתרו האָט געזאָגט:
בָּרוּךְ יְהֹוָה	געלויבט איז דער עוויגער,
אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם	וועלכער האָט אייך גערעטעט
מִיַּד מִצְרַיִם	פון די האַנד פון די מצרים
וּמִיַּד פַּרְעֹה	און פון די האַנד פון פרעה,
אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם	וועלכער האָט גערעטעט דאָס פאָלק
מִתַּחַת יַד־מִצְרָיִם׃	פון אונטער די [1]האַנד פון די מצרים.
11. עַתָּה יָדַעְתִּי	11. יעצט ווייס איך,
כִּי־גָדוֹל יְהֹוָה	דאָס דער עוויגער איז גרעסער
מִכָּל־הָאֱלֹהִים	פון אַלע געטער,
כִּי בַדָּבָר	דען דורך די זאַך,
אֲשֶׁר זָדוּ	וואָס זיי האָבען שלעכטעס געטראַכט
עֲלֵיהֶם׃	געגען [2]זיי.
12. וַיִּקַּח יִתְרוֹ	12. דאַן האָט גענומען יתרו,
חֹתֵן מֹשֶׁה	משה׳ס שוועהר,
עֹלָה וּזְבָחִים	בראַנד־אָפּפער און שלאַכט־טונגען
לֵאלֹהִים	צו גאָט,
וַיָּבֹא אַהֲרֹן	און אהרן איז געקומען
וְכֹל ׀ זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	און אַלע עלטעסטע פון ישראל
לֶאֱכָל־לֶחֶם	צו עסען ברויט
עִם־חֹתֵן מֹשֶׁה	מיט משה׳ס שוועהר
לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃	פאַר גאָט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
13. וַיְהִי מִמָּחֳרָת	13. און עס איז געווען אויף מאָרגען,
וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה	האָט זיך משה געזעצט
לִשְׁפֹּט אֶת־הָעָם	צו ריכטען דאָס פאָלק
וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל־מֹשֶׁה	און דאָס פאָלק איז געשטאַנען ביי משה
מִן־הַבֹּקֶר עַד־הָעָרֶב	פון׳ם מאָרגען ביז אַבענד.
14. וַיַּרְא חֹתֵן מֹשֶׁה	14. און משה׳ס שוועהר האָט געזעהן
אֵת כָּל־אֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה לָעָם	אַלעס, וואָס ער טהוט מיט דעם פאָלק.
וַיֹּאמֶר	און ער האָט געזאָגט:
מָה־הַדָּבָר הַזֶּה	וואָס איז דיזע זאַך,
אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה	וואָס דו טהוסט
לָעָם	מיט דעם פאָלק?
מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב	וואַרום זיצט׳ו
לְבַדֶּךָ	דו אַליין,
וְכָל־הָעָם נִצָּב עָלֶיךָ	און דאָס גאַנצע פאָלק שטייט ביי דיר
מִן־בֹּקֶר עַד־עָרֶב׃	פון מאָרגענס ביז אַבענד?
15. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	15. און משה האָט געזאָגט
לְחֹתְנוֹ	צו זיין שוועהר:
כִּי־יָבֹא אֵלַי הָעָם	ווייל דאָס פאָלק קומט צו מיר
לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים׃	צו פרעגען גאָט.
16. כִּי־יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר	16. ווען זיי האָבען אַ (שטרייט)־זאַך
בָּא אֵלַי	קומען [3]זיי צו מיר,
וְשָׁפַטְתִּי	און איך ריכטע
בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ	צווישען איינעם און צווישען דעם אַנדערען,
וְהוֹדַעְתִּי	און איך מאַך בעקאַנט
אֶת־חֻקֵּי הָאֱלֹהִים	גאָטעס געזעצע
וְאֶת־תּוֹרֹתָיו׃	און זיינע לעהרען.
17. וַיֹּאמֶר חֹתֵן מֹשֶׁה	17. און משה׳ס שוועהר האָט געזאָגט
אֵלָיו	צו איהם:
לֹא־טוֹב הַדָּבָר	עס איז ניט גוט די זאַך,
אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃	וואָס דו טהוסט.
18. נָבֹל תִּבֹּל	18. דו וועסט געוויס מיד ווערען,
גַּם־אַתָּה	אויך דו
גַּם־הָעָם הַזֶּה	אויך דיזעס פאָלק,
אֲשֶׁר עִמָּךְ	וואָס איז ביי דיר,
כִּי־כָבֵד מִמְּךָ הַדָּבָר	דען די זאַך איז צו שווער פיר דיר.
לֹא תוּכַל עֲשֹׂהוּ	דו קענסט עס ניט טהאָן
לְבַדֶּךָ׃	דו אַליין.
19. עַתָּה שְׁמַע בְּקֹלִי	19. יעצט הער אין מיין שטימע.
אִיעָצְךָ	איך וויל דיר ראַטען,
וִיהִי אֱלֹהִים עִמָּךְ	און גאָט וועט זיין מיט דיר;
הֱיֵה אַתָּה לָעָם	זיי דו פיר דאָס פאָלק
מוּל הָאֱלֹהִים	פאַר גאָט[4],
וְהֵבֵאתָ אַתָּה	און דו זאָלסט ברייגגען
אֶת־הַדְּבָרִים	די (שטרייט)־זאַכען
אֶל־הָאֱלֹהִים׃	צו גאָט.
20. וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם	20. און דו זאָלסט זיי [5]ערקלערען
אֶת־הַחֻקִּים	די געזעצע

1) מאַכט. 2) ד. ה. די ישראל דאַפיר האָט זיי גאָט אַזוי שטאַרק בעשטראָפט. דאַרום ווייס איך, דאָס דער עוויגער איז גרעסער א. ז. וו. זעה. פּהיליפּזאָהן׳ס 3) ער. 4) ד. ה פערטרעט דאָס פאָלק פאַר גאָט. 5) לערנען.

וְאֶת־הַתּוֹרֹת	און די לעהרען;
וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם	און דו זאָלסט זיי בעקאַנט מאַכען
אֶת־הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ	די וועג. (וואס) זיי זאָלען געהן אין איהר,
וְאֶת־הַמַּעֲשֶׂה	און די טהאַט.
אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן׃	וואס זיי זאָלען טהאָן.
21. וְאַתָּה תֶחֱזֶה	21. און דו זאָלסט [1]אויס־זעהן
מִכָּל־הָעָם	פון דעם גאַנצען פאָלק
אַנְשֵׁי־חַיִל	[2]פעהיגע מענער,
יִרְאֵי אֱלֹהִים	גאָטעס־פירכטיגע,
אַנְשֵׁי אֱמֶת	מענער פון וואַהרהייט,
שֹׂנְאֵי בָצַע	(וועלכע) האסען [3]אייגען־נוטץ,
וְשַׂמְתָּ עֲלֵהֶם	און דו זאלסט (זיי) מאַכען איבער זיי[4]
שָׂרֵי אֲלָפִים	אָבערסטע איבער טויזענדע
שָׂרֵי מֵאוֹת	אָבערסטע איבער הונדערטע,
שָׂרֵי חֲמִשִּׁים	אָבערסטע איבער פופציג
וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת׃	און אָבערסטע איבער צעהנדליגע.
22. וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם	22. און זיי זאָלען ריכטען דאס פאָלק
בְּכָל־עֵת	אין יעדער צייט.
וְהָיָה	און עס זאָל זיין:
כָּל־הַדָּבָר הַגָּדֹל	יעדע גרויסע זאַך
יָבִיאוּ אֵלֶיךָ	זאָלען זיי ברייננען צו דיר,
וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן	און יעדע קליינע זאַך
יִשְׁפְּטוּ־הֵם	זאָלען זיי ריכטען;
וְהָקֵל מֵעָלֶיךָ	און פערלייכטער פון זיך,
וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ׃	און זאָלען זיי טראָגען מיט דיר (די לאַסט).
23. אִם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	23. אויב דיזע זאַכע
תַּעֲשֶׂה	וועסט'ו טהאָן,
וְצִוְּךָ אֱלֹהִים	און גאָט וועט דיר (דאָס) בעפֿוילען,
וְיָכָלְתָּ עֲמֹד	דאַן וועסט'ו קענען בעשטיין
וְגַם כָּל־הָעָם הַזֶּה	און אויך דיזע גאַנצע פאָלק
עַל־מְקֹמוֹ יָבֹא	וועט קומען אויף זיין אָרט
בְשָׁלוֹם׃	אין פרידען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
24. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה	24. און משה האט געהערט
לְקוֹל חֹתְנוֹ	צו די שטימע פון זיין שוועהר,

וַיַּעַשׂ	און ער האט געטאָן
כֹּל אֲשֶׁר אָמָר׃	אַלעס וואס ער האט געזאָגט
25. וַיִּבְחַר מֹשֶׁה	25. און משה האט אויס־געוויילט
אַנְשֵׁי־חַיִל	פעהיגע מענער
מִכָּל־יִשְׂרָאֵל	פון גאַנץ ישראל,
וַיִּתֵּן אֹתָם רָאשִׁים	און ער האט זיי געמאַכט (פיר) הייפטער
עַל־הָעָם	איבער דאס פאָלק,
שָׂרֵי אֲלָפִים	אָבערסטע איבער טויזענדע
שָׂרֵי מֵאוֹת	אָבערסטע איבער הונדערטע,
שָׂרֵי חֲמִשִּׁים	אָבערסטע איבער פופציג
וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת׃	און אָבערסטע איבער צעהנדליגע.
26. וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם	26. [5]דאס זיי זאָלען ריכטען דאס פאָלק
בְּכָל־עֵת	אין יעדער צייט,
אֶת־הַדָּבָר הַקָּשֶׁה	די שווערע זאַך
יְבִיאוּן אֶל־מֹשֶׁה	[6]זאָלען זיי ברייננען צו משה
וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן	און יעדע קליינע זאַך
יִשְׁפּוּטוּ הֵם׃	[6]זאָלען זיי ריכטען.
27. וַיְשַׁלַּח מֹשֶׁה	27. און משה האט אַוועג־געשיקט
אֶת־חֹתְנוֹ	זיין שוועהר.
וַיֵּלֶךְ לוֹ אֶל־אַרְצוֹ׃	און ער איז זיך געגאַנגען צו זיין לאַנד.

CAP. XIX. — יט

רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי	1. אין דעם דריטען מאָנאַט
לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	נאך דעם אַרויס־גאַנג פון די קינדער ישראל
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
בַּיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען טאָג,
בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי׃	זיינען זיי געקומען (אין) די וויסטע סיני.
2. וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים	2. און זיי האבען גערייזט פון רפידים,
וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי	און זיי זיינען געקומען (אין) די וויסטע סיני,
וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר	און זיי האבען געלאַגערט אין די וויסטע,
וַיִּחַן־שָׁם יִשְׂרָאֵל	און ישראל האט דאָרט געלאַגערט
נֶגֶד הָהָר׃	געגען דעם באַרג.
3. וּמֹשֶׁה עָלָה	3. און משה איז אויף־געגאַנגען
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו גאָט,
וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה	און דער עוויגער האט גערופען צו איהם
מִן־הָהָר	פון דעם באַרג,

1) אויסזוכען. 2) טיכטיגע, העלדישע. 3) געווין. 4) ד. ה. איבער די ישראל. 5) און זיי האבען געריכטעט. 6) פלעגען.

לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כֹּה תֹאמַר	אַזוי זאָלסט'ו זאגען
לְבֵית יַעֲקֹב	צו די הויז פון יעקב,
וְתַגֵּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	און דו זאָלסט דערציילען צו די קינדער ישראל.
4. אַתֶּם רְאִיתֶם	4. איהר האט געזעהן.
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי	וואס איך האב געטאָן
לְמִצְרָיִם	צו די מצרים,
וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם	און ווי איך האב אייך געטראָגען
עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים	אויף אָדלער־פליגלען,
וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי׃	און איך האב אייך געבראַכט צו מיר.
5. וְעַתָּה	5. און יעצט,
אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ	אויב איהר וועט הערען
בְּקֹלִי	אין מיין שטימע,
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי	און איהר וועט היטען מיין בונד,
וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה	דאַן וועט איהר מיר זיין אַ [1]טהייערער אייגענטהום
מִכָּל־הָעַמִּים	פון אַלע פעלקער,
כִּי לִי כָּל־הָאָרֶץ׃	דען צו מיר געהערט דאס גאַנצע לאַנד.
6. וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי	6. און איהר וועט זיין ביי מיר
מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים	אַ קעניגרייך פון פריסטערס
וְגוֹי קָדוֹשׁ	און אַ הייליגע נאַציאָן.
אֵלֶּה הַדְּבָרִים	דיזע זיינען די ווערטער,
אֲשֶׁר תְּדַבֵּר	וועלכע דו זאָלסט ריידען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צו די קינדער ישראל.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
7. וַיָּבֹא מֹשֶׁה	7. און משה איז געקומען,
וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם	און ער האט גערופען [צו] די עלטעסטע פון דאס פאָלק,
וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם	און ער האט זיי פאָרגעלייגט
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אַלע ווערטער,
אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה׃	וועלכע דער עוויגער האָט איהם בעפוילען.
8. וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם	8. און דאס גאַנצע פאָלק האט געאַנטוואָרט
יַחְדָּו	[2]צוזאַמען
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	אַלעס, וואס דער עוויגער האט גערעט,
נַעֲשֶׂה	וועלען מיר טהאָן,
וַיָּשֶׁב מֹשֶׁה	און משה האט צוריק־געבראַכט
אֶת־דִּבְרֵי הָעָם	די ווערטער פון דעם פאָלק
אֶל־יְהוָה׃	צו דעם עוויגען.
9. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ	זעה, איך וועל קומען צו דיר
בְּעַב הֶעָנָן	אין אַ דיקען וואָלקען,
בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם	אום דאס פאָלק זאל הערען,
בְּדַבְּרִי עִמָּךְ	ווען איך וועל ריידען מיט דיר
וְגַם־בְּךָ	און אויך [אין] דיר
יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם	וועלען זיי גלויבען אויף עוויג
וַיַּגֵּד מֹשֶׁה	און משה האט דערציילט
אֶת־דִּבְרֵי הָעָם	די ווערטער פון דאס פאָלק
אֶל־יְהוָה׃	צו דעם עוויגען.
10. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	10. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
לֵךְ אֶל־הָעָם	גיי צו דעם פאָלק,
וְקִדַּשְׁתָּם	און דו זאלסט זיי הייליגען,
הַיּוֹם וּמָחָר	הייטע און מאָרגען,
וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃	און זיי זאָלען וואַשען זייערע קליידער.
11. וְהָיוּ נְכֹנִים	11. און זיי זאלען זיין[3] בערייט
לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	צום דריטען טאָג.
כִּי ׀ בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי	דען אויף דעם דריטען טאג
יֵרֵד יְהוָה	וועט דער עוויגער אַראָב־קומען
לְעֵינֵי כָל־הָעָם	פאר די אויגען פון דעם גאַנצען פאָלק
עַל־הַר סִינָי׃	אויף דעם באַרג סיני.
12. וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם	12. און דו זאלסט אָבגרענצען דאס פאָלק
סָבִיב	אַרום,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הִשָּׁמְרוּ לָכֶם	היט אייך
עֲלוֹת בָּהָר	אויפ-(צו)-געהן אויף דעם באַרג
וּנְגֹעַ בְּקָצֵהוּ	און אָנ-(צו)-ריהרען זיין ברעג,
כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהָר	יעדער, וואס וועט אָנריהרען דעם באַרג
מוֹת יוּמָת׃	זאָל געטויטעט ווערען.
13. לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד	13. קיין האַנד זאל [4]איהם ניט אָנריהרען,
כִּי־סָקוֹל יִסָּקֵל	זאָנדערען ער וועט געוויס פערשטיינט ווערען
אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה	אדער ער וועט געוויס דער־שאָסען ווערען[5],
אִם־בְּהֵמָה אִם־אִישׁ	סיי פיה סיי אַ מענש
לֹא יִחְיֶה	וועט ניט לעבען בלייבען,

1) טהייערע זאך, אַ זאָנדערבאַרער שאַטץ. 2) איינשטימיג. 3) פערטיג. 4) ד. ה. דעם, וואס געהט ארויף אדער בעריהרט דעם באַרג. 5) דורך האָגעל־שטיינער און פייער פון הימעל.

בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל	ווען דער האָרן וועט לאַנג בלאָזען,
הֵמָּה יַעֲלוּ בָהָר׃	זאָלען זיי אויף-גיין אויף דעם באַרג.
14. וַיֵּרֶד מֹשֶׁה	14. און משה איז אַראָב־געגאַנגען
מִן־הָהָר	פון דעם באַרג
אֶל־הָעָם	צום פאלק,
וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם	און ער האט געהייליגט דאס פאלק,
וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃	און זיי האבען געוואַשען זייערע קליידער.
15. וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם	15. און ער האט געזאגט צום פאָלק:
הֱיוּ נְכֹנִים	זייט בערייט
לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים	צום דריטען טאג,
אַל־תִּגְּשׁוּ אֶל־אִשָּׁה׃	איהר זאלט זיך ניט דער־נענטערען צו אַ פרוי
16. וַיְהִי	16. און עס איז געווען
בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
בִּהְיֹת הַבֹּקֶר	ווען עס איז געוואָרען מארגען,
וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים	דאַן זיינען געווען דונערען און בליטצען,
וְעָנָן כָּבֵד	און אַ שווערער וואָלקען
עַל־הָהָר	אויף דעם באַרג,
וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד	און זעהר אַ שטאַרקע שטי־מע פון אַ טראָמפּעט,
וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם	און עס האט געציטערט דאס גאַנצע פאָלק,
אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה׃	וואס איז געווען אין דעם לאַגער.
17. וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה	17. און משה האט אַרויס־געפיהרט
אֶת־הָעָם	דאס פאָלק,
לִקְרַאת הָאֱלֹהִים	ענטגעגען גאט
מִן־הַמַּחֲנֶה	פון דעם לאַגער,
וַיִּתְיַצְּבוּ	און זיי האבען זיך געשטעלט
בְּתַחְתִּית הָהָר׃	ביי דעם אונטען פון דעם באַרג.
18. וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ	18. און דער באַרג סיני האט אין גאַנצען גערויכערט
מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְהוָה בָּאֵשׁ	דארום, ווייל דער עווינער איז אויף איהם אַראָב־געקומען אים פייער,
וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ	און זיין רויך איז אויף־געגאַנגען
כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן	ווי דער רויך פון איין אויווען,
וַיֶּחֱרַד כָּל־הָהָר מְאֹד	און דער גאַנצער באַרג האט זעהר געציטערט.
19. וַיְהִי	19. און עס איז געווען,
קוֹל הַשֹּׁפָר	די שטימע פון דעם טראָמפּעט
הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד	איז געוואָרען אימער שטאַרקער;
מֹשֶׁה יְדַבֵּר	משה האט גערעט

וְהָאֱלֹהִים	און גאט
יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל׃	האט איהם געאַנטוואָרט מיט אַ שטימע.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
20. וַיֵּרֶד יְהוָה	20. און דער עווינער איז אַראָב־געקומען
עַל־הַר סִינַי	אויף דעם באַרג סיני
אֶל־רֹאשׁ הָהָר	צום שפיטץ פון דעם באַרג,
וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה	און דער עווינער האט גערופען [צו] משה
אֶל־רֹאשׁ הָהָר	צום שפיטץ פון דעם באַרג
וַיַּעַל מֹשֶׁה׃	און משה איז אויף־געגאַנגען
21. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	21. און דער עווינער האט געזאגט צו משה:
רֵד הָעֵד בָּעָם	גיי אַראָב, וואַרנע [אין] דאס פאָלק,
פֶּן־יֶהֶרְסוּ אֶל־יְהוָה	דאַמיט זיי זאָלען זיך ניט דורכ־ברעכען צום עווינען
לִרְאוֹת	צו זעהן,
וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב׃	און עס וועלען פאַלען פון איהם פילע.
22. וְגַם הַכֹּהֲנִים	22. און אויך די פריסטער,
הַנִּגָּשִׁים אֶל־יְהוָה	וועלכע דער־נעהנטערן זיך צום עווינען,
יִתְקַדָּשׁוּ	זאלען זיך היילינען,
פֶּן־יִפְרֹץ בָּהֶם יְהוָה׃	דאַמיט דער עווינער זאל ניט [1]איינ־ברעכען אונטער זיי.
23. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְיָ	23. און משה האט געזאגט צום עווינען:
לֹא־יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת	דאס פאָלק קען ניט אויפגיין
אֶל־הַר סִינָי	צום באַרג סיני,
כִּי־אַתָּה הַעֵדֹתָה בָּנוּ	דען דו זעלבסט האָסט אונז געוואַרענט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הַגְבֵּל אֶת־הָהָר	גרענעץ־אָב דעם באַרג,
וְקִדַּשְׁתּוֹ׃	און הייליג איהם!
24. וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה	24. און דער עווינער האט געזאגט צו איהם:
לֶךְ־רֵד	גיי, קום אַרונטער,
וְעָלִיתָ אַתָּה	און דו זאָלסט אויף־גיין
וְאַהֲרֹן עִמָּךְ	און אהרן מיט דיר,
וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם	און די פריסטערס און דאס פאָלק
אַל־יֶהֶרְסוּ	זאָלען זיך ניט דורכברעכען
לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה	אויף-צו-גיין צו דעם עווינען,
פֶּן־יִפְרָץ־בָּם׃	דאַמיט ער זאָל ניט [1]איינ־ברעכען אונטער זיי.
25. וַיֵּרֶד מֹשֶׁה	25. און משה איז אַראָב־געגאַנגען
אֶל־הָעָם	צום פאָלק,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם׃	און ער האט (עס) געזאָגט צו זיי

1) פראַגען.

Cap. XX. כ

1. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים	1 און גאט האט גערעדט
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים ׀ הָאֵלֶּה ׀	דיזע אַלע ווערטער,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	2. איך בין דער עוויגער, דיין גאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ	וועלכער האט דיר אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
מִבֵּית עֲבָדִים׃	פון קנעכט הויז.
3. לֹא־יִהְיֶה לְךָ	3. עס זאל ניט זיין ביי דיר
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער
עַל־פָּנָי׃	פאַר מיין געזיכט[1].
4. לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ	4. דו זאלסט דיר ניט מאַכען
פֶסֶל	אַ געשניצטען בילד
וְכָל־תְּמוּנָה	און קיין געשטאַלט,
אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם ׀	וואס איז אין הימעל
מִמַּעַל	פון אויבען,
וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ	אָדער, וואס איז אויף דער ערד
מִתָּחַת	פון אונטען,
וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם	אָדער, וואס איז אין וואַסער
מִתַּחַת לָאָרֶץ׃	פון אונטער דער ערד.
5. לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם	5. דו זאָלסט זיך ניט בוקען צו זיי,
וְלֹא תָעָבְדֵם	און דו זאָלסט זיי ניט דינען
כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דען איך, דער עוויגער, דיין גאט,
אֵל קַנָּא	בין איין אייפריגער גאט,
פֹּקֵד	(וועלכער) [2]דערמאָהנט
עֲוֹן אָבֹת	די זינד פון די עלטערן
עַל־בָּנִים	אויף די קינדער,
עַל־שִׁלֵּשִׁים	אויף דעם דריטען (געשלעכט)
וְעַל־רִבֵּעִים	און אויף דעם פירטען (געשלעכט)
לְשֹׂנְאָי׃	צו די, וואס האַסען מיר[3].
6. וְעֹשֶׂה חֶסֶד	6. און (איך) טהוא גנאַדע
לַאֲלָפִים	צו דעם טויזענדסטען (געשלעכט)
לְאֹהֲבַי	צו די, וואס ליבען מיר,
וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֺתָי׃	און צו די, וואס היטען מיינע געבאָטע[4].
7. לֹא תִשָּׂא	7. דו זאלסט ניט אויס־שפּרעכען

אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם נאמען פון דעם עוויגען דיין גאט,
לַשָּׁוְא	[5]אומזאָנסט,
כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה	דען דער עוויגער וועט ניט לאָזען אונגעשטראָפט[6]
אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא	דעם, וואס וועט אויס־שפּרעכען
אֶת־שְׁמוֹ	זיין נאמען
לַשָּׁוְא׃	[5]אומזאָנסט.
8. זָכוֹר	8. געדיינק
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת	דעם רוהע־טאָג
לְקַדְּשׁוֹ׃	איהם צו היילִיגען.
9. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד	9. זעקס טעג זאלסטו ארבייטען
וְעָשִׂיתָ	און דו זאָלסט טהאן
כָּל־מְלַאכְתֶּךָ׃	אַלע דיינע אַרבייטען;
10. וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי	10. אבער דער זיבענטער טאג
שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	איז אַ רוהע־טאָג צום עוויגען דיין גאט,
לֹא־תַעֲשֶׂה	דו זאלסט ניט טהאָן
כָל־מְלָאכָה	קיין אַרבייט,
אַתָּה ׀ וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ	דו, און דיין זוהן, און דיין טאָכטער,
עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ	דיין קנעכט, און דיין דינסט,
וּבְהֶמְתֶּךָ	און דיינע פיה,
וְגֵרְךָ	און דיין פרעמדער,
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃	וועלכער איז אין דיינע טויערען[7].
11. כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים	11. דען זעקס טעג
עָשָׂה יְהוָה	האט דער עוויגער געמאַכט
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל
וְאֶת־הָאָרֶץ	און די ערד,
אֶת־הַיָּם	דעם מעער
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם	און אַלעס, וואס איז אין זיי,
וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און ער האט גערוהט אויף דעם זיבענטען טאג,
עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה	דארום האט דער עוויגער געבענשט
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת	דעם רוהע־טאג,
וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃	און ער האט איהם געהייליגט.
12. כַּבֵּד	12. בעעהר
אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ	דיין פאטער און דיין מוטער,
לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ	אום דיינע טעג זאלען זיך פערלייַנגערן
עַל הָאֲדָמָה	אויף דעם לאַנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,

1) ר. ה. אויסער מיר. 2) בעשטראַפט. 3) ד.ה. אויב דער דריטער און פירטער געשלעכט זיינען אויך זינדיגע. 4) ד. ה. אויך זיי זיינען פרום. 5) צום פאַלשען. 6) ריין, אונשולדיג האַלטען. 7) ד. ה. אין דיין שטאָט.

נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר:
13. לֹא תִּרְצָח	13. דו זאָלסט ניט מאָרדען.
לֹא תִּנְאָף	דו זאָלסט ניט עהע-ברעכען
לֹא תִּגְנֹב	דו זאָלסט ניט שטעהלען.
לֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ	דו זאָלסט ניט בעצייגען געגען דיין [1]נעכסטען
עֵד שָׁקֶר׃	[2]פאַלשע צייגניס.
14. לֹא תַחְמֹד	14. דו זאָלסט ניט [3]געלוסטען
בֵּית רֵעֶךָ	די הויז פון דיין [1]נעכסטען;
לֹא תַחְמֹד	דו זאָלסט ניט [3]געלוסטען
אֵשֶׁת רֵעֶךָ	די פרוי פון דיין [1]נעכסטען
וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ	און זיין קנעכט. און זיין דינסט.
וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ	און זיין אָקס און זיין אייזעל
וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃	און אַלעס, וואס געהערט צו דיין [1]נעכסטען.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
15. וְכָל־הָעָם רֹאִים	15. און דאס גאַנצע פאָלק האבען געזעהן
אֶת־הַקּוֹלֹת	די דונערען,
וְאֶת הַלַּפִּידִם	און די פלאַמען,
וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר	און די שטימע פון דעם טראָמפּעט,
וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן	און דעם רויכענדען באַרג,
וַיַּרְא הָעָם	און ווען דאס פאָלק האט (עס) געזעהן,
וַיָּנֻעוּ	האבען זיי [4]געציטערט,
וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק׃	און זיי האבען זיך געשטעלט פון וויטען.
16. וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה	16. און זיי האבען געזאגט צו משה:
דַּבֵּר־אַתָּה עִמָּנוּ	רייד דו מיט אונז,
וְנִשְׁמָעָה	און מיר וועלען הערען,
וְאַל־יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים	און זאָל גאָט ניט ריידען מיט אונז,
פֶּן־נָמוּת׃	דאָמיט מיר זאָלען ניט שטאַרבען.
17. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	17. און משה האט געזאגט
אֶל־הָעָם	צום פאָלק:
אַל־תִּירָאוּ	איהר זאָלט אייך ניט פירכטען,
כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם	דען אום אייך צו פרופען
בָּא הָאֱלֹהִים	איז גאָט געקומען,
וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה	און אום עס זאָל זיין
יִרְאָתוֹ	זיין פורכט

עַל־פְּנֵיכֶם	פאַר אייער געזיכט,
לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ׃	דאס איהר זאָלט ניט זינדיגען.
18. וַיַּעֲמֹד הָעָם	18. און דאס פאָלק האט זיך געשטעלט
מֵרָחֹק	פון וויטען
וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ	און משה האט זיך דערנעהנטערט
אֶל־הָעֲרָפֶל	צו דעם [5]געדיכטען וואָלקען
אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים׃	וואס דאָרט (איז געווען) גאָט
מַפְטִיר	מַפְטִיר
19. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	19. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
כֹּה תֹאמַר	אַזוי זאָלסט'ו זאָגען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
אַתֶּם רְאִיתֶם	איהר האט געזעהן,
כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם	דאס פון ה הימעל
דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם׃	האב איך גערעדט מיט אייך.
20. לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי	20. איהר זאָלט ניט מאַכען נעבען מיר,
אֱלֹהֵי כֶסֶף	זילבערנע געטער,
וֵאלֹהֵי זָהָב	און גאָלדערנע געטער
לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם׃	זאָלט איהר אייך ניט מאַכען.
21. מִזְבַּח אֲדָמָה	21. איין אַלטאַר פון ערד
תַּעֲשֶׂה־לִּי	זאָלסט'ו מיר מאַכען,
וְזָבַחְתָּ עָלָיו	און דו זאָלסט שלאַכטען אויף איהם
אֶת־עֹלֹתֶיךָ	דיינע בראַנד־אָפּפערס
וְאֶת שְׁלָמֶיךָ	און דיינע פרידענס־אָפּפערס,
אֶת־צֹאנְךָ	דיינע שאָף
וְאֶת־בְּקָרֶךָ	און דיינע רינדער,
בְּכָל־הַמָּקוֹם	אין יעדען אָרט,
אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי	וואו איך וועל הייסען דערמאָהנען מיין נאָמען,
אָבוֹא אֵלֶיךָ	וועל איך קומען צו דיר
וּבֵרַכְתִּיךָ׃	און איך וועל דיר בענשען.
22. וְאִם־מִזְבַּח אֲבָנִים	22. און אויב איין אלטאַר פון שטיינער
תַּעֲשֶׂה־לִּי	וועסט'ו מיר מאַכען,
לֹא־תִבְנֶה אֶתְהֶן	זאָלסט'ו זיי ניט בויען
גָּזִית	[6]בעהאַקטע (שטיינער)
כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ	דען ווי דו האָסט דיין [7]שווערט אויפ־געהויבען
עָלֶיהָ	איבער איהר,

1) פריינד, צווייטער, נעבען־מענש. 2) (אלס) פאַלשער צייגע. 3) בעגעהרען. 4) געשאָקעלט פון שרעק
5) דיקע פינסטערניס; טומאַן, וועטער־וואָלקען. 6) געשטעכטע, בעהויענע שטיינער. 7) אייזען. האַק־אייזען.

וַתְּחַלְלֶהָ׃	אַזוי האָסט'ו איהר ענטהייליגט.
23. וְלֹא־תַעֲלֶה	26. און דו זאָלסט ניט אויף־גיין
בְמַעֲלֹת	מיט טרעפּ
עַל־מִזְבְּחִי	אויף מיין אַלטאַר,
אֲשֶׁר לֹא־תִגָּלֶה	אום עס זאָל ניט אַבגעדעקט ווערען
עֶרְוָתְךָ	דיין בלעסע
עָלָיו׃	אויף איהם.

מִשְׁפָּטִים — MISHPATIM

Cap. XXI. — כא

1. וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים	1. און דיזע זיינען די רעכטע,
אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם	וועלכע דו זאָלסט זיי פאָרלייגען.
2. כִּי תִקְנֶה	2. ווען דו וועסט קויפען
עֶבֶד עִבְרִי	איין אידישען קנעכט,
שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד	זאל ער דינען זעקס יאָהר,
וּבַשְּׁבִעִת	און אויף דעם זיבענטען (יאָהר)
יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם׃	זאל ער ארויס־גיין פריי אומזאָנסט.
3. אִם־בְּגַפּוֹ יָבֹא	3. אויב ער וועט קומען [1]אַליין,
בְּגַפּוֹ יֵצֵא	זאל ער [1]אַליין אַרויס־גיין,
אִם־בַּעַל אִשָּׁה הוּא	(אבער) אויב ער איז אַ מאַן פון אַ פרוי
וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ׃	דאַן זאל אַרויס-גיין זיין פרוי מיט איהם.
4. אִם־אֲדֹנָיו	4. אויב זיין הערר
יִתֶּן־לוֹ אִשָּׁה	וועט איהם געבען אַ פרוי,[2]
וְיָלְדָה־לוֹ	און זי וועט צו איהם געבערען
בָנִים אוֹ בָנוֹת	זיהן אָדער טעכטער,
הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ	די פרוי און איהרע קינדער
תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ	זאל (דאַן) געהערען צו איהר הערן,
וְהוּא יֵצֵא בְגַפּוֹ׃	און ער זאל אַרויס-גיין [1]אַליין
5. וְאִם־אָמֹר יֹאמַר הָעֶבֶד	5. אבער אויב דער קנעכט וועט זאגען:
אָהַבְתִּי אֶת־אֲדֹנִי	איך ליב מיין העררן,
אֶת־אִשְׁתִּי וְאֶת־בָּנָי	מיין פרוי און מיינע קינדער,
לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי׃	איך וויל ניט אַרויס־גיין פריי.
6. וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו	6. דאַן זאל דער הערר איהם [3]צופיהרען
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו די ריכטער,
וְהִגִּישׁוֹ אֶל־הַדֶּלֶת	און ער זאל איהם [3]צופיהרען צום טהיר
אוֹ אֶל־הַמְּזוּזָה	אדער צום טהיר־פּפאָסט,
וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת־אָזְנוֹ	און זיין הערר זאל דורכבאָהרען זיין אויער
בַּמַּרְצֵעַ	מיט איין אָהל,
וַעֲבָדוֹ לְעֹלָם׃	און ער זאל איהם דינען אויף אימער[4].
7. וְכִי־יִמְכֹּר אִישׁ	7. ווען אַ מאַן וועט פערקויפען
אֶת־בִּתּוֹ לְאָמָה	זיין טאכטער פיר א דינסט,
לֹא תֵצֵא	זאל זי ניט אַרויס־גיין
כְּצֵאת הָעֲבָדִים׃	ווי די קנעכט געהען אַרויס[5]
8. אִם־רָעָה	8. ווען זי איז ניט [6]געפעליג
בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ	אין די אויגען פון איהר הערן,
אֲשֶׁר־לֹא (לו ק׳) יְעָדָהּ	וועלכער האט איהר בעשטימט פיר זיך,
וְהֶפְדָּהּ	דאַן זאל ער איהר העלפען אויסלייזען,
לְעַם נָכְרִי	צו אַ פרעמדע פאָלק.
לֹא־יִמְשֹׁל	זאל ער ניט [7]הערשען
לְמָכְרָהּ	איהר צו פערקויפען,
בְּבִגְדוֹ־בָהּ׃	ווייל ער איז געוועזען [8]טרייּלאָז געגען איהר.
9. וְאִם־לִבְנוֹ	9. און אויב פיר זיין זוהן
יִיעָדֶנָּה	וועט ער איהר בעשטימען,
כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת	נאך די רעכט פון די טעכטער
יַעֲשֶׂה־לָּהּ׃	זאל ער איהר טהאן.
10. אִם־אַחֶרֶת	10. אויב איין אַנדער (פרוי)
יִקַּח־לוֹ	וועט ער זיך נעהמען,
שְׁאֵרָהּ	איהרע שפּייזע,
כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ	איהרע קליידונג און איהר בייוואָהנונג
לֹא יִגְרָע׃	זאל ער ניט מינדערן.
11. וְאִם־שְׁלָשׁ־אֵלֶּה	11 און אויב דיזע דריי (זאַכען)
לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ	וועט ער איהר ניט טהאַן צו איהר,
וְיָצְאָה חִנָּם	דאַן זאל זי אַרויס־גיין אומזאָנסט,
אֵין כָּסֶף׃	אָהן געלד.
12. מַכֵּה אִישׁ	12. ווער עס שלאָגט אַ מענשען,
וָמֵת	דאס ער שטאַרבט,
מוֹת יוּמָת׃	זאָל געטויטעט ווערען.
13. וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה	13. אבער ווער עס האט ניט געלויערט,[9]
וְהָאֱלֹהִים	זאָנדערן גאט
אִנָּה לְיָדוֹ	האט געשיקט אין זיין האנד,[10]
וְשַׂמְתִּי לְךָ מָקוֹם	דאַן וועל איך מאַכען פיר דיר איין אָרט.

1) ד. ה. אָהן א פרוי. 2) ד. ה איין ניט אידישע שקלאַפין. 3) דערנעהנטערן 4) ד. ה. ביז אַ יובל-יאָהר קומט. 5) ד. ה. נור צום 7 טען יאהר, זאָנדערען עס איז מעגליך, אַז זי זאל פריהער בעפרייט ווערען, ווי עס ווערט ווייטער ערקלערט. 6) שלעכט. 7) די מאַכט האבען. 8) פאַלש. 9) ד. ה. ער האט עס ניט געמיינט צו טהאן 10) אונטער־געפיהרט, געטראפען

אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה׃	וואס ער זאל דאָרטען ענטלויפען.
14. וְכִי־יָזִד אִישׁ	14. אבער ווען אַ מאַן וועט קומען [1]מיט ווילען
עַל־רֵעֵהוּ	געגען זיין נעכסטען
לְהָרְגוֹ בְעָרְמָה	איהם צו דערשלאגען דורך [2]הינטער־ליסט,
מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֶנּוּ	זאָלסט'ו איהם פון מיין אַלטאַר אַראָבנעהמען
לָמוּת׃	צו שטאַרבען.[3]
15. וּמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ	15. און ווער עס שלאָגט זיין פאטער, אָדער זיין מוטער,
מוֹת יוּמָת׃	דער זאל געטויטעט ווערען.
16. וְגֹנֵב אִישׁ	16. און ווער עס שטיילט אַ מענשען,
וּמְכָרוֹ	און ער פערקויפט איהם,
וְנִמְצָא בְיָדוֹ	אדער ער ווערט געפונען אין זיין האַנד,
מוֹת יוּמָת׃	דער זאל געטויטעט ווערען.
17. וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ	17. און ווער עס פלוכט זיין פאטער אדער זיין מוטער
מוֹת יוּמָת׃	דער זאל געטויטעט ווערען.
18. וְכִי־יְרִיבֻן אֲנָשִׁים	18. און ווען מענשען וועלען זיך קריגען,
וְהִכָּה־אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ	און איינער וועט שלאָגען דעם אַנדערן
בְּאֶבֶן אוֹ בְאֶגְרֹף	מיט אַ שטיין, אדער מיט'ן פויסט,
וְלֹא יָמוּת	און ער וועט ניט שטאַרבען,
וְנָפַל לְמִשְׁכָּב׃	זאָנדערן ער וועט פאַלען צו בעט.
19. אִם־יָקוּם	19. (דאַן) אויב ער וועט אויפשטעהן
וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ	און ער וועט געהן אין גאַס
עַל־מִשְׁעַנְתּוֹ	אויף זיין שטעקען,
וְנִקָּה הַמַּכֶּה	דאַן זאָל פריי זיין דער שלעגער (פון טויט),
רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן	נור (פיר) זיין אַרבייט־שטערונג מוז ער געבען,
וְרַפֹּא יְרַפֵּא׃	און ער מוז (איהם) פאָל־שטענדיג אויס־היילען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
20. וְכִי־יַכֶּה אִישׁ	20. און ווען אַ מאַן וועט שלאָגען
אֶת־עַבְדּוֹ	זיין קנעכט,[4]
אוֹ אֶת־אֲמָתוֹ	אָדער זיין דינסט[4]
בַּשֵּׁבֶט	מיט'ן [5]רוטה,
וּמֵת תַּחַת יָדוֹ	און ער וועט שטאַרבען אונטער זיין האַנד,
נָקֹם יִנָּקֵם׃	זאָל ער גערעכענט ווערען.
21. אַךְ אִם־יוֹם אוֹ יוֹמַיִם	21. אבער ווען איין טאג אדער צוויי טעג
יַעֲמֹד	וועט ער בלייבען [6]שטעהן,
לֹא יֻקַּם	זאָל ער ניט גערעכענט ווערען
כִּי כַסְפּוֹ הוּא׃	דען ער איז זיין געלד.
22. וְכִי־יִנָּצוּ אֲנָשִׁים	22. און ווען מענשען וועלען זיך [7]קריגען,
וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה	און זיי וועלען אַ [8]שטויס־טהאָן אַ שוואַנגערע פרוי,
וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ	דאס איהרע קינדער וועלען ארויס־גיין,
וְלֹא יִהְיֶה אָסוֹן	אבער עס וועט קיין אונגליק געשעהן (דער פרוי)
עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ	זאל ער בעשטראָפט ווערען[9]
כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו	וויפיל עס וועט אַרויף־לייגען אויף איהם
בַּעַל הָאִשָּׁה	דער מאַן פון די פרוי,
וְנָתַן בִּפְלִלִים׃	און ער זאל (עס) געבען דורך די ריכטער.
23. וְאִם־אָסוֹן יִהְיֶה	23. אבער אויב איין אונגליק וועט געשעהן (דער פרוי)[10],
וְנָתַתָּה	דאַן זאָלסט'ו געבען
נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃	אַ זעלע פיר אַ זעלע.
24. עַיִן תַּחַת עַיִן	24. איין אויג פיר איין אויג,
שֵׁן תַּחַת שֵׁן	אַ צאָהן פיר אַ צאָהן,
יָד תַּחַת יָד	אַ האַנד פיר אַ האַנד,
רֶגֶל תַּחַת רָגֶל׃	אַ פוס פיר אַ פוס.
25. כְּוִיָּה תַּחַת כְּוִיָּה	25. אַ בראַנד־וואונד פיר אַ בראַנד־וואונד,
פֶּצַע תַּחַת פָּצַע	אַ וואונד פיר אַ וואונד,
חַבּוּרָה תַּחַת חַבּוּרָה	אַ בייל פיר אַ בייל.
26. וְכִי־יַכֶּה אִישׁ	26. און ווען אַ מאַן וועט שלאָגען
אֶת־עֵין עַבְדּוֹ	די אויג פון זיין קנעכט,
אוֹ־אֶת־עֵין אֲמָתוֹ	אדער די אויג פון זיין דינסט,
וְשִׁחֲתָהּ	און ער וועט איהר פער־דאַרבען,
לַחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ	זאָל ער איהם אַרויס־שיקען פריי
תַּחַת עֵינוֹ׃	פיר זיין אויג.
27. וְאִם־שֵׁן עַבְדּוֹ	27. און אויב דעם צאָהן פון זיין קנעכט
אוֹ־שֵׁן אֲמָתוֹ	אדער דעם צאָהן פון זיין דינסט
יַפִּיל	וועט ער [11]ארויס־שלאָגען,
לַחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ	זאל ער איהם ארויס־שיקען פריי
תַּחַת שִׁנּוֹ׃	פיר זיין צאָהן.
28. וְכִי־יִגַּח שׁוֹר	28. און ווען איין אָקס וועט שטעכען
אֶת־אִישׁ	אַ מאַן,
אוֹ אֶת־אִשָּׁה	אדער אַ פרוי,
וָמֵת	און ער וועט שטאַרבען,
סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר,	זאל דער אָקס פערשטיינט ווערען,
וְלֹא יֵאָכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ	און עס זאל ניט געגעסען ווערען זיין פלייש,

1) גערן. 2) בעטרוג, רמאות. 3) ד. ה. אויב ער איז אַ כהן אדער ער וויל זיך רעטען דאַדורך וואס ער האט זיך געשטעלט נאהענט צום אַלטאַר (זעה מ"א ב. ל"א) 4) ניט קיין אידישע. 5) שטעקען. 6) לעבען. 7) זיך ראַנגלען, רייסען. 8) קלאַפּ. 9) ד. ה. מיט געלד פיר די קינדער. 10) זעה רש"י. 11) מאַכען ארויס־פאַלען.

וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי׃	אבער דער אייגענ־טהימער פון דעם אָקס איז פריי.
29 וְאִם שׁוֹר נַגָּח הוּא	29. אבער אויב ער איז אַ שטעכעדיגער אָקס
מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם	פון געסטערן (און) פאָר־געסטערן,
וְהוּעַד בִּבְעָלָיו	און זיין אייגענ־טהימער איז געוואָרענט געוואָרען,
וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ	אבער ער האט איהם ניט געהיט,
וְהֵמִית	און ער וועט טויטען
אִישׁ אוֹ אִשָּׁה	אַ מאַן אדער אַ פרוי,
הַשּׁוֹר יִסָּקֵל	זאל דער אָקס פערשטיינט ווערען,
וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת׃	און אויך זיין אייגענ־טהימער זאל געטויטעט ווערען[1].
30. אִם־כֹּפֶר	30. אויב [2]לייז־געלד
יוּשַׁת עָלָיו	וועט ארויפ־געלייגט ווערען אויף איהם,
וְנָתַן פִּדְיֹן נַפְשׁוֹ	דאַן זאל ער געבען די לייזונג פון זיין זעלע,
כְּכֹל אֲשֶׁר־יוּשַׁת עָלָיו׃	וויפיל עס וועט ארויפ־געלייגט ווערען אויף איהם.
31. אוֹ בֵן יִגָּח	31. אויב ער וועט שטעכען אַ זוהן,
אוֹ־בַת יִגָּח	אדער ער וועט שטעכען אַ טאָכטער,
כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה	נאך דעם זעלבען רעכט
יֵעָשֶׂה לּוֹ׃	זאל צו איהם געטאָן ווערען
32. אִם־עֶבֶד יִגַּח הַשּׁוֹר	32. אויב אַ קנעכט וועט דער אָקס שטעכען,
אוֹ אָמָה	אָדער אַ דינסט,
כֶּסֶף׀ שְׁלֹשִׁים שְׁקָלִים	דרייסיג שקל זילבער
יִתֵּן לַאדֹנָיו	זאָל ער געבען צו זיין העררן,
וְהַשּׁוֹר יִסָּקֵל׃	און דער אָקס זאל פער־שטיינט ווערען.
33. וְכִי־יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר	33. און ווען אַ מאַן וועט עפענען אַ גרוב,
אוֹ כִּי־יִכְרֶה אִישׁ בֹּר	אָדער ווען אַ מאַן וועט גראָבען אַ גרוב,
וְלֹא יְכַסֶּנּוּ	און ער וועט איהם ניט צודעקען
וְנָפַל־שָׁמָּה	און דאָרט וועט אַריינ־פאַלען
שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר׃	איין אָקס אדער איין אייזעל,
34. בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם	34. זאָל דער אייגענטהימער פון די גרוב בעצאָהלען,
כֶּסֶף יָשִׁיב לִבְעָלָיו	געלד זאל ער צוריק־קעהרען צו זיין אייגענ־טהימער,
וְהַמֵּת יִהְיֶה־לּוֹ׃	און דאס טויטע (פיה) זאל געהערען צו איהם[3].
35. וְכִי־יִגֹּף שׁוֹר אִישׁ	35. און ווען דער אָקס פון אַ מאַן וועט שטויסען
אֶת־שׁוֹר רֵעֵהוּ	דעם אָקס פון זיין נעכסטען,
וָמֵת	און ער וועט שטאַרבען,
וּמָכְרוּ	דאַן זאלען זיי פערקויפען
אֶת־הַשּׁוֹר הַחַי	דעם לעבעדיגען אָקס
וְחָצוּ אֶת־כַּסְפּוֹ	און זיי זאָלען טהיילען זיין געלד,
וְגַם אֶת־הַמֵּת יֶחֱצוּן׃	און אויך דעם טויטען (אָקס) זאלען זיי טהיילען.
36. אוֹ נוֹדַע	36. (אבער) אויב עס איז געוועזען בעוואוסט,
כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא	דאס ער איז איז אַ שטעכע־דיגער אָקס
מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם	פון געסטערן (און) פאָר־געסטערן,
וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו	און זיין אייגענטהימער האט איהם ניט געהיט
שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם	(דאַן) זאל ער בעצאָהלען
שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר	איין אָקס פיר איין אָקס,
וְהַמֵּת יִהְיֶה־לּוֹ׃	און דער טויטער (אָקס) זאל געהערען צו איהם.
37. כִּי יִגְנֹב אִישׁ	37 ווען אַ מאַן וועט שטוילען
שׁוֹר אוֹ שֶׂה	איין אָקס אדער אַ לאַם,
וּטְבָחוֹ	און ער וועט איהם שלאַכטען
אוֹ מְכָרוֹ	אדער ער וועט איהם פערקויפען
חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם	זאָל ער בעצאהלען פינף רינדער
תַּחַת הַשּׁוֹר	פיר דעם אָקס,
וְאַרְבַּע צֹאן	און פיער שאָף
תַּחַת הַשֶּׂה׃	פיר דעם לאַם.

Cap. XXII. כב

1. אִם־בַּמַּחְתֶּרֶת	1. אויב אין אונטערגראָבונג
יִמָּצֵא הַגַּנָּב	וועט געפונען ווערען דער דיב
וְהֻכָּה	און ער וועט געשלאָגען ווערען,
וָמֵת	דאס ער וועט שטאַרבען,
אֵין לוֹ דָּמִים׃	(דאַן) איז וועגען איהם ניט אַ קיין בלוט־(שולד)[4].
2. אִם־זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ	2. אבער ווען די זון האט געשיינט[5]
עָלָיו	אויף איהם,
דָּמִים לוֹ	(דאַן) איז וועגען איהם יאָ דאָ בלוט־(שולד),[6]
שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם	ער דאַרף בעצאָהלען[7],
אִם־אֵין לוֹ	(און) אויב ער האט ניט,
וְנִמְכַּר בִּגְנֵבָתוֹ׃	דאַן זאל ער פערקויפט ווערען פיר זיין דיבשטאָל.
3. אִם־הִמָּצֵא תִמָּצֵא	3. אויב עס וועט געפונען ווערען
בְיָדוֹ	אין זיין האַנד
הַגְּנֵבָה	דאס דיבשטאַהל,
מִשּׁוֹר	סיי איין אָקס,

1) מיתה בידי שמים. 2) שטראָף־געלד. 3) ד. ה. דער אייגענטהימער פון דעם בעשעדיגטען אָקס מוז עס נעה־מען אין רעכנונג (חז״ל). 4) ווייל ער האט זיך אַנדערש ניט געקענט פערטהיידיגען. 5) ד. ה. ווען עס איז שוין געווען ליכטיג. 6) ווייל ער האט געקענט רופען נאך הילפע. 7) ד. ה. דער דיב. אויב מען האט איהם ניט דערשלאָגען.

עַד־חֲמוֹר עַד־שֶׂה	אדער איין אייזעל אדער אַ לאַם,
חַיִּים	לעבעדיג,
שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם׃	זאל ער בעצאָהלען צוויי־(פאַך).
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
4. כִּי יַבְעֶר־אִישׁ	4. ווען אַ מאַן וועט [1]אָב־ווײדען
שָׂדֶה אוֹ־כֶרֶם	אַ פעלד אדער אַ וויינ־גאָרטען
וְשִׁלַּח אֶת־בְּעִירֹה	[2]און ער וועט שיקען זיינע פיה,
וּבִעֵר	און עס וועט ווײדען
בִּשְׂדֵה אַחֵר	אין די פעלד פון איין אַנדערן
מֵיטַב שָׂדֵהוּ	(מיט) דאס בעסטע פון זיין פעלד
וּמֵיטַב כַּרְמוֹ	און (מיט) דאס בעסטע פון זיין ווײנ־גאָרטען
יְשַׁלֵּם׃	זאל ער בעצאָהלען.
5. כִּי־תֵצֵא אֵשׁ	5 ווען עס וועט ארויס־גיין אַ פייער,
וּמָצְאָה קֹצִים	און עס וועט טרעפען דערנער,
וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ	און עס וועט פער־צעהרען אַ גאַרבען־הויפען,
אוֹ הַקָּמָה	אדער די שטעהענדע געטריידע,
אוֹ הַשָּׂדֶה	אדער דאס פעלד,
שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם	מוז בעצאָהלען
הַמַּבְעִר	דער, וואס האט אָנגעצונדען
אֶת־הַבְּעֵרָה׃	דעם בראַנד.
6. כִּי־יִתֵּן אִישׁ	6. ווען אַ מאַן וועט געבען
אֶל־רֵעֵהוּ	צו זיין נעבסטען
כֶּסֶף אוֹ־כֵלִים לִשְׁמֹר	זילבער אדער [3]זאַכען צו היטען,[5]
וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ	און עס וועט געשטאָהלען ווערען פון דעם מאַן'ס הויז,
אִם־יִמָּצֵא הַגַּנָּב	(דאַן) אויב דער דיב וועט געפונען ווערען,
יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם׃	זאל ער בעצאָהלען צוויי־(פאַך).
7. אִם־לֹא יִמָּצֵא הַגַּנָּב	7 (אבער) אויב דער דיב וועט ניט געפונען ווערען,
וְנִקְרַב בַּעַל־הַבַּיִת	דאַן זאל דער [6]הויז־הערר געבראַכט ווערען
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו די ריכטער (צו שווערען),
אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ	אויב ער האט ניט גע־שטרעקט זיין האַנד
בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ׃	צו די [7]זאַך פון זיין נעבסטען.[8]
8. עַל־כָּל־דְּבַר־פֶּשַׁע	8. וועגען יעדע זאַך פון [9]אַ פערברעכען,
עַל־שׁוֹר עַל־חֲמוֹר	וועגען איין אָקס, וועגען איין אייזעל,
עַל־שֶׂה עַל־שַׂלְמָה	וועגען אַ לאַם, וועגען אַ קלייד,
עַל־כָּל־אֲבֵדָה	וועגען יעדע פערלאָר־רענע זאַך,

אֲשֶׁר יֹאמַר	(וועגען) וועלכע איינער וועט זאָגען,
כִּי־הוּא זֶה	דאס איז דיזעס,[10]
עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא	פאַר די ריכטער זאל קומען
דְּבַר־שְׁנֵיהֶם	זייער ביידען'ס זאַך,
אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים	וועמען די ריכטער וועלען בעשולדיגען,
יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ׃	דער זאל בעצאָהלען צוויי־(פאַך) צו זיין נעבסטען.
9. כִּי־יִתֵּן אִישׁ	9. ווען אַ מאַן וועט געבען
אֶל־רֵעֵהוּ	צו זיין נעבסטען
חֲמוֹר אוֹ־שׁוֹר אוֹ־שֶׂה	איין אייזעל אדער איין אָקס אדער אַ לאַם
וְכָל־בְּהֵמָה לִשְׁמֹר	אדער אירגענד וועלכע פיה צו היטען,[11]
וּמֵת	און עס וועט שטאַרבען,
אוֹ־נִשְׁבַּר	אדער עס וועט [12]בעשעדיגט ווערען,
אוֹ־נִשְׁבָּה	אדער עס וועט געפאַנגען ווערען,
אֵין רֹאֶה	(און) קיינער זעהט ניט.
10. שְׁבֻעַת יְהוָה	10. גאָטעס־שוואור
תִּהְיֶה	זאל זיין
בֵּין שְׁנֵיהֶם	צווישען זיי ביידען,
אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ	אויב ער האט ניט גע־שטרעקט זיין האַנד
בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ	צו די זאַך פון זיין נעבסטען,[8]
וְלָקַח בְּעָלָיו	און זיין אייגענטהימער זאל (עס) אָננעהמען,[13]
וְלֹא יְשַׁלֵּם׃	און ער זאל ניט בעצאָהלען.
11. וְאִם־גָּנֹב יִגָּנֵב	11. אבער אויב עס וועט געשטאָהלען ווערען
מֵעִמּוֹ	פון איהם,
יְשַׁלֵּם לִבְעָלָיו׃	זאל ער בעצאָהלען צו זיין אייגענטהימער.
12. אִם־טָרֹף יִטָּרֵף	12. אויב עס וועט צוריסען ווערען,[14]
יְבִאֵהוּ עֵד	זאל ער [15]עס ברײנגען (אַלס) צייגע;
הַטְּרֵפָה לֹא יְשַׁלֵּם׃	(פיר) די צוריסענע דאַרף ער ניט בעצאָהלען.
13. וְכִי־יִשְׁאַל אִישׁ	13. און ווען אַ מאַן וועט (עטוואַס) לייהען
מֵעִם רֵעֵהוּ	פון זיין נעבסטען,
וְנִשְׁבַּר	און עס וועט [12]בעשעדיגט ווערען,
אוֹ־מֵת	אדער עס וועט שטאַרבען,
בְּעָלָיו אֵין־עִמּוֹ	(אויב) דער אייגענ־טהימער איז ניט ביי איהם,
שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם׃	מוז ער בעצאָהלען,
14. אִם־בְּעָלָיו עִמּוֹ	14. אויב דער אייגענ־טהימער איז ביי איהם,
לֹא יְשַׁלֵּם	דאַרף ער ניט בעצאָהלען;
אִם־שָׂכִיר הוּא	אויב ער איז אַ געדונגענער

1) אָבפּיטערן, 2) שיקענדיג. 3) ארומכאַפּען 4) געפעס 5) אָהן לוין. 6) ד.ה. דער היטער. 7) אייגענטהום. 8) ד.ה. אויב ער זעלבסט האט עס ניט געשטאָהלען. 9) בעשולדיגונג. 10) ד. ה. אַז דאס איז זיינע. 11) פיר לוין, 12) אויסברעכען (אַ גליד). 13) די שבועה. אַד. דאס טויטע פיה. 14) זעה רש״י. 15) ד. ה. ער קען עטוואס פון דאס צוריסענע פיה ברײנגען אלס צייגע.

בָּא בִּשְׂכָרוֹ׃	קומט עס אין זיין לוין.[1]
15. וְכִי־יְפַתֶּה אִישׁ	
בְּתוּלָה	
אֲשֶׁר לֹא־אֹרָשָׂה	
וְשָׁכַב עִמָּהּ	
מָהֹר יִמְהָרֶנָּה לּוֹ	
לְאִשָּׁה׃	
16. אִם־מָאֵן יְמָאֵן אָבִיהָ	
לְתִתָּהּ לוֹ	
כֶּסֶף יִשְׁקֹל	
כְּמֹהַר הַבְּתוּלֹת׃	
17. מְכַשֵּׁפָה	17. אַ צויבערין
לֹא תְחַיֶּה׃	זאָלסט'ו ניט לאָזען לעבען.
18. כָּל־שֹׁכֵב	
עִם־בְּהֵמָה	
מוֹת יוּמָת׃	
19. זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים	19. ווער, עס שלאַכט צו געטער,
יָחֳרָם	זאל פערטיליגט ווערען,
בִּלְתִּי לַיהוָה לְבַדּוֹ׃	אויסער צום עווּיגען אַליין.[2]
20. וְגֵר לֹא־תוֹנֶה	20. און אַ פרעמדען זאָלסט'ו ניט קריינקען
וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ	און דו זאלסט איהם ניט אונטער־דריקען,
כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם	דען פרעמדע זייט איהר (זעלבסט) געווען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס לאַנד מצרים.
21. כָּל־אַלְמָנָה וְיָתוֹם	21. קיין וויטווע און וואַיזען
לֹא תְעַנּוּן׃	זאָלט איהר ניט [3]קוועלען.
22. אִם־עַנֵּה תְעַנֶּה אֹתוֹ	22. אויב דו וועסט איהם [3]קוועלען,
כִּי אִם צָעֹק יִצְעַק אֵלַי	(און) ווען ער וועט שרייען צו מיר,
שָׁמֹעַ אֶשְׁמַע	וועל איך צוהערען
צַעֲקָתוֹ׃	זיין געשריי.
23. וְחָרָה אַפִּי	23. און מיין צאָרן וועט ברענען,
וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך דערשלאגען
בֶּחָרֶב	דורך דעם שווערט,
וְהָיוּ נְשֵׁיכֶם אַלְמָנוֹת	און אייערע פרויען וועלען זיין וויטווען,
וּבְנֵיכֶם יְתֹמִים׃	און אייערע קינדער וואַיזען.

24. אִם־כֶּסֶף ׀ תַּלְוֶה	24. אויב דו וועסט געלד לייהען
אֶת־עַמִּי	מיין פאָלק,
אֶת־הֶעָנִי עִמָּךְ	דעם אָרעמען ביי דיר,
לֹא־תִהְיֶה לוֹ	זאָלסט'ו ניט זיין געגען איהם,
כְּנֹשֶׁה	ווי אַ [4]שולד־הערר;
לֹא־תְשִׂימוּן עָלָיו	איהר זאלט אויף איהם ניט לייגען
נֶשֶׁךְ׃	ציגזען.
25. אִם־חָבֹל תַּחְבֹּל	25. אויב דו וועסט פיר אַ פפאַנד נעהמען
שַׂלְמַת רֵעֶךָ	די קלייד פון דיין נעכסטען,
עַד־בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ	ביז זון אונטער־גאַנג
תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ׃	זאָלסט'ו עס איהם צוריק געבען.
26. כִּי הִוא כְסוּתֹה לְבַדָּהּ	26. דען דאס איז זיין איינציגע דעקע,
הִוא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ	דאס איז זיין קלייד פיר זיין [5]הויט,
בַּמֶּה יִשְׁכָּב	אויף וואס זאל ער ליגען?
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
כִּי־יִצְעַק אֵלַי	ווען ער וועט שרייען צו מיר
וְשָׁמַעְתִּי	דאַן וועל איך צוהערען,
כִּי־חַנּוּן אָנִי׃	דען איך בין גנעדיג.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
27. אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל	27. [6]ריכטער זאָלסט'ו ניט פלוכען,
וְנָשִׂיא בְעַמְּךָ	און אַ [7]פירשט אין דיין פאָלק
לֹא תָאֹר׃	זאָלסט'ו ניט שילטען.
28. מְלֵאָתְךָ	28. דיינע געטריידע [8]
וְדִמְעֲךָ	און דיינע [9]פליסיגקייט
לֹא תְאַחֵר	זאָלסט'ו ניט פער־זאַמען;[10]
בְּכוֹר בָּנֶיךָ	דעם ערסט־געבאָרענעם פון דיינע זיהן
תִּתֶּן־לִי׃	זאָלסט'ו געבען צו מיר.
29. כֵּן־תַּעֲשֶׂה	29. אזוי זאָלסט'ו טהאן
לְשֹׁרְךָ לְצֹאנֶךָ	מיט דיין אָקס, מיט דיינע שאָף;
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
יִהְיֶה עִם־אִמּוֹ	זאל עס זיין ביי זיין מוטער,
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי	אויף דעם אַכטען טאג
תִּתְּנוֹ־לִי׃	זאלסט'ו (עס) געבען צו מיר
30. וְאַנְשֵׁי־קֹדֶשׁ	30. און הייליגע מענשען
תִּהְיוּן לִי	זאלט איהר זיין צו מיר,

1) ד. ה. פיר דעם לוין, וואס ער נעהמט, דארף ער ליידען דעם שאדען. 2) אזוי ווי: זובח לאלהים בלתי לה״ לבדו יחרם. 3) בעדריקען. 4) גלויביגער, מלוה, מאָהנער. 5) לייב. 6) גאָט. 7) אָבערסט. 8) ד. ה. דער איבער-פלוס פון דיינע ערסט־צייטיגע געטריידע 9) זאפט פון די ערסט-צייטיגע פרוכט. 10) צו ברייגגען צו גאט.

וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה	און פלייש אויפ'ן פעלד צוריסען,
לֹא תֹאכֵלוּ	זאָלט איהר ניט עסען,
לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ׃	צום הונד זאָלט איהר עס ווארפען.
CAP. XXIII.	כג
1. לֹא תִשָּׂא שֵׁמַע שָׁוְא	1. דו זאָלסט ניט [1]אומטראָגען פאַלשע נאַכריכט,
אַל־תָּשֶׁת יָדְךָ	דו זאָלסט ניט [2]פערבינדען דיין האַנד
עִם־רָשָׁע	מיט אַ גאָט־לאָזען
לִהְיֹת עֵד חָמָס׃	צו זיין אַ צייגע (פיר) אונרעכט.
2. לֹא־תִהְיֶה	2. דו זאָלסט ניט [3]זיין
אַחֲרֵי־רַבִּים לְרָעֹת	נאָך די מעהרהייט צום בייזען,
וְלֹא־תַעֲנֶה עַל־רִב	און דו זאָלסט ניט [4]בעצייגען וועגען אַ [5]רעכטס־זאַך
לִנְטֹת אַחֲרֵי רַבִּים	(נור) אום זיך צו נייגען נאָך די מעהרהייט,
לְהַטֹּת׃	צו [6]בייגען (דאס רעכט).
3. וְדָל	3. און איין אַרמען
לֹא תֶהְדַּר בְּרִיבוֹ׃	זאָלסט'ו ניט שוינען אין זיין [5]רעכטס־זאַך.
4. כִּי תִפְגַּע	4. ווען דו וועסט בעגעגנען
שׁוֹר אֹיִבְךָ אוֹ חֲמֹרוֹ	דעם אָקס פון דיין פיינד אָדער זיין אייזעל
תֹּעֶה	אירענדיג,
הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ׃	זאָלסט'ו איהם צוריק־ברייננגען צו איהם.
5. כִּי־תִרְאֶה	5. ווען דו וועסט זעהן
חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ	דעם אייזעל פון דיין האַסער
רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ	ליגענדיג אונטער זיין לאַסט.
וְחָדַלְתָּ	און דו וועסט וועלען פערמיידען
מֵעֲזֹב לוֹ	איהם צו העלפען אָבלאָדען,
עָזֹב תַּעֲזֹב	(אָבער) דו מוזט העלפען אָבלאָדען
עִמּוֹ׃	מיט איהם.[7]
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
6. לֹא תַטֶּה	6. דו זאָלסט ניט בייגען
מִשְׁפַּט אֶבְיֹנְךָ	דאס רעכט פון דיין בעדירפטיגען
בְּרִיבוֹ׃	אין זיין [5]רעכטס־זאַך.
7. מִדְּבַר־שֶׁקֶר	7. פון אַ פאַלשע זאַך
תִּרְחָק	זאָלסט'ו זיך דערווייטערן,
וְנָקִי וְצַדִּיק	און איין אונשולדיגען און אַ גערעכטען
אַל־תַּהֲרֹג	זאָלסט'ו ניט דערשלאַגען,
כִּי לֹא־אַצְדִּיק רָשָׁע׃	דען איך וועל ניט רעכט־פערטיגען איין אונגערעכטען
8. וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח	8. און בעשטעכונג זאָלסט'ו ניט נעהמען,

כִּי הַשֹּׁחַד	דען די בעשטעכונג
יְעַוֵּר פִּקְחִים	מאַכט בלינד זעהענדיגע,
וִיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִים	און עס פער־דרייט די ווערטער פון גערעכטע.
9. וְגֵר לֹא תִלְחָץ	9. און אַ פרעמדען זאָלסט'ו ניט אונטער־דריקען,
וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם	וויל איהר ווייסט (דאָך)
אֶת־נֶפֶשׁ הַגֵּר	די [8]זעלע פון דעם פרעמדען,
כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם	דען פרעמדע זייט איהר געוועזען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אין דאס לאַנד מצרים.
10. וְשֵׁשׁ שָׁנִים	10. און זעקס יאהר
תִּזְרַע אֶת־אַרְצֶךָ	זאָלסט'ו בעזעען דיין לאַנד,
וְאָסַפְתָּ	און דו זאָלסט אַיינ־זאַמלען
אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃	איהר [9]ערטראַג,
11. וְהַשְּׁבִיעִת	11. און (אין) דעם זיבענטען (יאָהר)
תִּשְׁמְטֶנָּה	זאָלסט'ו איהר פער־נאַכלעסיגען,
וּנְטַשְׁתָּהּ	און דו זאָלסט איהר פערלאָזען,
וְאָכְלוּ	דאס עס זאָלען דאַפון עסען
אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ	די בעדירפטיגע פון דיין פאָלק,
וְיִתְרָם	[10]און וואס זיי לאָזען איבריג
תֹּאכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה	מעגען עסען די טהירען פון'ם פעלד;
כֵּן־תַּעֲשֶׂה	אַזוי זאָלסט'ו טהאָן
לְכַרְמְךָ לְזֵיתֶךָ׃	מיט דיין וויינגאָרטען, מיט דיין אייל־בוים.
12. שֵׁשֶׁת יָמִים	12. זעקס טעג
תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ	זאָלסט'ו טהאָן דיינע אַרבייטען,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אָבער אויף דעם זיבענטען טאָג
תִּשְׁבֹּת	זאָלסט'ו רוהען,
לְמַעַן יָנוּחַ	אום עס זאָל רוהען
שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ	דיין אָקס און דיין אייזעל
וְיִנָּפֵשׁ	און עס זאָל זיך אָב־רוהען
בֶּן־אֲמָתְךָ וְהַגֵּר׃	דער זוהן פון דיין דינסט און דער פרעמדער.
13. וּבְכֹל	13. און אין אַלעס,
אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם	וואס איך האָב געזאָגט צו אייך,
תִּשָּׁמֵרוּ	זאָלט איהר [11]זיך היטען,
וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים	און דעם נאָמען פון אַנדערע געטער
לֹא תַזְכִּירוּ	זאָלט איהר ניט דערמאָהנען
לֹא יִשָּׁמַע עַל־פִּיךָ׃	עס זאָל ניט געהערט ווערען אויף דיין מויל.
14. שָׁלֹשׁ רְגָלִים	14. דריי מאָל

1) אויסשפרעכען. 2) טהאָן, געבען. 3) פאָלגען. 4) זיך אויסשפרעכען. 5) פראָצעס. 6) ד. ה. צו פערקרימען זעה רש״י. 7) צוזאַמען מיט דעם אייגענטהימער זעה רש״י. 8) געמיטה. 9) פרוכט. 10) אין זייער רעסט 11) פאָרזיכטיג זיין.

תָּחֹג לִי	זאלסט'ו פייער-טאג האלטען פיר מיר
בַּשָּׁנָה׃	אים יאהר.
15. אֶת־חַג הַמַּצּוֹת	15. דעם פייער־טאג פון די אונגעזייערטע קוכענס
תִּשְׁמֹר	זאלסט'ו היטען,
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
תֹּאכַל מַצּוֹת	זאלסט'ו עסען אונגע־זייערטע קוכענס,
כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ	ווי איך האב דיר בעפוילען,
לְמוֹעֵד	צו די בעשטימטע צייט
חֹדֶשׁ הָאָבִיב	פון דעם זאנגען־מאנאט,[1]
כִּי־בוֹ יָצָאתָ	דען אין איהם ביזט'ו ארויס־געגאנגען
מִמִּצְרָיִם	פון מצרים.
וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃	און מען זאל זיך ניט ווייזען (פאר) מיין געזיכט ליידיג.[2]
16. וְחַג הַקָּצִיר	16. און דעם פייער־טאג פון שניידען,
בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ	פון די ערסטלינגען פון דיינע ארבייטען,
אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה	וואס דו וועסט זייען אין פעלד,
וְחַג הָאָסִף	און דעם פייער־טאג פון איינזאמלונג,
בְּצֵאת הַשָּׁנָה	ביים אויס־גאנג פון'ם יאהר,
בְּאָסְפְּךָ	ווען דו זאמעלסט איין
אֶת מַעֲשֶׂיךָ	דיינע ארבייטען
מִן־הַשָּׂדֶה׃	פון'ם פעלד.
17. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים	17. דריי מאל
בַּשָּׁנָה	אים יאהר
יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ	זאל געזעהן ווערען יעדער פון דיינע מאנס-פערזאנען
אֶל־פְּנֵי הָאָדֹן יְהוָה׃	פאר דעם געזיכט פון דעם העררן, דעם עוויגען.
18. לֹא־תִזְבַּח	18. דו זאלסט ניט [4]אפפערן
עַל־חָמֵץ	ביי געזייערטעס
דַּם־זִבְחִי	די בלוט פון מיין אפפער[5]
וְלֹא־יָלִין	און עס זאל ניט איבער־נעכטיגען
חֵלֶב־חַגִּי	די פעטס פון מיין פעסט־(אפפער)
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (צום) מארגען.
19. רֵאשִׁית	19. די ערסטע
בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ	פון די ערסטלינגען פון דיין לאנד
תָּבִיא	זאלסט'ו ברינגען
בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	(אין) די הויז פון דעם עוויגען דיין גאט;
לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי	דו זאלסט ניט קאכען א ציקיל
בַּחֲלֵב אִמּוֹ׃	אין די מילך פון זיין מוטער.[6]

ששי	ששי
20. הִנֵּה	20. זעה.
אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ	איך שיק איין ענגעל
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ	דיר צו היטען אויפ'ן וועג,
וְלַהֲבִיאֲךָ	און דיר צו ברייננען
אֶל־הַמָּקוֹם	צו דעם ארט,
אֲשֶׁר הֲכִנֹתִי׃	וועלכין איך האב בערייטעט
21. הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו	21. היט זיך פאר איהם,
וּשְׁמַע בְּקֹלוֹ	און הער אין זיין שטימע,
אַל־תַּמֵּר בּוֹ	זיי ניט ווידער-שפענסטיג געגען איהם
כִּי לֹא יִשָּׂא	דען ער וועט ניט פערצייהען
לְפִשְׁעֲכֶם	[צו] אייער [7]פערברעכען,
כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ׃	דען מיין נאמען איז אין איהם.
22. כִּי אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע	22. ווען אבער דו וועסט הערען
בְּקֹלוֹ	אין זיין שטימע,
וְעָשִׂיתָ	און דו וועסט טהאן
כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר	אלעס, וואס איך וועל ריידען
וְאָיַבְתִּי אֶת־אֹיְבֶיךָ	דאן וועל איך בעפיינדען דיינע פיינדע,
וְצַרְתִּי אֶת צֹרְרֶיךָ׃	און איך וועל דריקען דיינע בעדריקער.
23. כִּי־יֵלֵךְ מַלְאָכִי	23. דען מיין ענגעל וועט געהן
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וֶהֱבִיאֲךָ	און ער וועט דיר ברייננען
אֶל־הָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי	צו דעם אמורי און דעם חתי
וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי	און דעם פריזי און דעם כנעני
הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי	דעם חוי און דעם יבוסי,
וְהִכְחַדְתִּיו׃	און איך וועל [8]איהם פערטילגען.
24. לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה	24. דו זאלסט זיך ניט בוקען
לֵאלֹהֵיהֶם	צו זייערע געטער,
וְלֹא תָעָבְדֵם	און דו זאלסט זיי ניט דינען,
וְלֹא תַעֲשֶׂה	און דו זאלסט ניט טהאן
כְּמַעֲשֵׂיהֶם	ווי זייערע טהאטען,
כִּי הָרֵס תְּהָרְסֵם	זאנדערן דו זאלסט זיי צושטערען,
וְשַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר	און דו זאלסט צושמעטערן
מַצֵּבֹתֵיהֶם׃	זייערע דיינק־זיילען.

1) דאס איז דער מאנאט ניסן 2) ד. ה. ווען מען קומט אין ירושלים דארף מען ברייננען אפפערס 3) ערנטע, ד. ה. שבועות. 4) שלאכטען. 5) פסח-אפפער 6) די חז"ל האבען דאפון געאסר'ט צו עסען יעדע פלייש מיט מילך 7) איבערטרעטונג 8) זיי.

25. וַעֲבַדְתֶּם	25. אבער דינען זאלט איהר
אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
וּבֵרַךְ אֶת־לַחְמְךָ	און ער וועט בענשען דיינע ברויט
וְאֶת־מֵימֶיךָ	און דיינע וואַסער,
וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה	און איך וועל דערווייטערן קראַנקהייט
מִקִּרְבֶּךָ׃	פון צווישען דיר.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
26. לֹא תִהְיֶה	26. עס וועט ניט זיין
מְשַׁכֵּלָה וַעֲקָרָה	אַ פעהל-געבערענדע[1] אָדער איין [2]אונפרוכטבאַרע
בְּאַרְצֶךָ	אין דיין לאַנד,
אֶת־מִסְפַּר יָמֶיךָ	די צאָהל פון דיינע טעג
אֲמַלֵּא׃	וועל איך פול מאַכען.
27. אֶת־אֵימָתִי	27. מיין שרעק
אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ	וועל איך שיקען פאר דיר,
וְהַמֹּתִי אֶת־כָּל־הָעָם	און איך וועל צוטומלען דאס גאַנצע פאָלק,
אֲשֶׁר תָּבֹא בָּהֶם	וואס דו וועסט קומען [3]אונטער זיי,
וְנָתַתִּי	און איך וועל [4]צו-ווענדען
אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ אֵלֶיךָ	אַלע דיינע פיינדע צו דיר
עֹרֶף׃	(מיט'ן) נאַקען.[5]
28. וְשָׁלַחְתִּי	28. און איך וועל שיקען
אֶת־הַצִּרְעָה	די [6]האָרניס
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וְגֵרְשָׁה אֶת־הַחִוִּי	און זי וועט פערטרייבען דעם חוי,
אֶת־הַכְּנַעֲנִי	דעם כנעני
וְאֶת־הַחִתִּי	און דעם חתי
מִלְּפָנֶיךָ׃	פאר דיר.
29. לֹא אֲגָרְשֶׁנּוּ	29. איך וועל איהם ניט פערטרייבען
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר
בְּשָׁנָה אֶחָת	אין איין יאהר,
פֶּן־תִּהְיֶה הָאָרֶץ	דאַמיט דאס לאַנד זאל ניט ווערען
שְׁמָמָה	וויסט,
וְרַבָּה עָלֶיךָ	און עס וועלען זיך מעה־רען געגען דיר
חַיַּת הַשָּׂדֶה׃	די טהירען פון'ם פעלד
30. מְעַט מְעַט	30. ביסלעך־וויז
אֲגָרְשֶׁנּוּ מִפָּנֶיךָ	וועל איך איהם פערטרייבען פאר דיר,
עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה	ביז דו וועסט [7]פרוכטבאַר ווערען,
וְנָחַלְתָּ אֶת־הָאָרֶץ׃	און דו וועסט [8]בעזעצען דאס לאַנד.
31. וְשַׁתִּי אֶת־גְּבֻלְךָ	31. און איך וועל מאַכען דיין גרענעץ
מִיַּם־סוּף	פון שילף־מעער
וְעַד־יָם פְּלִשְׁתִּים	ביז דעם מעער פון די פלשתים,
וּמִמִּדְבָּר עַד־הַנָּהָר	און פון דער וויסטע ביז דעם שטראָם,
כִּי ׀ אֶתֵּן בְּיֶדְכֶם	דען איך וועל געבען אין אייער האַנד
אֵת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ	די בעוואָהנער פון'ם לאַנד,
וְגֵרַשְׁתָּמוֹ מִפָּנֶיךָ׃	און דו וועסט זיי פערטרייבען פאר דיר.
32. לֹא־תִכְרֹת	32. דו זאלסט ניט שליסען
לָהֶם וְלֵאלֹהֵיהֶם	מיט זיי און מיט זייערע געטער
בְּרִית׃	אַ בונד.
33. לֹא יֵשְׁבוּ בְּאַרְצְךָ	33. זיי זאָלען ניט בלייבען וואָהנען אין דיין לאַנד,
פֶּן־יַחֲטִיאוּ אֹתְךָ לִי	דאַמיט זיי זאָלען דיר ניט מאַכען זינדיגען געגען מיר;
כִּי תַעֲבֹד	ווען דו וועסט דינען
אֶת־אֱלֹהֵיהֶם	זייערע געטער,
כִּי־יִהְיֶה לְךָ	דאַן וועט עס זיין צו דיר
לְמוֹקֵשׁ׃	פיר א פאַל־שטריק.

Cap. XXIV. כד

1. וְאֶל־מֹשֶׁה אָמַר	1. און צו משה האט ער געזאָגט;
עֲלֵה אֶל־יְהוָה	גיי אַרויף צום עוויגען,
אַתָּה וְאַהֲרֹן	דו און אהרן,
נָדָב וַאֲבִיהוּא	נדב און אביהוא
וְשִׁבְעִים	און זיבציג
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די עלטעסטע פון די ישראל
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מֵרָחֹק׃	און איהר זאלט זיך בוקען פון וויטען
2. וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ	2. און משה אליין זאל זיך דערנעהנטערן,
אֶל־יְהוָה	צום עוויגען
וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ	אבער זיי זאלען זיך ניט דערנעהנטערן,
וְהָעָם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ׃	און דאס פאָלק זאל ניט אַרויף־גיין מיט איהם.
3. וַיָּבֹא מֹשֶׁה	3. און משה איז געקומען,
וַיְסַפֵּר לָעָם	און ער האט דערציילט צום פאָלק
אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה	אַלע ווערטער פון דעם עוויגען
וְאֵת כָּל־הַמִּשְׁפָּטִים	און אַלע רעכטע,
וַיַּעַן כָּל־הָעָם	און דאס גאַנצע פאָלק האט געענטוואָרט
קוֹל אֶחָד	איינשטימיג,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:

1) אַזעלכע, וואס געבעהרט טויטע קינדער. 2) אַזעלכע, וואס האט גאָר קיין קינדער. 3) אדער: געגען. 4) געבען. 5) ד. ה. דיינע פיינדע וועלען לויפען פון דיר. 6) גיפטיגע פליג. 7) זיך מעהרען. 8) בעזיצען, ערבען.

כָּל־הַדְּבָרִים	אלע ווערטער,
אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט גערעט,
נַעֲשֶׂה׃	וועלען מיר טהאָן.
4. וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה	4. און משה האט פערשריבען
אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה	אַלע ווערטער פון דעם עוויגען,
וַיַּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר	און ער איז אויפ־געשטאַנען פריה דעסמאָרגענס,
וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ	און ער האט געבויט איין אַלטאַר
תַּחַת הָהָר	אונטער דעם באַרג,
וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַצֵּבָה	און צוועלף דיינק־זיילען
לִשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די צוועלף שטאַמען פון ישראל.
5. וַיִּשְׁלַח	5. און ער האט געשיקט
אֶת־נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די יונגע פון די קינדער ישראל,
וַיַּעֲלוּ עֹלֹת	און זיי האבען אויפגעבראַכט בראַנד־אָפּפערס,
וַיִּזְבְּחוּ	און זיי האבען געשלאַכטעט
זְבָחִים שְׁלָמִים לַיְיָ	פרידענס־שלאַכטונגען צום עוויגען
פָּרִים׃	שטירען.
6. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	6. און משה האט גענומען
חֲצִי הַדָּם	א העלפט בלוט,
וַיָּשֶׂם בָּאַגָּנֹת	און ער האט (עס) געטהאָן אין די בעקענס,
וַחֲצִי הַדָּם	און די(אַנדער) העלפט בלוט
זָרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃	האט ער געשפּרענגט אויף דעם אַלטאַר.
7. וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית	7. און ער האט גענומען דעם בונדעס־בוך,
וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם	און ער האט געלעזען פאַר די אויערן פון'ם פאָלק,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאָגט:
כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	אַלעס, וואס דער עוויגער האט גערעט,
נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע׃	וועלען מיר טהאָן און מיר וועלען הערען!
8. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	8. און משה האט גענומען
אֶת־הַדָּם	דאס בלוט,
וַיִּזְרֹק עַל־הָעָם	און ער האט געשפּרענגט אויף דאס פאָלק
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה דַם־הַבְּרִית	זעה, דאס בלוט פון דעם בונד,
אֲשֶׁר כָּרַת יְיָ עִמָּכֶם	וועלכען דער עוויגער האט געשלאָסען מיט אייך,
עַל כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃	וועגען דיזע אַלע ווערטער.
9. וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	9. און משה און אהרן זיינען אויפ־געגאַנגען,
נָדָב וַאֲבִיהוּא	נדב און אביהוא
וְשִׁבְעִים	און זיבציג
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די עלטעסטע פון ישראל
10. וַיִּרְאוּ	10. און זיי האבען געזעהן[1]
אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	דעם גאט פון ישראל,
וְתַחַת רַגְלָיו	און אונטער זיינע פיס (איז געווען)
כְּמַעֲשֵׂה	ווי די ווערק
לִבְנַת הַסַּפִּיר	פון דעם [2]גלענצענדען זאַפיר
וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם	און ווי דער הימעל זעלבסט
לָטֹהַר׃	אין [3]ריינהייט.
11. וְאֶל־אֲצִילֵי	11. און צו די [4]ערעלע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לֹא שָׁלַח יָדוֹ	האט ער ניט געשטרעקט זיין האַנד,[5]
וַיֶּחֱזוּ אֶת־הָאֱלֹהִים	און זיי האבען געזעהן גאָט,
וַיֹּאכְלוּ	און זיי האבען געגעסען,
וַיִּשְׁתּוּ׃	און זיי האבען געטרונקען.
12. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה	גיי אַרויף צו מיר אויפ'ן באַרג
וֶהְיֵה־שָׁם	און זיי דארט,
וְאֶתְּנָה לְךָ	און איך וועל דיר געבען
אֶת־לֻחֹת הָאֶבֶן	די טאָוולען פון שטיין
וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה	און די לעהרע און דאס געבאָט,
אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי	וועלכע איך האב געשריבען
לְהוֹרֹתָם׃	זיי צו לערנען.
13. וַיָּקָם מֹשֶׁה	13. און משה איז אויפ־געשטאַנען
וִיהוֹשֻׁעַ מְשָׁרְתוֹ	און יהושע זיין דינער,
וַיַּעַל מֹשֶׁה	און משה איז אויפגעגאַנגען
אֶל־הַר הָאֱלֹהִים׃	צו גאָטעס באַרג.
14. וְאֶל־הַזְּקֵנִים אָמַר	14. און צו די עלטעסטע האט ער געזאגט:
שְׁבוּ־לָנוּ בָזֶה	[6]וואַרטעט פיר אונז היר,
עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב	ביז מיר וועלען זיך צוריק־קעהרען
אֲלֵיכֶם	צו אייך,
וְהִנֵּה	און זעה,
אַהֲרֹן וְחוּר עִמָּכֶם	אהרן און חור זיינען ביי אייך,
מִי־בַעַל דְּבָרִים	ווער עס האט אַ רעכטס־זאַך
יִגַּשׁ אֲלֵהֶם׃	זאל זיך דערנעהנטערן צו זיי

1) בנבואה. 2) ווייסען; ציגעל (טאַפעל) פון זאַפיר 3) קלאָרהייט. 4) אויסערוועהלטע. פאָרשטעהער. 5) ד. ה. זיי האט קיין בייזעס פּאַסירט (זעה 19. 22) ווייל זיי האבען זיך בלויז פון וייטען געבוקט (זעה 24. 1). 6) זיצט.

מַפְטִיר	מַפְטִיר
15. וַיַּעַל מֹשֶׁה	15. און משה איז אַרויף געגאַנגען
אֶל־הָהָר	צום באַרג,
וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־הָהָר:	און דער וואָלקען האט בעדעקט דעם באַרג.
16. וַיִּשְׁכֹּן כְּבוֹד־יְהוָה	16. און די [1]הערליכקייט פון עוויגען האט [2]גערוהט
עַל־הַר סִינַי	אויף דעם באַרג סיני,
וַיְכַסֵּהוּ הֶעָנָן	און דער וואָלקען האט איהם בעדעקט
שֵׁשֶׁת יָמִים	זעקס טעג,
וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה	און ער האט גערופען צו משה
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
מִתּוֹךְ הֶעָנָן:	פון מיטען דעם וואָלקען.
17. וּמַרְאֵה	17. און די ערשיינונג
כְּבוֹד יְהוָה	פון די הערליכקייט פון דעם עוויגען
כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת	(איז געווען) ווי אַ פערצעהרענדער פייער
בְּרֹאשׁ הָהָר	אויף דעם שפּיץ פון'ם באַרג
לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	פאַר די אויגען פון די קינדער ישראל
18. וַיָּבֹא מֹשֶׁה	18. און משה איז געקומען
בְּתוֹךְ הֶעָנָן	אין מיטען פון'ם וואָלקען,
וַיַּעַל אֶל־הָהָר	און ער איז אַרויף-געגאַנגען צום באַרג,
וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר	און משה איז געווען אויף דעם באַרג
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה:	און פערציג נעכט.

תְּרוּמָה THERUMAH

כה Cap. XXV.

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְיִקְחוּ־לִי	דאס זיי זאלען נעהמען פיר מיר
תְּרוּמָה	א [3]גאַבע,
מֵאֵת כָּל־אִישׁ	פון יעדען מאַן,
אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ	וואס זיין האַרץ איז פרייגיביג,[4]
תִּקְחוּ אֶת־תְּרוּמָתִי:	זאלט איהר נעהמען מיין [3]גאַבע.
3. וְזֹאת הַתְּרוּמָה	3. און דיזעס איז די [3]גאַבע,
אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם	וועלכע איהר זאלט נעהמען פון זיי:
זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת:	גאָלד און זילבער און קופּער:
4. וּתְכֵלֶת	4. און בלויע וואָל
וְאַרְגָּמָן	און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם,
וְשֵׁשׁ וְעִזִּים:	און לייבען און ציגען-(האָר).
5. וְעֹרֹת אֵילִם	5. און ווידער־פעלען
מְאָדָּמִים	רויט־געפאַרבען,
וְעֹרֹת תְּחָשִׁים	און [5]תחש פעלען,
וַעֲצֵי שִׁטִּים:	און שיטים־האָלץ.[6]
6. שֶׁמֶן לַמָּאֹר	6. אייל צור [7]בעלייכטונג,
בְּשָׂמִים	געווירצען
לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	פיר די זאַלב־אייל
וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים:	און פיר די רויכער־ווערק פון די געווירצען
7. אַבְנֵי־שֹׁהַם	7. אָניקס־שטיינער
וְאַבְנֵי מִלֻּאִים	און איינפאַסונגס־שטיינער
לָאֵפֹד וְלַחֹשֶׁן:	פיר דעם [8]אפוד און פיר דעם ברוסט־שילד.
8. וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ	8. און זיי זאלען מאַכען פיר מיר אַ הייליגטהום,
וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם:	און איך וועל וואָהנען צווישען זיי.
9. כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה אוֹתְךָ	9. ווי אַלעס, וואס איך וויוז דיר,
אֵת תַּבְנִית הַמִּשְׁכָּן	דעם [9]פאָרבילד פון דעם וואָהנונג
וְאֵת תַּבְנִית כָּל־כֵּלָיו	און דעם [9]פאָרבילד פון אַלע זיינע געפעס,
וְכֵן תַּעֲשׂוּ:	און אַזוי זאלט איהר (עס) מאַכען.
10. וְעָשׂוּ אֲרוֹן	10. און זיי זאלען מאַכען אַ [10]לאַדע
עֲצֵי שִׁטִּים	פון [6]שיטים־האָלץ
אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ	צוויי און א האַלב איילען זיין לייגג
וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ	און איין אייל און אַ האַלב זיין ברייט,
וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ:	און איין אייל און אַ האַלב זיין הויך.
11. וְצִפִּיתָ אֹתוֹ	11. און דו זאלסט איהם בעדעקען
זָהָב טָהוֹר	(מיט) ריינע גאָלד,
מִבַּיִת וּמִחוּץ	פון אינעווייניג און פון אויסווייניג
תְּצַפֶּנּוּ	זאלסטו איהם בעדעקען,
וְעָשִׂיתָ עָלָיו	און דו זאלסט מאַכען אויבען
זֵר זָהָב סָבִיב:	אַ גאָלדענעם קראַנץ ארום.
12. וְיָצַקְתָּ לּוֹ	12. און דו זאלסט אויסגיסען פיר איהם
אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב	פיער גאָלדענע רינגען,

1) עהרע. 2) זיך ארונטער-געלאָזען. 3) געשענק, אָבשיידונג, אראָבנעהמען פון עטוואס און געבען צו גאט. 4) ד. ה. וואס זיין האַרץ טרייבט איהם דאַצו, 5) זעעהונד. 6) אַקאַציען. 7) לייכטער. 8) פריסטער מאַנטעל, 9) פאָרמע מוסטער, געשטאַלט. 10) קאַסטען. 11) קרוין, רייף.

וְנָתַתָּה	און דו זאלסט (זיי) געבען
עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו	אויף זיינע פיער ווינקלען,
וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת	[און] צוויי רינגען
עַל־צַלְעוֹ הָאֶחָת	אויף זיין איין זייט,
וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת	און צוויי רינגען
עַל־צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית׃	אויף זיין צווייטע זייט.
13. וְעָשִׂיתָ	13. און דו זאלסט מאַכען
בַדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים	שטאַנגען פון שיטים־האָלץ,
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב׃	און דו זאלסט זיי בעדעקען (מיט) גאָלד.
14. וְהֵבֵאתָ	14. און דו זאלסט אַריינ־ברייגגען
אֶת־הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת	די שטאַנגען אין די רינגען
עַל צַלְעֹת הָאָרֹן	אויף די זייטען פון די לאַדע
לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן	צו טראגען די לאַדע
בָּהֶם׃	מיט זיי.
15. בְּטַבְּעֹת הָאָרֹן	15. אין די רינגען פון די לאַדע
יִהְיוּ הַבַּדִּים	זאלען זיין די שטאַנגען,
לֹא יָסֻרוּ מִמֶּנּוּ׃	זיי זאלען ניט [1]אָבטרעטען פון איהם.
16. וְנָתַתָּ אֶל־הָאָרֹן	16. און דו זאלסט לייגען אין די לאַדע
אֵת הָעֵדֻת	דאס [2]צייגניס,
אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ׃	וואס איך וועל געבען צו דיר.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
17. וְעָשִׂיתָ כַפֹּרֶת	17. און דו זאלסט מאַכען אַ [3]צודעק
זָהָב טָהוֹר	(פון) רייגע גאלד
אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ	צוויי איילען און אַ האַלב איהר לייגג
וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ׃	און איין אייל און אַ האלב איהר ברייט.
18. וְעָשִׂיתָ	18. און דו זאלסט מאַכען
שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב	צוויי כרובים (פון) גאָלד.
מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם	[4]אויס-געקלאַפּט זאלסט'ו זיי מאַכען
מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת	פון ביידע ברעגען פון דעם [3]צודעק.
19. וַעֲשֵׂה כְּרוּב אֶחָד	19. און מאַך איין כרוב
מִקָּצָה מִזֶּה	פון דיזען ברעג,
וּכְרוּב־אֶחָד	און איין כרוב
מִקָּצָה מִזֶּה	פון דיזען ברעג,
מִן־הַכַּפֹּרֶת	פון דעם [3]צודעק
תַּעֲשׂוּ אֶת־הַכְּרֻבִים	זאלט איהר מאַכען די כרובים
עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו׃	אויף זיינע ביידע ברעגען.

20. וְהָיוּ הַכְּרֻבִים	20. און די כרובים זאלען זיין
פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם	[5]מיט אויס־געשפּרייטע פליגלען
לְמַעְלָה	צו אויבען,
סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם	בעדעקענדיג מיט זייערע פליגלען
עַל־־הַכַּפֹּרֶת	איבער דעם [3]צודעק,
וּפְנֵיהֶם	און זייערע געזיכטער (זאלען זיין)
אִישׁ אֶל־אָחִיו	איינער צום אַנדערן,
אֶל־הַכַּפֹּרֶת	צום [3]צודעק
יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים׃	זאלען זיין די געזיכטער פון די כרובים.
21. וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּרֶת	21. און דו זאלסט לייגען דעם [3]צודעק
עַל־הָאָרֹן מִלְמָעְלָה	אויף די לאַדע פון אויבען,
וְאֶל־הָאָרֹן	און אין די לאַדע
תִּתֵּן אֶת־הָעֵדֻת	זאלסט'ו לייגען דאס צייגניס
אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ׃	וואס איך וועל געבען צו דיר.
22. וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם	22. און איך וועל זיך [6]בעווייזען צו דיר דאָרט,
וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ	און איך וועל ריידען מיט דיר
מֵעַל הַכַּפֹּרֶת	פון איבער דעם [3]צודעק
מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים	פון צווישען די צוויי כרובים,
אֲשֶׁר עַל־אֲרוֹן הָעֵדֻת	וועלכע זיינען אויף די לאַדע פון דאס [2]צייגניס,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ	אלעס, וואס איך וועל דיר בעפוילען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צו די קינדער ישראל.
23. וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן	23. און דו זאלסט מאַכען אַ טיש
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ
אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ	צוויי איילען זיין לייגג,
וְאַמָּה רָחְבּוֹ	און איין אייל זיין ברייט,
וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ׃	און איין אייל און אַ האַלב זיין הויך.
24. וְצִפִּיתָ אֹתוֹ	24. און דו זאלסט איהם בעדעקען
זָהָב טָהוֹר	(מיט) רייגע גאָלד,
וְעָשִׂיתָ לּוֹ	און דו זאלסט מאַכען פיר איהם
זֵר זָהָב סָבִיב׃	אַ גאָלדענעם קראַנץ אַרום.
25. וְעָשִׂיתָ לּוֹ	25. און דו זאלסט מאַכען פיר איהם
מִסְגֶּרֶת טֹפַח	אַ [7]לייסט פון אַ האַנד-ברייט
סָבִיב	אַרום,
וְעָשִׂיתָ זֵר־זָהָב	און דו זאלסט מאַכען אַ גאָלדענעם קראַנץ
לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב׃	צו זיין [7]לייסט אַרום.

1) אַרויסקומען, אַרויסגענומען ווערען 2) ד. ה. די טאָוולען מיט די צעהן געבאָטע 3) גנאַדען־שטול. זיהנ־פּלאַטע. 4) אויס־געשלאָגען פון איין שטיק מיט אַ האַמער. 5) אויסשפּרייטענדיג. 6) זיך טרעפען צו בעשטימטע צייטען 7) ראַנד.

26. וְעָשִׂיתָ לּוֹ	26. און דו זאלסט מאַכען פיר איהם
אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב	פיער גאָלדענע רינגען,
וְנָתַתָּ אֶת־הַטַּבָּעֹת	און דו זאלסט געבען די רינגען
עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת	אויף די פיער [1]עקען,
אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו׃	וועלכע זיינען ביי זיינע פיר פיס.
27. לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת	27. [2]ביי דעם לייסט
תִּהְיֶיןָ הַטַּבָּעֹת	זאלען זיין די רינגען
לְבָתִּים לְבַדִּים	אַלס [3]הייזער פיר די שטאַנגען
לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן׃	צו טראָגען דעם טיש.
28. וְעָשִׂיתָ	28. און דו זאלסט מאַכען
אֶת־הַבַּדִּים	די שטאַנגען
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים האָלץ,
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב	און די זאלסט זיי בעדעקען (מיט) גאָלד
וְנִשָּׂא־בָם אֶת־הַשֻּׁלְחָן׃	און דער טיש זאל מיט זיי געטראָגען ווערען.
29. וְעָשִׂיתָ קְּעָרֹתָיו	29. און דו זאלסט מאַכען זיינע שיסלען
וְכַפֹּתָיו	און זיינע לעפלען,
וּקְשׂוֹתָיו	און זיינע [4]שטיצען,
וּמְנַקִּיֹּתָיו	און זיינע [5]רייניגונגס-רעהרען
אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֵן	וואס עס ווערט [6]בעדעקט מיט זיי,
זָהָב טָהוֹר	פון רייניע גאָלד
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃	זאלסט'ו זיי מאַכען.
30. וְנָתַתָּ עַל־הַשֻּׁלְחָן	30. און דו זאלסט לייגען אויף דעם טיש
לֶחֶם פָּנִים	שוי-ברויט
לְפָנַי תָּמִיד׃	פאר מיר שטענדיג.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
31. וְעָשִׂיתָ	31. און דו זאלסט מאַכען
מְנֹרַת זָהָב טָהוֹר	אַ לייכטער פון רייניע גאלד,
מִקְשָׁה	אויס-געקלאַפּט
תֵּיעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה	זאל געמאַכט ווערען דער לייכטער,
יְרֵכָהּ וְקָנָהּ	איהר פוס און איהר רעהר,
גְּבִיעֶיהָ	איהרע בעכערס,
כַּפְתֹּרֶיהָ	איהרע קנעפּ
וּפְרָחֶיהָ	און איהרע בלומען
מִמֶּנָּה יִהְיוּ׃	זאלען זיין פון איהר.[7]
32. וְשִׁשָּׁה קָנִים	32. און זעקס רעהרען
יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ	זאלען אַרויסגיין פון איהרע זייטען,
שְׁלֹשָׁה ׀ קְנֵי מְנֹרָה	דריי רעהרען פון לייכטער
מִצִּדָּהּ הָאֶחָד	פון איהר איין זייט
וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה	און דריי רעהרען פון לייכטער
מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי׃	פון איהר צווייטע זייט.
33. שְׁלֹשָׁה גְבִעִים	33. דריי בעכערס,
מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל-פערמיג,
בַּקָּנֶה הָאֶחָד	אויף איין רעהר,
כַּפְתֹּר וָפֶרַח	אַ קנאָפּ און אַ בלום,
וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים	און דריי בעכערס,
מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל-פערמיג,
בַּקָּנֶה הָאֶחָד	אויף איין רעהר,
כַּפְתֹּר וָפָרַח	א קנאָפּ און אַ בלום;
כֵּן לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים	אַזוי אויף די זעקס רעהרען,
הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה׃	וועלכע געהען אַרויס פון דעם לייכטער.
34. וּבַמְּנֹרָה	34. און אין דעם לייכטער[8]
אַרְבָּעָה גְבִעִים	פיער בעכערס,
מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל-פערמיג,
כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ׃	איהרע קנעפּ און איהרע בלומען.
35. וְכַפְתֹּר	35. און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פון איהר,[7]
וְכַפְתֹּר	און א קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פון איהר,
וְכַפְתֹּר	און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פון איהר,[7]
לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים	פיר די זעקס רעהרען,
הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה׃	וועלכע געהען אַרויס פון דעם לייכטער.
36 כַּפְתֹּרֵיהֶם וּקְנֹתָם	36. זייערע קנעפּ און זייערע רעהרען
מִמֶּנָּה יִהְיוּ	זאלען זיין פון איהר,
כֻּלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת	אין גאַנצען אויס-געקלאַפּט פון איין שטיק
זָהָב טָהוֹר׃	(פון) רייניע גאָלד.
37. וְעָשִׂיתָ	37. און דו זאלסט מאַכען
אֶת־נֵרֹתֶיהָ	איהרע לאָמפּען

1) ברעגעס. 2) נעבען, גראַדע געגענ-איבער. 3) ד. ה. אַלס געפֿעס צו ענטהאַלטען די שטאַנגען; יעדע זאַך וואס ענטהאַלט עטוואס אין זיך הייסט ,בית' 4) האַלבע-רעהרען 5) פלאַטען., 6) אויסגעגאָסען, זעה רש"י אויף דעם גאנצען פסוק. 7) ד. ה. פון דיזעלבע שטיק גאָלד. 8) ד. ה. אין די פוס פון'ם לייכטער.

שִׁבְעָה	זיבען,
וְהֶעֱלָה אֶת־נֵרֹתֶיהָ	און מען זאל [1]אָנצינדען איהרע לאָמפּען,
וְהֵאִיר	דאס עס זאל לייכטען
עַל־עֵבֶר פָּנֶיהָ׃	גענגען איהר פאָדער-זייטע.
38. וּמַלְקָחֶיהָ	38. און איהרע צוואַנגען
וּמַחְתֹּתֶיהָ	און איהרע אַש־פאַנגען
זָהָב טָהוֹר׃	(פון) ריינע גאלד.
39. כִּכַּר זָהָב טָהוֹר	39. (פון) אַ [2]טאַלענט ריינע גאלד
יַעֲשֶׂה אֹתָהּ	זאל מען איהר מאכען
אֵת כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה׃	מיט דיזע אַלע געפעס.
40. וּרְאֵה וַעֲשֵׂה	40. און זעה, און מאַך
בְּתַבְנִיתָם	אין זייער פאָר־בילד,
אֲשֶׁר־אַתָּה מָרְאֶה	וואס ווערט דיר געוויזען
בָּהָר׃	אויף דעם בארג.

CAP. XXVI. כו

1. וְאֶת־הַמִּשְׁכָּן	1. און די [3]וואָהנונג
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאַכען
עֶשֶׂר יְרִיעֹת	(פון) צעהן פאָרהאַנגען
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	פון [4]געדרייטע לייבען,
וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	און בלויע וואָל און פורפור
וְתֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם,
כְּרֻבִים	(מיט) כרובים,
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט אַרבייט,
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃	זאלסט'ו זיי מאַכען.
2. אֹרֶךְ	2. די לייננ
הַיְרִיעָה הָאַחַת	פון איין פאָרהאַנג
שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה	אַכט און צוואַנציג איילען,
וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה	און די ברייט פיער איילען
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	איין פאָרהאַנג,
מִדָּה אַחַת	איין מאָס
לְכָל־הַיְרִיעֹת׃	פיר אַלע פאָרהאַנגען.
3. חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת	3. פינף פאָרהאַנגען
תִּהְיֶיןָ חֹבְרֹת	זאלען זיין [5]צוזאַמען געהעפט
אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ	איינע צו די אַנדערע,
וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חֹבְרֹת	און פינף פאָרהאַנגען-[5]צוזאַמען־געהעפט
אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃	איינע מיט די אַנדערע.
4. וְעָשִׂיתָ	4. און דו זאלסט מאַכען
לֻלְאֹת תְּכֵלֶת	שלייפען פון בלויע וואָל
עַל שְׂפַת	ביים זוים
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	פון דעם איין פאָרהאַנג,
מִקָּצָה בַּחֹבָרֶת	וואס איז ביים [6]ענד אין דער צוזאַמען־העפטונג,
וְכֵן תַּעֲשֶׂה	און אזוי זאלסט'ו (אויך) מאַכען
בִּשְׂפַת הַיְרִיעָה	ביים [6]זוים פון דעם פאָרהאַנג
הַקִּיצוֹנָה	וועלכע איז די [7]לעצטע
בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית׃	אין דער צווייטער צוזאַמען העפטונג.
5. חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	5. פופציג שלייפען
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאַכען
בַּיְרִיעָה הָאֶחָת	אין דעם איין פאָרהאַנג,
וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	און פופציג שלייפען
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאַכען
בִּקְצֵה הַיְרִיעָה	ביים [6]ענד פון דעם פאָר־האַנג
אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית	וועלכע איז אין די צווייטע צוזאַמען-העפטונג
מַקְבִּילֹת הַלֻּלָאֹת	געגענ-איבער (זאלען זיין) די שלייפען
אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃	איינע צו די אַנדערע.
6. וְעָשִׂיתָ	6. און דו זאלסט מאַכען
חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב	פופציג גאָלדענע העקלעך,
וְחִבַּרְתָּ אֶת־הַיְרִיעֹת	און דו זאלסט [8]צוזאַמען-העפטען די פאָרהאַנגען
אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ	איינע מיט די אַנדערע
בַּקְּרָסִים	מיט די העקלעך,
וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד׃	און דער משכן זאל זיין איין (גאַנצעס).
7. וְעָשִׂיתָ	7. און דו זאלסט מאַכען
יְרִיעֹת עִזִּים	פאָרהאַנגען פון ציגען־(האָאר)
לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן	פיר אַ [9]צודעק אויף די וואָהנונג,
עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת	עלף פאָרהאַנגען
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃	זאלסט'ו זיי מאַכען.
8. אֹרֶךְ	8. די לייננ
הַיְרִיעָה הָאַחַת	פון איין פאָרהאַנג
שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה	דרייסיג איילען,
וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה	און די ברייט פיער איילען
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	איין פאָרהאַנג,

1) אויפצינדען. 2) אונגעפעהר 30,000 טאַלער. 3) געצעלט. 4) געצווירנטע. 5) פעראייניגט. 6) ברעג, עק. 7) אייסערסטע, ברעגסטע. 8) פעראייניגען. 9) געצעלט.

מִדָּה אַחַת	איין מאָס
לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת׃	פיר די עלף פאָרהאַנגען.
9. וְחִבַּרְתָּ	9. און דו זאלסט צוזאַמען־העפטען
אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת	די פינף פאָרהאַנגען
לְבָד	בעזונדער,
וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת	און די זעקס פאָרהאַנגען
לְבָד	בעזונדער.
וְכָפַלְתָּ	און דו זאלסט [1]דאָפּלען
אֶת־הַיְרִיעָה הַשִּׁשִּׁית	דעם זעקסטען פאָרהאנג
אֶל־מוּל פְּנֵי הָאֹהֶל׃	געגען די פאָדער־זייט פון דעם געצעלט.
10. וְעָשִׂיתָ	10. און דו זאלסט מאַכען
חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	פופציג שלייפען
עַל שְׂפַת	ביי דעם זוים
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	פון דעם איין פאָרהאַנג,
הַקִּיצֹנָה בַּחֹבָרֶת	וועלכער איז דער לעצטער אין דער צוזאַמען־העפטונג,
וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	און פופציג שלייפען
עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה	ביי דעם זוים פון דעם פאָרהאַנג
הַחֹבֶרֶת הַשֵּׁנִית׃	פון דער צווייטער צוזאַמען־העפטונג.
11. וְעָשִׂיתָ	11. און דו זאלסט מאַכען
קַרְסֵי נְחֹשֶׁת	קופּערנע העקלעך,
חֲמִשִּׁים	פופציג
וְהֵבֵאתָ	און דו זאלסט אריינברייינגען
אֶת־הַקְּרָסִים	די העקלעך
בַּלֻּלָאֹת	אין די שלייפען,
וְחִבַּרְתָּ אֶת־הָאֹהֶל	און דו זאלסט צוזאַמען־העפטען דעם געצעלט
וְהָיָה אֶחָד׃	דאס עס זאל זיין איין (גאַנצעס).
12. וְסֶרַח	12. און דער [2]אַראָב־האַנג,
הָעֹדֵף	וואס איז איבריג
בִּירִיעֹת הָאֹהֶל	אין די פאָרהאַנגען פון דעם געצעלט,[3]
חֲצִי הַיְרִיעָה הָעֹדֶפֶת	דער איבריגער האלבער פאָרהאַנג[4]
תִּסְרַח	זאל אַראָב־הייגנען
עַל אֲחֹרֵי הַמִּשְׁכָּן׃	אויף די הינטער־זייט פון דער וואָהנונג.
13. וְהָאַמָּה מִזֶּה	13. און איין איל פון דיזער (זייט)
וְהָאַמָּה מִזֶּה	און איין איל פון דיזער (זייט)
בָּעֹדֵף	אין דאס, וואס איז איבריג

בְּאֹרֶךְ	אין די לייגג
יְרִיעֹת הָאֹהֶל	פון די פאָרהאַנגען פון דעם געצעלט,
יִהְיֶה סָרוּחַ	זאל אַראָב־הייגגען
עַל־צִדֵּי הַמִּשְׁכָּן	אויף די זייטען פון דער וואָהנונג
מִזֶּה וּמִזֶּה	פון דיזער (זייט) און פון דיזער (זייט)
לְכַסֹּתוֹ׃	איהם צו בעדעקען.
14. וְעָשִׂיתָ מִכְסֶה	14. און דו זאלסט מאַכען א דעקע
לָאֹהֶל	פיר דעם געצעלט
עֹרֹת אֵילִם	(פון) ווידער פעלען
מְאָדָּמִים	רויט געפאַרבטע
וּמִכְסֵה	און א דעקע
עֹרֹת תְּחָשִׁים	פון תחש־פעלען
מִלְמָעְלָה׃	פון אויבען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
15. וְעָשִׂיתָ	15. און דו זאלסט מאַכען
אֶת־הַקְּרָשִׁים	די ברעטער
לַמִּשְׁכָּן	פיר די וואָהנונג
עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים־האָלץ,
עֹמְדִים׃	שטייהענדיגע.
16. עֶשֶׂר אַמּוֹת	16. צעהן איילען
אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ	די לייגג פון דעם ברעט,
וְאַמָּה	און איין איל
וַחֲצִי הָאַמָּה	און א האַלב אייל
רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃	די ברייט פון איין ברעט.
17. שְׁתֵּי יָדוֹת	17. צוויי צאַפּענס
לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אין איין ברעט,
מְשֻׁלָּבֹת	[5]צוזאַמענגעשלאָסען
אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ	איינע מיט די אנדערע;
כֵּן תַּעֲשֶׂה	אַזוי זאלסט־ו מאַכען
לְכֹל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן׃	ביי אַלע ברעטער פון דער וואָהנונג
18. וְעָשִׂיתָ	18. און דו זאלסט מאַכען
אֶת־הַקְּרָשִׁים	די ברעטער
לַמִּשְׁכָּן	פיר די וואָהנונג,
עֶשְׂרִים קֶרֶשׁ	צוואַנציג ברעטער
לִפְאַת נֶגְבָּה	פיר די [6]מיטאָג־זייט,
תֵימָנָה׃	געגען [6]זיד־זייט

1) צוזאַמענלייגען אין צווייען. 2) נאָכשלעפּונג, דאס וואס עס איז לייגגער ווי מען דאַרף. 3) דען דער משכן וואר בלויז 10 יריעות, און דער צודעק (אהל) 11 יריעות. 4) דען דער איבריגער פאָרהאַנג וואר צוזאַמענגעלייגט אין צווייען, עס וואר דאַרום בלויז אין האלבער פאָרהאַנג איבריג. 5) צוזאַמען־געפאַסט פערטייגט. 6) דרום זייט.

19. וְאַרְבָּעִים אַדְנֵי־כֶסֶף	19. און פערציג זילבערנע שוועלען
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאכען
תַּחַת עֶשְׂרִים הַקָּרֶשׁ	אונטער די צוואנציג ברעטער,
שְׁנֵי אֲדָנִים	צוויי שוועלען
תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אונטער איין ברעט
לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו	פיר זיינע צוויי צאפּענס,
וּשְׁנֵי אֲדָנִים	און צוויי שוועלען
תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אונטער איין ברעט.
לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו׃	פיר זיינע צוויי צאפּענס.
20. וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית	20. און פיר די צווייטע זייט פון דער וואהנונג
לִפְאַת צָפוֹן	צו נארד זייט
עֶשְׂרִים קָרֶשׁ׃	צוואנציג ברעטער.
21. וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם כָּסֶף	21. און זייערע פערציג זילבערנע שוועלען,
שְׁנֵי אֲדָנִים	צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אונטער איין ברעט
וּשְׁנֵי אֲדָנִים	און צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃	אונטער איין ברעט.
22. וּלְיַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן	22. און פיר די הינטער־זייט פון דער וואהנונג
יָמָּה	געגען וועסט־זייט
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאכען
שִׁשָּׁה קְרָשִׁים׃	זעקס ברעטער.
23. וּשְׁנֵי קְרָשִׁים	23. און צוויי ברעטער
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאכען
לִמְקֻצְעֹת הַמִּשְׁכָּן	פיר די ווינקלען פון דער וואהנונג,
בַּיַּרְכָתָיִם׃	אין דער הינטער־זייט.
24. וְיִהְיוּ תֹאֲמִם	24. און זיי זאלען זיין [1]געשלאסען
מִלְּמַטָּה	פון אונטען,
וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַמִּים	און צוזאמען זאלען זיי זיין [1]געשלאסען
עַל־רֹאשׁוֹ	ביז זיין שפּיטץ[2]
אֶל־הַטַּבַּעַת הָאֶחָת	[3]דורך איין רינג.
כֵּן יִהְיֶה לִשְׁנֵיהֶם	אזוי זאל זיין ביי זיי ביידען
לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת יִהְיוּ	פיר ביידע ווינקלען זאלען זיי זיין.
25. וְהָיוּ	25. און זיי זאלען זיין
שְׁמֹנָה קְרָשִׁים	אכט ברעטער
וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף	און זייערע זילבערנע שוועלען
שִׁשָּׁה עָשָׂר אֲדָנִים	זעכצהען שוועלען,
שְׁנֵי אֲדָנִים	צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אונטער איין ברעט
וּשְׁנֵי אֲדָנִים	און צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אונטער איין ברעט.
26. וְעָשִׂיתָ בְרִיחִם	26. און דו זאלסט מאכען ריגלען
עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים־האלץ
חֲמִשָּׁה	פינף
לְקַרְשֵׁי	פיר די ברעטער
צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד׃	פון איין זייט פון דער וואהנונג,
27. וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם	27. און פינף ריגלען
לְקַרְשֵׁי	פיר די ברעטער
צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית	פון די צווייטע זייט פון דער וואהנונג
וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם	און פינף ריגלען
לְקַרְשֵׁי	פיר די ברעטער
צֶלַע הַמִּשְׁכָּן	פון די זייט פון דער וואהנונג
לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה׃	פיר די הינטער־זייט געגען וועסט־זייט.
28. וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן	28. און דער מיטעלסטער ריגעל,
בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים	[4]אין מיטען פון די ברעטער,
מַבְרִחַ	זאל [5]דורכ־ריגלען
מִן־הַקָּצֶה אֶל־הַקָּצֶה	פון (איין) ענד ביז צום (אנדער) ענד.
29. וְאֶת־הַקְּרָשִׁים	29. און די ברעטער
תְּצַפֶּה זָהָב	זאלסט'ו בעדעקען (מיט) גאלד,
וְאֶת־טַבְּעֹתֵיהֶם	און זייערע רינגען
תַּעֲשֶׂה זָהָב	זאלסט'ו מאכען (פון) גאלד,
בָּתִּים לַבְּרִיחִם	(אלס) [6]הייזער פיר די ריגלען
וְצִפִּיתָ אֶת־הַבְּרִיחִם זָהָב׃	און דו זאלסט בעדעקען די ריגלען (מיט) גאלד.
30. וַהֲקֵמֹתָ	30. און דו זאלסט אויפשטעלען
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	דעם וואהנונג
כְּמִשְׁפָּטוֹ	נאך זיין ארט,
אֲשֶׁר הָרְאֵיתָ בָּהָר׃	וואס איז דיר געוויזען געווארען אויפ'ן בארג.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
31. וְעָשִׂיתָ פָרֹכֶת	31. און דו זאלסט מאכען א פארהאנג

1) פעראייניגט, צוזאמענגעזעצט, דאפּעלט. 2) אדער: פון אויבען. 3) אין. 4) אינעווייניג פון א. ז. וו.
5) דורכ־גיין. 6) זעה זייטע 65, בעמערקונג 3.

תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייוונט,
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט ארבייט
יַעֲשֶׂה אֹתָהּ	זאל מען איהר מאכען,
כְּרֻבִים׃	(מיט) כרובים.
32. וְנָתַתָּה אֹתָהּ	32. און דו זאלסט איהר געבען
עַל־אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁטִּים	אויף פיער זיילען פון שיטים (האָלץ),
מְצֻפִּים זָהָב	בעדעקט (מיט) גאָלד,
וָוֵיהֶם זָהָב	(און) זייער האָקען (פון) גאָלד,
עַל־אַרְבָּעָה אַדְנֵי כָסֶף׃	אויף פיער זילבערנע שוועלען.
33. וְנָתַתָּה	33. און דו זאלסט געבען
אֶת־הַפָּרֹכֶת	דעם פאָרהאַנג
תַּחַת הַקְּרָסִים	אונטער די העקלעך,
וְהֵבֵאתָ שָׁמָּה	און דו זאלסט דאָרטען אריינ־ברייננגען,
מִבֵּית לַפָּרֹכֶת	[1]אינערהאַלב פון דעם פאָרהאַנג,
אֵת אֲרוֹן הָעֵדוּת	די לאַדע פון דאס צייגניס,
וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת	און דער פאָרהאַנג וועט אָבשיידען
לָכֶם	פיר אייך
בֵּין הַקֹּדֶשׁ	צווישען דעם הייליגען (צימער)
וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃	און צווישען דעם אַלער־הייליגסטען (צימער)
34. וְנָתַתָּ	34. און דו זאלסט לייגען
אֶת־הַכַּפֹּרֶת	דעם צודעק
עַל־אֲרוֹן הָעֵדֻת	אויף די לאַדע פון דאס צייגניס
בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃	אין דעם אַלער־הייליגסטען (צימער).
35. וְשַׂמְתָּ אֶת־הַשֻּׁלְחָן	35. און דו זאלסט שטעלען דעם טיש
מִחוּץ לַפָּרֹכֶת	[2]אויסער־האַלב פון דעם פאָרהאַנג,
וְאֶת הַמְּנֹרָה	און דעם לייכטער
נֹכַח הַשֻּׁלְחָן	געגען דעם טיש
עַל צֶלַע הַמִּשְׁכָּן	אויף די זייט פון דער וואָהנונג,
תֵּימָנָה	געגען זיד־זייט,
וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן	און דעם טיש זאלסט'ו שטעלען
עַל־צֶלַע צָפוֹן׃	אויף די נאָרד־זייט.
36. וְעָשִׂיתָ מָסָךְ	36. און דו זאלסט מאכען א [3]פאָרהאַנג

לְפֶתַח הָאֹהֶל	צום איינגאַנג פון דעם געצעלט
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייוונט,
מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃	בונט־ווירקער אַרבייט.
37. וְעָשִׂיתָ לַמָּסָךְ	37. און דו זאלסט מאכען פיר דעם [4]פאָרהאַנג:
חֲמִשָּׁה עַמּוּדֵי שִׁטִּים	פינף זיילען פון שיטים־(האָלץ),
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב	און דו זאלסט זיי בעדעקען (מיט) גאָלד,
וָוֵיהֶם זָהָב	(און) זייערע האָקען (פון) גאָלד,
וְיָצַקְתָּ לָהֶם	און דו זאלסט פיר זיי גיסען
חֲמִשָּׁה אַדְנֵי נְחֹשֶׁת׃	פינף קופּערנע שוועלען.

Cap. XXVII.

כז

ששי

1. וְעָשִׂיתָ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ	1. און דו זאלסט מאַכען דעם אַלטאַר
עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים האָלץ,
חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ	פינף איילען די לענג
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב	און פינף איילען די ברייט,
רָבוּעַ יִהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ	פיער־עקיג זאל זיין דער אַלטאַר,
וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ׃	און דריי איילען זיין הויך,
2. וְעָשִׂיתָ קַרְנֹתָיו	2. און דו זאלסט מאַכען זיינע [5]הערנער
עַל אַרְבַּע פִּנֹּתָיו	אויף זיינע פיער ווינקלען,
מִמֶּנּוּ תִּהְיֶיןָ קַרְנֹתָיו	פון איהם[5] זאלען זיין זיינע הערנער,
וְצִפִּיתָ אֹתוֹ נְחֹשֶׁת׃	און דו זאלסט איהם בעדעקען (מיט) קופּער
3. וְעָשִׂיתָ סִּירֹתָיו	3. און דו זאלסט מאַכען זיינע טעפּ
לְדַשְּׁנוֹ	זיינע אַש אָוועג־צונעהמען,
וְיָעָיו וּמִזְרְקֹתָיו	און זיינע שויפלען און זיינע שפּריינג־בעקענס
וּמִזְלְגֹתָיו וּמַחְתֹּתָיו	און זיינע גאָפּלען און זיינע [6]פייער־פאַנגען,
לְכָל־כֵּלָיו	פיר אַלע זיינע געפעס
תַּעֲשֶׂה נְחֹשֶׁת׃	זאלסט'ו געבראַכען קופּער,
4. וְעָשִׂיתָ לּוֹ מִכְבָּר	4. און דו זאלסט מאַכען פיר איהם א [7]זיפּ
מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת	נעטץ־פערמיג,
נְחֹשֶׁת	(פון) קופּער,
וְעָשִׂיתָ עַל־הָרֶשֶׁת	און דו זאלסט מאַכען אויף די נעטץ
אַרְבַּע טַבְּעֹת נְחֹשֶׁת	פיער קופּערנע רינגען
עַל אַרְבַּע קְצוֹתָיו׃	אויף זיינע פיער ענדען.
5. וְנָתַתָּה אֹתָהּ	5. און דו זאלסט איהר געבען

1) איינעווייניג, יענער זייט; הינטער דעם פאָרהאַנג. 2) אויסווייניג. דיזע זייט. 3) דעקע. 4) האָרנ־פערמיגע שפּיצען. 5) ד. ה. פון דעם אַלטאַר זעלבסט, פון איין שטיק. 6) אַש פאַנגען קוילען־פאַנגען 7) גראַטע, גיטער, רעשאָטקע

תַּחַת כַּרְכֹּב הַמִּזְבֵּחַ	אונטער דעם [1]ראַנד פון דעם אַלטאַר
מִלְּמָטָּה	פון אונטען,
וְהָיְתָה הָרֶשֶׁת	און די נעטץ זאל זיין
עַד חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ׃	ביז די העלפט פון דעם אלטאַר.
6. וְעָשִׂיתָ בַדִּים	6. און דו זאלסט מאַכען שטאַנגען
לַמִּזְבֵּחַ	פיר דעם אלטאַר,
בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים	שטאַנגען פון שיטים־האָלץ,
וְצִפִּיתָ אֹתָם נְחֹשֶׁת׃	און דו זאלסט זיי בעדעקען (מיט) קופּער.
7. וְהוּבָא אֶת־בַּדָּיו	7. און זיינע שטאַנגען זאלען אריינ־געבראַכט ווערען
בַּטַּבָּעֹת	אין די רינגען,
וְהָיוּ הַבַּדִּים	און די שטאַנגען זאלען זיין
עַל־שְׁתֵּי צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די צוויי זייטען פון דעם אַלטאַר,
בִּשְׂאֵת אֹתוֹ׃	ווען מען וועט איהם טראָגען
8. נְבוּב לֻחֹת	8. [2]הויל, (פון) [3]טאָוולען
תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ	זאלסט'ו איהם מאַכען,
כַּאֲשֶׁר הֶרְאָה אֹתְךָ	ווי מען האט דיר געוויזען
בָּהָר	אויפ'ן בארג
כֵּן יַעֲשׂוּ׃	אזוי זאלען זיי (איהם) מאַכען.
9. וְעָשִׂיתָ	9 און דו זאלסט מאַכען
אֵת חֲצַר הַמִּשְׁכָּן	דעם הויף פון דער וואָהנונג
לִפְאַת נֶגֶב־תֵּימָנָה	צו דער מיטאַג־זייט געגען זיד־זייט
קְלָעִים לֶחָצֵר	[4]אומהאַנגען צום הויף
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	(פון) געדרייטע לייבען
מֵאָה בָאַמָּה אֹרֶךְ	הונדערט איילען די לייגג
לַפֵּאָה הָאֶחָת׃	פיר איין זייט.
10. וְעַמֻּדָיו עֶשְׂרִים	10. און זיינע זיילען צוואַנציג
וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים	און זייערע שוועלען צוואַנציג
נְחֹשֶׁת	(פון) קופּער,
וָוֵי הָעַמֻּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשֻׁקֵיהֶם	און זייערע [5]רייפען
כָּסֶף׃	(פון) זילבער.
11. וְכֵן לִפְאַת צָפוֹן	11. און אַזוי (אויך) פיר די נאָרד־זייט
בָּאֹרֶךְ	אין די לייגג
קְלָעִים מֵאָה אֹרֶךְ	[4]אומהאַנגען הונדערט (איילען) די לייגג,
וְעַמֻּדָו עֶשְׂרִים	און זיינע זיילען צוואַנציג

וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים	און זייערע שוועלען צוואַנציג
נְחֹשֶׁת	(פון) קופּער,
וָוֵי הָעַמֻּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשֻׁקֵיהֶם	און זייערע [6]רייפען
כָּסֶף׃	(פון) זילבער.
12. וְרֹחַב הֶחָצֵר	12. און די ברייט פון דעם הויף
לִפְאַת־יָם	צו וועסט־זייט
קְלָעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה	אומהאַנגען פופציג איילען,
עַמֻּדֵיהֶם עֲשָׂרָה	זייערע זיילען צעהן
וְאַדְנֵיהֶם עֲשָׂרָה׃	און זייערע שוועלען צעהן.
13. וְרֹחַב הֶחָצֵר	13. און די ברייט פון דעם הויף
לִפְאַת קֵדְמָה	צו מאָרגען־זייט
מִזְרָחָה	געגען זאָנען־אויפגאַנג
חֲמִשִּׁים אַמָּה׃	פופציג איילען.
14. וַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה קְלָעִים	14. און פופצעהן איילען [4]אומהאַנגען
לַכָּתֵף	פיר די זייט,
עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה	זייערע זיילען דריי
וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃	און זייערע שוועלען דריי.
15. וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית	15. און פיר די צווייטע זייט
חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה קְלָעִים	פופצעהן (איילען) [4]אומהאַנגען,
עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה	זייערע זיילען דריי
וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃	און זייערע שוועלען דריי.
16. וּלְשַׁעַר הֶחָצֵר	16. און פיר דעם טויער פון דעם הויף
מָסָךְ ׀ עֶשְׂרִים אַמָּה	אַ [6]פאָרהאַנג (פון) צוואַנציג איילען
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייבען,
מַעֲשֵׂה רֹקֵם	בונט־ווירקער אַרבייט,
עַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה	זייערע זיילען פיער
וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעָה׃	און זייערע שוועלען פיער,
17. כָּל־עַמּוּדֵי הֶחָצֵר	17. אַלע זיילען פון דעם הויף
סָבִיב	אַרום
מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף	(זאלען האבען) רייפען (פון) זילבער.
וָוֵיהֶם כָּסֶף	זייערע האָקען (פון) זילבער
וְאַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת׃	און זייערע שוועלען (פון) קופּער.

1) געזימס. 2) פוסט. 3) ברעטער. 4) פאָרהאַנגען. 5) העפט־שטאַנגען, בינד־רינגען. 6) דעקע.

18. אֹ֣רֶךְ הֶחָצֵ֞ר	18. די לייננ פון דעם הויף
מֵאָ֣ה בָֽאַמָּ֗ה	הונדערט איילען,
וְרֹ֣חַב	און די ברייט
חֲמִשִּׁ֣ים בַּחֲמִשִּׁ֔ים	פופציג געגען פופציג,[1]
וְקֹמָ֛ה חָמֵ֥שׁ אַמּ֖וֹת	און די הויך פינף איילען
שֵׁ֣שׁ מָשְׁזָ֑ר	(פון) געדרייטע לייגען,
וְאַדְנֵיהֶ֖ם נְחֹֽשֶׁת׃	און זייערע שוועלען (פון) קופער.
19. לְכֹל֙ כְּלֵ֣י הַמִּשְׁכָּ֔ן	19. פיר אַלע געפעס פון דעם וואהנונג,
בְּכֹ֖ל עֲבֹדָת֑וֹ	ביי זיין גאַנצען דינסט,
וְכָל־יְתֵדֹתָ֛יו	און אַלע זיינע [2]פלעקלעך
וְכָל־יִתְדֹ֥ת הֶחָצֵ֖ר	און אַלע [2]פלעקלעך פון דעם הויף.
נְחֹֽשֶׁת׃	(זאל געברויכט ווערען) קופער.

תְּצַוֶּה — THETZAVVEH

20. וְאַתָּ֞ה תְּצַוֶּ֣ה׀	20. און דו זאלסט בעפוילען
אֶת־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל	די קינדער ישראל,
וְיִקְח֨וּ אֵלֶ֜יךָ	דאס זיי זאלען [3]נעהמען צו דיר
שֶׁ֣מֶן זַ֥יִת	אליווען־אייל,
זָ֛ךְ	[4]ריינע,
כָּתִ֖ית	געשטויסענע,
לַמָּא֑וֹר	[5]צור בעלייכטונג,
לְהַעֲלֹ֥ת נֵ֖ר תָּמִֽיד׃	[6]אָנצוצינדען (די) לאָמפּ(ען) בעשטענדיג.
21. בְּאֹ֣הֶל מוֹעֵ֡ד	21. אין דעם [7]פערזאַמלונגס געצעלט,
מִח֣וּץ לַפָּרֹ֩כֶת֩	אויסערהאַלב פון דעם פאָרהאַנג,
אֲשֶׁ֨ר עַל־הָעֵדֻ֜ת	וואס איז פאר דאס ציגנים.
יַעֲרֹךְ֩ אֹת֨וֹ	זאל עס [8]צוריכטען
אַהֲרֹ֧ן וּבָנָ֛יו	אהרן און זיינע זיהן
מֵעֶ֥רֶב עַד־בֹּ֖קֶר	פון אַבענד ביז (צום) מאָרגען
לִפְנֵ֣י יְהוָ֑ה	פאר דעם עוויגען,
חֻקַּ֤ת עוֹלָם֙	איין עוויגער געזעטץ
לְדֹ֣רֹתָ֔ם	פיר זייערע געשלעכטער
מֵאֵ֖ת בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃	[9]פון די קינדער ישראל.

Cap. XXVIII. — כח

1. וְאַתָּ֡ה הַקְרֵ֣ב אֵלֶ֩יךָ֩	1. און דו דערנעהנטער צו דיר
אֶת־אַהֲרֹ֨ן אָחִ֜יךָ	אהרן, דיין ברודער,
וְאֶת־בָּנָ֣יו אִתּ֗וֹ	און זיינע זיהן מיט איהם
מִתּ֛וֹךְ בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל	פון די קינדער ישראל,
לְכַהֲנוֹ־לִ֑י	[10]דאס ער זאל אַ פריסטער זיין צו מיר:
אַהֲרֹ֕ן נָדָ֧ב וַאֲבִיה֛וּא	אהרן, נדב און אביהוא,
אֶלְעָזָ֥ר וְאִיתָמָ֖ר	אלעזר און איתמר,
בְּנֵ֥י אַהֲרֹֽן׃	אהרן'ס זיהן.
2. וְעָשִׂ֥יתָ בִגְדֵי־קֹ֖דֶשׁ	2. און דו זאלסט מאַכען הייליגע קליידער
לְאַהֲרֹ֣ן אָחִ֑יךָ	פיר אהרן, דיין ברודער,
לְכָב֖וֹד וּלְתִפְאָֽרֶת׃	צו עהרע און צו שיינקייט.
3. וְאַתָּ֗ה תְּדַבֵּר֙	3. און דו זאלסט ריידען
אֶל־כָּל־חַכְמֵי־לֵ֔ב	צו אַלע קלוגע [11]מענער
אֲשֶׁ֥ר מִלֵּאתִ֖יו	וואס איך האב [12]זיי ערפילט
ר֣וּחַ חָכְמָ֑ה	(מיט) דעם גייסט פון קלוגהייט,
וְעָשׂ֞וּ אֶת־בִּגְדֵ֧י אַהֲרֹ֛ן	דאס זיי זאלען מאַכען אהרן'ס קליידער
לְקַדְּשׁ֖וֹ	איהם צו הייליגען,
לְכַהֲנוֹ־לִֽי׃	[10]דאס ער זאל אַ פריסטער זיין צו מיר.
4. וְאֵ֨לֶּה הַבְּגָדִ֜ים	4. און דיזע זיינען די קליידער,
אֲשֶׁ֣ר יַעֲשׂ֗וּ	וועלכע זיי זאלען מאַכען:
חֹ֤שֶׁן וְאֵפוֹד֙	אַ ברוסט-שילד און איין אפד
וּמְעִ֔יל	און איין אויבער־מאַנטעל
וּכְתֹ֥נֶת תַּשְׁבֵּ֖ץ	און [13]אַ געקעסטילטע העמד
מִצְנֶ֣פֶת וְאַבְנֵ֑ט	אַ [14]מיטצע און אַ גאַרטעל:
וְעָשׂ֨וּ בִגְדֵי־קֹ֜דֶשׁ	און זיי זאלען מאַכען הייליגע קליידער
לְאַהֲרֹ֥ן אָחִ֛יךָ	פיר אהרן, דיין ברודער,
וּלְבָנָ֖יו	און פיר זיינע זיהן,
לְכַהֲנוֹ־לִֽי׃	[10]דאס ער זאל אַ פריסטער זיין צו מיר.
5. וְהֵם֙ יִקְח֣וּ	5. און זיי זאלען נעהמען
אֶת־הַזָּהָ֔ב	די גאָלד
וְאֶת־הַתְּכֵ֖לֶת	און די בלויע וואָל
וְאֶת־הָֽאַרְגָּמָ֑ן	און די פורפור
וְאֶת־תּוֹלַ֥עַת הַשָּׁנִ֖י	און די רויטע פאָדעם
וְאֶת־הַשֵּֽׁשׁ׃	און די לייגען.
6. וְעָשׂ֖וּ אֶת־הָאֵפֹ֑ד	6. און זיי זאלען מאַכען דעם אפוד
זָ֠הָב תְּכֵ֨לֶת וְאַרְגָּמָ֜ן	(פון) גאָלד, בלויע וואָל און פורפור,
תּוֹלַ֧עַת שָׁנִ֛י	רויטע פאָדעם
וְשֵׁ֥שׁ מָשְׁזָ֖ר	און געדרייטע לייגען,

1) ד. ה. 50 אין מזרח זייט און 50 און מעריב זייט זעה רש"י. 2) נעגעל. 3) ברייגגען. 4) קלאָרע. 5) פיר דעם לייכטער. 6) אויפצוזעצען. 7) געצעלט פון צוזאַמענקונפט. 8) אָרדנען. 9) אונטער. 10) איהם צו מאַכען פיר אַ פריסטער צו מיר. 11) פון האַרצען. 12) איהם. 13) ד. ה. געוועבט אין קעסטלעך; געווירפעלטער לייב־ראָק. 14) היטעל.

מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׃	ווערבער־קונסט אַרבּייט.
7. שְׁתֵּי כְתֵפֹת חֹבְרֹת	7. צוויי בּעהעפטענדע שולטער־בענדער
יִהְיֶה־לּוֹ	זאָלען זיין בּיי איהם
אֶל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו	אויף זיינע בּיידע ענדען,
וְחֻבָּר׃	דאס ער זאל זיין צוזאַמען־געהעפּט.
8. וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ	8. און דער גאַרטעל פיר אַרום־גאַרטלונג,
אֲשֶׁר עָלָיו	וועלכער איז אויף איהם,
כְּמַעֲשֵׂהוּ	(זאל זיין) [2]ווי זיין אַרבּייט
מִמֶּנּוּ יִהְיֶה	פון איהם זאל ער זיין;
זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) גאָלד, בּלויע וואָל און פּורפּור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃	און געדרייטע ליינען.
9. וְלָקַחְתָּ	9. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־שְׁתֵּי אַבְנֵי־שֹׁהַם	צוויי אָניקס־שטיינער,
וּפִתַּחְתָּ עֲלֵיהֶם	און דו זאלסט [3]אויס־גראַווירען אויף זיי
שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	די נעמען פון ישראל׳ס זיהן
10. שִׁשָּׁה מִשְּׁמֹתָם	10. זעקס פון זייערע נעמען
עַל־הָאֶבֶן הָאֶחָת	אויף [דעם] איין שטיין,
וְאֶת־שְׁמוֹת	און די נעמען
הַשִּׁשָּׁה הַנּוֹתָרִים	פון די זעקס איבּריגע
עַל־הָאֶבֶן הַשֵּׁנִית	אויף דעם צווייטען שטיין
כְּתוֹלְדֹתָם׃	נאָך זייער [4]געבּורט.
11. מַעֲשֵׂה חָרַשׁ אֶבֶן	11. די אַרבּייט פון אַ שטיינ־שניידער,
פִּתּוּחֵי חֹתָם	זיגעל־גראַווירונג
תְּפַתַּח	זאלסט׳ו [3]אויס־גראַווירען
אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים	די צוויי שטיינער
עַל־שְׁמֹת	אויף די נעמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
מֻסַבֹּת	[5]אַרומגערינגעלט
מִשְׁבְּצוֹת זָהָב	(מיט) גאָלדערנע [6]קעסטעלעך
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃	זאלסט׳ו זיי מאַכען.
12. וְשַׂמְתָּ	12. און דו זאלסט זעטצען
אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים	די צוויי שטיינער
עַל־כִּתְפֹת הָאֵפֹד	אויף די שולטער־בענדער פון דעם אפוד
אַבְנֵי זִכָּרֹן	(אַלס) שטיינער פון אָנדיינקען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל.

וְנָשָׂא אַהֲרֹן	און אהרן זאל טראָגען
אֶת־שְׁמוֹתָם	זייערע נעמען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
עַל־שְׁתֵּי כְתֵפָיו	אויף זיינע בּיידע שולטערן
לְזִכָּרֹן׃	צום אָנדיינקען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
13. וְעָשִׂיתָ	13. און דו זאלסט מאַכען
מִשְׁבְּצֹת זָהָב׃	[6]קעסטעלעך פון גאָלד.
14. וּשְׁתֵּי שַׁרְשְׁרֹת	14. און צוויי קייטען
זָהָב טָהוֹר	פון רייניע גאָלד
מִגְבָּלֹת	[7]ענד־שנורען
תַּעֲשֶׂה אֹתָם	זאלסט׳ו זיי מאַכען,
מַעֲשֵׂה עֲבֹת	געפלאָכטענע אַרבּייט,
וְנָתַתָּה	און דו זאָלסט זעטצען
אֶת־שַׁרְשְׁרֹת הָעֲבֹתֹת	די געפלאָכטענע קייטען
עַל־הַמִּשְׁבְּצֹת׃	אויף די [6]קעסטעלעך.
15. וְעָשִׂיתָ	15. און דו זאלסט מאַכען
חֹשֶׁן מִשְׁפָּט	דעם בּרוסט־שילד פון רעכט
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	ווערבער־קונסט אַרבּייט,
כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד	ווי די אַרבּייט פון דעם אפוד
תַּעֲשֶׂנּוּ	זאלסט׳ו איהם מאַכען;
זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) גאָלד, בּלויע וואָל און פּורפּור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע ליינען
תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃	זאלסט׳ו איהם מאַכען.
16. רָבוּעַ יִהְיֶה	16. פיער־עקיג זאל ער זיין,
כָּפוּל	געדאָפּעלט,
זֶרֶת אָרְכּוֹ	אַ שפּאַן זיין לייִנג
וְזֶרֶת רָחְבּוֹ׃	און אַ שפּאַן זיין בּרייט.
17. וּמִלֵּאתָ בוֹ	17. און דו זאלסט אַיינפּאַסען אין איהם
מִלֻּאַת אֶבֶן	איין אַיינפאַסונג פון שטיין,
אַרְבָּעָה טוּרִים אָבֶן	פיער ציילען (פון) שטיין;
טוּר אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת	אַ צייל [8]אדם, פּטדה און ברקת,
הַטּוּר הָאֶחָד׃	[דער] איין צייל.

1) אַקסעל־בּענדער 2) דיזעלבּע געאַרבּייט, פון איין שטיק. 3) אויסקריצען. 4) געבּורטס־פאָלגע 5) איינגעפאסט. 6) ראַמען, איינפאַסונגען. 7) (ווי) שנורען; בּיים ברעג. 8) זאַרדער, טאָפּאַס און זמאַראַגד.

18. וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי	18. און דער צווייטער צייל:
נֹפֶךְ סַפִּיר וְיָהֲלֹם׃	[1]נפך, ספיר און יהלום.
19. וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי	19. און דער דריטער צייל:
לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה׃	[2]לשם, שבו און אחלמה.
20. וְהַטּוּר הָרְבִיעִי	20. און דער פירטער צייל:
תַּרְשִׁישׁ וְשֹׁהַם וְיָשְׁפֵה	[3]תרשיש און שהם און ישפה:
מְשֻׁבָּצִים זָהָב יִהְיוּ	[4]איינגעפאסט (אין) גאלד זאלען זיי זיין
בְּמִלּוּאֹתָם׃	אין זייערע איינפאסונגען.
21. וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיןָ	21. און די שטיינער זאלען זיין
עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	אויף די נעמען פון ישראל'ס זיהן,
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה	צוועלף
עַל־שְׁמֹתָם	אויף זייערע נעמען,
פִּתּוּחֵי חוֹתָם	זיגעל־גראווירונג,
אִישׁ עַל־שְׁמוֹ	יעדער [5]מיט זיין נאמען
תִּהְיֶיןָ	זאלען זיי זיין
לִשְׁנֵי עָשָׂר שָׁבֶט׃	פיר די צוועלף שטאם(ען).
22. וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן	22. און דו זאלסט מאכען אויף דעם ברוסט־שילד
שַׁרְשֹׁת גַּבְלֻת	ענד־קייטען,
מַעֲשֵׂה עֲבֹת	געפלאכטענע ארבייט,
זָהָב טָהוֹר׃	(פון) רייגע גאלד.
23. וְעָשִׂיתָ	23. און דו זאלסט מאכען
עַל־הַחֹשֶׁן	אויף דעם ברוסט־שילד
שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב	צוויי גאלדענע ריגגען,
וְנָתַתָּ	און דו זאלסט זעצען
אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת	די צוויי ריגגען
עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן	אויף די צוויי ענדען[6] פון דעם ברוסט־שילד.
24. וְנָתַתָּה	24. און דו זאלסט זעצען
אֶת־שְׁתֵּי עֲבֹתֹת הַזָּהָב	די צוויי גאלדענע [7]פלעכטען
עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת	[5]אין די צוויי ריגגען
אֶל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃	ביי די ענדען פון דעם ברוסט־שילד.
25. וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת	25. און די צוויי ענדען
שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת	פון די צוויי [7]פלעכטען
תִּתֵּן	זאלסט'ו זעצען
עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצוֹת	אויף די צוויי [8]קעסטעלעך,

וְנָתַתָּה	און דו זאלסט (זיי) זעצען
עַל־כִּתְפוֹת הָאֵפֹד	אויף די שולטער־בענדער פון דעם אפוד
אֶל־מוּל פָּנָיו׃	געגען זיין פאדער־זייט.[9]
26. וְעָשִׂיתָ	26. און דו זאלסט מאכען
שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב	צוויי גאלדענע ריגגען
וְשַׂמְתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי זעצען
עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן	אויף די צוויי ענדען פון דעם ברוסט־שילד
עַל־שְׂפָתוֹ	[5]ביי זיין זוים,[10]
אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפוֹד	וואס איז צום זייט פון דעם אפוד
בָּיְתָה׃	פון אינעווייניג.
27. וְעָשִׂיתָ	27. און דו זאלסט מאכען
שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב	צוויי גאלדענע ריגגען,
וְנָתַתָּה אֹתָם	און דו זאלסט זיי זעצען
עַל־שְׁתֵּי כִתְפוֹת הָאֵפוֹד	אויף די צוויי שולטער־בענדער פון דעם אפוד,
מִלְּמַטָּה	פון אונטען,
מִמּוּל פָּנָיו	געגען זיין פאדער־זייט,
לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ	ביי זיין צוזאמען־העפטונג
מִמַּעַל לְחֵשֶׁב הָאֵפוֹד	איבער דעם גארטעל פון דעם אפוד[11].
28. וְיִרְכְּסוּ	28. און מען זאל צוזאמען־שנירען
אֶת־הַחֹשֶׁן	דעם ברוסט־שילד
מִטַּבְּעֹתָיו	פון זיינע ריגגען
אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפוֹד	אין די ריגגען פון דעם אפוד
בִּפְתִיל תְּכֵלֶת	מיט א שנור פון בלויע וואל,
לִהְיוֹת	דאס ער זאל זיין
עַל־חֵשֶׁב הָאֵפוֹד	אויף דעם גארטעל פון דעם אפוד
וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן	און דער ברוסט־שילד זאל זיך נים אוועג־רוקען
מֵעַל הָאֵפוֹד׃	פון דער אפוד.
29. וְנָשָׂא אַהֲרֹן	29. און אהרן זאל טראגען
אֶת־שְׁמוֹת	די נעמען
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון ישראל'ס זיהן
בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט	אויף דעם ברוסט־שילד פון רעכט
עַל־לִבּוֹ	אויף זיין הארצען,
בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ	ווען ער וועט אריינקומען אין דאס הייליגטהום,
לְזִכָּרֹן	צום אנדיינקען

1) קארפונקעל, זאפיר און דימאנט. 2) אפאל, אכאט און אמעטהיסט. 3) טירקיס, אניקס און יאספיס. 4) אין קעסטעלעך פון גאלד 5) אויף. 6) ד. ה. די אויבערשטע צוויי ענדען פון חשן. 7) געפלאכטענע (קייטען). 8) דערמאהנט אין פסוק 13. 9) ד. ה. די אויסען־זייט פון אפוד. 10) ד. ה. די צ׳ אונטערשטע ענדען פון חשן. 11) זעה רש״י.

לִפְנֵי־יְהוָה תָּמִיד׃	פאר דעם עוויגען בעשטענדיג.
30. וְנָתַתָּ	30. און דו זאלסט זעצען
אֶל־חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט	אין דעם ברוסט-שילד פון רעכט
אֶת־הָאוּרִים	די [1]אורים
וְאֶת־הַתֻּמִּים	און די [1]תומים,
וְהָיוּ עַל־לֵב אַהֲרֹן	און זיי זאלען זיין אויף אהרן'ס הארץ,
בְּבֹאוֹ לִפְנֵי יְהוָה	ווען ער וועט קומען פאר דעם עוויגען,
וְנָשָׂא אַהֲרֹן	און אהרן זאל טראגען
אֶת־מִשְׁפַּט	דאס רעכט
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
עַל־לִבּוֹ	אויף זיין הארצען
לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד׃	פאר דעם עוויגען בעשטענדיג.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
31. וְעָשִׂיתָ	31. און דו זאלסט מאכען
אֶת־מְעִיל הָאֵפוֹד	דעם איבער-מאנטעל פון (אונטער) דעם אפוד[2]
כְּלִיל תְּכֵלֶת׃	אין גאנצען פון בלויע וואל.
32. וְהָיָה פִי־רֹאשׁוֹ	32. און זיין קאפ-עפנונג זאל זיין
בְּתוֹכוֹ	אין זיין מיטען,
שָׂפָה יִהְיֶה לְפִיו	א זוים זאל זיין ביי זיין עפנונג
סָבִיב	ארום,
מַעֲשֵׂה אֹרֵג	וועבער־ארבייט,
כְּפִי תַחְרָא	ווי די עפנונג פון א פאנצער
יִהְיֶה־לּוֹ	זאל זיין ביי איהם,
לֹא יִקָּרֵעַ׃	(דאס) עס זאל ניט צוריסען ווערען.
33. וְעָשִׂיתָ	33. און דו זאלסט מאכען
עַל־שׁוּלָיו	אויף זיינע [3]אונטערסטע־ענדען
רִמֹּנֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	[4]גראנאט־עפעל פון בלויע וואל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאדעם
עַל־שׁוּלָיו סָבִיב	אויף זיינע [3]אונטערסטע־ענדען ארום,
וּפַעֲמֹנֵי זָהָב בְּתוֹכָם	און גאלדענע גלעקלעך צווישען זיי
סָבִיב׃	ארום.
34. פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמּוֹן	34. א גאלדענער גלעקעל, און א גראנאט־עפעל,
פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמּוֹן	א גאלדענער גלעקעל און א גראנאט־עפעל
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל	אויף די אונטערסטע־ענדען פון דעם איבער־מאנטעל
סָבִיב׃	ארום.
35. וְהָיָה עַל־אַהֲרֹן	35. און [5]ער זאל זיין אויף אהרן

לְשָׁרֵת	צום בעדינען,
וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ	דאס זיין שטימע[6] זאל געהערט ווערען,
בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ	ווען ער וועט אריין־קומען אין דאס הייליגטהום
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
וּבְצֵאתוֹ	און ווען ער וועט ארויס־גיין
וְלֹא יָמוּת׃	אום ער זאל ניט שטארבען.
36. וְעָשִׂיתָ צִּיץ	36. און דו זאלסט מאכען א שטערן־בלעך
זָהָב טָהוֹר	פון ריינע גאלד,
וּפִתַּחְתָּ עָלָיו	און דו זאלסט אויס־גראווירען אויף איהם
פִּתּוּחֵי חֹתָם	זיגעל־גראווירונג:
קֹדֶשׁ לַיהוָה׃	„הייליגטהום צום עוויגען".
37. וְשַׂמְתָּ אֹתוֹ	37. און דו זאלסט איהם [7]ארויף־לייגען
עַל־פְּתִיל תְּכֵלֶת	אויף א בלויע שנור,
וְהָיָה עַל־הַמִּצְנָפֶת	און ער זאל זיין אויף די מיטצע
אֶל־מוּל פְּנֵי הַמִּצְנֶפֶת יִהְיֶה׃	געגען די פאדער-זייט פון די מיטצע זאל ער זיין.
38. וְהָיָה	38. און ער זאל זיין
עַל־מֵצַח אַהֲרֹן	אויף אהרן'ס שטערן,
וְנָשָׂא אַהֲרֹן	און אהרן וועט [8]טראגען
אֶת־עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים	די זינד פון די הייליגטהימער
אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	וועלכע די קינדער ישראל וועלען הייליגען,
לְכָל־מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם	ביי אלע זייערע הייליגע גאבען,
וְהָיָה	און ער זאל זיין
עַל־מִצְחוֹ תָּמִיד	אויף זיין שטערען בעשטענדיג
לְרָצוֹן לָהֶם	פיר איין אייבוויליגונג צו זיי
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
39. וְשִׁבַּצְתָּ הַכְּתֹנֶת	39. און דו זאלסט וועבען געקעסטעלט די העמד
שֵׁשׁ	(פון) לייגען,
וְעָשִׂיתָ מִצְנֶפֶת שֵׁשׁ	און דו זאלסט מאכען א מיטצע פון לייגען,
וְאַבְנֵט תַּעֲשֶׂה	און א גארטעל זאלסט'ו מאכען,
מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃	בונט־ווירקער ארבייט.
40. וְלִבְנֵי אַהֲרֹן	40. און פיר אהרן'ס זיהן
תַּעֲשֶׂה כֻתֳּנֹת	זאלסט'ו מאכען העמדער,
וְעָשִׂיתָ לָהֶם	און דו זאלסט מאכען פיר זיי
אַבְנֵטִים	גארטעלן,

1) זעה רש"י און שטיינבערג'ס באור. 2) מעיל איז א קלייד אהן ארבעל איבער די כתנת (העמד, לייבראק) און אפוד (פריסטער מאנטעל, ברוסט-קלייד) איז געוועזען ביז די קניען. 3) פאדאליק. 4) מיל־גרוימען. 5) דער מעיל. 6) דער קלאנג פון דעם מעיל מיט די גלעקלעך. 7) בעפעסטיגען. 8) אראבנעהמען.

וּמִגְבָּעוֹת	און הויכע מיטצען
תַּעֲשֶׂה לָהֶם	זאלסט'ו מאַכען פיר זיי
לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃	צו עהרע און צו שיינקייט.
41. וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם	41. און דו זאלסט זיי אָנקליידען
אֶת־אַהֲרֹן אָחִיךָ	אהרן, דיין ברודער,
וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ	און זיינע זיהן מיט איהם,
וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי זאַלבען,
וּמִלֵּאתָ אֶת־יָדָם	און דו זאלסט פילען זייער האַנד,[1]
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי הייליגען,
וְכִהֲנוּ־לִי׃	דאס זיי זאלען פריסטער זיין צו מיר.
42. וַעֲשֵׂה לָהֶם	42. און מאַך פיר זיי
מִכְנְסֵי־בָד	[2]הויזען פון ליינען
לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה	צו בעדעקען [3]די נאַקעטקייט פון דעם קערפער,
מִמָּתְנַיִם וְעַד־יְרֵכַיִם	פון די [4]לענדען ביז [5]דעם שענקעל
יִהְיוּ׃	זאלען זיי זיין.
43. וְהָיוּ	43. און זיי זאלען זיין
עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בָּנָיו	אויף אהרן און אויף זיינע זיהן,
בְּבֹאָם	ווען זיי וועלען אריינ־קומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
אוֹ בְגִשְׁתָּם	אדער ווען זיי וועלען זיך דערנעהענטערן
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	צום אַלטאַר,
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ	צו דינען אין היילִיגטהום,
וְלֹא־יִשְׂאוּ עָוֹן וָמֵתוּ	אום זיי זאלען ניט טראָגען אַ זינד און שטאַרבען;
חֻקַּת עוֹלָם לוֹ	איין עוויגער געזעץ פיר איהם
וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו׃	און פיר זיינע קינדער נאָך איהם.

Cap. XXIX. — כט

רְבִיעִי — רְבִיעִי

1. וְזֶה הַדָּבָר	1. און דיזעס איז די זאַך,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָהֶם	וועלכע דו זאלסט טהאָן צו זיי,
לְקַדֵּשׁ אֹתָם	זיי צו הייליגען,
לְכַהֵן לִי	פריסטערס צו זיין צו מיר:
לְקַח	נעהם
פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	איין יונגען שטיר
וְאֵילִם שְׁנַיִם	און צוויי ווידערס,
תְּמִימִם׃	אָהנע פעהלער.
2. וְלֶחֶם מַצּוֹת	2. און אונגעזייערטע ברויט
וְחַלֹּת מַצֹּת	און אונגעזייערטע קוכענס,
בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן	[6]געמישט מיט אייל,
וּרְקִיקֵי מַצּוֹת	און אונגעזייערטע [7]קיכלעך
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן	בעשמירט מיט אייל,
סֹלֶת חִטִּים	(פון) פיינע ווייצען־מעהל
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃	זאלסט'ו זיי מאַכען.
3. וְנָתַתָּ אוֹתָם	3. און דו זאלסט זיי לייגען
עַל־סַל אֶחָד	אויף איין קאָרב,
וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם בַּסָּל	און דו זאלסט זיי [8]ברייננגען אין דעם קאָרב,
וְאֶת־הַפָּר	און דעם שטיר
וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִם׃	און די צוויי ווידערס.
4. וְאֶת־אַהֲרֹן	4. און אהרן
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן
תַּקְרִיב	זאלסט'ו [4]צופיהרען
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
וְרָחַצְתָּ אֹתָם בַּמָּיִם׃	און דו זאלסט זיי וואַשען מיט וואַסער
5. וְלָקַחְתָּ	5. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־הַבְּגָדִים	די קליידער,
וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן	און דו זאלסט אָנקליידען אהרן
אֶת־הַכֻּתֹּנֶת	די העמד
וְאֵת מְעִיל הָאֵפֹד	און דעם אויבער־מאַנטעל (אונטער) דעם אפוד
וְאֶת־הָאֵפֹד	און דעם אפוד
וְאֶת־הַחֹשֶׁן	און דעם ברוסט־שילד,
וְאָפַדְתָּ לוֹ	און דו זאלסט איהם אַרומגאַרטען
בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד׃	מיט דעם גאַרטעל פון דעם אפוד.
6. וְשַׂמְתָּ הַמִּצְנֶפֶת	6. און דו זאלסט זעצען די מיטצע
עַל־רֹאשׁוֹ	אויף זיין קאָפּ,
וְנָתַתָּ	און דו זאלסט זעצען
אֶת־נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ	דעם הייליגען קרוין[9]
עַל־הַמִּצְנָפֶת׃	אויף די מיטצע.
7. וְלָקַחְתָּ	7. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	די זאַלב־אייל,
וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ	און דו זאלסט גיסען אויף זיין קאָפּ,
וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ׃	און דו זאלסט איהם זאלבען
8. וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב	8. און זיינע זיהן זאלסט'ו [4]צופיהרען
וְהִלְבַּשְׁתָּם כֻּתֳּנֹת׃	און דו זאלסט זיי אָנקליידען העמדער.

1) איינווייהען, זעצען אין אַמט, בעפאָלמעכטיגען. 2) קורצע־הויזען, היפט־קליידער 3) דאס פלייש דער שאָם.
4) היפטען, 5) די דיכען. 6) געקנעטען. 7) דינע קוכענס, פלאדען. 8) דערנעהענטערן. 9) ד. ה. דער ציץ.

9. וְחָגַרְתָּ אֹתָם	9. און דו זאלסט זיי אַרום־גאַרטלען
אַבְנֵט	(מיט) אַ גאַרטעל,
אַהֲרֹן וּבָנָיו	אהרן און זיינע זיהן,
וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם	און דו זאָלסט זיי [1]אָנטאָן
מִגְבָּעֹת	הויכע מיטצען,
וְהָיְתָה לָהֶם כְּהֻנָּה	און דאס פריסטערטהום זאל ביי זיי זיין
לְחֻקַּת עוֹלָם	אַלס עוויגער געזעטץ;
וּמִלֵּאתָ יַד־אַהֲרֹן	און דו זאלסט פילען די האַנד פון אהרן
וְיַד־בָּנָיו׃	און די האַנד פון זיינע זיהן.
10. וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַפָּר	10. און דו זאלסט ברייננגען דעם שטיר
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	פאר דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן זאלען [2]אָנשפאַרען
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הַפָּר׃	אויף דעם קאָפּ פון דעם שטיר.
11. וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הַפָּר	11. און דו זאלסט שלאַכטען דעם שטיר
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
12. וְלָקַחְתָּ	12. און דו זאלסט נעהמען
מִדַּם הַפָּר	פון דאס בלוט פון דעם שטיר
וְנָתַתָּ	און דו זאלסט (עס) [3]געבען
עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די הערנער פון דעם אַלטאַר
בְּאֶצְבָּעֶךָ	מיט דיין פינגער,
וְאֶת־כָּל־הַדָּם תִּשְׁפֹּךְ	און דאס גאַנצע בלוט זאלסט'ו אויסגיסען
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃	ביי דעם גרונד פון דעם אַלטאַר.
13. וְלָקַחְתָּ	13. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־כָּל־הַחֵלֶב	דאס גאַנצע פעטס,
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב	וואס בעדעקט דאס איינגעווידע,
וְאֵת הַיֹּתֶרֶת	און דאס [4]רויט־פלייש
עַל־הַכָּבֵד	(וואס איז) אויף דעם לעבער
וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	און די צוויי נירען,
וְאֶת־הַחֵלֶב	און דאס פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן	וואס איז אויף זיי,
וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה׃	און דו זאָלסט (עס) [5]רויכען אויף דעם אַלטאַר.
14. וְאֶת־בְּשַׂר הַפָּר	14. און דאס פלייש פון דעם שטיר
וְאֶת־עֹרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ	און זיין פעל און זיין מיסט
תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ	זאלסט'ו פערברענען אים פייער
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב דעם לאַגער,
חַטָּאת הוּא׃	דאס איז אַ זינד־אָפּפער.
15. וְאֶת־הָאַיִל הָאֶחָד	15. און דעם איין ווידער
תִּקָּח	זאלסט'ו נעהמען,
וְסָמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן זאלען [2]אָנשפאַרען
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃	אויף דעם קאָפּ פון דעם ווידער.
16. וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאָיִל	16. און דו זאלסט שלאַכטען דעם ווידער,
וְלָקַחְתָּ אֶת־דָּמוֹ	און דו זאלסט נעהמען זיין בלוט,
וְזָרַקְתָּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	און דו זאלסט [6]שפריינגען אויף דעם אַלטאַר
סָבִיב׃	אַרום.
17. וְאֶת־הָאַיִל תְּנַתֵּחַ	17. און דעם ווידער זאלסט'ו צושניידען
לִנְתָחָיו	נאך זיינע שטיקער,
וְרָחַצְתָּ קִרְבּוֹ	און דו זאלסט אָבוואַשען זיין איינגעווידע
וּכְרָעָיו	און זיינע קני־שטיקער,
וְנָתַתָּ עַל־נְתָחָיו	און דו זאלסט (זיי) לייגען אויף זיינע שטיקער
וְעַל־רֹאשׁוֹ׃	און אויף זיין קאָפּ.
18. וְהִקְטַרְתָּ	18. און דו זאלסט רויכערן
אֶת־כָּל־הָאַיִל	דעם גאַנצען ווידער
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אַלטאַר,
עֹלָה הוּא לַיהוָה	דאס איז אַ בראַנד־אָפּפער צום עוויגען,
רֵיחַ נִיחוֹחַ	אַ ליבליכער געריך,
אִשֶּׁה לַיהוָה הוּא׃	אַ פייער־אָפּפער צום עוויגען איז עס.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
19. וְלָקַחְתָּ	19. און דו זאלסט נעהמען
אֵת הָאַיִל הַשֵּׁנִי	דעם צווייטען ווידער,
וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן זאלען [2]אָנשפאַרען
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃	אויף דעם קאָפּ פון דעם ווידער.
20. וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאַיִל	20. און דו זאלסט שלאַכטען דעם ווידער,
וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ	און דו זאלסט נעהמען פון זיין בלוט,
וְנָתַתָּה	און דו זאלסט [3]געבען
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן	אויף דעם [7]אויער־לעפּכען פון אהרן'ס אויער
וְעַל־תְּנוּךְ אֹזֶן בָּנָיו	און אויף דעם [7]אויער־לעפּכען פון זיינע זיהן,
הַיְמָנִית	דעם רעכטען (אויער).
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם [8]גראָבען פינגער

1) אָנבינדען. 2) אַרויפלייגען. 3) בעשמירען. 4) נעטץ. 5) דעמפּפען, פערברענען. 6) שפּריצען. 7) אַהר־קנאָרפּעל; זעה רש״י. 8) דוימען.

יָדָם הַיְמָנִית	פון זייער רעכטע האַנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם [1]גראָבען פינגער
רַגְלָם הַיְמָנִית	פון זייער רעכטע פוס,
וְזָרַקְתָּ אֶת־הַדָּם	און דו זאלסט שפּריינגען דאס בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב :	אויף דעם אַלטאַר אַרום.
21. וְלָקַחְתָּ מִן־הַדָּם	21. און דו זאלסט נעהמען פון דאס בלוט,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ	וואס איז אויף דעם אַלטאַר
וּמִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און פון די זאַלב־אייל,
וְהִזֵּיתָ	און דו זאלסט שפּריצען
עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בְּגָדָיו	אויף אהרן און אויף זיינע קליידער,
וְעַל־בָּנָיו	און אויף זיינע זיהן
וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ	און אויף זיינע זיהן'ס קליידער מיט איהם,
וְקָדַשׁ הוּא וּבְגָדָיו	און ער וועט זיין היילוג און זיינע קליידער
וּבָנָיו	און זיינע זיהן
וּבִגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ :	און זיינע זיהן'ס קליידער מיט איהם.
22. וְלָקַחְתָּ מִן־הָאַיִל	22. און דו זאלסט נעהמען פון דעם ווידער
הַחֵלֶב וְהָאַלְיָה	דאס פעטס און דעם [2]וויידעל
וְאֶת־הַחֵלֶב	און דאס פעטס,
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב	וואס בעדעקט די איינגעווייִדע,
וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד	און דאס רויט־פלייש פון דעם לעבער
וְאֵת ׀ שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	און די צוויי נירען
וְאֶת־הַחֵלֶב	און דאס פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן	וואס איז אויף זיי,
וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין	און דעם רעכטען שענקעל,
כִּי אֵיל מִלֻּאִים הוּא :	דען דאס איז אַ ווידער פון איינוויהונג.
23. וְכִכַּר לֶחֶם אַחַת	23. און איין לאַבען ברויט
וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת	און [3]איין קוכען פון אייל־ברויט
וְרָקִיק אֶחָד	און איין קיכעל
מִסַּל הַמַּצּוֹת	פון דעם קאָרב פון די אונגעזייערטע קוכענס
אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה :	וואס איז פאר דעם עוויגען.
24. וְשַׂמְתָּ הַכֹּל	24. און דו זאלסט אַלעס לייגען
עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן	אויף אהרן'ס הענד
וְעַל כַּפֵּי בָנָיו	און אויף זיינע זיהן'ס הענד,
וְהֵנַפְתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי בעוועגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה :	(אַלס) בעוועגונגס־אָפּפער פאר דעם עוויגען.

25. וְלָקַחְתָּ אֹתָם	25. און דו זאלסט זיי נעהמען
מִיָּדָם	פון זייער האַנד,
וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה	און דו זאלסט (זיי) רויכען אויף דעם אַלטאַר
עַל־הָעֹלָה	איבער דעם בראַנד־אָפּפער,
לְרֵיחַ נִיחוֹחַ	צום ליבליכען גערוך
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען;
אִשֶּׁה הוּא לַיהוָה :	דאס איז אַ פייער־אָפּפער צום עוויגען.
26. וְלָקַחְתָּ	26. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־הֶחָזֶה	די ברוסט
מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים	פון דעם איינוויהונגס־ווידער,
אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן	וועלכער איז פיר אהרן,
וְהֵנַפְתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט [4]איהר בעוועגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה	(אַלס) וועב־אָפּפער פאר דעם עוויגען,
וְהָיָה לְךָ לְמָנָה :	און עס זאל זיין צו [5]דיר פיר אַ גאַבע.
27. וְקִדַּשְׁתָּ	27. און דו זאלסט היילוגען
אֵת ׀ חֲזֵה הַתְּנוּפָה	די ברוסט פון דעם וועב־אָפּפער
וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה	און דעם שענקעל פון דעם הייב־אָפּפער,
אֲשֶׁר הוּנַף	וועלכער איז בעוועגט געווארען
וַאֲשֶׁר הוּרָם	און וועלכער איז אויפגעהויבען געווארען
מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים	פון דעם איינוויהונגס־ווידער,
מֵאֲשֶׁר לְאַהֲרֹן	וועלכער איז פיר אהרן
וּמֵאֲשֶׁר לְבָנָיו :	און וועלכער איז פיר זיינע זיהן.
28. וְהָיָה	28. און עס זאל געהערען
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן
לְחָק־עוֹלָם	אַלס עוויגער געזעץ
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
כִּי תְרוּמָה הוּא	דען דאס איז אַ הייב־אָפּפער
וּתְרוּמָה יִהְיֶה	און אַ הייב־אָפּפער זאל עס זיין
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם	פון זייער פרידענס־אָפּפערס
תְּרוּמָתָם לַיהוָה :	[6](אַלס) זייער הייב־אָפּפער צום עוויגען.
29. וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	29. און די היילוגע קליידער
אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן	וועלכע געהערען צו אהרן,
יִהְיוּ לְבָנָיו אַחֲרָיו	זאלען זיין פיר זיינע זיהן נאָך איהם,
לְמָשְׁחָה בָהֶם	(זיי) צו זאלבען אין זיי
וּלְמַלֵּא־בָם אֶת־יָדָם :	און צו פילען אין זיי זייער האַנד.

1) דוימען. 2) שוויפשטיק, פעטען־עק. 3) איין ברויט־קוכען (געבאַקען אויף) אייל. 4) איהם. 5) ד. ה. צו משה, דען ביי דעם איל המלואים האט משה בעדינט. 6) (פון); דאס איז זייער א. ז. וו

30. שִׁבְעַת יָמִים	30. זיבען טעג
יִלְבָּשָׁם הַכֹּהֵן	זאל זיי [9]אנטאָן דער פריסטער,
תַּחְתָּיו	(וועלכער וועט זיין) אין זיין שטעלע
מִבָּנָיו	פון זיינע זיהן,
אֲשֶׁר יָבֹא	וועלכער וועט אריינ־קומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין פערזאַמלונגס־געצעלט
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ :	צו בעדינען אים הייליגטהום
31. וְאֵת אֵיל הַמִּלֻּאִים	31. און דעם אַיינווייהונגס־ווידער
תִּקָּח	זאלסט'ו נעהמען,
וּבִשַּׁלְתָּ אֶת־בְּשָׂרוֹ	און דו זאלסט קאָכען זיין פלייש
בְּמָקֹם קָדֹשׁ :	אין אַ הייליגען אָרט.
32. וְאָכַל אַהֲרֹן וּבָנָיו	32. און אהרן און זיינע זיהן זאלען עסען
אֶת־בְּשַׂר הָאַיִל	די פלייש פון דעם ווידער
וְאֶת־הַלֶּחֶם	און די ברויט,
אֲשֶׁר בַּסָּל	וועלכע איז אים קאָרב,
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד :	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס-געצעלט.
33. וְאָכְלוּ אֹתָם	33. און זיי זאלען עסען דאס
אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם	מיט וואס עס איז [1]פערגעבען געוואָרען,
לְמַלֵּא אֶת־יָדָם	צו פילען זייער האַנד
לְקַדֵּשׁ אֹתָם	זיי צו הייליגען,
וְזָר לֹא־יֹאכַל	אבער [2]אַ פרעמדער זאל ניט עסען (פון זיי)
כִּי־קֹדֶשׁ הֵם :	דען זיי זיינען [3]הייליג.
34. וְאִם־יִוָּתֵר	34. און אויב עס וועט איבריג-בלייבען
מִבְּשַׂר הַמִּלֻּאִים	פון די פלייש פון דעם אַיינווייהונגס-(ווידער)
וּמִן־הַלֶּחֶם	און פון דעם ברויט
עַד־הַבֹּקֶר	ביז צום מאָרגען,
וְשָׂרַפְתָּ אֶת־הַנּוֹתָר	דאַן זאלסט'ו פערברענען דאס איבריג-געבליבענע
בָּאֵשׁ	אים פייער;
לֹא יֵאָכֵל	עס זאל ניט געגעסען ווערען
כִּי־קֹדֶשׁ הוּא :	דען עס איז [3]הייליג.
35. וְעָשִׂיתָ	35. און דו זאלסט טהאָן
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו כָּכָה	מיט אהרן און מיט זיינע זיהן אזוי,
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֹתָכָה	וואס איך האב דיר בעפוילען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
תְּמַלֵּא יָדָם :	זאָלסט'ו פילען זייער האַנד.

36. וּפַר חַטָּאת	36. און אַ שטיר (אַלס) זינד־אָפּפער
תַּעֲשֶׂה לַיּוֹם	זאלסט'ו [4]אָפּפערן יעדען טאָג
עַל־הַכִּפֻּרִים	צור פערגעבונג,
וְחִטֵּאתָ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	און דו זאלסט [5]רייניגען דעם אַלטאַר
בְּכַפֶּרְךָ עָלָיו	דאַמיט וואס דו וועסט פערגעבען אויף איהם,
וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם זאַלבען
לְקַדְּשׁוֹ :	אום איהם צו הייליגען.
37. שִׁבְעַת יָמִים	37. זיבען טעג
תְּכַפֵּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ	זאלסט'ו פערגעבען אויף דעם אַלטאַר,
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם הייליגען
וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ	און דער אַלטאַר זאל זיין
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	אַלער-הייליגסט,
כָּל־הַנֹּגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ	אַלעס, וואס ריהרט זיך אָן דעם אַלטאַר,
יִקְדָּשׁ :	זאָל הייליג זיין.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
38. וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה	38. און דיזעס איז, וואס דו זאָלסט [4]אָפּפערן
עַל־הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אַלטאַר:
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	שעפסען פון איין יאהר אַלט
שְׁנַיִם לַיּוֹם תָּמִיד :	צוויי פיר יעדען טאָג בעשטענדיג.
39. אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	39. [דעם] איין שעפס
תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר	זאלסט'ו [4]אָפּפערן דעם־מאָרגענס,
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	און דעם צווייטען שעפס
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם :	זאלסט'ו [4]אָפּפערן געגען אַבענד.
40. וְעִשָּׂרֹן סֹלֶת	40. און אַ [6]צעהנטעל פיינע מעהל
בָּלוּל בְּשֶׁמֶן כָּתִית	געמישט מיט געשטויסענע אייל
רֶבַע הַהִין	אַ פירטעל [7]הין,
וְנֵסֶךְ	און אַ [8]טראַנק־אָפּפער
רְבִיעִת הַהִין יָיִן	אַ פירטעל [7]הין וויין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד :	פיר [דעם] איין שעפס.
41. וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	41. און דעם צווייטען שעפס
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם	זאלסט'ו [4]אָפּפערן געגען אַבענד,
כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר	ווי דער שפייז־אָפּפער פון דעם־מאָרגענס
וּכְנִסְכָּהּ	און ווי איהר [8]טראַנק־אָפּפער
תַּעֲשֶׂה־לָּהּ	זאלסט'ו [4]אָפּפערן צו איהר,
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה לַיהוָה :	אַ פייער אָפּפער צום עוויגען

1) פערזעהנט. 2) ד. ה. ניט קיין כהן. 3) אַ הייליגטהום. 4) מאַכען. 5) ענטזינדיגען. 6) צעהנטיל איפה.
43 און אַ פינפטעל אייער. 7) הין איז 72 אייער. 8) גיס־אָפּפער. 9) אָנציהען.

42. עֹלַת תָּמִיד	42. אַ שטענדיגער בראַנד־אָפּפער (זאל דיזעס זיין)
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייער געשלעכטער,
פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד	(ביים) איינגאַנג פון פערזאַמלונגס־געצעלט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם	וואס איך וועל [1]צוזאַמענ־קומען מיט אייך
שָׁמָּה	דארטען,
לְדַבֵּר אֵלֶיךָ שָׁם׃	דאָרט צו ריידען צו דיר.
43. וְנֹעַדְתִּי שָׁמָּה	43. און איך וועל דאָרטען [1]צוזאַמענ־קומען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	מיט די קינדער ישראל,
וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי׃	און [2]ער וועט געהייליגט ווערען דורך מיין עהרע.
44. וְקִדַּשְׁתִּי	44. און איך וועל הייליגען
אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	דעם פערזאַמלונגס געצעלט
וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און דעם אַלטאַר,
וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו	און אהרן און זיינע זיהן
אֲקַדֵּשׁ	וועל איך הייליגען
לְכַהֵן לִי׃	צו זיין פריסטערס צו מיר.
45. וְשָׁכַנְתִּי	45. און איך וועל וואָהנען
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל,
וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים	און איך וועל צו זיי זיין פיר אַ גאָט.
46. וְיָדְעוּ	46. און זיי וועלען וויסען,
כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיהֶם	דאס איך בין דער עוויגער, זייער גאָט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם	וואס איך האב זיי אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
לְשָׁכְנִי בְתוֹכָם	אום צו וואָהנען צווישען זיי
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃	איך בין דער עוויגער זייער גאָט.
Cap. XXX.	ל
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
1. וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ	1. און דו זאלסט מאַכען איין אַלטאַר
מִקְטַר קְטֹרֶת	(צום) רויכערן רויכער־ווערק
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים האָלץ
תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃	זאלסט'ו איהם מאַכען.
2. אַמָּה אָרְכּוֹ	2. איין אייל זיין לייגג
וְאַמָּה רָחְבּוֹ	און איין אייל זיין ברייט,
רָבוּעַ יִהְיֶה	פיער־עקיג זאל ער זיין,
וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ	און צוויי איילען זיין הויך,
מִמֶּנּוּ קַרְנֹתָיו׃	פון איהם[3] (זאלען זיין) זיינע הערנער.

3. וְצִפִּיתָ אֹתוֹ	3. און דו זאלסט איהם בעדעקען
זָהָב טָהוֹר	(מיט) ריינע גאָלד,
אֶת־גַּגּוֹ	זיין [4]דאַך
וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב	און זיינע ווענד אַרום
וְאֶת־קַרְנֹתָיו	און זיינע הערנער,
וְעָשִׂיתָ לּוֹ	און דו זאלסט מאַכען פיר איהם
זֵר זָהָב סָבִיב׃	אַ גאָלדענעם קראַנץ אַרום.
4. וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב	4. און צוויי גאָלדענע רינגען
תַּעֲשֶׂה־לּוֹ	זאלסט'ו מאַכען פיר איהם
מִתַּחַת לְזֵרוֹ	פון אונטער זיין קראַנץ
עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו	אויף זיינע צוויי [5]זייטען־ווענד
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו (זיי) מאַכען
עַל־שְׁנֵי צִדָּיו	אויף זיינע ביידע זייטען,
וְהָיָה לְבָתִּים לְבַדִּים	און זיי זאלען זיין[6] אַלס [7]הייזער פיר די שטאַנגען
לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֵמָּה׃	צו טראָגען איהם מיט זיי.
5. וְעָשִׂיתָ אֶת הַבַּדִּים	5. און דו זאלסט מאַכען די שטאַנגען
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ,
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב׃	און דו זאלסט זיי בעדעקען, (מיט) גאָלד.
6. וְנָתַתָּה אֹתוֹ	6. און דו זאלסט איהם שטעלען
לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת	פאר דעם פאָרהאַנג,
אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת	וואס איז פאר די לאַדע פון דאס צייגניס,
לִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת	פאר דעם צודעק,
אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת	וועלכער איז אויף דאס צייגניס
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ	וואס איך וועל [1]צוזאַמענ־קומען מיט דיר
שָׁמָּה׃	דאָרטען.
7. וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן	7. און אהרן זאל אויף איהם רויכערן
קְטֹרֶת סַמִּים	רויכער־ווערק פון געווירצען
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר	מאָרגען פיר מאָרגען,
בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת	ווען ער וועט צורעכט מאַכען די לאָמפען,
יַקְטִירֶנָּה׃	זאל ער עס רויכערן.
8. וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן	8. און ווען אהרן וועט אָנצינדען
אֶת־הַנֵּרֹת	די לאָמפען
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
יַקְטִירֶנָּה	זאל ער עס רויכערן,
קְטֹרֶת תָּמִיד	בעשטענדיגע רויכער־ווערק

1) זיך צוזאמענ־טרעפען, אין אַ בעשטימטע צייט און פלאַטץ. 2) דער משכן, אדער דאס פאָלק ישראל. 3) ד. ה. פון איין שטיק. 4) ד. ה. זיין אויבערשטער פלאַט. 5) ווינקלען. 6) זעה רש"י. 7) זעה ז. 65, בעמערקונג 3.

לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
9. לֹא־תַעֲלוּ עָלָיו	9. איהר זאלט ניט אריפ־ברייגגען אויף איהם
קְטֹרֶת זָרָה	פרעמדע ריכער־ווערק,
וְעֹלָה וּמִנְחָה	אדער א בראנד־אָפּפער אדער אַ שפייז־אָפּפער,
וְנֶסֶךְ	און א טראנק־אָפּפער
לֹא תִסְּכוּ עָלָיו׃	זאלט איהר ניט גיסען אויף איהם.
10. וְכִפֶּר אַהֲרֹן	10. און אהרן זאל פערגעבען
עַל־קַרְנֹתָיו	אויף זיינע הערנער
אַחַת בַּשָּׁנָה	איין מאל אין יאהר;
מִדַּם	פון דאס בלוט
חַטַּאת הַכִּפֻּרִים	פון דעם זינד־אָפּפער פון פערגעבונג,
אַחַת בַּשָּׁנָה	איין מאל אין יאהר
יְכַפֵּר עָלָיו	זאל ער פערגעבען אויף איהם
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא	ער איז אלער־הייליגסט
לַיהוָה׃	צום עוויגען.

כִּי תִשָּׂא KI THISSA

11. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
12. כִּי תִשָּׂא	12. ווען דו וועסט אויפ־נעהמען
אֶת־רֹאשׁ	די קאָפּ־(צאהל)
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,[1]
וְנָתְנוּ	דאַן זאלען זיי געבען
אִישׁ	יעדער מאַן
כֹּפֶר נַפְשׁוֹ	לייז־געלד פיר זיין זעלע
לַיהוָה	צום עוויגען,
בִּפְקֹד אֹתָם	ווען מען וועט זיי ציילען,
וְלֹא־יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף	אום בייזיי זאל ניט זיין אַ פּלאַג,
בִּפְקֹד אֹתָם׃	ווען מען וועט זיי ציילען.
13. זֶה׀ יִתְּנוּ	13. דיזעס זאלען זיי געבען:
כָּל־הָעֹבֵר	יעדער, וואס גייט
עַל־הַפְּקֻדִים	דורך די ציילונג,
מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל	איין האלבען שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם הייליגען שקל.
עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל	צוואַנציג גרה דער שקל,
מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל	א האלבען שקל
תְּרוּמָה לַיהוָה׃	(אלס) גאַבע צום עוויגען.
14. כֹּל הָעֹבֵר	14. יעדער וואס גייט
עַל־הַפְּקֻדִים	דורך די ציילונג
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאהר אלט
וָמָעְלָה	און העכער,
יִתֵּן תְּרוּמַת יְהוָה׃	דער זאל געבען די גאַבע (פיר) דעם עוויגען.
15. הֶעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה	15. דער רייכער זאָל ניט מעהר געבען,
וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט	און דער אָרעמער זאל ניט ווייניגער געבען
מִמַּחֲצִית הַשָּׁקֶל	אַלס אַ האלבען שקל,
לָתֵת	צו געבען
אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה	די גאַבע (פיר) דעם עוויגען,
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃	צו פערגעבען אויף אייערע זעלען.
16. וְלָקַחְתָּ	16. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים	די געלד פון פערגעבונג
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וְנָתַתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט עס געבען
עַל־עֲבֹדַת	צום דינסט
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און עס זאל זיין פיר די קינדער ישראל
לְזִכָּרוֹן	צום אַנדיינקען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
לְכַפֵּר	צו פערגעבען
עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃	אויף אייערע זעלען.
17. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	17. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
18. וְעָשִׂיתָ	18. און דו זאלסט מאַכען
כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת	א [2]וואַש־בעקען פון קופער
וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת	און זיין פוס־געשטעל (פון) קופער
לְרָחְצָה	צום וואַשען,
וְנָתַתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם שטעלען
בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד	צווישען דעם פערזאַמלונגס געצעלט
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ	און צווישען דעם אַלטאַר,

1) ד. ה. די, וואס ווערען געצעהלט, אדער געמוסטערט צו מיליטער־דינסט פון 20 יאהר אַלט ווי פ׳ 14. 2) האַנד־פאַס.

וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם :	אין דו זאָלסט דאָרט אַריינגעבּען וואַסער.
19 וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	19. און אהרן און זיינע זיהן זאָלען וואַשען
מִמֶּנּוּ	פון איהם
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם :	און זייערע פיס.
20. בְּבֹאָם	20. ווען זיי דאַרפען אַריינקומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין פערזאַמלונגס־געצעלט
יִרְחֲצוּ־מַיִם	זאָלען זיי זיך וואַשען (מיט) וואַסער,
וְלֹא יָמֻתוּ	דאָס זיי זאָלען ניט שטאַרבען.
אוֹ בְגִשְׁתָּם	אָדער ווען זיי דאַרפען זיך דערנעהנטערן
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	צום אַלטאַר
לְשָׁרֵת	צו בעדינען,
לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיְיָ :	צו רויכערן אַ פייער אָפּפער צום עוויגען,
21. וְרָחֲצוּ	21. דאַן זאָלען זיי וואַשען
יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם	זייערע הענד און זייערע פיס
וְלֹא יָמֻתוּ	דאָס זיי זאָלען ניט שטאַרבען
וְהָיְתָה לָהֶם	און עס זאָל זיין ביי זיי
חָק־עוֹלָם	איין עוויגער געזעטץ,
לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם :	פיר איהם און זיינע קינדער פיר זייערע געשלעכטער
22 וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	22. און דער עוויגער האָט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאָגענדיג:
23. וְאַתָּה קַח־לְךָ	23. און דו נעהם דיר
בְּשָׂמִים רֹאשׁ	[1]הויפּט געווירצען:
מָר־דְּרוֹר	זעלבּסט־פליסענדע מיררהען[2]
חֲמֵשׁ מֵאוֹת	פינף הונדערט (שקל),
וְקִנְּמָן־בֶּשֶׂם	און שמעקעדיגע צימרינג
מַחֲצִיתוֹ	די העלפט דאַפון,
חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם	צוויי הונדערט און פופציג.
וּקְנֵה־בֹשֶׂם	און שמעקעדיגע ראָהר
חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם :	צוויי הונדערט און פופציג.
24 וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת	24. און קאַסיאַ פינף הונדערט
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאָך דעם הייליגען שקל,
וְשֶׁמֶן זַיִת הִין :	און אָליווען־אייל איין הין.
25. וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ	25. און דו זאָלסט דאַפון מאַכען
שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ	הייליגע זאַלב־אייל,
רֹקַח מִרְקַחַת	אַ צובּערייטעטער זאַלב
מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ	נאָך דער אַפּטייקער־קונסט,
שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ	הייליגע זאַלב־אייל
יִהְיֶה :	זאָל עס זיין.
26. וּמָשַׁחְתָּ בוֹ	26. און דו זאָלסט זאַלבּען דאַמיט
אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
וְאֵת אֲרוֹן הָעֵדֻת :	און די לאַדע פון דאָס צייגניס.
27. וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן	27. און דעם טיש
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
וְאֶת־הַמְּנֹרָה	און די לייכטער
וְאֶת־כֵּלֶיהָ	און איהרע געפעס,
וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת :	און דעם אַלטאַר פון די רויכער־ווערק.
28 וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה	28. און דעם אַלטאַר פון די בּראַנד־אָפּפער
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ :	און דעם וואַש־בעקען און זיין פוס־געשטעל.
29. וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם	29. און דו זאָלסט זיי הייליגען
וְהָיוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	און זיי וועלען זיין אַלער־הייליגסט,
כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם	אַלעס וואָס ריהרט זיך אָן זיי
יִקְדָּשׁ :	זאָל הייליג זיין.
30. וְאֶת־אַהֲרֹן	30. און אהרן
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן
תִּמְשָׁח	זאָלסט'ו זאַלבען,
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם	און דו זאָלסט זיי הייליגען
לְכַהֵן לִי :	פּריסטערס צו זיין צו מיר.
31. וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	31. און צו די קינדער ישראל
תְּדַבֵּר לֵאמֹר	זאָלסט'ו ריידען, זאָגענדיג:
שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ	הייליגע זאַלב־אייל
יִהְיֶה זֶה לִי	זאָל דיזעס זיין צו מיר
לְדֹרֹתֵיכֶם :	פיר אייערע געשלעכטער.
32. עַל־בְּשַׂר אָדָם	32. אויף דאָס פלייש פון אַ מענשען,
לֹא יִיסָךְ	זאָל עס ניט געגאָסען ווערען
וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ	און נאָך זיין [3]צובּערייטונג
לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ	זאָלט איהר ניט מאַכען זיין גלייכען
קֹדֶשׁ הוּא	ער איז הייליג,
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם :	הייליג זאָל עס זיין ביי אייך.
33. אִישׁ	33. יעדער מאַן
אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ	וואָס וועט צובּערייטען זיין גלייכען

1) די בעסטע געווירצען. 2) ד. ה. וואָס פליסט אַליין פריי (דרור) פון אַ געוויסען בּוים. 3) אַרט.

וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ	און דער וואס וועט [1]געבען דאפון
עַל־זָר	[2]אויף א פרעמדען,
וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃	דער וועט אויס-געראטעט ווערען פון זיין פאלק.
34. וַיֹּאמֶר יְיָ	34. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה׃	צו משה :
קַח־לְךָ סַמִּים	נעהם דיר געווירצען,
נָטָף וּשְׁחֵלֶת	[3]טריף־געווירץ און זעע־נאגעל
וְחֶלְבְּנָה	און גאלבאן,
סַמִּים	(דיזע) געווירצען;
וּלְבֹנָה זַכָּה	און רייגע וויהרויך,
בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃	צו גלייכע טהיילען זאל עס זיין.
35. וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ	35. און דו זאלסט דאפון מאכען
קְטֹרֶת	רויכער-ווערק,
רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ	א צובערייטונג נאך דער אפטייקער-קונסט,
מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃	[5]דורכגעמישט, ריין, הייליג.
36. וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה	36. און דו זאלסט צורייבען דאפון
הָדֵק	דין,
וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה	און דו זאלסט לייגען דאפון
לִפְנֵי הָעֵדֻת	פאר דאס צייגניס
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ	וואס איך וועל צוזאמען־קומען מיט דיר
שָׁמָּה	דארטען,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	אלער־הייליגסט
תִּהְיֶה לָכֶם׃	זאל עס זיין ביי אייך.
37. וְהַקְּטֹרֶת	37. און די רויכער־ווערק,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה	וועלכע דו וועסט מאכען,
בְּמַתְכֻּנְתָּהּ	נאך איהר צובערייטונג
לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם	זאלט איהר אייך ניט מאכען
קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְךָ לַיְיָ׃	הייליג זאל עס זיין ביי דיר צום עוויגען.
38. אִישׁ	38. יעדער מאן
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כָמוֹהָ	וועלכער וועט מאכען איהר גלייכען
לְהָרִיחַ בָּהּ	צו שמעקען דאפון,
וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃	דער וועט אויס-געראטעט ווערען פון זיין פאלק.

Cap. XXXI. לא

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
2. רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם	2. זעה, איך האב גערופען מיט'ן נאמען
בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי	בצלאל, דער זוהן פון אורי,
בֶן־חוּר	דער זוהן פון חור,
לְמַטֵּה יְהוּדָה׃	פון דעם שטאם יהודה.
3. וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ	3. און איך האב איהם ערפילט
רוּחַ אֱלֹהִים	(מיט) גאטעס־גייסט.
בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה	מיט קלוגהייט און מיט פערשטאנד
וּבְדַעַת	און מיט קענטניס
וּבְכָל־מְלָאכָה׃	און מיט יעדע קונסט.
4. לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת	4. [6]אויסצוטראכטען קונסט־ארבייטען,
לַעֲשׂוֹת	צו ארבייטען
בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף	אין גאלד און אין זילבער
וּבַנְּחֹשֶׁת׃	און אין קופער.
5. וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן	5. און אין שטיין-שניידען
לְמַלֹּאת	צום איינפאסען,
וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ	און אין האלץ־שניידען,
לַעֲשׂוֹת	צו ארבייטען
בְּכָל־מְלָאכָה׃	אין יעדע ארבייט.
6. וַאֲנִי	6. און איך,
הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ	זעה איך האב געגעבען מיט איהם
אֵת אָהֳלִיאָב	אהליאב,
בֶּן־אֲחִיסָמָךְ	דער זוהן פון אחיסמך
לְמַטֵּה־דָן	פון דעם שטאם דן,
וּבְלֵב כָּל־חֲכַם־לֵב	און אין די הארץ פון יעדען קלוגען
נָתַתִּי חָכְמָה	האב איך געגעבען קלוגהייט
וְעָשׂוּ	און זיי וועלען מאכען
אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ׃	אלעס וואס איך האב דיר בעפוילען.
7. אֵת אֹהֶל מוֹעֵד	7. דעם פערזאמלונגס־געצעלט
וְאֶת־הָאָרֹן לָעֵדֻת	און די לאדע פיר דאס צייגניס
וְאֶת־הַכַּפֹּרֶת	און דעם צודעק,
אֲשֶׁר עָלָיו	וועלכער איז אויף איהם,
וְאֵת כָּל־כְּלֵי הָאֹהֶל׃	און אלע געפעס פון דעם געצעלט.
8. וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן	8. און דעם טיש
וְאֶת־כֵּלָיו	און זיינע געפעס,
וְאֶת־הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה	און די [7]ריינע לייכטער

1) בעשמירען. 2) צו. 3) וואס טריפט פון א געוויסען געווירץ-בוים. 4) זעה רש״י. 5) געזאלצען, זעה רש״י.
6) צו ערפינדען. 7) ד. ה. וואס וואר אויס ריינע גאלד.

וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ	און אַלע איהרע געפעס,
וְאֵת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת :	און דעם אַלטאַר פון די רויכער-ווערק.
9. וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה	9. און דעם אַלטאַר פון די בראַנד-אָפּפער
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
וְאֶת־הַכִּיּוֹר וְאֶת־כַּנּוֹ	און דעם בעקען און זיין פוס געשטעל.
10. וְאֵת בִּגְדֵי הַשְּׂרָד	10. און די קליידער צום פערדעקען,[1]
וְאֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	און די הייליגע קליידער,
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן	פיר אהרן, דעם פריסטער,
וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו	און די קליידער פון זיינע זיהן
לְכַהֵן :	פריסטערס צו זיין.
11. וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	11. און די זאַלב־אייל
וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים	און די רויכער-ווערק פון די געווירצען
לַקֹּדֶשׁ	פיר דעם הייליגטהום,
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ	ווי אַלעס וואס איך האב דיר בעפוילען
יַעֲשׂוּ :	וועלען זיי מאַכען.
12. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה,
לֵּאמֹר .	זאָגענדיג:
13. וְאַתָּה דַּבֵּר	13. און דו רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אַךְ אֶת־שַׁבְּתֹתַי	אבער מיינע רוהע־טעג
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען,
כִּי אוֹת הִוא	דען דאס איז אַ צייכען
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם	צווישען מיר און צווישען אייך
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
לָדַעַת	צו וויסען,
כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדִּשְׁכֶם :	דאס איך עוויגער הייליג אייך.
14. וּשְׁמַרְתֶּם	14. און איהר זאָלט היטען
אֶת־הַשַּׁבָּת	דעם רוהע־טאָג,
כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם	דען [2]זי איז הייליג צו אייך
מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת	ווער עס ענטהייליגט [3]איהר זאל געטויטעט ווערען,
כִּי כָּל־הָעֹשֶׂה בָהּ	דען יעדער וואס טהוט אין [3]איהר
מְלָאכָה	אַרבייט,
וְנִכְרְתָה	וועט אויסגעראָטעט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע זעלע
מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ :	פון מיטען איהר פאָלק.

15. שֵׁשֶׁת יָמִים	15. זעקס טעג
יֵעָשֶׂה מְלָאכָה	זאָל געטאָן ווערען אַרבייט
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אבער אויף דעם זיבענטען טאָג
שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן	זאל זיין אַ פייערליכער רוהע-טאָג,
קֹדֶשׁ לַיהֹוָה	הייליג צום עוויגען,
כָּל־הָעֹשֶׂה מְלָאכָה	יעדער, וואס טהוט אַרבייט
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת	אין דעם רוהע־טאָג
מוֹת יוּמָת :	דער זאל געטויטעט ווערען.
16. וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	16. און די קינדער ישראל זאלען היטען
אֶת־הַשַּׁבָּת	דעם רוהע־טאָג,
לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת	צו האַלטען דעם רוהע־טאג
לְדֹרֹתָם	פיר זייערע געשלעכטער
בְּרִית עוֹלָם :	(אַלס) עוויגען בונד.
17. בֵּינִי	17. צווישען מיר
וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	און צווישען די קינדער ישראל
אוֹת הִוא לְעֹלָם	איז דאס אַ צייכען אויף עוויג
כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים	דען זעקס טעג
עָשָׂה יְהוָה	האט דער עוויגער געמאַכט
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל
וְאֶת־הָאָרֶץ	און די ערד,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאָג
שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ :	האט ער גערוהט, און ער האט זיך ערהאָלט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
18. וַיִּתֵּן אֶל־מֹשֶׁה	18. און ער האט געגעבען צו משה,
כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ	ווי ער האט געענדיגט [צו] ריידען מיט איהם
בְּהַר סִינַי	אויף דעם באַרג סיני
שְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת	צוויי טאָוולען פון דאס צייגניס,
לֻחֹת אֶבֶן	טאָוולען פון שטיין,
כְּתֻבִים	געשריבען
בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים :	מיט גאָטעס־פינגער.

CAP. XXXII לב

1. וַיַּרְא הָעָם	1. און (ווען) דאס פאָלק האט געזעהן,
כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה	דאס משה פערזאַמט זיך
לָרֶדֶת מִן־הָהָר	אַרונטער-צו-קומען פון'ם באַרג,
וַיִּקָּהֵל הָעָם	דאַן האט זיך דאס פאָלק פערזאַמעלט
עַל־אַהֲרֹן	ביי אהרן,

1) ד. ה. די דעקען, מיט וואס מען פלעגט פערהילען די הייליגע זאַכען ביים אומרייזען. זעה רש"י 2) ער 3) איהם.

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו	און זיי האבען געזאגט צו איהם:
קוּם	שטיי אויף,
עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים	מאך אונז געטער
אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ	וועלכע זאלען גיין פאר אונז,
כִּי־זֶה ׀ מֹשֶׁה הָאִישׁ	דען דיזער מאן משה,
אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ	וועלכער האט אונז [5]אויפ־געבראכט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאנד מצרים,
לֹא יָדַעְנוּ	ווייסען מיר ניט
מֶה־הָיָה לוֹ:	וואס איהם איז געשעהן.
2. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַהֲרֹן	2 און אהרן האט געזאגט צו זיי:
פָּרְקוּ נִזְמֵי הַזָּהָב	[1]נעהמט אראב די גאלדענע רינגען,
אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשֵׁיכֶם	וועלכע זיינען אין די אויערן פון אייערע פרויען,
בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם	אייערע זיהן און אייערע טעכטער,
וְהָבִיאוּ אֵלָי:	און ברענגט (זיי) צו מיר.
3. וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל־הָעָם	3. און דאס גאנצע פאלק האבען אראב־גענומען
אֶת־נִזְמֵי הַזָּהָב	די גאלדענע רינגען,
אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם	וועלכע (זיינען געוועזען) אין זייערע אויערן,
וַיָּבִיאוּ אֶל־אַהֲרֹן:	און זיי האבען (עס) געבראכט צו אהרן.
4. וַיִּקַּח מִיָּדָם	4. און ער האט (עס) גענומען פון זייער האנד,
וַיָּצַר אֹתוֹ בַּחֶרֶט	און ער האט עס [2]געבילדעט אין א [3]פארעם,
וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה	און ער האט דאפון געמאכט א געגאסענע קאלב;
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל	דיזע זיינען דיינע געטער, ישראל,
אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ	וועלכע האבען דיר [5]אויפ־געבראכט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:	פון דאס לאנד מצרים.
5. וַיַּרְא אַהֲרֹן	5. און (ווען) אהרן האט (עס) געזעהן,
וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו	האט ער געבויט איין אלטאר פאר איהם,
וַיִּקְרָא אַהֲרֹן	און אהרן האט אויסגערופען
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
חַג לַיהוָה מָחָר:	א פייער־טאג צום עוויגען איז מארגען!
6. וַיַּשְׁכִּימוּ	6. און זיי זיינען אויפ־געשטאנען פריה
מִמָּחֳרָת	אויף מארגען
וַיַּעֲלוּ עֹלֹת	און זיי האבען געאפפערט בראנד־אפפערס,
וַיַּגִּשׁוּ שְׁלָמִים	און זיי האבען געבראכט פרידענס־אפפערס,
וַיֵּשֶׁב הָעָם	און דאס פאלק האט זיך געזעצט
לֶאֱכֹל וְשָׁתוֹ	צו עסען און טרינקען,
וַיָּקֻמוּ לְצַחֵק:	און זיי זיינען אויפ־געשטאנען צום [4]טאנצען.
7. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	7. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה:
לֶךְ־רֵד	געה, שטייג ארונטער,
כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ	דען פערדארבען האט דיין פאלק,
אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתָ	וואס דו האסט [5]אויפ־געבראכט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:	פון דאס לאנד מצרים.
8. סָרוּ מַהֵר	8. זיי האבען אבגעקערט שנעל
מִן הַדֶּרֶךְ	פון דעם וועג,
אֲשֶׁר צִוִּיתִם	וואס איך האב זיי בעפוילען,
עָשׂוּ לָהֶם	זיי האבען זיך געמאכט
עֵגֶל מַסֵּכָה	א געגאסענע קאלב,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ	און זיי האבען זיך געבוקט צו איהם,
וַיִּזְבְּחוּ־לוֹ	און זיי האבען געשלאכט צו איהם
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל	דיזע זיינען דיינע געטער, ישראל,
אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ	וועלכע האבען דיר [5]אויפ־געבראכט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:	פון דאס לאנד מצרים.
9. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
רָאִיתִי אֶת הָעָם הַזֶּה	איך האב געזעהן דיזעס פאלק,
וְהִנֵּה	און זעה,
עַם קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא:	עס איז א הארט־נעקיגעס פאלק.
10. וְעַתָּה הַנִּיחָה לִּי	10. און יעצט, לאז מיר,
וְיִחַר־אַפִּי בָהֶם	און זאל מיין צארן ברענען אויף זיי,
וַאֲכַלֵּם	און איך וועל זיי פערניכטען,
וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ	און איך וועל דיר מאכען
לְגוֹי גָּדוֹל:	פיר א גרויסע נאציאן.
11. וַיְחַל מֹשֶׁה	11. און משה האט געבעטען
אֶת פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו	פאר דעם עוויגען, זיין גאט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
לָמָה יְהוָה	ווארום, עוויגער,
יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ	זאל דיין צארן ברענען אויף דיין פאלק,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ	וואס דו האסט ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאנד מצרים,
בְּכֹחַ גָּדוֹל	מיט א גרויסע קראפט
וּבְיָד חֲזָקָה:	און מיט א שטארקע האנד.

1) רייסט אראב. 2) איינגעבונדען. 3) פורעם; מייסעל, גריפעל; טוך. 4) שפיעלען. 5) ארויס=געפיהרט.

12. לָמָּה	12. וואַרום
יֹאמְרוּ מִצְרַיִם	זאָלען די מצרים זאָגען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
בְּרָעָה	[1]מיט אַ שלעכטע (אַבזיכט)
הוֹצִיאָם	האט ער זיי אַרויס־געפיהרט
לַהֲרֹג אֹתָם בֶּהָרִים	אום זיי צו־דערשלאָגען אויף די בערג,
וּלְכַלֹּתָם	און זיי צו פערניכטען
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה	פון די פלעכע פון דער ערד?
שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ	קעהר צוריק פון דיין [2]גרים־צאָרן,
וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה	און [3]בערייע אויף די שלעכטעס
לְעַמֶּךָ :	געגען דיין פאָלק.
13. זְכֹר לְאַבְרָהָם	13. געדיינק אָן אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל	אָן יצחק און אָן ישראל,
עֲבָדֶיךָ	דיינע קנעכט,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם	וואס דו האסט געשוואָרען צו זיי
בָּךְ	ביי דיר,
וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם	און דו האסט גערעדט צו זיי:
אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲכֶם	איך וועל מעהרען אייער זאַמען
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם	ווי די שטערן פון׳ם הימעל,
וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת	און דיזע גאַנצע לאַנד,
אֲשֶׁר אָמַרְתִּי	וואס איך האב געזאָגט,
אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם	וועל איך געבען צו אייער זאַמען,
וְנָחֲלוּ לְעֹלָם :	און זיי וועלען (עס) [4]ערבען אויף עוויג.
14. וַיִּנָּחֶם יְהוָה	14. און דער עוויגער האט בערייעט
עַל־הָרָעָה	אויף די שלעכטעס,
אֲשֶׁר דִּבֶּר	וואס ער האט גערעדט,
לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ :	צו טהאָן צו זיין פאָלק.
15. וַיִּפֶן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה	15. און משה האט זיך געווענדעט און איז אַרונטער־געגאַנגען
מִן הָהָר	פון דעם באַרג,
וּשְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת	און די צוויי טאָוולען פון דאס צייגניס
בְּיָדוֹ	(זיינען געווען) אין זיין האַנד
לֻחֹת	טאָוולען,
כְּתֻבִים	בעשריבען
מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם	פון זייערע ביידע זייטען,
מִזֶּה וּמִזֶּה	פון דיזער (זייט) און פון דיזער (זייט)

הֵם כְּתֻבִים :	זיינען זיי געווען בעשריבען
16. וְהַלֻּחֹת	16. און די טאָוולען
מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה	זיינען געווען גאָטעס ווערק
וְהַמִּכְתָּב	און די שריפט
מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא	איז געווען גאָטעס שריפט,
חָרוּת עַל־הַלֻּחֹת :	אויס־געקריצט אויף די טאָוולען.
17. וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ	17. און יהושע האט געהערט
אֶת־קוֹל הָעָם	די שטימע פון׳ם פאָלק
בְּרֵעֹה ברעו ק׳	אין זיין שאַרען,
וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה	און ער האט געזאָגט צו משה:
קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחֲנֶה	אַ קריגס־[6]שטימע איז אים לאַגער.
18. וַיֹּאמֶר	18. און ער האט געזאָגט:
אֵין קוֹל	עס איז ניט אַ שטימע
עֲנוֹת גְּבוּרָה	פון אַ געשריי פון [7]זיג,
וְאֵין קוֹל	און עס איז ניט אַ שטימע
עֲנוֹת חֲלוּשָׁה	פון אַ געשריי פון אַ נידער־לאַגע,[8]
קוֹל עַנּוֹת	אַ שטימע פון [9]זינגען
אָנֹכִי שֹׁמֵעַ :	הער איך.
19. וַיְהִי	19. און עס איז געווען,
כַּאֲשֶׁר קָרַב	ווי ער האט זיך דערנעהנ־טערט
אֶל־הַמַּחֲנֶה	צום לאַגער,
וַיַּרְא אֶת־הָעֵגֶל	און ער האט געזעהן די קאַלב
וּמְחֹלֹת	און (די) טענץ,
וַיִּחַר־אַף מֹשֶׁה	דאַן האט משה׳ס צאָרן געברענט,
וַיַּשְׁלֵךְ מִיָּדָו מידיו ק׳	און ער האט אַרויס־געוואָרפען פון זיינע הענד
אֶת־הַלֻּחֹת	די טאָוולען,
וַיְשַׁבֵּר אֹתָם	און ער האט זיי צובראָכען
תַּחַת הָהָר :	אונטער דעם באַרג.
20. וַיִּקַּח אֶת־הָעֵגֶל	20. און ער האט גענומען די קאַלב,
אֲשֶׁר עָשׂוּ	וועלכע זיי האבען געמאַכט
וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ	און ער האט (עס) פער־ברענט אים פייער,
וַיִּטְחַן עַד אֲשֶׁר־דָּק	און ער האט (עס) צומאָלען ביז (עס איז געוואָרען) דין,
וַיִּזֶר עַל־פְּנֵי הַמַּיִם	און ער האט עס פערשפּרייט אויף די פלעכע פונם וואַסער
וַיַּשְׁקְ	און ער האט אָנגעטרונקען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :	די קינדער ישראל.
21. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	21. און משה האט געזאָגט

1) צום אונגליק. 2) ברענענדען צאָרן. 3) האב חרטה. 4) בעזיצען. 5) לאַרמען, יובצען. 6) געשריי. 7) שטאַרקייט. 8) זעה 17, 13, בעמערקונג 5. 9) שטאַרקען געשריי.

אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
מֶה־עָשָׂה לְךָ	וואס האט דיר געטאָן
הָעָם הַזֶּה	דיזעס פאָלק,
כִּי־הֵבֵאתָ עָלָיו	דאס דו האסט געבראַכט אויף איהם
חֲטָאָה גְדֹלָה׃	א גרויסע זינד?
22. וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן	22. און אהרן האט געזאָגט:
אַל־יִחַר אַף אֲדֹנִי	זאל דאך ניט ברענגען מיין העררן'ס צאָרן!
אַתָּה יָדַעְתָּ	דו ווייסט (דאך)
אֶת־הָעָם	דאס פאָלק,
כִּי בְרָע הוּא׃	דאס עס איז [1]שלעכט.
23. וַיֹּאמְרוּ לִי	23. און זיי האבען געזאָגט צו מיר:
עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים	מאַך אונז געטער,
אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ	וועלכע זאָלען גיין פאר אונז,
כִּי־זֶה ׀ מֹשֶׁה הָאִישׁ	דען דיזער מאַן משה,
אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ	וועלכער האט אונז אויפ־געבראַכט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאַנד מצרים,
לֹא יָדַעְנוּ	ווייסען מיר ניט
מֶה־הָיָה לוֹ׃	וואס איהם איז געשעהן.
24. וָאֹמַר לָהֶם	24. און איך האב געזאָגט צו זיי:
לְמִי זָהָב	ווער האט גאָלד?
הִתְפָּרָקוּ	האבען זיי (עס) אראָב־געגומען,
וַיִּתְּנוּ־לִי	און זיי האבען (עס) געגעבען צו מיר,
וָאַשְׁלִכֵהוּ בָאֵשׁ	און איך האב עס געוואָרפען אים פייער,
וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה׃	און עס איז ארויס־געגאנגען דיזע קאַלב.
25. וַיַּרְא מֹשֶׁה	25. און משה האט געזעהן
אֶת־הָעָם	דאס פאלק
כִּי פָרֻעַ הוּא	דאס עס איז [2]צולאָזען,
כִּי־פְרָעֹה אַהֲרֹן	דען אהרן האט עס [2]צולאָזען געמאַכט
לְשִׁמְצָה בְּקָמֵיהֶם׃	צו שאַנדע צווישען זייערע פיינדע.
26. וַיַּעֲמֹד מֹשֶׁה	26. און משה האט זיך געשטעלט
בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה	אין דעם טויער פון דעם לאַגער
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
מִי לַיהוָה	ווער (עס איז) פיר דעם עוויגען,
אֵלָי	(דער זאל קומען) צו מיר!
וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו	און עס האבען זיך פערזאַמעלט צו איהם
כָּל־בְּנֵי לֵוִי׃	אלע קינדער פון לוי.

27. וַיֹּאמֶר לָהֶם	27. און ער האט געזאָגט צו זיי:
כֹּה־אָמַר יְהוָה	אזוי האט געזאָגט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	דער גאָט פון ישראל:
שִׂימוּ אִישׁ־חַרְבּוֹ	טהוט אָן יעדער זיין שווערט
עַל־יְרֵכוֹ	אויף זיין היפטע,
עִבְרוּ וָשׁוּבוּ	גייט הין און צוריק
מִשַּׁעַר לָשַׁעַר	פון טויער צו טויער
בַּמַּחֲנֶה	אים לאַגער,
וְהִרְגוּ	און דערשלאָגט
אִישׁ־אֶת־אָחִיו	יעדער זיין ברודער
וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ	און יעדער זיין פריינד
וְאִישׁ אֶת־קְרֹבוֹ׃	און יעדער זיין פערוואַנדטען.
28. וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־לֵוִי	28. און די קינדער פון לוי האבען געטאָן
כִּדְבַר מֹשֶׁה	ווי משה'ס ווארט,
וַיִּפֹּל מִן־הָעָם	און עס זיינען געפאַלען פון דעם פאָלק
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאָג
כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ׃	ביי דריי טויזענד מאַן.
29. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	29. און משה האט געזאָגט:
מִלְאוּ יֶדְכֶם הַיּוֹם	פילט אייער האַנד הייטע
לַיהוָה	צום עוויגען,[3]
כִּי אִישׁ בִּבְנוֹ	דען יעדער (איז געווען) געגען זיין זוהן
וּבְאָחִיו	און געגען זיין ברודער,
וְלָתֵת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם	דאס ער זאל אייך געבען הייטע
בְּרָכָה׃	א זעגען.
30. וַיְהִי מִמָּחֳרָת	30. און עס איז געווען אויף מאָרגען,
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	דאן האט משה געזאָגט
אֶל־הָעָם	צום פאלק:
אַתֶּם חֲטָאתֶם	איהר האט געזינדיגט
חֲטָאָה גְדֹלָה	א גרויסע זינד,
וְעַתָּה אֶעֱלֶה אֶל־יְיָ	און יעצט וועל איך אויף־גיין צום עוויגען,
אוּלַי אֲכַפְּרָה	פיללייכט וועל איך [4]פערזעהנען
בְּעַד חַטַּאתְכֶם׃	פיר אייער זינד.
31. וַיָּשָׁב מֹשֶׁה	31. און משה האט זיך צוריק געקערט
אֶל־יְהוָה	צום עוויגען,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאָגט:
אָנָּא חָטָא הָעָם הַזֶּה	אך! דיזעס פאלק האט געזינדיגט

1) אין שלעכטער (ביגונג), 2) ציגעללאָז; 3) זעה רש"י, 4) פערגעבונג אויס־ווירקען.

חֲטָאָה גְדֹלָה	א גרויסע זינד,
וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם	און זיי האבען זיך געמאכט
אֱלֹהֵי זָהָב׃	געטער פון גאלד.
32. וְעַתָּה	32. און יעצט,
אִם־תִּשָּׂא חַטָּאתָם	וועסט'ו פערצייהען זייער זינד?
וְאִם־אַיִן	און אויב ניט,
מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ	מעק מיר דאך אויס פון דיין בוך,
אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ׃	וועלכען דו האסט געשריבען.
33 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	33. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
מִי אֲשֶׁר חָטָא־לִי	ווער עס האט געזינדיגט צו מיר,
אֶמְחֶנּוּ מִסִּפְרִי׃	וועל איך איהם אויס-מעקען פון מיין בוך.
34. וְעַתָּה	34. און יעצט,
לֵךְ ׀ נְחֵה אֶת־הָעָם	גיי, פיהר דאס פאלק,
אֶל אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ	וואוהין איך האב גערעט צו דיר;
הִנֵּה	זעה,
מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ	מיין ענגעל וועט גיין פאר דיר,
וּבְיוֹם פָּקְדִי	און אין דעם טאג פון מיין דערמאהנען,[1]
וּפָקַדְתִּי עֲלֵהֶם	דאן וועל איך זיי דערמאהנען[1]
חַטָּאתָם׃	זייער זינד.
35. וַיִּגֹּף יְהוָה	35. און דער עוויגער האט געפלאגט
אֶת־הָעָם	דאס פאלק
עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ	וויל זיי האבען געמאכט
אֶת־הָעֵגֶל	די קאלב,
אֲשֶׁר עָשָׂה אַהֲרֹן׃	וועלכע אהרן האט פערפערטיגט.
Cap. XXXIII.	לג
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה:
לֵךְ עֲלֵה מִזֶּה	גיי, גיי־אויף פון היר,
אַתָּה וְהָעָם	דו און דאס פאלק,
אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ	וואס דו האסט אויפ־געבראכט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דאס לאנד מצרים,
אֶל־הָאָרֶץ	צו דאס לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשווארען
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו יצחק און צו יעקב,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לְזַרְעֲךָ אֶתְּנֶנָּה׃	צו דיינע קינדער וועל איך איהר געבען.

2. וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ	2. און איך וועל שיקען פאר דיר
מַלְאָךְ	איין ענגעל,
וְגֵרַשְׁתִּי אֶת־הַכְּנַעֲנִי	און איך וועל פערטרייבען דעם כנעני,
הָאֱמֹרִי	דעם אמורי
וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי	און דעם חתי און דעם פרזי
הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃	דעם חוי און דעם יבוסי.
3. אֶל־אֶרֶץ	3. צו א לאנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג,
כִּי לֹא אֶעֱלֶה	דען איך וועל ניט אויפגיין
בְּקִרְבְּךָ	צווישען דיר,
כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף אַתָּה	דען דו ביסט א הארט-נעקיגעס פאלק,
פֶּן־אֲכֶלְךָ בַּדָּרֶךְ׃	דאמיט איך זאל דיר ניט פערצעהרען אויפ'ן וועג.
4. וַיִּשְׁמַע הָעָם	4. ווען דאס פאלק האט געהערט
אֶת־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה	דיזע שלעכטע זאך,
וַיִּתְאַבָּלוּ	דאן האבען זיי געטרויערט,
וְלֹא־שָׁתוּ אִישׁ עֶדְיוֹ	און קיין מאן האט ניט אנגעטאן זיין צירונג
עָלָיו׃	אויף איהם.
5 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	5. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
אֱמֹר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	זאג צו די קינדער ישראל:
אַתֶּם עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף	איהר זייט א הארט-נעקיגעס פאלק,
רֶגַע אֶחָד	איין אויגענ־בליק
אֶעֱלֶה בְקִרְבְּךָ	(ווען) איך זאל אויפגיין צווישען דיר,
וְכִלִּיתִיךָ	דאן וועל איך דיר פערניכטען;
וְעַתָּה	און יעצט,
הוֹרֵד עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ	נעהם אראב דיין צירונג פון דיר,
וְאֵדְעָה	און איך וועל וויסען
מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃	וואס איך זאל טהאן צו דיר.
6. וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	6. און די קינדער ישראל האבען זיך אויסגעטאן
אֶת־עֶדְיָם	זייער צירונג
מֵהַר חוֹרֵב׃	פון דעם בארג חורב אן.[3]
7. וּמֹשֶׁה יִקַּח	7. און משה פלעגט נעהמען
אֶת־הָאֹהֶל	דעם געצעלט,[4]
וְנָטָה־לוֹ	און ער פלעגט איהם אויפ־שטעלען
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסען דעם לאגער,

1) בעשטראפען. 2) זיך. 3) ד. ה. פון דער צייט אן, וואס זיי האבען געריזט פון דעם בארג חורב. 4) ד. ה. זיין אייגענעם געצעלט.

הַרְחֵק מִן־הַמַּחֲנֶה	ווייט פון דעם לאַגער.
וְקָרָא לוֹ	און ער האט איהם גערופען
אֹהֶל מוֹעֵד	פערזאַמלונגס־געצעלט;
וְהָיָה	און עס איז געוועזן,
כָּל־מְבַקֵּשׁ יְהוָֹה	יעדער, וואס האט געזוכט דעם עוויגען,
יֵצֵא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	פלעגט אַרויס־גיין צום פערזאַמלונגס־געצעלט,
אֲשֶׁר מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:	וועלכער איז געוועזן אויסען דעם לאַגער.
8. וְהָיָה	8. און עס איז געוועזן,
כְּצֵאת מֹשֶׁה	ווי משה פלעגט אַרויס־גיין
אֶל־הָאֹהֶל	צום געצעלט,
יָקוּמוּ כָּל־הָעָם	פלעגט דאס גאַנצע פאָלק אויפשטיין,
וְנִצְּבוּ	און זיי פלעגען זיך שטעלען
אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ	יעדער (ביים) איינגאַנג פון זיין געצעלט,
וְהִבִּיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה	און זיי פלעגען קוקען נאָך משה
עַד־בֹּאוֹ	ביז ער פלעגט אַריינקומען
הָאֹהֱלָה:	אין דעם געצעלט.
9. וְהָיָה	9. און עס איז געוועזן,
כְּבֹא מֹשֶׁה	ווי משה פלעגט אַריינקומען
הָאֹהֱלָה	אין דעם געצעלט,
יֵרֵד עַמּוּד הֶעָנָן	פלעגט דער וואָלקען־זייל זיך אראָבלאָזען,
וְעָמַד	און ער פלעגט זיך שטעלען
פֶּתַח הָאֹהֶל	(ביים) איינגאַנג פון דעם געצעלט,
וְדִבֶּר עִם־מֹשֶׁה:	און ער פלעגט ריידען מיט משה.
10. וְרָאָה כָל־הָעָם	10. און (ווען) דאס גאַנצע פאָלק פלעגט זעהן
אֶת־עַמּוּד הֶעָנָן	דעם וואָלקען־זייל
עֹמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל	שטעהענדיג (ביין) איינגאַנג פון דעם געצעלט,
וְקָם כָּל־הָעָם	דאַן פלעגט דאס גאַנצע פאָלק אויפשטיין,
וְהִשְׁתַּחֲווּ	און זיי פלעגען זיך בוקען
אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ:	יעדער (ביים) איינגאַנג פון זיין געצעלט.
11. וְדִבֶּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער פלעגט ריידען צו משה
פָּנִים אֶל־פָּנִים	געזיכט צו געזיכט,
כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ	ווי אַ מאַן רעדט
אֶל־רֵעֵהוּ	צו זיין פריינד,
וְשָׁב אֶל־הַמַּחֲנֶה	דאַן פלעגט ער זיך צוריק־קעהרען צום לאַגער,
וּמְשָׁרְתוֹ	אבער זיין דינער,
יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן	יהושע, דער זוהן פון נון,

נַעַר	(וועלכער וואַר) אַ יונגע,
לֹא יָמִישׁ	פלעגט ניט אָבטרעטען
מִתּוֹךְ הָאֹהֶל:	פון דעם געצעלט.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
12. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְיָ	12. און משה האט געזאגט צום עוויגען:
רְאֵה אַתָּה אֹמֵר אֵלַי	זעה, דו זאָגסט צו מיר:
הַעַל אֶת־הָעָם הַזֶּה	ברייננ אויף דיזעס פאָלק,
וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתַּנִי	אבער דו האסט מיר ניט געלאָזען וויסען
אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח	וועמען דו וועסט שיקען
עִמִּי	מיט מיר,
וְאַתָּה אָמַרְתָּ	און דו האסט(דאָך)געזאגט:
יְדַעְתִּיךָ בְשֵׁם	איך האב דיך ערקענט מיט'ן נאמען,
וְגַם־מָצָאתָ חֵן	און דו האסט אויך געפונען גונסט
בְּעֵינָי:	אין מיינע אויגען.
13. וְעַתָּה	13. און יעצט,
אִם־נָא מָצָאתִי חֵן	אויב איך האב געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
הוֹדִעֵנִי נָא	לאָז מיר דאָך וויסען
אֶת־דְּרָכֶךָ	דיין וועג,[1]
וְאֵדָעֲךָ	דאס איך זאל דיך וויסען,
לְמַעַן אֶמְצָא־חֵן	אום איך זאל געפינען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען;
וּרְאֵה	און זעה,
כִּי עַמְּךָ הַגּוֹי הַזֶּה:	דאס דיין פאָלק איז דיזע נאַציאָן.
14. וַיֹּאמַר	14. און ער האט געזאגט:
פָּנַי יֵלֵכוּ	[2]מיין [3]געזיכט וועט גיין,
וַהֲנִחֹתִי לָךְ:	אום איך זאל דיר בערוהיגען.[2]
15. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	15. און ער האט געזאגט צו איהם:
אִם־אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים	אויב דיין [3]געזיכט גייט ניט,
אַל־תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה:	זאָלסט'ו אונז ניט אויפ־ברייננען פון היר,
16. וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא	16. דען דורך וואס אַלזאָ וועט בעוואוסט ווערען,
כִּי־מָצָאתִי חֵן	דאס איך האב געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
אֲנִי וְעַמֶּךָ	איך און דיין פאָלק?
הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ	איז עס ניט דאַמיט, וואס דו וועסט גיין מיט אונז,
וְנִפְלֵינוּ	און מיר וועללן אַבגע־זאָנדערט זיין,

1) ד. ה. דיין אויפ־פיהרונג מיט דער וועלט. 2) אָד. פראַגענד: ווען מיין געזיכט וועט גיין מיט דיר, וועל איך דיר בערוהיגען? משה'ס ווערטער נאכדעם און גאטעס ווערטער: גם את הדבר הזה וכו׳ פערלאַנגען עס. 3) גאט זעלבסט

אֲנִי וְעַמֶּךָ	איך און דיין פאָלק,
מִכָּל־הָעָם	פון יעדען פאָלק,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה	וואס איז אויף די פלעכע פון דער ערד.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
17. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	17. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
גַּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	אויך דיזע זאך,
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ	וועלכע דו האסט גערעט,
אֶעֱשֶׂה	וועל איך טהאָן,
כִּי־מָצָאתָ חֵן	דען דו האָסט געפונען גונסט
בְּעֵינַי	אין מיינע אויגען,
וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם :	און איך האב דיר ערקענט מיט'ן נאמען.
18. וַיֹּאמַר	18. און ער האט געזאגט:
הַרְאֵנִי נָא	וויז מיר דאך
אֶת־כְּבֹדֶךָ :	דיין הערליכקייט.
19. וַיֹּאמֶר	19. און ער האט געזאגט:
אֲנִי אַעֲבִיר	איך וועל פאַרביי־פיהרען
כָּל־טוּבִי	אַלע מיינע גוטעס
עַל־פָּנֶיךָ	פאר דיין געזיכט,
וְקָרָאתִי בְשֵׁם יְהוָה	און איך וועל אויסרופען דעם נאמען פון דעם עוויגען[1]
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וְחַנֹּתִי	[2]און איך וועל בעגנעדיגען
אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן	דעם, וואס איך דאַרף בעגנעדיגען,
וְרִחַמְתִּי	[3]און איך וועל ערבאַרמען
אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם :	דעם, וואס איך דאַרף ער־באַרמען.
20. וַיֹּאמֶר	20. און ער האט געזאגט:
לֹא תוּכַל לִרְאֹת	דו קענסט ניט זעהן
אֶת־פָּנָי	מיין געזיכט,
כִּי לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם	דען אַ מענש קען מיר ניט זעהן,
וָחָי :	און ער זאל לעבען בלייבען.
21. וַיֹּאמֶר יְהוָה	21. און דער עוויגער האט געזאגט:
הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי	היר איז איין אָרט ביי מיר,
וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר :	און דו זאלסט זיך שטעלען אויף דעם פעלזען.
22. וְהָיָה	22. און עס וועט זיין,
בַּעֲבֹר כְּבֹדִי	ווען מיין הערליכקייט וועט פאַרבייגיין,
וְשַׂמְתִּיךָ	דאַן וועל איך דיר שטעלען
בְּנִקְרַת הַצּוּר	אין דעם שפּאַלט פון דעם פעלזען,
וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ	און איך וועל דעקען מיין האַנד איבער דיר,
עַד־עָבְרִי :	ביז איך וועל פאַרביי־גיין.
23. וַהֲסִרֹתִי אֶת כַּפִּי	23. דאַן וועל איך אַראָב־נעהמען מיין האַנד,
וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרָי	און דו וועסט מיך זעהן פון הינטען,
וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ :	אבער מיין געזיכט וועט ניט געזעהן ווערען.

CAP. XXXIV. לד

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
פְּסָל־לְךָ	האַק דיר אויס
שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים	צוויי טאָוולען פון שטיין
כָּרִאשֹׁנִים	ווי די ערשטע,
וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת	און איך וועל שרייבען אויף די טאָוולען
אֶת־הַדְּבָרִים	די ווערטער,
אֲשֶׁר הָיוּ	וועלכע זיינען געווען
עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים	אויף די ערשטע טאָוולען,
אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ :	וועלכע דו האסט צובראָכען
2. וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר	2. און זיי בערייט צום מאָרגען,
וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר	און דו זאלסט אַרויף־גיין דעם־מאָרגענס
אֶל־הַר סִינַי	צום באַרג סיני,
וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם	און דו זאלסט זיך שטעלען פאר מיר דאָרט
עַל־רֹאשׁ הָהָר :	אויף דעם שפּיטץ פון'ם באַרג.
3. וְאִישׁ	3. און קיין מאַן
לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ	זאל ניט אַרויף־גיין מיט דיר,
וְגַם־אִישׁ אַל־יֵרָא	און אויך קיין מענש זאל געזעהן ווערען
בְּכָל־הָהָר	אויף דעם גאַנצען באַרג,
גַּם־הַצֹּאן וְהַבָּקָר	אויך די שאָף און די רינדער
אַל־יִרְעוּ	זאלען זיך ניט פיטערן
אֶל־מוּל הָהָר הַהוּא :	געגען יענעם באַרג.
4. וַיִּפְסֹל	4. און ער האט אויס־געהאַקט
שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים	צוויי טאָוולען פון שטיין
כָּרִאשֹׁנִים	ווי די ערשטע,
וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה	און משה איז אויפ־געשטאַנען
בַבֹּקֶר	דעם־מאָרגענס,
וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי	און ער איז אַרויף־געגאַנגען צום בארג סיני,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ	ווי דער עוויגער האט איהם בעפוילען,
וַיִּקַּח בְּיָדוֹ	און ער האט גענומען אין זיין האַנד

1) אָדער: און איך וועל אויסרופען ביים נאמען: „דער עוויגער איז פאר דיר". 2) אדער: און ווי איך בעגנעדיג.
3) אדער: און ווי איך ערבאַרעם. 4) פעלזען־קלופט.

שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים׃	צוויי טאָוולען פון שטיין.
5. וַיֵּרֶד יְהוָה	5. און דער עוויגער איז אַרונטער־געקומען
בֶּעָנָן	אים וואָלקען,
וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם	און ער האט זיך געשטעלט ביי איהם דארט,
וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה׃	און ער האט גערופען אין דעם עוויגענס נאמען.
6. וַיַּעֲבֹר יְהוָה	6. און דער עוויגער איז פאַרביי־געגאַנגען
עַל־פָּנָיו	פאַר זיין געזיכט,
וַיִּקְרָא	און ער האט אויסגערופען:
יְהוָה ׀ יְהוָה	עוויגער, עוויגער,
אֵל רַחוּם וְחַנּוּן	בּאַרעמ־הערציגער און גנעדיגער גאָט,
אֶרֶךְ אַפַּיִם	לאַנג־מיטהיג,
וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת׃	און גרויס (אין) גנאַדע און וואַהרהייט.
7. נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים	7. (ער) [1]היט גנאַדע פיר טויזענדער,
נֹשֵׂא עָוֺן וָפֶשַׁע	(ער) פערצייהט זינד און פערברעכען
וְחַטָּאָה	און שולד,
וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה	אבער ער לאָזט ניט אונבעשטראָפט,
פֹּקֵד ׀ עֲוֺן אָבוֹת	(ער) [2]דערמאָנט די זינד פון עלטערן
עַל־בָּנִים	אויף קינדער,
וְעַל־בְּנֵי בָנִים	און אויף קינדס קינדער
עַל־שִׁלֵּשִׁים	אויף דעם דריטען (געשלעכט)
וְעַל־רִבֵּעִים׃	און אויף דעם פירטען (געשלעכט).
8. וַיְמַהֵר מֹשֶׁה	8. און משה האט געאַיילט,
וַיִּקֹּד אַרְצָה	און ער האט זיך [3]געקניט צו דער ערד,
וַיִּשְׁתָּחוּ׃	און ער האט זיך געבוקט.
9. וַיֹּאמֶר	9. און ער האט געזאגט:
אִם־נָא מָצָאתִי חֵן	אויב איך האב געפונען גונסט
בְעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
אֲדֹנָי	מיין הערר,
יֵלֶךְ־נָא אֲדֹנָי	זאל דאך מיין הערר גיין
בְּקִרְבֵּנוּ	צווישען אונז,
כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא	דען עס איז אַ האַרט־נעקיגעס פאָלק;
וְסָלַחְתָּ	[4]און דו זאלסט פערגעבען
לַעֲוֺנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ	[צו]אונזער זינד און [צו] אונזער שולד,
וּנְחַלְתָּנוּ׃	און דו זאלסט אונז אַלס אייגענטהום צונעמען.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
10. וַיֹּאמֶר	10. און ער האט געזאגט:

הִנֵּה	זעה,
אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית	איך שליס אַ בונד;
נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ	פאַר דיין גאַנצע פאָלק
אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת	וועל איך טהאָן וואונדער,
אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ	וועלכע זיינען ניט בעשאַפען געוואָרען,
בְכָל־הָאָרֶץ	אויף דער גאַנצער ערד
וּבְכָל־הַגּוֹיִם	און ביי אַלע פעלקער,
וְרָאָה כָל־הָעָם	און עס זאל זעהן דאס גאַנצע פאָלק,
אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ	וואס דו ביסט צווישען איהם,
אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה	דעם עוויגענס ווערק,
כִּי־נוֹרָא הוּא	דאס עס איז פורכטבאַר,
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה	וואס איך טהוא
עִמָּךְ׃	מיט דיר.
11. שְׁמָר־לְךָ	11. היט [דיר],
אֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וואס איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
הִנְנִי גֹרֵשׁ מִפָּנֶיךָ	זעה איך פערטרייב פאר דיר
אֶת־הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי	דעם אמורי און דעם כנעני
וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי	און דעם חתי און דעם פריזי
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃	און דעם חוי און דעם יבוסי.
12. הִשָּׁמֶר לְךָ	12. היט דיר.
פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית	דאס דו זאלסט ניט שליסען אַ בונד
לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ	מיט דעם בעוואָהנער פון די לאַנד,
אֲשֶׁר אַתָּה בָּא עָלֶיהָ	וואס דו קומסט [5]צו איהר,
פֶּן־יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ	אום ער זאל ניט זיין פיר אַ פאַל־שטריק
בְּקִרְבֶּךָ׃	צווישען דיר.
13. כִּי אֶת־מִזְבְּחֹתָם	13. זאָנדערן זייערע אַלטאַרען
תִּתֹּצוּן	זאלט איהר [6]צושטויסען,
וְאֶת־מַצֵּבֹתָם	און זייערע שטאַנד־זיילען
תְּשַׁבֵּרוּן	זאָלט איהר צוברעכען,
וְאֶת־אֲשֵׁרָיו	און זיינע [7]לינדען־בוימער
תִּכְרֹתוּן׃	זאלט איהר אויס־שניידען.
14. כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה	14. דען דו זאלסט זיך ניט בוקען
לְאֵל אַחֵר	צו איין אַנדער גאָט,
כִּי יְהוָה	דען דער עוויגער,
קַנָּא שְׁמוֹ	אייפערער איז זיין נאמען,

1) פערוואַהרט, בעהאַלט 2) בעשטראָפט. 3) פערנייגט. 4) אדער: דו אבער וועסט פערגעבען א. ז. וו.
5) אויף. 6) צופיצלען, צושטערן. 7) געטצען־וועלדער.

אֵל קַנָּא הוּא :	ער איז איין אייפריגער גאָט.
15. פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית	15. [1](היט דיר) דאס דו זאלסט ניט שליסען אַ בונד
לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ	מיט דעם בעוואָהנער פון דאס לאַנד,
וְזָנוּ	(דען) ווען זיי וועלען [2]אָב־קעהרען
אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם	נאך זייערע געטער,
וְזָבְחוּ לֵאלֹהֵיהֶם	און זיי וועלען שלאַכטען צו זייערע געטער,
וְקָרָא לְךָ	דאַן וועט ער דיר רופען,
וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ :	און דו וועסט עסען פון זיין שלאַכטונג.
16. וְלָקַחְתָּ מִבְּנֹתָיו	16. און דו וועסט נעהמען פון זיינע טעכטער
לְבָנֶיךָ	פיר דיינע זיהן,
וְזָנוּ בְנֹתָיו	און זיינע טעכטער וועלען [2]אָבקעהרען
אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן	נאך זייערע געטער,
וְהִזְנוּ אֶת בָּנֶיךָ	און זיי וועלען מאַכען [2]אָבקעהרען דיינע זיהן
אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן :	נאך זייערע געטער.
17. אֱלֹהֵי מַסֵּכָה	17. געגאָסענע געטער
לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ :	זאָלסט'ו דיר ניט מאַכען.
18. אֶת־חַג הַמַּצּוֹת	18. דעם פייער-טאָג פון די אונגעזייערטע קוכענס
תִּשְׁמֹר	זאלסט'ו היטען;
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
תֹּאכַל מַצּוֹת	זאלסט'ו עסען אונגעזייערטע קוכענס,
אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ	[3]וואס איך האב דיר בעפוילען,
לְמוֹעֵד	צו די בעשטימטע צייט
חֹדֶשׁ הָאָבִיב	פון דעם [4]זאַנגען-מאָנאט,
כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב	דען אין דעם [4]זאַנגען־מאָנאַט
יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם :	ביסט'ו ארויס-געגאַנגען פון מצרים.
19. כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם	19. יעדעס, וואס עפענט די מוטער-לייב[5]
לִי	(געהערט) צו מיר,
וְכָל־מִקְנְךָ	און אַלע דיינע פיה,
תִּזָּכָר	(וועלכעס) וועט געבאָרען ווערען מענליך,
פֶּטֶר שׁוֹר וָשֶׂה :	דער ערסט-געבאָרענער פון איין אָקס אדער א [6]לאַם.
20. וּפֶטֶר חֲמוֹר	20. און דעם ערסט־געבאָרנעם פון איין אייזעל
תִּפְדֶּה בְשֶׂה	זאלסט'ו אויס־לייזען מיט אַ [6]לאַם,
וְאִם־לֹא תִפְדֶּה	און אויב דו ווילסט (איהם) ניט אויסלייזען,
וַעֲרַפְתּוֹ	דאַן זאלסט'ו איהם ברעכען דעם [7]געניק.
כֹּל בְּכוֹר בָּנֶיךָ	יעדען ערסט-געבאָרענעם פון דיינע זיהן
תִּפְדֶּה	זאלסט'ו אויס־לייזען,
וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם :	און מען זאל [8]זיך ניט ווייזען (פאר) מיין געזיכט ליידיג.
21. שֵׁשֶׁת יָמִים	21. זעקס טעג
תַּעֲבֹד	זאלסט'ו אַרבייטען,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אבער אויף דעם זיבענטען טאָג
תִּשְׁבֹּת	זאלסט'ו רוהען,
בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר	אין אַקער-צייט און אין שניט צייט
תִּשְׁבֹּת :	זאלסט'ו רוהען.
22. וְחַג שָׁבֻעֹת	22. און (דעם) וואָכען־פייער-טאָג
תַּעֲשֶׂה לְךָ	זאלסט'ו דיר מאַכען
בִּכּוּרֵי קְצִיר חִטִּים	(ביי) די ערסטלינגען פון ווייטין-שניט,
וְחַג הָאָסִיף	און דעם פייער־טאָג פון איינזאַמלונג
תְּקוּפַת הַשָּׁנָה :	(ביים) אומלויף פון'ם יאָהר.
23. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים	23. דריי מאָל
בַּשָּׁנָה	אים יאהר
יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ	זאל געזעהן ווערען יעדער פון דיינע מאַנס-פערזאָנען
אֶת־פְּנֵי הָאָדֹן יְהוָה	פאר דעם געזיכט פון דעם העררן עוויגען,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל :	דעם גאָט פון ישראל.
24. כִּי־אוֹרִישׁ גּוֹיִם	24. דען איך וועל פער־טרייבען פעלקער
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר,
וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלֶךָ	און איך וועל אויס-בּרייטען דיין גרענעץ,
וְלֹא־יַחְמֹד אִישׁ	און קיין מאַן וועט ניט געלוסטען
אֶת־אַרְצְךָ	דיין לאַנד,
בַּעֲלֹתְךָ	ווען דו וועסט אויף־גיין
לֵרָאוֹת	[9]זיך צו ווייזען
אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם געזיכט פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים	דריי מאָל
בַּשָּׁנָה :	אים יאָהר.
25. לֹא־תִשְׁחַט	25. דו זאלסט ניט שלאַכטען
עַל־חָמֵץ	ביי געזייערטעס
דַּם־זִבְחִי	דאס בלוט פון מיין [10]שלאַכטונג,
וְלֹא־יָלִין	און עס זאל ניט איבער־נעכטיגען
לַבֹּקֶר	ביז צום מאָרגען
זֶבַח חַג הַפָּסַח :	די שלאַכטונג פון דעם פייער טאָג פסח.
26. רֵאשִׁית	26. די ערסטע
בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ	פון די ערסטלינגען פון דיין לאַנד
תָּבִיא	זאלסט'ו ברייגען

1) זעה פ' 12. 2) נאַכבוהלען 3) ווי. 4) ד. ה. ניסן, ווען די זאַנגען ווערען צייטיג אין ארץ ישראל. 5) ד. ה. איין ערסט־געבאָרענער זכר. 6) שאָף. 7) נאַקען. 8) ערשיינען. 9) צו ערשיינען. 10) פסח־אָפּפער.

בֵּית יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	(אין) די הויז פון דעם עוויגען דיין גאָט,
לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי	דו זאלסט ניט קאָכען א בעקיל
בַּחֲלֵב אִמּוֹ׃	אין די מילך פון זיין מוטער.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
27 וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	27. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
כְּתָב־לְךָ	שרייב דיר אויף
אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער,
כִּי עַל־פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דען נאך דיזע ווערטער
כָּרַתִּי אִתְּךָ בְּרִית	האב איך געשלאָסען מיט דיר א בונד
וְאֶת־יִשְׂרָאֵל׃	און מיט די ישראל.
28. וַיְהִי־שָׁם	28. און ער איז דאָרט געוועזען
עִם־יְהוָֹה	ביי דעם עוויגען
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה	און פערציג נעכט,
לֶחֶם לֹא אָכַל	ברויט האט ער ניט געגעסען
וּמַיִם לֹא שָׁתָה	און וואסער האט ער ניט געטרונקען,
וַיִּכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת	און ער האט געשריבען אויף די טאָוולען
אֵת דִּבְרֵי הַבְּרִית	די ווערטער פון דעם בונד,
עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים׃	די צעהן-[2]ווערטער.
29. וַיְהִי	29. און עס איז געוועזען,
בְּרֶדֶת מֹשֶׁה	ווען משה איז אַרונטער-געגאַנגען
מֵהַר סִינַי	פון דעם בארג סיני,
וּשְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת	און ביידע טאָוולען פון דאס צייגניס
בְּיַד־מֹשֶׁה	(זיינען געווען) אין משה'ס האַנד
בְּרִדְתּוֹ	ווען ער איז אַרונטער-געגאַנגען
מִן־הָהָר	פון דעם בארג,
וּמֹשֶׁה לֹא־יָדַע	דאַן האט משה ניט געוואוסט,
כִּי קָרַן	דאס עס האט [3]געשטראַהלט
עוֹר פָּנָיו	די הויט פון זיין געזיכט,
בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ׃	ווייל [1]ער האט מיט איהם גערעדט.
30. וַיַּרְא אַהֲרֹן	30. און אהרן האט געזעהן
וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	און אַלע קינדער ישראל
אֶת־מֹשֶׁה	משה,
וְהִנֵּה קָרַן	און זעה, עס האט [3]געשטראַהלט
עוֹר פָּנָיו	די הויט פון זיין געזיכט.

וַיִּירְאוּ	און זיי האבען זיך געפירכטעט
מִגֶּשֶׁת אֵלָיו׃	זיך צו דערנעהנטערן צו איהם.
31. וַיִּקְרָא אֲלֵהֶם מֹשֶׁה	31. און משה האט זיי צוגערופען,
וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו	און זיי האבען זיך צוריק-געקעהרט צו איהם,
אַהֲרֹן וְכָל־הַנְּשִׂאִים	אהרן און אַלע פירסטען
בָּעֵדָה	אין דער געמיינדע,
וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם׃	און משה האט גערעדט צו זיי
32. וְאַחֲרֵי־כֵן	32. און נאָכדעם
נִגְּשׁוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	האבען זיך דערנעהנטערט אַלע קינדער ישראל,
וַיְצַוֵּם	און ער האט זיי בעפוילען
אֵת כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ	אַלעס, וואס דער עוויגער האט גערעדט
אִתּוֹ	מיט איהם
בְּהַר סִינָי׃	אויף דעם בארג סיני.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
33. וַיְכַל מֹשֶׁה	33. און ווען משה האט געענדיגט
מִדַּבֵּר אִתָּם	ריידען מיט זיי,
וַיִּתֵּן עַל־פָּנָיו	דאַן האט ער אַרויף-געלייגט אויף זיין געזיכט
מַסְוֶה׃	אַ שלייער.
34. וּבְבֹא מֹשֶׁה	34. און ווען משה פלעגט קומען
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען
לְדַבֵּר אִתּוֹ	צו ריידען מיט איהם,
יָסִיר אֶת־הַמַּסְוֶה	פלעגט ער אראָבנעהמען דעם שלייער
עַד־צֵאתוֹ	ביז ער פלעגט אַרויס-גייען,
וְיָצָא	און ער פלעגט אַרויס-גיין
וְדִבֶּר	און ער פלעגט ריידען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
אֵת אֲשֶׁר יְצֻוֶּה׃	וואס ער איז בעפוילען געוואָרען.
35. וְרָאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	35. און די קינדער ישראל פלעגען זעהן,
אֶת־פְּנֵי מֹשֶׁה	משה'ס געזיכט,
כִּי קָרַן	דאס עס האט [2]געשטראַהלט
עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה	די הויט פון משה'ס געזיכט,
וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה	דאַן פלעגט משה צוריק-לייגען
אֶת־הַמַּסְוֶה	דעם שלייער
עַל־פָּנָיו	אויף זיין געזיכט
עַד־בֹּאוֹ	ביז ער פלעגט קומען
לְדַבֵּר אִתּוֹ׃	צו ריידען מיט [4]איהם.

1) זעה כ"ג, י"ט. בעמערקונג 6. 2) געבאָטע. 3) געשיינט, געגלענצט. 4) גאָט.

וַיַּקְהֵל VAIYAKHEL

Cap. XXXV. לה

1. וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה	1. און משה האט פערזאַמעלט
אֶת־כָּל־עֲדַת	די גאַנצע געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל.
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאָגט צו זיי:
אֵלֶּה הַדְּבָרִים	דיזע זיינען די ווערטער,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען
לַעֲשֹׂת אֹתָם׃	זיי צו טהאָן.
2. שֵׁשֶׁת יָמִים	2. זעקס טעג
תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה	זאל געטאָן ווערען אַרבייט,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אבער אויף דעם זיבענטען טאָג
יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ	זאל ביי אייך זיין [1]הייליג,
שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַיהוָה	אַ פייערליכער רוהע־טאָג צום עוויגען,
כָּל־הָעֹשֶׂה בוֹ	יעדער, וואס טהוט אין איהם
מְלָאכָה	אַרבייט,
יוּמָת׃	זאל געטויטעט ווערען.
3. לֹא־תְבַעֲרוּ אֵשׁ	3. איהר זאלט ניט אָנצינדען פייער
בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם	אין אַלע אייערע וואָהנונגען
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃	אין דעם רוהע־טאָג.
4. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	4. און משה האט געזאָגט
אֶל־כָּל־עֲדַת	צו די גאַנצע געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
זֶה הַדָּבָר	דיזעס איז די זאַך,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
5. קְחוּ מֵאִתְּכֶם	5. [2]נעהמט פון אייך
תְּרוּמָה לַיהוָה	אַ גאַבע פיר דעם עוויגען,
כֹּל נְדִיב לִבּוֹ	יעדער, וואס זיין הארץ איז פריי־גיביג,
יְבִיאֶהָ	זאל איהר ברייגגען,
אֵת תְּרוּמַת יְהוָה	די גאַבע פון דעם עוויגען,
זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת׃	גאָלד און זילבער און קופער
6. וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	6. און בלויע וואל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם

וְשֵׁשׁ וְעִזִּים׃	און לייווענט און ציגען־(האָר).
7. וְעֹרֹת אֵילִם	7. און ווידער־פעלען,
מְאָדָּמִים	רויט־געפאַרבען,
וְעֹרֹת תְּחָשִׁים	און תחש־פעלען
וַעֲצֵי שִׁטִּים׃	און שיטים־האָלץ.
8. וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר	8. און אייל [3]צור בעלייכטונג
וּבְשָׂמִים	און געווירצען
לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	פיר די זאַלב־אייל
וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים׃	און פיר די רויכער־ווערק פון די געווירצען.
9. וְאַבְנֵי־שֹׁהַם	9. און אָניקס־שטיינער
וְאַבְנֵי מִלֻּאִים	און איינפאַסונג־שטיינער
לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן׃	פיר דעם אפוד און פיר דעם ברוסט־שילד.
10. וְכָל־חֲכַם־לֵב בָּכֶם	10. און אַלע קלוגע אונטער אייך,
יָבֹאוּ וְיַעֲשׂוּ	זאלען קומען און זאלען מאַכען
אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃	אַלעס, וואס דער עוויגער האט בעפוילען.
11. אֶת־הַמִּשְׁכָּן	11. דעם וואָהנונג.
אֶת־אָהֳלוֹ	זיין געצעלט
וְאֶת־מִכְסֵהוּ	און זיין דעקע,
אֶת־קְרָסָיו	זיינע העקלעך
וְאֶת־קְרָשָׁיו	און זיינע ברעטער,
אֶת־בְּרִחָו בריחיו ק׳	זיינע ריגלען,
אֶת־עַמֻּדָיו	זיינע זיילען
וְאֶת־אֲדָנָיו׃	און זיינע שוועלען.
12. אֶת־הָאָרֹן	12. די לאָדע
וְאֶת־בַּדָּיו	און זיינע שטאַנגען,
אֶת־הַכַּפֹּרֶת	דעם צודעק
וְאֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ׃	און דעם פאָרהאַנג צור בעדעקונג.
13. אֶת הַשֻּׁלְחָן	13. דעם טיש
וְאֶת־בַּדָּיו	און זיינע שטאַנגען
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס
וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים׃	און די שוי־ברויט.
14. וְאֶת־מְנֹרַת הַמָּאוֹר	14. און דעם לייכטער צור בעלייכטונג
וְאֶת־כֵּלֶיהָ	און איהרע געפעס
וְאֶת־נֵרֹתֶיהָ	און איהרע לאָמפען
וְאֵת שֶׁמֶן הַמָּאוֹר׃	און די אייל [3]צור בעלייכטונג

1) אַ הייליגער (טאָג). 2) בריינגט. 3) פיר דעם לייכטער.

15. וְאֶת־מִזְבַּח	15. און דעם אַלטאַר
הַקְּטֹרֶת	פון די רויכער־ווערק
וְאֶת־בַּדָּיו	און זיינע שטאַנגען,
וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און די זאַלב־אייל
וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים	און די רויכער־ווערק פון די געווירצען
וְאֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח	און דעם [1]פאָרהאַנג פון דעם איינגאַנג
לְפֶתַח הַמִּשְׁכָּן :	פיר דעם איינגאַנג פון דעם וואָהנונג.
16. אֵת ׀ מִזְבַּח הָעֹלָה	16. דעם אַלטאַר פון די בראַנד־אָפּפער
וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת	און די קופּערנע [2]זיפּ,
אֲשֶׁר־לוֹ	וואס געהערט צו איהם,
אֶת־בַּדָּיו	זיינע שטאַנגען
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ :	דעם וואַש־בעקען און זיין פוס־געשטעל.
17. אֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר	17. די אומהאַנגען פון דעם הויף,
אֶת־עַמֻּדָיו	זיינע זיילען
וְאֶת־אֲדָנֶיהָ	און [3]זיינע שוועלען,
וְאֵת מָסַךְ	און דעם [1]פאָרהאַנג
שַׁעַר הֶחָצֵר :	פון דעם טויער פון דעם הויף
18. אֶת־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן	18. די פלעקלעך פון דעם וואָהנונג
וְאֶת־יִתְדֹת הֶחָצֵר	און די פלעקלעך פון דעם הויף
וְאֶת־מֵיתְרֵיהֶם :	און זייערע שטריקלעך.
19. אֶת־בִּגְדֵי הַשְּׂרָד	19. די קליידער צום [4]פערדעקען
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ	צום בעדינען אים היילינטהום,
אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	די הייליגע קליידער
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן	פיר אהרן, דעם פּריסטער,
וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו	און די קליידער פון זיינע זיהן
לְכַהֵן :	[5]פּריסטערס צו זיין.
20. וַיֵּצְאוּ	20. און עס זיינען אַרויס־געגאַנגען
כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די גאַנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל
מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה :	פון פאר משה.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
21. וַיָּבֹאוּ	21. און עס זיינען געקומען,[6]
כָּל־אִישׁ	יעדער מאַן,
אֲשֶׁר־נְשָׂאוֹ לִבּוֹ	וואס זיין האַרץ האט איהם [7]געטראָגען;
וְכֹל	און יעדער,
אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ	וואס זיין גייסט האט איהם פריי־גיביג געמאַכט,

הֵבִיאוּ	האבען געבראַכט
אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה	דעם עוויגענס גאַבע
לִמְלֶאכֶת	צו דער ארבייט
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט
וּלְכָל־עֲבֹדָתוֹ	און צו זיין גאַנצע דינסט
וּלְבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ :	און צו די הייליגע קליידער.
22. וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים	22. און די מענער זיינען געקומען
עַל־הַנָּשִׁים	מיט די פרויען,
כֹּל ׀ נְדִיב לֵב	יעדער [8]פריי־גיביגער,
הֵבִיאוּ	האט געבראַכט
חָח וָנֶזֶם	נאָז רינגען און אויער רינגען
וְטַבַּעַת וְכוּמָז	און פינגער־רינגען און [9]אַרם בענדער,
כָּל־כְּלִי זָהָב	אַלערליי גאָלדענע זאַכען,
וְכָל־אִישׁ	און יעדער מאַן,
אֲשֶׁר הֵנִיף	וועלכער האט [10]געבראַכט
תְּנוּפַת זָהָב לַיהוָה :	אַ גאַבע פון גאָלד צום עוויגען.
23. וְכָל־אִישׁ	23. און יעדער מאַן,
אֲשֶׁר־נִמְצָא אִתּוֹ	וואס עס האט זיך געפונען ביי איהם
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ וְעִזִּים	און לייגען און ציגען־(האָר)
וְעֹרֹת אֵילִם	און ווידער־פעלען,
מְאָדָּמִים	רויט־געפאָרבען,
וְעֹרֹת תְּחָשִׁים	און תחש פעלען,
הֵבִיאוּ :	האבען זיי (עס) געבראַכט.
24. כָּל־מֵרִים	24. יעדער, וואס האט געוואָלט [10]געבען
תְּרוּמַת כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת	אַ גאַבע פון זילבער אדער קופער,
הֵבִיאוּ	האבען געבראַכט
אֵת תְּרוּמַת יְהוָה	דעם עוויגענס גאַבע,
וְכֹל אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ	און יעדער, וואס עס האט זיך געפונען ביי איהם
עֲצֵי שִׁטִּים	שיטים־האָלץ
לְכָל־מְלֶאכֶת	צו אַלע אַרבייט
הָעֲבֹדָה	פון דעם דינסט,
הֵבִיאוּ :	האבען זיי (עס) געבראַכט.
25. וְכָל־אִשָּׁה חַכְמַת־לֵב	25. און יעדע קלוגע פרוי

1) דעקע. 2) גיטער, גראַטע. 3) איהרע. 4) זעה ל״א, י׳ בעמערקונג 1; 5) צום פּריסטער־דינסט. 6) צו דער אַרבייט ווי אין פ״ 10 וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו וכו׳ 7) געטריבען. 8) גוטהערציגער. 9) האַלז־געהענגע 10) אויפהייבע

בְּיָדֶיהָ טָווּ	האט געשפונען מיט איהרע הענד,
וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה	און זיי האבען געבראכט געשפינסט
אֶת־הַתְּכֵלֶת	די בלויע וואל
וְאֶת־הָאַרְגָּמָן	און די פורפור,
אֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי	די רויטע פאדעם
וְאֶת־הַשֵּׁשׁ׃	און די ליינען.
26. וְכָל־הַנָּשִׁים	26. און אלע פרויען,
אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אֹתָנָה	וואס זייער הארץ האט זיי געטראגען
בְּחָכְמָה	אין קלוגהייט,
טָווּ אֶת־הָעִזִּים׃	האבען געשפונען די ציגען־(האר).
27. וְהַנְּשִׂאִם הֵבִיאוּ	27. און די פירשטען האבען געבראכט
אֵת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם	די אניקס־שטיינער
וְאֵת אַבְנֵי הַמִּלֻּאִים	און די איינפאסונגס שטיינער
לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן׃	פיר דעם אפוד און פיר דעם ברוסט־שילד.
28. וְאֶת־הַבֹּשֶׂם	28. און דאס געווירץ
וְאֶת־הַשָּׁמֶן	און די אייל,
לְמָאוֹר	פיר בעלייכטונג
וּלְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און פיר די זאלב־אייל
וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים׃	און פיר די רויכער־ווערק פון די געווירצען.
29. כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה	29. יעדער מאן און פרוי,
אֲשֶׁר נָדַב לִבָּם אֹתָם	וואס זייער הארץ האט זיי פריי־וויליג געטריבען
לְהָבִיא	צו בריינגען
לְכָל־הַמְּלָאכָה	צו אלע ארבייט,
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לַעֲשׂוֹת	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען צו טהאן
בְּיַד־מֹשֶׁה	דורך משה,
הֵבִיאוּ, בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	האבען געבראכט, (די קינדער ישראל,)
נְדָבָה לַיהוָֹה׃	א פרייוויליגע גאבע צום עוויגען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
שֵׁנִי (כשהן מחוברין)	
30. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	30. און משה האט געזאגט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
רְאוּ	זעהט,
קָרָא יְהוָֹה בְּשֵׁם	דער עוויגער האט גערופען מיט'ן נאמען,
בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי	בצלאל, דעם זוהן פון אורי,
בֶן־חוּר	דעם זוהן פון חור,
לְמַטֵּה יְהוּדָה׃	פון דעם שטאם יהודה.

31. וַיְמַלֵּא אֹתוֹ	31. און ער האט איהם ערפילט
רוּחַ אֱלֹהִים	מיט גאטעס גייסט,
בְּחָכְמָה	מיט קלוגהייט,
בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת	מיט פערשטאנד און מיט קענטניס
וּבְכָל־מְלָאכָה׃	און מיט יעדע ארבייט־(קונסט).
32. וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת	32. און אויסצוטראכטען קונסט־ארבייטען,
לַעֲשֹׂת	צו ארבייטען
בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף	אין גאלד און אין זילבער
וּבַנְּחֹשֶׁת׃	און אין קופער.
33. וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן	33. און אין שטיין־שניידען
לְמַלֹּאת	צום איינפאסען
וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ	און אין האלץ־שניידען,
לַעֲשׂוֹת	צו ארבייטען
בְּכָל־מְלֶאכֶת מַחֲשָׁבֶת׃	אין יעדער קונסט־ארבייט.
34. וּלְהוֹרֹת	34. און אנדערן צו לערנען
נָתַן בְּלִבּוֹ	האט ער געגעבען אין זיין הארץ.
הוּא וְאָהֳלִיאָב	איהם און אהליאב,
בֶּן־אֲחִיסָמָךְ	דעם זוהן פון אחיסמך,
לְמַטֵּה־דָן׃	פון דעם שטאם דן.
35. מִלֵּא אֹתָם	35. ער האט זיי ערפילט
חָכְמַת־לֵב	(מיט הערצענס קלוגהייט).
לַעֲשׂוֹת	צו ארבייטען
כָּל־מְלֶאכֶת	יעדע ארבייט
חָרָשׁ	פון א[3] שטיין־שניידער
וְחֹשֵׁב	און א קונסט־וועבער
וְרֹקֵם	און א בונט־ווירקער
בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן	אין בלויע וואל און אין פורפור,
בְּתוֹלַעַת הַשָּׁנִי	אין רויטע פאדעם
וּבַשֵּׁשׁ	און אין ליינען,
וְאֹרֵג	און פון א וועבער,
עֹשֵׂי כָּל־מְלָאכָה	וועלכע טהוען אלערליי ארבייט
וְחֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבֹת׃	און וועלכע טראכטען אויס קונסט־ארבייטען.
CAP. XXXVI.	לו
1. וְעָשָׂה	1. און עס זאל מאכען
בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב	בצלאל און אהליאב

1) צו ערפינדען. 2) לעהרען, אונטערריכטען. 3) קינסטלער.

וְכֹל | אִישׁ חֲכַם־לֵב	און יעדער [1]קלוגער מאן,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געגעבען
חָכְמָה וּתְבוּנָה	קלוגהייט און פערשטאנד
בָּהֵמָּה	אין זיי,
לָדַעַת לַעֲשֹׂת	צו וויסען צו מאכען
אֶת־כָּל־מְלֶאכֶת	יעדע ארבייט
עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ	פון דעם הייליגען דינסט,
לְכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה:	ווי אלעס, וואס דער עוויגער האט בעפוילען.
2. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	2. און משה האט גערופען
אֶל־בְּצַלְאֵל	[צו] בצלאל
וְאֶל־אָהֳלִיאָב	און [צו] אהליאב
וְאֶל כָּל־אִישׁ חֲכַם־לֵב	און [צו] יעדען [1]קלוגען מאן,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געגעבען
חָכְמָה	קלוגהייט
בְּלִבּוֹ	אין זיין הארץ,
כֹּל אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ לִבּוֹ	יעדען, וואס זיין הארץ האט איהם געטראגען
לְקָרְבָה	זיך צו דערנעהנטערן
אֶל־הַמְּלָאכָה	צו דער ארבייט
לַעֲשֹׂת אֹתָהּ:	איהר צו מאכען.
3. וַיִּקְחוּ	3. און זיי האבען גענומען
מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה	פון משה
אֵת כָּל־הַתְּרוּמָה	אלע גאבען,
אֲשֶׁר הֵבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	וועלכע די קינדער ישראל האבען געבראכט
לִמְלֶאכֶת	צו די ארבייט
עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ	פון די הייליגע דינסט,
לַעֲשֹׂת אֹתָהּ	איהר צו ארבייטען,
וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד	אבער זיי האבען נאך געבראכט צו איהם
נְדָבָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר:	פרייוויליגע גאבען מארגען פיר מארגען.
4. וַיָּבֹאוּ	4. און עס זיינען געקומען
כָּל־הַחֲכָמִים	אלע [1]קלוגע־לייטע,
הָעֹשִׂים	וועלכע האבען געמאכט
אֵת כָּל־מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ	די גאנצע הייליגע ארבייט,
אִישׁ אִישׁ מִמְּלַאכְתּוֹ	יעדער מאן פון זיין ארבייט,
אֲשֶׁר־הֵמָּה עֹשִׂים:	וועלכע זיי האבען געמאכט.
5. וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה	5. און זיי האבען געזאגט צו משה,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מַרְבִּים הָעָם לְהָבִיא	דאס פאלק ברייגגט פיל,
מִדֵּי הָעֲבֹדָה	מעהר אלס גענוג צום דינסט
לַמְּלָאכָה	פון דער ארבייט,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען
לַעֲשֹׂת אֹתָהּ:	איהר צו מאכען.
6. וַיְצַו מֹשֶׁה	6. און משה האט בעפוילען,
וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה	און מען האט [2]אויסגערופען אים לאגער
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אִישׁ וְאִשָּׁה	קיין מאן אדער פרוי
אַל־יַעֲשׂוּ עוֹד	זאלען מעהר ניט מאכען
מְלָאכָה	ארבייט
לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ	פיר די גאבע פון'ם הייליגטהום,
וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא:	און דאס פאלק האט אויפגעהערט צו ברייגגען.
7. וְהַמְּלָאכָה	7. און די (האנד)־ארבייט
הָיְתָה דַיָּם	איז געווען גענוג
לְכָל־הַמְּלָאכָה	פיר די גאנצע ארבייט
לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ	איהר צו מאכען,
וְהוֹתֵר:	און (עס איז נאך געווען) איבריג.
רְבִיעִי	רביעי
8. וַיַּעֲשׂוּ	8. און עס האבען געמאכט
כָל־חֲכַם־לֵב	אלע קלוגע לייטע
בְּעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה	אונטער די וואס האבען געטאן די ארבייט
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	דעם וואהנונג
עֶשֶׂר יְרִיעֹת	(פון) צעהן [3]פארהאנגען;
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	(פון) געדרייטע לייגען
וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	און בלויע וואל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פארעם
כְּרֻבִים	(מיט) כרובים,
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט ארבייט
עָשָׂה אֹתָם:	האט [4]ער זיי געמאכט.
9. אֹרֶךְ	9. די לייגג
הַיְרִיעָה הָאַחַת	פון איין פארהאנג
שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה	אכט און צוואנציג איילען,

1) קינסטלער. 2) געלאזען דורכפיהרען א שטימע. 3) טעפיכע. 4) מען.

וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה	און די ברייט פיער איילען
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	איין פאָרהאַנג.
מִדָּה אַחַת	איין מאָס
לְכָל־הַיְרִיעֹת׃	פיר אַלע פאָרהאַנגען.
10. וַיְחַבֵּר	10. און ער האט צוזאַמען־געהעפט
אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת	די פינף פאָרהאַנגען
אַחַת אֶל־אֶחָת	איינע צו די אַנדערע,
וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חִבַּר	און פינף פאָרהאַנגען האט ער צוזאַמען־געהעפט
אַחַת אֶל־אֶחָת׃	איינע צו די אַנדערע.
11. וַיַּעַשׂ	11. און ער האט געמאַכט
לֻלְאֹת תְּכֵלֶת	שלייפען פון בלויע וואָל
עַל שְׂפַת	ביים זוים
הַיְרִיעָה הָאֶחָת	פון דעם איין פאָרהאַנג,
מִקָּצָה בַּמַּחְבָּרֶת	וואס איז ביים ענד אין דער צוזאַמען־העפטונג,
כֵּן עָשָׂה	אזוי האט ער געמאַכט
בִּשְׂפַת הַיְרִיעָה	ביים זוים פון דעם פאָרהאַנג
הַקִּיצוֹנָה	(וואס איז) די לעצטע
בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית׃	אין דער צווייטע צוזאַמען־העפטונג.
12. חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	12. פופציג שלייפען
עָשָׂה	האט ער געמאַכט
בַּיְרִיעָה הָאֶחָת	אין דעם איין פאָרהאַנג,
וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	און פופציג שלייפען
עָשָׂה	האט ער געמאַכט
בִּקְצֵה הַיְרִיעָה	ביים ענד פון דעם פאָרהאַנג
אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית	וועלכע איז אין די צווייטע צוזאַמען־העפטונג,
מַקְבִּילֹת הַלֻּלָאֹת	געגען איבער (זיינען געווען) די שלייפען
אַחַת אֶל־אֶחָת׃	איינע צו די אַנדערע.
13. וַיַּעַשׂ	13. און ער האט געמאַכט
חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב	פופציג גאָלדענע העקלעך,
וַיְחַבֵּר אֶת־הַיְרִיעֹת	און ער האט צוזאַמען־געהעפט די פאָרהאַנגען
אַחַת אֶל־אַחַת	איינע צו די אַנדערע
בַּקְּרָסִים	מיט די העקלעך,
וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד׃	און דער משכן איז געוואָרען איין (גאַנצעס).
14. וַיַּעַשׂ	14. און ער האט געמאַכט
יְרִיעֹת עִזִּים	פאָרהאַנגען פון ציגען (האָר)

לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן	פיר אַ צודעק אויף דעם וואָהנונג,
עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת	עלף פאָרהאַנגען
עָשָׂה אֹתָם׃	האט ער זיי געמאַכט.
15. אֹרֶךְ	15. די לענג
הַיְרִיעָה הָאַחַת	פון איין פאָרהאַנג
שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה	דרייסיג איילען,
וְאַרְבַּע אַמּוֹת	און פיער איילען
רֹחַב הַיְרִיעָה הָאֶחָת	די ברייט פון איין פאָרהאַנג,
מִדָּה אַחַת	איין מאָס
לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת׃	פיר די עלף פאָרהאַנגען.
16. וַיְחַבֵּר	16. און ער האט צוזאַמען־געהעפט
אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת	די פינף פאָרהאַנגען
לְבָד	בעזונדער,
וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת	און די זעקס פאָרהאַנגען
לְבָד׃	בעזונדער.
17. וַיַּעַשׂ	17. און ער האט געמאַכט
לֻלָאֹת חֲמִשִּׁים	פופציג שלייפען
עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה	ביי דעם זוים פון דעם פאָרהאַנג,
הַקִּיצֹנָה בַּמַּחְבָּרֶת	(וואס איז) די לעצטע אין דער צוזאַמען־העפטונג,
וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת	און פופציג שלייפען
עָשָׂה	האט ער געמאַכט
עַל־שְׂפַת הַיְרִיעָה	ביים זוים פון דעם פאָרהאַנג
הַחֹבֶרֶת הַשֵּׁנִית׃	פון דער צווייטער צוזאַמען־העפטונג.
18. וַיַּעַשׂ	18. און ער האט געמאַכט
קַרְסֵי נְחֹשֶׁת	קופערנע העקלעך
חֲמִשִּׁים	פופציג,
לְחַבֵּר אֶת־הָאֹהֶל	צוזאַמען־צו־העפטען דעם געצעלט
לִהְיֹת אֶחָד׃	צו זיין איין־(גאַנצעס).
19. וַיַּעַשׂ מִכְסֶה	19. און ער האט געמאַכט אַ דעקע
לָאֹהֶל	פיר דעם געצעלט
עֹרֹת אֵילִם	(פון) ווידער־פעלען,
מְאָדָּמִים	רויט געפאַרבען,
וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים	און אַ דעקע פון תחש־פעלען
מִלְמָעְלָה׃	פון אויבען.
חֲמִישִׁי	חמישי
20. וַיַּעַשׂ	20. און ער האט געמאכט

אֶת־הַקְּרָשִׁים	די ברעטער
לַמִּשְׁכָּן	פיר די וואָהנונג
עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים־האָלץ,
עֹמְדִים :	שטעהענדיגע.
21. עֶשֶׂר אַמֹּת	21. צעהן איילען
אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ	די לייגג פון דעם ברעט,
וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה	און איין אייל און אַ האלב אייל
רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד:	די ברייט פון איין ברעט.
22. שְׁתֵּי יָדֹת	22. צוויי צאַפּענס
לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אין איין ברעט,
מְשֻׁלָּבֹת	צוזאַמען־געשלאָסען
אַחַת אֶל־אֶחָת	איינע מיט די אַנדערע;
כֵּן עָשָׂה	אַזוי האט ער געמאַכט
לְכֹל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן:	פיי אַלע ברעטער פון דער וואָהנונג.
23. וַיַּעַשׂ	23. און ער האט געמאַכט
אֶת־הַקְּרָשִׁים	די ברעטער
לַמִּשְׁכָּן	פיר די וואָהנונג,
עֶשְׂרִים קְרָשִׁים	צוואַנציג ברעטער
לִפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה:	פיר די מיטאג־זייט, געגען זיד־זייט.
24. וְאַרְבָּעִים	24. און פערציג
אַדְנֵי־כֶסֶף	זילבערנע שוועלען
עָשָׂה	האט ער געמאכט
תַּחַת עֶשְׂרִים הַקְּרָשִׁים	אונטער די צוואַנציג ברעטער,
שְׁנֵי אֲדָנִים	צוויי שוועלען
תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אונטער איין ברעט
לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו	פיר זיינע צוויי צאַפּענס,
וּשְׁנֵי אֲדָנִים	און צוויי שוועלען
תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אונטער איין ברעט
לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו :	פיר זיינע צוויי צאַפּענס.
25. וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית	25. און פיר די צווייטע זייט פון דער וואָהנונג
לִפְאַת צָפוֹן	צו נאָרד־זייט
עָשָׂה עֶשְׂרִים קְרָשִׁים	האט ער געמאַכט צוואַנציג ברעטער.
26. וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם כָּסֶף	26. און זייערע פערציג זילבערנע שוועלען,
שְׁנֵי אֲדָנִים	צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד	אונטער איין ברעט,
וּשְׁנֵי אֲדָנִים	און צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד :	אונטער איין ברעט.
27. וּלְיַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן	27. און פיר די הינטער־זייט פון דער וואָהנונג
יָמָּה	געגען וועסט־זייט
עָשָׂה שִׁשָּׁה קְרָשִׁים:	האט ער געמאַכט זעקס ברעטער.
28. וּשְׁנֵי קְרָשִׁים	28. און צוויי ברעטער
עָשָׂה	האט ער געמאַכט
לִמְקֻצְעֹת הַמִּשְׁכָּן	פיר די ווינקלען פון דער וואָהנונג
בַּיַּרְכָתָיִם :	אין דער הינטער־זייט.
29. וְהָיוּ תוֹאֲמִם	29. און זיי זיינען געווען געשלאָסען
מִלְּמַטָּה	פון אונטען,
וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַמִּים	און צוזאַמען זיינען זיי געווען געשלאָסען
אֶל־רֹאשׁוֹ	ביז זיין שפּיטץ
אֶל־הַטַּבַּעַת הָאֶחָת	דורך איין רינג;
כֵּן עָשָׂה לִשְׁנֵיהֶם	אַזוי האט ער געמאַכט ביי זיי ביידען
לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת :	פיר ביידע ווינקלען.
30. וְהָיוּ	30. און זיי זיינען געווען
שְׁמֹנָה קְרָשִׁים	אַכט ברעטער,
וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף	און זייערע זילבערנע שוועלען
שִׁשָּׁה עָשָׂר אֲדָנִים	זעכצעהן שוועלען,
שְׁנֵי אֲדָנִים	צוויי שוועלען,
שְׁנֵי אֲדָנִים	צוויי שוועלען
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד:	אונטער איין ברעט.
31. וַיַּעַשׂ בְּרִיחֵי	31. און ער האט געמאַכט ריגלען
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שטים־האָלץ
חֲמִשָּׁה	פינף
לְקַרְשֵׁי	פיר די ברעטער
צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת:	פון איין זייט פון דער וואָהנונג.
32. וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם	32. און פינף ריגלען
לְקַרְשֵׁי	פיר די ברעטער
צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית	פון די צווייטע זייט פון דער וואָהנונג,
וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם	און פינף ריגלען
לְקַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן	פיר די ברעטער פון דער וואָהנונג
לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה :	פיר די הינטער־זייט געגען וועסט־זייט.

33. וַיַּעַשׂ	33. און ער האט געמאכט
אֶת־הַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן	דעם מיטעלסטען ריגעל
לִבְרֹחַ	דורך צו־ריגלען
בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים	אין מיטען פון די ברעטער
מִן הַקָּצֶה אֶל־הַקָּצֶה:	פון (איין) ענד ביז צום (אנדער) ענד.
34. וְאֶת־הַקְּרָשִׁים	34. און די ברעטער
צִפָּה זָהָב	האט ער בעדעקט (מיט) גאָלד,
וְאֶת־טַבְּעֹתָם	און זייערע רינגען
עָשָׂה זָהָב	האט ער געמאַכט (פון) גאָלד
בָּתִּים לַבְּרִיחִם	(אלס) הייזער פיר די ריגלען
וַיְצַף אֶת־הַבְּרִיחִם	און ער האט בעדעקט די ריגלען
זָהָב:	(מיט) גאָלד.
35. וַיַּעַשׂ	35. און ער האט געמאַכט
אֶת־הַפָּרֹכֶת	דעם פאָרהאַנג
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייגען
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט אַרבייט
עָשָׂה אֹתָהּ	האט ער זיי געמאַכט
כְּרֻבִים:	(מיט) כרובים.
36. וַיַּעַשׂ לָהּ	36. און ער האט געמאַכט פיר איהר
אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁטִּים	פיער זיילען פון שיטים האָלץ
וַיְצַפֵּם זָהָב	און ער האט זיי בעדעקט (מיט) גאָלד,
וָוֵיהֶם זָהָב	זייערע האָקען (פון) גאָלד,
וַיִּצֹק לָהֶם	און ער האט געגאָסען פיר זיי
אַרְבָּעָה אַדְנֵי־כָסֶף:	פיער זילבערנע שוועלען.
37. וַיַּעַשׂ מָסָךְ	37. און ער האט געמאַכט אַ פאָרהאַנג
לְפֶתַח הָאֹהֶל	צום אייִנגאַנג פון דעם געצעלט
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייגען
מַעֲשֵׂה רֹקֵם:	בונט־ווירקער אַרבייט.
38. וְאֶת־עַמּוּדָיו	38. און זיינע זיילען
חֲמִשָּׁה	פינף
וְאֶת־וָוֵיהֶם	און זייערע האָקען,

וְצִפָּה	און ער האט בעדעקט
רָאשֵׁיהֶם וַחֲשֻׁקֵיהֶם	זייערע קעפּ און זייערע רייפען
זָהָב	(מיט) גאָלד.
וְאַדְנֵיהֶם חֲמִשָּׁה	און זייערע פינף שוועלען
נְחֹשֶׁת:	(פון) קופּער.

לז

Cap. XXXVII.

1. וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל	1. און בצלאל האט געמאַכט
אֶת־הָאָרֹן	די לאַדע
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ,
אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ	צוויי און אַ האַלב איילען זיין לייִנג,
וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ	און איין אייל און אַ האַלב זיין ברייט
וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ:	און איין אייל און אַ האַלב זיין הויך.
2. וַיְצַפֵּהוּ	2. און ער האט איהם בעדעקט
זָהָב טָהוֹר	(מיט) ריינע גאָלד
מִבַּיִת וּמִחוּץ	פון אינווייניג און פון אויסווייניג,
וַיַּעַשׂ לוֹ	און ער האט געמאַכט צו איהם
זֵר זָהָב סָבִיב:	אַ גאָלדענעם קראַנץ אַרום.
3. וַיִּצֹק לוֹ	3. און ער האט פיר איהם אויס־געגאָסען,
אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב	פיער גאָלדענע רינגען
עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו	אויף זיינע פיער ווינקלען,
וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת	און צוויי רינגען
עַל־צַלְעוֹ הָאֶחָת	אויף זיין איין זייט,
וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת	און צוויי רינגען
עַל־צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית:	אויף זיין צווייטע זייט.
4. וַיַּעַשׂ בַּדֵּי	4. און ער האט געמאַכט שטאַנגען
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ,
וַיְצַף אֹתָם זָהָב:	און ער האט זיי בעדעקט (מיט) גאָלד.
5. וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים	5. און ער האט אַריינ־געבראַכט די שטאַנגען
בַּטַּבָּעֹת	אין די רינגען
עַל־צַלְעֹת הָאָרֹן	אויף די זייטען פון די לאַדע,
לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן:	צו טראָגען די לאַדע.
6. וַיַּעַשׂ כַּפֹּרֶת	6. און ער האט געמאַכט אַ צודעק
זָהָב טָהוֹר	(פון) ריינע גאָלד,
אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ	צוויי איילען און אַ האַלב איהר לייִנג
וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ:	און איין אייל און אַ האַלב איהר ברייט.
7. וַיַּעַשׂ שְׁנֵי כְרֻבִים	7. און ער האט געמאַכט צוויי כרובים

זָהָ֑ב	(פון) גאָלד,
מִקְשָׁה֙ עָשָׂ֣ה אֹתָ֔ם	אויס-געקלאַפּט האט ער זיי געמאַכט
מִשְּׁנֵ֖י קְצ֥וֹת הַכַּפֹּֽרֶת׃	פון ביידע ענדען פון דעם צודעק.
8. כְּר֤וּב אֶחָד֙	8. איין כרוב
מִקָּצָ֣ה מִזֶּ֔ה	פון דיזען ענד,
וּכְרוּב־אֶחָ֥ד	און איין כרוב
מִקָּצָ֖ה מִזֶּ֑ה	פון דיזען ענד,
מִן־הַכַּפֹּ֛רֶת	פון דעם צודעק
עָשָׂ֥ה אֶת־הַכְּרֻבִ֖ים	האט ער געמאַכט די כרובים
מִשְּׁנֵ֥י קְצוֹתָֽו׃	פון זיינע ביידע ענדען.
9. וַיִּהְי֣וּ הַכְּרֻבִ֡ים	9. און די כרובים זיינען געוועזן
פֹּרְשֵׂ֨י כְנָפַ֜יִם	מיט אויס-געשפּרייטע פליגלען
לְמַ֗עְלָה	צו אויבען,
סֹכְכִ֤ים בְּכַנְפֵיהֶם֙	בעדעקענדיג מיט זייערע פליגלען
עַל־הַכַּפֹּ֔רֶת	איבער דעם צודעק,
וּפְנֵיהֶ֖ם	און זייערע געזיכטער (זיינען געוועזן)
אִ֣ישׁ אֶל־אָחִ֑יו	איינער צום אַנדערן,
אֶל־הַכַּפֹּ֔רֶת הָי֖וּ	צום צודעק זיינען געוועזן
פְּנֵ֥י הַכְּרֻבִֽים׃	די געזיכטער פון די כרובים.
10. וַיַּ֥עַשׂ אֶת־הַשֻּׁלְחָ֖ן	10. און ער האט געמאַכט דעם טיש
עֲצֵ֣י שִׁטִּ֑ים	(פון) שיטים-האָלץ,
אַמָּתַ֤יִם אָרְכּוֹ֙	צוויי איילען זיין לײנג
וְאַמָּ֣ה רָחְבּ֔וֹ	און איין אייל זיין ברייט
וְאַמָּ֥ה וָחֵ֖צִי קֹמָתֽוֹ׃	און איין אייל און אַ האַלב זיין הויך.
11. וַיְצַ֥ף אֹת֖וֹ	11. און ער האט איהם בעדעקט
זָהָ֣ב טָה֑וֹר	(מיט) רייגע גאָלד,
וַיַּ֥עַשׂ ל֛וֹ זֵ֥ר זָהָ֖ב	און ער האט געמאַכט פיר איהם אַ גאָלדענעם קראַנץ
סָבִֽיב׃	אַרום.
12. וַיַּ֨עַשׂ ל֥וֹ	12. און ער האט געמאַכט פיר איהם
מִסְגֶּ֛רֶת טֹ֖פַח	אַ לייסט פון אַ האַנד-ברייט
סָבִ֑יב	אַרום,
וַיַּ֧עַשׂ זֵר־זָהָ֛ב	און ער האט געמאַכט אַ גאָלדענעם קראַנץ
לְמִסְגַּרְתּ֖וֹ סָבִֽיב׃	צו זיין לייסט אַרום.
13. וַיִּצֹ֣ק ל֔וֹ	13. און ער האט איהם אויס-געגאָסען
אַרְבַּ֖ע טַבְּעֹ֣ת זָהָ֑ב	פיער גאָלדענע רינגען,
וַיִּתֵּן֙ אֶת־הַטַּבָּעֹ֔ת	און ער האט געגעבען די רינגען

עַ֚ל אַרְבַּ֣ע הַפֵּאֹ֔ת	אויף די פיער עקען
אֲשֶׁ֖ר לְאַרְבַּ֥ע רַגְלָֽיו׃	וועלכע זיינען ביי זיינע פיער פיס.
14. לְעֻמַּת֙ הַמִּסְגֶּ֔רֶת	14. ביי דעם לייסט
הָי֖וּ הַטַּבָּעֹ֑ת	זיינען געוועזן די רינגען,
בָּתִּים֙ לַבַּדִּ֔ים	(אַלס) הייזער פיר די שטאַנגען,
לָשֵׂ֖את אֶת־הַשֻּׁלְחָֽן׃	צו טראָגען דעם טיש.
15. וַיַּ֤עַשׂ אֶת־הַבַּדִּים֙	15. און ער האט געמאַכט די שטאַנגען,
עֲצֵ֣י שִׁטִּ֔ים	(פון) שיטים-האָלץ,
וַיְצַ֥ף אֹתָ֖ם זָהָ֑ב	און ער האט זיי בעדעקט מיט גאָלד,
לָשֵׂ֖את אֶת־הַשֻּׁלְחָֽן׃	צו טראָגען דעם טיש.
16. וַיַּ֜עַשׂ אֶת־הַכֵּלִ֣ים ׀	16. און ער האט געמאַכט די געפעס,
אֲשֶׁ֣ר עַל־הַשֻּׁלְחָ֗ן	וועלכע (דאַרפען זיין) אויף דעם טיש,
אֶת־קְעָרֹתָ֤יו	זיינע שיסלען
וְאֶת־כַּפֹּתָיו֙	און זיינע לעפלען
וְאֵת֙ מְנַקִּיֹּתָ֔יו	און זיינע רייניגונגס-רעהרען
וְאֶ֨ת־הַקְּשָׂו֔וֹת	און זיינע שטיצען,
אֲשֶׁ֥ר יֻסַּ֖ךְ בָּהֵ֑ן	וואס עס ווערט בעדעקט מיט זיי,
זָהָ֥ב טָהֽוֹר׃	(פון) רייגע גאָלד.

שִׁשִּׁי ששִׁי

שְׁלִישִׁי (כשהן מחוברין)

17. וַיַּ֥עַשׂ אֶת־הַמְּנֹרָ֖ה	17. און ער האט געמאַכט דעם לייכטער
זָהָ֣ב טָה֑וֹר	(פון) רייגע גאָלד,
מִקְשָׁ֞ה	אויס-געקלאַפּט
עָשָׂ֤ה אֶת־הַמְּנֹרָה֙	האט ער געמאַכט דעם לייכטער,
יְרֵכָ֣הּ וְקָנָ֔הּ	איהר פוס און איהר רעהר,
גְּבִיעֶ֛יהָ	איהרע בעכערס,
כַּפְתֹּרֶ֥יהָ	איהרע קנעפּ
וּפְרָחֶ֖יהָ	און איהרע בלומען,
מִמֶּ֥נָּה הָיֽוּ׃	זיינען געוועזן פון איהר.
18. וְשִׁשָּׁ֣ה קָנִ֔ים	18. און זעקס רעהרען
יֹצְאִ֖ים מִצִּדֶּ֑יהָ	זיינען אַרויס-געגאַנגען פון איהרע זייטען,
שְׁלֹשָׁ֣ה ׀ קְנֵ֣י מְנֹרָ֗ה	דריי רעהרען פון לייכטער
מִצִּדָּהּ֙ הָֽאֶחָ֔ד	פון איהר איין זייט,
וּשְׁלֹשָׁה֙ קְנֵ֣י מְנֹרָ֔ה	און דריי רעהרען פון לייכטער
מִצִּדָּ֖הּ הַשֵּׁנִֽי׃	פון איהר צווייטע זייט.
19. שְׁלֹשָׁ֣ה גְ֠בִעִים	19. דריי בעכערס,

מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל־פֿערמיג,
בַּקָּנֶה הָאֶחָד	אויף איין רעהר,
כַּפְתֹּר וָפֶרַח	אַ קנאָפּ און אַ בלום;
וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים	און דריי בעכערס,
מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל־פֿערמיג,
בְּקָנֶה אֶחָד	אויף איין רעהר,
כַּפְתֹּר וָפָרַח	אַ קנאָפּ און אַ בלום.
כֵּן לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים	אזוי אויף די זעקס רעהרען,
הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה:	וועלכע זיינען ארויס־גע־גאַנגען פֿון דעם לייכטער.
20. וּבַמְּנֹרָה	20. און אין דעם לייכטער (זיינען געוועזן)
אַרְבָּעָה גְבִעִים	פֿיער בעכערס,
מְשֻׁקָּדִים	מאַנדעל־פֿערמיג,
כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ:	איהרע קנעפּ און איהרע בלומען.
21. וְכַפְתֹּר	21. און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פֿון איהר,
וְכַפְתֹּר	און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פֿון איהר,
וְכַפְתֹּר	און אַ קנאָפּ
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים	אונטער צוויי רעהרען
מִמֶּנָּה	פֿון איהר,
לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים	פֿיר די זעקס רעהרען,
הַיֹּצְאִים מִמֶּנָּה:	וועלכע זיינען ארויס־געגאַנגען פֿון איהר.
22. כַּפְתֹּרֵיהֶם	22. זייערע קנעפּ
וּקְנֹתָם	און זייערע רעהרען
מִמֶּנָּה הָיוּ	זיינען געוועזן פֿון איהר,
כֻּלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת	און גאַנצען אויס־געקלאַפּט פֿון איין שטיק
זָהָב טָהוֹר:	(פֿון) ריינע גאָלד.
23. וַיַּעַשׂ אֶת־נֵרֹתֶיהָ	23. און ער האט געמאַכט איהרע לאַמפּען
שִׁבְעָה	זיבען,
וּמַלְקָחֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ	און איהרע צוואַנגען און איהרע אַש־פֿאַנען
זָהָב טָהוֹר:	(פֿון) ריינע גאָלד.
24. כִּכָּר זָהָב טָהוֹר	24. (פֿון) אַ טאַלענט ריינע גאָלד
עָשָׂה אֹתָהּ	האט ער איהר געמאַכט
וְאֵת כָּל־כֵּלֶיהָ:	און אַלע איהרע געפֿעס.
25. וַיַּעַשׂ	25. און ער האט געמאַכט
אֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת	דעם אַלטאַר פֿון די רויכער־ווערק
עֲצֵי שִׁטִּים	(פֿון) שיטים־האָלץ,
אַמָּה אָרְכּוֹ	איין איל זיין לענג
וְאַמָּה רָחְבּוֹ	און איין איל זיין ברייט,
רָבוּעַ	פֿיער־עקיג,
וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ	און צוויי איילען זיין הויך,
מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו:	פֿון איהם זיינען געוועזן זיינע הערנער.
26. וַיְצַף אֹתוֹ	26. און ער האט איהם בעדעקט
זָהָב טָהוֹר	(מיט) ריינע גאָלד,
אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו	זיין דאַך און זיינע ווענט
סָבִיב	אַרום
וְאֶת־קַרְנֹתָיו	און זיינע הערנער,
וַיַּעַשׂ לוֹ	און ער האט געמאַכט צו איהם
זֵר זָהָב סָבִיב:	אַ גאָלדענעם קראַנץ אַרום.
27. וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב	27 און צוויי גאָלדענע רינגען
עָשָׂה־לוֹ	האט ער געמאַכט פֿיר איהם
מִתַּחַת לְזֵרוֹ	פֿון אונטער זיין קראַנץ
עַל־שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו	אויף זיינע צוויי זייטען־ווענד
עַל שְׁנֵי צִדָּיו	אויף זיינע ביידע זייטען,
לְבָתִּים לְבַדִּים	אלס הייזער פֿיר די שטאַנגען
לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם:	צו טראָגען איהם מיט זיי.
28. וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים	28. און ער האט געמאַכט די שטאַנגען,
עֲצֵי שִׁטִּים	פֿון שיטים־האָלץ,
וַיְצַף אֹתָם זָהָב:	און ער האט זיי בעדעקט (מיט) גאָלד.
29. וַיַּעַשׂ	29. און ער האט געמאַכט
אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	[1]די זאַלב־אייל
קֹדֶשׁ	[1]הייליג
וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים	[1]און דאס רויכער־ווערק פֿון די געווירצען
טָהוֹר	[1]ריין,
מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ:	(נאָך) דער אַפּטייקער קונסט

Cap. XXXVIII. לח

שְׁבִיעִי — שְׁבִיעִי

רְבִיעִי (כשהן מחוברין)

1. וַיַּעַשׂ	1. און ער האט געמאַכט
אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה	דעם אַלטאַר פֿון די בראַנד־אָפּפֿער

1) אדער: די הייליגע זאַלב־אייל און די ריינע רויכער־ווערק.

עֲצֵי שִׁטִּים	(פון) שיטים־האָלץ,
חָמֵשׁ אַמּוֹת אָרְכּוֹ	פינף איילען זיין לייננ
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחְבּוֹ	און פינף איילען זיין ברייט,
רָבוּעַ	פיער־עקיג,
וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ׃	און דריי איילען זיין הויך.
2. וַיַּעַשׂ קַרְנֹתָיו	2. און ער האט געמאַכט זיינע הערנער
עַל־אַרְבַּע פִּנֹּתָיו	אויף זיינע פיער ווינקלען,
מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו	פון איהם זיינען געווען זיינע הערנער,
וַיְצַף אֹתוֹ נְחֹשֶׁת׃	און ער האט איהם בעדעקט (מיט) קופּער.
3. וַיַּעַשׂ	3. און ער האט געמאַכט
אֶת־כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ	אלע געפעס פון דעם אלטאר
אֶת־הַסִּירֹת	די טעפּ
וְאֶת־הַיָּעִים	און די שויפלען
וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת	און די שפּרענג־בעקענס,
אֶת־הַמִּזְלָגֹת	די גאָפּלען
וְאֶת־הַמַּחְתֹּת	און די פייער־פאַנען;
כָּל־כֵּלָיו עָשָׂה נְחֹשֶׁת	אלע זיינע געפעס האט ער געמאַכט (פון) קופּער.
4. וַיַּעַשׂ לַמִּזְבֵּחַ	4. און ער האט געמאַכט צום אלטאר
מִכְבָּר	א זיפּ,
מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת	נעטץ־פערמיג,
נְחֹשֶׁת	(פון) קופּער,
תַּחַת כַּרְכֻּבּוֹ	אונטער זיין ראנד
מִלְּמַטָּה עַד־חֶצְיוֹ׃	פון אונטען ביז זיין העלפט.
5. וַיִּצֹק	5 און ער האט אויסגעגאָסען
אַרְבַּע טַבָּעֹת	פיער רינגען
בְּאַרְבַּע הַקְּצָוֹת	אויף די פיער ענדען
לְמִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת	פון די קופּערנע זיפּ,
בָּתִּים לַבַּדִּים׃	(אלס) הייזער פיר די שטאַנגען.
6. וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים	6. און ער האט געמאַכט די שטאַנגען
עֲצֵי שִׁטִּים	פון שיטים־האָלץ,
וַיְצַף אֹתָם נְחֹשֶׁת׃	און ער האט זיי בעדעקט (מיט) קופּער.
7. וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים	7. און ער האט אריינגעבראַכט די שטאַנגען
בַּטַּבָּעֹת	אין די רינגען
עַל צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די זייטען פון דעם אלטאַר,
לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם	צו טראָגען איהם מיט זיי,
נְבוּב לֻחֹת	הויל, (פון) טאָוולען

עָשָׂה אֹתוֹ׃	האט ער איהם געמאַכט.
8. וַיַּעַשׂ אֵת הַכִּיּוֹר	8. און ער האט געמאַכט דעם וואַש־בעקען
נְחֹשֶׁת	(פון) קופּער,
וְאֵת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת	און זיין פוס־געשטעל (פון) קופּער
בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת	[1]מיט די [2]שפּיגלען פון די פרויען שאַרען,
אֲשֶׁר צָבְאוּ	וועלכע האבען זיך פערזאַמעלט
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	(ביים) איינגאַנג פון פערזאַמלונגס־געצעלט.
9. וַיַּעַשׂ אֶת־הֶחָצֵר	9. און ער האט געמאַכט דעם הויף
לִפְאַת ׀ נֶגֶב תֵּימָנָה	צו דער מיטאַג־זייט, געגען זיד־זייט,
קַלְעֵי הֶחָצֵר	די אומהאַנגען פון דעם הויף
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	(פון) געדרייטע לייוען
מֵאָה בָּאַמָּה׃	הונדערט איילען.
10. עַמּוּדֵיהֶם עֶשְׂרִים	10. זייערע זיילען צוואַנציג
וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים	און זייערע שוועלען צוואַנציג
נְחֹשֶׁת	(פון) קופּער,
וָוֵי הָעַמּוּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשֻׁקֵיהֶם	און זייערע רייפען
כָּסֶף׃	(פון) זילבער.
11. וְלִפְאַת צָפוֹן	11. און פיר די נאָרד־זייט
מֵאָה בָאַמָּה	הונדערט איילען,
עַמּוּדֵיהֶם עֶשְׂרִים	זייערע זיילען צוואַנציג
וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים	און זייערע שוועלען צוואַנציג
נְחֹשֶׁת	(פון) קופּער,
וָוֵי הָעַמּוּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשֻׁקֵיהֶם	און זייערע רייפען,
כָּסֶף׃	(פון) זילבער.
12. וְלִפְאַת־יָם	12. און צו וועסט זייט
קְלָעִים	אומהאַנגען
חֲמִשִּׁים בָּאַמָּה	פופציג איילען,
עַמּוּדֵיהֶם עֲשָׂרָה	זייערע זיילען צעהן
וְאַדְנֵיהֶם עֲשָׂרָה	און זייערע שוועלען צעהן,
וָוֵי הָעַמּוּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשׁוּקֵיהֶם	און זייערע רייפען
כָּסֶף׃	(פון) זילבער
13. וְלִפְאַת קֵדְמָה	13. און צו מאָרגען־זייט,
מִזְרָחָה	געגען זאָנען־אויפגאַנג,

1) פון. 2) א בלאַנקער קופּערנער טאָוועל פלעגט געברוכט ווערען אַלס שפּיגעל.

חֲמִשִּׁים אַמָּה׃	פופציג איילען.
14. קְלָעִים	14. אומהאַנגען
חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה אַמָּה	פופצעהן איילען
אֶל־הַכָּתֵף	צו (איין) זייט,
עַמּוּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה	זייערע זיילען דריי
וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃	און זייערע שוועלען דריי.
15. וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית	15. און פיר די צווייטע זייט,
מִזֶּה וּמִזֶּה	פון דיזער (זייט) און פון דיזער (זייט)
לְשַׁעַר הֶחָצֵר	צום טויער פון דעם הויף,
קְלָעִים	אומהאַנגען
חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה	פופצעהן איילען,
עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה	זייערע זיילען דריי
וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃	און זייערע שוועלען דריי.
16. כָּל־קַלְעֵי הֶחָצֵר	16. אַלע אומהאַנגען פון דעם הויף
סָבִיב	אַרום
שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃	(זיינען געווען פון) געדרייטע לייוונט.
17. וְהָאֲדָנִים לָעַמֻּדִים	17. און די שוועלען פיר די זיילען
נְחֹשֶׁת	(זיינען געווען פון) קופער,
וָוֵי הָעַמּוּדִים	די האָקען פון די זיילען
וַחֲשׁוּקֵיהֶם	און זייערע רייפען
כֶּסֶף	(זיינען געווען פון) זילבער
וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם	און די בעדעקונג פון זייערע קעפּ
כָּסֶף	(איז געווען פון) זילבער,
וְהֵם מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף	און זיי האבען געהאַט זילבערנע רייפען,
כֹּל עַמֻּדֵי הֶחָצֵר׃	אַלע זיילען פון דעם הויף[1].

מַפְטִיר — מַפְטִיר

18. וּמָסַךְ	18. און דער פאָרהאַנג
שַׁעַר הֶחָצֵר	פון דעם טויער פון דעם הויף
מַעֲשֵׂה רֹקֵם	(איז געווען) בונט־ווירקער אַרבייט
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	(פון) בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייוונט,
וְעֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ	און צוואַנציג איילען די לייונג
וְקוֹמָה בְרֹחַב	און די הויך אין דער ברייט
חָמֵשׁ אַמּוֹת	פינף איילען
לְעֻמַּת קַלְעֵי הֶחָצֵר׃	[2]צוגלייך מיט די אומהאַנגען פון דעם הויף.
19. וְעַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה	19. און זייערע זיילען פיער
וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעָה	און זייערע שוועלען פיער
נְחֹשֶׁת	(פון) קופער,
וָוֵיהֶם כֶּסֶף	זייערע האָקען (פון) זילבער
וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם	און די בעדעקונג פון זייערע קעפּ
וַחֲשֻׁקֵיהֶם	און זייערע רייפען
כָּסֶף׃	(פון) זילבער.
20. וְכָל־הַיְתֵדֹת	20. און אַלע פלעקלעך
לַמִּשְׁכָּן וְלֶחָצֵר	פיר די וואָהנונג און פיר דעם הויף
סָבִיב	אַרום
נְחֹשֶׁת׃	(פון) קופער.

פְּקוּדֵי — PEKUDE

21. אֵלֶּה	21. דיזע זיינען
פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן	די [3]געציילטע (זאַכען) פון דער וואָהנונג,
מִשְׁכַּן הָעֵדֻת	דער וואָהנונג פון די צייגניס,
אֲשֶׁר פֻּקַּד	וואס איז [4]געציילט געוואָרען
עַל־פִּי מֹשֶׁה	דורך משה,
עֲבֹדַת הַלְוִיִּם	(דאס איז געווען) די דינסט פון די לווים
בְּיַד אִיתָמָר	אונטער די האַנד פון איתמר
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃	דער זוהן פון אהרן, דעם פריסטער[5].
22. וּבְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי	22. און בצלאל, דער זוהן פון אורי,
בֶן־חוּר	דער זוהן פון חור,
לְמַטֵּה יְהוּדָה	פון דעם שטאַם יהודה,
עָשָׂה	האט געמאַכט
אֵת כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ	אַלעס, וואס דער עוויגער האט בעפוילען
אֶת־מֹשֶׁה׃	משה.
23. וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב	23. און מיט איהם (איז געווען) אהליאב,
בֶּן־אֲחִיסָמָךְ	דער זוהן פון אחיסמך
לְמַטֵּה־דָן	פון דעם שטאַם דן,
חָרָשׁ וְחֹשֵׁב	א שטיין־שניידער און א קונסט־וועבער
וְרֹקֵם	און א בונט־ווירקער
בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן	אין בלויע וואָל און אין פורפור
וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי	און אין רויטע פאָדעם
וּבַשֵּׁשׁ׃	און אין לייונט.

1) ד. ה. אלע זיילען האבען געהאַט זילבערנע רייפען. 2) נאך דער מאָס פון די א. ז. וו. 3) בערעכנונגען.
4) בערעכענט. 5) ד. ה. די צעהלונגען האבען געמאַכט די לווים אונטער די אויפזיכט פון איתמר.

24. כָּל־הַזָּהָב — 24. דאס גאַנצע גאָלד,
הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה — וואס איז [1]פערברויכט געוואָרען צו דער אַרבייט
בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ — אין אַלע אַרבייט פון דעם הייליגטהום,
וַיְהִי ׀ זְהַב הַתְּנוּפָה — איז געווען דאס גאָלד פון דער גאַבע
תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים כִּכָּר — ניין און צוואַנציג טאַלענט
וּשְׁבַע מֵאוֹת — און זיבען הונדערט
וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל — און דרייסיג שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ — מיט דעם שקל פון הייליג־טהום.
25. וְכֶסֶף — 25. און די זילבער
פְּקוּדֵי הָעֵדָה — פון די געציילטע פון דער געמיינדע
מְאַת כִּכָּר — (איז געווען) הונדערט טאַלענט,
וָאֶלֶף — און טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת — און זיבען הונדערט
וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שָׁקֶל — און פינף און זיבציג שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ — מיט דעם שקל פון דעם הייליגטהום.
26. בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת — 26. אַ [2]בקע פיר יעדען קאָפּ,
מַחֲצִית הַשָּׁקֶל — אַ האַלבער שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ — נאָך דעם שקל פון דעם הייליגטהום,
לְכֹל הָעֹבֵר — פיר יעדען, וואס איז דורכ־געגאַנגען
עַל־הַפְּקֻדִים — דורך די ציילונג,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה — פון צוואַנציג יאָהר אַלט
וָמַעְלָה — און העכער,
לְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף — פיר זעקס הונדערט טויזענד
וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים — און דריי טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת — און פינף הונדערט
וַחֲמִשִּׁים׃ — און פופציג.
27. וַיְהִי — 27. און עס איז געווען
מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף — די הונדערט טאַלענט זילבער
לָצֶקֶת — צו גיסען
אֵת אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ — די שוועלען פון דעם הייליגטהום
וְאֵת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת — און די שוועלען פון דעם פּאָרהאַנג,
מְאַת אֲדָנִים — הונדערט שוועלען
לִמְאַת הַכִּכָּר — פון די הונדערט טאַלענט,
כִּכָּר לָאָדֶן׃ — אַ טאַלענט פיר אַ שוועל.
28. וְאֶת־הָאֶלֶף — 28. און (פון) די טויזענד
וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת — און די זיבען הונדערט
וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים — און פינף און זיבציג (שקל)
עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים — האט ער געמאַכט האַקען צו די זיילען,
וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם — און ער האט בעדעקט זייערע קעפּ,
וְחִשַּׁק אֹתָם׃ — און ער האט [3]געמאַכט זייערע רייפען.
29. וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה — 29. און די קופּער פון דער גאַבע
שִׁבְעִים כִּכָּר — (איז געווען) זיבציג טאַלענט
וְאַלְפַּיִם — און צוויי טויזענד
וְאַרְבַּע־מֵאוֹת שָׁקֶל׃ — און פיער הונדערט שקל.
30. וַיַּעַשׂ בָּהּ — 30. און ער האט געמאַכט מיט איהר
אֶת־אַדְנֵי — די שוועלען
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד — פון דעם איינגאַנג פון פערזאַמלונגס־געצעלט
וְאֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת — און דעם אַלטאַר פון די רויכער־ווערק
וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת — און די קופּערנע זיפּ,
אֲשֶׁר־לוֹ — וואס געהערט צו איהם,
וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ — און אַלע געפעס פון דעם אַלטאַר.
31. וְאֶת־אַדְנֵי הֶחָצֵר — 31. און די שוועלן פון דעם הויף
סָבִיב — אַרום,
וְאֶת־אַדְנֵי — און די שוועלען
שַׁעַר הֶחָצֵר — פון דעם טויער פון׳ם הויף,
וְאֵת כָּל־יִתְדֹת — און אַלע פלעקלעך
הַמִּשְׁכָּן — פון דער וואָהנונג
וְאֶת־כָּל־יִתְדֹת — און אַלע פלעקלעך
הֶחָצֵר — פון דעם הויף
סָבִיב׃ — אַרום.

Cap. XXXIX. לט

1. וּמִן־הַתְּכֵלֶת — 1. און פון די בלויע וואָל
וְהָאַרְגָּמָן — און די פורפור
וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי — און די רויטע פאָדעם,
עָשׂוּ בִגְדֵי־שְׂרָד — האבען זיי געמאַכט קלייׄדער צום פערדעקען
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ — צו בעדינען אים הייליגטהום
וַיַּעֲשׂוּ — און זיי האבען געמאַכט
אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ — די הייליגע קליידער,
אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן — וועלכע געהערען צו אהרן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה׃ — ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

1) פעראַרבייט. 2) אַ שקל געשפּאָלטען איבער העלפט. 3) זיי בעשלאָגען מיט רייפען.

שֵׁנִי	שֵׁנִי
חֲמִישִׁי (כשהן מחוברין)	
2. וַיַּ֫עַשׂ אֶת־הָאֵפֹד	2. און ער האט געמאַכט דעם אפוד
זָהָב	(פון) גאָלד,
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃	און געדרייטע לייכען.
3. וַיְרַקְּעוּ	3. און זיי האבען [1]אויס־געקלאַפּט
אֶת־פַּחֵי הַזָּהָב	די גאָלדענע בלעכען,
וְקִצֵּץ פְּתִילִם	און ער האט (זיי) צושני־טען (אין) פעדעם,
לַעֲשׂוֹת	[2]צו פעראַרבייטען
בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת	אין די בלויע וואָל
וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן	און אין די פורפור
וּבְתוֹךְ תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי	און אין די רויטע פאָדעם
וּבְתוֹךְ הַשֵּׁשׁ	און אין די לייכען,
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׃	וועבער־קונסט אַרבייט.
4. כְּתֵפֹת עָשׂוּ־לוֹ	4. שולטער־בענדער האַ־בען זיי געמאַכט צו איהם,
חֹבְרֹת	בעהעפטענדע,
עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו	אויף זיינע ביידע ענדען
חֻבָּר׃	איז עס געווען צוזאַמען־געהעפט.
5. וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ	5. און דער גאַרטעל פיר זיין אַרום־גאַרטלונג,
אֲשֶׁר עָלָיו	וועלכער איז אויף איהם,
מִמֶּנּוּ הוּא	איז געווען פון איהם,
כְּמַעֲשֵׂהוּ	ווי זיין אַרבייט,
זָהָב	(פון) גאָלד,
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר	און געדרייטע לייכען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווו דער עוויגער האט בעפוילען משה.
6. וַיַּעֲשׂוּ	6. און זיי האבען געמאַכט
אֶת־אַבְנֵי הַשֹּׁהַם	די אָניקס־שטיינער
מֻסַבֹּת	[3]אַרומגערינגעלט
מִשְׁבְּצֹת זָהָב	(מיט) גאָלדענע [4]קעסטע־לעך
מְפֻתָּחֹת	אויס־געגראַווירט
פִּתּוּחֵי חוֹתָם	זיגעל־גראַווירונג

עַל־שְׁמוֹת	אויף די נעמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
7. וַיָּשֶׂם אֹתָם	7. און ער האט זיי געזעצט
עַל־כִּתְפֹת הָאֵפֹד	אויף די שולטער־בענדער פון דעם אפוד,
אַבְנֵי זִכָּרוֹן	(אַלס) שטיינער פון אַנדיינקען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
8. וַיַּעַשׂ אֶת־הַחֹשֶׁן	8. און ער האט געמאַכט דעם ברוסט־שילד
מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב	וועבער־קונסט אַרבייט,
כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד	ווי די אַרבייט פון דעם אפוד,
זָהָב	(פון) גאלד,
תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃	און געדרייטע לייכען.
9. רָבוּעַ הָיָה	9. פיער־עקיג איז ער געווען,
כָּפוּל	געדאָפּעלט
עָשׂוּ אֶת־הַחֹשֶׁן	האבען זיי געמאַכט דעם ברוסט־שילד,
זֶרֶת אָרְכּוֹ	אַ שפּאַן זיין לייננ
וְזֶרֶת רָחְבּוֹ	און אַ שפּאַן זיין ברייט,
כָּפוּל׃	געדאָפּעלט.
10. וַיְמַלְאוּ־בוֹ	10. און זיי האבען איינ־געפּאַסט אין איהם
אַרְבָּעָה טוּרֵי אָבֶן	פיער ציילען (פון) שטיין,
טוּר אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת	אַ צייל אדם, פטדה און ברקת,
הַטּוּר הָאֶחָד׃	[דער] איין צייל.
11. וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי	11. און דער צווייטער צייל:
נֹפֶךְ סַפִּיר וְיָהֲלֹם׃	נפך, ספיר און יהלום.
12. וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי	12. און דער דריטער צייל:
לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה׃	לשם, שבו און אחלמה.
13. וְהַטּוּר הָרְבִיעִי	13. און דער פירטער צייל:
תַּרְשִׁישׁ וְשֹׁהַם וְיָשְׁפֵה	תרשיש, שהם און ישפה,
מוּסַבֹּת	[3]אַרומגערינגערט
מִשְׁבְּצוֹת זָהָב	(מיט) גאלדענע קעסטע־לעך
בְּמִלּוּאֹתָם׃	אין זייערע אַיינפּאַסונגען.

1) אויס־געצויגען. 2) איינצוועבען. 3) אַיינגעפּאַסט. 4) ראַמען, איינפּאַסונגען.

14. וְהָאֲבָנִים	14. און די שטיינער
עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵנָּה	זיינען געווען אויף די נעמען פון די קינדער ישראל.
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה	צוועלף
עַל־שְׁמֹתָם	אויף זייערע נעמען,
פִּתּוּחֵי חֹתָם	זיגעל־גראַווירונג,
אִישׁ עַל־שְׁמוֹ	יעדער מיט זיין נאמען
לִשְׁנֵים עָשָׂר שָׁבֶט׃	פיר די צוועלף שטאַמ(ען).
15. וַיַּעֲשׂוּ	15. און זיי האבען געמאַכט
עַל־הַחֹשֶׁן	אויף דעם ברוסט־שילד
שַׁרְשְׁרֹת גַּבְלֻת	ענד־קייטען,
מַעֲשֵׂה עֲבֹת	געפלאָכטענע אַרבייט
זָהָב טָהוֹר׃	(פון) ריינע גאָלד.
16. וַיַּעֲשׂוּ	16. און זיי האבען געמאַכט
שְׁתֵּי מִשְׁבְּצֹת זָהָב	צוויי גאָלדענע קעסטעלעך.
וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב	און צוויי גאָלדענע רינגען
וַיִּתְּנוּ	און זיי האבען געזעצט
אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת	די צוויי רינגען
עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃	אויף די צוויי ענדען פון דעם ברוסט־שילד.
17. וַיִּתְּנוּ	17. און זיי האבען געזעצט
שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת הַזָּהָב	די צוויי גאָלדענע פלעכטען
עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת	אויף די צוויי רינגען
עַל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃	אויף די ענדען פון דעם ברוסט־שילד.
18. וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת	18. און די צוויי ענדען
שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת	פון די צוויי פלעכטען
נָתְנוּ	האבען זיי געזעצט
עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצֹת	אויף די צוויי קעסטעלעך,
וַיִּתְּנֻם	און זיי האבען זיי געזעצט
עַל־כִּתְפֹת הָאֵפֹד	אויף די שולטער־בענדער פון דעם אפוד
אֶל־מוּל פָּנָיו׃	געגען זיין פאָדער־זייט.
19. וַיַּעֲשׂוּ	19. און זיי האבען געמאַכט
שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב	צוויי גאָלדענע רינגען,
וַיָּשִׂימוּ	און זיי האבען (זיי) געזעצט
עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן	אויף די ביידע ענדען פון דעם ברוסט־שילד
עַל־שְׂפָתוֹ	ביי זיין זוים,
אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפֹד	וואס איז צום זייט פון דעם אפוד
בָּיְתָה׃	פון אינעווייניג.
20. וַיַּעֲשׂוּ	20. און זיי האבען געמאַכט
שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב	צוויי גאָלדענע רינגען,
וַיִּתְּנֻם	און זיי האבען זיי געזעצט
עַל־שְׁתֵּי כִתְפֹת הָאֵפֹד	אויף די צוויי שולטער־בענדער פון דעם אפוד
מִלְּמַטָּה	פון אונטען,
מִמּוּל פָּנָיו	געגען זיין פאָדער־זייט,
לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ	ביי זיין צוזאַמען־העפטונג
מִמַּעַל לְחֵשֶׁב הָאֵפֹד׃	איבער דעם גאַרטעל פון דעם אפוד.
21. וַיִּרְכְּסוּ	21. און זיי האבען צוזאַמען געשנירט
אֶת־הַחֹשֶׁן	דעם ברוסט־שילד
מִטַּבְּעֹתָיו	פון זיינע רינגען
אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפֹד	אין די רינגען פון דעם אפוד
בִּפְתִיל תְּכֵלֶת	מיט אַ שנור פון בלויע וואָל
לִהְיֹת	דאס ער זאל זיין
עַל־חֵשֶׁב הָאֵפֹד	אויף דעם גאַרטעל פון דעם אפוד,
וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן	און דער ברוסט־שילד זאל זיך ניט אַוועק־רוקען
מֵעַל הָאֵפֹד	פון דעם אפוד.
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
שִׁשִּׁי (כשהן מחוברין)	
22. וַיַּעַשׂ	22. און ער האט געמאַכט
אֶת־מְעִיל הָאֵפֹד	דעם אויבער־מאַנטעל פון (אונטער) דעם אפוד
מַעֲשֵׂה אֹרֵג	וועבער אַרבייט,
כְּלִיל תְּכֵלֶת׃	אין גאַנצען פון בלויע וואָל.
23. וּפִי־הַמְּעִיל	23. און די עפנונג פון דעם אויבער־מאַנטעל
בְּתוֹכוֹ	(איז געווען) אין זיין מיטען,
כְּפִי תַחְרָא	ווי די עפנונג פון אַ פאַנצער
שָׂפָה לְפִיו	אַזוים (איז געווען) ביי זיין עפנונג
סָבִיב	אַרום,
לֹא יִקָּרֵעַ׃	(דאס) עס זאל ניט צוריסען ווערען.
24. וַיַּעֲשׂוּ	24. און זיי האבען געמאַכט
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל	אויף די אונטערסטע־ענדען פון דעם אויבער־מאַנטעל
רִמּוֹנֵי	גראַנאַט־עפּעל

תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	פון בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם
מָשְׁזָר :	געדרייט.
25. וַיַּעֲשׂוּ	25. און זיי האבען געמאַכט
פַעֲמֹנֵי	גלעקלעך
זָהָב טָהוֹר	פון ריינע גאָלד,
וַיִּתְּנוּ אֶת־הַפַּעֲמֹנִים	און זיי האבען געזעצט די גלעקלעך
בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים	צווישען די גראַנאַט־עפּעל
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל	אויף די אונטערסטע־ענדען פון דעם אויבער־מאַנטעל
סָבִיב	אַרום,
בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים :	צווישען די גראַנאַט־עפּעל.
26. פַּעֲמֹן וְרִמֹּן	26. אַ גלעקעל און אַ גראַנאַט עפּעל,
פַּעֲמֹן וְרִמֹּן	אַ גלעקעל און אַ גראַנאַט עפּעל
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל	אויף די אונטערסטע־ענדען פון דעם אויבער־מאַנטעל
סָבִיב	אַרום,
לְשָׁרֵת	צום בעדינען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה :	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
27. וַיַּעֲשׂוּ	27. און זיי האבען געמאַכט
אֶת־הַכָּתְנֹת	די העמדער
שֵׁשׁ	(פון) לייוונען,
מַעֲשֵׂה אֹרֵג	וועבער אַרבייט,
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו :	פיר אַהרן און פיר זיינע זיהן.
28. וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת	28. און די מיטצע
שֵׁשׁ	פון לייוונען
וְאֶת־פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת	און די [1]שעהנע הויכע־מיטצען
שֵׁשׁ	(פון) לייוונען,
וְאֶת־מִכְנְסֵי הַבָּד	און די לייוונענע הויזען
שֵׁשׁ מָשְׁזָר :	(פון) געדרייטע לייוונען.
29. וְאֶת־הָאַבְנֵט	29. און דעם גאַרטעל
שֵׁשׁ מָשְׁזָר	(פון) געדרייטע לייוונען
וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן	און בלויע וואָל און פורפור
וְתוֹלַעַת שָׁנִי	און רויטע פאָדעם,
מַעֲשֵׂה רֹקֵם	בונט־ווירקער אַרבייט,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה :	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

30. וַיַּעֲשׂוּ אֶת־צִיץ	30. און זיי האבען געמאַכט דעם שטערן־בלאַך
נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ	פון דעם הייליגען קרוין
זָהָב טָהוֹר	(פון) ריינע גאָלד,
וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו	און זיי האבען געשריבען אויף איהם
מִכְתַּב	אַ שריפט
פִּתּוּחֵי חוֹתָם	פון זיגעל־גראַווירונג:
קֹדֶשׁ לַיהוָֹה :	„הייליגטהום צום עוויגען".
31. וַיִּתְּנוּ עָלָיו	31. און זיי האבען אַרויפגעלייגט אויף איהם
פְּתִיל תְּכֵלֶת	אַ שנור פון בלויע וואָל,
לָתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת	אום (עס) צו זעצען אויף די מיטצע
מִלְמָעְלָה	פון אויבען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה :	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
32. וַתֵּכֶל	32. און עס האט זיך געענדיגט
כָּל־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן	די גאַנצע אַרבייט פון דער וואהנונג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל האָבען (עס) געמאַכט;
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה,
כֵּן עָשׂוּ :	אזוי האבען זיי געמאַכט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
33. וַיָּבִיאוּ	33. און זיי האבען געבראַכט
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	די וואָהנונג
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
אֶת־הָאֹהֶל	דעם געצעלט
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
קְרָסָיו	זיינע האָקען,
קְרָשָׁיו	זיינע ברעטער,
בְּרִיחָו בריחיו ק׳	זיינע ריגלען
וְעַמֻּדָיו	און זיינע זיילען
וַאֲדָנָיו :	און זיינע שוועלען.
34. וְאֶת־מִכְסֵה	34. און די דעקע
עוֹרֹת הָאֵילִם	פון די ווידער־פעלען,
הַמְאָדָּמִים	די רויט־געפאַרבענע,
וְאֵת מִכְסֵה	און די דעקע
עֹרֹת הַתְּחָשִׁים	פון די תַחַש־פעלען

[1] בעפוצונגען פון די הויכע מיטצען.

וְאֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ׃	און דעם פֿאָרהאַנג צור בעדעקונג.
35. אֶת־אֲרוֹן הָעֵדֻת	35. די לאַדע פֿון דאס צייגניס
וְאֶת־בַּדָּיו	און זיינע שטאַנגען
וְאֵת הַכַּפֹּרֶת׃	און דעם צודעק.
36. אֶת־הַשֻּׁלְחָן	36. דעם טיש,
אֶת־כָּל־כֵּלָיו	אַלע זיינע געפֿעס
וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים׃	און די שוי־ברויט.
37. אֶת־הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה	37. די ריינע לייכטער,
אֶת־נֵרֹתֶיהָ	איהרע לאָמפּען,
נֵרֹת הַמַּעֲרָכָה	די לאָמפּען פֿון דער צוריכטונג[1],
וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ	און אַלע איהרע געפֿעס,
וְאֵת שֶׁמֶן הַמָּאוֹר׃	און די אייל צור בעלייכטונג
38. וְאֵת מִזְבַּח הַזָּהָב	38. און דעם גאָלדענעם אַלטאַר
וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און די זאַלבּ־אייל
וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים	און די רויכער־ווערק פֿון די געווירצען,
וְאֵת מָסַךְ	און דעם פֿאָרהאַנג
פֶּתַח הָאֹהֶל׃	פֿון דעם איינגאַנג פֿון דעם געצעלט.
39. אֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת	39. דעם קופּערנעם אַלטאַר
וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת	און די קופּערנע זיפּ.
אֲשֶׁר־לוֹ	וועלכע געהערט צו איהם,
אֶת־בַּדָּיו	זיינע שטאַנגען
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפֿעס.
אֶת־הַכִּיֹּר	דעם וואַש־בעקען
וְאֶת־כַּנּוֹ׃	און זיין פֿוס־געשטעל.
40. אֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר	40. די אומהאַנגען פֿון דעם הויף,
אֶת־עַמֻּדֶיהָ	איהרע זיילען
וְאֶת־אֲדָנֶיהָ	און איהרע שוועלען
וְאֶת־הַמָּסָךְ	און דעם פֿאָרהאַנג
לְשַׁעַר הֶחָצֵר	פֿיר דעם טויער פֿון דעם הויף
אֶת־מֵיתָרָיו	זיינע שטריקלעך
וִיתֵדֹתֶיהָ	און איהרע פּלעקלעך,
וְאֵת כָּל כְּלֵי	און אַלע געפֿעס
עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן	פֿון די דינסט פֿון דער וואָהנונג,
לְאֹהֶל מוֹעֵד׃	פֿיר דעם פֿערזאַמלונגס געצעלט.
41. אֶת־בִּגְדֵי הַשְּׂרָד	41. די קליידער צום פֿערדעקען
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ	צו בעדינען אים הייליגטהום
אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	די הייליגע קליידער
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן	פֿיר אהרן, דעם פּריסטער,
וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו	און די קליידער פֿון זיינע זיהן
לְכַהֵן׃	פּריסטערס צו זיין.
42. כְּכֹל	42. ווי אַלעס,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בעפֿוילען משה,
כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אַזוי האבען געטאָן די קינדער ישראל
אֵת כָּל־הָעֲבֹדָה׃	די גאַנצע אַרבּייט.
43. וַיַּרְא מֹשֶׁה	43. און משה האט געזעהן
אֶת־כָּל הַמְּלָאכָה	די גאַנצע אַרבּייט,
וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ	דאס זיי האבען איהר געמאכט,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	ווי דער עוויגער האט בעפֿוילען
כֵּן עָשׂוּ	אזוי האבען זיי געמאכט,
וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה׃	דאַן האט זיי משה געבענשט

Cap. XXXX. מ

חֲמִישִׁי — חֲמִישִׁי

שְׁבִיעִי (כשהן מחוברין)

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	2. אין דעם טאָג פֿון דעם ערשטען מאָנאַט,
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	אין דעם ערשטען (טאג) אים מאָנאַט,
תָּקִים אֶת־מִשְׁכַּן	זאלסט'ו אויפֿשטעלען די וואָהנונג
אֹהֶל מוֹעֵד׃	פֿון דעם פֿערזאַמלונגס־געצעלט.
3. וְשַׂמְתָּ שָׁם	3 און דו זאלסט דארט לייגען
אֵת אֲרוֹן הָעֵדוּת	די לאַדע פֿון דאס צייגניס,
וְסַכֹּתָ עַל־הָאָרֹן	און דו זאלסט בעדעקען אויף די לאַדע
אֶת־הַפָּרֹכֶת׃	מיט דעם צודעק.
4. וְהֵבֵאתָ	4. און דו זאלסט אַריינבריינגען
אֶת־הַשֻּׁלְחָן	דעם טיש,
וְעָרַכְתָּ אֶת־עֶרְכּוֹ	און דו זאלסט צוריכטען זיין צוריכטונג,[2]
וְהֵבֵאתָ	און דו זאלסט אַריינבריינגען
אֶת־הַמְּנֹרָה	די לייכטער,
וְהַעֲלֵיתָ	און דו זאלסט אָנצינדען
אֶת־נֵרֹתֶיהָ׃	איהרע לאָמפּען.

1) ד. ה. וואס מען האט צוגעריכטעט צום אָנצינדען. 2) ד. ה. אַלעס וואס עס געהערט דאַצו.

5. וְנָתַתָּה	5. און דו זאלסט שטעלען
אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב	דעם גאָלדענעם אַלטאַר
לִקְטֹרֶת	צום רויכערן
לִפְנֵי אֲרוֹן הָעֵדֻת	פאר די לאַדע פון דאס ציינגיס.
וְשַׂמְתָּ	און דו זאלסט [1]געבען
אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח	דעם פאָרהאַנג [2]פון דעם איינגאַנג
לַמִּשְׁכָּן׃	צו דער וואָהנונג.
6. וְנָתַתָּה	6. און דו זאלסט שטעלען
אֵת מִזְבַּח הָעֹלָה	דעם אַלטאַר פון די בראַנד־אָפּפער,
לִפְנֵי פֶּתַח מִשְׁכַּן	פאר דעם איינגאַנג פון דער וואָהנונג
אֹהֶל־מוֹעֵד׃	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
7. וְנָתַתָּ אֶת־הַכִּיֹּר	7. און דו זאלסט שטעלען דעם וואַש־בעקען
בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד	צווישען דעם פערזאַמלונגס געצעלט
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ	און צווישען דעם אַלטאַר,
וְנָתַתָּ שָׁם מָיִם׃	און דו זאלסט דאָרט געבען וואַסער.
8. וְשַׂמְתָּ	8. און דו זאלסט [3]אויפ־שטעלען
אֶת־הֶחָצֵר	דעם הויף
סָבִיב	אַרום,
וְנָתַתָּ	און דו זאלסט [1]געבען
אֶת־מָסַךְ	דעם פאָרהאַנג
שַׁעַר הֶחָצֵר׃	פון דעם טויער פון דעם הויף
9. וְלָקַחְתָּ	9. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	די זאַלב־אייל,
וּמָשַׁחְתָּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן	און דו זאלסט זאַלבען דעם וואָהנונג
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ	און אַלעס, וואס איז אין איהם,
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם הייליגען
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
וְהָיָה קֹדֶשׁ׃	און [4]ער זאל זיין הייליג.
10. וּמָשַׁחְתָּ	10. און דו זאלסט זאַלבען
אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה	דעם אַלטאַר פון די בראַנד אָפּפער
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס,
וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און דו זאלסט הייליגען דעם אַלטאַר,
וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ	און דער אַלטאַר זאל זיין
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃	אַלער־הייליגסט.
11. וּמָשַׁחְתָּ אֶת־הַכִּיֹּר	11. און דו זאלסט זאַלבען דעם וואַש בעקען
וְאֶת־כַּנּוֹ	און זיין פוס־געשטעל,
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ׃	און דו זאלסט איהם הייליגען.
12. וְהִקְרַבְתָּ	12. און דו זאלסט דערנעהנטערן
אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו	אהרן און זיינע זיהן
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וְרָחַצְתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי וואַשען
בַּמָּיִם׃	מיט וואַסער.
13. וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן	13. און דו זאלסט אָנקליידען אהרן
אֵת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ	די הייליגע קליידער,
וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם זאַלבען
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם הייליגען
וְכִהֵן לִי׃	און ער זאל זיין אַ פריסטער צו מיר.
14. וְאֶת־בָּנָיו	14. און זיינע זיהן
תַּקְרִיב	זאלסט'ו דערנעהנטערן,
וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי אָנקליידען
כֻּתֳּנֹת׃	העמדער.
15. וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם	15. און דו זאלסט זיי זאַלבען
כַּאֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ	ווי דו האָסט געזאַלבט
אֶת־אֲבִיהֶם	זייער פאָטער,
וְכִהֲנוּ לִי	און זיי זאלען זיין פריסטערס צו מיר,
וְהָיְתָה	און דיזעס זאל געשעהן
לִהְיֹת לָהֶם מָשְׁחָתָם	אום זייער זאַלבונג זאל בּיי זיי זיין
לִכְהֻנַּת עוֹלָם	פיר איין עוויגעס פריסטער־טהום
לְדֹרֹתָם׃	פיר זייערע געשלעכטער.
16. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	16. און משה האט (עס) געטאָן;
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ	וואס דער עוויגער האט איהם בעפוילען,
כֵּן עָשָׂה׃	אזוי האט ער געטאָן.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
17. וַיְהִי	17. און עס איז געווען,
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערסטען מאָנאַט,
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית	אין דעם צווייטען יאהר,
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	אין דעם ערסטען טאָג פון'ם מאָנאַט
הוּקַם הַמִּשְׁכָּן׃	איז אויפגעשטעלט געוואָרען די וואָהנונג.
18. וַיָּקֶם מֹשֶׁה	18. און משה האט אויפ־געשטעלט
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	דעם וואָהנונג,
וַיִּתֵּן אֶת־אֲדָנָיו	און ער האט געזעצט זיינע שוועלען,

1) אויפהיינגען. 2) אדער: צום איינגאנג פון דער וואָהנונג. 3) מאכען. 4) עס.

וַיָּשֶׂם אֶת־קְרָשָׁיו	און ער האט געשטעלט זיינע ברעטער,
וַיִּתֵּן אֶת־בְּרִיחָיו	און ער האט געזעצט זיינע ריגלען,
וַיָּקֶם אֶת־עַמּוּדָיו׃	און ער האט אויפגעשטעלט זיינע זיילען.
19. וַיִּפְרֹשׂ	19. און ער האט אויס־געשפרייט
אֶת־הָאֹהֶל	דעם [1]געצעלט
עַל־הַמִּשְׁכָּן	איבער די וואָהנונג,
וַיָּשֶׂם	און ער האט געלייגט
אֶת־מִכְסֵה הָאֹהֶל	די דעקע פון דעם געצעלט
עָלָיו	אויף איהם
מִלְמָעְלָה	פון אויבען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
20. וַיִּקַּח	20. און ער האט גענומען,
וַיִּתֵּן אֶת־הָעֵדֻת	און ער האט געלייגט דאס צייגניס
אֶל־הָאָרֹן	אין די לאַדע,
וַיָּשֶׂם אֶת־הַבַּדִּים	און ער האט געלייגט די שטאַנגען
עַל־הָאָרֹן	צו די לאַדע,
וַיִּתֵּן אֶת־הַכַּפֹּרֶת	און ער האט געלייגט דעם צודעק
עַל־הָאָרֹן	אויף די לאַדע
מִלְמָעְלָה׃	פון אויבען.
21. וַיָּבֵא אֶת־הָאָרֹן	21. און ער האט אַריינ־געבראַכט די לאַדע
אֶל־הַמִּשְׁכָּן	אין די וואָהנונג,
וַיָּשֶׂם	און ער האט [2]געטאָן
אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ	דעם פאָרהאַנג צור בעדע־קונג,
וַיָּסֶךְ	און ער האט בעדעקט
עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת	אויף די לאַדע פון דאס צייגניס,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
22. וַיִּתֵּן אֶת־הַשֻּׁלְחָן	22. און ער האט געשטעלט דעם טיש
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן	אויף די זייט פון דער וואָהנונג
צָפֹנָה	געגען נאָרד־זייט,
מִחוּץ לַפָּרֹכֶת׃	אויסער־האַלב פון דעם פאָרהאַנג.
23. וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו	23. און ער האט אויף איהם צוגעריכטעט
עֵרֶךְ לֶחֶם	די צוריכטונג פון די ברויט
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
24. וַיָּשֶׂם אֶת־הַמְּנֹרָה	24. און ער האט געשטעלט דעם לייכטער
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט
נֹכַח הַשֻּׁלְחָן	געגענ־איבער דעם טיש,
עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן	אויף די זייט פון דער וואָהנונג
נֶגְבָּה׃	געגען זיד־זייט.
25. וַיַּעַל הַנֵּרֹת	25. און ער האט אָנגע־צונדען די לאָמפען,
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
26. וַיָּשֶׂם	26. און ער האט געשטעלט
אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב	דעם גאָלדענעם אַלטאַר
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת׃	פאַר דעם פאָרהאַנג.
27. וַיַּקְטֵר עָלָיו	27. און ער האט גערויכערט אויף איהם
קְטֹרֶת סַמִּים	רויכער-ווערק פון געווירצען
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
28. וַיָּשֶׂם	28. און ער האט [1]געטאָן
אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח	דעם פאָרהאַנג פון דעם איינגאַנג
לַמִּשְׁכָּן׃	צו דער וואָהנונג.
29. וְאֵת מִזְבַּח הָעֹלָה	29. און דעם אַלטאַר פון בראַנד אָפּפערס
שָׂם	האט ער געשטעלט
פֶּתַח מִשְׁכַּן	(ביי) דעם איינגאַנג פון דער וואָהנונג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וַיַּעַל עָלָיו	און ער האט אויפ־גע־בראַכט אויף איהם
אֶת־הָעֹלָה	דער בראַנד אָפּפער,
וְאֶת־הַמִּנְחָה	און דעם שפּייז־אָפּפער,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
30. וַיָּשֶׂם אֶת־הַכִּיֹּר	30. און ער האט געשטעלט דעם וואַשבעקען
בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד	צווישען דעם פערזאַמלונגס געצעלט
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ	און צווישען דעם אַלטאַר,
וַיִּתֵּן שָׁמָּה מַיִם	און ער האט דאָרט געגעבען וואַסער

1) ד. ה. דעם דאַך. 2) אויפגעהאַנגען.

לְרָחְצָה׃	צום וואַשען.
31. וְרָחֲצוּ מִמֶּנּוּ	31. און עס האבען געוואַשען פון איהם
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	משה און אהרן
וּבָנָיו	און זיינע זיהן
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃	און זייערע פיס.
32. בְּבֹאָם	32. ווען זיי פלעגען אַריינקומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט
וּבְקָרְבָתָם	און ווען זיי פלעגען זיך דערנעהנטערן
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	צום אַלטאַר,
יִרְחָצוּ	פלעגען זיי זיך וואַשען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
33. וַיָּקֶם אֶת־הֶחָצֵר	33. און ער האט אויפגעשטעלט דעם הויף
סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וְלַמִּזְבֵּחַ	אַרום די וואָהנונג און דעם אַלטאַר,
וַיִּתֵּן	און ער האט געגעבען
אֶת־מָסַךְ	דעם פאָרהאַנג
שַׁעַר הֶחָצֵר	פון דעם טויער פון דעם הויף
וַיְכַל מֹשֶׁה	און משה האט געענדיגט
אֶת־הַמְּלָאכָה׃	די אַרבייט.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
34. וַיְכַס הֶעָנָן	34. און דער וואָלקען האט בעדעקט
אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	דעם פערזאַמלונגס געצעלט

וּכְבוֹד יְהוָה	און די הערליכקייט פון דעם עוויגען
מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃	האט אָנגעפילט די וואָהנונג
35. וְלֹא־יָכֹל מֹשֶׁה	35. און משה האט ניט געקענט
לָבוֹא	[צו] קומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
כִּי־שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן	דען דער וואָלקען האט גערוהט אויף איהם,
וּכְבוֹד יְהוָה	און די הערליכקייט פון דעם עוויגען
מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃	האט אָנגעפילט די וואָהנונג
36. וּבְהֵעָלוֹת הֶעָנָן	36. און ווען דער וואָלקען פלעגט זיך אויפהייבען
מֵעַל הַמִּשְׁכָּן	פון דער וואָהנונג
יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פלעגען די קינדער ישראל רייזען,
בְּכֹל מַסְעֵיהֶם׃	אין אַלע זייערע רייזען.
37. וְאִם־לֹא יֵעָלֶה הֶעָנָן	37. און ווען דער וואָלקען פלעגט זיך ניט אויף־הייבען
וְלֹא יִסְעוּ	דאַן פלעגען זיי ניט רייזען,
עַד־יוֹם הֵעָלֹתוֹ׃	ביז דעם טאג, ווען ער פלעגט זיך אויף־הייבען.
38. כִּי עֲנַן יְהוָה	38. דען דעם עוויגענס וואָלקען
עַל־הַמִּשְׁכָּן	(איז געווען) אויף דעם וואָהנונג
יוֹמָם	בייטאָג,
וְאֵשׁ	און אַ פייער
תִּהְיֶה לַיְלָה בּוֹ	פלעגט זיין (ביי) נאַכט אויף איהם.
לְעֵינֵי	פאַר די אויגען
כָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל	פון די גאַנצע הויז ישראל,
בְּכָל־מַסְעֵיהֶם׃	אין אַלע זייערע רייזען.

חזק

מאגילניצקי׳ם

ליניען

סקול חומש

— אָדער —

עוֹזֵר הַמּוֹרֶה וְהַתַּלְמִיד

(דעם לעהרער׳ס און שילער׳ס געהילפע)

איין גאַנץ נייע אונד לייכטע מעטהאָדע

צו אונטערריכטען גאנץ חומש, אהן ענדערונג אדער אבקירצונג, מיט גרויס ערפאָלג
מיט דער הילפע פון א נייע „ליניען־סיסטעם“

פיר סקולס, חדרים, תלמוד תורה׳ס און זעלבסט־אונטערריכט

— פון —

יוסף בן יהודה מאגילניצקי

פרינציפאל־לעהרער פון מאגילניצקי׳ם „בְּנֵי צִיּוֹן סְקוּל“, 708 סויטה 5טע סט., פילאדעלפיא. פא.
(פאָרמאַלס לעהרער פיר העבערע העברעאישע אונטערריכט אין די היברו עדיוקיישען סאָסייטי׳ס סקול)

ספר ויקרא

4טע פערבעסערטע אויפלאגע.

— פערלאג און דרוק פון —

יוסף מאַגיל, 708 סויטה 5טע סטריט,

פילאדעלפיא, פא.

תרס״ג

ווּיא לערנט מען דעם עוזר המורה והתלמיד?

גיט יעדען שילער א קאַרטעל אָדער א גלייכע שטיקעל פּאַפּיר. הייסט זיי דאַמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהן לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה חומש און די איבערזעטצונג דאַרויף זעהר לאַנגזאַם און פּאָרזיכטיג ביז זיי זיינען אימשטאַנדע די איבערזעצונג צו זאָגען אויסוויינדיג. דאַן זאָלען זיי ארויפרוקען די קאַרטעל אום צו פערדעקען די איבערזעצונג און זאָלען 1 מאָל לעזען די שורה חומש און איבערזעצען אויסוויינדיג. דאַן זאָלען זיי אַראָברוקען די קאַרטעל און איבערלעזען די איבערזעצונג אינעווייניג אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. ווען זיי געפינען אויס, אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט, דאַרפען זיי איניגע מאָל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען און דאַרפען דאַן לערנען די צווייטע און דריטע שורה אויף דעם זעלבען אַרט. ווען זיי לערנען אָב אַ פּסוק אָדער אַ האַלבען, דאַרפען זיי גיין ווי־דערהאָלען דעם פּסוק, דאס הייסט, זיי דאַרפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסוויינדיג, אָבער זיי דאַרפען ניט אוועג־געהן פון א שורה ביז זיי רוקען ניט אראָב די קאַרטעל אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג אינעווייניג און צו וויסען אויף זיכער אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אָדער ניט.

שמות הטעמים

פַּשְׁטָא מֻנַּח זַרְקָא מֻנַּח סֶגוֹל מֻנַּח | מֻנַּח רְבִיעִי
מַהְפַּךְ פַּשְׁטָא זָקֵף-קָטֹן זָקֵף-גָּדוֹל מֵרְכָא טִפְּחָא
מֻנַּח אֶתְנַחְתָּא פָּזֵר תְּלִישָׁא-קְטַנָּה תְּלִישָׁא-גְדוֹלָה
קַדְמָא וְאַזְלָא אַזְלָא-גֵרֵשׁ גֵּרְשַׁיִם דַּרְגָּא תְּבִיר יְתִיב
פְּסִיק | סוֹף-פָּסוּק שַׁלְשֶׁלֶת קַרְנֵי-פָרָה מֵרְכָא-כְפוּלָה
יֶרַח-בֶּן-יוֹמוֹ ׃

סֵפֶר וַיִּקְרָא

LEVITICUS.

CAPUT. I. א

1. וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה	1. און [1]ער האט גערופען צו משה,
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו	און דער עוויגער האט גערעדט צו איהם,
מֵאֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס געצעלט,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אָדָם כִּי־יַקְרִיב מִכֶּם	ווען [2]א מאן פון אייך וועט [3]בריינגען
קָרְבָּן לַיהוָה	איין אָפּפער צום עוויגען,
מִן־הַבְּהֵמָה	פון [די] פיה.
מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן	פון [די] רינדער אדער פון [די] שאָף
תַּקְרִיבוּ	זאלט איהר [3]בריינגען
אֶת־קָרְבַּנְכֶם׃	אייער אָפּפער.
3. אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ	3. אויב א בראנד־אָפּפער איז זיין אָפּפער
מִן־הַבָּקָר	פון [די] רינדער,
זָכָר תָּמִים	א מענליכעס, אָהן א פעהלער,
יַקְרִיבֶנּוּ	זאל ער עס [3]בריינגען
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס געצעלט
יַקְרִיב אֹתוֹ	זאל ער איהם [3]בריינגען
לִרְצֹנוֹ	פון זיין ווילען[4]
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
4. וְסָמַךְ יָדוֹ	4. און ער זאל [5]אָנשפארען זיין האנד
עַל רֹאשׁ הָעֹלָה	אויף דעם קאָפּ פון דעם בראנד־אָפּפער,
וְנִרְצָה לוֹ	אום עס זאל מיט [6]ווילען אָנגענומען ווערען פיר איהם,
לְכַפֵּר עָלָיו׃	צו [7]פערגעבען [8]אויף איהם.
5. וְשָׁחַט	5. און ער זאל שלאכטען
אֶת־בֶּן הַבָּקָר	דעם יונגען רינד
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְהִקְרִיבוּ	און עס זאלען בריינגען
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים	אהרן'ס זיהן, די פריסטערס,
אֶת־הַדָּם	דאס בלוט.
וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם	און זיי זאלען [9]שפריצען דאס בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב	אויף דעם אלטאר ארום,
אֲשֶׁר־פֶּתַח	וועלכער (איז ביים) איינגאנג
אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם פערזאמלונגס געצעלט.
6. וְהִפְשִׁיט	6. און ער זאל [10]אָבשינדען
אֶת־הָעֹלָה	דעם בראנד־אָפּפער,
וְנִתַּח אֹתָהּ	און ער זאל עס צושניידען
לִנְתָחֶיהָ׃	אויף איהרע שטיקער.
7. וְנָתְנוּ	7. און עס זאלען געבען
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	די זיהן פון אהרן דעם פריסטער
אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	פייער אויף דעם אלטאר,
וְעָרְכוּ עֵצִים	און זיי זאלען [11]אָרדנען האָלץ
עַל־הָאֵשׁ׃	איבער דעם פייער.
8. וְעָרְכוּ	8. און עס זאלען [11]אָרדנען
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים	אהרן'ס זיהן, די פריסטערס,
אֵת הַנְּתָחִים	די שטיקער,
אֶת־הָרֹאשׁ	דעם קאָפּ
וְאֶת־הַפָּדֶר	און דאס [12]פעטס
עַל־הָעֵצִים	אויף די האָלץ,
אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ	וואס איז איבער דעם פייער,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃	וואס איז אויף דעם אלטאר.

1) גאט. 2) יעמאנד. 3) דאַרבריינגען. 4) זעה רש"י; אדער: צור וואָהל געפעליגקייט פיר איהם; אדער: אום איהם וואָהלגעפעליג צו מאכען פאר דעם עוויגען. 5) ארויפלייגען. 6) גנאדע. 7) פערזעהנען. 8) פיר. 9) שפריצען. 10) אָבציהען (די הויט). 11) צוברייטען, אויפלייגען. 12) פעטהויט, פלאָם.

9. וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו	9. און זיינע איינגעווייד[ע] און זיינע [1]קני-שטיקער
יִרְחַץ בַּמָּיִם	זאל ער וואשען מיט וואסער
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל [2]רויכערן
אֶת־הַכֹּל	אלעס
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אלטאר,
עֹלָה	(עס איז) א בראנד־אפפער,
אִשֵּׁה	איין פייער־אפפער
רֵיחַ־נִיחוֹחַ לַיהוָה׃	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
10. וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ	10. און אויב פון [די] שאף איז זיין אפפער,
מִן־הַכְּשָׂבִים	פון [די] לאמען
אוֹ מִן־הָעִזִּים	אדער פון [די] ציגען
לְעֹלָה	פיר א בראנד־אפפער,
זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ׃	זאל ער עס ברײנגען א מענליכעס אהן א פעהלער.
11. וְשָׁחַט אֹתוֹ	11. און ער זאל עס שלאכטען
עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ	אויף דער זייט פון דעם אלטאר
צָפֹנָה	געגען נארד־זייט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְזָרְקוּ	און עס זאלען שפרענגען
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים	אהרן'ס זיהן, די פריסטערס,
אֶת־דָּמוֹ	זיין בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	אויף דעם אלטאר ארום.
12. וְנִתַּח אֹתוֹ לִנְתָחָיו	12. און ער זאל עס צושנייד[ען] אויף זיינע שטיקער
וְאֶת־רֹאשׁוֹ	מיט זיין קאפ
וְאֶת־פִּדְרוֹ	און מיט זיינע פעטס.
וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם	און דער פריסטער זאל זיי ארדנען
עַל־הָעֵצִים	אויף די האלץ,
אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ	וואס איז איבער דעם פייער,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃	וואס איז אויף דעם אלטאר.
13. וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם	13. און די איינגעווייד[ע] און די [1]קני־שטיקער
יִרְחַץ בַּמָּיִם	זאל ער וואשען מיט וואסער
וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל ברײנגען
אֶת־הַכֹּל	אלעס,
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה	און ער זאל (עס) [2]רויכערן אויף דעם אלטאר,
עֹלָה הוּא	עס איז א בראנד־אפפער
אִשֵּׁה	א פייער אפפער
רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיהוָה׃	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
14. וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה	14. און אויב א בראנד־אפפער פון דאס געפליגעל[3]
קָרְבָּנוֹ לַיהוָה	איז זיין אפפער צום עוויגען
וְהִקְרִיב מִן־הַתֹּרִים	דאן זאל ער ברײנגען פון [די] טורטעל־טויבען
אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה	אדער פון די יונגע טויבען
אֶת־קָרְבָּנוֹ׃	זיין אפפער.
15. וְהִקְרִיבוֹ הַכֹּהֵן	15. און דער פריסטער זאל עס ברײנגען
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	צו דעם אלטאר,
וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ	און ער זאל אבקנייפען זיין קאפ,
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה	און ער זאל (עס) רויכערן אויף דעם אלטאר,
וְנִמְצָה דָמוֹ	און זיין בלוט זאל אויס־געדריקט ווערען
עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ׃	אויף דעם וואנד פון דעם אלטאר.
16. וְהֵסִיר אֶת־מֻרְאָתוֹ	16. און ער זאל [4]אבזאנדערן זיין קראפ
בְּנֹצָתָהּ	מיט איהרע פעדערן,[5]
וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ	און ער זאל עס ווארפען
אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ קֵדְמָה	ביי דעם אלטאר, געגען מארגען־זייט,
אֶל־מְקוֹם הַדָּשֶׁן׃	צום ארט פון די אש.
17. וְשִׁסַּע אֹתוֹ	17. און ער זאל עס איינ־רייסען
בִכְנָפָיו	ביי זיינע פליגלען,
לֹא יַבְדִּיל	ער זאל (עס אבער) ניט [6]אבטהיילען;
וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל עס רויכערן
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אלטאר
עַל־הָעֵצִים	אויף די האלץ,
אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ	וואס איז איבער די פייער,
עֹלָה הוּא	דאס איז א בראנד־אפפער,
אִשֵּׁה	א פייער־אפפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.

Cap. II. ב

1. וְנֶפֶשׁ כִּי־תַקְרִיב	1. און ווען [7]א פערזאן וועט ברײנגען
קָרְבַּן מִנְחָה לַיהוָה	א שפייז־אפפער צום עוויגען
סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ	זאל זיין פיינע מעהל זיין אפפער;
וְיָצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן	און ער זאל גיסען אויף איהר אייל,
וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה׃	און ער זאל געבען אויף איהר ווייהרויך.
2. וֶהֱבִיאָהּ	2. און ער זאל איהר ברײנגען
אֶל־בְּנֵי אַהֲרֹן	צו אהרן'ס זיהן,

1) פוס־שטיקער. 2) פערברענען, לאזען מיט'ן רויך אויפגעהן. 3) אזוי ווי: ואם עולה מן העוף. דיזעס שטימט ניט מיט דער נגינה. 4) אראבנעהמען, אראבשניידען. 5) ד. ה. אבשניידען דעם קראפ צוזאמען מיט די אויסווייניגסטע הויט און די פעדערן דארויף. זעה רש"י. 6) אבזאנדערן, ד. ה. ער זאל ניט איבער־רייסען אין גאנצען. 7) יעמאנד.

הַכֹּהֲנִים	די פריסטערס,
וְקָמַץ מִשָּׁם	און ער זאל [1]אראָב־נעהמען פון דאָרט
מְלֹא קֻמְצוֹ	זיין פולען הויפען
מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ	פון איהרע פיינע מעהל און פון איהרע אייל
עַל כָּל־לְבֹנָתָהּ	מיט איהר גאַנצען ווייהרויך
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל רויכערן
אֶת־אַזְכָּרָתָהּ	איהר [2]געדענק־טהייל
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אַלטאַר,
אִשֵּׁה	(עס איז) אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃	צום ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
3. וְהַנּוֹתֶרֶת	3. און דאס איבריגע
מִן־הַמִּנְחָה	פון דעם שפייז־אָפּפער
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	(זאל זיין) פיר אהרן און פיר זיינע זיהן
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	(אלס) אלער־הייליגסטע
מֵאִשֵּׁי יְהוָה׃	פון די פייער־אָפּפערן פון דעם עוויגען.
4. וְכִי תַקְרִב	4. און ווען דו ווערסט בריינגען
קָרְבַּן מִנְחָה	אַ שפייז־אָפּפער
מַאֲפֵה תַנּוּר	(פון) [3]אויווען־געבעק:
סֹלֶת	(זאל עס זיין פון) פיינע מעהל
חַלּוֹת מַצֹּת	אונגעזייערטע קובענס,
בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
וּרְקִיקֵי מַצּוֹת	אז אונגעזייערטע קיכלעך
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן׃	בעשמירט מיט אייל.
5. וְאִם־מִנְחָה	5. און אויב אַ שפייז־אָפּפער
עַל־הַמַּחֲבַת	אויף דער [4]פאַן
קָרְבָּנֶךָ	איז דיין אָפּפער,
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	(זאל עס זיין פון) פיינע מעהל געמישט מיט אייל,
מַצָּה תִהְיֶה׃	אונגעזייערט זאל עס זיין.
6. פָּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים	6. [5]צוברעקעל עס (אין) ברעקלעך,
וְיָצַקְתָּ עָלֶיהָ שָׁמֶן	און דו זאלסט גיסען אויף איהר אייל
מִנְחָה הִוא׃	עס איז אַ שפייז אָפּפער.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
7. וְאִם־מִנְחַת מַרְחֶשֶׁת	7. און אויב אַ שפייז־אָפּפער (אין) אַ [6]בראָט־פאַן
קָרְבָּנֶךָ	איז דיין אָפּפער,
סֹלֶת בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה׃	זאל עס געמאַכט ווערען (פון) פיינע מעהל מיט אייל.

8. וְהֵבֵאתָ	8 און דו זאלסט בריינגען
אֶת־הַמִּנְחָה	דעם שפייז־אָפּפער,
אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מֵאֵלֶּה	וועלכער וועט געמאַכט ווערען פון דיזעס
לַיהוָה	צום עוויגען;
וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן	און ער זאל עס בריינגען צום פריסטער,
וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ׃	און ער זאל עס דערנעהנ־טערן צום אַלטאַר.
9. וְהֵרִים הַכֹּהֵן	9. און דער פריסטער זאל [7]אָב־שיידען
מִן־הַמִּנְחָה	פון דעם שפייז־אָפּפער
אֶת־אַזְכָּרָתָהּ	איהר [2]געדענק־טהייל,
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה	און ער זאל (עס) רויכערן אויף דעם אַלטאַר,
אִשֵּׁה	(עס איז) אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
10. וְהַנּוֹתֶרֶת	10. און דאס איבריגע
מִן־הַמִּנְחָה	פון דעם שפייז־אָפּפער
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	(זאל זיין) פיר אהרן און פיר זיינע זיהן,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	(אַלס) אַלער־הייליגסטע
מֵאִשֵּׁי יְהוָה׃	פון די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען.
11. כָּל־הַמִּנְחָה	11. יעדען שפייז־אָפּפער,
אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה	וואס איהר וועט בריינגען צו גאָט,
לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ	זאל נים געמאַכט ווערען (פון) געזויערטעס,
כִּי כָל־שְׂאֹר	דען יעדעס זויער־טייג
וְכָל־דְּבַשׁ	און יעדע האָניג
לֹא־תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ	זאלט איהר דאַפון ניט רויכערן
אִשֶּׁה לַיהוָה׃	(אַלס) פייער־אָפּפער צום עוויגען.
12. קָרְבַּן רֵאשִׁית	12. (אַלס) אָפּפער פון די ערסטלינגע
תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה	זאלט איהר זיי בריינגען צום עוויגען,
וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ	אבער אויפ'ן אַלטאַר
לֹא־יַעֲלוּ	זאלען זיי נים אויפגיין
לְרֵיחַ נִיחֹחַ׃	צום ליבליכען גערוך.
13. וְכָל־קָרְבַּן מִנְחָתְךָ	13. און אלע דיינע שפייז־אָפּפערס
בַּמֶּלַח תִּמְלָח	זאלסט'ו זאַלצען מיט זאַלץ,
וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח	און דו זאלסט נים [8]לאָזען פעהלען זאַלץ
בְּרִית אֱלֹהֶיךָ	(אַלס) בונד פון דיין גאָט [9]
מֵעַל מִנְחָתֶךָ	פון דיין שפייז־אָפּפער;
עַל כָּל־קָרְבָּנְךָ	ביי אַלע דיינע אָפּפערס
תַּקְרִיב מֶלַח׃	זאלסט'ו בריינגען זאַלץ.

1) מיט'ן הויפען. 2) דופט־טהייל. 3) געבאַקענעס אין אויווען (אָפען). 4) פפאַנע. 5) צערשטיקעל. 6) בראָט־בעקען, טיפע־פאַן, טיגעל. 7) אראָבנעהמען 8) צושטערן 9) נאך יעצט איז די אַראַבישע זיטע ביים שליסען אַ בונד צו געניסען איניגע זאַלץ־קערנער; זאלץ פערהינדערט פוילניס און איז דארום פאַסענד פיר אַ צייכען פון אַ דויערהאַפטען בונד.

14. וְאִם־תַּקְרִיב	14. און אויב דו וועסט ברענגען,
מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיי	א שפּייז־אָפּפער פון ערשט־לינגען צום עוויגען,
אָבִיב קָלוּי בָּאֵשׁ	(זאַנגוינען) געבראָטען אויפ׳ן פייער,
גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל	גרייפּען פון פרישע קערנער
תַּקְרִיב	זאָלסט ו ברענגען
אֵת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ׃	דעם שפּייז־אָפּפער פון דיינע ערשטלינגען.
15. וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן	15. און דו זאָלסט געבען אויף איהר איל,
וְשַׂמְתָּ עָלֶיהָ לְבֹנָה	און דו זאָלסט לייגען אויף איהר וויהרויך
מִנְחָה הִוא׃	עס איז א שפּייז־אָפּפער.
16. וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן	16. און דער פּריסטער זאָל רויכערן
אֶת־אַזְכָּרָתָהּ	איהר געדענק־טהייל
מִגִּרְשָׂהּ וּמִשַּׁמְנָהּ	פון איהרע גרייפּען און פון איהרע איול
עַל כָּל־לְבֹנָתָהּ	מיט איהר גאַנצען וויהרויך
אִשֶּׁה לַיהוָה׃	(אַלס) א פייער־אָפּפער צום עוויגען.

Cap. III.

ג

רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. וְאִם־זֶבַח שְׁלָמִים	1. און אויב אַ פרידענס־שלאַכטונג
קָרְבָּנוֹ	איז זיין אָפּפער,
אִם מִן־הַבָּקָר	(דאַן) אויב פון [די] רינדער
הוּא מַקְרִיב	ברענגט ער,
אִם־זָכָר אִם־נְקֵבָה	סיי אַ מענליכעס סיי אַ ווייבליכעס,
תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ	זאָל ער עס ברענגען אָהן אַ פעהלער
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאַר דעם עוויגען.
2. וְסָמַךְ יָדוֹ	2. און ער זאָל אָנשפּאַרען זיין האַנד
עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ	אויף דעם קאָפּ פון זיין אָפּפער,
וּשְׁחָטוֹ	און ער זאָל איהם שלאַכטען
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וְזָרְקוּ	און עס זאָלען שפּרענגען
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים	אהרן׳ס זיהן, די פּריסטערס,
אֶת־הַדָּם	דאס בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	אויף דעם אַלטאַר אַרום.
3. וְהִקְרִיב	3. און ער זאָל ברענגען
מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידענס־שלאַכטונג
אִשֶּׁה לַיהוָה	אַ פייער אָפּפער צום עוויגען
אֶת־הַחֵלֶב	די פעטס,
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב	וואס בעדעקט די איינגעווייד

וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב	און אַלע פעטס.
אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב׃	וואס איז אויף די איינגעווייד.
4. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	4. און די צוויי נירען
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵהֶן	וואס איז אויף זיי,
אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים	וואס איז ביי די פלאַנקען
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת	און די רויט־פלייש.
עַל־הַכָּבֵד	(וואס איז) אויף דעם לעבער,
עַל־הַכְּלָיוֹת	מיט די נירען
יְסִירֶנָּה׃	זאָל ער עס אראָבנעהמען.
5. וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְנֵי־אַהֲרֹן	5. און אהרן׳ס זיהן זאָלען עס רויכערן
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אַלטאַר
עַל־הָעֹלָה	איבער דעם בראַנד־אָפּפער
אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים	וועלכער איז אויף די האָלץ,
אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ	וואס איז איבער דעם פייער,
אִשֵּׁה	(עס איז) אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
6. וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ	6. און אויב פון [די] שאָף איז זיין אָפּפער
לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה	אַלס פרידענס־אָפּפער צום עוויגען,
זָכָר אוֹ נְקֵבָה תָּמִים	אַ מענליכעס אדער אַ ווייבליכעס אָהן אַ פעהלער
יַקְרִיבֶנּוּ׃	זאָל ער עס ברענגען.
7. אִם־כֶּשֶׂב	7. אויב אַ לאַם
הוּא־מַקְרִיב	ברענגט ער
אֶת־קָרְבָּנוֹ	זיין אָפּפער,
וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יי׃	דאַן זאָל ער עס ברענגען פאַר דעם עוויגען.
8. וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ	8. און ער זאָל אָנשפּאַרען זיין האַנד
עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ	אויף דעם קאָפּ פון זיין אָפּפער,
וְשָׁחַט אֹתוֹ	און ער זאָל איהם שלאַכטען
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	פאַר דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן	און אהרן׳ס זיהן זאָלען שפּרענגען
אֶת־דָּמוֹ	זיין בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	אויף דעם אַלטאַר אַרום.
9. וְהִקְרִיב	9. און ער זאָל ברענגען
מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידענס־שלאַכטונג

1) צייטיגע זאַנגען גערעסטעט אויפ׳ן פייער. 2) זאַפטיגע. 3) אויף. 4) לענדען. 5) נעטץ. 6) אויף, ביי.
7) אויסער דעם (בעשטענדיגען) בראַנד־אָפּפער; זעה רש״י.

אשה ליהוה	(אַלס) פייער־אָפּפער צום עוויגען
חלבו	זיינע פעטס,
האליה תמימה	דעם גאַנצען [1]וויידעל
לעמת העצה	[2]געגען דעם [3]קרייץ־ביין
יסירנה	זאל ער עס אַראָב־נעהמען,
ואת־החלב	און די פעטס,
המכסה את־הקרב	וואס בעדעקט די איינגעווייד,
ואת כל־החלב	און אַלע פעטס,
אשר על־הקרב :	וואס איז אויף די איינגעווייד.
10. ואת שתי הכלית	10. און די צוויי נירען
ואת־החלב	און די פעטס,
אשר עלהן	וואס איז אויף זיי,
אשר על־הכסלים	וואס איז ביי די פלאַנקען,
ואת־היתרת	און די רויט־פלייש,
על־הכבד	(וואס איז) [4]אויף דעם לעבער,
על־הכלית	מיט די נירען
יסירנה :	זאל ער עס אַראָב־נעהמען.
11 והקטירו הכהן	11. און דער פריסטער זאל עס רויכערן
המזבחה	אויף דעם אַלטאַר,
לחם אשה ליהוה :	(אַלס) פייער־אָפּפער־שפייזע צום עוויגען.
12. ואם־עז קרבנו	12. און אויב אַ ציג איז זיין אָפּפער,
והקריבו לפני יהוה:	דאַן זאל ער עס ברינגען פאַר דעם עוויגען.
13. וסמך את־ידו	13. און ער זאל אָנשפּאַרען זיין האַנד
על־ראשו	אויף זיין קאָפּ,
ושחט אתו	און ער זאל עס שלאַכטען
לפני אהל מועד	פאַר דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וזרקו בני אהרן	און אהרן'ס זוהן זאלען שפּרענגען
את־דמו	זיין בלוט
על־המזבח סביב :	אויף דעם אַלטאַר אַרום.
14. והקריב ממנו	14. און ער זאל דאַפון ברינגען
קרבנו	זיין אָפּפער
אשה ליהוה	(אַלס) פייער אָפּפער צום עוויגען:
את־החלב	די פעטס,
המכסה את־הקרב	וואס בעדעקט די איינגעווייד,
ואת כל־החלב	און אַלע פעטס,
אשר על־הקרב :	וואס איז אויף די איינגעווייד.
15. ואת שתי הכלית	15. און די צוויי נירען
ואת־החלב	און די פעטס,
אשר עלהן	וואס איז אויף זיי,
אשר על־הכסלים	וואס איז אויף די פלאַנקען
ואת־היתרת	און די רויט־פלייש,
על־הכבד	(וואס איז) [4]אויף דעם לעבער,
על־הכלית	מיט די נירען
יסירנה :	זאל ער עס אַראָב־נעהמען.
16. והקטירם הכהן	16. און דער פריסטער זאל זיי רויכערן
המזבחה	אויף דעם אַלטאַר,
לחם אשה	(אַלס) פייער־אָפּפער־שפייזע
לריח ניחח	צום ליבליכען גערוך,
כל־חלב ליהוה :	אַלע פעטס געהערט צום עוויגען.
17. חקת עולם	17. איין עוויגער געזעטץ
לדרתיכם	פיר אייערע געשלעכטער,
בכל מושבתיכם	אין אַלע אייערע וואָהנונגען
כל־חלב וכל־דם	[5]אַלע פעטס און [5]אַלע בלוט
לא תאכלו :	זאלט איהר ניט עסען.

Cap. IV.

ד

חמישי	חמישי
1. וידבר יי אל־משה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לאמר :	זאָגענדיג:
2. דבר	2. רייד
אל־בני ישראל	צו די קינדער ישראל
לאמר	זאָגענדיג:
נפש כי־תחטא	ווען אַ פערזאָן וועט זינדיגען
בשגגה	דורך איין אירטהום,
מכל מצות יהוה	געגען אירגענד וועלכע פערבאָטע פון דעם עוויגען,
אשר לא תעשינה	וועלכע דאַרפען ניט געטאָן ווערען,
ועשה מאחת מהנה	און ער וועט טהאָן איינע פון זיי.
3. אם הכהן המשיח	3 אויב דער געזאַלבטער פריסטער
יחטא	וועט זינדיגען
לאשמת העם	צור פערשולדיגונג פון דעם פאָלק,[6]
והקריב על חטאתו	דאַן זאל ער ברינגען וועגען זיין זינד,
אשר חטא	וואס ער האט געזינדיגט,
פר בן־בקר תמים	אַ יונגען שטיר אָהן אַ פעהלער

1) שוויפ־שטיק, עק. 2) ביז, ביי. 3) ריק־גראַט. 4) איבער, ביי. 5) קיינע. 6) ד. ה. און ער האט דאַ־דורך געבראַכט שולד אויפ'ן פאָלק. זעה רש"י

לַיהוָה, לְחַטָּאת:	צום עוויגען פיר א זינד־אפפער.
4. וְהֵבִיא אֶת־הַפָּר	4. און ער זאל ברינגען דעם שטיר
אֶל־פֶּתַח	צום איינגאנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס געצעלט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ	און ער זאל אנשפארען זיין האנד
עַל־רֹאשׁ הַפָּר	אויף דעם קאפ פון דעם שטיר,
וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר	און ער זאל שלאכטען דעם שטיר
לִפְנֵי יְהוָה:	פאר דעם עוויגען.
5. וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ	5. און דער געזאלבטער פריסטער זאל נעהמען
מִדַּם הַפָּר	פון דאס בלוט פון דעם שטיר
וְהֵבִיא אֹתוֹ	און ער זאל עס ברינגען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	צום פערזאמלונגס געצעלט
6. וְטָבַל הַכֹּהֵן	6. און דער פריסטער זאל איינטונקען
אֶת־אֶצְבָּעוֹ	זיין פינגער
בַּדָּם	אין דאס בלוט.
וְהִזָּה מִן־הַדָּם	און ער זאל שפריצען פון דאס בלוט
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאל
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
אֶת־פְּנֵי פָּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ:	[1]געגען דעם פארהאנג פון דעם הייליגטהום.
7. וְנָתַן הַכֹּהֵן	7. און דער פריסטער זאל געבען
מִן־הַדָּם	פון דאס בלוט
עַל־קַרְנוֹת מִזְבַּח	אויף די [2]הערנער פון דעם אלטאר
קְטֹרֶת הַסַּמִּים	פון די געווירצען־רויכער־ווערק
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד	וועלכער [3]איז אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וְאֵת | כָּל־דַּם הַפָּר	און דאס [4]גאנצע בלוט פון דעם שטיר
יִשְׁפֹּךְ	זאל ער אויס־גיסען
אֶל־יְסוֹד	צום גרונד
מִזְבַּח הָעֹלָה	פון דעם בראנד־אפפער־אלטאר,
אֲשֶׁר־פֶּתַח	וועלכער (איז ביים) איינגאנג
אֹהֶל מוֹעֵד:	פון דעם פערזאמלונגס געצעלט.
8. וְאֶת־כָּל־חֵלֶב	8. און די גאנצע פעטס
פַּר הַחַטָּאת	פון דעם שטיר פון דעם זינד־אפפער
יָרִים מִמֶּנּוּ	זאל ער [5]אראב־נעהמען פון איהם.
אֶת־הַחֵלֶב	די פעטס,
הַמְכַסֶּה עַל־הַקֶּרֶב	וואס בעדעקט איבער די איינגעווידע,
וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב	און אלע פעטס,
אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:	וואס איז אויף די איינגעווידע.
9. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	9. און די ביידע נירען
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן	וואס איז אויף זיי,
אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים	וואס איז ביי די פלאנקען,
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת	און די רויט־פלייש,
עַל־הַכָּבֵד	וואס איז [6]אויף דעם לעבער,
עַל־הַכְּלָיוֹת	מיט די נירען
יְסִירֶנָּה:	זאל ער עס אראב־נעהמען.
10. כַּאֲשֶׁר יוּרַם	10. ווי עס ווערט אראב־גענומען
מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים	פון דעם אקס פון די פרידענס שלאכטונג,
וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל זיי רויכערן
עַל מִזְבַּח הָעֹלָה:	אויף דעם בראנד־אפפער־אלטאר.
11. וְאֶת־עוֹר הַפָּר	11. און דאס פעל פון דעם שטיר
וְאֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ	און זיין גאנצע פלייש
עַל־רֹאשׁוֹ	מיט זיין קאפ
וְעַל־כְּרָעָיו	און מיט זיינע קני־שטיקער
וְקִרְבּוֹ וּפִרְשׁוֹ:	און זיינע איינגעווידע און זיינע מיסט.
12. וְהוֹצִיא	12. און ער זאל ארויס־ברינגען
אֶת־כָּל־הַפָּר	דעם גאנצען שטיר
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער
אֶל־מָקוֹם טָהוֹר	צו א ריינעם ארט,
אֶל־שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן	צום ארט, וואו מען שיט אויס די אש,
וְשָׂרַף אֹתוֹ	און ער זאל איהם פערברענען
עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ	אויף האלץ אים פייער.
עַל־שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן	אויף דעם ארט, וואו מען שיט אויס די אש,
יִשָּׂרֵף:	זאל ער פערברענט ווערען.
13. וְאִם כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ	13. און אויב די גאנצע געמיינדע פון ישראל וועלען פעראירען,
וְנֶעְלַם דָּבָר	און עס וועט פערבארגען ווערען א זאך
מֵעֵינֵי הַקָּהָל	פון די אויגען פון דער פערזאמלונג,
וְעָשׂוּ	און זיי וועלען טהאן
אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְיָ	איינע פון אלע פערבאטע פון דעם עוויגען,

1) פאר. 2) האָרן־פערמיגע ווינקלען. 3) שטעהט. 4) גאנצע (איבריגע) בלוט. 5) אבשיידען, אפהייבען.
6) איבער, ביי, אדער: מיט דעם לעבער.

אֲשֶׁר לֹא־תֵעָשֶׂינָה	וועלכע דאַרפען ניט געטאָן ווערען,
וְאָשֵׁמוּ׃	און זיי וועלען זיך פערשולדיגען,
14. וְנוֹדְעָה הַחַטָּאת	14. און (נאכדעם) וועט בעוואוסט ווערען די זינד,
אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ	מיט וועלכע זיי האבען געזינדיגט,
וְהִקְרִיבוּ הַקָּהָל	דאן זאל די פערזאַמלונג בריינגען
פַּר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת	איין יונגען שטיר פיר אַ זינד אָפּפער,
וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ	און זיי זאלען איהם בריינגען
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד׃	פאר דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
15. וְסָמְכוּ	15. און עס זאלען אָנשפּאַרען
זִקְנֵי הָעֵדָה	די עלטעסטע פון דער געמיינדע
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הַפָּר	אויף דעם קאָפּ פון דעם שטיר
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר	און מען זאל שלאַכטען דעם שטיר
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
16. וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ	16. און דער געזאַלבטער פריסטער זאל בריינגען
מִדַּם הַפָּר	פון דאס בלוט פון דעם שטיר
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד׃	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
17. וְטָבַל הַכֹּהֵן	17. און דער פריסטער זאל איינטונקען
אֶצְבָּעוֹ	זיין פינגער
מִן־הַדָּם	[1]אין דאס בלוט,
וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים	און ער זאל שפּריצען זיבען מאל
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
אֶת־פְּנֵי הַפָּרֹכֶת׃	געגען דעם פאָרהאַנג.
18. וּמִן־הַדָּם יִתֵּן	18. און פון דעם בלוט זאל ער געבען
עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די הערנער פון דעם אַלטאַר,
אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה	וועלכער [2]איז פאר דעם עוויגען,
אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד	וועלכער [2]איז אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹּךְ	און דאס גאַנצע בלוט זאל ער אויסגיסען
אֶל־יְסוֹד	צום גרונד
מִזְבַּח הָעֹלָה	פון דעם בראַנד־אָפּפער אַלטאַר,
אֲשֶׁר־פֶּתַח	וועלכער ([2]איז ביים) איינגאַנג
אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
19. וְאֵת כָּל־חֶלְבּוֹ	19. און זיין גאַנצע פעטס
יָרִים מִמֶּנּוּ	זאל ער אראָב־נעהמען פון איהם.

וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה׃	און ער זאל (עס) רויכערן אויף דעם אַלטאַר.
20. וְעָשָׂה לַפָּר	20. און ער זאל טהאָן צום שטיר,
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה	ווי ער האט געטאָן
לְפַר הַחַטָּאת	צום שטיר פון דעם זינד אָפּפער,
כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ	אַזוי זאל ער טהאָן צו איהם,
וְכִפֶּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל אויף זיי [3]פערגעבען,
וְנִסְלַח לָהֶם׃	און עס וועט זיי פערגעבען ווערען.
21. וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר	21. און ער זאל אַרויס־פיהרען דעם שטיר
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאַגער,
וְשָׂרַף אֹתוֹ	און ער זאל איהם פערברענען,
כַּאֲשֶׁר שָׂרַף	ווי ער האט פערברענט
אֵת הַפָּר הָרִאשׁוֹן	דעם ערשטען שטיר,
חַטַּאת הַקָּהָל הוּא׃	עס איז אַ זינד־אָפּפער פון דער פערזאַמלונג.
22. אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא	22. ווען אַ פירשט וועט זינדיגען,
וְעָשָׂה	און ער וועט טהאָן
אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת	איינע פון אלע פערבאָטען
יְהוָה אֱלֹהָיו	פון דעם עוויגען זיין גאט,
אֲשֶׁר לֹא־תֵעָשֶׂינָה	וועלכע דאַרפען ניט געטאָן ווערען,
בִּשְׁגָגָה	דורך איין אירטהום,
וְאָשֵׁם׃	און ער וועט זיך פערשולדיגען.
23. אוֹ־הוֹדַע אֵלָיו	23. און עס וועט איהם בעקאַנט געמאַכט ווערען[4]
חַטָּאתוֹ	זיין זינד,
אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ	מיט וועלכע ער האט געזינדיגט,
וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ	דאַן זאל ער בריינגען זיין אָפּפער
שְׂעִיר עִזִּים	אַ ציגען־באָק,
זָכָר תָּמִים׃	אַ מענגליכען, אָהן אַ פעהלער.
24. וְסָמַךְ יָדוֹ	24. און ער זאל אָנשפּאַרען זיין האַנד
עַל־רֹאשׁ הַשָּׂעִיר	אויף דעם קאָפּ פון דעם באָק,
וְשָׁחַט אֹתוֹ	און ער זאל איהם שלאַכטען
בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁחַט	אין דעם אָרט וואו מען שלאַכטעט
אֶת־הָעֹלָה	דעם בראַנד־אָפּפער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען.
חַטָּאת הוּא׃	עס איז אַ זינד־אָפּפער.
25. וְלָקַח הַכֹּהֵן	25. און דער פריסטער זאל נעהמען
מִדַּם הַחַטָּאת	פון דאס בלוט פון דעם זינד אָפּפער
בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער,

1) פון. 2) שטעהט. 3) פערזעהנען. 4) אזוי: ווי „וְהוּדַע" אָדער ווי „ונודעה" אין פ׳ 14, אדער „או" מיינט ווי „אם", זעה רש"י.

וְנָתַ֞ן עַל־קַרְנֹ֗ת	און ער זאל (עס) געבען אויף די הערנער
מִזְבַּ֣ח הָעֹלָ֔ה	פון דעם בראַנד־אָפּפער אַלטאַר,
וְאֶת־דָּמ֣וֹ יִשְׁפֹּ֔ךְ	און זיין בלוט זאל ער אויסגיסען
אֶל־יְס֖וֹד	צום גרונד
מִזְבַּ֥ח הָעֹלָֽה׃	פון דעם בראַנד־אָפּפער־אַלטאַר.
26. וְאֶת־כָּל־חֶלְבּ֞וֹ	26. און זיין גאַנצע פעטס
יַקְטִ֣יר הַמִּזְבֵּ֗חָה	זאל ער רויכערן אויף דעם אַלטאַר,
כְּחֵ֖לֶב זֶ֣בַח הַשְּׁלָמִ֑ים	ווי די פעטס פון די פרידענס שלאַכטונג
וְכִפֶּ֨ר עָלָ֧יו הַכֹּהֵ֛ן	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
מֵחַטָּאת֖וֹ	וועגען זיין זינד,
וְנִסְלַ֥ח לֽוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
27. וְאִם־נֶ֧פֶשׁ אַחַ֛ת	27. און אויב [1]איין פערזאָן
תֶּחֱטָ֥א בִשְׁגָגָ֖ה	וועט זינדיגען דורך איין אירטהום
מֵעַ֣ם הָאָ֑רֶץ	פון דעם פאָלק פון דעם לאַנד[1]
בַּעֲשֹׂתָ֗הּ	דאַמיט וואס [2]ער וועט טהאָן
אַחַ֛ת מִמִּצְוֺ֥ת יְהוָ֖ה	איינע פון די פערבאָטענע פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁ֥ר לֹא־תֵעָשֶׂ֖ינָה	וועלכע דאַרפען ניט געטאָן ווערען,
וְאָשֵֽׁם׃	און ער וועט זיך פערשולדיגען.
28. א֚וֹ הוֹדַ֣ע אֵלָ֔יו	28. און עס וועט איהם בעקאַנט געמאַכט ווערען[3]
חַטָּאת֖וֹ אֲשֶׁ֣ר חָטָ֑א	זיין זינד, וועלכע ער האט געזינדיגט.
וְהֵבִ֣יא קָרְבָּנ֗וֹ	דאַן זאל ער ברייגגען זיין אָפּפער
שְׂעִירַ֤ת עִזִּים֙	אַ ציג,
תְּמִימָ֣ה נְקֵבָ֔ה	אַ ווייבליכע, אָהן אַ פעהלער,
עַל־חַטָּאת֖וֹ	וועגען זיין זינד.
אֲשֶׁ֥ר חָטָֽא׃	וועלכע ער האט געזינדיגט.
29. וְסָמַךְ֙ אֶת־יָד֔וֹ	29. און ער זאל אָנשפּאַרען זיין האַנד
עַ֖ל רֹ֣אשׁ הַֽחַטָּ֑את	אויף דעם קאָפּ פון דעם זינד־אָפּפער,
וְשָׁחַט֙ אֶת־הַֽחַטָּ֔את	און ער זאל שלאַכטען דעם זינד־אָפּפער
בִּמְק֖וֹם הָעֹלָֽה׃	אין דעם אָרט פון דעם בראַנד־אָפּפער.
30. וְלָקַ֨ח הַכֹּהֵ֤ן	30. און דער פריסטער זאל נעהמען
מִדָּמָהּ֙	פון איהר בלוט
בְּאֶצְבָּע֔וֹ	מיט זיין פינגער,
וְנָתַ֕ן עַל־קַרְנֹ֖ת	און ער זאל (עס) געבען אויף די הערנער
מִזְבַּ֣ח הָעֹלָ֑ה	פון דעם בראַנד־אָפּפער־אַלטאַר,
וְאֶת־כָּל־דָּמָ֣הּ יִשְׁפֹּ֔ךְ	און איהר גאַנצע בלוט זאל ער אויסגיסען
אֶל־יְס֖וֹד הַמִּזְבֵּֽחַ׃	צום גרונד פון דעם אלטאַר.
31. וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּ֣הּ	31. און איהר גאַנצע פעטס
יָסִ֗יר	זאל ער אַראָב־נעהמען,
כַּאֲשֶׁ֨ר הוּסַ֣ר חֵלֶב֮	ווי עס איז אַראָב־גענומען געוואָ־ען די פעטס
מֵעַ֣ל זֶ֣בַח הַשְּׁלָמִים֒	פון די פרידענס־שלאַכטונג
וְהִקְטִ֤יר הַכֹּהֵן֙	און דער פריסטער זאל (עס) רויכערן
הַמִּזְבֵּ֔חָה	אויף דעם אַלטאַר
לְרֵ֥יחַ נִיחֹ֖חַ לַיהוָ֑ה	צום ליבליכען גערוך צום עוויגען,
וְכִפֶּ֥ר עָלָ֛יו הַכֹּהֵ֖ן	און דעם פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם,
וְנִסְלַ֥ח לֽוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
32. וְאִם־כֶּ֛בֶשׂ	32. און אויב אַ לאַם
יָבִ֥יא קָרְבָּנ֖וֹ	וועט ער ברייגגען זיין אָפּפער
לְחַטָּ֑את	אַלס זינד־אָפּפער,
נְקֵבָ֥ה תְמִימָ֖ה	אַ ווייבליכעס, אָהן אַ פעהלער,
יְבִיאֶֽנָּה׃	זאל ער עס ברייגגען.
33. וְסָמַךְ֙ אֶת־יָד֔וֹ	33. און ער זאל אָנשפּאַרען זיין האַנד
עַ֖ל רֹ֣אשׁ הַֽחַטָּ֑את	אויף דעם קאָפּ פון דעם זינד־אָפּפער,
וְשָׁחַ֤ט אֹתָהּ֙ לְחַטָּ֔את	און ער זאל עס שלאַכטען אַלס אַ זינד־אָפּפער,
בִּמְק֕וֹם אֲשֶׁ֥ר יִשְׁחַ֖ט	אין דעם אָרט, וואו מען שלאַכטעט
אֶת־הָעֹלָֽה׃	דעם בראַנד־אָפּפער.
34. וְלָקַ֨ח הַכֹּהֵ֜ן	34. און דער פריסטער זאל נעהמען
מִדַּ֣ם הַֽחַטָּ֗את	פון דאס בלוט פון דעם זינד אָפּפער
בְּאֶצְבָּעוֹ֙	מיט זיין פינגער,
וְנָתַ֕ן עַל־קַרְנֹ֖ת	און ער זאל (עס) געבען אויף די הערנער
מִזְבַּ֣ח הָעֹלָ֑ה	פון דעם בראַנד־אָפּפער אַלטאַר,
וְאֶת־כָּל־דָּמָ֣הּ יִשְׁפֹּ֔ךְ	און איהר גאַנצע בלוט זאל ער אויסגיסען
אֶל־יְס֖וֹד הַמִּזְבֵּֽחַ׃	צום גרונד פון דעם אלטאַר.
35. וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּ֣הּ	35. און איהרע גאַנצע פעטס
יָסִ֗יר	זאל ער אַראָב־נעהמען,
כַּאֲשֶׁ֨ר יוּסַ֥ר	ווי עס ווערט אַראָב־גענומען
חֵֽלֶב־הַכֶּשֶׂב֮	די פעטס פון דעם לאַם
מִזֶּ֣בַח הַשְּׁלָמִים֒	פון די פרידענס־שלאַכטונג,
וְהִקְטִ֨יר הַכֹּהֵ֤ן אֹתָם֙	און דער פריסטער זאל זיי רויכערן
הַמִּזְבֵּ֔חָה	אויף דעם אלטאַר
עַ֖ל אִשֵּׁ֣י יְהוָ֑ה	[4]איבער די פייער־אָפּפער פון עוויגען,
וְכִפֶּ֨ר עָלָ֧יו הַכֹּהֵ֛ן	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם

1) ד. ה. איינער פון פאָלק, ניט אַ פירשט. 2) זי. 3) זעה בעמערקונג צו פ׳ 23. 4) זעה בעמערקונג 3 פ׳ 5.

עַל־חַטָּאתוֹ	וועגען זיין זינד,
אֲשֶׁר חָטָא	וועלכע ער האט געזינדיגט,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.

ה
Cap. V.

1. וְנֶפֶשׁ כִּי־תֶחֱטָא	1. און ווען א פערזאָן וועט זינדיגען,
וְשָׁמְעָה	דאמיט וואס זי האט געהערט
קוֹל אָלָה	די שטימע פון א בעשווערונג,[1]
וְהוּא עֵד	און ער איז א צייגע,[2]
אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע	ענטוועדער ער האט געזעהן אָדער ער וויים (עפּעס),
אִם־לוֹא יַגִּיד	אויב ער וועט ניט זאגען,
וְנָשָׂא עֲוֺנוֹ׃	[3]דאַן וועט ער טראָגען זיין זינד.
2. אוֹ נֶפֶשׁ	2. אדער א פערזאָן,
אֲשֶׁר תִּגַּע	וואס וועט אָנריהרען
בְּכָל־דָּבָר טָמֵא	אָן איר־געָנד וועלכע אונרייניע זאַך,
אוֹ בְנִבְלַת	ענטוועדער אָן דעם טויטען קערפּער
חַיָּה טְמֵאָה	פון איין אונרייניע טהיר,
אוֹ בְּנִבְלַת	אדער אָן דעם טויטען קערפּער,
בְּהֵמָה טְמֵאָה	פון איין אונרייניע פיה,
אוֹ בְּנִבְלַת	אדער אָן דעם טויטען קערפּער
שֶׁרֶץ טָמֵא	פון איין אונרייניעם געווירם.
וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ	און עס וועט [5]פערבאָרגען ווערען פון איהם,
וְהוּא טָמֵא	[6]און ער איז אונריין,
וְאָשֵׁם׃	[6]און ער וועט זיך פערשולדיגען;[7]
3. אוֹ כִי יִגַּע	3. אדער ווען ער וועט אָנריהרען
בְּטֻמְאַת אָדָם	אָן די אונרייניקייט פון א מענשען,
לְכֹל טֻמְאָתוֹ	אָן זיין איר־געָנד וועלכע אונרייניקייט,
אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ	וואס ער וועט ווערען אונריין דורך איהר,
וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ	און עס וועט [5]פערבאָרגען ווערען פון איהם.
וְהוּא יָדַע	און נאָכדעם האט ער זיך דערוואוסט,
וְאָשֵׁם׃	דאס ער האט זיך פערשולדיגט;
4. אוֹ נֶפֶשׁ	4. אדער א פערזאָן
כִּי תִשָּׁבַע	ווען זי וועט שווערען
לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם	אַרויס־רעדענדיג מיט די ליפּען
לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב	(זיך) שלעכטעס צו טהאָן אדער גוטעס צו טהאָן,
לְכֹל	אין אַלעם,
אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם	וואס דער מענש וועט אַרויס־רעדען

בִּשְׁבֻעָה	מיט א שוואור,
וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ	און עס וועט [5]פערבאָרגען ווערען פון איהם,
וְהוּא־יָדַע	און (נאָכדעם) האט ער זיך דערוואוסט,
וְאָשֵׁם	דאס ער האט זיך פערשולדיגט
לְאַחַת מֵאֵלֶּה׃	צו איינע פון דיזע (זאַכען).
5. וְהָיָה	5. און עס זאל זיין,
כִי־יֶאְשַׁם	ווען ער וועט זיך פערשולדיגען
לְאַחַת מֵאֵלֶּה	צו איינע פון דיזע (זאַכען),
וְהִתְוַדָּה	דאַן זאל ער בעקענען,
אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ׃	מיט וואס ער האט זיך פערזינדיגט,
6. וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ	6. און ער זאל ברינגען זיין שולד־אָפּפער
לַיהוָה	צום עוויגען
עַל חַטָּאתוֹ	וועגען זיין זינד,
אֲשֶׁר חָטָא	וועלכע ער האט געזינדיגט,
נְקֵבָה מִן־הַצֹּאן	א ווייבליכעס פון די שאָף,
כִּשְׂבָּה	א לאַם
אוֹ־שְׂעִירַת עִזִּים	אדער א ציג
לְחַטָּאת	פיר א זינד־אָפּפער,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל אויף איהם פערגעבען
מֵחַטָּאתוֹ׃	וועגען זיין זינד.
7. וְאִם־לֹא תַגִּיעַ יָדוֹ	7. אבער ווען זיין האַנד וועט ניט גרייכען[8]
דֵּי שֶׂה	גענוג (פיר) א לאַם,
וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ	דאַן זאל ער ברינגען [9]זיין שולד־אָפּפער,
אֲשֶׁר חָטָא	(וועגען דעם), וואס ער האט געזינדיגט,
שְׁתֵּי תֹרִים	צוויי טורטעל־טויבען
אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה	אדער צוויי יונגע טויבען
לַיהוָה	צום עוויגען
אֶחָד לְחַטָּאת	איינע פיר א זינד־אָפּפער
וְאֶחָד לְעֹלָה׃	און איינע פיר א בראַנד־אָפּפער.
8. וְהֵבִיא אֹתָם	8. און ער זאל זיי ברינגען
אֶל־הַכֹּהֵן	צו דעם פריסטער.
וְהִקְרִיב	און ער זאל אָפּפערן
אֶת־אֲשֶׁר לַחַטָּאת	די וועלכע איז פיר א זינד־אָפּפער.
רִאשׁוֹנָה	צום ערשטען
וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ	און ער זאל אָב־קנייפּען זיין קאָפּ
מִמּוּל עָרְפּוֹ	פון געגען זיין נאַקען,

1) ד. ה. ער האט געהערט ווי מען האט בעשוואָרען, דאס דער וואס וויים, זאל עדות זאגען 2) ד. ה. ער וויים צוזאָגען עדות. 3) און ער וועט א. ז. וו. 4) קריכענדע. 5) פערגעסען. 6) דאס. 7) דאמיט, וואס ער וועט עסען הייליגעס אדער ער וועט אַריינגיין אים הייליגטהום. 8) ד. ה. ווען ער איז ניט אים שטאנדע. 9) (פיר) זיין זינד.

וְלֹא יַבְדִּיל׃	אבער ער זאל (עס) ניט אָבטהיילען.
9. וְהִזָּה	9. און ער זאל שפּרענגען
מִדַּם הַחַטָּאת	פון דאס בלוט פון דעם זינד־אָפּפער
עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם וואַנד פון דעם אלטאַר.
וְהַנִּשְׁאָר בַּדָּם	און דאס איבריגע פון דאס בלוט
יִמָּצֵה	זאל אויס־געדריקט ווערען
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ	צום גרונד פון דעם אַלטאַר,
חַטָּאת הוּא׃	עס איז אַ זינד־אָפּפער.
10. וְאֶת־הַשֵּׁנִי	10. און די צווייטע
יַעֲשֶׂה עֹלָה	זאל ער מאַכען אַ בראַנד־אָפּפער,
כַּמִּשְׁפָּט	נאך דעם רעכט,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא	וועגען זיין זינד, וועלכע ער האט געזינדיגט,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
11. וְאִם־לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ	11. און אויב זיין האַנד וועט ניט גרייכען
לִשְׁתֵּי תֹרִים	פיר צוויי טורטעל־טויבען
אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה	אדער פיר צוויי יונגע טויבען,
וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ	דאַן זאל ער ברייגגען זיין אָפּפער,
אֲשֶׁר חָטָא	(וועגען דעם), וואס ער האט געזינדיגט
עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת	אַ צעהנטעל איפה פיינע מעהל
לְחַטָּאת	פיר אַ זינד־אָפּפער,
לֹא־יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן	ער זאל ניט לייגען אויף איהר אייל,
וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה	און ער זאל ניט געבען אויף איהר וויהרויך,
כִּי חַטָּאת הִוא׃	דען דאס איז אַ זינד-אָפּפער.
12. וֶהֱבִיאָהּ	12. און ער זאל עס ברייגגען
אֶל־הַכֹּהֵן	צום פריסטער,
וְקָמַץ הַכֹּהֵן ׀ מִמֶּנָּה	און דער פריסטער זאל אַראָב־נעהמען דאַפון
מְלוֹא קֻמְצוֹ	זיין פולען הויפען,
אֶת־אַזְכָּרָתָהּ	איהר געדענק־טהייל,
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה	און ער זאל (עס) רויכערן אויף דעם אלטאַר
עַל אִשֵּׁי יְהוָה	איבער[1] די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען,
חַטָּאת הִוא׃	עס איז אַ זינד־אָפּפער.
13. וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	13. און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
עַל־חַטָּאתוֹ	וועגען זיין זינד,
אֲשֶׁר־חָטָא	וועלכע ער האט געזינדיגט

מֵאַחַת מֵאֵלֶּה	געגען איינע פון דיזע (זאכען)
וְנִסְלַח לוֹ	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען,
וְהָיְתָה לַכֹּהֵן	און עס זאל געהערען צום פריסטער
כַּמִּנְחָה׃	אַזוי ווי דער שפּייז־אָפּפער.
14. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	14. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
15. נֶפֶשׁ	15. אַ פערזאָן
כִּי־תִמְעֹל מַעַל	ווען עס וועט בעגיין איין אונטרייע,
וְחָטְאָה בִּשְׁגָגָה	און וועט זינדיגען דורך איין אירטהום
מִקָּדְשֵׁי יְהוָה	געגען די הייליגטהימער פון דעם עוויגען,[2]
וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ	דאַן זאל ער ברייגגען זיין שולד-אָפּפער
לַיהוָה	צום עוויגען,
אַיִל תָּמִים	אַ ווידער אָהן אַ פעהלער,
מִן־הַצֹּאן	פון די שאָף
בְּעֶרְכְּךָ	נאך דיין שאַצונג
כֶּסֶף־שְׁקָלִים	(אין ווערטה פון צוויי) זילבערנע שקל,
בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום
לְאָשָׁם׃	פיר אַ שולד־אָפּפער.
16. וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא	16. און דאס, וואס ער האט געזינדיגט
מִן־הַקֹּדֶשׁ	געגען דעם הייליגטהום,
יְשַׁלֵּם	זאל ער בעצאָהלען,
וְאֶת־חֲמִישִׁתוֹ	און זיין פינפטע טהייל[3]
יוֹסֵף עָלָיו	זאל ער צולייגען צו איהם,
וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן	און ער זאל עס געבען צום פריסטער,
וְהַכֹּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
בְּאֵיל הָאָשָׁם	מיט דעם ווידער פון דעם שולד־אָפּפער,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
17. וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא	17. און אויב אַ פערזאָן וועט זינדיגען,
וְעָשְׂתָה	און וועט טהאָן
אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְיָ	איינע פון אַלע פערבאָטען פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה	וועלכע דאַרפען ניט געטאָן ווערען,
וְלֹא־יָדַע	און ער וויים ניט[4]
וְאָשֵׁם	און ער האט זיך פערשולדיגט
וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ׃	און ער טראָגט זיין זינד.
18. וְהֵבִיא	18. דאַן זאל ער ברייגגען

1) זעה בעמערקונג צו 3. 5. 2) ד. ה. ווען ער האט ניט געבראַכט זיינע בכורים, מעשרות, נדרים, נעטהיגע קרבנות א. ז. וו. 3) ד. ה. אַ פינפטעל פון וואס ער איז שולדיג. 4) היר רעדט זיך פון אשם תלוי, זעה רש"י.

אַיִל תָּמִים	אַ ווידער, אָהן אַ פעהלער,
מִן־הַצֹּאן	פון די שאָף
בְּעֶרְכְּךָ	נאָך דיין שאַצונג
לְאָשָׁם	פיר אַ שולד־אָפּפער
אֶל־הַכֹּהֵן	צום פריסטער,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאָל פערגעבען אויף איהם
עַל שִׁגְגָתוֹ	וועגען זיין אירטהום,
אֲשֶׁר־שָׁגָג	וועלכען ער איז בעגאַנגען
וְהוּא לֹא־יָדַע	און ער האָט ניט געוואוסט,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
19. אָשָׁם הוּא	19. עס איז אַ שולד־אָפּפער
אָשֹׁם אָשַׁם לַיהוָה׃	ער האָט זיך פערשולדיגט געגען דעם עווינען.
20 וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	20. און דער עוויגער האָט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
21. נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא	21. ווען אַ פערזאָן וועט זינדיגען,
וּמָעֲלָה מַעַל בַּיהוָה	און וועט בעגיין אונטרייע געגען דעם עוויגען,
וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ	און ער וועט לייקענען זיין [1]נעכסטען,
בְּפִקָּדוֹן	אין אַ בעהאַלטענע זאַך[2]
אוֹ־בִתְשׂוּמֶת יָד	אדער אין וואס מען האָט איהם איבערגעבען אין האַנד[3]
אוֹ בְגָזֵל	אדער אין רויב[4]
אוֹ עָשַׁק אֶת־עֲמִיתוֹ׃	אדער ער האָט ערפּרעסט (פון) זיין [1]נעכסטען.
22. אוֹ־מָצָא אֲבֵדָה	22. אדער ער האָט געפונען אַ פערלאָרענע (זאַך),
וְכִחֶשׁ בָּהּ	און ער האָט עס געלייקענט,
וְנִשְׁבַּע עַל־שָׁקֶר	און ער האָט געשוואָרען אויף פאַלשעס:
עַל־אַחַת מִכֹּל	וועגען איינע פון אַלע (זאַכען)
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם	וואס דער מענש וועט טהאָן
לַחֲטֹא בָהֵנָּה׃	צו זינדיגען הירך זיי.
23 וְהָיָה	23. און עס זאָל זיין,
כִּי־יֶחֱטָא	ווען ער וועט זינדיגען,
וְאָשֵׁם	און ער וועט זיך פערשולדיגען,
וְהֵשִׁיב אֶת־הַגְּזֵלָה	דאַן זאָל ער צוריק־קעהרען דעם רויב,
אֲשֶׁר גָּזָל	וואס ער האָט גערויבט,
אוֹ אֶת־הָעֹשֶׁק	אדער דאָס ערפּרעסטע,
אֲשֶׁר עָשָׁק	וואס ער האָט ערפּרעסט,
אוֹ אֶת־הַפִּקָּדוֹן	אדער די בעהאַלטענע זאַך,
אֲשֶׁר הָפְקַד אִתּוֹ	וואס איז בעהאַלטען געוואָרען ביי איהם,

אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה	אדער די פערלאָרענע (זאַך)
אֲשֶׁר מָצָא׃	וואס ער האָט געפונען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
24. אוֹ מִכֹּל	24. אדער (איינע) פון אַלע (זאַכען)
אֲשֶׁר־יִשָּׁבַע עָלָיו לַשֶּׁקֶר	וואס ער וועט שווערען דאַריף פאַלש,
וְשִׁלַּם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ	דאַן זאָל ער עס בעצאָהלען אין פול[5]
וַחֲמִשִׁתָיו יֹסֵף עָלָיו	און אַ פינפטעל דאַפון זאָל ער צולייגען צו איהם;
לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ	צו דעם, צו וועמען עס געהערט,
יִתְּנֶנּוּ	זאָל ער עס געבען
בְּיוֹם אַשְׁמָתוֹ׃	אין דעם טאָג פון זיין שולד.[6]
25. וְאֶת־אֲשָׁמוֹ	25. און זיין שולד־אָפּפער
יָבִיא לַיהוָה	זאָל ער ברינגען צום עוויגען
אַיִל תָּמִים	אַ ווידער אָהן אַ פעהלער,
מִן־הַצֹּאן	פון די שאָף
בְּעֶרְכְּךָ	נאָך דיין שאַצונג
לְאָשָׁם	אַלס שולד אָפּפער
אֶל־הַכֹּהֵן׃	צום פריסטער.
26. וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	26. און דער פריסטער זאָל פערגעבען אויף איהם
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען,
וְנִסְלַח לוֹ	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען
עַל־אַחַת מִכֹּל	אויף איינע פון אַלע (זאַכען)
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה	וואס ער וועט טהאָן,
לְאַשְׁמָה בָהּ׃	זיך צו פערשולדיגען דורך איהר.

צַו — TZAV

Cap. VI. — ו

1. וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האָט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. צַו אֶת־אַהֲרֹן	2. בעפעהל אהרן
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה	דיזעס איז דאָס געזעץ פון דעם בראַנד־אָפּפער:
הִוא הָעֹלָה	דאָס בראַנד־אָפּפער
עַל מוֹקְדָה	(זאָל בלייבען) אויף דער פייער־שטעלע,
עַל־הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אַלטאַר,

1) פריינד, נעבען־מענש. 2) ד. ה. וואס מען האָט ביי איהם בעהאַלטען. 3) ד. ה. געלד, וואס מען האָט איהם געגעבען אין געשעפט. רש"י. 4) וואס ער האָט גערויבט. 5) זעה בעמערקונג 4 צו במדבר 5. 7. 6) שולד־אָפּפער, שולד־בעקענונג, בעשולדיגונג.

כָּל־הַלַּיְלָה	די גאנצע נאכט
עַד־הַבֹּקֶר	ביז צום מארגען,
וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ	און דאס פייער פון דעם אלטאר
תּוּקַד בּוֹ׃	זאל ברענען אויף איהם.
3. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן	3. און דער פריסטער זאל [1]אנציהען
מִדּוֹ בַד	זיין לייבענע קלייד
וּמִכְנְסֵי־בַד	און לייבענע הויזען
יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ	זאל ער [1]אנציהען אויף זיין לייב,
וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן	און ער זאל אוועג־נעהמען די אש,
אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ	וועלכע דאס פייער וועט פערצעהרען
אֶת־הָעֹלָה	דעם בראנד־אָפּפער [2]
עַל־הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אלטאר,
וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ׃	און ער זאל עס לייגען ביי דעם אלטאר.
4. וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו	4. און ער זאל אראָפּ־ציהען זיינע קליידער,
וְלָבַשׁ	און ער זאל [1]אנציהען
בְּגָדִים אֲחֵרִים	אנדערע קליידער,
וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן	און ער זאל ארויס ברענגען די אש
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער
אֶל־מָקוֹם טָהוֹר׃	צו א ריינעם אָרט.
5. וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	5. און די פייער אויף דעם אלטאר
תּוּקַד־בּוֹ	זאל ברענען אויף איהם,
לֹא תִכְבֶּה	עס זאל ניט פערלאשען ווערען,
וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל [3]אויף איהר אנצינדען
עֵצִים	האלץ
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר	מארגען פיר מארגען,
וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה	און ער זאל [3]אויף איהר ארדנען דעם בראנד־אָפּפער
וְהִקְטִיר עָלֶיהָ	און ער זאל [3]אויף איהר רויכערן
חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים׃	די פעט־שטיקער פון די פרידענס־אָפּפער.
6. אֵשׁ תָּמִיד	6. בעשטענדיגע פייער
תּוּקַד עַל־הַמִּזְבֵּחַ	זאל ברענען אויף דעם אלטאר
לֹא תִכְבֶּה׃	עס זאל ניט פערלאשען ווערען.
7. וְזֹאת תּוֹרַת	7. און דיזעס איז דאס געזעטץ
הַמִּנְחָה	פון דעם שפייז־אָפּפער:
הַקְרֵב אֹתָהּ	ברענגען זאלען עס
בְּנֵי־אַהֲרֹן	אהרן'ס זיהן
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃	צו דער פאָדער־זייטע פון דעם אלטאר.
8. וְהֵרִים מִמֶּנּוּ	8. און [4]ער זאל אראָב־נעהמען דאפון
בְּקֻמְצוֹ	מיט זיין הויפען
מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה	פון די פיינע מעהל פון דעם שפייז־אָפּפער
וּמִשַּׁמְנָהּ	און פון איהרע אייל
וְאֵת כָּל־הַלְּבֹנָה	און די גאנצע ווייהרויך,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה	וועלכע איז אויף דעם שפייז־אָפּפער,
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ	און ער זאל רויכערן אויף דעם אלטאר
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צום) ליבליכען גערוך
אַזְכָּרָתָהּ לַיהוָה׃	איהר געדענק־טהייל צום עוויגען.
9. וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה	9. און דאס איבריגע דאפון
יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	זאלען עסען אהרן און זיינע זיהן,
מַצּוֹת תֵּאָכֵל	אונגעזויערט זאל עס געגעסען ווערען
בְּמָקוֹם קָדֹשׁ	אין א היילigען אָרט,
בַּחֲצַר אֹהֶל־מוֹעֵד	אין דעם הויף פון דעם פערזאמלונגס געצעלט
יֹאכְלוּהָ׃	זאלען זיי עס עסען.
10. לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ	10. עס זאל ניט געבאקען ווערען געזויערט;
חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ	(אלס) זייער טהייל האב איך עס געגעבען
מֵאִשָּׁי	פון מיינע פייער־אָפּפערס,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא	עס איז אלער־הייליגסט
כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם׃	ווי דער זינד אָפּפער און ווי דער שולד־אָפּפער.
11. כָּל־זָכָר	11. יעדעס מענליכע
בִּבְנֵי אַהֲרֹן	אונטער אהרן'ס קינדער
יֹאכְלֶנָּה	זאל עס עסען,
חָק־עוֹלָם	(אלס) עוויגער געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
מֵאִשֵּׁי יְהוָה	פון די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען;
כֹּל אֲשֶׁר־יִגַּע בָּהֶם	אלעס, וואס ריהרט זיך אן זיי
יִקְדָּשׁ׃	זאל הייליג זיין.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
12. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
13. זֶה קָרְבַּן	13. דיזער איז דער אָפּפער
אַהֲרֹן וּבָנָיו	פון אהרן און זיינע זיהן,
אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה	וועלכע זיי זאלען ברייגנען צום עוויגען
בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ	אין דעם טאג, (ווען) ער ווערט געזאלבט:

1) אנטאן, זיך אנקליידען. 2) ד. ה. די אש, וואס איז געוואָרען פון דעם, וואס דער פייער האט פערברענט דעם בראנד־אָפּפער. 3) דארויף, ד. ה. אויף דעם פייער. 4) איינער פון די פריסטערס.

עשירת האפה סלת	א צעהנטעל איפה פיינע מעהל,
מנחה תמיד	(אלס) בעשטענדיגער שפייז אפפער,[1]
מחציתה בבקר	א העלפט דאפון אם מארגען,
ומחציתה בערב:	און א העלפט דאפון אם אבענד.[1]
14. על־מחבת	14. אויף א פאן
בשמן תעשה	מיט אייל זאל עס געמאכט ווערען,
מרבכת תביאנה	[2]אבגעבריהט זאלסט'ו עס ברייגגען
תפיני	[3]צוויבאק,
מנחת פתים	[6]א שפייז־אפפער אין שטיקער
תקריב	זאלסט'ו עס ברייגגען
ריח־ניחח ליהוה:	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
15. והכהן	15. און דער פריסטער,
המשיח תחתיו	וועלכער וועט געזאלבט ווערען אין זיין שטעלע
מבניו	פון זיינע זיהן,
יעשה אתה	זאל עס טהאן;
חק־עולם ליהוה	(אלס) עוויגער געזעטץ צום עוויגען;
כליל תקטר:	גאנץ זאל עס גערויכערט ווערען.
16. וכל־מנחת כהן	16. און יעדער שפייז־אפפער פון א פריסטער
כליל תהיה	זאל גאנץ (געאפפערט) ווערען,
לא תאכל:	עס זאל ניט גענעסען ווערען
17. וידבר יי אל־משה	17. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לאמר:	זאגענדיג:
18. דבר אל־אהרן	18. רייד צו אהרן
ואל־בניו	און צו זיינע זיהן,
לאמר	זאגענדיג:
זאת תורת החטאת	דיזעס איז דאס געזעטץ פון דעם זינד־אפפער:
במקום	אין דעם ארט,
אשר תשחט העלה	וואו דער בראנד־אפפער וועט געשלאכטעט ווערען
תשחט החטאת	זאל געשלאכט ווערען דער זינד־אפפער,
לפני יהוה	פאר דעם עוויגען,
קדש קדשים הוא:	עס איז אלער־הייליגסט.
19. הכהן	19. דער פריסטער,
המחטא אתה	וועלכער אפפערט עס אלס זינד־אפפער,
יאכלנה	זאל עס עסען;
במקום קדש תאכל	אין א הייליגען ארט זאל עס גענעסען ווערען,
בחצר אהל מועד:	אין דעם הויף פון פערזאמלונגס־געצעלט.

20. כל אשר־יגע	20. אלעס וואס וועט אנריהרען
בבשרה	אן איהרע פלייש,
יקדש	זאל הייליג זיין;
ואשר יזה מדמה	און דאס וואס עס וועט שפריצען פון איהר בלוט
על־הבגד	אויף'ן קלייד,
אשר יזה עליה	דאס, וואס עס שפריצט דארויף,[4]
תכבס במקום קדש:	זאלסט'ו וואשען אין א הייליגען ארט.
21. וכלי־חרש	21. און א ליימענע געפעס,
אשר תבשל־בו	וואס [5]עס וועט געקאכט ווערען דארין
ישבר	זאל צובראכען ווערען;
ואם־בכלי נחשת	און אויב אין א קופערנע געפעס,
בשלה	איז עס געקאכט געווארען,
ומרק ושטף	דאן זאל עס געשייערט און געשווענקט ווערען
במים:	מיט וואסער.
22. כל־זכר בכהנים	22. יעדעס מענליכע אונטער די פריסטער
יאכל אתה	זאל עס עסען;
קדש קדשים הוא:	עס איז אלער־הייליגסט.
23. וכל־חטאת	23. און יעדער זינד־אפפער,
אשר יובא מדמה	וואס וועט געבראכט ווערען פון איהר בלוט
אל־אהל מועד	צום פערזאמלונגס־געצעלט
לכפר בקדש	צום פערגעבען אים הייליגטהום,
לא תאכל	זאל ניט גענעסען ווערען,
באש תשרף:	אים פייער זאל עס פערברענט ווערען.
Cap. VII.	ז
1. וזאת תורת האשם	1. און דיזעס איז דאס געזעטץ פון דעם שולד־אפפער
קדש קדשים הוא:	עס איז אלער־הייליגסט.
2. במקום	2. אין דעם ארט
אשר ישחטו	וואו מען וועט שלאכטען
את־העלה	דעם בראנד־אפפער.
ישחטו את־האשם	זאל מען שלאכטען דעם שולד־אפפער,
ואת־דמו	און זיין בלוט
יזרק על־המזבח	זאל מען שפרענגען אויף דעם אלטאר
סביב:	ארום.
3. ואת כל־חלבו	3. און זיין גאנצע פעטס
יקריב ממנו	זאל מען אפפערן פון איהם.
את האליה	דעם ווידעל

1) דאס איז פיר דעם כהן גדול, אבער א כהן הדיוט האט נור ביי זיין איינווייהונג דיזען אפפער געבראכט. 2) אבגעקאכט, אפגעזאטען; געריסטעט; דורכגעקנעטען. 3) אייניגע מאל געבאקען ווי צוויבאק. 4) ד. ה. דער פלעק פון קלייד, וואס איז בעשפריצט געווארען. 5) דער זינד־אפפער. 6) ווי.

וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב :	וואס בעדעקט די איינגעווייד.
4. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	4. און די צוויי נירען
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס,
אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן	וואס איז אויף זיי,
אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים	וואס איז ביי די פלאַנקען,
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת	און די רויט־פלייש,
עַל־הַכָּבֵד	(וואס איז) אויף דעם לעבער,
עַל־הַכְּלָיֹת	מיט די נירען
יְסִירֶנָּה :	זאל ער עס אַראָב־נעהמען.
5. וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן	5. און דער פריסטער זאל זיי רויכערן
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אַלטאר
אִשֶּׁה לַיהוָה	(אַלס) פייער־אָפּפער צום עוויגען;
אָשָׁם הוּא :	עס איז אַ שולד־אָפּפער.
6. כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים	6. יעדעס מענליכע אונטער די פריסטערס
יֹאכְלֶנּוּ	זאל עס עסען,
בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֵאָכֵל	אין אַ הייליגען אָרט זאל עס געגעסען ווערען,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא :	עס איז אַלער־הייליגסט.
7. כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם	7. ווי דער זינד־אָפּפער, אַזוי דער שולד־אָפּפער,
תּוֹרָה אַחַת לָהֶם	איין געזעטץ איז פיר זיי;
הַכֹּהֵן	דער פריסטער,
אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ	וועלכער פערגיבט דאַמיט,
לוֹ יִהְיֶה :	צו איהם זאל עס געהערען.
8. וְהַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב	8. און דער פריסטער, וועלכער אָפּפערט
אֶת־עֹלַת אִישׁ	דעם בראַנד־אָפּפער פון אַ מאַן,
עוֹר הָעֹלָה	די פעל פון דעם בראַנד־אָפּפער,
אֲשֶׁר הִקְרִיב	וואס ער האט געאָפּפערט
לַכֹּהֵן	(זאל זיין) פיר דעם פריסטער,
לוֹ יִהְיֶה :	צו איהם זאל עס געהערען.
9. וְכָל־מִנְחָה	9. און יעדער שפייז־אָפּפער
אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתַּנּוּר	וואס ווערט געבאַקען אים אויווען,
וְכָל־נַעֲשָׂה	און אַלעס, וואס ווערט געמאַכט
בַמַּרְחֶשֶׁת	אין דער בראָט־פאַן
וְעַל־מַחֲבַת	אדער אויף דער פאַן,
לַכֹּהֵן	(זאל זיין) פיר דעם פריסטער
הַמַּקְרִיב אֹתָהּ	וועלכער האט עס געאָפּפערט;
לוֹ תִהְיֶה :	צו איהם זאל עס געהערען.
10. וְכָל־מִנְחָה	10. און יעדער שפייז־אָפּפער
בְלוּלָה־בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
וַחֲרֵבָה	אדער טרוקען
לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן	צו אַלע קינדער פון אהרן
תִּהְיֶה	זאל עס געהערען,
אִישׁ כְּאָחִיו :	איינעם ווי דעם אַנדערן.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
11. וְזֹאת תּוֹרַת	11. און דיזעס איז דאס געזעטץ
זֶבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידענס־שלאַכטונג,
אֲשֶׁר יַקְרִיב לַיהוָה :	וואס יעמאַנד וועט ברייגגען צום עוויגען.
12. אִם עַל־תּוֹדָה	12. אויב צום דאַנק
יַקְרִיבֶנּוּ	וועט ער עס ברייגגען,
וְהִקְרִיב	דאַן זאל ער ברייגגען
עַל־זֶבַח הַתּוֹדָה	מיט דער דאַנק־שלאַכטונג
חַלּוֹת מַצּוֹת	אונגעזייערטע קוכענס.
בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
וּרְקִיקֵי מַצּוֹת	און אונגעזייערטע קיכלעך,
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן	בעשמירט מיט אייל,
וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת	און פיינע מעהל, אָבגע־ בריהט
חַלֹּת	(און געמאַכט) קוכענס,
בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן :	געמישט מיט אייל.
13. עַל־חַלֹּת לֶחֶם חָמֵץ	13. מיט קוכענס פון געזייערטע ברויט
יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ	זאל ער ברייגגען זיין אָפּפער
עַל־זֶבַח	ביי די שלאַכטונג
תּוֹדַת שְׁלָמָיו :	פון זיין דאַנק־פרידענס־ אָפּפער.
14. וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ	14. און ער זאל ברייגגען דאפון
אֶחָד מִכָּל־קָרְבָּן	איינעם פון יעדען אָפּפער[1]
תְּרוּמָה לַיהוָה	(אַלס) הייב־אָפּפער צום עוויגען,
לַכֹּהֵן	צום פריסטער,
הַזֹּרֵק	וועלכער שפּרענגט
אֶת־דַּם הַשְּׁלָמִים	דאס בלוט פון דעם פרידענס־אָפּפער,
לוֹ־יִהְיֶה :	צו איהם זאל עס געהערען.
15. וּבְשַׂר	15. און די פלייש
זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו	פון זיין דאַנק־פרידענס־ שלאַכטונג,

1) ד. ה. איינע פון יעדער דערמאָהנטען סאָרט קוכענס געהערט צום פריסטער, און די איבריגע עסט דער, וואס האט געבראַכט דעם קרבן. זעה רש"י.

בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ	אין דעם טאג פון זיין־אפפער
יֵאָכֵל	זאל עס געגעסען ווערען
לֹא־יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ	ער זאל ניט ליגען לאזען דאפון
עַד־בֹּקֶר:	ביז (צום) מארגען.
16 וְאִם־נֶדֶר אוֹ נְדָבָה	16. און אויב א צוזאג אדער א פרייווילינע גאבע
זֶבַח קָרְבָּנוֹ	איז זיין אפפער־שלאכטונג.
בְּיוֹם הַקְרִיבוֹ	אין דעם טאג, (ווען) ער ברייגגט
אֶת־זִבְחוֹ	זיין שלאכטונג
יֵאָכֵל	זאל עס געגעסען ווערען,
וּמִמָּחֳרָת	און (אויך) אויף מארגען,
וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ	[1]אויב עס בלייבט איבריג דאפון,
יֵאָכֵל:	זאל עס געגעסען ווערען.
17. וְהַנּוֹתָר	17. אבער, וואס בלייבט איבריג
מִבְּשַׂר הַזָּבַח	פון די פלייש פון דער שלאכטונג,
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף:	זאל עס אים פייער פערברענט ווערען.
18. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל	18. און אויב עס וועט געגעסען ווערען
מִבְּשַׂר־זֶבַח שְׁלָמָיו	פון די פלייש פון זיין פרידענס־שלאכטונג
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
לֹא יֵרָצֶה	וועט עס ניט מיט ווילען אנגענומען ווערען.
הַמַּקְרִיב אֹתוֹ	דער וואס ברייגגט עס,
לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ	דעם וועט עס ניט גערעכענט ווערען;
פִּגּוּל יִהְיֶה	עס איז אונווירדיג,
וְהַנֶּפֶשׁ	און די פערזאן
הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ	וואס עסט דאפון,
עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא:	וועט טראגען איהר זינד.
19. וְהַבָּשָׂר	19. און די פלייש,
אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־טָמֵא	וואס ריהרט אן אירגענד איין אונריינע (זאך),
לֹא יֵאָכֵל	זאל ניט געגעסען ווערען,
בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף	אים פייער זאל עס פערברענט ווערען;
וְהַבָּשָׂר	אבער די (ריינע) פלייש[2],
כָּל־טָהוֹר	יעדער ריינער
יֹאכַל בָּשָׂר:	קען (דאס) פלייש עסען.[3]
20. וְהַנֶּפֶשׁ	20. און די פערזאן,
אֲשֶׁר־תֹּאכַל בָּשָׂר	וואס וועט עסען פלייש
מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידענס־שלאכטונג,
אֲשֶׁר לַיהוָה	וואס איז פיר דעם עוויגען,
וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו	און זיין אונריינקייט איז אויף איהם,
וְנִכְרְתָה	דאן וועט אויסגעראט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאן
מֵעַמֶּיהָ:	פון איהר פאלק.
21. וְנֶפֶשׁ כִּי־תִגַּע	21. און ווען א פערזאן וועט אנריהרען
בְּכָל־טָמֵא	אן אירגענד איין אונריינע (זאך),
בְּטֻמְאַת אָדָם	אן די אונריינקייט פון א מענשען,
אוֹ בִּבְהֵמָה טְמֵאָה	אדער אן איין אונריינע פיה,
אוֹ בְּכָל־שֶׁקֶץ טָמֵא	אדער אן אירגענד איין אונריינעם [4]גרייעל,
וְאָכַל	און ער וועט עסען
מִבְּשַׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פלייש פון די פרידענס־שלאכטונג,
אֲשֶׁר לַיהוָה	וואס איז פיר דעם עוויגען,
וְנִכְרְתָה	דאן וועט אויסגעראט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאן
מֵעַמֶּיהָ:	פון איהר פאלק.
22 וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	22. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
23. דַּבֵּר	23. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
כָּל־חֵלֶב	יעדע פעטס
שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז	פון איין [5]אקס אדער א [6]לאם אדער א ציג
לֹא תֹאכֵלוּ:	זאלט איהר ניט עסען.
24. וְחֵלֶב נְבֵלָה	24. און די פעטס פון א [7]געפאלענע (פיה)
וְחֵלֶב טְרֵפָה	און די פעטס פון א צוריסענע (פיה)
יֵעָשֶׂה לְכָל־מְלָאכָה	מעג געברויכט ווערען צו יעדע ארבייט,
וְאָכֹל לֹא תֹאכְלֻהוּ:	אבער עסען זאלט איהר עס ניט עסען.
25. כִּי כָּל־אֹכֵל חֵלֶב	25. דען יעדער (וואס) עסט פעטס
מִן־הַבְּהֵמָה	פון דעם פיה,
אֲשֶׁר יַקְרִיב מִמֶּנָּה	וואס מען ברייגגט דאפון
אִשֶּׁה לַיהוָה	א פייער־אפפער צום עוויגען
וְנִכְרְתָה	וועט אויסגעראט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת	די פערזאן וואס עסט,
מֵעַמֶּיהָ:	פון איהר פאלק.
26. וְכָל־דָּם	26. און יעדע בלוט

1) אזוי ווי אם יותר; זעה רש"י. 2) פון דעם פרידענס־אפפער. 3) זאגאר ניט דער, וואס ברייגגט דעם אפפער. 4) שמוציגע זאך, מאוסקייט. 5) רינד. 6) שאף. 7) טויטע.

לֹא תֹאכְלוּ	זאלט איהר ניט עסען
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם	אין אלע אייערע וואָהן־ערטער
לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה׃	פון געפליגעל אדער פון פיה.
27. כָּל־נֶפֶשׁ	27. יעדע פערזאָן,
אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־דָּם	וואס וועט עסען אירגענד וועלכע בלוט,
וְנִכְרְתָה	וועט אויסגעראָט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאָן
מֵעַמֶּיהָ׃	פון איהר פאָלק.
28 וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	28. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
29. דַּבֵּר	29. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הַמַּקְרִיב	דער, וואס ברייננגט
אֶת־זֶבַח שְׁלָמָיו	זיין פרידענס־שלאַכטונג
לַיהוָֹה	צום עוויגען,
יָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ	זאל ברייננגען זיין אָפּפער
לַיהוָֹה	צום עוויגען
מִזֶּבַח שְׁלָמָיו׃	פון זיין פרידענס שלאַכטונג.
30. יָדָיו תְּבִיאֶינָה	30. זיינע הענד זאלען ברייננגען
אֵת אִשֵּׁי יְהוָֹה	די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען,
אֶת־הַחֵלֶב	די פעטס
עַל־הֶחָזֶה	[1]אויף די ברוסט
יְבִיאֶנּוּ	זאל ער עס ברייננגען;
אֵת הֶחָזֶה	די ברוסט
לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה	עס צו בעוועגען [2](אַלס) בעוועגונגס־אָפּפער
לִפְנֵי יְהוָֹה׃	פאר דעם עוויגען.
31. וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן	31. און דער פריסטער זאל רויכערן
אֶת־הַחֵלֶב	די פעטס
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אַלטאַר,
וְהָיָה הֶחָזֶה	און די ברוסט זאל זיין
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו׃	פיר אהרן און פיר זיינע זיהן.
32. וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין	32. און דעם רעכטען שענקעל
תִּתְּנוּ תְרוּמָה	זאלט איהר געבען (אַלס) הייב־אָפּפער
לַכֹּהֵן	צום פריסטער
מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם׃	פון אייערע פרידענס־שלאַכטונגען.

33. הַמַּקְרִיב	33. דער, וואס אָפּפערט
אֶת־דַּם הַשְּׁלָמִים	די בלוט פון די פרידענס־אָפּפערס
וְאֶת־הַחֵלֶב	און די פעטס
מִבְּנֵי אַהֲרֹן	פון אהרן׳ס זיהן,
לוֹ תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין	צו איהם זאל געהערען דער רעכטער שענקעל
לְמָנָה׃	פיר אַ גאַבע.
34. כִּי אֶת־חֲזֵה הַתְּנוּפָה	34. דען די ברוסט פון דעם בעוועגונגס־אָפּפער
וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה	און דעם שענקעל פון דעם הייב־אָפּפער
לָקַחְתִּי	האב איך גענומען
מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם	פון זייערע פרידענס־שלאַכטונגען,
וָאֶתֵּן אֹתָם	און איך האב זיי געגעבען
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן	צו אהרן, דעם פריסטער,
וּלְבָנָיו	און צו זיינע זיהן
לְחָק־עוֹלָם	אלס עוויגער געזעטץ
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
35 זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן	35. דיזעס איז דער זאַלב־טהייל פון אהרן
וּמִשְׁחַת בָּנָיו	און דער זאַלב־טהייל פון זיינע זיהן
מֵאִשֵּׁי יְהוָֹה	פון די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען,
בְּיוֹם הִקְרִיב אֹתָם	פון דעם טאג, (ווען) מען האט זיי צוגעפיהרט
לְכַהֵן לַיהוָֹה׃	פריסטערס צו זיין צום עוויגען.
36. אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה	36. וואס דער עוויגער האט בעפוילען
לָתֵת לָהֶם	זיי צו געבען,
בְּיוֹם מָשְׁחוֹ אֹתָם	אין דעם טאג, (ווען) מען האט זיי געזאַלבט,
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
חֻקַּת עוֹלָם	(אַלס) עוויגער געזעטץ
לְדֹרֹתָם׃	פיר זייערע געשלעכטער.
37. זֹאת הַתּוֹרָה	37. דיזעס איז דאס געזעטץ
לָעֹלָה לַמִּנְחָה	פיר דעם בראַנד־אָפּפער, פיר דעם שפּייז־אָפּפער
וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם	און פיר דעם זינד־אָפּפער און פיר דעם שולד־אָפּפער,
וְלַמִּלּוּאִים	און פיר דעם אַיינווייהונגס־אָפּפער
וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים׃	און פיר די פרידענס־שלאַכטונג;
38. אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה	38. וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה
בְּהַר סִינָי	אויף דעם באַרג סיני,

1) זעה רש״י. 2) וועבען אַלס וועב־אָפּפער. 3) אַ בעוועגונג.

בְּיוֹם צַוֺּתוֹ	אין דעם טאג, (ווען) ער האט בעפוילען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
לְהַקְרִיב	צו ברייגגען
אֶת־קָרְבְּנֵיהֶם	זייערע אָפּפערס
לַיהוָה	צום עוויגען
בְּמִדְבַּר סִינָי׃	אין דער וויסטע סיני.
Cap. VIII.	ח
רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. קַח אֶת־אַהֲרֹן	2. נעהם אהרן
וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ	און זיינע זיהן מיט איהם,
וְאֵת הַבְּגָדִים	און די קליידער
וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און די זאלב־אייל
וְאֵת׀ פַּר הַחַטָּאת	און דעם שטיר פון דעם זינד־אָפּפער
וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים	און די צוויי ווידערס
וְאֵת סַל הַמַּצּוֹת׃	און דעם קאָרב (מיט) די אונגעזייערטע ברויט.
3. וְאֵת כָּל־הָעֵדָה	3. און די גאנצע געמיינדע
הַקְהֵל	פערזאמעל
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	צום איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
4. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	4. און משה האט געטאָן
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ	ווי דער עוויגער האט איהם בעפוילען;
וַתִּקָּהֵל הָעֵדָה	און די געמיינדע האט זיך פערזאמעלט
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	צום איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
5. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	5. און משה האט געזאָגט
אֶל־הָעֵדָה	צו דער געמיינדע:
זֶה הַדָּבָר	דיזע איז די זאך,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען
לַעֲשׂוֹת׃	צו טהאָן.
6. וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה	6. און משה האט צוגעפיהרט
אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו	אהרן און זיינע זיהן,
וַיִּרְחַץ אֹתָם בַּמָּיִם׃	און ער האט זיי געוואַשען מיט וואסער.
7. וַיִּתֵּן עָלָיו	7. און ער האט געגעבען אויף איהם
אֶת־הַכֻּתֹּנֶת	די העמדע,
וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בָּאַבְנֵט	און ער האט איהם אַרום־גע־גאַרטעלט מיט'ן גאַרטעל,
וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ	און ער האט איהם אָנגעקליידעט
אֶת־הַמְּעִיל	דעם איבער־מאַנטעל,
וַיִּתֵּן עָלָיו	און ער האט געגעבען אויף איהם,
אֶת־הָאֵפֹד	דעם אפוד,
וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ	און ער האט איהם ארומ־געגאַרטעלט
בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד	מיט דעם גאַרטעל פון דעם אפוד,
וַיֶּאְפֹּד לוֹ בּוֹ׃ *	און ער האט איהם [3] בעפעסטיגט דאַמיט. *
8. וַיָּשֶׂם עָלָיו	8. און ער האט געזעצט דארויף
אֶת־הַחֹשֶׁן	דעם ברוסט־שילד,
וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן	און ער האט געלייגט אין דעם ברוסט־שילד
אֶת־הָאוּרִים	די אורים
וְאֶת־הַתֻּמִּים׃	און די תומים.[4]
9 וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת	9 און ער האט געזעצט די מיטצע
עַל־רֹאשׁוֹ	אויף זיין קאָפּ.
וַיָּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת	און ער האט געזעצט אויף דער מיטצע
אֶל־מוּל פָּנָיו	געגען זיין פאָדער־זייטע
אֵת צִיץ הַזָּהָב	דעם גאָלדענעם שטערן־בלעך,
נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ	דעם הייליגען קרוין,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
10. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	10. און משה האט גענומען
אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	די זאלב־אייל,
וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן	און ער האט געזאַלבט דעם וואָהנונג,
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ	און אַלעס, וואס איז אין איהם,
וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃	און ער האט זיי געהייליגט.
11. וַיַּז מִמֶּנּוּ	11. און ער האט געשפריצט דאפון
עַל־הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אַלטאַר
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאָל,
וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און ער האט געזאַלבט דעם אַלטאַר
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אַלע זיינע געפעס
וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ	און דעם וואַש־בעקען און זיין געשטעל,
לְקַדְּשָׁם׃	אום זיי צו הייליגען.
12. וַיִּצֹק	12. און ער האט געגאָסען
מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה	פון די זאַלב־אייל
עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן	אויף אהרן'ס קאָפּ,
וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ	און ער האט איהם געזאַלבט
לְקַדְּשׁוֹ׃	אום איהם צו הייליגען.

1) געלייגט, איהם אָנגעטאָן. 2) לייב־ראָק. 3) אַרום־געגאַרטעלט, אַרומגעבונדען. 4) זעה רש"י און שטיינבערג'ס באור, שמות 28. 30.

* הייער איז די העלפט פון דער תורה אין פסוקים.

13. וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה	13. און משה האט צוגעפיהרט
אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן	אהרן'ס זיהן,
וַיַּלְבִּשֵׁם כֻּתֳּנֹת	און ער האט זיי אנגעקלייר־דעט (מיט) העמדער,
וַיַּחְגֹּר אֹתָם אַבְנֵט	און ער האט זיי ארומגעגאר־טעלט (מיט) א גארטעל,
וַיַּחֲבֹשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת	און ער האט זיי [1]אנגעטאן הויכע מיטצען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהֹוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
14. וַיַּגֵּשׁ	14. און ער האט געבראכט
אֵת פַּר הַחַטָּאת	דעם שטיר פון דעם זינד־אפפער,
וַיִּסְמֹךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן האבען אנגעשפארט
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ	אויף דעם קאפ
פַּר הַחַטָּאת׃	פון דעם שטיר פון דעם זינד־אפפער.
15. וַיִּשְׁחָט	15. און [2] מען האט (איהם) געשלאכטעט,
וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם	און משה האט גענומען די בלוט,
וַ יִּ תֵּ ן	און ער האט (עס) געגעבען
עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די הערנער פון דעם אלטאר
סָבִיב	ארום
בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער,
וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און ער האט [3]געריייניגט דעם אלטאר,
וְאֶת־הַדָּם יָצַק	און די בלוט האט ער געגאסען
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ	צו דעם גרונד פון דעם אלטאר,
וַיְקַדְּשֵׁהוּ	און ער האט [4]איהם געהייליגט,
לְכַפֵּר עָלָיו׃	אום צו פערגעבען אויף [4]איהם.
16. וַיִּקַּח	16. און ער האט גענומען
אֶת־כָּל־הַחֵלֶב	די גאנצע פעטס,
אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב	וואס איז אויף די איינגעווידע,
וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד	און די רויט-פלייש פון דעם לעבער
וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	און די צוויי נירען
וְאֶת־חֶלְבְּהֶן	און זייערע פעטס,
וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה	און משה האט (עס) גערויכערט
הַמִּזְבֵּחָה׃	אויף דעם אלטאר.
17. וְאֶת־הַפָּר	17. און דעם שטיר
וְאֶת־עֹרוֹ	און זיין פעל
וְאֶת־בְּשָׂרוֹ	און זיין פלייש
וְאֶת־פִּרְשׁוֹ	און זיין מיסט
שָׂרַף בָּאֵשׁ	האט ער פערברענט אים פייער
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהֹוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
18. וַיַּקְרֵב	18. און ער האט געבראכט
אֵת אֵיל הָעֹלָה	דעם ווידער פון דעם בראנד־אפפער
וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן האבען אנגעשפארט
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃	אויף דעם קאפ פון דעם ווידער.
19. וַיִּשְׁחָט	19. און [2]מען האט (איהם) געשלאכטעט,
וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה	און משה האט געשפרענגט
אֶת־הַדָּם	די בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	אויף דעם אלטאר ארום.
20. וְאֶת־הָאַיִל	20. און דעם ווידער
נִתַּח לִנְתָחָיו	האט ער צושניטען אויף זיינע שטיקער,
וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה	און משה האט גערויכערט
אֶת־הָרֹאשׁ	דעם קאפ
וְאֶת־הַנְּתָחִים	און די שטיקער
וְאֶת־הַפָּדֶר׃	און די פעטס.
21. וְאֶת־הַקֶּרֶב	21. און די איינגעווידע
וְאֶת־הַכְּרָעַיִם	און די קני־שטיקער
רָחַץ בַּמָּיִם	האט ער געוואשען מיט וואסער,
וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה	און משה האט גערויכערט
אֶת־כָּל־הָאַיִל	דעם גאנצען ווידער
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אלטאר;
עֹלָה הוּא	דאס איז א בראנד־אפפער
לְרֵיחַ־נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה הוּא לַיהֹוָה	עס איז א פייער-אפפער צום עוויגען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהֹוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
22. וַיַּקְרֵב	22. און ער האט געבראכט
אֶת־הָאַיִל הַשֵּׁנִי	דעם צווייטען ווידער,
אֵיל הַמִּלֻּאִים	דעם ווידער פון דער איינווייהונג,
וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	און אהרן און זיינע זיהן האבען אנגעשפארט

1) אנגעפונדען. 2) ער. 3) ענטזינדיגט. 4) דעם אלטאר.

אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃	אויף דעם קאפ פון דעם ווידער.
23. וַיִּשְׁחָט׀	23. און מען האט (איהם) געשלאכטעט.
וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמוֹ	און משה האט גענומען פון זיינע בלוט,
וַיִּתֵּן	און ער האט (עס) געגעבען
עַל־תְּנוּךְ	אויף דעם [1]אויער־לעפכען
אֹזֶן־אַהֲרֹן הַיְמָנִית	פון אהרן'ס רעכטען אויער,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
יָדוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע האנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃	פון זיין רעכטע פוס.
24. וַיַּקְרֵב	24. און ער האט צוגעפיהרט
אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן	אהרן'ס זיהן,
וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם	און משה האט געגעבען פון די בלוט
עַל־תְּנוּךְ	אויף דעם [1]אויער־לעפכען
אָזְנָם הַיְמָנִית	פון זייער רעכטען אויער,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
יָדָם הַיְמָנִית	פון זייער רעכטע האנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
רַגְלָם הַיְמָנִית	פון זייער רעכטע פוס,
וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם	און משה האט געשפרענגט די בלוט
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	אויף דעם אלטאר ארום.
25. וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב	25. און ער האט גענומען די פעטס
וְאֶת־הָאַלְיָה	און דעם ווידעל
וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב	און די גאנצע פעטס,
אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב	וואס איז אויף די איינגעווידע,
וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד	און די רויט-פלייש פון דעם לעבער
וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת	און די צוויי נירען
וְאֶת־חֶלְבְּהֶן	און זייערע פעטס
וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין׃	און דעם רעכטען שענקעל.
26. וּמִסַּל הַמַּצּוֹת	26. און פון דעם קארב פון די אונגעזייערטע ברויט,
אֲשֶׁר׀ לִפְנֵי יְהוָה	וועלכער (איז געשטאנען) פאר דעם עוויגען,
לָקַח	האט ער גענומען
חַלַּת מַצָּה אַחַת	איין אונגעזייערטען קוכען
וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת	און איין קוכען פון אייל-ברויט
וְרָקִיק אֶחָד	און איין קיכעל,
וַיָּשֶׂם עַל־הַחֲלָבִים	און ער האט (עס) געלייגט אויף די פעט-שטיקער
וְעַל־שׁוֹק הַיָּמִין׃	און אויף דעם רעכטען שענקעל.
27. וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל	27. און ער האט געלייגט אלעס
עַל־כַּפֵּי אַהֲרֹן	אויף אהרן'ס הענד
וְעַל כַּפֵּי בָנָיו	און אויף זיינע זיהן'ס הענד,
וַיָּנֶף אֹתָם	און ער האט זיי בעוואגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃	(אלס) בעוועגונגס־אפפער פאר דעם עוויגען.
28. וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם	28. און משה האט זיי גענומען
מֵעַל כַּפֵּיהֶם	פון זייערע הענד,
וַיַּקְטֵר הַמִּזְבֵּחָה	און ער האט (זיי) געראויכערט אויף דעם אלטאר
עַל־הָעֹלָה	[2]אויף דעם בראנד-אפפער,
מִלֻּאִים הֵם	זיי זיינען איין איינווייהונגס-אפפער
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה הוּא לַיהוָה׃	עס איז א פייער-אפפער צום עוויגען.
29. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	29. און משה האט גענומען
אֶת־הֶחָזֶה	די ברוסט,
וַיְנִיפֵהוּ	און ער האט עס בעוואגען
תְנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה	(אלס) בעוועגונגס־אפפער פאר דעם עוויגען;
מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים	פון דעם איינווייהונגס אפפער
לְמֹשֶׁה הָיָה לְמָנָה	האט עס געהערט צו משה פיר א גאבע,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
30. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	30. און משה האט גענומען
מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה	פון די זאלב־אייל
וּמִן־הַדָּם	און פון די בלוט,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ	וואס[3] (איז געוועזן) אויף דעם אלטאר,
וַיַּז עַל־אַהֲרֹן	און ער האט געשפריצט אויף אהרן,
עַל־בְּגָדָיו	אויף זיינע קליידער,
וְעַל־בָּנָיו	און אויף זיינע זיהן,
וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ	און אויף זיינע זיהן'ס קליידער מיט איהם,
וַיְקַדֵּשׁ אֶת־אַהֲרֹן	און ער האט געהייליגט אהרן,
אֶת־בְּגָדָיו	זיינע קליידער,
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן,
וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ׃	און זיינע זיהן'ס קליידער מיט איהם.
31. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	31. און משה האט געזאגט

1) אהר־קנארפעל. 2) מיט. 3) מען האט געשפריינגט.

אל-אהרן ואל-בניו	צו אהרן און צו זיינע זיהן:
בשלו את-הבשר	קאכט די פלייש
פתח אהל מועד	(ביים) איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס געצעלט,
ושם תאכלו אתו	און דאָרט זאלט איהר עס עסען
ואת-הלחם	און די ברויט,
אשר בסל המלאים	וואס איז אין דעם קאָרב פון דער איינוויהונג,
כאשר צויתי	ווי איך האב בעפוילען,
לאמר	זאגענדיג:
אהרן ובניו	אהרן און זיינע זיהן
יאכלהו:	זאלען עס עסען.
32. והנותר	32. און דאס, וואס בלייבט איבריג,
בבשר ובלחם	פון די פלייש און פון די ברויט,
באש תשרפו:	זאלט איהר אים פייער פערברענען.
33. ומפתח	33. און פון דעם איינגאנג
אהל מועד	פון דעם פערזאמלונגס געצעלט
לא תצאו	זאלט איהר ניט ארויס־גיין
שבעת ימים	זיבען טעג.
עד יום מלאת	ביז דעם טאג, (ווען) עס וועלען פול זיין
ימי מלאיכם	אייערע איינוויהונגס־טעג,
כי שבעת ימים	דען זיבען טעג
ימלא את-ידכם:	וועט מען פילען אייערע הענד.
34. כאשר עשה	34. ווי מען האט געטאָן
ביום הזה	אין דיזען טאג,
צוה יהוה לעשת	האט דער עוויגער בעפוילען צו טהאָן,
לכפר עליכם:	אום צו פערגעבען אויף אייך.
35. ופתח אהל מועד	35. און (ביים) איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס געצעלט
תשבו יומם ולילה	זאלט איהר זיצען טאג און נאכט
שבעת ימים	זיבען טעג,
ושמרתם	און איהר זאלט היטען
את-משמרת יהוה	די [1]פעראָרדנונג פון דעם עוויגען
ולא תמותו	אום איהר זאלט ניט שטארבען,
כי-כן צויתי:	דען אזוי בין איך בעפוילען געוואָרען.
36. ויעש אהרן ובניו	36. און אהרן און זיינע זיהן האבען געטאָן
את כל-הדברים	די אלע זאכען,
אשר-צוה יהוה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען
ביד-משה:	דורך משה.

שמיני — SHEMINEE

Cap. IX.	ט
1. ויהי	1. און עס איז געווען,
ביום השמיני	אויף דעם אכטען טאג[2]
קרא משה	האט משה גערופען
לאהרן ולבניו	[צו] אהרן און [צו] זיינע זיהן
ולזקני ישראל:	און [צו] די עלטעסטע פון ישראל.
2. ויאמר אל-אהרן	2. און ער האט געזאגט צו אהרן:
קח-לך	נעהם דיר
עגל בן-בקר	א יונגע רינד־קאלב
לחטאת	פיר א זינד אָפּפער,
ואיל לעלה	און א ווידער פיר א בראנד־אָפּפער,
תמימם	אָהן א פעהלער,
והקרב לפני יהוה:	און ברייננ (זיי) פאר דעם עוויגען.
3. ואל-בני ישראל	3. און צו די קינדער ישראל
תדבר לאמר	זאלסט'ו רעדען, זאָגענדיג:
קחו שעיר-עזים	נעהמט א ציגען־באָק
לחטאת	פיר א זינד־אָפּפער
ועגל וכבש	און א קאלב און א לאם
בני-שנה	פון איין יאָהר אלט,
תמימם	אָהן א פעהלער,
לעלה:	פיר א בראנד־אָפּפער.
4. ושור ואיל	4. און איין אָקס און א ווידער
לשלמים	פיר א פרידענס־אָפּפער,
לזבח לפני יהוה	צו שלאכטען פאר דעם עוויגען,
ומנחה	און א שפייז־אָפּפער,
בלולה בשמן	געמיישט מיט אייל,
כי היום	דען הייטע
יהוה נראה אליכם:	וועט דער עוויגער [3]ער־שיינען צו אייך.
5. ויקחו	5. און זיי האבען גענומען,
את אשר צוה משה	וואס משה האט בעפוילען
אל-פני אהל מועד	צום פאָדער־זייט פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
ויקרבו כל-העדה	און די גאנצע געמיינדע האבען זיך דערנעהנטערט,
ויעמדו לפני יהוה:	און זיי האבען זיך געשטעלט פאר דעם עוויגען.
6. ויאמר משה	6. און משה האט געזאגט:

1) פארשריפט, וואכט. 2) פון איינוויהונג. 3) זיך בעוויזען.

זֶה הַדָּבָר	דיזע זאַך,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען,
תַּעֲשׂוּ	זאלט איהר טהאָן,
וְיֵרָא אֲלֵיכֶם	און עס וועט ערשיינען צו אייך
כְּבוֹד יְהוָה׃	די עהרע פון דעם עוויגען.
7. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	7. און משה האט געזאָגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
קְרַב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	דערנעהנטער זיך צום אלטאַר,
וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ	און [1]מאַך דיין זינד־אָפּפער
וְאֶת־עֹלָתֶךָ	און דיין בראַנד־אָפּפער,
וְכַפֵּר בַּעַדְךָ	און פערגיב פיר דיר
וּבְעַד הָעָם	און פיר דאס פאָלק,
וַעֲשֵׂה	און [1]מאַך
אֶת־קָרְבַּן הָעָם	דעם אָפּפער פונדעם פאָלק,
וְכַפֵּר בַּעֲדָם	און פערגיב פיר זיי,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען.
8 וַיִּקְרַב אַהֲרֹן	8. און אהרן האט זיך דערנעהנטערט
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	צום אַלטאַר,
וַיִּשְׁחַט	און ער האט געשלאַכטעט
אֶת־עֵגֶל הַחַטָּאת	די קאַלב פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר־לוֹ	וועלכער איז געוועזן פיר איהם.
9 וַיַּקְרִבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן	9. און אהרן'ס זיהן האבען געבראַכט
אֶת־הַדָּם	די בלוט
אֵלָיו	צו איהם.
וַיִּטְבֹּל	און ער האט איינגעטונקט
אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם	זיין פינגער אין די בלוט,
וַיִּתֵּן	און ער האט (עס) געגעבען
עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די הערנער פון דעם אלטאַר
וְאֶת־הַדָּם יָצַק	און די בלוט האט ער געגאָסען
אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃	צום גרונד פון דעם אַלטאַר.
10. וְאֶת־הַחֵלֶב	10. און די פעטס
וְאֶת־הַכְּלָיֹת	און די נירען
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת	און די רויט־פלייש
מִן־הַכָּבֵד	פון דעם לעבער
מִן־הַחַטָּאת	פון דעם זינד־אָפּפער
הִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה	האט ער גערויכערט אויף דעם אלטאַר,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
11. וְאֶת־הַבָּשָׂר	11. און די פלייש
וְאֶת־הָעוֹר	און די פעל
שָׂרַף בָּאֵשׁ	האט ער פערברענט אים פייער
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער.
12. וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה	12. און ער האט געשלאַכטעט דעם בראַנד־אָפּפער,
וַיַּמְצִאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן	און אהרן'ס זיהן האבען [2]דערלאַנגט
אֵלָיו	צו איהם
אֶת־הַדָּם	די בלוט.
וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	און ער האט עס געשפּרענגט אויף דעם אַלטאַר
סָבִיב׃	אַרום.
13. וְאֶת־הָעֹלָה	13. און דעם בראַנד־אָפּפער
הִמְצִיאוּ אֵלָיו	האבען זיי דערלאַנגט צו איהם
לִנְתָחֶיהָ	און [3]איהרע שטיקער
וְאֶת־הָרֹאשׁ	און דעם קאָפּ,
וַיַּקְטֵר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃	און ער האט (עס) גערויכערט אויף דעם אַלטאַר.
14. וַיִּרְחַץ אֶת־הַקֶּרֶב	14. און ער האט געוואַשען די איינגעווייד
וְאֶת־הַכְּרָעָיִם	און די קני־שטיקער,
וַיַּקְטֵר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחָה׃	און ער האט(עס)גערויכערט איבער דעם בראַנד־אָפּפער אויף דעם אַלטאַר.
15. וַיַּקְרֵב	15. און ער האט געבראַכט
אֵת קָרְבַּן הָעָם	דעם אָפּפער פון דעם פאָלק,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת	דעם ציגען־באָק פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר לָעָם	וועלכער איז געוועזן פיר דאס פאָלק.
וַיִּשְׁחָטֵהוּ	און ער האט איהם געשלאַכטעט,
וַיְחַטְּאֵהוּ	און ער האט עס געאָפּפערט אַלס זינד־אָפּפער,
כָּרִאשׁוֹן׃	ווי דעם ערשטען (אָפּפער).[4]
16. וַיַּקְרֵב אֶת־הָעֹלָה	16. און ער האט געבראַכט דעם בראַנד־אָפּפער,
וַיַּעֲשֶׂהָ כַּמִּשְׁפָּט׃	און ער האט עס געמאַכט נאך דעם רעכט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
17. וַיַּקְרֵב	17. און ער האט געבראַכט
אֶת־הַמִּנְחָה	דעם שפּייז־אָפּפער,
וַיְמַלֵּא כַפּוֹ מִמֶּנָּה	און ער האט אָנגעפילט זיין האַנד דאַפון,
וַיַּקְטֵר עַל הַמִּזְבֵּחַ	און ער האט (עס) געריכערט אויף דעם אַלטאַר,

1) בערייט צו; אָפּפער. 2) דערלאַנגט, גערייכט. 3) זיינע. 4) ד. ה. ווי דעם עגל החטאת.

מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר׃	אויסער דעם מאָרגען־בראנד־אָפּפער.
18. וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר	18. און ער האט געשלאַכטעט דעם אָקס
וְאֶת־הָאַיִל	און דעם ווידער,
זֶבַח הַשְּׁלָמִים	די פרידענס־שלאַכטונג,
אֲשֶׁר לָעָם	וואס איז געווען פיר דאס פאָלק;
וַיַּמְצִאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן	און אהרן׳ס זיהן האבען דערלאַנגט
אֶת־הַדָּם אֵלָיו	די בלוט צו איהם,
וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ	און ער האט עס געשפּרענגט אויף׳ן אלטאר
סָבִיב׃	ארום.
19. וְאֶת־הַחֲלָבִים	19. און די פעט־שטיקער
מִן־הַשּׁוֹר	פון דעם אָקס
וּמִן־הָאַיִל	און פון דעם ווידער,
הָאַלְיָה וְהַמְכַסֶּה	דעם ווידעל און די בעדעקענדע (פעטס)
וְהַכְּלָיֹת	און די נירען
וְיֹתֶרֶת הַכָּבֵד׃	און די רויט־פלייש פון דעם לעבער.
20. וַיָּשִׂימוּ	20. און זיי האבען געלייגט
אֶת־הַחֲלָבִים	די פעט־שטיקער
עַל־הֶחָזוֹת	אויף די ברוסט־שטיקער,
וַיַּקְטֵר הַחֲלָבִים	און ער האט געריכערט די פעט־שטיקער
הַמִּזְבֵּחָה׃	אויף דעם אלטאר.
21. וְאֵת הֶחָזוֹת	21. און די ברוסט־שטיקער
וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין	און דעם רעכטען שענקעל
הֵנִיף אַהֲרֹן	האט אהרן בעוואָגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה	(אלס) בעוועגונגס־אָפּפער פאר דעם עוויגען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה׃	ווי משה האט בעפוילען.
22. וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן	22 און אהרן האט אויפגעהויבען
אֶת־יָדָו ידיו ק׳	זיינע הענד
אֶל־הָעָם	צום פאָלק,
וַיְבָרְכֵם	און ער האט זיי געבענשט,
וַיֵּרֶד	און ער איז ארונטער־געגאנגען
מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת	[1]פון מאכען דעם זינד־אָפּפער
וְהָעֹלָה	און דעם בראנד־אָפּפער
וְהַשְּׁלָמִים׃	און דעם פרידענס־אָפּפער.
23 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	23. און משה און אהרן זיינען אריינגעקומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט,[2]
וַיֵּצְאוּ	און זיי זיינען (ווידער) ארויס־געגאנגען,
וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם	און זיי האבען געבענשט דאס פאָלק;
וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה	און דעם עוויגען׳ס הערליכקייט איז ערשינען
אֶל־כָּל־הָעָם׃	צום־גאַנצען פאָלק.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
24. וַתֵּצֵא אֵשׁ	24. און עס איז ארויס־געגאנגען א פייער
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון דעם עוויגען,
וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ	און עס האט פערצעהרט אויף דעם אלטאר
אֶת־הָעֹלָה	דעם בראנד־אָפּפער
וְאֶת־הַחֲלָבִים	און די פעט־שטיקער,
וַיַּרְא כָּל־הָעָם	און דאס גאנצע פאלק האט (עס) געזעהן,
וַיָּרֹנּוּ	און זיי האבען געזונגען,
וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם׃	און זיי זיינען געפאלען אויף זייער געזיכט.

Cap. X.

1. וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן	1. און עס האבען גענומען אהרן׳ס זיהן,
נָדָב וַאֲבִיהוּא	נדב און אביהוא,
אִישׁ מַחְתָּתוֹ	יעדער זיין רויכער־פאַן,
וַיִּתְּנוּ בָהֵן אֵשׁ	און זיי האבען געגעבען אין זיי פייער
וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת	און זיי האבען געלייגט דאַרויף רויכער־ווערק,
וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה	און זיי האבען געבראַכט פאר דעם עוויגען
אֵשׁ זָרָה	פרעמדע פייער,
אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם׃	וועלכע ער האט זיי ניט בעפוילען.
2. וַתֵּצֵא אֵשׁ	2. און עס איז ארויס־געגאַנגען אַ פייער,
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון דעם עוויגען,
וַתֹּאכַל אוֹתָם	און עס האט זיי פערצעהרט,
וַיָּמֻתוּ לִפְנֵי יְהוָה׃	און זיי זיינען געשטאָרבען פאר דעם עוויגען.
3. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	3. און משה האט געזאָגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	דאס איז, וואס דער עוויגער האט גערעט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ	דורך מיינע נאָהענטע[3] וועל איך געהייליגט ווערען,
וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם	און פאר דעם גאַנצען פאָלק
אֶכָּבֵד	וועל איך געעהרט ווערען;
וַיִּדֹּם אַהֲרֹן׃	און אהרן האט [4]שטיל געשוויגען.
4. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	4. און משה האט גערופען
אֶל־מִישָׁאֵל	[צו] מישאל
וְאֶל אֶלְצָפָן	און [צו] אלצפן,

1) נאַכדעם ווי ער האט געאָפּפערט א. ז. וו. 2) זעה רש״י. 3) ד. ה. די פריסטער. 4) זיך בערוהיגט.

בְּנֵי עֻזִּיאֵל	די זיהן פון עוזיאל,
דֹּד אַהֲרֹן	אהרן׳ס אנקעל,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:
קִרְבוּ	דערנעהנטערט אייך,
שְׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם	טראגט אייערע ברידער
מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ	פון פאר דעם הייליגטהום
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃	אויסער־האלב פון דעם לאגער,
5. וַיִּקְרְבוּ	5. און זיי האבען זיך דערנעהנטערט,
וַיִּשָּׂאֻם בְּכֻתֳּנֹתָם	און זיי האבען זיי געטראגען אין זייערע העמדער
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה׃	ווי משה האט גערעט.
6. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	6. און משה האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן
וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר	און צו אלעזר און צו איתמר,
בָּנָיו	זיינע זיהן:
רָאשֵׁיכֶם	אייערע קעפ
אַל־תִּפְרָעוּ	זאלט איהר ניט לאזען וואקסען [1]ווילד,
וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרֹמוּ	און אייערע קליידער זאלט איהר ניט איינרייסען,
וְלֹא תָמֻתוּ	אום איהר זאלט ניט שטארבען
וְעַל כָּל־הָעֵדָה	און איבער די גאנצע געמיינדע
יִקְצֹף	זאל ער צירנען;
וַאֲחֵיכֶם	אבער אייערע ברידער
כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאס גאנצע הויז ישראל,
יִבְכּוּ אֶת־הַשְּׂרֵפָה	זאלען בעוויינען דעם בראנד
אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה׃	וועלכען דער עוויגער האט פערברענט.
7. וּמִפֶּתַח	7. און פון דעם איינגאנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט
לֹא תֵצְאוּ	זאלט איהר ניט ארויס־גיין,
פֶּן־תָּמֻתוּ	דאמיט איהר זאלט ניט שטארבען,
כִּי־שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה	דען די אייל פון דעם עוויגען׳ס זאלבונג
עֲלֵיכֶם	איז אויף אייך;
וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה׃	און זיי האבען געטאן ווי משה׳ס ווארט.
8. וַיְדַבֵּר יְהוָה	8. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
9. יַיִן וְשֵׁכָר	9. וויין אדער שטארקע געטראנק
אַל־תֵּשְׁתְּ	זאלסט׳ו ניט טרינקען,
אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ	דו און דיינע זיהן מיט דיר,
בְּבֹאֲכֶם	ווען איהר קומט אריין
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וְלֹא תָמֻתוּ	אום איהר זאלט ניט שטארבען,
חֻקַּת עוֹלָם	(דאס זאל זיין) איין עוויגער געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
10. וּלְהַבְדִּיל	10. [2]אום צו שיידען
בֵּין הַקֹּדֶשׁ	צווישען דאס הייליגע
וּבֵין הַחֹל	און צווישען דאס [3]אונהייליגע,
וּבֵין הַטָּמֵא	און צווישען אונריינעס
וּבֵין הַטָּהוֹר׃	און צווישען ריינעס.
11. וּלְהוֹרֹת	11. און צו לערנען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
אֵת כָּל־הַחֻקִּים	די אלע געזעצע,
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	וואס דער עוויגער האט גערעט
אֲלֵיהֶם	צו זיי
בְּיַד־מֹשֶׁה׃	דורך משה.

רְבִיעִי — רְבִיעִי

12. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	12. און משה האט גערעט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן
וְאֶל אֶלְעָזָר	און צו אלעזר
וְאֶל־אִיתָמָר	און צו איתמר,
בָּנָיו הַנּוֹתָרִים	זיינע איבריג־געבליבענע זיהן:
קְחוּ אֶת־הַמִּנְחָה	נעהמט דעם שפייז־אפפער,
הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְהוָה	וואס בלייבט איבריג פון דעם עוויגען׳ס פייער-אפפערס,
וְאִכְלוּהָ מַצּוֹת	און עסט עס אונגעזייערט
אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ	ביי דעם אלטאר,
כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא	דען עס איז אלער-הייליגסט.
13. וַאֲכַלְתֶּם אֹתָהּ	13. און איהר זאלט עס עסען
בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ	אין א הייליגען ארט,
כִּי חָקְךָ	דען דיין בעשטימטער (טהייל)
וְחָק־בָּנֶיךָ הִוא	און דער בעשטימטער טהייל פון דיינע זיהן איז עס
מֵאִשֵּׁי יְהוָה	פון דעם עוויגען׳ס פייער־אפפערס,
כִּי־כֵן צֻוֵּיתִי׃	דען אזוי בין איך בעפוילען געווארען.
14. וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה	14. און די ברוסט פון דעם בעוועגונגס־אפפער

1) פריי, אונגעשארען צום צייכען פון טרויער. 2) ד. ה. דארום טהארען די כהנים ניט טרינקען שטארקע געטרענקע, ווייל זיי דארפען וויסען צו אונטערשיידען א. ז. וו. 3) אייגפאכעס.

וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה	אונ דעם שענקעל פון דעם הייב־אָפּפער
תֹּאכְלוּ	זאלט איהר עסען
בְּמָקוֹם טָהוֹר	אין אַ ריינעם אָרט,
אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ	דו אונ דיינע זיהן אונ דיינע טעכטער
אִתָּךְ	מיט דיר,
כִּי־חָקְךָ	דען דיין בעשטימטער (טהייל)
וְחָק־בָּנֶיךָ	אונ דער בעשטימטער טהייל פון דיינע זיהן
נִתְּנוּ	זיינען זיי געגעבען געווארען
מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵי	פון די פרידענס־שלאַכטונגען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
15. שׁוֹק הַתְּרוּמָה	15. דעם שענקעל פון דעם הייב־אָפּפער
וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה	אונ די ברוסט פון דעם בעוועגונגס־אָפּפער
עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים	[1]מיט די פייער־אָפּפערס פון די פעט־שטיקער
יָבִיאוּ	זאלען זיי ברינגען
לְהָנִיף תְּנוּפָה	צו בעוועגען (אַלס) בעוועגונגס־אָפּפער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְהָיָה לְךָ	אונ עס זאל געהערען צו דיר
וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ	אונ צו דיינע זיהן מיט דיר,
לְחָק־עוֹלָם	אַלס עוויגער געזעטץ,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
16. וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת	16. אונ (וועגען) דעם באָק פון דעם זינד אָפּפער[2]
דָּרֹשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה	האט משה געפאָרשט,
וְהִנֵּה שֹׂרָף	אונ זעה, עס איז פערברענט געווארען;
וַיִּקְצֹף	דאַן האט ער געצירנעט
עַל־אֶלְעָזָר	אויף אלעזר
וְעַל־אִיתָמָר	אונ אויף איתמר,
בְּנֵי אַהֲרֹן הַנּוֹתָרִם	אהרן'ס איבריג־געבליבענע זיהן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
17. מַדּוּעַ לֹא־אֲכַלְתֶּם	17. ווארום האט איהר ניט געגעסען
אֶת־הַחַטָּאת	דעם זינד־אָפּפער
בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ	אין דעם אָרט פון דעם הייליגטהום,
כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא	דען עס איז אַלער-הייליגסט,
וְאֹתָהּ נָתַן לָכֶם	אונ איהר האט ער אייך געגעבען
לָשֵׂאת	צו טראָגען

אֶת־עֲוֹן הָעֵדָה	די זינד פון דער געמיינדע,
לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם	צו פערגעבען אויף זיי
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען?
18. הֵן	18. זעה,
לֹא־הוּבָא אֶת־דָּמָהּ	איהר בלוט איז ניט געבראַכט געווארען
אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה	אין דעם הייליגטהום אינעווייניג,
אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ	איהר האט עס (אַלזאָ) געדאַרפט עסען
בַּקֹּדֶשׁ	אין דעם הייליגטהום,
כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי׃	ווי איך האב בעפוילען.
19. וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן	19. אונ אהרן האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ	זעה, הייטע האבען [3]זיי געאָפּפערט
אֶת־חַטָּאתָם	זייער זינד־אָפּפער
וְאֶת־עֹלָתָם	אונ זייער בראַנד־אָפּפער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה	אונ מיר האט געטראָפען דיזעס!
וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם	[4]זאל איך הייטע עסען זינד־אָפּפער?
הַיִּיטַב בְּעֵינֵי יְהוָה׃	וועט עס געפעליג זיין אין דעם עוויגען'ס אויגען?
20. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה	20. אונ ווען משה האט (עס) געהערט,
וַיִּיטַב בְּעֵינָיו׃	דאַן איז עס געפעליג געווען אין זיינע אויגען.
CAP. XI.	יא
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
1. וַיְדַבֵּר יְהוָה	1. אונ דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה אונ צו אהרן,
לֵאמֹר אֲלֵהֶם׃	זאָגענדיג צו זיי:
2. דַּבְּרוּ	2. רעדט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
זֹאת הַחַיָּה	דיזעס איז דאס טהיר,
אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ	וואס איהר מעגט עסען
מִכָּל־הַבְּהֵמָה	פון אַלע פיה,
אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ׃	וואס איז אויף דער ערד.
3. כֹּל מַפְרֶסֶת פַּרְסָה	3. יעדעס, וואס האט אַ געטהיילטע קלויע,
וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע פְּרָסֹת	אונ די קלויען זיינען אין גאַנצען דורכ־געשפּאָלטען,
מַעֲלַת גֵּרָה	(אונ) בריינגט אַרויף דאס געקייעטע

1) אויף. 2) זעה רש״י. 3) אהרן'ס זיהן. 4) אדער: אונ ווען איך וואלט הייטע געגעסען זינד-אָפּפער א. ז. וו.

בַּבְּהֵמָה	אונטער פיה,
אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ :	דאס מעגט איהר עסען.
4. אַךְ	4. נור
אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ	דיזעס זאלט איהר ניט עסען
מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה	פון די, וואס בריינגען ארויף דאס געקייעטע,
וּמִמַּפְרִסֵי הַפַּרְסָה	אדער פון די, וואס האבען געטהיילטע קרויען;[1]
אֶת־הַגָּמָל	דעם קאמעל,
כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא	דען ער בריינגט (נור) ארויף דאס געקייעטע,
וּפַרְסָה אֵינֶנּוּ (מַפְרִיס)	אבער ער האט קיינע געטהיילטע קרויען;
טָמֵא הוּא לָכֶם :	אונריין איז ער פיר אייך.
5. וְאֶת־הַשָּׁפָן	5. און דעם [2]קאַנינכען,
כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא	דען ער בריינגט (נור) ארויף דאס געקייעטע,
וּפַרְסָה לֹא יַפְרִיס	אבער ער האט קיינע געטהיילטע קרויען;
טָמֵא הוּא לָכֶם :	אונריין איז ער פיר אייך.
6. וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת	6. און דעם האָז,
כִּי־מַעֲלַת גֵּרָה הִוא	דען [3]ער בריינגט (נור) ארויף דאס געקייעטע,
וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסָה	אבער [3]ער האט קיינע געטהיילטע קרויען;
טְמֵאָה הִוא לָכֶם :	אונריין איז עס פיר אייך.
7. וְאֶת־הַחֲזִיר	7. און דעם שויין
כִּי־מַפְרִיס פַּרְסָה הוּא	דען ער האט (נור) געטהייל־טע קלויען
וְשֹׁסַע שֶׁסַע פַּרְסָה	און די קלויע איז אין גאנצען דורך־געשפּאָלטען,
וְהוּא גֵּרָה לֹא־יִגָּר	אבער ער בריינגט ניט ארויף דאס געקייעטע;
טָמֵא הוּא לָכֶם :	אונריין איז ער פיר אייך.
8. מִבְּשָׂרָם	8. פון זייער פלייש
לֹא תֹאכֵלוּ	זאלט איהר ניט עסען,
וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ	און זייער טויטען־קערפּער זאָלט איהר ניט אָנריהרען;
טְמֵאִים הֵם לָכֶם :	אונריין זיינען זיי פיר אייך.
9. אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ	9. דיזעס מעגט איהר עסען
מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם	פון אלעס, וואס איז אין וואסער:
כֹּל אֲשֶׁר־לוֹ	אלעס, וואס האט
סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת	פלוס־פעדערן און שופּען.
בַּמַּיִם	אים וואסער,
בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים	אין די מעערען אדער אין די טייכען,
אֹתָם תֹּאכֵלוּ :	זיי מעגט איהר עסען.

10. וְכֹל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ	10. און אלעס, וואס האט ניט
סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת	פלוס־פעדערן אדער שופּען
בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים	אין די מעערען אדער אין די טייכען
מִכֹּל שֶׁרֶץ הַמַּיִם	פון יעדע [4]קריכענדע פון'ם וואסער
וּמִכֹּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה	און פון יעדע לעבעדיגע טהיר,
אֲשֶׁר בַּמָּיִם	וואס איז אים וואסער,
שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם :	איין אָבשיי זיינען זיי פיר אייך.
11. וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם	11. און איין אָבשיי זאלען זיי פיר אייך בלייבען,
מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ	פון זייער פלייש זאלט איהר ניט עסען
וְאֶת־נִבְלָתָם תְּשַׁקֵּצוּ	און זייער טויטען־קערפּער זאלט איהר פער־אָבשייען.
12. כֹּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ	12. אלעס, וואס האט ניט
סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת	פלוס־פעדערן און שופּען
בַּמָּיִם	אים וואסער,
שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם :	איין אָבשיי איז עס פיר אייך.
13. וְאֶת־אֵלֶּה	13. און דיזע
תְּשַׁקְּצוּ	זאלט איהר פער־אָבשייען
מִן־הָעוֹף	פון דעם געפליגעל,
לֹא יֵאָכְלוּ	זיי זאלען ניט געגעסען ווערען;
שֶׁקֶץ הֵם	איין אָבשיי זיינען זיי:
אֶת־הַנֶּשֶׁר	דעם אדלער
וְאֶת־הַפֶּרֶס	און דעם ביינברעכער
וְאֵת הָעָזְנִיָּה :	און דעם [5]שווארצען אדלער.
14. וְאֶת־הַדָּאָה	14. און דעם [6]גייער
וְאֶת־הָאַיָּה לְמִינָהּ :	און דעם [7]פאַלקען נאך איהר אַרט.
15. אֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ	15. יעדען ראָב נאך זיין אַרט.
16. וְאֵת בַּת הַיַּעֲנָה	16. און דעם שטרויס
וְאֶת־הַתַּחְמָס	און די [8]שוואַלב
וְאֶת־הַשָּׁחַף	און דעם קוקוק
וְאֶת־הַנֵּץ לְמִינֵהוּ :	און דעם [9]שפּערבער נאך זיין אַרט.
17. וְאֶת־הַכּוֹס	17. און דעם [10]פעליקאַן
וְאֶת־הַשָּׁלָךְ	און דעם [11]שטורץ־פעליקאַן
וְאֶת־הַיַּנְשׁוּף :	און די [12]נאַכט־איילע.
18. וְאֶת־הַתִּנְשֶׁמֶת	18. און דעם [13]שוואַן
וְאֶת־הַקָּאָת	און די [14]קרעהע
וְאֶת־הָרָחָם :	און דעם [15]אַאז־גייער.
19. וְאֵת הַחֲסִידָה	19. און דעם [16]שטאָרך,

1) ד. ה. וועלכע האבען נור 1 זאַך, מעלה גרה אדער מפריס פרסה. 2) קראָליק. 3) זי. 4) געווימעל. 5) מעער־אדלער. 6) ווייסער האַביכט. 7) שוואַרצער האַביכט. 8) נאַכט־איילע. 9) האַביכט. 10) האָרנאיילע 11) וואַסער־ראָב, פיש פעליקאַן 12) קראַניך. 13) פלעדער־מויז, וואסער־הינן. 14) פעליקאַן, קראָפּפּ־גאַנז. 15) גרינשפּעכט 16) רייהער.

הָאֲנָפָה לְמִינָהּ	דעם [1]רייהער נאך איהר ארט.
וְאֶת־הַדּוּכִיפַת	און דעם [2]אויער־האָהן
וְאֶת־הָעֲטַלֵּף׃	און די פלעדער־מויז.
20. כֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף	20. יעדע געפליגעלטע קריכענדע,
הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע	וואס גייט אויף פיער (פיס);
שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם׃	איין אַבשיי איז עס פיר אייך.
21. אַךְ אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ	21. נור דיזעס מעגט איהר עסען:
מִכֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף	פון יעדע געפליגעלטע קריכענדע,
הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע	וואס גייט אויף פיער (פיס),
אֲשֶׁר־לא לו ק' כְרָעַיִם	וואס האט [3]שפרינג־פיס
מִמַּעַל לְרַגְלָיו	איבער זיינע פיס[4]
לְנַתֵּר בָּהֵן	צו שפרינגען מיט זיי
עַל־הָאָרֶץ׃	אויף דער ערד.
22. אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם	22. דיזע פון זיי
תֹּאכֵלוּ	מעגט איהר עסען,
אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינוֹ	דעם היישרעק נאך זיין אַרט,
וְאֶת־הַסָּלְעָם לְמִינֵהוּ	און דעם [5]סלעם נאך זיין אַרט,
וְאֶת־הַחַרְגֹּל לְמִינֵהוּ	און דעם [6]חרגול נאך זיין אַרט,
וְאֶת־הֶחָגָב לְמִינֵהוּ׃	און דעם [7]חגב נאך זיין אַרט.
23. וְכֹל שֶׁרֶץ הָעוֹף	23. אבער יעדע געפליגעלטע קריכענדע,
אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלָיִם	וואס האט פיער פיס[8]
שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם׃	זאל זיין איין אַבשיי פיר אייך.
24. וּלְאֵלֶּה תִּטַּמָּאוּ	24. און דורך דיזע וועט איהר אונריין ווערען;
כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָם	יעדער, וואס ריהרט אָן זייער טויטען־קערפער,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃	זאל אונריין זיין ביז אַבענד.
25. וְכָל־הַנֹּשֵׂא	25. און יעדער, וואס טראָגט
מִנִּבְלָתָם	פון זייער טויטען־קערפער,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃	און ער זאל זיין אונריין ביז אַבענד.
26. לְכָל־הַבְּהֵמָה	26. יעדעס פיה
אֲשֶׁר הִוא מַפְרֶסֶת פַּרְסָה	וואס האט אַ געטהיילטע קלויע,
וְשֶׁסַע ׀ אֵינֶנָּה שֹׁסַעַת	אבער דער שפּאַלט איז ניט גאַנץ דורכ־געשפּאָלטען
וְגֵרָה אֵינֶנָּה מַעֲלָה	און זי בריינגט ניט אַרויף דאס געקייעטע,
טְמֵאִים הֵם לָכֶם	זיינען אונריין פיר אייך;

כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִטְמָא	יעדער, וואס ריהט זיי אָן, זאל זיין אונריין.
27. וְכֹל ׀ הוֹלֵךְ	27. און יעדער וואס גייט
עַל־כַּפָּיו	אויף זיינע [9]טאַטצען
בְּכָל־הַחַיָּה	אונטער יעדע טהיר,
הַהֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע	וואס גייט אויף פיער (פיס).
טְמֵאִים הֵם לָכֶם	זיינען אונריין פיר אייך;
כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָם	יעדער, וואס ריהרט אָן זייער טויטען־קערפער,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃	זאל זיין אונריין ביז אַבענד.
28. וְהַנֹּשֵׂא	28. און דער, וואס טראָגט
אֶת־נִבְלָתָם	זייער טויטען־קערפער,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב	און ער זאל זיין אונריין ביז אַבענד;
טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם׃	זיי זיינען אונריין פיר אייך.
29. וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא	29. און דיזעס איז פיר אייך דאס אונרייניגע
בַּשֶּׁרֶץ	אונטער דאס קריכענדע,
הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ	וואס קריכט אויף דער ערד:
הַחֹלֶד	[10]דאס וויזעל
וְהָעַכְבָּר	און די מויז
וְהַצָּב לְמִינֵהוּ׃	און די שילד־קרעטע נאך [11]זיין אַרט.
30. וְהָאֲנָקָה	30. און דער [12]איגעל
וְהַכֹּחַ	און דער [13]מאָלך
וְהַלְּטָאָה	און די [14]איידעקסע
וְהַחֹמֶט	און די [15]שנעקע
וְהַתִּנְשָׁמֶת׃	און דאס [16]קאַמעלעאָן.
31. אֵלֶּה	31. דיזע זיינען
הַטְּמֵאִים לָכֶם	די אונרייניגע פיר אייך
בְּכָל־הַשָּׁרֶץ	אונטער אלע קריכענדע;
כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם	יעדער, וואס ריהרט זיי אָן,
בְּמֹתָם	ווען זיי זיינען טויט,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃	זאל זיין אונריין ביז אַבענד.
32. וְכֹל	32. און אַלעס,
אֲשֶׁר־יִפֹּל עָלָיו	וואס וועט פאַלען דאַרויף
מֵהֶם ׀	פון זיי,
בְּמֹתָם	ווען זיי זיינען טויט,
יִטְמָא	זאל זיין אונריין;
מִכָּל־כְּלִי־עֵץ	פון אירגענד אַ הילצערנע געפעס,

1) בראַך־פויגעל 2) בערג-האָהן. 3) קניען, שענקלען. 4) זעה רש״י. 5) פעלז־שפרינגער. 6) שלאַנגען־ווערגער. 7) געפליגעלטע־היישרעק. 8) אבער קיין שפרינג־פיס, זעה רש״י. 9) פפאָטען, טאַפּען, ראַפּעס. 10) דער מױלװאורף 11) איהר. 12) צישענדע איידעקסע 13) שטאַרקע איידעקסע 14) שטויב איידעקסע. 15) בלינד־שלייך 16) מױלװאורף.

אוֹ בֶגֶד	אדער אַ קלייד,
אוֹ־עוֹר	אדער פעל,
אוֹ שָׂק	אדער אַ זאַק,
כָּל־כְּלִי	יעדע געפעס,
אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה מְלָאכָה	וואס ווערט געטאָן אַרבייט
בָּהֶם	מיט זיי,
בַּמַּיִם יוּבָא	זאל עס געבראַכט ווערען אין וואַסער,
וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב	און עס איז אונריין ביז אָבענד,
וְטָהֵר׃	און דאַן איז עס ריין.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
33. וְכָל־כְּלִי־חֶרֶשׂ	33. און יעדע ליימענע געפעס,
אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם	וואס וועט אַריינפאַלען פון זיי
אֶל־תּוֹכוֹ	אין איהם,
כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ	אַלעס, וואס איז אין איהם,
יִטְמָא	זאל זיין אונריין
וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ׃	און [1]איהם זאלט איהר צוברעכען.
34. מִכָּל־הָאֹכֶל	34. פון אַלע שפייזע,
אֲשֶׁר יֵאָכֵל	וואס ווערט געגעסען,
אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם	וואס וועט קומען דאַרויף וואַסער,
יִטְמָא	זאל זיין אונריין[2]
וְכָל־מַשְׁקֶה	און יעדע געטראַנק,
אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה	וואס ווערט געטרונקען
בְּכָל־כְּלִי	אין איר געַנד וועלכע געפעס
יִטְמָא׃	זאל זיין אונריין[2].
35. וְכֹל	35. און אַלעס,
אֲשֶׁר־יִפֹּל מִנִּבְלָתָם	וואס וועט פאַלען פון זייער טויטען־קערפּער
עָלָיו	דאַרויף,
יִטְמָא	זאל זיין אונריין,
תַּנּוּר וְכִירַיִם	איין אויווען אדער אַ [3]קיך
יֻתָּץ	זאל [4]צובראָכען ווערען[5]
טְמֵאִים הֵם	זיי זיינען אונריין,
וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם׃	און אונריין, זאלען זיי בלייבען פיר אייך.
36. אַךְ מַעְיָן וּבוֹר	36. נור אַ קוואַל און אַ ברונען,
מִקְוֵה־מַיִם	(אדער) אַ וואַסער־זאַמלונג
יִהְיֶה טָהוֹר	זאל בלייבען ריין;
וְנֹגֵעַ בְּנִבְלָתָם	אָבער דער, וואס ריהרט אָן זייער טויטען־קערפּער,

יִטְמָא׃	זאל זיין אונריין.[6]
37. וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם	37. און ווען עס וועט פאַלען פון זייער טויטען־קערפּער
עַל־כָּל־זֶרַע זֵרוּעַ	אויף איר געַנד וועלכע געזייטע זאַמען
אֲשֶׁר יִזָּרֵעַ	וועלכע ווערט געזייט,
טָהוֹר הוּא׃	איז עס ריין.
38. וְכִי יֻתַּן־מַיִם	38. ווען אָבער עס וועט געגעבען ווערען וואַסער
עַל־זֶרַע	אויף זאַמען,
וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו	און עס וועט פאַלען פון זייער טויטען־קערפּער דאַרויף,
טָמֵא הוּא לָכֶם׃	איז עס אונריין פיר אייך.
39. וְכִי יָמוּת	39. און ווען עס וועט שטאַרבען
מִן־הַבְּהֵמָה	פון דעם פיה,
אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם	וועלכע איז פיר אייך
לְאָכְלָה	צום עסען,
הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָהּ	דער, וואס ריהרט אָן איהר טויטען־קערפּער,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃	זאל זיין אונריין ביז אָבענד.
40. וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ	40. און דער, וואס עסט פון איהר טויטען־קערפּער,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב	און ער זאל זיין אונריין ביז אָבענד,
וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נִבְלָתָהּ	און דער, וואס טראָגט איהר טויטען־קערפּער,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃	און ער זאל זיין אונריין ביז אָבענד.
41. וְכָל־הַשֶּׁרֶץ	41. און יעדע קריכענדע,
הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ	וואס קריכט אויף דער ערד,
שֶׁקֶץ הוּא	איז עס איין אָבשיי;
לֹא יֵאָכֵל׃	עס זאל ניט געגעסען ווערען.
42. כֹּל הוֹלֵךְ	42. יעדעס, וואס גייט
עַל־גָּחוֹן	אויפ'ן בויך,
וְכֹל ׀ הוֹלֵךְ	און יעדעס, וואס גייט
עַל־אַרְבַּע	אויף פיער (פיס),
עַד כָּל־מַרְבֵּה רַגְלַיִם	ביז יעדע פיל־פיסיגע
לְכָל־הַשֶּׁרֶץ	פון יעדע קריכענדע,
הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ	וואס קריכט אויף דער ערד,
לֹא תֹאכְלוּם	זאלט איהר זיי ניט עסען,
כִּי־שֶׁקֶץ הֵם׃	דען זיי זיינען איין אָבשיי.
43. אַל־תְּשַׁקְּצוּ	43. איהר זאלט ניט אָבשייליך מאַכען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעעלען

1) דאס געפעס. 2) ד. ה. אויב עס איז אין איין אונרייגע ליימענע געפעס; זעה רש"י. 3) פייער־הערדע. 4) צופּ שטויסען, צו־פיצעלט. 5) ד. ה. ווען דאָרט פאַלט אַריין נבלה. 6) זעה רש"י.

בכל־השרץ	דורך אירגענד וועלכע קריכענדע,
השרץ	וואס קריכט,
ולא תטמאו בהם	און איהר זאלט אייך ניט פעראונרייניגען דורך זיי,
ונטמתם חסר א׳ בם:	דאס איהר זאלט אונריין ווערען דורך זיי.
44. כי אני יהוה אלהיכם	44. דען איך בין דער עוויגער, אייער גאט,
והתקדשתם	דארום זאלט איהר אייך הייליגען
והייתם קדשים	און איהר זאלט זיין הייליג,
כי קדוש אני	דען איך בין הייליג,
ולא תטמאו	און איהר זאלט ניט פער־אונרייניגען
את־נפשתיכם	אייערע זעעלען
בכל־השרץ	דורך אירגענד וועלכע קריכענדע,
הרמש על־הארץ:	וואס קריכט אום אויף דער ערד.
מפטיר	מפטיר
45. כי אני יהוה	45. דען איך בין דער עוויגער,
המעלה אתכם	וועלכער האט אייך ארויף־געבראכט
מארץ מצרים	פון דעם לאנד מצרים,
להית לכם לאלהים	צו זיין צו אייך פיר א גאט,
והייתם קדשים	און איהר זאלט זיין הייליג,
כי קדוש אני:	דען איך בין הייליג.
46. זאת תורת	46. דיזעס איז דאס געזעטץ
הבהמה והעוף	פון די פיה און די געפליגעל
וכל נפש החיה	און יעדע לעבעדיגע טהיר,
הרמשת במים	וואס קריכט אום אים וואסער,
ולכל־נפש	און פון יעדע לעבעדיגע,
השרצת על־הארץ:	וואס קריכט אויף דער ערד.
47. להבדיל	47. צו אונטערשיידען
בין הטמא	צווישען דעם אונריינעם,
ובין הטהר	און צווישען דעם רייכעם
ובין החיה הנאכלת	און צווישען דעם טהיר, וואס ווערט געגעסען,
ובין החיה	און צווישען דעם טהיר,
אשר לא תאכל:	וואס דארף ניט געגעסען ווערען.

תזריע THAZREEA

Cap. XII. יב

1. וידבר יי אל־משה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,

לאמר: 2. דבר אל־בני ישראל לאמר
אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת
ימים כימי נדת דותה תטמא: 3. וביום
השמיני ימול בשר ערלתו: 4. ושלשים
יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה
בכל־קדש לא־תגע ואל־המקדש לא תבא
עד־מלאת ימי טהרה: 5. ואם־נקבה תלד
וטמאה שבעים כנדתה וששים יום
וששת ימים תשב על־דמי טהרה:
6. ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת
תביא כבש בן־שנתו לעלה ובן־יונה
או־תר לחטאת אל־פתח אהל־מועד אל־
הכהן: 7. והקריבו לפני יהוה וכפר עליה
וטהרה ממקר דמיה זאת תורת הילדת
לזכר או לנקבה: 8. ואם־לא תמצא ידה
די שה ולקחה שתי־תרים או שני בני
יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר
עליה הכהן וטהרה:

Cap. XIII. יג

1. וידבר יהוה	1. און דער עוויגער האט גערעט
אל־משה ואל־אהרן	צו משה און צו אהרן,
לאמר:	זאגענדיג:
2. אדם	2. א מענש,
כי־יהיה	ווען עס וועט זיין
בעור־בשרו	אין דער הויט פון זיין [1]פלייש
שאת	א [2]געשווילעכץ
או־ספחת	אדער א [3]פלעכע
או בהרת	אדער א פלעק,
והיה בעור־בשרו	און עס [4]וועט ווערען אין דער הויט פון זיין [1]פלייש
לנגע צרעת	צו א פלאג פון אויסזאטץ,
והובא	דאן זאל ער געבראכט ווערען
אל־אהרן הכהן	צו אהרן, דעם פריסטער,
או אל־אחד מבניו	אדער צו איינעם פון זיינע זיהן,
הכהנים:	די פריסטערס.
3. וראה הכהן	3. און דער פריסטער זאל זעהן
את־הנגע	די פלאג

1) לייב. 2) געשוואולסט, ערהעהונג. 3) שארף; אויפגעלאפענע שטעלע. 4) האלט ביים ווערען א. ז. וו.

בְּעוֹר־הַבָּשָׂר	אין דער הויט פון דאס פלייש.
וְשֵׂעָר בַּנֶּגַע	אויב דאס האָר אין דער ¹פלאַג
הָפַךְ לָבָן	האט זיך פערוואַנדעלט (אין) ווייס.
וּמַרְאֵה הַנֶּגַע	און דאס אויסזעהן פון דער פלאַג
עָמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ	איז טיפער אלס די הויט פון זיין פלייש,
נֶגַע צָרַעַת הוּא	איז דאס אַ פלאַג פון אויסזאַטץ,
וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן	ווען דער פריסטער וועט איהם זעהן,
וְטִמֵּא אֹתוֹ׃	דאַן זאל ער איהם פיר אונריין ערקלערען.
4. וְאִם־בַּהֶרֶת לְבָנָה הִוא	4. און אויב עס איז אַ ווייסער פלעק
בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ	אין דער הויט פון זיין פלייש
וְעָמֹק אֵין־מַרְאֶהָ	און איהר אויסזעהן איז ניט טיפער
מִן־הָעוֹר	אלס די הויט,
וּשְׂעָרָה	און דאס האָר
לֹא־הָפַךְ לָבָן	האט זיך ניט פערוואַנדעלט (אין) ווייס,
וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פריסטער פערשליסען
אֶת־הַנֶּגַע	די פלאַג²
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
5. וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן	5. און דער פריסטער זאל איהם זעהן
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אייף דעם זיבענטען טאג,
וְהִנֵּה הַנֶּגַע	אויב די פלאַג
עָמַד בְּעֵינָיו	איז געבליבען שטעהן אין זיין ³אויסזעהן
לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע	די פלאַג האט זיך ניט ⁴אויסגעברייטערט
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פריסטער איהם פערשליסען
שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית׃	אַ צווייטען מאל זיבען טעג.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
6. וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ	6. און דער פריסטער זאל איהם זעהן
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
שֵׁנִית	אַ צווייטען מאל,
וְהִנֵּה כֵּהָה הַנֶּגַע	אויב די פלאַג איז ⁵דונקעל
וְלֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע	און די פלאַג האט זיך ניט ⁴אויסגעברייטערט
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פריסטער איהם פיר ריין ערקלערען,
מִסְפַּחַת הִוא	עס איז אַ פלעכטע,
וְכִבֶּס בְּגָדָיו	און ער זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְטָהֵר׃	און ער איז ריין.
7. וְאִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה	7. אבער אויב עס וועט זיך אויסברייטען
הַמִּסְפַּחַת	די פלעכטע
בָּעוֹר	אין דער הויט,
אַחֲרֵי הֵרָאֹתוֹ	נאכדעם ווי ער האט זיך געוויזען
אֶל־הַכֹּהֵן	צום פריסטער
לְטָהֳרָתוֹ	צו זיין ריין שפרעכונג,
וְנִרְאָה שֵׁנִית	דאַן זאל ער זיך ווייזען א צווייטען מאל
אֶל־הַכֹּהֵן׃	צום פריסטער.
8. וְרָאָה הַכֹּהֵן	8. און דער פריסטער זאל זעהן,
וְהִנֵּה פָּשְׂתָה	אויב עס האט זיך אויס־געברייטערט
הַמִּסְפַּחַת	די פלעכטע
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פריסטער איהם פיר אונריין ערקלערען
צָרַעַת הִוא׃	עס איז איין אויסזאַטץ.
9. נֶגַע צָרַעַת	9. א ¹פלאַג פון אויסזאַטץ,
כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם	ווען עס וועט זיין אויף א מענשען
וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן׃	דאַן זאל ער געבראַכט ווערען צו דעם פריסטער
10. וְרָאָה הַכֹּהֵן	10. און ווען דער פריסטער וועט זעהן,
וְהִנֵּה שְׂאֵת־לְבָנָה	דאס עס איז א ווייסע געשוואָלעכץ
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְהִיא הָפְכָה	און זי האט פערוואַנדעלט
שֵׂעָר לָבָן	דאס האָר (אין) ווייס
וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי	און א ⁶צייכען פון רויהע פלייש⁷
בַּשְׂאֵת׃	איז אין דער געשוואָלעכץ.
11. צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הִוא	11. איז עס א פעראַלטער־טער אויסזאַטץ
בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ	אין דער הויט פון זיין פלייש,
וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל איהם פיר אונריין ערקלערען,
לֹא יַסְגִּרֶנּוּ	ער זאל איהם ניט פער־שליסען,
כִּי טָמֵא הוּא׃	דען ער איז אונריין.
12. וְאִם־פָּרוֹחַ תִּפְרַח	12. אבער אויב עס וועט ⁸בּריהען
הַצָּרַעַת	דער אויסזאַטץ
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְכִסְּתָה הַצָּרַעַת	און דער אויסזאַטץ וועט פערדעקען
אֵת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע	די גאַנצע הויט פון דער פלאַג
מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו	פון זיין קאָפּ ביז זיינע פיס,

1) וואונד. אויסשלאַג. 2) ד. ה. די פּערזאָן, וועלכע האט דעם אויסזאַטץ. 3) אויגען, געשטאַלט. 4) פערגרע־סערט, פערמעהרט. 5) בלאַס, שוואַך. 6) וואונד; פערהיילונג. 7) ווילד־פלייש; געזונדע פלייש; זעה רש״י. 8) אויספּרעכען.

לְכָל־מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן׃	אזוי ווייט ווי דעם פּריס־טערס אויגען זעהען.[1]
13. וְרָאָה הַכֹּהֵן	13. ווען דער פּריסטער וועט זעהן,
וְהִנֵּה כִסְּתָה הַצָּרַעַת	דאס דער אויסזאַטץ האט בּעדעקט
אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ	זיין גאַנצעס פלייש.
וְטִהַר אֶת־הַנָּגַע	דאַן זאל ער פיר ריין ער־קלערען די פּלאַג;
כֻּלּוֹ הָפַךְ לָבָן	(ווען) אַלעס האט זיך פערוואַנדעלט (אין) ווייס
טָהוֹר הוּא׃	איז ער ריין.
14. וּבְיוֹם	14. אבער אין דעם טאג,
הֵרָאוֹת בּוֹ	(ווען) עס וועט געזעהן ווערען אין איהם
בָּשָׂר חַי	רויהע פלייש,
יִטְמָא׃	זאל ער אונריין זיין.
15. וְרָאָה הַכֹּהֵן	15. און ווען דער פּריסטער וועט זעהן
אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי	די רויהע פלייש,
וְטִמְּאוֹ	דאַן זאל ער איהם פיר אונריין ערקלערען;
הַבָּשָׂר הַחַי	די רויהע פלייש
טָמֵא הוּא	איז אונריין,
צָרַעַת הוּא׃	עס איז איין אויסזאַטץ.
16. אוֹ כִי יָשׁוּב	16. אדער, ווען עס וועט זיך צוריק קעהרען,[2]
הַבָּשָׂר הַחַי	די רויהע פלייש
וְנֶהְפַּךְ לְלָבָן	און עס וועט זיך פערוואַנד־לען אין ווייס,
וּבָא אֶל־הַכֹּהֵן׃	דאַן זאל ער קומען צום פּריסטער.
17. וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן	17. און דער פּריסטער זאל איהם זעהן,
וְהִנֵּה נֶהְפַּךְ הַנֶּגַע	אויב די פּלאַג האט זיך פערוואַנדעלט
לְלָבָן	אין ווייס,
וְטִהַר הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פּריסטער פיר ריין ערקלערען
אֶת־הַנֶּגַע	די פּלאַג,
טָהוֹר הוּא׃	ער איז ריין.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
18. וּבָשָׂר	18. און פלייש,
כִּי־יִהְיֶה בוֹ־בְעֹרוֹ	ווען עס וועט זיין אין זיין הויט
שְׁחִין	איין [3]ענטצינדונג,
וְנִרְפָּא׃	און עס וועט אויס־געהיילט ווערען.
19. וְהָיָה	19. און עס וועט ווערען
בִּמְקוֹם הַשְּׁחִין	אין דעם אָרט פון דער [3]ענטצינדונג
שְׂאֵת לְבָנָה	ווייסע געשווילעכץ

אוֹ בַהֶרֶת	אדער א פלעק
לְבָנָה אֲדַמְדָּמֶת	א ווייס רויטליכער,
וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן׃	דאַן זאל ער זיך ווייזען צום פּריסטער.
20. וְרָאָה הַכֹּהֵן	20. און ווען דער פּריסטער וועט זעהן,
וְהִנֵּה מַרְאֶהָ	דאס איהר אויס־זעהן
שָׁפָל מִן־הָעוֹר	איז נידריגער אַלס די הויט
וּשְׂעָרָהּ הָפַךְ לָבָן	און איהרע האָר האט זיך פערוואַנדערט (אין) ווייס,
וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פּריסטער איהם פיר אונריין ערקלערען
נֶגַע־צָרַעַת הִוא	עס איז אַ פּלאַג פון אויסזאַטץ,
בַּשְּׁחִין פָּרָחָה׃	אין דער [3]ענטצינדונג האט עס געבּליהט.
21. וְאִם ׀ יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן	21. אבער אויב דער פּריסטער וועט עס זעהן,
וְהִנֵּה אֵין־בָּהּ	און עס איז ניט׳אָ אין איהר
שֵׂעָר לָבָן	ווייסע האָר
וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה	און זי איז ניט נידריגער
מִן־הָעוֹר	אַלס די הויט
וְהִיא כֵהָה	און זי איז דונקעל,
וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל איהם פערשליסען דער פּריסטער
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
22. וְאִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה	22. [און] אויב עס וועט זיך אויסברייטען
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְטִמֵּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ	דאַן זאל איהם דער פּריס־טער פיר אונריין ערקלערען:
נֶגַע הִוא׃	עס איז א פּלאַג.
23. וְאִם־תַּחְתֶּיהָ	23. אבער אויב אויף איהר שטעלע
תַּעֲמֹד הַבַּהֶרֶת	וועט בּלייבּען שטעהן די פלעק,
לֹא פָשָׂתָה	זי האט זיך ניט אויס־געברייטעט,
צָרֶבֶת הַשְּׁחִין הִוא	איז עס א [4]צייכען פון דער ענטצינדונג,
וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן׃	און דער פּריסטער זאל איהם פיר ריין ערקלערען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
שני (כשהן מחוברין)	
24. אוֹ בָשָׂר	24. אדער פלייש,
כִּי־יִהְיֶה בְעֹרוֹ	ווען עס וועט זיין אין זיין הויט
מִכְוַת־אֵשׁ	א בּראַנד־וואונד פון פייער,
וְהָיְתָה	און עס וועט ווערען
מִחְיַת הַמִּכְוָה	דער צייכען פון דעם בּראַנד־וואונד
בַּהֶרֶת	א פלעק

1) ווערטערליך: צום גאַנצען זעהן פון דעם פּריסטער׳ס אויגען. 2) ד. ה. ווען עס פערענדערט זיך. 3) ענטצינדליכער געשוויר, קרעץ. 4) נאַרבּע.

לְבָנָה אֲדַמְדֶּמֶת	אַ ווייס־רויטליכער,
אוֹ לְבָנָה׃	אדער אַ ווייסער.
25. וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן	25. דאַן זאל עס דער פּריסטער זעהן,
וְהִנֵּה נֶהְפַּךְ שֵׂעָר לָבָן	אויב דאס האָר האט זיך פערוואַנדעלט (אין) ווייס
בַּבַּהֶרֶת	אים פלעק,
וּמַרְאֶהָ	און איהר אויסזעהן
עָמֹק מִן־הָעוֹר	איז טיפער אלס די הויט,
צָרַעַת הִוא	איז עס איין אויסזאַטץ,
בַּמִּכְוָה פָּרָחָה	אין דער בראַנד־וואונד האט זי געבליהט,
וְטִמֵּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן	און דער פּריסטער זאל איהם פיר אונריין ערקלערען;
נֶגַע צָרַעַת הִוא׃	עס איז אַ פלאַג פון אויסזאַטץ.
26. וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן	26. אבער אויב דער פּריסטער וועט [איהר] זעהן,
וְהִנֵּה אֵין־בַּבַּהֶרֶת	דאס עס איז ניט'אַ אין דעם פלעק
שֵׂעָר לָבָן	ווייסע האָר
וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה	און זי איז ניט נידריגער
מִן־הָעוֹר	אלס די הויט
וְהִוא כֵהָה	און זי איז דונקעל,
וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פּריסטער איהם פערשליסען
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
27. וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן	27. און דער פּריסטער זאל איהם זעהן
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג,
אִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה	אויב זי וועט זיך אויסברייטען
בָּעוֹר	אין דער הויט,
וְטִמֵּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ	דאַן זאל דער פּריסטער אים פיר אונריין ערקלערען;
נֶגַע צָרַעַת הִוא׃	עס איז א פלאַג פון איין אויסזאַטץ.
28. וְאִם־תַּחְתֶּיהָ	28. אבער אויב אויף איהר שטעלע
תַעֲמֹד הַבַּהֶרֶת	וועט בלייבען שטעהן די פלעק
לֹא־פָשְׂתָה	זי האט זיך ניט אויסגעברייטעט
בָעוֹר	אין דער הויט,
וְהִוא כֵהָה	און זי איז דונקעל,
שְׂאֵת הַמִּכְוָה הִוא	איז עס א געשוואלעכין פון דעם בראַנד־וואונד,
וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן	און דער פּריסטער זאל איהם פיר ריין ערקלערען,
כִּי־צָרֶבֶת הַמִּכְוָה הִוא׃	דען עס איז א צייכען פון דעם בראַנד־וואונד.

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
29. וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה	29. און א מאַן אדער א פרוי,
כִּי־יִהְיֶה בוֹ נָגַע	ווען עס וועט זיין אין איהם א פלאַג
בְּרֹאשׁ אוֹ בְזָקָן׃	אין קאָפּ אדער אין באָרד.
30. וְרָאָה הַכֹּהֵן	30. דאַן זאל דער פּריסטער זעהן
אֶת־הַנֶּגַע	דעם פלאַג,
וְהִנֵּה מַרְאֵהוּ	אויב זיין אויסזעהן
עָמֹק מִן־הָעוֹר	איז טיפער אלס די הויט,
וּבוֹ שֵׂעָר צָהֹב דָּק	און אין איהם איז דאָ [1]געלבע, דינע האָר,
וְטִמֵּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאל איהם דער פּריסטער פיר אונריין ערקלערען
נֶתֶק הוּא	עס איז א [2]גרינד
צָרַעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקָן הוּא׃	עס איז איין אויסזאַטץ פון קאָפּ אדער פון באָרד.
31. וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן	31. אבער ווען דער פּריסטער וועט זעהן
אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק	די פלאַג פון דעם [2]גרינד,
וְהִנֵּה אֵין־מַרְאֵהוּ עָמֹק	דאס זיין אויסזעהן איז ניט טיפער
מִן־הָעוֹר	אַלס די הויט,
וְשֵׂעָר שָׁחֹר אֵין בּוֹ	און שווארצע האָר איז ניט'אַ אין איהם,
וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן	דאַן זאל דער פּריסטער פערשליסען
אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק	די פלאַג פון דעם [3]גרינד
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
32. וְרָאָה הַכֹּהֵן	32. און דער פּריסטער זאל זעהן
אֶת־הַנֶּגַע	די פלאַג
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג,
וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה	אויב עס האט זיך ניט אויסגעברייטעט
הַנֶּתֶק	דער [3]גרינד
וְלֹא־הָיָה בוֹ	און עס איז אין איהם ניט געוועזען
שֵׂעָר צָהֹב	[1]געלבע האָר
וּמַרְאֵה הַנֶּתֶק	און דער אויסזעהן פון דעם גרינד
אֵין עָמֹק מִן־הָעוֹר׃	איז ניט טיפער אַלס די הויט.
33. וְהִתְגַּלָּח	33. דאַן זאל ער זיך [4]אָבגאָלען.
וְאֶת־הַנֶּתֶק	אבער דעם גרינד
לֹא יְגַלֵּחַ	זאל ער ניט [4]אָבגאָלען
וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן	און דער פּריסטער זאל פערשליסען
אֶת־הַנֶּתֶק	דעם [3]גרינד

1) גאָלד־געלבע. 2) פּאָרך, קרעץ. 3) ד. ה. די פּערזאָן, וועלכע האט עס. 4) אָבשערען.

שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית׃	א צווייטען מאָל זיבען טעג.
34. וְרָאָה הַכֹּהֵן	34. און דער פּריסטער זאָל זעהן
אֶת־הַנֶּתֶק	דעם גרינד
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאָג,
וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה	אויב עס האָט זיך ניט אויסגעברייטעט
הַנֶּתֶק	דער גרינד
בָּעוֹר	אין דער הויט
וּמַרְאֵהוּ	און זיין אויסזעהן
אֵינֶנּוּ עָמֹק	איז ניט טיפער
מִן־הָעוֹר	אַלס די הויט,
וְטִהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן	דאַן זאָל דער פּריסטער איהם פיר ריין ערקלערען,
וְכִבֶּס בְּגָדָיו	און ער זאָל וואַשׁען זיינע קליידער,
וְטָהֵר׃	און ער איז ריין.
35. וְאִם־פָּשֹׂה יִפְשֶׂה	35. אַבער אויב עס וועט זיך אויסברייטען
הַנֶּתֶק	דער גרינד
בָּעוֹר	אין דער הויט
אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ׃	נאָך זיין ריין-שפּרעכונג.
36. וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן	36. דאַן זאָל דער פּריסטער איהם זעהן,
וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּתֶק	אויב דער גרינד האָט זיך אויסגעברייטעט
בָּעוֹר	אין דער הויט,
לֹא־יְבַקֵּר הַכֹּהֵן	זאָל דער פּריסטער ניט נאָכזוכען
לַשֵּׂעָר הַצָּהֹב	נאָך די געלבע האָר,
טָמֵא הוּא׃	ער איז אונריין.
37. וְאִם־בְּעֵינָיו	37. אַבער אויב אין זיין אויסזעהן
עָמַד הַנֶּתֶק	איז געבליבען שטעהן דער גרינד
וְשֵׂעָר שָׁחֹר צָמַח־בּוֹ	און שוואַרצע האָר האָט געשפּראָצט אין איהם,
נִרְפָּא הַנֶּתֶק	איז געהיילט דער גרינד,
טָהוֹר הוּא	ער איז ריין,
וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן׃	און דער פּריסטער זאָל איהם פיר ריין ערקלערען.
38. וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	38. און א מאַן אָדער א פרוי
כִּי־יִהְיֶה	ווען עס וועט זיין
בְעוֹר־בְּשָׂרָם	אין דער הויט פון זייער פלייש
בֶּהָרֹת	פלעקען,
בֶּהָרֹת לְבָנֹת׃	ווייסע פלעקען.
39. וְרָאָה הַכֹּהֵן	39. דאַן זאָל דער פּריסטער זעהן,
וְהִנֵּה בְעוֹר־בְּשָׂרָם	אויב אין דער הויט פון זייער פלייש

בֶּהָרֹת כֵּהוֹת לְבָנֹת	זיינען דונקעל ווייסע פלעקען,
בֹּהַק הוּא	איז עס א ווייסער[1] אויסשלאַג,
פָּרַח בָּעוֹר	(וועלכער) האָט געבליהט אין דער הויט,
טָהוֹר הוּא׃	ער איז ריין.
שׁשׁי	שׁשׁי
שלישי (כשהן מחוברין)	
40. וְאִישׁ	40. און א מאַן
כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ	ווען עס וועט אויסקריכען[2] (די האָר פון) זיין קאָפּ,
קֵרֵחַ הוּא	איז ער א הינטער-[3]גלאַטיך קאָפּ,
טָהוֹר הוּא׃	ער איז ריין.
41. וְאִם מִפְּאַת פָּנָיו	41. און אויב פון די זייט פון זיין געזיכט
יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ	וועט אויס-קריכען[2] (די האָר פון) זיין קאָפּ,
גִּבֵּחַ הוּא	איז ער א פאָדער-[3]גלאַטיך קאָפּ,
טָהוֹר הוּא׃	ער איז ריין.
42. וְכִי־יִהְיֶה	42. אַבער ווען עס וועט זיין
בַקָּרַחַת	אין דער [4]הינטער גלאַטצע,
אוֹ בַגַּבַּחַת	אָדער אין דער [5]פאָדער-גלאַטצע
נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם	א ווייס רויטליכער פלאַג,
צָרַעַת פֹּרַחַת הִוא	איז עס א בליהענדע אויסזאַטץ
בְּקָרַחְתּוֹ	אין זיין [4]הינטער-גלאַטצע
אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ׃	אָדער אין זיין [5]פאָדער-גלאַטצע.
43. וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן	43. און דער פּריסטער זאָל איהם זעהן,
וְהִנֵּה שְׂאֵת־הַנֶּגַע	אויב די געשווילעכץ פון דער פלאַג
לְבָנָה אֲדַמְדֶּמֶת	איז ווייס-רויטליך
בְּקָרַחְתּוֹ	אין זיין [4]הינטער-גלאַטצע
אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ	אָדער אין זיין [5]פאָדער-גלאַטצע,
כְּמַרְאֵה צָרַעַת	ווי דאָס אויסזעהן פון איין אויסזאַטץ
עוֹר בָּשָׂר׃	פון דער הויט פון די פלייש.
44. אִישׁ־צָרוּעַ הוּא	44. איז ער איין אויס-זעציגער מאַן,
טָמֵא הוּא	ער איז אונריין,
טַמֵּא יְטַמְּאֶנּוּ הַכֹּהֵן	דער פּריסטער זאָל איהם פיר אונריין ערקלערען,
בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ׃	אין זיין קאָפּ איז זיין פלאַג.
45. וְהַצָּרוּעַ	45. און דער אויסזעטציגער
אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע	וואָס אין איהם איז די פלאַג,
בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים	זאָלען זיינע קליידער זיין צוריסען
וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ	און זיין קאָפּ זאָל זיין [6]פערווילדעט,[7]

1) פלעבטען; לישייץ; פרוזעל-אויס-שלאַג; 2) קאַהל ווערען; אויס-פאַלען. 3) קאַהל קאָפּ; פליקער. 4) הינטער-פליך; 5) פאָדער-פליך. 6) ענטבלעסט. 7) ד. ה. ער זאָל לאָזען ווילד וואַקסען די האָר פון זיין קאָפּ.

וְעַל־שָׂפָם יַעְטֶה	און איבער די [1]ליפּען זאל ער זיך פערהילען,
וְטָמֵא | טָמֵא יִקְרָא׃	און „אונריין! אונריין!" זאל ער אויסרופען.
46. כָּל־יְמֵי	46. [2]די גאַנצע צייט,
אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ	וואס די פלאַג איז אין איהם,
יִטְמָא	זאל ער זיין אונריין;
טָמֵא הוּא	ער איז אונריין,
בָּדָד יֵשֵׁב	איינזאַם זאל ער וואָהנען,
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ׃	אויסערהאַלב פון דעם לאַגער זאל זיין זיין וואָהנונג.
47. וְהַבֶּגֶד	47. און דאס קלייד,
כִּי־יִהְיֶה בוֹ	ווען עס וועט זיין דארין
נֶגַע צָרַעַת	אַ פלאַג פון אויסזאַץ,
בְּבֶגֶד צֶמֶר	אין אַ וואָלענע קלייד
אוֹ בְּבֶגֶד פִּשְׁתִּים׃	אדער אין אַ [3]לייוונענע קלייד.
48. אוֹ בִשְׁתִי	48. ענטוועדער אין די [4]לאַנגע פעדעם
אוֹ בְעֵרֶב	אדער אין די [5]קווער-פעדעם
לַפִּשְׁתִּים וְלַצָּמֶר	פון [3]לייוונען אדער פון וואָל,
אוֹ בְעוֹר	אדער אין פעל
אוֹ בְּכָל־מְלֶאכֶת עוֹר	אדער אין יעדע אַרבּייט פון פעל.
49. וְהָיָה הַנֶּגַע	49. און די פלאַג וועט זיין
יְרַקְרַק | אוֹ אֲדַמְדָּם	גרינליך אדער רויטליך
בַּבֶּגֶד אוֹ בָעוֹר	אים קלייד אדער אים פעל,
אוֹ־בַשְּׁתִי אוֹ־בָעֵרֶב	אדער אין די [4]לאַנגע פעדעם אדער אין די [5]קווער-פעדעם,
אוֹ בְכָל־כְּלִי־עוֹר	אדער אין יעדע [6]געפעס פון פעל,
נֶגַע צָרַעַת הוּא	איז עס אַ פלאַג פון אויסזאַץ,
וְהָרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן׃	און עס זאל געוויזען ווערען צום פריסטער.
50. וְרָאָה הַכֹּהֵן	50. און ווען דער פריסטער וועט זעהן
אֶת־הַנָּגַע	די פלאַג,
וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֶּגַע	דאַן זאל ער פערשליסען די פלאַג
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
51. וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע	51. און ער זאל זעהן די פלאַג
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג,
כִּי־פָשָׂה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד	ווען די פלאַג האט זיך אויסגעברייטעט אים קלייד,
אוֹ־בַשְּׁתִי אוֹ־בָעֵרֶב	אדער אין די [4]לאַנגע פעדעם אדער אין די [5]קווער-פעדעם
אוֹ בָעוֹר	אדער אים פעל,
לְכֹל	צו אַלעס
אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה הָעוֹר	וואס פעל ווערט געברויכט
לִמְלָאכָה	צו דער אַרבּייט,
צָרַעַת מַמְאֶרֶת הַנֶּגַע	איז עס אַ [7]פרעסענדער אויסזאַץ,
טָמֵא הוּא׃	עס איז אונריין.
52. וְשָׂרַף אֶת־הַבֶּגֶד	52. און מען זאל פערברענען דאס קלייד
אוֹ אֶת־הַשְּׁתִי |	אדער די [4]לאַנגע־פעדעם
אוֹ אֶת־הָעֵרֶב	אדער די [5]קווער־פעדעם
בַּצֶּמֶר אוֹ בַפִּשְׁתִּים	אין די וואָל אדער אין די ליוונען,
אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר	אדער יעדע געפעס פון פעל
אֲשֶׁר־יִהְיֶה בוֹ הַנָּגַע	וואס אין איהם וועט זיין די פלאַג,
כִּי־צָרַעַת מַמְאֶרֶת הִוא	דען עס איז איין [7]פרעסענדער אויסזאַץ,
בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃	אים פייער זאל עס פערברענט ווערען.
53. וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן	53. אבער אויב דער פריסטער וועט זעהן,
וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע	דאס די פלאַג האט זיך ניט אויסגעברייטעט
בַּבֶּגֶד	אים קלייד
אוֹ בַשְּׁתִי אוֹ בָעֵרֶב	אדער אין די [4]לאַנגע פעדעם אדער אין די [5]קווער-פעדעם
אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר׃	אדער אין יעדע [6]געפעס פון פעל.
54. וְצִוָּה הַכֹּהֵן	54. דאַן זאל דער פריסטער בעפעהלען,
וְכִבְּסוּ	דאס מען זאל וואַשען
אֵת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנָּגַע	דאס אין וואס די פלאַג איז,
וְהִסְגִּירוֹ	און ער זאל עס פערשליסען
שִׁבְעַת־יָמִים שֵׁנִית׃	אַ צווייטען מאל זיבען טעג.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי

רביעי (כשהן מחוברין)

55. וְרָאָה הַכֹּהֵן	55. און דער פריסטער זאל זעהן
אַחֲרֵי | הֻכַּבֵּס	נאָכדעם ווי מען האט געוואַשען
אֶת־הַנֶּגַע	די פלאַג
וְהִנֵּה לֹא־הָפַךְ הַנֶּגַע	אויב דער פלאַג האט ניט [8]פערענדערט
אֶת־עֵינוֹ	זיין אויסזעהן,
וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׂה	און דער פלאַג האט זיך ניט אויסגעברייטעט,
טָמֵא הוּא	איז עס אונריין,
בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפֶנּוּ	אים פייער זאלסטו עס פערברענען,
פְּחֶתֶת הִוא	עס איז איין [9]אײַנפרעסונג
בְּקָרַחְתּוֹ	אין זיין [10]לינקער־זייט
אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ׃	אדער אין זיין [11]רעכטע זייט.
56. וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן	56. אבער אויב דער פריסטער האט געזעהן,

1) ליפּען־פּאַרט, וואָנצעס. 2) אַלע טעג. 3) פלאַקסענע. 4) די פעדעם, וואס געהען פאר לייגג פון די צייג; קעטע. 5) די פעדעם, וואס געהען פאר קווער פון די צייג; איינשלאַג. 6) זאַך, ארבּייט. 7) בייזער, שלעכטער, שעדליכער. 8) פערוואַנדעלט. 9) אַ צעהרונג; אויסגעגעסענע לאַך, 10) הינטער־זייט, 11) פאָדער־זייט.

והנה כהה הנגע	דאס די פלאג איז דונקעל געווארען
אחרי הכבס אתו	נאכדעם ווי עס איז געוואשען געווארען,
וקרע אתו מן־הבגד	דאן זאל מען עס ארויס־רייסען פון דעם קלייד,
או מן־העור	אדער פון די פעל,
או מן־השתי	אדער פון די לאנגע־פעדעם,
או מן־הערב :	אדער פון די קווער־פעדעם.
מפטיר	מפטיר
57. ואם־תראה עוד	57. און אויב עס וועט ווידער געזעהן ווערען
בבגד	אין דעם קלייד
או־בשתי או־בערב	אדער אין די לאנגע פעדעם אדער אין די קווער־פעדעם,
או בכל־כלי־עור	אדער אין יעדע געפעס פון פעל,
פרחת הוא	איז עס א בליהענדער (אויסזאטץ),
באש תשרפנו	אים פייער זאלסט׳ו עס פערברענען,
את אשר־בו הנגע :	און וואס די פלאג איז.
58. והבגד	58. און דאס קלייד
או־השתי או־הערב	אדער די לאנגע פעדעם אדער די קווער־פעדעם,
או־כל־כלי העור	אדער יעדע געפעס פון פעל
אשר תכבס	וואס דו וועסט וואשען
וסר מהם הנגע	און די פלאג וועט [1]אבווייכען פון זיי,
וכבס שנית	זאל דאן געוואשען ווערען א צווייטען מאל,
וטהר :	און עס איז ריין.
59. זאת תורת	59. דיזעס איז דאס געזעטץ
נגע־צרעת	פון א פלאג פון אויסזאטץ
בגד הצמר	פון א וואלענע קלייד,
או הפשתים	אדער א ליינענע,
או השתי או הערב	אדער די לאנגע פעדעם אדער די קווער־פעדעם,
או כל־כלי־עור	אדער פון יעדע געפעס פון פעל
לטהרו	עס פיר ריין צו ערקלערען,
או לטמאו :	אדער עס פיר אונריין צו ערקלערען.

מצרע

METZORA

Cap. XIV. — יד

1. וידבר יי אל־משה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לאמר :	זאגענדיג:
2. זאת תהיה	2. דיזעס זאל זיין
תורת המצרע	דאס געזעטץ פון דעם אויסזעטציגען:[2]
ביום טהרתו	אין דעם טאג פון זיין רייניגונג,[2]
והובא אל־הכהן :	דאן זאל ער געבראכט ווערען צום פריסטער.[2]
3. ויצא הכהן	3. און דער פריסטער זאל ארויס־גיין
אל־מחוץ למחנה	אויסער־האלב פון דעם לאגער,
וראה הכהן	און (ווען) דער פריסטער וועט זעהן,
והנה נרפא	דאס עס איז געהיילט געווארען
נגע־הצרעת	די פלאג פון דעם אויסזאטץ
מן־הצרוע :	פון דעם אויסזעטציגען.
4. וצוה הכהן	4. דאן זאל דער פריסטער בעפוילען,
ולקח למטהר	דאס מען זאל נעהמען פיר דעם, וואס רייניגט זיך,
שתי־צפרים חיות	צוויי [3]לעבעדיגע פויגלען,
טהרות	ריינע,
ועץ ארז	און צעדער־האלץ
ושני תולעת ואזב :	און הויך־רויטע פאדעם און [4]איזאפ.
5. וצוה הכהן	5. און דער פריסטער זאל בעפוילען,
ושחט	דאס מען זאל שלאכטען
את־הצפור האחת	דעם איין פויגעל
אל־כלי־חרש	אין א ליימענע געפעס
על־מים חיים :	איבער [5]קוואל־וואסער.
6. את־הצפר החיה	6. (און) דעם לעבעדיגען פויגעל
יקח אתה	זאל ער [עס] נעהמען
ואת־עץ הארז	און די צעדער־האלץ
ואת־שני התולעת	און די הויך־רויטע פאדעם
ואת־האזב	און דעם [4]איזאפ,
וטבל אותם	און ער זאל איינטונקען זיי
ואת הצפר החיה	און דעם לעבעדיגען פויגעל
בדם הצפר	אין די בלוט פון דעם פויגעל
השחטה	וועלכער איז געשלאכטעט
על המים החיים :	איבער די [5]קוואל־וואסער.
7. והזה	7. און ער זאל שפריצען
על המטהר	אויף דעם, וואס רייניגט זיך
מן־הצרעת	פון דעם אויסזאטץ
שבע פעמים	זיבען מאל,
וטהרו	און ער זאל איהם רייניגען,
ושלח	און ער זאל אוועג־שיקען
את־הצפר החיה	די לעבעדיגע פויגעל

1) אוועג־געהן; אויפהערען. 2) ניט לויט דער נגינה. 3) געזונדע. 4) אזא סארט שמעקעדיגע גראז. 5) לעבעדיגע, פרישע וואסער וועלכע מען האט אריינגעגאסען אין דאס ליימענע געפעס.

עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה׃	אויף דעם פרייען פעלד.
8. וְכִבֶּס הַמִּטַּהֵר	8. און דער, וואס רייניגט זיך, זאל וואשען
אֶת־בְּגָדָיו	זיינע קליידער,
וְגִלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ	און ער זאל אבגאלען גאר זיינע האר
וְרָחַץ בַּמַּיִם	און ער זאל זיך [1]וואשען אים וואסער,
וְטָהֵר	און ער איז ריין;
וְאַחַר יָבוֹא	און נאכדעם מעג ער קומען
אֶל־הַמַּחֲנֶה	צום לאגער,
וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ	אבער ער מוז וואהנען אויסער־הארב זיין געצעלט
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
9 וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	9. און עס זאל זיין, אויף דעם זיבענטען טאג
יְגַלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ	זאל ער אבגאלען גאר זיינע האר,
אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זְקָנוֹ	זיין קאפ און זיין בארד
וְאֵת גַּבֹּת עֵינָיו	און די ברעמען פון זיינע אויגען,
וְאֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ יְגַלֵּחַ	און גאר זיינע האר זאל ער אבגאלען,
וְכִבֶּס אֶת־בְּגָדָיו	און ער זאל וואשען זיינע קליידער
וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ	און ער זאל וואשען זיין לייב
בַּמַּיִם	אים וואסער,
וְטָהֵר׃	און ער איז ריין.
10. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי	10. און אויף דעם אכטען טאג
יִקַּח שְׁנֵי־כְבָשִׂים	זאל ער נעהמען צוויי לאמען
תְּמִימִם	אהן א פעהלער
וְכַבְשָׂה אַחַת	און איין [2]ווייבליכעס־לאם
בַּת־שְׁנָתָהּ	איין יאהר אלט
תְּמִימָה	אהן א פעהלער,
וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	און דריי צעהנטעל
סֹלֶת	פיינע מעהל
מִנְחָה	(אלס) שפייז־אפפער
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
וְלֹג אֶחָד שָׁמֶן׃	און איין [3]לוג אייל.
11. וְהֶעֱמִיד	11. און עס זאל אוועג־שטעלען
הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר	דער פריסטער, וועלכער רייניגט,
אֵת הָאִישׁ הַמִּטַּהֵר	דעם מאן, וועלכער רייניגט זיך,
וְאֹתָם	און זיי[4]
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען,
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	(ביים) איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.

12. וְלָקַח הַכֹּהֵן	12. און דער פריסטער זאל נעהמען
אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	דעם איין לאם
וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאָשָׁם	און ער זאל איהם אפפערן פיר א שולד־אפפער
וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן	און דעם [3]לוג אייל,
וְהֵנִיף אֹתָם	און ער זאל זיי בעוועגען
תְּנוּפָה	(אלס) בעוועגונגס־אפפער
לִפְנֵי יְהוָֹה׃	פאר דעם עוויגען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
13. וְשָׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ	13. און ער זאל שלאכטען דעם לאם
בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט	אין דעם ארט וואו מען שלאכטעט
אֶת־הַחַטָּאת	דעם זינד־אפפער
וְאֶת־הָעֹלָה	און דעם בראנד־אפפער
בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ	אין דעם הייליגען ארט,
כִּי כַּחַטָּאת	דען ווי דער זינד־אפפער
הָאָשָׁם הוּא לַכֹּהֵן	געהערט דער שולד־אפפער צום פריסטער,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃	עס איז אלער־הייליגסט.
14. וְלָקַח הַכֹּהֵן	14. און דער פריסטער זאל נעהמען
מִדַּם הָאָשָׁם	פון דעם בלוט פון דעם שולד־אפפער,
וְנָתַן הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל (עס) געבען
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן	אויף דעם [5]אוויער־לעפכען
הַמִּטַּהֵר	פון דעם, וואס רייניגט זיך,
הַיְמָנִית	דעם רעכטען,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
יָדוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע האנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃	פון זיין רעכטע פוס.
15. וְלָקַח הַכֹּהֵן	15. און דער פריסטער זאל נעהמען
מִלֹּג הַשָּׁמֶן	פון דעם לוג אייל,
וְיָצַק עַל־כַּף הַכֹּהֵן	און ער זאל (עס) גיסען אויף דעם פריסטער'ס האנד,
הַשְּׂמָאלִית׃	די לינקע.
16. וְטָבַל הַכֹּהֵן	16. און דער פריסטער זאל איינטונקען
אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית	זיין רעכטען פינגער
מִן־הַשֶּׁמֶן	[6]אין דאס אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית	וואס איז אויף זיין לינקע האנד,
וְהִזָּה מִן־הַשֶּׁמֶן	און ער זאל שפריצען פון דעם אייל

1) באדען. 2) מוטער־לאם. 3) א מאס פון 6 אייער. 4) די אפפער זאכען. 5) אוויער־קנארפעל. 6) פון.

בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאל
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
17. וּמִיֶּתֶר הַשֶּׁמֶן	17. און פון דעם איבריגען אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ	וואס איז אויף זיין האנד,
יִתֵּן הַכֹּהֵן	זאל דער פריסטער געבען
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן	אויף דעם אויער־לעפּכען
הַמִּטַּהֵר	פון דעם, וואס רייניגט זיך,
הַיְמָנִית	דעם רעכטען,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראָבען פינגער
יָדוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע האנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראָבען פינגער
רַגְלוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע פוס,
עַל דַּם הָאָשָׁם׃	אויף דאס בלוט פון דעם שולד אָפּפער.
18. וְהַנּוֹתָר בַּשֶּׁמֶן	18. און דאס איבריג־געבלי־בענע פון דעם אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן	וואס איז אויף די האנד פון דעם פריסטער,
יִתֵּן	זאל ער געבען
עַל־רֹאשׁ הַמִּטַּהֵר	אויף דעם קאָפּ פון דעם וואס רייניגט זיך,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
19. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן	19. און דער פריסטער זאל [1]מאכען,
אֶת־הַחַטָּאת	דעם זינד־אָפּפער,
וְכִפֶּר	און ער זאל פערגעבען
עַל־הַמִּטַּהֵר	אויף דעם, וואס רייניגט זיך
מִטֻּמְאָתוֹ	פון זיין אונרייניקייט,
וְאַחַר יִשְׁחַט	און נאכדעם זאל ער שלאַכטען
אֶת־הָעֹלָה׃	דעם בראנד־אָפּפער.
20. וְהֶעֱלָה הַכֹּהֵן	20. און דער פריסטער זאל [2]אויפבריינגען
אֶת־הָעֹלָה	דעם בראנד־אָפּפער
וְאֶת־הַמִּנְחָה	און דעם שפייז־אָפּפער
הַמִּזְבֵּחָה	אויף דעם אלטאר,
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל פערגעבען אויף איהם,
וְטָהֵר׃	און ער איז ריין.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
חמישי (כשהן מחוברין)	
21. וְאִם־דַּל הוּא	21. אבער אויב ער איז אָרם
וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת	און זיין האנד גרייכט ניט,[3]
וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד	דאַן זאל ער נעהמען איין לאם
אָשָׁם	(אלס) שולד־אָפּפער
לִתְנוּפָה	צור בעוועגונג,
לְכַפֵּר עָלָיו	צו פערגעבען אויף איהם,
וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד	און איין צעהנטעל פיינע מעהל
בָּלוּל בַּשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה	פיר א שפייז־אָפּפער
וְלֹג שָׁמֶן׃	און אַ לוג אייל.
22. וּשְׁתֵּי תֹרִים	22. און צוויי טורטעל טויבען
אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה	אדער צוויי יונגע טויבען,
אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ	ווי זיין האנד וועט גרייכען,
וְהָיָה אֶחָד חַטָּאת	און איינע זאל זיין אַ זינד־אָפּפער
וְהָאֶחָד עֹלָה׃	און איינע אַ בראנד־אָפּפער.
23. וְהֵבִיא אֹתָם	23. און ער זאל זיי בריינגען
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי	אויף דעם אַכטען טאג
לְטָהֳרָתוֹ	פון זיין רייניגונג
אֶל־הַכֹּהֵן	צו דעם פריסטער,
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד	צום איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
24. וְלָקַח הַכֹּהֵן	24. און דער פריסטער זאל נעהמען
אֶת־כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם	דעם לאַם פון דעם זינד־אָפּפער,
וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן	און דעם לוג אייל,
וְהֵנִיף אֹתָם הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל זיי בעוועגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃	(אלס) בעוועגונגס־אָפּפער פאר דעם עוויגען.
25. וְשָׁחַט	25. און ער זאל שלאַכטען
אֶת־כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם	דעם לאַם פון דעם שולד־אָפּפער,
וְלָקַח הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל נעהמען
מִדַּם הָאָשָׁם	פון דעם בלוט פון דעם שולד־אָפּפער,
וְנָתַן	און ער זאל (עס) געבען
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן־הַמִּטַּהֵר	אויף דעם אויער־לעפּכען פון דעם וואס רייניגט זיך,
הַיְמָנִית	דעם רעכטען,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראָבען פינגער
יָדוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע האנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראָבען פינגער

1) צובערייטען, אָפּפערן. 2) אָפּפערן. 3) ד. ה. ער איז ניט פערמעגליך.

רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃	פון זיין רעכט פוס.
26. וּמִן־הַשֶּׁמֶן	26. און פון דעם אייל
יִצֹק הַכֹּהֵן	זאל דער פריסטער גיסען
עַל־כַּף הַכֹּהֵן	אויף דעם פריסטערס האנד.
הַשְּׂמָאלִית׃	די לינקע.
27. וְהִזָּה הַכֹּהֵן	27. און דער פריסטער זאל שפריצען
בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית	[1]מיט זיין רעכטען פינגער
מִן־הַשֶּׁמֶן	פון דעם אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית	וואס איז אויף זיין לינקע האנד
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאל
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
28. וְנָתַן הַכֹּהֵן	28. און דער פריסטער זאל געבען
מִן־הַשֶּׁמֶן	פון דעם אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ	וואס איז אויף זיין האנד,
עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן	אויף דעם אויער־לעפכען
הַמִּטַּהֵר	פון דעם, וואס רייניגט זיך,
הַיְמָנִית	דעם רעכטען
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
יָדוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע האנד,
וְעַל־בֹּהֶן	און אויף דעם גראבען פינגער
רַגְלוֹ הַיְמָנִית	פון זיין רעכטע פוס,
עַל־מְקוֹם	אויף דעם ארט
דַּם הָאָשָׁם׃	פון דעם בלוט פון דעם שולד־אפפער.
29. וְהַנּוֹתָר	29. און דאס איבריג-געבליבענע
מִן־הַשֶּׁמֶן	פון דעם אייל,
אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן	וואס איז אויף דעם פריסטער'ס האנד,
יִתֵּן	זאל ער געבען
עַל־רֹאשׁ הַמִּטַּהֵר	אויף דעם קאפ פון דעם, וואס רייניגט זיך,
לְכַפֵּר עָלָיו	צו פערגעבען אויף איהם
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
30. וְעָשָׂה	30. און ער זאל מאכען
אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתֹּרִים	[די] איינע פון די טורטעל טויבען
אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה	אדער פון די יונגע טויבען,
מֵאֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ׃	פון דעם, וואס זיין האנד וועט גרייכען.

[1]) מיט דעם פינגער פון זיין רעכטע (האנד).

31. אֵת אֲשֶׁר־תַּשִּׂיג יָדוֹ	31. ווי זיין האנד וועט גרייכען,
אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת	(זאל ער אפפערן) [די] איינע א זינד־אפפער
וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה	און [די] איינע א בראנד אפפער
עַל־הַמִּנְחָה	מיט דעם שפייז־אפפער,
וְכִפֶּר הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל פערגעבען
עַל הַמִּטַּהֵר	אויף דעם וואס רייניגט זיך
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
32. זֹאת תּוֹרַת	32. דיזעס איז דאס געזעטץ
אֲשֶׁר־בּוֹ נֶגַע צָרָעַת	פיר דעם, וואס אין אים איז דא א פלאג פון אויסזאטץ,
אֲשֶׁר לֹא־תַשִּׂיג יָדוֹ	וואס זיין האנד וועט ניט גרייכען
בְּטָהֳרָתוֹ׃	ביי זיין רייניגונג.
רְבִיעִי	רביעי
שִׁשִּׁי (כשהן מחוברין)	
33. וַיְדַבֵּר יְהוָה	33. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
34. כִּי תָבֹאוּ	34. ווען איהר וועט קומען
אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן	צו דעם לאנד כנען
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם	וואס איך גיב אייך
לַאֲחֻזָּה	פיר איין אייגענטהום,
וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת	און איך וועל געבען א פלאג פון אויסזאטץ
בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם	אין דאס הויז פון אייער אייגענטהום־לאנד.
35. וּבָא	35. דאן זאל קומען
אֲשֶׁר־לוֹ הַבַּיִת	דער, וואס צו איהם געהערט דאס הויז,
וְהִגִּיד לַכֹּהֵן	און ער זאל דערציילען צום פריסטער,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
כְּנֶגַע	ווי א פלאג
נִרְאָה לִי בַּבָּיִת׃	שיינט עס מיר אים הויז.
36. וְצִוָּה הַכֹּהֵן	36. און דער פריסטער זאל בעפוילען,
וּפִנּוּ אֶת־הַבַּיִת	דאס מען זאל אויסראמען דאס הויז
בְּטֶרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן	בעפאר דער פריסטער וועט קומען
לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע	צו זעהן די פלאג,
וְלֹא יִטְמָא	אום עס זאל ניט אונריין ווערן
כָּל־אֲשֶׁר בַּבָּיִת	אלעס, וואס איז אים הויז,
וְאַחַר כֵּן	און נאכדעם

יָבוֹא הַכֹּהֵן	זאל דער פריסטער קומען
לִרְאוֹת אֶת־הַבָּיִת׃	צו זעהן דאס הויז.
37. וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע	37. און ווען ער וועט זעהן די פלאַג,
וְהִנֵּה הַנֶּגַע	דאס די פלאַג
בְּקִירֹת הַבַּיִת	איז אין די ווענד פון דעם הויז,
שְׁקַעֲרוּרֹת	פערטיפונגען,
יְרַקְרַקֹּת	גרינליכע
אוֹ אֲדַמְדַּמֹּת	אדער רויטליכע,
וּמַרְאֵיהֶן	און זייער געשטאַלט
שָׁפָל מִן־הַקִּיר׃	איז נידריגער אלס דער וואַנד,
38. וְיָצָא הַכֹּהֵן	38. דאַן זאל דער פריסטער אַרויס־גיין
מִן־הַבַּיִת	פון דעם הויז
אֶל־פֶּתַח הַבָּיִת	צום איינגאַנג פון דעם הויז,
וְהִסְגִּיר אֶת־הַבַּיִת	און ער זאל פערשליסען דאס הויז
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
39. וְשָׁב הַכֹּהֵן	39. און דער פריסטער זאל זיך [1]צוריק־קעהרען
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאָג,
וְרָאָה	און (ווען) ער וועט זעהן,
וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע	דאס די פלאַג האט זיך אויסגעברייטעט
בְּקִירֹת הַבָּיִת׃	אין די ווענד פון דעם הויז.
40. וְצִוָּה הַכֹּהֵן	40. דאַן זאל דער פריסטער בעפוילען,
וְחִלְּצוּ אֶת־הָאֲבָנִים	דאס מען זאל [2]אַרויס־ציהען די שטיינער,
אֲשֶׁר בָּהֵן הַנָּגַע	וואס אין זיי איז די פלאַג,
וְהִשְׁלִיכוּ אֶתְהֶן	און מען זאל זיי אַוועג־וואַרפען
אֶל־מִחוּץ לָעִיר	אויסער־האַלב פון שטאָט
אֶל־מָקוֹם טָמֵא׃	צו איין אונריינעם אָרט.
41. וְאֶת־הַבַּיִת	14. און דאס הויז
יַקְצִעַ מִבַּיִת סָבִיב	זאל ער לאָזען [3]אָבקראַצען פון אינעווייניג אַרום,
וְשָׁפְכוּ אֶת־הֶעָפָר	און מען זאל אויסשיטען די [4](קאַלך)־ערד,
אֲשֶׁר הִקְצוּ	וואס מען האט אָבגעקראַצט
אֶל־מִחוּץ לָעִיר	אויסער־האַלב פון שטאָט
אֶל־מָקוֹם טָמֵא׃	צו איין אונריינעם אָרט.
42. וְלָקְחוּ	42. און מען זאל נעהמען
אֲבָנִים אֲחֵרוֹת	אנדערע שטיינער,
וְהֵבִיאוּ	און מען זאל (זיי) בריינגען
אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים	אויף די שטעלע פון [5]יענע שטיינער,

וְעָפָר אַחֵר יִקַּח	און אנדערע [4](קאַלך)־ערד זאל מען נעהמען,
וְטָח אֶת־הַבָּיִת׃	און מען זאל [6]אויסקלעפען דאס הויז.
43. וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע	43. און אויב די פלאַג וועט זיך צוריק־קעהרען
וּפָרַח בַּבַּיִת	און וועט בליהען אים הויז,
אַחַר חִלֵּץ	נאָכדעם ווי מען האט אַרויס־געצויגען
אֶת־הָאֲבָנִים	די שטיינער,
וְאַחֲרֵי הִקְצוֹת	און נאָכדעם ווי מען האט אָבגעקראַצט
אֶת־הַבַּיִת	דאס הויז,
וְאַחֲרֵי הִטּוֹחַ׃	און נאָכדעם ווי מען האט (עס) [6]אויסגעקלעפט.
44. וּבָא הַכֹּהֵן	44. דאַן זאל קומען דער פריסטער,
וְרָאָה	און (ווען) ער וועט זעהן,
וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע	דאס די פלאַג האט זיך אויסגעברייטעט
בַּבָּיִת	אים הויז,
צָרַעַת מַמְאֶרֶת הִוא	איז עס א פרעסענדער אויסזאַטץ
בַּבַּיִת	אים הויז,
טָמֵא הוּא׃	עס איז אונריין.
45. וְנָתַץ אֶת־הַבַּיִת	45. און מען זאל [7]צוברעכען דאס הויז,
אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֵצָיו	זיינע שטיינער און זיינע האָלץ
וְאֵת כָּל־עֲפַר הַבָּיִת	און גאר די (קאַלך)־ערד פון דעם הויז,
וְהוֹצִיא	און מען זאל (עס) אַרויספיהרען
אֶל־מִחוּץ לָעִיר	אויסער־האַלב פון דער שטאָט
אֶל־מָקוֹם טָמֵא׃	צו איין אונריינעם אָרט.
46. וְהַבָּא אֶל־הַבַּיִת	46. און דער, וואס קומט אים הויז
כָּל־יְמֵי הִסְגִּיר אֹתוֹ	[8]זאָלאַנג מען האט עס פערשלאָסען,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃	זאל אונריין זיין ביז אָבענד.
47. וְהַשֹּׁכֵב בַּבַּיִת	47. און דער, וואס ליגט אים הויז,
יְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו	זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְהָאֹכֵל בַּבַּיִת	און דער, וואס עסט אים הויז,
יְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו׃	זאל וואַשען זיינע קליידער.
48. וְאִם־בֹּא יָבֹא הַכֹּהֵן	48. אבער אויב דער פריסטער וועט קומען,
וְרָאָה	און ער וועט זעהן,
וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע	דאס די פלאַג האט זיך ניט אויסגעברייטעט
בַּבַּיִת	אים הויז
אַחֲרֵי הִטֹּחַ	נאָכדעם ווי מען האט אויסגעקלעבט
אֶת־הַבָּיִת	דאס הויז,

1) ווידער קומען. 2) אַרויסנעהמען. 3) אָבשאָבען. 4) מערטעל, ליים, שטויב. 5) די. 6) בעשמירט, אויסגעטיקעוועט. 7) צוסטויסען, צו־פיצלען, צושטערען. 8) אַלע טעג.

וְטִהַר הַכֹּהֵן	ראַן זאל דער פּריסטער פיר ריין ערקלערען
אֶת־הַבַּיִת	דאס הויז,
כִּי נִרְפָּא הַנָּגַע׃	רען די פלאָג איז געהיילט.
49. וְלָקַח	49. און ער זאל נעהמען
לְחַטֵּא אֶת־הַבַּיִת	צום [1]ריייניגען דאס הויז
שְׁתֵּי צִפֳּרִים	צוויי פויגלען
וְעֵץ אֶרֶז	און צעדער־האָלץ
וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב׃	און הויך רויטע פאָדעם און איזאָפּ.
50. וְשָׁחַט	50. און ער זאל שלאַכטען
אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת	[די] איין פויגעל,
אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׂ	אין אַ ליימענע געפעס
עַל־מַיִם חַיִּים׃	איבער קוואל־וואַסער.
51. וְלָקַח	51. און ער זאל נעהמען
אֶת־עֵץ־הָאֶרֶז	דעם צעדער־האָלץ
וְאֶת־הָאֵזֹב	און דעם איזאָפּ
וְאֵת ׀ שְׁנִי הַתּוֹלַעַת	און די הויך רויטע פאָדעם
וְאֵת הַצִּפֹּר הַחַיָּה	און דעם לעבעדיגען פויגעל,
וְטָבַל אֹתָם	און ער זאל זיי איינטונקען
בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה	אין דאס בלוט פון דעם געשלאַכטעטען פויגעל
וּבַמַּיִם הַחַיִּים	און אין דאס קוואל־וואַסער,
וְהִזָּה אֶל־הַבַּיִת	און ער זאל שפּריצען אויף דאס הויז
שֶׁבַע פְּעָמִים׃	זיבען מאל.
52. וְחִטֵּא אֶת־הַבַּיִת	52. און ער זאל [1]רייניגען דאס הויז
בְּדַם הַצִּפּוֹר	מיט דעם בלוט פון דעם פויגעל
וּבַמַּיִם הַחַיִּים	און מיט דעם קוואל־וואַסער
וּבַצִּפֹּר הַחַיָּה	און מיט דעם לעבעדיגען פויגעל
וּבְעֵץ הָאֶרֶז	און מיט דעם צעדער־האָלץ
וּבָאֵזֹב	און מיט דעם איזאָפּ
וּבִשְׁנִי הַתּוֹלָעַת׃	און מיט די הויך־רויטע פאָדעם.
53. וְשִׁלַּח	53. און ער זאל [2]אַוועג־שיקען
אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה	דעם לעבעדיגען פויגעל
אֶל־מִחוּץ לָעִיר	אויסער־האַלב פון דער שטאָט
אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה	אויף דעם פרייען פעלד.
וְכִפֶּר עַל־הַבַּיִת	און ער זאל פערגעבען אויף דאס הויז,
וְטָהֵר׃	און עס איז ריין;

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
54. זֹאת הַתּוֹרָה	54. דיזעס איז די לעהרע
לְכָל־נֶגַע הַצָּרַעַת	פיר יעדע פלאָג פון אויסזאַטץ
וְלַנָּתֶק׃	און פיר דעם גרינד.
55. וּלְצָרַעַת הַבֶּגֶד	55. און פיר דעם אויסזאַטץ פון אַ קלייד
וְלַבָּיִת׃	און פיר דאס הויז.
56. וְלַשְׂאֵת	56. און פיר דאס געשווילעכץ
וְלַסַּפַּחַת	און פיר די פלעכע
וְלַבֶּהָרֶת׃	און פיר דעם פלעק.
57. לְהוֹרֹת	57. צו לערנען
בְּיוֹם הַטָּמֵא	איבער דער טאָג פון דעם אונריינעם[3]
וּבְיוֹם הַטָּהֹר	און איבער דעם טאָג פון דעם ריינעם;[3]
זֹאת תּוֹרַת הַצָּרָעַת׃	דיזעס איז דאס געזעטץ פון דעם אויסזאַטץ.

Cap. XV.

1. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר
2. דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתֶּם אֲלֵהֶם
אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זוֹבוֹ
טָמֵא הוּא׃ 3. וְזֹאת תִּהְיֶה טֻמְאָתוֹ בְּזוֹבוֹ
רָר בְּשָׂרוֹ אֶת־זוֹבוֹ אוֹ־הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ
מִזּוֹבוֹ טֻמְאָתוֹ הִוא׃ 4. כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר
יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־
יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא׃ 5. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע
בְּמִשְׁכָּבוֹ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא
עַד־הָעָרֶב׃ 6. וְהַיֹּשֵׁב עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־
יֵשֵׁב עָלָיו הַזָּב יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 7. וְהַנֹּגֵעַ בִּבְשַׂר הַזָּב
יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב
8. וְכִי־יָרֹק הַזָּב בַּטָּהוֹר וְכִבֶּס בְּגָדָיו
וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 9. וְכָל־
הַמֶּרְכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא׃
10. וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתָּיו
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יְכַבֵּס
בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃
11. וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע־בּוֹ הַזָּב וְיָדָיו לֹא־שָׁטַף
בַּמָּיִם וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא
עַד־הָעָרֶב׃ 12. וּכְלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ

1) ענטזינדיגען. 2) פריילאזען. 3) ד. ה. ווען עטוואס איז ריין און ווען עס איז אונריין.

הַזָּב יִשָּׁבֵר וְכָל־כְּלִי־עֵץ יִשָּׁטֵף בַּמָּיִם׃ 13. וְכִי־יִטְהַר הַזָּב מִזּוֹבוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטָהֳרָתוֹ וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים וְטָהֵר׃ 14. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וּבָא לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּנְתָנָם אֶל־הַכֹּהֵן׃ 15. וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוֹבוֹ׃ שני שביעי (כשהן מחוברין) 16. וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת־זָרַע וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 17. וְכָל־בֶּגֶד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַת־זָרַע וְכֻבַּס בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 18. וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת־זָרַע וְרָחֲצוּ בַמַּיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעָרֶב׃ 19. וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ בִּבְשָׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ וְכָל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ 20. וְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדָּתָהּ יִטְמָא וְכֹל אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִטְמָא׃ 21. וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּמִשְׁכָּבָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 22. וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּכָל־כְּלִי אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 23. וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אוֹ עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־הִוא יֹשֶׁבֶת־עָלָיו בְּנָגְעוֹ־בוֹ יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ 24. וְאִם שָׁכֹב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא׃ 25. וְאִשָּׁה כִּי־יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֶת־נִדָּתָהּ אוֹ כִי־תָזוּב עַל־נִדָּתָהּ כָּל־יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ כִּימֵי נִדָּתָהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הִוא׃ 26. כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זוֹבָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדָּתָהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטֻמְאַת נִדָּתָהּ׃ 27. וְכָל־הַנּוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃

28. וְאִם־טָהֲרָה מִזּוֹבָהּ וְסָפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהָר׃ שביעי 29. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִּקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וְהֵבִיאָה אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 30. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוֹב טֻמְאָתָהּ׃ 31. וְהִזַּרְתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם וְלֹא יָמֻתוּ בְּטֻמְאָתָם בְּטַמְּאָם אֶת־מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃ 32. זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וַאֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת־זֶרַע לְטָמְאָה־בָהּ׃ 33. וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ וְהַזָּב אֶת־זוֹבוֹ לַזָּכָר וְלַנְּקֵבָה וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טְמֵאָה׃

AHARE MOTH אַחֲרֵי מוֹת

Cap. XVI. טז

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
אַחֲרֵי מוֹת	נאך דעם טויט
שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן	פון אהרן'ס צוויי זיהן,
בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי־יְהוָה	ווען זיי האבען זיך דערנענטערט פאר דעם עוויגען,
וַיָּמֻתוּ׃	און זיי זיינען געשטארבען.
2. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	2. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
דַּבֵּר	רייד
אֶל־אַהֲרֹן אָחִיךָ	צו אהרן, דיין ברודער,
וְאַל־יָבֹא בְכָל־עֵת	דאס ער זאל ניט אריינקומען אין יעדער צייט
אֶל־הַקֹּדֶשׁ	אין דאס הייליגטהום
מִבֵּית לַפָּרֹכֶת	אינערהאלב פון דעם פארהאנג,
אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת	פאר דעם צודעק,
אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן	וואס איז אויף דער לאדע,
וְלֹא יָמוּת	אום ער זאל ניט שטארבען,
כִּי בֶּעָנָן	דען אין דעם וואלקען
אֵרָאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת׃	וועל איך זיך בעווייזען אויף דעם צודעק.
3. בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן	3. מיט דיזעס זאל אהרן אריינקומען
אֶל־הַקֹּדֶשׁ	אין דאס הייליגטהום:
בְּפַר בֶּן־בָּקָר	מיט א יונגען שטיר
לְחַטָּאת	פיר א זינד-אפפער

וְאַיִל לְעֹלָה׃	און אַ ווידער פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
4. כְּתֹנֶת־בַּד קֹדֶשׁ	4. אַ הייליגע לייבענע העמד
יִלְבָּשׁ	זאל ער אָנציהען
וּמִכְנְסֵי־בַד	און לייבענע הויזען
יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ	זאלען זיין אויף זיין לייב,
וּבְאַבְנֵט בַּד	און מיט אַ לייבענעם גאַרטעל
יַחְגֹּר	זאל ער זיך ארום־גאַרטלען,
וּבְמִצְנֶפֶת בַּד	[1]און אַ לייבענע מיטצע
יִצְנֹף	[1]זאל ער אָנטאָן;
בִּגְדֵי־קֹדֶשׁ הֵם	הייליגע קליידער זיינען זיי;
וְרָחַץ בַּמַּיִם	און ער זאל וואַשען אים וואַסער
אֶת־בְּשָׂרוֹ	זיין לייב,
וּלְבֵשָׁם׃	און ער זאל זיי אָנציהען.
5. וּמֵאֵת עֲדַת	5. און פון דער געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
יִקַּח	זאל ער נעהמען
שְׁנֵי־שְׂעִירֵי עִזִּים	צוויי ציגען־בעק
לְחַטָּאת	פיר אַ זינד־אָפּפער
וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה׃	און איין ווידער פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
6. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן	6. און אהרן זאל בריינגען
אֶת־פַּר הַחַטָּאת	דעם שטיר פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר־לוֹ	וואס איז פיר איהם,
וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ	און ער זאל פערגעבען פיר [2]זיך
וּבְעַד בֵּיתוֹ׃	און פיר זיין הויז.
7. וְלָקַח	7. און ער זאל נעהמען
אֶת־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם	די צוויי בעק,
וְהֶעֱמִיד אֹתָם	און ער זאל זיי אַוועג־שטעלען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	(ביים) איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
8. וְנָתַן אַהֲרֹן	8. און אהרן זאל געבען
עַל־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם	אויף די צוויי בעק
גֹּרָלוֹת	לאָזען,
גּוֹרָל אֶחָד לַיהוָה	איין לאָז: „צום עוויגען"
וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל׃	און איין לאָז: „צום [3]עזאזל"
9. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן	9. און אהרן זאל בריינגען
אֶת־הַשָּׂעִיר	דעם באָק,
אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו	וואס עס איז אויפגעגאַנגען אויף איהם
הַגּוֹרָל	דער לאָז
לַיהוָה	„צום עוויגען",
וְעָשָׂהוּ חַטָּאת׃	און ער זאל איהם מאַכען (אַלס) זינד־אָפּפער,
10. וְהַשָּׂעִיר	10. און דער באָק,
אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו	וואס עס איז[4] אויפגעגאַנגען אויף איהם
הַגּוֹרָל	דער לאָז
לַעֲזָאזֵל	„צום [3]עזאזל",
יָעֳמַד־חַי	זאל אַוועג־געשטעלט ווערען לעבעדיג
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
לְכַפֵּר עָלָיו	צו פערגעבען אויף איהם,
לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל	אום איהם צו שיקען צום [3]עזאזל,
הַמִּדְבָּרָה׃	נאך דער וויסטע.
11. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן	11. און אהרן זאל בריינגען
אֶת־פַּר הַחַטָּאת	דעם שטיר פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר־לוֹ	וועלכער איז פיר איהם,
וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ	און ער זאל פערגעבען פיר זיך
וּבְעַד בֵּיתוֹ	און פיר זיין הויז;
וְשָׁחַט	און ער זאל שלאַכטען
אֶת־פַּר הַחַטָּאת	דעם שטיר פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר־לוֹ׃	וועלכער איז פיר איהם.
12. וְלָקַח	12. און ער זאל נעהמען
מְלֹא־הַמַּחְתָּה	אַ פולע רויכער־פאַן
גַּחֲלֵי־אֵשׁ	(מיט) פייער־קוילען
מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ	פון דעם אַלטאַר
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון פאר דעם עוויגען,
וּמְלֹא חָפְנָיו	און זיינע פולע הויפענס
קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה	(מיט) דינע רויכער־ווערק פון געווירצען,
וְהֵבִיא	און ער זאל (עס) בריינגען
מִבֵּית לַפָּרֹכֶת׃	אינערהאַלב פון דעם פאָרהאַנג.
13. וְנָתַן אֶת־הַקְּטֹרֶת	13. און ער זאל געבען דאס רויכער־ווערק
עַל־הָאֵשׁ	אויף דעם פייער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת	דאס דער וואָלקען פון דעם רויכערווערק זאל בעדעקען
אֶת־הַכַּפֹּרֶת	דעם צודעק
אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת	וועלכער איז אויף די צייגניס

1) אדער: און מיט א לייבענע קאָפּ־בינדע (טורבאַן) זאל ער זיך אַרומבינדען. 2) איהם. 3) עזאזל איז א הויכער בארג אין א וויסטען געגענד, זעה רש"י. און פערשיידענע ערקלערונגען אין פיליפזאהן'ס קאמענטאר. 4) געפאַלען.

וְלֹא יָמוּת׃	אום ער זאל ניט שטאַרבען.
14. וְלָקַח מִדַּם הַפָּר	14. און ער זאל נעהמען פון דעם בלוט פון דעם שטיר,
וְהִזָּה בְאֶצְבָּעוֹ	און ער זאל שפריצען מיט זיין פינגער
עַל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת	אויף די פלעכע פון דעם צודעק
קֵדְמָה	געגען מאָרגען־זייט.
וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת	און פאר דעם צודעק
יַזֶּה שֶׁבַע־פְּעָמִים	זאל ער שפריצען זיבען מאל
מִן־הַדָּם	פון דעם בלוט
בְּאֶצְבָּעוֹ׃	מיט זיין פינגער.
15. וְשָׁחַט	15. און ער זאל שלאַכטען
אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת	דעם באָק פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר לָעָם	וועלכער איז פיר דאס פאָלק,
וְהֵבִיא אֶת־דָּמוֹ	און ער זאל ברייננען זיין בלוט,
אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת	אינער־האַלב פון דעם פאָרהאַנג,
וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ	און ער זאל טהאָן מיט זיין בלוט
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה	ווי ער האט געטאָן
לְדַם הַפָּר	מיט דעם בלוט פון דעם שטיר,
וְהִזָּה אֹתוֹ	און ער זאל עס שפריצען
עַל־הַכַּפֹּרֶת	אויף דעם צודעק
וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת׃	און פאר דעם צודעק.
16. וְכִפֶּר עַל־הַקֹּדֶשׁ	16. און ער זאל פערגעבען אויף דעם היילינטהום
מִטֻּמְאֹת	וועגען די אונריינהייטען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וּמִפִּשְׁעֵיהֶם	און וועגען זייערע פערברעכען
לְכָל־חַטֹּאתָם	אין אַלע זייערע זינד.
וְכֵן יַעֲשֶׂה	און אזוי זאל ער טהאָן
לְאֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאַמלונגס־געצעלט
הַשֹּׁכֵן אִתָּם	וועלכער [1]רוהט ביי זיי
בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם׃	אין מיטען זייערע אונריינהייטען.
17. וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה	17. און קיין מאַן זאל זיין
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
בְּבֹאוֹ	ווען ער וועט אַריינקומען
לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ	צו פערגעבען אים היילינטהום
עַד־צֵאתוֹ	ביז ער וועט אַרויסגיין,
וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ	און ער זאל פערגעבען פיר זיך
וּבְעַד בֵּיתוֹ	און פיר זיין הויז

וּבְעַד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל׃	און פיר די גאַנצע פער־זאַמלונג פון ישראל.
שני	שני
18. וְיָצָא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ	18. דאַן זאל ער ארויס־גיין צום אַלטאַר,
אֲשֶׁר לִפְנֵי־יְהוָה	וועלכער איז פאר דעם עוויגען,
וְכִפֶּר עָלָיו	און ער זאל פערגעבען אויף איהם,
וְלָקַח מִדַּם הַפָּר	און ער זאל נעהמען פון דעם בלוט פון דעם שטיר
וּמִדַּם הַשָּׂעִיר	און פון דעם בלוט פון דעם באָק,
וְנָתַן	און ער זאל (עס) געבען
עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ	אויף די הערנער פון דעם אלטאַר
סָבִיב׃	אַרום.
19. וְהִזָּה עָלָיו מִן־הַדָּם	19. און ער זאל שפריצען אויף איהם פון דעם בלוט
בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאל,
וְטִהֲרוֹ	און ער זאל איהם רייניגען,
וְקִדְּשׁוֹ	און ער זאל איהם הייליגען
מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די אונריינהייטען פון די קינדער ישראל.
20. וְכִלָּה	20. ווען ער וועט ענדיגען
מִכַּפֵּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ	צו פערגעבען דאס היילינטהום
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	און דאס פערזאַמלונגס־געצעלט
וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און דעם אַלטאַר,
וְהִקְרִיב	דאַן זאל ער ברייננען
אֶת־הַשָּׂעִיר הֶחָי׃	דעם לעבעדיגען באָק
21. וְסָמַךְ אַהֲרֹן	21. און אהרן זאל אָנשפאַרען
אֶת־שְׁתֵּי יָדָו ידיו ק׳	זיינעביידע הענד
עַל־רֹאשׁ	אויף דעם קאָפּ
הַשָּׂעִיר הַחַי	פון דעם לעבעדיגען באָק,
וְהִתְוַדָּה עָלָיו	און ער זאל בעקענען אויף איהם
אֶת־כָּל־עֲוֹנֹת	אַלע זינד
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וְאֶת־כָּל־פִּשְׁעֵיהֶם	און אַלע זייערע פערברעכען
לְכָל־חַטֹּאתָם	אין אַלע זייערע זינד,
וְנָתַן אֹתָם	און ער זאל [2]זיי געבען
עַל־רֹאשׁ הַשָּׂעִיר	אויף דעם קאָפּ פון דעם באָק
וְשִׁלַּח	און ער זאל (איהם) אַוועג־שיקען
בְּיַד־אִישׁ עִתִּי	דורך א בעשטימטען מאַן

1) געפינט זיך איין, וווילעט, שטעהט. 2) די זינד.

הַמִּדְבָּרָה׃	אין די וויסטע.
22. וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר	22. און דער באָק וועט טראָגען
עָלָיו	אויף זיך
אֶת־כָּל־עֲוֺנֹתָם	אלע זייערע זינד
אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה	צו א וויסטע לאַנד,
וְשִׁלַּח אֶת־הַשָּׂעִיר	און ער זאל אוועג־שיקען דעם באָק
בַּמִּדְבָּר׃	אין די וויסטע.
23. וּבָא אַהֲרֹן	23. דאַן זאל אהרן אריינקומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דאס פערזאַמלונגס־געצעלט,
וּפָשַׁט	און ער זאל אראָב־ציהען
אֶת־בִּגְדֵי הַבָּד	די ליינענע קליידער,
אֲשֶׁר לָבַשׁ	וועלכע ער האט אָנגעצויגען
בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ	ווען ער איז אריינגעקומען אים היילינגטהום,
וְהִנִּיחָם שָׁם׃	און ער זאל זיי לאָזען דאָרט.
24. וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ	24. און ער זאל וואשען זיין לייב
בַמַּיִם	אים וואסער.
בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ	אין א היילינגען אָרט.
וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו	און ער זאל אָנציהען זיינע (געוויינליכע) קליידער,
וְיָצָא	און ער זאל ארויס־גיין,
וְעָשָׂה אֶת־עֹלָתוֹ	און ער זאל [2]מאכען זיין בראַנד־אָפּפער
וְאֶת־עֹלַת הָעָם	און דעם בראַנד־אָפּפער פון דעם פאָלק,
וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ	און ער זאל פערגעבען פיר איהם
וּבְעַד הָעָם׃	און פיר דאס פאָלק.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי

שני (כשהן מחוברין)

25. וְאֵת חֵלֶב	25. און דאס פעטס
הַחַטָּאת	פון דעם זינד־אָפּפער
יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה׃	זאל ער רויכערן אויף דעם אלטאַר.
26. וְהַמְשַׁלֵּחַ	26. און דער וואס [3]שיקט אוועג
אֶת־הַשָּׂעִיר	דעם באָק
לַעֲזָאזֵל	צום עזאזל,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואשען זיינע קליידער,
וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ	און ער זאל וואשען זיין לייב
בַּמָּיִם	אים וואסער.
וְאַחֲרֵי־כֵן	און נאכדעם
יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃	זאל ער קומען אים לאַגער.
27. וְאֵת פַּר הַחַטָּאת	27. און דעם שטיר פון דעם זינד־אָפּפער
וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת	און דעם באָק פון דעם זינד־אָפּפער,
אֲשֶׁר הוּבָא אֶת־דָּמָם	וואס זייער בלוט איז געבראַכט געוואָרען
לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ	צו פערגעבען אים היילינגטהום,
יוֹצִיא	זאל ער ארויסבריינגען;
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער.
וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ	און זיי זאלען פערברענען אים פייער
אֶת־עֹרֹתָם	זייערע פעלען
וְאֶת־בְּשָׂרָם	און זייער פלייש
וְאֶת־פִּרְשָׁם׃	און זייער מיסט.
28. וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם	28. און דער, וואס פערברענט זיי,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאל וואשען זיינע קליידער,
וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ	און ער זאל וואשען זיין לייב
בַּמָּיִם	אים וואסער.
וְאַחֲרֵי־כֵן	און נאכדעם
יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃	זאל ער קומען אים לאַגער.
29. וְהָיְתָה לָכֶם	29. און עס זאל זיין ביי אייך
לְחֻקַּת עוֹלָם	אלס עוויגעס געזעטץ:
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	אין דעם זיבענטען מאָנאַט,
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ	אין דעם צעהנטען (טאָג) פון דעם מאָנאַט,
תְּעַנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	זאלט איהר פייניגען אייערע זעלען;
וְכָל־מְלָאכָה	און יעדע אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט מהאָן,
הָאֶזְרָח וְהַגֵּר	דער בירגער און דער פרעמדלינג,
הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃	וועלכער וואהנט צווישען אייך.
30. כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה	30. דען אין דיזען טאָג
יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם	וועט ער פערגעבען אויף אייך,
לְטַהֵר אֶתְכֶם	אייך צו [5]רייניגען;
מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם	פון אלע אייערע זינד
לִפְנֵי יְהֹוָה	פאר דעם עוויגען
תִּטְהָרוּ׃	זאלט איהר ריין ווערען.
31. שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הִיא	31. א פייערליכער רוהע־טאָג זאל עס זיין
לָכֶם	ביי אייך
וְעִנִּיתֶם	און איהר זאלט פייניגען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעלען.
חֻקַּת עוֹלָם׃	איין עוויגעס געזעטץ (זאל דיזעס זיין).

1) אוועג־לייגען. 2) אָפּפערן, צובערייטען. 3) פיהרט אוועג. 4) ד. ה. פאַסטען. 5) אדער: רייניגען פון אייערע זינד, פאר א. ז. וו. ניט לויט נגינה.

23. וְכִפֶּר הַכֹּהֵן	32. און עס זאל פערגעבען דער פריסטער,
אֲשֶׁר־יִמְשַׁח אֹתוֹ	וואס מען וועט איהם זאלבען,
וַאֲשֶׁר יְמַלֵּא אֶת־יָדוֹ	און וואס מען וועט פילען זיין האנד
לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו	פריסטער צו זיין אנשטאט זיין פאטער,
וְלָבַשׁ	און ער זאל אנציהען
אֶת־בִּגְדֵי הַבָּד	די לייווענע קליידער.
בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ׃	די הייליגע קליידער.
33. וְכִפֶּר	33. און ער זאל [1]פערגעבען
אֶת־מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ	דאס אלער־הייליגסטע
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	און דאס פערזאמלונגס־געצעלט
וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר	און דעם אלטאר זאל ער [1]פערגעבען;
וְעַל הַכֹּהֲנִים	און אויך די פריסטערס
וְעַל־כָּל־עַם הַקָּהָל	און אויך דעם גאנצען פאלק פון דער פערזאמלונג
יְכַפֵּר׃	זאל ער [1]פערגעבען.
34. וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם	34. און דיזעס זאל זיין ביי אייך
לְחֻקַּת עוֹלָם	אלס עוויגעס געזעצען
לְכַפֵּר	צו [1]פערגעבען
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אויף די קינדער ישראל
מִכָּל־חַטֹּאתָם	פון אלע זייערע זינד
אַחַת בַּשָּׁנָה	איין מאל אים יאהר;
וַיַּעַשׂ	און ער האט געטהאן
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

Cap. XVII. — יז

רְבִיעִי — רְבִיעִי

1. וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה, זאגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן
וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	און צו אלע קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
זֶה הַדָּבָר	דיזעס איז די זאך,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָֹה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
3. אִישׁ אִישׁ	3. יעדער מאן
מִבֵּית יִשְׂרָאֵל	פון דעם הויז ישראל,
אֲשֶׁר יִשְׁחַט	וועלכער וועט שלאכטען
שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב	איין אקס אדער א לאם
אוֹ־עֵז	אדער א ציג
בַּמַּחֲנֶה	אים לאגער,
אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט	אדער דער, וואס שלאכטעט
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃	אויסער־האלב פון דעם לאגער.
4. וְאֶל־פֶּתַח	4. און צום איינגאנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט
לֹא הֱבִיאוֹ	האט ער איהם ניט געבראכט
לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיי	אום (עס) צו אפפערן איין אפפער צום עוויגען
לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָֹה	פאר דער וואהנונג פון דעם עוויגען;
דָּם יֵחָשֵׁב	וועט עס גערעכענט ווערען (אלס) בלוט־(שולד)[2]
לָאִישׁ הַהוּא	צו יענעם מאן,
דָּם שָׁפָךְ	בלוט האט ער פערגאסען,
וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא	און יענער מאן וועט אויס־געראטעט ווערען
מִקֶּרֶב עַמּוֹ׃	פון צווישען זיין פאלק.
5. לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ	5. אום עס זאלען ברייגגען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אֶת־זִבְחֵיהֶם	זייערע שלאכטונגען,
אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים	וועלכע זיי שלאכטען
עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה	אויף דעם פרייען פעלד,
וֶהֱבִיאֻם לַיהוָֹה	און זיי זאלען עס ברייגגען צום עוויגען
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
אֶל־הַכֹּהֵן	צום פריסטער,
וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָֹה אוֹתָם׃	און זיי זאלען זיי שלאכטען (אלס) פרידענס־שלאכטונגען צום עוויגען.
6. וְזָרַק הַכֹּהֵן	6. און דער פריסטער זאל שפרינגען
אֶת־הַדָּם	דאס בלוט
עַל־מִזְבַּח יְהוָֹה	אויף דעם אלטאר פון עוויגען,
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	(ביים) איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וְהִקְטִיר הַחֵלֶב	און ער זאל רויכערן דאס פעט
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָֹה׃	צום אנגענעהמען גערוך פיר דעם עוויגען.
7. וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד	7. און זיי זאלען מעהר ניט שלאכטען
אֶת־זִבְחֵיהֶם	זייערע שלאכטונגען
לַשְּׂעִירִם	צו די [3]בעק־(געטצען),
אֲשֶׁר הֵם זֹנִים	וואס זיי קעהרען אב

1) פערזעהנען. 2) ד. ה. אזוי ווי ער וואלט פערגאסען א מענשען׳ס בלוט. 3) געטצען אין דעם געשטאלט פון בעק; אדער: וואלד טייפלען.

אַחֲרֵיהֶם	נאָך זיי,
חֻקַּת עוֹלָם	אַן אייביגעס געזעץ
תִּהְיֶה־זֹּאת לָהֶם	זאָל דיזעס זיין בײַ זיי
לְדֹרֹתָם׃	פיר זייערע געשלעכטער.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
שלישי (כשהן מחוברין)	
8. וַאֲלֵהֶם תֹּאמַר	8. און צו זיי זאָלסטו זאָגען:
אִישׁ אִישׁ	יעדער מאַן
מִבֵּית יִשְׂרָאֵל	פון דעם הויז ישראל
וּמִן־הַגֵּר	און פון דעם פרעמדען,
אֲשֶׁר־יָגוּר בְּתוֹכָם	וועלכער וועט זיך אויפהאַלטען צווישען זיי,
אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה	וועלכער וועט [1]אויפברייננגען אַ בראַנד־אָפּפער
אוֹ־זָבַח׃	אָדער אַ שלאַכטונג.
9. וְאֶל־פֶּתַח	9. און צום איינגאַנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
לֹא יְבִיאֶנּוּ	וועט ער עס ניט בריינגען
לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה	אום עס צו מאַכען צום עוויגען,
וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא	דאַן וועט דער מאַן אויסגעראָטעט ווערען
מֵעַמָּיו׃	פון זיין פאָלק.
10. וְאִישׁ אִישׁ	10. און יעדער מאַן
מִבֵּית יִשְׂרָאֵל	פון דעם הויז ישראל.
וּמִן־הַגֵּר	אָדער פון דעם פרעמדלינג
הַגָּר בְּתוֹכָם	וועלכער האַלט זיך אויף צווישען זיי,
אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם	וועלכער וועט עסען אירגענד וועלכעס בלוט,
וְנָתַתִּי פָנַי	דאַן וועל איך געבען מיין צאָרען[2]
בַּנֶּפֶשׁ	געגען די פערזאָן,
הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם	וועלכע עסט דאָס בלוט,
וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ	און איך וועל איהר אויסראָטען
מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃	פון צווישען איהר פאָלק.
11. כִּי־נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר	11. דען די זעלע פון דעם פלייש
בַּדָּם הִוא	איז אין דעם בלוט,
וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם	און איך האָב עס אייך געגעבען
עַל־הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אַלטאַר[3]
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם	צו פערגעבען אויף אייערע זעלען,
כִּי־הַדָּם הוּא	דען עס איז דאָס בלוט
בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר׃	(וועלכעס) [4]פערגיט אויף די זעלע.
12. עַל־כֵּן אָמַרְתִּי	12. דאַרום האָב איך געזאָגט
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם	קיין פערזאָן פון אייך
לֹא־תֹאכַל דָּם	זאָל ניט עסען בלוט,
וְהַגֵּר	און דער פרעמדער,
הַגָּר בְּתוֹכְכֶם	וועלכער האַלט זיך אויף צווישען אייך,
לֹא־יֹאכַל דָּם׃	זאָל ניט עסען בלוט.
13. וְאִישׁ אִישׁ	13. און יעדער מאַן
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וּמִן־הַגֵּר	און פון דעם פרעמדען,
הַגָּר בְּתוֹכָם	וואָס האַלט זיך אויף צווישען זיי,
אֲשֶׁר יָצוּד	וועלכער וועט פאַנגען
צֵיד חַיָּה אוֹ־עוֹף	אַ [5]פאַנג פון אַ בהמה אָדער אַ פויגעל,
אֲשֶׁר יֵאָכֵל	וועלכעס מעג געגעסען ווערען,
וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמוֹ	דאַן זאָל ער אויסגיסען זיין בלוט,
וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר׃	און ער זאָל עס בעדעקען מיט ערד.
14. כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר	14. דען די זעלע פון אַלעס פלייש
דָּמוֹ	איז זיין בלוט,
בְנַפְשׁוֹ הוּא	מיט זיין זעלע (איז עס פערבונדען).
וָאֹמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	דאַרום האָב איך געזאָגט צו די קינדער ישראל:
דַּם כָּל־בָּשָׂר	דאָס בלוט פון אַלעס פלייש
לֹא תֹאכֵלוּ	זאָלט איהר ניט עסען,
כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר	דען די זעלע פון אַלעס פלייש
דָּמוֹ הִוא	איז זיין בלוט
כָּל־אֹכְלָיו	יעדער פון די וואָס עסען איהם
יִכָּרֵת׃	וועט אויסגעראָטעט ווערען.
15. וְכָל־נֶפֶשׁ	15. און יעדע פערזאָן,
אֲשֶׁר תֹּאכַל	וואָס וועט עסען
נְבֵלָה וּטְרֵפָה	אַ געפאַלענעס אָדער אַ צוריסענעס,
בָּאֶזְרָח וּבַגֵּר	סיי אַן איינגעבאָרענער און סיי אַ פרעמדער גר,
וְכִבֶּס בְּגָדָיו	דאַן זאָל ער וואַשען זיינע קליידער,
וְרָחַץ בַּמַּיִם	און ער זאָל זיך וואַשען מיט וואַסער,
וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב	און ער זאָל זיין אומריין ביז אָבענד
וְטָהֵר׃	און ער איז ריין.
16. וְאִם לֹא יְכַבֵּס	16. אָבער אויב ער וועט (זיי) ניט וואַשען,
וּבְשָׂרוֹ לֹא יִרְחָץ	און זיין לייב וועט ער ניט וואַשען,

1) אָפּפערן. 2) ריכטען מיין געזיכט. 3) בעשטימט פיר דעם אַלטאַר. 4) פערזיינט. 5) ווילדפרעט.
6) ד. ה. ער מוז זעהן, אַז ס'זאָל קיין בלוט בלייבען. 7) טויט. 8) פון טהירען. 9) באָדען.

וְנָשָׂא עֲוֺנוֹ׃	דאַן וועט ער טראָגען זיין זינד.

CAP. XVIII. יח

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אֲנִי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
3. כְּמַעֲשֵׂה	3. ווי די טהאַט
אֶרֶץ־מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם־בָּהּ	וואס איהר האט געוואָהנט אין איהר,
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאָן,
וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנַעַן	און ווי די טהאַט פון דעם לאַנד כנען,
אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה	וואס איך ברינג אייך דאָרטען,
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאָן,
וּבְחֻקֹּתֵיהֶם	און אין זייערע געזעטצע
לֹא תֵלֵכוּ׃	זאלט איהר ניט גיין.
4. אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ	4. מיינע רעכטע זאלט איהר טהאָן,
וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ	און מיינע געזעטצע זאלט איהר היטען,
לָלֶכֶת בָּהֶם	צו גיין אין זיי;
אֲנִי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
5. וּשְׁמַרְתֶּם	5. און איהר זאלט היטען
אֶת־חֻקֹּתַי	מיינע געזעטצע
וְאֶת־מִשְׁפָּטַי	און מיינע רעכטע,
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם	[1]וואס דער מענש זאל זיי טהאָן
וָחַי בָּהֶם	דאס ער זאל לעבען דורך זיי:
אֲנִי יְהוָֹה׃	איך בין דער עוויגער.

ששי

6. אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא
תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יְהוָֹה׃ 7. עֶרְוַת
אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִוא
לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ 8. עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָבִיךָ
לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת אָבִיךָ הִוא׃ 9. עֶרְוַת
אֲחוֹתְךָ בַת־אָבִיךָ אוֹ בַת־אִמֶּךָ מוֹלֶדֶת
בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן׃
10. עֶרְוַת בַּת־בִּנְךָ אוֹ בַת־בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה
עֶרְוָתָן כִּי עֶרְוָתְךָ הֵנָּה׃ 11. עֶרְוַת בַּת־
אֵשֶׁת אָבִיךָ מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא
לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ 12. עֶרְוַת אֲחוֹת־אָבִיךָ
לֹא תְגַלֵּה שְׁאֵר אָבִיךָ הִוא׃ 13. עֶרְוַת
אֲחוֹת־אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה כִּי־שְׁאֵר אִמְּךָ הִוא׃
14. עֶרְוַת אֲחִי־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה אֶל־אִשְׁתּוֹ
לֹא תִקְרָב דֹּדָתְךָ הִוא׃ 15. עֶרְוַת כַּלָּתְךָ
לֹא תְגַלֵּה אֵשֶׁת בִּנְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה
עֶרְוָתָהּ׃ 16. עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָחִיךָ לֹא תְגַלֵּה
עֶרְוַת אָחִיךָ הִוא׃ 17. עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ
לֹא תְגַלֵּה אֶת־בַּת־בְּנָהּ וְאֶת־בַּת־בִּתָּהּ לֹא
תִקַּח לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שַׁאֲרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא׃
18. וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר
לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ׃ 19. וְאֶל־
אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת
עֶרְוָתָהּ׃ 20. וְאֶל־אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן
שְׁכָבְתְּךָ לְזָרַע לְטָמְאָה־בָהּ׃ 21. וּמִזַּרְעֲךָ
לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ וְלֹא תְחַלֵּל אֶת־
שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָֹה׃ שְׁבִיעִי (רביעי כשהן
מחוברין) 22. וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי
אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא׃ 23. וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־
תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְטָמְאָה־בָהּ וְאִשָּׁה לֹא־
תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָהּ תֶּבֶל הוּא׃

24. אַל־תִּטַּמְּאוּ	24. איהר זאל אייך ניט פעראונרייניגען
בְּכָל־אֵלֶּה	דורך דיזע אלע (זאכען)[2],
כִּי בְכָל־אֵלֶּה	דען דורך דיזע אלע (זאכען)
נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם	האבען זיך פעראונרייניגט די פעלקער,
אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלֵּחַ	וועלכע איך [3]שיק ארויס
מִפְּנֵיכֶם׃	פאר אייך.
25. וַתִּטְמָא הָאָרֶץ	25. און דאס לאַנד איז פעראונרייניגט געוואָרען,
וָאֶפְקֹד עֲוֺנָהּ עָלֶיהָ	און איך האב איהר [4]דער־מאָהנט איהרע זינד,
וַתָּקִא הָאָרֶץ	און די ערד האט אויסגעשפּיט
אֶת־יֹשְׁבֶיהָ׃	איהרע בעוואָהנער.
26. וּשְׁמַרְתֶּם אַתֶּם	26. דאַרום זאלט איהר היטען

1) אדער: דער מענש, וועלכער וועט זיי טהאָן, וועט לעבען דורך זיי. 2) וועלכע זיינען אויבען דערמאָהנט.
3) טרייב. 4) בעשטראָפט פיר איהרע זינד.

אֶת־חֻקֹּתַי	מיינע געזעטצע
וְאֶת־מִשְׁפָּטַי	און מיינע רעכטע,
וְלֹא תַעֲשׂוּ	און איהר זאלט ניט טהאָן
מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה	פון דיזע אלע אונווירדיג־קייטען,
הָאֶזְרָח וְהַגֵּר	דער איינגעבאָרענער און דער פרעמדער,
הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃	וועלכער האלט זיך אויף צווישען אייך.
27. כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל	27. דען דיזע אלע אונווירדיגקייטען
עָשׂוּ אַנְשֵׁי־הָאָרֶץ	האבען געטאָן די לייטע פון דעם לאַנד,
אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם	וועלכע (זיינען געוועזען) פאר אייך,
וַתִּטְמָא הָאָרֶץ׃	און דאס לאַנד איז פעראונ־רייניגט געווארען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
28. וְלֹא־תָקִיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם	28. אום דאס לאַנד זאל אייך ניט אויסשפייען
בְּטַמַּאֲכֶם אֹתָהּ	ווען איהר וועט עס פעראונרייניגען,
כַּאֲשֶׁר קָאָה	ווי עס האט אויסגעשפייט
אֶת־הַגּוֹי	די נאַציאָן,
אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם׃	וועלכע (איז געוועזען) פאר אייך.
29. כִּי כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה	29. דען יעדער, וואס וועט טהאָן
מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה	פון דיזע אלע אונווירדיג־קייטען,
וְנִכְרְתוּ	וועלען אויסגעראָטעט ווערען
הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת	די פערזאָנען, וועלכע טהוען (עס),
מִקֶּרֶב עַמָּם׃	פון צווישען זייער פאָלק.
30. וּשְׁמַרְתֶּם	30. און איהר זאלט היטען
אֶת־מִשְׁמַרְתִּי	מיין [1]פעראָרדנונג
לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת	ניט צו טהאָן
מֵחֻקּוֹת הַתּוֹעֵבֹת	פון די געזעטצע פון די אונווירדיגקייטען,
אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם	וועלכע זיינען געטאָן געווארען פאר אייך,
וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָּהֶם	און איהר זאלט אייך ניט פעראונרייניגען דורך זיי,
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.

קְדֹשִׁים — KEDOSHIM

CAP. XIX. — יט

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־כָּל־עֲדַת	צו די גאַנצע געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
קְדֹשִׁים תִּהְיוּ	הייליג זאלט איהר זיין,
כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי	דען הייליג בין איך,
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	דער עוויגער אייער גאט.
3. אִישׁ	3. יעדער
אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ	זאל פירכטען זיין מוטער און זיין פאטער,
וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי	און מיינע רוהע טעג
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען,
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
4. אַל־תִּפְנוּ	4. איהר זאלט אייך ניט ווענדען
אֶל־הָאֱלִילִם	צו די געטצען,
וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה	און געגאָסענע געטער
לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם	זאלט איהר אייך ניט מאַכען;
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
5. וְכִי תִזְבְּחוּ	5. און ווען איהר וועט שלאַכטען
זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה	א פרידענס־שלאַכטונג צום עוויגען,
לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ׃	זאלט איהר עס שלאַכטען צום וואָלגעפאַלען פיר אייך[2].
6. בְּיוֹם זִבְחֲכֶם	6. אין דעם טאג פון אייער שלאַכטונג
יֵאָכֵל	זאל עס געגעסען ווערען
וּמִמָּחֳרָת	און אויף מאָרגען,
וְהַנּוֹתָר	און וואס בלייבט־איבריג
עַד־יוֹם הַשְּׁלִישִׁי	ביז דעם דריטען טאג,
בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף׃	זאל פערברענט ווערען אים פייער.
7. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל	7. אבער אויב עס וועט געגעסען ווערען
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
פִּגּוּל הוּא	איז עס אונווירדיג,
לֹא יֵרָצֶה׃	עס וועט ניט וואהלגעפעליג אנגענומען ווערען.
8. וְאֹכְלָיו	8. און ווער עס עסט עס
עֲוֹנוֹ יִשָּׂא	דער וועט טראָגען זיין זינד,
כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה	דען די הייליגקייט פון דעם עוויגען
חִלֵּל	האט ער פעראונהייליגט,
וְנִכְרְתָה	און עס וועט אויסגעראָטעט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאָן
מֵעַמֶּיהָ׃	פון איהר פאָלק.

1) פאָרשריפט, געבאָט. 2) ד. ה. איהר זאלט טהאָן אזוי, אז גאט זאל עס מיט ווילען אָננעהמען פיר אייער פערזעהנונג; זעה רש"י.

9. וּבְקֻצְרְכֶם	9. און ווען איהר וועט שניידען
אֶת־קְצִיר אַרְצְכֶם	דעם שניט פון אייער לאנד,
לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ לִקְצֹר	זאלסט'ו ניט אין גאנצען אפשניידען דאס ענדע פון דיין פעלד
וְלֶקֶט קְצִירְךָ	און די [1]נאכלעזע פון דיין שניט
לֹא תְלַקֵּט׃	זאלסט'ו ניט צוזאמענ־קלייבען.
10. וְכַרְמְךָ	10. און דיין וויין־גארטען
לֹא תְעוֹלֵל	זאלסט'ו ניט אין גאנצען אפקלייבען,
וּפֶרֶט	און די איינצעלנע (טרויבען)
כַּרְמְךָ	פון דיין וויין־גארטען
לֹא תְלַקֵּט	זאלסט'ו ניט צוזאמענ־קלייבען;
לֶעָנִי וְלַגֵּר	פיר דעם ארמען און פיר דעם פרעמדען
תַּעֲזֹב אֹתָם	זאלסט'ו זיי לאזען,
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
11. לֹא תִּגְנֹבוּ	11. איהר זאלט ניט שטילען,
וְלֹא־תְכַחֲשׁוּ	און איהר זאלט ניט לייקענען
וְלֹא־תְשַׁקְּרוּ	און איהר זאלט ניט ליגען זאגען
אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ׃	איינער געגען דעם אנדערן.
12. וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ	12. און איהר זאלט ניט שווערען
בִשְׁמִי	ביי מיין נאמען
לַשָּׁקֶר	צו א ליגען,
וְחִלַּלְתָּ	דען דו וועסט ענטהייליגען
אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ	דעם נאמען פון דיין גאט,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
13. לֹא־תַעֲשֹׁק	13. דו זאלסט ניט בעדריקען
אֶת־רֵעֲךָ	דיין פריינד,
וְלֹא תִגְזֹל	און דו זאלסט ניט רויבען;
לֹא־תָלִין	דו זאלסט ניט איבער נאכט פערהאלטען
פְּעֻלַּת שָׂכִיר	דעם ארבייטס־(לוין) פון א [2]געדונגענעם
אִתְּךָ	ביי דיר
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (דעם) מארגען.
14. לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ	14. דו זאלסט ניט פלוכען א טויבען,
וְלִפְנֵי עִוֵּר	און פאר א בלינדען
לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל	זאלסט'ו קיין [3]שטרויכלונג לייגען,
וְיָרֵאתָ מֵּאֱלֹהֶיךָ	און דו זאלסט זיך פירכטען פאר דיין גאט,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.

שֵׁנִי	שֵׁנִי
חמישי (כשהן מחוברין)	
15. לֹא־תַעֲשׂוּ עָוֶל	15. איהר זאלט קיין אונ־רעכט טהאן
בַּמִּשְׁפָּט	אים געריכט,
לֹא־תִשָּׂא	דו זאלסט ניט אכטען[4]
פְנֵי־דָל	די פערזאן פון איין ארמען,
וְלֹא תֶהְדַּר	און דו זאלסט ניט [5]בעשיינען
פְּנֵי גָדוֹל	די פערזאן פון א גרויסען (מאן),
בְּצֶדֶק	מיט גערעכטיקייט
תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ׃	זאלסט'ו ריכטען דיין [6]נעכסטען.
16. לֹא־תֵלֵךְ רָכִיל	16. דו זאלסט ניט גיין (אלס) פערליימדער
בְּעַמֶּיךָ	אונטער דיין פאלק,
לֹא תַעֲמֹד	דו זאלסט ניט בלייבען שטעהן
עַל־דַּם רֵעֶךָ	ביי דעם [7]בלוט פון דיין פריינד,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
17. לֹא־תִשְׂנָא	17. דו זאלסט ניט האסען
אֶת־אָחִיךָ	דיין ברודער
בִּלְבָבֶךָ	אין דיין הארצען;
הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ	דו זאלסט [8]שטראפען
אֶת־עֲמִיתֶךָ	דיין [6]נעכסטען,
וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא׃	אום דו זאלסט ניט טראגען וועגען איהם א זינד.
18. לֹא־תִקֹּם	18. דו זאלסט ניט ראכע נעהמען
וְלֹא־תִטֹּר	און דו זאלסט ניט [9]היטען (צארן)
אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ	געגען די קינדער פון דיין פאלק,
וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ	און דו זאלסט ליבען דיין [10]פריינד ווי דיך זעלבסט;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
19. אֶת־חֻקֹּתַי	19. מיינע געזעטצע
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען,
בְּהֶמְתְּךָ	דיינע פיה
לֹא־תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם	זאלסט'ו ניט צוזאמען־פאא־רען פון צווייערליי ארטען,
שָׂדְךָ	דיין פעלד
לֹא־תִזְרַע כִּלְאָיִם	זאלסט'ו ניט זעען פון צווייערליי ארטען,
וּבֶגֶד כִּלְאַיִם	און א קלייד פון צווייערליי ארטען,
שַׁעַטְנֵז	וואל און פלאקס געמישט,
לֹא יַעֲלֶה	זאל ניט ארויף־קומען
עָלֶיךָ׃	אויף דיר.

1) די צווייטע זאמלונג נאך דעם שניט. 2) טאגע־לוינער. 3) אנשטאס. 4) ד. ה. זיין פארטהייאיש פיר דעם ארמען. 5) בעעהרען, איינזעהענעס האבען. 6) פריינד, נעבען־מענשען. 7) ד. ה. לעבענס־געפאהר. 8) צור־רעכט ווייזען, אויסריידען. 9) נאכטראגען. 10) נעכסטען, נעבען־מענשען.

20. וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה שִׁכְבַת־זֶרַע
וְהִוא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵּה לֹא
נִפְדָּתָה אוֹ חֻפְשָׁה לֹא נִתַּן־לָהּ בִּקֹּרֶת
תִּהְיֶה לֹא יוּמְתוּ כִּי־לֹא חֻפָּשָׁה׃ 21 וְהֵבִיא
אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
אֵיל אָשָׁם׃ 33. וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל
הָאָשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא
וְנִסְלַח לוֹ מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא׃

שְׁלִישִׁי — שְׁלִישִׁי

23 וְכִי־תָבֹאוּ	23. און ווען איהר וועט קומען
אֶל הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
וּנְטַעְתֶּם	און איהר וועט פלאנצען
כָּל־עֵץ מַאֲכָל	אירגענד וועלכען [1]שפייז־בוים,
וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ	דאן זאלט איהר אלס אונבעשניטען בעטראכטען[2]
אֶת־פִּרְיוֹ	זיין פרוכט.
שָׁלֹשׁ שָׁנִים	דריי יאהר
יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים	זאל עס זיין ביי אייך אלס אונבעשניטען,
לֹא יֵאָכֵל׃	עס זאל ניט געגעסען ווערען
24. וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִת	24. און אויף דעם פירטען יאהר
יִהְיֶה כָּל־פִּרְיוֹ	זאל אלע זיינע פרוכט זיין
קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַיהוָה׃	הייליג (אלס) [3]דאנק-זאגונג צום עוויגען.
25 וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁת	25. און אויף דעם פינפטען יאהר
תֹּאכְלוּ אֶת־פִּרְיוֹ	זאלט איהר עסען זיין פרוכט
לְהוֹסִיף לָכֶם	אום אייך צו פערמעהרען
תְּבוּאָתוֹ	זיין ערטראג,[4]
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
26 לֹא תֹאכְלוּ	26. איהר זאלט ניט עסען
עַל־הַדָּם	(עטוואס) מיט דעם בלוט;[5]
לֹא תְנַחֲשׁוּ	איהר זאלט ניט געברויכען [6]שלאנגען־בעשווערונג
וְלֹא תְעוֹנֵנוּ׃	און איהר זאלט ניט געברויכען [7]וואלקען־דייטונג.
27. לֹא תַקִּפוּ	27. איהר זאלט ניט רונד אבשערען
פְּאַת רֹאשְׁכֶם	די זייטען-עקען פון אייער קאפ,
וְלֹא תַשְׁחִית	און דו זאלסט ניט פערדארבען
אֵת פְּאַת זְקָנֶךָ׃	די זייטען־עקען פון דיין בארד.
28. וְשֶׂרֶט לָנֶפֶשׁ	28. און איין איינשניט וועגען א(טויטע) פערזאן
לֹא תִתְּנוּ בִּבְשַׂרְכֶם	זאלט איהר ניט מאכען אין אייער לייב,
וּכְתֹבֶת קַעֲקַע	און איינגעקריצטע שריפט
לֹא תִתְּנוּ בָּכֶם	זאלט איהר ניט מאכען אין אייך;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
29. אַל־תְּחַלֵּל	29. דו זאלסט ניט ענטעהרען
אֶת־בִּתְּךָ	דיין טאכטער
לְהַזְנוֹתָהּ	איהר אויסגעלאסען צו מאכען,
וְלֹא־תִזְנֶה הָאָרֶץ	אום דאס לאנד זאל ניט אויסגעלאסען זיין
וּמָלְאָה הָאָרֶץ זִמָּה׃	און דאס לאנד וועט פול ווערען (מיט) שאנדטהאט.
30. אֶת־שַׁבְּתֹתַי	30. מיינע רוהע־טעג
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען,
וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ	און מיין הייליגטהום זאלט איהר עהר־פירכטען,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
31. אַל־תִּפְנוּ	31. איהר זאלט אייך ניט ווענדען
אֶל־הָאֹבֹת	צו די טויטען־בעשווערער
וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים	און צו די צייכען־דייטער;
אַל־תְּבַקְשׁוּ	איהר זאלט ניט זוכען
לְטָמְאָה בָהֶם	זיך צו פעראונרייניגען דורך זיי;
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
32. מִפְּנֵי שֵׂיבָה	32. פאר א גרויען (מאן)
תָּקוּם	זאלסט'ו אויפשטיין
וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן	און דו זאלסט [8]בעשיינען דאס אנזעהן פון איין אלטען,
וְיָרֵאתָ מֵּאֱלֹהֶיךָ	און דו זאלסט זיך פירכטען פאר דיין גאט;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.

רְבִיעִי — רְבִיעִי

ששי (כשהן מחוברין)

33. וְכִי־יָגוּר אִתְּךָ	33. און ווען עס וועט זיך אויפהאלטען ביי דיר
גֵּר	א פרעמדער,
בְּאַרְצְכֶם	אין אייער לאנד,
לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ׃	זאלט איהר איהם ניט [9]קריינקען.
34. כְּאֶזְרָח מִכֶּם	34. ווי דער איינגעבארענער פון אייך,
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך
הַגֵּר ׀ הַגָּר אִתְּכֶם	דער פרעמדער, וועלכער האלט זיך אויף ביי אייך,
וְאָהַבְתָּ לוֹ כָּמוֹךָ	און דו זאלסט איהם ליבען ווי דיך זעלבסט,
כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם	דען פרעמדע זייט איהר געווען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם	אין דאס לאנד מצרים;
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.

1) פרוכט. 2) ד. ה. לאזען ווילד וואקסען און ניט עסען דאפון. 3) לויב־פרייזונג, פריידען-פעסט. 4) ד. ה. די פרוכט וואס דער בוים טראגט. 5) זעה רש״י. 6) צויבעריי, צייכענדייטעריי. 7) זעה רש״י. 8) אכטען, בעעהרען. 9) דריקען,

35. לא־תעשו עול	35. איהר זאלט קיין אונרעכט טהאן
במשפט	אים געריכט,
במדה	אים [1]מאס
במשקל	אים געוויכט
ובמשורה :	און אים נאסען־מאס[2].
36. מאזני צדק	36. ריכטיגע וואג־שאלען,
אבני־צדק	ריכטיגע (געוויכט)-שטיינער
איפת צדק	א ריכטיגע [3]איפה
והין צדק	און א ריכטיגען [4]הין
יהיה לכם	זאל זיין בייא אייך,
אני יהוה אלהיכם	איך בין דער עוויגער, אייער גאט,
אשר הוצאתי אתכם	וואס איך האב אייך ארויס־געפיהרט
מארץ מצרים :	פון דעם לאנד מצרים.
37. ושמרתם	37. און איהר זאלט היטען
את־כל־חקתי	אלע מיינע געזעטצע
ואת־כל־משפטי	און אלע מיינע רעכטע,
ועשיתם אתם	און איהר זאלט זיי טהאן;
אני יהוה :	איך בין דער עוויגער.

Cap. XX.

כ

חמישי	חמישי
1. וידבר יי אל־משה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לאמר :	זאגענדיג:
2. ואל־בני ישראל	2. און צו די קינדער ישראל
תאמר	זאלסט'ו זאגען:
איש איש	יעדער מאן
מבני ישראל	פון די קינדער ישראל
ומן־הגר	אדער פון דעם פרעמדען,
הגר בישראל	וועלכער האלט זיך אויף אונטער די ישראל,
אשר יתן מזרעו	וועלכער וועט געבען פון זיין [5]זאמען
למלך	צום (געטץ) מולך,
מות יומת	זאל געטויטעט ווערען,
עם הארץ	דאס פאלק פון דעם לאנד
ירגמהו באבן :	זאלען איהם פערווארפען מיט שטיינ(ער).
3. ואני אתן את־פני	3. און איך וועל [6]געבען מיין צארן
באיש ההוא	געגען יענעם מאן,[7]
והכרתי אתו	און איך וועל איהם אויסראטען
מקרב עמו	פון צווישען זיין פאלק,
כי מזרעו	דען פון זיין [5]זאמען
נתן למלך	האט ער געבען צום (געטץ) מולך,
למען טמא	אום צו פעראונרייניגען
את־מקדשי	מיין היילגטהום
ולחלל	און צו פעראונהייליגען
את־שם קדשי :	מיין הייליגען נאמען.
4. ואם העלם יעלימו עם הארץ	4. אבער אויב דאס פאלק פון דעם לאנד וועלען [8]אבווענדען
את־עיניהם	זייערע אויגען
מן־האיש ההוא	פון יענעם מאן,
בתתו מזרעו למלך	ווען ער וועט געבען פון זיין [5]זאמען צום (געטץ) מולך[9]
לבלתי המית אתו :	איהם ניט צו טויטען.
5. ושמתי אני את־פני	5. דאן וועל איך [6]געבען מיין געזיכט
באיש ההוא	געגען יענעם מאן
ובמשפחתו	און געגען זיין פאמיליע,
והכרתי אתו	און איך וועל אויסראטען איהם
ואת כל־הזנים	און אלע וואס קעהרען אב
אחריו	נאך איהם
לזנות אחרי המלך	אום אבצוקעהרען נאך דעם (געטץ) מולך,
מקרב עמם :	פון צווישען זייער פאלק.
6. והנפש	6. און די פערזאן,
אשר תפנה	וועלכע וועט זיך ווענדען
אל־האבת	צו די טויטען־בעשווערער
ואל־הידענים	און צו די צייכען־דייטער
לזנת אחריהם	אבצוקעהרען נאך זיי,
ונתתי את־פני	וועל איך [6]געבען מיין געזיכט
בנפש ההוא	געגען יענע פערזאן,
והכרתי אתו	און איך וועל איהם אויסראטען
מקרב עמו :	פון צווישען זיין פאלק.
7. והתקדשתם	7. און איהר זאלט אייך הייליגען,
והייתם קדשים	און איהר זאלט זיין הייליג,
כי אני יהוה אלהיכם	דען איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
8. ושמרתם	8. און איהר זאלט היטען
את־חקתי	מיינע געזעטצע,
ועשיתם אתם	און איהר זאלט זיי טהאן,

1) פיר לאנגע אדער טרוקענע זאכען. 2) פיר פליסיגע זאכען. 3) א געוויסע מאס פיר טרוקענע זאכען. 4) א געוויסע מאס פיר פליסיגע זאכען. 5) קינדער. 6) ריכטען מיין געזיכט. 7) ד. ה. אויב דאס פאלק האט איהם ניט פער־שוויגט. 8) פערבארגען, אבקעהרען, פערהילען. 9) ד. ה. זיי וועלען זיך מאכען ניט זעהענדיג, וואס ער טהוט,

אני יהוה מקדשכם :	איך בין דער עוויגער, וועלכער הייליגט אייך.
9. כי־איש איש	9. [דען] יעדער מאן,
אשר יקלל	וועלכער וועט פלוכען
את־אביו ואת־אמו	זיין פאטער און זיין מוטער,
מות יומת	זאל געטויטעט ווערען;
אביו ואמו קלל	זיין פאטער און זיין מוטער האט ער געפלוכט,
דמיו בו :	זיין בלוט־שולד איז אויף איהם.

10. ואיש אשר ינאף את־אשת איש אשר
ינאף את־אשת רעהו מות־יומת הנאף
והנאפת : 11. ואיש אשר ישכב את־אשת
אביו ערות אביו גלה מות־יומתו שניהם
דמיהם בם : 12. ואיש אשר ישכב את־
כלתו מות יומתו שניהם תבל עשו
דמיהם בם : 13. ואיש אשר ישכב את־
זכר משכבי אשה תועבה עשו שניהם
מות יומתו דמיהם בם : 14. ואיש אשר
יקח את־אשה ואת־אמה זמה הוא
באש ישרפו אתו ואתהן ולא־תהיה
זמה בתוככם : 15. ואיש אשר יתן שכבתו
בבהמה מות יומת ואת־הבהמה תהרגו :
16. ואשה אשר תקרב אל־כל־בהמה
לרבעה אתה והרגת את־האשה ואת־
הבהמה מות יומתו דמיהם בם : 17. ואיש
אשר־יקח את־אחתו בת־אביו או־בת־
אמו וראה את־ערותה והיא־תראה את־
ערותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם
ערות אחתו גלה עונו ישא : 18. ואיש
אשר־ישכב את־אשה דוה וגלה את־
ערותה את־מקרה הערה והוא גלתה
את־מקור דמיה ונכרתו שניהם מקרב
עמם : 19. וערות אחות אמך ואחות
אביך לא תגלה כי את־שארו הערה
עונם ישאו : 20. ואיש אשר ישכב את־
דדתו ערות דדו גלה חטאם ישאו
ערירים ימתו : 21. ואיש אשר יקח את־
אשת אחיו נדה הוא ערות אחיו גלה

ערירים יהיו :	
22. ושמרתם	22. און איהר זאלט היטען
את־כל־חקתי	אלע מיינע געזעטצע
ואת־כל־משפטי	און אלע מיינע רעכטע,
ועשיתם אתם	און איהר זאלט זיי טהאָן,
ולא־תקיא אתכם	אז עס זאל אייך ניט אויס־שפייען
הארץ	דאס לאנד,
אשר אני מביא אתכם שמה	וואס איך ברינג אייך דאָרט,
לשבת בה :	צו וואָהנען דארין.
שביעי	שלישי
23. ולא תלכו	23. און איהר זאלט ניט גיין
בחקת הגוי	אין די געזעטצע פון דער נאציאָן,
אשר־אני משלח	וועלכע איך שיק אוועג
מפניכם	פאר אייך;
כי את־כל־אלה	דען זיי אלע דאָזיגע
עשו	האבען זיי געטאָן,
ואקץ בם :	דארום האב איך זיי [2]פעראבשייעט.
24. ואמר לכם	24. און איך האב געזאגט צו אייך:
אתם תירשו	איהר זאלט [3]ערבען
את־אדמתם	זייער לאנד,
ואני אתננה לכם	און איך וועל עס געבען צו אייך
לרשת אתה	עס צו [3]ערבען,
ארץ	א לאנד,
זבת חלב ודבש	וואס פליסט (מיט) מילך און האָניג,
אני יהוה אלהיכם	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט,
אשר־הבדלתי אתכם	וואס איך האב אייך אבגע־זאנדערט
מן־העמים :	פון די פעלקער.
מפטיר	מפטיר
25. והבדלתם	25. דארום זאלט איהר אונטער־שיידען
בין־הבהמה הטהרה	צווישען די ריינע פיה
לטמאה	און די אונריינע,
ובין־העוף הטמא	און צווישען דעם אונריינעם געפליגעל
לטהר	און דעם ריינעם,
ולא־תשקצו	און איהר זאלט ניט אפשייליך מאכען
את־נפשתיכם	אייערע זעלען

1) טרייב ארויס. 2) פער׳מיאוס׳ט, פעראכטעט. 3) בעזיצען.

בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף	דורך די פיה און דורך דאס געפליגעל
וּבְכֹל	אָדער דורך אַלעס,
אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה	וואס קריכט (אויף) דער ערד
אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם	וועלכע איך האָב אָבגעזאָנדערט פיר אייך
לְטַמֵּא׃	אַלס אונריין.
26 וִהְיִיתֶם לִי קְדֹשִׁים	26. און איהר זאָלט זיין צו מיר הייליג,
כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה	דען הייליג בין איך, דער עוויגער,
וָאַבְדִּל אֶתְכֶם	און איך האָב אייך אָבגעזאָנדערט
מִן־הָעַמִּים	פון די פעלקער
לִהְיוֹת לִי׃	צו געהערען צו מיר.
27. וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	27. און אַ מאַן אדער אַ פרוי
כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אוֹב	ווען עס וועט זיין אונטער זיי אַ טויטען־בעשווערער
אוֹ יִדְּעֹנִי	אדער אַ צייכען־דייטער,
מוֹת יוּמָתוּ	זאָלען זיי געטויטעט ווערען,
בָּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם	מיט שטיינער זאָל מען זיי פערוואַרפען,
דְּמֵיהֶם בָּם׃	זייער בלוט־שולד איז איבער זיי.

אֱמֹר

EMORE

כא

Cap. XXI.

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האָט געזאָגט צו משה:
אֱמֹר אֶל־הַכֹּהֲנִים	זאָג צו די פריסטער,
בְּנֵי אַהֲרֹן	אהרן׳ס זיהן,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאָלסט זאָגען צו זיי:
לְנֶפֶשׁ	צו אַ (טויטע)־פערזאָן
לֹא־יִטַּמָּא	זאָל קיינער זיך פעראונרייניגען
בְּעַמָּיו׃	אין זיין פאָלק.
2. כִּי אִם־לִשְׁאֵרוֹ	2. זאָנדערן צו זיין [1]בלוט־פערוואַנדטען,
הַקָּרֹב אֵלָיו	וועלכער איז נאָהענט צו איהם,
לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו	צו זיין פאָטער און צו זיין מוטער
וְלִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ	און צו זיין זוהן און צו זיין טאָכטער
וּלְאָחִיו׃	און צו זיין ברודער.
3. וְלַאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה	3. און צו זיין שוועסטער, די יונג־פרוי,
הַקְּרוֹבָה אֵלָיו	וועלכע איז (נאָך) נאָהענט צו איהם
אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ	וועלכע האָט נאָך ניט געהערט צו אַ מאַן,
לָהּ יִטַּמָּא׃	צו איהר זאָל ער זיך פעראונרייניגען.
4. לֹא יִטַּמָּא	4. ער זאָל זיך ניט פעראונרייניגען
בַּעַל בְּעַמָּיו	אַלס [2]עהע־מאַן אין זיין פאָלק
לְהֵחַלּוֹ׃	זיך צו פעראונהייליגען.[3]
5. לֹא־יִקְרְחָה קָרְחָה	5. זיי זאָלען ניט מאַכען אַ פּליך
בְּרֹאשָׁם	אויף זייער קאָפּ,
וּפְאַת זְקָנָם	און די זייטען־עקען פון זייער באָרד
לֹא יְגַלֵּחוּ	זאָלען זיי ניט אָבגאָלען,
וּבִבְשָׂרָם	און אין זייער לייב
לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת׃	זאָלען זיי קיין אַיינשניט איינשניידען.
6. קְדֹשִׁים יִהְיוּ	6. הייליג זאָלען זיי זיין
לֵאלֹהֵיהֶם	צו זייער גאָט,
וְלֹא יְחַלְּלוּ	און זיי זאָלען ניט פעראונהייליגען
שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם	דעם נאָמען פון זייער גאָט,
כִּי אֶת־אִשֵּׁי יְהוָה	דען די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען,
לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם	די שפּייזע פון זייער גאָט,
הֵם מַקְרִיבִם	אָפּפערן זיי,
וְהָיוּ קֹדֶשׁ׃	דאַרום זאָלען זיי זיין הייליג.
7. אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה	7. איין אויסגעלאַסענע פרוי אדער אַ [4]געשענדעטע
לֹא יִקָּחוּ	זאָלען זיי ניט נעהמען,
וְאִשָּׁה	און אַ פרוי,
גְּרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ	(וועלכע איז) [5]געשידען פון איהר מאַן,
לֹא יִקָּחוּ	זאָלען זיי ניט נעהמען,
כִּי־קָדֹשׁ הוּא	דען ער איז הייליג
לֵאלֹהָיו׃	צו זיין גאָט.
8. וְקִדַּשְׁתּוֹ	8. און דו זאָלסט איהם הייליג האַלטען,
כִּי אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ	דען די שפּייזע פון דיין גאָט
הוּא מַקְרִיב	אָפּפערט ער,
קָדֹשׁ יִהְיֶה־לָּךְ	ער זאָל זיין הייליג ביי דיר,
כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה	דען הייליג בין איך, דער עוויגער,
מְקַדִּשְׁכֶם׃	וועלכער הייליגט אייך.
9. וּבַת אִישׁ כֹּהֵן	9. און די טאָכטער פון אַ פריסטער,
כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת	ווען זי וועט זיך פערשוועכען אויסגעלאַסען צו ווערען,
אֶת־אָבִיהָ	איהר פאָטער
הִיא מְחַלֶּלֶת	פעראונהייליגט זי,
בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃	אים פייער זאָל זי פערברענט ווערען.
10. וְהַכֹּהֵן	10. און דער פריסטער,
הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו	וועלכער איז גרעסער אַלס זיינע ברידער,[6]

1) זעה רש״י. 2) פערהייראַטהעטער מאַן, זעה רש״י. 3) היר ווערט גערעט פון איין אונגעזעצליכע הייראַטה, זעה רש״י. 4) ענטעהרטע, געשוועכטע. 5) פערטריבען, געגט. 6) ד. ה. דער כהן גדול.

אשר-יוצק	וואס עס איז געגאסען געווארען
על-ראשו	אויף זיין קאפ
שמן המשחה	דאס זאלב-אייל
ומלא את-ידו	און מען האט געפילט זיינע הענד
ללבש את-הבגדים	אנצוציהען די קליידער,
את-ראשו לא יפרע	זאל זיין קאפ ניט לאזען ווילד וואקסען[1]
ובגדיו לא יפרם:	און זיינע קליידער זאל ער ניט צורייסען.
11. ועל כל-נפשת מת	11. און צו אירגענד וועלכע (טויטע) פערזאן
לא יבא	זאל ער ניט קומען,
לאביו ולאמו	צו זיין פאטער אדער צו זיין מוטער
לא יטמא:	זאל ער זיך ניט פעראונרייניגען.
12. ומן-המקדש	12. און פון דעם הייליגטהום
לא יצא	זאל ער ניט ארויס-גיין,
ולא יחלל	[2]און ער זאל ניט פעראונהייליגען
את מקדש אלהיו	דאס הייליגטהום פון זיין גאט,
כי נזר	דען די [10]ווייהע
שמן משחת אלהיו	פון די זאלב-אייל פון זיין גאט
עליו	איז אויף איהם;
אני יהוה:	איך בין דער עוויגער.
13. והוא	13. און ער,
אשה בבתוליה	א פרוי אין איהר יונגפרוי-שטאנד
יקח:	זאל ער נעהמען.
14. אלמנה וגרושה	14. א וויטווע אדער א געשיידענע,
וחללה זנה	אדער א געשענדעטע אדער איין אויסגעלאסענע,
את-אלה לא יקח	דיזע זאל ער ניט נעהמען,
כי אם-בתולה	זאנדערן א יונג-פרוי
מעמיו	פון זיין פאלק
יקח אשה:	זאל ער נעהמען א פרוי.
15. ולא-יחלל זרעו	15. אום ער זאל ניט פעראונהייליגען זיין זאמען
בעמיו	אין זיין פאלק,
כי אני יי מקדשו:	דען איך בין דער עוויגער, וועלכער הייליגט איהם.
שני	שני
16. וידבר יי אל-משה	16. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לאמר:	זאגענדיג:
17. דבר אל-אהרן	17. רייד צו אהרן,
לאמר	זאגענדיג:

איש מזרעך	א מאן פון דיין זאמען
לדרתם	אין זייערע געשלעכטער
אשר יהיה בו מום	וואס עס וועט זיין אין איהם א פעהלער,
לא יקרב	זאל זיך ניט דערנעהנטערן
להקריב	צו אפפערן
לחם אלהיו:	די שפייזע פון זיין גאט.[3]
18. כי כל-איש	18. דען יעדער מאן,
אשר-בו מום	וואס אין איהם איז א פעהלער,
לא יקרב	זאל זיך ניט דערנעהנטערן:
איש עור או פסח	א מאן א בלינדער אדער א הינקעדיגער,
או חרם	אדער מיט איין [4]איינגעדריקטען נאז,
או שרוע:	אדער א לאנג-גלידיגער.
19. או איש	19. אדער א מאן,
אשר-יהיה בו	וואס עס וועט זיין אין איהם
שבר רגל	א בראך אין פוס
או שבר יד:	אדער א בראך אין האנד.
20. או-גבן או-דק	20. אדער א [5]הויקערדיגער, אדער א [6]קארליק,
או תבלל בעינו	אדער א [7]פלעק אין זיין אויג,
או גרב	אדער א טרוקענער קרעטץ,
או ילפת	אדער א פייכטער קרעטץ,
או מרוח אשך:	אדער צודריקטע האדען.[9]
21. כל-איש	21. יעדער מאן,
אשר-בו מום	וואס אין איהם איז א פעהלער,
מזרע אהרן הכהן	פון דעם זאמען פון אהרן, דעם פריסטער,
לא יגש	זאל זיך ניט דערנעהנטערן
להקריב	צו אפפערן
את-אשי יהוה	די פייער-אפפערס פון דעם עוויגען;
מום בו	א פעהלער איז אין איהם,
את לחם אלהיו	די [3]שפייזע פון זיין גאט
לא יגש להקריב:	זאל ער זיך ניט דער-נעהנטערן צו אפפערן.
22. לחם אלהיו	22. די [3]שפייזע פון זיין גאט
מקדשי הקדשים	פון די אלער-הייליגסטע
ומן-הקדשים	און פון די הייליגע
יאכל:	מעג ער עסען.
23. אך אל-הפרכת	23. אבער צום פארהאנג
לא יבא	זאל ער ניט קומען,

1) ביי א טרויער-פאל. 2) אום. 3) ד. ה. קרבנות. 4) פלאציגען. 5) בוקליגער; 6) צווערג; לאנגע ברעמען. 7) דינע הויט איבערן אויג. 8) צומישונג. 9) זעה רש"י אויפ'ן גאנצען פסוק. 10) קרוינע.

וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ	און צום אלטאר
לֹא יִגַּשׁ	זאל ער זיך ניט דער־נעהנטערן,
כִּי־מוּם בּוֹ	דען א פעהלער איז אין איהם
וְלֹא יְחַלֵּל	און ער זאל ניט פעראונ־הייליגען
אֶת־מִקְדָּשַׁי	מיינע הייליגטהימער,
כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשָׁם:	דען איך בין דער עוויגער, וועלכער היילגט זיי.
24. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	24. און משה האט (עס) גערעט
אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן,
וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	און צו אלע קינדער ישראל.

Cap. XXII. — כב

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן,
וְיִנָּזְרוּ	דאס זיי זאלען זיך אבשיידען[1]
מִקָּדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די הייליגטהימער פון די קינדער ישראל[2],—
וְלֹא יְחַלְּלוּ	אום זיי זאלען ניט פעראונהייליגען
אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי	מיין הייליגען נאמען,—
אֲשֶׁר הֵם מַקְדִּשִׁים לִי	וואס זיי הייליגען צו מיר;[3]
אֲנִי יְהוָֹה:	איך בין דער עוויגער.
3. אֱמֹר אֲלֵהֶם	3. זאג צו זיי:
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער,
כָּל־אִישׁ	יעדער מאן,
אֲשֶׁר־יִקְרַב	וועלכער וועט זיך דערנעהנטערן
מִכָּל־זַרְעֲכֶם	פון אלע אייערע זאמען
אֶל־הַקֳּדָשִׁים	צו די הייליגטהימער,
אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָֹה	וואס די קינדער ישראל וועלען הייליגען צום עוויגען,
וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו	און זיין אונריינהייט איז אויף איהם,
וְנִכְרְתָה	זאל אויסגעראָטעט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאן
מִלְּפָנָי	פון פאר מיר,
אֲנִי יְהוָֹה:	איך בין דער עוויגער.
4. אִישׁ אִישׁ	4. יעדער מאן
מִזֶּרַע אַהֲרֹן	פון אהרן'ס זאמען,
וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב	וועלכער איז איין אויסזעציגער אדער א פליסיגער,
בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֹאכַל	זאל ניט עסען פון די הייליגטהימער
עַד אֲשֶׁר יִטְהָר	ביז ער וועט ריין זיין;
וְהַנֹּגֵעַ	און דער וואס ריהרט אָן
בְּכָל־טְמֵא־נֶפֶשׁ	אין עטוואס, וואס איז אונ־ריין פון א (טויטע) פערזאן,
אוֹ אִישׁ	אדער א מאן,
אֲשֶׁר־תֵּצֵא מִמֶּנּוּ	וואס וועט ארויס־גיין פון איהם
שִׁכְבַת־זָרַע:	זאמען־פלוס.
5. אוֹ־אִישׁ	5. אדער א מאן,
אֲשֶׁר יִגַּע	וועלכער וועט אָנריהרען
בְּכָל־שֶׁרֶץ	אָן אירגענד איין קריכענדע,
אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ	[4]וואס ער ווערט אונריין דורך איהם,
אוֹ בְאָדָם	אדער אָן א מענשען,
אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ	וואס ער ווערט אונריין דורך איהם
לְכֹל טֻמְאָתוֹ:	דורך אירגענד זיין אונריינהייט.
6. נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע־בּוֹ	6. די פערזאן, וואס וועט איהם אָנריהרען,
וְטָמְאָה עַד־הָעָרֶב	זאל אונריין זיין ביז דעם אבענד,
וְלֹא יֹאכַל	און ער זאל ניט עסען
מִן־הַקֳּדָשִׁים	פון די הייליגטהימער,
כִּי אִם־רָחַץ בְּשָׂרוֹ	זאָנדערן ווען ער האט געוואַשען זיין לייב
בַּמָּיִם:	אים וואסער.
7. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ	7. און ווען די זון געהט אונטער,
וְטָהֵר	דאַן איז ער ריין,
וְאַחַר יֹאכַל	און נאכדעם מעג ער עסען
מִן־הַקֳּדָשִׁים	פון די הייליגטהימער,
כִּי לַחְמוֹ הוּא:	דען עס איז זיין שפייזע.
8. נְבֵלָה וּטְרֵפָה	8. א [5]געפאלענע אדער א [6]צוריסענע
לֹא יֹאכַל	זאל ער ניט עסען
לְטָמְאָה־בָהּ	זיך צו פעראונרייניגען דאדורך;
אֲנִי יְהוָֹה:	איך בין דער עוויגער.
9. וְשָׁמְרוּ	9. און זיי זאלען היטען
אֶת־מִשְׁמַרְתִּי	מיין פעראָרדנונג,
וְלֹא־יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא	אום זיי זאלען ניט טראָגען וועגען דעם א זינד
וּמֵתוּ בוֹ	און זיי זאלען שטאַרבען דאדורך,
כִּי יְחַלְּלֻהוּ	ווען זיי וועלען עס ענטהייליגען;
אֲנִי יְהוָֹה מְקַדְּשָׁם:	איך בין דער עוויגער, וועלכער היילגט זיי.
10. וְכָל־זָר	10. און קיין פרעמדער

1) אָבהאַלטען. 2) ווען זיי זיינען אונריין. 3) דער־פסוק דאַרף פערשטאַנען ווערען ווי: מקדשי בני ישראל אשר הם מקדישים לי ולא יחללו וכו'. 4) וואס איז אונריין צו איהם. 5) פון זיך געשטאָרבענעס טהיר. 6) פון טהירען.

לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ	זאָל ניט עסען הייליגעס;
תּוֹשַׁב כֹּהֵן	דער איינוואָהנער פון א פריסטער
וְשָׂכִיר	אדער א געדונגענער
לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ׃	זאָל ניט עסען הייליגעס.
11. וְכֹהֵן	11. און א פריסטער,
כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ	ווען ער וועט קויפען א פערזאָן,
קִנְיַן כַּסְפּוֹ	דער איינקויף פיר זיין געלד,
הוּא יֹאכַל בּוֹ	ער מעג עסען דאַפון,
וִילִיד בֵּיתוֹ	און זיין הויזגעבאָרענער
הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ׃	זיי מעגען עסען פון זיין שפייזע.
12. וּבַת־כֹּהֵן	12. און די טאָכטער פון א פריסטער,
כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר	ווען זי וועט געהערען צו א פרעמדען מאַן,
הִוא	זי,
בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים	פון דעם הייבאָפּפער פון די הייליגטהימער
לֹא תֹאכֵל׃	זאָל זי ניט עסען.
13. וּבַת־כֹּהֵן	13. און די טאָכטער פון א פריסטער,
כִּי תִהְיֶה	ווען זי וועט זיין
אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה	א וויטווע אדער א געשיידענע
וְזֶרַע אֵין לָהּ	און קינדער האט זי ניט,
וְשָׁבָה	און זי וועט זיך צוריק קעהרען
אֶל־בֵּית אָבִיהָ	צו איהר פאָטער'ס הויז
כִּנְעוּרֶיהָ	ווי אין איהר יוגענד,
מִלֶּחֶם אָבִיהָ	פון איהר פאָטער'ס שפּייזע
תֹּאכֵל	מעג זי עסען;
וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃	אבער קיין פרעמדער זאָל ניט עסען דאַפון.
14. וְאִישׁ	14. און א מאַן,
כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ	ווען ער וועט עסען הייליגעס
בִּשְׁגָגָה	דורך איין אירטהום,
וְיָסַף חֲמִשִׁיתוֹ עָלָיו	דאַן זאָל ער צולייגען דאַצו א פינפטעל דאַפון[2],
וְנָתַן לַכֹּהֵן	און ער זאָל געבען צום פריסטער
אֶת־הַקֹּדֶשׁ׃	דאס הייליגע.
15. וְלֹא יְחַלְּלוּ	15. און זיי זאָלען ניט פעראונהייליגען
אֶת־קָדְשֵׁי	די הייליגטהימער
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֵת אֲשֶׁר־יָרִימוּ	וואס זיי וועלען אָבשיידען
לַיהוָה׃	צום עוויגען.

16. וְהִשִּׂיאוּ אוֹתָם	16. דען זיי וועלען ברינגען אויף זיך
עֲוֹן אַשְׁמָה	די שטראָף פון שולד,
בְּאָכְלָם	ווען זיי וועלען עסען
אֶת־קָדְשֵׁיהֶם	זייערע הייליגטהימער;
כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם	דען איך בין דער עוויגער, וועלכער הייליגט זיי.
שְׁלִישִׁי	שלישי
17. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	17. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
18. דַּבֵּר	18. רייד
אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן,
וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	און צו אלע קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאָלסט זאָגען צו זיי:
אִישׁ אִישׁ	יעדער מאַן
מִבֵּית יִשְׂרָאֵל	פון דעם הויז ישראל
וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל	אדער פון דעם פרעמדלינג אונטער די ישראל,
אֲשֶׁר יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ	וועלכער וועט ברינגען זיין אָפּפער
לְכָל־נִדְרֵיהֶם	פון אלע זייערע צוזאָגען
וּלְכָל־נִדְבוֹתָם	אדער פון אלע זייערע פרייוויליגע גאַבען,
אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה	וועלכע זיי וועלען ברינגען צום עוויגען
לְעֹלָה׃	פיר א בראַנד־אָפּפער.
19. לִרְצֹנְכֶם	19. צום וואָהלגעפאַלען פיר אייך,
תָּמִים זָכָר	אָהן א פעהלער, א מענליכעס
בַּבָּקָר	פון די רינד־פיה
בַּכְּשָׂבִים וּבָעִזִּים׃	פון די שאָף אדער פון די ציגען.
20. כֹּל אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם	20. אלעס וואס אין איהם איז א פעהלער
לֹא תַקְרִיבוּ	זאָלט איהר ניט ברינגען,
כִּי־לֹא לְרָצוֹן	דען ניט צום וואָהלגעפאַלען
יִהְיֶה לָכֶם׃	וועט עס זיין פיר אייך.
21. וְאִישׁ כִּי־יַקְרִיב	21. און ווען א מאַן וועט אָפּפערן
זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה	א פרידענס־שלאַכטונג צום עוויגען,
לְפַלֵּא־נֶדֶר	אלס בעזאָנדערען צוזאָג,
אוֹ לִנְדָבָה	אדער אלס פרייוויליגע גאבע,
בַּבָּקָר אוֹ בַצֹּאן	פון די רינדער אדער פון די שאָף,
תָּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן	זאָל עס זיין אָהן א פעהלער צום וואָהלגעפאַלען,
כָּל־מוּם לֹא יִהְיֶה־בּוֹ׃	קיין פעהלער זאָל ניט זיין אין איהם.
22. עַוֶּרֶת אוֹ שָׁבוּר	22. א בלינדע אדער (מיט) א צובראָכענעם (גליד),

1) ד. ה. ניט קיין כהן. 2) ד. ה. ער זאָל געבען מיט א פינפטעל מעהר ווי ער האט געגעסען. 3) ערהעבען. 4) זינד.

אוֹ־חָרוּץ	אדער אַ [1]פעהלער־האַפטער
אוֹ־יַבֶּלֶת	אדער (מיט) אַ [2]בראָדעווקע,
אוֹ גָרָב אוֹ יַלֶּפֶת	אדער (מיט) אַ טרוקענעם אדער אַ פייכטען קרעטץ,
לֹא־תַקְרִיבוּ אֵלֶּה	זאלט איהר דיזע ניט אָפּפערן
לַיהוָֹה	צום עוויגען,
וְאִשֶּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם	און אַ פייער־אָפּפער זאלט איהר פון זיי ניט געבען
עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָֹה׃	אויף דעם אַלטאַר צום עוויגען.
23. וְשׁוֹר וָשֶׂה	23. און איין אָקס אדער אַ [3]לאַם,
שָׂרוּעַ וְקָלוּט	אַ לאַנג־גלידיגער אדער אַ [4]קורץ־גלידיגער,
נְדָבָה תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ	מעגסט'ו עס מאַכען אַלס פרייוויליגע גאַבע,
וּלְנֵדֶר לֹא יֵרָצֶה׃	אבער אַלס צוזאָג איז עס ניט וואָהלגעפעליג.
24. וּמָעוּךְ וְכָתוּת	24. און (מיט) צוריבענע אדער צוקוועטשטע האָדען,
וְנָתוּק וְכָרוּת	אדער אָבגעריסענע אדער אָבגעשניטענע האָדען
לֹא תַקְרִיבוּ לַיהוָֹה	זאלט איהר ניט אָפּפערן צום עוויגען,
וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ׃	און אין אייער לאַנד זאלט איהר (זאָלכעס) ניט מאַכען.
25. וּמִיַּד בֶּן־נֵכָר	25. און פון דער האַנד פון אַ [5]פרעמדען
לֹא תַקְרִיבוּ	זאלט איהר ניט אָפּפערן
אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם	די שפייזע פון אייער גאָט
מִכָּל־אֵלֶּה	פון דיזע אַלע,
כִּי מָשְׁחָתָם בָּהֶם	דען זייער [6]פערדערבען איז אין זיי,
מוּם בָּם	אַ פעהלער איז אין זיי,
לֹא יֵרָצוּ לָכֶם׃	זיי זיינען ניט וואָהלגעפעליג פיר אייך.
26. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	26. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
27. שׁוֹר	27. איין [7]אָקס
אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז	אדער אַ שאָף אדער אַ ציג,
כִּי יִוָּלֵד	ווען עס וועט געבאָרען ווערען,
וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים	דאַן זאל עס בלייבען זיבען טעג
תַּחַת אִמּוֹ	[8]אונטער זיין מוטער,
וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי	אבער פון דעם אַכטען טאג
וָהָלְאָה	און ווייטער
יֵרָצֶה	איז עס וואָהל־געפעליג
לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיהוָֹה׃	אַלס פייער־אָפּפער צום עוויגען.
28. וְשׁוֹר אוֹ־שֶׂה	28. און איין אָקס אדער אַ [3]לאַם,
אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ	איהם מיט זיין קינד,
לֹא תִשְׁחֲטוּ	זאלט איהר ניט שלאַכטען
בְּיוֹם אֶחָד׃	אין איין טאג.
29. וְכִי־תִזְבְּחוּ	29. און ווען איהר וועט שלאַכטען
זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָֹה	אַ דאַנק־שלאַכטונג צום עוויגען,
לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחוּ׃	זאלט איהר שלאַכטען צום וואָהל־געפאַלען פיר אייך.[9]
30. בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל	30. אין דעם זעלבען טאג זאל עס געגעסען ווערען,
לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ	איהר זאלט ניט איבריג־לאַזען פון איהם
עַד־בֹּקֶר	ביז (צום) מאָרגען;
אֲנִי יְהוָֹה׃	איך בין דער עוויגער.
31. וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי	31. און איהר זאלט היטען מיינע געבאָטע,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם	און איהר זאלט זיי טהאָן;
אֲנִי יְהוָֹה׃	איך בין דער עוויגער.
32. וְלֹא תְחַלְּלוּ	32. און איהר זאלט ניט פעראונהייליגען
אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי	מיין הייליגען נאָמען,
וְנִקְדַּשְׁתִּי	און איך זאל געהייליגט ווערען
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל;
אֲנִי יְהוָֹה מְקַדִּשְׁכֶם׃	איך בין דער עוויגער, וועלכער הייליגט אייך.
33. הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם	33. וועלכער האט אייך אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים	צו זיין צו אייך פיר אַ גאָט;
אֲנִי יְהוָֹה׃	איך בין דער עוויגער.

Cap. XXIII. — כג

רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי
מוֹעֲדֵי יְהוָֹה	(וועגען) די [10]פעסט־טעג פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם	וואס איהר זאלט זיי אויס־רופען
מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ	(אַלס) הייליגע [11]פערזאַמ־לונגען;
אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי׃	דיזע זיינען מיינע [10]פעסט־טעג:
3. שֵׁשֶׁת יָמִים	3. זעקס טעג
תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה	זאל געטאָן ווערען אַרבייט,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אבער אויף דעם זיבענטען טאג
שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן	(זאל זיין) אַ פייערליכער רוהע־טאג,
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	אַ הייליגע פערזאַמלונג,

1) פערשטימעלטער, צוקאַלעטשעטער אין די ליפען, אויגען־ברעמען, אויערן אדער צונג. 2) וואָרצע. 3) שעפס. 4) אדער: מיט צוזאַמען געוואַקסענע קלויען. 5) אויסלענדער. 6) פעהלער. 7) רינד. 8) ביי. 9) זעה בעמער־קונג צו ו״ט 5. 10) פייער־טעג, ימים טובים. 11) צוזאַמענ־בערופונגען.

כָּל־מְלָאכָה	יעדע ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאָן,
שַׁבָּת הִוא לַיהוָה	עס איז אַ רוהע־טאג צום עוויגען
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃	אין אַלע אייערע וואָהנונגען
4. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה	4. דיזע זיינען די פעסט טעג פון דעם עוויגען,
מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ	הייליגע פערזאַמלונגען,
אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם	וואס איהר זאלט זיי אויסרופען
בְּמוֹעֲדָם׃	אין זייער [1]בעשטימטע צייט.
5. בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	5. אין דעם ערשטען מאָנאַט
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר	אין דעם פערצעהנטען (טאג)
לַחֹדֶשׁ	פון דעם מאָנאַט
בֵּין הָעַרְבָּיִם	געגען אַבענד
פֶּסַח לַיהוָה׃	(דארף מען בריינגען) אַ [2]פסח־אָפּפער צום עוויגען.
6. וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	6. און אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה	פון דיזען מאָנאַט
חַג הַמַּצּוֹת	איז דער פייער־טאג פון די אונגעזייערטע ברויט
לַיהוָה	צום עוויגען;
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ׃	זאלט איהר עסען אונגע־זייערטע ברויט.
7. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	7. אין דעם ערשטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	אַ הייליגע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן
8. וְהִקְרַבְתֶּם	8. און איהר זאלט אָפּפערן
אִשֶּׁה לַיהוָה	אַ פייער־אָפּפער צום עוויגען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג;
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	איז אַ הייליגע פערזאַמלונג,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	יעדע דינסט־ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
9. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
10. דַּבֵּר	10. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:

כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ	ווען איהר וועט קומען אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם	וואס איך גיב אייך,
וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ	און איהר וועט שניידען איהר שניט,
וַהֲבֵאתֶם אֶת־עֹמֶר	דאַן זאלט איהר בריינגען איין [3]עומר
רֵאשִׁית קְצִירְכֶם	פון די ערסטלינגען פון אייער שניט
אֶל־הַכֹּהֵן׃	צום פריסטער.
11. וְהֵנִיף אֶת־הָעֹמֶר	11. און ער זאל [4]בעוועגען דעם [3]עומר
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
לִרְצֹנְכֶם	צום וואָהל־געפאַלען פיר אייך,
מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת	פון מאָרגען נאך דעם רוהע־טאג[5]
יְנִיפֶנּוּ הַכֹּהֵן׃	זאל עס דער פריסטער [4]בעוועגען.
12. וַעֲשִׂיתֶם	12. און איהר זאלט [6]מאַכען
בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם	אין דעם טאג ווען איהר וועט [4]בעוועגען
אֶת־הָעֹמֶר	דעם [3]עומר
כֶּבֶשׂ תָּמִים	אַ לאַם אָהן אַ פעהלער
בֶּן־שְׁנָתוֹ	פון איין יאָהר אַלט
לְעֹלָה לַיהוָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער צום עוויגען.
13. וּמִנְחָתוֹ	13. און זיין שפייז־אָפּפער
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת	צוויי צעהנטעל פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
אִשֶּׁה לַיהוָה	(אַלס) פייער־אָפּפער צום עוויגען
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צום) ליבליכען גערוך,
וְנִסְכֹּה	און זיין טראַנק־אָפּפער
יַיִן רְבִיעִת הַהִין׃	אַ פערטעל הין וויין.
14. וְלֶחֶם	14. און ברויט
וְקָלִי וְכַרְמֶל	און [7]געבראָטענע אדער גרינע קערנער
לֹא תֹאכְלוּ	זאלט איהר ניט עסען
עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	ביז דיזען זעלביגען טאג
עַד הֲבִיאֲכֶם	ביז איהר וועט בריינגען
אֶת־קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם	דעם אָפּפער פון אייער גאָט;
חֻקַּת עוֹלָם	איין עוויגעס געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער
בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם׃	אין אַלע אייערע וואָהנונגען
15. וּסְפַרְתֶּם לָכֶם	15. און איהר זאלט אייך צייל׳ען
מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת	פון מאָרגען נאך דעם רוהע טאג,
מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם	פון דעם טאג, ווען איהר וועט בריינגען

1) פעסטע. 2) איבערשרייטונגס־ אדער שוינונגס־אָפּפער. 3) גאַרבע אדער אַ געוויסע מאָס מיט געטריידע. 4) שווינגען. 5) ד. ה. אויף מאָרגען נאך דעם ערשטען טאג פסח. 6) צוּבּערייטען, אָפּפערן. 7) געריסטעטע.

אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה	דעם עומר פֿון בעוועגונג
שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת	זיבען וואָכען,
תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה׃	גאַנצע (וואָכען) זאָלען זיי זיין.
16. עַד מִמָּחֳרַת	16. ביז אויף מאָרגען
הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת	פֿון דער זיבענטע וואָך
תִּסְפְּרוּ	זאָלט איהר ציילען,
חֲמִשִּׁים יוֹם	פֿופֿציג טעג;
וְהִקְרַבְתֶּם	און איהר זאָלט ברײנגען
מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָֹה׃	אַ [2]נייעס שפּייז־אָפּפֿער צום עווּיגען.
17. מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם	17. פֿון אייערע וואָהנונגען
תָּבִיאוּ	זאָלט איהר ברײנגען
לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם	צוויי ברויט [2]פֿון בעוועגונג,
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת	פֿון צוויי צעהנטעל פֿיינע מעהל
תִּהְיֶינָה	זאָלען זיי זיין,
חָמֵץ תֵּאָפֶינָה	געזויערט זאָלען זיי געבאַקען ווערען,
בִּכּוּרִים לַיהוָֹה׃	(אַלס) ערסטלינגען צום עווּיגען.
18. וְהִקְרַבְתֶּם	18. און איהר זאָלט ברײנגען
עַל־הַלֶּחֶם	צו דעם ברויט
שִׁבְעַת כְּבָשִׂים	זיבען לעמער,
תְּמִימִם	אָהן אַ פֿעהלער
בְּנֵי שָׁנָה	פֿון איין יאָהר אַלט,
וּפַר בֶּן־בָּקָר אֶחָד	און איין יונגען שטיר
וְאֵילִם שְׁנָיִם	און צוויי ווידערס,
יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָֹה	זיי זאָלען זיין אַ גאַנץ־אָפּפֿער צום עווּיגען,
וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם	און זייער שפּייז־אָפּפֿער און זייער טראַנק־אָפּפֿער,
אִשֵּׁה	(אַלס) פֿייער־אָפּפֿער
רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָֹה׃	(צום) ליבליכען גערוך פֿיר דעם עווּיגען.
19. וַעֲשִׂיתֶם	19. און איהר זאָלט מאַכען
שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת	פֿיר אַ זינד־אָפּפֿער,
וּשְׁנֵי כְבָשִׂים	און צוויי לעמער
בְּנֵי שָׁנָה	פֿון איין יאָהר אַלט
לְזֶבַח שְׁלָמִים׃	פֿיר אַ פֿרידענס־שלאַכטונג.
20. וְהֵנִיף הַכֹּהֵן אֹתָם	20. און דער פּריסטער זאָל זיי בעוועגען
עַל לֶחֶם הַבִּכֻּרִים	מיט דעם ברויט פֿון די ערסטלינגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָֹה	(אַלס) בעוועגונגס־אָפּפֿער פֿאַר דעם עווּיגען

עַל־שְׁנֵי כְּבָשִׂים	מיט די צוויי לעמער,
קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָֹה	הייליג זאָלען זיי זיין צום עווּיגען,
לַכֹּהֵן׃	פֿיר דעם פּריסטער.
21. וּקְרָאתֶם	21. און איהר זאָלט אויסרופֿען
בְּעֶצֶם׀ הַיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען זעלבען טאָג,
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	אַ [3]הייליגע פֿערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאָל זיין בײַ אייך,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאָלט איהר ניט טהאָן;
חֻקַּת עוֹלָם	איין עוויגעס געזעטץ (זאָל עס זיין)
בְּכָל־מוֹשְׁבֹתֵיכֶם	אין אַלע אייערע וואָהנונגען
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פֿיר אייערע געשלעכטער.
22. וּבְקֻצְרְכֶם	22. און ווען איהר וועט שניידען
אֶת־קְצִיר אַרְצְכֶם	דעם שניט פֿון אייער לאַנד,
לֹא־תְכַלֶּה	זאָלסט'ו ניט אין גאַנצען (אָבשניידען)
פְּאַת שָׂדְךָ	דאָס ענדע פֿון דיין פֿעלד
בְּקֻצְרֶךָ	אין דיין שניידען,
וְלֶקֶט קְצִירְךָ	און די [4]נאָכלעזע פֿון דיין שניט
לֹא תְלַקֵּט	זאָלסט'ו ניט צוזאַמענקלייבען;
לֶעָנִי וְלַגֵּר	פֿיר דעם אָרמען און פֿיר דעם פֿרעמדען
תַּעֲזֹב אֹתָם	זאָלסט'ו זיי לאָזען;
אֲנִי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
23. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	23. און דער עוויגער האָט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
24. דַּבֵּר	24. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	אין דעם זיבענטען מאָנאַט
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	אין דעם ערשטען (טאָג) פֿון דעם מאָנאַט
יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן	זאָל בײַ אייך זיין אַ רוהע טאָג
זִכְרוֹן תְּרוּעָה	אַ [5]שאַלונג צום אַנדיינקען,
מִקְרָא־קֹדֶשׁ׃	אַ הייליגע פֿערזאַמלונג.
25. כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	25. קיין דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאָלט איהר ניט טהאָן,
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָֹה׃	און איהר זאָלט ברײנגען אַ פֿייער־אָפּפֿער צום עווּיגען.

1) צור. 2) ד. ה. פֿון נייע געטריידע. 3) איין אויסרופֿונג פֿון הייליגקייט; איין פֿערקינדיגונג פֿון הייליגקייט.
4) די צווייטע זאַמלונג נאָך די הויפּט־זאַמלונג. 5) שופֿר בלאָזען.

26. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	26. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
27. אַךְ בֶּעָשׂוֹר	27. [דאך] אין דעם צעהנטען (טאג)
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה	פון דיזען זיבענטען מאנאט
יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא	איז א טאג פון [1]פערגעבונג,
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	א הייליגע פערזאמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל עס זיין ביי אייך,
וְעִנִּיתֶם	און איהם זאלט [2]פייניגען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעלען;
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיְיָ:	און איהר זאלט ברענגען א פייער־אפפער צום עוויגען.
28. וְכָל־מְלָאכָה	28. און קיין ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאן
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען זעלבען טאג,
כִּי יוֹם כִּפֻּרִים הוּא	דען עס איז א טאג פון [1]פערגעבונג
לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם	צו פערגעבען אויף אייך
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	פאר דעם עוויגען אייער גאט
29. כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ	29. דען יעדע פערזאן,
אֲשֶׁר לֹא־תְעֻנֶּה	וועלכע וועט זיך ניט פייניגען
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען זעלבען טאג,
וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ:	דאן וועט זי אויסגעראטעט ווערען פון איהר פאלק.
30. וְכָל־הַנֶּפֶשׁ	30. און יעדע פערזאן,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה	וועלכע וועט טהאן
כָּל־מְלָאכָה	אירגענד איין ארבייט
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען זעלבען טאג,
וְהַאֲבַדְתִּי	דאן וועל איך פערטילגען
אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאן
מִקֶּרֶב עַמָּהּ:	פון צווישען איהר פאלק.
31. כָּל־מְלָאכָה	31. קיין ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאן;
חֻקַּת עוֹלָם	אין עוויגעס געזעטץ (זאל עס זיין)
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער
בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם:	אין אלע אייערע וואהנונגען
32. שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן	32. איין פייערליכער רוהע־טאג
הוּא לָכֶם	איז עס ביי אייך,
וְעִנִּיתֶם	און איהר זאלט [2]פייניגען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעלען;
בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ	אין דעם נײַנטען טאג פון דעם מאנאט
בָּעֶרֶב	אין אבענד,
מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב	פון אבענד ביז אבענד
תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם:	זאלט איהר רוהען אייערע רוהע־טאג.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
33. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	33. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
34. דַּבֵּר	34. רעד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה	פון דיזען זיבענטען מאנאט
חַג הַסֻּכּוֹת	איז דער פייער־טאג פון די [3]הײַטען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
לַיהוָה:	צום עוויגען.
35. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	35. אין דעם ערשטען טאג,
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	(זאל זיין) א הייליגע פערזאמלונג,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ:	זאלט איהר ניט טהאן.
36. שִׁבְעַת יָמִים	36. זיבען טעג
תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה לַיהוָה	זאלט איהר ברענגען א פייער־אפפער צום עוויגען,
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי	אויף דעם אכטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	א הייליגע פערזאמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
וְהִקְרַבְתֶּם	און איהר זאלט ברענגען
אִשֶּׁה לַיהוָה	א פייער־אפפער צום עוויגען
עֲצֶרֶת הִוא	עס איז [4]א (פעסט־) פערזאמלונג,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ:	זאלט איהר ניט טהאן.
37. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה	37. דיזע זײַנען די פעסט־טעג פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם	וואס איהר זאלט זיי אויסרופען
מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ	(אלס) הייליגע פערזאמלונגען,
לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיְיָ	צו אפפערן פייער־אפפער צום עוויגען,
עֹלָה וּמִנְחָה	בראנד־אפפער און שפייז־אפפער,
זֶבַח וּנְסָכִים	שלאכטונג און טראנק־אפפערס,
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ:	דאס בעשטימטע פון יעדען טאג אין זיין טאג.

1) פערזעהנונג. 2) דורך פאסטען און אנדערע זאכען. 3) ביידלער. 4) שלוס־פעסט; אבהאלטונגס־פעסט,

38. מִלְּבַד שַׁבְּתֹת יְיָ	38. אויסער די רוהע־טעג פון דעם עוויגען
וּמִלְּבַד מַתְּנוֹתֵיכֶם	און אויסער אייערע גאַבען
וּמִלְּבַד כָּל־נִדְרֵיכֶם	און אויסער אַלע אייערע צוזאָגען
וּמִלְּבַד	און אויסער
כָּל־נִדְבֹתֵיכֶם	אַלע אייערע פריייווילינע־גאַבען,
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה׃	וועלכע איהר וועט געבען צום עוויגען.
39. אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	39. [דאָך] אין דעם פופ־צעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	פון דער זיבענטען מאָנאַט,
בְּאָסְפְּכֶם	ווען איהר וועט אײַנזאַמלען
אֶת־תְּבוּאַת הָאָרֶץ	די [1]פרוכט פון דעם לאַנד
תָּחֹגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה	זאלט איהר פייערן דעם עוויגען׳ס פייער־טאג
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען טאג
שַׁבָּתוֹן	איז אַ רוהע־טאג,
וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי	און אין דעם אַכטען טאג
שַׁבָּתוֹן׃	איז אַ רוהע טאג.
40. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם	40. און איהר זאלט אייך נעהמען
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען טאג
פְּרִי עֵץ הָדָר	די פרוכט פון אַ פראַכט־בוים,[2]
כַּפֹּת תְּמָרִים	פאַלמען־צווייגען[3]
וַעֲנַף עֵץ־עָבֹת	און אַ צווייג פון אַ מירטהען בוים[4]
וְעַרְבֵי־נָחַל	און טייך־ריטלאַך,[5]
וּשְׂמַחְתֶּם	און איהר זאלט אייך פרעהען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פאַר דעם עוויגען, אייער גאָט,
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
41. וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ	41. און איהר זאלט עס פייערן
חַג לַיהוָה	אַ פייער־טאג צום עוויגען
שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה	זיבען טעג אים יאָהר.
חֻקַּת עוֹלָם	(אַלס) עוויגעס געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	אין דעם זיבענטען מאָנאַט
תָּחֹגּוּ אֹתוֹ׃	זאלט איהר עס פייערן.
42. בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ	42. אין די היטען זאָרט איהר וואָהנען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
כָּל־הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל	אַלע אײַנגעבאָרענע אונטער די ישראל
יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת׃	זאלען וואָהנען אין די היטען
43. לְמַעַן יֵדְעוּ	43. אום עס זאלען וויסען
דֹרֹתֵיכֶם	אייערע געשלעכטער,
כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי	דאס אין [די] היטען האָב איך געמאַכט וואָהנען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם	ווען איך האב זיי ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
44. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	44. און משה האט געזאָגט
אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה	די פעסט־טעג פון דעם עוויגען
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צו די קינדער ישראל.

Cap. XXIV. — כד

שְׁבִיעִי

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. בעפעהל די קינדער ישראל,
וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ	דאס זיי זאלען נעהמען צו דיר
שֶׁמֶן זַיִת זָךְ	ריינע אָליווען־אייל,
כָּתִית	געשטויסענע,
לַמָּאוֹר	[6]צור בעלייכטונג,
לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד׃	אָנצוצינדען (די) לאָמפ(ען) בעשטענדיג.
3. מִחוּץ	3. אויסער־האַלב
לְפָרֹכֶת הָעֵדֻת	פון דעם פאָרהאַנג פון דאס צייגניס,
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן	זאל עס אהרן צוריכטען,
מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר	פון אַבענד ביז מאָרגען
לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד	פאר דעם עוויגען בעשטענדיג;
חֻקַּת עוֹלָם	איין עוויגעס געזעטץ (זאל עס זיין)
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
4. עַל הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה	4. אויף דעם ריינעם לייכטער[7]
יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת	זאל ער צורעכט מאַכען די לאָמפען
לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד׃	פאר דעם עוויגען בעשטענדיג.
5. וְלָקַחְתָּ סֹלֶת	5. און דו זאלסט נעהמען פיינע מעהל,
וְאָפִיתָ אֹתָהּ	און דו זאלסט דאפון באַקען
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת	צוועלף קוכענס,

1) ערטראַג. 2) אתרוג. 3) לולב. 4) דיכט־בלעטערדיגען בוים, ד. ה. הדסים. 5) באַך־ווײַדען, ערבות, הושענות. 6) פיר דעם לייכטער. 7) ד. ה. אויף דעם לייכטער פון ריינעם גאָלד.

שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	(פון) צוויי צעהנטעל
יִהְיֶה הַחַלָּה הָאֶחָת׃	זאל זיין [1]יעדער איין קוכען.
6. וְשַׂמְתָּ אוֹתָם	6. און דו זאלסט זיי לייגען
שְׁתַּיִם מַעֲרָכוֹת	(אין) צוויי [2]רייהען,
שֵׁשׁ הַמַּעֲרָכֶת	זעקס [1]יעדע רייהע,
עַל־הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֹר	אויף דעם ריינעם טיש[3]
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
7. וְנָתַתָּ	7. און דו זאלסט לייגען
עַל־הַמַּעֲרֶכֶת	אויף [1]יעדע רייהע
לְבֹנָה זַכָּה	ריינע וויירויך,
וְהָיְתָה לַלֶּחֶם	און עס זאל זיין צום ברויט
לְאַזְכָּרָה	אלס געדיינק־טהייל,
אִשֶּׁה לַיהוָה׃	א פייער אָפּפער צום עוויגען.
8. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת	8. אין דעם רוהע טאג,
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת	אין דעם רוהע טאג[4]
יַעַרְכֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה	זאל ער עס צורעכטען פאר דעם עוויגען
תָּמִיד	בעשטענדיג,
מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
בְּרִית עוֹלָם׃	(אלס) עוויגער בונד.
9. וְהָיְתָה	9. און עס זאל געהערען
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן,
וַאֲכָלֻהוּ	און זיי זאלען עס עסען
בְּמָקוֹם קָדֹשׁ	אין א הייליגען ארט,
כִּי	דען
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לוֹ	עס איז אלער־הייליגסט פיר איהם
מֵאִשֵּׁי יְהוָה	פון די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען,
חָק־עוֹלָם׃	(אלס) עוויגעס געזעטץ.
10. וַיֵּצֵא	10. און עס איז ארויס־געגאנגען
בֶּן־אִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִית	דער זוהן פון איין איזרא־עליטישע פרוי,
וְהוּא בֶּן־אִישׁ מִצְרִי	אבער ער איז געוועזן דער זוהן פון א מצרי־שען מאן,[5]
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אינמיטען די קינדער ישראל,
וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה	און עס האבען זיך געקריגט אים לאגער
בֶּן הַיִּשְׂרְאֵלִית	דער זוהן פון די איזרא־עליטישע (פרוי)
וְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי׃	און [6]איין איזראעליטישער מאן.
11. וַיִּקֹּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית	11. און דער זוהן פון די איזראעליטישע פרוי האט [7]אויסגערעדט

אֶת־הַשֵּׁם	דעם נאמען,[8]
וַיְקַלֵּל	און ער האט געפלוכט.
וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ	און מען האט איהם געבראכט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה;
וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית	און זיין מוטער'ס נאמען (איז געוועזן) שלומית,
בַּת־דִּבְרִי	די טאכטער פון דברי,
לְמַטֵּה־דָן׃	פון דעם שטאם דן.
12. וַיַּנִּיחֻהוּ בַּמִּשְׁמָר	12. און מען האט איהם אריין געזעצט אין [9]וואכט־הויז
לִפְרֹשׁ לָהֶם	(ביז) מען וועט זיי ערקלערען
עַל־פִּי יְהוָה׃	נאך דעם עוויגען'ס בעפעהל
13. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	13. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
14. הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל	14. פיהר ארויס דעם פלוכער
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער,
וְסָמְכוּ	און עס זאלען אָנשפארען
כָל־הַשֹּׁמְעִים	אלע, וואס האבען געהערט
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־רֹאשׁוֹ	אויף זיין קאפּ,
וְרָגְמוּ אֹתוֹ	און עס זאל איהם פער־שטייניגען
כָּל־הָעֵדָה׃	די גאנצע געמיינדע.
15. וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	15. און צו די קינדער ישראל
תְּדַבֵּר לֵאמֹר	זאלסט'ו רייד ען, זאגענדיג:
אִישׁ אִישׁ	יעדער מאן,
כִּי־יְקַלֵּל אֱלֹהָיו	ווען ער וועט פלוכען זיין גאט,
וְנָשָׂא חֶטְאוֹ׃	דאן טראגט ער זיין שולד.
16. וְ נֹ קֵ ב	16. און דער וואס רעדט אויס (מיט לעסטערונג)
שֵׁם־יְהוָה	דעם עוויגען'ס נאמען,
מוֹת יוּמָת	זאל געטויטעט ווערען,
רָגוֹם יִרְגְּמוּ־בוֹ	פערשטייניגען זאל איהם
כָּל־הָעֵדָה	די גאנצע געמיינדע;
כַּגֵּר כָּאֶזְרָח	ווי דער פרעמדער אזוי דער איינגעבארענער,
בְּנָקְבוֹ שֵׁם	ווען ער רעדט אויס (מיט לעסטערונג דעם) נאמען
יוּמָת׃	זאל ער געטויטעט ווערען.
17. וְאִישׁ כִּי יַכֶּה	17. און ווען א מאן וועט שלאגען
כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם	אירגענד איין מענשען־[10]זעלע
מוֹת יוּמָת׃	זאל ער געטויטעט ווערען.

1) די. 2) אָרדנונגען, שיכטען. 3) ד. ה. וואס איז געמאכט פון ריינעם גאָלד. 4) ד. ה. יעדען שבת. 5) ד. ה. זיין מוטער איז געוועזן א ישראלית אבער זיין פאטער א מצרי. 6) דער. 7) אויסדריקליך ארויסגערעדט, זעה רש"י. 8) פון גאט. 9) געפענגניס. 10) פערזאָן, וועזען.

18. וּמַכֵּה	18. און דער, וואס שלאָגט
נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה	די [1]זעלע פון אַ פיה,
יְשַׁלְּמֶנָּה	זאל ער עס בעצאָהלען,
נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃	[2]זעלע פיר זעלע.
19. וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוּם	19. און אַ מאַן ווען ער וועט מאַכען אַ פעהלער
בַּעֲמִיתוֹ	אין זיין [3]פריינד,
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה	ווי ער האט געטאָן,
כֵּן יֵעָשֶׂה לּוֹ׃	אַזוי זאל געטאָן ווערען צו איהם.
20. שֶׁבֶר תַּחַת שֶׁבֶר	20. אַ בראָך פיר אַ בראָך,
עַיִן תַּחַת עַיִן	איין אויג פיר איין אויג,
שֵׁן תַּחַת שֵׁן	אַ צאָהן פיר אַ צאָהן,
כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם	ווי ער וועט מאַכען אַ פעהלער
בָּאָדָם	אין דעם מענשען,
כֵּן יִנָּתֶן בּוֹ׃	אזוי זאל איהם געמאַכט ווערען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
21. וּמַכֵּה בְהֵמָה	21. און דער, וואס שלאגט אַ פיה,
יְשַׁלְּמֶנָּה	זאל ער עס בעצאהלען,
וּמַכֵּה אָדָם	און דער, וואס שלאגט אַ מענשען,
יוּמָת׃	זאל געטויטעט ווערען.
22. מִשְׁפַּט אֶחָד	22. איין רעכט
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כַּגֵּר כָּאֶזְרָח יִהְיֶה	דער פרעמדער זאל זיין ווי דער איינגעבאָרענער,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	דען איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
23. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	23. און משה האט גערעט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמְקַלֵּל	און זיי האבען ארויס־געפיהרט דעם פלוכער
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אָבֶן	און זיי האבען איהם פער־וואָרפען (מיט) שטיינער,
וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ	און די קינדער ישראל האבען געטאן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

בְּהַר BEHAR

Cap. XXV. כה

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
בְּהַר סִינַי	אויף דעם באַרג סיני
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ	ווען איהר וועט קומען אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם	וואס איך גיב אייך,
וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ	דאַן זאל דאס לאנד רוהען
שַׁבָּת לַיהוָה׃	א רוהע צום עוויגען.
3. שֵׁשׁ שָׁנִים	3. זעקס יאָהר
תִּזְרַע שָׂדֶךָ	זאלסט'ו בעזעען דיין פעלד,
וְשֵׁשׁ שָׁנִים	און זעקס יאָהר
תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ	זאלסט'ו בעשניידען דיין וויין־גאָרטען,
וְאָסַפְתָּ	און דו זאלסט איינזאַמלען
אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃	איהרע פרוכט.
4. וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת	4. אבער אויף דעם זיבענטען יאָהר
שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן	אַ פייערליכע רוהע
יִהְיֶה לָאָרֶץ	זאל זיין פיר דאס לאַנד,
שַׁבָּת לַיהוָה	אַ רוהע צום עוויגען,
שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע	דיין פעלד זאלסט'ו ניט בעזעען,
וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר׃	און דיין וויין־גאָרטען זאלסט'ו ניט בעשניידען.
5. אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ	5. דעם [4]זעלבסט־וואוקס פון דיין שניט
לֹא תִקְצוֹר	זאלסט'ו ניט שניידען,
וְאֶת־עִנְּבֵי נְזִירֶךָ	און די טרויבען פון דיינע אונבעשניטענע ווינשטאָקען
לֹא תִבְצֹר	זאלסט'ו ניט אָבקלייבען,
שְׁנַת שַׁבָּתוֹן	אַ רוהע יאָהר
יִהְיֶה לָאָרֶץ׃	זאל עס זיין פיר דאס לאַנד.
6. וְהָיְתָה	6. און עס זאל זיין
שַׁבַּת הָאָרֶץ	(די פרוכט פון) דעם רוהע (יאָהר) פון דעם לאַנד
לָכֶם לְאָכְלָה	פיר אייך צום עסען,
לְךָ וּלְעַבְדְּךָ	פיר דיר און פיר דיין קנעכט
וְלַאֲמָתֶךָ	און פיר דיין דינסט,
וְלִשְׂכִירְךָ	און פיר דיין געדונגענעם
וּלְתוֹשָׁבְךָ	און פיר דיין איינוואָהנער,
הַגָּרִים עִמָּךְ׃	וועלכע וואָהנען ביי דיר.
7. וְלִבְהֶמְתְּךָ	7. און פיר דיין פיה
וְלַחַיָּה	און פיר דאס טהיר,

1) וועזען. 2) שטיק פיר שטיק. 3) נעכסטען, נעבען־מענשען. 4) גאָבוואוקס; ווידער־וואוקס, וואס וואַקסט פון זיך פון דעם זאמען, וואס פאלט אַראָפּ ביים שניידען.

אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ	וואס איז אין דיין לאנד,
תִּהְיֶה כָל־תְּבוּאָתָהּ	זאל זיין איהר גאנצע פרוכט
לֶאֱכֹל׃	צום עסען.
8 וְסָפַרְתָּ לְךָ	8. און דו זאלסט דיר אפציילען
שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים	זיבען רוהע יאהרען,
שֶׁבַע שָׁנִים	זיבען יאהר
שֶׁבַע פְּעָמִים	זיבען מאל,
וְהָיוּ לְךָ יְמֵי	דאס עס זאלען זיין פיר דיר די טעג
שֶׁבַע שַׁבְּתֹת הַשָּׁנִים	פון די זיבען רוהע יאהרען
תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה	ניין און פערציג יאהר.
9. וְהַעֲבַרְתָּ	9. און דו זאלסט לאזען דורכגיין
שׁוֹפַר תְּרוּעָה	א פאזוינען־שאלונג
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי	אין דעם זיבענטען מאנאט
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ	אין דעם צעהנטען (טאג) פון דעם מאנאט,
בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים	אין דעם פערגעבונגס טאג
תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר	זאלט איהר לאזען דורכגיין א פאזוינען־(שאלונג)
בְּכָל־אַרְצְכֶם׃	אין אייער גאנצען לאנד.
10. וְקִדַּשְׁתֶּם	10. און איהר זאלט הייליגען
אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה	דעם פופציגסטען יאהר,
וּקְרָאתֶם דְּרוֹר	און איהר זאלט אויסרופען פרייהייט
בָּאָרֶץ	אים לאנד
לְכָל־יֹשְׁבֶיהָ	פיר אלע איהרע בעוואהנער
יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם	א יובל־(יאהר) זאל עס זיין ביי אייך,
וְשַׁבְתֶּם	און איהר זאלט אייך צוריקקעהרען
אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ	יעדער צו זיין אייגענטהום,
וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ	און יעדער צו זיין פאמיליע
תָּשֻׁבוּ׃	זאלט איהר אייך צוריקקעהרען.
11. יוֹבֵל הִוא	11. א יובל־(יאהר)
שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם	זאל דאס פופציגסטע יאהר זיין ביי אייך:
לֹא תִזְרָעוּ	איהר זאלט ניט זעען,
וְלֹא תִקְצְרוּ	און איהר זאלט ניט שניידען
אֶת־סְפִיחֶיהָ	איהר זעלבסט־וואוקס.
וְלֹא תִבְצְרוּ	און איהר זאלט ניט אבקלייבען
אֶת־נְזִרֶיהָ׃	איהרע אונבעשניטענע וויינ־שטאקען.

12. כִּי יוֹבֵל הִוא	12. דען עס איז א יובל־(יאהר),
קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם	הייליג זאל עס זיין ביי אייך,
מִן־הַשָּׂדֶה	פון דעם פעלד[1]
תֹּאכְלוּ	מעגט איהר עסען
אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃	איהר פרוכט.
13. בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת	13. אין דיזען יובל יאהר
תָּשֻׁבוּ	זאלט איהר אייך צוריקקעהרען
אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ׃	יעדער צו זיין אייגענטהום.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
14. וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמְכָּר	14. און ווען איהר וועט [2]פערקויפען א פערקויף
לַעֲמִיתֶךָ	צו דיין [3]פריינד
אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ	אדער קויפען פון דער האנד פון דיין [3]פריינד,
אַל־תּוֹנוּ	זאלט איהר ניט נארען
אִישׁ אֶת־אָחִיו׃	איינער דעם אנדערן.
15. בְּמִסְפַּר שָׁנִים	15. נאך דער צאהל פון (די) יאהרען
אַחַר הַיּוֹבֵל	נאך דעם יובל (יאהר)
תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתֶךָ	זאלסט'ו קויפען פון דיין [3]פריינד,
בְּמִסְפַּר	נאך דער צאהל
שְׁנֵי־תְבוּאֹת	פון די [4]ערטראג־יאהרען
יִמְכָּר־לָךְ׃	זאל ער דיר פערקויפען.[5]
16. לְפִי רֹב הַשָּׁנִים	16. נאך די מעהרהייט פון די יאהרען
תַּרְבֶּה מִקְנָתוֹ	זאלסט'ו פערמעהערן זיין קויף־פרייז
וּלְפִי מְעֹט הַשָּׁנִים	און נאך די ווייניגקייט פון די יאהרען
תַּמְעִיט מִקְנָתוֹ	זאלסט'ו פערמינדערן זיין קויף־פרייז,
כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת	דען די צאהל פון ערטראגען
הוּא מֹכֵר לָךְ׃	פערקויפט ער דיר.
17. וְלֹא תוֹנוּ	17. און איהר זאלט ניט נארען
אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ	איינער דעם אנדערן,
וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ	און דו זאלסט זיך פירכטען פאר דיין גאט,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דען איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
18. וַעֲשִׂיתֶם	18. און איהר זאלט טהאן
אֶת־חֻקֹּתַי	מיינע געזעצע
וְאֶת־מִשְׁפָּטַי	און מיינע רעכטע
תִּשְׁמְרוּ	זאלט איהר היטען,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם	און איהר זאלט זיי טהאן,

1) ד. ה. אבער מען טהאר עס ניט איינזאמלען אויף שפעטער. 2) עטוואס פערקויפען. 3) נעכסטען, נעבען־מענשען. 4) איינקונפטס־יאהרען. 5) ד. ה. ער זאל נור נעהמען דעם פרייז פיר אזויפיל יאהרען וויפיל עס איז נאך ביז יובל.

ויישבתם על-הארץ	דאן וועט איהר וואהנען אויף דעם לאנד
לבטח:	אין זיכערהייט.
שלישי	שלישי
ישני (כשהן מחוברין)	
19. ונתנה הארץ	19. און דאס לאנד וועט געבען
פריה	איהר פרוכט,
ואכלתם לשבע	און איהר וועט עסען צו זאט
וישבתם לבטח	און איהר וועט וואהנען אין זיכערהייט
עליה:	אויף איהר.
20. וכי תאמרו	20. און ווען איהר וועט זאגען:
מה נאכל	וואס וועלען מיר עסען
בשנה השביעית	אים זיבענטען יאהר?
הן לא נזרע	זעה, מיר וועלען ניט זייען
ולא נאסף	און מיר וועלען ניט איינזאמלען
את-תבואתנו:	אונזערע פרוכט?
21. וצויתי את-ברכתי	21. אבער איך וועל בעפעהלען מיין זעגען
לכם	[1]וועגען אייך
בשנה הששית	אים זעקסטען יאהר,
ועשת את-התבואה	און עס וועט [2]טראגען דעם ערטראג
לשלש השנים:	פיר דריי יאהר.
22. וזרעתם	22. און ווען איהר וועט זייען
את השנה השמינית	דאס אכטע יאהר,
ואכלתם	דאן וועט איהר עסען
מן-התבואה ישן	פון דעם אלטען ערטראג,
עד | השנה התשיעית	ביז דעם נייטנטען יאהר,
עד-בוא תבואתה	ביז עס וועט קומען איהר ערטראג,
תאכלו ישן:	וועט איהר עסען אלטע.
23. והארץ	23. און דאס לאנד
לא תמכר לצמתת	זאל ניט פערקויפט ווערען אויף עוויג,
כי-לי הארץ	דען צו מיר געהערט דאס לאנד,
כי-גרים	דען פרעמדע
ותושבים	און איינוואהנער
אתם עמדי:	זייט איהר ביי מיר.
24. ובכל ארץ	24. און אין דעם גאנצען לאנד
אחזתכם	פון אייער אייגענטהום,
גאלה תתנו לארץ:	זאלט איהר געבען אויסלייזונגס(רעכט) פיר דאס לאנד.

רביעי	רביעי
25. כי-ימוך אחיך	25. ווען דיין ברודער וועט ארם ווערען,
ומכר מאחזתו	און ער וועט פערקויפען פון זיין אייגענטהום,
ובא גאלו	דאן זאל קומען זיין [3]אויסלייזער,
הקרב אליו	וועלכער איז נאהענט צו איהם,
וגאל	און ער זאל אויסלייזען
את ממכר אחיו:	דעם פערקויף פון זיין ברודער.
26. ואיש	26. און א מאן,
כי לא יהיה-לו גאל	ווען ער וועט ניט האבען איין [3]אויסלייזער,
והשיגה ידו	און זיין האנד וועט גרייכען,
ומצא כדי גאלתו:	און ער וועט געפינען גענוג (פיר) זיין אויסלייזונג.[4]
27. והשב	27. דאן זאל ער אפרעכענען
את-שני ממכרו	די יאהרען פון זיין פערקויף,
והשיב את-העדף	און ער זאל צוריק-געבען [5]דאס איבריגע
לאיש אשר מכר-לו	צום מאן, וואס ער האט פערקויפט צו איהם,
ושב לאחזתו:	און ער קעהרט זיך צוריק צו זיין אייגענטהום.
28. ואם לא-מצאה ידו	28. און אויב זיין האנד האט ניט געפונען
די השיב לו	גענוג איהם צוריק צו געבען,
והיה ממכרו	דאן זאל זיין זיין פערקויף
ביד הקנה אתו	אין דער האנד פון דעם, וואס קויפט עס,
עד שנת היובל	ביז דעם יובל יאהר.
ויצא ביבל	אבער עס גייט ארויס (פריי) אים יובל-(יאהר),
ושב לאחזתו:	און ער קעהרט זיך צוריק צו זיין אייגענטהום.
חמישי	חמישי
שלישי (כשהן מחוברין)	
29. ואיש כי-ימכר	29. און ווען א מאן וועט פערקויפען
בית-מושב	א וואהן-הויז
עיר חומה	(אין) א שטאט, (וואס האט ארום) א מויער,
והיתה גאלתו	דאן זאל זיין זיין אויסלייזונגס (רעכט)
עד-תם	ביז (צו) ענדע
שנת ממכרו	פון דעם יאהר פון זיין פערקויף,
ימים תהיה גאלתו:	א יאהר זאל זיין זיין אויסלייזונגס (רעכט).
30. ואם לא-יגאל	30. און ווען עס וועט ניט אויסגעלייזט ווערען
עד-מלאת לו	ביז עס וועט איהם פול ווערען
שנה תמימה	א גאנצעס יאהר,
וקם הבית	דאן זאל בלייבען שטעהן דאס הויז,

1) איבער. 2) מאכען. 3) פערוואנדטער. 4) ד. ה. ווען ער וועט אליין ווערען פערמעגליך אויסצולייזען זיין אייגענטהום. 5) דעם רעסט.

אֲשֶׁר־בָּעִיר	וואס איז אין דער שטאָט,
אֲשֶׁר־לא לו ק׳ חֹמָה	וואס האט אַ מויער.
לַצְּמִיתֻת	אויף עוויג
לַקֹּנֶה אֹתוֹ	ביי דעם, וואס קויפט עס
לְדֹרֹתָיו	פיר זיינע געשלעכטער,
לֹא יֵצֵא בַּיֹּבֵל :	עס זאל ניט ארויסגיין (פריי) אים יובל (יאָהר).
31. וּבָתֵּי הַחֲצֵרִים	31. און די הייזער פון די [1]דערפער,
אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֹמָה	וועלכע האבען קיין מויער
סָבִיב	ארום,
עַל־שְׂדֵה הָאָרֶץ	צום פעלד פון דעם לאַנד
יֵחָשֵׁב	זאל עס גערעכענט ווערען;
גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ	אויסלייזונגס־(רעכט) זאל זיין דאַפיר,
וּבַיֹּבֵל יֵצֵא :	און אים יובל־(יאָהר) זאל עס אַרויסגיין (פריי).
32. וְעָרֵי הַלְוִיִּם	32. און די שטעדט פון די לויים,
בָּתֵּי	(אדער) די הייזער
עָרֵי אֲחֻזָּתָם	פון די שטעדט פון זייער אייגענטהום,
גְּאֻלַּת עוֹלָם	איין עוויגע אויסלייזונגס־(רעכט)
תִּהְיֶה לַלְוִיִּם :	זאלען האבען די לויים.
33. וַאֲשֶׁר יִגְאַל	33. און ווער עס וועט אויסלייזען
מִן־הַלְוִיִּם	פון די לויים,[2]
וְיָצָא	דאַן זאל אַרויסגיין (פריי)
מִמְכַּר־בַּיִת	דער פערקויף פון דעם הויז
וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ	אדער די שטאט פון זיין אייגענטהום
בַּיֹּבֵל	אים יובל (יאהר),
כִּי בָתֵּי	דען די הייזער
עָרֵי הַלְוִיִּם	פון די שטעדט פון די לויים
הִוא אֲחֻזָּתָם	דאס איז זייער אייגענטהום
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :	צווישען די קינדער ישראל.
34. וּשְׂדֵה	34. און דאס פעלד
מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם	פון דעם [3]פרייען פלאַטץ פון זייערע שטעדט
לֹא יִמָּכֵר	זאל ניט פערקויפט ווערען,
כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא	דען עס איז איין עוויגער אייגענטהום
לָהֶם :	פיר זיי.
35. וְכִי־יָמוּךְ אָחִיךָ	35. און ווען דיין ברודער וועט אָרם ווערען
וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ	און זיין [4]האַנד וועט זינקען ביי דיר,
וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ	דאַן זאלסט'ו איהם אונטער־שטיצען,
גֵּר וְתוֹשָׁב	[5]אַ פרעמדער אדער איין איינוואָהנער,
וָחַי עִמָּךְ :	און ער זאל לעבען ביי דיר.
36. אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ	36. דו זאלסט ניט נעהמען פון איהם
נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית	צינז אדער [6]וואוכער,
וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ	און דו זאלסט זיך פירכטען פאר דיין גאט,
וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ :	און דיין ברודער זאל לעבען ביי דיר.
37. אֶת־כַּסְפְּךָ	37. דיין געלד
לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ	זאלסט'ו איהם ניט געבען אויף צינזען,
וּבְמַרְבִּית	און אויף [6]וואוכער
לֹא־תִתֵּן אָכְלֶךָ :	זאלסט'ו ניט געבען דיינע שפייזע.
38. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	38. איך בין דער עוויגער, אייער גאָט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	וואס איך האב אייך אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
לָתֵת לָכֶם	אייך צו געבען
אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן	דאס לאַנד כנען,
לִהְיוֹת לָכֶם	אום צו זיין צו אייך
לֵאלֹהִים :	פיר אַ גאָט.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי

רביעי (כשהן מחוברין)

39. וְכִי־יָמוּךְ אָחִיךָ	39. און ווען דיין ברודער וועט אָרם ווערען
עִמָּךְ	ביי דיר,
וְנִמְכַּר־לָךְ	און ער וועט זיך פערקויפען צו דיר,
לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ	זאלסט'ו ניט ארבייטען מיט איהם
עֲבֹדַת עָבֶד :	די אַרבייט פון אַ קנעכט.
40. כְּשָׂכִיר כְּתוֹשָׁב	40. ווי א געדונגענער ווי איין איינוואָהנער
יִהְיֶה עִמָּךְ	זאל ער זיין ביי דיר;
עַד־שְׁנַת הַיֹּבֵל	ביז דעם יובל יאָהר
יַעֲבֹד עִמָּךְ :	זאל ער אַרבייטען ביי דיר.
41. וְיָצָא מֵעִמָּךְ	41. דאַן זאל ער אַרויסגיין פון דיר,
הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ	ער און זיינע קינדער מיט איהם.
וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ	און ער זאל זיך צוריק קעה־רען צו זיין פאַמיליע,
וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו	און צו דעם אייגענטהום פון זיינע עלטערן
יָשׁוּב :	זאל ער זיך צוריק קעהרען.
42. כִּי־עֲבָדַי הֵם	42. דען זיי זיינען מיינע קנעכט,
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם	וואס איך האב זיי אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דעם לאַנד מצרים;

1) אָפענע שטעדט. 2) דא איז פילייכט דער נייעס אז ביי די לויים קען יעדער אויסלייזען, זאגאר ניט קיין פער־וואנדטער, זעה פיליפזאהן'ס קאָמענטאַר און רש"י 3) בעצירק, וויידע־פלאַטץ. 4) פערמעגען. 5) ווי א פרעמדער א. ז. וו. זאל ער לעבען ביי דיר. 6) פערמעהרונג.

לֹא יִמָּכְרוּ	זיי זאָלען ניט פערקויפט ווערען
מִמְכֶּרֶת עָבֶד׃	ווי מען פערקויפט אַ קנעכט.[1]
43. לֹא־תִרְדֶּה בוֹ	43. דו זאָלסט ניט הערשען איבער איהם
בְּפָרֶךְ	מיט שטרענגע,
וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ׃	און דו זאָלסט זיך פירכטען פאַר דיין גאָט.
44. וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ	44. און דיין קנעכט און דיין דינסט,
אֲשֶׁר יִהְיוּ־לָךְ	וועלכע מעגען בלייבען ביי דיר,
מֵאֵת הַגּוֹיִם	(זאָלען זיין) פון די פעלקער,
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם	וועלכע זיינען אַרום אייך;
מֵהֶם תִּקְנוּ	פון זיי מעגט איהר קויפען
עֶבֶד וְאָמָה׃	אַ קנעכט אָדער אַ דינסט.
45. וְגַם	45. און אויך
מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים	פון די קינדער פון די איינוואָהנער,[2]
הַגָּרִים עִמָּכֶם	וועלכע האַלטען זיך אויף ביי אייך,
מֵהֶם תִּקְנוּ	פון זיי מעגט איהר קויפען
וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם	און פון זייער פאַמיליע
אֲשֶׁר עִמָּכֶם	וועלכע איז ביי אייך,
אֲשֶׁר הוֹלִידוּ	וועלכע זיי האָבען געבאָרען
בְּאַרְצְכֶם	אין אייער לאַנד,
וְהָיוּ לָכֶם לַאֲחֻזָּה׃	און זיי זאָלען געהערען צו אייך אַלס אייגענטהום.
46. וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם	46. און איהר מעגט זיי מאַכען צום ערב
לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם	צו אייערע קינדער נאָך אייך
לָרֶשֶׁת אֲחֻזָּה	(זיי) צו [3]ערבען (אַלס) אייגענטהום,
לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ	אויף עוויג מעגט איהר מיט זיי אַרבייטען,
וּבְאַחֵיכֶם	אָבער איבער אייערע ברידער,
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אִישׁ בְּאָחִיו	איינער איבער דעם אַנדערן,
לֹא־תִרְדֶּה בוֹ בְּפָרֶךְ׃	זאָלסט'ו ניט הערשען איבער איהם מיט שטרענגע.
שביעי	שביעי
47. וְכִי תַשִּׂיג	47. און ווען עס וועט גרייכען
יַד גֵּר וְתוֹשָׁב	די האַנד פון אַ פרעמדען אָדער איין איינוואָהנער
עִמָּךְ,	ביי דיר,
וּמָךְ אָחִיךָ עִמּוֹ	און דיין ברודער וועט אָרם ווערען ביי איהם,
וְנִמְכַּר	און ער וועט זיך פערקויפען
לְגֵר תּוֹשָׁב	צום פרעמדלינג, (אָדער) צו איין איינוואָהנער
עִמָּךְ	ביי דיר,
אוֹ לְעֵקֶר	אָדער צו [4]איינעם, וואָס שטאַמט אַרויס
מִשְׁפַּחַת גֵּר׃	פון דער פאַמיליע פון אַ פרעמדען.
48. אַחֲרֵי נִמְכַּר	48. נאָכדעם ווי ער האָט זיך פערקויפט
גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ	זאָל ער האָבען אויסלייזונגס (רעכט),
אֶחָד מֵאֶחָיו	איינער פון זיינע ברידער
יִגְאָלֶנּוּ׃	זאָל איהם אויסלייזען.
49. אוֹ־דֹדוֹ	49. אָדער זיין אָנקעל
אוֹ בֶן־דֹּדוֹ	אָדער זיין אָנקעל'ס אַ זוהן
יִגְאָלֶנּוּ	זאָל איהם אויסלייזען,
אוֹ־מִשְּׁאֵר בְּשָׂרוֹ	אָדער פון זיינע בלוטס־פערוואַנדטע
מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ	פון זיין פאַמיליע
יִגְאָלֶנּוּ	זאָל איהם אויסלייזען,
אוֹ־הִשִּׂיגָה יָדוֹ	אָדער ווען זיין האַנד גרייכט
וְנִגְאָל׃	דאַן קען ער זיך זעלבסט אויסלייזען.
50. וְחִשַּׁב עִם־קֹנֵהוּ	50. און ער זאָל זיך רעכנען מיט זיין קויפער
מִשְּׁנַת הִמָּכְרוֹ לוֹ	פון דעם יאָהר, וואָס ער האָט זיך פערקויפט צו איהם
עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל	ביז דעם יובל יאָהר,
וְהָיָה כֶּסֶף מִמְכָּרוֹ	און עס זאָל זיין דאָס געלד פון זיין פערקויף
בְּמִסְפַּר שָׁנִים	נאָך דער צאָהל פון (די) יאָהרען,
כִּימֵי שָׂכִיר	ווי די צייט פון אַ געדונגענעם
יִהְיֶה עִמּוֹ׃	זאָל ער זיין ביי איהם.[5]
51. אִם־עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים	51. אויב עס זיינען נאָך פילע יאָהרען,
לְפִיהֶן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ	נאָך זיי[6] זאָל ער צוריק געבען זיין לייז־(געלד)
מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ׃	פון זיין קויף־געלד.
52. וְאִם־מְעַט	52. און אויב ווייניג
נִשְׁאַר בַּשָּׁנִים	איז איבריג־געבליבען פון די יאָהרען
עַד־שְׁנַת הַיֹּבֵל	ביז דעם יובל יאָהר,
וְחִשַּׁב־לוֹ	דאַן זאָל ער (עס) איהם בערעכנען;
כְּפִי שָׁנָיו	נאָך זיינע יאָהרען
יָשִׁיב אֶת־גְּאֻלָּתוֹ׃	זאָל ער צוריק־געבען זיין לייז־(געלד).
53. כִּשְׂכִיר	53. ווי אַ געדונגענער
שָׁנָה בְּשָׁנָה	(פון) יאָהר צו יאָהר
יִהְיֶה עִמּוֹ	זאָל ער זיין ביי איהם,
לֹא־יִרְדֶּנּוּ בְּפֶרֶךְ	ער זאָל ניט הערשען איבער איהם מיט שטרענגע
לְעֵינֶיךָ׃	פאַר דיינע אויגען.

1) ווערטערליך: אַ פערקויף פון אַ קנעכט. 2) פון פרעמדע פעלקער. 3) בעזיצען. 4) אָבקעמלינג. 5) ד. ה. אַזוי ווי ער וואָלט איהם געדונגען יעדען יאָהר פיר אַ געוויסע סומא. זעה רש"י. 6) ד. ה. פערהעלטניסמעסיג נאָך די פילע יאָהרען.

54. וְאִם־לֹא יִגָּאֵל	54. אונ אויב ער ווערט ניט אויסגעלייזט ווערען
בְּאֵלֶּה	דורך דיזע,
וְיָצָא בִּשְׁנַת הַיֹּבֵל	דאַן זאָל ער ארויסגיין (פריי) אין דעם יובל יאָהר,
הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ׃	ער אונ זיינע קינדער מיט איהם.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
55. כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	55. דען צו מיר זיינען די קינדער ישראל
עֲבָדִים	קנעכט.
עֲבָדַי הֵם	זיי זיינען מיינע קנעכט,
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם	וואס איך האב זיי ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דעם לאַנד מצרים;
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
CAP. XXVI.	כו
1. לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם	1. איהר זאלט אייך ניט מאַכען
אֱלִילִם	געטצען,
וּפֶסֶל וּמַצֵּבָה	אונ א געשניצטען בילד אונ א שטאַנד־זייל
לֹא־תָקִימוּ לָכֶם	זאלט איהר אייך ניט אויפשטעלען,
וְאֶבֶן מַשְׂכִּית	אונ [1]א שטיין מיט בילדער
לֹא תִתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם	זאלט איהר ניט מאַכען אין אייער לאַנד,
לְהִשְׁתַּחֲוֺת עָלֶיהָ	אום זיך צו בוקען פאר איהר,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דען איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
2. אֶת־שַׁבְּתֹתַי	2. מיינע רוהע־טעג
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען,
וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ	אונ מיין היילגטהום זאלט איהר עהר־פירכטען;
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
בְּחֻקֹּתַי	BEHUKOTHAY
3. אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ	3. אויב אין מיינע געזעטצע ווערט איהר גיין,
וְאֶת־מִצְוֺתַי תִּשְׁמְרוּ	אונ מיינע געבאָטע ווערט איהר היטען,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃	אונ איהר ווערט זיי טהאָן,
4. וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם	4. דאַן וועל איך געבען אייערע רעגענס[2]
בְּעִתָּם	אין זייער צייט,
וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ	אונ די ערד וועט געבען איהר [3]ערטראג,
וְעֵץ הַשָּׂדֶה	אונ דער בוים פון פעלד
יִתֵּן פִּרְיוֹ׃	וועט געבען זיין פרוכט.
5. וְהִשִּׂיג לָכֶם	5. אונ עס וועט גרייכען ביי אייך
דַּיִשׁ אֶת־בָּצִיר	די דרעש־צייט די וויין־לעזע

וּבָצִיר יַשִּׂיג אֶת־זָרַע	אונ די וויין־לעזע וועט גרייכען די זאָאט־(צייט),[4]
וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם	אונ איהר וועט עסען אייער ברויט
לָשֹׂבַע	צו זאַט,
וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח	אונ איהר וועט זיטצען רוהיג
בְּאַרְצְכֶם׃	אין אייער לאַנד.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
6. וְנָתַתִּי שָׁלוֹם	6. אונ איך וועל געבען פרידען
בָּאָרֶץ	אים לאַנד,
וּשְׁכַבְתֶּם	אונ איהר וועט אייך לייגען (שלאפען),
וְאֵין מַחֲרִיד	אונ קיינער וועט אייך ניט שרעקען,
וְהִשְׁבַּתִּי	אונ איך וועל פערטילגען
חַיָּה רָעָה	דאס בייזע טהיר
מִן־הָאָרֶץ	פון דעם לאַנד,
וְחֶרֶב	אונ (דאס) שווערט
לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם	וועט ניט דורכגיין אין אייער לאַנד.
7. וּרְדַפְתֶּם	7. אונ איהר וועט יאָגען
אֶת־אֹיְבֵיכֶם	אייערע פיינדע,
וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם	אונ זיי וועלען פאַלען פאר אייך
לֶחָרֶב׃	דורך דאַס שווערט.
8. וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה	8. אונ פינף פון אייך וועלען יאָגען
מֵאָה	הונדערט,
וּמֵאָה מִכֶּם	אונ הונדערט פון אייך
רְבָבָה יִרְדֹּפוּ	וועלען יאָגען צעהן טויזענד
וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם	אונ אייערע פיינדע וועלען פאַלען
לִפְנֵיכֶם	פאר אייך
לֶחָרֶב׃	דורך דאס שווערט.
9. וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם	9. אונ איך וועל זיך ווענדען צו אייך,
וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם	אונ איך וועל אייך פרוכטבאר מאַכען,
וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם	אונ איך וועל אייך מעהרען,
וַהֲקִימֹתִי אֶת־בְּרִיתִי	אונ איך וועל אויפשטעלען מיין בונד
אִתְּכֶם׃	מיט אייך.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
שני (כשהן מחוברין)	
10. וַאֲכַלְתֶּם	10. אונ איהר וועט עסען
יָשָׁן נוֹשָׁן	גאַנץ אַלטע,[5]

1) אדער: א שוי־שטיין. 2) ד. ה. דעם פריה אונ שפעט רעגען. 3) פרוכט. 4) ד. ה. די דרעש צייט וועט דויערן ביז די וויין־לעזע אונ די וויין־לעזע ביז די זאָאט צייט. 5) ווייל עס וועט וואקסען זעהר פיל אונ עס וועט בלייבען פיר א לאַנגע צייט שפעטער.

וְיָשָׁן	און אלטע
מִפְּנֵי חָדָשׁ תּוֹצִיאוּ׃	וועט איהר אַרויספריינגען פאר דעם נייעס.[1]
11. וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי	11. און איך וועל מאַכען מיין וואָהנונג
בְּתוֹכְכֶם	צווישען אייך.
וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃	און מיין זעלע וועט אייך ניט [2]פעראַכטען.
12. וְהִתְהַלַּכְתִּי	12. און איך וועל [3]אומגיין
בְּתוֹכְכֶם	צווישען אייך.
וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים	און איך וועל זיין צו אייך פיר אַ גאָט,
וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם׃	און איהר וועט זיין צו מיר פיר אַ פאָלק.
13. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	13. איך בין דער עוויגער, אייער גאָט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	וואס איך האב אייך אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
מִהְיֹת לָהֶם עֲבָדִים	אום ניט צו זיין צו[4]זיי קנעכט
וָאֶשְׁבֹּר	און איך האב צובראָכען
מֹטֹת עֻלְּכֶם	די שטאַנגען פון אייער יאָך,
וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם	און איך האב אייך געפיהרט
קוֹמְמִיּוּת׃	[5]שטאָלץ.
14. וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ לִי	14. אבער אויב איהר וועט מיר ניט צו הערען,
וְלֹא תַעֲשׂוּ	און איהר וועט ניט טהאָן
אֵת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה׃	דיזע אַלע געבאָטע.
15. וְאִם־בְּחֻקֹּתַי	15. און אויב מיינע געזעטצע
תִּמְאָסוּ	וועט איהר פעראַכטען,
וְאִם אֶת־מִשְׁפָּטַי	און אויב מיינע רעכטע
תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם	וועט אייער זעלע [2]פעראַכטען
לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת	ניט צו טהאָן
אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי	אַלע מיינע געבאָטע,
לְהַפְרְכֶם אֶת־בְּרִיתִי	דאס איהר וועט צושטערען מיין בונד.
16. אַף־אֲנִי	16. אויך איך
אֶעֱשֶׂה־זֹּאת לָכֶם	וועל דיזעס טהאָן צו אייך,
וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם	און איך וועל בעפוילען איבער אייך
בֶּהָלָה	אַ שרעק,
אֶת־הַשַּׁחֶפֶת	די שווינדזוכט
וְאֶת־הַקַּדַּחַת	און די היטציגע פיבער,
מְכַלּוֹת עֵינַיִם	וועלכע [6]פערדאַרבען די אויגען
וּמְדִיבֹת נָפֶשׁ	און בעטריבען די זעלע,
וּזְרַעְתֶּם לָרִיק	און איהר וועט זייען [7]אומזאָנסט
זַרְעֲכֶם	אייער זאָמען,
וַאֲכָלֻהוּ אֹיְבֵיכֶם׃	דען אייערע פיינדע וועלען עס פערצעהרען.
17. וְנָתַתִּי פָנַי בָּכֶם	17. און איך וועל געבען מיין געזיכט געגען אייך,
וְנִגַּפְתֶּם	און איהר וועט געפלאַגט ווערען
לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם	פאר אייערע פיינדע,
וְרָדוּ בָכֶם שֹׂנְאֵיכֶם	און עס וועלען הערשען איבער אייך אייערע האַסער
וְנַסְתֶּם	און איהר וועט לויפען
וְאֵין־רֹדֵף אֶתְכֶם׃	און קיינער וועט אייך יאָגען.
18. וְאִם־עַד־אֵלֶּה	18. און אויב ביי דיזע
לֹא תִשְׁמְעוּ לִי	וועט איהר מיר ניט צוהערען,
וְיָסַפְתִּי	דאַן וועל איך מעהרען
לְיַסְּרָה אֶתְכֶם	אייך צו שטראָפען
שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃	זיבען־פאַך אויף אייערע זינדע.
19. וְשָׁבַרְתִּי	19. און איך וועל צובּרעכען
אֶת־גְּאוֹן עֻזְּכֶם	דעם שטאָלץ פון אייער מאַכט,
וְנָתַתִּי אֶת־שְׁמֵיכֶם	און איך וועל מאַכען אייער הימעל
כַּבַּרְזֶל	ווי אייזען
וְאֶת־אַרְצְכֶם	און אייער לאַנד
כַּנְּחֻשָׁה׃	ווי קופער.
20. וְתַם לָרִיק כֹּחֲכֶם	20. און אייער קראַפט וועט זיך ענדיגען [7]אומזאָנסט,
וְלֹא־תִתֵּן אַרְצְכֶם	און אייער לאַנד וועט ניט געבען
אֶת־יְבוּלָהּ	איהר ערטראַג,
וְעֵץ הָאָרֶץ	און דער בוים פון דעם לאַנד
לֹא יִתֵּן פִּרְיוֹ׃	וועט ניט געבען זיין פרוכט.
21. וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי	21. און אויב איהר וועט (דאָך) גיין מיט מיר
קֶרִי	צו־ווידער,
וְלֹא תֹאבוּ לִשְׁמֹעַ לִי	און איהר וועט מיר ניט וועלען צוהערען,
וְיָסַפְתִּי עֲלֵיכֶם מַכָּה	דאַן וועל איך מעהרען אויף אייך אַ פלאַג
שֶׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם׃	זיבען־פאַך נאָך אייערע זינדע.
22. וְהִשְׁלַחְתִּי בָכֶם	22. און איך וועל אַנשיקען אויף אייך
אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה	דאס חיה פון דעם פעלד,
וְשִׁכְּלָה אֶתְכֶם	און זי וועט אייך קינדער־לאָז מאַכען,
וְהִכְרִיתָה	און זי וועט אויסראָטען
אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם	אייער פיה,

1) ווייל עס וועט קיין פלאַטץ זיין פיר ביידע. 2) פערוואַרפען, פעראַבשייען. 3) וואַנדלען. 4) צו די מצרים. 5) אויפגעריכטעט, אויפרעכט, בקומה זקופה (רש״י). 6) מאַכען שמאַכטען. 7) צו ניכטס.

וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם	און זי וועט אייך ווייניגער מאַכען,
וְנָשַׁמּוּ דַּרְכֵיכֶם׃	און אייערע וועגען וועלען פערוויסטעט ווערען.
23. וְאִם־בְּאֵלֶּה	23. און אויב דורך דיזע
לֹא תִוָּסְרוּ לִי	וועט איהר מיר ניט [1]גע־שטראָפט ווערען,
וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי קֶרִי׃	און איהר וועט גיין מיט מיר צו־ווידער.
24. וְהָלַכְתִּי אַף־אֲנִי	24. דאַן וועל איך אויך גיין
עִמָּכֶם	מיט אייך
בְּקֶרִי	צו ווידער.
וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אָנִי	און אויך איך וועל אייך שלאָגען
שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃	זיבען־פאַך אויף אייערע זינדע.
25. וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם	25. און איך וועל ברינגען איבער אייך
חֶרֶב	אַ שווערד
נֹקֶמֶת	וואס נעהמט ראַכע
נְקַם־בְּרִית	די ראַכע פיר דעם בונד,
וְנֶאֱסַפְתֶּם	און איהר וועט אייך פערזאַמלען
אֶל־עָרֵיכֶם	אין אייערע שטעדט,
וְשִׁלַּחְתִּי דֶבֶר	אבער איך וועל שיקען אַ פּעסט
בְּתוֹכְכֶם	צווישען אייך
וְנִתַּתֶּם בְּיַד־אוֹיֵב׃	און איהר וועט געגעבען ווערען אין פיינד'ס האַנד.
26. בְּשִׁבְרִי לָכֶם	26. [6]ווען איך וועל אייך צו־ברעכען
מַטֵּה־לֶחֶם	[2]די ברויט־שטיצע,
וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים	און צעהן פרויען וועלען באַקען
לַחְמְכֶם	אייער ברויט
בְּתַנּוּר אֶחָד	אין איין אויווען,
וְהֵשִׁיבוּ לַחְמְכֶם	און זיי וועלען צוריק־ברייני־גען אייער ברויט
בַּמִּשְׁקָל	מיט דעם געוויכט,
וַאֲכַלְתֶּם	און איהר וועט עסען,
וְלֹא תִשְׂבָּעוּ׃	און איהר וועט ניט זאַט ווערען.
27. וְאִם־בְּזֹאת	27. און אויב דורך דיזעס
לֹא תִשְׁמְעוּ לִי	וועט איהר מיר ניט צוהערען
וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי בְּקֶרִי׃	און איהר וועט גיין מיט מיר צו־ווידער.
28. וְהָלַכְתִּי עִמָּכֶם	28. דאַן וועל איך גיין מיט אייך
בַּחֲמַת־קֶרִי	אין צאָרן צו־ווידער,
וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף־אָנִי	און אויך איך וועל אייך שטראָפען
שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃	זיבען פאַך אויף אייערע זינדע.
29. וַאֲכַלְתֶּם	29. און איהר וועט עסען
בְּשַׂר בְּנֵיכֶם	דאס פלייש פון אייערע זיהן,
וּבְשַׂר בְּנֹתֵיכֶם	און דאס פלייש פון אייערע טעכטער
תֹּאכֵלוּ׃	וועט איהר עסען.
30. וְהִשְׁמַדְתִּי	30. און איך וועל אויס־ראָטען
אֶת־בָּמֹתֵיכֶם	אייערע (געטצען) [3]העהען
וְהִכְרַתִּי	און איך וועל פערטילגען
אֶת־חַמָּנֵיכֶם	אייערע זאָנען־בילדער,
וְנָתַתִּי אֶת־פִּגְרֵיכֶם	און איך וועל געבען אייערע טויטע קערפערס
עַל־פִּגְרֵי גִּלּוּלֵיכֶם	אויף די טויטע קערפערס פון אייערע געטצען,
וְגָעֲלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃	און מיין זעלע וועט אייך פעראַכטען.
31. וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם	31. און איך וועל מאַכען אייערע שטעדט
חָרְבָּה	[4]טרימער,
וַהֲשִׁמּוֹתִי	און איך וועל פערוויסטען
אֶת־מִקְדְּשֵׁיכֶם	אייערע הייליגטהימער,
וְלֹא אָרִיחַ	און איך וועל ניט שמעקען
בְּרֵיחַ נִיחֹחֲכֶם׃	[אין] אייער ליבליכען גערוך
32. וַהֲשִׁמֹּתִי אֲנִי	32. און איך וועל פערוויסטען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ	דאס עס וועלען זיך וואונדערן איבער איהר
אֹיְבֵיכֶם	אייערע פיינדע,
הַיֹּשְׁבִים בָּהּ׃	וועלכע וואָהנען אין איהר.
33. וְאֶתְכֶם	33. און אייך
אֱזָרֶה בַגּוֹיִם	וועל איך פערשפרייטען אונטער די פעלקער,
וַהֲרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם	און איך וועל ארויסציהען הינטער אייך
חָרֶב	(דאס) שווערד,
וְהָיְתָה אַרְצְכֶם	און אייער לאַנד וועט זיין
שְׁמָמָה	אַ וויסטע,
וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חָרְבָּה׃	און אייערע שטעדט וועלען זיין [4]טרימער.
34. אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ	34. דאַן וועט דאס לאַנד בעפרידיגען
אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ	איהרע רוהע יאָהרען
כֹּל יְמֵי הָשַּׁמָּה	די גאַנצע צייט פון איהר פערוויסטונג,
וְאַתֶּם	[5]ווען איהר וועט זיין
בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם	אין דעם לאַנד פון אייערע פיינדע,
אָז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ	דאַן וועט דאס לאַנד רוהען,

1) געציכטיגט, געבעסערט. 2) ווערטערליך: ברויט־שטאָב. 3) הויכע פלעטצער געמאַכט צום געטצען דינסט.
4) חורבות, רואינען. 5) וועהרענד.

וְהִרְצָת	און זי וועט בעפרידיגען
אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ׃	איהרע רוהע יאָהרען.
35. כָּל־יְמֵי הָשַּׁמָּה	35. די גאַנצע צייט פון דער פערוויסטונג
תִּשְׁבֹּת	וועט זי רוהען,
אֵת אֲשֶׁר לֹא־שָׁבְתָה	וואס זי האט ניט גערוהט
בְּשַׁבְּתֹתֵיכֶם	אין אייערע רוהע יאָהרען
בְּשִׁבְתְּכֶם עָלֶיהָ׃	ווען איהר האט געוואוינט אויף איהר.
36. וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם	36. און די איבריג־געבליבענע אונטער אייך,
וְהֵבֵאתִי מֹרֶךְ	וועל איך ברייננגען [1]שרעק
בִּלְבָבָם	אין זייער הארצען
בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיהֶם	אין די לענדער פון זייערע פיינדע,
וְרָדַף אֹתָם	און עס וועט זיי יאָגען
קוֹל עָלֶה נִדָּף	די שטימע פון א פערוועהטען בלאַט,
וְנָסוּ מְנֻסַת־חֶרֶב	און זיי וועלען לויפען ווי מען לויפט פאר דעם שווערט,
וְנָפְלוּ	און זיי וועלען פאַלען
וְאֵין רֹדֵף׃	[2]ווען קיינער וועט זיי ניט יאָגען.
37. וְכָשְׁלוּ	37. און זיי וועלען שטרויכלען
אִישׁ־בְּאָחִיו	איינער איבער דעם אַנדערן,
כְּמִפְּנֵי־חֶרֶב	ווי פאר דעם שווערט,
וְרֹדֵף אָיִן	[2]ווען קיינער יאָגט ניט,
וְלֹא־תִהְיֶה לָכֶם	און איהר וועט ניט האבען
תְּקוּמָה	א בעשטאַנד[3]
לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם׃	פאר אייערע פיינדע.
38. וַאֲבַדְתֶּם	38. און איהר וועט [4]פערלאָרען ווערען
בַּגּוֹיִם	אונטער די פעלקער,
וְאָכְלָה אֶתְכֶם	און עס וועט אייך פערצעהרען
אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם׃	דאס לאַנד פון אייערע פיינדע.
39. וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם	39. און די איבריג־געבליבענע אונטער אייך
יִמַּקּוּ בַּעֲוֺנָם	וועלען [5]צוגאַנגען ווערען אין זייער זינד
בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיכֶם	אין די לענדער פון אייערע פיינדע
וְאַף בַּעֲוֺנֹת אֲבֹתָם	און אויך דורך די זינד פון זייערע עלטערן,
אִתָּם יִמָּקּוּ׃	מיט זיי וועלען זיי [5]צוגאַנגען ווערען.
40. וְהִתְוַדּוּ אֶת־עֲוֺנָם	40. דאַן וועלען זיי בעקענען זייער זינד
וְאֶת־עֲוֺן אֲבֹתָם	און די זינד פון זייערע עלטערן
בְּמַעֲלָם	אין זייער אונטרייהייט,
אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בִי	וואס זיי זיינען אונטריי געוועזען געגען מיר,

וְאַף	און אויך
אֲשֶׁר־הָלְכוּ עִמִּי	וואס זיי זיינען געגאַנגען מיט מיר
בְּקֶרִי׃	צרוּוידער.
41. אַף־אֲנִי אֵלֵךְ עִמָּם	41. אויך איך וועל גיין מיט זיי
בְּקֶרִי	צרוּוידער,
וְהֵבֵאתִי אֹתָם	און איך וועל זיי ברייננגען
בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם	אין דאס לאַנד פון זייערע פיינדע,
אוֹ־אָז יִכָּנַע	דאַן וועט אונטער־טהעניג ווערען
לְבָבָם הֶעָרֵל	זייער [6]אונבעשניטענעס הארץ,
וְאָז יִרְצוּ אֶת־עֲוֺנָם׃	און דאַן וועלען זיי בעפרידיגען (פיר) זייער זינד.
42. וְזָכַרְתִּי	42. אבער איך וועל געדיינקען
אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקוֹב	מיין בונד (מיט) יעקב,
וְאַף	און אויך
אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק	מיין בונד (מיט) יצחק,
וְאַף	און אויך
אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם	מיין בונד (מיט) אברהם
אֶזְכֹּר	וועל איך געדיינקען,
וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר׃	און דאס לאַנד וועל איך געדיינקען.
43. וְהָאָרֶץ	43. און דאס לאַנד
תֵּעָזֵב מֵהֶם	וועט פערלאָזען ווערען פון זיי,
וְתִרֶץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ	און זי וועט בעפרידיגען איהרע רוהע יאָהרען,
בָּהְשַׁמָּה מֵהֶם	ווען זי וועט פערוויסטעט ווערען פון זיי,
וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֲוֺנָם	און זיי וועלען בעפרידיגען (פיר) זייער זינד,
יַעַן וּבְיַעַן	דאַפיר ווייל
בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ	מיינע רעכטע האבען זיי פעראַכטעט,
וְאֶת־חֻקֹּתַי	און מיינע געזעטצע
גָּעֲלָה נַפְשָׁם׃	האט זייער זעלע פעראַכטעט.
44. וְאַף גַּם־זֹאת	44. און אויך דיזעס,
בִּהְיוֹתָם	ווען זיי וועלען זיין
בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם	אין דעם לאַנד פון זייערע פיינדע,
לֹא־מְאַסְתִּים	וועל איך זיי ניט פעראַכטען
וְלֹא־גְעַלְתִּים	און איך וועל זיי ניט [7]פערוואַרפען
לְכַלֹּתָם	זיי צו פערניכטען,
לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם	צו צושטערען מיין בונד מיט זיי,
כִּי אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיהֶם	דען איך בין דער עוויגער, זייער גאָט.
45. וְזָכַרְתִּי לָהֶם	45. און איך וועל געדיינקען פון זייערט־וועגען

1) ווייכקייט, פייגהייט. 2) וועהרענד, אָבוואָהל. 3) ד. ה. קרעפטען צו שטעהן. 4) אומקומען. 5) הינ־שווינדען, אומקומען. 6) פערשטאָקטעס, פערווילדעטעס. 7) פעראַכטען.

ברית ראשנים	דעם בונד פון די ערשטע,
אשר הוצאתי־אתם	וואס איך האב זיי אַרויס־געפיהרט
מארץ מצרים	פון דעם לאַנד מצרים
לעיני הגוים	פאר די אויגען פון די פעלקער,
להיות להם לאלהים	צו זיין צו זיי פיר אַ גאט;
אני יהוה :	איך בין דער עוויגער.
46. אלה החקים	46. דיזע זיינען די געזעטצע
והמשפטים	און די רעכטע
והתורת	און די לעהרע,
אשר נתן יהוה	וועלכע דער עוויגער האט געגעבען
בינו	צווישען איהם
ובין בני ישראל	און צווישען די קינדער ישראל,
בהר סיני	אויף דעם בארג סיני
ביד־משה :	דורך משה.

Cap. XXVII. כז

רביעי | רביעי

ששי (כשהן מחוברין)

1. וידבר יי אל־משה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לאמר :	זאגענדיג:
2. דבר	2. רייד
אל־בני ישראל	צו די קינדער ישראל,
ואמרת אלהם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
איש כי יפליא נדר	ווען אַ מאַן וועט מאַכען אַ בעזאָנדערען צוזאָג
בערכך נפשת	אין דיין שאַטצונג פון פערזאָנען[1]
ליהוה :	צום עוויגען (צו וויהען).
3. והיה ערכך	3. דאַן זאל זיין דיין שאַטצונג
הזכר	פון אַ מענליכע (פערזאָן)
מבן עשרים שנה	פון צוואַנציג יאָהר אַלט
ועד בן־ששים שנה	ביז זעכציג יאָהר אַלט,
והיה ערכך	דאַן זאל זיין דיין שאַטצונג
חמשים שקל כסף	פופציג שקל זילבער
בשקל הקדש :	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום.
4. ואם־נקבה הוא	4. און אויב עס איז אַ ווייבליכע (פערזאָן),
והיה ערכך	דאַן זאל זיין דיין שאַטצונג
שלשים שקל :	דרייסיג שקל.
5. ואם	5. און אויב
מבן־חמש שנים	פון פינף יאָהר אַלט
ועד בן־עשרים שנה	ביז צוואַנציג יאָהר אַלט.
והיה ערכך הזכר	דאַן זאל זיין דיין שאַטצונג פון אַ מענליכע (פערזאָן)
עשרים שקלים	צוואַנציג שקל,
ולנקבה	און פיר אַ ווייבליכע (פערזאָן)
עשרת שקלים :	צעהן שקל.
6. ואם מבן־חדש	6. און אויב פון אַ מאָנאַט אַלט
ועד בן־חמש שנים	ביז פינף יאָהר אַלט,
והיה ערכך הזכר	דאַן זאל זיין דיין שאַטצונג פון אַ מענליכע (פערזאָן)
חמשה שקלים כסף	פינף שקל זילבער.
ולנקבה ערכך	און פיר אַ ווייבליכע פערזאָן (זאל זיין) דיין שאַטצונג:
שלשת שקלים כסף	דריי שקל זילבער
7. ואם	7. און אויב
מבן־ששים שנה	פון זעכציג יאָהר אַלט
ומעלה	און העכער.
אם־זכר	אויב אַ מענליכע (פערזאָן)
והיה ערכך	דאַן זאל זיין דיין שאַטצונג
חמשה עשר שקל	פופצעהן שקל,
ולנקבה	און פיר אַ ווייבליכע (פערזאָן)
עשרה שקלים :	צעהן שקל.
8. ואם־מך הוא	8. אבער אויב ער איז אַרמער
מערכך	אַלס דיין שאַטצונג,[2]
והעמידו	דאַן זאל מען איהם שטעלען
לפני הכהן	פאר דעם פריסטער,
והעריך אתו הכהן	און דער פריסטער זאל איהם אָבשאַטצען;
על־פי אשר תשיג	לויט ווי עס וועט גרייכען
יד הנדר	די האַנד פון דעם צוזאָגער,
יעריכנו הכהן :	זאל איהם דער פריסטער אָבשאַטצען.
9. ואם־בהמה	9. און אויב פיה,
אשר יקריבו ממנה	וואס מען קען אָפּפערן דאַפון
קרבן ליהוה	איין אָפּפער צום עוויגען,
כל אשר יתן ממנו	אַלעס, וואס ער וועט געבען דאַפון
ליהוה	צום עוויגען
יהיה־קדש :	זאל זיין הייליג.
10. לא יחליפנו	10. ער זאל עס ניט פערוועקסלען,
ולא־ימיר אתו	און ער זאל עס ניט אויס־בייטען

1) היער ווערט גערעדט וועגען א נדר פון פערזאָנען, פיה, הייזער און פעלדער, וועלכע מען דארף שאַטצען און דעם ווערטה דאַפון אָבגעבען צום הייליגטהום. 2) ד.ה. ווען ער האט ניט צו בעצאהלען וויפיל די זאך איז ווערטה.

טוב ברע	א גוטע אויף א שלעכטע,
או־רע בטוב	אדער א שלעכטע אויף א גוטע,
ואם־המר ימיר	און אויב ער וועט אויסבייטען
בהמה בבהמה	פיה אויף פיה,
והיה־הוא ותמורתו	דאן זאל עס געשעהן, דאס ער און זיין אויסבייטונג
יהיה־קדש:	זאל זיין הייליג.
11. ואם	11. און אויב
כל־בהמה טמאה	אירגענד איין אונרייגעס פיה,
אשר לא־יקריבו ממנה	וואס מען קען ניט אפפערן דאפון
קרבן ליהוה	איין אפפער צום עוויגען,
והעמיד	דאן זאל מען שטעלען
את־הבהמה	דאס פיה
לפני הכהן:	פאר דעם פריסטער.
12. והעריך הכהן אתה	12. און דער פריסטער זאל עס אבשאצען,
בין טוב ובין רע	סיי גוט און סיי שלעכט,
כערכך הכהן	נאך [1]די שאטצונג פון דעם פריסטער
כן יהיה:	אזוי זאל עס זיין.
13. ואם־גאל יגאלנה	13. און אויב ער וועט עס אויסלייזען,
ויסף חמישתו	דאן זאל ער צולייגען א פינפטעל דאפון
על־ערכך:	צו דיין שאטצונג.
14. ואיש	14. און א מאן,
כי־יקדש את־ביתו	ווען ער וועט הייליגען זיין הויז
קדש ליהוה	(אלס) הייליגטהום צום עוויגען,
והעריכו הכהן	דאן זאל עס דער פריסטער אבשאצען,
בין טוב ובין רע	סיי גוט און סיי שלעכט,
כאשר יעריך אתו הכהן	ווי דער פריסטער וועט עס אבשאצען,
כן יקום:	אזוי זאל עס בלייבען.
15. ואם־המקדיש	15. און אויב דער, וואס הייליגט,
יגאל את־ביתו	וועט אויסלייזען זיין הויז,
ויסף	דאן זאל ער צולייגען
חמישית כסף־ערכך	א פינפטעל פון דעם געלד פון דיין שאטצונג
עליו	צו איהם,
והיה לו:	און עס זאל געהערען צו איהם.

חמישי (שביעי)	חמישי
16. ואם משדה אחזתו	16. און אויב פון דעם פעלד פון זיין אייגענטהום
יקדיש איש ליהוה	וועט א מאן הייליגען צום עוויגען,
והיה ערכך	דאן זאל זיין דיין שאטצונג
לפי זרעו	נאך זיין אויסזאאט,
זרע חמר שערים	דער אויסזאאט פון א [2]חומר גערשטען
בחמשים שקל כסף:	פיר פופציג שקל זילבער.[3]
17. אם־משנת היבל	17. אויב פון דעם יובל [4]יאהר
יקדיש שדהו	וועט ער הייליגען זיין פעלד,
כערכך יקום:	זאל עס בלייבען ווי דיין שאטצונג.[5]
18. ואם־אחר היבל	18. אבער אויב נאך יובל
יקדיש שדהו	וועט ער הייליגען זיין פעלד,
וחשב־לו הכהן	דאן זאל איהם דער פריסטער בערעכנען
את־הכסף	דאס געלד
על־פי השנים	נאך די יאהרען,
הנותרת	וועלכע זיינען איבריג־געבליבען
עד שנת היבל	ביז דעם יובל יאהר,
ונגרע מערכך:	און עס זאל [6]געמינדערט ווערען פון דיין שאטצונג.
19. ואם־גאל יגאל	19. און אויב עס וועט אויסלייזען
את־השדה	דאס פעלד
המקדיש אתו	דער, וואס הייליגט עס,
ויסף	דאן זאל ער צולייגען
חמשית כסף־ערכך	א פינפטעל פון דעם געלד פון דיין שאטצונג
עליו	צו איהם,
וקם לו:	און עס זאל בלייבען ביי איהם.[7]
20. ואם־לא יגאל	20. אבער אויב ער וועט ניט אויסלייזען
את־השדה	דאס פעלד,
ואם־מכר	און אויב מען האט פערקויפט[8]
את־השדה	דאס פעלד
לאיש אחר	צו איין אנדער מאן,
לא־יגאל עוד:	קען עס מעהר ניט אויס־געלייזט ווערען.
21. והיה השדה	21. און דאס פעלד זאל זיין,
בצאתו ביבל	ווען עס גייט ארויס אים יובל
קדש ליהוה	הייליג צום עוויגען,
כשדה החרם	ווי דאס פעלד פון דער [9]פערבאנונג,
לכהן תהיה אחזתו:	צום פריסטער זאל געהע־רען זיין אייגענטהום.

1) זעה רש״י פ׳ 2. 2) א געוויסע מאאס. 3) פיר א יובל יאהרען. 4) ד. ה. גלייך נאך יובל. 5) 50 שקל. 6) אבגערעכענט, אבגעצויגען. 7) נאך יובל אויך. 8) דער גזבר של הקדש. 9) פערשווארענע, געהייליגטע.

שִׁשִּׁי 22. וְאִם	22. און אויב
אֶת־שְׂדֵה מִקְנָתוֹ	זיין געקויפטעס פעלד,
אֲשֶׁר לֹא	וואס איז ניט
מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ	פון דעם פעלד פון זיין אייגענטהום.
יַקְדִּישׁ לַיהוָה׃	וועט ער הייליגען צום עוויגען.
23. וְחִשַּׁב־לוֹ הַכֹּהֵן	23. דאַן זאל דער פריסטער איהם בערעכנען
אֵת מִכְסַת הָעֶרְכְּךָ	די סומע פון [1]דער שאַטצונג
עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל	ביז דעם יובל יאָהר,
וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכְּךָ	און ער זאל געבען [1]די שאַטצונג
בַּיּוֹם הַהוּא	אין דעם זעלבען טאג
קֹדֶשׁ לַיהוָה׃	(אלס) הייליגטהום צום עוויגען.
24. בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל	24. אים יובל יאָהר
יָשׁוּב הַשָּׂדֶה	זאל דאס פעלד צוריק־קעהרען
לַאֲשֶׁר קָנָהוּ מֵאִתּוֹ	צו דעם, וואס ער האט געקויפט פון איהם,
לַאֲשֶׁר־לוֹ	צו דעם, וואס עס געהערט
אֲחֻזַּת הָאָרֶץ׃	(אלס) לאַנד־אייגענטהום.
25. וְכָל־עֶרְכְּךָ יִהְיֶה	25. און דיין יעדע שאַטצונג זאל זיין
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום,
עֶשְׂרִים גֵּרָה	צוואנציג גרה
יִהְיֶה הַשָּׁקֶל׃	זאל זיין דער שקל.
26. אַךְ־בְּכוֹר	26. [2]נור איין ערשט־געבאָרענער,
אֲשֶׁר יְבֻכַּר לַיהוָה	וואס געהערט צום עוויגען אלס ערשט־געבורט
בִּבְהֵמָה	אונטער פיה,
לֹא־יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ	זאל עס קיין מאַן ניט הייליגען,[3]
אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה	סיי איין אָקס סיי א לאַם
לַיהוָה הוּא׃	געהערט עס צום עוויגען.[4]
27. וְאִם	27. און אויב
בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה	פון אונרייגע פיה,[5]
וּפָדָה בְעֶרְכֶּךָ	דאַן זאל ער אויסלייזען נאך דיין שאַטצונג,
וְיָסַף חֲמִשִׁתוֹ עָלָיו	און ער זאל צולייגען א פינפטעל דאַפון דאַצו,
וְאִם־לֹא יִגָּאֵל	און אויב עס וועט ניט אויסגעלייזט ווערען,
וְנִמְכַּר בְּעֶרְכֶּךָ׃	דאַן זאל עס פערקויפט ווערען נאך דיין שאַטצונג.
28. אַךְ כָּל־חֵרֶם	28. [2]נור יעדעס פערבאַנטע,
אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיי	וואס א מאַן וועט [6]הייליגען צום עוויגען
מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ	פון אלעס, וואס געהערט צו איהם,
מֵאָדָם וּבְהֵמָה	פון מענשען אדער פיה,

וּמִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ	אדער פון דעם פעלד פון זיין אייגענטהום,
לֹא יִמָּכֵר	זאל עס ניט פערקויפט ווערען,
וְלֹא יִגָּאֵל	און עס זאל ניט אויסגעלייזט ווערען;
כָּל־חֵרֶם	יעדעס פערבאַנטע
קֹדֶשׁ־קָדָשִׁים הוּא	איז אַלער־הייליגסט
לַיהוָה׃ שְׁבִיעִי	צום עוויגען.
29. כָּל־חֵרֶם	29. יעדעס פערבאַנטע,
אֲשֶׁר יָחֳרַם	וואס וועט געהייליגט ווערען
מִן־הָאָדָם	פון דעם מענשען,[7]
לֹא יִפָּדֶה	זאל ניט אויסגעלייזט ווערען;
מוֹת יוּמָת׃	ער מוז געטויטעט ווערען.
30. וְכָל־מַעְשַׂר הָאָרֶץ	30. און יעדעס צעהנטע פון דעם לאַנד,
מִזֶּרַע הָאָרֶץ	פון דעם זאַמען פון דעם לאַנד,
מִפְּרִי הָעֵץ	פון דער פרוכט פון דעם בוים
לַיהוָה הוּא	געהערט עס צום עוויגען,
קֹדֶשׁ לַיהוָה׃	עס איז הייליג צום עוויגען.
31. וְאִם־גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ	31. און אויב א מאַן וועט אויסלייזען
מִמַּעַשְׂרוֹ	פון זיינע צעהנטען,
חֲמִשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו׃	זאל ער צולייגען א פינפטעל דאַפון.
32. וְכָל־מַעְשַׂר	32. און יעדעס צעהנטע
בָּקָר וָצֹאן	פון רינדער און שאָף,
כֹּל אֲשֶׁר־יַעֲבֹר	יעדעס, וואס וועט דורכגיין
תַּחַת הַשָּׁבֶט	אונטער דעם רוט,[8]
הָעֲשִׂירִי	דאס צעהנטע
יִהְיֶה־קֹּדֶשׁ לַיהוָה׃	זאל זיין הייליג צום עוויגען.
33. לֹא יְבַקֵּר	33. מען זאל ניט אונטער־זוכען
בֵּין־טוֹב לָרַע	צווישען גוט און שלעכט,
וְלֹא יְמִירֶנּוּ	און מען זאל עס ניט אויס־בייטען
וְאִם־הָמֵר יְמִירֶנּוּ	און אויב מען וועט עס אויסבייטען,
וְהָיָה־הוּא וּתְמוּרָתוֹ	דאַן זאל געשעהן, דאס ער און זיין אויסבייטונג
יִהְיֶה־קֹּדֶשׁ	זאל זיין הייליג,
לֹא יִגָּאֵל׃	עס קען ניט אויסגעלייזט ווערען.
34. אֵלֶּה הַמִּצְוֹת	34. דיזע זיינען די געבאָטען,
אֲשֶׁר צִוָּה יי אֶת־מֹשֶׁה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען משה
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל
בְּהַר סִינָי׃	אויף דעם בארג סיני.

חזק

1) זעה באור. 2) אבער, יעדאָך 3) פיר איין אנדער קרבן. 4) אָהן זיין הייליגונג. 5) זעה רש"י און באור. 6) פערבאַנען, ווייהען. 7) זעה רש"י און במדבר 35 פ' 31. 8) מען פלעגט דורכלאַזען אלע פיה דורך א טהיר איינציגווייז און די צעהנטע איז בעצייכענט געווארען מיט א געפארבטען רוטה אלס מעשר.

מאגילניצקי׳ס

ליניען

סקול חומש

— אדער —

עוזר המורה והתלמיד

(דעם לעהרער׳ס און שילער׳ס געהילפע)

איין גאנץ נייע אונד לייכטע מעטהאדע

צו אונטערריכטען גאנץ חומש, אהן ענדערונג אדער אבקירצונג, מיט גרויס ערפאלג
מיט דער הילפע פון א נייע „ליניען־סיסטעם״

פיר סקולס, חדרים, תלמוד תורה׳ס און זעלבסט־אונטערריכט

— פון —

יוסף בן יהודה מאגילניצקי

פרינציפאל־לעהרער פון מאגילניצקי׳ס „בְּנֵי צִיוֹן סְקוּל״, 708 סויטה 5טע סט., פילאדעלפיא, פא.
(פארמאלס לעהרער פיר העברעע העבּרעאישע אונטערריכט אין די היברו עדיוקיישען סאסייטי׳ס סקול)

ספר במדבר

4טע פערבעסערטע אויפלאגע.

— פערלאג און דרוק פון —

יוסף מאגיל, 708 סויטה 5טע סטריט,

פילאדעלפיא, פא.

תרס״ג

וויא לערנט מען דעם עוזר המורה והתלמיד?

גיט יעדען שילער א קאַרטעל אָדער א גלייכע שטיקעל פּאַפּיר. הייסט זיי דאַמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהן לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה חומש און די איבערזעטצונג דאַרויף זעהר לאַנגזאַם און פּאָרזיכטיג ביז זיי זיינען אימשטאַנדע די איבערזעצונג צו זאָגען אויסווייניג. דאַן זאָלען זיי ארויפרוקען די קאַרטעל אום צו פערדעקען די איבערזעצונג און זאָלען 1 מאָל לעזען די שורה חומש און איבערזעצען אויסווייניג. דאַן זאָלען זיי אַראָברוקען די קאַרטעל און איבערלעזען די איבערזעצונג אינעווייניג אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. ווען זיי געפינען אויס, אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט, דאַרפען זיי אייניגע מאָל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען און דאַרפען דאַן לערנען די צווייטע און דריטע שורה אויף דעם זעלבען אַרט. ווען זיי לערנען אָב אַ פסוק אָדער אַ האַלבען, דאַרפען זיי גיין ווידערהאָלען דעם פסוק, דאס הייסט, זיי דאַרפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסווייניג. אָבער זיי דאַרפען ניט אוועג־געהן פון א שורה ביז זיי רוקען ניט אראָב די קאַרטעל אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג אינעווייניג און צו וויסען אויף זיכער אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אָדער ניט.

שמות הטעמים

פַּשְׁטָא מֻנַּח זַרְקָא מֻנַּח סֶגּוֹל מֻנַּח | מֻנַּח רְבִיעִי
מַהְפַּךְ פַּשְׁטָא זָקֵף־קָטֹן זָקֵף־גָּדוֹל מֵרְכָא טִפְּחָא
מֻנַּח אֶתְנַחְתָּא פָּזֵר תְּלִישָׁא־קְטַנָּה תְּלִישָׁא־גְדוֹלָה
קַדְמָא וְאַזְלָא אַזְלָא־גֵרֵשׁ גֵּרְשַׁיִם דַּרְגָּא תְּבִיר יְתִיב
פְּסִיק | סוֹף־פָּסוּק שַׁלְשֶׁלֶת קַרְנֵי־פָרָה מֵרְכָא־כְפוּלָה
יָרֵחַ־בֶּן־יוֹמוֹ׃

דיזע חומשים זיינען צו בעקומען ביי אַלע מוכרי ספרים. הויפּט פערקויף פיר אַלע לענדער ביים איבערזעצער:

J. Magil, 708 S. 5th St. Philadelphia, America.

הויפּט פערקויף אין רוסלאַנד ביי:

Ш. Лесемъ, Вильна. М. Стефановская ул. Д. Городища.
Sh. Lessem, Wilna, M-Stefanofska Strasse. Haus Gorodisca.

סֵפֶר בְּמִדְבָּר

NUMERI.

CAPUT. I. א

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
בְּמִדְבַּר סִינַי	אין דער וויסטע סיני,
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
בְּאֶחָד	אין דעם ערשטען (טאָג)
לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	פון דעם צווייטען מאָנאַט
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית	אין דעם צווייטען יאָהר
לְצֵאתָם	נאך זייער אַרויסגאַנג
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דאס לאַנד מצרים
לֵאמֹר :	זאָגענדיג:
2. שְׂאוּ	2. נעהמט אויף
אֶת־רֹאשׁ	די קאָפּ־(צאַהל)
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די גאַנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע [1]פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	[2]מיט דער צאָהל פון זייערע נעמען,
כָּל־זָכָר	יעדען מענליכען,
לְגֻלְגְּלֹתָם :	נאך זייערע קעפּ.
3. מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	3. פון צוואַנציג יאָהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כָּל־יֹצֵא צָבָא	יעדער, (וואס) גייט אַרויס (אים) [3]העער
בְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל,
תִּפְקְדוּ אֹתָם	זאָלט איהר זיי ציילען
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
אַתָּה וְאַהֲרֹן :	דו און אהרן.
4. וְאִתְּכֶם יִהְיוּ	4. און מיט אייך זאלען זיין[4]
אִישׁ אִישׁ לַמַּטֶּה	צו איין מאַן פון'ם שטאַם,

אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית אֲבֹתָיו הוּא :	אַ מאַן (וואס) איז דער הויפּט פון זיינע פעטערליכע הייזער
5. וְאֵלֶּה	5. און דיזע זיינען
שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים	די נעמען פון די מענער,
אֲשֶׁר יַעַמְדוּ אִתְּכֶם	וועלכע זאלען אייך ביישטיין
לִרְאוּבֵן	פיר דעם (שטאַם) ראובן
אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר :	אליצור, דער זוהן פון שדיאור.
6. לְשִׁמְעוֹן	6. פיר שמעון
שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי :	שלומיאל, דער זוהן פון צורישדי.
7. לִיהוּדָה	7. פיר יהודה
נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב :	נחשון, דער זוהן פון עמינדב
8. לְיִשָּׂשכָר	8. פיר ישכר
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר :	נתנאל, דער זוהן פון צוער.
9. לִזְבוּלֻן	9. פיר זבולון
אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן :	אליאב, דער זוהן פון חלון.
10. לִבְנֵי יוֹסֵף	10. פיר די זיהן פון יוסף:
לְאֶפְרַיִם	פיר אפרים
אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד	אלישמע, דער זוהן פון עמיהוד,
לִמְנַשֶּׁה	פיר מנשה,
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר :	גמליאל, דער זוהן פון פדהצור.
11. לְבִנְיָמִן	11. פיר בנימין
אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי :	אבידן, דער זוהן פון גדעוני
12. לְדָן	12. פיר דן
אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי :	אחיעזר, דער זוהן פון עמישדי.
13. לְאָשֵׁר	13. פיר אשר

1) פאַמיליען הייזער. 2) נאך. 3) קריגס־העער. 4) צום העלפען צעהלען,

פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃	פגעיאל, דער זוהן פון עכרן
14. לְגָד	14. פיר גד
אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃	אליסף, דער זוהן פון דעואל
15. לְנַפְתָּלִי	15. פיר נפתלי
אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן	אחירע, דער זוהן פון עינן.
16. אֵלֶּה	16. דיזע זיינען
קְרִיאֵי קרואי ק׳ הָעֵדָה	די בערופענע פון דער געמיינדע,
נְשִׂיאֵי מַטּוֹת אֲבוֹתָם	די פירשטען פון זייערע פעטערליכע שטאַמען,
רָאשֵׁי	די הייפטער
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל	פון די טויזענדען פון ישראל
הֵם׃	(זיינען) זיי.
17. וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	17. און משה און אהרן האבען גענומען
אֵת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה	דיזע מענער
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת׃	וועלכע זיינען בעשטימט געוואָרען מיט (די) נעמען
18. וְאֵת כָּל־הָעֵדָה	18. און די גאַנצע געמיינדע
הִקְהִילוּ	האבען זיי פערזאַמעלט
בְּאֶחָד	אין דעם ערשטען (טאג)
לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	פון דעם צווייטען מאָנאַט,
וַיִּתְיַלְדוּ	און זיי האבען אָנגעגעבען זייער געבורט
עַל־מִשְׁפְּחֹתָם	אויף זייערע פאַמיליען
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	מיט דער צאָהל פון (די) נעמען
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאהר אַלט
וָמָעְלָה	און העכער
לְגֻלְגְּלֹתָם׃	נאך זייערע קעפּ.
19. כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	19. ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה,
וַיִּפְקְדֵם	און ער האט זיי געציילט
בְּמִדְבַּר סִינָי׃	אין דער וויסטע סיני.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
20. וַיִּהְיוּ בְנֵי רְאוּבֵן	20. און עס זיינען געוועזען די קינדער פון ראובן
בְּכֹר יִשְׂרָאֵל	דער ערשט-געבאָרענער פון ישראל
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	מיט דער צאָהל פון (די) נעמען
לְגֻלְגְּלֹתָם	נאך זייערע קעפּ.

כָּל־זָכָר	יעדער מענליכער
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאהר אַלט
וָמָעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער (וואס) גייט אַרויס (אים) הער.
21. פְּקֻדֵיהֶם	21. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה רְאוּבֵן	פון דעם שטאַם ראובן
שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	(זיינען געוועזען) זעקס און פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
22. לִבְנֵי שִׁמְעוֹן	22. פון די זיהן פון שמעון,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
פְּקֻדָיו	זיינע געציילטע
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	מיט דער צאָהל פון (די) נעמען,
לְגֻלְגְּלֹתָם	נאך זייערע קעפּ,
כָּל־זָכָר	יעדער מענליכער
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאהר אַלט
וָמָעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער (וואס) גייט אַרום (אים) הער.
23. פְּקֻדֵיהֶם	23. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן	פון דעם שטאַם שמעון
תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	ניין און פופציג טויזענד
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃	און דריי הונדערט.
24. לִבְנֵי גָד	24. פון די זיהן פון גד
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	מיט דער צאָהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאָהר אַלט
וָמָעְלָה	און העכער.
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער (וואס) גייט אַרויס (אים) הער.
25. פְּקֻדֵיהֶם	25. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה גָד	פון דעם שטאַם גד,
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	פינף און פערציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים	און זעקס הונדערט און פופציג.
26. לִבְנֵי יְהוּדָה	26. פון די זיהן פון יהודה
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאַמיליען.

1) גענאַנט. 2) געשלעכטס-פאָלגע, געשלעכטס-רעגיסטער.

לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאָהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
27. פְּקֻדֵיהֶם	27. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה יְהוּדָה	פון דעם שטאַם יהודה,
אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אָלֶף	פיער און זיבציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃	און זעקס הונדערט.
28. לִבְנֵי יִשָּׂשכָר	28. פון די זיהן פון יששכר,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאָהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
29. פְּקֻדֵיהֶם	29. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר	פון דעם שטאַם יששכר.
אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אָלֶף	פיער און פופציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
30. לִבְנֵי זְבוּלֻן	30. פון די זיהן פון זבולון,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
31. פְּקֻדֵיהֶם	31. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה זְבוּלֻן	פון דעם שטאַם זבולון,
שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אָלֶף	זיבען און פופציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
32. לִבְנֵי יוֹסֵף	32. פון די זיהן פון יוסף,
לִבְנֵי אֶפְרַיִם	פון די זיהן פון אפרים
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאַמיליען,

לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
33. פְּקֻדֵיהֶם	33. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה אֶפְרָיִם	פון דעם שטאַם אפרים,
אַרְבָּעִים אָלֶף	פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
34. לִבְנֵי מְנַשֶּׁה	34. פון די זיהן פון מנשה,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער.
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
35. פְּקֻדֵיהֶם	35. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה	פון דעם שטאַם מנשה.
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף	צוויי און דרייסיג טויזענד
וּמָאתָיִם׃	און צוויי הונדערט.
36. לִבְנֵי בִנְיָמִן	36. פון די זיהן פון בנימין,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דעם צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
37. פְּקֻדֵיהֶם	37. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה בִנְיָמִן	פון דעם שטאַם בנימין.
חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף	פינף און דרייסיג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
38. לִבְנֵי דָן	38. פון די זיהן פון דן,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער.
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאהר אַלט

וּמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
39. פְּקֻדֵיהֶם	39. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה דָן	פון דעם שטאם דן,
שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֶלֶף	צוויי און זעכציג טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת׃	און זיבען הונדערט.
40. לִבְנֵי אָשֵׁר	40. פון די זיהן פון אשר,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
41. פְּקֻדֵיהֶם	41. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה אָשֵׁר	פון דעם שטאם אשר,
אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	איין און פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
42. בְּנֵי נַפְתָּלִי	42. די זיהן פון נפתלי,
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם	זייערע געבורטען נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון (די) נעמען,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כֹּל יֹצֵא צָבָא׃	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער.
43. פְּקֻדֵיהֶם	43. זייערע געציילטע
לְמַטֵּה נַפְתָּלִי	פון דעם שטאם נפתלי,
שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	דריי און פופציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
44. אֵלֶּה הַפְּקֻדִים	44. דיזע זיינען די געציילטע,
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	וועלכע משה און אהרן האבען געציילט
וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל	און די פירשטען פון ישראל,
שְׁנֵים עָשָׂר אִישׁ	צוועלף מאן,
אִישׁ־אֶחָד	איין מאן
לְבֵית־אֲבֹתָיו	פון זיין פעטערליכע הויז
הָיוּ׃	זיינען זיי געווען.

45. וַיִּהְיוּ	45. און עס זיינען געווען,
כָּל־פְּקוּדֵי	אלע געציילטע
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
כָּל־יֹצֵא צָבָא	יעדער, (וואס) גייט ארויס (אים) העער
בְּיִשְׂרָאֵל׃	אין ישראל.
46. וַיִּהְיוּ	46. און עס זיינען געווען
כָּל־הַפְּקֻדִים	אלע געציילטע,
שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף	זעקס הונדערט טויזענד
וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	און דריי טויזענד,
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט
וַחֲמִשִּׁים׃	און פופציג.
47. וְהַלְוִיִּם	47. און די לווים
לְמַטֵּה אֲבֹתָם	נאך זייער פעטערליכען שטאם,
לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹכָם׃	זיינען ניט געציילט געווארען צווישען זיי.
48. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	48. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
49. אַךְ אֶת־מַטֵּה לֵוִי	49. נור דעם שטאם לוי
לֹא תִפְקֹד	זאלסט'ו ניט ציילען,
וְאֶת־רֹאשָׁם	און זייער קאפ־(צאהל)
לֹא תִשָּׂא	זאלסט'ו ניט אויפנעהמען,
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צווישען די קינדער ישראל.
50. וְאַתָּה	50. און דו
הַפְקֵד אֶת־הַלְוִיִּם	[1]נעהם־אויף די לווים
עַל־מִשְׁכַּן הָעֵדֻת	איבער דעם וואהנונג פון דאס צייגניס,
וְעַל־כָּל־כֵּלָיו	און איבער אלע זיינע געפעס
וְעַל־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ	און איבער אלעס, וואס געהערט צו איהם;
הֵמָּה יִשְׂאוּ	זיי זאלען טראגען
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	דעם וואהנונג
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אלע זיינע געפעס
וְהֵם יְשָׁרְתֻהוּ	און זיי זאלען איהם בעדינען
וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ׃	און ארום דעם וואהנונג זאלען זיי לאגערן.
51. וּבִנְסֹעַ הַמִּשְׁכָּן	51. און ווען דער וואהנונג דארף רייזען,
יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם	זאלען איהם די לווים אראפ־נעהמען,

1) זעטץ, בעשטעל, ארדנע.

וּבַחֲנֹת הַמִּשְׁכָּן	און ווען דער וואָהנונג וועט דאַרפֿען לאַגערן,
יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם	זאָלען איהם אויפֿשטעלען די לוויים;
וְהַזָּר הַקָּרֵב	און דער [1]פֿרעמדער, וועלכער דערנעהנטערט זיך,
יוּמָת׃	זאָל געטויטעט ווערען.
52. וְחָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	52. און די קינדער ישראל זאָלען לאַגערן
אִישׁ עַל־מַחֲנֵהוּ	יעדער בּיי זיין לאַגער
וְאִישׁ עַל־דִּגְלוֹ	און יעדער בּיי זיין פֿאָהנע,
לְצִבְאֹתָם׃	נאָך זייערע העערען.
53. וְהַלְוִיִּם יַחֲנוּ	53. און די לוויים זאָלען לאַגערן
סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדֻת	אַרום דעם וואָהנונג פֿון דאָס צייגניס,
וְלֹא־יִהְיֶה קֶצֶף	אום עס זאָל ניט זיין קיין צאָרן
עַל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	איבּער די געמיינדע פֿון די קינדער ישראל;
וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם	און די לוויים זאָלען היטען
אֶת־מִשְׁמֶרֶת	דעם [2]אַמט
מִשְׁכַּן הָעֵדוּת׃	פֿון דעם וואָהנונג פֿון דאָס צייגניס.
54. וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	54. און די קינדער ישראל האָבּען (עס) געטאָן;
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	וואָס דער עוויגער האָט בּעפֿוילען משה,
כֵּן עָשׂוּ׃	אַזוי האָבּען זיי געטאָן.

CAP. II. ב

שְׁלִישִׁי

1. וַיְדַבֵּר יְהוָה	1. און דער עוויגער האָט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. אִישׁ עַל־דִּגְלוֹ	2. יעדער בּיי זיין פֿאָהנע
בְאֹתֹת לְבֵית אֲבֹתָם	מיט צייכענס נאָך זייערע פֿעטערליכע הייזער
יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	זאָלען די קינדער ישראל לאַגערן,
מִנֶּגֶד	פֿון [3]ענטגעגען
סָבִיב לְאֹהֶל־מוֹעֵד	אַרום דעם פֿערזאַמלונגס געצעלט
יַחֲנוּ׃	זאָלען זיי לאַגערן.
3. וְהַחֹנִים	3. און די, וואָס לאַגערן,
קֵדְמָה מִזְרָחָה	צו מאָרגען־זייט, געגען זאָנען־אויפֿגאַנג,
דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה	(זאָל זיין) די פֿאָהנע פֿון דעם לאַגער פֿון יהודה,
לְצִבְאֹתָם	נאָך זייערע העערען.
וְנָשִׂיא לִבְנֵי יְהוּדָה	און אַ פֿירשט פֿיר די קינדער פֿון יהודה
נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃	[4](איז געוועזען) נחשון, דער זוהן פֿון עמינדב.
4. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	4. און זיין העער און זייערע געציילטע,
אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אֶלֶף	פֿיער און זיבּציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃	און זעקס הונדערט.
5. וְהַחֹנִים עָלָיו	5. און די, וואָס לאַגערן בּיי איהם,
מַטֵּה יִשָּׂשכָר	(זאָל זיין) דער שטאַם יששכר,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי יִשָּׂשכָר	און אַ פֿירשט פֿיר די קינדער פֿון יששכר
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃	[4](איז געוועזען) נתנאל, דער זוהן פֿון צוער.
6. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו	6. און זיין העער און זיינע געציילטע,
אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	פֿיער און פֿופֿציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פֿיער הונדערט.
7. מַטֵּה זְבוּלֻן	7. (און בּיי איהם זאָל זיין) דער שטאַם זבולון,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי־זְבוּלֻן	און אַ פֿירשט פֿיר די קינדער פֿון זבולון
אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃	[4](איז געוועזען) אליאב, דער זוהן פֿון חלון.
8. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו	8. און זיין העער און זיינע געציילטע
שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	זיבּען און פֿופֿציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פֿיער הונדערט.
9. כָּל־הַפְּקֻדִים	9. אַלע געציילטע
לְמַחֲנֵה יְהוּדָה	פֿון דעם לאַגער פֿון יהודה,
מְאַת אֶלֶף	(זייבּען געוועזען) הונדערט טויזענד
וּשְׁמֹנִים אֶלֶף	און אַכציג טויזענד
וְשֵׁשֶׁת־אֲלָפִים	און זעקס טויזענד
וְאַרְבַּע־מֵאוֹת	און פֿיער הונדערט,
לְצִבְאֹתָם	נאָך זייערע העערען;
רִאשֹׁנָה יִסָּעוּ׃	צום ערשטען זאָלען זיי רייזען.
10. דֶּגֶל מַחֲנֵה רְאוּבֵן	10. די פֿאָהנע פֿון דעם לאַגער פֿון ראובן
תֵּימָנָה	(זאָל זיין) צו זיד־זייט,
לְצִבְאֹתָם	נאָך זייערע העערען,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן	און אַ פֿירשט פֿיר די קינדער פֿון ראובן
אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃	[4](איז געוועזען) אליצור, דער זוהן פֿון שדיאור.
11. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדָיו	11. און זיין העער און זיינע געציילטע,
שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	זעקס און פֿערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פֿינף הונדערט.
12. וְהַחוֹנִם עָלָיו	12. און די, וואָס לאַגערן בּיי איהם,
מַטֵּה שִׁמְעוֹן	(זאָל זיין) דער שטאַם שמעון

1) ד. ה. אַ מאַן ניט פֿון שטאַם לוי. 2) בּעאָבּאַכטונג, אַבהוט, וואַכט. 3) ווייטען. 4) זאָל זיין.

וְנָשִׂיא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן	און אַ פירשט פיר די קינדער פון שמעון
שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי׃	[1](איז געווען) שלומיאל, דער זוהן פון צורישדי.
13. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	13. און זיין העער און זייערע געציילטע
תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	נייען און פופציג טויזענד
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃	און דריי הונדערט.
14. וּמַטֵּה גָּד	14. און (ביי איהם זאל זיין) דער שטאַם גד,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי גָד	און אַ פירשט פיר די קינדער פון גד
אֶלְיָסָף בֶּן־רְעוּאֵל׃	[1](איז געווען) אליסף, דער זוהן פון רעואל.
15. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	15. און זיין העער און זייערע געציילטע,
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	פינף און פערציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃	און זעקס הונדערט און פופציג.
16. כָּל־הַפְּקֻדִים	16. אַלע געציילטע
לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן	פון דעם לאַגער פון ראובן
מְאַת אֶלֶף	(זייגען געווען) הונדערט טויזענד
וְאֶחָד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	און איין און פופציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת	און פיער הונדערט
וַחֲמִשִּׁים	און פופציג,
לְצִבְאֹתָם	נאָך זייערע העערען,
וּשְׁנִיִּם יִסָּעוּ׃	און (אַלס) צווייטע זאלען זיי רייזען.
17. וְנָסַע אֹהֶל־מוֹעֵד	17. דאַן זאל רייזען דער פערזאַמלונגס געצעלט
מַחֲנֵה הַלְוִיִּם	דער לאַגער פון די לויים
בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֹת	צווישען די לאַגערן,
כַּאֲשֶׁר יַחֲנוּ כֵּן יִסָּעוּ	ווי זיי לאַגערן אַזוי זאלען זיי רייזען,
אִישׁ עַל־יָדוֹ	יעדער אויף זיין אָרט,
לְדִגְלֵיהֶם׃	נאָך זייערע פאָהנען.
18. דֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם	18. די פאָהנע פון דעם לאַגער פון אפרים
לְצִבְאֹתָם	נאָך זייערע העערען
יָמָּה	(זאל זיין) צו וועסט־זייט,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי אֶפְרַיִם	און אַ פירשט פיר די קינדער פון אפרים
אֱלִישָׁמָע בֶּן עַמִּיהוּד	[1](איז געווען) אלישמע, דער זוהן פון עמיהוד.
19. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	19. און זיין העער און זייערע געציילטע,
אַרְבָּעִים אֶלֶף	פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
20 וְעָלָיו מַטֵּה מְנַשֶּׁה	20. און ביי איהם (זאל זיין) דער שטאַם מנשה,

1) זאל זיין.

וְנָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה	און א פירשט פיר די קינדער פון מנשה
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר	[1](איז געווען) גמליאל דער זוהן פון פדהצור.
21. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	21. און זיין העער און זייערע געציילטע,
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף	צוויי און דרייסיג טויזענד
וּמָאתָיִם׃	און צוויי הונדערט.
22. וּמַטֵּה בִּנְיָמִן	22. און (ביי איהם זאל זיין) דער שטאַם בנימין,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי בִנְיָמִן	און אַ פירשט פיר די קינדער פון בנימין
אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃	[1](איז געווען) אבידן, דער זוהן פון גדעוני.
23. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	23. און זיין העער און זייערע געציילטע,
חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף	פינף און דרייסיג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
24. כָּל־הַפְּקֻדִים	24. אַלע געציילטע
לְמַחֲנֵה אֶפְרַיִם	פון דעם לאַגער פון אפרים
מְאַת אֶלֶף	(זייגען געווען) הונדערט טויזענד
וּשְׁמֹנַת אֲלָפִים	און אַכט טויזענד
וּמֵאָה	און הונדערט,
לְצִבְאֹתָם	נאָך זייערע העערען,
וּשְׁלִשִׁים יִסָּעוּ׃	און (אַלס) דריטע זאלען זיי רייזען.
25. דֶּגֶל מַחֲנֵה דָן	25. די פאָהנע פון דעם לאַגער פון דן
צָפֹנָה	(זאל זיין) צו נאָרד־זייט,
לְצִבְאֹתָם	נאָך זייערע העערען,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי דָן	און אַ פירשט פיר די קינדער פון דן
אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃	(איז געווען) אחיעזר, דער זוהן פון עמישדי.
26. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	26. און זיין העער און זייערע געציילטע
שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֶלֶף	צוויי און זעכציג טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת׃	און זיבען הונדערט.
27. וְהַחֹנִים עָלָיו	27. און די וואס לאַגערן ביי איהם
מַטֵּה אָשֵׁר	(זאל זיין) דער שטאַם אשר
וְנָשִׂיא לִבְנֵי אָשֵׁר	און אַ פירשט פיר די קינדער פון אשר
פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃	[1](איז געווען) פגעיאל, דער זוהן פון עכרן.
28. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	28. און זיין העער און זייערע געציילטע
אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	איין און פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
29. וּמַטֵּה נַפְתָּלִי	29. און (ביי איהם זאל זיין) דער שטאַם נפתלי,
וְנָשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי	און אַ פירשט פיר די קינדער פון נפתלי

אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן	(איז געוועזן) אחירע, דער זוהן פון עינן.
30. וּצְבָאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם	30. און זיין הער און זייערע געציילטע,
שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	פינף און דרייסיג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
31. כָּל־הַפְּקֻדִים	31. אלע געציילטע
לְמַחֲנֵה דָן	פון דעם לאגער פון דן
מְאַת אֶלֶף	(זיינען געוועזן) הונדערט טויזענד
וְשִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	און זיבען און פופציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת	און זעקס הונדערט.
לָאַחֲרֹנָה יִסְעוּ	צום לעצטען זאלען זיי רייזען
לְדִגְלֵיהֶם׃	נאך זייערע פאהנען.
32. אֵלֶּה פְּקוּדֵי	32 דיזעז זיינען די געציילטע
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער;
כָּל־פְּקוּדֵי הַמַּחֲנֹת	אלע געציילטע פון די לאגערן
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	(זיינען געוועזן) זעקס הונדערט טויזענד
וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	און דריי טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט
וַחֲמִשִּׁים׃	און פופציג.
33. וְהַלְוִיִּם	33. אבער די לויים
לֹא הָתְפָּקְדוּ	זיינען ניט געציילט געווארען
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל.
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
34 וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	34. און די קינדער ישראל האבען (עס) געטאן;
כְּכֹל	ווי אלעס
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה,
כֵּן־חָנוּ לְדִגְלֵיהֶם	אזוי האבען זיי געלאגערט נאך זייערע פאהנען,
וְכֵן נָסָעוּ	און אזוי האבען זיי גערייזט,
אִישׁ לְמִשְׁפְּחֹתָיו	יעדער נאך זיינע פאמיליען
עַל־בֵּית אֲבֹתָיו׃	ביי זיין פעטערליכען הויז.
CAP. III.	ג
רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת	1. און דיזע זיינען די געשלעכטער
אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה	פון אהרן און משה,
בְּיוֹם	אין דעם טאג,
דִּבֶּר יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	(ווען) דער עוויגער האט גערעט מיט משה
בְּהַר סִינָי׃	אויף דעם בארג סיני.
2. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	2. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי־אַהֲרֹן	פון אהרן׳ס זיהן:
הַבְּכֹר | נָדָב	דער ערשט־געבארענער (איז געוועזן) נדב,
וַאֲבִיהוּא	און אביהוא
אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃	אלעזר און איתמר
3. אֵלֶּה שְׁמוֹת	3. דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי אַהֲרֹן	פון אהרן׳ס זיהן,
הַכֹּהֲנִים הַמְּשֻׁחִים	די געזאלבטע פריסטערס,
אֲשֶׁר מִלֵּא יָדָם	וואס מען האט ערפילט זייער האנד
לְכַהֵן׃	פריסטערס צו זיין.
4. וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא	4. און נדב און אביהוא זיינען געשטארבען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
בְּהַקְרִבָם אֵשׁ זָרָה	ווען זיי האבען געבראכט פרעמדע פייער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
בְּמִדְבַּר סִינָי	אין דער וויסטע סיני,
וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם	און זיהן האבען זיי ניט געהאט
וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר	און אלעזר און איתמר זיינען געוועזן פריסטערס
עַל פְּנֵי אַהֲרֹן אֲבִיהֶם	פאר אהרן, זייערע פאטער.
5. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	5. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
6. הַקְרֵב	6. פיהר צו
אֶת־מַטֵּה לֵוִי	דעם שטאם לוי,
וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם שטעלען
לִפְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	פאר אהרן, דעם פריסטער,
וְשֵׁרְתוּ אֹתוֹ׃	און זיי זאלען איהם בעדינען
7. וְשָׁמְרוּ	7. און זיי זאלען [1]בעאבאכטען
אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ	וואס עס איז דא צו [1]בעאבאכטען פיר איהם
וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת	און וואס עס איז דא צו [1]בעאבאכטען
כָּל־הָעֵדָה	פיר די גאנצע געמיינדע
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	פאר דעם פערזאמלונגס געצעלט.

1) בעזארגען.

לַעֲבֹד	צו דינען
אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן׃	די דינסט פון דעם וואהנונג
8. וְשָׁמְרוּ	8. און זיי זאלען [1]בעאבאכטען
אֶת־כָּל־כְּלֵי	אלע געפעס
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס געצעלט
וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת	און די בעאבאכטונג
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
לַעֲבֹד	צו דינען
אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן׃	די דינסט פון דעם וואהנונג.
9. וְנָתַתָּה אֶת־הַלְוִיִּם	9. און דו זאלסט געבען די לויים
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן,
נְתוּנִם	געגעבען,
נְתוּנִם הֵמָּה לוֹ	געגעבען זיינען זיי צו איהם
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
10. וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו	10. און אהרן און זיינע זיהן
תִּפְקֹד	זאלסט'ו בעפוילען,
וְשָׁמְרוּ אֶת־כְּהֻנָּתָם	דאס זיי זאלען היטען זייער פריסטערטהום,
וְהַזָּר הַקָּרֵב	און דער פרעמדער וועלכער דערנעהענטערט זיך,
יוּמָת׃	זאל געטויטעט ווערען.
11. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
12. וַאֲנִי הִנֵּה לָקַחְתִּי	12. און איך, זעה, איך האב גענומען
אֶת־הַלְוִיִּם	די לויים
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון צווישען די קינדער ישראל
תַּחַת כָּל־בְּכוֹר	אנשטאט יעדען ערשט־געבארענעם,
פֶּטֶר רֶחֶם	(וואס) עפענט די מוטערלייב
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם׃	און די לויים זאלען געהערען צו מיר.
13. כִּי לִי כָּל־בְּכוֹר	13. דען צו מיר (געהערט) יעדער ערשט־געבארענער,
בְּיוֹם הַכֹּתִי	אין דעם טאג, (ווען) איך האב געשלאגען
כָל־בְּכוֹר	יעדען ערשט־געבארענעם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אין דאס לאנד מצרים,
הִקְדַּשְׁתִּי לִי	האב איך געהייליגט צו מיר
כָל־בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל	יעדען ערשט־געבארענעם אין ישראל
מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה	פון מענש(ען) ביז פיה,

1) בעוארגען, היטען.

לִי יִהְיוּ	צו מיר זאלען זיי געהערען,
אֲנִי יְהֹוָה׃	איך בין דער עוויגער.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
14. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	14. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה
בְּמִדְבַּר סִינַי	אין דער וויסטע סיני,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
15. פְּקֹד אֶת־בְּנֵי לֵוִי	15. צייל די קינדער פון לוי
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
כָּל־זָכָר	יעדער מענליכער
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה	פון א מאנאט אלט און העכער
תִּפְקְדֵם׃	זאלסט'ו זיי ציילען.
16. וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה	16. און משה האט זיי געציילט
עַל־פִּי יְהֹוָה	נאך דעם עוויגענס בעפעהל
כַּאֲשֶׁר צֻוָּה׃	ווי ער איז בעפוילען געווארען.
17. וַיִּהְיוּ־אֵלֶּה	17. און דיזע זיינען געוועזען
בְנֵי־לֵוִי	די זיהן פון לוי
בִּשְׁמֹתָם	מיט זייערע נעמען:
גֵּרְשׁוֹן וּקְהָת וּמְרָרִי׃	גרשון און קהת און מררי.
18. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת	18. און דיזע זיינען די נעמען
בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן	פון גרשון'ס זיהן
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לִבְנִי וְשִׁמְעִי׃	לבני און שמעי.
19. וּבְנֵי־קְהָת	19. און די זיהן פון קהת
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
עַמְרָם וְיִצְהָר	(זיינען געוועזען) עמרם און יצהר,
חֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃	חברון און עזיאל.
20. וּבְנֵי מְרָרִי	20. און די זיהן פון מררי
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען
מַחְלִי וּמוּשִׁי	(זיינען געוועזען) מחלי און מושי;
אֵלֶּה הֵם	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי	די פאמיליען פון לוי
לְבֵית אֲבֹתָם׃	נאך זייערע פעטערליכע הייזער.
21. לְגֵרְשׁוֹן	21. פון גרשון
מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי	(איז געוועזען) די פאמיליע פון לבני
וּמִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי	און די פאמיליע פון שמעי;

אֵלֶּה הֵם	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי׃	די פאַמיליען פון גרשוני.
22. פְּקֻדֵיהֶם	22. זייערע געציילטע
בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר	מיט דער צאהל פון יעדען מענליכען
מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמָעְלָה	פון א מאָנאַט אלט און העכער,
פְּקֻדֵיהֶם	זייערע געציילטע
שִׁבְעַת אֲלָפִים	(זיינען געווען) זיבען טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
23. מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי	23 די פאַמיליען פון גרשוני
אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ	זאלען לאַגערן הינטער דעם וואָהנונג,
יָמָּה׃	צו וועסט־זייט.
24. וּנְשִׂיא בֵית־אָב	24. און דער פירשט פון דעם פעטערליכען הויז
לַגֵּרְשֻׁנִּי	פון גרשוני
אֶלְיָסָף בֶּן־לָאֵל׃	(איז געווען) אליסף, דער זוהן פון לאל.
25. וּמִשְׁמֶרֶת	25. און דער אַמט
בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן	פון די קינדער פון גרשון
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט
הַמִּשְׁכָּן וְהָאֹהֶל	(איז געווען) דער וואָהנונג און דאס געצעלט,
מִכְסֵהוּ	זיין דעקע
וּמָסַךְ	און דער פאָרהאַנג
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
26. וְקַלְעֵי הֶחָצֵר	26. און די אומהאַנגען פון דעם הויף,
וְאֶת־מָסַךְ	און דעם פאָרהאַנג
פֶּתַח הֶחָצֵר	פון דעם איינגאַנג פון דעם הויף,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן	וועלכע זיינען אַרום דעם וואָהנונג
וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב	און אַרום דעם אַלטאַר,
וְאֵת מֵיתָרָיו	און זיינע שטריקלעך
לְכֹל עֲבֹדָתוֹ׃	(וועלכע געהערען) צו זיין גאַנצען דינסט.
27. וְלִקְהָת	27. און פון קהת
מִשְׁפַּחַת הָעַמְרָמִי	(איז געווען) די פאַמיליע פון עמרמי
וּמִשְׁפַּחַת הַיִּצְהָרִי	און די פאַמיליע פון יצהרי
וּמִשְׁפַּחַת הַחֶבְרֹנִי	און די פאַמיליע פון חברוני
וּמִשְׁפַּחַת הָעָזִּיאֵלִי	און די פאַמיליע פון עזיאלי;
אֵלֶּה הֵם	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי׃	די פאַמיליען פון קהתי.
28. בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר	28. מיט דער צאהל פון יעדען מענליכען

מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמָעְלָה	פון א מאָנאַט אלט און העכער,
שְׁמֹנַת אֲלָפִים	(זיינען געווען) אַכט טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת	און זעקס הונדערט,
שֹׁמְרֵי	וועלכע האָבען געהיט
מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ׃	דעם אַמט פון דעם הייליג־טהום.
29 מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־קְהָת	29. די פאַמיליען פון די קינדער פון קהת
יַחֲנוּ	זאָלען לאַגערן,
עַל־יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן	אויף דער זייט פון דעם וואָהנונג,
תֵּימָנָה׃	געגען זיד־זייט.
30. וּנְשִׂיא בֵית־אָב	30. און דער פירשט פון דעם פעטערליכען הויז
לְמִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי	פון די פאַמיליען פון קהתי,
אֱלִיצָפָן בֶּן־עֻזִּיאֵל׃	(איז געווען) אליצפן, דער זוהן פון עוזיאל.
31. וּמִשְׁמַרְתָּם	31. און זייער אַמט
הָאָרֹן וְהַשֻּׁלְחָן	(איז געווען) די לאַדע און דער טיש
וְהַמְּנֹרָה וְהַמִּזְבְּחֹת	און דער לייכטער און די אלטאַרען
וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ	און די הייליגע געפעס,
אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָּהֶם	וואס מען בעדינט מיט זיי,
וְהַמָּסָךְ	און דער פאָרהאַנג
וְכֹל עֲבֹדָתוֹ׃	און זיין גאַנצע דינסט.
32. וּנְשִׂיא	32. און דער פירשט
נְשִׂיאֵי הַלֵּוִי	פון די פירשטען פון לוי
אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן	(איז געווען) אלעזר, דער זוהן פון אהרן,
הַכֹּהֵן	דער פריסטער;
פְּקֻדַּת	(ער האט געהאט) די אויפזיכט
שֹׁמְרֵי	איבער די וואס האבען געהיט
מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ׃	דעם אַמט פון דעם הייליגטהום.
33. לִמְרָרִי	33. פון מררי,
מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי	(איז געווען) די פאַמיליע פון מחלי
וּמִשְׁפַּחַת הַמּוּשִׁי	און די פאַמיליע פון מושי;
אֵלֶּה הֵם	דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת מְרָרִי׃	די פאַמיליען פון מררי.
34. וּפְקֻדֵיהֶם	34. און זייערע געציילטע,
בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר	מיט דער צאהל פון יעדען מענליכען,
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמָעְלָה	פון א מאָנאַט אלט און העכער,
שֵׁשֶׁת אֲלָפִים	(זיינען געווען) זעקס טויזענד
וּמָאתָיִם׃	און צוויי הונדערט.

35. וּנְשִׂיא בֵית־אָב	35. און דער פירשט פון דעם פעטערליכען הויז
לְמִשְׁפְּחֹת מְרָרִי	פון די פאמיליען פון מררי
צוּרִיאֵל בֶּן־אֲבִיחָיִל	(איז געווען) צוריאל, דער זוהן פון אביחיל,
עַל־יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן	אויף דער זייט פון דעם וואהנונג
יַחֲנוּ	זאלען זיי לאגערן,
צָפֹנָה׃	געגען נארד־זייט.
36. וּפְקֻדַּת	36. און די אויפזיכט
מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי מְרָרִי	(און) דאס אמט פון די קינדער פון מררי
קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן	(איז געווען) די ברעטער פון דעם וואהנונג
וּבְרִיחָיו	און זיינע ריגלען
וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו	און זיינע זיילען און זיינע שוועלען,
וְכָל־כֵּלָיו	און אלע זיינע געפעס
וְכֹל עֲבֹדָתוֹ׃	און זיין גאנצע דינסט.
37. וְעַמֻּדֵי הֶחָצֵר	37. און די זיילען פון דעם הויף
סָבִיב	ארום
וְאַדְנֵיהֶם	און זייערע שוועלען
וִיתֵדֹתָם וּמֵיתְרֵיהֶם׃	און זייערע פלעקלעך און זייערע שטריקלעך.
38. וְהַחֹנִים	38. און די, וועלכע האבען געלאגערט
לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן	פאר דעם וואהנונג,
קֵדְמָה	געגען אסט־זייט,
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	פאר דעם פערזאמלונגס געצעלט,
מִזְרָחָה	געגען זאנען־אויפגאנג,
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו	(זיינען געווען) משה און אהרן און זיינע זיהן,
שֹׁמְרִים	(וועלכע) האבען געהיט
מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ	דאס אמט פון דעם היילינטהום
לְמִשְׁמֶרֶת	אלס בעאבאכטונג
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
וְהַזָּר הַקָּרֵב	און דער פרעמדער וועלכער דערנעהנטערט זיך,
יוּמָת׃	זאל געטויטעט ווערען.
39. כָּל־פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם	39. אלע געציילטע פון די לויים,
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	וועלכע משה און אהרן האבען געציילט
עַל־פִּי יְהוָֹה	דורך דעם עוויגען׳ס בעפעהל,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
כָּל־זָכָר	יעדער מענליכער
מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה	פון א מאנאט אלט און העכער,
שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃	(זיינען געווען) צוויי און צוואנציג טויזענד.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
40. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	40. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
פְּקֹד כָּל־בְּכֹר זָכָר	צייל יעדען מענליכען ערשט־געבארענעם
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמָעְלָה	פון א מאנאט אלט און העכער,
וְשָׂא	און נעהם אויף
אֵת מִסְפַּר שְׁמֹתָם׃	די צאהל פון זייערע נעמען.
41. וְלָקַחְתָּ	41. און דו זאלסט נעהמען
אֶת־הַלְוִיִּם לִי	די לויים צו מיר,
אֲנִי יְהוָֹה	איך דער עוויגער,
תַּחַת כָּל־בְּכֹר	אנשטאט יעדען ערשט־געבארענעם
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל
וְאֵת בֶּהֱמַת הַלְוִיִּם	און די פיה פון די לויים
תַּחַת כָּל־בְּכוֹר	אנשטאט יעדען ערשט־געבארענעם
בְּבֶהֱמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די פיה פון די קינדער ישראל.
42. וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה	42. און משה האט געציילט,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֹתוֹ	ווי דער עוויגער האט איהם בעפוילען,
אֶת־כָּל־בְּכוֹר	יעדען ערשט־געבארענעם
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אונטער די קינדער ישראל.
43. וַיְהִי	43. און עס זיינען געווען
כָל־בְּכוֹר זָכָר	אלע מענליכע ערשט־געבארענע
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת	מיט דער צאהל פון די נעמען,
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמַעְלָה	פון א מאנאט אלט און העכער
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף	צוויי און צוואנציג טויזענד
שְׁלֹשָׁה וְשִׁבְעִים וּמָאתָיִם׃	צוויי הונדערט און דריי און זיבציג.
44. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	44. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
45. קַח אֶת־הַלְוִיִּם	45. נעהם די לויים
תַּחַת כָּל־בְּכוֹר	אנשטאט יעדען ערשט־געבארענעם
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל
וְאֶת־בֶּהֱמַת הַלְוִיִּם	און די פיה פון די לויים
תַּחַת בְּהֶמְתָּם	אנשטאט זייערע פיה,

וְהָיוּ־לִי הַלְוִיִּם	און די לוויים זאלען געהערען צו מיר,
אֲנִי יְהוָה׃	איך בין דער עוויגער.
46. וְאֵת פְּדוּיֵי	46. [1]און אלס אויסלייזונג
הַשְּׁלֹשָׁה וְהַשִּׁבְעִים וְהַמָּאתָיִם	פון די צוויי הונדערט און דריי און זיבציג
הָעֹדְפִים עַל־הַלְוִיִּם	וואס זיינען איבריג איבער די לוויים
מִבְּכוֹר	פון די ערשט־געבארענע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל,
47. וְלָקַחְתָּ	47. זאלסט'ו נעהמען
חֲמֵשֶׁת חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים	צו פינף שקל
לַגֻּלְגֹּלֶת	פיר (יעדען) קאפ,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום
תִּקָּח	זאלסט'ו נעהמען,
עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשָּׁקֶל׃	צוואנציג גרה דער שקל.
48. וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף	48. און דו זאלסט געבען [2]דאס געלד
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן
פְּדוּיֵי	[3](פון) די אויסגעלייזטע,
הָעֹדְפִים בָּהֶם׃	וואס זיינען איבריג אונטער זיי.
49. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	49 און משה האט גענומען
אֵת כֶּסֶף הַפִּדְיוֹם	[4]דאס געלד פון די אויסלייזונג
מֵאֵת הָעֹדְפִים	פון די, וואס זיינען איבריג
עַל־פְּדוּיֵי הַלְוִיִּם׃	איבער די אויסגעלייזטע (דורך) די לוויים.
50. מֵאֵת בְּכוֹר	50. פון די ערשט־געבארענע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לָקַח אֶת־הַכָּסֶף	האט ער גענומען דאס געלד
חֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים	פינף און זעכציג
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת	און דריי הונדערט
וָאֶלֶף	און טויזענד
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום.
51. וַיִּתֵּן מֹשֶׁה	51. און משה האט געגעבען
אֶת־כֶּסֶף הַפְּדֻיִם	דאס געלד פון די אויס־געלייזטע
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

CAP. IV.

ד

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
1. וַיְדַבֵּר יְהוָה	1. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
2. נָשֹׂא אֶת־רֹאשׁ	2. נעהמט אויף די קאפ־(צאהל)
בְּנֵי קְהָת	פון די קינדער פון קהת
מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי	פון צווישען די קינדער פון לוי,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם׃	נאך זייערע פעטערליכע הייזער.
3. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	3. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר אלט,
כָּל־בָּא לַצָּבָא	יעדער, וואס קומט צום העער,
לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה	צו טהאן אין ארבייט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט.
4. זֹאת עֲבֹדַת	4. דיזעס איז דער דינסט
בְּנֵי־קְהָת	פון די קינדער פון קהת
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט:
קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃	דאס אלער־הייליגסטע.
5. וּבָא אַהֲרֹן וּבָנָיו	5. און אהרן און זיינע זיהן זאלען קומען
בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה	ווען דער לאגער וועט דארפען רייזען,
וְהוֹרִדוּ	און זיי זאלען אראב־נעהמען
אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ	דעם פארהאנג [5]צור בעדעקונג
וְכִסּוּ־בָהּ	און זיי זאלען בעדעקען מיט איהר
אֵת אֲרֹן הָעֵדֻת׃	די לאדע פון דאס צייגניס.
6. וְנָתְנוּ עָלָיו	6. און זיי זאלען לייגען אויף איהם
כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ	א דעקע פון תחש־פעלען,
וּפָרְשׂוּ	און זיי זאלען פער־שפרייטען
בֶגֶד־כְּלִיל תְּכֵלֶת	א קלייד אין גאנצען פון ברויע וואָל
מִלְמָעְלָה	פון אויבען,
וְשָׂמוּ בַּדָּיו׃	און זיי זאלען אריינלייגען זיינע שטאנגען.
7. וְעַל׀ שֻׁלְחַן הַפָּנִים	7. און אויף דעם טיש פון די שוי־ברויט)
יִפְרְשׂוּ	זאלען זיי אויס־שפרייטען
בֶּגֶד תְּכֵלֶת	א קלייד (פון) בלויע וואל,
וְנָתְנוּ עָלָיו	און זיי זאלען געבען אויף איהם

1) און די וואס דארפען אויסגעלייזט ווערען. 2) זילבער. 3) אלס לייזגעלד. 4) דאס לייזגעלד. 5) פון אבשיידונג

אֶת־הַקְּעָרֹת	די שיסלען
וְאֶת־הַכַּפֹּת	און די לעפלען
וְאֶת־הַמְּנַקִּיֹּת	און די רייניגונגס־רעהרען
וְאֵת קְשׂוֹת הַנָּסֶךְ	און די שטיצען צור בעדעקונג,
וְלֶחֶם הַתָּמִיד	און די בעשטענדיגע ברויט
עָלָיו יִהְיֶה׃	זאל זיין אויף איהם.
8. וּפָרְשׂוּ עֲלֵיהֶם	8. און זיי זאלען אויס־שפרייטען אויף זיי
בֶּגֶד תּוֹלַעַת שָׁנִי	א [2]קלייד פון רויטע פאַרעם,
וְכִסּוּ אֹתוֹ	און זיי זאלען איהם בעדעקען,
בְּמִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ	מיט אַ דעקע פון תַּחַש־פעל
וְשָׂמוּ אֶת־בַּדָּיו׃	און זיי זאלען אַרייַנ־לייגען זיינע שטאַנגען.
9. וְלָקְחוּ בֶּגֶד תְּכֵלֶת	9. און זיי זאלען נעהמען אַ [2]קלייד פון בלויע וואל
וְכִסּוּ	און זיי זאלען בעדעקען
אֶת־מְנֹרַת הַמָּאוֹר	דעם לייכטער פון בעלייכטונג
וְאֶת־נֵרֹתֶיהָ	און איהרע לאָמפען
וְאֶת־מַלְקָחֶיהָ	און איהרע צוואַנגען
וְאֶת־מַחְתֹּתֶיהָ	און איהרע אַש־פאַנען,
וְאֵת כָּל־כְּלֵי שַׁמְנָהּ	און אַלע איהרע אייל־געפעס
אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־לָהּ	וואס מען בעדינט איהר
בָּהֶם׃	מיט זיי.[3]
10. וְנָתְנוּ אֹתָהּ	10. און זיי זאלען איהר געבען
וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ	און אַלע איהרע געפעס
אֶל־מִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ	אין אַ דעקע פון תַּחַש־פעל,
וְנָתְנוּ עַל־הַמּוֹט׃	און זיי זאלען (עס) געבען אויף דעם (טראָג) שטאַנג.
11. וְעַל ׀ מִזְבַּח הַזָּהָב	11. און אויף דעם גאָלדענעם אַלטאַר
יִפְרְשׂוּ בֶּגֶד תְּכֵלֶת	זאלען זיי אויס־שפרייטען אַ [2]קלייד פון בלויע וואל,
וְכִסּוּ אֹתוֹ	און זיי זאלען איהם בעדעקען
בְּמִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ	מיט אַ דעקע פון תַּחַש־פעל,
וְשָׂמוּ אֶת־בַּדָּיו׃	און זיי זאלען אַרייַנ־לייגען זיינע שטאַנגען.
12. וְלָקְחוּ	12. און זיי זאלען נעהמען
אֶת־כָּל־כְּלֵי הַשָּׁרֵת	אַלע געפעס פון בעדינען,
אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־בָם	וואס מען בעדינט מיט זיי
בַּקֹּדֶשׁ	אים הייליגטהום,
וְנָתְנוּ אֶל־בֶּגֶד תְּכֵלֶת	און זיי זאלען (זיי) געבען אין אַ קלייד פון בלויע וואל,
וְכִסּוּ אוֹתָם	און זיי זאלען (זיי) געבען
בְּמִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ	אין אַ דעקע פון תַּחַש־פעל

וְנָתְנוּ עַל־הַמּוֹט׃	און זיי זאלען (זיי) געבען אויף דעם (טראָג)־שטאַנג.
13. וְדִשְּׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ	13. און זיי זאלען [4]אָב־אַשען דעם אַלטאַר,
וּפָרְשׂוּ עָלָיו	און זיי זאלען אויס־שפרייטען אויף איהם
בֶּגֶד אַרְגָּמָן׃	א [2]קלייד פון פורפור.
14. וְנָתְנוּ עָלָיו	14. און זיי זאלען געבען אויף איהם
אֶת־כָּל־כֵּלָיו	אַלע זיינע געפעס,
אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ עָלָיו	וואס מען בעדינט אויף איהם
בָּהֶם	מיט זיי:
אֶת־הַמַּחְתֹּת	די אַש־פאַנען,
אֶת־הַמִּזְלָגֹת	די גאָפלען
וְאֶת־הַיָּעִים	און די שויפלען
וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת	און די שפּרענג־בעקענס.
כֹּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ	אַלע געפעס פון דעם אַלטאַר
וּפָרְשׂוּ עָלָיו	און זיי זאלען אויסשפרייטען אויף איהם
כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ	א דעקע פון תַּחַש־פעל
וְשָׂמוּ בַדָּיו׃	און זיי זאלען אַרייַנ־לייגען זיינע שטאַנגען.
15. וְכִלָּה אַהֲרֹן וּבָנָיו	15. און ווען אהרן און זיינע זיהן וועלען ענדיגען
לְכַסֹּת אֶת־הַקֹּדֶשׁ	[צו] בעדעקען דאַס הייליגטהום
וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ	און אַלע געפעס פון הייליג־טהום,
בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה	ווען דער לאַגער דאַרף רייזען,
וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ	דאַן זאלען נאָכהער קומען
בְנֵי־קְהָת	די קינדער פון קהת
לָשֵׂאת	צו טראָגען,
וְלֹא־יִגְּעוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ	אבער זיי זאלען ניט אָנריהרען [אָן] דאַס הייליגטהום,
וָמֵתוּ	זאָנסט וועלען זיי שטאַרבען
אֵלֶּה מַשָּׂא בְנֵי־קְהָת	דיזעס איז [5]דאַס טראָגען פון די קינדער פון קהת
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
16. וּפְקֻדַּת אֶלְעָזָר	16. און די אויפזיכט פון אלעזר,
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	דער זוהן פון אהרן, דעם פריסטער,
שֶׁמֶן הַמָּאוֹר	(זאל זיין) די אייל פון בעלייכטונג
וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים	און די רויכער־ווערק פון די געווירצען,
וּמִנְחַת הַתָּמִיד	און דער בעשטענדיגער שפּייז אָפּפער,
וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה	און די זאַלב־אייל,
פְּקֻדַּת כָּל־הַמִּשְׁכָּן	די אויפזיכט (איבער) דעם גאַנצען וואָהנונג
וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ	און אַלעס וואס איז אין איהם
בְּקֹדֶשׁ וּבְכֵלָיו׃	אין הייליגטהום און אין זיינע געפעס.

1) קאַנען פון דעם טראַנק־אָפּפער. 2) טוך, געוואַנד. 3) ד. ה. וואס מען געברויכט זיי צום לייכטער, 4) אָראָב־נעהמען די אַש פון דעם אַלטאַר. 5) די לאַסט.

מַפְטִיר	מַפְטִיר
17. וַיְדַבֵּר יְהוָה	17. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן
לֵאמֹר׃	זאגענדיג :
18. אַל־תַּכְרִיתוּ	18. איהר זאלט ניט לאזען אויסראָטען
אֶת־שֵׁבֶט	דעם שטאַם
מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי	פון די פאַמיליען פון דעם קהתי,
מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם׃	פון צווישען די לויים.
19. וְזֹאת ׀ עֲשׂוּ לָהֶם	19. זאָנדערן דיזעס טהוט פיר זיי,
וְחָיוּ וְלֹא יָמֻתוּ	דאס זיי זאלען לעבען בלייבען און ניט שטאַרבען,
בְּגִשְׁתָּם	ווען זיי ווערען זיך דערנעהנטערן
אֶת־קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים	צום אַלער־הייליגסטען:
אַהֲרֹן וּבָנָיו יָבֹאוּ	אהרן און זיינע זיהן זאלען קומען,
וְשָׂמוּ אוֹתָם	און זיי זאלען זיי שטעלען
אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ	יעדען מאַן צו זיין דינסט
וְאֶל־מַשָּׂאוֹ׃	און צו זיין לאַסט.
20. וְלֹא־יָבֹאוּ לִרְאוֹת	20. און זיי זאלען ניט קומען צו זעהן;
כְּבַלַּע אֶת־הַקֹּדֶשׁ	ווי מען [1]בעדעקט דאס הייליגטהום,
וָמֵתוּ׃	זאָנסט ווערען זיי שטאַרבען.

נָשׂא NASO

21. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	21. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג :
22. נָשֹׂא אֶת־רֹאשׁ	22. נעהם אויף די קאָפּ־(צאַהל)
בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם־הֵם	אויך פון די קינדער פון גרשון,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃	נאך זייערע פאַמיליען.
23. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	23. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
עַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	ביז פופציג יאהר
תִּפְקֹד אוֹתָם	זאלסט'ו זיי ציילען,
כָּל־הַבָּא	יעדער וואס קומט
לִצְבֹא צָבָא	מיט־צו־ציהען אין העער
לַעֲבֹד עֲבֹדָה	צו דינען א דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	אין פערזאמלונגס־געצעלט.
24. זֹאת עֲבֹדַת	24. דיזעס איז דער דינסט
מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי	פון די פאַמיליען פון גרשני,
לַעֲבֹד וּלְמַשָּׂא׃	צו דינען און צו טראָגען.
25. וְנָשְׂאוּ	25. און זיי זאלען טראָגען
אֶת־יְרִיעֹת הַמִּשְׁכָּן	די פאָרהאַנגען פון דעם וואָהנונג
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	און דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
מִכְסֵהוּ	זיין דעקע
וּמִכְסֵה הַתַּחַשׁ	און די דעקע פון די תחש־(פעלען),
אֲשֶׁר עָלָיו מִלְמָעְלָה	וועלכע איז אויף איהם פון אויבען,
וְאֶת־מָסַךְ	און דעם פאָרהאַנג
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
26. וְאֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר	26. און די אומהאַנגען פון דעם הויף
וְאֶת־מָסַךְ ׀ פֶּתַח	און דעם פארהאַנג פון דעם איינגאַנג
שַׁעַר הֶחָצֵר	פון דעם טויער פון דעם הויף,
אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן	וועלכער איז אַרום דעם וואָהנונג
וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב	און אַרום דעם אַלטאַר
וְאֵת מֵיתְרֵיהֶם	און זייערע שטריקלעך
וְאֶת־כָּל־כְּלֵי עֲבֹדָתָם	און אַלע געפעס פון זייער דינסט,
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה	און אלעס, וואס עס איז דאָ צו טהאָן
לָהֶם	בּיי זיי,
וְעָבָדוּ׃	און זיי זאלען (עס) טהאָן.
27. עַל־פִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו	27. אויף דעם בעפעהל פון אהרן און זיינע זיהן
תִּהְיֶה כָּל־עֲבֹדַת	זאָל זיין דער גאַנצער דינסט
בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי	פון די קינדער פון גרשוני,
לְכָל־מַשָּׂאָם	בּיי זייער גאַנצען לאַסט
וּלְכֹל עֲבֹדָתָם	און ביי זייער גאַנצען דינסט,
וּפְקַדְתֶּם עֲלֵהֶם	און איהר זאלט זיי [2]אָנ־פערטרויען
בְּמִשְׁמֶרֶת	אין אַמט
אֵת כָּל־מַשָּׂאָם׃	זייער גאַנצען לאַסט.
28. זֹאת עֲבֹדַת	28. דיזעס איז דער דינסט
מִשְׁפְּחֹת	פון די פאַמיליען
בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי	פון די קינדער פון גרשוני
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט,
וּמִשְׁמַרְתָּם	און זייער אַמט (זאל זיין)
בְּיַד אִיתָמָר	אונטער די האַנד פון איתמר
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃	דער זוהן פון אהרן, דעם פּריסטער.

1) פערהילט. 2) איבערגעבען.

שֵׁנִי	שֵׁנִי
29. בְּנֵי מְרָרִי	29. די קינדער פון מררי,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
לְבֵית־אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
תִּפְקֹד אֹתָם׃	זאלסט׳ו זיי ציילען.
30 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	30. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר
תִּפְקְדֵם	זאלסט׳ו זיי ציילען,
כָּל־הַבָּא לַצָּבָא	יעדען, וואס קומט צום העער,
לַעֲבֹד	צו דינען
אֶת־עֲבֹדַת	דעם דינסט
אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
31. וְזֹאת	31. און דיזעס (איז)
מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם	זייער טראג־אמט.
לְכָל־עֲבֹדָתָם	נאך זייער גאנצען דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	ביים פערזאמלונגס־געצעלט.
קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן	די ברעטער פון דעם וואהנונג
וּבְרִיחָיו	און זיינע ריגלען
וְעַמּוּדָיו וַאֲדָנָיו׃	און זיינע זיילען און זיינע שוועלען.
32. וְעַמּוּדֵי הֶחָצֵר	32. און די זיילען פון דעם הויף
סָבִיב	ארום
וְאַדְנֵיהֶם	און זייערע שוועלען
וִיתֵדֹתָם	און זייערע פלעקלעך
וּמֵיתְרֵיהֶם	און זייערע שטריקלעך
לְכָל־כְּלֵיהֶם	מיט אלע זייערע געפעס
וּלְכֹל עֲבֹדָתָם	און מיט זייער גאנצען דינסט;
וּבְשֵׁמֹת תִּפְקְדוּ	און מיט נעמען זאלט איהר (זיי) צו־ציילען
אֶת־כְּלֵי	די געפעס
מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם׃	פון זייער טראג־אמט.
33. זֹאת עֲבֹדַת	33. דיזעס איז דער דינסט
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי	פון די פאמיליען פון די קינדער פון מררי
לְכָל־עֲבֹדָתָם	נאך זייער גאנצען דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
בְּיַד אִיתָמָר	דורך איתמר.
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃	דער זוהן פון אהרן, דעם פריסטער.

34. וַיִּפְקֹד	34. און עס האבען געציילט
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	משה און אהרן
וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה	און די פירשטען פון די געמיינדע
אֶת־בְּנֵי הַקְּהָתִי	די קינדער פון קהתי,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען
וּלְבֵית אֲבֹתָם׃	און נאך זייערע פעטערליכע הייזער.
35. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	35. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר אלט.
כָּל־הַבָּא לַצָּבָא	יעדער, וואס קומט צום העער,
לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד	צום דינסט ביים פערזאמלונגס-געצעלט.
36. וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם	36. און עס זיינען געוועזן זייערע געציילטע,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
אַלְפַּיִם	צוויי טויזענד
שְׁבַע מֵאוֹת	זיבען הונדערט
וַחֲמִשִּׁים׃	און פופציג.
37. אֵלֶּה פְקוּדֵי	37. דיזע זיינען די געציילטע
מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי	פון די פאמיליען פון קהתי,
כָּל־הָעֹבֵד	יעדער, וואס האט געדינט,
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	ביים פערזאמלונגס געצעלט
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	וועלכע משה און אהרן האבען געציילט
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגענ׳ס בעפעהל
בְּיַד־מֹשֶׁה׃	דורך משה.
38. וּפְקוּדֵי	38. און די געציילטע
בְּנֵי גֵּרְשׁוֹן	פון די קינדער פון גרשון,
לְמִשְׁפְּחוֹתָם	נאך זייערע פאמיליען
וּלְבֵית אֲבֹתָם׃	און נאך זייערע פעטערליכע הייזער.
39. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	39. פון דרייסיג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר אלט,
כָּל־הַבָּא לַצָּבָא	יעדער, וואס קומט צום העער,
לַעֲבֹדָה	צום דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	ביים פערזאמלונגס געצעלט

40. וַיִּהְיוּ פְּקֻדֵיהֶם	40. און עס זיינען געוועזן זייערע געציילטע
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת	צוויי טויזענד און זעקס הונדערט
וּשְׁלֹשִׁים׃	און דרייסיג.
41. אֵלֶּה פְקוּדֵי	41. דיזע זיינען די געציילטע
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשׁוֹן	פון די פאַמיליען פון די קינדער פון גרשון,
כָּל־הָעֹבֵד	יעדער, וואס דינט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	ביים פערזאַמלונגס געצעלט
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה } וְאַהֲרֹן }	וועלכע משה און אהרן האבען געציילט
עַל־פִּי יְהוָֹה׃	אויף דעם עוויגען׳ס בעפעהל.
42. וּפְקוּדֵי	42. און די געציילטע
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי	פון די פאַמיליען פון די קינדער פון מררי,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען,
לְבֵית אֲבֹתָם׃	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
43. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	43. פון דרייסיג יאהר אַלט,
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר אַלט,
כָּל־הַבָּא לַצָּבָא	יעדער, וואס קומט צום העער
לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד	צום דינסט ביים פערזאַמלונגס געצעלט.
44. וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם	44. און עס זיינען געוועזן זייערע געציילטע
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען,
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	דריי טויזענד
וּמָאתָיִם׃	און צוויי הונדערט.
45. אֵלֶּה פְקוּדֵי	45. דיזע זיינען די געציילטע
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי	פון די פאַמיליען פון די קינדער פון מררי,
אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה } וְאַהֲרֹן }	וועלכע משה און אהרן האבען געציילט
עַל־פִּי יְהוָֹה	אויף דעם עוויגען׳ס בעפעהל,
בְּיַד־מֹשֶׁה׃	דורך משה.
46. כָּל־הַפְּקֻדִים	46. אַלע געציילטע,
אֲשֶׁר פָּקַד	וועלכע עס האבען געציילט
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	משה און אהרן
וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל	און די פירשטען פון ישראל
אֶת־הַלְוִיִּם	די לוויים,
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאַמיליען
וּלְבֵית אֲבֹתָם׃	און נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
47. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה	47. פון דרייסיג יאהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער
וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה	[און] ביז פופציג יאהר אַלט,
כָּל־הַבָּא לַעֲבֹד	יעדער, וואס קומט צום דינען
עֲבֹדַת עֲבֹדָה	דינסט פון אַרבייט
וַעֲבֹדַת מַשָּׂא	אדער דינסט פון טראָגען
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	ביים פערזאַמלונגס געצעלט
48. וַיִּהְיוּ פְּקֻדֵיהֶם	48. און עס זיינען געוועזן זייערע געציילטע
שְׁמֹנַת אֲלָפִים	אַכט טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט
וּשְׁמֹנִים׃	און אַכציג.
49. עַל־פִּי יְהוָֹה	49. אויף דעם עוויגענ׳ס בעפעהל
פָּקַד אוֹתָם	האט מען זיי געציילט
בְּיַד־מֹשֶׁה	דורך משה
אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ	יעדען מאַן אויף זיין דינסט
וְעַל־מַשָּׂאוֹ	און אויף זיין לאַסט,
וּפְקֻדָיו	און זיינע געציילטע,[1]
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָֹה } אֶת־מֹשֶׁה׃ }	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

Cap. V.

ה

שְׁלִישִׁי

1. וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. בעפויל די קינדער ישראל,
וִישַׁלְּחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה	דאס זיי זאלען ארויס־שיקען פון דעם לאַגער
כָּל־צָרוּעַ וְכָל־זָב	יעדען [2]אויס־זעציגען און יעדען [3]פליסיגען
וְכֹל טָמֵא לָנָפֶשׁ׃	און יעדען אונריינעם פון א (טויטע) פערזאָן.
3. מִזָּכָר עַד־נְקֵבָה	3. פון מאַנס־פערזאָן ביז פרויענ־צימער
תְּשַׁלֵּחוּ	זאלט איהר ארויס־שיקען,
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער
תְּשַׁלְּחוּם	זאלט איהר זיי אַרויס־שיקען
וְלֹא יְטַמְּאוּ	אום זיי זאָלען ניט פעראונ־רייניגען
אֶת־מַחֲנֵיהֶם	זייערע לאַגערען,
אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן	וואס איך וואָהן

1) ד. ה. און די צייל.נגען איז צוגעגאנגען ווי דער עוויגער א. ז. וו. 2) קרעציגען. 3) זאמען־פליסיגען.

בְּתוֹכָם׃	צווישען זיי.
4. וַיַּעֲשׂוּ־כֵן	4. און עס האבען אזוי געטאָן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
וַיְשַׁלְּחוּ אוֹתָם	און זיי האבען זיי ארויס־געשיקט
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאַגער,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	ווי דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אזוי האבען געטאָן די קינדער ישראל.
5. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	5. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
6. דַּבֵּר	6. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:
אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	אַ מאַן אָדער אַ פרוי,
כִּי יַעֲשׂוּ	ווען זיי וועלען טהאָן
מִכָּל־חַטֹּאת הָאָדָם	פון אירגענד וועלכע זינד [1]פון מענשען
לִמְעֹל מַעַל בַּיהוָה	[2]צו בעגיין [3]אונטרייהייט געגען דעם עוויגען,
וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	און יענע פערזאָן וועט זיך פערשולדיגען.
7. וְהִתְוַדּוּ	7. דאַן זאָלען זיי בעקענען
אֶת־חַטָּאתָם	זייער זינד,
אֲשֶׁר עָשׂוּ	וועלכע זיי האבען געטאָן,
וְהֵשִׁיב אֶת־אֲשָׁמוֹ	און ער זאל צוריק-קעהרען זיין שולד
בְּרֹאשׁוֹ	[4]אין פול
וַחֲמִישִׁתוֹ	און אַ פינפטעל דאַפון
יֹסֵף עָלָיו	זאל ער צו-לייגען צו איהם,
וְנָתַן	און ער זאל עס געבען
לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ׃	צו דעם, צו וועמען ער איז שולדיג.
8. וְאִם־אֵין לָאִישׁ גֹּאֵל	8. אבער אויב דער מאַן האט קיין פערוואַנדטען,[5]
לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֵלָיו	צוריק-צו-קעהרען צו איהם דאס פערשולדעטע,
הָאָשָׁם	(דאַן זאל געהערען) דאס פערשולדעטע,
הַמּוּשָׁב	וואס ווערט צוריק געקערט,
לַיהוָה	צום עוויגען,
לַכֹּהֵן	פיר דעם פריסטער,
מִלְּבַד אֵיל הַכִּפֻּרִים	אויסער דעם ווידער פון פערגעבונג,
אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ עָלָיו׃	מיט וועלכען מען פערגיבט פיר איהם.
9. וְכָל־תְּרוּמָה	9. און יעדע [6]גאַבע
לְכָל־קָדְשֵׁי	פון אלע [7]הייליגע זאַכען
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַכֹּהֵן	וועלכע זיי וועלען ברייגגען צום פריסטער,
לוֹ יִהְיֶה׃	זאל עס געהערען צו איהם.[8]
10. וְאִישׁ	10. [9]און יעדער מאַן
אֶת־קֳדָשָׁיו	זיינע [9]הייליגע זאַכען
לוֹ יִהְיוּ	זאָלען געהערען צו איהם;
אִישׁ אֲשֶׁר־יִתֵּן לַכֹּהֵן	ווען אַ מאַן וועט געבען צום פריסטער,
לוֹ יִהְיֶה׃	זאל עס געהערען צו איהם.[10]

רְבִיעִי

11. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ 12. דַּבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ
כִּי־תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וּמָעֲלָה בוֹ מָעַל׃
13. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת־זֶרַע וְנֶעְלַם
מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד
אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה׃ 14. וְעָבַר
עָלָיו רוּחַ־קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהִוא
נִטְמָאָה אוֹ־עָבַר עָלָיו רוּחַ־קִנְאָה וְקִנֵּא
אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהִיא לֹא נִטְמָאָה׃ 15. וְהֵבִיא
הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל־הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת־
קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח
שְׂעֹרִים לֹא־יִצֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלָיו
לְבֹנָה כִּי־מִנְחַת קְנָאֹת הוּא מִנְחַת זִכָּרוֹן
מַזְכֶּרֶת עָוֺן׃ 16. וְהִקְרִיב אֹתָהּ הַכֹּהֵן
וְהֶעֱמִדָהּ לִפְנֵי יְהוָה׃ 17. וְלָקַח הַכֹּהֵן
מַיִם קְדֹשִׁים בִּכְלִי־חָרֶשׂ וּמִן־הֶעָפָר אֲשֶׁר
יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן
אֶל־הַמָּיִם׃ 18. וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה
לִפְנֵי יְהוָה וּפָרַע אֶת־רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן
עַל־כַּפֶּיהָ אֵת מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת
הִוא וּבְיַד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים׃
19. וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל־הָאִשָּׁה
אִם־לֹא שָׁכַב אִישׁ אֹתָךְ וְאִם־לֹא שָׂטִית

1) אדער: געגען. 2) און וועט (דאַדורך) בעגיין א. ז. וו. ד. ה. ער וועט טהאָן אונרעכט געגען אַ מענשען אין אייגענטהום און וועט דאַדורך קומען צו שווערען פאַלש; זעה רש"י. 3) פאַלשקייט, פערברעכען. 4) ד. ה. דעם פולען ווערטה, אדער: נאך זיין הויפט-בעטראַג, אדער: צום ערשטען. 5) ד. ה. ווען דער בערויבטער אליין איז געשטאָרבען און ער האט קיינע יורשים. זעה רש"י. 6) הייב־אָפּפער. 7) הייליגטהימער. 8) ד. ה. צום פריסטער, 9) ד. ה. און יעדען מאַנס הייליגע זאַכען. 10) ד. ה. ער מעג געבען וועלכען פריסטער ער וויל.

טֻמְאָה תַּחַת אִישֵׁךְ הִנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים
הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה׃ 20. וְאַתְּ כִּי שָׂטִית
תַּחַת אִישֵׁךְ וְכִי נִטְמֵאת וַיִּתֵּן אִישׁ בָּךְ
אֶת־שְׁכָבְתּוֹ מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ׃ 21. וְהִשְׁבִּיעַ
הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה בִּשְׁבֻעַת הָאָלָה וְאָמַר
הַכֹּהֵן לָאִשָּׁה יִתֵּן יְהוָה אוֹתָךְ לְאָלָה
וְלִשְׁבֻעָה בְּתוֹךְ עַמֵּךְ בְּתֵת יְהוָה אֶת־
יְרֵכֵךְ נֹפֶלֶת וְאֶת־בִּטְנֵךְ צָבָה׃ 22. וּבָאוּ
הַמַּיִם הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמֵעַיִךְ לַצְבּוֹת
בֶּטֶן וְלַנְפִּל יָרֵךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן ׀ אָמֵן׃
23. וְכָתַב אֶת־הָאָלֹת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר
וּמָחָה אֶל־מֵי הַמָּרִים׃ 24. וְהִשְׁקָה אֶת־
הָאִשָּׁה אֶת־מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים וּבָאוּ בָהּ
הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים׃ 25. וְלָקַח הַכֹּהֵן
מִיַּד הָאִשָּׁה אֵת מִנְחַת הַקְּנָאֹת וְהֵנִיף אֶת־
הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל־
הַמִּזְבֵּחַ׃ 26. וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה
אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה וְאַחַר
יַשְׁקֶה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמָּיִם׃ 27. וְהִשְׁקָהּ
אֶת־הַמַּיִם וְהָיְתָה אִם־נִטְמְאָה וַתִּמְעֹל
מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים
לְמָרִים וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ
וְהָיְתָה הָאִשָּׁה לְאָלָה בְּקֶרֶב עַמָּהּ׃
28. וְאִם־לֹא נִטְמְאָה הָאִשָּׁה וּטְהֹרָה הִוא
וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע׃ 29. זֹאת תּוֹרַת
הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ
וְנִטְמָאָה׃ 30. אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו
רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהֶעֱמִיד אֶת־
הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת
כָּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃ 31. וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן
וְהָאִשָּׁה הַהִוא תִּשָּׂא אֶת־עֲוֹנָהּ׃

ה Cap. V.

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האָט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל:

וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאָלסט זאָגען צו זיי:
אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	א מאַן אָדער א פרוי,
כִּי יַפְלִא	ווען ער וועט זיך[1] אָבזונדערן
לִנְדֹּר	צו־צוזאָגען
נֶדֶר נָזִיר	א [2]צוזאָג פון איין [3]געווייהטען
לְהַזִּיר לַיהוָה׃	זיך [4]צו ווייהען צום עוויגען,
3. מִיַּיִן וְשֵׁכָר	3. פון וויין און שטאַרקע געטראַנק
יַזִּיר	זאָל ער זיך אָבשיידען,
חֹמֶץ יַיִן	עסיג פון וויין
וְחֹמֶץ שֵׁכָר	און עסיג פון שטאַרקע געטראַנק
לֹא יִשְׁתֶּה	זאָל ער ניט טרינקען,
וְכָל־מִשְׁרַת עֲנָבִים	און יעדען [5]אויפגוס פון טרויבען
לֹא יִשְׁתֶּה	זאָל ער ניט טרינקען,
וַעֲנָבִים	און טרויבען,
לַחִים וִיבֵשִׁים	[6]פייכטע אדער טרוקענע,
לֹא יֹאכֵל׃	זאָל ער ניט עסען.
4. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ	4. אלע טעג פון זיין [7]ווייהע
מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה	פון אַלעס, וואס ווערט געמאַכט
מִגֶּפֶן הַיַּיִן	פון וויינשטאָק,
מֵחַרְצַנִּים וְעַד־זָג	[8]פון די קערנער [8]ביז דעם שאָלעכץ,
לֹא יֹאכֵל׃	זאָל ער ניט עסען.
5. כָּל־יְמֵי	5. אלע טעג
נֶדֶר נִזְרוֹ	פון דעם [2]צוזאָג פון זיין [7]ווייהע
תַּעַר לֹא־יַעֲבֹר	זאָל קיין גאָל־מעסער אריבער־גיין
עַל־רֹאשׁוֹ	איבער זיין קאָפּ,
עַד־מְלֹאת הַיָּמִם	ביז עס וועלען פול ווערען די טעג,
אֲשֶׁר־יַזִּיר לַיהוָה	וואס ער וועט זיך ווייהען צום עוויגען,
קָדֹשׁ יִהְיֶה	זאָל ער זיין הייליג,
גַּדֵּל פֶּרַע	ער זאָל לאזען וואַקסען [9]ווילד
שְׂעַר רֹאשׁוֹ׃	די האָר פון זיין קאָפּ.
6. כָּל־יְמֵי הַזִּירוֹ לַיְיָ	6. אַלע טעג פון זיין ווייהען זיך צום עוויגען,
עַל־נֶפֶשׁ מֵת	ביי א טויטע פערזאָן
לֹא יָבֹא׃	זאָל ער ניט קומען
7. לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ	7. צו זיין פאָטער אדער צו זיין מוטער,
לְאָחִיו וּלְאַחֹתוֹ	צו זיין ברודער אדער צו זיין שוועסטער,
לֹא־יִטַּמָּא לָהֶם	זאָל ער זיך ניט פעראונרייניגען צו זיי,

1) אויסצייכנען, וואונדערבאַר זיין. 2) געליבדע 3) ענטהאַלטזאַמען, צוריק־געהאַלטענעם (פון געוויסע זאַכען); אָפּגעשיידעטען. 4) אָבצושיידען 5) וויקונג, ליקער. 6) פרישע 7) אבשיידונג 8) סיי. 9) פריי.

בְּמֹתָם	ווען זיי שטאַרבען,
כִּי נֵזֶר אֱלֹהָיו	דען די [1]ווייהע פון זיין גאָט
עַל־רֹאשׁוֹ׃	איז אויף זיין קאָפּ.
8. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ	8. די גאַנצע צייט פון זיין [1]ווייהע
קָדֹשׁ הוּא לַיהֹוָה׃	איז ער היילִיג צום עוויגען.
9. וְכִי־יָמוּת מֵת עָלָיו	9. און ווען איינער וועט שטאַרבען ביי איהם
בְּפֶתַע פִּתְאֹם	גאַנץ פּלוצליגג,
וְטִמֵּא רֹאשׁ נִזְרוֹ	און ער האט פערראונרייניגט [2]זיין געווייהטען קאָפּ,
וְגִלַּח רֹאשׁוֹ	דאַן זאל ער [3]אָבגאָלען זיין קאָפּ
בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ	אין דעם טאָג פון זיין רייניגונג,
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאָג
יְגַלְּחֶנּוּ׃	זאל ער [4]איהם [3]אָבגאָלען.
10. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי	10. און אויף דעם אַכטען טאָג
יָבִא שְׁתֵּי תֹרִים	זאל ער ברייגגען צוויי טורטעל טויבען
אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה	אדער צוויי יונגע טויבען
אֶל־הַכֹּהֵן	צום פריסטער,
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	צום אַיינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט.
11. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן	11. און דער פריסטער זאל [5]מאַכען
אֶחָד לְחַטָּאת	איינע פיר אַ זינד־אָפּפער
וְאֶחָד לְעֹלָה	און איינע פיר אַ בראַנד־אָפּפער,
וְכִפֶּר עָלָיו	און ער זאל פערגעבען פיר איהם,
מֵאֲשֶׁר חָטָא	דאַפיר וואס ער האט געזינדיגט
עַל־הַנָּפֶשׁ	ביי די טויטע פערזאָן,
וְקִדַּשׁ אֶת־רֹאשׁוֹ	און ער זאל הייליגען זיין קאָפּ
בַּיּוֹם הַהוּא׃	אין יענעם טאג.
12. וְהִזִּיר לַיהֹוָה	12. און ער זאל זיך ווייהען צום עוויגען
אֶת־יְמֵי נִזְרוֹ	די טעג פון זיין ווייהע,[6]
וְהֵבִיא	און ער זאל ברייגגען
כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ	אַ לאַם פון אַ יאהר אַלט
לְאָשָׁם	פיר א שולד־אָפּפער,
וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים	און די ערסטע טעג
יִפְּלוּ	[6]זיינען פערפאַלען
כִּי טָמֵא נִזְרוֹ׃	דען זיין ווייהע איז פערראונרייניגט געווארען.
13. וְזֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר	13. און דיזעס איז דאס געזעץ פון דעם געווייהטען:
בְּיוֹם מְלֹאת	אין דעם טאָג ווען עס ווערען פול
יְמֵי נִזְרוֹ	די טעג פון זיין [1]ווייהע,

יָבִיא אֹתוֹ	זאל מען איהם ברייגגען
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	צום אייגגאַנג פון דעם פערזאמלונגס געצעלט.
14. וְהִקְרִיב	14. און ער זאל ברייגגען
אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהֹוָה	זיין אָפּפער צום עוויגען
כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָמִים אֶחָד	איין לאַם פון א יאהר אלט אָהן א פעהלער,
לְעֹלָה	פיר א בראַנד־אָפּפער,
וְכַבְשָׂה אַחַת	און איין ווייבליכעס לאַם
בַּת־שְׁנָתָהּ	פון איין יאהר אַלט,
תְּמִימָה	אָהן א פעהלער,
לְחַטָּאת	פיר א זינד־אָפּפער,
וְאַיִל־אֶחָד	און איין ווידער,
תָּמִים	אָהן אַ פעהלער,
לִשְׁלָמִים׃	פיר אַ פרידענס־אָפּפער.
15. וְסַל מַצּוֹת	15. און א קאָרב אונגעזויערטע ברויט
סֹלֶת	פון פיינע מעהל,
חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן	קוכענס געמישט מיט אייל
וּרְקִיקֵי מַצּוֹת	און אונגעזייערטע קיכלעך
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן	בעשמירט מיט אייל,
וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם׃	און זייער שפּייז־אָפּפער און זייער טראַנק־אָפּפער.
16. וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן	16. און דער פריסטער זאל ברייגגען
לִפְנֵי יְהֹוָה	פאר דעם עוויגען,
וְעָשָׂה אֶת־חַטָּאתוֹ	און ער זאל [5]מאַכען זיין זינד־אָפּפער
וְאֶת־עֹלָתוֹ׃	און זיין בראַנד־אָפּפער.
17. וְאֶת־הָאַיִל יַעֲשֶׂה	17. און דעם ווידער זאל ער [5]מאַכען
זֶבַח שְׁלָמִים לַיהֹוָה	אַ פרידענס־שלאַכטונג צום עוויגען
עַל סַל הַמַּצּוֹת	מיט דעם קאָרב אונגעזייערטע ברויט,
וְעָשָׂה הַכֹּהֵן	און דער פריסטער זאל מאַכען
אֶת־מִנְחָתוֹ	זיין שפּייז־אָפּפער
וְאֶת־נִסְכּוֹ׃	און זיין טראַנק־אָפּפער.
18. וְגִלַּח הַנָּזִיר	18. און דער געווייהטער זאל [3]אָבגאָלען
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	(ביים) אייגגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט
אֶת־רֹאשׁ נִזְרוֹ	זיין געווייהטען קאָפּ,
וְלָקַח	און ער זאל נעהמען
אֶת־שְׂעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ	די האָר פון [2]זיין געווייהטען קאָפּ,
וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ	און זאל (עס) לייגען אויף דעם פייער,

1) אָבשיידונג. 2) דעם קאָפּ פון זיין ווייהע. 3) אָבשערען. 4) דעם קאָפּ. 5) צו בערייטען, אָפּפערן. 6) ד. ה. ער מוז ווידער זיך ווייהען אויף אזוי לאנג ווי ער האט זיך צוגעזאגט 7) פאַלען אָב, ד. ה. ווערען ניט אַריינגערעכענט.

אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים׃	וואס איז אונטער די פרידענס־שלאכטונג.
19. וְלָקַח הַכֹּהֵן	19. און דער פריסטער זאל נעהמען
אֶת־הַזְּרֹעַ בְּשֵׁלָה	דעם געקאכטען [1]שולטער
מִן־הָאַיִל	פון דעםווידער
וְחַלַּת מַצָּה אַחַת	און איין אונגעזייערטען קוכען
מִן־הַסַּל	פון דעם קארב
וּרְקִיק מַצָּה אֶחָד	און איין אונגעזייערטע קיכעל,
וְנָתַן	און ער זאל עס לייגען
עַל־כַּפֵּי הַנָּזִיר	אויף די הענד פון דעם געווייהטען
אַחַר הִתְגַּלְּחוֹ	נאכדעם ווי ער האט אבגעאלט
אֶת־נִזְרוֹ׃	זיין געווייהטען (קאפ).
20. וְהֵנִיף אוֹתָם הַכֹּהֵן	20. און דער פריסטער זאל זיי בעוועגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָֹה	([2]אלס) בעוועגונגס־אפפער פיר דעם עוויגען,
קֹדֶשׁ הוּא לַכֹּהֵן	עס איז הייליג פיר דעם פריסטער
עַל חֲזֵה הַתְּנוּפָה	מיט די ברוסט פון דעם בעוועגונגס־אפפער
וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה	און מיט דעם שענקעל פון דעם הייב־אפפער,
וְאַחַר	און נאכדעם
יִשְׁתֶּה הַנָּזִיר יָיִן׃	מעג דער געווייהטער טרינקען וויין.
21. זֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר	21. דיזעס איז דאס געזעטץ פון דעם געווייהטען,
אֲשֶׁר יִדֹּר	[3]וועלכער וועט זיך צוזאגען,
קָרְבָּנוֹ לַיהוָֹה	[3](און) זיין אפפער צום עוויגען
עַל־נִזְרוֹ	וועגען זיין ווייהע,
מִלְּבַד	אויסער דעם.
אֲשֶׁר־תַּשִּׂיג יָדוֹ	וואס זיין האנד וועט גרייכען;[4]
כְּפִי נִדְרוֹ	ווי זיין צוזאג,
אֲשֶׁר יִדֹּר	וואס ער וועט צוזאגען,
כֵּן יַעֲשֶׂה	אזוי זאל ער טהאן,
עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ׃	[5]אויסער דאס געזעטץ פון זיין ווייהע.
22. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	22. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
23. דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן	23. רייד צו אהרן
וְאֶל־בָּנָיו	און צו זיינע זיהן,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
כֹּה תְבָרְכוּ	אזוי זאלט איהר בענשען

אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל;
אָמוֹר לָהֶם׃	[6]זאגט צו זיי:
24. יְבָרֶכְךָ יְהוָֹה	24. דער עוויגער זאל דיך בענשען,
וְיִשְׁמְרֶךָ׃	און ער זאל דיך היטען.
25. יָאֵר יְהוָֹה פָּנָיו אֵלֶיךָ	25. דער עוויגער [7]זאל לייכטען זיין געזיכט צו דיר,
וִיחֻנֶּךָּ׃	און ער זאל דיך גנעדיגען.
26. יִשָּׂא יְהוָֹה פָּנָיו אֵלֶיךָ	26. דער עוויגער זאל [8]אויפהייבען זיין געזיכט צו דיר
וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃	און ער זאל דיר מאכען פרידען.
27. וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי	27. און זיי זאלען לייגען מיין נאמען
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אויף די קינדער ישראל,
וַאֲנִי אֲבָרְכֵם׃	און איך וועל זיי בענשען.

Cap. VII.

ז

חֲמִישִׁי

1. וַיְהִי	1. און עס איז געווען
בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה	אין דעם טאג, (ווען) משה האט געענדיגט
לְהָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן	אויפ־צו־שטעלען דעם וואהנונג
וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ	און ער האט איהם געזאלבט
וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ	און ער האט געהייליגט איהז
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אלע זיינע געפעס.
וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ	און דעם אלטאר
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו	און אלע זיינע געפעס,
וַיִּמְשָׁחֵם	און ער האט זיי געזאלבט
וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃	און ער האט זיי געהייליגט
2. וַיַּקְרִיבוּ	2. דאן האבען געבראכט
נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל	די פירשטען פון ישראל,
רָאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם	די הייפטער פון זייערע פעטערליכע הייזער
הֵם נְשִׂיאֵי הַמַּטֹּת	דאס זיינען די פירשטען פון די שטאמען;
הֵם הָעֹמְדִים	דאס זיינען די, וועלכע זיינען געשטאנען
עַל־הַפְּקֻדִים׃	ביי די געציילטע.
3. וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם	3. און זיי האבען געבראכט זייער אפפער
לִפְנֵי יְהוָֹה	פאר דעם עוויגען:
שֵׁשׁ־עֶגְלֹת צָב	זעקס בעדעקטע וועגען
וּשְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר	און צוועלף רינדער,
עֲגָלָה	א וואגען

1) פאַדער־פערטעל. 2) א בעוועגונג. 3) אדער: וועלכער וועט צוזאגען זיין אפפער א. ז. וו. 4) ד. ה. ווען ער איז אימשטאנדע נאך צו געבען. 5) נעבסט, מיט, צו. 6) זאגענדיג. 7) ד. ה. פריינדליך זיין. 8) צו־ווענדען.

עַל־שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים	[1]אויף צוויי פירשטען,
וְשׁוֹר לְאֶחָד	און איין אקס פיר איינעם,
וַיַּקְרִיבוּ אוֹתָם	און זיי האבען זיי געבראכט
לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן׃	פאר דעם וואהנונג.
4. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	4. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
5. קַח מֵאִתָּם	5. נעהם (עס) פון זיי,
וְהָיוּ לַעֲבֹד	און זיי זאלען זיין צו דינען
אֶת־עֲבֹדַת	די דינסט
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וְנָתַתָּה אוֹתָם	און דו זאלסט זיי געבען
אֶל־הַלְוִיִּם	צו די לוויים
אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ׃	יעדען נאך זיין דינסט.
6. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	6. און משה האט גענומען
אֶת־הָעֲגָלֹת	די וועגען
וְאֶת־הַבָּקָר	און די רינדער,
וַיִּתֵּן אוֹתָם	און ער האט זיי געגעבען
אֶל־הַלְוִיִּם׃	צו די לוויים.
7. אֵת ׀ שְׁתֵּי הָעֲגָלוֹת	7. [די] צוויי וועגען
וְאֵת אַרְבַּעַת הַבָּקָר	און [די] פיער רינדער
נָתַן לִבְנֵי גֵרְשׁוֹן	האט ער געגעבען צו די קינדער פון גרשון
כְּפִי עֲבֹדָתָם׃	נאך זייער דינסט.
8. וְאֵת אַרְבַּע הָעֲגָלֹת	8. און [די] פיער וועגען
וְאֵת שְׁמֹנַת הַבָּקָר	און [די] אכט רינדער
נָתַן לִבְנֵי מְרָרִי	האט ער געגעבען צו די קינדער פון מררי,
כְּפִי עֲבֹדָתָם	נאך זייער דינסט.
בְּיַד אִיתָמָר	אונטער די [2]האנד פון איתמר
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃	דער זוהן פון אהרן, דעם פריסטער.
9. וְלִבְנֵי קְהָת	9. אבער צו די קינדער פון קהת
לֹא נָתָן	האט ער ניט געגעבען,
כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ	דען דער דינסט פון היילינטהום
עֲלֵהֶם	(איז געוועזן) אויף זיי,
בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ׃	אויף דעם [3]שולטער פלעגען זיי (עס) טראגען.
10. וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים	10. און די פירשטען האבען געבראכט
אֵת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ	די איינוויהונגס־(גאבע) פון דעם אלטאר
בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ	אין דעם טאג, ווען ער איז געזאלבט געווארען,

וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִם	און די פירשטען האבען געבראכט
אֶת־קָרְבָּנָם	זייער אפפער
לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃	פאר דעם אלטאר.
11. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	11. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם	איין פירשט [פיר] יעדען טאג
נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם	איין פירשט [פיר] יעדען טאג
יַקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָּנָם	זאלען זיי [4]ברייננגען זייער אפפער
לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ׃	צו די איינוויהונג פון דעם אלטאר.
12. וַיְהִי	12. און עס איז געוועזן,
הַמַּקְרִיב	דער וואס האט געבראכט
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אויף דעם ערשטען טאג
אֶת־קָרְבָּנוֹ	זיין אפפער,
נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב	נחשון, דער זוהן פון עמינדב,
לְמַטֵּה יְהוּדָה׃	פון דעם שטאם יהודה.
13. וְקָרְבָּנוֹ	13. און זיין אפפער (איז געוועזן)
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	איז געוועזן איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער בעקען,
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	זיבציג שֶׁקֶל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון היילינטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געוועזן פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפייז־אפפער.
14. כַּף אַחַת	14. איין [5]לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
15. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	15. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד־אפפער.
16. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	16. איין ציגען־באק
לְחַטָּאת׃	פיר א זונד־אפפער.
17. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	17. און פיר א פרידענס־שלאכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,

1) פון, פיר. 2) אויפזיכט. 3) אקסעל. 4) דארברייננגען, אפפערן. 5) שאלע.

עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף.
זֶה קָרְבַּן נַחְשׁוֹן	דיזעס איז דער אָפּפער פון נחשון,
בֶּן־עַמִּינָדָב׃	דער זוהן פון עמינדב.
18. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי	18. אויף דעם צווייטען טאג
הִקְרִיב	האט געאָפּפערט
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר	נתנאל, דער זוהן פון צוער
נְשִׂיא יִשָּׂשכָר׃	דער פירשט פון ישכר.
19. הִקְרִב אֶת־קָרְבָּנוֹ	19 ער האט געבראכט זיין אָפּפער.
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	איז געוועזן איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער בעקען,
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	זיבציג שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געוועזן פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפייז־אָפּפער.
20. כַּף אַחַת	20. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
21. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	21. איין יונגע שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד־אָפּפער.
22. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	22. איין ציגען־באק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אָפּפער.
23. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	23. און פיר די פרידענס־שלאכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף.
זֶה קָרְבַּן נְתַנְאֵל	דיזעס איז דער אָפּפער פון נתנאל,
בֶּן־צוּעָר׃	דער זוהן פון צוער.

24. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	24. אויף דעם דריטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן	דער פירשט פון די קינדער פון זבולון
אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃	אליאב, דער זוהן פון חלון.
25. קָרְבָּנוֹ	25. זיין אָפּפער (איז געוועזן):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	איז געוועזן איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער בעקען,
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	זיבציג שקל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געוועזן פול פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפייז־אָפּפער.
26. כַּף אַחַת	26. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
27. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	27. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד־אָפּפער.
28. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	28. איין ציגען־באק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אָפּפער.
29. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	29. און פיר די פרידענס־שלאכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֱלִיאָב	דיזעס איז דער אָפּפער פון אליאב,
בֶּן־חֵלֹן׃	דער זוהן פון חלון.
30. בַּיּוֹם הָרְבִיעִי	30. אויף דעם פינפטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן	דער פירשט פון די קינדער פון ראובן
אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃	אליצור, דער זוהן פון שדיאור.
31. קָרְבָּנוֹ	31. זיין אָפּפער (איז געוועזן):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)

מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון היילינגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה :	פיר א שפּייז־אָפּפער.
32. כַּף אַחַת	32. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת :	פול (מיט) רויכער־ווערק.
33. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	33. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון א יאהר אַלט
לְעֹלָה :	פיר א בראַנד־אָפּפער.
34. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	34. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת :	פיר א זינד־אָפּפער.
35. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	35. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אַלט
חֲמִשָּׁה	פינף.
זֶה קָרְבַּן אֱלִיצוּר	דיזעס איז דער אָפּפער פון אליצור,
בֶּן־שְׁדֵיאוּר :	דער זוהן פון שדיאור.
36. בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי	36. אויף דעם פינפטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן	דער פירשט פון די קינדער פון שמעון
שְׁלֻמִיאֵל בֶּן צוּרִישַׁדָּי	שלומיאל, דער זוהן פון צורישדי.
37. קָרְבָּנוֹ	37. זיין אָפּפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון היילינגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל

לְמִנְחָה :	פיר א שפּייז־אָפּפער.
38. כַּף אַחַת	38. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת :	פול (מיט) רויכער־ווערק.
39. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	39. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון א יאהר אַלט
לְעֹלָה :	פיר א בראַנד־אָפּפער.
40. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	40. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת :	פיר א זינד־אָפּפער.
41. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	41. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אַלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן שְׁלֻמִיאֵל	דיזעס איז דער אָפּפער פון שלומיאל,
בֶּן־צוּרִישַׁדָּי :	דער זוהן פון צורישדי.
שִׁשִּׁי	ששי
42. בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי	42. אויף דעם זעקסטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי גָד	דער פירשט פון די קינדער פון גד
אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל :	אליסף, דער זוהן פון דעואל.
43. קָרְבָּנוֹ	43. זיין אָפּפער (איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון היילינגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געווען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה :	פיר א שפּייז־אָפּפער.
44. כַּף אַחַת	44. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת :	פול (מיט) רויכער־ווערק.
45. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	45. איין יונגער שטיר

אַיִל אֶחָד	איין ווידער.
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון אַ יאהר אַלט
לְעֹלָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
46. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	46. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר אַ זינד־אָפּפער.
47. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	47. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער.
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס.
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק.
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אַלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֶלְיָסָף	דיזעס איז דער אָפּפער פון אליסף,
בֶּן־דְּעוּאֵל׃	דער זוהן פון דעואל.
48. בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	48. אויף דעם זיבעטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי אֶפְרָיִם	דער פירשט פון די קינדער פון אפרים
אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד	אלישמע, דער זוהן פון עמיהוד.
49. קָרְבָּנוֹ	49. זיין אָפּפער (איז געוועזען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל.
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געוועזען) איהר געוויכט.
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון היילינגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געוועזען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר אַ שפּייז־אָפּפער.
50. כַּף אַחַת	50. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
51. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	51. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער.
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון אַ יאהר אַלט
לְעֹלָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
52. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	52. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר אַ זינד־אָפּפער.
53. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	53. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג

בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אַלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֱלִישָׁמָע	דיזעס איז דער אָפּפער פון אלישמע,
בֶּן־עַמִּיהוּד׃	דער זוהן פון עמיהוד.
54. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי	54. אויף דעם אַכטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה	דער פירשט פון די קינדער פון מנשה
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר	גמליאל, דער זוהן פון פדהצור.
55. קָרְבָּנוֹ	55. זיין אָפּפער (איז געוועזען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געוועזען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון היילינגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געוועזען פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר אַ שפּייז־אָפּפער.
56. כַּף אַחַת	56. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
57. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	57. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער.
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון אַ יאהר אַלט
לְעֹלָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
58. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד	58. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר אַ זינד־אָפּפער.
59. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	59. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אַלט
חֲמִשָּׁה	פינף.
זֶה קָרְבַּן גַּמְלִיאֵל	דיזעס איז דער אָפּפער פון גמליאל,

בֶּן־פְּדָהצוּר׃	דער זוהן פון פדהצור.
60. בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי	60. אויף דעם נייגטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי בִנְיָמִן	דער פירשט פון די קינדער פון בנימין.
אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי	אבידן דער זוהן פון גדעוני.
61. קָרְבָּנוֹ	61. זיין אָפּפער(איז געווען);
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג(שקל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געוועזן פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר אַ שפּייז־אָפּפער.
62. כַּף אַחַת	62. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
63. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	63. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון אַ יאהר אַלט
לְעֹלָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
64. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	64. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר אַ זינד־אָפּפער.
65. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	65. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֲבִידָן	דיזעס איז דער אָפּפער פון אבידן,
בֶּן־גִּדְעֹנִי׃	דער זוהן פון גדעוני.
66. בַּיּוֹם הָעֲשִׂירִי	66. אויף דעם צעהנטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי דָן	דער פירשט פון די קינדער פון דן
אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי	אחיעזר, דער זוהן פון עמישדי.
67. קָרְבָּנוֹ	67. זיין אָפּפער(איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,

שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געוועזן פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר אַ שפּייז־אָפּפער.
68. כַּף אַחַת	68. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאָלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
69 פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	69. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאַם פון אַ יאהר אַלט
לְעֹלָה׃	פיר אַ בראַנד־אָפּפער.
70. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	70. איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת׃	פיר אַ זינד־אָפּפער.
71. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	71. און פיר די פרידענס־שלאַכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֲחִיעֶזֶר	דיזעס איז דער אָפּפער פון אחיעזר,
בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃	דער זוהן פון עמישדי.
72. בְּיוֹם עַשְׁתֵּי עָשָׂר יוֹם	72. אויף דעם עלפטען טאג (האט געאָפּפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי אָשֵׁר	דער פירשט פון די קינדער פון אשר
פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן	פגעיאל, דער זוהן פון עכרן.
73. קָרְבָּנוֹ	73. זיין אָפּפער(איז געווען):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געווען) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפּרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,

שְׁנֵיהֶם׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געוועזן פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפייז־אפפער.
74. כַּף אַחַת	74. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
75. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	75. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד־אפפער.
76. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	76. איין ציגען־באק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אפפער.
77. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	77. און פיר די פרידענס־שלאכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס,
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן פַּגְעִיאֵל	דיזעס איז דער אפפער פון פגעיאל,
בֶּן־עָכְרָן׃	דער זוהן פון עכרן.
78. בְּיוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם	78. אויף דעם צוועלפטען טאג (האט געאפפערט)
נָשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי	דער פירשט פון די קינדער פון נפתלי
אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃	אחירע, דער זוהן פון עינן.
79. קָרְבָּנוֹ	79. זיין אפפער (איז געוועזן):
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת	איין זילבערנע שיסעל,
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	הונדערט און דרייסיג (שֶׁקֶל)
מִשְׁקָלָהּ	(איז געוועזן) איהר געוויכט,
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף	איין זילבערנער שפרענג־בעקען
שִׁבְעִים שֶׁקֶל	(פון) זיבציג שקל,
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון הייליגטהום,
שְׁנֵיהֶם׀ מְלֵאִים סֹלֶת	ביידע זיינען געוועזן פול (מיט) פיינע מעהל
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל
לְמִנְחָה׃	פיר א שפייז־אפפער.
80. כַּף אַחַת	80. איין לעפעל
עֲשָׂרָה זָהָב	פון צעהן (שקל) גאלד
מְלֵאָה קְטֹרֶת׃	פול (מיט) רויכער־ווערק.
81. פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר	81. איין יונגער שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ	איין לאם פון א יאהר אלט
לְעֹלָה׃	פיר א בראנד־אפפער.
82. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	82. איין ציגען־באק
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אפפער.
83. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים	83. און פיר די פרידענס־שלאכטונג
בָּקָר שְׁנַיִם	צוויי רינדער,
אֵילִם חֲמִשָּׁה	פינף ווידערס
עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה	פינף בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
חֲמִשָּׁה	פינף;
זֶה קָרְבַּן אֲחִירַע	דיזעס איז דער אפפער פון אחירע,
בֶּן־עֵינָן׃	דער זוהן פון עינן.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
84. זֹאת׀	84. דיזעס איז
חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ	די איינווייהונגס־(גאבע) פון דעם אלטאר,
בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ	אין דעם טאג, ווען ער איז געזאלבט געווארען,
מֵאֵת נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל	פון די פירשטען פון ישראל:
קַעֲרֹת כֶּסֶף	זילבערנע שיסלען
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה	צוועלף,
מִזְרְקֵי־כֶסֶף	זילבערנע שפרענג־בעקענס
שְׁנֵים עָשָׂר	צוועלף,
כַּפּוֹת זָהָב	גאלדענע לעפלען
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה׃	צוועלף.
85. שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה	85 הונדערט און דרייסיג (שקל)
הַקְּעָרָה הָאַחַת כֶּסֶף	יעדע זילבערנע שיסעל
וְשִׁבְעִים	און זיבציג (שֶׁקֶל)
הַמִּזְרָק הָאֶחָד	יעדער שפרענג־בעקען;
כֹּל כֶּסֶף הַכֵּלִים	אלע זילבער פון די געפעסס (איז געוועזן):
אַלְפַּיִם	צוויי טויזענד
וְאַרְבַּע־מֵאוֹת	און פיער הונדערט (שֶׁקֶל)
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום.
86. כַּפּוֹת זָהָב	86. גאלדענע לעפלען
שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה	צוועלף,

מְלֵאָה קְטֹרֶת	פול (מיט) רויכער־ווערק,
עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף	צו צעהן (שקל) יעדע לעפעל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום;
כָּל־זְהַב הַכַּפּוֹת	אלע גאלד פון די לעפלען (איז געווען)
עֶשְׂרִים וּמֵאָה׃	הונדערט און צוואנציג (שקל).
מַפְטִיר	מפטיר
87. כָּל־הַבָּקָר	87. אלע רינדער
לָעֹלָה	פיר די בראנד־אפפער
שְׁנֵים עָשָׂר פָּרִים	(זיינען געווען) צוועלף שטירען,
אֵילִם שְׁנֵים־עָשָׂר	צוועלף ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאהר אלט
שְׁנֵים עָשָׂר	צוועלף
וּמִנְחָתָם	און זייער שפייז־אפפער,
וּשְׂעִירֵי עִזִּים	און ציגען־בעק
שְׁנֵים עָשָׂר	צוועלף
לְחַטָּאת׃	פיר א זינד־אפפער.
88. וְכֹל בְּקַר	88. און אלע רינדער
זֶבַח הַשְּׁלָמִים	פון די פרידען־אפפערס (זיינען געווען)
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה פָּרִים	פיער און צוואנציג שטירען:
אֵילִם שִׁשִּׁים	זעכציג ווידערס,
עַתֻּדִים שִׁשִּׁים	זעכציג בעק,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון א יאהר אלט
שִׁשִּׁים	זעכציג;
זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ	דיזעס איז די איינווייהונגס־(גאבע) פון דעם אלטאר,
אַחֲרֵי הִמָּשַׁח אֹתוֹ׃	נאכדעם ווי מען האט איהם געזאלבט.
89. וּבְבֹא מֹשֶׁה	89. און ווען משה איז אריינ־געקומען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס געצעלט,
לְדַבֵּר אִתּוֹ	צו ריידען מיט איהם,
וַיִּשְׁמַע	דאן האט ער געהערט
אֶת־הַקּוֹל	די שטימע
מִדַּבֵּר אֵלָיו	ריידענדיג צו איהם
מֵעַל הַכַּפֹּרֶת	פון איבער דעם [1]צודעק,
אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת	וועלכע איז אויף די לאדע פון דאס צייגניס,
מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים	פון צווישען די צוויי כרובים,
וַיְדַבֵּר אֵלָיו׃	און (אזוי) האט ער צו איהם גערעדט.

בְּהַעֲלֹתְךָ — B'HAALOTCHA

Cap. VIII. — ח

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה.
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
2. דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן	2. רייד צו אהרן,
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	און דו זאלסט זאגען צו איהם,
בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּרֹת	ווען דו ווערסט אנצינדען די לאמפען,
אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה	געגען די פאדער-זייט פון דעם לייכטער
יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת	זאלען לייכטען די זיבען לאמפען.
3. וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן	3. און אהרן האט אזוי געטאן;
אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה	געגען די פאדער-זייט פון דעם לייכטער
הֶעֱלָה נֵרֹתֶיהָ	האט ער אנגעצונדען איהרע לאמפען,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
4. וְזֶה	4. און דיזעס (איז געווען)
מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה	די ארבייט פון דעם לייכטער:
מִקְשָׁה זָהָב	אויסגעקלאפט (פון) גאלד
עַד־יְרֵכָהּ עַד־פִּרְחָהּ	[2]ביז איהר פוס ביז איהרע בלום(ען)
מִקְשָׁה הִוא	איז זי געווען אויסגעקלאפט
כַּמַּרְאֶה	ווי די געשטאלט,
אֲשֶׁר הֶרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	וועלכע דער עוויגער האט געוויזען משה
כֵּן עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה	אזוי האט ער געמאכט דעם לייכטער,
5. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	5. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג;
6. קַח אֶת־הַלְוִיִּם	6. נעהם די לויים
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון צווישען די קינדער ישראל,
וְטִהַרְתָּ אֹתָם׃	און דו זאלסט זיי רייניגען.
7. וְכֹה־תַעֲשֶׂה לָהֶם	7. און אזוי זאלסט'ו טהאן מיט זיי,
לְטַהֲרָם	אום זיי צו רייניגען:
הַזֵּה עֲלֵיהֶם	שפרענג אויף זיי
מֵי חַטָּאת	ענטזינדיגונגס־וואסער,
וְהֶעֱבִירוּ תַעַר	און זיי זאלען לאזען אריבער פיהרען א [3]גאל־מעסער
עַל־כָּל־בְּשָׂרָם	איבער זייער גאנצען לייב[4]
וְכִבְּסוּ בִגְדֵיהֶם	און זיי זאלען וואשען זייערע קליידער,

1) גנאדען־שטוהל; זיהנ־פלאטע. 2) פון. 3) שעער־מעסער. 4) ד. ה. זיי זאלען אבגאלען זייער גאנצע לייב.

וְהִטֶּהָרוּ׃	און זיי זאלען זיך רייניגען.
8. וְלָקְחוּ פַּר בֶּן־בָּקָר	8. און זיי זאלען נעהמען אַ יונגען שטיר
וּמִנְחָתוֹ	און זיין שפייז־אָפּפער,
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן	פיינע מעהל געמישט מיט אייל,
וּפַר־שֵׁנִי בֶן־בָּקָר	און אַ צווייטען יונגען שטיר
תִּקַּח לְחַטָּאת׃	זאלסט'ו נעהמען אלס זינד־אָפּפער.
9. וְהִקְרַבְתָּ	9. און דו זאלסט ברייננגען
אֶת־הַלְוִיִּם	די לוויים
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד	פאר דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וְהִקְהַלְתָּ	און דו זאלסט פערזאמלען
אֶת־כָּל־עֲדַת	די גאַנצע געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
10. וְהִקְרַבְתָּ	10. און דו זאלסט ברייננגען
אֶת־הַלְוִיִּם	די לוויים
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען.
וְסָמְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל זאלען אָנשפּאַרען
אֶת־יְדֵיהֶם	זייערע הענד
עַל־הַלְוִיִּם׃	אויף די לוויים.
11. וְהֵנִיף אַהֲרֹן	11. און אהרן זאל בעוועגען
אֶת־הַלְוִיִּם	די לוויים
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה	[1]אַ בעוועגונג פאר דעם עוויגען
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְהָיוּ	און זיי זאלען זיין
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְיָ׃	צו דינען דעם דינסט פון דעם עוויגען.
12. וְהַלְוִיִּם	12. און די לוויים
יִסְמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם	זאלען אָנשפּאַרען זייערע הענד
עַל רֹאשׁ הַפָּרִים	אויף דעם קאָפּ פון די שטירען
וַעֲשֵׂה	און [2]מאַך
אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת	איינעם (אלס) זינד־אָפּפער
וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה	און איינעם (אלס)־בראַנד־אָפּפער
לַיהוָה	צום עוויגען,
לְכַפֵּר עַל־הַלְוִיִּם׃	צו פערגעבען אויף די לוויים.
13. וְהַעֲמַדְתָּ	13. און דו זאלסט שטעלען
אֶת־הַלְוִיִּם	די לוויים
לִפְנֵי אַהֲרֹן	פאר אהרן
וְלִפְנֵי בָנָיו	און פאר זיינע זיהן,

וְהֵנַפְתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי בעוועגען
תְּנוּפָה לַיהוָה׃	[1]אַ בעוועגונג פאר דעם עוויגען.
14. וְהִבְדַּלְתָּ	14. און דו זאלסט אָבזאָנדערן
אֶת־הַלְוִיִּם	די לוויים
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון צווישען די קינדער ישראל.
וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם׃	און די לוויים זאלען געהערען צו מיר.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
15. וְאַחֲרֵי־כֵן	15. און נאָכדעם
יָבֹאוּ הַלְוִיִּם	זאלען קימען די לוויים
לַעֲבֹד	צו בעדינען
אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד	דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וְטִהַרְתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי רייניגען
וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה׃	און דו זאלסט זיי בעוועגען [1]אַ בעוועגונג.
16. כִּי נְתֻנִים	16. דען געגעבען,
נְתֻנִים הֵמָּה לִי	זיינען זיי געגעבען צו מיר
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון צווישען די קינדער ישראל,
תַּחַת	אַנשטאַט
פִּטְרַת כָּל־רֶחֶם	יעדעם וואס עפענט די מוטער־לייב,
בְּכוֹר כֹּל	יעדען ערשט־געבאָרענעם
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
לָקַחְתִּי אֹתָם לִי׃	האָב איך זיי גענומען צו מיר
17. כִּי לִי כָל־בְּכוֹר	17. דען צו מיר געהערט יעדער ערשט־געבאָרענער
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל,
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה	אונטער מענשען און אונטער פיה,
בְּיוֹם	אין דעם טאָג,
הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר	ווען איך האב געשלאָגען יעדען ערשט־געבאָרענעם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אים לאַנד מצרים,
הִקְדַּשְׁתִּי אֹתָם לִי׃	האב איך זיי געהייליגט צו מיר.
18. וָאֶקַּח אֶת־הַלְוִיִּם	18. און איך האב גענומען די לוויים
תַּחַת כָּל־בְּכוֹר	אַנשטאַט יעדען ערשט־געבאָרענעם
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אונטער די קינדער ישראל.
19. וָאֶתְּנָה אֶת־הַלְוִיִּם	19. און איך האב געגעבען די לוויים,
נְתֻנִים	[3]געגעבען
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו	צו אהרן און צו זיינע זיהן
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון צווישען די קינדער ישראל,
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת	צו דינען דעם דינסט

1) (אלס) בעוועגונגס־אָפּפער. 2) פערפערטיג, אָפּפער. 3) געשענקט.

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וּלְכַפֵּר	און צו פערגעבען
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אויף די קינדער ישראל,
וְלֹא יִהְיֶה	אום עס זאל ניט זיין
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל
נֶגֶף	א פלאג,
בְּגֶשֶׁת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	ווען די קינדער ישראל וועלען זיך דערנעהנטערן
אֶל־הַקֹּדֶשׁ׃	צום היילגטהום.
20 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	20. און משה און אהרן האבען (עס) געטאן
וְכָל־עֲדַת	און די גאנצע געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לַלְוִיִּם	צו די לויים;
כְּכֹל	ווי אלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יי אֶת מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה
לַלְוִיִּם	וועגען די לויים,
כֵּן־עָשׂוּ לָהֶם	אזוי האבען געטאן צו זיי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	די קינדער ישראל.
21. וַיִּתְחַטְּאוּ הַלְוִיִּם	21. און די לויים האבען זיך גערייניגט,
וַיְכַבְּסוּ בִּגְדֵיהֶם	און זיי האבען געוואשען זייערע קליידער,
וַיָּנֶף אַהֲרֹן אֹתָם	און אהרן האט זיי בעוועגען
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָֹה	א בעוועגונג פאר דעם עוויגען,
וַיְכַפֵּר עֲלֵיהֶם אַהֲרֹן	און אהרן האט פערגעבען אויף זיי
לְטַהֲרָם׃	זיי צו רייניגען.
22. וְאַחֲרֵי־כֵן	22. און נאכדעם
בָּאוּ הַלְוִיִּם	זיינען געקומען די לויים
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדָתָם	צו דינען זייער דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט
לִפְנֵי אַהֲרֹן	פאר אהרן
וְלִפְנֵי בָנָיו	און פאר זיינע זיהן;
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה
עַל־הַלְוִיִּם	וועגען די לויים
כֵּן עָשׂוּ לָהֶם׃	אזוי האבען זיי געטאן צו זיי.
23 וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	23. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:

24. זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם	24. דיזעס איז וואס געהערט צו די לויים:[1]
מִבֶּן חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה	פון פינף און צוואנציג יאהר אלט און העכער
יָבוֹא לִצְבֹא צָבָא	זאל ער קומען זיך אנצושליסען אין [2]העער
בַּעֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃	צום דינסט אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
25 וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה	25. און פון פופציג יאהר אלט
יָשׁוּב	זאל ער זיך צוריק־קעהרען
מִצְּבָא הָעֲבֹדָה	פון דעם דינסט־[2]העער,
וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד׃	און ער זאל מעהר ניט דינען.
26. וְשֵׁרֵת אֶת־אֶחָיו	26. און ער זאל בעדינען זיינע ברידער
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט
לִשְׁמֹר מִשְׁמֶרֶת	עטוואס [3]אויפצופאסען;
וַעֲבֹדָה לֹא יַעֲבֹד	אבער דינסט זאל ער מעהר ניט דינען;
כָּכָה תַּעֲשֶׂה לַלְוִיִּם	אזוי זאלסט'ו טהאן צו די לויים
בְּמִשְׁמְרֹתָם׃	אין זייערע אמטען.

Cap. IX. — ט

שְׁלִישִׁי — שלישי

1. וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה
בְמִדְבַּר־סִינַי	אין דער וויסטע סיני
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית	אין דעם צווייטען יאהר
לְצֵאתָם	נאך זייער ארויסגאנג
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים,
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען מאנאט,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג.
2. וְיַעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	2. דאס די קינדער ישראל זאלען מאכען
אֶת־הַפָּסַח	דעם פסח־(אפפער)
בְּמוֹעֲדוֹ׃	אין זיין בעשטימטע צייט.
3 בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר־יוֹם	3. אין דעם פערצעהנטען טאג
בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה	אין דיזען מאנאט
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ	זאלט איהר עס מאכען
בְּמֹעֲדוֹ	אין זיין בעשטימטע צייט.
כְּכָל־חֻקֹּתָיו	נאך אלע זיינע געזעטצע
וּכְכָל־מִשְׁפָּטָיו	און נאך אלע זיינע רעכטע
תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ׃	זאלט איהר עס מאכען.
4. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	4. און משה האט גערעדט

1) ד. ה. וואס די לויים האבען צו־בעאבאכטען, 2) שאר, ארדנונג, 3) צו־בעאבאכטען.

אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל
לַעֲשֹׂת הַפָּסַח׃	צו מאכען דעם פסח־(אָפּפער).
5. וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח	5. און זיי האבען געמאכט דעם פסח־(אָפּפער)
בָּרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען מאָנאט
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פערצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ	פון דעם מאָנאט
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
בְּמִדְבַּר סִינָי	אין דער וויסטע סיני;
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה,
כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אזוי האבען געטאָן די קינדער ישראל.
6. וַיְהִי אֲנָשִׁים	6. און עס זיינען געוועזען לייטע,
אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים	וועלכע זיינען געוועזען אונריין
לְנֶפֶשׁ אָדָם	דורך א (טויטע) פערזאָן,
וְלֹא־יָכְלוּ	און זיי האבען ניט געקענט
לַעֲשֹׂת־הַפֶּסַח	[צו] מאכען דעם פסח־(אָפּפער)
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג,
וַיִּקְרְבוּ	און זיי האבען זיך דערנעהנטערט
לִפְנֵי מֹשֶׁה	פאר משה
וְלִפְנֵי אַהֲרֹן	און פאר אהרן
בַּיּוֹם הַהוּא׃	אין יענעם טאג.
7. וַיֹּאמְרוּ	7. און עס האבען געזאגט
הָאֲנָשִׁים הָהֵמָּה	יענע לייטע
אֵלָיו	צו איהם:
אֲנַחְנוּ טְמֵאִים	מיר זיינען אונריין
לְנֶפֶשׁ אָדָם	דורך א (טויטע) פערזאָן,
לָמָּה נִגָּרַע	ווארום זאלען מיר [1]געמינ־דערט ווערען
לְבִלְתִּי הַקְרִב	ניט צו אָפּפערן
אֶת־קָרְבַּן יְהֹוָה	דעם עוויגען'ס אָפּפער
בְּמֹעֲדוֹ	אין זיין בעשטימטע צייט
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צווישען די קינדער ישראל?
8. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה	8. און משה האט געזאגט צו זיי:
עִמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה	שטעלט אייך, און איך וועל הערען,
מַה־יְצַוֶּה יְהֹוָה לָכֶם׃	וואס דער עוויגער וועט בעפוילען וועגען אייך.
9. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:

10. דַּבֵּר	10. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אִישׁ אִישׁ	יעדער מאַן,
כִּי־יִהְיֶה טָמֵא	ווען ער וועט זיין אונריין
לָנֶפֶשׁ	דורך אַ (טויטע) פערזאָן,
אוֹ בְדֶרֶךְ רְחֹקָה	אדער אין ווייטען וועג
לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם	בּיי אייך אדער בּיי אייערע געשלעכטער,
וְעָשָׂה פֶסַח	און ער וועט וועלען מאכען דעם פסח־(אָפּפער)
לַיהֹוָה׃	צום עוויגען,
11. בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	11. אין דעם צווייטען מאָנאט
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פערצעהנטען טאג
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
יַעֲשׂוּ אֹתוֹ	זאלען זיי איהם מאכען,
עַל־מַצּוֹת	מיט אונגעזויערטע ברויט
וּמְרֹרִים	און ביטערע קרייטער
יֹאכְלֻהוּ׃	זאלען זיי עס עסען.
12. לֹא־יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ	12. זיי זאלען ניט איבריג־לאזען פון איהם.
עַד־בֹּקֶר	ביז צום מארגען,
וְעֶצֶם לֹא יִשְׁבְּרוּ־בוֹ	און א ביין זאלען זיי ניט צוברעכען אין איהם,
כְּכָל־חֻקַּת הַפֶּסַח	נאך דעם גאַנצען געזעטץ פון דעם פסח־(אָפּפער)
יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃	זאלען זיי עס מאכען.
13. וְהָאִישׁ	13. אבער דער מאַן,
אֲשֶׁר־הוּא טָהוֹר	וועלכער איז ריין
וּבְדֶרֶךְ לֹא־הָיָה	און אין וועג איז ער ניט געוועזען,
וְחָדַל	און ער וועט [2]פערנאַכ־לעסיגען
לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח	צו מאכען דעם פסח־(אָפּפער),
וְנִכְרְתָה	דאַן וועט אויסגעראָטט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פערזאָן
מֵעַמֶּיהָ	פון איהר פאלק,
כִּי ׀ קָרְבַּן יְהֹוָה	ווען דעם עוויגען'ס אָפּפער
לֹא הִקְרִיב	האט ער ניט געאָפּפערט
בְּמֹעֲדוֹ	אין זיין בעשטימטע צייט;
חֶטְאוֹ יִשָּׂא	זיין זינד וועט טראָגען
הָאִישׁ הַהוּא׃	יענער מאַן.
14. וְכִי־יָגוּר אִתְּכֶם	14. און ווען עס וועט זיך אויפהאלטען ביי אייך

1) קלענער זיין, גרינגער זיין. 2) אונטערלאַסען, פערמיידען.

גֵּר	אַ פרעמדער.
וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה	און ער וועט וועלען מאַכען אַ פסח־(אָפּפער)צום עוויגען
כְּחֻקַּת הַפֶּסַח	נאך דעם געזעץ פון דעם פסח־(אָפּפער)
וּכְמִשְׁפָּטוֹ	און נאך זיין רעכט.
כֵּן יַעֲשֶׂה	אזוי זאל ער מאַכען;
חֻקָּה אַחַת	איין געזעטץ
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך.
וְלַגֵּר	[און] פיר דעם פרעמדען
וּלְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃	און פיר דעם אַיינגעבאָ־רענעם פון דעם לאַנד.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
15. וּבְיוֹם	15. און אין דעם טאג,
הָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן	ווען מען האט אויפגע־שטעלט דעם וואָהנונג,
כִּסָּה הֶעָנָן	האט דער וואָלקען בעדעקט
אֶת־הַמִּשְׁכָּן	דעם וואָהנונג
לְאֹהֶל הָעֵדֻת	איבער דעם געצעלט פון דאס צייגניס,
וּבָעֶרֶב	און אם אַבענד
יִהְיֶה עַל־הַמִּשְׁכָּן	פלעגט זיין אויף דעם וואָהנונג
כְּמַרְאֵה־אֵשׁ	ווי אַ פייערדיגע געשטאַלט
עַד־בֹּקֶר׃	ביז (צום) מאָרגען.
16. כֵּן יִהְיֶה תָמִיד	16. אזוי פלעגט זיין בעשטענדיג;
הֶעָנָן יְכַסֶּנּוּ	דער וואָלקען פלעגט איהם [1]בעדעקען,
וּמַרְאֵה־אֵשׁ לָיְלָה׃	און אַ פייערדיגע געשטאַלט (פלעגט זיין) ביי נאַכט.
17. וּלְפִי הֵעָלֹת	17. און ווי עס פלעגט זיך אויפהויבען
הֶעָנָן	דער וואָלקען
מֵעַל הָאֹהֶל	פון דעם געצעלט,
וְאַחֲרֵי כֵן	דאַן
יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פלעגען די קינדער ישראל רייזען,
וּבִמְקוֹם	און אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר יִשְׁכָּן־שָׁם	וואס דארט פלעגט רוהען
הֶעָנָן	דער וואָלקען,
שָׁם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	דאָרט פלעגען לאַגערן די קינדער ישראל.
18. עַל־פִּי יְהוָה	18. אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל
יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פלעגען די קינדער ישראל רייזען,
וְעַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ	און אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל פלעגען זיי לאַגערן
כָּל־יְמֵי	[2]די גאַנצע צייט,
אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן הֶעָנָן	וואס דער וואָלקען פלעגט רוהען
עַל־הַמִּשְׁכָּן	איבער דעם וואָהנונג,
יַחֲנוּ׃	פלעגען זיי לאַגערן.
19. וּבְהַאֲרִיךְ הֶעָנָן	19. און ווען דער וואלקען פלעגט [3]לאַנג זיין
עַל־הַמִּשְׁכָּן	איבער דעם וואָהנונג
יָמִים רַבִּים	פילע טעג,
וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	דאַן פלעגען די קינדער ישראל בעאָבאַכטען
אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה	גאָטעס [4]פעראָרדנונג,
וְלֹא יִסָּעוּ׃	און זיי פלעגען ניט רייזען.
20. וְיֵשׁ	20. און מאַנכעס מאל (פלעגט פאַסירען),
אֲשֶׁר יִהְיֶה הֶעָנָן	דאס דער וואלקען פלעגט זיין
יָמִים מִסְפָּר	[5]איניגע טעג
עַל־הַמִּשְׁכָּן	איבער דעם וואָהנונג;
עַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ	אויף דעם עוויגען'ס בע־פעהל פלעגען זיי לאַגערן
וְעַל־פִּי יְהוָה יִסָּעוּ׃	און אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל פלעגען זיי רייזען.
21. וְיֵשׁ	21. און מאַנכעס מאל (פלעגט פאַסירען),
אֲשֶׁר יִהְיֶה הֶעָנָן	דאס דער וואלקען פלעגט זיין
מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר	פון אַבענד ביז צום מאָרגען,
וְנַעֲלָה הֶעָנָן בַּבֹּקֶר	און דער וואָלקען פלעגט זיך אויפהויבען אַם מאָרגען,
וְנָסָעוּ	און זיי פלעגען רייזען;
אוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה	אדער אַ טאג און אַ נאַכט,
וְנַעֲלָה הֶעָנָן	און דער וואָלקען פלעגט זיך אויפהויבען,
וְנָסָעוּ׃	און זיי פלעגען רייזען.
22. אוֹ־יֹמַיִם	22. אדער צוויי טעג,
אוֹ־חֹדֶשׁ	אדער אַ מאָנאַט,
אוֹ־יָמִים	אדער אַ יאָהר,
בְּהַאֲרִיךְ הֶעָנָן	ווען דער וואָלקען פלעגט לאַנג זיין
עַל־הַמִּשְׁכָּן	איבער דעם וואָהנונג
לִשְׁכֹּן עָלָיו	צו רוהען איבער איהם,
יַחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פלעגען די קינדער ישראל לאַגערן,
וְלֹא יִסָּעוּ	און זיי פלעגען ניט רייזען,
וּבְהֵעָלֹתוֹ יִסָּעוּ׃	און ווען ער פלעגט זיך אויפ־הויבען פלעגען זיי רייזען.
23. עַל־פִּי יְהוָה	23. אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל
יַחֲנוּ	פלעגען זיי לאַגערן
וְעַל־פִּי יְהוָה	און אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל
יִסָּעוּ	פלעגען זיי רייזען;
אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה	דעם עוויגען'ס פעראָרדנונג

1) ביי טאג. 2) ווערטערליך: אלע טעג. 3) פערוויילען. 4) אויפטראָג, ד. ה. וואס גאָט האט דאַמיט אָנגעצייגט, דאס זיי זאלען ניט רייזען. 5) געציילטע טעג.

שָׁמָרוּ	האבען זיי געהיט
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגען׳ס בעפעהל
בְּיַד־מֹשֶׁה :	דורך משה.

Cap. X. י

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאָגענדיג:
2. עֲשֵׂה לְךָ	2. מאַך דיר
שְׁתֵּי חֲצוֹצְרֹת כֶּסֶף	צוויי טראָמפּעטען פון זילבער,
מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם	אויסגעקלאַפּטי[1] זאלסט׳ו זיי מאַכען,
וְהָיוּ לְךָ	און זיי זאלען זיין ביי דיר
לְמִקְרָא הָעֵדָה	צום צוזאַמען־רופען די געמיינדע
וּלְמַסַּע	און צום מאַכען רייזען
אֶת־הַמַּחֲנוֹת :	די לאַגערען.
3. וְתָקְעוּ בָּהֵן	3. און ווען מען וועט בלאָזען מיט זיי (ביידען),
וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ	דאַן זאלען זיך פערזאַמלען צו דיר
כָּל־הָעֵדָה	די גאַנצע געמיינדע
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד :	צום איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
4. וְאִם־בְּאַחַת יִתְקָעוּ	4. אבער אויב מען וועט בלאָזען מיט איינע,
וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ	דאַן זאלען זיך פערזאַמלען צו דיר
הַנְּשִׂיאִים	די פירשטען,
רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל :	די הייפּטער פון די טויזענדער פון ישראל.
5. וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה	5. און ווען איהר וועט בלאָזען[2] לאַרם,
וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת	דאַן זאלען רייזען די לאַגערען,
הַחֹנִים קֵדְמָה :	וועלכע לאַגערן געגען מאָרגען־זייט.
6. וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה	6. און ווען איהר וועט בלאָזען[2] לאַרם
שֵׁנִית	אַ צווייטען (מאָל),
וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת	דאַן זאלען רייזען די לאַגערען,
הַחֹנִים תֵּימָנָה	וועלכע לאַגערן געגען זיד־זייט;
תְּרוּעָה יִתְקְעוּ	[2]לאַרם זאלען זיי בלאָזען
לְמַסְעֵיהֶם :	ביי זייערע רייזען.
7. וּבְהַקְהִיל	7. און ווען מען וועט דאַרפען פערזאַמלען
אֶת־הַקָּהָל	די פערזאַמלונג,
תִּתְקְעוּ	זאלט איהר בלאָזען,[3]
וְלֹא תָרִיעוּ :	אבער איהר זאלט ניט לאַרם בלאָזען.
8. וּבְנֵי אַהֲרֹן	8. און די זיהן פון אהרן,
הַכֹּהֲנִים	די פּריסטערס,
יִתְקְעוּ בַּחֲצֹצְרוֹת	זאלען בלאָזען מיט די טראָמפּעטען,
וְהָיוּ לָכֶם	און זיי זאלען זיין ביי אייך
לְחֻקַּת עוֹלָם	אַלס עוויגעס געזעטץ
לְדֹרֹתֵיכֶם :	פיר אייערע געשלעכטער.
9. וְכִי־תָבֹאוּ מִלְחָמָה	9. און ווען עס וועט קומען אַ קריג
בְּאַרְצְכֶם	אין אייער לאַנד,
עַל־הַצַּר	געגען דעם פיינד,
הַצֹּרֵר אֶתְכֶם	וועלכער דריקט אייך,
וַהֲרֵעֹתֶם בַּחֲצֹצְרֹת	דאַן זאלט איהר לאַרם בלאָזען מיט די טראָמפּעטען
וְנִזְכַּרְתֶּם	און איהר וועט דערמאָהנט ווערען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פאַר דעם עוויגען אייער גאָט
וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֹיְבֵיכֶם :	און איהר וועט געהאָלפען ווערען פון אייערע פיינדע.
10. וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם	10. און אין דעם טאָג פון אייער פרייד
וּבְמוֹעֲדֵיכֶם	און אין אייערע פעסט־טעג
וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם	און אין אייערע אָנפאַנג מאָנאַטען,
וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת	דאַן זאלט איהר בלאָזען מיט די טראָמפּעטען
עַל עֹלֹתֵיכֶם	ביי אייערע בראַנד־אָפּפערס
וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם	און ביי די שלאַכטונגען פון אייערע פרידענס־אָפּפערס
וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן	און זיי זאלען זיין ביי אייך צום אַנדיינקען,
לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם	פאַר אייער גאָט.
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :	איך בין דער עוויגער, אייער גאָט.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
11. וַיְהִי	11. און עס איז געוועזען
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית	אין דעם צווייטען יאָהר,
בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	אין דעם צווייטען מאָנאַט,
בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ	אין דעם צוואַנציגסטען (טאָג) אים מאָנאַט,
נַעֲלָה הֶעָנָן	האט זיך דער וואָלקען אויפגעהויבען
מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻת :	פון דער וואָהנונג פון דאס צייגניס.
12. וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	12. און די קינדער ישראל האבען גערייזט
לְמַסְעֵיהֶם	נאָך זייערע רייזען
מִמִּדְבַּר סִינָי	פון דער וויסטע סיני.
וַיִּשְׁכֹּן הֶעָנָן	און דער וואָלקען האט גערוהט
בְּמִדְבַּר פָּארָן :	אין דער וויסטע פּאָרן.
13. וַיִּסְעוּ בָּרִאשֹׁנָה	13. און זיי האבען גערייזט צום ערשטען (מאָל),
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגען׳ס בעפעהל
בְּיַד־מֹשֶׁה :	דורך משה.

1) פון איין שטיק. 2) אַ שאַלונג, אַללאַרם. 3) אין איין גלייכען טאָן.

14. וַיִּסַּע דֶּגֶל	14. און עס האט געריוזט די פאהנע
מַחֲנֵה בְנֵי־יְהוּדָה	פון דעם לאַגער פון די קינדער פון יהודה
בָּרִאשֹׁנָה	צום ערשטען,
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְעַל־צְבָאוֹ	און איבער זיין העער (איז געוועזן)
נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃	נחשון דער זוהן פון עמינדב.
15. וְעַל־צְבָא	15. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי יִשָּׂשכָר	פון דעם שטאַם פון די קינדער פון ישכר
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃	(איז געוועזן) נתנאל, דער זוהן פון צוער.
16. וְעַל־צְבָא	16. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי זְבוּלֻן	פון דעם שטאַם פון די קינדער פון זבולון
אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃	(איז געוועזן) אליאב, דער זוהן פון חלון.
17. וְהוּרַד הַמִּשְׁכָּן	17. דאַן איז אַראָב־גענומען געוואָרען די וואָהנונג,
וְנָסְעוּ בְנֵי־גֵרְשׁוֹן	און עס האבען געריוזט די קינדער פון גרשון
וּבְנֵי מְרָרִי	און די קינדער פון מררי,
נֹשְׂאֵי הַמִּשְׁכָּן׃	די טרעגער פון דער וואָהנונג.
18. וְנָסַע דֶּגֶל	18. דאַן האט געריוזט די פאהנע
מַחֲנֵה רְאוּבֵן	פון דעם לאַגער פון ראובן
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְעַל־צְבָאוֹ	און איבער זיין העער (איז געוועזן)
אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר	אליצור, דער זוהן פון שדיאור.
19. וְעַל־צְבָא	19. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן	פון דעם שטאַם פון די קינדער פון שמעון
שְׁלֻמִיאֵל	(איז געוועזן) שלומיאל,
בֶּן־צוּרִישַׁדָּי׃	דער זוהן פון צורישדי.
20. וְעַל־צְבָא	20. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְנֵי־גָד	פון דעם שטאַם פון די קינדער פון גד
אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃	(איז געוועזן) אליסף, דער זוהן פון דעואל.
21. וְנָסְעוּ הַקְּהָתִים	21. דאַן האבען געריוזט די קהתים,[1]
נֹשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ	די טרעגער פון דעם הייליגטהום,[2]
וְהֵקִימוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן	און [3](יענע) האבען אויפגעשטעלט די וואָהנונג
עַד־בֹּאָם׃	ביז [1]זיי זיינען געקומען.
22. וְנָסַע דֶּגֶל	22. דאַן האט געריוזט די פאהנע
מַחֲנֵה בְנֵי־אֶפְרַיִם	פון דעם לאַגער פון די קינדער פון אפרים
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְעַל־צְבָאוֹ	און איבער זיין העער (איז געוועזן)
אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד	אלישמע, דער זוהן פון עמיהוד.
23. וְעַל־צְבָא	23. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה	פון דעם שטאַם פון די קינדער פון מנשה
גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר	(איז געוועזן) גמליאל, דער זוהן פון פדהצור.
24. וְעַל־צְבָא	24. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי בִנְיָמִן	פון דעם שטאַם פון די קינדער פון בנימין
אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעוֹנִי׃	(איז געוועזן) אבידן, דער זוהן פון גדעוני.
25. וְנָסַע דֶּגֶל	25. דאַן האט געריוזט די פאהנע
מַחֲנֵה בְנֵי־דָן	פון דעם לאַגער פון די קינדער פון דן,
מְאַסֵּף לְכָל־הַמַּחֲנֹת	דער [4]פערזאַמלער פון אַלע לאַגערען
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וְעַל־צְבָאוֹ	און איבער זיין העער (איז געוועזן)
אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי	אחיעזר, דער זוהן פון עמישדי.
26. וְעַל־צְבָא	26. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי אָשֵׁר	פון דעם שטאַם פון די קינדער פון אשר
פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃	(איז געוועזן) פגעיאל, דער זוהן פון עכרן.
27. וְעַל־צְבָא	27. און איבער דעם העער
מַטֵּה בְּנֵי נַפְתָּלִי	פון דעם שטאַם פון די קינדער פון נפתלי
אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃	(איז געוועזן) אחירע, דער זוהן פון עינן.
28. אֵלֶּה מַסְעֵי	28. דיזע זיינען די רייזען
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְצִבְאֹתָם	נאך זייערע העערען,
וַיִּסָּעוּ׃	און (אזוי) האבען זיי געריוזט.
29. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	29. און משה האט געזאגט
לְחֹבָב	צו חובב,[5]
בֶּן־רְעוּאֵל הַמִּדְיָנִי	דעם זוהן פון רעואל דעם מדיני,
חֹתֵן מֹשֶׁה	משה'ס שוועהר:
נֹסְעִים אֲנַחְנוּ	מיר רייזען
אֶל־הַמָּקוֹם	צו דעם אָרט,
אֲשֶׁר אָמַר יְהֹוָה	וואס דער עוויגער האט געזאגט:
אֹתוֹ אֶתֵּן לָכֶם	איהם[6] וועל איך אייך געבען,
לְכָה אִתָּנוּ	געה מיט אונז,
וְהֵטַבְנוּ לָךְ	און מיר וועלען דיר גוטעס טהאָן,
כִּי־יְהֹוָה דִּבֶּר־טוֹב	דען דער עוויגער האט גערעדט גוטעס
עַל־יִשְׂרָאֵל׃	איבער ישראל.
30. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	30. אבער ער האט געזאגט צו איהם:

1) די קינדער פון קהת. 2) די הייליגע זאַכען פון משכן. 3) די קינדער פון גרשון און מררי. 4) דער לעצטער, וועלכער פערזאַמעלט אַלעס, וואס די פריהעריגע פערלירען. 5) זעה רש"י און באור. 6) דעם אָרט.

לֹא אֵלֵךְ	איך וועל ניט גיין,
כִּי אִם־אֶל־אַרְצִי	זאָנדערן צו מיין לאַנד
וְאֶל־מוֹלַדְתִּי	און צו מיין געבורטס־אָרט
אֵלֵךְ׃	וועל איך גיין.
31. וַיֹּאמֶר	31. און ער האט געזאגט:
אַל־נָא תַּעֲזֹב אֹתָנוּ	פערלאָז אונז דאָך ניט,
כִּי׀ עַל־כֵּן יָדַעְתָּ	דען וויל דו ווייסט
חֲנֹתֵנוּ בַּמִּדְבָּר	אונזער [1]לאַגערן אין דער וויסטע,
וְהָיִיתָ לָּנוּ לְעֵינָיִם׃	און דו וועסט זיין פיר אונז אָנשטאָט אויגען.
32. וְהָיָה	32. און עס וועט געשעהן,
כִּי־תֵלֵךְ עִמָּנוּ	ווען דו וועסט גיין מיט אונז,
וְהָיָה׀	דאַן וועט זיין,
הַטּוֹב הַהוּא	יענע גוטעס,
אֲשֶׁר יֵיטִיב יְיָ עִמָּנוּ	וואס דער עווינער וועט גוטעס טהאָן מיט אונז,
וְהֵטַבְנוּ לָךְ׃	וועלען מיר דיר גוטעס טהאָן.
33. וַיִּסְעוּ מֵהַר יְהוָה	33. און זיי האבען געררייזט פון דעם עוויגען׳ס באַרג[2]
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	אַ וועג פון דריי טעג (רייזע),
וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה	און די בונדעס־לאַדע פון דעם עוויגען
נֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם	האט געררייזט פאר זיי
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	אַ וועג פון דריי טעג (רייזע),
לָתוּר לָהֶם מְנוּחָה׃	[3]אויסצוזעהן פיר זיי אַ רוהע־אָרט.
34. וַעֲנַן יְהוָה	34. און דער וואָלקען פון דעם עוויגען
עֲלֵיהֶם	(איז געווען) איבער זיי
יוֹמָם	ביי טאָג,
בְּנָסְעָם	ווען זיי האבען געררייזט
מִן־הַמַּחֲנֶה׃	פון דעם לאַגער.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
35. וַיְהִי	35. און עס איז געווען,
בִּנְסֹעַ הָאָרֹן	ווען די לאַדע פלעגט רייזען,
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	דאַן פלעגט משה זאגען:
קוּמָה׀ יְהוָה	שטיי אויף, עוויגער,
וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ	דאס דיינע פיינדע זאלען צושפרייט ווערען,
וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ	און דיינע האַסערס זאלען ענטלויפען
מִפָּנֶיךָ׃	פאר דיין געזיכט.
36. וּבְנֻחֹה יֹאמַר	36. און ווען עס האט גערוהט פלעגט ער זאגען
שׁוּבָה יְהוָה	[4]רוהע, עוויגער,

רִבְבוֹת	(אונטער) די [5]מיריאַדען
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די טויזענדער פון ישראל

Cap., XI. יא

1. וַיְהִי הָעָם	1. און דאס פאלק איז געווען
כְּמִתְאֹנְנִים רַע	ווי די וואס בעקלאָגען זיך [6]שלעכט[7]
בְּאָזְנֵי יְהוָה	פאר די אויערען פון דעם עוויגען;
וַיִּשְׁמַע יְהוָה	ווען דער עוויגער האט (עס) געהערט,
וַיִּחַר אַפּוֹ	דאַן האט געברענט זיין צאָרן,
וַתִּבְעַר־בָּם	און עס האט געברענט אונטער זיי
אֵשׁ יְהוָה	אַ פייער פון דעם עוויגען,
וַתֹּאכַל	און עס האט פערצעהרט
בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה׃	אַם ענדע פון דעם לאַגער.[7]
2. וַיִּצְעַק הָעָם	2. דאַן האט דאס פאלק געשריען
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה	און משה האט געבעטען
אֶל־יְהוָה	צום עוויגען,
וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ׃	און דאס פייער איז [8]פערזונקען געווארען.
3. וַיִּקְרָא	3. און מען האט גערופען
שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא	דעם נאמען פון יענעם אָרט
תַּבְעֵרָה	תבערה,
כִּי־בָעֲרָה בָם	דען עס האט געברענט אונטער זיי
אֵשׁ יְהוָה׃	דאס פייער פון דעם עוויגען.
4. וְהָאסַפְסֻף	4. און דאס [9]צוזאַמען־געלאָפענע פאָלק,
אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ	וואס איז געווען אונטער איהם
הִתְאַוּוּ תַּאֲוָה	האבען געהאַט פערשידענע לוסטען,
וַיָּשֻׁבוּ וַיִּבְכּוּ	און עס האבען ווידער געוויינט
גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אויך די קינדער ישראל,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר׃	ווער וועט אונז געבען עסען פלייש?
5. זָכַרְנוּ אֶת־הַדָּגָה	5. מיר גערדיינקען די פיש,
אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם	וועלכע מיר פלעגען עסען אין מצרים
חִנָּם	אומזאָנסט,
אֵת הַקִּשֻּׁאִים	די [10]אוגערקעס
וְאֵת הָאֲבַטִּחִים	און די מעלאָנען
וְאֶת־הֶחָצִיר	און די [11]קרויט
וְאֶת־הַבְּצָלִים	און די [12]צוויבעל

1) די לאַגער־פלעצער. וואו מיר דארפען לאַגערן. 2) דער באַרג סיני. 3) אויסצוגעפינען. 4) קעהר צוריק. 5) מענגע, צעהן־טויזענדער. 6) ביטער. 7) זעה רש״י, באור און פיליפזאהן׳ס קאָמענטאַר. 8) פערשוואונדען. 9) געזינדעל, פרעמדען־געזינדעל, לומפען־פאָלק, געמישטעס־פאָלק. 10) קירבים. 11) לויך. 12) ציבעלעס.

וְאֶת־הַשּׁוּמִים :	און די קנאָבעל.
6. וְעַתָּה	6. אָבער יעצט
נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה	איז אונזער זעלע טרוקען,
אֵין כֹּל	ניכטס איז דאָ.
בִּלְתִּי	זאָנדערן
אֶל־הַמָּן עֵינֵינוּ :	צום מָן זיינען אונזערע אויגען (געריכטעט).
7. וְהַמָּן	7. און דער מָן
כִּזְרַע־גַּד הוּא	איז געוועזען ווי ווייסע קאָריאַנדער זאָמען,
וְעֵינוֹ	און זיין אויסזעהן (איז געוועזען)
כְּעֵין הַבְּדֹלַח :	ווי דאס אויסזעהן פון קריסטאַל.[1]
8. שָׁטוּ הָעָם	8. דאס פאָלק איז [2]ארומגעגאַנגען,
וְלָקְטוּ	און זיי האָבען געקליבען,
וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם	און זיי האָבען (עס) געמאָלען אין דער האַנד־מיהל,
אוֹ דָכוּ בַּמְּדֹכָה	אדער זיי האָבען (עס) צו־שטויסען אין דער־[3]שטייסעל,
וּבִשְּׁלוּ בַּפָּרוּר	און זיי האָבען (עס) געקאָכט אים טאָפּ,
וְעָשׂוּ אֹתוֹ עֻגוֹת	און זיי האָבען דאָפון געמאַכט קיכענס.
וְהָיָה טַעְמוֹ	און זיין געשמאַק איז געוועזען
כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן :	ווי דער געשמאַק פון [4]אייל־זאַפט.
9. וּבְרֶדֶת הַטַּל	9. און ווען דער טהוי פלעגט אַרונטער־[5]גיין
עַל־הַמַּחֲנֶה	אויף דעם לאַגער
לָיְלָה	ביי נאַכט.
יֵרֵד הַמָּן עָלָיו :	פלעגט דער מָן אַרונטער־[5]גיין אויף איהם.
10. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה	10. און משה האט געהערט
אֶת הָעָם	דאס פאָלק
בֹּכֶה לְמִשְׁפְּחֹתָיו	וויינט נאָך זיינע פאַמיליען,
אִישׁ לְפֶתַח אָהֳלוֹ	יעדער ביים איינגאַנג פון זיין געצעלט.
וַיִּחַר־אַף יְהוָֹה מְאֹד	דאַן האט זעהר געברענט דעם עוויגען'ס צאָרן,
וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע :	און אין משה'ס אויגען איז עס געוועזען שלעכט.[6]
11. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יי	11. און משה האט געזאָגט צום עוויגען:
לָמָה הֲרֵעֹתָ לְעַבְדֶּךָ	ווארום האסט'ו שלעכטעס געטאָן צו דיין קנעכט,
וְלָמָּה לֹא־מָצָתִי חֵן	און ווארום האב איך ניט געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
לָשׂוּם	[7]צו לייגען
אֶת־מַשָּׂא	די לאַסט
כָּל־הָעָם הַזֶּה	פון דיזע גאַנצע פאָלק
עָלָי :	אויף מיר.

12. הֶאָנֹכִי הָרִיתִי	12. האָב איך דען געטראָגען
אֵת כָּל־הָעָם הַזֶּה	דיזע גאַנצע פאָלק
אַב־אָנֹכִי יְלִדְתִּיהוּ	אדער האב איך עס געבאָרען
כִּי־תֹאמַר אֵלַי	דאס דו זאָגסט צו מיר:
שָׂאֵהוּ בְחֵיקֶךָ	טראָג איהם אין דיין בוזען,
כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֹמֵן	ווי דער [8]ערציהער טראָגט
אֶת־הַיֹּנֵק	דעם זויגלינג,
עַל הָאֲדָמָה	אין דאס לאַנד
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ	וואס דו האסט געשוואָרען
לַאֲבֹתָיו :	צו זיינע עלטערן?
13. מֵאַיִן לִי בָּשָׂר	13. פון וואַנען האב איך פלייש
לָתֵת	צו געבען
לְכָל־הָעָם הַזֶּה	צו דיזען גאַנצען פאָלק,
כִּי־יִבְכּוּ עָלַי	דאס זיי וויינען אויף מיר,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
תְּנָה־לָּנוּ בָשָׂר	גיב אונז פלייש,
וְנֹאכֵלָה :	דאס מיר זאלען עסען?
14. לֹא־אוּכַל אָנֹכִי לְבַדִּי לָשֵׂאת	14. איך קען ניט אליין טראָגען
אֶת־כָּל־הָעָם הַזֶּה	דיזעס גאנצע פאָלק,
כִּי כָבֵד מִמֶּנִּי :	דען עס איז צו שווער פאר מיר.
15. וְאִם־כָּכָה	15. און אויב אַזוי
אַתְּ־עֹשֶׂה לִּי	טהוסט'ו מיר,
הָרְגֵנִי נָא הָרֹג	(דאַן) דערשלאָג מיר דאָך,
אַב־מָצָאתִי חֵן	אויב איך האב געפונען גונסט
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
וְאַל־אֶרְאֶה בְּרָעָתִי :	און איך וויל ניט זעהן מיין אונגליק.
16. וַיֹּאמֶר יי אֶל־מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
אֶסְפָה־לִּי	פערזאַמעל מיר
שִׁבְעִים אִישׁ	זיבציג מאַן
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די עלטעסטע פון ישראל
אֲשֶׁר יָדַעְתָּ	וואס דו ווייסט,
כִּי־הֵם זִקְנֵי הָעָם	דאס זיי זיינען די עלטעסטע פון פאָלק,
וְשֹׁטְרָיו	און זיינע בעאַמטע,
וְלָקַחְתָּ אֹתָם	און דו זאלסט זיי נעהמען
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאַמלונגס־געצעלט

1) פערל. 2) אַרומגעלאָפען. 3) מערזער. 4) אייל־קוכען. 5) פאַלען. 6) ד. ה. משה'ן איז עס ניט געפעליג געוואָרען. 7) דאס דו האסט געלייגט. 8) ווערטער.

וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ׃	און זיי זאלען זיך דארט שטעלען ביי דיר.
17. וְיָרַדְתִּי	17. און איך וועל אראבקומען,
וְדִבַּרְתִּי עִמְּךָ שָׁם	און איך וועל דארט ריידען מיט דיר,
וְאָצַלְתִּי	און איך וועל [1]אפּטהיילען
מִן־הָרוּחַ	פון דעם גייסט,
אֲשֶׁר עָלֶיךָ	וואס איז אויף דיר,
וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם	און איך וועל (עס) לייגען אויף זיי,
וְנָשְׂאוּ אִתְּךָ	און זיי וועלען טראגען מיט דיר
בְּמַשָּׂא הָעָם	אין דער לאסט פון דעם פאלק,
וְלֹא־תִשָּׂא אַתָּה	און דו וועסט ניט טראגען
לְבַדֶּךָ׃	אליין.
18. וְאֶל־הָעָם תֹּאמַר	18. און צום פאלק זאלסט'ו זאגען:
הִתְקַדְּשׁוּ לְמָחָר	[2]הייליגט אייך אויף מארגען,
וַאֲכַלְתֶּם בָּשָׂר	און איהר וועט עסען פלייש,
כִּי בְּכִיתֶם	דען איהר האט געוויינט
בְּאָזְנֵי יְהוָה	פאר די אויערען פון דעם עוויגען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר	ווער וועט אונז געבען עסען פלייש,
כִּי־טוֹב לָנוּ בְּמִצְרָיִם	דען עס איז אונז [3]בעסער געוועזען אין מצרים,
וְנָתַן יְהוָה לָכֶם בָּשָׂר	דארום וועט אייך דער עוויגער געבען פלייש,
וַאֲכַלְתֶּם׃	דאס איהר זאלט עסען.
19. לֹא יוֹם אֶחָד	19. ניט איין טאג
תֹּאכְלוּן	וועט איהר עסען
וְלֹא יוֹמָיִם	און ניט צוויי טעג
וְלֹא ׀ חֲמִשָּׁה יָמִים	און ניט פינף טעג
וְלֹא עֲשָׂרָה יָמִים	און ניט צעהן טעג
וְלֹא עֶשְׂרִים יוֹם׃	און ניט צוואנציג טעג.
20. עַד ׀ חֹדֶשׁ יָמִים	20. (זאנדערן) ביז א מאנאט צייט,
עַד אֲשֶׁר־יֵצֵא	ביז עס וועט ארויסגיין
מֵאַפְּכֶם	פון אייער נאז,
וְהָיָה לָכֶם לְזָרָא	און עס וועט אייך ווערען צום עקעל,
יַעַן כִּי־מְאַסְתֶּם	ווייל איהר האט פעראכטעט
אֶת־יְהוָה	דעם עוויגען,
אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם	וועלכער איז צווישען אייך,
וַתִּבְכּוּ לְפָנָיו לֵאמֹר	און איהר האט געוויינט פאר איהם, זאגענדיג:
לָמָּה זֶּה יָצָאנוּ	וואורום דאך זיינען מיר ארויסגעגאנגען
מִמִּצְרָיִם׃	פון מצרים?
21. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	21. און משה האט געזאגט:
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	זעקס הונדערט טויזענד
רַגְלִי	פוס־געהער
הָעָם	(איז) דאס פאלק,
אֲשֶׁר אָנֹכִי בְּקִרְבּוֹ	וואס איך בין צווישען איהם,
וְאַתָּה אָמַרְתָּ	און דו זאגסט:
בָּשָׂר אֶתֵּן לָהֶם	פלייש וועל איך זיי געבען,
וְאָכְלוּ חֹדֶשׁ יָמִים׃	און זיי וועלען עסען א מאנאט צייט!
22. הֲצֹאן וּבָקָר	22. ווען שאף און רינדער
יִשָּׁחֵט לָהֶם	וועט געשלאכטעט ווערען פיר זיי
וּמָצָא לָהֶם	וועט עס גענוג זיין פיר זיי?
אִם אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם	אדער ווען אלע פיש פון דעם מעער
יֵאָסֵף לָהֶם	וועט געזאמעלט ווערען פיר זיי
וּמָצָא לָהֶם׃	וועט עס גענוג זיין פיר זיי?
23. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה	23. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הֲיַד יְהוָה תִּקְצָר	איז דען דעם עוויגען'ס האנד קורץ?
עַתָּה תִרְאֶה	יעצט וועסט'ו זעהן,
הֲיִקְרְךָ דְבָרִי	אויב עס וועט דיר איינטרעפען מיין ווארט,[4]
אִם־לֹא׃	אדער ניט.
24. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה	24. און משה איז ארויסגעגאנגען,
וַיְדַבֵּר אֶל־הָעָם	און ער האט גערעט צום פאלק
אֵת דִּבְרֵי יְהוָה	דעם עוויגען'ס ווערטער,
וַיֶּאֱסֹף	און ער האט פערזאמעלט
שִׁבְעִים אִישׁ	זיבציג מאן
מִזִּקְנֵי הָעָם	פון די עלטעסטע פון דעם פאלק,
וַיַּעֲמֵד אֹתָם	און ער האט זיי געשטעלט
סְבִיבֹת הָאֹהֶל׃	ארום דעם געצעלט.
25. וַיֵּרֶד יְהוָה ׀ בֶּעָנָן	25. און דער עוויגער איז אראב־געקומען אים וואלקען,
וַיְדַבֵּר אֵלָיו	און ער האט גערעט צו איהם,
וַיָּאצֶל מִן־הָרוּחַ	און ער האט [1]אבגעטיילט פון דעם גייסט,
אֲשֶׁר עָלָיו	וואס איז געוועזען אויף איהם,
וַיִּתֵּן	און ער האט (עס) געלייגט
עַל־שִׁבְעִים אִישׁ	אויף די זיבציג מאן,
הַזְּקֵנִים	די עלטעסטע,
וַיְהִי	און עס איז געוועזען,

1) אבשיידען, אבזאנדערן, ענטנעהמען. 2) פערייט אייך אן. 3) גוט. 4) ד. ה. אויב עס וועט פאסירען ווי איך זאג.

כְּנוֹחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ	ווען עס האט גערוהט אויף זיי דער גייסט,
וַיִּתְנַבְּאוּ	דאַן האבען זיי פּראָפעצייעט
וְלֹא יָסָפוּ׃	אבער זיי האבען ניט מעהר (פּראָפעצייעט).
26. וַיִּשָּׁאֲרוּ	26. און עס זיינען געבליבען
שְׁנֵי־אֲנָשִׁים ׀	צוויי מענער
בַּמַּחֲנֶה	אים לאַגער,
שֵׁם הָאֶחָד ׀ אֶלְדָּד	דער נאמען פון איינעם (איז געוועזן) אלדד,
וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מֵידָד	און דער נאמען פון דעם צווייטען (איז געוועזן) מידד
וַתָּנַח עֲלֵהֶם הָרוּחַ	און עס האט גערוהט אויף זיי דער גייסט,
וְהֵמָּה בַּכְּתֻבִים	און זיי זיינען געוועזן אונטער די אויפגעשריבענע,[1]
וְלֹא יָצְאוּ הָאֹהֱלָה	אבער זיי זיינען ניט אַרויס־געגאַנגען צום געצעלט,
וַיִּתְנַבְּאוּ בַּמַּחֲנֶה׃	און זיי האבען פּראָפעצייעט אים לאַגער.
27. וַיָּרָץ הַנַּעַר	27. דאַן איז געלאָפען דער קנאבע,
וַיַּגֵּד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמַר	און ער האט דערציילט צו משה, און ער האט געזאגט:
אֶלְדָּד וּמֵידָד	אלדד און מידד
מִתְנַבְּאִים בַּמַּחֲנֶה׃	פּראָפעצייען אים לאַגער.
28. וַיַּעַן	28. און עס האט געאַנטוואָרט
יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	יהושע, דער זוהן פון נון,
מְשָׁרֵת מֹשֶׁה	משה׳ס דינער
מִבְּחֻרָיו	פון זיין יוגענד אָן,[2]
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אֲדֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם׃	מיין הערר משה, פערוועהר (עס) זיי!
29. וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה	29. און משה האט צו איהם געזאגט:
הַמְקַנֵּא אַתָּה לִי	ביזט׳ו אייפערזיכטיג פיר מיך?
וּמִי יִתֵּן	און ווער וואָלט געבען,[3]
כָּל־עַם יְהוָה נְבִיאִים	(דאס) דעם עוויגען׳ס גאַנצע פאָלק זאלען זיין פּראָפעטען
כִּי־יִתֵּן יְהוָה	דאס דער עוויגער זאל געבען
אֶת־רוּחוֹ	זיין גייסט
עֲלֵיהֶם׃	אויף זיי!
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
30. וַיֵּאָסֵף מֹשֶׁה	30. און משה איז [4]אַריינגעגאַנגען
אֶל־הַמַּחֲנֶה	אין דאס לאַגער,
הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	ער און די עלטעסטע פון ישראל.
31. וְרוּחַ נָסַע ׀	31. און א ווינד האט געצויגען
מֵאֵת יְהוָה	פון דעם עוויגען,
וַיָּגָז שַׂלְוִים	און ער האט [5]אָנגעטראָגען וואַכטלען
מִן־הַיָּם	פון דעם מעער,
וַיִּטֹּשׁ עַל־הַמַּחֲנֶה	און ער האט זיי פערשפּרייט אַרום דעם לאַגער,
כְּדֶרֶךְ יוֹם כֹּה	ביי א טאג רייזע היער
וּכְדֶרֶךְ יוֹם כֹּה	און ביי א טאג רייזע דאָרט
סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה	אַרום דעם לאַגער,
וּכְאַמָּתַיִם	און ביי צוויי איילען
עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ׃	אויף די פלעכע פון דער ערד
32. וַיָּקָם הָעָם	32. און דאס פאָלק איז אויפגעשטאַנען
כָּל־הַיּוֹם הַהוּא	יענעם גאַנצען טאג
וְכָל־הַלַּיְלָה	און די גאַנצע נאַכט
וְכֹל ׀ יוֹם הַמָּחֳרָת	און דעם גאַנצען מאָרגע־דיגען טאג
וַיַּאַסְפוּ אֶת־הַשְּׂלָו	און זיי האבען געזאַמעלט דעם וואַכטעל,
הַמַּמְעִיט	דער, וואס האט ווייניג געזאַמערט,
אָסַף	האט געזאַמעלט
עֲשָׂרָה חֳמָרִים	צעהן חומר,
וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שָׁטוֹחַ	און זיי האבען עס [6]אויס־געשפּרייט
סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה׃	אַרום דעם לאַגער.
33. הַבָּשָׂר	33. דאס פלייש
עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם	איז נאך געוועזן צווישען זייערע ציינער,
טֶרֶם יִכָּרֵת	בעפאָר עס איז נאך פער־צעהרט געוואָרען,
וְאַף יְהוָה	ווען דעם עוויגען׳ס צאָרן
חָרָה בָעָם	האט געברענט געגען דאס פאָלק,
וַיַּךְ יְהוָה בָּעָם	און דער עוויגער האט גע־שלאָגען אונטער דעם פאָלק
מַכָּה רַבָּה מְאֹד׃	זעהר א גרויסען שלאַג.
34. וַיִּקְרָא	34. און מען האט גערופען
אֶת־שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא	דעם נאמען פון יענעם אָרט
קִבְרוֹת הַתַּאֲוָה	קברות התאוה,[7]
כִּי־שָׁם קָבְרוּ	דען דאָרט האט מען בעגראָבען
אֶת־הָעָם הַמִּתְאַוִּים׃	דאס פאָלק, וואס האט געלוסט.
35. מִקִּבְרוֹת הַתַּאֲוָה	35. פון קברות התאוה
נָסְעוּ הָעָם חֲצֵרוֹת	האט דאס פאָלק געררייזט (נאך) חצרות,
וַיִּהְיוּ בַּחֲצֵרוֹת׃	און זיי זיינען געבליבען אין חצרות.

CAP. XII. יב

1. וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן	1. און מרים און אהרן האבען גערעט

1) ד. ה. אונטער די עלטעסטע, וועלכע זיינען געווען פערשריבען צו געהן צום פערזאמלונגס געצעלט; זעה רש״י. 2) פון זיינע אויסער וויילטע לייטע. 3) ד. ה. הלואי. 4) זעה רש״י. 5) אָנגעיאָגט, געמאכט פליהען. 6) ווערטערליך: אויסגעשפּרייט איין אויסשפּרייטונג. 7) ד. ה. די גראָבען פון דער לוסט.

בְּמֹשֶׁה	געגען משה
עַל־אֹדוֹת	וועגען
הָאִשָּׁה הַכֻּשִׁית	די פרוי פון כוש,
אֲשֶׁר לָקָח	וועלכע ער האט גענומען,
כִּי־אִשָּׁה כֻשִׁית לָקָח	דען ער האט גענומען א פרוי פון כוש.
2. וַיֹּאמְרוּ	2. און זי האבען געזאגט:
הֲרַק אַךְ־בְּמֹשֶׁה	צו דען נור [1]מיט משה אליין
דִּבֶּר יְהוָה	האט דער עוויגער גערעט?
הֲלֹא גַּם־בָּנוּ דִבֵּר	האט ער ניט אויך [1]מיט אונז גערעט?
וַיִּשְׁמַע יְהוָה׃	און דער עוויגער האט (עס) געהערט.
3. וְהָאִישׁ מֹשֶׁה	3. אבער דער מאן משה
עָנָו מְאֹד	איז געווען זעהר [2]בעשיידען
מִכֹּל הָאָדָם	מעהר אלס אלע מענשען.
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃	וואס (זיינען געווען) אויף דער פלעכע פון דער ערד.
4. וַיֹּאמֶר יְיָ פִּתְאֹם	4. און דער עוויגער האט געזאגט [3]פלעצליך
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן
וְאֶל־מִרְיָם	און צו מרים:
צְאוּ שְׁלָשְׁתְּכֶם	גייט ארויס איהר דריי
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאמלונגס-געצעלט
וַיֵּצְאוּ שְׁלָשְׁתָּם׃	און זיי דריי זיינען ארויס־געגאנגען.
5. וַיֵּרֶד יְהוָה	5. און דער עוויגער איז אראב־געקומען
בְּעַמּוּד עָנָן	אין א וואלקען־זייל,
וַיַּעֲמֹד	און ער האט זיך געשטעלט
פֶּתַח הָאֹהֶל	(ביים) איינגאנג פון דעם געצעלט,
וַיִּקְרָא	און ער האט אויסגערופען:
אַהֲרֹן וּמִרְיָם	אהרן און מרים!
וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם׃	און זיי ביידע זיינען ארויס־געגאנגען.
6. וַיֹּאמֶר	6. און ער האט געזאגט:
שִׁמְעוּ־נָא דְבָרָי	הערט דאך מיינע ווערטער:
אִם־יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם	ווען (אונטער) אייך איז דא א פראפעט,
יְהוָה	(איך) עוויגער
בַּמַּרְאָה	אין ערשיינונג
אֵלָיו אֶתְוַדָּע	גיב איך זיך צו איהם ערקענען,
בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר־בּוֹ׃	אין טרוים רייד איך מיט איהם.
7. לֹא־כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה	7. ניט אזוי איז מיין קנעכט משה,

בְּכָל־בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא	אין מיין גאנצען הויז איז ער פערטרויט.
8. פֶּה אֶל־פֶּה	8. מויל צו מויל
אֲדַבֶּר־בּוֹ	רייד איך מיט איהם.
וּמַרְאֶה	און [4]זיכטבאר
וְלֹא בְחִידֹת	און ניט אין רעטהזעלען,[4]
וּתְמֻנַת יְהוָה יַבִּיט	און דעם עוויגען׳ס גע־שטאלט קוקט ער;
וּמַדּוּעַ לֹא יְרֵאתֶם	און וואַרום האט איהר ניט געפירכטעט
לְדַבֵּר בְּעַבְדִּי	צו ריידען געגען מיין קנעכט
בְמֹשֶׁה׃	געגען משה?
9. וַיִּחַר־אַף יְהוָה בָּם	9. און דעם עוויגען׳ס צארן האט געברענט געגען זיי,
וַיֵּלַךְ׃	און ער איז אוועג־געגאנגען
10. וְהֶעָנָן סָר	10. און (ווען) דער וואלקען האט זיך אבגעקעהרט
מֵעַל הָאֹהֶל	פון דעם געצעלט,
וְהִנֵּה מִרְיָם	[5]דאן איז מרים געווען
מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג	אויסזעטציג ווי שניי;
וַיִּפֶן אַהֲרֹן אֶל־מִרְיָם	און אהרן האט זיך געווענ־דעט צו מרים,
וְהִנֵּה מְצֹרָעַת׃	[5]און ער זעהט זי איז אויס־זעטציג.
11. וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן	11. דאן האט אהרן געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
בִּי אֲדֹנִי	ביטע, מיין הערר!
אַל־נָא תָשֵׁת עָלֵינוּ	לייג דאך ניט אויף אונז
חַטָּאת	א זינד
אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ	(דאפיר) וואס מיר האבען נאריש געהאנדעלט
וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ׃	און וואס מיר האבען געזינדיגט.
12. אַל־נָא תְהִי כַּמֵּת	12. זאל זי דאך ניט זיין ווי די טויטע (געבורט),
אֲשֶׁר בְּצֵאתוֹ	וואס ביי זיין ארויסגיין
מֵרֶחֶם אִמּוֹ	פון זיין מוטער־לייב
וַיֵּאָכֵל חֲצִי בְשָׂרוֹ׃	איז שוין פערצעהרט די העלפט פון זיין לייב.[6]
13. וַיִּצְעַק מֹשֶׁה	13. און משה האט געשריען
אֶל־יְהוָה	צום עוויגען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אֵל נָא	איך ביטע, גאט,
רְפָא נָא לָהּ׃	הייל דאך איהר!
מפטיר	מפטיר
14. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	14. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
וְאָבִיהָ	ווען איהר פאטער

1) דורך. 2) ד. ה. ניט שטאלץ. 3) פלוצלונג. 4) ד. ה. דייטליך און ניט פערשטעלט אין רעטעניסען. 5) און זעה. 6) זעה רש״י.

יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ	וואלט געשפיגען אין איהר געזיכט,
הֲלֹא תִכָּלֵם	וואלט זי זיך ניט געשעמט
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג?¹
תִּסָּגֵר שִׁבְעַת יָמִים	זאל זי פערשלאָסען ווערען זיבען טעג
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער,
וְאַחַר תֵּאָסֵף :	און נאכדעם זאל זי אריינגענומען ווערען.
15. וַתִּסָּגֵר מִרְיָם	15. און מרים איז פערשלאָסען געווארען
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האלב פון דעם לאגער,
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
וְהָעָם לֹא נָסַע	און דאס פאלק האט ניט גערייזט
עַד־הֵאָסֵף מִרְיָם :	ביז מרים איז אריינגענומען געווארען.
16. וְאַחַר נָסְעוּ הָעָם	16. און נאכדעם האט דאס פאלק גערייזט
מֵחֲצֵרוֹת	פון חצרות
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאגערט
בְּמִדְבַּר פָּארָן :	אין דער וויסטע פארן.

שְׁלַח לְךָ

SHELACH

Cap. XIII·

יג

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עווינער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר :	זאגענדיג:
2. שְׁלַח־לְךָ אֲנָשִׁים	2. שיק דיר מענער,
וְיָתֻרוּ	און זיי זאלען ²אויסזעהן
אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן	דאס לאנד כנען,
אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן	וואס איך גיב
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
אִישׁ אֶחָד	איין מאן,
אִישׁ אֶחָד	איין מאן
לְמַטֵּה אֲבֹתָיו	פון זיין פעטערליכען שטאם
תִּשְׁלָחוּ	זאלט איהר שיקען,
כֹּל נָשִׂיא בָהֶם :	יעדען פירשט אונטער זיי.³
3. וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה	3. און משה האט זיי געשיקט
מִמִּדְבַּר פָּארָן	פון דער וויסטע פארן
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עווינען׳ס בעפעהל,
כֻּלָּם אֲנָשִׁים	זיי אלע (זיינען געווען) מענער,
רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה :	(וועלכע זיינען) די הייפטער פון די קינדער ישראל.
4. וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם	4. און דיזע זיינען זייערע נעמען:
לְמַטֵּה רְאוּבֵן	פיר דעם שטאם ראובן:
שַׁמּוּעַ בֶּן־זַכּוּר :	שמוע, דער זוהן פון זכור.
5. לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן	5. פיר דעם שטאם שמעון:
שָׁפָט בֶּן־חוֹרִי :	שפט, דער זוהן פון חורי.
6. לְמַטֵּה יְהוּדָה	6. פיר דעם שטאם יהודה:
כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה :	כלב, דער זוהן פון יפנה.
7. לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר	7. פיר דעם שטאם יששכר:
יִגְאָל בֶּן־יוֹסֵף :	יגאל, דער זוהן פון יוסף.
8. לְמַטֵּה אֶפְרָיִם	8. פיר דעם שטאם אפרים:
הוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן :	הושע, דער זוהן פון נון.
9. לְמַטֵּה בִנְיָמִן	9. פיר דעם שטאם בנימין:
פַּלְטִי בֶּן־רָפוּא :	פלטי, דער זוהן פון רפוא.
10. לְמַטֵּה זְבוּלֻן	10. פיר דעם שטאם זבולון:
גַּדִּיאֵל בֶּן־סוֹדִי :	גדיאל דער זוהן פון סודי.
11. לְמַטֵּה יוֹסֵף	11. פיר דעם שטאם פון יוסף,
לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה	(נעמליך) פיר דעם שטאם מנשה:⁴
גַּדִּי בֶּן־סוּסִי :	גדי, דער זוהן פון סוסי.
12. לְמַטֵּה דָן	12. פיר דעם שטאם דן:
עַמִּיאֵל בֶּן־גְּמַלִּי :	עמיאל, דער זוהן פון גמלי.
13. לְמַטֵּה אָשֵׁר	13. פיר דעם שטאם אשר:
סְתוּר בֶּן־מִיכָאֵל :	סתור, דער זוהן פון מיכאל.
14. לְמַטֵּה נַפְתָּלִי	14. פיר דעם שטאם נפתלי:
נַחְבִּי בֶּן־וָפְסִי :	נחבי, דער זוהן פון ופסי.
15. לְמַטֵּה גָד	15. פיר דעם שטאם גד:
גְּאוּאֵל בֶּן־מָכִי :	גאואל, דער זוהן פון מכי.
16. אֵלֶּה שְׁמוֹת	16. דיזע זיינען די נעמען
הָאֲנָשִׁים	פון די מענער,
אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה	וועלכע משה האט געשיקט
לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ	אויסצוזעהן דאס לאנד
וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	און משה האט גערופען
לְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן	הושע, דעם זוהן פון נון,
יְהוֹשֻׁעַ :	יהושע.
17. וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה	17. און משה האט זיי געשיקט
לָתוּר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן	אויסצוזעהן דאס לאנד כנען
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאגט צו זיי:

1) זעה רש״י. 2) בעקוקען, אויסשפּאָנירען. 3) אדער: יעדער פון זיי זאל זיין א פירשט. 4) דען פון יוסף האבען זיך גערעכענט 2 שטאמען, אפרים און מנשה. זעה בראשית מ״ח, 5.

עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב	גייט דאַך אויף אין זיד־זייט.[1]
וַעֲלִיתֶם אֶת־הָהָר׃	און איהר זאָלט אַרויפגיין דעם באַרג.
18. וּרְאִיתֶם	18. און איהר זאָלט זעהן
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
מַה־הִוא	ווי עס איז,
וְאֶת־הָעָם	און דאס פאָלק,
הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ	וואס וואָהנט דארויף,
הֶחָזָק הוּא	אויב ער איז שטאַרק
הֲרָפֶה	אדער שוואַך,
הַמְעַט הוּא	אויב ער איז ווייניג
אִם־רָב׃	אדער פיל.
19. וּמָה הָאָרֶץ	19. און ווי איז דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהּ	וואס ער וואהנט דאַרין,
הֲטוֹבָה הִוא	אויב עס איז גוט
אִם־רָעָה	אדער שלעכט,
וּמָה הֶעָרִים	און ווי זיינען די שטעט,
אֲשֶׁר־הוּא יוֹשֵׁב	וואס ער וואָהנט
בָּהֵנָּה	אין זיי,
הַבְּמַחֲנִים	אויב אין לאַגערען[2]
אִם בְּמִבְצָרִים׃	אדער אין פעסטונגען.
20. וּמָה הָאָרֶץ	20. און ווי איז דאס לאַנד,
הַשְּׁמֵנָה הִוא	אויב עס איז פעט
אִם־רָזָה	אדער מאָגער,
הֲיֵשׁ־בָּהּ עֵץ	אויב עס זיינען דאַרין דאַ ביימער
אִם־אַיִן	אדער ניט.
וְהִתְחַזַּקְתֶּם	און איהר זאָלט זיך שטאַרקען,
וּלְקַחְתֶּם	און איהר זאָלט נעהמען
מִפְּרִי הָאָרֶץ	פון דער פרוכט פון דעם לאַנד;
וְהַיָּמִים	און די טעג (זיינען געווען)
יְמֵי בִּכּוּרֵי עֲנָבִים׃	די טעג פון די ערשטלינגע פון טרויבען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
21. וַיַּעֲלוּ	21. און זיי זיינען אויפגעגאַנגען,
וַיָּתֻרוּ אֶת־הָאָרֶץ	און זיי האבען אויסגעזעהן דאס לאַנד
מִמִּדְבַּר־צִן	פון דער וויסטע צין
עַד־רְחֹב	ביז רחוב,
לְבֹא חֲמָת׃	צום איינגאַנג פון חמת.[3]

22. וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב	22. און זיי זיינען אויפגעגאַנגען אין זיד־זייט,
וַיָּבֹא עַד־חֶבְרוֹן	און זיי זיינען געקומען ביז חברון,
וְשָׁם	און דאָרט (זיינען געווען)
אֲחִימַן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי	אחימן, ששי און תלמי,
יְלִידֵי הָעֲנָק	די קינדער פון דעם ענק;[4]
וְחֶבְרוֹן	—און חברון
שֶׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה	איז זיבען יאהר געבויט געוואָרען
לִפְנֵי צֹעַן מִצְרָיִם׃	בעפאָר צוען אין מצרים—.
23. וַיָּבֹאוּ	23. און זיי זיינען געקומען
עַד־נַחַל אֶשְׁכֹּל	ביז דעם טהאל אשכול,
וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוֹרָה	און זיי האבען אויסגעשניטען פון דאָרט אַ צווייג
וְאֶשְׁכּוֹל עֲנָבִים אֶחָד	און איין הייגעל טרויבען,
וַיִּשָּׂאֻהוּ בַמּוֹט	און זיי האבען עס געטראָגען אויף[5] אַ שטאַנג
בִּשְׁנָיִם	צוויי צוזאַמען,[6]
וּמִן־הָרִמֹּנִים	און פון די גראַנאַט־עפּעל
וּמִן־הַתְּאֵנִים׃	און פון די פייגען.
24. לַמָּקוֹם הַהוּא	24. [צו] יענעם אָרט
קָרָא נַחַל אֶשְׁכּוֹל	האט מען גערופען נחל אשכול
עַל אֹדוֹת הָאֶשְׁכּוֹל	וועגען דעם הייגעל,
אֲשֶׁר־כָּרְתוּ מִשָּׁם	וועלכען עס האבען פון דאָרט אויסגעשניטען,
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	די קינדער ישראל.
25. וַיָּשֻׁבוּ	25. און זיי האבען זיך־צוריק געקעהרט
מִתּוּר הָאָרֶץ	פון אויסזעהן דאס לאַנד
מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם׃	צום ענדע פון פערציג טעג.
26. וַיֵּלְכוּ	26. און זיי זיינען געגאַנגען
וַיָּבֹאוּ	און זיי זיינען געקומען
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן
וְאֶל־כָּל־עֲדַת	און צו די גאַנצע געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
אֶל־מִדְבַּר פָּארָן	צו דער וויסטע פארן
קָדֵשָׁה	נאָך קדש.
וַיָּשִׁיבוּ אֹתָם דָּבָר	און זיי האבען זיי צוריק געבראַכט אנטוואָרט
וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה	און די גאַנצע געמיינדע,
וַיַּרְאוּם	און זיי האבען זיי געוויזען
אֶת־פְּרִי הָאָרֶץ׃	די פרוכט פון דעם לאַנד.
27. וַיְסַפְּרוּ־לוֹ	27. און זיי האבען איהם דערציילט,

1) גייט־זייט. 2) ד. ה. אָפענע לאַגער שטעדט. 3) וואו מען קומט אין חמת. 4) ריז. 5) דער. 6) ד. ה. צוויי מענשען האבען עס געטראָגען.

וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
בָּאנוּ אֶל־הָאָרֶץ	מיר זיינען געקומען אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ	וואס דו האסט אונז געשיקט
וְגַם	און ווירקליך[1]
זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִוא	עס פליסט (מיט) מילך און האניג,
וְזֶה־פִּרְיָהּ׃	און דיזעס איז איהרע פרוכט.
28. אֶפֶס כִּי־עַז הָעָם	28. נור דאס פאלק איז שטארק,
הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ	וואס וואהנט אין דעם לאנד,
וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת	און די שטעדט זיינען פעסטע,
גְּדֹלֹת מְאֹד	זעהר גרויסע,
וְגַם־יְלִדֵי הָעֲנָק	און אויך די קינדער פון דעם ענק
רָאִינוּ שָׁם׃	האבען מיר דארט געזעהן.
29. עֲמָלֵק יוֹשֵׁב	29. עמלק וואהנט
בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב	אים זיד־לאנד,
וְהַחִתִּי	און דער חתי
וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי	און דער יבוסי און דער אמורי
יוֹשֵׁב בָּהָר	וואהנט אויף דעם בארג
וְהַכְּנַעֲנִי	און דער כנעני
יוֹשֵׁב עַל־הַיָּם	וואהנט ביים מעער
וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן׃	און ביים זייט פון דעם ירדן.
30 וַיַּהַס כָּלֵב	30. און כלב האט [2]איינגעשטילט
אֶת־הָעָם	דאס פאלק
אֶל־מֹשֶׁה	געגען משה,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
עָלֹה נַעֲלֶה	מיר וועלען אויפגיין,
וְיָרַשְׁנוּ אֹתָהּ	און מיר וועלען עס ערבען,
כִּי־יָכוֹל נוּכַל לָהּ׃	דען מיר וועלען עס בייקומען.
31. וְהָאֲנָשִׁים	31. אבער די מענער,
אֲשֶׁר־עָלוּ עִמּוֹ	וועלכע זיינען אויפגעגאנגען מיט איהם,
אָמְרוּ	האבען געזאגט:
לֹא נוּכַל לַעֲלוֹת	מיר קענען ניט אויפגיין
אֶל־הָעָם	צום פאלק,
כִּי־חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ׃	דען ער איז שטארקער פיר אונז.
32. וַיֹּצִיאוּ	32. און זיי האבען ארויסגעבראכט
דִּבַּת הָאָרֶץ	שלעכטע רייד איבער דאס לאנד,
אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ	וועלכע זיי האבען אויסגעזעהן.
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ	וועלכעס מיר זיינען דורכגעגאנגען
לָתוּר אֹתָהּ	עס אויס־צוזעהן,
אֶרֶץ	(איז) א לאנד,
אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִוא	וואס זי פערצעהרט איהרע איינוואהנער
וְכָל־הָעָם	און דאס גאנצע פאלק,
אֲשֶׁר־רָאִינוּ בְתוֹכָהּ	וואס מיר האבען געזעהן דארין
אַנְשֵׁי מִדּוֹת׃	זיינען מענשען פון (גרויסען) מאס.[3]
33. וְשָׁם רָאִינוּ	33. און דארט האבען מיר געזעהן
אֶת־הַנְּפִילִים	די ריזען,
בְּנֵי עֲנָק	די קינדער פון ענק,
מִן־הַנְּפִלִים	פון די ריזען,
וַנְּהִי בְעֵינֵינוּ	און מיר זיינען געוועזען אין אונזערע אויגען
כַּחֲגָבִים	ווי היישרעקען,
וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם׃	און אזוי זיינען מיר געוועזען אין זייערע אויגען.

Cap., XIV. יד

1. וַתִּשָּׂא כָּל־הָעֵדָה	1. און די גאנצע געמיינדע האט אויפגעהויבען,
וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם	און זיי האבען ארויסגעלאזען זייער שטימע,
וַיִּבְכּוּ הָעָם	און דאס פאלק האט געוויינט
בַּלַּיְלָה הַהוּא׃	אין יענע נאכט.
2. וַיִּלֹּנוּ	2. און עס האבען [4]געמורמעלט
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן	געגען משה און געגען אהרן
כֹּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אלע קינדער ישראל,
וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם	און עס האבען געזאגט צו זיי
כָּל־הָעֵדָה	די גאנצע געמיינדע:
לוּ־מַתְנוּ	[5]א, ווען מיר וואלטען געשטארבען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אים לאנד מצרים!
אוֹ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה	אדער אין דיזער וויסטע
לוּ־מָתְנוּ	א, ווען מיר וואלטען געשטארבען!
3. וְלָמָה יְהֹוָה מֵבִיא אֹתָנוּ	3. און ווארום ברענגט אונז דער עוויגער
אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת	אין דיזע לאנד
לִנְפֹּל בַּחֶרֶב	צו פאלען דורך דעם שווערט?
נָשֵׁינוּ וְטַפֵּנוּ	אונזערע פרויען און קינדער

1) און אויך. 2) בערוהיגט. 3) הויכע מענשען. 4) זיך בעקלאגט, געקריגט. 5) הלואי וואלטען.

יהיו לבז	וועלען זיין צו רויב!
הלוא טוב לנו	איז ניט בעסער פיר אונז
שוב מצרימה :	צוריק צו קעהרען נאך מצרים?
4. ויאמרו	4. און זיי האבען געזאגט
איש אל־אחיו	איינער צום אנדערן:
נתנה ראש	[1]מיר וועלען מאכען [2]א הויפט,
ונשובה מצרימה :	און [1]מיר וועלען זיך צוריק־קעהרען נאך מצרים.
5 ויפל משה ואהרן	5. און משה און אהרן זיינען געפאלען
על־פניהם	אויף זייער געזיכט
לפני כל־קהל	פאר דער גאנצען פערזאמלונג
עדת בני ישראל :	פון דער געמיינדע פון די קינדער ישראל.
6. ויהושע בן־נון	6. אבער יהושע, דער זוהן פון נון,
וכלב בן־יפנה	און כלב, דער זוהן פון יפונה
מן־התרים	פון די, וועלכע האבען אויס־געזעהן
את־הארץ	דאס לאנד,
קרעו בגדיהם :	האבען צוריסען זייערע קליידער.
7. ויאמרו	7. און זיי האבען געזאגט
אל־כל־עדת	צו דער גאנצען געמיינדע
בני־ישראל	פון די קינדער ישראל,
לאמר	זאגענדיג:
הארץ	דאס לאנד,
אשר עברנו בה	וועלכעס מיר זיינען דורכגעגאנגען,
לתור אתה	איהר אויסצוזעהן,
טובה הארץ מאד מאד :	איז דאס לאנד זעהר, זעהר גוט.
שלישי	שלישי
8. אם־חפץ בנו יהוה	8. אויב דער עוויגער וויל אונז,[3]
והביא אתנו	דאן וועט ער אונז ברייגגען
אל־הארץ הזאת	אין דיזעס לאנד,
ונתנה לנו	און ער וועט עס געבען צו אונז,
ארץ	א לאנד,
אשר־הוא זבת	וואס עס פליסט
חלב ודבש :	(מיט) מילך און האניג.
9. אך ביהוה	9. אבער געגען דעם עוויגען
אל־תמרדו	זאלט איהר ניט ווידער־שפעגנסטיג זיין,
ואתם אל־תיראו	און איהר זאלט ניט פירכטען
את־עם הארץ	דאס פאלק פון דעם לאנד,
כי לחמנו הם	דען זיי זיינען אונזער ברויט,[4]
סר צלם מעליהם	זייער [5]שאטען האט זיך אבגעקעהרט פון זיי,
ויהוה אתנו	אבער מיט אונז איז דער עוויגער;
אל־תיראם :	איהר זאלט זיי ניט פירכטען!
10. ויאמרו כל־העדה	10. און די גאנצע געמיינדע האט געזאגט
לרגום אתם באבנים	זיי צו פערוואַרפען מיט שטיינער,
וכבוד יהוה	אבער די הערליכקייט פון דעם עוויגען
נראה באהל מועד	האט זיך בעוויזען אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט
אל־כל־בני ישראל :	צו אלע קינדער ישראל.
11 ויאמר יי אל־משה	11. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
עד־אנה ינאצני	ביז ווי לאנג וועט מיך [6]ערצירנען
העם הזה	דיזעס פאלק.
ועד־אנה	און ביז ווי לאנג
לא־יאמינו בי	וועלען זיי ניט גלויבען אין מיר
בכל האתות	בײַ די אלע צייכענס,
אשר עשיתי בקרבו	וועלכע איך האב געטאן צווישען איהם?
12. אכנו בדבר	12. איך וועל איהם שלאגען מיט דער פעסט,
ואורשנו	און איך וועל איהם פערטילגען,
ואעשה אתך	און איך וועל דיך מאכען
לגוי־גדול ועצום ממנו :	פיר א גרעסערע און שטאר־קערע פאלק אלס [7]איהם.
13. ויאמר משה אל־יי	13. און משה האט געזאגט צום עוויגען:
ושמעו מצרים	אבער עס וועלען (עס) הער־רען די מצרים,
כי־העלית בכחך	וואס דו האסט ארויפגע־פיהרט מיט דיין קראפט
את־העם הזה	דיזעס פאלק
מקרבו :	פון צווישען איהם.
14. ואמרו	14. און זיי וועלען דער־ציילען
אל־יושב	צו די בעוואהנער
הארץ הזאת	פון דיזען לאנד,[8]
שמעו כי־אתה יהוה	(וועלכע) האבען געהערט, דאס דו, עוויגער,
בקרב העם הזה	ביזט צווישען דיזעס פאלק,
אשר־עין בעין	דאס אויג אין אויג
נראה אתה יהוה	האסט'ו, עוויגער, זיך בעוויזען,
ועננך עמד עלהם	און דיין וואלקען שטייט איבער זיי,
ובעמד ענן	און מיט א וואלקען־זייל

1) לאָמיר. 2) א פיהרער. 3) ד. ה. אויב ער ליבט אונז. 4) ד. ה. מיר וועלען זיי פערצעהרען ווי ברויט. 5) שוטץ. 6) פעראכטען. 7) דיזעס פאלק. 8) די ענדע דאפון קומט אין פ״ 15: והמת את העם הזה א. ז. וו.

אַתָּה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם	גייסט'ו פאר זיי
יוֹמָם	ביי טאג,
וּבְעַמּוּד אֵשׁ לָיְלָה׃	און מיט אַ פייער־זייל ביי נאַכט.
15. וְהֵמַתָּה	15. [1]דאס דו האסט געטויטעט
אֶת־הָעָם הַזֶּה	דיזעס פאָלק
כְּאִישׁ אֶחָד	ווי איין מאַן,
וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם	דאַן וועלען זאגען די פעלקער,
אֲשֶׁר־שָׁמְעוּ	וועלכע האבען געהערט
אֶת־שִׁמְעֲךָ	דיין [2]הערונג,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
16. מִבִּלְתִּי יְכֹלֶת יְהוָֹה	16. ווייל דער עוויגער קען ניט
לְהָבִיא	[צו] בריינגען
אֶת־הָעָם הַזֶּה	דיזעס פאָלק
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לָהֶם	וואס ער האט געשוואָרען צו זיי,
וַיִּשְׁחָטֵם בַּמִּדְבָּר׃	דאַרום האט ער זיי אויסגעשלאַכטעט אין די וויסטע.
17. וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא	17. און יעצט. זאל דאָך גרויס זיין
כֹּחַ אֲדֹנָי	דעם עוויגען'ס קראַפט,
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ	ווי דו האסט גערעט,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
18. יְהוָֹה אֶרֶךְ אַפַּיִם	18. דער עוויגער איז לאַנגמיטהיג
וְרַב־חֶסֶד	און גרויס (אין) גנאַדע,
נֹשֵׂא עָוֺן וָפָשַׁע	(ער) פערצייהעט זינד און פערברעכען,
וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה	אבער ער לאָזט ניט אונבעשטראָפט,
פֹּקֵד עֲוֺן אָבוֹת	(ער) דערמאָהנט די זינד פון עלטערן
עַל־בָּנִים	אויף קינדער,
עַל־שִׁלֵּשִׁים	אויף דעם דריטען (געשלעכט)
וְעַל־רִבֵּעִים׃	און אויף דעם פירטען (געשלעכט).
19. סְלַח־נָא	19. פערגיב דאָך
לַעֲוֺן הָעָם הַזֶּה	[צו] די זינד פון דיזען פאָלק,
כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ	ווי דיין גרויסע גנאַדע,
וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה	און ווי דו האסט פערצייהעט
לָעָם הַזֶּה	[צו] דיזען פאָלק,
מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה׃	פון מצרים ביז [3]אהער.
20. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה	20. און דער עוויגער האט געזאגט:
סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ׃	איך האב פערגעבען נאָך דיין וואָרט.
21. וְאוּלָם חַי־אָנִי	21. אבער, זאָ וואהר ווי איך לעב
וְיִמָּלֵא כְבוֹד־יְהוָֹה	און ווי דעם עוויגען'ס עהרע איז פול
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ׃	די גאַנצע ערד,
22. כִּי כָל־הָאֲנָשִׁים	22. דאס די אלע מענער,
הָרֹאִים אֶת־כְּבֹדִי	וועלכע האבען געזעהן מיין עהרע
וְאֶת־אֹתֹתַי	און מיינע צייכענס,
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי	וועלכע איך האב געטאָן
בְמִצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר	אין מצרים און אין דער וויסטע,
וַיְנַסּוּ אֹתִי	און זיי האבען מיר געפרופט
זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים	שוין צעהן מאל,
וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי׃	און זיי האבען ניט געהערט צו מיין שטימע.
23. אִם־יִרְאוּ	23. [4]דאס זיי וועלען ניט זעהן
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשווארען
לַאֲבֹתָם	צו זייערע עלטערן,
וְכָל־מְנַאֲצַי	און אלע, וואס ערצירנען מיך,
לֹא יִרְאוּהָ׃	וועלען עס ניט זעהן.
24. וְעַבְדִּי כָלֵב	24. אבער מיין קנעכט כלב,
עֵקֶב הָיְתָה	ווייל עס איז געווען
רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ	איין אַנדער גייסט מיט איהם
וַיְמַלֵּא אַחֲרָי	און ער האט ערפילט נאך מיר,[5]
וַהֲבִיאֹתִיו	דארום וועל איך איהם בריינגען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־בָּא שָׁמָּה	וואס ער איז דארט געקומען
וְזַרְעוֹ יוֹרִשֶׁנָּה׃	און זיין זאמען וועט עס [6]ערבען.
25. וְהָעֲמָלֵקִי	25. און דער עמלקי
וְהַכְּנַעֲנִי	און דער כנעני
יוֹשֵׁב בָּעֵמֶק	וואהנט אין טהאל;
מָחָר פְּנוּ	מאָרגען ווענדעט אייך,
וּסְעוּ לָכֶם הַמִּדְבָּר	און רייזט אייך (אין) די וויסטע,
דֶּרֶךְ יַם־סוּף׃	דעם וועג (נאך) דעם שילף־מעער.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
26. וַיְדַבֵּר יְהוָֹה	26. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
27. עַד־מָתַי	27. ביז ווי לאַנג (וועל איך פערצייהען) -

1) זעה בעמערקונג צו פ' 14. 2) רוף, נאָמען, לויב. 3) יעצט, היערהער. 4) אַזוי ווי: חי אני אם יראו, 5) ד. ה. ער האט מיר געפאָלגט. 6) בעזיצען.

לָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת	[צו] דיזע שלעכטע געמיינדע,
אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים	וואס [1]זיי מאכען מוררען
עָלָי	געגען מיר?
אֶת־תְּלֻנּוֹת	דאס מוררען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים	וואס [1]זיי מאכען מוררען
עָלַי	געגען מיר,
שָׁמָעְתִּי׃	האב איך געהערט.
28. אֱמֹר אֲלֵהֶם	28. זאג צו זיי:
חַי־אָנִי	זא וואהר איך לעב,
נְאֻם־יְהוָה	איז דער שפרוך פון דעם עוויגען,
אִם־לֹא	אויב ניט
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם	ווי איהר האט גערעט
בְּאָזְנָי	אין מיינע אויערן,
כֵּן אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃	אזוי וועל איך טהאן צו אייך.
29. בַּמִּדְבָּר הַזֶּה	29. אין דיזער וויסטע
יִפְּלוּ פִגְרֵיכֶם	וועלען פאלען אייערע [2]קערפערס.
וְכָל־פְּקֻדֵיכֶם	און אלע אייערע געציילטע
לְכָל־מִסְפַּרְכֶם	נאך אייער גאנצען צאהל,
מִבֶּן | עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר
וָמָעְלָה	אין העכער.
אֲשֶׁר הֲלִינֹתֶם עָלָי׃	וואס איהר האט געמורמט געגען מיר.
30. אִם־אַתֶּם תָּבֹאוּ	30. איהר וועט ניט קומען[3]
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר נָשָׂאתִי	וואס איך האב אויפגעהויבען
אֶת־יָדִי	מיין האנד (צו שווערען)
לְשַׁכֵּן | אֶתְכֶם בָּהּ	אייך צו לאזען וואהנען דארין,
כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה	זאנדערן נור כלב, דער זוהן פון יפונה,
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃	און יהושע, דער זוהן פון נון.
31. וְטַפְּכֶם	31. אבער אייערע קינדער,
אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם	וואס איהר האט געזאגט,
לָבַז יִהְיֶה	זיי וועלען ווערען צו רויב,
וְהֵבֵיאתִי אֹתָם	זיי וועל איך אריינבריינגען,
וְיָדְעוּ אֶת־הָאָרֶץ	און זיי וועלען קענען לערנען דאס לאנד,
אֲשֶׁר מְאַסְתֶּם בָּהּ׃	וואס איהר האט עס פעראכטעט.
32. וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם	32. אבער אייערע קערפערס
יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה׃	וועלען פאלען אין דיזער וויסטע.
33. וּבְנֵיכֶם	33. און אייערע קינדער
יִהְיוּ רֹעִים בַּמִּדְבָּר	וועלען זיך פיטערן אין דער וויסטע
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאהר,
וְנָשְׂאוּ אֶת־זְנוּתֵיכֶם	און זיי וועלען טראגען אייער אבקעהרונג,[4]
עַד־תֹּם פִּגְרֵיכֶם	ביז אייערע [2]קערפערס וועלען זיך ענדיגען
בַּמִּדְבָּר׃	אין דער וויסטע.
34. בְּמִסְפַּר הַיָּמִים	34. נאך דער צאהל פון די טעג,
אֲשֶׁר־תַּרְתֶּם	וואס איהר האט אויסגעזעהן
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג,
יוֹם לַשָּׁנָה	א טאג פיר א יאהר,
יוֹם לַשָּׁנָה	א טאג פיר א יאהר,
תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹנֹתֵיכֶם	וועט איהר טראגען אייערע זינדע,
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאהר;
וִידַעְתֶּם אֶת־תְּנוּאָתִי	און איהר וועט וויסען מיין אבוועגדונג.[5]
35. אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי	35. איך עוויגער האב גערעט
אִם־לֹא | זֹאת אֶעֱשֶׂה	און וואהרליך! דיזעס וועל איך טהאן
לְכָל־הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת	צו דיזע גאנצע, שלעכטע געמיינדע,
הַנּוֹעָדִים עָלָי	וועלכע האבען זיך פערזאמעלט געגען מיר;
בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ	אין דיזער וויסטע וועלען זיי זיך ענדיגען,
וְשָׁם יָמֻתוּ׃	און דארט וועלען זיי שטארבען.
36. וְהָאֲנָשִׁים	36.—און די לייטע,
אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה	וועלכע משה האט געשיקט
לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ	אויסצוזעהן דאס לאנד,
וַיָּשֻׁבוּ	און זיי האבען זיך צוריק געקעהרט,
וַיַּלִּינוּ עָלָיו	און זיי האבען געמאכט מוררען געגען איהם
אֶת־כָּל־הָעֵדָה	די גאנצע געמיינדע
לְהוֹצִיא דִבָּה	ארויס־צוברייגגען שלעכטע רייד
עַל־הָאָרֶץ׃	איבער דאס לאנד.
37. וַיָּמֻתוּ הָאֲנָשִׁים	37. דיזע מענער זיינען געשטארבען,
מוֹצִאֵי	(וועלכע) האבען ארויסגעבראכט
דִבַּת־הָאָרֶץ רָעָה	די שלעכטע רייד איבער דאס לאנד,
בַּמַּגֵּפָה	דורך דער פלאג
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.

1) די מרגלים; זעה רש"י און באור. 2) טויטע קערפערס. 3) אזוי ווי: חי אני אם תבואו וכו'. 4) ד. ה. זיי וועלען מוזען ליידען צוליב אייער זינד. 5) ד. ה. ווי שלעכט עס איז, ווען איך האב זיך אבגעווענדעט פון אייך.

38. וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	38. אבער יהושע, דער זוהן פון נון,
וְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה	און כלב, דער זוהן פון יפונה
חָיוּ	זיינען לעבען געבליבען
מִן־הָאֲנָשִׁים הָהֵם	פון יענע מענער,
הַהֹלְכִים	וועלכע זיינען געגאנגען
לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ׃	אויסצווזעהן דאס לאַנד.—
39. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	39. און משה האט גערעט
אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו אַלע קינדער ישראל,
וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם מְאֹד׃	און דאס פאָלק האט זעהר געטרויערט.
40. וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר	40. און זיי זיינען אויפגעשטאַנען פריה דעם מאָרגענס
וַיַּעֲלוּ	און זיי זיינען אַרויף־געגאַנגען
אֶל־רֹאשׁ־הָהָר	צום שפּיץ באַרג,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הִנֶּנּוּ	היר זיינען מיר,
וְעָלִינוּ אֶל־הַמָּקוֹם	און מיר ווילען אויפגיין צום אָרט,
אֲשֶׁר־אָמַר יְהֹוָה	וואס דער עוויגער האט געזאגט,
כִּי חָטָאנוּ׃	דען מיר האבען געזינדיגט.
41. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	41. אבער משה האט געזאגט:
לָמָּה זֶּה	וואָרום [1]דאָך
אַתֶּם עֹבְרִים	טרעט איהר איבער
אֶת־פִּי יְהֹוָה	דעם עוויגען'ס בעפעהל?
וְהִוא לֹא תִצְלָח׃	דאס וועט דאָך ניט [2]בעגליקען!
42. אַל־תַּעֲלוּ	42. איהר זאלט ניט אויפגיין,
כִּי אֵין יְיָ בְּקִרְבְּכֶם	דען דער עוויגער איז ניט צווישען אייך,
וְלֹא תִּנָּגְפוּ	אום איהר זאלט ניט גע־פראגט ווערען
לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם׃	פאר אייערע פיינדע.
43. כִּי הָעֲמָלֵקִי	43. דען דער עמלקי
וְהַכְּנַעֲנִי	און דער כנעני
שָׁם לִפְנֵיכֶם	זיינען דאָרט פאר אייך,
וּנְפַלְתֶּם בֶּחָרֶב	און איהר וועט פאַלען דורך דעם שווערט,
כִּי־עַל־כֵּן שַׁבְתֶּם	דען וויל איהר האט אייך צוריק געקעהרט
מֵאַחֲרֵי יְהֹוָה	פון נאָך־צופאָלגען דעם עוויגען,
וְלֹא־יִהְיֶה יְיָ עִמָּכֶם׃	דארום וועט דער עוויגער ניט זיין מיט אייך.
44. וַיַּעְפִּלוּ לַעֲלוֹת	44. אבער זיי האבען זיך [3]דערוואַגט ארויף־צוגיין
אֶל־רֹאשׁ הָהָר	צום שפּיטץ פון דעם באַרג,
וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהֹוָה	אבער די בונדעס־לאָדע פון דעם עוויגען
וּמֹשֶׁה	און משה
לֹא־מָשׁוּ	האבען ניט [4]אָבגעטרעטען
מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה׃	פון מיטען דעם לאַגער.
45. וַיֵּרֶד הָעֲמָלֵקִי	45. און עס איז אַראָב־געקומען דער עמלקי
וְהַכְּנַעֲנִי	און דער כנעני,
הַיֹּשֵׁב בָּהָר הַהוּא	וועלכער וואָהנט אין יענעם באַרג,
וַיַּכּוּם	און זיי האבען זיי געשלאגען
וַיַּכְּתוּם עַד־הַחָרְמָה׃	און זיי האבען זיי [5]צוקלאָפּט ביז חרמה.

Cap. XV· טו

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. דַּבֵּר	2. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
כִּי תָבֹאוּ	ווען איהר וועט קומען
אֶל־אֶרֶץ	צו דעם לאַנד
מוֹשְׁבֹתֵיכֶם	פון אייערע וואָהנונגען,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם׃	וואס איך גיב אייך.
3. וַעֲשִׂיתֶם	3. און איהר וועט וועלען [6]מאַכען
אִשֶּׁה לַיהֹוָה	אַ פייער־אָפּפער צום עוויגען
עֹלָה אוֹ־זֶבַח	אַ בראַנד־אָפּפער, אדער אַ שלאַכטונג,
לְפַלֵּא־נֶדֶר	צום בעזאָנדערן צוזאָג,
אוֹ בִנְדָבָה	אדער אַלס פרייוויליגע גאַבע,
אוֹ בְּמֹעֲדֵיכֶם	אדער אין אייערע פעסט־טעג,
לַעֲשׂוֹת	צו [6]מאַכען
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהֹוָה	אַ ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען,
מִן־הַבָּקָר	פון די רינדער
אוֹ מִן־הַצֹּאן׃	אדער פון די שאָף.
4. וְהִקְרִיב	4. דאַן זאל ברייגגען
הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַיְיָ	דער, וואס ברייגגט זיין אָפּפער צום עוויגען,
מִנְחָה סֹלֶת עִשָּׂרוֹן	אַ שפּייז אָפּפער פון אַ צעהנטעל פיינע מעהל
בָּלוּל	געמישט
בִּרְבִיעִת הַהִין שָׁמֶן	מיט אַ פערטיל הין אייל.
5. וְיַיִן לַנֶּסֶךְ	5. און וויין פיר אַ טראַנק־אָפּפער
רְבִיעִית הַהִין	אַ פערטעל הין,

1) זשע. 2) געלינגען. 3) אונטערשטאַנען, ערדרייסטעט. 4) זיך געריהרט, אָבגעוויכען. 5) צושמיסען, צושטויסען, צערספּרענגט; זעה באור. 6) אָפּפערן, בערייטען.

תעשה על־העלה	זאלסט'ו 'מאכען צום בראנד־אפפער
או לזבח	אדער צו דער שלאכטונג,
לכבש האחד :	פיר (יעדען) איין לאם.[2]
6. או לאיל	6. [3]אבער צו א ווידער
תעשה מנחה	זאלסט'ו 'מאכען א שפייז־אפפער
סלת שני עשרנים	(פון) צוויי צעהנטעל פיינע מעהל,
בלולה בשמן	געמישט מיט אייל
שלשית ההין :	א דריטעל הין.
7. ויין לנסך	7. און וויין פיר א טראנק־אפפער
שלשית ההין	א דריטעל הין
תקריב	זאלסט'ו בריינגען
ריח־ניחח ליהוה :	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
חמישי	חמישי
8. וכי־תעשה	8. און ווען דו ווערסט 'מאכען
בן־בקר	א יונגען רינד
עלה או־זבח	(אלס בראנד־אפפער אדער שלאכטונג,
לפלא־נדר	צום בעזאנדערען צוזאג,
או־שלמים ליהוה :	אדער (אלס) פרידענס־אפפער צום עוויגען.
9. והקריב	9. דאן זאל מען בריינגען
על־בן־הבקר	צום יונגען רינד
מנחה	א שפייז־אפפער
סלת שלשה עשרנים	(פון) דריי צעהנטעל פיינע מעהל,
בלול בשמן	געמישט מיט אייל
חצי ההין :	א האלבען הין.
10. ויין	10. און וויין
תקריב לנסך	זאלסט'ו בריינגען פיר א טראנק־אפפער
חצי ההין	א האלבען הין,
אשה	(עס איז) א פייער־אפפער
ריח־ניחח ליהוה :	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
11. ככה יעשה	11. אזוי זאל געטאן ווערען
לשור האחד	ביי (יעדען) איין אקס.
או לאיל האחד	אדער ביי (יעדען) איין ווידער,
או־לשה	אדער ביי א לאם
בכבשים או בעזים :	אונטער די שאף אדער אונטער די ציגען.
12. כמספר	12. נאך דער צאהל,
אשר תעשו	וואס איהר וועט 'מאכען,

ככה תעשו לאחד	אזוי זאלט איהר טהאן ביי (יעדען) איינעם,
כמספרם :	נאך זייער צאהל.[2]
13. כל־האזרח	13. יעדער איינגעבארענער
יעשה־ככה את־אלה	זאל אזוי מאכען דיזע,
להקריב אשה	צו בריינגען א פייער־אפפער
ריח־ניחח ליהוה :	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
14. וכי־יגור אתכם	14. און ווען עס וועט זיך אויפהאלטען ביי אייך
גר	א פרעמדער
או אשר־בתוככם	אדער דער, וואס איז צווישען אייך,
לדרתיכם	פיר אייערע געשלעכטער,
ועשה אשה	און ער וועט וועלען מאכען א פייער־אפפער
ריח־ניחח ליהוה	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען,
כאשר תעשו	ווי איהר וועט טהאן,
כן יעשה :	אזוי זאל ער טהאן.
15. הקהל	15. פערזאמלונג !
חקה אחת לכם	איין געזעטץ (זאל זיין) פיר אייך
ולגר	און פיר דעם פרעמדען,
הגר	וועלכער האלט זיך אויף (ביי אייך),
חקת עולם	איין עוויגעס געזעטץ (זאל עס זיין)
לדרתיכם	פיר אייערע געשלעכטער:
ככם כגר יהיה	ווי איהר אזוי זאל זיין דער פרעמדער
לפני יהוה :	פאר דעם עוויגען.
16. תורה אחת	16. איין לעהרע
ומשפט אחד	און איין רעכט
יהיה לכם	זאל זיין פיר אייך
ולגר	און פיר דעם פרעמדען,
הגר אתכם :	וועלכער האלט זיך אויף ביי אייך.
ששי	ששי
17. וידבר יי אל־משה	17. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לאמר :	זאגענדיג:
18. דבר	18. רייד
אל־בני ישראל	צו די קינדער ישראל.
ואמרת אלהם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
בבאכם אל־הארץ	ווען איהר וועט קומען אין דאס לאנד,
אשר אני מביא אתכם שמה :	וואס איך בריינג אייך דארטען.

1) אפפערן,בערייטען. 2) ד. ה. פיר יעדעס פיה מוז מען בריינגען דאס שפייז־אפפער, די אייל און וויין, ווי אויבען שטעהט. זעה רש"י צו פ' 5 און 12. 3) אדער.

19. וְהָיָה	19. דאַן זאָל זיין,
בַּאֲכָלְכֶם	ווען איהר וועט עסען
מִלֶּחֶם הָאָרֶץ	פון דעם ברויט פון דעם לאַנד,
תָּרִימוּ תְרוּמָה לַיהוָה׃	זאָלט איהר ¹אָבשיידען אַ הייב־אָפּפער צום עוויגען.
20. רֵאשִׁית	20. (אַלס) ערסטלינג
עֲרִסֹתֵכֶם	פון אייער טייג
חַלָּה תָּרִימוּ	זאָלט איהר ¹אָבשיידען אַ קוכען
תְרוּמָה	(אַלס) הייב־אָפּפער,
כִּתְרוּמַת גֹּרֶן	ווי דאָס הייב־אָפּפער פון דער ²טענע,
כֵּן תָּרִימוּ אֹתָהּ׃	אַזוי זאָלט איהר עס אָבשיידען.
21. מֵרֵאשִׁית	21. פון דעם ערסטלינג
עֲרִסֹתֵיכֶם	פון אייער טייג
תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה	זאָלט איהר געבען צום עוויגען אַ הייב־אָפּפער
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
22. וְכִי תִשְׁגּוּ	22. און ווען איהר וועט פעראירערן,
וְלֹא תַעֲשׂוּ	און איהר וועט ניט טהאָן
אֵת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה	דיזע אַלע געבאָטע,
אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האָט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה׃	צו משה.
23. אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֲלֵיכֶם	23. אַלעס וואָס דער עוויגער האָט בעפוילען צו אייך
בְּיַד־מֹשֶׁה	דורך משה,
מִן־הַיּוֹם	פון דעם טאָג,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	וואָס דער עוויגער האָט בעפוילען
וָהָלְאָה	און ווייטער
לְדֹרֹתֵיכֶם׃	פיר אייערע געשלעכטער.
24. וְהָיָה	24. דאַן זאָל עס זיין,
אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה	אויב ³אויספערזעהען פון דער געמיינדע
נֶעֶשְׂתָה לִשְׁגָגָה	איז עס געטאָן געוואָרען דורך אירטהום,
וְעָשׂוּ כָל־הָעֵדָה	דאַן זאָל ⁴מאַכען די גאַנצע געמיינדע
פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד	איין יונגען שטיר
לְעֹלָה	פיר אַ בראַנד־אָפּפער
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה	צום ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען,
וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ	און זיין שפּייז־אָפּפער און זיין טראַנק־אָפּפער
כַּמִּשְׁפָּט	נאָך דעם רעכט.

וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	און איין ציגען־באָק
לְחַטָּת׃ (חסר א׳)	פיר אַ זינד־אָפּפער.
25. וְכִפֶּר הַכֹּהֵן	25. און דער פּריסטער זאָל פערגעבען
עַל־כָּל־עֲדַת	אויף די גאַנצע געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְנִסְלַח לָהֶם	און עס וועט זיי פערגעבען ווערען,
כִּי־שְׁגָגָה הִוא	דען עס איז איין אירטהום,
וְהֵם הֵבִיאוּ	און זיי האָבען געבראַכט
אֶת־קָרְבָּנָם	זייער אָפּפער,
אִשֶּׁה לַיהוָה	אַ פייער־אָפּפער צום עוויגען
וְחַטָּאתָם	און זייער זינד־אָפּפער
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען
עַל־שִׁגְגָתָם׃	וועגען זייער אירטהום.
26. וְנִסְלַח	26. און עס וועט פערגעבען ווערען
לְכָל־עֲדַת	צו דער גאַנצען געמיינדע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
וְלַגֵּר	און צו דעם פרעמדען,
הַגָּר בְּתוֹכָם	וועלכער האַלט זיך אויף צווישען זיי,
כִּי לְכָל־הָעָם	דען צום גאַנצען פאָלק
בִּשְׁגָגָה׃	(איז עס געשעהן) דורך אירטהום.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
27. וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת	27. און אויב איין פּערזאָן
תֶּחֱטָא בִשְׁגָגָה	וועט זינדיגען דורך אירטהום,
וְהִקְרִיבָה	דאַן זאָל זי ברינגען
עֵז בַּת־שְׁנָתָהּ	אַ ציג פון אַ יאָהר אַלט
לְחַטָּאת׃	פיר אַ זינד־אָפּפער.
28. וְכִפֶּר הַכֹּהֵן	28. און דער פּריסטער זאָל פערגעבען
עַל־הַנֶּפֶשׁ	אויף די פּערזאָן,
הַשֹּׁגֶגֶת	וועלכע האָט געאירערט,
בְּחֶטְאָה בִשְׁגָגָה	דאַמיט, וואָס זי האָט געזינדיגט דורך אירטהום
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען,
לְכַפֵּר עָלָיו	צו פערגעבען אויף איהם,
וְנִסְלַח לוֹ׃	און עס וועט איהם פערגעבען ווערען.
29. הָאֶזְרָח	29. (פיר) דעם איינגעבאָרענעם
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אונטער די קינדער ישראל
וְלַגֵּר	און פיר דעם פרעמדען,

1) אָבהייבען. 2) דרעש־שייער. 3) פון ניט זעהן, פון ניט בעמערקען, אָהנע וויסען. 4) אָפּפערן, בערייטען.

הגר בתוכם	וועלכער האַלט זיך אויף צווישען זיי,
תורה אחת	איין [1]געזעטץ
יהיה לכם	זאל זיין ביי אייך
לעשה בשגגה :	פיר דעם, וואס טהוט דורך אירטהום.
30. והנפש	30. אבער די פּערזאָן,
אשר־תעשה |	וועלכע וועט טהאָן
ביד רמה	מיט אויפגעהויבענער האַנד[2]
מן־האזרח	פון דעם איינגעבאָרענעם
ומן־הגר	אדער פון דעם פרעמדען,
את־יהוה הוא מגדף	לעסטערט ער דעם עווינען.
ונכרתה	און עס זאל אויסגעראָטעט ווערען
הנפש ההוא	יענע פּערזאָן
מקרב עמה :	פון צווישען איהר פאָלק.
31. כי דבר־יי בזה	31. דען דעם עוויגען'ס וואָרט האט ער פעראַכטעט
ואת־מצותו הפר	און זיין געבאָט האט ער פערשטערט,
הכרת | תכרת	אויסגעראָטעט זאל ווערען
הנפש ההוא	יענע פּערזאָן,
עונה ה׳ רפה בה :	איהר זינד איז אויף איהר.
32. ויהיו בני־ישראל	32. ווען די קינדער ישראל זיינען געווען
במדבר	אין דער וויסטע,
וימצאו איש	האָבען זיי געפונען אַ מאַן
מקשש עצים	קלייבענדיג האָלץ
ביום השבת :	אין דעם רוהע־טאָג.
33. ויקריבו אתו	33. און עס האבען איהם געבראַכט
המצאים אתו	די, וועלכע האבען איהם געפונען
מקשש עצים	קלייבענדיג האָלץ,
אל־משה ואל־אהרן	צו משה און צו אהרן
ואל כל־העדה :	און צו דער גאַנצען געמיינדע.
34. ויניחו אתו	34. און זיי האבען איהם אריינ־געזעצט
במשמר	אין דאס [3]וואַכט־הויז,
כי לא פרש	דען עס איז ניט געווען ערקלערט,
מה־יעשה לו :	וואס איהם זאל געטאָן ווערען.
35 ויאמר יי אל־משה	35. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
מות יומת האיש	געטויטעט זאל ווערען דער מאַן;
רגום אתו באבנים	פערוואַרפען זאל איהם מיט שטיינער
כל־העדה	די גאַנצע געמיינדע

מחוץ למחנה :	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער.
36. ויציאו אתו	36. און עס האט איהם ארויסגעפיהרט
כל־העדה	די גאַנצע געמיינדע
אל־מחוץ למחנה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
וירגמו אתו באבנים	און זיי האבען איהם פערוואָרפען מיט שטיינער,
וימת	און ער איז געשטאָרבען,
כאשר צוה יהוה את־משה :	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
מפטיר	מפטיר
37 ויאמר יי אל־משה	37. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה,
לאמר :	זאָגענדיג:
38. דבר	38. רייד
אל־בני ישראל	צו די קינדער ישראל,
ואמרת אלהם	און דו זאלסט זאגען צו זיי,
ועשו להם ציצת	דאס זיי זאלען מאַכען פיר זיך [4]ישוי־פעדעם
על־כנפי בגדיהם	אויף די עקען פון זייערע קליידער
לדרתם	ביי זייערע געשלעכטער,
ונתנו	און זיי זאלען [5]געבען
על־ציצת הכנף	צו די [4]ישוי־פעדעם פון דעם עק
פתיל תכלת :	אַ שנור פון בלויע וואָל:
39. והיה לכם לציצת	39. און עס זאל זיין ביי אייך אַלס [4]ישוי־פעדעם,
וראיתם אתו	דאס איהר זאלט עס זעהן,
וזכרתם	און איהר זאלט געדיינקען
את־כל־מצות יהוה	אלע געבאָטע פון דעם עוויגען,
ועשיתם אתם	און איהר זאלט זיי טהאָן,
ולא־תתורו	און איהר זאלט ניט [6]נאָכגיין
אחרי לבבכם	נאך אייער האַרצען
ואחרי עיניכם	און נאך אייערע אויגען,
אשר־אתם זנים	וואס איהר קעהרט אָב
אחריהם :	נאך זיי.
40. למען תזכרו	40. אום איהר זאלט געדיינקען,
ועשיתם	און איהר זאלט טהאָן
את־כל־מצותי	אלע מיינע געבאָטע,
והייתם קדשים	און איהר זאלט זיין הייליג
לאלהיכם :	צו אייער גאָט.
41. אני יי אלהיכם	41. איך בין דער עוויגער, אייער גאָט,

1) לעהרע. 2) ד. ה. עפענטליך און מיט ווילען. 3) געפענגניס. 4) פערדעם צו קוקען אויף זיי. 5) מאַכען, זעצען, אַנברייגגען. 6) נאָכזוכען, נאָכפאָרשען נאך די תאות הלב.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	וואס איך האב אייך ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים	צו זיין צו אייך פיר א גאט;
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	איך בין דער עוויגער, אייער גאט.

קֹרַח KORACH

Cap. XVI. טז

1. וַיִּקַּח קֹרַח	1. און עס האט זיך גענומען[1] קרח,
בֶּן־יִצְהָר	דער זוהן פון יצהר,
בֶּן־קְהָת	דער זוהן פון קהת,
בֶּן־לֵוִי	דער זוהן פון לוי,
וְדָתָן וַאֲבִירָם	און דתן און אבירם,
בְּנֵי אֱלִיאָב	די זוהן פון אליאב,
וְאוֹן בֶּן־פֶּלֶת	און און, דער זוהן פון פלת,
בְּנֵי רְאוּבֵן׃	די זוהן פון ראובן.
2. וַיָּקֻמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה	2. און זיי האבען זיך גע־שטעלט פאר משה
וַאֲנָשִׁים	און מענער
מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם	צוויי הונדערט און פופציג,
נְשִׂיאֵי עֵדָה	די פירשטען פון דער געמיינדע,
קְרִאֵי מוֹעֵד	בערופענע צו דער פערזאמלונג,
אַנְשֵׁי שֵׁם׃	מענער פון נאמען.
3. וַיִּקָּהֲלוּ	3. און זיי האבען זיך פערזאמעלט
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן	געגען משה און געגען אהרן
וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם	און זיי האבען געזאגט צו זיי:
רַב־לָכֶם	[2]גענוג פיר אייך!
כִּי כָל־הָעֵדָה	דען די גאַנצע געמיינדע
כֻּלָּם קְדֹשִׁים	זיינען אלע הייליגע,
וּבְתוֹכָם יְהוָה	און צווישען זיי איז דער עוויגער,
וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ	און ווארום זאלט איהר אייך ערהויבען
עַל־קְהַל יְהוָה׃	איבער די פערזאַמלונג פון דעם עוויגען?
4. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה	4. ווען משה האט (עס) געהערט,
וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו׃	דאַן איז ער געפאַלען אויף זיין געזיכט.
5. וַיְדַבֵּר אֶל־קֹרַח	5. און ער האט גערעדט צו קרח
וְאֶל־כָּל־עֲדָתוֹ	און צו זיין גאַנצע געמיינדע,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:

בֹּקֶר וְיֹדַע יְהוָה	מאָרגען, דאַן וועט דער עוויגער בעקאַנט מאַכען
אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ	ווער עס געהערט צו איהם,
וְאֶת־הַקָּדוֹשׁ	און דעם הייליגען
וְהִקְרִיב אֵלָיו	וועט ער דערנעהנטערן צו זיך,
וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ	און וועמען ער וועט ערוועהלען,
יַקְרִיב אֵלָיו׃	דעם וועט ער דערנעהנטערן צו זיך.
6. זֹאת עֲשׂוּ	6. טהוט דיזעס:
קְחוּ־לָכֶם מַחְתּוֹת	נעהמט אייך פייער־פאַנען,
קֹרַח וְכָל־עֲדָתוֹ׃	קרח און זיין גאַנצע געמיינדע.
7. וּתְנוּ בָהֵן ׀ אֵשׁ	7. און גיט אין זיי פייער,
וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן ׀ קְטֹרֶת	און לייגט אויף זיי רויכער־ווערק,
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
מָחָר	מאָרגען;
וְהָיָה	און עס וועט זיין,
הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִבְחַר יְיָ	דעם מאַן, וועלכען דער עוויגער וועט אויסוועהלען,
הוּא הַקָּדוֹשׁ	ער איז דער הייליגער;
רַב־לָכֶם בְּנֵי לֵוִי׃	[2]גענוג פיר אייך, קינדער פון לוי!
8. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	8. און משה האט געזאגט
אֶל־קֹרַח	צו קרח:
שִׁמְעוּ־נָא בְּנֵי לֵוִי׃	הערט דאָך, קינדער פון לוי!
9. הַמְעַט מִכֶּם	9. איז עס ווייניג פיר אייך,
כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם	דאס דער גאט פון ישראל האט אייך אָבגעזאָנדערט
מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל	פון דער געמיינדע פון ישראל,
לְהַקְרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו	אייך צו דערנעהנטערן צו איהם
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת	צו דינען דעם דינסט
מִשְׁכַּן יְהוָה	פון דעם עוויגען׳ס וואָהנונג
וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה	און צו שטעהן פאר דער געמיינדע
לְשָׁרְתָם׃	זיי צו בעדינען.
10. וַיַּקְרֵב אֹתְךָ	10. און ער האט דערנעהנ־טערט דיך
וְאֶת־כָּל־אַחֶיךָ	און אַלע דיינע ברידער,
בְנֵי־לֵוִי	די קינדער פון לוי,
אִתָּךְ	מיט דיר,
וּבִקַּשְׁתֶּם גַּם־כְּהֻנָּה׃	דאס איהר פערלאַנגט אויך פריסטערטהום?
11. לָכֵן	11. דארום
אַתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ	דו און דיין גאנצע געמיינדע

1) עס פעהלט דער אָביעקט „וואס" ער האט גענומען; זעה דאַריבער רש"י און דר. פיליפזאהן׳ס קאָמענטאַר; אם בעסטען איז: קרח און דתן א. ז. וו. האבען גענומען (מענער), ויקומו וכ׳ו. מיר האבען עס איבערזעצט ווי מען רעדט אין אידיש: זיי האבען זיך גענומען און געשטעלט א. ז. וו. 2) צופיל גרויסקייט האט איהר אייך גענומען.

הַנֹּעָדִים	וועלכע האבען זיך פערזאמעלט,
עַל־יְהוָה	(זייט איהר) געגען דעם עוויגען,
וְאַהֲרֹן מַה־הוּא	דען אהרן, וואס איז ער,
כִּי תַלִּינוּ עָלָיו׃	דאס איהר קריגט געגען איהם?
12. וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה	12. און משה האט געשיקט
לִקְרֹא	[צו] רופען
לְדָתָן וְלַאֲבִירָם	[צו] דתן און [צו] אבירם,
בְּנֵי אֱלִיאָב	די זיהן פון אליאב;
וַיֹּאמְרוּ	אבער זיי האבען געזאגט:
לֹא נַעֲלֶה׃	מיר וועלען ניט ארויף קומען
13. הַמְעַט	13. איז עס ווייניג,
כִּי הֶעֱלִיתָנוּ	דאס דו האסט אונז ארויף געפיהרט
מֵאֶרֶץ	פון א לאנד,
זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג,
לַהֲמִיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר	אונז צו טויטען אין דער וויסטע,
כִּי־תִשְׂתָּרֵר עָלֵינוּ גַּם־הִשְׂתָּרֵר׃	דאס דו ווילסט אויך פאל־שטענדיג הערשען איבער אונז?
שֵׁנִי	שֵׁנִי
14. אַף לֹא אֶל־אֶרֶץ	14. אויך ניט אין א לאנד,
זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג,
הֲבִיאֹתָנוּ	האסט'ו אונז געבראכט.
וַתִּתֶּן־לָנוּ	[1]און דו האסט אונז (ניט) געגעבען
נַחֲלַת שָׂדֶה וָכָרֶם	איין [2]ערב פון פעלד און וויינ־גארטען;
הַעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הָהֵם	צו די אויגען פון [3]דיזע לייטע
תְּנַקֵּר	ווילסט'ו אויססטעכען?[4]
לֹא נַעֲלֶה׃	מיר וועלען ניט ארויף קומען!
15. וַיִּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד	15. און עס האט משה'ן זעהר געבערגערט,
וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוָה	און ער האט געזאגט צום עוויגען:
אַל־תֵּפֶן אֶל־מִנְחָתָם	דו זאלסט זיך ניט ווענדען צו זייער געשענק!
לֹא חֲמוֹר	[5]ניט דעם אייזעל
אֶחָד מֵהֶם	[6]פון איינעם פון זיי
נָשָׂאתִי	[5]האב איך [6]אוועג־גענומען,
וְלֹא הֲרֵעֹתִי	און איך האב ניט שלעכטעס געטאן
אֶת־אַחַד מֵהֶם׃	איינעם פון זיי.
16. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	16. און משה האט געזאגט
אֶל־קֹרַח	צו קרח:

אַתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ	דו און דיין גאנצע געמיינדע
הֱיוּ לִפְנֵי יְהוָה	זייט פאר דעם עוויגען,
אַתָּה וָהֵם וְאַהֲרֹן	דו און זיי און אהרן,
מָחָר׃	מארגען.
17. וּקְחוּ	17. און נעהמט
אִישׁ מַחְתָּתוֹ	יעדער זיין פייער־פאן,
וּנְתַתֶּם עֲלֵיהֶם	און איהר זאלט געבען אויף זיי
קְטֹרֶת	רויכער־ווערק,
וְהִקְרַבְתֶּם	און איהר זאלט ברייגגען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
אִישׁ מַחְתָּתוֹ	יעדער זיין פאן,
חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם	צוויי הונדערט און פופציג
מַחְתֹּת	פאנען,
וְאַתָּה וְאַהֲרֹן	און דו און אהרן
אִישׁ מַחְתָּתוֹ׃	יעדער זיין פאן.
18. וַיִּקְחוּ	18. און זיי האבען גענומען
אִישׁ מַחְתָּתוֹ	יעדער זיין פאן,
וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ	און זיי האבען געגעבען אויף זיי פייער,
וַיָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם	און זיי האבען געלייגט אויף זיי
קְטֹרֶת	רויכער־ווערק,
וַיַּעַמְדוּ	און זיי האבען זיך געשטעלט
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	(ביים) איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃	און משה און אהרן.
19. וַיַּקְהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח	19. און קרח האט פער־זאמעלט געגען זיי
אֶת־כָּל־הָעֵדָה	די גאנצע געמיינדע
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה	און די הערליכקייט פון דעם עוויגען איז ערשינען
אֶל־כָּל־הָעֵדָה׃	צו דער גאנצע געמיינדע.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
20. וַיְדַבֵּר יְהוָה	20. און דער עוויגער האט גערעדט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
21. הִבָּדְלוּ	21. שיידעט אייך אב
מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת	פון דיזער געמיינדע,
וַאֲכַלֶּה אֹתָם	און איך וועל זיי פערניכטען
כְּרָגַע׃	אין איין אויגענבליק.

1) און אונז געגעבען. 2) אייגענטהום. 3) יענע. 4) ד. ה. ווילסט'ו די לייטע פערבלענדען די אויגען? 5) אדער: ניט איין אייזעל האב איך פון זיי אוועקגענומען; דאס ווארט „אחד" וועלכעס איז מיט קמץ פונקטירט ווי אין נפרה, און ניט מיט פתח, ווי אין סמיכות, שטימט איין דעצו. 6) אוועגעטראגען.

22. וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם	22. און זיי זיינען געפאַלען אויף זייער געזיכט,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת	אלמעכטיגער, גאָט פון די גייסטער
לְכָל־בָּשָׂר	פון אלעס פלייש!
הָאִישׁ אֶחָד יֶחֱטָא	דער איין מאַן זינדיגט
וְעַל כָּל־הָעֵדָה	און איבער די גאנצע געמיינדע
תִּקְצֹף:	ווילסט'ו צירנען!
23. וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	23. דאַן האט דער עוויגער גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאָגענדיג:
24. דַּבֵּר אֶל־הָעֵדָה	24. רייד צו דער געמיינדע,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הֵעָלוּ מִסָּבִיב	[1]גייט־אַוועג פון אַרום
לְמִשְׁכַּן־קֹרַח	פון דער וואָהנונג פון קרח,
דָּתָן וַאֲבִירָם:	דתן און אבירם.
25. וַיָּקָם מֹשֶׁה	25. און משה איז אויפגעשטאַנען
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאַנגען
אֶל־דָּתָן וַאֲבִירָם	צו דתן און אבירם,
וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו	און עס זיינען געגאַנגען נאָך איהם
זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	די עלטעסטע פון ישראל.
26. וַיְדַבֵּר אֶל־הָעֵדָה	26. און ער האט גערעדט צו דער געמיינדע,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
סוּרוּ נָא	[2]קעהרט דאָך אָב
מֵעַל אָהֳלֵי	פון די געצעלטען
הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה	פון דיזע שלעכטע לייטע,
וְאַל־תִּגְּעוּ	און איהר זאלט ניט אָנריהרען
בְּכָל־אֲשֶׁר לָהֶם	אין אַלעס, וואס געהערט צו זיי,
פֶּן־תִּסָּפוּ	אום איהר זאלט ניט אומקומען
בְּכָל־חַטֹּאתָם:	דורך אַלע זייערע זינדע.
27. וַיֵּעָלוּ	27. און זיי זיינען אַוועגגעגאַנגען
מֵעַל מִשְׁכַּן־קֹרַח	פון דער וואָהנונג פון קרח,
דָּתָן וַאֲבִירָם	דתן און אבירם,
מִסָּבִיב	פון אַרום;
וְדָתָן וַאֲבִירָם יָצְאוּ	און דתן און אבירם זיינען אַרויס־געגאַנגען,
נִצָּבִים פֶּתַח אָהֳלֵיהֶם	זיך שטעלענדיג (אין) איינגאַנג פון זייערע געצעלטען,
וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם	מיט זייערע פרויען און זייערע [3]זיהן
וְטַפָּם:	[3]און זייערע קינדער.
28. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	28. און משה האט געזאגט:
בְּזֹאת תֵּדְעוּן	דורך דיזעס וועט איהר וויסען,
כִּי־יְהוָה שְׁלָחַנִי	דאס דער עוויגער האט מיך געשיקט
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
אֵת כָּל־הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה	דיזע אלע טהאַטען,
כִּי־לֹא מִלִּבִּי:	דאס זיי זיינען ניט פון מיין הארצען.
29. אִם־כְּמוֹת	29. אויב ווי דער טויט
כָּל־הָאָדָם	פון אַלע מענשען
יְמֻתוּן אֵלֶּה	וועלען דיזע שטאַרבען,
וּפְקֻדַּת כָּל־הָאָדָם	און די [4]בעשטימונג פון אלע מענשען
יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם	וועט בעשטימט ווערען איבער זיי,
לֹא יְהוָה שְׁלָחָנִי:	האט מיר דער עוויגער ניט געשיקט.
30. וְאִם־בְּרִיאָה	30. אבער ווען אַ (נייע) שאַפונג
יִבְרָא יְהוָה	וועט דער עוויגער בעשאַפען,
וּפָצְתָה הָאֲדָמָה	דאס די ערד וועט עפנען
אֶת־פִּיהָ	איהר מויל,
וּבָלְעָה אֹתָם	און זי וועט פערשלינגען זיי
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם	און אַלעס, וואס געהערט צו זיי,
וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאֹלָה	און זיי וועלען ארונטערגיין לעבעדיג אין גרוב,
וִידַעְתֶּם	דאַן זאלט איהר וויסען,
כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה	דאס דיזע לייטע האבען פעראַכטעט
אֶת־יְהוָה:	דעם עוויגען.
31. וַיְהִי	31. און עס איז געוועזן,
כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר	ווי ער האט געענדיגט [צו]ריידען
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אַלע ווערטער,
וַתִּבָּקַע הָאֲדָמָה	דאַן האט זיך אויפגעשפּאָלטען די ערד,
אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם:	וועלכע איז געווען אונטער זיי.
32. וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ	32. און די ערד האט געעפענט
אֶת־פִּיהָ	איהר מויל,
וַתִּבְלַע אֹתָם	און זי האט פערשלונגען זיי
וְאֶת־בָּתֵּיהֶם	און זייערע הייזער
וְאֵת כָּל־הָאָדָם	און אַלע מענשען,

1) הייבט אייך אוועג. 2) ווייכט דאָך. 3) קינדער און זייערע קליינע קינדער: 4) דאס פערהענגניס, שיקזאַל.

אשר לקרח — וועלכע האבען געהערט צו קרח,
ואת כל־הרכוש: — און דעם גאנצען פערמעגען
33. וירדו הם — 33. און זיי זיינען ארונטער־געגאנגען
וכל־אשר להם — און אלעס, וואס געהערט צו זיי,
חיים שאלה — לעבעדיג אין גרוב,
ותכס עליהם הארץ — און די ערד האט זיי בעדעקט,
ויאבדו — און זיי זיינען פערלארען געגאנגען
מתוך הקהל: — פון דער פערזאמלונג.
34. וכל־ישראל — 34. און גאנץ ישראל,
אשר סביבתיהם — וואס איז געוועזען ארום זיי,
נסו לקלם — זיינען געלאפען פון זייער [1]געשריי,
כי אמרו — דען זיי האבען געזאגט:
פן־תבלענו הארץ: — פיליייכט וועט אונז פערשלינגען די ערד.
35. ואש יצאה — 35. און א פייער איז ארויס־געגאנגען
מאת יהוה — פון דעם עוויגען,
ותאכל — און עס האט פערצעהרט
את החמשים ומאתים איש — די הונדערט און פופציג מאן
מקריבי הקטרת: — וועלכע האבען געבראכט דאס רויכער־ווערק.

CAP. XVII. יז

1. וידבר יי אל־משה — 1. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לאמר: — זאגענדיג:
2. אמר אל־אלעזר — 2. זאג צו אלעזר.
בן־אהרן הכהן — דעם זוהן פון אהרן, דעם פריסטער,
וירם את־המחתת — דאס ער זאל [2]ארויס־הייבען די פייער־פאנען
מבין השרפה — פון צווישען דעם בראנד,
ואת־האש — און דאס פייער
זרה־הלאה — ווארף אוועג ווייט,
כי קדשו: — דען [3]זיי זיינען געהייליגט געווארען.
3. את מחתות — 3. די פייער־פאנען
החטאים האלה — פון דיזע זינדיגע
בנפשתם — געגען זייערע אייגענע לעבען,
ועשו אתם — און מען זאל (פון) זיי מאכען
רקעי פחים — [4]בלעך־פלאטען
צפוי למזבח — (פיר) א בעדעקונג צום אלטאר,
כי־הקריבם — דען זיי האבען זיי געבראכט

לפני־יהוה — פאר דעם עוויגען,
ויקדשו — דארום זיינען זיי הייליג געווארען,
ויהיו לאות — און זיי זאלען זיין צום צייכען
לבני ישראל: — פיר די קינדער ישראל.
4. ויקח אלעזר הכהן — 4. און אלעזר, דער פריסטער, האט גענומען
את מחתות הנחשת — די קופערנע פייער־פאנען,
אשר הקריבו השרפים — וועלכע די פערברענטע האבען געבראכט,
וירקעום — און מען האט זיי [5]אויס־געשלאגען
צפוי למזבח: — (פיר) א בעדעקונג צום אלטאר.
5. זכרון — 5. (אלס) אנדיינקען
לבני ישראל — פיר די קינדער ישראל.
למען אשר לא־יקרב — אום עס זאל זיך ניט דערנעהנטערן
איש זר — א פרעמדער מאן,
אשר לא מזרע אהרן הוא — וועלכער איז ניט פון אהרן'ס [6]זאמען,
להקטיר קטרת — צו רויכערן רויכער־ווערק
לפני יהוה — פאר דעם עוויגען,
ולא־יהיה — און איהם זאל ניט געשעהן,
כקרח וכעדתו — ווי קרח און ווי זיין געמיינדע
כאשר דבר יהוה — אזוי ווי דער עוויגער האט גערעט
ביד־משה לו: — דורך משה צו איהם.
6. וילנו — 6. און עס האט געמורמט
כל־עדת בני־ישראל — די גאנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל
ממחרת — אויף מארגען
על־משה ועל־אהרן — געגען משה און געגען אהרן,
לאמר — זאגענדיג:
אתם המתם — איהר האט געטויטעט
את־עם יהוה: — דעם עוויגען'ס פאלק.
7. ויהי — 7. און עס איז געוועזען,
בהקהל העדה — ווען די געמיינדע האט זיך פערזאמעלט
על־משה ועל־אהרן — געגען משה און געגען אהרן
ויפנו — דאן האבען זיי זיך געווענדעט
אל־אהל מועד — צום פערזאמלונגס־געצעלט
והנה כסהו הענן — און זעה, דער וואלקען האט עס בעדעקט,
וירא כבוד יהוה: — און עס איז ערשינען דעם עוויגען'ס הערליכקייט.

1) שטימע. 2) ארויסנעהמען. 3) די פייער־פאנען. 4) דינע, אויסגעצויגענע בלעכען. 5) אויסגעצויגען. 6) קינדער.

8. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	8. און משה און אהרן זיינען געקומען
אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד׃	פאר דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
9. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
10. הֵרֹמּוּ	10. [1]הויבט אייך אַרויס
מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת	פון צווישען דיזער געמיינדע,
וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע	און איך וועל זיי פערניכטען אין איין אויגענבליק;
וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם׃	און זיי זיינען געפאַלען אויף זייער געזיכט.
11. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	11. און משה האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
קַח אֶת־הַמַּחְתָּה	נעהם די פייער־פאַן,
וְתֶן־עָלֶיהָ אֵשׁ	און גיב אויף איהר פייער
מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ	פון דעם אַלטאַר,
וְשִׂים קְטֹרֶת	און לייג (אַרויף) רויכער־ווערק,
וְהוֹלֵךְ מְהֵרָה	און [2]טראָג (עס) אַוועג שנעל
אֶל־הָעֵדָה	צו דער געמיינדע,
וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם	און פערגיב אויף זיי,
כִּי־יָצָא הַקֶּצֶף	דען עס איז אַרויס געגאַנגען דער צאָרן
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון דעם עוויגען,
הֵחֵל הַנָּגֶף׃	עס האט אָנגעפאַנגען די פּלאַג.
12. וַיִּקַּח אַהֲרֹן	12. און אהרן האט (עס) גענומען,
כַּאֲשֶׁר׀ דִּבֶּר מֹשֶׁה	ווי משה האט גערעט,
וַיָּרָץ אֶל־תּוֹךְ הַקָּהָל	און ער איז געלאָפען אין מיטען דער פערזאַמלונג,
וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף	און זעה, די פלאָג האט אָנגעפאַנגען
בָּעָם	אונטער דעם פאָלק;
וַיִּתֵּן אֶת־הַקְּטֹרֶת	דאן האט ער געגעבען דאס רויכער־ווערק,
וַיְכַפֵּר עַל־הָעָם׃	און ער האט פערגעבען אויף דאס פאָלק.
13. וַיַּעֲמֹד	13. און ער האט זיך געשטעלט
בֵּין־הַמֵּתִים	צווישען די טויטע
וּבֵין הַחַיִּים	און צווישען די לעבעדיגע,
וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃	און די פּלאַג איז אָבגעהאַלטען געוואָרען.
14. וַיִּהְיוּ	14. און עס זיינען געוועזן
הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה	די, וועלכע זיינען געשטאָרבען דורך די פּלאַג,
אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף	פערצעהן טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת	און זיבען הונדערט,

מִלְּבַד הַמֵּתִים	אויסער די, וועלכע זיינען געשטאָרבען
עַל־דְּבַר־קֹרַח׃	וועגען די [3]זאַכע פון קרח.
15. וַיָּשָׁב אַהֲרֹן	15. און אהרן האט זיך צוריק געקעהרט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד	צום איינגאַנג פון דעם פערזאַמלונגס געצעלט,
וְהַמַּגֵּפָה נֶעֱצָרָה׃	און די פּלאַג איז אָבגעהאַלטען געוואָרען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
16. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
17. דַּבֵּר	17. רעד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְקַח מֵאִתָּם	און נעהם פון זיי
מַטֶּה מַטֶּה	צו איין שטעקען
לְבֵית אָב	פיר א פעטערליכע הויז,
מֵאֵת כָּל־נְשִׂיאֵהֶם	פון אַלע זייערע פירשטען
לְבֵית אֲבֹתָם	נאָך זייערע פעטערליכע הייזער,
שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת	צוועלף שטעקענס.
אִישׁ אֶת־שְׁמוֹ	יעדענס נאמען
תִּכְתֹּב עַל־מַטֵּהוּ׃	זאָלסט'ו שרייבען אויף זיין שטעקען.
18. וְאֵת שֵׁם אַהֲרֹן	18. און אהרן'ס נאמען
תִּכְתֹּב עַל־מַטֵּה לֵוִי	זאָלסט'ו שרייבען אויף דעם שטעקען פון לוי,
כִּי מַטֶּה אֶחָד	דען איין שטעקען (זאָל זיין)[4]
לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם׃	פיר דעם הויפּט פון זייערע פעטערליכע הייזער.
19. וְהִנַּחְתָּם	19. און דו זאָלסט זיי לייגען
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאַמלונגס געצעלט
לִפְנֵי הָעֵדוּת	פאר דאס צייגניס,
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם	וואס איך וועל צוזאַמען קומען מיט אייך
שָׁמָּה׃	דאָרטען.
20. וְהָיָה	20. און עס וועט זיין,
הָאִישׁ	דער מאַן,
אֲשֶׁר אֶבְחַר־בּוֹ	וועלכען איך וועל אויסוועהלען,
מַטֵּהוּ יִפְרָח	זיין שטעקען וועט בליהען;
וַהֲשִׁכֹּתִי מֵעָלַי	און איך וועל שטילען פון אַרום מיר
אֶת־תְּלֻנּוֹת	דאס מורען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר הֵם מַלִּינִם	וואס זיי מורען

1) געהט אַוועק, דערוויטערט אייך. 2) בריינג (עס) שנעל. 3) בעגעבענהייט. 4) זעה רש"י.

עֲלֵיכֶם׃	געגען אייך.
21. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	21. און משה האט גערעט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וַיִּתְּנוּ אֵלָיו	און עס האבען איהם געגעבען
כָּל־נְשִׂיאֵיהֶם	אלע זייערע פירשטען
מַטֶּה לְנָשִׂיא אֶחָד	א שטעקען פיר איין פירשט,
מַטֶּה לְנָשִׂיא אֶחָד	א שטעקען פיר איין פירשט,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת	צוועלף שטעקענס,
וּמַטֵּה אַהֲרֹן	און אהרן'ס שטעקען
בְּתוֹךְ מַטּוֹתָם׃	(איז געווען) אונטער זייערע שטעקענס.
22. וַיַּנַּח מֹשֶׁה	22. און משה האט געלייגט
אֶת־הַמַּטֹּת	די שטעקענס
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
בְּאֹהֶל הָעֵדֻת׃	אין דאס געצעלט פון דאס צייגניס.
23. וַיְהִי מִמָּחֳרָת	23. און עס איז געווען אויף מארגען,
וַיָּבֹא מֹשֶׁה	דאן איז משה אריינגעקומען
אֶל־אֹהֶל הָעֵדוּת	אין דאס געצעלט פון דאס צייגניס,
וְהִנֵּה	און זעה!
פָּרַח מַטֵּה־אַהֲרֹן	עס האט געבליהט אהרן'ס שטעקען
לְבֵית לֵוִי	פון דעם שטאם לוי,
וַיֹּצֵא פֶרַח	און ער האט ארויס־געבראכט בליטהען,
וַיָּצֵץ צִיץ	און ער האט ארויסגעלאזען בלומען,
וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים׃	און ער האט צייטיג גע־מאכט מאנדלען.
24. וַיֹּצֵא מֹשֶׁה	24. און משה האט ארויס־געבראכט
אֶת־כָּל־הַמַּטֹּת	אלע שטעקענס
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון פאר דעם עוויגען
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו אלע קינדער ישראל,
וַיִּרְאוּ	און זיי האבען (זיי) געזעהן,
וַיִּקְחוּ אִישׁ מַטֵּהוּ׃	און זיי האבען גענומען יעדער זיין שטעקען.
ששי	ששי
25. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	25. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הָשֵׁב	ברענג צוריק
אֶת־מַטֵּה אַהֲרֹן	אהרן'ס שטעקען
לִפְנֵי הָעֵדוּת	פאר דאס צייגניס
לְמִשְׁמֶרֶת	פיר איין אויפבעוואהרונג,
לְאוֹת לִבְנֵי־מֶרִי	אלס צייכען פיר די ווידער־שפענסטיגע קינדער,
וּתְכַל תְּלוּנֹּתָם מֵעָלַי	אום עס זאל זיך ענדיגען זייער מורמען פון ארום מיר,
וְלֹא יָמֻתוּ׃	און זיי זאלען ניט שטארבען.
26. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	26. און משה האט (עס) געטאן;
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֹתוֹ	ווי דער עוויגער האט איהם בעפוילען,
כֵּן עָשָׂה׃	אזוי האט ער געטאן.
27. וַיֹּאמְרוּ	27. דאן האבען געזאגט
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הֵן גָּוַעְנוּ	זעה, מיר פערגעהען,
אָבַדְנוּ	מיר זיינען פערלארען,
כֻּלָּנוּ אָבָדְנוּ׃	מיר אלע זיינען פערלארען!
28. כֹּל הַקָּרֵב	28. יעדער, וועלכער דערנעהנטערט זיך,
הַקָּרֵב אֶל־מִשְׁכַּן יְיָ	וועלכער דערנעהנטערט זיך צום עוויגען'ס וואהנונג,
יָמוּת	דער שטארבט;
הַאִם תַּמְנוּ לִגְוֹעַ׃	וועלען מיר דען אין גאנצען פערגעהען?

Cap. XVIII. יח

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־אַהֲרֹן	1. און דער עוויגער האט געזאגט צו אהרן:
אַתָּה וּבָנֶיךָ	דו און דיינע זיהן
וּבֵית־אָבִיךָ אִתָּךְ	און דיין פאטער'ס הויז מיט דיר
תִּשְׂאוּ	זאלט איהר טראגען
אֶת־עֲוֹן הַמִּקְדָּשׁ	די זינד פון דעם הייליגטהום[1]
וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ	און דו און דיינע זיהן מיט דיר
תִּשְׂאוּ	זאלט איהר טראגען
אֶת־עֲוֹן כְּהֻנַּתְכֶם׃	די זינד פון אייער פריסטערטהום.
2. וְגַם אֶת־אַחֶיךָ	2. און אויך דיינע ברידער,
מַטֵּה לֵוִי	דעם שטאם פון לוי,
שֵׁבֶט אָבִיךָ	דיין פאטער'ס שטאם,
הַקְרֵב אִתָּךְ	דערנעהנטער[2] מיט דיר,
וְיִלָּווּ עָלֶיךָ	און זיי זאלען זיך אנשליסען צו דיר,
וִישָׁרְתוּךָ	און זיי זאלען דיר בעדינען,
וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ	און דו און דיינע זיהן מיט דיר
לִפְנֵי אֹהֶל הָעֵדֻת׃	(זאלט איהר זיין) פאר דעם געצעלט פון דאס צייגניס.
3. וְשָׁמְרוּ	3. און זיי זאלען בעאבאכטען[3]
מִשְׁמַרְתְּךָ	דיין בעאבאכטונג[4]

1) ד. ה. די זינד, וואס ווערט בעגאנגען פון פרעמדע געגען זאכען פון הייליגטהום, זעה רש"י. 2) צו, 3) בעזארגען, אויפפאסען. 4) ד. ה. וואס עס איז דא צו בעאבאכטען פיר דיר.

וּמִשְׁמֶרֶת כָּל־הָאֹהֶל	און [1]די בעאָבאַכטונג פון דעם גאַנצען געצעלט,
אַךְ אֶל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ	נור צו די געפעס פון דעם הייליגטהום
וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ	און צו דעם אַלטאַר,
לֹא יִקְרָבוּ	זאלען זיי זיך ניט דערנעהנטערן,
וְלֹא־יָמֻתוּ	אום זיי זאלען ניט שטאַרבען
גַם־הֵם גַּם־אַתֶּם׃	אויך זיי אויך איהר.
4. וְנִלְווּ עָלֶיךָ	4. און זיי זאלען זיך אַנשליסען צו דיר,
וְשָׁמְרוּ	און זיי זאלען [2]בעאָבאַכטען
אֶת־מִשְׁמֶרֶת	[1]די בעאָבאַכטונג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
לְכֹל עֲבֹדַת הָאֹהֶל	ביי יעדען דינסט פון דעם געצעלט,
וְזָר	אבער אַ פרעמדער
לֹא־יִקְרַב אֲלֵיכֶם׃	זאל זיך ניט דערנעהנטערן צו אייך.
5. וּשְׁמַרְתֶּם	5. און איהר זאלט [2]בעאָבאַכטען
אֵת מִשְׁמֶרֶת	[1]די בעאָבאַכטונג
הַקֹּדֶשׁ	פון דעם הייליגטהום
וְאֵת מִשְׁמֶרֶת	און [1]די בעאָבאַכטונג
הַמִּזְבֵּחַ	פון דעם אַלטאַר,
וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף	אום עס זאל מעהר קיין צאָרן זיין
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אויף די קינדער ישראל.
6. וַאֲנִי הִנֵּה לָקַחְתִּי	6. און איך, זעה, איך האָב גענומען
אֶת־אֲחֵיכֶם הַלְוִיִּם	אייערע ברידער, די לויים,
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון צווישען די קינדער ישראל,
לָכֶם מַתָּנָה	פיר אייך (אַלס) געשענק
נְתֻנִים לַיהוָה	זיינען זיי געגעבען צום עוויגען,
לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת	צו דינען דעם דינסט
אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט.
7. וְאַתָּה וּבָנֶיךָ	7. און דו און דיינע זיהן
אִתְּךָ	מיט דיר
תִּשְׁמְרוּ	זאלט איהר [2]בעאָבאַכטען
אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם	אייער פריסטערטהום
לְכָל־דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ	ביי יעדער זאַך פון דעם אַלטאַר
וּלְמִבֵּית לַפָּרֹכֶת	און אינער־האַלב פון דעם פאָרהאַנג,
וַעֲבַדְתֶּם	און איהר זאלט דינען;
עֲבֹדַת מַתָּנָה	(אַלס) געשענק־דינסט
אֶתֵּן אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם	גיב איך אייער פריסטער־טהום;
וְהַזָּר הַקָּרֵב	און דער פרעמדער, וועלכער דערנעהנטערט זיך,
יוּמָת׃	זאל געטויטעט ווערען.
8. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־אַהֲרֹן	8. און דער עוויגער האט גערעדט צו אהרן:
וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ	און איך, זעה, איך האָב דיר געגעבען
אֶת־מִשְׁמֶרֶת	[1]די בעאָבאַכטונג
תְּרוּמֹתָי	פון מיינע הויב־אָפפערס;
לְכָל־קָדְשֵׁי	פון אַלע הייליגטהימער
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְךָ נְתַתִּים	האָב איך זיי געגעבען צו דיר
לְמָשְׁחָה	אַלס זאַלב־טהייל
וּלְבָנֶיךָ	און צו דיינע זיהן
לְחָק־עוֹלָם׃	אַלס עוויגעס געזעטץ.
9. זֶה יִהְיֶה לְךָ	9. דיזעס זאל געהערען צו דיר
מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים	פון דעם אַלער־הייליגסטען
מִן־הָאֵשׁ	פון די פייער־(אָפפערס):
כָּל־קָרְבָּנָם	אַלע זייערע אָפפערס
לְכָל־מִנְחָתָם	[3]מיט אַלע זייערע שפייז־אָפפערס
וּלְכָל־חַטָּאתָם	און [3]מיט אַלע זייערע זינד־אָפפערס
וּלְכָל־אֲשָׁמָם	און [3]מיט אַלע זייערע שולד־אָפפערס,
אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי	וועלכע זיי וועלען ברינגען צו מיר,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	(אַלס) אַלער־הייליגסטעס
לְךָ הוּא וּלְבָנֶיךָ׃	געהערט עס צו דיר און צו דיינע זיהן.
10. בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים	10. אים אַלער־הייליגסטען (אָרט)
תֹּאכְלֶנּוּ	זאלסט'ו עס עסען;
כָּל־זָכָר יֹאכַל אֹתוֹ	יעדער מענליכע מעג עס עסען,
קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לָּךְ׃	הייליג זאל עס זיין ביי דיר.
11. וְזֶה־לְּךָ	11. און דיזעס געהערט צו דיר:
תְּרוּמַת מַתָּנָם	דאס הויב־אָפפער פון זייער גאַבע
לְכָל־תְּנוּפֹת	[3]מיט אַלע בעוועגונגס־אָפפערס
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְךָ נְתַתִּים	האָב איך עס געגעבען צו דיר
וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ	און צו דיינע זיהן און צו דיינע טעכטער
אִתְּךָ	מיט דיר,
לְחָק־עוֹלָם	אַלס עוויגעס געזעטץ;
כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ	יעדער רייננער אין דיין הויז
יֹאכַל אֹתוֹ׃	מעג עס עסען.

1) ד. ה. דאס, וואס עס איז דאָ צו בעאָבאַכטען פיר א. ז. וו. 2) אויפפאַסען, בעזאָרגען. 3) פון.

12. כֹּל חֵלֶב יִצְהָר	12. אַלעס [1]בעסטע פון אייל
וְכָל־חֵלֶב	און אַלעס [1]בעסטע
תִּירוֹשׁ וְדָגָן	פון [2]מאָסט און [3]קאָרן,
רֵאשִׁיתָם	זייערע ערסטלינגע,
אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לַיהוָה	וואס זיי וועלען געבען צום עוויגען,
לְךָ נְתַתִּים׃	האב איך זיי געגעבען צו דיר
13. בִּכּוּרֵי	13. די ערסט־צייטיגע
כָּל־אֲשֶׁר בְּאַרְצָם	פון אַלעס, וואס איז אין זייער לאַנד,
אֲשֶׁר־יָבִיאוּ לַיהוָה	וואס זיי וועלען ברייגגען צום עוויגען,
לְךָ יִהְיֶה	זאל עס געהערען צו דיר;
כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ	יעדער ריינער אין דיין הויז
יֹאכְלֶנּוּ׃	מעג עס עסען.
14. כָּל־חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל	14. אַלעס [4]פערבאַנטע אין ישראל
לְךָ יִהְיֶה׃	זאל עס געהערען צו דיר.
15. כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם	15. אַלעס, וואס עפענט די מוטער־רייב[5]
לְכָל־בָּשָׂר	פון אַלעס פלייש,
אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה	וואס זיי וועלען ברייגגען צום עוויגען,
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה	אונטער מענשען און אונטער פיה,
יִהְיֶה־לָּךְ	זאל עס געהערען צו דיר,
אַךְ ׀ פָּדֹה תִפְדֶּה	אבער דו זאלסט אויסלייזען
אֵת בְּכוֹר הָאָדָם	דעם ערשט־געבאָרענעם פון מענשען
וְאֵת בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה	און דעם ערשט־געבאָרענעם פון דעם אונריינעם פיה
תִּפְדֶּה׃	זאלסט'ו אויסלייזען.
16. וּפְדוּיָו	16. און די, וואס מען דאַרף אויסלייזען,[6]
מִבֶּן־חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה	זאלסט'ו אויסלייזען פון אַ מאָנאַט אַלט,
בְּעֶרְכְּךָ	נאך דיין שאַטצונג
כֶּסֶף חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים	(פיר) פינף שקל זילבער
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ	נאך דעם שקל פון דעם הייליגטהום;
עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא׃	צוואַנציג גרה איז ער.
17. אַךְ בְּכוֹר־שׁוֹר	17. נור דעם ערשט־געבאָרענעם פון איין אָקס,
אוֹ־בְכוֹר כֶּשֶׂב	אדער דעם ערשט־געבאָרענעם פון אַ לאַם,
אוֹ־בְכוֹר עֵז	אדער דעם ערשט־געבאָרענעם פון אַ ציג,
לֹא תִפְדֶּה	זאלסט'ו ניט אויסלייזען,
קֹדֶשׁ הֵם	זיי זיינען הייליג:
אֶת־דָּמָם	זייער בלוט
תִּזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ	זאלסט'ו שפּרענגען אויף דעם אַלטאַר,
וְאֶת־חֶלְבָּם	און זייער פעטס
תַּקְטִיר	זאלסט'ו רויכערן
אִשֶּׁה	(אַלס) פייער־אָפּפער
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃	צום ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
18. וּבְשָׂרָם יִהְיֶה־לָּךְ	18. און זייער פלייש זאל זיין פיר דיר,
כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה	ווי די ברוסט פון דעם בעוועגונגס־אָפּפער
וּכְשׁוֹק הַיָּמִין	און ווי דער רעכטער שענקעל
לְךָ יִהְיֶה׃	זאל עס געהערען צו דיר.
19. כֹּל ׀ תְּרוּמֹת	19. אַלע הויב־אָפּפערס
הַקֳּדָשִׁים	פון די הייליגטהימער,
אֲשֶׁר יָרִימוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה	וועלכע די קינדער ישראל וועלען [7]אָבשיידען צום עוויגען,
נָתַתִּי לְךָ	האב איך געגעבען צו דיר
וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ	און צו דיינע זיהן און צו דיינע טעכטער
אִתְּךָ	מיט דיר
לְחָק־עוֹלָם	אַלס עוויגעס געזעטץ;
בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִוא	עס איז איין עוויגער זאלץ־בונד[8]
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ׃	פיר דיר און פיר דיינע קינדער מיט דיר.
20. וַיֹּאמֶר יְהוָה	20. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־אַהֲרֹן	צו אהרן:
בְּאַרְצָם לֹא תִנְחָל	אין זייער לאַנד זאלסט'ו ניט ערבען,
וְחֵלֶק לֹא־יִהְיֶה לְךָ	און אַ טהייל זאלסט'ו ניט האבען
בְּתוֹכָם	צווישען זיי;
אֲנִי חֶלְקְךָ וְנַחֲלָתְךָ	איך בין דיין טהייל און דיין ערב
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צווישען די קינדער ישראל.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
21. וְלִבְנֵי לֵוִי	21. און צו די קינדער פון לוי
הִנֵּה נָתַתִּי	זעה, האב איך געגעבען
כָּל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל	יעדען צעהנטען (טהייל) אין ישראל,
לְנַחֲלָה	פיר איין ערב
חֵלֶף עֲבֹדָתָם	[9]אַנשטאַט זייער דינסט,
אֲשֶׁר־הֵם עֹבְדִים	וואס זיי דינען
אֶת־עֲבֹדַת	דעם דינסט

1) פעטס. 2) זאַפט פון וויינטרויבען. 3) געטריידע. 4) פערשוואָרענע, געהייליגטע. 5) ד. ה. די ערסט געבאָרענע. 6) פון מענשען. 7) ערהויבען, אָב־הויבען. 8) זעה ויקרא ב׳, 18, בעמער. 9. 9) פיר; די אומבייטונג פיה.

אֹהֶל מוֹעֵד׃	פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
22. וְלֹא־יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	22. און די קינדער ישראל זאלען זיך מעהר ניט דערנעהנטערן
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאמלונגס-געצעלט
לָשֵׂאת חֵטְא לָמוּת׃	צו טראגען א זינד (און) צו שטארבען.
23. וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא	23. זאנדערן ער, דער לוי, זאל דינען
אֶת־עֲבֹדַת	דעם דינסט
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט,
וְהֵם יִשְׂאוּ עֲוֹנָם	און [1]זיי זאלען טראגען זייער זינד;[2]
חֻקַּת עוֹלָם	איין עוויגעס געזעטץ (זאל עס זיין)
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער.
וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	און צווישען די קינדער ישראל
לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה׃	זאלען זיי ניט ערבען איין ערב.
24. כִּי אֶת־מַעְשַׂר	24. דען דעם צעהנטען (טהייל)
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר יָרִימוּ לַיהוָה תְּרוּמָה	וואס זיי שיידען אב צום עוויגען (אלס) הויב־אפפער,
נָתַתִּי לַלְוִיִּם לְנַחֲלָה	האב איך געגעבען צו די לויים אלס ערב
עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם	דארום האב איך געזאגט צו זיי:
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל
לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה׃	זאלען זיי ניט ערבען איין ערב.
25. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃	25. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה, זאגענדיג:
26. וְאֶל־הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר	26. און צו די לויים זאלסט'ו רעדען,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זיי זאגען
כִּי־תִקְחוּ	ווען איהר וועט נעהמען
מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
אֶת־הַמַּעֲשֵׂר	דעם צעהנטען־(טהייל),
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם	וואס איך האב אייך געגעבען
מֵאִתָּם	פון זיי
בְּנַחֲלַתְכֶם	אלס אייער ערב,
וַהֲרֵמֹתֶם מִמֶּנּוּ	דאן זאלט איהר אבשיידען פון איהם
תְּרוּמַת יְהוָה	דאס הויב־אפפער פון דעם עוויגען,
מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר׃	א צעהנטע (טהייל) פון דעם צעהנטען (טהייל).
27. וְנֶחְשַׁב לָכֶם	27. און עס וועט אייך גערעכענט ווערען
תְּרוּמַתְכֶם	אייער הויב־אפפער,[3]
כַּדָּגָן מִן־הַגֹּרֶן	ווי [4]קארן פון דער [5]טענע
וְכַמְלֵאָה מִן־הַיָּקֶב׃	און ווי דער [6]איבערפלוס פון דער קעלטער.
28. כֵּן תָּרִימוּ גַם־אַתֶּם	28. אזוי זאלט איהר אויך אבשיידען
תְּרוּמַת יְהוָה	דעם עוויגען'ס הויב-אפפער
מִכֹּל מַעְשְׂרֹתֵיכֶם	פון אלע אייערע צעהנטען
אֲשֶׁר תִּקְחוּ	וועלכע איהר וועט נעהמען
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ	און איהר זאלט געבען דאפון
אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה	דעם עוויגען'ס הויב-אפפער
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃	צו אהרן דעם פריסטער.
29. מִכֹּל מַתְּנֹתֵיכֶם	29. פון אלע אייערע גאבען[7]
תָּרִימוּ	זאלט איהר אבשיידען
אֵת כָּל־תְּרוּמַת יְהוָה	דעם גאנצען הויב־אפפער פון דעם עוויגען,
מִכָּל־חֶלְבּוֹ	פון אלעם בעסטען דאפון
אֶת־מִקְדְּשׁוֹ	(זאלט איהר אבשיידען) זיין געהייליגטען (טהייל)
מִמֶּנּוּ׃	פון איהם.[8]
מַפְטִיר	מַפְטִיר
30. וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	30. און דו זאלסט זאגען צו זיי:
בַּהֲרִימְכֶם	ווען איהר וועט אבשיידען
אֶת־חֶלְבּוֹ מִמֶּנּוּ	זיין בעסטען (טהייל) פון איהם,
וְנֶחְשַׁב לַלְוִיִּם	דאן וועט עס גערעכענט ווערען צו די לויים
כִּתְבוּאַת גֹּרֶן	ווי דער ערטראג פון [5]טענע
וְכִתְבוּאַת יָקֶב׃	און ווי דער ערטראג פון קעלטער.[8]
31. וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ	31. און איהר מעגט עס עסען
בְּכָל־מָקוֹם	אין יעדען ארט,
אַתֶּם וּבֵיתְכֶם	איהר און אייער הויז,
כִּי־שָׂכָר הוּא לָכֶם	דען עס איז לוין פיר אייך
חֵלֶף עֲבֹדַתְכֶם	אנשטאט אייער דינסט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃	אין דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
32. וְלֹא־תִשְׂאוּ עָלָיו	32. און איהר וועט ניט טראגען וועגען איהם
חֵטְא	א זינד,
בַּהֲרִימְכֶם אֶת־חֶלְבּוֹ	ווען איהר וועט אבשיידען זיין בעסטען (טהייל)
מִמֶּנּוּ	פון איהם,
וְאֶת־קָדְשֵׁי	און די הייליגטהימער
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל

1) די לויים. 2) די זינד פון די ישראל; זעה רש״י. 3) ד. ה. די מעשר מן המעשר. 4) געטריידע. 5) דרעשׁ־שייער. 6) ד. ה געטריידע. 7) ד. ה. וואס מען האט אייך געגעבען. 8) זעה רש״י.

לֹא תְחַלְּלוּ	זאלט איהר ניט פעראונ־הייליגען,
וְלֹא תָמוּתוּ׃	אום איהר זאלט ניט שטארבען.

חֻקַּת

CHUCKATH

Cap. XIX.

יט

1. וַיְדַבֵּר יְהוָה	1. און דער עוויגער האט גערעט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה	2. דיזעס איז דאס געזעטץ פון דער לעהרע,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
דַּבֵּר׀	רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ	דאס זיי זאלען [1]נעהמען צו דיר
פָרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה	אַ פאָלקאָמענע רויטע קוה.[2]
אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוּם	אין וועלכע עס איז דאַ קיין פעהלער,
אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ	וואס עס איז ניט אַרויפ־געקומען אויף איהר
עֹל׃	אַ יאָך.
3. וּנְתַתֶּם אֹתָהּ	3. און איהר זאלט איהר געבען
אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	צו אלעזר דעם פריסטער,
וְהוֹצִיא אֹתָהּ	און ער זאל איהר אַרויס־פיהרען
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער,
וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו׃	און מען זאל איהר שלאַכ־טען פאר איהם.
4. וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	4. און אלעזר דער פריסטער זאל נעהמען
מִדָּמָהּ	פון איהר בלוט
בְּאֶצְבָּעוֹ	מיט זיין פינגער,
וְהִזָּה	און ער זאל שפריצען
אֶל־נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד	געגען די פאָדער־זייט פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט
מִדָּמָהּ	פון איהר בלוט
שֶׁבַע פְּעָמִים׃	זיבען מאָל.
5. וְשָׂרַף אֶת־הַפָּרָה	5. און מען זאל פערברע־נען די קוה
לְעֵינָיו	פאר זיינע אויגען:
אֶת־עֹרָהּ	איהר [3]פעל
וְאֶת־בְּשָׂרָהּ	און איהר פלייש
וְאֶת־דָּמָהּ	און איהר בלוט

עַל־פִּרְשָׁהּ	מיט איהר מיסט
יִשְׂרֹף׃	זאל מען פערברענען.
6. וְלָקַח הַכֹּהֵן	6. און דער פריסטער זאל נעהמען
עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב	צעדער־האָלץ און [4]אזוב
וּשְׁנִי תוֹלָעַת	און הויך־רויטע פאָדעם,
וְהִשְׁלִיךְ	און ער זאל עס וואַרפען
אֶל־תּוֹךְ שְׂרֵפַת	אין מיטען דעם בראנד
הַפָּרָה׃	פון דער קוה.
7. וְכִבֶּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן	7. און דער פריסטער זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם	און ער זאל [5]וואַשען זיין לייב אים וואַסער,
וְאַחַר	און נאָכדעם
יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה	מעג ער אַריינ־קומען אים לאַגער,[6]
וְטָמֵא הַכֹּהֵן	אבער דער פריסטער איז אונריין
עַד־הָעָרֶב׃	ביז דעם אַבענד.
8. וְהַשֹּׂרֵף אֹתָהּ	8. און דער, וואס פער־ברענט איהר,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם	זאל וואַשען זיינע קליידער אים וואַסער,
וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם	און ער זאל [5]וואַשען זיין לייב אים וואַסער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃	אבער ער איז אונריין ביז דעם אַבענד.
9. וְאָסַף׀ אִישׁ טָהוֹר	9. און אַ רייגער מאַן זאל זאַמלען
אֵת אֵפֶר הַפָּרָה	די אַש פון דער קוה,
וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	און ער זאל (עס) לייגען אויסער־האַלב דעם לאַגער
בְּמָקוֹם טָהוֹר	אין אַ ריינעם אָרט;
וְהָיְתָה	און עס זאל זיין
לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	ביי דער געמיינדע פון די קינדער ישראל
לְמִשְׁמֶרֶת	פיר איין אויפ־בעוואהרונג
לְמֵי נִדָּה	פיר [7]רייניגונגס־וואַסער,
חַטָּאת הִוא׃	עס איז אַ זינד אָפּפער.
10. וְכִבֶּס	10. און עס זאל וואַשען
הָאֹסֵף	דער, וואס זאַמעלט
אֶת־אֵפֶר הַפָּרָה	די אַש פון דער קוה,
אֶת־בְּגָדָיו	זיינע קליידער,
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב	און ער איז אונריין ביז דעם אַבענד;
וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און עס זאל זיין צו די קינדער ישראל
וְלַגֵּר	און צו דעם פרעמדען,
הַגָּר בְּתוֹכָם	וועלכער האַלט זיך אויף צווישען זיי,
לְחֻקַּת עוֹלָם׃	פיר איין עוויגעס געזעטץ.

1) בריינגען. 2) ד. ה. אָהנע פלעקען פון איין אַנדער קאָליר. 3) הויט. 4) איזאָפּ, אַזאַ סאָרט שמעקעדיגע גראָז. 5) באָדען. 6) נאָך זונ־אונטערגאַנג. 7) בעשפּרענגונגס־וואַסער.

11. הַנֹּגֵעַ בְּמֵת	11. דער, וואס ריהט אָן אַ טויטען קערפּער
לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם	פון אירגענד אַ מענשליכע פּערזאָן,
וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים׃	דער איז אונריין זיבען טעג.
12 הוּא יִתְחַטָּא־בוֹ	12. ער זאל זיך ריייניגען דאָמיט
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאג,
יִטְהָר	(דאַן) איז ער ריין;
וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא	אבער אויב ער וועט זיך ניט רייניגען
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאג,
לֹא יִטְהָר׃	(דאַן) איז ער ניט ריין.
13. כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת	13. יעדער, וואס ריהרט אָן אַ טויטען,
בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם	אַ מענשליכע פּערזאָן,
אֲשֶׁר־יָמוּת	וועלכע איז געשטאָרבען,
וְלֹא יִתְחַטָּא	און ער וועט זיך ניט רייניגען
אֶת־מִשְׁכַּן יְיָ טִמֵּא	האט ער פעראונרייניגט דעם עוויגען'ס וואָהנונג,[2]
וְנִכְרְתָה	און עס וועט אויסגעראָטעט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פּערזאָן
מִיִּשְׂרָאֵל	פון ישראל,
כִּי מֵי נִדָּה	דען רייניגונגס־וואַסער
לֹא־זֹרַק עָלָיו	איז ניט געשפּרענגט געוואָרען אויף איהם;
טָמֵא יִהְיֶה	אונריין זאל ער זיין,
עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ׃	זיין אונריינקייט איז נאך אויף איהם.
14. זֹאת הַתּוֹרָה	14. דיזעס איז די לעהרע:
אָדָם כִּי־יָמוּת בְּאֹהֶל	ווען אַ מענש וועט שטאַרבען אין אַ געצעלט,
כָּל־הַבָּא	יעדער, וואס קומט אריין
אֶל־הָאֹהֶל	אין דעם געצעלט
וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל	און אַלעס, וואס איז אים געצעלט,
יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃	זאל אונריין זיין זיבען טעג.
15. וְכֹל כְּלִי פָּתוּחַ	15. און יעדעס אָפענע געפעס,
אֲשֶׁר אֵין־צָמִיד פָּתִיל עָלָיו	וואס קיין פעסט־אַנשליסענדער דעקעל איז אויף איהם,
טָמֵא הוּא׃	איז עס אונריין.
16. וְכֹל אֲשֶׁר־יִגַּע	16. און יעדער, וואס וועט זיך אָנריהרען
עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה	אויף דעם פרייען פעלד
בַּחֲלַל־חֶרֶב	אָן אַ שווערט דערשלאָגענעם,
אוֹ בְמֵת	אדער אָן אַ טויטען,
אוֹ־בְעֶצֶם אָדָם	אדער אָן אַ ביין פון אַ מענשען,
אוֹ בְקֶבֶר	אדער אָן אַ גראַב,
יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃	זאל אונריין זיין זיבען טעג.
17. וְלָקְחוּ לַטָּמֵא	17. און מען זאל נעהמען פיר דעם אונרייינעם
מֵעֲפַר	פון דער אש
שְׂרֵפַת הַחַטָּאת	פון דעם פערברענטען זינד־אָפּפער,
וְנָתַן עָלָיו	און מען זאל געבען דאַרויף
מַיִם חַיִּים	קוואַל־וואַסער[3]
אֶל־כֶּלִי׃	אין אַ געפעס.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
18. וְלָקַח אֵזוֹב	18. און עס זאל נעהמען אזוב,[4]
וְטָבַל בַּמַּיִם	און עס זאל (עס) איינטונקען אים וואַסער
אִישׁ טָהוֹר	אַ רייגער מאַן,[5]
וְהִזָּה עַל־הָאֹהֶל	און ער זאל שפּריצען אויף דאס געצעלט
וְעַל־כָּל־הַכֵּלִים	און אויף אַלע געפעס
וְעַל־הַנְּפָשׁוֹת	און אויף די פּערזאָנען,
אֲשֶׁר הָיוּ־שָׁם	וועלכע זיינען דאָרט געווען,
וְעַל־הַנֹּגֵעַ בַּעֶצֶם	און אויף דעם, וואס האט אָנגעריהרט דעם ביין,
אוֹ בֶחָלָל	אדער דעם דערשלאָגענעם,
אוֹ בַמֵּת	אדער דעם טויטען,
אוֹ בַקֶּבֶר׃	אדער דעם גראַב.
19. וְהִזָּה הַטָּהֹר	19. און דער רייגער זאל שפּריצען
עַל־הַטָּמֵא	אויף דעם אונרייינעם
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאָג,
וְחִטְּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און ער זאל איהם רייניגען אויף דעם זיבענטען טאג,
וְכִבֶּס בְּגָדָיו	און ער זאל וואַשען זיינע קליידער,
וְרָחַץ בַּמַּיִם	און ער זאל זיך וואַשען אים וואַסער,
וְטָהֵר בָּעָרֶב׃	דאַן איז ער ריין אַם אבענד.
20 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא	20. אבער אַ מאַן, וועלכער וועט אונריין זיין,
וְלֹא יִתְחַטָּא	און ער וועט זיך ניט רייניגען
וְנִכְרְתָה	דאַן וועט אויסגעראָטעט ווערען
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא	יענע פּערזאָן
מִתּוֹךְ הַקָּהָל	פון צווישען דער פערזאַמלונג,
כִּי אֶת־מִקְדַּשׁ יְהוָה	דען דעם עוויגען'ס הייליגטהום

1) ענטזינדיגען מיט דער אש. 2) ד. ה. אויב ער איז אריינגעגאנגען אין משכן. 3) לעבעדיגע, פרישע וואסער. 4) אזא סארט שמעקעדיגע גראז. 5) ד. ה. און אַ רייגער מאַן זאל נעהמען אזוב און זאל עס איינטונקען אין וואסער.

טָמֵא	האט ער פערונרייניגט,
מֵי נִדָּה	רייניגונגס־וואַסער
לֹא־זֹרַק עָלָיו	איז אויף איהם ניט געשפּרענגט געוואָרען,
טָמֵא הוּא׃	ער איז אונריין.
21. וְהָיְתָה לָּהֶם	21. און עס זאָל זיין ביי זיי
לְחֻקַּת עוֹלָם	אַלס עוויגעס געזעטץ;
וּמַזֵּה מֵי־הַנִּדָּה	און דער, וואס שפּריצט די רייניגונגס־וואַסער,
יְכַבֵּס בְּגָדָיו	זאָל וואַשען זיינע קליידער,
וְהַנֹּגֵעַ בְּמֵי הַנִּדָּה	און דער, וואס ריהרט אָן די רייניגונגס־וואַסער,
יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃	זאָל אונריין זיין ביז דעם אַבענד.
22. וְכֹל	22. און אַלעס,
אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ הַטָּמֵא	וואס דער אונרייניגער וועט אָנריהרען,
יִטְמָא	זאָל זיין אונריין,
וְהַנֶּפֶשׁ הַנֹּגַעַת	און די פּערזאָן, וואס ריהרט אָן,
תִּטְמָא עַד־הָעָרֶב׃	זאָל אונריין זיין ביז דעם אַבענד.

Cap. XX. כ

1. וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	1. און עס זיינען געקומען די קינדער ישראל,
כָּל־הָעֵדָה	די גאַנצע געמיינדע,
מִדְבַּר־צִן	(אין) די וויסטע צין
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען מאָנאַט,
וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ	און דאס פאָלק [1] איז געבליבען וואָהנען אין קדש,
וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם	און מרים איז דארט געשטאָרבען,
וַתִּקָּבֵר שָׁם׃	און זי איז דארט בעגראָבען געוואָרען.
2. וְלֹא־הָיָה מַיִם	2. אבער עס איז געוועזען קיין וואַסער
לָעֵדָה	פיר די געמיינדע,
וַיִּקָּהֲלוּ	דאַן האבען זיי זיך פערזאַמעלט
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן׃	געגען משה און געגען אהרן.
3. וַיָּרֶב הָעָם	3. און דאס פאָלק האט זיך געקריגט
עִם־מֹשֶׁה	מיט משה
וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר	און זיי האָבען געזאָגט, זאָגענדיג:
וְלוּ גָוַעְנוּ	[2] אָ, ווען מיר וואָלטען פערגאַנגען [3],
בִּגְוַע אַחֵינוּ	ווען אונזערע ברידער זיינען פערגאַנגען [3]
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאַר דעם עוויגען.[4]
4. וְלָמָה הֲבֵאתֶם	4. און וואָרום האט איהר געבראַכט
אֶת־קְהַל יְהוָה	דעם עוויגען'ס פערזאַמלונג
אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה	צו דיזער וויסטע
לָמוּת שָׁם	דאָרט צו שטאַרבען,
אֲנַחְנוּ וּבְעִירֵנוּ׃	מיר און אונזערע פיה?
5. וְלָמָה הֶעֱלִיתֻנוּ	5. און וואָרום האט איהר אונז אַרויפ־געפיהרט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
לְהָבִיא אֹתָנוּ	אום אונז צו ברייגגען
אֶל־הַמָּקוֹם הָרָע הַזֶּה	צו דיזען שלעכטען אָרט?
לֹא׀ מְקוֹם זֶרַע	עס איז קיין אָרט פון זאָט,
וּתְאֵנָה וְגֶפֶן וְרִמּוֹן	און פייגען, און וויינשטאָק, אדער גראַנאַט־עפּעל,
וּמַיִם אַיִן לִשְׁתּוֹת׃	און קיין וואַסער איז דאָ צו טרינקען.
6. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	6. און משה און אהרן זיינען געקומען
מִפְּנֵי הַקָּהָל	פון דער פערזאַמלונג
אֶל־פֶּתַח	צום איינגאַנג
אֹהֶל מוֹעֵד	פון דעם פערזאַמלונגס־געצעלט,
וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם	און זיי זיינען געפאַלען אויף זייער געזיכט,
וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה	און דעם עוויגען'ס הערליכקייט איז ערשינען
אֲלֵיהֶם׃	צו זיי.

שְׁלִישִׁי | שְׁלִישִׁי

7. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	7. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
8. קַח אֶת־הַמַּטֶּה	8. נעהם דעם שטעקען,
וְהַקְהֵל אֶת־הָעֵדָה	און פערזאַמעל די געמיינדע
אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ	דו און אהרן, דיין ברודער,
וְדִבַּרְתֶּם אֶל־הַסֶּלַע	און איהר זאָלט רייד֒ען צו דעם פעלזען
לְעֵינֵיהֶם	פאַר זייערע אויגען,
וְנָתַן מֵימָיו	און ער וועט געבען זיינע וואַסער,
וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם	און דו וועסט אַרויס־ברייגגען פיר זיי וואַסער
מִן־הַסֶּלַע	פון דעם פעלזען,
וְהִשְׁקִיתָ אֶת־הָעֵדָה	און דו וועסט אָנטרינקען די געמיינדע
וְאֶת־בְּעִירָם׃	און זייערע פיה.
9. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	9. און משה האט גענומען
אֶת־הַמַּטֶּה	דעם שטעקען
מִלִּפְנֵי יְהוָה	פון פאַר דעם עוויגען,[5]
כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ׃	ווי ער האט איהם בעפוילען.
10. וַיַּקְהִלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן	10. און משה און אהרן האבען פערזאַמעלט
אֶת־הַקָּהָל	די פערזאַמלונג

1) האט זיך בעזעצט. 2) הלואי וואָלטען מיר פערגאַנגען. 3) אומגעקומען. 4) זעה רש"י. 5) ד. ה. וועלכער איז געלעגען פאַר דעם עוויגען.

אל־פני הסלע	פאר דעם פעלזען,
ויאמר להם	און ער האט געזאגט צו זיי:
שמעו־נא המרים	הערט, איהר ווידער־שפענסטיגע!
המן־הסלע הזה	צו פון דיזען שטיין
נוציא לכם מים :	וועלען מיר אייך ארויס־ברייגגען וואסער?
11. וירם משה	11. און משה האט אויפ־געהויבען
את־ידו	זיין האנד,
ויך את־הסלע	און ער האט געשלאגען דעם שטיין
במטהו	מיט זיין שטעקען
פעמים	צוויי מאל.
ויצאו מים רבים	און עס איז ארויס־געגאנגען פיל וואסער,
ותשת העדה	און די געמיינדע האט געטרונקען
ובעירם :	און זייערע פיה.
12. ויאמר יהוה	12. און דער עוויגער האט געזאגט
אל־משה ואל־אהרן	צו משה און צו אהרן:
יען לא־האמנתם בי	ווייל איהר האט ניט גע־גלויבט אין מיר,
להקדישני	מיך צו הייליגען
לעיני בני ישראל	פאר די אויגען פון די קינדער ישראל,[1]
לכן לא תביאו	דארום וועט איהר ניט פריינגען
את־הקהל הזה	דיזע פערזאמלונג
אל־הארץ	אין דאס לאנד,
אשר־נתתי להם :	וואס איך האב זיי געגעבען.
13. המה מי מריבה	13. דיזעס איז דאס קריג־וואסער,
אשר־רבו בני־ישראל	וואס די קינדער ישראל האבען זיך געקריגט
את־יהוה	מיט דעם עוויגען.
ויקדש בם :	און ער איז געהייליגט געווארען דורך זיי.
רביעי	רביעי
14. וישלח משה	14. און משה האט געשיקט
מלאכים	[2]באטען
מקדש	פון קדש
אל־מלך אדום	צום קעניג פון אדום:
כה אמר	אזוי האט געזאגט
אחיך ישראל	דיין ברודער ישראל:
אתה ידעת	דו ווייסט דאך
את כל־התלאה	די אלע מיה־זעליגקייט,

אשר מצאתנו :	וועלכע האט אונז געטראפען.
15. וירדו אבתינו	15. דאס אונזערע עלטערן זיינען ארונטער־געקומען
מצרימה	נאך מצרים,
ונשב במצרים	און מיר האבען געוואהנט אין מצרים
ימים רבים	א לאנגע צייט;[3]
וירעו לנו מצרים	און די מצרים האבען שלעכטעס געטאן צו אונז
ולאבתינו :	און צו אונזערע עלטערן.
16. ונצעק אל־יהוה	16. און מיר האבען געשריען צום עוויגען,
וישמע קלנו	און ער האט געהערט אונזער שטימע,
וישלח מלאך	און ער האט געשיקט איין ענגעל,
ויצאנו ממצרים	און ער האט אונז ארויס־געפיהרט פון מצרים,
והנה אנחנו בקדש	און זעה, מיר זיינען אין קדש
עיר קצה גבולך :	א שטאט (ביים) ענד פון דיין גרענעץ.
17. נעברה־נא	17. [4]מיר ווילען דאך גיין
בארצך	דורך דיין לאנד,
לא נעבר	מיר וועלען ניט גיין
בשדה ובכרם	דורך פעלד און וויינגארטען
ולא נשתה מי באר	און מיר וועלען ניט טרינקען ברונען־וואסער;
דרך המלך נלך	(דורך) דעם קעניגס־וועג וועלען מיר גיין,[5]
לא נטה	מיר וועלען ניט [6]אבקעהרען
ימין ושמאול	רעכטס אדער לינקס
עד אשר־נעבר	ביז מיר וועלען דורכ־גיין
גבלך :	דיין גרענעץ.
18. ויאמר אליו אדום	18. אבער אדום האט געזאגט צו איהם:
לא תעבר בי	דו זאלסט ניט גיין דורך מיר
פן־בחרב אצא	אום איך זאל ניט ארויס־גיין מיט דעם שווערט
לקראתך :	ענטגעגען דיר.
19. ויאמרו אליו	19. און עס האבען צו איהם געזאגט
בני־ישראל	די קינדער ישראל:
במסלה נעלה	אויף דעם [7]געטרעטענעם וועג וועלען מיר אויפגיין,
ואם־מימיך נשתה	און אויב דיינע וואסער וועלען מיר טרינקען,
אני ומקני	איך און מיינע הערדען,
ונתתי מכרם	דאן וועל איך געבען זייער קויפ־פרייז,
רק אין־דבר	זאנסט גאר נישט,
ברגלי אעברה :	צו־פוס וועל איך דורכ־גיין.
20. ויאמר	20. אבער ער האט געזאגט:

1) זעה רש״י. 2) געזאנדטעטע. 3) פילע טעג. 4) לאז אונז דאך ציהען. 5) ד. ה. דער אלגעמיינער וועג. 6) אויסבייגען. 7) בריטען.

לֹא תַעֲבֹר	דו זאלסט ניט דורכ־גיין!
וַיֵּצֵא אֱדוֹם לִקְרָאתוֹ	און אדום איז אַרויס־געגאַנגען געגען איהם
בְּעַם כָּבֵד	מיט אַ [1]גרויסען פאָלק
וּבְיָד חֲזָקָה׃	און מיט שטאַרקער האַנד.
21. וַיְמָאֵן׀ אֱדוֹם	21. אַלס אדום האט ניט געוואָלט
נְתֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל	[2]ערלויבען די ישראל
עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ	דורכצוגיין זיין גרענעץ,
וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מֵעָלָיו׃	דאַן האט זיך ישראל אָבגע־קעהרט פון איהם.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
22. וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ	22. און זיי האבען געריי׳זט פון קדש,
וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	און עס זיינען געקומען די קינדער ישראל,
כָּל־הָעֵדָה	די גאַנצע געמיינדע,
הֹר הָהָר׃	צום באַרג הר.[3]
23. וַיֹּאמֶר יְהוָה	23. און דער עווינער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן	צו משה און צו אהרן
בְּהֹר הָהָר	אויף דעם באַרג הר,
עַל־גְּבוּל אֶרֶץ־אֱדוֹם	ביי דער גרענעץ פון דעם לאַנד אדום,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
24. יֵאָסֵף אַהֲרֹן	24. אהרן זאל [4]געזאַמעלט ווערען
אֶל־עַמָּיו	צו זיין פאָלק.
כִּי לֹא יָבֹא	דען ער וועט ניט קומען
אֶל־הָאָרֶץ	צו דעם לאַנד,
אֲשֶׁר נָתַתִּי	וואס איך האב געגעבען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
עַל אֲשֶׁר־מְרִיתֶם	ווייל איהר זייט ווידער־שפעַנסטיג געווען
אֶת־פִּי	(געגען) מיין בעפעהל
לְמֵי מְרִיבָה׃	ביי די קריגס־וואַסער.
25. קַח אֶת־אַהֲרֹן	25. נעהם אהרן
וְאֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ	און אלעזר, זיין זוהן,
וְהַעַל אֹתָם	און פיהר זיי אַרויף
הֹר הָהָר׃	(אויף) דעם באַרג הר.
26. וְהַפְשֵׁט אֶת־אַהֲרֹן	26. און [5]ציה אַראָב אהרן
אֶת־בְּגָדָיו	זיינע קליידער,
וְהִלְבַּשְׁתָּם	און דו זאלסט (מיט) זיי בעקליידען
אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ	אלעזר, זיין זוהן,
וְאַהֲרֹן יֵאָסֵף	און אהרן זאל [4]געזאַמעלט ווערען,
וּמֵת שָׁם׃	און ער זאל דאָרט שטאַרבען
27. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	27. און משה האט געטאָן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	ווי דער עווינער האט בעפוילען,
וַיַּעֲלוּ אֶל־הֹר הָהָר	און זיי זיינען אַרויפגעגאַנ־גען אויף דעם באַרג הר
לְעֵינֵי כָּל־הָעֵדָה׃	פאַר די אויגען פון דער גאַנצער געמיינדע.
28. וַיַּפְשֵׁט מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן	28. און משה האט [6]אַראָב־געצויגען אהרן
אֶת־בְּגָדָיו	זיינע קליידער,
וַיַּלְבֵּשׁ אֹתָם	און ער האט (מיט) זיי בעקליידעט
אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ	אלעזר, זיין זוהן;
וַיָּמָת אַהֲרֹן שָׁם	און אהרן איז דאָרט געשטאָרבען
בְּרֹאשׁ הָהָר	אויף דעם שפּיטץ פון דעם באַרג,
וַיֵּרֶד מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר	און משה און אלעזר זיינען אַראָב־געגאַנגען
מִן־הָהָר׃	פון דעם באַרג.
29. וַיִּרְאוּ כָּל־הָעֵדָה	29. ווען די גאַנצע געמיינדע האט געזעהן,
כִּי גָוַע אַהֲרֹן	דאס אהרן איז פערגאַנגען,
וַיִּבְכּוּ אֶת־אַהֲרֹן	דאַן האבען זיי בעוויינט אהרן
שְׁלֹשִׁים יוֹם	דרייסיג טעג,
כֹּל בֵּית יִשְׂרָאֵל׃	די גאַנצע הויז פון ישראל.

Cap. XXI. — כא

1. וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי	1. ווען עס האט געהערט דער כנעני,
מֶלֶךְ־עֲרָד	דער קעניג פון ערד,
יֹשֵׁב הַנֶּגֶב	דער בעוואָהנער פון זיד-זייט
כִּי בָּא יִשְׂרָאֵל	דאס ישראל איז געקומען
דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים	אויף דעם וועג פון אתרים,
וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל	דאַן האט ער געשטריטען געגען ישראל,
וַיִּשְׁבְּ׀ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי׃	און ער האט געפאַנגען פון איהם [7]געפאַנגענע.
2. וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל	2. און ישראל האט צו־געזאגט
נֶדֶר לַיהוָה	אַ צוזאָג צום עווינען,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אִם־נָתֹן תִּתֵּן	אויב דו וועסט געבען
אֶת־הָעָם הַזֶּה	דיזעס פאָלק
בְּיָדִי	אין מיין האַנד,
וְהַחֲרַמְתִּי	דאַן וועל איך [8]פערבאַנען
אֶת־עָרֵיהֶם׃	זייערע שטעדט.

1) שווערען. 2) געבען. 3) זעה רש״י. 4) איינגעטאַן ווערען; ד. ה. שטאַרבען. 5) לאָז אַראָבציהען אהרן. 6) געלאָזען אַראָבציהען אהרן. 7) געפאַנגענשאַפט. 8) הייליגען צו גאָט.

3. וַיִּשְׁמַע יְהוָה	3. און דער עוויגער האט געהערט
בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל	אויף די שטימע פון ישראל,
וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּנַעֲנִי	און ער האט געגעבען דעם כנעני,[1]
וַיַּחֲרֵם אֶתְהֶם	און ער האט זיי פערבאַנט
וְאֶת־עָרֵיהֶם	און זייערע שטעדט,
וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם	און ער האט גערופען דעם נאמען פון דעם אָרט
חָרְמָה׃	חרמה.
4. וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר	4. און זיי האבען געררייזט פון דעם באַרג הר[2]
דֶּרֶךְ יַם־סוּף	(אויף) דעם וועג פון שילף־מעער
לִסְבֹב	אַרום־צו־גיין
אֶת־אֶרֶץ אֱדוֹם	דאס לאַנד אדום,
וַתִּקְצַר נֶפֶשׁ־הָעָם	און די [3]געדולד פון דעם פאָלק איז קורץ געוואָרען
בַּדָּרֶךְ׃	אויף דעם וועג.
5. וַיְדַבֵּר הָעָם	5. און דאס פאָלק האט גערעט
בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה	געגען גאָט און געגען משה:
לָמָה הֶעֱלִיתֻנוּ	וואָרום האט איהר אונז אַרויפגעפיהרט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים,
לָמוּת בַּמִּדְבָּר	צו שטאַרבען אין דער וויסטע?
כִּי אֵין לֶחֶם	דען עס איז דאָ קיין ברויט
וְאֵין מַיִם	און עס איז דאָ קיין וואַסער,
וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה	און אונזער זעלע עקעלט
בַּלֶּחֶם הַקְּלֹקֵל׃	פון דעם [4]גרינגען ברויט.
6. וַיְשַׁלַּח יְהוָה בָּעָם	6. און דער עוויגער האט אַנגעשיקט אויף דעם פאָלק
אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים	[5]די ברענענדע שלאַנגען,
וַיְנַשְּׁכוּ אֶת־הָעָם	און זיי האבען געביסען דאס פאָלק,
וַיָּמָת עַם־רָב	און עס איז געשטאָרבען פיל פאָלק
מִיִּשְׂרָאֵל׃	פון ישראל.
7. וַיָּבֹא הָעָם	7. און דאס פאָלק איז געקומען
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאָגט:
חָטָאנוּ	מיר האבען געזינדיגט,
כִּי־דִבַּרְנוּ	דען מיר האבען גערעט
בַיהוָה וָבָךְ	געגען דעם עוויגען און געגען דיר;
הִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה	בעט צום עוויגען,
וְיָסֵר מֵעָלֵינוּ	דאס ער זאָל [6]דערוויטערן פון אונז
אֶת־הַנָּחָשׁ	די שלאַנג(ען),
וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה	און משה האט געבעטען
בְּעַד הָעָם׃	פיר דאס פאָלק.
8. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	8. און דער עוויגער האט געזאָגט צו משה:
עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף	מאַך דיר אַ ברענענדע (שלאַנג)
וְשִׂים אֹתוֹ עַל־נֵס	און לייג איהם אויף אַ שטאַנג,
וְהָיָה כָּל־הַנָּשׁוּךְ	און עס וועט זיין, יעדער, וואס איז געביסען געוואָרען
וְרָאָה אֹתוֹ	דער זאָל עס זעהן,
וָחָי׃	און ער וועט לעבען בלייבען.
9. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	9. און משה האט געמאַכט
נְחַשׁ נְחֹשֶׁת	אַ קופּערנע שלאַנג.
וַיְשִׂמֵהוּ עַל־הַנֵּס	און ער האט עס געלייגט אויף אַ שטאַנג,
וְהָיָה	און עס איז געווען,
אִם־נָשַׁךְ הַנָּחָשׁ	אויב אַ שלאַנג האט געביסען
אֶת־אִישׁ	אַ מאַן,
וְהִבִּיט	דאַן פלעגט ער קוקען
אֶל־נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת	אויף די קופּערנע שלאַנג,
וָחָי׃	און ער פלעגט לעבען בלייבען.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
10. וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	10. און די קינדער ישראל האבען געררייזט,
וַיַּחֲנוּ בְּאֹבֹת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין אובות.
11. וַיִּסְעוּ מֵאֹבֹת	11. און זיי האבען געררייזט פון אובות,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאַגערט
בְּעִיֵּי הָעֲבָרִים	אין עיי העברים,
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מוֹאָב	וועלכע איז פאר מואב,
מִמִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃	געגען זאָנען־אויפגאַנג.
12. מִשָּׁם נָסָעוּ	12. פון דאָרט האבען זיי געררייזט,
וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זָרֶד׃	און זיי האבען געלאַגערט אין דעם טהאָל זרד.
13. מִשָּׁם נָסָעוּ	13. פון דאָרט האבען זיי געררייזט,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאַגערט
מֵעֵבֶר אַרְנוֹן	פון יענער זייט ארנון,
אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר	וואס איז אין דער וויסטע,
הַיֹּצֵא מִגְּבֻל הָאֱמֹרִי	וואס גייט אַרויס פון דער גרענעץ פון דעם אמורי,
כִּי אַרְנוֹן	דען ארנון
גְּבוּל מוֹאָב	איז געווען די גרענעץ פון מואב

1) ד. ה. דער כנעני איז בעזיגט געוואָרען. 2) זעה רש״י. 3) זעלען; מוטה. 4) מאַגערען, עלענדען ברויט, ד. ה. דער מן. 5) גיפטיגע. 6) אָבשאַפען, אָוועגנעהמען.

בֵּין מוֹאָב	צווישען מואב
וּבֵין הָאֱמֹרִי׃	און צווישען דעם אמורי.
14. עַל־כֵּן יֵאָמַר	14. דארום ווערט געזאגט
בְּסֵפֶר מִלְחֲמֹת יי	אין דעם בוך פון דעם עוויגען'ס קריגען:[1]
אֶת־וָהֵב בְּסוּפָה	והב אין סופה
וְאֶת־הַנְּחָלִים אַרְנוֹן׃	און די טייכען פון ארנון.
15. וְאֶשֶׁד הַנְּחָלִים	15. און דער אויספלוס פון די טייכען,
אֲשֶׁר נָטָה	וועלכער נייגט זיך
לְשֶׁבֶת עָר	צום וואהן־ארט ער,
וְנִשְׁעַן לִגְבוּל מוֹאָב׃	און לענט זיך אן די גרענעץ פון מואב.
16. וּמִשָּׁם בְּאֵרָה	16. און פון דארט צום ברונען,
הִוא הַבְּאֵר	דאס איז דער ברונען,
אֲשֶׁר אָמַר יי לְמֹשֶׁה	וואס דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
אֱסֹף אֶת־הָעָם	פערזאמעל דאס פאלק,
וְאֶתְּנָה לָהֶם מָיִם׃	און איך וועל זיי געבען וואסער.
17. אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל	17. דאן האט ישראל געזונגען
אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דיזען געזאנג:
עֲלִי בְאֵר	קום ארויף, ברונען!
עֱנוּ־לָהּ׃	זינגט איהר צו!
18. בְּאֵר	18. ברונען,
חֲפָרוּהָ שָׂרִים	(וועלכען) פירשטען האבען געגראבען,
כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם	(וועלכען) די עדלע פון פאלק האבען אויסגעהעהלט
בִּמְחֹקֵק בְּמִשְׁעֲנֹתָם	דורך די געזעטצגעבער מיט זייערע שטעקענס;
וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה׃	און פון דער וויסטע (זיינען זיי געקומען נאך) מתנה.
19. וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל	19. און פון מתנה (נאך) נחליאל,
וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת׃	און פון נחליאל (נאך) במות.
20. וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא	20. און פון במות (נאך) דעם טהאל,
אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מוֹאָב	וואס איז אין דעם פעלד פון מואב,
רֹאשׁ הַפִּסְגָּה	(ביים) שפיטץ פון דער פסגה,
וְנִשְׁקָפָה	און עס קוקט ארויס
עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן׃	איבער די פלעכע פון דער וויסטע.
שביעי	שביעי
21. וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל	21. און ישראל האט געשיקט
מַלְאָכִים	באטען
אֶל־סִיחֹן	צו סיחון,
מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי	דעם קעניג פון אמורי,

לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
22. אֶעְבְּרָה בְאַרְצֶךָ	22. איך וויל גיין דורך דיין לאנד,
לֹא נִטֶּה	מיר וועלען ניט אבקעהרען
בְּשָׂדֶה וּבְכֶרֶם	אין פעלד און ווין גארטען,
לֹא נִשְׁתֶּה מֵי בְאֵר	מיר וועלען ניט טרינקען ברונען־וואסער,
בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֵךְ	דורך דעם קעניגס־וועג וועלען מיר גיין
עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר	ביז מיר וועלען דורכ־גיין
גְּבֻלֶךָ׃	דיין גרענעץ.
23. וְלֹא־נָתַן סִיחֹן	23. אבער סיחון האט ניט ערלויבט
אֶת־יִשְׂרָאֵל	ישראל
עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ	דורכ־גיין זיין גרענעץ,
וַיֶּאֱסֹף סִיחֹן	און סיחון האט פערזאמעלט
אֶת־כָּל־עַמּוֹ	זיין גאנצעס פאלק,
וַיֵּצֵא	און ער איז ארויסגעגאנגען
לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל	ענטגעגען ישראל
הַמִּדְבָּרָה	אין די וויסטע,
וַיָּבֹא יָהְצָה	און ער איז געקומען נאך יהץ,
וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל׃	און ער האט געשטריטען געגען ישראל.
24. וַיַּכֵּהוּ יִשְׂרָאֵל	24. און ישראל האט איהם געשלאגען
לְפִי־חָרֶב	מיט דעם שארף פון שווערט
וַיִּירַשׁ אֶת־אַרְצוֹ	און ער האט געערבט זיין לאנד
מֵאַרְנֹן עַד־יַבֹּק	פון ארנון ביז יבוק,
עַד־בְּנֵי עַמּוֹן	ביז די קינדער פון עמון,
כִּי עַז	דען שטארק (איז געווען)
גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃	דער גרענעץ פון די קינדער פון עמון.
25. וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל	25. און ישראל האט צוגענומען
אֵת כָּל־הֶעָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אלע שטעדט,
וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל	און ישראל האט געוואהנט
בְּכָל־עָרֵי הָאֱמֹרִי	אין אלע שטעדט פון דעם אמורי,
בְּחֶשְׁבּוֹן	אין חשבון
וּבְכָל־בְּנֹתֶיהָ׃	און אין אלע איהרע נעבעך־שטעדט.[2]
26. כִּי חֶשְׁבּוֹן	26. דען חשבון
עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הִוא	איז געווען די שטאדט פון סיחון, דעם קעניג פון אמורי
וְהוּא נִלְחַם	און ער האט געשטריטען

1) ווארשיינליך וואר עס א בוך, וואו עס איז גענוי בעשריבען געווען אלע מלחמות. וועלכע ישראל האט געפיהרט און די וואונדער, וועלכע גאט האט זיי געוויזען. וועגען די בעדייטונג פון דיזע שווערע פסוקים 14–20 זעה רש"י, באור און פיליפזאהן. 2) ד. ה. די דערפער און שטעדטלאך, וועלכע געהערן צו די הויפט־שטאדט; פראווינץ־שטעדט.

בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן	מיט דעם ערשטען קעניג פון מואב,
וַיִּקַּח אֶת־כָּל־אַרְצוֹ	און ער האט צוגענומען זיין גאנצעס לאנד,
מִיָּדוֹ	[1]פון זיין האנד
עַד־אַרְנֹן׃	ביז ארנון.
27. עַל־כֵּן	27. דארום
יֹאמְרוּ הַמֹּשְׁלִים	זאגען די [2]דיכטער:
בֹּאוּ חֶשְׁבּוֹן	קומט אין חשבון,
תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן	זאל געבויט און בעפעסטיגט ווערען
עִיר סִיחוֹן׃	די שטאדט פון סיחון.
28. כִּי־אֵשׁ	28. דען א פייער
יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן	איז ארויסגעגאנגען פון חשבון,
לֶהָבָה	א פלאם
מִקִּרְיַת סִיחֹן	פון סיחון'ס שטאט,
אָכְלָה עָר מוֹאָב	עס האט פערצעהרט ער אין מואב,
בַּעֲלֵי בָּמוֹת אַרְנֹן׃	די בעזיצער פון די העהען פון ארנון.
29. אוֹי־לְךָ מוֹאָב	29. וועה דיר מואב!
אָבַדְתָּ עַם־כְּמוֹשׁ	פערלארען ביסט'ו, פאלק פון דעם (געטץ) כמוש!
נָתַן בָּנָיו פְּלֵיטִם	זיינע זיהן האט ער געמאכט (אלס) ענטלאפענע
וּבְנֹתָיו בַּשְּׁבִית	און זיינע טעכטער אין געפאנגענשאפט
לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחוֹן׃	ביי סיחון, דעם קעניג פון אמורי.
30. וַנִּירָם	30. און מיר האבען זיי [3]אנידער־געווארפען;
אָבַד חֶשְׁבּוֹן	פערלארען איז חשבון
עַד־דִּיבֹן	ביז דיבון,
וַנַּשִּׁים עַד־נֹפַח	און מיר האבען (זיי) פער־וויסטעט ביז נופח,
אֲשֶׁר עַד־מֵידְבָא׃	וואס איז ביז מידבא.
31. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל	31. און ישראל האט געוואהנט
בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי׃	אין דעם לאנד פון דעם אמורי.
32. וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה	32. און משה האט געשיקט
לְרַגֵּל אֶת־יַעְזֵר	אויסצוזעהן יעזר,
וַיִּלְכְּדוּ בְּנֹתֶיהָ	און זיי האבען בעצוואונגען איהרע טעכטער־שטעדט,
וַיּוֹרֶשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי	און מען האט פערטריבען דעם אמורי,
אֲשֶׁר־שָׁם׃	וועלכער איז דארט געוועזען.
33. וַיִּפְנוּ	33. און זיי האבען זיך געווענדעט,
וַיַּעֲלוּ	און זיי זיינען ארויפ־געגאנגען
דֶּרֶךְ הַבָּשָׁן	(דורך) דעם וועג פון בשן;
וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן	און עוג, דער קעניג פון בשן, איז ארויסגעגאנגען
לִקְרָאתָם	ענטגעגען זיי,
הוּא וְכָל־עַמּוֹ	ער און זיין גאנצעס פאלק
לַמִּלְחָמָה אֶדְרֶעִי׃	צום שטרייט (נאך) אדרעי.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
34. וַיֹּאמֶר יי אֶל־מֹשֶׁה	34. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
אַל־תִּירָא אֹתוֹ	דו זאלסט איהם ניט פירכטען,
כִּי בְיָדְךָ	דען אין דיין האנד
נָתַתִּי אֹתוֹ	האב איך געגעבען איהם
וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ	און זיין גאנצעס פאלק
וְאֶת־אַרְצוֹ	און זיין לאנד,
וְעָשִׂיתָ לּוֹ	און דו זאלסט טהאן צו איהם
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ	ווי דו האסט געטאן
לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	צו סיחון, דעם קעניג פון אמורי,
אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן׃	וועלכער וואהנט אין חשבון
35. וַיַּכּוּ אֹתוֹ	35. און זיי האבען געשלאגען איהם
וְאֶת־בָּנָיו	און זיינע זיהן
וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ	און זיין גאנצעס פאלק
עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ	ביז מען האט איהם ניט איבריג־געלאזען
שָׂרִיד	איין איבער־בלייבונג,
וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ׃	און זיי האבען געערבט זיין לאנד.

CAP. XXII.   כב

1. וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	1. און די קינדער ישראל האבען גערייזט,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאגערט
בְּעַרְבוֹת מוֹאָב	אין די [4]עבענען פון מואב,
מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃	פון יענער זייט ירדן, ביי ירחו.

בָּלָק   BALAK

2. וַיַּרְא בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר	2. ווען בלק, דער זוהן פון צפור, האט געזעהן,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה יִשְׂרָאֵל	אלעס וואס ישראל האט געטאן
לָאֱמֹרִי׃	צום אמורי.
3. וַיָּגָר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד	3. דאן האט מואב זיך זעהר געפירכטעט פאר דעם פאלק
כִּי רַב־הוּא	דען [5]ער איז געוועזען גרויס,
וַיָּקָץ מוֹאָב	און מואב האט אנגסט געקראגען;

1) פון איהם. 2) גלייכניס־דיכטער; די וואס זאגען שפריכווערטער. וועלכע האבען בעזונגען דעם זיג פון דעם אמורי איבער מואב. 3) אדער: געשאסען, פון „ירה" שיסען, ווארפען. 4) גלייכע פלעטצער. 5) דאס פאלק.

מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פאר די קינדער ישראל.
4. וַיֹּאמֶר מוֹאָב	4. און מואב האט געזאגט
אֶל־זִקְנֵי מִדְיָן	צו די עלטעסטע פון מדין:
עַתָּה יְלַחֲכוּ הַקָּהָל	יעצט וועט די פערזאמלונג[1] אָבפרעסען
אֶת־כָּל־סְבִיבֹתֵינוּ	אַלעס, וואס איז אַרום אונז,
כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר	ווי דער אָקס פרעסט אָב
אֵת יֶרֶק הַשָּׂדֶה	די גרינס פון דעם פעלד;
וּבָלָק בֶּן־צִפּוֹר	און בלק, דער זוהן פון צפור
מֶלֶךְ לְמוֹאָב	(איז געוועזן) דער קעניג פון מואב
בָּעֵת הַהִוא׃	אין יענער צייט.
5. וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים	5. און ער האט געשיקט באָטען
אֶל־בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר	צו בלעם, דעם זוהן פון בעור
פְּתוֹרָה	נאָך פתור,
אֲשֶׁר עַל־הַנָּהָר	וואס איז ביים שטראָם,
אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹ	(אין) דאס לאַנד פון די קינדער פון זיין פאָלק,
לִקְרֹא־לוֹ	איהם צו רופען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
הִנֵּה	זעה,
עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם	א פאָלק איז אַרויס־געגאַנגען פון מצרים,
הִנֵּה כִסָּה	זעה, יער האט בעדעקט
אֶת־עֵין הָאָרֶץ	די שיין פון דער ערד
וְהוּא יֹשֵׁב מִמֻּלִי׃	און יער זיצט מיר געגען איבער.
6. וְעַתָּה לְכָה־נָּא	6. און יעצט, קום דאָך,
אָרָה־לִּי	פלוך פיר מיר
אֶת־הָעָם הַזֶּה	דיזעס פאָלק,
כִּי־עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי	דען יער איז שטארקער פון מיר,
אוּלַי אוּכַל נַכֶּה־בּוֹ	פילייכט וועל איך איהם קענען שלאָגען,
וַאֲגָרְשֶׁנּוּ מִן־הָאָרֶץ	און איך וועל איהם פערטרייבען פון דעם לאַנד,
כִּי יָדַעְתִּי	דען איך וויס,
אֵת אֲשֶׁר־תְּבָרֵךְ	וועמען דו בענשט,
מְבֹרָךְ	דער איז געבענשט,
וַאֲשֶׁר תָּאֹר	און וועמען דו פלוכסט,
יוּאָר׃	דער איז געפלוכט.
7. וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב	7. און עס זיינען געגאַנגען די עלטעסטע פון מואב
וְזִקְנֵי מִדְיָן	און די עלטעסטע פון מדין,
וּקְסָמִים בְּיָדָם	און [2]וואַהרזאַגער־(לוין איז געוועזן) אין זייער האַנד,
וַיָּבֹאוּ אֶל־בִּלְעָם	און זיי זיינען געקומען צו בלעם,
וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו	און זיי האבען גערעט צו איהם
דִּבְרֵי בָלָק׃	די ווערטער פון בלק.
8. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם	8. און ער האט געזאגט צו זיי:
לִינוּ פֹה הַלַּיְלָה	איבער־נעכטיגט היר די נאַכט.
וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם	און איך וועל אייך צוריק געבען
דָּבָר	אנטוואָרט,
כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יי אֵלָי	ווי דער עוויגער וועט ריידען צו מיר.
וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־מוֹאָב	און די פירשטען פון מואב זיינען געבליבען זיצען
עִם־בִּלְעָם׃	ביי בלעם.
9. וַיָּבֹא אֱלֹהִים	9. און גאט איז געקומען
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם.
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה	ווער זיינען דיזע מענער
עִמָּךְ׃	ביי דיר?
10. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	10. און בלעם האט געזאָגט
אֶל־הָאֱלֹהִים	צו גאט:
בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר	בלק, דער זוהן פון צפור,
מֶלֶךְ מוֹאָב	דער קעניג פון מואב
שָׁלַח אֵלָי׃	האט מיר געשיקט (זאגען):
11. הִנֵּה הָעָם	11. זעה, דאס פאָלק,
הַיֹּצֵא מִמִּצְרַיִם	וואס איז אַרויס־געגאַנגען פון מצרים,
וַיְכַס אֶת־עֵין הָאָרֶץ	האט בעדעקט די שיין פון דער ערד;
עַתָּה	יעצט,
לְכָה קָבָה־לִּי אֹתוֹ	קום, שילט איהם פיר מיר,
אוּלַי אוּכַל	פילייכט וועל איך קענען
לְהִלָּחֶם בּוֹ	[צו] שטרייטען געגען איהם,
וְגֵרַשְׁתִּיו׃	און איך וועל איהם פערטרייבען.
12. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים	12. און גאט האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם	דו זאלסט ניט גיין מיט זיי,
לֹא תָאֹר אֶת־הָעָם	דו זאלסט ניט פלוכען דאס פאָלק,
כִּי בָרוּךְ הוּא׃	דען יער איז געבענשט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
13. וַיָּקָם בִּלְעָם	13. און בלעם איז אויפגעשטאַנען
בַּבֹּקֶר	דעס־מאָרגענס,

1) ד. ה. דאס פאָלק ישראל. 2) וואהרזאגער (געפעס).

וַיֹּאמֶר אֶל־שָׂרֵי בָלָק	און ער האט געזאגט צו די פירשטען פון בלק:
לְכוּ אֶל־אַרְצְכֶם	גייט צו אייער לאנד,
כִּי מֵאֵן יְהוָה לְתִתִּי	דען דער עוויגער וויל מיר ניט ערלויבען
לַהֲלֹךְ עִמָּכֶם׃	צו גיין מיט אייך.
14. וַיָּקוּמוּ שָׂרֵי מוֹאָב	14. און די פירשטען פון מואב זיינען אויפגעשטאנען
וַיָּבֹאוּ אֶל־בָּלָק	און זיי זיינען געקומען צו בלק,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
מֵאֵן בִּלְעָם	בלעם וויל ניט
הֲלֹךְ עִמָּנוּ׃	גיין מיט אונז.
15. וַיֹּסֶף עוֹד בָּלָק שְׁלֹחַ שָׂרִים	15. און בלק האט נאך א מאל געשיקט פירשטען,
רַבִּים וְנִכְבָּדִים	מעהרערע און געעהרטערע
מֵאֵלֶּה׃	אלס דיזע.
16. וַיָּבֹאוּ אֶל־בִּלְעָם	16. און זיי זיינען געקומען צו בלעם,
וַיֹּאמְרוּ לוֹ	און זיי האבען געזאגט צו איהם:
כֹּה אָמַר	אזוי האט געזאגט
בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר	בלק, דער זוהן פון צפור:
אַל־נָא תִמָּנַע	[1]לאז זיך דאך ניט אבהאלטען
מֵהֲלֹךְ אֵלָי׃	צו גיין צו מיר.
17. כִּי־כַבֵּד אֲכַבֶּדְךָ מְאֹד	17. דען איך וועל דיך זעהר בעהרען,
וְכֹל אֲשֶׁר־תֹּאמַר אֵלַי	און אלעס, וואס דו וועסט מיר זאגען,
אֶעֱשֶׂה	וועל איך טהאן,
וּלְכָה־נָּא	נור קום דאך,
קָבָה־לִּי	שילט פיר מיר
אֵת הָעָם הַזֶּה׃	דיזעס פאלק.
18. וַיַּעַן בִּלְעָם	18. און בלעם האט געענטווארט,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט
אֶל־עַבְדֵי בָלָק	צו בלק'ס קנעכט:
אִם־יִתֶּן־לִי בָלָק	אויב בלק וועט מיר געבען
מְלֹא בֵיתוֹ	זיין הויז־פול
כֶּסֶף וְזָהָב	זילבער און גאלד,
לֹא אוּכַל לַעֲבֹר	קען איך ניט איבערטרעטען
אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהָי	דעם בעפעהל פון דעם עוויגען, מיין גאט,
לַעֲשׂוֹת	צו טהאן
קְטַנָּה אוֹ גְדוֹלָה׃	א קליינע (זאך) אדער א גרויסע (זאך).
19. וְעַתָּה	19. און יעצט,
שְׁבוּ נָא בָזֶה	זיצט דאך היר,
גַּם־אַתֶּם	אויך איהר
הַלָּיְלָה	די נאכט,
וְאֵדְעָה	און איך וועל וויסען,
מַה־יֹּסֵף יְיָ דַּבֵּר עִמִּי׃	וואס דער עוויגער וועט ווידער ריידען מיט מיר.
20. וַיָּבֹא אֱלֹהִים	20. און גאט איז געקומען
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם
לַיְלָה	(ביי) נאכט,
וַיֹּאמֶר לוֹ	און ער האט געזאגט צו איהם:
אִם־לִקְרֹא לְךָ	אויב דיך צו רופען
בָּאוּ הָאֲנָשִׁים	זיינען געקומען די מענער,
קוּם לֵךְ אִתָּם	שטיי אויף, גיי מיט זיי,
וְאַךְ אֶת־הַדָּבָר	אבער נור די זאך,
אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ	וואס איך וועל ריידען צו דיר,
אֹתוֹ תַעֲשֶׂה׃	דאס זאלסט'ו טהאן.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
21. וַיָּקָם בִּלְעָם	21. און בלעם איז אויפגעשטאנען
בַּבֹּקֶר	דעם מארגענס,
וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־אֲתֹנוֹ	און ער האט געזאטעלט זיין אייזעלין,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאנגען
עִם־שָׂרֵי מוֹאָב׃	מיט די פירשטען פון מואב.
22. וַיִּחַר־אַף אֱלֹהִים	22. דאן האט געברענט גאטעס צארן,
כִּי־הוֹלֵךְ הוּא	דאס ער גייט,
וַיִּתְיַצֵּב מַלְאַךְ יְהוָה	און איין ענגעל פון גאט האט זיך געשטעלט
בַּדֶּרֶךְ	אים וועג
לְשָׂטָן לוֹ	[2]אלס שטערער צו איהם.
וְהוּא רֹכֵב עַל־אֲתֹנוֹ	און ער איז געריטען אויף זיין אייזעלין
וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ׃	און זיינע צוויי קנאבען (זיינען געוועזען) מיט איהם.
23. וַתֵּרֶא הָאָתוֹן	23. ווען די אייזעלין האט געזעהן
אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה	דעם ענגעל פון דעם עוויגען
נִצָּב בַּדֶּרֶךְ	שטעהענדיג אים וועג
וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ	מיט זיין ארויסגעצויגענעם שווערט אין זיין האנד,
וַתֵּט הָאָתוֹן	דאן האט די אייזעלין זיך [3]אבגעקעהרט
מִן־הַדֶּרֶךְ	פון דעם וועג,
וַתֵּלֶךְ בַּשָּׂדֶה	און זי איז געגאנגען אים פעלד;

1) האלט זיך דאך ניט אב; ענטזאג זיך ניט. 2) אים צו הינדערן. 3) אבגענייגט, אפגעוויכען.

וַיַּךְ בִּלְעָם	און בלעם האט געשלאגען
אֶת־הָאָתוֹן	די אייזעלין
לְהַטֹּתָהּ הַדָּרֶךְ׃	איהר צו [1]צוקעהרען (צום) וועג.
24. וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְיָ	24. און דעם עוויגען'ס ענגעל האט זיך געשטעלט
בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים	אין דעם שטעג פון די וויינגערטנער,
גָּדֵר מִזֶּה	(וואו עס איז געוועזן) א צוים פון איין זייט
וְגָדֵר מִזֶּה׃	און א צוים פון דער אנדער זייט.
25. וַתֵּרֶא הָאָתוֹן	25. ווען די אייזעלין האט געזעהן
אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה	דעם עוויגען'ס ענגעל,
וַתִּלָּחֵץ אֶל־הַקִּיר	דאן האט זי זיך צוגעדריקט צו דער וואנד,
וַתִּלְחַץ	און זי האט צוגעדריקט
אֶת־רֶגֶל בִּלְעָם	בלעם'ס פוס
אֶל־הַקִּיר	צו דער וואנד,
וַיֹּסֶף לְהַכֹּתָהּ׃	און ער האט איהר ווידער געשלאגען.
26. וַיּוֹסֶף מַלְאַךְ־יְהוָה עֲבוֹר	26. און דעם עוויגען'ס ענגעל איז ווידער געגאנגען (פאראויס),
וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צָר	און ער האט זיך געשטעלט אין א איינגען ארט,
אֲשֶׁר אֵין־דֶּרֶךְ לִנְטוֹת	וואו עס איז קיין וועג דא זיך אבצוקעהרען
יָמִין וּשְׂמֹאול׃	רעכטס אדער לינקס.
27. וַתֵּרֶא הָאָתוֹן	27. ווען די אייזעלין האט געזעהן
אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה	דעם עוויגען'ס ענגעל,
וַתִּרְבַּץ תַּחַת בִּלְעָם	דאן האט זי זיך געלייגט אונטער בלעם,
וַיִּחַר־אַף בִּלְעָם	און בלעם'ס צארן האט געברענט,
וַיַּךְ אֶת־הָאָתוֹן	און ער האט געשלאגען די אייזעלין
בַּמַּקֵּל׃	מיט דעם שטעקען.
28. וַיִּפְתַּח יְהוָה	28. און דער עוויגער האט געעפענט
אֶת־פִּי הָאָתוֹן	די מויל פון דער אייזעלין,
וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם	און זי האט געזאגט צו בלעם:
מֶה־עָשִׂיתִי לְךָ	וואס האב איך דיר געטאן,
כִּי הִכִּיתַנִי	דאס דו האסט מיך געשלאגען
זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים׃	שוין דריי מאל?
29. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	29. און בלעם האט געזאגט
לָאָתוֹן	צו דער אייזעלין:
כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי	ווייל דו האסט געשפאטעט איבער מיך;
לוּ יֶשׁ־חֶרֶב בְּיָדִי	ווען עס וואלט געווען א שווערט אין מיין האנד,
כִּי עַתָּה הֲרַגְתִּיךְ׃	דאן וואלט איך דיך יעצט דערשלאגען.

30. וַתֹּאמֶר הָאָתוֹן	30. און די אייזעלין האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
הֲלוֹא אָנֹכִי אֲתֹנְךָ	בין איך ניט דיין אייזעלין,
אֲשֶׁר־רָכַבְתָּ עָלַי	וואס דו האסט געריטען אויף מיר
מֵעוֹדְךָ	[2]פון לאנג אן
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה	ביז דיזען טאג,
הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי	בין איך געוואהנט געווען
לַעֲשׂוֹת לְךָ כֹּה	דיר צו טהאן אזוי?
וַיֹּאמֶר, לֹא׃	און ער האט געזאגט: ניין!
31. וַיְגַל יְהוָה	31. דאן האט דער עוויגער אבגעדעקט
אֶת־עֵינֵי בִלְעָם	בלעם'ס אויגען,
וַיַּרְא אֶת־מַלְאַךְ יְיָ	און ער האט געזעהן דעם עוויגען'ס ענגעל
נִצָּב בַּדֶּרֶךְ	שטעהענדיג אים וועג
וְחַרְבּוֹ שְׁלֻפָה בְּיָדוֹ	מיט זיין ארויס־געצויגענעם שווערט אין זיין האנד,
וַיִּקֹּד	און ער האט זיך [3]געקניט,
וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפָּיו׃	און ער האט זיך געבוקט אויף זיין געזיכט.
32. וַיֹּאמֶר אֵלָיו	32. און עס האט צו איהם געזאגט
מַלְאַךְ יְהוָה	דער ענגעל פון דעם עוויגען
עַל־מָה הִכִּיתָ	איבער וואס האסט'ו געשלאגען
אֶת־אֲתֹנְךָ	דיין אייזעלין
זֶה שָׁלוֹשׁ רְגָלִים	שוין דריי מאל?
הִנֵּה אָנֹכִי יָצָאתִי	זעה, איך בין ארויס־געגאנגען
לְשָׂטָן	אלס שטערער,
כִּי־יָרַט הַדֶּרֶךְ	דען דער וועג איז [4]קרום
לְנֶגְדִּי׃	אנטגעגען מיר.
33. וַתִּרְאַנִי הָאָתוֹן	33. און די אייזעלין האט מיך געזעהן,
וַתֵּט לְפָנַי	און זי האט זיך אבגעקעהרט פאר מיר
זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים	שוין דריי מאל,
אוּלַי נָטְתָה מִפָּנַי	ווען זי וואלט זיך ניט אבגעקעהרט פאר מיר,
כִּי עַתָּה	דאן יעצט
גַּם־אֹתְכָה הָרַגְתִּי	וואלט איך דיך דערשלאגען אויך,
וְאוֹתָהּ הֶחֱיֵיתִי׃	און איהר וואלט איך געלאַ־זען לעבען.
34. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	34. און בלעם האט געזאגט
אֶל־מַלְאַךְ יְהוָה	צום ענגעל פון דעם עוויגען:
חָטָאתִי	איך האב געזינדיגט,
כִּי לֹא יָדַעְתִּי	דען איך האב ניט געוואוסט

1) בייגען. 2) פון זייט דו עקסיסטירסט; פון דיין דאזיין. 3) געבייגט. 4) פערדערבליך.

כִּי אַתָּה נִצָּב	דאס דו שטייסט
לִקְרָאתִי בַּדָּרֶךְ	געגען מיר אויף דעם וועג;
וְעַתָּה	און יעצט,
אִם־רַע בְּעֵינֶיךָ	אויב עס איז [1]ניט געפעליג אין דיינע אויגען,
אָשׁוּבָה לִּי׃	וועל איך זיך צוריק־קעהרען.
35. וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְיָ	35. און דעם עוויגען'ס ענגעל האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
לֵךְ עִם־הָאֲנָשִׁים	גיי מיט די לייטע,
וְאֶפֶס אֶת־הַדָּבָר	אבער נור דאס ווארט,
אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ	וואס איך וועל ריידען צו דיר
אֹתוֹ תְדַבֵּר	דאס זאלסט'ו ריידען;
וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם	און בלעם איז געגאנגען
עִם־שָׂרֵי בָלָק׃	מיט בלק'ס פירשטען.
36. וַיִּשְׁמַע בָּלָק	36. ווען בלק האט געהערט
כִּי־בָא בִלְעָם	דאס בלעם איז געקומען,
וַיֵּצֵא לִקְרָאתוֹ	דאַן איז ער אַרויס־געגאַנגען ענטגעגען איהם
אֶל־עִיר מוֹאָב	צו דער שטאָדט פון מואב,
אֲשֶׁר עַל־גְּבוּל אַרְנֹן	וועלכע איז ביי דער גרענעץ פון מואב,
אֲשֶׁר בִּקְצֵה הַגְּבוּל׃	וועלכע איז ביים ענדע פון דער גרענעץ.
37. וַיֹּאמֶר בָּלָק	37. און בלק האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
הֲלֹא שָׁלֹחַ שָׁלַחְתִּי	האב איך ניט געשיקט
אֵלֶיךָ	צו דיר,
לִקְרֹא־לָךְ	דיר צו רופען?
לָמָּה לֹא־הָלַכְתָּ אֵלָי	וואָרום ביסט'ו ניט געגאַנגען צו מיר?
הַאֻמְנָם	וואַהרליך,
לֹא אוּכַל כַּבְּדֶךָ׃	קען איך דיך ניט בעעהרען?
38. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	38. און בלעם האט געזאגט
אֶל־בָּלָק	צו בלק:
הִנֵּה־בָאתִי אֵלֶיךָ	זעה, איך בין געקומען צו דיר
עַתָּה	יעצט,
הֲיָכֹל אוּכַל	אבער קען איך דען
דַּבֵּר מְאוּמָה	ריידען עטוואס?
הַדָּבָר	דאס ווארט,
אֲשֶׁר יָשִׂים אֱלֹהִים	וואס דער עוויגער וועט לייגען
בְּפִי	אין מיין מויל,
אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃	דאס וועל איך ריידען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
39. וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם	39. און בלעם איז געגאנגען
עִם־בָּלָק	מיט בלק,
וַיָּבֹאוּ קִרְיַת חֻצוֹת׃	און זיי זיינען געקומען (נאך) קרית חוצות.
40. וַיִּזְבַּח בָּלָק	40. און בלק האט געשלאכט
בָּקָר וָצֹאן	רינדער און שאף,
וַיְשַׁלַּח לְבִלְעָם	און ער האט געשיקט (דאפון) צו בלעם
וְלַשָּׂרִים	און צו די פירשטען,
אֲשֶׁר אִתּוֹ׃	וועלכע זיינען געוועזן מיט איהם.
41. וַיְהִי בַבֹּקֶר	41. און עס איז געוועזן דעס־מאָרגענס,
וַיִּקַּח בָּלָק	דאַן האט בלק גענומען
אֶת־בִּלְעָם	בלעם,
וַיַּעֲלֵהוּ	און ער האט איהם ארויף־געבראכט
בָּמוֹת בָּעַל	(אויף) [2]די העהען פון בעל,
וַיַּרְא מִשָּׁם	און ער האט געזעהן פון דארט
קְצֵה הָעָם׃	א טהייל פון דעם פאָלק.

Cap. XXIII. — כג

1. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	1. און בלעם האט געזאגט
אֶל־בָּלָק	צו בלק:
בְּנֵה־לִי בָזֶה	בוי מיר היר
שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת	זיבען אלטארען,
וְהָכֵן לִי בָּזֶה	און בערייט מיר היר
שִׁבְעָה פָרִים	זיבען שטירען
וְשִׁבְעָה אֵילִים׃	און זיבען ווידערס.
2. וַיַּעַשׂ בָּלָק	2. און בלק האט געטאָן,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בִּלְעָם	ווי בלעם האט גערעט,
וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם	און בלק און בלעם האבען [3]אויפגעבראַכט
פַּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃	א שטיר און אַ ווידער אויף דעם אלטאַר.
3. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	3. און בלעם האט געזאגט
לְבָלָק	צו בלק:
הִתְיַצֵּב עַל־עֹלָתֶךָ	שטעל זיך היר ביי דיין בראַנד־אָפּפער,
וְאֵלְכָה	און איך וויל אוועג־גיין,
אוּלַי יִקָּרֵה יְהֹוָה	פיללייכט וועט דער עוויגער [4]זיך טרעפען
לִקְרָאתִי	ענטגעגען מיר,
וּדְבַר מַה־יַּרְאֵנִי	און די זאך, וואס ער וועט מיר ווייזען,

1) שלעכט. 2) די הויכע ערטער פון (געטץ) בעל. 3) געאָפּפערט. 4) מיר ענטגעגען קומען.

וְהִגַּדְתִּי לָךְ	דאס וועל איך דיר דערציילען.
וַיֵּלֶךְ שֶׁפִי׃	און ער איז געגאנגען [1](אויף) א העהע.
4. וַיִּקָּר אֱלֹהִים	4. און דער עוויגער האט זיך געטראפען
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און [2]ער האט געזאגט צו איהם:
אֶת־שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחֹת	די זיבען אלטארען
עָרַכְתִּי	האב איך געארדנעט,
וָאַעַל פָּר וָאַיִל	און איך האב אויפגעבראכט א שטיר און א ווידער
בַּמִּזְבֵּחַ׃	אויף דעם אלטאר.
5. וַיָּשֶׂם יְהוָה דָּבָר	5. און דער עוויגער האט געלייגט א ווארט
בְּפִי בִלְעָם	אין בלעמ'ס מויל,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
שׁוּב אֶל־בָּלָק	קעהר זיך צוריק צו בלק,
וְכֹה תְדַבֵּר׃	און אזוי זאלסט'ו ריידען.
6. וַיָּשָׁב אֵלָיו	6. און ער האט זיך צוריק־געקעהרט צו איהם,
וְהִנֵּה נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ	און זעה, ער שטייט ביי זיין בראנד־אפפער,
הוּא וְכָל־שָׂרֵי מוֹאָב׃	ער און אלע פירשטען פון מואב.
7. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	7. דאן האט ער ערהויבען זיין שפריכווארט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
מִן־אֲרָם	פון ארם
יַנְחֵנִי בָלָק	האט מיך געפיהרט בלק,
מֶלֶךְ־מוֹאָב	דער קעניג פון מואב,
מֵהַרְרֵי־קֶדֶם	פון די בערג פון מארגענלאנד;
לְכָה אָרָה־לִּי יַעֲקֹב	קום, פלוך פיר מיר יעקב,
וּלְכָה זֹעֲמָה יִשְׂרָאֵל	און קום, שילט פיר מיר ישראל!
8. מָה אֶקֹּב	8. וואס זאל איך פלוכען
לֹא קַבֹּה אֵל	דעם, (וואס) גאט פלוכט ניט
וּמָה אֶזְעֹם	און וואס זאל איך שילטען
לֹא זָעַם יְהוָה׃	דעם, (וואס) דער עוויגער שילט ניט.
9. כִּי־מֵרֹאשׁ צֻרִים	9. דען פון דעם פעלזען־שפיטץ
אֶרְאֶנּוּ	זעה איך איהם,
וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ	און פון די היגלען קוק איך אויף איהם.
הֶן־עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן	זעה, א פאלק, [3]אבגעזאנדערט וואהנט ער,
וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב׃	און צווישען די פעלקער רעכענט ער זיך ניט.
10. מִי מָנָה	10. ווער קען ציילען
עֲפַר יַעֲקֹב	דעם [4]שטויב פון יעקב

וּמִסְפָּר	און די צאהל
אֶת־רֹבַע יִשְׂרָאֵל	פון א פירטעל פון ישראל?
תָּמֹת נַפְשִׁי	זאל מיין זעלע שטארבען
מוֹת יְשָׁרִים	דעם טויט פון [5]ערהליכע,
וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ׃	און זאל זיין מיין ענדע ווי [6]זייבע!
11. וַיֹּאמֶר בָּלָק	11. און בלק האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
מֶה עָשִׂיתָ לִי	וואס האסט'ו מיר געטאן?
לָקֹב אֹיְבַי לְקַחְתִּיךָ	צו שילטען מיינע פיינדע האב איך דיך גענומען,
וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ׃	און זעה, דו האסט (זיי) געבענשט!
12. וַיַּעַן וַיֹּאמַר	12. און ער האט געאנטווארט און געזאגט:
הֲלֹא	[7]וואהרליך!
אֵת אֲשֶׁר יָשִׂים יְהוָה	וואס דער עוויגער לייגט
בְּפִי	אין מיין מויל,
אֹתוֹ אֶשְׁמֹר לְדַבֵּר׃	דאס היט איך צוריידען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
13. וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלָק	13. און בלק האט געזאגט צו איהם:
לְךָ־נָּא אִתִּי	גיי דאך מיט מיר
אֶל־מָקוֹם אַחֵר	צו איין אנדער ארט,
אֲשֶׁר תִּרְאֶנּוּ מִשָּׁם	וואס דו וועסט איהם זעהן פון דארט,
אֶפֶס קָצֵהוּ תִרְאֶה	נור א טהייל פון איהם וועסט'ו זעהן,
וְכֻלּוֹ לֹא תִרְאֶה	אבער אין גאנצען וועסט'ו איהם ניט זעהן,
וְקָבְנוֹ־לִי מִשָּׁם׃	און שילט איהם פיר מיר פון דארט.
14. וַיִּקָּחֵהוּ	14. און ער האט איהם גענומען
שְׂדֵה צֹפִים	(אין) דאס וועכטער־פעלד
אֶל־רֹאשׁ הַפִּסְגָּה	אויף דעם שפיטץ פון דער פסגה,
וַיִּבֶן שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת	און ער האט געבויט זיבען אלטארען,
וַיַּעַל פָּר וָאַיִל	און ער האט אייפגעבראכט א שטיר און א ווידער
בַּמִּזְבֵּחַ׃	אויף דעם אלטאר.
15. וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק	15. און ער האט געזאגט צו בלק:
הִתְיַצֵּב כֹּה	שטעל זיך היר
עַל־עֹלָתֶךָ	ביי דיין בראנד־אפפער,
וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה׃	און איך וועל זיך דארט טרעפען (מיט גאט).
16. וַיִּקָּר יְהוָה	16. און דער עוויגער האט זיך געטראפען
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם.
וַיָּשֶׂם דָּבָר בְּפִיו	און ער האט געלייגט א ווארט אין זיין מויל,

1) איינזאם. 2) בלעם. 3) אליין. 4) ד. ה. די מענגע פון יעקב, וועלכע זיינען געגליכען צו שטויב. (בראשית י"ג 16). 5) רעכט־פערטיגע. 6) זייערע, ד. ה. די ישראל. 7) איז עס ניט אזוי?

וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
שׁוּב אֶל־בָּלָק	קעהר זיך צוריק צו בלק,
וְכֹה תְדַבֵּר׃	און אַזוי זאלסט׳ו ריידען.
17. וַיָּבֹא אֵלָיו	17. און ער איז געקומען צו איהם,
וְהִנּוֹ נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ	און זעה, ער שטייט ביי זיין בראנד־אָפּפער
וְשָׂרֵי מוֹאָב אִתּוֹ	און די פירשטען פון מואב מיט איהם;
וַיֹּאמֶר לוֹ בָּלָק	און בלק האט געזאגט צו איהם:
מַה־דִּבֶּר יְהוָה׃	וואס האט גערעט דער עוויגער?
18. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	18. און ער האט [1]ערהויבען זיין שפריכוואָרט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
קוּם בָּלָק וּשְׁמָע	שטיי אויף בלק, און הער,
הַאֲזִינָה עָדַי	[2]פערנעהם מיך,
בְּנוֹ צִפֹּר׃	צפור׳ס זוהן!
19. לֹא אִישׁ אֵל	19. גאט איז קיין מענש,
וִיכַזֵּב	דאס ער זאל ליגען זאָגען,
וּבֶן־אָדָם	און קיין מענשען־זאָהן,
וְיִתְנֶחָם	דאס ער זאל [3]בערייען;
הַהוּא אָמַר	האט ער געזאָגט
וְלֹא יַעֲשֶׂה	און וועט (עס) ניט טהאָן?
וְדִבֶּר	און האט ער גערעט
וְלֹא יְקִימֶנָּה׃	און וועט עס ניט ערפילען?
20 הִנֵּה בָרֵךְ לָקָחְתִּי	20. זעה, צו בענשען האב איך עמפפאַנגען,
וּבֵרֵךְ	און ער האט געזעגנט,
וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה׃	און איך קען עס ניט אָבווענדען.
21. לֹא־הִבִּיט אָוֶן	21. ער קוקט קיין אונרעכט
בְּיַעֲקֹב	אין יעקב,
וְלֹא־רָאָה עָמָל	און ער זעהט קיין שלעכטעס
בְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל;
יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ	דער עוויגער, זיין גאט, איז מיט איהם,
וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ׃	און קעניגליכע [4]שאַלונג איז ביי איהם!
22. אֵל	22. גאט
מוֹצִיאָם מִמִּצְרָיִם	האט זיי אַרויסגעפיהרט פון מצרים;
כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לוֹ׃	ער האט די [5]שטאַרקייט ווי פון אַ ביפעל.
23. כִּי לֹא־נַחַשׁ	23. דען קיין [6]צויבעריי
בְיַעֲקֹב	איז דאָ אין יעקב,
וְלֹא־קֶסֶם	און קיין וואהר־זאַגעריי
בְּיִשְׂרָאֵל	אין ישראל.
כָּעֵת יֵאָמֵר	[7]צו דער צייט ווערט אָנגעזאָגט
לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל	צו יעקב און צו ישראל,
מַה־פָּעַל אֵל׃	וואס גאט האט געטאָן.[7]
24. הֶן־עָם	24. זעה, אַ פאָלק,
כְּלָבִיא יָקוּם	ווי אַ לעווין שטייט ער אויף,
וְכַאֲרִי יִתְנַשָּׂא	און ווי אַ לייב ערהויבט ער זיך;
לֹא יִשְׁכַּב	ער לייגט זיך ניט
עַד־יֹאכַל טֶרֶף	ביז ער פערצעהרט רויב,
וְדַם־חֲלָלִים יִשְׁתֶּה׃	און בלוט פון דערשלאָגענע טרינקט ער.
25. וַיֹּאמֶר בָּלָק	25. און בלק האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
גַּם־קֹב לֹא תִקֳּבֶנּוּ	אויך שילטען זאלסט׳ו איהם ניט,
גַּם־בָּרֵךְ לֹא תְבָרְכֶנּוּ	אויך בענשען זאלסט׳ו איהם ניט!
26. וַיַּעַן בִּלְעָם	26. און בלעם האט געאָנטוואָרט,
וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק	און ער האט געזאגט צו בלק
הֲלֹא דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ	האב איך ניט גערעט צו דיר,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
כֹּל אֲשֶׁר־יְדַבֵּר יְהוָה	אַלעס, וואס דער עוויגער וועט ריידען,
אֹתוֹ אֶעֱשֶׂה׃	דאס וועל איך טהאָן.
ששי	ששי
27. וַיֹּאמֶר בָּלָק	27. און בלק האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בלעם:
לְכָה־נָּא	קום דאָך,
אֶקָּחֲךָ	איך וועל דיך נעהמען
אֶל־מָקוֹם אַחֵר	צו איין אַנדער אָרט,
אוּלַי יִישַׁר	פיליייכט וועט עס געפעליג זיין
בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים	אין גאָטעס אויגען,
וְקַבֹּתוֹ לִי מִשָּׁם׃	דאס דו זאלסט איהם שילטען פיר מיר פון דאָרט.
28. וַיִּקַּח בָּלָק	28. און בלק האט גענומען
אֶת־בִּלְעָם	בלעם
רֹאשׁ הַפְּעוֹר	(אויף) דעם שפּיטץ פון דעם פעור,
הַנִּשְׁקָף	וואס קוקט אַרויס
עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן׃	איבער די פלעכע פון דער וויסטע.
29. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	29. און בלעם האט געזאָגט
אֶל־בָּלָק	צו בלק:

1) אויסגעשפּראָכען זיין דיכטונג; גלייכניס־רעדע. 2) האָרך. 3) חרטה האבען. 4) פריינדשאַפט.
5) ערהאָבענהייט, שנעליגקייט. 6) שלאַנגען־בעשווערונג. 7) זעה רש״י.

בְּנֵה־לִי בָזֶה	בוי מיר היר
שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת	זיבּען אַלטאַרען,
וְהָכֵן לִי בָּזֶה	און בּערייט מיר היר
שִׁבְעָה פָרִים	זיבען שטירען
וְשִׁבְעָה אֵילִים׃	און זיבּען ווידערס.
30. וַיַּעַשׂ בָּלָק	30. און בלק האט געטהאָן,
כַּאֲשֶׁר אָמַר בִּלְעָם	ווי בלעם האט געזאגט.
וַיַּעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃	און ער האט אויפגעבּראַכט אַ שטיר און אַ ווידער אויף דעם אַלטאַר.

Cap. XXIV.

כד

1. וַיַּרְא בִּלְעָם	1. ווען בּלעם האט געזעהן
כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ	דאס עס איז געפעליג אין דעם עווינען'ס אויגען
לְבָרֵךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל	צו בענשען ישראל,
וְלֹא־הָלַךְ	דאַן איז ער ניט געגאַנגען
כְּפַעַם־בְּפַעַם	ווי [1]יעדעס מאָל
לִקְרַאת נְחָשִׁים	[2]ענטגעגען צויבעריי,
וַיָּשֶׁת אֶל־הַמִּדְבָּר פָּנָיו׃	זאָנדערן ער האט געווענדעט צו דער וויסטע זיין געזיכט.
2. וַיִּשָּׂא בִלְעָם	2. און בּלעם האט אויפגעהויבּען
אֶת־עֵינָיו	זיינע אויגען,
וַיַּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל	און ער האט געזעהן ישראל
שֹׁכֵן לִשְׁבָטָיו	[3]וואָהנענדיג נאך זיינע שטאַמען,
וַתְּהִי עָלָיו	און עס איז געקומען איבּער איהם
רוּחַ אֱלֹהִים׃	גאָטעס־גייסט.
3. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	3. און ער האט ערהויבען זיין שפּריכוואָרט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
נְאֻם בִּלְעָם	(דאס איז) דער שפּרוך פון בלעם,
בְּנוֹ בְעֹר	בעור'ס זוהן,
וּנְאֻם הַגֶּבֶר	און דער שפּרוך פון דעם מאַן
שְׁתֻם הָעָיִן׃	(מיט) [4]אַ געשלאָסענע אויג.
4. נְאֻם	4. (דאס איז) דער שפּרוך
שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל	פון דעם, וואס הערט גאָטעס ווערטער,
אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה	וועלכער זעהט די ערשיינונג פון דעם אַלמעכטיגען,
נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם׃	פאַלענדיג, מיט אָפענע אויגען.
5. מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ	5. ווי גוט זיינען דיינע געצעלטען,
יַעֲקֹב	יעקב!
מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃	(ווי גוט זיינען) דיינע וואָהנונגען, ישראל!
6. כִּנְחָלִים נִטָּיוּ	6. ווי [5]טייכען זיינען זיי [6]אויסגעשטרעקט,
כְּגַנֹּת עֲלֵי נָהָר	ווי גערטנער בּיים שטראָם,
כַּאֲהָלִים	ווי אַלאָע־בּוימער,
נָטַע יְהוָֹה	(וועלכע) דער עוויגער האט געפּלאַנצט,
כַּאֲרָזִים עֲלֵי־מָיִם׃	ווי צעדערן בּיים וואַסער.
7. יִזַּל־מַיִם מִדָּלְיָו	7. עס וועט רינען וואַסער פון זיינע עמערס,
וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים	און זיין זאָמען (וועט זיין) אויף פילע וואַסערן;
וְיָרֹם מֵאֲגַג מַלְכּוֹ	און העכער אַלס אגג וועט זיין קעניג זיין,
וְתִנַּשֵּׂא מַלְכֻתוֹ׃	און עס וועט זיך ערהויבען זיין קעניגרייך.
8. אֵל	8. גאָט
מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם	האט איהם אַרויס־געפיהרט פון מצרים,
כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לוֹ	ער האט די שטאַרקייט ווי פון אַ בּיפעל;
יֹאכַל גּוֹיִם	ער וועט פערצעהרען פעלקער,
צָרָיו	זיינע פיינדע,
וְעַצְמֹתֵיהֶם יְגָרֵם	און זייערע בּיינער וועט ער [7]צוברעכען,
וְחִצָּיו יִמְחָץ׃	און (מיט) זיינע פיילען וועט ער (זיי) פערוואונדען.
9. כָּרַע שָׁכַב	9. ער קניעט ער לייגט זיך
כַּאֲרִי וּכְלָבִיא	ווי אַ לייב און ווי אַ לעווין;
מִי יְקִימֶנּוּ	ווער וויל איהם אויפשטעלען?[9]
מְבָרְכֶיךָ בָרוּךְ	ווער עס בּענשט דיך, איז געבּענשט,
וְאֹרְרֶיךָ אָרוּר׃	און ווער עס פלוכט דיך, איז געפלוכט.
10. וַיִּחַר־אַף בָּלָק	10. און בלק'ס צאָרן האט געבּרענט
אֶל־בִּלְעָם	געגען בלעם,
וַיִּסְפֹּק אֶת־כַּפָּיו	און ער האט געקלאַפּט זיינע הענד,
וַיֹּאמֶר בָּלָק	און בלק האט געזאגט
אֶל־בִּלְעָם	צו בּלעם:
לָקֹב אֹיְבַי קְרָאתִיךָ	צו שילטען מיינע פיינדע האב איך דיך גערופען,
וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֵךְ	און זעה, דו האסט (זיי) געבּענשט
זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים׃	שוין דריי מאָל.
11. וְעַתָּה, בְּרַח־לְךָ	11. און יעצט, ענטלויף דיר
אֶל־מְקוֹמֶךָ	צו דיין אָרט,
אָמַרְתִּי	איך האב געזאָגט
כַּבֵּד אֲכַבֶּדְךָ	איך וועל דיך בּעעהרען
וְהִנֵּה מְנָעֲךָ יְהוָֹה	און זעה, דער עוויגער האט דיך [10]פערמידען

1) ביידע מאל; אייך־ און דאס אַנדערע מאל. 2) זעה רש״י. 3) לאַגערענדיג. 4) אָפענע, שאַרפזיכטיגע אויג. בלשון סגי נהור. 5) טהאַלען. 6) אויסגעצויגען. 7) צומאַלען; אָבּגריזענען. 8) זייערע. 9) ד. ה. אויפרייצען. 10) אָבּגעהאַלטען, ענטצויגען.

מִכָּבוֹד׃	פון עהרע.
12. וַיֹּאמֶר בִּלְעָם	12. און בלעם האט געזאגט
אֶל־בָּלָק	צו בלק:
הֲלֹא	וואהרליך!
גַּם אֶל־מַלְאָכֶיךָ	אויך צו דיינע באָטען,
אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלַי	וועלכע דו האסט געשיקט צו מיר,
דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר׃	האב איך גערעט, זאָגענדיג:
13. אִם־יִתֶּן־לִי בָלָק	13. אויב בלק וועט מיר געבען
מְלֹא בֵיתוֹ	זיין הויז־פול
כֶּסֶף וְזָהָב	זילבער און גאָלד
לֹא אוּכַל לַעֲבֹר	קען איך ניט איבערטרעטען
אֶת־פִּי יְהוָה	דעם בעפעהל פון דעם עוויגען
לַעֲשׂוֹת טוֹבָה	צו טהאָן גוטעס
אוֹ רָעָה	אדער שלעכטעס
מִלִּבִּי	פון מיין הארצען;
אֲשֶׁר־יְדַבֵּר יְהוָה	וואס דער עוויגער וועט ריידען,
אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃	דאס וועל איך ריידען.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
14. וְעַתָּה	14. און יעצט,
הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי	זעה, איך גיי צו מיין פאָלק,
לְכָה אִיעָצְךָ	קום איך וועל דיר ראַטהען,
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה	(וועגען דעם) וואס דיזעס פאָלק וועט טהאָן
לְעַמְּךָ	צו דיין פאָלק
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃	אין די שפעטערע צייטען.
15. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	15. און ער האט ערהויבען זיין שפריכוואָרט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
נְאֻם בִּלְעָם	(דאס איז) דער שפרוך פון בלעם,
בְּנוֹ בְעֹר	בעור'ס זוהן,
וּנְאֻם הַגֶּבֶר	און דער שפרוך פון דעם מאַן
שְׁתֻם הָעָיִן׃	(מיט) דעם געשלאָסענעם אויג.
16. נְאֻם	16. (דאס איז) דער שפרוך
שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל	פון דעם, וואס הערט גאָטעס ווערטער
וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן	און ווייסט דאס וויסען פון העכסטען,
מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה	די ערשיינונג פון דעם עוויגען זעהט ער,
נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם׃	פאַלענדיג, מיט אָפענע אויגען.

17. אֶרְאֶנּוּ	17. איך זעה איהם,
וְלֹא עַתָּה	אבער ניט יעצט;
אֲשׁוּרֶנּוּ	איך קוק אויף איהם,
וְלֹא קָרוֹב	אבער ניט נאָהענט;
דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב	עס וועט אַרויסטרעטען א שטערן פון יעקב,
וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל	און עס וועט אויפשטיין א [1]צעפטער פון ישראל,
וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב	און ער וועט פערוואונדען די [2]זייטען פון מואב,
וְקַרְקַר כָּל־בְּנֵי־שֵׁת׃	און ער וועט [3]אומגראָבען אַלע קינדער פון [4]שת.
18. וְהָיָה אֱדוֹם יְרֵשָׁה	18. און אדום וועט זיין איין ערב־טהייל,
וְהָיָה יְרֵשָׁה שֵׂעִיר	און שעיר וועט זיין איין ערב־טהייל
אֹיְבָיו	(צו) זיינע פיינדע,
וְיִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה חָיִל׃	אבער ישראל וועט טהאָן מעכטיגעס.
19. וְיֵרְדְּ מִיַּעֲקֹב	19. און עס וועט הערשען (דער וואס קומט) פון יעקב,
וְהֶאֱבִיד שָׂרִיד	און ער וועט פערניכטען [5](דאָס) איבער־פרייבונג
מֵעִיר׃	פון שטאָדט.
20. וַיַּרְא אֶת־עֲמָלֵק	20. און ער האט געזעהן עמלק,
וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	און ער האט ערהויבען זיין שפריכוואָרט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק	דאס ערשטע פון נאַציאָנען איז עמלק,
וְאַחֲרִיתוֹ	אבער זיין ענדע
עֲדֵי אֹבֵד׃	איז [6]צור פערניכטונג.
21. וַיַּרְא אֶת־הַקֵּינִי	21. און ער האט געזעהן דעם קיני,
וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	און ער האט ערהויבען זיין שפריכוואָרט
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ	פעסט איז דיין וואָהן־זיטץ,
וְשִׂים בַּסֶּלַע	און געמאַכט אויף דעם פעלזען
קִנֶּךָ׃	איז דיין נעסט:
22. כִּי אִם־יִהְיֶה לְבָעֵר קָיִן	22. דענאָך וועט קין זיין צור פערטילגונג,
עַד־מָה	ווי לאַנג נאָך?
אַשּׁוּר תִּשְׁבֶּךָּ׃	אשור וועט דיך פאַנגען!
23. וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ	23. און ער האט ערהויבען זיין שפריכוואָרט,
וַיֹּאמַר	און ער האט געזאגט:
אוֹי מִי יִחְיֶה	וועה! ווער קען לעבען,
מִשֻּׂמוֹ אֵל׃	ווען גאָט מהוט דיזעס?
24. וְצִים מִיַּד כִּתִּים	24. און קריגס־שיפען (וועלען קומען) [7]פון כתים,

1) ד. ה. אַ הערשער; 2) פאָרנעהמע, פירשטען. 3) ד. ה. אומשטירצען, פערטילגען. 4) ד. ה. אַלע מענשען וועלכע קומען ארויס פון שת, רש"י ובאור. 5) די ענטראַנענע. 6) עוויגען אונטערגאַנג. 7) פון דער קיסטע כתים.

וְעִנּוּ אַשּׁוּר	און זיי וועלען פייניגען אשור
וְעִנּוּ־עֵבֶר	און זיי וועלען פייניגען עבר,
וְגַם־הוּא	און אויך ער זעלבסט
עֲדֵי אֹבֵד׃	(וועט זיין) צורפערניכטונג.
25. וַיָּקָם בִּלְעָם	25. און בלעם איז אויפ־געשטאנען,
וַיֵּלֶךְ	און ער איז געגאנגען,
וַיָּשָׁב לִמְקֹמוֹ	און ער האט זיך צוריק־גע־קעהרט צו זיין ארט,
וְגַם־בָּלָק	און אויך בלק
הָלַךְ לְדַרְכּוֹ׃	איז געגאנגען צו זיין וועג.

Cap. XXV. כה

1. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל	1. און ישראל איז געבליבען זיצען
בַּשִּׁטִּים	אין שטים,
וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת	און דאס פאלק האט אנגע־פאנגען אפצוקעהרען
אֶל־בְּנוֹת מוֹאָב׃	צו די טעכטער פון מואב.
2. וַתִּקְרֶאןָ לָעָם	2. און זיי האבען [1]גערופען דאס פאלק
לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן	צו די שלאכטונגען פון זייערע געטער,
וַיֹּאכַל הָעָם	און דאס פאלק האט געגעסען,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן׃	און זיי האבען זיך געבוקט צו זייערע געטער.
3. וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל	3. און ישראל האט זיך [2]אנ־געשלאסען
לְבַעַל פְּעוֹר	צום [3]בעל פעור,
וַיִּחַר־אַף יְהוָה	און דעם עוויגען'ס צארן האט געברענט
בְּיִשְׂרָאֵל׃	געגען ישראל.
4. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	4. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה,
קַח	נעהם
אֶת־כָּל־רָאשֵׁי הָעָם	אלע הייפטער פון דעם פאלק,[4]
וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהוָה	און הייננ [5]זיי אויף פאר דעם עוויגען
נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ	געגען די זון,[6]
וְיָשֹׁב	אום עס זאל זיך צוריק־קעהרען
חֲרוֹן אַף־יְהוָה	דער גרים צארן פון דעם עוויגען
מִיִּשְׂרָאֵל׃	פון ישראל.
5. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	5. און משה האט געזאגט
אֶל־שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל	צו די ריכטער פון ישראל:
הִרְגוּ אִישׁ אֲנָשָׁיו	דערשלאגט יעדער זיינע לייטע,
הַנִּצְמָדִים	וועלכע האבען זיך [2]אנ־געשלאסען
לְבַעַל פְּעוֹר׃	צום [3]בעל פעור.
6. וְהִנֵּה	6. און זעה,
אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל	א מאן פון די קינדער ישראל
בָּא	איז געקומען,
וַיַּקְרֵב אֶל־אֶחָיו	און ער האט צוגעפיהרט צו זיינע ברידער
אֶת־הַמִּדְיָנִית	די [7]מדינית,
לְעֵינֵי מֹשֶׁה	פאר די אויגען פון משה
וּלְעֵינֵי כָּל־עֲדַת	און פאר די אויגען פון דער גאנצער געמיינדע
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְהֵמָּה בֹכִים	[8]און זיי האבען געוויינט
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃	ביים) איינגאנג פון דעם פערזאמלונגס־געצעלט.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
7. וַיַּרְא פִּינְחָס	7. ווען עס האט (עס) געזעהן פינחס,
בֶּן־אֶלְעָזָר	דער זוהן פון אלעזר,
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	דער זוהן פון אהרן דעם פריסטער,
וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה	דאן איז ער אויפגעשטאנען פון מיטען דער געמיינדע,
וַיִּקַּח רֹמַח	און ער האט גענומען א שפיז
בְּיָדוֹ׃	אין זיין האנד.
8. וַיָּבֹא	8. און ער איז אריינ־געקומען
אַחַר אִישׁ־יִשְׂרָאֵל	נאך דעם מאן פון ישראל
אֶל־הַקֻּבָּה	אין דאס צימער,
וַיִּדְקֹר אֶת־שְׁנֵיהֶם	און ער האט דערשטאכען ביידע,
אֵת אִישׁ יִשְׂרָאֵל	דעם מאן פון ישראל
וְאֶת־הָאִשָּׁה	און די פרוי
אֶל־קֳבָתָהּ	אין איהר [9]לייב,
וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה	און די פלאג איז אבגע־האלטען געווארען
מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
9. וַיִּהְיוּ	9. און עס זיינען געווען
הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה	וועלכע זיינען געשטארבען דורך די פלאג,
אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃	פיער און צוואנציג טויזענד.

פִּינְחָס PINCHAS

10. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	10. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
11. פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר	11. פינחס, דער זוהן פון אלעזר,
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	דער זוהן פון אהרן דעם פריסטער,
הֵשִׁיב אֶת־חֲמָתִי	האט צוריק־געקעהרט מיין צארן,

1) געלאדען. 2) פערבונדען, בעהעפטעט. 3) א נאמען פון א געטץ. 4) דאס זיי זאלען ריכטען און אויסגעפינען די זונדיגע. 5) די זינדיגע. 6) ד. ה. ביי טאג, עפענטליך. 7) א פרוי פון מדין. 8) וועהרענד, וועלכע. 9) בויך.

מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון געגען די קינדער ישראל
בְּקַנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי	דאמיט וואס ער האט געאיי־פערט מיין אייפער
בְּתוֹכָם	צווישען זיי,
וְלֹא־כִלִּיתִי	און (דאדורך) האב איך ניט פערניכטעט
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
בְּקִנְאָתִי׃	אין מיין אייפער.
12. לָכֵן אֱמֹר	12. דארום זאג:
הִנְנִי נֹתֵן לוֹ	זעה, איך גיב איהם
אֶת־בְּרִיתִי שָׁלוֹם׃	מיין [1]בונד פון פרידען.
13. וְהָיְתָה לּוֹ	13. און עס זאל זיין צו איהם
וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו	און צו זיין זאמען נאך איהם
בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם	א בונד פון עוויגען פריס־טערטהום,
תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא	ווייל ער האט געאייפערט
לֵאלֹהָיו	פיר זיין גאט,
וַיְכַפֵּר	און ער האט פערגעבען
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אויף די קינדער ישראל.
14. וְשֵׁם	14. און דער נאמען
אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֻּכֶּה	פון דעם דערשלאגענעם מאן פון ישראל,
אֲשֶׁר הֻכָּה	וועלכער איז דערשלאגען געווארען
אֶת־הַמִּדְיָנִית	מיט די מדינית,
זִמְרִי בֶּן־סָלוּא	(איז געוועזן) זמרי, דער זוהן פון סלוא,
נְשִׂיא בֵית־אָב	דער פירשט פון דעם פעטערליכען הויז
לַשִּׁמְעֹנִי׃	פון דעם (שטאם) שמעון.
15. וְשֵׁם	15. און דער נאמען
הָאִשָּׁה הַמֻּכָּה	פון דער דערשלאגענער פרוי,
הַמִּדְיָנִית	די מדינית,
כָּזְבִּי בַת־צוּר	(איז געוועזן) כזבי, די טאכטער פון צור,
רֹאשׁ אֻמּוֹת בֵּית־אָב בְּמִדְיָן הוּא׃	ער איז געוועזן דער הויפט פון [2]א פאלקס־שטאם־הויז אין מדין.
16. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
17. צָרוֹר	17. [3]דריקט
אֶת־הַמִּדְיָנִים	די מדינים,
וְהִכִּיתֶם אוֹתָם׃	און איהר זאלט זיי שלאגען.
18. כִּי	18. דען
צֹרְרִים הֵם לָכֶם	זיי דריקען אייך

בְּנִכְלֵיהֶם	דורך זייערע [4]הינטער־ליסט
אֲשֶׁר־נִכְּלוּ לָכֶם	וואס זיי האבען מיט [4]ליסט געהאנדעלט געגען אייך
עַל־דְּבַר פְּעוֹר	וועגען פעור
וְעַל־דְּבַר כָּזְבִּי	און וועגען כזבי,
בַת־נְשִׂיא מִדְיָן	די טאכטער פון דעם פירשט פון מדין,
אֲחֹתָם	זייער שוועסטער,
הַמֻּכָּה	וועלכע איז דערשלאגען געווארען
בְיוֹם־הַמַּגֵּפָה	אין דעם טאג פון דער פלאג
עַל־דְּבַר־פְּעוֹר׃	וועגען פעור.

Cap. XXVI. — כו

1. וַיְהִי	1. און עס איז געוועזן
אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה פסקא	נאך דער פלאג,
וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	דאס דער עוויגער האט געזאגט צו משה
וְאֶל אֶלְעָזָר	און צו אלעזר,
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	דער זוהן פון אהרן דעם פריסטער,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
2. שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ	2. נעהמט אויף די קאפ־(צאהל)
כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון דער גאנצען געמיינדע פון די קינדער ישראל,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואנציג יאהר אלט
וָמַעְלָה	און העכער,
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער.
כָּל־יֹצֵא צָבָא	יעדער, (וואס) וייט ארויס (אים) העער
בְּיִשְׂרָאֵל׃	אין ישראל.
3. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	3. און משה האט גערעט
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר, דער פריסטער
אֹתָם	מיט זיי[5]
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב
עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ	ביים ירדן, (געגען) יריחו,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
4. מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	4. פון צוואנציג יאהר אלט
וָמָעְלָה	און העכער,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה	ווי דער עוויגער האט באפוילען משה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל,
הַיֹּצְאִים	וועלכע זיינען ארויס־געגאנגען
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דעם לאנד מצרים.

1) פרידענס־בונד. 2) אדער: א פעטערליכען הויז פון די פעלקערשאפטען אין מדין. 3) בעהאנדעלט פיינדליך. 4) חיטראסט, רמאות. 5) ד. ה. מיט די קינדער ישראל.

שני	שני
5. ראובן	5. ראובן,
בכור ישראל	דער ערסט־געבארענער פון ישראל;
בני ראובן	די קינדער פון ראובן (זיינען געוועזן):
חנוך	(פון) חנוך
משפחת החנכי	די פאמיליע חנוכי,
לפלוא	פון פלוא
משפחת הפלאי:	די פאמיליע פלואי.
6. לחצרן	6. פון חצרון
משפחת החצרוני	די פאמיליע חצרוני,
לכרמי	פון כרמי
משפחת הכרמי:	די פאמיליע כרמי.
7. אלה	7. דיזע זיינען
משפחת הראובני	די פאמיליען פון ראובן;
ויהיו פקדיהם	און זייערע געציילטע זיינען געוועזן,
שלשה וארבעים אלף	דריי און פערציג טויזענד
ושבע מאות	און זיבען הונדערט
ושלשים:	און דרייסיג.
8. ובני פלוא	8. און די זיהן פון פלוא
אליאב:	(איז געוועזן) אליאב.
9. ובני אליאב	9. און די זיהן פון אליאב
נמואל	(זיינען געוועזן) נמואל
ודתן ואבירם	און דתן און אבירם;
הוא־דתן ואבירם	דאס איז דתן און אבירם,
קריאי העדה	די בערופענע פון דער געמיינדע,
אשר הצו	וועלכע האבען אויפגערייצט קריג
על־משה ועל אהרן	געגען משה און געגען אהרן
בעדת־קרח	אין דער געמיינדע פון קרח,
בהצתם על־יהוה:	ווען זיי האבען אויפגערייצט קריג געגען דעם עוויגען.
10. ותפתח הארץ	10. און די ערד האט געעפענט
את־פיה	איהר מויל,
ותבלע אתם	און זי האט פערשלונגען זיי
ואת־קרח	און קרח,
במות העדה	ווען די געמיינדע איז געשטארבען,
באכל האש	ווען דער פייער האט פערצעהרט

את חמשים ומאתים איש	די צוויי הונדערט און פופציג מאן,
ויהיו לנס:	און זיי זיינען געווארען צו א ²)ווארנונגס־צייכען.
11. ובני־קרח	11. אבער קרח'ס זיהן
לא־מתו:	זיינען ניט געשטארבען.
12. בני שמעון	12. די קינדער פון שמעון
למשפחתם	נאך זייערע פאמיליען:
לנמואל	פון נמואל
משפחת הנמואלי	די פאמיליע נמואלי,
לימין	פון ימין
משפחת הימיני	די פאמיליע ימיני,
ליכין	פון יכין
משפחת היכיני:	די פאמיליע יכיני.
13. לזרח	13. פון זרח
משפחת הזרחי	די פאמיליע זרחי,
לשאול	פון שאול
משפחת השאולי:	די פאמיליע שאולי.
14. אלה	14. דיזע זיינען
משפחת השמעני	די פאמיליען פון שמעון,
שנים ועשרים אלף	צוויי און צוואנציג טויזענד
ומאתים:	און צוויי הונדערט.
15. בני גד למשפחתם	15. די זיהן פון גד נאך זייערע פאמיליען:
לצפון	פון צפון
משפחת הצפוני	די פאמיליע צפוני,
לחגי	פון חגי
משפחת החגי	די פאמיליע חגי,
לשוני	פון שוני
משפחת השוני:	די פאמיליע שוני.
16. לאזני	16. פון אזני
משפחת האזני	די פאמיליע אזני,
לערי	פון ערי
משפחת הערי:	די פאמיליע ערי.
17. לארוד	17. פון ארוד
משפחת הארודי	די פאמיליע ארודי,
לאראלי	פון אראלי
משפחת האראלי:	די פאמיליע אראלי.

1) ד. ה. זייערע איבריגע נאכפאלגער. 2) שטראף־עקזעמפעל, פאהנע.

18. אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת	18. דיזע זיינען די פאמיליען
בְּנֵי־גָד	פון די קינדער פון גד
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
אַרְבָּעִים אֶלֶף	פערציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
19. בְּנֵי יְהוּדָה	19. די זיהן פון יהודה
עֵר וְאוֹנָן	(זיינען געוועזן) ער און אונן,
וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן	אבער ער און אונן זיינען געשטארבען
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אים לאנד כנען.
20. וַיִּהְיוּ בְנֵי־יְהוּדָה	20. און עס זיינען געוועזן די קינדער פון יהודה
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְשֵׁלָה	פון שלה
מִשְׁפַּחַת הַשֵּׁלָנִי	די פאמיליע שלני,
לְפֶרֶץ	פון פרץ
מִשְׁפַּחַת הַפַּרְצִי	די פאמיליע פרצי,
לְזֶרַח	פון זרח
מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי׃	די פאמיליע זרחי.
21. וַיִּהְיוּ בְנֵי־פֶרֶץ	21. און עס זיינען געוועזן די קינדער פון פרץ:
לְחֶצְרֹן	פון חצרון
מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרֹנִי	די פאמיליע חצרוני,
לְחָמוּל	פון חמול
מִשְׁפַּחַת הֶחָמוּלִי׃	די פאמיליע חמולי.
22. אֵלֶּה	22. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת יְהוּדָה	די פאמיליען פון יהודה
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
שִׁשָּׁה וְשִׁבְעִים אֶלֶף	זעקס און זיבציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
23. בְּנֵי יִשָּׂשכָר	23. די קינדער פון ישכר
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
תּוֹלָע	(פון) תולע
מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי	די פאמיליע תולעי,
לְפֻוָּה	פון פוה
מִשְׁפַּחַת הַפּוּנִי׃	די פאמיליע פוני.
24. לְיָשׁוּב	24. פון ישוב
מִשְׁפַּחַת הַיָּשֻׁבִי	די פאמיליע ישובי,
לְשִׁמְרֹן	פון שמרון

מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְרֹנִי׃	די פאמיליע שמרוני.
25. אֵלֶּה	25. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת יִשָּׂשכָר	די פאמיליען פון ישכר
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף	פיער און זעכציג טויזענד
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃	און דריי הונדערט.
26. בְּנֵי זְבוּלֻן	26. די קינדער פון זבולון
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְסֶרֶד	פון סרד
מִשְׁפַּחַת הַסַּרְדִּי	די פאמיליע סרדי,
לְאֵלוֹן	פון אלון
מִשְׁפַּחַת הָאֵלֹנִי	די פאמיליע אלוני,
לְיַחְלְאֵל	פון יחלאל
מִשְׁפַּחַת הַיַּחְלְאֵלִי׃	די פאמיליע יחלאלי.
27. אֵלֶּה	27. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת הַזְּבוּלֹנִי	די פאמיליען פון זבולון
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
שִׁשִּׁים אֶלֶף	זעכציג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
28. בְּנֵי יוֹסֵף	28. די זיהן פון יוסף
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם׃	(זיינען געוועזן) מנשה און אפרים.
29. בְּנֵי מְנַשֶּׁה	29. די קינדער פון מנשה:
לְמָכִיר	פון מכיר
מִשְׁפַּחַת הַמָּכִירִי	די פאמיליע מכירי,
וּמָכִיר	און מכיר
הוֹלִיד אֶת־גִּלְעָד	האט געבארען גלעד;
לְגִלְעָד	פון גלעד
מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי׃	די פאמיליע גלעדי.
30. אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד	30. דיזע זיינען די קינדער פון גלעד:
אִיעֶזֶר	(פון) איעזר
מִשְׁפַּחַת הָאִיעֶזְרִי	די פאמיליע איעזרי,
לְחֵלֶק	פון חלק
מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי׃	די פאמיליע חלקי.
31. וְאַשְׂרִיאֵל	31. און (פון) אשריאל
מִשְׁפַּחַת הָאַשְׂרְאֵלִי׃	די פאמיליע אשריאלי.

וְשֶׁכֶם	און (פון) שכם
מִשְׁפַּחַת הַשִּׁכְמִי׃	די פאמיליע שכמי.
32. וּשְׁמִידָע	32. און (פון) שמידע
מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמִידָעִי	די פאמיליע שמידעי,
וְחֵפֶר	און (פון) חפר
מִשְׁפַּחַת הַחֶפְרִי׃	די פאמיליע חפרי.
33. וּצְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר	33. און צלפחד, דער זוהן פון חפר,
לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים	האט ניט געהאט זיהן,
כִּי אִם־בָּנוֹת	זאנדערן טעכטער,
וְשֵׁם בְּנוֹת צְלָפְחָד	און דער נאמען פון צלפחד׳ס טעכטער:
מַחְלָה וְנֹעָה	מחלה און נועה,
חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה	חגלה, מלכה און תרצה.
34. אֵלֶּה	34. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה	די פאמיליען פון מנשה,
וּפְקֻדֵיהֶם	און זייערע געציילטע (זיינען געוועזן),
שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף	צוויי און פופציג טויזענד
וּשְׁבַע מֵאוֹת׃	און זיבען הונדערט.
35. אֵלֶּה בְנֵי־אֶפְרַיִם	35. דיזע זיינען די קינדער פון אפרים
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְשׁוּתֶלַח	פון שותלח
מִשְׁפַּחַת הַשֻּׁתַלְחִי	די פאמיליע שותלחי,
לְבֶכֶר	פון בכר
מִשְׁפַּחַת הַבַּכְרִי	די פאמיליע בכרי,
לְתַחַן	פון תחן
מִשְׁפַּחַת הַתַּחֲנִי׃	די פאמיליע תחני.
36. וְאֵלֶּה	36. און דיזע זיינען
בְּנֵי שׁוּתָלַח	די קינדער פון שותלח:
לְעֵרָן	פון ערן
מִשְׁפַּחַת הָעֵרָנִי׃	די פאמיליע ערני.
37. אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת	37. דיזע זיינען די פאמיליען
בְּנֵי־אֶפְרַיִם	פון די קינדער פון אפרים
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף	צוויי און דרייסיג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט;
אֵלֶּה בְנֵי־יוֹסֵף	דיזע זיינען די קינדער פון יוסף
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃	נאך זייערע פאמיליען.

38. בְּנֵי בִנְיָמִן	38. די קינדער פון בנימין
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְבֶלַע	פון בלע
מִשְׁפַּחַת הַבַּלְעִי	די פאמיליע בלעי,
לְאַשְׁבֵּל	פון אשבל
מִשְׁפַּחַת הָאַשְׁבֵּלִי	די פאמיליע אשבלי,
לַאֲחִירָם	פון אחירם
מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי׃	די פאמיליע אחירמי.
39. לִשְׁפוּפָם	39. פון שפופם
מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּפָמִי	די פאמיליע שופמי,
לְחוּפָם	פון חופם
מִשְׁפַּחַת הַחוּפָמִי׃	די פאמיליע חופמי.
40. וַיִּהְיוּ בְנֵי־בֶלַע	40. און עס זיינען געוועזן די זיהן פון בלע
אַרְדְּ וְנַעֲמָן	ארד און נעמן,
מִשְׁפַּחַת הָאַרְדִּי	(פון ארד) די פאמיליע ארדי,
לְנַעֲמָן	פון נעמן
מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי׃	די פאמיליע נעמי.
41. אֵלֶּה בְנֵי־בִנְיָמִן	41. דיזע זיינען די קינדער פון בנימין
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
וּפְקֻדֵיהֶם	און זייערע געציילטע (זיינען געוועזן),
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף	פינף און פערציג טויזענד
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃	און זעקס הונדערט.
42. אֵלֶּה בְנֵי־דָן	42. דיזע זיינען די קינדער פון דן
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְשׁוּחָם	פון שוחם
מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּחָמִי	די פאמיליע שוחמי;
אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת דָּן	דיזע זיינען די פאמיליען פון דן
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃	נאך זייערע פאמיליען.
43. כָּל־מִשְׁפְּחֹת הַשּׁוּחָמִי	43. אלע פאמיליען פון שוחמי
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף	פיער און זעכציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
44. בְּנֵי אָשֵׁר	44. די קינדער פון אשר
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:

לְיִמְנָה	פון ימנה
מִשְׁפַּחַת הַיִּמְנָה	די פאמיליע ימנה,
לְיִשְׁוִי	פון ישוי
מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁוִי	די פאמיליע ישוי,
לִבְרִיעָה	פון בריעה
מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי׃	די פאמיליע בריעי.
45. לִבְנֵי בְרִיעָה	45. פון די קינדער פון בריעה:
לְחֵבֶר	פון חבר
מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרִי	די פאמיליע חברי,
לְמַלְכִּיאֵל	פון מלכיאל
מִשְׁפַּחַת הַמַּלְכִּיאֵלִי׃	די פאמיליע מלכיאלי.
46. וְשֵׁם בַּת־אָשֵׁר	46. און דער נאמען פון אשר'ס טאכטער
שָׂרַח׃	(איז געוועזן) שרח.
47. אֵלֶּה	47. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־אָשֵׁר	די פאמיליען פון אשר'ס קינדער
לִפְקֻדֵיהֶם	נאך זייערע געציילטע,
שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אָלֶף	פינף און דרייסיג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.
48. בְּנֵי נַפְתָּלִי	48. די קינדער פון נפתלי
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְיַחְצְאֵל	פון יחצאל
מִשְׁפַּחַת הַיַּחְצְאֵלִי	די פאמיליע יחצאלי,
לְגוּנִי	פון גוני
מִשְׁפַּחַת הַגּוּנִי׃	די פאמיליע גוני.
49. לְיֵצֶר	49. פון יצר
מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי	די פאמיליע יצרי,
לְשִׁלֵּם	פון שלם
מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלֵּמִי׃	די פאמיליע שלמי.
50. אֵלֶּה	50. דיזע זיינען
מִשְׁפְּחֹת נַפְתָּלִי	די פאמיליען פון נפתלי
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען,
וּפְקֻדֵיהֶם	און זייערע געציילטע (זיינען געוועזן),
חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אָלֶף	פינף און פערציג טויזענד
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃	און פיער הונדערט.

51. אֵלֶּה פְּקוּדֵי	51. דיזע זיינען די געציילטע
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	זעקס הונדערט טויזענד
וָאָלֶף	און טויזענד
שְׁבַע מֵאוֹת	זיבען הונדערט
וּשְׁלֹשִׁים׃	און דרייסיג.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
52. וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	52. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
53. לָאֵלֶּה	53. צו דיזע
תֵּחָלֵק הָאָרֶץ	זאל צוטהיילט ווערען דאס לאנד
בְּנַחֲלָה	אלס אייגענטהום
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת׃	נאך דעם צאהל פון די נעמען.[1]
54. לָרַב	54. צו די פילע[2]
תַּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ	זאלסט'ו געבען מעהר אייגענטהום,[3]
וְלַמְעַט	און צו די ווייניגע
תַּמְעִיט נַחֲלָתוֹ	זאלסט'ו געבען ווייניגער אייגענטהום,[3]
אִישׁ לְפִי פְקֻדָיו	יעדען נאך זיינע געציילטע
יֻתַּן נַחֲלָתוֹ׃	זאל געגעבען ווערען זיין אייגענטהום.
55. אַךְ־בְּגוֹרָל	55. דענאך דורך א לאאז
יֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ	זאל צוטהיילט ווערען דאס לאנד,
לִשְׁמוֹת	נאך די נעמען
מַטּוֹת־אֲבֹתָם	פון זייערע פעטערליכע שטאמען
יִנְחָלוּ׃	זאלען זיי ערבען.
56. עַל־פִּי הַגּוֹרָל	56. דורך דעם לאאז
תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ	זאל צוטהיילט ווערען זיין אייגענטהום,
בֵּין רַב לִמְעָט׃	סיי פיל און סיי ווייניג.
57. וְאֵלֶּה פְקוּדֵי הַלֵּוִי	57. און דיזע זיינען די געציילטע פון לוי
לְמִשְׁפְּחֹתָם	נאך זייערע פאמיליען:
לְגֵרְשׁוֹן	פון גרשון
מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֻׁנִּי	די פאמיליע גרשוני,
לִקְהָת	פון קהת
מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי	די פאמיליע קהתי,
לִמְרָרִי	פון מררי
מִשְׁפַּחַת הַמְּרָרִי׃	די פאמיליע מררי.
58. אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת לֵוִי	58. דיזע זיינען די פאמיליען פון לוי,

1) ד. ה. פערזאנען. 2) צאהלרייכע. 3) זיין אייגענטהום.

מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי	די פאמיליע לבני,
מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרֹנִי	די פאמיליע חברוני,
מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי	די פאמיליע מחלי,
מִשְׁפַּחַת הַמּוּשִׁי	די פאמיליע מושי,
מִשְׁפַּחַת הַקָּרְחִי	די פאמיליע קרחי;
וּקְהָת	און קהת
הוֹלִד אֶת־עַמְרָם :	האט געבארען עמרם.
59 וְשֵׁם | אֵשֶׁת עַמְרָם	59. און דער נאמען פון עמרם'ס פרוי
יוֹכֶבֶד בַּת־לֵוִי	(איז געווען) יוכבד, די טאכטער פון לוי,
אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ לְלֵוִי	וואס זי האט איהר געבא־רען צו לוי
בְּמִצְרָיִם	אין מצרים,
וַתֵּלֶד לְעַמְרָם	און זי האט געבארען צו עמרם
אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה	אהרן און משה
וְאֵת מִרְיָם אֲחֹתָם :	און מרים, זייער שוועסטער.
60. וַיִּוָּלֵד לְאַהֲרֹן	60. און עס זיינען געבא־רען געווארען צו אהרן
אֶת־נָדָב	נדב
וְאֶת־אֲבִיהוּא	און אביהוא.
אֶת־אֶלְעָזָר	אלעזר
וְאֶת־אִיתָמָר :	און איתמר.
61. וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא	61. און נדב און אביהוא זיינען געשטארבען,
בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ־זָרָה	ווען זיי האבען געבראכט [1]פרעמדע פייער
לִפְנֵי יְהוָה :	פאר דעם עוויגען.
62. וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם	62. און עס זיינען געווען זייערע געציילטע
שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף	דריי און צוואנציג טויזענד,
כָּל־זָכָר	אלע מענליכע
מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמָעְלָה	פון א מאנאט אלט און העכער,
כִּי | לֹא הָתְפָּקְדוּ	דען זיי זיינען ניט געציילט געווארען
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל,
כִּי לֹא־נִתַּן לָהֶם	דען עס איז צו זיי ניט געגעבען געווארען
נַחֲלָה	אייגענטהום,
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :	צווישען די קינדער ישראל.
63. אֵלֶּה פְּקוּדֵי מֹשֶׁה	63. דיזע זיינען די געצייל־טע פון משה
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר, דעם פריסטער
אֲשֶׁר פָּקְדוּ	וועלכע האבען געציילט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב
עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ :	ביים ירדן, (געגען) ירחו.
64. וּבְאֵלֶּה	64. און אונטער דיזע
לֹא־הָיָה אִישׁ	איז ניט געווען א מאן
מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה	פון די געציילטע פון משה
וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן	און אהרן, דעם פריסער,
אֲשֶׁר פָּקְדוּ	וועלכע האבען געציילט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
בְּמִדְבַּר סִינָי :	אין דער וויסטע סיני.
65. כִּי־אָמַר יְיָ לָהֶם	65. דען דער עוויגער האט געזאגט וועגען זיי:
מוֹת יָמֻתוּ בַּמִּדְבָּר	זיי וועלען שטארבען אין דער וויסטען;
וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם אִישׁ	און עס איז ניט איבריג־געבליבען פון זיי א מאן,
כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה	ואנדערן כלב, דער זוהן פון יפונה,
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן :	און יהושע, דער זוהן פון נון

Cap. XXVII. כז

1. וַתִּקְרַבְנָה	1. און עס האבען זיך דערנעהנטערט
בְּנוֹת צְלָפְחָד	די טעכטער פון צלפחד,
בֶּן־חֵפֶר בֶּן־גִּלְעָד	דער זוהן פון חפר, דער זוהן פון גלעד,
בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה	דער זוהן פון מכיר, דער זוהן פון מנשה,
לְמִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה	פון די פאמיליען פון מנשה,
בֶן־יוֹסֵף	דער זוהן פון יוסף;
וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו	און דיזע זיינען די נעמען פון זיינע טעכטער:
מַחְלָה נֹעָה וְחָגְלָה	מחלה, נועה און חגלה
וּמִלְכָּה וְתִרְצָה :	און מלכה און תרצה.
2. וַתַּעֲמֹדְנָה	2. און זיי האבען זיך געשטעלט
לִפְנֵי מֹשֶׁה	פאר משה
וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און פאר אלעזר, דעם פריסטער,
וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִם	און פאר די פירשטען
וְכָל־הָעֵדָה	און די גאנצע געמיינדע,
פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד	ביים איינגאנג פון [illegible]
לֵאמֹר :	[illegible]
3. אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר	3. אונזער פאטער איז גע־שטארבען אין דער וויסטע,
וְהוּא לֹא־הָיָה	און ער איז ניט געווען
בְּתוֹךְ הָעֵדָה	צווישען דער געמיינדע,
הַנּוֹעָדִים עַל־יְהוָה	וועלכע האבען זיך פערזא־מעלט געגען דעם עוויגען
בַּעֲדַת קֹרַח	אין דער געמיינדע פון קרח,

1) ד. ה. אונהייליגע פייער.

כִּי־בְחֶטְאוֹ מֵת	זאָנדערן דורך זיין זינד איז ער געשטאָרבען,
וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ׃	און זיהן האט ער ניט געהאט.
4. לָמָּה יִגָּרַע	4. ווארום זאל [1]געמינ־דערט ווערען
שֵׁם־אָבִינוּ	דער נאָמען פון אונזער פאטער
מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ	פון זיין פאמיליע,
כִּי אֵין לוֹ בֵּן	ווייל ער האט קיין זוהן?
תְּנָה־לָּנוּ	גיב אונז
אֲחֻזָּה	אייגענטהום
בְּתוֹךְ אֲחֵי אָבִינוּ׃	צווישען די ברידער פון אונזער פאטער.
5. וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה	5. און משה האט געבראכט
אֶת־מִשְׁפָּטָן	זייער רעכטס־(זאכע)
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
6. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	6. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
7. כֵּן	7. רעכט
בְּנוֹת צְלָפְחָד דֹּבְרֹת	רײדען די טעכטער פון צלפחד;
נָתֹן תִּתֵּן לָהֶם	דו זאלסט זיי געבען
אֲחֻזַּת נַחֲלָה	איין אייגענטהומס־ערב
בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶם	צווישען די ברידער פון זייער פאטער,
וְהַעֲבַרְתָּ	און דו זאלסט [2]איבער־פיהרען
אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן	זייער פאטערס ערב
לָהֶן׃	צו זיי.
8. וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	8. און צו די קינדער ישראל
תְּדַבֵּר לֵאמֹר	זאלסט'ו רײדען, זאגענדיג:
אִישׁ כִּי־יָמוּת	ווען א מאן וועט שטארבען
וּבֵן אֵין לוֹ	און ער האט קיין זוהן,
וְהַעֲבַרְתֶּם	דאַן זאלט איהר [2]איבער־פיהרען
אֶת־נַחֲלָתוֹ	זיין ערב
לְבִתּוֹ׃	צו זיין טאכטער.
9. וְאִם־אֵין לוֹ בַּת	9. און אויב ער האט קיין טאכטער,
וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ	דאַן זאלט איהר געבען זיין ערב
לְאֶחָיו׃	צו זיינע ברידער.
10. וְאִם־אֵין לוֹ אַחִים	10. און אויב ער האט קיין ברידער,
וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ	דאַן זאלט איהר געבען זיין ערב
לַאֲחֵי אָבִיו׃	צו זיין פאטער'ס ברידער.

11. וְאִם־אֵין אַחִים לְאָבִיו	11. און אויב זיין פאטער האט קיין ברידער,
וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ	דאַן זאלט איהר געבען זיין ערב
לִשְׁאֵרוֹ	צו זיין בלוט־פערוואנדטען
הַקָּרֹב אֵלָיו	וועלכער איז נאָהענט צו איהם
מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ	פון זיין פאמיליע,
וְיָרַשׁ אֹתָהּ	און ער זאל עס ערבען,
וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און עס זאל זיין פיר די קינדער ישראל
לְחֻקַּת מִשְׁפָּט	אלס רעכטס־געזעטץ,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
12. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	12. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
עֲלֵה	גיי ארויף
אֶל־הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה	אויף דיזען בארג עברים,
וּרְאֵה אֶת־הָאָרֶץ	און זעה דאס לאַנד,
אֲשֶׁר נָתַתִּי	וואס איך האב געגעבען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צו די קינדער ישראל.
13. וְרָאִיתָה אֹתָהּ	13. און ווען דו וועסט עס האבען געזעהן,
וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־עַמֶּךָ	דאַן וועסט'ו איינגעזאַמעלט ווערען צו דיין פאָלק
גַּם־אָתָּה	אויך דו,
כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף	ווי עס איז איינגעזאַמעלט געווארען
אַהֲרֹן אָחִיךָ׃	אהרן, דיין ברודער.
14. כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי	14. ווייל איהר זייט ווידער־שפענסטיג געווען מיין בעפעהל
בְּמִדְבַּר־צִן	אין דער וויסטע צין
בִּמְרִיבַת הָעֵדָה	ביי די קריג פון דער גע־מיינדע
לְהַקְדִּישֵׁנִי בַמַּיִם	מיך צוהייליגען[3] דורך דאס וואַסער
לְעֵינֵיהֶם	פאר זייערע אויגען;
הֵם מֵי־מְרִיבַת קָדֵשׁ	דאס זיינען די קריג־וואַסער פון קדש
מִדְבַּר־צִן׃	(אין) דער וויסטע צין.
15. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־יְיָ	15. און משה האט גערעדט צום עוויגען
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
16. יִפְקֹד יְהוָה	16. זאל [4]בעשטימען דער עוויגער
אֱלֹהֵי הָרוּחֹת	דער גאט פון די גייסטער
לְכָל־בָּשָׂר	פון אלעס פלייש,
אִישׁ עַל־הָעֵדָה׃	א מאַן איבער די געמיינדע.

1) פעהלען. 2) איבערטראָגען, לאזען איבערגעהן. 3) ד. ה. ווען איהר האט מיך געדארפט הייליגען.
4) בעשטעלען, אויפנעהמען.

17. אֲשֶׁר־יֵצֵא לִפְנֵיהֶם	17. וועלכער זאל ארויסגיין פאר זיי
וַאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם	און וועלכער זאל קומען פאר זיי
וַאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם	און וועלכער זאל זיי ארויספיהרען
וַאֲשֶׁר יְבִיאֵם	און וועלכער זאל זיי אריינבריינגען,
וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יי	אום דעם עוויגען'ס געמיינדע זאל ניט זיין
כַּצֹּאן	ווי די שאף,
אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה:	וועלכע האבען קיין הירט.
18. וַיֹּאמֶר יְהוָה	18. און דער עוויגער האט געזאגט
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה:
קַח־לְךָ	נעהם דיר
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	יהושע, דעם זוהן פון נון,
אִישׁ אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ	א מאן, אין וועלכען עס איז דא גייסט,
וְסָמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ	און דו זאלסט אנשפארען דיין האנד
עָלָיו:	אויף איהם.
19. וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ	19. און דו זאלסט איהם שטעלען
לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	פאר אלעזר דעם פריסטער,
וְלִפְנֵי כָּל־הָעֵדָה	און פאר די גאנצע גע־מיינדע,
וְצִוִּיתָה אֹתוֹ	און דו זאלסט איהם בעפוילען
לְעֵינֵיהֶם:	פאר זייערע אויגען.
20. וְנָתַתָּה מֵהוֹדְךָ	20. און דו זאלסט געבען פון דיין [1]שיינהייט
עָלָיו	אויף איהם,
לְמַעַן יִשְׁמְעוּ	אום עס זאלען הערען
כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די גאנצע געמיינדע פון די קינדער ישראל.
21. וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	21. און פאר אלעזר דעם פריסטער
יַעֲמֹד	זאל ער שטעהן,
וְשָׁאַל לוֹ	און ער זאל פרעגען [2]ביי איהם
בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים	וועגען דעם [3]אורטהייל פון די אורים[4]
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען;
עַל־פִּיו יֵצְאוּ	אויף זיין בעפעהל זאלען זיי ארויסגיין,
וְעַל־פִּיו יָבֹאוּ	און אויף זיין בעפעהל זא־לען זיי אריינקומען,
הוּא וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	ער און אלע קינדער ישראל
אִתּוֹ	מיט איהם
וְכָל־הָעֵדָה:	און די גאנצע געמיינדע.
22. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	22. און משה האט געטאן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יי אֹתוֹ	ווי דער עוויגער האט איהם בעפוילען,

וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ	און ער האט גענומען יהושע,
וַיַּעֲמִדֵהוּ	און ער האט איהם געשטעלט
לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	פאר אלעזר דעם פריסטער
וְלִפְנֵי כָּל־הָעֵדָה:	און פאר די גאנצע גע־מיינדע.
23. וַיִּסְמֹךְ אֶת־יָדָיו	23. און ער האט אנגע־שפארט זיינע הענד
עָלָיו	אויף איהם,
וַיְצַוֵּהוּ	און ער האט איהם בע־פוילען,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	ווי דער עוויגער האט גערעט
בְּיַד־מֹשֶׁה:	דורך משה.

Cap. XXVIII. — כח

חֲמִישִׁי

1. וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר:	זאגענדיג:
2. צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. בעפוול די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אֶת־קָרְבָּנִי	מיין אפפער,
לַחְמִי לְאִשַּׁי	מיינע שפייזע פיר מיינע פייער־אפפערס
רֵיחַ נִיחֹחִי	(צום) ליבליכען גערוך פיר מיר,
תִּשְׁמְרוּ	זאלט איהר היטען
לְהַקְרִיב לִי	צו אפפערן צו מיר
בְּמוֹעֲדוֹ:	אין זיין בעשטימטע צייט.
3. וְאָמַרְתָּ לָהֶם	3. און דו זאלסט זאגען צו זיי:
זֶה הָאִשֶּׁה	דיזעס איז דער בראנד־אפפער,
אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה	וואס איהר זאלט אפפערן צום עוויגען:
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון א יאהר אלט,
תְמִימִם	אהנע פעהלער,
שְׁנַיִם לַיּוֹם	צוויי פיר יעדען טאג,
עֹלָה תָמִיד:	(אלס) בעשטענדיגעס בראנד־אפפער.
4. אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד	4. דאס איין לאם
תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר	זאלסטו [5]מאכען דעם מארגענס,
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	און דאס צווייטע לאם
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם:	זאלסטו [5]מאכען געגען אבענד.
5. וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה	5. און א צעהנטעל איפה
סֹלֶת	פיינע מעהל
לְמִנְחָה	אלס שפייז־אפפער,
בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית	געמישט מיט געשטויסענעם אייל

1) גלאנץ, גרויסקייט, ווירדע, עהרע, מאיעסטעט. 2) פיר. 3) רעכטס־שפרוך. 4) די אורים ותומים, דורך וועלכע מען האט געוואוסט גאטעס ווילען האט דער כהן גדול געטראגען אויף זיין הארצען. 5) בערייטען, אפפערן,

רְבִיעִת הַהִין׃	א פערטעל הין.
6. עֹלַת תָּמִיד	6. (עס איז) א בעשטענדיגעס בראנד־אָפּפער,
הָעֲשֻׂיָה	[1]ווי עס איז געמאכט געווארען
בְּהַר סִינַי	אויף דעם בארג סיני,
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה לַיהוָה׃	א פייער־אָפּפער צום עוויגען.
7. וְנִסְכּוֹ	7. און זיין [2]טראנק־אָפּפער
רְבִיעִת הַהִין	א פערטעל הין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	פיר איין לאם;
בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ	אים [3]הייליגטהום גיס
נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה׃	א טראנק־אָפּפער פון שטאַרקע געטראנק צום עוויגען.
8. וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	8. און דעם צווייטען לאם
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם	זאלסט'ו מאכען געגען אבענד,
כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר	ווי דאס שפייז־אָפּפער פון דעם מאָרגענס
וּכְנִסְכּוֹ	און ווי זיין טראנק־אָפּפער
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאכען,
אִשֵּׁה	(עס איז) א פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען.
9. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת	9. און אין דעם רוהע־טאג
שְׁנֵי־כְבָשִׂים	צוויי לאמען
בְּנֵי־שָׁנָה	פון איין יאָהר אלט
תְּמִימִם	אָהן א פעהלער,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	און צוויי צעהנטעל
סֹלֶת	פיינע מעהל
מִנְחָה	(אלס) שפייז־אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
וְנִסְכּוֹ׃	און זיין טראנק־אָפּפער.
10. עֹלַת שַׁבַּת	10. (עס איז) א בראנד־אָפּפער פון דעם רוהע־טאג
בְּשַׁבַּתּוֹ	אין יעדען רוהע־טאג,
עַל־עֹלַת הַתָּמִיד	[4]צו דעם בעשטענדיגען בראנד־אָפּפער,
וְנִסְכָּהּ׃	און [5]איהר טראנק־אָפּפער.
11. וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם	11. און אין די אָנפאנגס־(טעג) פון אייערע מאָנאטען
תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה	זאלט איהר אָפּפערען א בראנד־אָפּפער צום עוויגען
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם	צוויי יונגע שטירען
וְאַיִל אֶחָד	און איין ווידער,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאמען פון איין יאָהר אלט

שִׁבְעָה	זיבען,
תְּמִימִם׃	אָהן א פעהלער.
12. וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	12. און דריי צעהנטעל
סֹלֶת	פיינע מעהל
מִנְחָה	(אלס) שפייז־אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
לַפָּר הָאֶחָד	פיר איין שטיר,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת	און צוויי צעהנטעל פיינע מעהל
מִנְחָה	(אלס) שפייז־אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
לָאַיִל הָאֶחָד׃	פיר איין ווידער.
13. וְעִשָּׂרֹן עִשָּׂרוֹן	13. און צו איין צעהנטעל
סֹלֶת	פיינע מעהל
מִנְחָה	(אלס) שפייז־אָפּפער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	געמישט מיט אייל,
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	פיר איין לאם;
עֹלָה	(עס איז) א בראנד־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צום) ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה לַיהוָה׃	א פייער־אָפּפער צום עוויגען.
14. וְנִסְכֵּיהֶם	14. און זייערע טראנק־אָפּפערס,
חֲצִי הַהִין	א האלבער הין
יִהְיֶה לַפָּר	זאל זיין פיר יעדען שטיר,
וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאַיִל	און א דריטעל הין פיר יעדען ווידער,
וּרְבִיעִת הַהִין	און א פערטעל הין
לַכֶּבֶשׂ	פיר יעדן לאם
יָיִן	וויין;[6]
זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ	דיזעס איז דאס בראנד־אָפּפער פון מאָנאט
בְּחָדְשׁוֹ	אין יעדען מאנאט,
לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃	פיר די מאָנאטען פון יאָהר.
15. וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד	15. און איין ציגען־באָק
לְחַטָּאת לַיהוָה	אלס זינד־אָפּפער צום עוויגען,
עַל־עֹלַת הַתָּמִיד	[4]צו דעם בעשטענדיגען בראנד־אָפּפער
יֵעָשֶׂה	זאל עס געמאכט ווערען,
וְנִסְכּוֹ׃	און זיין טראנק־אָפּפער.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
16. וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	16. און אין דעם ערשטען מאָנאט

1) וועלכעס איז א. ז. וו. 2) גיס־אָפּפער. 3) ד. ה. אויף דעם אלטאר. 4) אויסער, נעבען. 5) זיין. 6) ד. ה. און א פערטעל הין וויין פיר יעדען לאם.

בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פערצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ	פון דעם מאָנאַט,
פֶּסַח לַיהוָה׃	[1]איז דאס פסח (פעסט) צום עוויגען.
17 וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	17. און אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה	פון דיזען מאָנאַט
חָג	איז א פייער־טאג:
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג
מַצּוֹת יֵאָכֵל׃	זאל געגעסען ווערען אונגעזייערטע ברויט.
18. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	18. אין דעם ערשטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	(זאל זיין) א הייליגע פערזאַמלונג,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
19. וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה	19. און איהר זאלט אָפּפערן א פייער־אָפּפער,
עֹלָה לַיהוָה	א בראַנד־אָפּפער צום עוויגען:
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם	צוויי יונגע שטירען
וְאַיִל אֶחָד	און איין ווידער
וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים	און זיבען לאַמען
בְּנֵי שָׁנָה	פון איין יאהר אַלט,
תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃	אָהן א פעהלער זאלען זיי זיין ביי אייך.
20. וּמִנְחָתָם	20. און זייער שפייז־אָפּפער:
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן	פיינע מעהל געמישט מיט אייל,
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	דריי צעהנטעל
לַפָּר	פיר יעדען שטיר,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל	און צוויי צעהנטעל פיר יעדען ווידער,
תַּעֲשׂוּ׃	זאלט איהר מאכען.
21. עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן	21. צו איין צעהנטעל
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו מאכען
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	פיר איין לאַם,
לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃	פיר די זיבען לאַמען.
22. וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד	22. און איין באָק (אלס) זינד־אָפּפער
לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃	צו פערגעבען אויף אייך.
23 מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר	23. אויסער דעם בראַנד־אָפּפער פון דעם מאָרגענס,
אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד	וואס איז אַלס בעשטענדיגעס בראַנד־אָפּפער,
תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה׃	זאלט איהר דיזע מאכען.
24. כָּאֵלֶּה	24. ווי דיזע

תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם	זאלט איהר מאכען פיר יעדען טאג
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
לֶחֶם אִשֵּׁה	(אלס) פייער־אָפּפער שפייזע
רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען,
עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד	צו דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
יֵעָשֶׂה	זאל עס געמאַכט ווערען,
וְנִסְכּוֹ׃	און זיין טראַנק־אָפּפער.
25. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	25. און אין דעם זיבענטען טאג
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	א הייליגע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
26. וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים	26. און אין דעם טאג פון די ערסטלינגע,[2]
בְּהַקְרִיבְכֶם	ווען איהר בריינגט
מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה	א נייעם שפייז־אָפּפער צום עוויגען,
בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם	נאך אייערע וואָכען,[3]
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	א הייליגע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
27. וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה	27. און איהר זאלט אָפּפערן א בראַנד־אָפּפער
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה	צום ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען,
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם	צוויי יונגע שטירען,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
שִׁבְעָה כְבָשִׂים	זיבען לאַמען
בְּנֵי שָׁנָה׃	פון איין יאהר אַלט.
28. וּמִנְחָתָם	28. און זייער שפייז־אָפּפער:
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן	פיינע מעהל געמישט מיט אייל,
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	דריי צעהנטעל
לַפָּר הָאֶחָד	פיר איין שטיר,
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	צוויי צעהנטעל
לָאַיִל הָאֶחָד׃	פיר איין ווידער.
29. עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן	29. צו איין צעהנטעל
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	פיר איין לאַם,
לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃	פיר די זיבען לאַמען.
30. שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד	30. איין ציגען־באָק

1) אדער (דארף געמאַכט ווערען) א פסח־(אָפּפער) צום עוויגען. 2) דאס מיינט דער פייערטאג שבועות.
3) ד. ה. נאך דעם ווי איהר האט אָבגעציילט זיבען וואָכען פון נאך פסח. זעה ויקרא כג, 15־16 און במדבר ט ז 9.

לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃	צו פערגעבען אויף אייך.
31. מִלְּבַד	31. אויסער
עֹלַת הַתָּמִיד	דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתוֹ	און זיין שפּייז־אָפּפער
תַּעֲשׂוּ	זאלט איהר (עס) מאַכען,
תְּמִימִם יִהְיוּ־לָכֶם	אָהן א פעהלער זאלען זיי זיין ביי אייך,
וְנִסְכֵּיהֶם׃	און זייערע טראַנק־אָפּפערס.

כט

CAP. XXIX

1. וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	1. און אין דעם זיבענטען מאָנאַט,
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	אין דעם ערשטען (טאג) פון דעם מאָנאַט,
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	א היילינע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאָן,
יוֹם תְּרוּעָה	א טאג פון [1]שאַלונג
יִהְיֶה לָכֶם׃	זאל ער זיין ביי אייך.
2. וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה	2. און איהר זאלט מאַכען א בראַנד־אָפּפער
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה	צום ליבליכען גערוך פיר דעם עווינען:
פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד	איין יונגען שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
שִׁבְעָה	זיבען,
תְּמִימִם׃	אָהן א פעהלער.
3. וּמִנְחָתָם	3. און זייער שפּייז־אָפּפער:
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן	פיינע מעהל, געמישט מיט אייל,
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	דריי צעהנטעל
לַפָּר	פיר דעם שטיר,
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל׃	צוויי צעהנטעל פיר דעם ווידער.
4. וְעִשָּׂרוֹן אֶחָד	4. און איין צעהנטעל
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	פיר איין לאַם,
לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃	פיר די זיבען לאַמען.
5. וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	5. און איין ציגען־באָק
חַטָּאת	(אַלס) זינד־אָפּפער,
לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃	צו פערגעבען אויף אייך.
6. מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ	6. אויסער דעם בראַנד־אָפּפער פון דעם מאָנאַט
וּמִנְחָתָהּ	און איהר שפּייז־אָפּפער,
וְעֹלַת הַתָּמִיד	און דעם בעשטענדיגער בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתָהּ	און איהר שפּייז־אָפּפער,
וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם	און זייערע טראַנק־אָפּפערס נאָך זייער רעכט,
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה לַיהוָה׃	(אַלס) פייער־אָפּפער צום עווינען.
7. וּבֶעָשׂוֹר	7. און אין דעם צעהנטען (טאג)
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה	פון דיזען זיבענטען מאָנאַט
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	א היילינע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין ביי אייך,
וְעִנִּיתֶם	און איהר זאלט פייניגען
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעלען,[2]
כָּל־מְלָאכָה	קיין אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
8. וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה	8. און איהר זאלט אָפּפערן א בראַנד־אָפּפער
לַיהוָה	צום עווינען,
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צום) ליבליכען גערוך,
פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד	איין יונגען שטיר,
אַיִל אֶחָד	איין ווידער,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
שִׁבְעָה	זיבען,
תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃	אָהן א פעהלער זאלען זיי זיין ביי אייך.
9. וּמִנְחָתָם	9. און זייער שפּייז־אָפּפער:
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן	פיינע מעהל, געמישט מיט אייל,
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	דריי צעהנטעל
לַפָּר	פיר דעם שטיר,
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	צוויי צעהנטעל
לָאַיִל הָאֶחָד׃	פיר דעם איין ווידער.
10. עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן	10. צו איין צעהנטעל
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	פיר איין לאַם,
לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃	פיר די זיבען לאַמען.
11. שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	11. איין ציגען־באָק
חַטָּאת	(אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד	אויסער
חַטַּאת הַכִּפֻּרִים	דעם זינד־אָפּפער פון פערגעבונג
וְעֹלַת הַתָּמִיד	און דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם׃	און איהר שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס.

1) שופר בלאָזען. 2) ד. ה. איהר זאלט פאַסטען.

שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
12. וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	12. און אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	פון דעם זיבענטען מאָנאט,
מִקְרָא־קֹדֶשׁ	אַ הייליגע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם	זאל זיין בײַ אייך,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־אַרבייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאלט איהר ניט טהאָן,
וְחַגֹּתֶם חַג לַיהוָה	און איהר זאלט פייערן אַ פייער־טאג צום עוויגען
שִׁבְעַת יָמִים׃	זיבען טעג.
13. וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה	13. און איהר זאלט ברייגגען אַ בראַנד־אָפּפער,
אִשֵּׁה	אַ פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען:
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר	יונגע שטירען
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר	דרייצעהן,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן,
תְּמִימִם יִהְיוּ׃	אָהן אַ פעהלער זאלען זיי זיין.
14. וּמִנְחָתָם	14. און זייער שפּייז־אָפּפער:
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן	פיינע מעהל, געמישט מיט אייל,
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים	דריי צעהנטעל
לַפָּר הָאֶחָד	פיר איין שטיר,
לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים	פיר (די) דרייצעהן שטירען,
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	צוויי צעהנטעל
לָאַיִל הָאֶחָד	פיר איין ווידער
לִשְׁנֵי הָאֵילִם׃	פיר די צוויי ווידערס.
15. וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן	15. און צו איין צעהנטעל
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד	פיר איין לאַם,
לְאַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים׃	פיר (די) פערצעהן לאַמען.
16. וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	16. און איין ציגען־באָק
חַטָּאת	(אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער,
מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃	איהר שפּייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
17. וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי	17. און אויף דעם צווייטען טאָג:
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר	יונגע שטירען

שְׁנֵים עָשָׂר	צוועלף,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן,
תְּמִימִם׃	אָהן אַ פעהלער.
18. וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם	18. און זייער שפּייז אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,
לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען
בְּמִסְפָּרָם	מיט זייער צאָהל,
כַּמִּשְׁפָּט׃	נאך דעם רעכט.
19. וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	19. און איין ציגען־באָק
חַטָּאת	(אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם׃	און איהר שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס.
20. וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	20. און אויף דעם דריטען טאָג:
פָּרִים עַשְׁתֵּי־עָשָׂר	עלף שטירען,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן,
תְּמִימִם׃	אָהן אַ פעהלער.
21. וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם	21. און זייער שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,
לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃	מיט זייער צאָהל, נאך דעם רעכט.
22. וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד	22. און איין באָק (אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃	און איהר שפּייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
23. וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי	23. און אויף דעם פירטען טאָג:
פָּרִים עֲשָׂרָה	צעהן שטירען,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן,
תְּמִימִם׃	אָהן אַ פעהלער.
24. מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם	24. זייער שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,

לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען,
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃	מיט זייער צאַהל, נאך דעם רעכט.
25. וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד	25. און איין ציגען־באָק
חַטָּאת	(אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער,
מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃	איהר שפּייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
26. וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי	26. און אויף דעם פינפטען טאג:
פָּרִים תִּשְׁעָה	ניין שטירען,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן,
תְּמִימִם׃	אָהן א פעהלער.
27. וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם	27. און זייער שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,
לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען,
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃	מיט זייער צאַהל, נאך דעם רעכט.
28. וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד	28. און איין באָק (אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃	און איהר שפּייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
29. וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי	29. און אויף דעם זעקסטען טאג:
פָּרִים שְׁמֹנָה	אַכט שטירען,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן,
תְּמִימִם׃	אָהן א פעהלער.
30. וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם	30. און זייער שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,
לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען,
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃	מיט זייער צאַהל, נאך דעם רעכט.
31. וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד	31. און איין באָק (אַלס) זינד־אָפּפער
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער,
מִנְחָתָהּ וּנְסָכֶיהָ׃	איהר שפּייז־אָפּפער און איהרע טראַנק־אָפּפערס.
32. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	32. און אויף דעם זיבענטען טאג:
פָּרִים שִׁבְעָה	זיבען שטירען,
אֵילִם שְׁנָיִם	צוויי ווידערס,

כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
אַרְבָּעָה עָשָׂר	פערצעהן,
תְּמִימִם׃	אָהן א פעהלער.
33. וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּהֶם	33. און זייער שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּרִים	פיר די שטירען,
לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים	פיר די ווידערס און פיר די לאַמען,
בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּטָם׃	מיט זייער צאַהל, נאך זייער רעכט.
34. וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד	34. און איין באָק (אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃	איהר שפּייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
35. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי	35. אויף דעם אַכטען טאג
עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם	זאל ביי אייך זיין א[1] (פעסט)־פערזאַמלונג,
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קיין דינסט־ארבייט
לֹא תַעֲשׂוּ׃	זאלט איהר ניט טהאָן.
36. וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה	36. און איהר זאלט אָפּפערן א בראַנד־אָפּפער,
אִשֵּׁה	א פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָֹה	(צום) ליבליכען גערוך פיר דעם עוויגען:
פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד	איין שטיר, איין ווידער,
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה	לאַמען פון איין יאָהר אַלט
שִׁבְעָה	זיבען,
תְּמִימִם׃	אָהן א פעהלער.
37. מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם	37. זייער שפּייז־אָפּפער און זייערע טראַנק־אָפּפערס
לַפָּר	פיר דעם שטיר,
לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים	פיר דעם ווידער און פיר די לאַמען,
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט׃	מיט זייער צאַהל, נאך דעם רעכט.
38. וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד	38. און איין באָק (אַלס) זינד־אָפּפער,
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד	אויסער דעם בעשטענדיגען בראַנד־אָפּפער
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃	און איהר שפּייז־אָפּפער און איהר טראַנק־אָפּפער.
39. אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיהוָֹה	39. דיזע זאלט איהר [2]מאַכען צום עוויגען
בְּמוֹעֲדֵיכֶם	אין אייערע פעסט־טעג,
לְבַד מִנִּדְרֵיכֶם	אויסער אייערע צוזאָגען
וְנִדְבֹתֵיכֶם	און אייערע פרייוויליגע גאַבען
לְעֹלֹתֵיכֶם	[3]פון אייערע בראַנד־אָפּפערס

1) שלוס־פעסט; אָבהאַלטונגס־פעסט 2) אָפּפערן. 3) ד. ה. וועלכע בעשטעהען פון אייערע בראַנד־אָפּפערס א. ז. וו.

וּלְמִנְחֹתֵיכֶם	און פון אייערע שפייז־אָפפערס,
וּלְנִסְכֵּיכֶם	און פון אייערע טראנק־אָפפערס
וּלְשַׁלְמֵיכֶם׃	און פון אייערע פרידענס־אָפפערס.

Cap. XXX. ל

1. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	1. און משה האט געזאגט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי אלעס וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה.

מַטּוֹת — MATTOTH

2. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	2. און משה האט גערעט
אֶל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת	צו די הייפטער פון די שטאַמען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
זֶה הַדָּבָר	דיזעס איז די זאך,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען:
3. אִישׁ כִּי־יִדֹּר נֶדֶר	3. ווען א מאַן וועט צוזאָגען א צוזאָג
לַיהוָה	צום עוויגען,
אוֹ־הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה	אָדער ער וועט שווערען א שוואור
לֶאְסֹר אִסָּר	צו בינדען א פערבינדליכקייט
עַל־נַפְשׁוֹ	אויף זיין זעלע,[1]
לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ	זאל ער ניט [2]פעראונהייליגען זיין וואָרט,
כְּכָל־הַיֹּצֵא מִפִּיו	ווי אלעס וואס גייט ארויס פון זיין מויל
יַעֲשֶׂה׃	זאל ער טהאָן.
4. וְאִשָּׁה כִּי־תִדֹּר נֶדֶר	4. און ווען א פרוי וועט צוזאָגען אַ צוזאָג
לַיהוָה	צום עוויגען,
וְאָסְרָה אִסָּר	און זי וועט זיך בינדען (מיט) אַ פערבינדליכקייט
בְּבֵית אָבִיהָ	אין איהר פאַטער'ס הויז,
בִּנְעֻרֶיהָ׃	אין איהר יוגענד.
5. וְשָׁמַע אָבִיהָ	5. און איהר פאטער וועט הערען
אֶת־נִדְרָהּ	איהר צוזאָג
וֶאֱסָרָהּ	און איהר פערבינדליכקייט,
אֲשֶׁר אָסְרָה	וועלכע זי האט פערבינדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
וְהֶחֱרִישׁ לָהּ אָבִיהָ	און איהר פאטער וועט איהר שווייגען,
וְקָמוּ	דאַן זאָלען בלייבען שטעהן
כָּל־נְדָרֶיהָ	אלע איהרע צוזאָגען
וְכָל־אִסָּר	און יעדע פערבינדליכקייט,
אֲשֶׁר־אָסְרָה	וועלכע זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
יָקוּם׃	זאל בלייבען שטעהן.
6. וְאִם־הֵנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ	6. אבער אויב איהר פאטער האט איהר [3]פערוועהרט
בְּיוֹם שָׁמְעוֹ	אין דעם טאג, ווען ער האט (עס) געהערט,
כָּל־נְדָרֶיהָ	אלע איהרע צוזאָגען
וֶאֱסָרֶיהָ	און איהרע פערבינדליכקייטען,
אֲשֶׁר־אָסְרָה	וועלכע זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
לֹא יָקוּם	זאל ניט בלייבען שטעהן,
וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ	און דער עוויגער וועט איהר פערגעבען,
כִּי־הֵנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ׃	דען איהר פאטער האט איהר פערוועהרט.
7. וְאִם־הָיוֹ תִהְיֶה	7. אבער אויב זי וועט זיין
לְאִישׁ	צו א מאַן,[4]
וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ	און איהרע צוזאָגען זיינען אויף איהר,
אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ	אָדער איין אויס־שפּרוך פון איהרע ליפּען,
אֲשֶׁר אָסְרָה	וואס זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ׃	אויף איהר זעלע.
8. וְשָׁמַע אִישָׁהּ	8. און איהר מאַן וועט (עס) דערהערען,
בְּיוֹם שָׁמְעוֹ	(און) אין דעם טאג, ווען ער וועט (עס) דערהערען,
וְהֶחֱרִישׁ לָהּ	וועט ער איהר שווייגען,
וְקָמוּ נְדָרֶיהָ	דאַן זאָלען בלייבען שטעהן איהרע צוזאָגען
וֶאֱסָרֶהָ	און איהרע פערבינדליכקייטען,
אֲשֶׁר־אָסְרָה	וועלכע זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע.
יָקֻמוּ׃	זאָלען בלייבען שטעהן.
9. וְאִם בְּיוֹם שְׁמֹעַ אִישָׁהּ	9. און אויב אין דעם טאג, ווען איהר מאַן וועט דערהערען,
יָנִיא אוֹתָהּ	וועט ער איהר פערוועהרען,
וְהֵפֵר אֶת־נִדְרָהּ	דאַן האט ער צושטערט איהר צוזאָג,
אֲשֶׁר עָלֶיהָ	וואס איז אויף איהר,
וְאֵת מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ	און דעם אויסשפּרוך פון איהרע ליפּען,

1) ד. ה. ער וועט זיך אונטערנעהמען ניט צו טהאָן, א זאַך, וואס מען מעג יאַ טהאָן. 2) בייטען. 3) פערפאָטען. 4) ד. ה. פערהייראַטהעט. 5) ד. ה. זי האט זיך צוגעזאגט בעים פאטער אין הויז; זעה רש"י.

אֲשֶׁר אָסְרָה	וואס זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ׃	און דער עוויגער וועט איהר פערגעבען.
10. וְנֵדֶר	10. און א צוזאָג
אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה	פון א וויטווע אָדער א גֶעשיידענע[1]
כֹּל אֲשֶׁר־אָסְרָה	אַלעס, וואס זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
יָקוּם עָלֶיהָ׃	זאל בלייבען שטעהן[2] ביי איהר.
11. וְאִם־בֵּית אִישָׁהּ	11. און אויב אין דעם הויז פון איהר מאַן
נָדָרָה	האט זי א צוזאָג געמאַכט,
אוֹ־אָסְרָה אִסָּר	אדער זי האט פערבונדען אַ פערבינדליכקייט
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע
בִּשְׁבֻעָה׃	דורך אַ שוואור.
12. וְשָׁמַע אִישָׁהּ	12. און איהר מאַן האט (עס) געהערט,
וְהֶחֱרִשׁ לָהּ	און ער האט איהר גע־שוויגען,
לֹא הֵנִיא אֹתָהּ	ער האט איהר ניט פערוועהרט,
וְקָמוּ	דאַן זאלען בלייבען שטעהן
כָּל־נְדָרֶיהָ	אַלע איהרע צוזאָגען,
וְכָל־אִסָּר	און יעדע פערבינדליכקייט,
אֲשֶׁר־אָסְרָה	וועלכע זי האט פערבונדען
עַל־נַפְשָׁהּ	אויף איהר זעלע,
יָקוּם׃	זאָל בלייבען שטעהן.
13. וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם ׀ אִישָׁהּ	13. אבער אויב איהר מאַן האט זיי צושטערט
בְּיוֹם שָׁמְעוֹ	אין דעם טאג וועַן ער האט (עס) געהערט,
כָּל־מוֹצָא שְׂפָתֶיהָ	יעדער[3] אויסשפרוך פון איהרע ליפּען
לִנְדָרֶיהָ	פון איהרע צוזאָגען
וּלְאִסַּר נַפְשָׁהּ	און פון דער פערבינדליכ־קייט פון איהר זעלע
לֹא יָקוּם	זאל ניט בלייבען שטעהן,
אִישָׁהּ הֲפֵרָם	איהר מאַן האט זיי צושטערט,
וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ׃	און דער עוויגער וועט איהר פערגעבען.
14. כָּל־נֵדֶר	14. יעדער צוזאָג
וְכָל־שְׁבֻעַת אִסָּר	און יעדער שוואור פון פערבינדליכקייט
לְעַנֹּת נָפֶשׁ	צו פּייניגען (די) זעלע,
אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ	קען עס איהר מאַן בּעשטעטיגען,
וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ׃	און איהר מאַן קען עס צושטערען.

15. וְאִם־הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ	15. אבער אויב איהר מאַן וועט איהר שווייגען
מִיּוֹם אֶל־יוֹם	פון טאג צו טאג,[4]
וְהֵקִים	דאַן האט ער בעשטעטיגט
אֶת־כָּל־נְדָרֶיהָ	אַלע איהרע צוזאָגען,
אוֹ אֶת־כָּל־אֱסָרֶיהָ	אדער אַלע איהרע פערבינדליכקייטען,
אֲשֶׁר עָלֶיהָ	וועלכע זיינען אויף איהר.
הֵקִים אֹתָם	ער האט זיי בעשטעטיגט,
כִּי־הֶחֱרִשׁ לָהּ	דען ער האט איהר געשוויגען
בְּיוֹם שָׁמְעוֹ׃	אין דעם טאג, ווען ער האט (עס) געהערט.
16. וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם	16. אבער אויב ער וועט זיי צושטערען
אַחֲרֵי שָׁמְעוֹ	נאָכדעם ווי ער האט (עס) געהערט,
וְנָשָׂא אֶת־עֲוֺנָהּ׃	דאַן טראָגט ער איהר זינד.
17. אֵלֶּה הַחֻקִּים	17. דיזע זיינען די געזעצע,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	וועלכע דער עוויגער האט בּעפוילען משה
בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ	צווישען אַ מאַן און זיין פרוי,
בֵּין־אָב לְבִתּוֹ	צווישען אַ פאָטער און זיין טאָכטער,
בִּנְעֻרֶיהָ	אין איהר יוגענד,
בֵּית אָבִיהָ׃	אין איהר פאטער׳ס הויז.

Cap. XXXI. לא

שֵׁנִי

1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. נעהם ראכע פיר די קינדער ישראל
מֵאֵת הַמִּדְיָנִים	פון די מדנים,
אַחַר תֵּאָסֵף	נאָכדעם זאָלסט׳ו איינגע־זאַמעלט ווערען
אֶל־עַמֶּיךָ׃	צו דיין פאָלק.
3. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	3. און משה האט גערעט
אֶל־הָעָם	צום פאָלק,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הֵחָלְצוּ מֵאִתְּכֶם	[5]ריסטעט פון אייך
אֲנָשִׁים לַצָּבָא	מענער צום העער,
וְיִהְיוּ עַל־מִדְיָן	און זיי זאלען זיין געגען מדין,[6]

1) געַגט׳ע. 2) פיר. 3) אויסגאַנג. 4) ד. ה. ביז א צווייטען טאג. 5) בעוואפענט, מאַכט פערטיג.
6) ד. ה. זיי זאלען איבערפאלען מדין.

לתת נקמת־יהוה	אום צו געבען דעם עוויגען׳ס ראכע
במדין:	געגען מדין.
4. אלף למטה	4. טויזענד פון יעדען שטאם
אלף למטה	טויזענד פון יעדען שטאם,
לכל מטות ישראל	פון אלע שטאמען פון ישראל
תשלחו לצבא:	זאלט איהר שיקען צום העער.
5. וימסרו	5. און עס זיינען איבערגע־געבען געווארען
מאלפי ישראל	פון די טויזענדען פון ישראל
אלף למטה	טויזענד פון יעדען שטאם,
שנים־עשר אלף	צוועלף טויזענד
חלוצי צבא:	געריסטעט צום העער.
6. וישלח אתם משה	6. און משה האט זיי געשיקט
אלף למטה	טויזענד פון יעדען שטאם
לצבא	צום העער,
אתם ואת־פינחס	זיי און פינחס,
בן־אלעזר הכהן	דער זוהן פון אלעזר דעם פריסטער,
לצבא	צום העער,
וכלי הקדש	און די הייליגע געפעס,
וחצצרות התרועה	און די [1]אלארם־טראמ־פעטען
בידו:	(זיינען געווען) אין זיין האנד
7. ויצבאו על־מדין	7. און זיי האבען געצויגען אין העער געגען מדין,
כאשר צוה יהוה את־משה	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה,
ויהרגו כל־זכר:	און זיי האבען דערשלאגען אלע מענליכע.
8. ואת־מלכי מדין	8. און די קעניגע פון מדין
הרגו	האבען זיי דערשלאגען
על־חלליהם	[2]אונטער זייערע דער־שלאגענע,
את־אוי ואת־רקם	אווי און רקם
ואת־צור ואת־חור	און צור און חור
ואת־רבע	און רבע.
חמשת מלכי מדין	די פינף קעניגע פון מדין,
ואת בלעם בן־בעור	און בלעם, דעם זוהן פון בעור,
הרגו בחרב:	האבען זיי דערשלאגען מיט דעם שווערט.
9. וישבו בני־ישראל	9. און די קינדער ישראל האבען געפאנגען
את־נשי מדין	די פרויען פון מדין
ואת־טפם	און זייערע קינדער

ואת כל־בהמתם	און אלע זייערע פיה
ואת־כל־מקניהם	און אלע זייערע הערדען,
ואת־כל־חילם	און זייער גאנצען פער־מעגען
בזזו:	האבען זיי בערויבט.
10. ואת כל־עריהם	10. און אלע זייערע שטעדט
במושבתם	אין זייערע וואהן־ערטער
ואת כל־טירתם	און אלע זייערע [3]שלעסער
שרפו באש:	האבען זיי פערברענט אים פייער.
11. ויקחו	11. און זיי האבען צוגענומען
את־כל־השלל	אלע רויב
ואת כל־המלקוח	און אלעס אוועג־גענומענע
באדם ובבהמה:	פון מענשען און פון פיה.
12. ויביאו אל־משה	12. און זיי האבען געבראכט צו משה
ואל־אלעזר הכהן	און צו אלעזר דעם פריסטער
ואל־עדת בני־ישראל	און צו די געמיינדע פון די קינדער ישראל
את־השבי	דאס געפאנגענע
ואת־המלקוח	און דאס אוועג־גענומענע
ואת־השלל	און דעם רויב
אל־המחנה	אים לאגער,
אל־ערבת מואב	אין די עבענען פון מואב,
אשר על־ירדן ירחו:	וועלכע זיינען בייס ירדן, (געגען) ירחו.
שלישי	שלישי
13. ויצאו משה	13. און עס איז ארויס־געגאנגען משה
ואלעזר הכהן	און אלעזר, דער פריסטער,
וכל־נשיאי העדה	און אלע פירשטען פון דער געמיינדע
לקראתם	ענטגעגען זיי
אל־מחוץ למחנה:	אויסער־האלב פון דעם לאגער.
14. ויקצף משה	14. און משה האט געצירנעט
על פקודי החיל	אויף די בעאמטע פון דעם העער,
שרי האלפים	די אבערסטען איבער די טויזענדען
ושרי המאות	און די אבערסטען איבער די הונדערטען,
הבאים	וועלכע זיינען געקומען
מצבא המלחמה:	פון דעם קריגס־העער.
15. ויאמר אליהם משה	15. און משה האט געזאגט צו זיי:
החייתם כל־נקבה:	האט איהר געלאזען לעבען אלע ווייבליכע פערזאנען?

1) טראמפעטען צום שאלען, צום בלאזען לארם. 2) אויף: מיט. 3) בורגען, פאלאסטען; לאגערן, פון פאסטיבער).

16. הֵן הֵנָּה הָיוּ	16. זעה, זיי זיינען געווען (די אורזאַכע)
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
בִּדְבַר בִּלְעָם	דורך בלעם'ס [1]וואָרט,
לִמְסָר־מַעַל בַּיהוָה	צו בעגיין אונטרייהייט געגען דעם עוויגען
עַל־דְּבַר־פְּעוֹר	וועגען פעור,
וַתְּהִי הַמַּגֵּפָה	און די פלאָג איז געווען
בַּעֲדַת יְהוָה׃	אונטער דעם עוויגען'ס געמיינדע.
17. וְעַתָּה	17. און יעצט,
הִרְגוּ כָל־זָכָר	דערשלאָגט אלע מענליכע
בַּטָּף	אונטער די קינדער.
וְכָל־אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר	און יעדע פערהייראטהע פרוי
הֲרֹגוּ׃	דערשלאָגט!
18. וְכֹל הַטַּף בַּנָּשִׁים	18. און אלע קינדער אונטער די פרויען,
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר	וועלכע זיינען ניט פערהייראטהעט,
הַחֲיוּ לָכֶם׃	לאָזט לעבען פיר אייך.
19. וְאַתֶּם חֲנוּ	19. און איהר לאַגערט
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה	אויסער־האַלב פון דעם לאַגער
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
כֹּל הֹרֵג נֶפֶשׁ	יעדער, וועלכער האט דערשלאַגען אַ פערזאָן,
וְכֹל ׀ נֹגֵעַ בֶּחָלָל	און יעדער, וואס האט אָנגערירט אַ דערשלאַגענעם;
תִּתְחַטְּאוּ	איהר זאלט אייך רייניגען
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אויף דעם דריטען טאג
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאג
אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם׃	איהר און אייערע געפאַנגענע.
20. וְכָל־בֶּגֶד	20. און יעדעס קלייד
וְכָל־כְּלִי־עוֹר	און יעדעס געפעס פון פעל
וְכָל־מַעֲשֵׂה עִזִּים	און יעדע אַרבייט פון ציגען־(האָר)
וְכָל־כְּלִי־עֵץ	און יעדעס געפעס פון האָלץ
תִּתְחַטָּאוּ׃	זאלט איהר רייניגען.
21. וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	21. און אלעזר דער פריסטער האט געזאָגט
אֶל־אַנְשֵׁי הַצָּבָא	צו די מענער פון דעם העער
הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה	וועלכע זיינען געקומען אים קריג,
זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה	דיזעס איז דאס געזעטץ פון דער לעהרע,

אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	וואס דער עוויגער האט בעפוילען משה.
22. אַךְ אֶת־הַזָּהָב	22. [2]נור דאס גאָלד
וְאֶת־הַכָּסֶף	און דאס זילבער,
אֶת־הַנְּחֹשֶׁת	דאס קופער,
אֶת־הַבַּרְזֶל	דאס אייזען,
אֶת־הַבְּדִיל	דאס צין
וְאֶת־הָעֹפָרֶת׃	און דאס בליי.
23. כָּל־דָּבָר	23. יעדע זאַך,
אֲשֶׁר־יָבֹא בָאֵשׁ	וועלכע קען קומען אים פייער,
תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ	זאלט איהר דורכפיהרען אים פייער,
וְטָהֵר	און עס איז ריין,
אַךְ בְּמֵי נִדָּה	[2]נור מיט ענטזינדיגונגס־וואַסער
יִתְחַטָּא	זאל עס געריייניגט ווערען;
וְכֹל	אבער אלעס,
אֲשֶׁר לֹא־יָבֹא בָּאֵשׁ	וואס קען ניט קומען אים פייער,
תַּעֲבִירוּ בַמָּיִם׃	זאלט איהר דורכפיהרען אים וואַסער.
24. וְכִבַּסְתֶּם בִּגְדֵיכֶם	24. און איהר זאָלט וואַשען אייערע קליידער
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אויף דעם זיבענטען טאג,
וּטְהַרְתֶּם	און איהר וועט ריין זיין,
וְאַחַר	און נאָכדעם
תָּבֹאוּ אֶל־הַמַּחֲנֶה׃	מעגט איהר קומען אים לאַגער.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
25. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה	25. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
26. שָׂא אֵת רֹאשׁ	26. נעהם אויף די קאָפּ־(צאָהל)
מַלְקוֹחַ הַשְּׁבִי	פון דאס אַוועג־גענומענע (און) די געפאַנגענע
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה	פון מענשען און פיה,
אַתָּה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	דו און אלעזר דער פריסטער
וְרָאשֵׁי אֲבוֹת הָעֵדָה	און די פאמיליען־הייפּטער פון דער געמיינדע.
27. וְחָצִיתָ	27. און דו זאלסט טהיילען
אֶת־הַמַּלְקוֹחַ	דאס אַוועג־גענומענע
בֵּין תֹּפְשֵׂי הַמִּלְחָמָה	צווישען [3]די מהיל־נעהמער פון דעם קריג,
הַיֹּצְאִים לַצָּבָא	וועלכע זיינען ארויסגעגאַנגען אים העער,
וּבֵין כָּל־הָעֵדָה׃	און צווישען דער גאַנצען געמיינדע.
28. וַהֲרֵמֹתָ מֶכֶס	28. און דו זאלסט [4]אָבשיידען איין [5]אָפּגאַבע

1) ראַטה. 2) דענאָך. 3) ד. ה. די וועלכע זיינען געגאַנגען אין קריג. 4) ערהויבען, אָבהייבען. 5) צינז.

לַיהֹוָה	צום עווינען,
מֵאֵת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה	פון די קריגס-מענער,
הַיֹּצְאִים לַצָּבָא	וועלכע זיינען ארויסגעגאנגען אים העער,
אֶחָד נֶפֶשׁ	איין פערזאָן
מֵחֲמֵשׁ הַמֵּאוֹת	פון יעדע פינף הונדערט,
מִן־הָאָדָם	פון די מענשען
וּמִן־הַבָּקָר	און פון די רינדער
וּמִן־הַחֲמֹרִים	און פון די אייזלען
וּמִן־הַצֹּאן׃	און פון די שאָף.
29. מִמַּחֲצִיתָם תִּקָּחוּ	29. פון זייער העלפט זאלט איהר (עס) נעהמען,
וְנָתַתָּה	און דו זאלסט (עס) געבען
לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	צו אלעזר, דעם פריסטער,
תְּרוּמַת יְהֹוָה׃	(אלס) דעם עווינען'ס הייב-אָפּפער.
30. וּמִמַּחֲצִית	30. און פון דער העלפט
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
תִּקַּח | אֶחָד |	זאלסט'ו נעהמען איינס
אָחֻז מִן־הַחֲמִשִּׁים	[1]ארויסגענומען פון פופציג
מִן־הָאָדָם	פון די מענשען,
מִן־הַבָּקָר	פון די רינדער,
מִן־הַחֲמֹרִים	פון די אייזלען
וּמִן־הַצֹּאן	און פון די שאָף,
מִכָּל־הַבְּהֵמָה	פון אלע פיה,
וְנָתַתָּה אֹתָם לַלְוִיִּם	און דו זאלסט זיי געבען צו די לויים,
שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת	וועלכע היטען דעם אַמט
מִשְׁכַּן יְהֹוָה׃	פון דעם עווינען'ס וואָהנונג
31. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה	31. און משה האט געטאָן
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר, דער פריסטער,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהֹוָה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עווינער האט בעפוילען משה.
32. וַיְהִי הַמַּלְקוֹחַ	32. און עס איז געווען דאס אָוועג-גענומענע,
יֶתֶר הַבָּז	[2]דער איבער-רעסט פון דעם רויב,
אֲשֶׁר בָּזְזוּ עַם הַצָּבָא	וואס דאס קריגס-פאָלק האט גערויבט.
צֹאן	שאָף
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	זעקס הונדערט טויזענד
וְשִׁבְעִים אֶלֶף	און זיבציג טויזענד
וַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים׃	און פינף טויזענד.
33. וּבָקָר	33. און רינדער
שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אָלֶף׃	צוויי און זיבציג טויזענד.
34. וַחֲמֹרִים	34. און אייזלען
אֶחָד וְשִׁשִּׁים אָלֶף׃	איין און זיבציג טויזענד.
35. וְנֶפֶשׁ אָדָם	35. און מענשען-זעלען
מִן־הַנָּשִׁים	פון די פרויען,
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר	וועלכע זיינען ניט געווען פערהייראטהעט,
כָּל־נֶפֶשׁ	אלע פערזאָנען
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף׃	צוויי און דרייסיג טויזענד.
36. וַתְּהִי הַמֶּחֱצָה	36. און עס איז געווען די העלפט,
חֵלֶק	דער טהייל
הַיֹּצְאִים בַּצָּבָא	פון די, וועלכע זיינען ארויס-געגאנגען אים העער,
מִסְפַּר הַצֹּאן	די צאָהל פון די שאָף
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	דריי הונדערט טויזענד
וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף	און דרייסיג טויזענד
וְשִׁבְעַת אֲלָפִים	און זיבען טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
37. וַיְהִי הַמֶּכֶס לַיהֹוָה	37. און עס איז געווען די אָבגאָבע צום עווינען
מִן־הַצֹּאן	פון די שאָף
שֵׁשׁ מֵאוֹת	זעקס הונדערט
חָמֵשׁ וְשִׁבְעִים׃	פינף און זיבציג.
38. וְהַבָּקָר	38. און די רינדער
שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף	זעקס און דרייסיג טויזענד,
וּמִכְסָם לַיהֹוָה	און זייער אָבגאָבע צום עווינען
שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים׃	צוויי און זיבציג.
39. וַחֲמֹרִים	39. און אייזלען
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף	דרייסיג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת	און פינף הונדערט,
וּמִכְסָם לַיהֹוָה	און זייער אָבגאָבע צום עווינען
אֶחָד וְשִׁשִּׁים׃	איין און זעכציג.
40. וְנֶפֶשׁ אָדָם	40. און מענשען-זעלען
שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף	זעכצעהן טויזענד.
וּמִכְסָם לַיהֹוָה	און זייער אָבגאָבע צום עווינען
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים נָפֶשׁ׃	צוויי און דרייסיג פערזאָן.
41. וַיִּתֵּן מֹשֶׁה	41. און משה האט געגעבען

1) אַ פּראָצענט. 2) אָדער: אויסער דעם רויב; זעה רש"י.

אֶת־מֶכֶס	די אָפּגאָבע
תְּרוּמַת יְהוָֹה	דעם עוויגען׳ס הייב־אָפּפער
לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	צו אלעזר, דעם פּריסטער,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
42. וּמִמַּחֲצִית	42. און פון דער העלפט
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
אֲשֶׁר חָצָה מֹשֶׁה	וועלכע משה האט אָבגעטהיילט
מִן־הָאֲנָשִׁים	פון די לייטע,
הַצֹּבְאִים׃	וועלכע האבען געצויגען אין העער.
43. וַתְּהִי	43. איז געווען
מֶחֱצַת הָעֵדָה	די העלפט פון דער געמיינדע
מִן־הַצֹּאן	פון די שאָף
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף	דריי הונדערט טויזענד
וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף	און דרייסיג טויזענד,
שִׁבְעַת אֲלָפִים	זיבען טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
44. וּבָקָר	44. און רינדער
שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף׃	זעקס און דרייסיג טויזענד.
45. וַחֲמֹרִים	45. און אייזלען
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף	דרייסיג טויזענד
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃	און פינף הונדערט.
46. וְנֶפֶשׁ אָדָם	46. און מענשען־זעלען
שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף׃	זעכצעהן טויזענד.
47. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	47. און משה האט גענומען
מִמַּחֲצִית בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון דער העלפט פון די קינדער ישראל
אֶת־הָאָחֻז	דעם ¹ארויס־גענומענעם (טהייל),
אֶחָד מִן־הַחֲמִשִּׁים	איינס פון פופציג
מִן־הָאָדָם	פון די מענשען
וּמִן־הַבְּהֵמָה	און פון די פיה,
וַיִּתֵּן אֹתָם לַלְוִיִּם	און ער האט זיי געגעבען צו די לויים,
שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת	וועלכע היטען דעם אמט
מִשְׁכַּן יְהוָֹה	פון דעם עוויגען׳ס וואָהנונג
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה׃	ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה.

1) פּראָצענט,

48. וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה	48. און עס האבען זיך דער־נעהנטערט צו משה
הַפְּקֻדִים	די בעאַמטע,
אֲשֶׁר לְאַלְפֵי הַצָּבָא	וועלכע זיינען איבער די טויזענדען פון די העערען,
שָׂרֵי הָאֲלָפִים	די אָבערסטען איבער די טויזענדען
וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת׃	און די אָבערסטען איבער די הונדערטען.
49. וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה	49. און זיי האבען געזאָגט צו משה:
עֲבָדֶיךָ נָשְׂאוּ	דיינע קנעכט האבען אויפ־גענומען
אֶת־רֹאשׁ	די קאָפּ־(צאָהל)
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה	פון די קריגס־מענער,
אֲשֶׁר בְּיָדֵנוּ	וועלכע זיינען אונטער אונזער האַנד,
וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ	און קיין מאַן פעהלט פון אונז.
50. וַנַּקְרֵב	50. דאַרום האבען מיר געבראַכט
אֶת־קָרְבַּן יְהוָֹה	איין אָפּפער (צום) עוויגען,
אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא	יעדער, וואס ער האט געפונען:
כְלִי־זָהָב	גאָלדענע זאַכען,
אֶצְעָדָה וְצָמִיד	פוס־בענד(ער) און אָרם־בענד(ער),
טַבַּעַת	רינג(ען),
עָגִיל וְכוּמָז	אויער־רינג(ען) און האַלז־בענד(ער),
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ	צו פערגעבען אויף אונזערע זעלען
לִפְנֵי יְהוָֹה׃	פאר דעם עוויגען.
51. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	51. און משה האט גענומען
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר, דער פּריסטער,
אֶת־הַזָּהָב מֵאִתָּם	דאס גאָלד פון זיי,
כֹּל כְּלִי מַעֲשֶׂה׃	אַלע פערפערטיגטע זאַכען.
52. וַיְהִי |	52. און עס איז געווען
כָּל־זְהַב הַתְּרוּמָה	דאס גאַנצע גאָלד פון דעם הייב־אָפּפער,
אֲשֶׁר הֵרִימוּ לַיהוָֹה	וועלכע זיי האבען אָבגעשיי־דעט צום עוויגען,
שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף	זעכצעהן טויזענד,
שְׁבַע־מֵאוֹת	זיבען הונדערט
וַחֲמִשִּׁים שָׁקֶל	און פופציג שקל,
מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים	פון די אָבערסטען איבער די טויזענדען
וּמֵאֵת שָׂרֵי הַמֵּאוֹת׃	און פון די אָבערסטען איבער די הונדערטען.
53. אַנְשֵׁי הַצָּבָא	53. די מענער פון דעם העער
בָּזְזוּ אִישׁ לוֹ׃	האבען בערויבט יעדער פיר זיך.
54. וַיִּקַּח מֹשֶׁה	54. און משה האט גענומען
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און אלעזר דער פּריסטער

אֶת־הַזָּהָב	דאס גאָלד
מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים	פון די אָבערסטען איבער די טויזענדער
וְהַמֵּאוֹת	און די הונדערטען,
וַיָּבִאוּ אֹתוֹ	און זיי האבען עס געבראַכט
אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	צום פערזאמלונגס-געצעלט
זִכָּרוֹן לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל	איין אָנדיינקען פיר די קינדער ישראל
לִפְנֵי יְהֹוָה׃	פאר דעם עוויגען.
CAP. XXXII.	לב
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
שלישי (כשהן מחוברין)	
1. וּמִקְנֶה ׀ רַב	1. און פיל פיה
הָיָה לִבְנֵי רְאוּבֵן	איז געוועזן ביי די קינדער פון ראובן
וְלִבְנֵי־גָד	און ביי די קינדער פון גד,
עָצוּם מְאֹד	זעהר א [2]גרויסע (מענגע).
וַיִּרְאוּ	און זיי האבען געזעהן
אֶת־אֶרֶץ יַעְזֵר	דאס לאַנד יעזר
וְאֶת־אֶרֶץ גִּלְעָד	און דאס לאַנד גלעד,
וְהִנֵּה הַמָּקוֹם	[3]דאס דער אָרט
מְקוֹם מִקְנֶה׃	איז איין אָרט פיר פיה.
2. וַיָּבֹאוּ בְנֵי־גָד	2. דאַן זיינען געקומען די קינדער פון גד
וּבְנֵי רְאוּבֵן	און די קינדער פון ראובן,
וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה	און זיי האבען געזאגט צו משה
וְאֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	און צו אלעזר, דעם פריסטער,
וְאֶל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה	און צו די פירשטען פון דער געמיינדע,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
3. עֲטָרוֹת וְדִיבֹן	3. עטרות און דיבון
וְיַעְזֵר וְנִמְרָה	און יעזר און נמרה
וְחֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה	און חשבון און אלעלה
וּשְׂבָם וּנְבוֹ וּבְעֹן׃	און שבם און נבו און בעון.
4. הָאָרֶץ	4. דאס לאַנד,
אֲשֶׁר הִכָּה יְהֹוָה	וועלכע דער עוויגער האט געשלאָגען,
לִפְנֵי עֲדַת יִשְׂרָאֵל	פאר די געמיינדע פון ישראל
אֶרֶץ מִקְנֶה הִוא	איז א לאַנד פיר פיה,
וְלַעֲבָדֶיךָ מִקְנֶה׃	און ביי דיינע קנעכט איז דאָ פיה.
5. וַיֹּאמְרוּ	5. און זיי האבען געזאגט:
אִם־מָצָאנוּ חֵן	אויב מיר האבען געפונען גונסט

בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען,
יֻתַּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת	זאל דיזעס לאַנד געגעבען ווערען
לַעֲבָדֶיךָ	צו דיינע קנעכט
לַאֲחֻזָּה	אַלס אייגענטהום,
אַל־תַּעֲבִרֵנוּ	פיהר אונז דאָך ניט אריבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן׃	דעם ירדן.
6. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	6. און משה האט געזאגט
לִבְנֵי־גָד	צו די קינדער פון גד
וְלִבְנֵי רְאוּבֵן	און צו די קינדער פון ראובן:
הַאַחֵיכֶם יָבֹאוּ לַמִּלְחָמָה	זאָלען אייערע ברידער קומען אין קריג,
וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פֹה׃	און איהר זאָלט וואָהנען בלייבען היר?
7. וְלָמָּה תְנִיאוּן	7. און ווארום זאָלט איהר אָבווענדען
אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	דאס הארץ פון די קינדער ישראל
מֵעֲבֹר אֶל־הָאָרֶץ	איבער-צו-ציהען אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהֹוָה׃	וואס דער עוויגער האט זיי געגעבען?
8. כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם	8. אַזוי האבען געטאָן אייערע עלטערן,
בְּשָׁלְחִי אֹתָם	ווען איך האב זיי געשיקט
מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ	פון קדש ברנע
לִרְאוֹת אֶת־הָאָרֶץ׃	צו זעהן דאס לאַנד.
9. וַיַּעֲלוּ	9. דאַן זיינען זיי אויפגעגאַנגען
עַד־נַחַל אֶשְׁכּוֹל	ביז דעם טהאַל אשכול,
וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ	און זיי האבען געזעהן דאס לאַנד,
וַיָּנִיאוּ	און זיי האבען אָבגעווענדעט
אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	דאס הארץ פון די קינדער ישראל,
לְבִלְתִּי־בֹא	ניט צו קומען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהֹוָה׃	וואס דער עוויגער האט זיי געגעבען.
10. וַיִּחַר־אַף יְהֹוָה	10. און דעם עוויגען'ס צאָרן האט געברענט
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג,
וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר׃	און ער האט געשוואָרען, זאָגענדיג:
11. אִם־יִרְאוּ הָאֲנָשִׁים	11. [4]אויב די מענער וועלען זעהן,
הָעֹלִים מִמִּצְרַיִם	וועלכע זיינען ארויסגעגאַנגען פון מצרים,
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	פון צוואַנציג יאָהר אַלט
וָמַעְלָה	און העכער,
אֵת הָאֲדָמָה	דאס לאַנד,

1) האבען געהאט די קינדער א. ז. וו. 2) שטארקע. 3) און זעה.׳ 4) ד. ה. איך שווער דאס זיי וועלען ניט זעהן דאס לאַנד.

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וועלכעס איך האב צוגע־שוואָרען
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק	צו יצחק
וּלְיַעֲקֹב	און צו יעקב,
כִּי לֹא־מִלְאוּ אַחֲרָי:	דען זיי זיינען מיר ניט פאָל־שטענדיג נאָכ־געגאַנגען.[1]
12. בִּלְתִּי	12. אויסער
כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה	כלב, דער זוהן פון יפונה,
הַקְּנִזִּי	דער קניזי,
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	און יהושע דער זוהן פון נון,
כִּי מִלְאוּ אַחֲרֵי יְהוָה	דען זיי זיינען פאָלשטענדיג נאכגעגאַנגען דעם עווּיגען.
13. וַיִּחַר־אַף יְהוָה	13. און דעם עוויגען׳ס צאָרן האט געברענט
בְּיִשְׂרָאֵל	געגען ישראל,
וַיְנִעֵם בַּמִּדְבָּר	און ער האט זיי [2]אַרומגע־טריבען אין דער וויסטע
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאָהר,
עַד־תֹּם כָּל־הַדּוֹר	ביז עס האט זיך געענדיגט דאס גאַנצע געשלעכט,
הָעֹשֶׂה הָרַע	וואס האט געטאָן די שלעכטעס
בְּעֵינֵי יְהוָה:	אין דעם עוויגען׳ס אויגען.
14. וְהִנֵּה קַמְתֶּם	14. און יעצט זייט איהר אויפגעשטאַנען
תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם	אָנשטאָט אייערע עלטערן,
תַּרְבּוּת	[3]אַ געזעלשאַפט
אֲנָשִׁים חַטָּאִים	פון זינדיגע מענשען,
לִסְפּוֹת עוֹד	אום נאך צו [4]פערמעהרען
עַל חֲרוֹן אַף־יְהוָה	צום עוויגען׳ס גרים־צאָרן
אֶל־יִשְׂרָאֵל:	איבער ישראל.
15. כִּי תְשׁוּבֻן מֵאַחֲרָיו	15. ווען איהר וועט אייך [5]אָפּקעהרען פון איהם,
וְיָסַף עוֹד לְהַנִּיחוֹ	דאַן וועט ער [6]איהם ווייטער לאָזען
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
וְשִׁחַתֶּם	און איהר וועט פערדערבען בריינגען
לְכָל־הָעָם הַזֶּה:	צו דיזען גאַנצען פאָלק.
16. וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו	16. דאַן האבען זיי זיך דערנענטערט צו איהם,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
גִּדְרֹת צֹאן	שאָף־שטאַלען
נִבְנֶה לְמִקְנֵנוּ	וועלען מיר בויען פיר אונזערע הערדען
פֹּה	היר,
וְעָרִים לְטַפֵּנוּ:	און שטעדט פיר אונזערע קינדער.
17. וַאֲנַחְנוּ	17. אבער מיר
נֵחָלֵץ חֻשִׁים	וועלען אונז ריסטען אײַליג
לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פאר די קינדער ישראל,
עַד אֲשֶׁר אִם־הֲבִיאֹנֻם	ביז מיר וועלען זיי האבען געבראַכט
אֶל־מְקוֹמָם	צו זייער אָרט,
וְיָשַׁב טַפֵּנוּ	און אונזערע קינדער וועלען וואָהנען בלייבען
בְּעָרֵי הַמִּבְצָר	אין די פעסטונג־שטעדט
מִפְּנֵי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ:	[7]וועגען די בעוואָהנער פון דעם לאַנד.
18. לֹא נָשׁוּב	18. מיר וועלען זיך ניט צוריק־קעהרען
אֶל־בָּתֵּינוּ	צו אונזערע הייזער
עַד הִתְנַחֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	ביז די קינדער ישראל וועלען אין בעזיטץ נעהמען
אִישׁ נַחֲלָתוֹ:	יעדער זיין ערב־טהייל.
19. כִּי לֹא נִנְחַל אִתָּם	19. דען מיר וועלען ניט ערבען מיט זיי
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וָהָלְאָה	פון יענער זייט ירדן און ווייטער,
כִּי בָאָה נַחֲלָתֵנוּ אֵלֵינוּ	דען אונזער ערב־טהייל איז צו אונז געקומען
מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	פון דיזער זייט ירדן,
מִזְרָחָה:	געגען אָסטען.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
רביעי (כשהן מחוברין)	
20. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה	20. און משה האט געזאגט צו זיי:
אִם־תַּעֲשׂוּן	אויב איהר וועט טהאָן
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאַך,
אִם־תֵּחָלְצוּ לִפְנֵי יי	אויב איהר וועט אייך ריס־טען פאר דעם עוויגען
לַמִּלְחָמָה:	צום קריג.
21. וְעָבַר לָכֶם	21. און עס וועט פון אייך איבער־ציהען
כָּל־חָלוּץ	יעדער געריסטעטער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
עַד הוֹרִישׁוֹ	ביז ער וועט פערטרייבען
אֶת־אֹיְבָיו	זיינע פיינדע
מִפָּנָיו:	פאר איהם,
22. וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ	22. און דאס לאַנד וועט בעצוואונגען ווערען
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְאַחַר תָּשֻׁבוּ	און ערשט דאַן וועט איהר זיך צוריק־קעהרען,

1) ד. ה. זיי האבען מיר ניט געפאָלגט. 2) געמאַכט אַרומוואַנדלען. 3) קאָמפּאַניע, הויפען, צוכט, ברוט. 4) צולייגען. 5) אָבווענדען. 6) דאס פאָלק ישראל. 7) שאָף־שטאַלען. 8) ד. ה. אויס פורכט פאר די א, ז, וו,

וִהְיִיתֶם נְקִיִּם	דאן וועט איהר רײן זײן
מֵיְהוָה וּמִיִּשְׂרָאֵל	פון דעם עוויגען און פון ישראל,
וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת	און דיזעס לאנד וועט זײן
לָכֶם לַאֲחֻזָּה	צו אײך אלס אײגענטהום
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאר דעם עוויגען.
23 וְאִם־לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן	23. אבער אויב איהר וועט ניט טהאָן אזוי,
הִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה	זעה, (דאן) האט איהר גע־זינדיגט צום עוויגען,
וּדְעוּ חַטַּאתְכֶם	און איהר וועט וויסען אײער זינד־(שטראף),
אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם׃	וועלכע וועט אײך טרעפען.[1]
24. בְּנוּ־לָכֶם עָרִים	24. בויט אײך הײזער
לְטַפְּכֶם	פיר אײערע קינדער
וּגְדֵרֹת לְצֹנַאֲכֶם	און שאָף־שטאלען פיר אײערע שאָף,
וְהַיֹּצֵא מִפִּיכֶם	און דאס, וואס גײט ארויס פון אײער מויל,
תַּעֲשׂוּ׃	זאָלט איהר טהאָן.
25. וַיֹּאמֶר בְּנֵי־גָד	25. און עס האבען געזאגט די קינדער פון גד
וּבְנֵי רְאוּבֵן	און די קינדער פון ראובן
אֶל־מֹשֶׁה	צו משה,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
עֲבָדֶיךָ יַעֲשׂוּ	דײנע קנעכט וועלען טהאָן,
כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי מְצַוֶּה׃	ווי מײן העער בעפעהלט.
26. טַפֵּנוּ נָשֵׁינוּ	26. אונזערע קינדער, אונזערע פרויען,
מִקְנֵנוּ וְכָל־בְּהֶמְתֵּנוּ	אונזערע העערדען און אלע אונזערע פיה
יִהְיוּ־שָׁם	זאלען זײן דאָרט,
בְּעָרֵי הַגִּלְעָד׃	אין די שטעדט פון גלעד.
27. וַעֲבָדֶיךָ יַעַבְרוּ	27. און דײנע קנעכט וועלען איבער־ציהען[2]
כָּל־חֲלוּץ צָבָא	יעדער גערוסטעטער (צום) העער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
לַמִּלְחָמָה	צום קריג,
כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי דֹּבֵר׃	ווי דײן העער רעדט.
28. וַיְצַו לָהֶם מֹשֶׁה	28. און משה האט וועגען זײ בעפוילען
אֵת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	אלעזר, דעם פריסטער,
וְאֵת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	און יהושע דעם זוהן פון נון
וְאֶת־רָאשֵׁי	און די הײפטער
אֲבוֹת הַמַּטּוֹת	פון די שטאם־הײזער
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
29. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	29. און משה האט געזאגט
אֲלֵהֶם	צו זײ:
אִם יַעַבְרוּ	אויב עס וועלען איבער־ציהען
בְנֵי־גָד וּבְנֵי־רְאוּבֵן	די קינדער פון גד און די קינדער פון ראובן
אִתְּכֶם	מיט אײך
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
כָּל־חָלוּץ לַמִּלְחָמָה	יעדער גערוסטעטער צום העער
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ	און דאס לאַנד וועט בע־צוואונגען ווערען
לִפְנֵיכֶם	פאר אײך,
וּנְתַתֶּם לָהֶם	דאן זאלט איהר זײ געבען
אֶת־אֶרֶץ הַגִּלְעָד	דאס לאנד גלעד
לַאֲחֻזָּה׃	אלס אײגענטהום.
30. וְאִם־לֹא יַעַבְרוּ	30. אבער ווען זײ וועלען ניט איבער־ציהען
חֲלוּצִים	גערוסטעט
אִתְּכֶם	מיט אײך,
וְנֹאחֲזוּ בְתֹכְכֶם	דאן זאלען זײ אײגענטהום נעהמען צווישען אײך
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אים לאנד כנען.
31. וַיַּעֲנוּ בְנֵי־גָד	31. און עס האבען געאנט־ווארט די קינדער פון גד
וּבְנֵי רְאוּבֵן	און די קינדער פון ראובן,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	וואס דער עוויגער האט גערעדט
אֶל־עֲבָדֶיךָ	צו דײנע קנעכט,
כֵּן נַעֲשֶׂה׃	אזוי וועלען מיר טהאָן.
32. נַחְנוּ נַעֲבֹר	32. מיר וועלען איבער־ציהען
חֲלוּצִים	גערוסטעט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
אֶרֶץ כְּנָעַן	(אין) דאס לאַנד כנען,
וְאִתָּנוּ	און בײ אונז זאל (בלײבען)
אֲחֻזַּת נַחֲלָתֵנוּ	דאס אײגענטהום פון אונ־זער ערב־טהײל
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃	פון דיזער זײט ירדן.
33. וַיִּתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה	33. און משה האט געגעבען צו זײ,
לִבְנֵי גָד	צו די קינדער פון גד
וְלִבְנֵי רְאוּבֵן	און צו די קינדער פון ראובן
וְלַחֲצִי שֵׁבֶט	און צו דעם האלבען שטאם
מְנַשֶּׁה בֶן־יוֹסֵף	פון מנשה, דעם זוהן פון יוסף,
אֶת־מַמְלֶכֶת סִיחֹן	די קעניגרײך פון סיחון

1) ערפאהרען. 2) געהן.

מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	דעם קעניג פון אמורי,
וְאֶת־מַמְלֶכֶת עוֹג	און די קעניגרייך פון עוג,
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן	דעם קעניג פון בשן,
הָאָרֶץ	דאס לאנד
לְעָרֶיהָ בִּגְבֻלֹת	מיט איהרע שטעדט אין די גרענעצען,
עָרֵי הָאָרֶץ סָבִיב׃	די שטעדט פון דעם לאנד ארום.
34. וַיִּבְנוּ בְנֵי־גָד	34. און די קינדער פון גד האבען געבויט
אֶת־דִּיבֹן	דיבון
וְאֶת־עֲטָרֹת	און עטרות
וְאֵת עֲרֹעֵר׃	און ערוער.
35. וְאֶת־עַטְרֹת שׁוֹפָן	35. און עטרות שופן
וְאֶת־יַעְזֵר וְיָגְבְּהָה׃	און יעזר און יגבהה.
36. וְאֶת־בֵּית נִמְרָה	36. און בית נמרה
וְאֶת־בֵּית הָרָן	און בית הרן,
עָרֵי מִבְצָר	פעסטונג־שטעדט
וְגִדְרֹת צֹאן׃	און שאף־שטאלען.
37. וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ	37. און די קינדער פון ראובן האבען געבויט
אֶת־חֶשְׁבּוֹן	חשבון
וְאֶת־אֶלְעָלֵא	און אלעלא
וְאֵת קִרְיָתָיִם׃	און קריתים.
38. וְאֶת־נְבוֹ	38. און נבו
וְאֶת־בַּעַל מְעוֹן	און בעל מעון,
מוּסַבֹּת שֵׁם	מיט פערענדערטע נעמען,
וְאֶת־שִׂבְמָה	און שבמה;
וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁמֹת	און זיי האבען גערופען מיט נעמען,
אֶת־שְׁמוֹת הֶעָרִים	די נעמען פון די שטעדט,
אֲשֶׁר בָּנוּ׃	וועלכע זיי האבען געבויט.
39. וַיֵּלְכוּ	39. און עס זיינען געגאנגען
בְּנֵי מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה	די זיהן פון מכיר, דער זוהן פון מנשה,
גִּלְעָדָה	נאך גלעד,
וַיִּלְכְּדֻהָ	און זיי האבען איהר בעצוואונגען,
וַיּוֹרֶשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי	און ער האט פערטריבען דעם אמורי,
אֲשֶׁר־בָּהּ׃	וועלכער (איז געוועזן) אין איהר.
40. וַיִּתֵּן מֹשֶׁה	40. און משה האט געגעבען
אֶת־הַגִּלְעָד	גלעד
לְמָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה	צו מכיר דעם זוהן פון מנשה
וַיֵּשֶׁב בָּהּ׃	און ער האט געוואהנט אין איהר.
41. וְיָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה	41. און יאיר דער זוהן פון מנשה
הָלַךְ	איז געגאנגען,
וַיִּלְכֹּד אֶת־חַוֹּתֵיהֶם	און ער האט בעצוואונגען זייערע דערפער,
וַיִּקְרָא אֶתְהֶן	און ער האט זיי גערופען
חַוֹּת יָאִיר׃	יאיר'ס דערפער.
42. וְנֹבַח הָלַךְ	42. און נבח איז געגאנגען,
וַיִּלְכֹּד אֶת־קְנָת	און ער האט בעצוואונגען קנת
וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ	און איהרע טעכטער־שטעדט,
וַיִּקְרָא לָה הרפה נֹבַח	און ער האט עס גערופען נבח
בִּשְׁמוֹ׃	מיט זיין נאמען.

מַסְעֵי — MASSAY

Cap. XXXIII. — לג

1. אֵלֶּה מַסְעֵי	1. דיזע זיינען די [1]רייזען
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
אֲשֶׁר יָצְאוּ	וועלכע זיינען ארויס־געגאנגען
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים
לְצִבְאֹתָם	[2]נאך זייערע העערען
בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃	דורך משה און אהרן.
2. וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה	2. און משה האט פער־שריבען
אֶת־מוֹצָאֵיהֶם	זייערע ארויסגאנגען
לְמַסְעֵיהֶם	[2]נאך זייערע [1]רייזען,
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגען'ס בעפעהל;
וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם	און דיזע זיינען זייערע [1]רייזען
לְמוֹצָאֵיהֶם׃	[2]נאך זייערע ארויסגאנגען
3. וַיִּסְעוּ מֵרַעְמְסֵס	3. און זיי האבען גערייזט פון רעמסס
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען מאנאט,
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	אין דעם פופצעהנטען טאג
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	פון דעם ערשטען מאנאט,
מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח	פון מארגען נאך פסח,
יָצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	זיינען די קינדער ישראל ארויסגעגאנגען
בְּיָד רָמָה	מיט איין אויפגעהויבענע [3]האנד
לְעֵינֵי כָּל־מִצְרָיִם׃	פאר די אויגען פון אלע מצרים.
4. וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים	4. און די מצרים האבען בעגראבען,
אֵת אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשלאגען,

1) לאגער־פלעצער. 2) מיט. 3) ד. ה. מיט שטאלץ, עפענטליך.

בָּהֶם	אונטער זיי
כָּל־בְּכוֹר	יעדען ערשט־געבאָרענעם
וּבֵאלֹהֵיהֶם	און אין זייערע געטער
עָשָׂה יְהוָה שְׁפָטִים׃	האט דער עוויגער געטאָן שטראָף־געריכטען:
5. וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	5. און די קינדער ישראל האבען געריזט
מֵרַעְמְסֵס	פון רעמסס,
וַיַּחֲנוּ בְּסֻכֹּת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין סוכות.
6. וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת	6. און זיי האבען געריזט פון סוכות,
וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם	און זיי האבען געלאַגערט אין אתם,
אֲשֶׁר בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר	וועלכעס איז ביים ענדע פון דער וויסטע.
7. וַיִּסְעוּ מֵאֵתָם	7. און זיי האבען געריזט פון אתם,
וַיָּשָׁב עַל־פִּי הַחִירֹת	און האבען זיך צוריק־גע־קעהרט נאך פי החירות,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בַּעַל צְפוֹן	וועלכעס איז פאר בעל צפון
וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מִגְדֹּל׃	און זיי האבען געלאַגערט פאר מגדול.
8. וַיִּסְעוּ	8. און זיי האבען געריזט
מִפְּנֵי הַחִירֹת	פון פי החירות,
וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם	און זיי זיינען דורכגעאַנגען אין מיטען דעם מעער
הַמִּדְבָּרָה	אין די וויסטע,
וַיֵּלְכוּ	און זיי זיינען געגאַנגען
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	א וועג פון דריי טעג (רייזע)
בְּמִדְבַּר אֵתָם	אין דער וויסטע איתם,
וַיַּחֲנוּ בְּמָרָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין מרה.
9. וַיִּסְעוּ מִמָּרָה	9. און זיי האבען געריזט פון מרה,
וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה	און זיי זיינען געקומען נאך אילים,
וּבְאֵילִם	און אין אילים
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם	(זיינען געוועזען) צוועלף וואַסער־קוואַלען
וְשִׁבְעִים תְּמָרִים	און זיבציג [1]דאַטעל־בוימער,
וַיַּחֲנוּ שָׁם׃	און זיי האבען דארט געלאַגערט.
10. וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם	10. און זיי האבען געריזט פון אילים,
וַיַּחֲנוּ עַל־יַם־סוּף׃	און זיי האבען געלאַגערט ביים שילף־מעער.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
11. וַיִּסְעוּ מִיַּם־סוּף	11. און זיי האבען געריזט פון דעם שילף־מעער,
וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־סִין׃	און זיי האבען געלאַגערט אין דער וויסטע סין.
12. וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר־סִין	12. און זיי האבען געריזט פון דער וויסטע סין,
וַיַּחֲנוּ בְּדָפְקָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין דפקה.
13. וַיִּסְעוּ מִדָּפְקָה	13. און זיי האבען געריזט פון דפקה,
וַיַּחֲנוּ בְּאָלוּשׁ׃	און זיי האבען געלאַגערט אין אָלוש.
14. וַיִּסְעוּ מֵאָלוּשׁ	14. און זיי האבען געריזט פון אָלוש,
וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִם	און זיי האבען געלאַגערט אין רפידים,
וְלֹא־הָיָה שָׁם מַיִם	און עס איז דארט געוועזען קיין וואַסער
לָעָם	פיר דאָס פאָלק
לִשְׁתּוֹת׃	צו טרינקען.
15. וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִם	15. און זיי האבען געריזט פון רפידים,
וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינָי	און זיי האבען געלאַגערט אין דער וויסטע סיני.
16. וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינָי	16. און זיי האבען געריזט פון דער וויסטע סיני,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאַגערט
בְּקִבְרֹת הַתַּאֲוָה׃	אין קברות התאוה.
17. וַיִּסְעוּ	17. און זיי האבען געריזט
מִקִּבְרֹת הַתַּאֲוָה	פון קברות התאוה,
וַיַּחֲנוּ בַּחֲצֵרֹת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין חצרות.
18. וַיִּסְעוּ מֵחֲצֵרֹת	18. און זיי האבען געריזט פון חצרות,
וַיַּחֲנוּ בְּרִתְמָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין רתמה.
19. וַיִּסְעוּ מֵרִתְמָה	19. און זיי האבען געריזט פון רתמה,
וַיַּחֲנוּ בְּרִמֹּן פָּרֶץ׃	און זיי האבען געלאַגערט אין רמון פרץ.
20. וַיִּסְעוּ מֵרִמֹּן פָּרֶץ	20. און זיי האבען געריזט פון רמון פרץ,
וַיַּחֲנוּ בְּלִבְנָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין לבנה.
21. וַיִּסְעוּ מִלִּבְנָה	21. און זיי האבען געריזט פון לבנה,
וַיַּחֲנוּ בְּרִסָּה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין רסה.
22. וַיִּסְעוּ מֵרִסָּה	22. און זיי האבען געריזט פון רסה,
וַיַּחֲנוּ בִּקְהֵלָתָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין קהלתה.
23. וַיִּסְעוּ מִקְּהֵלָתָה	23. און זיי האבען געריזט פון קהלתה,
וַיַּחֲנוּ בְּהַר־שָׁפֶר׃	און זיי האבען געלאַגערט ביים בארג שפר.
24. וַיִּסְעוּ מֵהַר־שָׁפֶר	24. און זיי האבען געריזט פון דעם בארג שפר,
וַיַּחֲנוּ בַּחֲרָדָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין חרדה.
25. וַיִּסְעוּ מֵחֲרָדָה	25. און זיי האבען געריזט פון חרדה,
וַיַּחֲנוּ בְּמַקְהֵלֹת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין מקהלות.
26. וַיִּסְעוּ מִמַּקְהֵלֹת	26. און זיי האבען געריזט פון מקהלות,
וַיַּחֲנוּ בְּתָחַת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין תחת.
27. וַיִּסְעוּ מִתָּחַת	27. און זיי האבען געריזט פון תחת,
וַיַּחֲנוּ בְּתָרַח׃	און זיי האבען געלאַגערט אין תרח.

1) ה. ה. פאַלמען־בוימער.

28. וַיִּסְעוּ מִתָּרַח	28. און זיי האבען געריייזט פון תרח,
וַיַּחֲנוּ בְּמִתְקָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין מתקה.
29. וַיִּסְעוּ מִמִּתְקָה	29. און זיי האבען געריייזט פון מתקה,
וַיַּחֲנוּ בְּחַשְׁמֹנָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין חשמונה.
30. וַיִּסְעוּ מֵחַשְׁמֹנָה	30. און זיי האבען געריייזט פון חשמנה,
וַיַּחֲנוּ בְּמֹסֵרוֹת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין מוסרות.
31. וַיִּסְעוּ מִמֹּסֵרוֹת	31. און זיי האבען געריייזט פון מוסרות,
וַיַּחֲנוּ בִּבְנֵי יַעֲקָן׃	און זיי האבען געלאַגערט אין בני יעקן.
32. וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי יַעֲקָן	32. און זיי האבען געריייזט פון בני יעקן,
וַיַּחֲנוּ בְּחֹר הַגִּדְגָּד׃	און זיי האבען געלאַגערט אין חור הגדגד.
33. וַיִּסְעוּ	33. און זיי האבען געריייזט
מֵחֹר הַגִּדְגָּד	פון חור הגדגד,
וַיַּחֲנוּ בְּיָטְבָתָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין יטבתה.
34. וַיִּסְעוּ מִיָּטְבָתָה	34. און זיי האבען געריייזט פון יטבתה,
וַיַּחֲנוּ בְּעַבְרֹנָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין עברונה.
35. וַיִּסְעוּ מֵעַבְרֹנָה	35. און זיי האבען געריייזט פון עברונה,
וַיַּחֲנוּ בְּעֶצְיֹן גָּבֶר׃	און זיי האבען געלאַגערט אין עציון גבר.
36. וַיִּסְעוּ	36. און זיי האבען געריייזט
מֵעֶצְיֹן גָּבֶר	פון עציון גבר.
וַיַּחֲנוּ בְמִדְבַּר־צִן	און זיי האבען געלאַגערט אין מדבר צין,
הִוא קָדֵשׁ׃	דאס איז קדש.
37. וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ	37. און זיי האבען געריייזט פון קדש,
וַיַּחֲנוּ בְּהֹר הָהָר	און זיי האבען געלאַגערט אויף דעם בארג הר,
בִּקְצֵה אֶרֶץ אֱדוֹם׃	ביים ענדע פון דעם לאַנד אדום.
38. וַיַּעַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן	38. און אהרן דער פריסטער איז ארויף־געגאנגען
אֶל־הֹר הָהָר	אויף דעם בארג הר,
עַל־פִּי יְהוָה	דורך דעם וואיגען'ס בעפעהל,
וַיָּמָת שָׁם	און ער איז דארט געשטאָרבען
בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים	אין דעם פערציגסטען יאָהר
לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	נאך דעם ארויסגאַנג פון די קינדער ישראל
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים
בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי	אין דעם פינפטען מאָנאַט,
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ׃	אין דעם ערשטען טאג פון דעם מאָנאַט.
39. וְאַהֲרֹן	39. און אהרן
בֶּן־שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמְאַת שָׁנָה	איז געוועזען הונדערט און דריי און צוואַנציג יאָהר אלט
בְּמֹתוֹ בְּהֹר הָהָר׃	ווען ער איז געשטאָרבען אויף דעם בארג הר.
40. וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי	40. און עס האט געהערט דער כנעני,
מֶלֶךְ עֲרָד	דער קעניג פון ערד,
וְהוּא־יֹשֵׁב בַּנֶּגֶב	וועלכער האט געוואָהנט אין זיד־זייט
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אים לאַנד כנען,
בְּבֹא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	דאס די קינדער ישראל זיינען געקומען
41. וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר	41. און זיי האבען געריייזט פון דעם בארג הר,
וַיַּחֲנוּ בְּצַלְמֹנָה׃	און זיי האבען געלאַגערט אין צלמונה.
42. וַיִּסְעוּ	42. און זיי האבען געריייזט
מִצַּלְמֹנָה	פון צלמונה,
וַיַּחֲנוּ בְּפוּנֹן׃	און זיי האבען געלאַגערט אין פונן.
43. וַיִּסְעוּ מִפּוּנֹן	43. און זיי האבען געריייזט פון פונן,
וַיַּחֲנוּ בְּאֹבֹת׃	און זיי האבען געלאַגערט אין אובות.
44. וַיִּסְעוּ מֵאֹבֹת	44. און זיי האבען געריייזט פון אובות,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאגערט
בְּעִיֵּי הָעֲבָרִים	אין עיי העברים
בִּגְבוּל מוֹאָב׃	ביים גרענעץ פון מואב.
45. וַיִּסְעוּ מֵעִיִּים	45. און זיי האבען געריייזט פון עיים,
וַיַּחֲנוּ בְּדִיבֹן גָּד׃	און זיי האבען געלאַגערט אין דיבון גד.
46. וַיִּסְעוּ מִדִּיבֹן גָּד	46. און זיי האבען געריייזט פון דיבון גד,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאגערט
בְּעַלְמֹן דִּבְלָתָיְמָה׃	אין עלמון דבלתימה.
47. וַיִּסְעוּ	47. און זיי האבען געריייזט
מֵעַלְמֹן דִּבְלָתָיְמָה	פון עלמון דבלתימה,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאַגערט
בְּהָרֵי הָעֲבָרִים	אין די בערג עברים
לִפְנֵי נְבוֹ׃	פאר נבו.
48. וַיִּסְעוּ	48. און זיי האבען געריייזט
מֵהָרֵי הָעֲבָרִים	פון די בערג עברים,
וַיַּחֲנוּ	און זיי האבען געלאַגערט
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב,
עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃	ביים ירדן, (געגען) ירחו.
49. וַיַּחֲנוּ עַל־הַיַּרְדֵּן	49. און זיי האבען געלאַ־גערט ביים ירדן
מִבֵּית הַיְשִׁמֹת	פון בית הישימות
עַד אָבֵל הַשִּׁטִּים	ביז אבל השיטים
בְּעַרְבֹת מוֹאָב׃	אין די עבענען פון מואב.

שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
חמישי (כשהן מחוברין)	
50 וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	50. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב
עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ	ביים ירדן, (געגען) ירחו,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
51. דַּבֵּר	51. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
כִּי אַתֶּם עֹבְרִים	ווען איהר ציהט איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן
אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן׃	אים לאַנד כנען.
52. וְהוֹרַשְׁתֶּם	52. דאַן זאלט איהר פערטרייבען
אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ	אלע בעוואָהנער פון דעם לאַנד
מִפְּנֵיכֶם	פאר אייך,
וְאִבַּדְתֶּם	און איהר זאלט פערניכטען
אֵת כָּל־מַשְׂכִּיֹּתָם	אלע זייערע [1]בילדער,
וְאֵת כָּל־צַלְמֵי מַסֵּכֹתָם	און אלע זייערע געגאָסענע [2]בילדער
תְּאַבֵּדוּ	זאלט איהר פערניכטען
וְאֵת כָּל־בָּמוֹתָם	און אלע זייערע [3]העהען
תַּשְׁמִידוּ׃	זאלט איהר פערטילגען.
53. וְהוֹרַשְׁתֶּם	53. און איהר זאלט [4]אין בעזיטץ נעהמען
אֶת־הָאָרֶץ	[4]דאס לאַנד,
וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ	און איהר זאלט וואָהנען אין איהר,
כִּי לָכֶם נָתַתִּי	דען צו אייך האב איך געגעבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד
לָרֶשֶׁת אֹתָהּ׃	איהר צו ערבען.
54. וְהִתְנַחַלְתֶּם	54. און איהר זאלט [5]ערבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד
בְּגוֹרָל	דורך א לאָאז
לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם	נאך אייערע פאמיליען,
לָרַב	צו דעם וואס איז מעהר אין צאָהל
תַּרְבּוּ אֶת־נַחֲלָתוֹ	זאלט איהר פערמעהרען זיין ערב,
וְלַמְעַט	און צו דעם וואס איז ווייניג אין צאָהל
תַּמְעִיט אֶת־נַחֲלָתוֹ	זאלסט'ו פערקלענערען זיין ערב,

אֶל אֲשֶׁר־יֵצֵא לוֹ שָׁמָּה	וואוהין עס וועט איהם דאָרט [6]ארויס־גיין
הַגּוֹרָל	דאס לאָאז,
לוֹ יִהְיֶה	זאל עס געהערען צו איהם,
לְמַטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם	נאך די שטאַמען פון אייערע עלטערן
תִּתְנֶחָלוּ׃	זאלט איהר [7]ערבען.
55. וְאִם־לֹא תוֹרִישׁוּ	55. אבער אויב איהר וועט ניט פערטרייבען
אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ	די בעוואָהנער פון דעם לאַנד
מִפְּנֵיכֶם	פאר אייך,
וְהָיָה	דאַן וועלען זיין
אֲשֶׁר תּוֹתִירוּ מֵהֶם	די, וואס איהר וועט איבריג לאָזען פון זיי,
לְשִׂכִּים בְּעֵינֵיכֶם	צו דערנער אין אייערע אויגען
וְלִצְנִינִם בְּצִדֵּיכֶם	און צו שטאַכעלן אין אייערע זייטען,
וְצָרְרוּ אֶתְכֶם	און זיי וועלען אייך אונטערדריקען
עַל־הָאָרֶץ	אויף דעם לאַנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים	וואס איהר וואָהנט
בָּהּ׃	אויף איהר.
56. וְהָיָה	56. און עס וועט זיין,
כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתִי	ווי איך האב געדיינקט
לַעֲשׂוֹת לָהֶם	זיי צו טהאָן,
אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃	(אזוי) וועל איך אייך טהאָן.
CAP. XXXIV.	לד
1. וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאָגענדיג:
2. צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. בעפויל די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
כִּי־אַתֶּם בָּאִים	ווען איהר קומט
אֶל־הָאָרֶץ כְּנָעַן	אין דאס לאַנד כנען,
זֹאת הָאָרֶץ	דיזעס איז דאס לאַנד,
אֲשֶׁר תִּפֹּל לָכֶם	וועלכעס וועט אייך פאלען
בְּנַחֲלָה	אין ערב,
אֶרֶץ כְּנַעַן	דאס לאַנד כנען
לִגְבֻלֹתֶיהָ׃	נאך איהרע גרענעצען.
3. וְהָיָה לָכֶם	3. און עס זאל זיין פיר אייך
פְאַת־נֶגֶב	די זיד־זייט
מִמִּדְבַּר־צִן	פון דער וויסטע צין

1) פילדער־זייליען. 2) געטצען־בילדער. 3) הויכע אלטאר פלאטץ צום אָפּפערן צו געטצען. 4) פערטרייבען (די בעוואָהנער פון) דעם לאַנד. 5) פערטהיילען, אין בעזיטץ נעהמען. 6) פאלען. 7) אין בעזיטץ נעהמען.

עַל־יְדֵי אֱדוֹם	ביי אדום;
וְהָיָה לָכֶם	און עס זאל זיין פיר אייך
גְּבוּל נֶגֶב	די זיד־גרענעץ
מִקְצֵה יָם־הַמֶּלַח	פון ענדע פון זאלץ־מעער
קֵדְמָה:	געגען אסט־זייט.
4. וְנָסַב לָכֶם הַגְּבוּל	4. און די גרענעץ זאל זיך פיר אייך ווענדען
מִנֶּגֶב	פון זיד־זייט
לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים	פון דעם [1]אויפגאנג עקרבים,
וְעָבַר צִנָה	און עס זאל איבער גיין נאך צין,
וְהָיָה והיו ק׳ תּוֹצְאֹתָיו	און זיינע [2]אויסגאנגען זאלען זיין
מִנֶּגֶב לְקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ	פון זיד זייט פון קדש ברנע,
וְיָצָא חֲצַר־אַדָּר	און עס זאל ארויס גיין (נאך) חצר אדר,
וְעָבַר עַצְמֹנָה:	און עס זאל אריבער גיין נאך עצמון.
5. וְנָסַב הַגְּבוּל	5. און די גרענעץ זאל זיך ווענדען
מֵעַצְמוֹן	פון עצמון
נַחְלָה מִצְרָיִם	נאך דעם טייך פון מצרים,
וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו	און זיינע אויסגאנגען זאלען זיין
הַיָּמָּה:	נאך דעם מעער.
6. וּגְבוּל יָם	6. און די וועסט־גרענעץ,
וְהָיָה לָכֶם	זאל זיין פיר אייך
הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל	דער גרויסער מעער אלס גרענעץ;
זֶה־יִהְיֶה לָכֶם	דיזעס זאל זיין פיר אייך
גְּבוּל יָם:	די וועסט־גרענעץ.
7. וְזֶה־יִהְיֶה לָכֶם	7. און דיזעס זאל זיין פיר אייך
גְּבוּל צָפוֹן	די נארד־גרענעץ:
מִן־הַיָּם הַגָּדֹל	פון דעם גרויסען מעער
תְּתָאוּ לָכֶם	זאלט איהר אייך [3]בעצייכנען
הֹר הָהָר:	(נאך) דעם בארג הר.
8. מֵהֹר הָהָר	8. פון דעם בארג הר
תְּתָאוּ לְבֹא חֲמָת	זאלט איהר בעצייכנען ביז מען קומט אין חמת,
וְהָיוּ תּוֹצְאֹת הַגְּבֻל	און די אויסגאנגען פון דעם גרענעצען זאלען זיין
צְדָדָה:	נאך צדד.
9. וְיָצָא הַגְּבֻל זִפְרֹנָה	9. און די גרענעץ זאל ארויס גיין נאך זפרון,
וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו	און זיינע אויסגאנגען זאלען זיין
חֲצַר עֵינָן	(נאך) חצר עינן;
זֶה־יִהְיֶה לָכֶם	דיזעס זאל זיין פיר אייך

גְּבוּל צָפוֹן:	די נארד־גרענעץ.
10. וְהִתְאַוִּיתֶם לָכֶם	10. און איהר זאלט אייך [4]בעצייכנען
לִגְבוּל קֵדְמָה	צו דער גרענעץ געגען אסט־זייט
מֵחֲצַר עֵינָן	פון חצר עינן
שְׁפָמָה:	נאך שפם.
11. וְיָרַד הַגְּבֻל	11. און די גרענעץ זאל ארונטער־גיין
מִשְּׁפָם הָרִבְלָה	פון שפם נאך רבלה,
מִקֶּדֶם לָעָיִן	פון אסט־זייט פון עין,
וְיָרַד הַגְּבֻל	און די גרענעץ זאל ארונטער־גיין,
וּמָחָה	און עס זאל בעריהרען
עַל־כֶּתֶף יָם־כִּנֶּרֶת	די [5]זייט פון דעם מעער כנרת
קֵדְמָה:	געגען אסט־זייט.
12. וְיָרַד הַגְּבוּל	12. און די גרענעץ זאל ארונטער־גיין
הַיַּרְדֵּנָה	צום ירדן,
וְהָיוּ תוֹצְאֹתָיו	און זיינע אויסגאנגען זאלען זיין
יָם הַמֶּלַח	דאס זאלץ־מעער;
זֹאת תִּהְיֶה לָכֶם	דיזעס זאל זיין פיר אייך
הָאָרֶץ	דאס לאנד
לִגְבֻלֹתֶיהָ סָבִיב:	נאך איהרע גרענעצען ארום
13. וַיְצַו מֹשֶׁה	13. און משה האט בעפוילען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
זֹאת הָאָרֶץ	דיזעס איז דאס לאנד,
אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ אֹתָהּ	וואס איהר זאלט איהר [6]ערבען
בְּגוֹרָל	דורך א לאָז,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען
לָתֵת	צו געבען
לְתִשְׁעַת הַמַּטּוֹת	צו די ניין שטאמען
וַחֲצִי הַמַּטֶּה:	און דעם האלבען שטאם.
14. כִּי לָקְחוּ	14. דען עס האבען גענומען
מַטֵּה בְנֵי הָראוּבֵנִי	דער שטאם פון די קינדער פון ראובן
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
וּמַטֵּה בְנֵי־הַגָּדִי	און דער שטאם פון די קינדער פון גד
לְבֵית אֲבֹתָם	נאך זייערע פעטערליכע הייזער,
וַחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה	און דער האלבער שטאם פון מנשה,
לָקְחוּ נַחֲלָתָם:	זיי האבען (שוין) גענומען זייער ערב.

1) בערגיל. 2) ד. ה. די ענדען פון גרענעץ. 3) ד. ה. ציהען א ליניע. 4) שלאגט, קלאפט אב. 5) אופער, קיסטע. 6) און בעזיטץ נעהמען; פערטהיילען.

15. שְׁנֵי הַמַּטּוֹת	15. די צוויי שטאמען
וַחֲצִי הַמַּטֶּה	און דער האלבער שטאם,
לָקְחוּ נַחֲלָתָם	האבען גענומען זייער ערב־טהייל
מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרֵחוֹ	פון דיזער זייט ירדן, (געגען) ירחו,
קֵדְמָה מִזְרָחָה׃	געגען אָסט זייט, געגען זונען־אויפגאנג.
רְבִיעִי	רְבִיעִי

חמישי (כשהן מחוברין)

16. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט גערעט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
17. אֵלֶּה	17. דיזע זיינען
שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים	די נעמען פון די מענער,
אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם	וועלכע זאלען אייך [1]מאכען ערבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן	אלעזר, דער פריסטער,
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃	און יהושע, דער זוהן פון נון.
18. וְנָשִׂיא אֶחָד	18. און איין פירשט,
נָשִׂיא אֶחָד מִמַּטֶּה	איין פירשט פון א שטאם
תִּקְחוּ	זאלט איהר נעהמען
לִנְחֹל אֶת־הָאָרֶץ׃	[1]צו מאכען ערבען דאס לאנד.
19. וְאֵלֶּה	19. און דיזע זיינען
שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים	די נעמען פון די מענער:
לְמַטֵּה יְהוּדָה	פיר דעם שטאם יהודה
כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה׃	כלב, דער זוהן פון יפונה.
20. וּלְמַטֵּה	20. און פיר דעם שטאם
בְּנֵי שִׁמְעוֹן	פון די קינדער פון שמעון
שְׁמוּאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד׃	שמואל, דער זוהן פון עמיהוד.
21. לְמַטֵּה בִנְיָמִן	21. פיר דעם שטאם בנימין
אֱלִידָד בֶּן־כִּסְלוֹן׃	אלידד, דער זוהן פון כסלון.
22. וּלְמַטֵּה בְנֵי־דָן	22. און פיר דעם שטאם פון די קינדער פון דן
נָשִׂיא	פירשט
בֻּקִּי בֶּן־יָגְלִי׃	בוקי, דער זוהן פון יגלי.
23. לִבְנֵי יוֹסֵף	23. פיר די קינדער פון יוסף:
לְמַטֵּה בְנֵי־מְנַשֶּׁה	פיר דעם שטאם פון די קינדער פון מנשה
נָשִׂיא	פירשט
חַנִּיאֵל בֶּן־אֵפֹד׃	חניאל, דער זוהן פון אפוד.
24. וּלְמַטֵּה	24. און פיר דעם שטאם
בְּנֵי־אֶפְרַיִם	פון די קינדער פון אפרים
נָשִׂיא	פירשט
קְמוּאֵל בֶּן־שִׁפְטָן׃	קמואל, דער זוהן פון שפטן.
25. וּלְמַטֵּה	25. און פיר דעם שטאם
בְנֵי־זְבוּלֻן	פון די קינדער פון זבולון
נָשִׂיא	פירשט
אֱלִיצָפָן בֶּן־פַּרְנָךְ׃	אליצפן, דער זוהן פון פרנך.
26. וּלְמַטֵּה	26. און פיר דעם שטאם
בְנֵי־יִשָּׂשכָר	פון די קינדער פון יששכר
נָשִׂיא	פירשט
פַּלְטִיאֵל בֶּן־עַזָּן׃	פלטיאל, דער זוהן פון עזן.
27. וּלְמַטֵּה	27. און פיר דעם שטאם
בְנֵי־אָשֵׁר	פון די קינדער פון אשר
נָשִׂיא	פירשט
אֲחִיהוּד בֶּן־שְׁלֹמִי׃	אחיהוד, דער זוהן פון שלומי.
28. וּלְמַטֵּה	28. און פיר דעם שטאם
בְנֵי־נַפְתָּלִי	פון די קינדער פון נפתלי
נָשִׂיא	פירשט
פְּדַהְאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד׃	פדהאל, דער זוהן פון עמיהוד.
29. אֵלֶּה	29. דיזע זיינען עס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען
לְנַחֵל	[1]צו מאכען ערבען
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃	אים לאנד כנען.

Cap. XXXV. — לה

חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
1. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	1. און דער עוויגער האט גערעט צו משה
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב
עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ	ביים ירדן, (געגען) ירחו,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
2. צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	2. בעפויל די קינדער ישראל
וְנָתְנוּ לַלְוִיִּם	דאס זיי זאלען געבען צו די לוויים
מִנַּחֲלַת אֲחֻזָּתָם	פון דעם ערב־טהייל פון זייער אייגענטהום
עָרִים לָשָׁבֶת	שטעדט צו וואהנען,
וּמִגְרָשׁ לֶעָרִים	און א [2]פאר־פלאטץ צו די שטעדט
סְבִיבֹתֵיהֶם	ארום זיי

1) אין בעזיטץ געבען; פערטהיילען. 2) פרייען־פלאטץ, בעצירק.

תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם׃	זאלט איהר געבען צו די לוויים.
3. וְהָיוּ הֶעָרִים לָהֶם	3. און די שטעדט זאלען זיין פיר זיי
לָשָׁבֶת	צום וואהנען,
וּמִגְרְשֵׁיהֶם	און זייערע פאר־פלעטצער
יִהְיוּ לִבְהֶמְתָּם	זאלען זיין פיר זייערע פיה
וְלִרְכֻשָׁם	און פיר זייער פערמעגען
וּלְכֹל חַיָּתָם׃	און פיר אלע זייערע טהירען.
4. וּמִגְרְשֵׁי הֶעָרִים	4. און די פאר־פלעטצער פון די שטעדט,
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם	וועלכע איהר זאלט געבען צו די לוויים,
מִקִּיר הָעִיר וָחוּצָה	(זאלען זיין) פון וואנד פון שטאדט צום אויסען־זייט
אֶלֶף אַמָּה סָבִיב׃	טויזענד איילען ארום.
5. וּמַדֹּתֶם	5. און איהר זאלט אבמעסטען
מִחוּץ לָעִיר	אויסער־האלב פון דער שטאדט
אֶת־פְּאַת־קֵדְמָה	די אסט־זייט
אַלְפַּיִם בָּאַמָּה	צוויי טויזענד איילען,
וְאֶת־פְּאַת־נֶגֶב	און די זיד־זייט
אַלְפַּיִם בָּאַמָּה	צוויי טויזענד איילען,
וְאֶת־פְּאַת־יָם	און די וועסט־זייט
אַלְפַּיִם בָּאַמָּה	צוויי טויזענד איילען,
וְאֵת פְּאַת צָפוֹן	און די נארד־זייט
אַלְפַּיִם בָּאַמָּה	צוויי טויזענד איילען,
וְהָעִיר בַּתָּוֶךְ	און די שטאדט אין דער מיטען;
זֶה יִהְיֶה לָהֶם	דיזעס זאל זיין פיר זיי
מִגְרְשֵׁי הֶעָרִים׃	די פאר־פלעטצער פון די שטעדט.
6. וְאֵת הֶעָרִים	6. און די שטעדט,
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם	וועלכע איהר זאלט געבען צו די לוויים,
אֵת שֵׁשׁ־עָרֵי הַמִּקְלָט	(זאלען זיין) די זעקס צופלוכטס־שטעדט,[1]
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ	וועלכע איהר וועט אבגעבען
לָנֻס שָׁמָּה הָרֹצֵחַ	דאס דארטען זאל ענטלויפען דער מערדער,
וַעֲלֵיהֶם תִּתְּנוּ	און צו זיי זאלט איהר געבען
אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר	(נאך) צוויי און פערציג שטעדט.
7. כָּל־הֶעָרִים	7. אלע שטעדט,
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם	וועלכע איהר זאלט געבען צו די לוויים.
אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר	(זאלען זיין) אכט און פערציג שטעדט,
אֶתְהֶן	זיי
וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן׃	און זייערע פאר־פלעטצער.
8. וְהֶעָרִים	8. און די שטעדט,
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ	וועלכע איהר זאלט געבען
מֵאֲחֻזַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון דעם אייגענטהום פון די קינדער ישראל,
מֵאֵת הָרַב	פון די, וואס זיינען פיל,
תַּרְבּוּ	זאלט איהר מעהר נעהמען
וּמֵאֵת הַמְעַט	און פון די, וואס זיינען ווייניג'
תַּמְעִיטוּ	זאלט איהר ווייניגער נעהמען,
אִישׁ כְּפִי נַחֲלָתוֹ	יעדער נאך זיין ערב־טהייל,
אֲשֶׁר יִנְחָלוּ	וואס זיי וועלען ערבען,
יִתֵּן מֵעָרָיו	זאל געבען פון זיינע שטעדט
לַלְוִיִּם׃	צו די לוויים.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי

שביעי (כשהן מחוברין)

9. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה	9. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה,
לֵּאמֹר׃	זאגענדיג:
10. דַּבֵּר	10. רייד
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	און דו זאלסט זאגען צו זיי:
כִּי אַתֶּם עֹבְרִים	ווען איהר ציהט איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן
אַרְצָה כְּנָעַן׃	אים לאנד כנען.
11. וְהִקְרִיתֶם לָכֶם	11. דאן זאלט איהר פיר אייך [2]בעשטימען
עָרִים	שטעדט,
עָרֵי מִקְלָט	צופלוכטס־שטעדט
תִּהְיֶינָה לָכֶם	זאלען זיי זיין פיר אייך,
וְנָס שָׁמָּה רֹצֵחַ	דאס דארטען זאל ענטלויפען א מערדער,
מַכֵּה־נֶפֶשׁ	(וועלכער) שלאגט א פערזאן
בִּשְׁגָגָה׃	[3]אויס פערזעהן.
12. וְהָיוּ לָכֶם הֶעָרִים	12. און די שטעדט זאלען זיין פיר אייך
לְמִקְלָט	אלס צופלוכט
מִגֹּאֵל	פון דעם [4]לייזער,
וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ	אום דער מערדער זאל ניט שטארבען
עַד־עָמְדוֹ	ביז ער וועט שטעהן
לִפְנֵי הָעֵדָה	פאר דער געמיינדע
לַמִּשְׁפָּט׃	צום געריכט.

1) ד. ה. שטעדט צום ענטלויפען. 2) אויסוועהלען. 3) אונגערן, דורך אירטהום. 4) בלוטרעכער, פערוואנדטער.

13. וְהֶעָרִים	13. און די שטעדט,
אֲשֶׁר תִּתֵּנוּ	וועלכע איהר וועט געבען,
שֵׁשׁ־עָרֵי מִקְלָט	זעקס צופלוכטס־שטעדט
תִּהְיֶינָה לָכֶם׃	זאלען זיי זיין ביי אייך.
14. אֵת ׀ שְׁלֹשׁ הֶעָרִים	14. דריי שטעדט
תִּתְּנוּ	זאלט איהר געבען
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן	פון דיזער זייט ירדן,
וְאֵת שְׁלֹשׁ הֶעָרִים	און דריי שטעדט
תִּתְּנוּ	זאלט איהר געבען
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן	אים לאנד כנען,
עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה׃	צופלוכטס־שטעדט זאלען זיי זיין.
15. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	15. פיר די קינדער ישראל
וְלַגֵּר	און פיר דעם פרעמדען
וְלַתּוֹשָׁב בְּתוֹכָם	און פיר דעם איינוואהנער צווישען זיי
תִּהְיֶינָה	זאלען זיין
שֵׁשׁ־הֶעָרִים הָאֵלֶּה	דיזע זעקס שטעדט
לְמִקְלָט	אלס צופלוכט,
לָנוּס שָׁמָּה	דאס דארט זאל ענטלויפען
כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ	יעדער, וואס שלאגט א פערזאן
בִּשְׁגָגָה׃	אויס פערזעהן.
16. וְאִם־בִּכְלִי בַרְזֶל ׀	16. אבער אויב מיט איין אייזערנע [1]געפעס
הִכָּהוּ	האט ער איהם געשלאגען,
וַיָּמֹת	[2]און ער איז געשטארבען,
רֹצֵחַ הוּא	איז ער א מערדער.
מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃	געטויטעט זאל ווערען דער מערדער.
17. וְאִם בְּאֶבֶן יָד	17. און אויב מיט א שטיין (אין דער) האנד,
אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ	וואס מען קען שטארבען דורך איהם,
הִכָּהוּ	האט ער איהם געשלאגען,
וַיָּמֹת	און ער איז געשטארבען,
רֹצֵחַ הוּא	איז ער א מערדער,
מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃	דער מערדער זאל געטויטעט ווערען.
18. אוֹ בִּכְלִי עֵץ־יָד	18. אדער מיט א האלצענעם האנד־ווערקצייג
אֲשֶׁר־יָמוּת בּוֹ	וואס מען קען שטארבען דורך איהם,
הִכָּהוּ	האט ער איהם געשלאגען,
וַיָּמֹת	און ער איז געשטארבען,
רֹצֵחַ הוּא	איז ער א מערדער,
מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃	דער מערדער זאל געטויטעט ווערען.
19. גֹּאֵל הַדָּם	19. דער [3]בלוט־לייזער,
הוּא יָמִית	ער [4]מעג טויטען
אֶת־הָרֹצֵחַ	דעם מערדער.
בְּפִגְעוֹ־בוֹ	ווען ער בעגעגענט איהם,
הוּא יְמִתֶנּוּ׃	[4]מעג ער איהם טויטען.
20. וְאִם־בְּשִׂנְאָה	20. און אויב מיט האס
יֶהְדָּפֶנּוּ	ווערט ער איהם שטויסען,
אוֹ־הִשְׁלִיךְ עָלָיו	אדער ער האט געווארפען אויף איהם
בִּצְדִיָּה	מיט [5]אבזיכט,
וַיָּמֹת׃	[2]און ער איז געשטארבען.
21. אוֹ בְאֵיבָה	21. אדער מיט פיינדשאפט
הִכָּהוּ	האט ער איהר געשלאגען
בְיָדוֹ	מיט זיין האנד,
וַיָּמֹת	[2]און ער איז געשטארבען,
מוֹת־יוּמַת הַמַּכֶּה	זאל געטויטעט ווערען דער שלעגער,
רֹצֵחַ הוּא	ער איז א מערדער,
גֹּאֵל הַדָּם	דער [3]בלוט־לייזער
יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ	[4]מעג טויטען דעם מערדער
בְּפִגְעוֹ־בוֹ׃	ווען ער בעגעגענט איהם.
22. וְאִם־בְּפֶתַע	22. און אויב [6]פלוצלונג
בְּלֹא־אֵיבָה	אהן פיינדשאפט
הֲדָפוֹ	האט ער איהם געשטויסען,
אוֹ־הִשְׁלִיךְ עָלָיו	אדער ער האט געווארפען אויף איהם
כָּל־כְּלִי	אירגענד וועלכע געפעס,
בְּלֹא צְדִיָּה׃	אהן אבזיכט.
23. אוֹ בְכָל־אֶבֶן	23. אדער מיט אירגענד וועלכען שטיין,
אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ	וואס מען קען שטארבען דורך איהר,
בְּלֹא רְאוֹת	ניט זעהענדיג,
וַיַּפֵּל עָלָיו	און ער האט אויף איהם ארויפגעווארפען,
וַיָּמֹת	אין ער איז געשטארבען,
וְהוּא לֹא־אוֹיֵב לוֹ	און ער איז קיין פיינד צו איהם,
וְלֹא מְבַקֵּשׁ רָעָתוֹ׃	אין ער זוכט ניט זיין אונגליק
24. וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה	24. דאן זאל די געמיינדע ריכטען
בֵּין הַמַּכֶּה	צווישען דעם שלעגער
וּבֵין גֹּאֵל הַדָּם	און צווישען דעם [3]בלוט־לייזער,

1) זאך. 2) דאס. 3) בלוט־רעכער. 4) קען, זאל. 5) הינטערליסט. 6) אונפערהאפט. אהן אבזיכט, אונגערן.

עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה	נאך דיזע רעכטען.
25. וְהִצִּילוּ הָעֵדָה	25. און די געמיינדע זאלען רעטען
אֶת־הָרֹצֵחַ	דעם מערדער[1]
מִיַּד גֹּאֵל הַדָּם	פון דער האנד פון דעם בלוט־לייזער,
וְהֵשִׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה	און די געמיינדע זאלען איהם צוריק־קעהרען
אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ	צו זיין צופלוכטס־שטאדט,
אֲשֶׁר־נָס שָׁמָּה	וואס ער איז דארטען ענטלאפען,
וְיָשַׁב בָּהּ	און ער זאל וואהנען אין איהר
עַד־מוֹת	ביז דעם טויט
הַכֹּהֵן הַגָּדֹל	פון דעם גרויס־פריסטער,
אֲשֶׁר־מָשַׁח אֹתוֹ	וואס מען האט איהם געזאלבט
בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ׃	מיט דעם הייליגען אייל.
26. וְאִם־יָצֹא יֵצֵא הָרֹצֵחַ	26. אבער אויב דער מערדער וועט ארויסגיין
אֶת־גְּבוּל	איבער דעם גרענעץ
עִיר מִקְלָטוֹ	פון זיין צופלוכטס־שטאדט,
אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה׃	וואס ער וועט דארטען ענטלויפען.
27. וּמָצָא אֹתוֹ	27. און עס וועט איהם געפינען
גֹּאֵל הַדָּם	דער בלוט־לייזער
מִחוּץ לִגְבוּל	אויסער־האלב פון דער גרענעץ
עִיר מִקְלָטוֹ	פון זיין צופלוכטס־שטאדט,
וְרָצַח גֹּאֵל הַדָּם	און דער בלוט־לייזער וועט מערדען,
אֶת־הָרֹצֵחַ	דעם מערדער
אֵין לוֹ דָּם׃	האט ער קיין בלוט־שולד.
28. כִּי	28. דען
בְעִיר מִקְלָטוֹ	אין זיין צופלוכטס־שטאדט
יֵשֵׁב	דארף ער וואהנען בלייבען
עַד־מוֹת	ביז דעם טויט
הַכֹּהֵן הַגָּדֹל	פון דעם גרויס־פריסטער,
וְאַחֲרֵי מוֹת	און נאך דעם טויט
הַכֹּהֵן הַגָּדֹל	פון דעם גרויס־פריסטער
יָשׁוּב הָרֹצֵחַ	זאל זיך צוריק־קעהרען דער מערדער
אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ׃	צום לאנד פון זיין אייגענטהום.
29. וְהָיוּ אֵלֶּה לָכֶם	29. און דיזעס זאל זיין ביי אייך
לְחֻקַּת מִשְׁפָּט	אלס רעכטס־געזעצע
לְדֹרֹתֵיכֶם	פיר אייערע געשלעכטער

בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃	אין אלע אייערע וואהנונגען.
30. כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ	30. יעדער, וואס שלאגט א פערזאן,
לְפִי עֵדִים	נאך די אויסזאגע פון צייגען
יִרְצַח אֶת־הָרֹצֵחַ	זאל מען מארדען דעם מערדער,
וְעֵד אֶחָד	אבער איין צייגע
לֹא־יַעֲנֶה בְנֶפֶשׁ	קען ניט בעצייגען געגען א פערזאן
לָמוּת׃	צום שטארבען.[2]
31. וְלֹא־תִקְחוּ	31. און איהר זאלט ניט נעהמען
כֹפֶר	לייז־געלד
לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ	פיר די פערזאן פון א מערדער,
אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע	וועלכער איז שולדיג
לָמוּת	צום שטארבען,
כִּי־מוֹת יוּמָת׃	זאנדערן ער מוז געטויטעט ווערען.
32. וְלֹא־תִקְחוּ	32. און איהר זאלט ניט נעהמען
כֹפֶר	לייז־געלד
לָנוּס	פיר דאס ענטלויפען
אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ	צו זיין צופלוכטס־שטאדט,
לָשׁוּב	דאס ער זאל זיך צוריק־קעהרען
לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ	צו וואהנען אים לאנד
עַד־מוֹת הַכֹּהֵן׃	ביז דעם טויט פון דעם פריסטער.
33. וְלֹא־תַחֲנִיפוּ	33. און איהר זאלט ניט שענדען[3]
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ	וואס איהר זייט אויף איהר,
כִּי הַדָּם הוּא יַחֲנִיף	דען דאס בלוט שענדעט
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
וְלָאָרֶץ	און דעם לאנד
לֹא־יְכֻפַּר	וועט ניט פערגעבען ווערען
לַדָּם	וועגען דאס בלוט,
אֲשֶׁר שֻׁפַּךְ־בָּהּ	וועלכעס עס איז פערגאסען געווארען אין איהר,
כִּי־אִם בְּדַם שֹׁפְכוֹ׃	אויסער מיט דעם בלוט פון דעם, וואס פערגיסט עס.
34. וְלֹא תְטַמֵּא	34. און דו זאלסט ניט פער־אונרייניגען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים	וואס איהר וואהנט
בָּהּ	אין איהר
אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן	וואס איך [4]רוהע
בְּתוֹכָהּ	אין איהר.

1) ד. ה. אויב ער וועט ערקלערט ווערען אונשולדיג. 2) ד. ה. דאס מען זאל דורך איהם טויטען די פערזאן. 3) ענטווייהען; פעראונרייניגען. 4) רעזידיר, האלט זיך אויף.

כִּי אֲנִי יְהוָה	דען איך עוויגער
שֹׁכֵן	רוהע
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	צווישען די קינדער ישראל.

Cap. XXXVI. לו

שְׁבִיעִי

1. וַיִּקְרְבוּ	1. און עס האבען זיך דער־נעהנטערט
רָאשֵׁי הָאָבוֹת	די פאמיליען־הייפטער
לְמִשְׁפַּחַת	פון דער פאמיליע
בְּנֵי־גִלְעָד	פון די קינדער פון גלעד,
בֶּן־מָכִיר	דער זוהן פון מכיר,
בֶּן־מְנַשֶּׁה	דער זוהן פון מנשה,
מִמִּשְׁפְּחֹת	פון די פאמיליען
בְּנֵי יוֹסֵף	פון יוסף׳ס זיהן,
וַיְדַבְּרוּ	און זיי האבען גערעט
לִפְנֵי מֹשֶׁה	פאר משה
וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים	און פאר די פירשטען,
רָאשֵׁי אָבוֹת	די פאמיליען־הייפטער
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
2. וַיֹּאמְרוּ	2. און זיי האבען געזאגט:
אֶת־אֲדֹנִי	מיין העררן
צִוָּה יְהוָה	האט דער עוויגער בעפוילען
לָתֵת	צו געבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד
בְּנַחֲלָה	אין ערב־טהייל
בְּגוֹרָל	דורך א לאָז
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
וַאדֹנִי צֻוָּה	און מיין הערר איז בעפוילען געווארען
בַיהוָה	דורך דעם עוויגען,
לָתֵת	צו געבען
אֶת־נַחֲלַת	דאס ערב־טהייל
צְלָפְחָד אָחִינוּ	פון צלפחד, אונזער ברודער
לִבְנֹתָיו׃	צו זיינע טעכטער.
3. וְהָיוּ	3. און ווען זיי וועלען ווערען
לְאֶחָד	צו איינעם
מִבְּנֵי	פון די קינדער
שִׁבְטֵי	פון די (אנדערע) שטאמען
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל
לְנָשִׁים	צו פרויען,
וְנִגְרְעָה	דאן וועט געמינדערט ווערען
נַחֲלָתָן	זייער ערב־טהייל
מִנַּחֲלַת	פון דעם ערב־טהייל
אֲבֹתֵינוּ	פון אונזערע עלטערן,
וְנוֹסַף	און עס וועט צוגעלייגט ווערען
עַל נַחֲלַת	צו דעם ערב־טהייל
הַמַּטֶּה	פון דעם שטאם,
אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם	וואס זיי וועלען ווערען צו זיי (אלס פרויען),
וּמִגֹּרַל	און פון דעם לאָז
נַחֲלָתֵנוּ	פון אונזער ערב־טהייל
יִגָּרֵעַ׃	וועט עס געמינדערט ווערען
4. וְאִם־יִהְיֶה הַיֹּבֵל	4. אויך ווען דאס יובל־(יאהר) וועט זיין
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	פיר די קינדער ישראל,
וְנוֹסְפָה	דאן וועט צוגעלייגט ווערען
נַחֲלָתָן	זייער ערב־טהייל
עַל נַחֲלַת	צום ערב־טהייל
הַמַּטֶּה	פון דעם שטאם
אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם	וואס זיי וועלען ווערען צו זיי (אלס פרויען),
וּמִנַּחֲלַת	און פון דעם ערב־טהייל
מַטֵּה	פון דעם שטאם
אֲבֹתֵינוּ	פון אונזערע עלטערן,
יִגָּרַע	וועט געמינדערט ווערען
נַחֲלָתָן׃	זייער ערב־טהייל.
5. וַיְצַו מֹשֶׁה	5. און משה האט בעפוילען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
עַל־פִּי יְהוָה	אויף דעם עוויגען׳ס בעפעהל
לֵאמֹר	זאגענדיג:
כֵּן	רעכט
מַטֵּה בְנֵי־יוֹסֵף דֹּבְרִים׃	רעדט דער שטאם פון די קינדער פון יוסף.
6. זֶה הַדָּבָר	6. דיזעס איז די זאך,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה	וואס דער עוויגער האט בעפוילען
לִבְנוֹת צְלָפְחָד	וועגען די טעכטער פון צלפחד,
לֵאמֹר	זאגענדיג:

לַטּוֹב	צו דעם וואס איז געפעליג
בְּעֵינֵיהֶם	אין זייערע אויגען
תִּהְיֶינָה	זאלען זיי ווערען
לְנָשִׁים	צו פרויען,
אַךְ	דענאך
לְמִשְׁפַּחַת	צו דער פאמיליע
מַטֵּה אֲבִיהֶם	פון זייער פאטער׳ס שטאם
תִּהְיֶינָה	זאלען זיי ווערען
לְנָשִׁים׃	צו פרויען.
7. וְלֹא־תִסֹּב נַחֲלָה	7. אום קיין ערב־טהייל זאל זיך [1]אפּווענדען
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	ביי די קינדער ישראל
מִמַּטֶּה	פון איין שטאם
אֶל־מַטֶּה	צו איין (אנדער) שטאם,
כִּי אִישׁ	זאנדערן יעדער
בְּנַחֲלַת	אן דעם ערב־טהייל
מַטֵּה	פון דעם שטאם
אֲבֹתָיו	פון זיינע עלטערן
יִדְבְּקוּ	זאלען זיך [2]אנשליסען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	די קינדער ישראל.
8. וְכָל־בַּת	8. און יעדער טאכטער,
יֹרֶשֶׁת	וועלכע ערבט
נַחֲלָה	איין ערב־טהייל
מִמַּטּוֹת	פון די שטאמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
לְאֶחָד	צו איינעם
מִמִּשְׁפַּחַת	פון דער פאמיליע
מַטֵּה אָבִיהָ	פון איהר פאטער׳ס שטאם
תִּהְיֶה	זאל זי ווערען
לְאִשָּׁה	צו א פרוי,
לְמַעַן יִירְשׁוּ	אום עס זאלען ערבען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אִישׁ	יעדער
נַחֲלַת	דאס ערב־טהייל
אֲבֹתָיו׃	פון זיינע עלטערן.

9. וְלֹא־תִסֹּב נַחֲלָה	9. און קיין ערב־טהייל זאל זיך [1]אפּווענדען
מִמַּטֶּה	פון איין שטאם
לְמַטֶּה אַחֵר	צו איין אנדער שטאם,
כִּי־אִישׁ	זאנדערן יעדער
בְּנַחֲלָתוֹ	אן זיין ערב־טהייל
יִדְבְּקוּ	זאלען זיך [2]אנשליסען
מַטּוֹת	די שטאמען
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	פון די קינדער ישראל.
10. כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	10. ווי דער עוויגער האט בעפוילען משה,
כֵּן עָשׂוּ	אזוי האבען געטאן
בְּנוֹת צְלָפְחָד׃	די טעכטער פון צלפחד.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
11. וַתִּהְיֶינָה	11. און עס זיינען געווארען
מַחְלָה	מחלה
תִרְצָה וְחָגְלָה	תרצה און חגלה
וּמִלְכָּה וְנֹעָה	און מלכה און נועה,
בְּנוֹת צְלָפְחָד	צלפחד׳ס טעכטער,
לִבְנֵי דֹדֵיהֶן	צו די זיהן פון זייער אנקעל
לְנָשִׁים׃	צו פרויען.
12. מִמִּשְׁפְּחֹת	12. פון די פאמיליען
בְּנֵי־מְנַשֶּׁה	פון די זיהן פון מנשה,
בֶן־יוֹסֵף	דער זוהן פון יוסף,
הָיוּ לְנָשִׁים	זייבען זיי געווארען צו פרויען,
וַתְּהִי נַחֲלָתָן	און זייער ערב־טהייל איז געבליבען
עַל־מַטֵּה	ביי דעם שטאם
מִשְׁפַּחַת אֲבִיהֶן׃	פון זייער פאטער׳ס פאמיליע.
13. אֵלֶּה הַמִּצְוֹת	13. דיזע זיינען די געבאטע
וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטע,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען
בְּיַד־מֹשֶׁה	דורך משה
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
בְּעַרְבֹת מוֹאָב	אין די עבענען פון מואב
עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃	ביים ירדן (געגען) ירחו.

1) איבערגעהן. 2) בעהעפטען, פערבינדען, אנהיינגען.

חזק

מאגילניצקי'ס

ליניען

סקול חומש

— אָדער —

עוֹזֵר הַמּוֹרֶה וְהַתַּלְמִיד

(דעם לעהרער'ס און שילער'ס געהילפע)

איין גאַנץ נייע אונד לייכטע מעטהאָדע

צו אונטערריכטען גאַנץ חומש, אהן ענדערונג אדער אבקירצונג, מיט גרויס ערפאָלג
מיט דער הילפע פון א נייע „ליניען־סיסטעם"

פיר סקולס, חדרים, תלמוד תורה'ס און זעלבסט־אונטעררירכט

— פון —

יוסף בן יהודה מאגילניצקי

פרינציפאל־לעהרער פון מאגילניצקי'ס „בְּנֵי צִיּוֹן סְקוּל", 708 סויטה 5טע סט., פילאדעלפיא, פא.
(פאָרמאלס לעהרער פיר העברעע העברעאישע אונטעררירכט אין די היברו עדיוקיישען סאָסייטי'ס סקול)

ספר דברים

4טע פערבעסערטע אויפלאגע.

— פערלאג און דרוק פון —

יוסף מאגיל, 708 סויטה 5טע סטריט,

פילאדעלפיא, פא.

תרס"ג

ווִיא לערנט מען דעם עוזר המורה והתלמיד?

גיט יעדען שילער א קארטעל אדער א גלייכע שטיקעל פאפיר. הייסט זיי דאמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהן לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה חומש און די איבערזעטצונג דארויף זעהר לאנגזאם און פארזיכטיג ביז זיי זיינען אימשטאנדע די איבערזעצונג צו זאגען אויסוויינינג. דאן זאלען זיי ארויפרוקען די קארטעל און צו פערדעקען די איבערזעצונג און זאלען 1 מאל לעזען די שורה חומש און איבערזעצען אויסוויינינג. דאן זאלען זיי אראברוקען די קארטעל און איבערלעזען די איבערזעצונג אינעווייניג אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. ווען זיי געפינען אויס. אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט, דארפען זיי איניגע מאל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען און דארפען דאן לערנען די צווייטע און דריטע שורה אויף דעם זעלבען ארט. ווען זיי לערנען אב א פסוק אדער א האלבען, דארפען זיי גיין ווי־דערהאלען דעם פסוק, דאס הייסט, זיי דארפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען אויסוויינינג, אבער זיי דארפען ניט אוועק־געהן פון א שורה ביז זיי רוקען ניט אראב די קארטעל אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג אינעווייניג און צו וויסען אויף זיכער אויב זיי האבען ריכטיג איבערזעצט אדער ניט.

שמות הטעמים

פַּשְׁטָא֙ מֻנַּ֣ח זַרְקָא֮ מֻנַּ֣ח סֶגּוֹל֒ מֻנַּ֣ח ׀ מֻנַּ֣ח רְבִ֗יעִ֗י
מַהְפַּ֤ךְ פַּשְׁטָא֙ זָקֵף־קָטָ֔ן זָקֵף־גָּד֕וֹל מֵרְכָ֥א טִפְּחָ֖א
מֻנַּ֣ח אֶתְנַחְתָּ֑א פָּזֵ֡ר תְּלִישָא־קְטַנָּה֩ תְּלִישָא־גְדוֹלָה֠
קַדְמָ֨א וְאַזְלָ֜א אַזְלָא־גֵ֜רֵשׁ גֵּרְשַׁ֞יִם דַּרְגָּ֧א תְּבִ֛יר יְ֚תִיב
פְּסִ֣יק ׀ סוֹף־פָּסֽוּק׃ שַׁלְשֶׁ֓לֶת קַרְנֵי־פָרָ֟ה מֵרְכָא־כְפוּלָ֦ה
יֵרֶח־בֶּן־יוֹמ֪וֹ׃

סֵפֶר דְּבָרִים

DEUTERONOMIUM.

CAPUT. I. א.

1. אֵלֶּה הַדְּבָרִים	1. דיזע זיינען די ווערטער,
אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה	וועלכע משה האט גערעדט
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל	צו גאַנץ ישראל
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	אין דיזער זייט ירדן,
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
בָּעֲרָבָה	אין דער עבענע,
מוֹל סוּף	געגענ־איבער סוף
בֵּין־פָּארָן וּבֵין־תֹּפֶל	צווישען פאַרן און תופל
וְלָבָן וַחֲצֵרֹת	און לבן און חצרות
וְדִי זָהָב׃	און די זהב.
2. אַחַד עָשָׂר יוֹם	2. עס איז עלף טעג (רייזע)
מֵחֹרֵב	פון חורב
דֶּרֶךְ הַר־שֵׂעִיר	(דורך) דעם וועג פון בארג שעיר
עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ׃	ביז קדש ברנע.
3. וַיְהִי	3. און עס איז געוועזן
בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה	אין דעם פערציגסטען יאָהר
בְּעַשְׁתֵּי־עָשָׂר חֹדֶשׁ	אין דעם עלפטען מאָנאַט,
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ	אין דעם ערשטען (טאָג) פון דעם מאָנאַט,
דִּבֶּר מֹשֶׁה	האט משה גערעדט
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל,
כְּכֹל	ווי אלעס,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ	וואס דער עוויגער האט איהם בעפוילען
אֲלֵהֶם׃	צו זיי.
4. אַחֲרֵי הַכֹּתוֹ	4. נאכדעם ווי ער האט געשלאָגען
אֵת סִיחֹן	סיחון,
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	דעם קעניג פון אמורי,

אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן	וועלכער וואָהנט אין חשבון
וְאֵת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן	און עוג, דעם קעניג פון בשן
אֲשֶׁר־יוֹשֵׁב	וועלכער וואָהנט
בְּעַשְׁתָּרֹת	אין עשתרות,
בְּאֶדְרֶעִי׃	ביי אדרעי.
5. בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	5. אין דיזער זייט ירדן,
בְּאֶרֶץ מוֹאָב	אים לאַנד פון מואב,
הוֹאִיל מֹשֶׁה	האט משה אָנגעפאַנגען
בֵּאֵר	ערקלערען
אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת	דיזע לעהרע,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
6. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	6. דער עוויגער, אונזער גאט,
דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב	האט גערעדט צו אונז אין חורב,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
רַב־לָכֶם שֶׁבֶת	עס איז גענוג פיר אייך זיצען
בָּהָר הַזֶּה׃	אויף דיזען באַרג.
7. פְּנוּ |	7. ווענדעט זיך,
וּסְעוּ לָכֶם	און רייזט אייך,
וּבֹאוּ הַר הָאֱמֹרִי	און קומט (צום) באַרג פון דעם אמורי
וְאֶל־כָּל־שְׁכֵנָיו	און צו אלע זיינע [1]נאכבאַרען,
בָּעֲרָבָה	אין דער עבענע,
בָהָר	אויף דעם באַרג
וּבַשְּׁפֵלָה	און אין דעם טהאַל
וּבַנֶּגֶב	און אין זיד־זייט
וּבְחוֹף הַיָּם	און ביים [2]אופער פון דעם מעער,
אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	דאס לאַנד פון דעם כנעני

1) בענאכבארטע פלעטצער, 2) ברעג, קיסטע.

וְהַלְּבָנוֹן	און דעם לבנון,
עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל	ביז דעם גרויסען שטראם,
נְהַר־פְּרָת:	דעם שטראם פרת.
8. רְאֵה	8. זעה
נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם	איך האב געגעבען פאר אייך
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
בֹּאוּ	קומט,
וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ	און ערבט דאס לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וועלכעס דער עוויגער האט צוגעשווארען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צו אייערע עלטערן,
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו יצחק און צו יעקב,
לָתֵת לָהֶם	צו געבען צו זיי
וּלְזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם:	און צו זייער זאמען נאך זיי.
9. וָאֹמַר אֲלֵכֶם	9. און איך האב געזאגט צו אייך
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לֹא־אוּכַל לְבַדִּי	איך קען ניט אליין
שְׂאֵת אֶתְכֶם:	אייך טראגען.
10. יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	10. דער עוויגער, אייער גאט
הִרְבָּה אֶתְכֶם	האט אייך געמעהרט,
וְהִנְּכֶם הַיּוֹם	[1]און איהר זייט הייטע,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערן פון הימעל
לָרֹב:	אין [2]מענגע.
שני	שני
11. יְהוָה	11. דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם	דער גאט פון אייערע עלטערן,
יֹסֵף עֲלֵיכֶם	זאל [3]מעהרען צו אייך
כָּכֶם	ווי(פיל) איהר זייט
אֶלֶף פְּעָמִים	טויזענד מאל (אזוי פיל),
וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם	און ער זאל אייך בענשען,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם:	ווי ער האט גערעדט צו אייך.
12. אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי	12. ווי (אבער) זאל איך טראגען אליין
טָרְחֲכֶם וּמַשַּׂאֲכֶם	אייער מיה און אייער לאסט
וְרִיבְכֶם:	און אייער קריג?
13. הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים	13. נעהמט אייך מענער,

חֲכָמִים וּנְבֹנִים	קלוגע און פערנינפטיגע
וִידֻעִים	און בעוואוסטע,
לְשִׁבְטֵיכֶם	פון אייערע שטאמען,
וַאֲשִׂימֵם	און איך וועל זיי מאכען
בְּרָאשֵׁיכֶם:	אלס אייערע הייפטער.
14. וַתַּעֲנוּ אֹתִי	14. און איהר האט מיר געאנטווארטעט,
וַתֹּאמְרוּ	און איהר האט געזאגט:
טוֹב־הַדָּבָר	גוט איז די זאך,
אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ	וועלכע דו האסט גערעדט,
לַעֲשׂוֹת:	צו טהאן.
15. וָאֶקַּח	15. דאן האב איך גענומען
אֶת־רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם	די הייפטער פון אייערע שטאמען,[4]
אֲנָשִׁים חֲכָמִים	קלוגע מענער
וִידֻעִים	און בעוואוסטע,
וָאֶתֵּן אֹתָם	און איך האב זיי געמאכט
רָאשִׁים עֲלֵיכֶם	הייפטער איבער אייך,
שָׂרֵי אֲלָפִים	אבערסטען איבער טויזענדען
וְשָׂרֵי מֵאוֹת	און אבערסטען איבער הונדערטען
וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים	און אבערסטען איבער פופציג,
וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת	און אבערסטען איבער צעהנדליגען,
וְשֹׁטְרִים לְשִׁבְטֵיכֶם:	און אויפזעהערס נאך אייערע שטאמען.
16. וָאֲצַוֶּה	16. און איך האב בעפוילען
אֶת־שֹׁפְטֵיכֶם	אייערע ריכטערס
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
שָׁמֹעַ בֵּין־אֲחֵיכֶם	הערט (די שטרייט־זאכען) צווישען אייערע ברידער,
וּשְׁפַטְתֶּם צֶדֶק	און איהר זאלט ריכטען (מיט) גערעכטיגקייט
בֵּין־אִישׁ וּבֵין־אָחִיו	צווישען א מאן און צווישען זיין ברודער
וּבֵין גֵּרוֹ:	און צווישען זיין פרעמדען.[5]
17. לֹא־תַכִּירוּ פָנִים	17. איהר זאלט ניט דערקענען קיין פערזאן[6]
בַּמִּשְׁפָּט	אים געריכט,
כַּקָּטֹן כַּגָּדֹל	ווי דעם קליינעם אזוי דעם גרויסען
תִּשְׁמָעוּן	זאלט איהר אויסהערען;
לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי־אִישׁ	איהר זאלט זיך ניט פירכטען פאר א מאן,
כִּי הַמִּשְׁפָּט	דען דאס געריכט
לֵאלֹהִים הוּא	איז גאטעס,

1) און זעה, איהר זייט הייטע. 2) פילקייט. 3) צו לייגען. 4) ד. ה. די מענער, ווארען נאכהער הייפטער.
5) ד. ה. דער פרעמדער, וועלכער וואהנט ביי איהם. 6) ד. ה. ניט זיין פארטהייאיש.

וְהַדָּבָר	און די זאך,
אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם	וועלכע וועט צו שווער זיין פיר אייך,
תַּקְרִבוּן אֵלַי	זאלט איהר ברייננגען צו מיר,
וּשְׁמַעְתִּיו:	און איך וועל עס אויסהערען
18. וָאֲצַוֶּה אֶתְכֶם	18. און איך האב אייך בעפוילען
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים	די אַלע זאַכען,
אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן:	וועלכע איהר זאלט טהאָן.
19. וַנִּסַּע מֵחֹרֵב	19. און מיר האבען געררייזט פון חורב,
וַנֵּלֶךְ	און מיר זיינען געגאַנגען
אֵת כָּל־הַמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַהוּא	יענע גאַנצע, גרויסע און פורכטבאַרע וויסטע,
אֲשֶׁר רְאִיתֶם	וועלכע איהר האט געזעהן,
דֶּרֶךְ	(דורך) דעם וועג
הַר הָאֱמֹרִי	פון דעם באַרג פון דעם אמורי,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה	ווי עס האט בעפוילען
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאט,
אֹתָנוּ	אונז,
וַנָּבֹא	און מיר זיינען געקומען
עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ:	ביז קדש ברנע.
20. וָאֹמַר אֲלֵכֶם	20. און איך האב געזאגט צו אייך:
בָּאתֶם	איהר זייט געקומען
עַד־הַר הָאֱמֹרִי	ביז דעם באַרג פון דעם אמורי,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	וואס דער עוויגער, אונזער גאט,
נֹתֵן לָנוּ:	גיט אונז.
21. רְאֵה	21. זעה,
נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט האט געגעבען
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
עֲלֵה	גיי אויף,
רֵשׁ	ערב.
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	ווי עס האט גערעדט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ	דער גאט פון דיינע עלטערן,
לָךְ	צו דיר,
אַל־תִּירָא	דו זאלסט זיך ניט פירכטען,
וְאַל־תֵּחָת:	און דו זאלסט זיך ניט שרעקען.[1]
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
22. וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כֻּלְּכֶם	22. און איהר אלע האט זיך דערנעהנטערט צו מיר,
וַתֹּאמְרוּ	און איהר האט געזאגט:
נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים	מיר ווילען שיקען מענער
לְפָנֵינוּ	פאר אונז,
וְיַחְפְּרוּ־לָנוּ	דאס זיי זאלען [2]אויסזעהן פאר אונז
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
וְיָשִׁבוּ אֹתָנוּ דָּבָר	און זיי זאלען אונז צוריק־ברייננגען אַנטוואָרט
אֶת־הַדֶּרֶךְ	וועגען דעם וועג,
אֲשֶׁר נַעֲלֶה־בָּהּ	אויף וועלכען מיר זאלען אויפגיין
וְאֵת הֶעָרִים	און די שטעדט,
אֲשֶׁר נָבֹא אֲלֵיהֶן:	וואס מיר זאלען קומען צו זיי.
23. וַיִּיטַב בְּעֵינַי הַדָּבָר	23. און די זאַך איז געפעליג געוואָרען אין מיינע אויגען,
וָאֶקַּח מִכֶּם	און איך האב גענומען פון אייך
שְׁנֵים עָשָׂר אֲנָשִׁים	צוועלף מענער,
אִישׁ אֶחָד לַשָּׁבֶט:	איין מאַן פון יעדען שטאַם.
24. וַיִּפְנוּ	24. און זיי האבען זיך געווענדעט,
וַיַּעֲלוּ הָהָרָה	און זיי זיינען ארויפגעגאַנגען אויף דעם באַרג,
וַיָּבֹאוּ	און זיי זיינען געקומען
עַד־נַחַל אֶשְׁכֹּל	ביז דעם טהאַל אשכול,
וַיְרַגְּלוּ אֹתָהּ:	און זיי האבען איהר אויסגעזעהן.
25. וַיִּקְחוּ בְיָדָם	25. און זיי האבען גענומען אין זייער האַנד[3]
מִפְּרִי הָאָרֶץ	פון דער פרוכט פון דעם לאַנד,
וַיּוֹרִדוּ אֵלֵינוּ	און זיי האבען (עס) אַרונטער געבראַכט צו אונז,
וַיָּשִׁבוּ אֹתָנוּ דָבָר	און זיי האבען אונז צוריק־געבראַכט אַנטוואָרט,
וַיֹּאמְרוּ	און זיי האבען געזאגט:
טוֹבָה הָאָרֶץ	גוט איז דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	וואס דער עוויגער, אונזער גאט,
נֹתֵן לָנוּ:	גיט אונז.
26. וְלֹא אֲבִיתֶם	26. אבער איהר האט ניט געוואָלט
לַעֲלֹת	אויפצוגיין,
וַתַּמְרוּ	און איהר זייט געוועזן ווידערשפעניסטיג
אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם בעפעהל פון דעם עוויגען, אייער גאט.
27. וַתֵּרָגְנוּ בְאָהֳלֵיכֶם	27. און איהר האט געמורמעלט אין אייערע געצעלטען,

1) צוברעכען ווערען. 2) אויסשפיאָנירען. 3) ד. ה. מיט זיך.

וַתֵּרָגְנוּ	אונ איהר האט געזאגט:
בְּשִׂנְאַת יְהוָה אֹתָנוּ	ווייל דער עוויגער האסט אונז
הוֹצִיאָנוּ	האט ער אונז ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
לָתֵת אֹתָנוּ	אום אונז צו געבען
בְּיַד הָאֱמֹרִי	אין דער האַנד פון דעם אמורי
לְהַשְׁמִידֵנוּ :	אונז צו פערטילגען.
28. אָנָה |	28. וואוהין
אֲנַחְנוּ עֹלִים	געהען מיר אויף?
אַחֵינוּ	אונזערע ברידער
הֵמַסּוּ אֶת־לְבָבֵנוּ	האבען געמאכט צו גיין אונזער הארץ,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
עַם גָּדוֹל וָרָם מִמֶּנּוּ	(דאס) פאלק איז גרעסער און העכער אלס מיר,
עָרִים גְּדֹלֹת	(די) שטעדט זיינען גרויס
וּבְצוּרֹת בַּשָּׁמָיִם	און בעפעסטיגט ביז אין הימעל,
וְגַם־בְּנֵי עֲנָקִים	און אויך די קינדער פון [2]ענקים
רָאִינוּ שָׁם :	האבען מיר דארט געזעהן.
29. וָאֹמַר אֲלֵכֶם	29. און איך האב געזאגט צו אייך:
לֹא־תַעַרְצוּן	איהר זאלט זיך ניט [3]שרעקען,
וְלֹא־תִירְאוּן מֵהֶם :	און איהר זאלט זיך ניט פירכטען פאר זיי.
30. יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	30. דער עוויגער, אייער גאט,
הַהֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם	וועלכער גייט פאר אייך,
הוּא יִלָּחֵם לָכֶם	ער וועט שטרייטען פאר אייך
כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה	ווי אלעס וואס ער האט געטאָן
אִתְּכֶם	מיט אייך
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים
לְעֵינֵיכֶם :	פאר אייערע אויגען.
31. וּבַמִּדְבָּר	31. און אין דער וויסטע,
אֲשֶׁר רָאִיתָ	[4]וואו דו האסט געזעהן,
אֲשֶׁר נְשָׂאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דאס דער עוויגער דיין גאט האט דיר געטראָגען,
כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא־אִישׁ	ווי א מאַן טראָגט
אֶת־בְּנוֹ	זיין זוהן
בְּכָל־הַדֶּרֶךְ	אויף דעם גאנצען וועג,
אֲשֶׁר הֲלַכְתֶּם	וואס איהר זייט געגאנגען
עַד־בֹּאֲכֶם	ביז איהר זייט געקומען
עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה :	ביז דיזען אָרט.
32. וּבַדָּבָר הַזֶּה	32. דאָך אין דיזער זאך
אֵינְכֶם מַאֲמִינִם	[5]גלויבט איהר ניט
בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם :	אין דעם עוויגען אייער גאט.
33. הַהֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם	33. וועלכער גייט פאר אייך
בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג,
לָתוּר לָכֶם מָקוֹם	אויסצוזעהן פיר אייך איין אָרט
לַחֲנֹתְכֶם	פיר אייער לאַגערן,
בָּאֵשׁ | לַיְלָה	מיט פייער ביי נאַכט,
לַרְאֹתְכֶם בַּדֶּרֶךְ	אייך צו ווייזען אויף דעם וועג,
אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ	אויף וועלכען איהר זאלט גיין,
וּבֶעָנָן יוֹמָם :	און מיט אַ וואָלקען ביי טאג.
34. וַיִּשְׁמַע יְהוָה	34. און דער עוויגער האט געהערט
אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם	די שטימע פון אייערע ווערטער,
וַיִּקְצֹף	און ער האט געצירנעט,
וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר :	און ער האט געשוואָרען, זאָגענדיג:
35. אִם־יִרְאֶה אִישׁ	35. אויב עס וועט זעהן איין מאַן
בָּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה	אונטער דיזע מענער,
הַדּוֹר הָרָע הַזֶּה	דיזער בייזער געשלעכט,
אֵת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה	דאס גוטע לאַנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	וועלכעס איך האב צוגעשוואָרען
לָתֵת לַאֲבֹתֵיכֶם :	צו געבען צו אייערע עלטערן
36. זוּלָתִי	36. אויסער
כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה	כלב, דער זוהן פון יפונה,
הוּא יִרְאֶנָּה	ער וועט איהר זעהן,
וְלוֹ־אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ	און צו איהם וועל איך געבען דאס לאַנד,
אֲשֶׁר דָּרַךְ־בָּהּ	וואס ער האט געטרעטען אויף איהר,
וּלְבָנָיו	און צו זיינע קינדער,
יַעַן אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי יְהוָה :	ווייל ער איז פאָלשטענדיג נאכגעגאַנגען דעם עוויגען.
37. גַּם־בִּי	37. אויך געגען מיר
הִתְאַנַּף יְהוָה	האט דער עוויגער געצירנעט
בִּגְלַלְכֶם	וועגען אייך,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
גַּם־אַתָּה	אויך דו
לֹא־תָבֹא שָׁם :	וועסט דאָרט ניט קומען

1) שרעקענדיג. 2) ריזען. 3) בעבען, צוטראכען ווערען. 4) וואס. 5) טרויט.

עברית	יידיש
38. יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	38. יהושע, דער זוהן פון נון,
הָעֹמֵד לְפָנֶיךָ	וועלכער שטעהט פאר דיר,
הוּא יָבֹא שָׁמָּה	ער וועט דארטען קומען,
אֹתוֹ חַזֵּק	איהם שטארק.
כִּי־הוּא יַנְחִלֶנָּה	דען ער וועט איהר מאכען ערבען
אֶת־יִשְׂרָאֵל׃	(צו) ישראל.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
39. וְטַפְּכֶם	39. און אייערע קינדער,
אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם	וואס איהר האט געזאגט (אויף זיי):
לָבַז יִהְיֶה	צו רויב וועלען זיי ווערען,
וּבְנֵיכֶם	און אייערע קינדער,
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ הַיּוֹם	וועלכע וויסען ניט היינט
טוֹב וָרָע	גוטעס אדער שלעכטעס,
הֵמָּה יָבֹאוּ שָׁמָּה	זיי וועלען דארטען קומען,
וְלָהֶם אֶתְּנֶנָּה	און צו זיי וועל איך איהר געבען,
וְהֵם יִירָשׁוּהָ׃	און זיי וועלען איהר ערבען.
40. וְאַתֶּם פְּנוּ לָכֶם	40. און איהר ווענדעט אייך
וּסְעוּ הַמִּדְבָּרָה	און רייזט נאך דער וויסטע
דֶּרֶךְ יַם־סוּף׃	(דורך) דעם וועג פון שילף מעער.
41. וַתַּעֲנוּ	41. און איהר האט געאנטווארט,
וַתֹּאמְרוּ אֵלַי	און איהר האט געזאגט צו מיר:
חָטָאנוּ לַיהוָה	מיר האבען געזינדיגט צום עוויגען,
אֲנַחְנוּ נַעֲלֶה	מיר וועלען אויפגיין,
וְנִלְחַמְנוּ	און מיר וועלען שטרייטען,
כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ	ווי אלעס וואס אונז האט געבאטען
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאט,
וַתַּחְגְּרוּ	און איהר האט [1]אנגעגורט
אִישׁ	יעדער
אֶת־כְּלֵי מִלְחַמְתּוֹ	זיינע קריגס־געוועהר,
וַתָּהִינוּ	און איהר זייט געוועזען [2]בערייט
לַעֲלֹת הָהָרָה׃	ארויפ־צו־גיין אויף דעם בארג.
42. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	42. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
אֱמֹר לָהֶם	זאג צו זיי:
לֹא תַעֲלוּ	איהר זאלט ניט ארויפגיין,
וְלֹא־תִלָּחֲמוּ	און איהר זאלט ניט שטרייטען,
כִּי אֵינֶנִּי בְּקִרְבְּכֶם	דען איך בין ניט צווישען אייך
וְלֹא תִּנָּגְפוּ	אום איהר זאלט ניט [3]געפלאגט ווערען
לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם׃	פאר אייערע פיינדע.
43. וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם	43. און איך האב גערעדט צו אייך,
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם	און איהר האט ניט צו־געהערט,
וַתַּמְרוּ	און איהר זייט געווען ווידער־שפענסטיג
אֶת־פִּי יְהוָה	דעם בעפעהל פון דעם עוויגען,
וַתָּזִדוּ	און איהר זייט [4]אונטער־שטאנען
וַתַּעֲלוּ הָהָרָה׃	און איהר זייט ארויפגעגאנגען אויף דעם בארג.
44. וַיֵּצֵא הָאֱמֹרִי	44. דאן איז ארויסגעגאנגען דער אמורי,
הַיֹּשֵׁב בָּהָר הַהוּא	וועלכער וואהנט אויף יענעם בארג
לִקְרַאתְכֶם	ענטגעגען אייך,
וַיִּרְדְּפוּ אֶתְכֶם	און זיי האבען אייך [5]נאכגעיאגט
כַּאֲשֶׁר תַּעֲשֶׂינָה	ווי עס טהוען
הַדְּבֹרִים	די בינען,
וַיַּכְּתוּ אֶתְכֶם בְּשֵׂעִיר	און זיי האבען אייך צושלאגען אין שעיר
עַד־חָרְמָה׃	ביז חרמה.
45. וַתָּשֻׁבוּ	45. און איהר האט זיך צוריק־געקעהרט,
וַתִּבְכּוּ	און איהר האט געוויינט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען.
וְלֹא־שָׁמַע יְהוָה	און דער עוויגער האט ניט צוגעהערט
בְּקֹלְכֶם	אויף אייער שטימע,
וְלֹא הֶאֱזִין אֲלֵיכֶם׃	און ער האט ניט [6]פערנומען צו אייך.
46. וַתֵּשְׁבוּ בְקָדֵשׁ	46. און איהר זייט וואהנען געבליבען אין קדש
יָמִים רַבִּים	פילע [7]טעג,
כַּיָּמִים	ווי די [8]טעג,
אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם׃	וואס איהר זייט וואהנען געבליבען.

ב

Cap. II.

עברית	יידיש
1. וַנֵּפֶן	1. און מיר האבען זיך געווענדעט,
וַנִּסַּע הַמִּדְבָּרָה	און מיר האבען גערייזט נאך דער וויסטע,
דֶּרֶךְ יַם־סוּף	(דורך) דעם וועג פון שילף-מעער,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלָי	ווי דער עוויגער האט גערעדט צו מיר,
וַנָּסָב אֶת־הַר־שֵׂעִיר	און מיר [9]זיינען ארומ־געגאנגען דעם בארג שעיר
יָמִים רַבִּים׃	[7]פילע טעג.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
2. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	2. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:

1) אנגעטאן. 2) לייכט־בערייט, פערטיג, אונטערשטאנען. 3) געשלאגען. 4) געווען פרעך. 5) פערפאלגט. 6) געניגט זיין אויער צו אייך. 7) א לאנגע צייט. 8) צייט. 9) האבען ארומגערינגעלט.

3. רַב־לָכֶם סֹב	3. גענוג פיר אייך [1]אַרומגיין
אֶת־הָהָר הַזֶּה	דיזען באַרג,
פְּנוּ לָכֶם צָפֹנָה׃	ווענדעט אייך נאָך נאָרד־זייט.
4. וְאֶת־הָעָם צַו	4. און דאס פאָלק בעפויל,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
אַתֶּם עֹבְרִים	איהר גייט
בִּגְבוּל אֲחֵיכֶם	דורך די גרענעץ פון אייערע ברידער,
בְּנֵי־עֵשָׂו	די קינדער פון עשו,
הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר	וועלכע וואָהנען אין שעיר,
וְיִירְאוּ מִכֶּם	און זיי וועלען זיך פירכטען פאַר אייך;
וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד׃	אבער איהר זאלט זיך זעהר היטען!
5. אַל־תִּתְגָּרוּ בָם	5. איהר זאלט זיך ניט [2]פערקריגען מיט זיי,
כִּי לֹא־אֶתֵּן לָכֶם	דען איך וועל אייך ניט געבען
מֵאַרְצָם	פון זייער לאַנד
עַד מִדְרַךְ כַּף־רָגֶל	אַזוי פיל ווי דער טריט פון אַ פוס־[3]זויל,
כִּי־יְרֻשָּׁה לְעֵשָׂו	דען (אַלס) ערב־טהייל צו עשו
נָתַתִּי אֶת־הַר שֵׂעִיר׃	האָב איך געגעבען דעם באַרג שעיר.
6. אֹכֶל	6. שפייזע
תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם	זאלט איהר קויפען פון זיי
בַּכֶּסֶף	פיר געלד,,
וַאֲכַלְתֶּם	און איהר זאלט עסען,
וְגַם־מַיִם	און אויך וואַסער
תִּכְרוּ מֵאִתָּם	זאלט איהר קויפען פון זיי
בַּכֶּסֶף	פיר געלד
וּשְׁתִיתֶם׃	און איהר זאלט טרינקען.
7. כִּי יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	7. דען דער עוויגער, דיין גאָט,
בֵּרַכְךָ	האט דיך געבענשט
בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ	אין אַלע ווערק פון דיין האַנד,
יָדַע לֶכְתְּךָ	ער האט [4]געוואוסט דיין גאַנג
אֶת־הַמִּדְבָּר הַגָּדֹל הַזֶּה	(דורך) דיזע גרויסע וויסטע;
זֶה׀ אַרְבָּעִים שָׁנָה	דיזע פערציג יאָהר
יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ	איז דער עוויגער, דיין גאָט, מיט דיר,
לֹא חָסַרְתָּ דָּבָר׃	דיר האט קיין זאַך געפעהלט
8. וַנַּעֲבֹר	8. און מיר זיינען אַוועג־געגאַנגען
מֵאֵת אַחֵינוּ	פון אונזערע ברידער,
בְּנֵי־עֵשָׂו	די קינדער פון עשו,
הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר	וועלכע וואָהנען אין שעיר
מִדֶּרֶךְ הָעֲרָבָה	פון דעם וועג פון דער עבענע,
מֵאֵילַת וּמֵעֶצְיֹן גָּבֶר	פון אילת און פון עציון גבר.
וַנֵּפֶן	און מיר האבען זיך געווענדעט,
וַנַּעֲבֹר	און מיר זיינען געגאַנגען
דֶּרֶךְ מִדְבַּר מוֹאָב׃	(דורך) דעם וועג פון דער וויסטע מואב,
9. וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֵלַי	9. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר;
אַל־תָּצַר אֶת־מוֹאָב	דו זאלסט ניט [5]דריקען מואַב
וְאַל־תִּתְגָּר בָּם	און דו זאלסט זיך ניט פערקריגען מיט זיי
מִלְחָמָה	(אין) קריג,
כִּי לֹא־אֶתֵּן לְךָ	דען איך וועל דיר ניט געבען
מֵאַרְצוֹ	פון זיין לאַנד
יְרֻשָּׁה	איין ערב־טהייל.
כִּי לִבְנֵי־לוֹט	דען צו די קינדער פון לוט
נָתַתִּי אֶת־עָר	האָב איך געגעבען ער
יְרֻשָּׁה׃	(אַלס) ערב־טהייל.
10. הָאֵמִים	10. די אמים
לְפָנִים יָשְׁבוּ בָהּ	האבען [6]פריהער געוואָהנט דאָרין,
עַם	אַ פאָלק,
גָּדוֹל וְרַב	גרויס און צאַהל־רייך
וָרָם כָּעֲנָקִים׃	און הויך ווי די [7]ענקים.
11. רְפָאִים	11.—(אַלס) [7]רפאים
יֵחָשְׁבוּ אַף־הֵם	ווערען אויך זיי גערעכענט,
כָּעֲנָקִים	ווי די ענקים,
וְהַמֹּאָבִים	און די מואבים
יִקְרְאוּ לָהֶם אֵמִים׃	רופען זיי אמים.
12. וּבְשֵׂעִיר	12. און אין שעיר
יָשְׁבוּ הַחֹרִים לְפָנִים	האבען [6]פריהער געוואָהנט די חורים
וּבְנֵי עֵשָׂו יִירָשׁוּם	און די קינדער פון עשו האבען זיי פערטריבען,
וַיַּשְׁמִידוּם מִפְּנֵיהֶם	און זיי האבען זיי פערטיליגט פון [8]זיך,
וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם	און זיי האבען געוואָהנט אין זייער שטעלע,
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל	ווי ישראל האט געטאָן
לְאֶרֶץ יְרֻשָּׁתוֹ	מיט דעם לאַנד פון זיין ערב־טהייל,
אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָֹה לָהֶם׃	וואס דער עוויגער האט געגעבען—.
13. עַתָּה קֻמוּ	13. יעצט שטייט אויף,

1) אַרומצורינגלען. 2) רייצען. 3) זאָהלע. 4) ד. ה. ער האט זיך אויפגעפאַסט. 5) פיינדליך בעהאַנדלען.
6) פאָרמאַלס. 7) ריזען. 8) פאַר זיי.

וְעִבְרוּ לָכֶם	און גייט אייך איבער
אֶת־נַחַל זָרֶד	דעם טייך זרד,
וַנַּעֲבֹר	און מיר זיינען איבער־געגאַנגען
אֶת־נַחַל זָרֶד׃	דעם טייך זרד.
14. וְהַיָּמִים	14. און די טעג,
אֲשֶׁר־הָלַכְנוּ |	וועלכע מיר זיינען געגאַנגען
מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ	פון קדש ברנע
עַד אֲשֶׁר־עָבַרְנוּ	ביז מיר זיינען איבער־געגאַנגען
אֶת־נַחַל זֶרֶד	דעם טייך זרד,
שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה	(איז געווען) אכט און דרייסיג יאָהר,
עַד־תֹּם	ביז עס האט זיך געענדיגט
כָּל־הַדּוֹר	דאס גאַנצע געשלעכט,
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה	די קריגס־מענער,
מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה	פון מיטען דעם לאַגער,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם׃	ווי דער עוויגער האט גע־שוואָרען צו זיי:
15. וְגַם יַד־יְהוָה	15. און אויך דעם עוויגען'ס האַנד
הָיְתָה בָּם	איז געווען געגען זיי
לְהֻמָּם	זיי צו פערטילגען
מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה	פון מיטען דעם לאַגער
עַד תֻּמָּם׃	ביז זיי האבען זיך געענדיגט.
16. וַיְהִי	16. און עס איז געווען,
כַאֲשֶׁר־תַּמּוּ	ווען עס האבען זיך געענדיגט
כָּל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה	אַלע קריגס־מענער
לָמוּת מִקֶּרֶב הָעָם׃	צו שטאַרבען פון מיטען דעם לאַגער.
17. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלַי	17. דאַן האט דער עוויגער גערעדט צו מיר,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
18. אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם	18. דו גייסט היינטע דורך
אֶת־גְּבוּל מוֹאָב	די גרענעצען פון מואב,
אֶת־עָר׃	(דורך) ער.
19. וְקָרַבְתָּ	19. און דו וועסט זיך דערנעהנטערן
מוּל בְּנֵי עַמּוֹן	געגען די קינדער פון עמון;
אַל־תְּצֻרֵם	דריק זיי ניט.
וְאַל־תִּתְגָּר בָּם	און פערקריג זיך ניט מיט זיי
כִּי לֹא־אֶתֵּן	דען איך וועל ניט געבען
מֵאֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן	פון דעם לאַנד פון די קינדער פון עמון
לְךָ יְרֻשָּׁה	צו דיר (אַלס) ערב־טהייל,
כִּי לִבְנֵי־לוֹט	דען צו די קינדער פון לוט
נְתַתִּיהָ יְרֻשָּׁה׃	האב איך עס געגעבען (אַלס) ערב־טהייל.
20. אֶרֶץ־רְפָאִים	20. (אַלס) לאַנד פון די רפאים
תֵּחָשֵׁב אַף־הִוא	ווערט זי אויך גערעכענט.
רְפָאִים יָשְׁבוּ־בָהּ	רפאים האבען געוואָהנט אין איהר
לְפָנִים	פריהער,
וְהָעַמֹּנִים	און די עמונים
יִקְרְאוּ לָהֶם זַמְזֻמִּים׃	רופען זיי זמזומים.
21. עַם	21. אַ פאָלק,
גָּדוֹל וְרַב	גרויס און צאָהלרייך,
וָרָם כָּעֲנָקִים	און הויך ווי די ענקים,
וַיַּשְׁמִידֵם יְהוָה	און דער עוויגער האט זיי פערטיליגט
מִפְּנֵיהֶם	פאַר זיי,[1]
וַיִּירָשֻׁם	און זיי האבען זיי פערטריבען,[2]
וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם׃	און זיי האבען געוואָהנט אין זייער שטעלע.
22. כַּאֲשֶׁר עָשָׂה	22. ווי ער האט געטאָן
לִבְנֵי עֵשָׂו	צו די זיהן פון עשו.
הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר	וועלכע וואָהנען אין שעיר,
אֲשֶׁר הִשְׁמִיד	וועלכע האבען פערטיליגט
אֶת־הַחֹרִי	דעם חורי
מִפְּנֵיהֶם	פון זיך,
וַיִּירָשֻׁם	און זיי האבען זיי[2] פער־טריבען,
וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם	און זיי האבען געוואָהנט אין זייער שטעלע
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	ביז היינטען טאג.
23. וְהָעַוִּים	23. און די עווים,
הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצֵרִים	וועלכע וואָהנען אין דערפער
עַד־עַזָּה	ביז עזה,
כַּפְתֹּרִים	די כפתורים,
הַיֹּצְאִים מִכַּפְתֹּר	וועלכע זיינען [3]אַרויסגע־גאַנגען פון כפתור,
הִשְׁמִידֻם	האבען זיי פערטיליגט,
וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם׃	און זיי האבען געוואָהנט אין זייער שטעלע.
24. קוּמוּ סְּעוּ	24. שטייט אויף, רייזט,
וְעִבְרוּ	און גייט איבער
אֶת־נַחַל אַרְנֹן	דעם טייך אַרנון;
רְאֵה	זעה,

1) ד. ה. פאר די ישראל. 2) געערבט. 3) אַרויסגעקומען.

נתתי בידך את־סיחן — איך האב געגעבען אין דיין האנד סיחון,
מלך־חשבון — דעם קעניג פון חשבון,
האמרי — דעם אמורי,
ואת־ארצו — און זיין לאנד,
החל רש — פאנג אן, [1]ערבן.
והתגר בו מלחמה: — און פערקריג זיך מיט איהם (אין) קריג.
25. היום הזה — 25. דיזען טאג
אחל — וועל איך אנפאנגען
תת פחדך ויראתך — (צו) געבען דיין שרעקען און דיין פורכט[2]
על־פני העמים — איבער די פעלקער
תחת כל־השמים — אונטער דעם גאנצען הימעל,
אשר ישמעון שמעך — וועלכע וועלען הערען דיין [3]רוף.
ורגזו — און זיי וועלען ציטערן,
וחלו מפניך: — און זיי וועלען זיך שרעקען פאר דיר.
26. ואשלח מלאכים — 26. און איך האב געשיקט באטען
ממדבר קדמות — פון דער וויסטע קדמות
אל־סיחון — צו סיחון,
מלך חשבון — דעם קעניג פון חשבון,
דברי שלום — (מיט) פרידענס־ווערטער,
לאמר: — זאגענדיג:
27. אעברה בארצך — 27. איך וויל גיין דורך דיין לאנד,
בדרך בדרך אלך — אימער אויף דעם וועג וועל איך גיין
לא אסור — איך וועל ניט אבקעהרען
ימין ושמאול: — רעכטס אדער לינקס.
28. אכל — 28. שפייזע
בכסף תשברני — זאלסט'ו מיר פערקויפען פיר געלד,
ואכלתי — דאס איך זאל עסען,
ומים — און וואסער
בכסף תתן־לי — זאלסט'ו מיר געבען פיר געלד,
ושתיתי — דאס איך זאל טרינקען,
רק אעברה ברגלי: — איך וויל נור דורכגיין [4]צו פוס.
29. כאשר עשו־לי — 29. ווי עס האבען מיר געטאן
בני עשו — די זיהן פון עשו,
הישבים בשעיר — וועלכע וואהנען אין שעיר,
והמואבים — און די מואבים,
הישבים בער — וועלכע וואהנען אין ער,

עד אשר־אעבר — ביז איך וועל איבער־גיין
את־הירדן — דעם ירדן
אל־הארץ — צו דעם לאנד,
אשר־יהוה אלהינו — וואס דער עוויגער, אונזער גאט,
נתן לנו: — גיט אונז.
30. ולא אבה סיחן מלך חשבון — 30. אבער סיחון, דער קעניג פון חשבון, האט ניט געוואלט
העברנו בו — אונז צו לאזען גיין דורך איהם,
כי־הקשה יי אלהיך — ווייל דער עוויגער דיין גאט, האט הארט געמאכט
את־רוחו — זיין גייסט,
ואמץ את־לבבו — און ער האט [5]פעסט געמאכט זיין הארץ,
למען תתו בידך — אום איהם צו געבען אין דיין האנד,
כיום הזה: — ווי דיזען טאג.

ששי — ששי

31. ויאמר יהוה אלי — 31. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
ראה החלתי — זעה, איך האב אנגעפאנגען
תת לפניך — צו געבען פאר דיר
את־סיחן — סיחון
ואת־ארצו — און זיין לאנד,
החל רש — פאנג אן [1]ערבן,
לרשת את־ארצו: — צו ערבען זיין לאנד.
32. ויצא סיחן — 32. און סיחון איז ארויס־געגאנגען
לקראתנו — ענטגעגען אונז,
הוא וכל־עמו — ער און זיין גאנצעס פאלק
למלחמה — צום קריג
יהצה: — נאך יהץ.
33. ויתנהו יי אלהינו — 33. און דער עוויגער אונזער גאט, האט איהם געגעבען
לפנינו — פאר אונז,
ונך אתו ואת־בניו — און מיר האבען געשלאגען איהם און זיינע זיהן
ואת־כל־עמו: — און זיין גאנצעס פאלק.
34. ונלכד — 34. און מיר האבען בעצוואונגען
את־כל־עריו — אלע זיינע שטעדט
בעת ההיא — אין יענער צייט,
ונחרם — און מיר האבען [6]פער־ווסטעט
את־כל־עיר מתם — [7]יעדע בעפעלקערטע שטאדט
והנשים והטף — און די פרויען און די קינדער,

1) נעהם בעזיטץ. 2) דאס הייסט דאס שרעק און פורכט פאר דיר. 3) הערונג. 4) אויף מיינע פיס. 5) פערשטאקט. 6) פערטיליגט, פערבאנט. 7) אדער: יעדע שטאדט; מתים והנשים והטף: מענער און די פרויען און די קינדער.

לֹא הִשְׁאַרְנוּ שָׂרִיד׃	מיר האבען ניט איבריג־געלאזען איין איבערבלייבונג.
35. רַק הַבְּהֵמָה	35. נור די פיה
בָּזַזְנוּ לָנוּ	האבען מיר בערויבט פיר אונז
וּשְׁלַל הֶעָרִים	און דעם רויב פון די שטעדט,
אֲשֶׁר לָכָדְנוּ׃	וועלכע מיר האבען בעצוואונגען.
36. מֵעֲרֹעֵר	36. פון ערוער,
אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־ נַחַל אַרְנֹן	וואס איז ביים ברעג פון דעם טייך ארנון,
וְהָעִיר אֲשֶׁר־בַּנַּחַל	און די שטאדט, וועלכע איז ביים טייך,
וְעַד־הַגִּלְעָד	און ביז גלעד,
לֹא הָיְתָה קִרְיָה	איז ניט געוועזן א שטאדט,
אֲשֶׁר שָׂגְבָה מִמֶּנּוּ	וועלכע איז געוועזן צו שטארק פאר אונז;
אֶת־הַכֹּל	אלעס
נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	האט דער עוויגער, אונזער גאט, געגעבען
לְפָנֵינוּ׃	פאר אונז.
37. רַק	37. נור
אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן	צום לאנד פון די קינדער פון עמון
לֹא קָרָבְתָּ	האסט׳ו זיך ניט דערנעהנטערט,
כָּל־יַד נַחַל יַבֹּק	די גאנצע זייט פון דעם טייך יבוק
וְעָרֵי הָהָר	און די שטעדט פון דעם בארג
וְכֹל	און אלעס,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃	וואס דער עוויגער, אונזער גאט, האט פערבאָטען

Cap. III.

ג

1. וַנֵּפֶן	1. און מיר האבען זיך געווענדעט,
וַנַּעַל דֶּרֶךְ הַבָּשָׁן	און מיר זיינען אויפגעגאנגען דעם וועג פון בשן,
וַיֵּצֵא עוֹג	און עס איז ארויסגעגאנגען עוג,
מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן	דער קעניג פון בשן,
לִקְרָאתֵנוּ	ענטגעגען אונז,
הוּא וְכָל־עַמּוֹ	ער און זיין גאנצעס פאלק
לַמִּלְחָמָה אֶדְרֶעִי׃	צום קריג (נאך) אדרעי.
2. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	2. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
אַל־תִּירָא אֹתוֹ	דו זאלסט איהם ניט פירכטען,
כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ	דען אין דיין האנד האב איך געגעבען איהם
וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ	און זיין גאנצעס פאלק
וְאֶת־אַרְצוֹ	און זיין לאנד,
וְעָשִׂיתָ לּוֹ	און דו זאלסט טהאָן צו איהם
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ	ווי דו האסט געטאָן
לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	צו סיחון, דעם קעניג פון אמורי,
אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן׃	וועלכער וואָהנט אין חשבון.
3. וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	3. און דער עוויגער, אונזער גאט, האט געגעבען
בְּיָדֵנוּ	אין אונזער האנד
גַּם אֶת־עוֹג	אויך עוג,
מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן	דעם קעניג פון בשן,
וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ	און זיין גאנצעס פאלק,
וַנַּכֵּהוּ	און מיר האבען איהם געשלאָגען
עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ	ביז עס איז איהם ניט איבריג געבליבען
שָׂרִיד׃	איין איבערבלייבונג.
4. וַנִּלְכֹּד	4. און מיר האבען בעצוואונגען
אֶת־כָּל־עָרָיו	אלע זיינע שטעדט
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לֹא הָיְתָה קִרְיָה	עס איז ניט געוועזן אַ שטאדט
אֲשֶׁר לֹא־לָקַחְנוּ	וועלכע מיר האבען ניט צו־גענומען
מֵאִתָּם	פון זיי,
שִׁשִּׁים עִיר	זעכציג שטעדט
כָּל־חֶבֶל אַרְגֹּב	דעם גאנצען [1]געגענד ארגוב,
מַמְלֶכֶת עוֹג בַּבָּשָׁן׃	דאס קעניגרייך פון עוג אין בשן.
5. כָּל־אֵלֶּה	5. דיזע אלע
עָרִים בְּצֻרֹת	(זיינען געוועזן) פעסטע שטעדט
חוֹמָה גְבֹהָה	(מיט) א הויכען מויער,
דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ	טהיר(ען) און ריגל(ען),
לְבַד מֵעָרֵי הַפְּרָזִי	אויסער די אָפענע שטעדט
הַרְבֵּה מְאֹד׃	זעהר פיל.
6. וַנַּחֲרֵם אוֹתָם	6. און מיר האבען זיי פערוויסטעט,
כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ	ווי מיר האבען געטאָן
לְסִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן	צו סיחון, דעם קעניג פון חשבון,
הַחֲרֵם	פערוויסטענדיג
כָּל־עִיר מְתִם	[ב]יעדע בעפעלקערטע שטאדט,
הַנָּשִׁים וְהַטָּף׃	די פרויען און די קינדער.
7. וְכָל־הַבְּהֵמָה	7. און אלע פיה
וּשְׁלַל הֶעָרִים	און דעם רויב פון די שטעדט
בַּזּוֹנוּ לָנוּ׃	האבען מיר גערויבט פיר זיך.
8. וַנִּקַּח בָּעֵת הַהִוא	8. און מיר האבען צוגענומען אין יענער צייט

1) (לאנד)־שטריך. ב) זעה בעמערקונג ד צו פ״ 34.

אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד
מִיַּד	פון דער האנד
שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי	פון די צוויי קעניגע פון דעם אמורי,
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	וואס איז אין דיזער זייט פון ירדן,
מִנַּחַל אַרְנֹן	פון דעם טייך ארנון
עַד־הַר חֶרְמוֹן׃	ביז דעם בארג חרמון.
9. צִידֹנִים	9. די צדונים
יִקְרְאוּ לְחֶרְמוֹן	רופען חרמון
שִׂרְיֹן	שריון,
וְהָאֱמֹרִי	און דער אמורי
יִקְרְאוּ־לוֹ שְׂנִיר׃	רופט איהם שניר.
10. כֹּל עָרֵי הַמִּישֹׁר	10. אלע שטעדט פון דער עבענע
וְכָל־הַגִּלְעָד	און גאנץ גלעד
וְכָל־הַבָּשָׁן	און גאנץ בשן
עַד־סַלְכָה וְאֶדְרֶעִי	ביז סלכה און אדרעי,
עָרֵי	די שטעדט
מַמְלֶכֶת עוֹג בַּבָּשָׁן׃	פון דעם קעניגרייך פון עוג אין בשן.
11. כִּי רַק־עוֹג	11. דען נור עוג,
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן	דער קעניג פון בשן,
נִשְׁאַר	איז איבריג געבליבען
מִיֶּתֶר הָרְפָאִים	פון די [1]איבער־געבליבענע רפאים,
הִנֵּה עַרְשׂוֹ	זעה, זיין בעט,
עֶרֶשׂ בַּרְזֶל	איין אייזערנע בעט,
הֲלֹה הִוא	איז (נאך)
בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן	אין רבה פון די קינדער פון עמון,
תֵּשַׁע אַמּוֹת אָרְכָּהּ	ניין איילען איהר לײנג
וְאַרְבַּע אַמּוֹת	און פיער איילען
רָחְבָּהּ	איהר ברייט
בְּאַמַּת־אִישׁ׃	נאך דעם ארם פון א מאן.
12. וְאֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת	12. און דיזעס לאנד
יָרַשְׁנוּ בָּעֵת הַהִוא	האבען מיר געערבט אין יענער צייט,
מֵעֲרֹעֵר	פון ערוער,
אֲשֶׁר־עַל־נַחַל אַרְנֹן	וועלכע איז ביים טייך ארנון
וַחֲצִי הַר־הַגִּלְעָד	און די העלפט פון דעם בארג גלעד
וְעָרָיו	און זיינע שטעדט
נָתַתִּי	האב איך געגעבען

לָראוּבֵנִי וְלַגָּדִי׃	צום (שטאם) ראובן און צום (שטאם) גד.
13. וְיֶתֶר הַגִּלְעָד	13. און דאס איבריגע פון גלעד
וְכָל־הַבָּשָׁן	און גאנץ בשן,
מַמְלֶכֶת עוֹג	דאס קעניגרייך פון עוג,
נָתַתִּי	האב איך געגעבען
לַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה	צום האלבען שטאם מנשה;
כֹּל חֶבֶל הָאַרְגֹּב	דער גאנצער געגענד פון ארגוב
לְכָל־הַבָּשָׁן	[2]מיט גאנץ בשן,
הַהוּא יִקָּרֵא	[3]דאס ווערט גערופען
אֶרֶץ רְפָאִים׃	רפאים־לאנד.
14. יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה	14. יאיר, דער זוהן פון מנשה
לָקַח	האט גענומען
אֶת־כָּל־חֶבֶל אַרְגֹּב	דעם גאנצען געגענד ארגוב
עַד־גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי	ביז דער גרענעץ פון דעם גשורי
וְהַמַּעֲכָתִי	און דעם מעכתי,
וַיִּקְרָא אֹתָם	און ער האט זיי גערופען
עַל־שְׁמוֹ	אויף זיין נאמען,
אֶת־הַבָּשָׁן	(נעמליך) בשן (האט ער גערופען)
חַוֺּת יָאִיר	יאיר׳ס דערפער
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען טאג.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
15. וּלְמָכִיר	15. און צו מכיר
נָתַתִּי אֶת־הַגִּלְעָד׃	האב איך געגעבען גלעד.
16. וְלָראוּבֵנִי וְלַגָּדִי	16. און צום (שטאם) ראובן און צום (שטאם) גד
נָתַתִּי מִן־הַגִּלְעָד	האב איך געגעבען פון גלעד
וְעַד־נַחַל אַרְנֹן	[און] ביז דעם טייך ארנון,
תּוֹךְ הַנַּחַל וּגְבֻל	דעם מיטען פון דעם טייך און די גרענעץ
וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל	[און] ביז דעם טייך יבוק,
גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃	די גרענעץ פון די קינדער פון עמון,
17. וְהָעֲרָבָה	17. און די עבענע
וְהַיַּרְדֵּן וּגְבֻל	און דער ירדן און די גרענעץ
מִכִּנֶּרֶת	פון כנרת
וְעַד יָם הָעֲרָבָה	[און] ביז דעם מעער פון דער עבענע,
יָם הַמֶּלַח	דעם זאלץ־מעער,
תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה	אונטער די אויספלוסען פון פסגה,
מִזְרָחָה׃	געגען אסט־זייט.

1) רעסט פון די ריזען. 2) אדער: לכל הבשן ההוא, יענע גאנצע בשן ווערט גערופען א. ז. וו. 3) וועלכעס

18. וָאֲצַו אֶתְכֶם	18. און איך האָב אייך בּעפוילען
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דער עוויגער, אייער גאָט,
נָתַן לָכֶם	האָט אייך געגעבּען
אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזעס לאַנד
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבּען;
חֲלוּצִים תַּעַבְרוּ	געריסטעט זאָלט איהר ציהען
לִפְנֵי אֲחֵיכֶם	פאָר אייערע בּרידער,
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
כָּל־בְּנֵי־חָיִל׃	אַלע קריגס־מענער.
19. רַק	19. נור
נְשֵׁיכֶם וְטַפְּכֶם	אייערע פרויען און אייערע קינדער
וּמִקְנֵכֶם	און אייערע [1]פיה,
יָדַעְתִּי	—איך ווייס,
כִּי־מִקְנֶה רַב לָכֶם	דאָס איהר האָט פיל פיה —,
יֵשְׁבוּ בְּעָרֵיכֶם	זאָלען וואָהנען בּלייבּען אין אייערע שטעדט,
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם׃	וועלכע איך האָבּ אייך געגעבּען.
20. עַד אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְיָ	20. בּיז דער עוויגער וועט לאָזען רוהען
לַאֲחֵיכֶם	[צו] אייערע בּרידער,
כָּכֶם	ווי אייך,
וְיָרְשׁוּ גַם־הֵם	און זיי וועלען אויך ערבּען
אֶת־הָאָרֶץ	דאָס לאַנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	וואָס דער עוויגער, אייער גאָט,
נֹתֵן לָהֶם	גיט זיי
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	אין יענער זייט ירדן,
וְשַׁבְתֶּם	דאַן וועט איהר זיך צוריק־קעהרען
אִישׁ לִירֻשָּׁתוֹ	יעדער צו זיין ערבּ,
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם׃	וואָס איך האָבּ אייך געגעבּען
21. וְאֶת־יְהוֹשׁוּעַ צִוֵּיתִי	21. און יהושע האָבּ איך בּעפוילען
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
עֵינֶיךָ הָרֹאֹת	דיינע אויגען האָבּען געזעהן,
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	אַלעס, וואָס דער עוויגער, אייער גאָט, האָט געטאָן
לִשְׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה	[2]צו דיזע צוויי קעניגע,
כֵּן־יַעֲשֶׂה יְהוָה	אַזוי וועט דער עוויגער טהאָן
לְכָל־הַמַּמְלָכוֹת	[2]צו די אַלע קעניגרייכען,
אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר	וואָס דו ציהסט איבּער
שָׁמָּה׃	דאָרטען.
22. לֹא תִּירָאוּם	22. איהר זאָלט זיי ניט פירכטען,
כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דען דער עוויגער, אייער גאָט,
הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם׃	ער שטרייט פיר אייך.

וָאֶתְחַנַּן — VAETCHANAN

23. וָאֶתְחַנַּן אֶל־יְהוָה	23. דאַן האָבּ איך געבּעטען צום עוויגען
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
24. אֲדֹנָי יֱהוִה	24. [3]עוויגער גאָט!
אַתָּה הַחִלּוֹתָ	דו האָסט אָנגעפאַנגען
לְהַרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ	צו ווייזען דיין קנעכט
אֶת־גָּדְלְךָ	דיין גרויסקייט
וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה	און דיין שטאַרקע האַנד,
אֲשֶׁר מִי־אֵל	[4]דען ווער איז אַ גאָט
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ	אויף דעם הימעל און אויף דער ערד,
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה	וועלכער זאָל טהאָן
כְמַעֲשֶׂיךָ	ווי דיינע טהאַטען
וְכִגְבוּרֹתֶךָ׃	און ווי דיין שטאַרקייט.
25. אֶעְבְּרָה־נָּא	25. איך וויל דאָך איבּער־גיין
וְאֶרְאֶה	און איך וויל זעהן
אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה	דאָס גוטע לאַנד,
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	וואָס איז אין יענער זייט ירדן,
הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה	דיזען גוטען בּאַרג
וְהַלְּבָנֹן׃	און דעם לבנון.
26. וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי	26. אָבּער דער עוויגער האָט געצירנט איבּער מיר
לְמַעַנְכֶם	וועגען אייך,
וְלֹא שָׁמַע אֵלָי	און ער האָט מיר ניט צו־געהערט;
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	און דער עוויגער האָט גע־זאָגט צו מיר:
רַב־לָךְ	גענוג פיר דיר!
אַל־תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד	דו זאָלסט מעהר ניט ריידען צו מיר
בַּדָּבָר הַזֶּה׃	וועגען דיזע זאַך.

1) הערדען, פיה־הערדען. 2) מיט. 3) אדער: הערר עוויגער! נאָך דעם כתיב. 4) דאָס.

27. עֲלֵה |	27. גיי ארויף
רֹאשׁ הַפִּסְגָּה	(אויף) דעם שפּיטץ פון פסגה,
וְשָׂא עֵינֶיךָ	און הייב אויף דיינע אויגען
יָמָּה וְצָפֹנָה	צו וועסט-זייט און צו נאָרד-זייט
וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה	און צו זיד-זייט און צו אָסט-זייט,
וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ	און זעה מיט דיינע אויגען,
כִּי־לֹא תַעֲבֹר	דען דו וועסט ניט איבער-גיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃	דיזען ירדן.
28. וְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ	28. און בעפֿויל יהושע,
וְחַזְּקֵהוּ	און שטאַרק איהם,
וְאַמְּצֵהוּ	און פעסטיג איהם,
כִּי־הוּא יַעֲבֹר	דען ער וועט גיין
לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה	פאר דיזען פאָלק,
וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם	און ער וועט זיי מאַכען ערבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃	וועלכעס דו וועסט זעהן.
29 וַנֵּשֶׁב בַּגָּיְא	29. און מיר זיינען געבליבען וואָהנען אין דעם טהאָל
מוּל בֵּית פְּעוֹר׃	געגען בית פעור.

CAP. IV.

ד

1. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל	1. און יעצט, ישראל,
שְׁמַע אֶל־הַחֻקִּים	הער צו די געזעטצען
וְאֶל־הַמִּשְׁפָּטִים	און צו די רעכטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם	וועלכע איך לערען אייך
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
לְמַעַן תִּחְיוּ	אום איהר זאלט לעבען,
וּבָאתֶם	און איהר זאלט קומען,
וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ	און איהר זאלט ערבען דאס לאַנד,
אֲשֶׁר יְהוָה	וואס דער עווינער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם	דער גאָט פון אייערע עלטערן,
נֹתֵן לָכֶם׃	גיט אייך.
2. לֹא תֹסִפוּ	2. איהר זאלט ניט צולייגען
עַל־הַדָּבָר	צו דער זאַך,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם	וואס איך בעפֿויל אייך,
וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ	און איהר זאלט ניט מינדערן פון איהם,
לִשְׁמֹר	צו היטען[1]
אֶת־מִצְוֹת	די געבאָטען
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עווינען, אייער גאָט
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם׃	וועלכע איך בעפֿויל אייך.
3. עֵינֵיכֶם הָרֹאוֹת	3. אייערע אויגען האבען געזעהן,
אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה	וואס דער עווינער האט געטאָן
בְּבַעַל פְּעוֹר	ביים בעל פעור,[2]
כִּי כָל־הָאִישׁ	דען יעדער מאַן,
אֲשֶׁר הָלַךְ	וועלכער איז געגאַנגען
אַחֲרֵי בַעַל־פְּעוֹר	נאך דעם בעל פעור,
הִשְׁמִידוֹ יי אֱלֹהֶיךָ	האט דער עווינער, דיין גאָט, איהם פערטיליגט
מִקִּרְבֶּךָ׃	פון צווישען דיר.
4. וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים	4. אבער איהר, וואס איהר האט זיך [3]צוגעבונדען
בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	אן דעם עווינען, אייער גאָט,
חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם׃	לעבט איהר אַלע הייטע.

שֵׁנִי — שֵׁנִי

5. רְאֵה |	5. זעה
לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם	איך האב אייך געלערענט
חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים	געזעטצען און רעכטען,
כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יי אֱלֹהָי	ווי דער עווינער, מיין גאָט האט מיך בעפֿוילען,
לַעֲשׂוֹת כֵּן	צו טהאָן אזוי
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ	אין דעם לאַנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים	וואס איהר קומט
שָׁמָּה	דאָרטען
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
6. וּשְׁמַרְתֶּם	6. און איהר זאלט היטען,
וַעֲשִׂיתֶם	און איהר זאלט (זיי) טהאָן,
כִּי הִוא חָכְמַתְכֶם	דען דאס איז אייער קלוגהייט
וּבִינַתְכֶם	און אייער פערשטאַנד
לְעֵינֵי הָעַמִּים	פאר די אויגען פון די פעלקער,
אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן	וועלכע וועלען הערען
אֵת כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה	דיזע אַלע געזעטצען,
וְאָמְרוּ	און זיי וועלען זאָגען:
רַק עַם־חָכָם וְנָבוֹן	וואָהרליך, אַ קלוגעס און [4]פערנינפטיגעס פאָלק

1) היטענדיג. 2) זעה במדבר קאַפּיטל כ״ה. 3) בעהעפֿט, אנגעשלאָסען, אנגעהאנגען. 4) פערשטענדיגעס

הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה׃	איז דיזע גרויסע נאַציאָן!
7. כִּי מִי־גוֹי גָּדוֹל	7. דען, [1]ווער איז אַ גרויסע נאַציאָן,
אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים	וועלכע האט געטער
קְרֹבִים אֵלָיו	(אַזוי) נאָהענט צו איהם,
כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ	ווי דער עוויגער, אונזער גאָט,
בְּכָל־קָרְאֵנוּ אֵלָיו׃	ווען נור מיר רופען צו איהם.
8. וּמִי גּוֹי גָּדוֹל	8. און ווער איז אַ גרויסע נאַציאָן,
אֲשֶׁר־לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם	וועלכע האט גערעכטע געזעטצען און רעכטען,
בְּכֹל הַתּוֹרָה הַזֹּאת	ווי דיזע גאַנצע לעהרע,
אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן	וועלכע איך גיב
לִפְנֵיכֶם	פאַר אייך
הַיּוֹם׃	הייטע.
9. רַק הִשָּׁמֶר לְךָ	9. נור היט זיך,
וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד	און היט זייער דיין זעעלע,
פֶּן־תִּשְׁכַּח	דאס דו זאָלסט ניט פערגעסען
אֶת־הַדְּבָרִים	די זאַכען,
אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ	וועלכע דיינע אויגען האבען געזעהן,
וּפֶן־יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ	און דאס זיי זאָלען זיך ניט אַבקעהרען פון דיין הארצען
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ	אלע טעג פון דיין לעבען,
וְהוֹדַעְתָּם	און דו זאָלסט זיי בעקאַנט מאַכען
לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ׃	צו דיינע קינדער און צו דיינע קינדס־קינדער.
10. יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ	10. דעם טאג, וואס דו ביסט געשטאַנען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאַר דעם עוויגען, דיין גאָט,
בְּחֹרֵב	ביים (באַרג) חורב,
בֶּאֱמֹר יְהוָה אֵלַי	ווען דער עוויגער האט געזאָגט צו מיר:
הַקְהֶל־לִי אֶת־הָעָם	פערזאַמעל צו מיר דאס פאָלק,
וְאַשְׁמִעֵם אֶת־דְּבָרָי	און איך וועל זיי לאָזען הערען מיינע ווערטער,
אֲשֶׁר יִלְמְדוּן	וועלכע זיי זאָלען לערנען,
לְיִרְאָה אֹתִי	אום מיך צו פירכטען
כָּל־הַיָּמִים	אלע טעג,
אֲשֶׁר הֵם חַיִּים	וואס זיי לעבען
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דעם [2]לאַנד,
וְאֶת־בְּנֵיהֶם יְלַמֵּדוּן׃	און זייערע קינדער זאָלען זיי בעלעהרען.
11. וַתִּקְרְבוּן	11. און איהר האט זיך דערנעהנטערט,
וַתַּעַמְדוּן	און איהר האט זיך געשטעלט

תַּחַת הָהָר	אונטער דעם באַרג,
וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ	און דער באַרג האט געברענט אים פייער
עַד־לֵב הַשָּׁמַיִם	ביז דעם [3]מיטען פון דעם הימעל,
חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל׃	(ביי) פינסטערניס, וואָלקען און געדיכטען וואָלקען.
12. וַיְדַבֵּר יי אֲלֵיכֶם	12. און דער עוויגער האט גערעדט צו אייך
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ	פון מיטען דעם פייער,
קוֹל דְּבָרִים	אַ שטימע פון ווערטער
אַתֶּם שֹׁמְעִים	האט איהר געהערט,
וּתְמוּנָה	אבער אַ געשטאַלט
אֵינְכֶם רֹאִים	האט איהר ניט געזעהן
זוּלָתִי קוֹל׃	זאַנדערן אַ שטימע.
13. וַיַּגֵּד לָכֶם	13. און ער האט אייך [4]בעקאַנט געמאַכט
אֶת־בְּרִיתוֹ	זיין בונד,
אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם	וועלכען ער האט אייך בעפוילען
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן,
עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים	די [5]צעהן ווערטער,
וַיִּכְתְּבֵם	און ער האט זיי געשריבען
עַל־שְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים	אויף צוויי שטיינערנע טאָוולען.
14. וְאֹתִי צִוָּה יְהוָה	14. און מיר האט דער עוויגער בעפוילען
בָּעֵת הַהִוא	אין יענער צייט,
לְלַמֵּד אֶתְכֶם	אייך צו לערנען
חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים	געזעטצען און רעכטען,
לַעֲשֹׂתְכֶם אֹתָם	דאס איהר זאָלט זיי טהאָן
בָּאָרֶץ	אין דעם לאַנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואס איהר גייט איבער
שָׁמָּה	דאָרטען
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
15. וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד	15. דארום זאָלט איהר זיך זעהר היטען
לְנַפְשֹׁתֵיכֶם	וועגען אייערע זעעלען,
כִּי לֹא רְאִיתֶם	דען איהר האט ניט געזעהן
כָּל־תְּמוּנָה	אירגענד וועלכע געשטאַלט
בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה	אין דעם טאג ווען דער עוויגער האט גערעדט
אֲלֵיכֶם	צו אייך
בְּחֹרֵב	ביים (באַרג) חורב
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃	פון מיטען דעם פייער.
16. פֶּן־תַּשְׁחִתוּן	16. דאס איהר זאָלט ניט פערדאַרבען

1) וואו. 2) ערד־באָדען. 3) הארצען. 4) דערציילט. 5) צעהן־געבאָטע.

וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם	און (דאס) איהר זאלט אייך (ניט) מאַכען,
פֶּסֶל	א געשניצטען בילד,
תְּמוּנַת כָּל־סָמֶל	די געשטאַלט פון אירגענד וועלכען געטצען־בילד,
תַּבְנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה	די [1]פאָרם פון אַ [2]מאַנס-פּערזאָן אָדער אַ פרויענצימער.
17. תַּבְנִית	17. די פאָרם
כָּל־בְּהֵמָה	פון אירגענד וועלכע פיה
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ	וואס איז אויף דער ערד,
תַּבְנִית	די פאָרם
כָּל־צִפּוֹר כָּנָף	פון אירגענד וועלכע פויגעל מיט פליגלען,
אֲשֶׁר תָּעוּף בַּשָּׁמָיִם׃	וואס פליהט אים הימעל.
18. תַּבְנִית	18. די פאָרם
כָּל־רֹמֵשׂ בָּאֲדָמָה	פון אירגענד וועלכע קריכענדע אויף דער [3]ערד,
תַּבְנִית כָּל־דָּגָה	די פאָרם פון אירגענד וועלכען פיש,
אֲשֶׁר־בַּמַּיִם	וואס איז אים וואַסער
מִתַּחַת לָאָרֶץ׃	פון אונטער דער ערד.
19. וּפֶן־תִּשָּׂא עֵינֶיךָ	19. און דאס דו זאלסט ניט אויפהויבען דיינע אויגען
הַשָּׁמַיְמָה	צום הימעל
וְרָאִיתָ אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ	און זעהן די זון
וְאֶת־הַיָּרֵחַ	און דעם [4]מאָנד
וְאֶת־הַכּוֹכָבִים	און די שטערען,
כֹּל צְבָא הַשָּׁמַיִם	דאס גאַנצע העער פון דעם הימעל,
וְנִדַּחְתָּ	און דו וועסט [5]פערפיהרט ווערען,
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם	און דו וועסט זיך בוקען צו זיי,
וַעֲבַדְתָּם	און דו וועסט זיי דינען,
אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם	וואס דער עוויגער, דיין גאָט, האט זיי צוגעטהיילט
לְכֹל הָעַמִּים	צו אַלע פעלקער
תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם׃	אונטער דעם גאַנצען הימעל.[6]
20. וְאֶתְכֶם לָקַח יְהוָה	20. אבער אייך האט דער עוויגער גענומען,
וַיּוֹצִא אֶתְכֶם	און ער האט אייך אַרויס־געפיהרט
מִכּוּר הַבַּרְזֶל	פון דעם אייזערנעם שמעלץ אויווען,
מִמִּצְרָיִם	פון מצרים,
לִהְיוֹת לוֹ	צו זיין צו איהם
לְעַם נַחֲלָה	איין אייגענטהימליכעס פאָלק,
כַּיּוֹם הַזֶּה׃	ווי דיזען טאג[7].
21. וַיהוָה הִתְאַנַּף־בִּי	21. און איבער מיר האט דער עוויגער געצירנעט

עַל־דִּבְרֵיכֶם	[8]וועגען אייערע זאַכען,
וַיִּשָּׁבַע	און ער האט געשוואָרען,
לְבִלְתִּי עָבְרִי	דאס איך זאל ניט איבער-גיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
וּלְבִלְתִּי־בֹא	און דאס (איך) זאל ניט קומען
אֶל־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה	צו דעם גוטען לאַנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאָט,
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃	גיט דיר (אַלס) ערב־טהייל.
22. כִּי אָנֹכִי מֵת	22. דען איך וועל שטאַרבען
בָּאָרֶץ הַזֹּאת	אין דיזען לאַנד,
אֵינֶנִּי עֹבֵר	איך וועל ניט איבער־גיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
וְאַתֶּם עֹבְרִים	אבער איהר וועט איבער־גיין,
וִירִשְׁתֶּם	און איהר וועט ערבען
אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃	דיזע גוטע לאַנד.
23. הִשָּׁמְרוּ לָכֶם	23. היט אייך,
פֶּן־תִּשְׁכְּחוּ	דאס איהר זאלט ניט פערגעסען
אֶת־בְּרִית	דעם בונד
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עוויגען, אייער גאָט,
אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּכֶם	וועלכען ער האט געשלאָסען מיט אייך,
וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל	און איהר זאלט אייך (ניט) מאַכען אַ געשניצטען בילד,
תְּמוּנַת כֹּל	די געשטאַלט פון אירגענד וועלכע זאַך,
אֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ׃	וועלכע דער עוויגער, דיין גאָט, האט דיר פערבאָטען.
24. כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	24. דען דער עוויגער, דיין גאָט,
אֵשׁ אֹכְלָה הוּא	איז אַ פערצעהרענדעס פייער,
אֵל קַנָּא׃	איין אייפריגער גאָט.
25. כִּי־תוֹלִיד בָּנִים	25. ווען דו וועסט געבערען קינדער
וּבְנֵי בָנִים	און קינדס־קינדער,
וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ	און איהר וועט [9]זיך עלטערן אים לאַנד,
וְהִשְׁחַתֶּם	און איהר וועט פערדאַרבען
וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל	און איהר וועט מאַכען אַ געשניצטען בילד,
תְּמוּנַת כֹּל	די געשטאַלט פון אירגענד וועלכע זאַך,
וַעֲשִׂיתֶם הָרַע	און איהר וועט טהאָן וואס שלעכט איז
בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ	אין די אויגען פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
לְהַכְעִיסוֹ׃	איהם צו [10]ערגערן.

1) געשטאַלט. 2) מענליכען אדער ווייבליכען וועזען. 3) ערד־באָדען. 4) לבנה. 5) פערשטויסען. 6) דיזע אלע לייכטען פיר די גאַנצע וועלט, ניט פיר דיר אליין. 7) ד. ה. ווי עס איז יעצט. 8) פון אייערט־וועגען. 9) ד. ה. אלט ווערען; לאַנג וואָהנען. 10) ערצירנען.

26. הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם	26. נעהם איך הייטע אלס צייגע געגען אייך
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל
וְאֶת־הָאָרֶץ	און די ערד,
כִּי־אָבֹד תֹּאבֵדוּן	דאס איהר וועט פערלאָרען ווערען
מַהֵר	שנעל
מֵעַל הָאָרֶץ	פון דעם לאַנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואס איהר גייט איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן
שָׁמָּה	דאָרטען
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
לֹא־תַאֲרִיכֻן יָמִים	איהר וועט ניט לאַנג לעבען
עָלֶיהָ	אויף איהר,
כִּי הִשָּׁמֵד תִּשָּׁמֵדוּן:	זאָנדערן איהר וועט פער־טיליגט ווערען.
27. וְהֵפִיץ יְיָ אֶתְכֶם	27. און דער עוויגער וועט אייך פערשפרייטען
בָּעַמִּים	אונטער די פעלקער,
וְנִשְׁאַרְתֶּם	און איהר וועט איבריג־בלייבען
מְתֵי מִסְפָּר	א (קליינע) צאהל מענשען
בַּגּוֹיִם	אונטער די נאַציאָנען,
אֲשֶׁר יְנַהֵג יְיָ אֶתְכֶם	וואס דער עוויגער וועט אייך פיהרען
שָׁמָּה:	דאָרטען.
28. וַעֲבַדְתֶּם־שָׁם	28. און איהר וועט דאָרט דינען
אֱלֹהִים	געטער,
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם	דאס ווערק פון מענשען־הענד,
עֵץ וָאֶבֶן	האָלץ און שטיין,
אֲשֶׁר לֹא־יִרְאוּן	וועלכע זעהן ניט,
וְלֹא יִשְׁמְעוּן	און הערען ניט,
וְלֹא יֹאכְלוּן	און עסען ניט,
וְלֹא יְרִיחֻן:	און שמעקען ניט.
29. וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם	29. און איהר וועט זוכען פון דאָרט
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, [1]דיין גאָט,
וּמָצָאתָ	און דו וועסט (איהם) געפינען,
כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ	ווען דו וועסט איהם [2]זוכען
בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאַנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ	און מיט דיין גאַנצע זעעלע.
30. בַּצַּר לְךָ	30. ווען [3]דיר וועט אייננ זיין,

וּמְצָאוּךָ	[4]און דיר וועלען טרעפען
כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אַלע זאַכען
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים	אין די שפּעטערע צייטען,
וְשַׁבְתָּ	דאַן [5]וועסט'ו זיך צוריק־קעהרען
עַד־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	[6]צו דעם עוויגען, דיין גאָט,
וְשָׁמַעְתָּ בְּקֹלוֹ:	און דו וועסט הערען אין זיין שטימע.
31. כִּי אֵל רַחוּם	31. דען א באַרם־הערציגער גאָט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	איז דער עוויגער, דיין גאָט,
לֹא יַרְפְּךָ	ער וועט דיך ניט [7]אָפּלאָזען,
וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ	און ער וועט דיך ניט פער־דאַרבען,
וְלֹא יִשְׁכַּח	און ער וועט ניט פערגעסען
אֶת־בְּרִית אֲבֹתֶיךָ	דעם בונד פון דיינע עלטערן
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם:	וואס ער האט געשוואָרען צו זיי.
32. כִּי שְׁאַל־נָא	32. דען פרעג דאָך
לְיָמִים רִאשֹׁנִים	וועגען די [8]פריהעריגע צייטען,
אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ	וועלכע זיינען געוועזען פאר דיר,
לְמִן־הַיּוֹם	פון דעם טאָג אָן,
אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים	וואס דער עוויגער האט בעשאַפען
אָדָם	א מענשען
עַל־הָאָרֶץ	אויף דער ערד,
וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם	און פון איין עק פון דעם הימעל
וְעַד־קְצֵה הַשָּׁמָיִם	ביז דעם (אנדער) עק פון דעם הימעל,
הֲנִהְיָה	איז דען [9]געוועזען
כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה	ווי דיזע גרויסע זאַך,
אוֹ הֲנִשְׁמַע כָּמֹהוּ:	אדער איז דען געהערט געוואָרען דערגלייכען?
33. הֲשָׁמַע עָם	33. האט דען א פאָלק געהערט
קוֹל אֱלֹהִים	גאָטעס שטימע
מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ	רייד'ענדיג פון מיטען דעם פייער,
כַּאֲשֶׁר־שָׁמַעְתָּ אַתָּה	ווי דו האסט געהערט,
וַיֶּחִי:	און איז לעבען געבליבען?
34. אוֹ הֲנִסָּה אֱלֹהִים	34. אדער האט דען איין גאָט געפּרופט,
לָבוֹא	צו קומען,
לָקַחַת לוֹ גוֹי	זיך צו נעהמען א נאַציאָן
מִקֶּרֶב גּוֹי	פון מיטען איין אַנדער נאַציאָן
בְּמַסֹּת	מיט פּרופונגען,
בְּאֹתֹת וּבְמוֹפְתִים	מיט צייכענס און מיט וואונדער

1) אייער. 2) פערלאַנגען, פאָרשען. 3) דו וועסט זיין אין נויטה. 4) דען עס וועלען דיר טרעפען. 5) זאָלסטו. 6) ביז. 7) פערלאָזען. 8) ערשטע טעג. 9) געשעהן.

וּבְמִלְחָמָה	און מיט קריג
וּבְיָד חֲזָקָה	און מיט א שטארקע האנד
וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה	און מיט איין אויסגע־שטרעקטען ארם[1]
וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים	און מיט גרויסע פורכט־בארקייטען,
כְּכֹל	ווי אלעס,
אֲשֶׁר־עָשָׂה לָכֶם	וואס פיר אייך האט געטאן
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דער עוויגער, אייער גאט,
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים
לְעֵינֶיךָ:	פיר דיינע אויגען.
35. אַתָּה הָרְאֵתָ	35. דיר איז עס געוויזען געווארען
לָדַעַת	צו. וויסען,
כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים	דאס דער עוויגער איז דער גאט,
אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ:	עס איז מעהר ניטא אויסער איהם.
36. מִן־הַשָּׁמַיִם	36. פון דעם הימעל
הִשְׁמִיעֲךָ אֶת־קֹלוֹ	האט ער דיר געלאזט הערען זיין שטימע,
לְיַסְּרֶךָּ	אום דיך צו [2]בעלעהרען,
וְעַל־הָאָרֶץ	און אויף דער ערד
הֶרְאֲךָ	האט ער דיר געוויזען
אֶת־אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה	זיין גרויסען פייער,
וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ	און זיינע רייד האסט'ו געהערט
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ:	פון מיטען דעם פייער.
37. וְתַחַת כִּי אָהַב	37. און דאפיר, ווייל ער האט געליבט
אֶת־אֲבֹתֶיךָ	דיינע עלטערן,
וַיִּבְחַר בְּזַרְעוֹ	און ער האט ערוועהלט [אין] [3]זיין זאמען
אַחֲרָיו	נאך איהם,
וַיּוֹצִאֲךָ בְּפָנָיו	דארום האט ער [4]זעלבסט דיך ארויסגעפיהרט
בְּכֹחוֹ הַגָּדֹל	מיט זיין גרויסע מאכט
מִמִּצְרָיִם:	פון מצרים.
38. לְהוֹרִישׁ גּוֹיִם	38. אום צו פערטרייבען פעלקער,
גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמְּךָ	גרעסערע און שטארקערע אלס דו,
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר,
לַהֲבִיאֲךָ	דיך צו ברייננען
לָתֶת־לְךָ אֶת־אַרְצָם	דיר צו געבען זייער לאנד
נַחֲלָה	(אלס) ערב,
כַּיּוֹם הַזֶּה:	ווי דיזען טאג.[5]
39. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם	39. דארום זאלסט'ו וויסען הייטע,
וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ	און דו זאלסט זיך נעהמען צום הערצען,
כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים	דאס דער עוויגער איז דער גאט
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל	אים הימעל פון אויבען
וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת	און אויף דער ערד פון אונטען,
אֵין עוֹד:	עס איז מעהר ניטא.
40. וְשָׁמַרְתָּ	40. און דו זאלסט היטען
אֶת־חֻקָּיו	זיינע געזעטצען
וְאֶת־מִצְוֹתָיו	און זיינע געבאטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפויל דיר
הַיּוֹם	הייטע,
אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ	אום עס זאל דיר גוט זיין,
וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ	און דיינע קינדער נאך דיר,
וּלְמַעַן תַּאֲרִיךְ יָמִים	און אום דו זאלסט לאנג לעבען
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט
נֹתֵן לְךָ	גיט דיר,
כָּל־הַיָּמִים:	אלע צייט.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
41. אָז יַבְדִּיל מֹשֶׁה	41. דאן האט משה, אבגעשיידעט
שָׁלֹשׁ עָרִים	דריי שטעדט
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	פון דיזער זייט ירדן,
מִזְרְחָה שָׁמֶשׁ:	געגען זאנען־אויפגאנג.[6]
42. לָנֻס שָׁמָּה	42. דאס דארטען זאל ענטלויפען
רוֹצֵחַ	א מערדער,
אֲשֶׁר יִרְצַח	וועלכער וועט מארדען
אֶת־רֵעֵהוּ	זיין נעכסטען
בִּבְלִי־דַעַת	[8]אהן וויסען,
וְהוּא לֹא־שֹׂנֵא לוֹ	[9]און ער איז קיין פיינד צו איהם
מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם	פון געסטערן (און) פאר־געסטערן,
וָנָס	און ער זאל ענטלויפען
אֶל־אַחַת מִן־הֶעָרִים הָאֵל	צו איינע פון דיזע שטעדט,
וָחָי:	און ער זאל לעבען בלייבען.
43. אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר	43. בצר אין דער וויסטע,
בְּאֶרֶץ הַמִּישֹׁר	אים לאנד פון דער עבענע,
לָראוּבֵנִי	פון דעם (שטאם) ראובן,

1) ד. ה. עפענטליך. 2) רעכט צרוויזען. 3) זייער. 4) אדער: בפניו, מיט זיין געזיכט, אנוועזענהייט.
5) ד. ה. ווי עס איז יעצט געשעהן. 6) ד. ה. אסט־זייט. 7) דעם צווייטען. 8) אונגערן. 9) וועהרענד ער א. ז. וו.

ואת־ראמת בגלעד	און ראמות אין גלעד
לגדי [1]	פון דעם (שטאם) גד,
ואת־גולן בבשן	און גולן אין בשן
למנשי :	פון דעם (שטאם) מנשה.
44. וזאת התורה	44. און דיזעס איז די לעהרע
אשר־שם משה	וועלכע משה האט געלייגט
לפני בני ישראל :	פאר די קינדער ישראל.
45. אלה העדת	45. דיזע זיינען די צייגניס
והחקים והמשפטים	און די געזעצען און די רעכטען,
אשר דבר משה	וועלכע משה האט גערעדט
אל־בני ישראל	צו די קינדער ישראל,
בצאתם ממצרים :	ווען זיי זיינען ארויסגע־גאנגען פון מצרים.
46. בעבר הירדן	46. אין דיזער זייט ירדן,
בגיא	אין דעם טהאל,
מול בית פעור	געגען בית פעור,
בארץ סיחן	אין דעם לאנד פון סיחון,
מלך האמרי	דעם קעניג פון אמורי,
אשר יושב בחשבון	וועלכער וואהנט אין חשבון
אשר הכה משה	וועלכען משה האט געשלאגען
ובני ישראל	און די קינדער ישראל,
בצאתם ממצרים :	ווען זיי זיינען ארויסגע־גאנגען פון מצרים.
47. ויירשו את־ארצו	47. און זיי האבען גע־ערבט זיין לאנד
ואת ארץ | עוג	און דאס לאנד פון עוג,
מלך־הבשן	דעם קעניג פון בשן,
שני מלכי האמרי	די צוויי קעניגע פון אמורי,
אשר בעבר הירדן	וועלכע זיינען אין דיזער זייט ירדן,
מזרח שמש :	(געגען) זונען־אויפגאנג.
48. מערער	48. פון ערוער,
אשר על־שפת־נחל ארנן	וואס איז ביים ברעג פון דעם טייך ארנון
ועד־הר שיאן	און ביז דעם בארג שיאון,
הוא חרמון :	דאס איז חרמון.
49. וכל־הערבה	49. און די גאנצע עבענע,
עבר הירדן	דיזע זייט ירדן
מזרחה	געגען (זאנען)־אויפגאנג,
ועד ים הערבה	און ביז דעם מעער פון דער עבענע,

תחת אשדת הפסגה	אונטער די אויספליסען פון פסגה.
Cap. V.	ה
רביעי	רביעי
1. ויקרא משה	1. און משה האט גערופען
אל־כל־ישראל	[צו] גאנץ ישראל,
ויאמר אלהם	און ער האט געזאגט צו זיי:
שמע ישראל	הער, ישראל,
את־החקים	די געזעטצען
ואת־המשפטים	און די רעכטען,
אשר אנכי דבר	וועלכע איך רייד
באזניכם	פאר אייערע אויערען
היום	היינט,
ולמדתם אתם	און איהר זאלט זיי לערנען,
ושמרתם לעשתם :	און איהר זאלט היטען זיי צו טהאן.
2. יהוה אלהינו	2. דער עוויגער אונזער גאט,
כרת עמנו ברית	האט געשלאסען מיט אונז א בונד
בחרב :	ביים (בארג) חורב.
3. לא את־אבתינו	3. ניט מיט אונזערע עלטערן
כרת יהוה	האט דער עוויגער גע־שלאסען
את־הברית הזאת	דיזען בונד,
כי אתנו	זאנדערן [2]מיט אונז.
אנחנו אלה פה היום כלנו חיים :	וואס מיר לעבען אלע הייטע היר.
4. פנים | בפנים	4. געזיכט צו געזיכט
דבר יהוה עמכם	האט דער עוויגער גערעדט מיט אייך
בהר	אויף דעם בארג
מתוך האש :	פון מיטען דעם פייער.
5. אנכי עמד	5. — איך בין געשטאנען
בין־יהוה וביניכם	צווישען דעם עוויגען און צווישען אייך
בעת ההוא	אין יענער צייט,
להגיד לכם	אייך בעקאנט צו מאכען
את־דבר יהוה	דעם עוויגען'ס ווארט.
כי יראתם	דען איהר האט זיך גע־פירכטעט
מפני האש	פאר דעם פייער,
ולא־עליתם בהר	און איהר זייט ניט אויפגע־גאנגען אויף דעם בארג,—
לאמר :	זאגענדיג:

1) אדער: ניט (גור) מיט א. ז. וו. 2) אדער: (אויך) מיט אונז.

6. אָנֹכִי יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	6. איך בין דער עוויגער, דיין גאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ	וואס איך האב דיך ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים,
מִבֵּית עֲבָדִים:	פון קנעכט-הויז.
7. לֹא־יִהְיֶה לְךָ	7. עס זאל ניט זיין ביי דיר
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אנדערע געטער
עַל־פָּנָי:	פאר מיין געזיכט.[1]
8. לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ	8. דו זאלסט דיר ניט מאכען
פֶסֶל ׀	א געשניצטען בילד,
כָּל־תְּמוּנָה	קיין געשטאלט,
אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם	וואס איז אים הימעל
מִמַּעַל	פון אויבען,
וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ	אדער וואס איז אויף דער ערד
מִתָּחַת	פון אונטען,
וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם	אדער וואס איז אים וואסער
מִתַּחַת לָאָרֶץ:	פון אונטער דער ערד.
9. לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם	9. דו זאלסט זיך ניט בוקען צו זיי,
וְלֹא תָעָבְדֵם	און דו זאלסט זיי ניט דינען
כִּי אָנֹכִי יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	דען איך, דער עוויגער דיין גאט,
אֵל קַנָּא	בין איין אייפריגער גאט
פֹּקֵד עֲוֺן אָבוֹת	(וועלכער) [2]דערמאנט די זינד פון עלטערן
עַל־בָּנִים	אויף קינדער
וְעַל־שִׁלֵּשִׁים	און אויף דעם דריטען (געשלעכט)
וְעַל־רִבֵּעִים	און אויף דעם פירטען (געשלעכט)
לְשֹׂנְאָי:	צו די, וואס האסען מיר.[3]
10. וְעֹשֶׂה חֶסֶד	10. און (איך) טהוא גנאדע
לַאֲלָפִים	צו דעם טויזענדסטען (געשלעכט)
לְאֹהֲבַי	צו די, וואס ליבען מיך,
וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֺתָי:	און צו די, וואס היטען מיינע געבאטע.[4]
11. לֹא תִשָּׂא	11. דו זאלסט ניט אויס־שפרעכען
אֶת־שֵׁם־יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם נאמען פון דעם עוויגען דיין גאט
לַשָּׁוְא	[5]אומזאנסט.
כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהֹוָה	דען דער עוויגער וועט ניט [6]לאזען אונבעשטראפט
אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא	דעם, וואס וועט אויס־שפרעכען
אֶת־שְׁמוֹ	זיין נאמען
לַשָּׁוְא:	[5]אומזאנסט.
12. שָׁמוֹר	12. היט
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת	דעם רוהע־טאג
לְקַדְּשׁוֹ	איהם צו הייליגען,
כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	ווי דער עוויגער, דיין גאט האט דיך בעפוילען.
13. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד	13. זעקס טעג זאלסט'ו ארבייטען
וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ	און דו זאלסט טהאן אלע דיינע ארבייט;
14. וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי	14. אבער דער זיבענטער טאג
שַׁבָּת לַיהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	איז א רוהע טאג צום עוויגען דיין גאט,
לֹא תַעֲשֶׂה	דו זאלסט ניט טהאן
כָל־מְלָאכָה	קיין ארבייט,
אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ	דו און דיין זוהן און דיין טאכטער
וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ	און דיין קנעכט און דיין דינסט
וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ	און דיין אקס און דיין אייזעל
וְכָל־בְּהֶמְתֶּךָ	און אלע דיינע פיה
וְגֵרְךָ	און דיין פרעמדער,
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ	וועלכער איז אין דיינע [6]טויערען,
לְמַעַן יָנוּחַ	אום עס זאל רוהען
עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ	דיין קנעכט און דיין דינסט,
כָּמוֹךָ:	ווי דו.
15. וְזָכַרְתָּ	15. און דו זאלסט געדיינקען
כִּי עֶבֶד הָיִיתָ	דאס א קנעכט ביסט'ו געוועזען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אים לאנד מצרים,
וַיֹּצִאֲךָ יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	און דער עוויגער, דיין גאט, האט דיך ארויסגעפיהרט
מִשָּׁם	פון דארט
בְּיָד חֲזָקָה	מיט א שטארקע האנד
וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה	און מיט איין אויסגע־שטרעקטען ארם,
עַל־כֵּן	דארום
צִוְּךָ יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	האט דיך בעפוילען דער עוויגער, דיין גאט,
לַעֲשׂוֹת	צו מאכען
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת:	דעם רוהע-טאג.
16. כַּבֵּד	16. בעעהר
אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ	דיין פאטער און דיין מוטער,
כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	ווי דער עוויגער, דיין גאט, האט דיך בעפוילען
לְמַעַן ׀ יַאֲרִיכֻן יָמֶיךָ	[6]אום דיינע טעג זאלען זיך פערליינגערן
וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ	און אום דיר זאל גוט זיין
עַל הָאֲדָמָה	אויף־דעם לאנד,
אֲשֶׁר־יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לָךְ:	גיט דיר.

1) ד. ה. אויסער מיר. 2) פעשטראפט. 3) ד. ה. אויב דער דריטער און פירטער געשלעכט זיינען אויך זינדיגע. 4) ד. ה. אויב זיי זיינען פרום. 5) צום פאלשען. 6) ריין, אונשולדיג האלטען. 7) ד. ה. אין דיין שטאט. 8) אום דו זאלסט לאנג לעבען.

17. לֹא תִרְצָח	17. דו זאלסט ניט מארדען,
וְלֹא תִנְאָף	און דו זאלסט ניט עהע ברעכען,
וְלֹא תִגְנֹב	און דו זאלסט ניט שטוילען,
וְלֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ	און דו זאלסט ניט בעצייגען געגען דיין נעכסטען
עֵד שָׁוְא׃	א[1] פאלשע צייגניס.
18. וְלֹא תַחְמֹד	18. און דו זאלסט ניט געלוסטען
אֵשֶׁת רֵעֶךָ	די פרוי פון דיין נעכסטען,
וְלֹא תִתְאַוֶּה	און דו זאלסט ניט געלוסטען
בֵּית רֵעֶךָ	דאס הויז פון דיין נעכסטען
שָׂדֵהוּ	זיין פעלד
וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ	און זיין קנעכט און זיין דינסט.
שׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ	זיין אקס און זיין אייזעל
וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃	און אלעס, וואס געהערט צו דיין נעכסטען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
19. אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	19. דיזע ווערטער
דִּבֶּר יְהוָה	האט דער עוויגער גערעדט
אֶל־כָּל־קְהַלְכֶם	צו אייער גאנצע פער־זאמלונג
בָּהָר	אויף דעם בארג
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ	פון מיטען דעם פייער,
הֶעָנָן וְהָעֲרָפֶל	דעם וואלקען און דעם דיקען וואלקען,
קוֹל גָּדוֹל	(מיט) א[2] גרויסע שטימע,
וְלֹא יָסָף	און ער האט מעהר ניט (גערעדט),
וַיִּכְתְּבֵם	און ער האט זיי געשריבען
עַל־שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים	אויף צוויי שטיינערנע טאוולען,
וַיִּתְּנֵם אֵלָי׃	און ער האט זיי געגעבען צו מיר.
20. וַיְהִי	20. און עס איז געוועזען,
כְּשָׁמְעֲכֶם	ווי איהר האט געהערט
אֶת־הַקּוֹל	די שטימע
מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ	פון מיטען דער פינסטערניס
וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ	און[3] דער בארג האט גע־ברענט אים פייער,
וַתִּקְרְבוּן אֵלַי	דאן האט איהר זיך דער־נעהנטערט צו מיר,
כָּל־רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם	אלע הייפטער פון אייערע שטאמען
וְזִקְנֵיכֶם׃	און אייערע עלטעסטע.
21. וַתֹּאמְרוּ	21. און איהר האט געזאגט:
הֵן	זעה,

הֶרְאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאט, האט אונז געוויזען
אֶת־כְּבֹדוֹ	זיין עהרע
וְאֶת־גָּדְלוֹ	און זיין גרויסקייט,
וְאֶת־קֹלוֹ שָׁמַעְנוּ	און זיין שטימע האבען מיר געהערט
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ	פון מיטען דעם פייער.
הַיּוֹם הַזֶּה רָאִינוּ	דיזען טאג האבען מיר געזעהן,
כִּי־יְדַבֵּר אֱלֹהִים	דאס דער עוויגער קען ריידען
אֶת־הָאָדָם	מיט דעם מענשען,
וָחָי׃	און ער זאל לעבען בלייבען.
22. וְעַתָּה	22. אבער יעצט,
לָמָּה נָמוּת	ווארום זאלען מיר שטארבען?
כִּי תֹאכְלֵנוּ	דען עס וועט אונז פער־צעהרען
הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת	דיזער גרויסער פייער.
אִם־יֹסְפִים ׀ אֲנַחְנוּ לִשְׁמֹעַ	אויב מיר וועלען מעהר הערען
אֶת־קוֹל יְיָ אֱלֹהֵינוּ	די שטימע פון דער עוויגען אונזער גאט
עוֹד	נאך אמאל,
וָמָתְנוּ׃	דאן וועלען מיר שטארבען.
23. כִּי מִי כָל־בָּשָׂר	23. דען[4] וואו איז א[5] לעבע־דיגעס וועזען,
אֲשֶׁר שָׁמַע	וואס האט געהערט
קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים	די שטימע פון דעם לעבע־דיגען גאט
מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ	ריידענדיג פון מיטען דעם פייער,
כָּמֹנוּ	ווי מיר,
וַיֶּחִי׃	און איז לעבען געבליבען?
24. קְרַב אַתָּה	24. דערנעהנטער זיך דו,
וּשְׁמָע	און הער
אֵת כָּל־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	אלעס, וואס דער עוויגער, אונזער גאט, וועט זאגען,
וְאַתְּ ׀ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ	און דו וועסט ריידען צו אונז
אֵת כָּל־אֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	אלעס, וואס דער עוויגער, אונזער גאט, וועט ריידען
אֵלֶיךָ	צו דיר,
וְשָׁמַעְנוּ	און מיר וועלען (עס) הערען
וְעָשִׂינוּ׃	און מיר וועלען טהאן.
25. וַיִּשְׁמַע יְהוָה	25. און דער עוויגער האט געהערט
אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם	די שטימע פון אייערע ווערטער,

1) (אלס) פאלשער צייגע. 2) מעכטיגע, הויכע. 3) וועהרענד. 4) ווער. 5) אירגענד פליישליכעס.

בְּדַבֶּרְכֶם אֵלָי	ווען איהר האט גערעדט צו מיר;
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
שָׁמַעְתִּי	איך האב געהערט
אֶת־קוֹל	די שטימע
דִּבְרֵי הָעָם הַזֶּה	פון די ווערטער פון דיזען פאלק,
אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ	וואס זיי האבען גערעדט צו דיר;
הֵיטִיבוּ	זיי האבען גוט (גערעדט)
כָּל־אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃	אלעס, וואס זיי האבען גערעדט.
26. מִי־יִתֵּן	26. ווער וואלט געבען[1]
וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם	דאס עס זאל פיי זיי זיין דיזע הארץ,
לְיִרְאָה אֹתִי	מיך צו פירכטען,
וְלִשְׁמֹר	און צו היטען
אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי	אלע מיינע געבאָטע
כָּל־הַיָּמִים	אלע צייט,
לְמַעַן יִיטַב לָהֶם	אום עס זאל זיי גוט זיין
וְלִבְנֵיהֶם	און זייערע קינדער
לְעֹלָם׃	אויף עוויג.
27. לֵךְ אֱמֹר לָהֶם	27. גיי, זאָג זיי:
שׁוּבוּ לָכֶם	קעהרט אייך צוריק
לְאָהֳלֵיכֶם׃	צו אייערע געצעלטען.
28. וְאַתָּה	28. און דו
פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי	שטיי היר ביי מיר,
וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ	און איך וועל ריידען צו דיר
אֵת כָּל־הַמִּצְוָה	דאס גאַנצע געבאָט
וְהַחֻקִּים	און די געזעטצען
וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
אֲשֶׁר תְּלַמְּדֵם	וועלכע דו זאלסט זיי לעהרען,
וְעָשׂוּ בָאָרֶץ	דאס זיי זאלען (זיי) טהאָן אים לאַנד,
אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם	וואס איך גיב זיי
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
29. וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת	29. און איהר זאלט היטען צו טהאָן,
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם	ווי דער עוויגער, אייער גאט, האט אייך בעפוילען,
לֹא תָסֻרוּ	איהר זאלט ניט אָבקעהרען
יָמִין וּשְׂמֹאל׃	רעכטס אָדער לינקס.
30. בְּכָל־הַדֶּרֶךְ	30. אויף דעם גאַנצען וועג[2]
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם	וואס דער עוויגער, אייער גאט, האט אייך בעפוילען,
תֵּלֵכוּ	זאלט איהר גיין,
לְמַעַן תִּחְיוּן	אום איהר זאלט לעבען,
וְטוֹב לָכֶם	און אייך זאל גוט זיין,
וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים	און איהר זאלט לאַנג לעבען
בָּאָרֶץ	אויף דעם לאַנד,
אֲשֶׁר תִּירָשׁוּן׃	וואס איהר וועט ערבען.

ו

Cap. VI.

1. וְזֹאת הַמִּצְוָה	1. און דיזעס איז דאס געבאָט
הַחֻקִּים	די געזעטצען
וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
אֲשֶׁר צִוָּה יי אֱלֹהֵיכֶם	וועלכע דער עוויגער, אייער גאט, האט בעפוילען,
לְלַמֵּד אֶתְכֶם	אייך צו לעהרען
לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ	(זיי) צו טהאָן אין דעם לאַנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואס איהר גייט איבער
שָׁמָּה	דאָרטען,
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
2. לְמַעַן תִּירָא	2. אום דו זאלסט פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
לִשְׁמֹר	צו היטען
אֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו	אלע זיינע געזעטצען
וּמִצְוֹתָיו	און זיינע געבאָטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָ	וואס איך בעפויל דיך,
אַתָּה וּבִנְךָ וּבֶן־בִּנְךָ	דו און דיין זוהן און דיין זוהן'ס זוהן,
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ	אלע טעג פון דיין לעבען,
וּלְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ	און אום דו זאלסט לאַנג לעבען.
3. וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל	3. און דו זאלסט הערען, ישראל,
וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת	און דו זאלסט היטען צו טהאָן,
אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ	אום דיר זאל גוט זיין,
וַאֲשֶׁר תִּרְבּוּן מְאֹד	און אום איהר זאלט זיך זעהר מעהרען,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	ווי עס האט גערעדט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ	דער גאט פון דיינע עלטערן
לָךְ	צו דיר,
אֶרֶץ	אַ לאַנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃	וואס פליסט (מיט) מילך און האָניג,

1) ד. ה. הלואי, 2) ד. ה. אין גאַנצען ווי דער עוויגער האט בעפוילען,

שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
4. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	4. הער ישראל.
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	[1]דער עוויגער איז אונזער גאט,
יְהוָה ׀ אֶחָד׃	דער עוויגער איז איינער.
5. וְאָהַבְתָּ	5. און דו זאלסט ליבען
אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ	און מיט דיין גאנצע זעלע
וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃	און מיט דיין גאנצען פערמעגען.
6. וְהָיוּ	6. און עס זאלען זיין
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפויל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
עַל־לְבָבֶךָ׃	אויף דיין הארצען.
7. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ	7. און דו זאלסט זיי [2]איינשארפען [צו] דיינע קינדער,
וְדִבַּרְתָּ בָּם	און דו זאלסט ריידען וועגען זיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	ווען דו זיצסט אין דיין הויז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און ווען דו גייסט אין וועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	און ווען דו לייגסט זיך (שלאפען),
וּבְקוּמֶךָ׃	און ווען דו שטייסט אויף.
8. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת	8. און דו זאלסט זיי אנבינדען אלס צייכען
עַל־יָדֶךָ	אויף דיין האנד,
וְהָיוּ לְטֹטָפֹת	און זיי זאלען זיין צו [3]שטערען־בענדער
בֵּין עֵינֶיךָ׃	צווישען דיינע אויגען.
9. וּכְתַבְתָּם	9. און דו זאלסט זיי אנשרייבען
עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ	אויף די פפאסטען פון דיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	און אין דיינע טויערען.
10. וְהָיָה	10. און עס וועט זיין,
כִּי־יְבִיאֲךָ ׀ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט דיך בריינגען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ	וואס ער האט געשווארען צו דיינע עלטערן,
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו יצחק און צו יעקב,
לָתֶת לָךְ	דיר צו געבען
עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבֹת	גרויסע און גוטע שטערט,
אֲשֶׁר לֹא־בָנִיתָ׃	וועלכע דו האסט ניט געבויט.

11. וּבָתִּים	11. און הייזער
מְלֵאִים כָּל־טוּב	פול מיט אלעם גוטען,
אֲשֶׁר לֹא־מִלֵּאתָ	וועלכע דו האסט ניט געפילט,
וּבֹרֹת חֲצוּבִים	און אויסגעהאקטע ברונענס
אֲשֶׁר לֹא־חָצַבְתָּ	וועלכע דו האסט ניט אויסגעהאקט,
כְּרָמִים וְזֵיתִים	וויין־גערטנער און אייל־בוימער,
אֲשֶׁר לֹא־נָטָעְתָּ	וועלכע דו האסט ניט געפלאנצט,
וְאָכַלְתָּ	און דו וועסט עסען,
וְשָׂבָעְתָּ׃	און דו וועסט זאט ווערען.
12. הִשָּׁמֶר לְךָ	12. (דאן) זאלסט'ו זיך היטען
פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה	דאס דו זאלסט ניט פערגעסען דעם עוויגען,
אֲשֶׁר הוֹצִיאֲךָ	וועלכער האט דיך ארויסגעפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים
מִבֵּית עֲבָדִים׃	פון קנעכט־הויז.
13. אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	13. דעם עוויגען, דיין גאט,
תִּירָא	זאלסט'ו פירכטען,
וְאֹתוֹ תַעֲבֹד	און איהם זאלסט'ו דינען,
וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ׃	און ביי זיין נאמען זאלסט'ו שווערען.
14. לֹא תֵלְכוּן	14. איהר זאלט ניט גיין
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים	נאך אנדערע געטער,
מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים	פון די געטער פון די פעלקער,
אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם׃	וועלכע זיינען ארום אייך.
15. כִּי אֵל קַנָּא	15. דען איין אייפריגער גאט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	איז דער עוויגער, דיין גאט,
בְּקִרְבֶּךָ	צווישען דיר,
פֶּן־יֶחֱרֶה	אום עס זאל ניט ברענען
אַף־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער צארן פון דעם עוויגען, דיין גאט,
בָּךְ	איבער דיר,
וְהִשְׁמִידְךָ	און ער וועט דיך פערטילגען
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃	פון דער פלעכע פון דער ערד.
16. לֹא תְנַסּוּ	16. איהר זאלט ניט פרופען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
כַּאֲשֶׁר נִסִּיתֶם	ווי איהר האט (איהם) געפרופט
בַּמַּסָּה׃	אין מסה.
17. שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן	17. איהר זאלט היטען
אֶת־מִצְוֹת	די געבאטען

1) אדער דער עוויגער, אונזער גאט. 2) איינג'חזר'ן, איינאיבען. 3) תפלין של ראש.

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עוויגען, אייער גאט
וְעֵדֹתָיו וְחֻקָּיו	און זיינע צייגנים און זיינע געזעטצען
אֲשֶׁר צִוָּךְ׃	וועלכע ער האט דיך בעפוילען.
18. וְעָשִׂיתָ	18. און דו זאלסט טהאָן
הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב	דאס רעכטע און דאס גוטע
בְּעֵינֵי יְהוָה	אין דעם עוויגען'ס אויגען,
לְמַעַן יִיטַב לָךְ	אום דיר זאל גוט זיין,
וּבָאתָ	און דו זאלסט קומען,
וְיָרַשְׁתָּ	און דו זאלסט ערבען
אֶת־הָאָרֶץ הַטֹּבָה	דאס גוטע לאנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֶיךָ׃	צו דיינע עלטערן.
19. לַהֲדֹף	19. צו פערשטויסען
אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ	אלע דיינע פיינדע
מִפָּנֶיךָ	פון דיר,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט גערעדט.
20. כִּי־יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ	20. ווען דיין זוהן וועט דיך פרעגען
מָחָר	[1]מאָרגען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מָה הָעֵדֹת	וואס איז די צייגנים
וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די געזעטצען און די רעכטען,
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם׃	וועלכע דער עוויגער, אונזער גאט, האט אייך בעפוילען?
21. וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ	21. דאַן זאלסט'ו זאגען צו דיין זוהן:
עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה	קנעכט זיינען מיר געוועזען ביי פרעה
בְּמִצְרָיִם	אין מצרים
וַיֹּצִיאֵנוּ יי מִמִּצְרַיִם	און דער עוויגער האט אונז אַרויסגעפיהרט פון מצרים
בְּיָד חֲזָקָה׃	מיט אַ שטאַרקע האַנד.
22. וַיִּתֵּן יְהוָה	22. און דער עוויגער האט [2]געגעבען
אֹתֹת וּמֹפְתִים	צייכענס און וואונדער,
גְּדֹלִים וְרָעִים	גרויסע און שלעכטע,
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים,
בְּפַרְעֹה וּבְכָל־בֵּיתוֹ	איבער פרעה און איבער זיין גאַנצעס הויז,
לְעֵינֵינוּ׃	פאר אונזערע אויגען.
23. וְאוֹתָנוּ	23. און אונז
הוֹצִיא מִשָּׁם	האט ער אַרויסגעפיהרט פון דאַרט,
לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ	אום אונז אַריינצוברייננגען,
לָתֶת לָנוּ	אונז צו געבען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאַנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע	וואס ער האט געשווארען
לַאֲבֹתֵינוּ׃	צו אונזערע עלטערן.
24. וַיְצַוֵּנוּ יְהוָה	24. און דער עוויגער האט אונז בעפוילען
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה	דיזע אלע געזעטצען,
לְיִרְאָה	צו פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	דעם עוויגען, אונזער גאט,
לְטוֹב לָנוּ	אום אונז זאל גוט זיין
כָּל־הַיָּמִים	אַלע צייטען,
לְחַיֹּתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃	אונז דאס לעבען צו ער־האַלטען, ווי דיזען טאַג.
25. וּצְדָקָה תִּהְיֶה־לָּנוּ	25. און עס וועט פיר אונז [3]זיין אַ גערעכטיגקייט,
כִּי־נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת	ווען מיר וועלען היטען צו טהאָן
אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת	דיזעס גאַנצע געבאָט
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	פאר דעם עוויגען, אונזער גאט,
כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ׃	ווי ער האט אונז בעפוילען.
CAP. VII.	ז
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
1. כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	1. ווען דער עוויגער דיין גאט וועט דיך ברייננגען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה	וואס דו [4]קומסט דאָרטען
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
וְנָשַׁל גּוֹיִם־רַבִּים	און ער וועט [5]אַרויסוואַרפען פילע נאַציאָנען
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר,
הַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי	דעם חתי און דעם גרגשי,
וְהָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי	און דעם אמורי און דעם כנעני
וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי	און דעם פריזי און דעם חוי
וְהַיְבוּסִי	און דעם יבוסי,
שִׁבְעָה גוֹיִם	זיבען נאַציאָנען,
רַבִּים וַעֲצוּמִים מִמֶּךָּ׃	גרעסערע און שטאַרקערע אלס דו.
2 וּנְתָנָם יי אֱלֹהֶיךָ	2. און דער עוויגער, דיין גאט, וועט זיי געבען

1) ד.ה. צ״: די קינפטיגע צייט. 2) געטאָן. 3) זיין גערעכנעט אלס גערעכטיגקייט. 4) געהסט. 5) אַרויס־טרייבען.

לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וְהִכִּיתָם	און דו וועסט זיי שלאגען,
הַחֲרֵם תַּחֲרִים אֹתָם	זאלסט'ו זיי אין גאנצען פערוויסטען,
לֹא־תִכְרֹת לָהֶם	דו זאלסט ניט שליסען מיט זיי
בְּרִית	א בונד,
וְלֹא תְחָנֵּם׃	און דו זאלסט זיי ניט בעגנאדיגען.
3. וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם	3. און דו זאלסט זיך ניט פערשוועגערען מיט זיי,
בִּתְּךָ	דיין טאכטער
לֹא־תִתֵּן לִבְנוֹ	זאלסט'ו ניט געבען צו זיין זוהן,
וּבִתּוֹ	און זיין טאכטער
לֹא־תִקַּח לִבְנֶךָ׃	זאלסט'ו ניט נעהמען פיר דיין זוהן.
4. כִּי־יָסִיר אֶת־בִּנְךָ	4. דען ער וועט מאכען אפּ־קעהרען דיין זוהן
מֵאַחֲרַי	[1]פון מיר,
וְעָבְדוּ	און זיי וועלען דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אנדערע געטער,
וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם	און דעם עוויגען'ס צארן וועט פרענען געגען אייך,
וְהִשְׁמִידְךָ מַהֵר׃	און ער וועט דיך שנעל פערטילגען.
5. כִּי־אִם־כֹּה תַעֲשׂוּ	5. זאנדערן אזוי זאלט איהר טהאן
לָהֶם	צו זיי:
מִזְבְּחֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּ	זייערע אלטארען זאלט איהר [2]צושטויסען,
וּמַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּ	און זייערע שטאנד־זיילען זאלט איהר [3]צוברעכען,
וַאֲשֵׁירֵהֶם תְּגַדֵּעוּן	און זייערע [4]לינדען־בוימער זאלט איהר אויסהאקען,
וּפְסִילֵיהֶם	און זייערע געשניצטע בילדער
תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ׃	זאלט איהר פערברענען אים פייער.
6. כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה	6. דען דו ביסט א הייליגעס פאָלק
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
בְּךָ בָּחַר	דיך האט ערוועהלט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
לִהְיוֹת לוֹ	צו זיין צו איהם
לְעַם סְגֻלָּה	אלס [5]אייגענטהימליכעס פאָלק
מִכֹּל הָעַמִּים	פון אלע פעלקער.
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃	וועלכע זיינען אויף דער פלעכע פון דער ערד.
7. לֹא מֵרֻבְּכֶם	7. ניט וויל איהר זייט מעהר
מִכָּל־הָעַמִּים	אלס אלע פעלקער
חָשַׁק יְהוָה בָּכֶם	האט דער עוויגער אייך [6]בעגעהרט,
וַיִּבְחַר בָּכֶם	און ער האט אייך ערוועהלט;
כִּי־אַתֶּם הַמְעַט	דען איהר זייט די ווייניגסטע
מִכָּל־הָעַמִּים׃	פון אלע פעלקער.
8. כִּי	8. זאנדערן,
מֵאַהֲבַת יְהוָה אֶתְכֶם	וייל דער עוויגער ליבט אייך
וּמִשָּׁמְרוֹ	און וייל ער היט
אֶת־הַשְּׁבֻעָה	דעם שוואור,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע	וואס ער האט געשווארען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צו אייערע עלטערן,
הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם	האט דער עוויגער אייך ארויסגעפיהרט
בְּיָד חֲזָקָה	מיט א שטארקע האנד,
וַיִּפְדְּךָ	און ער האט דיך אויסגע־לייזט
מִבֵּית עֲבָדִים	פון קנעכט־הויז.
מִיַּד פַּרְעֹה	פון דער האנד פון פרעה,
מֶלֶךְ־מִצְרָיִם׃	דעם קעניג פון מצרים.
9. וְיָדַעְתָּ	9. דארום זאלסט'ו וויסען,
כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דאס דער עוויגער, דיין גאט
הוּא הָאֱלֹהִים	איז דער גאט,
הָאֵל הַנֶּאֱמָן	דער [7]טרייער גאט,
שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד	(וועלכער) היט דעם בונד און די גנאדע
לְאֹהֲבָיו	צו די, וואס ליבען איהם,
וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו	און צו די, וואס היטען זיינע געבאטע,
לְאֶלֶף דּוֹר׃	(ביז) צום טויזענדסטען געשלעכט.
10. וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו	10. און ער בעצאהלט צו זיינע האסערס
אֶל־פָּנָיו	אין [8]זיין געזיכט,
לְהַאֲבִידוֹ	אום [9]איהם צו פערניכטען,
לֹא יְאַחֵר לְשֹׂנְאוֹ	ער פערזאמט ניט (צו בע־צאהלען) צו זיין האסער,
אֶל־פָּנָיו	אין זיין געזיכט
יְשַׁלֶּם־לוֹ׃	בעצאהלט ער איהם.
11. וְשָׁמַרְתָּ	11. און דו זאלסט היטען
אֶת־הַמִּצְוָה	דאס געבאט
וְאֶת־הַחֻקִּים	און די געזעטצען
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפעהל דיר
הַיּוֹם	הייטע
לַעֲשׂוֹתָם׃	זיי צו טהאן.

1) פון נאכצופאלגען מיר. 2) צופרעכען, צושטערן, צופיצלען. 3) צושמעטערן. 4) געטצען־וועלדער. 5) טהייערעס, בעזאנדערעס. 6) געלוסט, פערלאנגט. 7) וואהרהאפטיגער. 8) זייער; זעה רש"י. 9) זיי.

עֵקֶב

AYKEB.

12. וְהָיָה ׀	12. און עס וועט זיין,
עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן	דאפיר, ווייל איהר וועט געהארכען
אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה	דיזע רעכטען,
וּשְׁמַרְתֶּם	און איהר וועט היטען,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם	און איהר וועט זיי טהאן,
וְשָׁמַר יי אֱלֹהֶיךָ לְךָ	דארום וועט דער עוויגער, דיין גאט, היטען פיר דיר
אֶת־הַבְּרִית	דעם בונד
וְאֶת־הַחֶסֶד	און די גנאדע,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ	וועלכע ער האט געשווארען צו דיינע עלטערן.
13. וַאֲהֵבְךָ	13. און ער וועט דיך ליבען,
וּבֵרַכְךָ	און ער וועט דיך בענשען,
וְהִרְבֶּךָ	און ער וועט דיך מעהרען,
וּבֵרַךְ פְּרִי־בִטְנְךָ	און ער וועט בענשען די פרוכט פון דיין לייב[1]
וּפְרִי־אַדְמָתֶךָ	און די פרוכט פון דיין לאנד,
דְּגָנְךָ	דיינע [2]קארן
וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ	און דיין מאסט און דיין אייל
שְׁגַר־אֲלָפֶיךָ	[3]דאס געווארפענע פון דיינע רינדער
וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ	און [3]די פערמעהרונג פון דיינע שאף,
עַל הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע	וואס ער האט געשווארען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן
לָתֶת לָךְ׃	דיר צו געבען.
14. בָּרוּךְ תִּהְיֶה	14. דו וועסט זיין געבענשט
מִכָּל־הָעַמִּים	(מעהר) אלס אלע פעלקער,
לֹא־יִהְיֶה בְךָ	עס וועט ניט זיין אונטער דיר
עָקָר וַעֲקָרָה	איין אונפרוכטבארער אדער איין אונפרוכטבארע[4]
וּבִבְהֶמְתֶּךָ׃	און (אויך ניט) אונטער דיינע פיה.
15. וְהֵסִיר יְהוָה מִמְּךָ	15. און דער עוויגער וועט [5]דערווייטערן פון דיר
כָּל־חֹלִי	יעדע קראנקהייט,
וְכָל־מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים	און אלע שלעכטע [6]וויימאגען פון מצרים,
אֲשֶׁר יָדַעְתָּ	וועלכע דו ווייסט,
לֹא יְשִׂימָם בָּךְ	וועט ער זיי ניט לייגען אויף דיך,
וּנְתָנָם בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ׃	זאנדערן ער וועט זיי געבען אויף אלע דיינע האסערס.
16. וְאָכַלְתָּ	16. און דו זאלסט פערצעהרען
אֶת־כָּל־הָעַמִּים	די אלע פעלקער,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לָךְ	גיט דיר;
לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ	דיין אויג זאל ניט שוינען
עֲלֵיהֶם	אויף זיי,
וְלֹא תַעֲבֹד	און דו זאלסט ניט דינען
אֶת־אֱלֹהֵיהֶם	זייערע געטער,
כִּי־מוֹקֵשׁ הוּא לָךְ׃	דען עס איז א פאל־שטריק פאר דיר.
17. כִּי תֹאמַר בִּלְבָבְךָ	17. ווען דו וועסט [7]זאגען אין דיין הארצען:
רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	דיזע פעלקער זיינען מעהר
מִמֶּנִּי	אלס איך,
אֵיכָה אוּכַל	ווי וועל איך קענען
לְהוֹרִישָׁם׃	זיי פערטרייבען?
18. לֹא תִירָא מֵהֶם	18. (אבער) דו זאלסט זיך ניט פירכטען פאר זיי:
זָכֹר תִּזְכֹּר	דו זאלסט געדיינקען,
אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט האט געטאן
לְפַרְעֹה	צו פרעה
וּלְכָל־מִצְרָיִם׃	און צו גאנץ מצרים.
19. הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת	19. די גרויסע פרופונגען,
אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ	וועלכע דיינע אויגען האבען געזעהן,
וְהָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים	און די צייכענס און די וואונדער
וְהַיָּד הַחֲזָקָה	און די שטארקע האנד
וְהַזְּרֹעַ הַנְּטוּיָה	און דער אויסגעשטרעקטער ארם,
אֲשֶׁר הוֹצִאֲךָ	(מיט) וועלכע דיך האט ארויסגעפיהרט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
כֵּן־יַעֲשֶׂה יי אֱלֹהֶיךָ	אזוי וועט דער עוויגער דיין גאט טהאן
לְכָל־הָעַמִּים	צו אלע פעלקער,
אֲשֶׁר־אַתָּה יָרֵא	וואס דו פירכטעסט זיך
מִפְּנֵיהֶם׃	פאר זיי.
20. וְגַם אֶת־הַצִּרְעָה	20. און אויך די [8]האורניסע
יְשַׁלַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועט דער עוויגער דיין גאט אנשיקען
בָּם	אויף זיי,

1) ד. ה. קינדער. 2) געטריידע. 3) דער צוו־וואוקס. 4) ד. ה. א מאן אדער א פרוי וועלכע קענען קיינע קינדער האבען. 5) אוועגנעהמען, אבשאפען. 6) שמערצען, קראנקהייטען. 7) טראכטען. 8) גיפטיגע פליג.

עַד־אֲבֹד	ביז עס וועלען פערלאָרען ווערען
הַנִּשְׁאָרִים	די איבריג־געבליבענע
וְהַנִּסְתָּרִים מִפָּנֶיךָ׃	און די פערבאָרגענע פאר דיר.
21 לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם	21. דו זאלסט זיך ניט [1]שרעקען פאר זיי,
כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דען דער עוויגער, דיין גאט,
בְּקִרְבֶּךָ	איז צווישען דיר.
אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא׃	א גרויסער און פורכטבארער גאט.
22. וְנָשַׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	22. און דער עוויגער, דיין גאט, וועט [2]ארויסווארפען
אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל	דיזע פעלקער
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר
מְעַט מְעָט	ביסלעכווייז.
לֹא תוּכַל כַּלֹּתָם מַהֵר	דו וועסט זיי ניט קענען פערניכטען שנעל,
פֶּן־תִּרְבֶּה עָלֶיךָ	אים עס זאלען זיך ניט מעהרען געגען דיר
חַיַּת הַשָּׂדֶה׃	די טהירען פון'ם פעלד.
23. וּנְתָנָם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	23. אבער דער עוויגער דיין גאט וועט זיי געבען
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
וְהָמָם מְהוּמָה גְדֹלָה	און ער וועט זיי [3]צוטומלען (דורך) א גרויסען [4]טומעל
עַד הִשָּׁמְדָם׃	ביז זיי וועלען פערטיליגט ווערען.
24. וְנָתַן מַלְכֵיהֶם	24. און ער וועט געבען זייערע קעניגע
בְּיָדֶךָ	אין דיין האנד,
וְהַאֲבַדְתָּ אֶת־שְׁמָם	און דו וועסט פערניכטען זייער נאמען
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם	פון אונטער דעם הימעל,
לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ	קיין מאן וועט זיך ניט שטעלען
בְּפָנֶיךָ	פאר דיר,
עַד הִשְׁמִדְךָ אֹתָם׃	ביז דו וועסט זיי פערטילגען
25. פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם	25. די געשניצטע בילדער פון זייערע געטער
תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ	זאלט איהר פערברענען אים פייער;
לֹא־תַחְמֹד	דו זאלסט ניט גלוסטען
כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם	(דאס) זילבער און גאלד, (וואס איז) אויף זיי,
וְלָקַחְתָּ לָךְ	דאס דו זאלסט (עס) נעהמען פיר דיך,
פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ	אום דו זאלסט ניט [5]געשטרויכעלט ווערען דאדורך,
כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא׃	דען עס איז דער [6]אבשיי פון דעם עוויגען, דיין גאט
26. וְלֹא־תָבִיא	26. און דו זאלסט ניט ברייגען
תוֹעֵבָה	איין [6]אבשיי
אֶל־בֵּיתֶךָ	אין דיין הויז,
וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ	זאנסט וועסט'ו זיין [7]פערבאנט ווי ער;
שַׁקֵּץ ׀ תְּשַׁקְּצֶנּוּ	דו זאלסט עס [8]פערעקלען,
וְתַעֵב ׀ תְּתַעֲבֶנּוּ	און דו זאלסט עס פעראבשייען,
כִּי־חֵרֶם הוּא׃	דען עס איז פערבאנט.

ח

CAP. VIII.

1. כָּל־הַמִּצְוָה	1. דאס גאנצע געבאט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וואס איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	היינט,
תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת	זאלט איהר היטען צו טהאן,
לְמַעַן תִּחְיוּן	אום איהר זאלט לעבען
וּרְבִיתֶם	און איהר זאלט זיך מעהרען,
וּבָאתֶם	און איהר זאלט קומען,
וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ	און איהר זאלט ערבען דאס לאנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֵיכֶם׃	צו אייערע עלטערן.
2. וְזָכַרְתָּ	2. און דו זאלסט געדיינקען
אֶת־כָּל־הַדֶּרֶךְ	דעם גאנצען וועג,
אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ	וואס דיך האט געפיהרט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה	[9]דיזע פערציג יאהר
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
לְמַעַן עַנֹּתְךָ	אום דיך צו פייניגען,
לְנַסֹּתְךָ	דיך צו פרופען,
לָדַעַת	צו וויסען,
אֶת־אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ	וואס אין דיין הארצען איז,
הֲתִשְׁמֹר מִצְוֺתָו	אויב דו וועסט היטען זיינע געבאָטען
אִם־לֹא׃	אָדער ניט.
3. וַיְעַנְּךָ	3. און ער האט דיך [10]געפייניגט,
וַיַּרְעִבֶךָ	און ער האט דיך געלאָזען הונגערן,
וַיַּאֲכִלְךָ אֶת־הַמָּן	און ער האט דיר געגעבען עסען דעם מן,
אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ	וועלכען דו האסט ניט געוואוסט,
וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ	און דיינע עלטערן האבען ניט געוואוסט,
לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ	אום דיר צו לאָזען וויסען,
כִּי	דאס

1) צובראָכען ווערען. 2) ארויסטרייבען. 3) פערווירען. 4) פערווירונג. 5) אריינפאלען אין פאל-שטריק. 6) אונווירדיגקייט. 7) פערפלוכט; באנן. 8) פעראכטען, פער'מיאוס'ן. 9) שוין. 10) דעמיטהיגט.

לֹא עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ	ניט אויף ברויט אליין
יִחְיֶה הָאָדָם	קען דער מענש לעבען,
כִּי	זאנדערן
עַל־כָּל־מוֹצָא פִי־יְיָ	אויף אלעס וואס דעם עוויגען׳ס מויל ברייננט ארויס
יִחְיֶה הָאָדָם׃	קען דער מענש לעבען.[1]
4. שִׂמְלָתְךָ	4. דיין קלייד
לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ	איז ניט [2]אַלט געווארען אויף דיר,
וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה	און דיין פוס איז ניט געשוואלען געווארען
זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה׃	[3]דיזע פערציג יאהר.
5. וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ	5. דארום זאלסט׳ו וויסען אין דיין הארצען,
כִּי כַּאֲשֶׁר יְיַסֵּר אִישׁ	דאס אזוי ווי א מאן שטראפט
אֶת־בְּנוֹ	זיין זוהן,
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ׃	(אזוי) שטראפט דיך דער עוויגער דיין גאט.
6. וְשָׁמַרְתָּ	6. און דו זאלסט היטען
אֶת־מִצְוֹת	די געבאטען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו	צו גיין אין זיינע וועגען,
וּלְיִרְאָה אֹתוֹ׃	און איהם צו פירכטען.
7. כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	7. דען דער עוויגער, דיין גאט,
מְבִיאֲךָ	ברייננט דיך
אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה	אין א גוטעס לאנד,
אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם	א לאנד פון טייכען וואסער;
עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת	קוועלען אין [4]טיפע־קוועלען
יֹצְאִים	געהען ארויס
בַּבִּקְעָה וּבָהָר׃	אים טהאל און אים בארג.
8. אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה	8. א לאנד פון ווייץ און גערשטען
וְגֶפֶן וּתְאֵנָה	און וויין־שטאק(ען) און פייגען בוימ(ער)
וְרִמּוֹן	און גראנאט־עפעל.
אֶרֶץ־זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ	א לאנד פון אייל־בוימ(ער) און האניג.
9. אֶרֶץ	9. א לאנד,
אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת	וואס ניט אין ארמוטה
תֹּאכַל־בָּהּ לֶחֶם	וועסט׳ו אין איהר עסען ברויט,
לֹא־תֶחְסַר כֹּל בָּהּ	ניכטס וועט דיר פעהלען אין איהר;
אֶרֶץ	א לאנד,
אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל	וואס איהרע שטיינער זיינען אייזען,
וּמֵהֲרָרֶיהָ	און פון איהרע בערג

תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת׃	וועסט׳ו אויסהאקען קופער.
10. וְאָכַלְתָּ	10. און ווען דו וועסט עסען
וְשָׂבָעְתָּ	און דו וועסט זאט ווערען,
וּבֵרַכְתָּ	דאן זאלסט׳ו [5]בענשען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה	[6]וועגען דאס גוטע לאנד,
אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃	וואס ער האט דיר געגעבען.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
11. הִשָּׁמֶר לְךָ	11. היט זיך,
פֶּן־תִּשְׁכַּח	דאס דו זאלסט ניט פערגעסען.
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
לְבִלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו	ניט צו היטען זיינע געבאטען,
וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו	און זיינע רעכטען און זיינע געזעטצען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפוויל דיך
הַיּוֹם׃	הייטע.
12. פֶּן־תֹּאכַל	12. דאס, ווען דו וועסט עסען
וְשָׂבָעְתָּ	און דו וועסט זאט ווערען,
וּבָתִּים טֹבִים תִּבְנֶה	און גוטע הייזער וועסט׳ו בויען,
וְיָשָׁבְתָּ׃	און דו וועסט (זיי) בעוואהנען.
13. וּבְקָרְךָ וְצֹאנְךָ	13. און דיינע רינדער און דיינע שאף
יִרְבְּיֻן	וועלען זיך מעהרען,
וְכֶסֶף וְזָהָב	און גאלד און זילבער
יִרְבֶּה־לָּךְ	וועט זיך ביי דיר מעהרען.
וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ יִרְבֶּה׃	און אלעס, וואס איז ביי דיר וועט זיך מעהרען.
14. וְרָם לְבָבֶךָ	14. דאס דיין הארץ זאל זיך (ניט) ערהויבען,
וְשָׁכַחְתָּ	און דו זאלסט (ניט) פערגעסען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
הַמּוֹצִיאֲךָ	וועלכער האט דיך ארויסגעפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים,
מִבֵּית עֲבָדִים׃	פון קנעכט־הויז.
15. הַמּוֹלִיכְךָ	15. וועלכער האט דיך געפיהרט
בַּמִּדְבָּר הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא	אין דער גרויסען און פורכטבארען וויסטע
נָחָשׁ שָׂרָף	(וואו עס זיינען דא) שלאנגען ברענענדע שלאנג(ען)
וְעַקְרָב	און שקארפיאנ(ען)
וְצִמָּאוֹן	און [7]טרוקענהייט.

1) ד. ה. גאט קען ערנעהרען דעם מענשען מיט וואס איהם געפעלט. 2) פערפוילט. 3) שוין. 4) פלוטהען אונטער אירדישע (וואסער). 5) לויבען, פרייזען, דאנקען. 6) פיר. 7) דורשטיגעס לאנד, דירדע.

אֲשֶׁר אֵין־מָיִם	וואו עס איז קיין וואסער דא,
הַמּוֹצִיא לְךָ מַיִם	וועלכער האט דיר ארויס־געבראכט וואסער
מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ׃	פון דעם [1]קיזעל־פעלזען.
16. הַמַּאֲכִלְךָ מָן	16. וועלכע האט דיר געגע־בען עסען מן
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ	וואס דיינע עלטערן האבען ניט געוואוסט
לְמַעַן עַנֹּתְךָ	אום דיך צו [2]פייניגען,
וּלְמַעַן נַסֹּתֶךָ	און אום דיך צו פרופען,
לְהֵיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ׃	אום דיך גוטעס צו טהאן אין דיין צוקונפט.
17. וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ	17. און (דאס) דו זאלסט [3](ניט) זאגען אין דיין הארץ:
כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי	מיין קראפט און די שטאר־קייט פון מיין האנד
עָשָׂה לִי	האט מיר [4]ערווארבען
אֶת־הַחַיִל הַזֶּה׃	דיזעס פערמעגען.
18. וְזָכַרְתָּ	18. זאנדערן דו זאלסט גערדיינקען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ	דען ער איז עס, וועלכער גיט דיר קראפט,
לַעֲשׂוֹת חָיִל	צו ערווערבען פערמעגען;
לְמַעַן הָקִים	אום אויפצושטעלען
אֶת־בְּרִיתוֹ	זיין בונד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע	וועלכען ער האט געשווארן
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן,
כַּיּוֹם הַזֶּה׃	ווי דיזען טאג.[5]
19. וְהָיָה	19. און עס וועט זיין,
אִם־שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח	אויב דו וועסט פערגעסען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
וְהָלַכְתָּ	און דו וועסט גיין
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים	נאך אנדערע געטער,
וַעֲבַדְתָּם	און דו וועסט זיי דינען,
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם	און דו וועסט זיך בוקען צו זיי,
הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם	האב איך אייך געווארענט היינטע,
כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן׃	דאס איהר וועט פערלארען ווערען.
20. כַּגּוֹיִם	20. ווי די פעלקער,
אֲשֶׁר יְהוָה מַאֲבִיד	וועלכע דער עוויגער פער־ניכטעט
מִפְּנֵיכֶם	פאר אייך,
כֵּן תֹּאבֵדוּן	אזוי וועט איהר פערלארען ווערען,
עֵקֶב לֹא תִשְׁמְעוּן	דאפיר ווייל איהר הערט ניט
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	צו די שטימע פון דעם עוויגען, אייער גאט.

Cap. IX.

ט

1. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	1. הער ישראל!
אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם	דו גייסט היינטע איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
לָבֹא	אום צו קומען,
לָרֶשֶׁת גּוֹיִם	צו ערבען פעלקער
גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמֶּךָּ	גרעסערע און שטארקערע אלס דו,
עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת	גרויסע און בעפעסטיגטע שטעדט
בַּשָּׁמָיִם׃	ביז אין הימעל.
2. עַם־גָּדוֹל וָרָם	2. א גרויסע און א הויכע פאלק,
בְּנֵי עֲנָקִים	קינדער פון די ענקים,
אֲשֶׁר אַתָּה יָדַעְתָּ	(פון) וועלכע דו ווייסט,
וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ	און דו האסט געהערט:
מִי יִתְיַצֵּב	ווער קען זיך שטעלען
לִפְנֵי בְּנֵי עֲנָק׃	פאר די קינדער פון ענק.
3. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם	3. דארום זאלסט'ו היינטע וויסען,
כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דאס דער עוויגער, דיין גאט,
הוּא הָעֹבֵר לְפָנֶיךָ	ער, וועלכער גייט פאר דיר,
אֵשׁ אֹכְלָה	איז א ברענענדעס פייער,
הוּא יַשְׁמִידֵם	ער וועט זיי פערטילגען,
וְהוּא יַכְנִיעֵם לְפָנֶיךָ	און ער וועט זיי אונטער־טהעניג מאכען פאר דיר,
וְהוֹרַשְׁתָּם	און דו וועסט זיי פערטרייבען
וְהַאֲבַדְתָּם מַהֵר	און דו וועסט זיי פערניכטען שנעל,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ לָךְ׃	ווי דער עוויגער האט גע־רעדט צו דיר.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
4. אַל תֹּאמַר	4. דו זאלסט ניט זאגען
בִּלְבָבְךָ	אין דיין הארצען,
בַּהֲדֹף יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם	ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט זיי פערשטויסען
מִלְּפָנֶיךָ	פאר דיר,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
בְּצִדְקָתִי	דורך מיין גערעכטיגקייט
הֱבִיאַנִי יְהוָה	האט מיך דער עוויגער געבראכט,
לָרֶשֶׁת	צו ערבען

1) קיזעל־הארטעל פעלזען. 2) דעמיטהיגען. 3) דאס געהט אויף די אויבערשטע ווערטער פון תאכל וכו׳ ורם לבבך וכ״ו ואמרת בלבבך. 4) אויפגעטאן. 5) ד. ה. ווי עס איז יעצט געשעהן.

אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזעס לאנד.
וּבְרִשְׁעַת	און וועגען די [1]אונגערעכטיגקייט
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	פון דיזע פעלקער
יי מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ׃	פערטרייבט זיי דער עוויגער פאר דיר.
5. לֹא בְצִדְקָתְךָ	5. ניט וועגען דיין גערעכטיגקייט
וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ	און וועגען די [2]אויפריכטיגקייט פון דיין הארצען,
אַתָּה בָא	קומסט'ו,
לָרֶשֶׁת אֶת־אַרְצָם	צו ערבען זייער לאנד,
כִּי בְּרִשְׁעַת ׀	זאנדערן וועגען די [1]אונגערעכטיגקייט
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	פון דיזע נאציאנען
יי אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישָׁם	פערטרייבט זיי דער עוויגער דיין גאט
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר,
וּלְמַעַן הָקִים	און אום אויפצושטעלען
אֶת־הַדָּבָר	די זאך,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן,
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃	צו יצחק און צו יעקב.
6. וְיָדַעְתָּ	6. און דו זאלסט וויסען,
כִּי לֹא בְצִדְקָתְךָ	דאס ניט וועגען דיין גערעכטיגקייט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ	גיט דיר דער עוויגער, דיין גאט,
אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת	דיזע גוטע לאנד
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען;
כִּי	דען
עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף אָתָּה	דו ביסט א הארט-נעקיגעס פאלק.
7. זְכֹר אַל־תִּשְׁכַּח	7. געדיינק, דו זאלסט ניט פערגעסען,
אֵת אֲשֶׁר־הִקְצַפְתָּ	[3]וואס דו האסט ערצירנעט
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
לְמִן־הַיּוֹם	פון דעם טאג אן,
אֲשֶׁר־יָצָאתָ	וואס דו ביסט ארויס־געגאנגען
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים,
עַד־בֹּאֲכֶם	ביז איהר זייט געקומען
עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה	ביז דיזען ארט,
מַמְרִים הֱיִתֶם	זייט איהר ווידערשפענסטיג געווען
עִם־יְהוָה׃	געגען דעם עוויגען.
8. וּבְחֹרֵב	8. און אין חורב
הִקְצַפְתֶּם אֶת־יְהוָה	האט איהר ערצירנעט דעם עוויגען
וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בָּכֶם	און דער עוויגער האט געצירנעט איבער אייך,
לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃	אייך צו פערטילגען.
9. בַּעֲלֹתִי הָהָרָה	9. ווען איך בין ארויפגעגאנגען אויף דעם בארג,
לָקַחַת	צו נעהמען
לוּחֹת הָאֲבָנִים	די שטיינערנע טאוולען,
לוּחֹת הַבְּרִית	די טאוולען פון דעם בונד,
אֲשֶׁר־כָּרַת יי עִמָּכֶם	וועלכע דער עוויגער האט געשלאסען מיט אייך,
וָאֵשֵׁב בָּהָר	און איך בין געזעסען אויף דעם בארג
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה	און פערציג נעכט,
לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי	ברויט האב איך ניט געגעסען
וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי׃	און וואסער האב איך ניט געטרונקען.
10. וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי	10. און דער עוויגער האט געגעבען צו מיר
אֶת־שְׁנֵי לוּחֹת הָאֲבָנִים	די צוויי שטיינערנע טאוולען
כְּתֻבִים	געשריבען
בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים	מיט גאטעס פינגער,
וַעֲלֵיהֶם	און אויף זיי (איז געווען)
כְּכָל־הַדְּבָרִים	[ווי] די אלע ווערטער,
אֲשֶׁר דִּבֶּר יי עִמָּכֶם	וועלכע דער עוויגער האט גערעדט מיט אייך
בָּהָר	אויף דעם בארג
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ	פון מיטען דעם פייער
בְּיוֹם הַקָּהָל׃	אין דעם טאג פון דער פערזאמלונג.
11. וַיְהִי	11. און עס איז געווען
מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם	אם ענדע פון פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה	און פערציג נעכט,
נָתַן יְהוָה אֵלַי	האט דער עוויגער געגעבען צו מיר
אֶת־שְׁנֵי לֻחֹת הָאֲבָנִים	די צוויי שטיינערנע טאוולען
לֻחוֹת הַבְּרִית׃	די טאוולען פון דעם בונד.
12. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	12. דאן האט דער עוויגער געזאגט צו מיר:
קוּם	שטעה אויף,
רֵד מַהֵר מִזֶּה	גיי שנעל ארונטער פון היר

1) גאטלאזיגקייט. 2) רעכטשאפענהייט, גערעדעהייט. 3) ווי.

כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ	דען פערדארבען האט דיין פאלק,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ	וואס דו האסט ארויס־געפיהרט
מִמִּצְרָיִם	פון מצרים,
סָרוּ מַהֵר	זיי האבען אבגעקעהרט שנעל
מִן־הַדֶּרֶךְ	פון דעם וועג,
אֲשֶׁר צִוִּיתִם	וואס איך האב זיי בעפוילען
עָשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה׃	זיי האבען זיך געמאכט א געגאסענע (קאלב).
13. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	13. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
רָאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה	איך האב געזעהן דיזעס פאלק,
וְהִנֵּה	און זעה,
עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא׃	עס איז א הארט-נעקיגעס פאלק.
14. הֶרֶף מִמֶּנִּי	14. לאז אב פון מיר,
וְאַשְׁמִידֵם	און איך וועל זיי פערטילגען
וְאֶמְחֶה אֶת־שְׁמָם	און איך וועל אבמעקען זייער נאמען
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם	פון אונטער דעם הימעל,
וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ	און איך וועל דיך מאכען
לְגוֹי־עָצוּם וָרָב מִמֶּנּוּ׃	צו א שטארקערן און צאהל־רייכערען פאלק פון איהם.[1]
15. וָאֵפֶן	15. און איך האב זיך געווענדעט,
וָאֵרֵד מִן־הָהָר	און איך בין ארונטער גע־גאנגען פון דעם בארג,
וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ	[2]און דער בארג האט גע־ברענט אים פייער,
וּשְׁנֵי לוּחֹת הַבְּרִית	און די צוויי טאוולען פון דעם בונד
עַל שְׁתֵּי יָדָי׃	אויף מיינעביידע הענד.
16. וָאֵרֶא	16. און איך האב געזעהן
וְהִנֵּה חֲטָאתֶם	דאס איהר האט געזינדיגט
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	צו דעם עוויגען, אייער גאט,
עֲשִׂיתֶם לָכֶם	איהר האט אייך געמאכט
עֵגֶל מַסֵּכָה	א געגאסענע קאלב,
סַרְתֶּם מַהֵר	איהר האט אבגעקעהרט שנעל
מִן־הַדֶּרֶךְ	פון דעם וועג,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ אֶתְכֶם׃	וואס דער עוויגער האט אייך בעפוילען.
17. וָאֶתְפֹּשׂ	17. און איך האב אנגענומען
בִּשְׁנֵי הַלֻּחֹת	[אין] די צוויי טאוולען,
וָאַשְׁלִכֵם	און איך האב זיי ארויס־געווארפען
מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי	פון מיינע ביידע הענד,
וָאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם׃	און איך האב זיי צובראכען פאר אייערע אויגען.

18. וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יי	18. דאן האב איך זיך גע־ווארפען פאר דעם עוויגען
כָּרִאשֹׁנָה	ווי דאס ערשטע מאל,
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה	און פערציג נעכט,
לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי	ברויט האב איך ניט געגעסען,
וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי	און וואסער האב איך ניט געטרונקען,
עַל כָּל־חַטַּאתְכֶם	וועגען אלע אייערע זינדה,
אֲשֶׁר חֲטָאתֶם	וואס איהר האט געזינדיגט,
לַעֲשׂוֹת הָרַע	צו טהאן וואס שלעכט איז
בְּעֵינֵי יְהוָה	אין דעם עוויגען׳ס אויגען
לְהַכְעִיסוֹ׃	אום איהם צו ערצירנען.
19. כִּי יָגֹרְתִּי	19. דען איך האב זיך גע־פירכטעט
מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה	פאר דעם צארן און דעם גרים־צארן,
אֲשֶׁר קָצַף יי עֲלֵיכֶם	וואס דער עוויגער האט גע־צירנעט איבער אייך,
לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם	אייך צו פערטילגען;
וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי	און דער עוויגער האט מיר צוגעהערט
גַּם בַּפַּעַם הַהִוא׃	אויך יענעס מאל
20. וּבְאַהֲרֹן	20. און איבער אהרן
הִתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד	האט דער עוויגער זעהר געצירנעט,
לְהַשְׁמִידוֹ	איהם צו פערטילגען,
וָאֶתְפַּלֵּל	און איך האב געבעטען
גַּם־בְּעַד אַהֲרֹן	אויך פיר אהרן
בָּעֵת הַהִוא׃	אין יענער צייט.
21. וְאֶת־חַטַּאתְכֶם	21. און אייער זינד־(ווערק),
אֲשֶׁר־עֲשִׂיתֶם	וואס איהר האט געמאכט,
אֶת־הָעֵגֶל	דאס קאלב,
לָקַחְתִּי	האב איך גענומען,
וָאֶשְׂרֹף אֹתוֹ ׀ בָּאֵשׁ	און איך האב עס פערברענט אים פייער,
וָאֶכֹּת אֹתוֹ	און איך האב עס צושטויסען
טָחוֹן הֵיטֵב	גוט צומאלענדיג,
עַד אֲשֶׁר־דַּק לְעָפָר	ביז עס איז געווארען דין צו שטויב,
וָאַשְׁלִךְ אֶת־עֲפָרוֹ	און איך האב געווארפען זיין שטויב
אֶל־הַנַּחַל	אין דעם טייך,
הַיֹּרֵד מִן־הָהָר׃	וועלכער [3]געהט ארונטער פון דעם בארג.
22. וּבְתַבְעֵרָה	22. און אין תבערה
וּבְמַסָּה	און אין מסה

1) ד. ה. אלס דיזעס פאלק. 2) וועתרענד. 3) פליסט.

וּבְקִבְרֹת הַתַּאֲוָה	און אין קברות התאוה
מַקְצִפִים הֱיִיתֶם	האט איהר ערצירנעט
אֶת־יְהוָה :	דעם עוויגען.
23. וּבִשְׁלֹחַ יְיָ אֶתְכֶם	23. און ווען דער עוויגער האט אייך געשיקט
מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ	פון קדש ברנע,
לֵאמֹר	זאָגענדיג :
עֲלוּ	געהט אויף,
וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ	און ערבט דאס לאַנד,
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם	וואס איך האב אייך געגעבען,
וַתַּמְרוּ	דאַן זייט איהר געוועזען ווידער־שפּענסטיג
אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם בעפעהל פון דעם עוויגען, אייער גאָט,
וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ	און איהר האט איהם ניט געגלויבט,
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקֹלוֹ :	און איהר האט ניט צוגע־הערט זיין שטימע.
24. מַמְרִים הֱיִיתֶם	24. ווידער־שפּענסטיגע זייט איהר געוועזען
עִם־יְהוָה	געגען דעם עוויגען
מִיּוֹם דַּעְתִּי אֶתְכֶם :	פון דעם טאָג אָן, וואס איך ווייס אייך.
25. וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְיָ	25. און איך האב זיך גע־וואָרפען פאר דעם עוויגען
אֵת אַרְבָּעִים הַיּוֹם	די פערציג טעג
וְאֶת־אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה	און די פערציג נעכט,
אֲשֶׁר הִתְנַפָּלְתִּי	וועלכע איך האב זיך גע־וואָרפען,[1]
כִּי־אָמַר יְהוָה	דען דער עוויגער האט געזאגט
לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם :	אייך צו פערטילגען.
26. וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה	26. און איך האב געבעטען צום עוויגען,
וָאֹמַר	און איך האב געזאָגט:
אֲדֹנָי יֱהוִה	העער, עוויגער!
אַל־תַּשְׁחֵת	דו זאלסט ניט פערדארבען
עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ	דיין פאָלק און דיין ערב,
אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגָדְלֶךָ	וועלכע דו האסט אויסגע־לייזט מיט דיין גרויסקייט,
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתָ	וועלכע דו האסט ארויס־געפיהרט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים
בְּיָד חֲזָקָה :	מיט אַ שטאַרקע האנד.
27. זְכֹר לַעֲבָדֶיךָ	27. געדיינק [וועגען] דיינע קנעכט,
לְאַבְרָהָם	[וועגען] אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	[וועגען] יצחק און [וועגען] יעקב,
אַל־תֵּפֶן	דו זאלסט זיך ניט ווענדען
אֶל־קְשִׁי הָעָם הַזֶּה	צו די האַרטקייט פון דיזעס פאָלק
וְאֶל־רִשְׁעוֹ	און צו זיין שלעכטקייט
וְאֶל־חַטָּאתוֹ :	און צו זיין זינד.
28. פֶּן־יֹאמְרוּ הָאָרֶץ	28. אום עס זאל ניט זאָגען דאס לאַנד,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָנוּ מִשָּׁם	וואס דו האסט אונז ארויס־געפיהרט פון דאָרט:
מִבְּלִי יְכֹלֶת יְהוָה	ווייל דער עוויגער קען ניט
לַהֲבִיאָם אֶל־הָאָרֶץ	זיי צו ברייגגען אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־דִּבֶּר לָהֶם	וואס ער האט גערעדט צו זיי
וּמִשִּׂנְאָתוֹ אוֹתָם	און ווייל ער האסט זיי,
הוֹצִיאָם	האט ער זיי אַרויסגעפיהרט
לַהֲמִתָם בַּמִּדְבָּר :	זיי צוטויטען אין דער וויסטע
29. וְהֵם עַמְּךָ	29. און זיי זיינען (דאָך) דיין פאָלק
וְנַחֲלָתֶךָ	און דיין ערב,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ	וועלכע דו האסט אַרויס־געפיהרט
בְּכֹחֲךָ הַגָּדֹל	מיט דיין גרויסען קראַפט
וּבִזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה :	און מיט דיין אויסגעשטרעק־טען ארם.
Cap. X.	י
רְבִיעִי	רְבִיעִי
1. בָּעֵת הַהִוא	1. אין יענער צייט
אָמַר יְהוָה אֵלַי	האט דער עוויגער געזאָגט צו מיר:
פְּסָל־לְךָ	האַק דיר אויס
שְׁנֵי־לוּחֹת אֲבָנִים	צוויי שטיינערנע טאָוולען,
כָּרִאשֹׁנִים	ווי די ערשטע,
וַעֲלֵה אֵלַי הָהָרָה	און גיי אַרויף צו מיר אויף דעם באַרג,
וְעָשִׂיתָ לְּךָ אֲרוֹן עֵץ :	און דו זאלסט דיר מאַכען אַ לאַדע פון האָלץ.
2. וְאֶכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת	2. און איך וועל שרייבען אויף די טאָוולען
אֶת־הַדְּבָרִים	די ווערטער,
אֲשֶׁר הָיוּ	וועלכע זיינען געוועזען
עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים	אויף די ערשטע טאָוולען,
אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ	וועלכע דו האָסט צובראָכען
וְשַׂמְתָּם בָּאָרוֹן :	און דו זאלסט זיי לייגען אין די לאַדע.
3. וָאַעַשׂ	3. דאַן האב איך געמאַכט
אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים	אַ לאַדע פון שטים האָלץ,
וָאֶפְסֹל	און איך האב אויסגעהאַקט
שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים	צוויי שטיינערנע טאָוולען,
כָּרִאשֹׁנִים	ווי די ערשטע,
וָאַעַל הָהָרָה	און איך בין ארויפגעגאַנגען אויף דעם באַרג,

1) ד. ה. אַזוי ווי איהר ווייסט, דאס איך האב זיך געוואָרפען פאר דעם עוויגען.

וּשְׁנֵי הַלֻּחֹת בְּיָדִי׃	אונד די צוויי טאָוולען אין מיין האנד.
4. וַיִּכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת	4. און ער האט געשריבען אויף די טאוולען,
כַּמִּכְתָּב הָרִאשׁוֹן	ווי די ערשטע שריפט
אֵת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים	די צעהן ווערטער,[1]
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	וועלכע דער עווינער האט גערעדט
אֲלֵיכֶם	צו אייך
בָּהָר	אויף דעם בארג
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ	פון מיטען דעם פייער
בְּיוֹם הַקָּהָל	אין דעם טאג פון דער פערזאמלונג,
וַיִּתְּנֵם יְהוָה אֵלָי׃	און דער עווינער האט זיי געגעבען צו מיר.
5. וָאֵפֶן	5. און איך האב זיך געווענדעט,
וָאֵרֵד מִן־הָהָר	און איך בין ארונטער־געגאנגען פון דעם בארג,
וָאָשִׂם אֶת־הַלֻּחֹת	און איך האב געלייגט די טאוולען
בָּאָרוֹן	אין די לאדע,
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי	וועלכע איך האב געמאכט,
וַיִּהְיוּ שָׁם	און זיי זיינען דארט [2]געוועזען
כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְהוָה׃	ווי דער עווינער האט מיך בעפוילען.
6. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ	6. און די קינדער ישראל האבען גערייזט
מִבְּאֵרֹת בְּנֵי־יַעֲקָן	פון בארות בני יעקן
מוֹסֵרָה	נאך מוסרה,
שָׁם מֵת אַהֲרֹן	דארט איז געשטארבען אהרן,
וַיִּקָּבֵר שָׁם	און ער איז דארט בעגראבען געווארען,
וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר בְּנוֹ	און זיין זוהן אלעזר איז געווארען פריסטער
תַּחְתָּיו׃	אין זיין שטעלע.
7. מִשָּׁם נָסְעוּ	7. פון דארט האבען זיי געריייזט
הַגֻּדְגֹּדָה	נאך גודגוד,
וּמִן־הַגֻּדְגֹּדָה יָטְבָתָה	און פון גודגוד נאך יטבתה,
אֶרֶץ נַחֲלֵי־מָיִם׃	א לאנד פון טייכען וואסער
8. בָּעֵת הַהִוא	8. אין יענער צייט
הִבְדִּיל יְהוָה	האט דער עווינער אבגעשיידעט
אֶת־שֵׁבֶט הַלֵּוִי	דעם שטאם לוי,
לָשֵׂאת	צו טראגען
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה	די בונדעס־לאדע פון דעם עוויגען,
לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה	צו שטעהען פאר דעם עוויגען,
לְשָׁרְתוֹ	איהם צו בעדינען,
וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ	און צו בענשען אין זיין נאמען

עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען טאג.
9. עַל־כֵּן	9. דארום
לֹא־הָיָה לְלֵוִי	האט דער לוי ניט געהאט
חֵלֶק וְנַחֲלָה	א טהייל און איין ערב
עִם־אֶחָיו	מיט זיינע ברידער,
יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ	דער עווינער איז זיין ערב,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֱלֹהֶיךָ	ווי דער עווינער, דיין גאט, האט גערעדט
לוֹ׃	צו איהם.
10. וְאָנֹכִי עָמַדְתִּי	10. און איך בין געשטאנען
בָהָר	אויף דעם בארג,
כַּיָּמִים הָרִאשֹׁנִים	ווי די ערשטע טעג,
אַרְבָּעִים יוֹם	פערציג טעג
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה	און פערציג נעכט,
וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי	און דער עווינער האט מיר צוגעהערט
גַּם בַּפַּעַם הַהִוא	אויך יענעם מאל,
לֹא־אָבָה יְהוָה	דער עווינער האט ניט געוואלט
הַשְׁחִיתֶךָ׃	דיך פערדארבען.
11. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי	11. און דער עווינער האט געזאגט צו מיר:
קוּם	שטעה אויף,
לֵךְ לְמַסַּע	גיי [3]צו דער רייזע
לִפְנֵי הָעָם	פאר דעם פאלק.
וְיָבֹאוּ	דאס זיי זאלען קומען,
וְיִירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ	און זיי זאלען ערבען דאס לאנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשווארען
לַאֲבֹתָם	צו זייערע עלטערען,
לָתֵת לָהֶם׃	זיי צו געבען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
12. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל	12. און יעצט, ישראל,
מָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל	וואס [4]פארדערט דער עווינער, דיין גאט,
מֵעִמָּךְ	פון דיר,
כִּי אִם־לְיִרְאָה	[5]זאנדערן צו פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט
לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו	צו גיין אין אלע זיינע וועגען,
וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ	און איהם צו ליבען,
וְלַעֲבֹד	און צו דינען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט.

1) צעהן געבאָטע. 2) פערבליבען. 3) צום רייזען. 4) פערלאנגט. 5) דאס.

בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען,
וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃	און מיט דיין גאנצע זעעלע.
13. לִשְׁמֹר	13. צו היטען
אֶת־מִצְוֺת יְהוָה	די געבאטען פון דעם עוויגען
וְאֶת־חֻקֹּתָיו	און זיינע געזעטצען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
לְטוֹב לָךְ׃	[1]אום דיר זאל גוט זיין.
14. הֵן	14. זעה,
לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם	צום עוויגען, דיין גאט, געהערען די הימעל
וּשְׁמֵי הַשָּׁמָיִם	און די הימעל־הימעל,
הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ	די ערד און אלעס, וואס איז אין איהר.
15. רַק בַּאֲבֹתֶיךָ	15. (דאך) נור [אין] דיינע עלטערן
חָשַׁק יְהוָה	האט דער עוויגער [2]געלוסט
לְאַהֲבָה אוֹתָם	זיי צו ליבען,
וַיִּבְחַר בְּזַרְעָם	און ער האט ערוועהלט [אין] זייערע קינדער
אַחֲרֵיהֶם	נאך זיי,
בָּכֶם	[אין] אייך
מִכָּל־הָעַמִּים	פון אלע פעלקער,
כַּיּוֹם הַזֶּה׃	ווי דיזען טאג.
16. וּמַלְתֶּם	16. דארום זאלט איהר בע־שניידען
אֵת עָרְלַת לְבַבְכֶם	די [3]פארהויט פון אייער הארצען,
וְעָרְפְּכֶם	און אייער נאקען
לֹא תַקְשׁוּ עוֹד׃	זאלט איהר ניט מעהר הארט מאכען.[4]
17. כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	17. דען דער עוויגער, אייער גאט,
הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים	איז דער גאט פון די געטער
וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים	און דער הערר פון די הערען,
הָאֵל הַגָּדֹל	דער גרויסער גאט,
הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא	דער מעכטיגער און דער עהר־פורכטבארער,
אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים	וועלכער אכטעט קיין פער־זאן,
וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד׃	און ער נעהמט קיין [5]בע־שטעכונג.
18. עֹשֶׂה	18. (וועלכער) טהוט
מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה	דאס רעכט פון דעם וואיזען און דער וויטווע,
וְאֹהֵב גֵּר	און (וועלכער) ליבט א פרעמדען,
לָתֶת לוֹ	איהם צו געבען
לֶחֶם וְשִׂמְלָה׃	ברויט און א קלייד.
19. וַאֲהַבְתֶּם אֶת־הַגֵּר	19. און איהר זאלט ליבען דעם פרעמדען,
כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם	דען פרעמדע זייט איהר געוועזען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	אים לאנד מצרים.
20. אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	20. דעם עוויגען, דיין גאט,
תִּירָא	זאלסט'ו פירכטען,
אֹתוֹ תַעֲבֹד	איהם זאלסט'ו דינען
וּבוֹ תִדְבָּק	און אן איהם זאלסט'ו זיך אנשליסען,
וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ׃	און ביי זיין נאמען זאלסט'ו שווערען.
21. הוּא תְהִלָּתְךָ	21. ער איז דיין לויב,
וְהוּא אֱלֹהֶיךָ	און ער איז דיין גאט,
אֲשֶׁר־עָשָׂה אִתְּךָ	וועלכער האט געטאן מיט דיר
אֶת־הַגְּדֹלֹת וְאֶת־הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֶּה	דיזע גרויסע און פורכטבארע (טהאטען),
אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ׃	וועלכע דיינע אויגען האבען געזעהן.
22. בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ	22. מיט זיבציג זעעלע(ן)
יָרְדוּ אֲבֹתֶיךָ	זיינען דיינע עלטערן ארונטער־געקומען
מִצְרָיְמָה	נאך מצרים,
וְעַתָּה	און יעצט
שָׂמְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	האט דער עוויגער, דיין גאט, דיך געמאכט,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערען פון דעם הימעל
לָרֹב׃	אין [6]מענגע.

Cap. XI. — יא

1. וְאָהַבְתָּ	1. דארום זאלסט'ו ליבען
אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
וְשָׁמַרְתָּ מִשְׁמַרְתּוֹ	און דו זאלסט היטען זיין [7]פעראָרדנונג
וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו	און זיינע געזעטצען און זיינע רעכטען
וּמִצְוֺתָיו	און זיינע געבאטען
כָּל־הַיָּמִים׃	אלע צייטען.
2. וִידַעְתֶּם הַיּוֹם	2. און איהר דארפט (עס) הייטע וויסען,
כִּי לֹא אֶת־בְּנֵיכֶם	דען ניט מיט אייערע קינדער (רייד איך),
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ	וועלכע וויסען ניט,
וַאֲשֶׁר לֹא־רָאוּ	און וועלכע האבען ניט געזעהן
אֶת־מוּסַר	די [8]שטראף
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עוויגען, אייער גאט,
אֶת־גָּדְלוֹ	זיין גרויסקייט,

1) צו דיין וואהל. 2) פערלאנגט. 3) פערווילדערונג, פערשטאָקטהייט. 4) ד. ה. איהר זאלט ניט מעהר האַרט־נעקיג זיין. 5) אונטערקויפונג. 6) פילקייט. 7) פארשריפט; וואכט. 8) ציכטיגונג.

אֶת־יָדוֹ הַחֲזָקָה	זיין שטארקע האנד
וּזְרֹעוֹ הַנְּטוּיָה׃	און זיין אויסגעשטרעקטען ארם.
3. וְאֶת־אֹתֹתָיו	3. און זיינע צייכענס
וְאֶת־מַעֲשָׂיו	און זיינע טהאטען,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וועלכע ער האט געטאן
בְּתוֹךְ מִצְרָיִם	אין מצרים
לְפַרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם	צו פרעה, דעם קעניג פון מצרים,
וּלְכָל־אַרְצוֹ׃	און צו זיין גאנצעס לאנד.
4. וַאֲשֶׁר עָשָׂה	4. און וואס ער האט געטאן
לְחֵיל מִצְרַיִם	צום העער פון מצרים,
לְסוּסָיו וּלְרִכְבּוֹ	צו זיינע פערד און צו זיינע וועגען,
אֲשֶׁר הֵצִיף	וואס ער האט געמאכט פערפלייצען
אֶת־מֵי יַם־סוּף	די וואסער פון דעם שילף־מעער
עַל־פְּנֵיהֶם	[1] איבער זיי,
בְּרָדְפָם אַחֲרֵיכֶם	ווען זיי האבען געיאגט נאך אייך,
וַיְאַבְּדֵם יְהוָה	און דער עוויגער האט זיי פערניכטעט
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען טאג.
5. וַאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם	5. און וואס ער האט געטאן פיר אייך
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע,
עַד־בֹּאֲכֶם	ביז איהר זייט געקומען
עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען ארט.
6. וַאֲשֶׁר עָשָׂה	6. און וואס ער האט געטאן
לְדָתָן וְלַאֲבִירָם	צו דתן און צו אבירם,
בְּנֵי אֱלִיאָב	די זוהן פון אליאב,
בֶּן־רְאוּבֵן	דער זוהן פון ראובן,
אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ	וואס די ערד האט געעפענט
אֶת־פִּיהָ	איהר מויל,
וַתִּבְלָעֵם	און זי האט פערשלונגען זיי
וְאֶת־בָּתֵּיהֶם	און זייערע הייזער
וְאֶת־אָהֳלֵיהֶם	און זייערע געצעלטען
וְאֵת כָּל־הַיְקוּם	און דעם גאנצען בעשטאנד,
אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם	וואס איז געוועזען [2] ביי זיי
בְּקֶרֶב כָּל־יִשְׂרָאֵל׃	צווישען גאנץ ישראל.
7. כִּי עֵינֵיכֶם הָרֹאֹת	7. זאנדערן אייערע אויגען האבען געזעהן
אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יְיָ הַגָּדֹל	דאס גאנצע גרויסע ווערק פון דעם עוויגען,

אֲשֶׁר עָשָׂה׃	וואס ער האט געטאן.
8. וּשְׁמַרְתֶּם	8. דארום זאלט איהר היטען
אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה	דאס גאנצע געבאט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וואס איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ	אום איהר זאלט שטארק זיין
וּבָאתֶם	און איהר זאלט קומען,
וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ	און איהר זאלט ערבען דאס לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואס איהר גייט איבער
שָׁמָּה	דארטען
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
9. וּלְמַעַן תַּאֲרִיכוּ יָמִים	9. און אום איהר זאלט לאנג [3] לעבען
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צו אייערע עלטערען
לָתֵת לָהֶם	(עס) צו געבען צו זיי
וּלְזַרְעָם	און צו זייער זאמען,
אֶרֶץ	א לאנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
10. כִּי הָאָרֶץ	10. דען דאס לאנד,
אֲשֶׁר אַתָּה בָא־שָׁמָּה	וואס דו קומסט דארטען,
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
לֹא כְאֶרֶץ מִצְרַיִם הִוא	איז ניט ווי דאס לאנד מצרים,
אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִשָּׁם	וואס איהר זייט ארויסגעגאנגען פון דארט.
אֲשֶׁר תִּזְרַע	וואו דו זעעסט
אֶת־זַרְעֲךָ	דיין זאמען,
וְהִשְׁקִיתָ בְרַגְלְךָ	און דו מוזט (עס) אנטרינקען מיט דיין פוס,[4]
כְּגַן הַיָּרָק׃	ווי א [5] קרויט־גארטען
11. וְהָאָרֶץ	11. זאנדערן דאס לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואס איהר גייט איבער
שָׁמָּה	דארטען
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
אֶרֶץ הָרִים וּבְקָעֹת	איז א לאנד פון בערג און טהאלען,

1) איבער זייער געזיכט. 2) אין זייער געפאלגע. 3) בלייבען 4) ד. ה. דו מוזט טראגען וואסער דעם בארען צו בעוועסערן. 5) גרינס־גארטען.

לִמְטַר הַשָּׁמַיִם	פון דעם רעגען פון דעם הימעל
תִּשְׁתֶּה־מָּיִם׃	טרינקט ע וואסער.
12. אֶרֶץ	12. א לאנד
אֲשֶׁר־יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
דֹּרֵשׁ אֹתָהּ	[1]פערזארגט איהר.
תָּמִיד	בעשטענדיג
עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ	זיינען די אויגען פון דעם עוויגען דיין גאט אויף איהר,
מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה	פון אנפאנג יאהר
וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה׃	ביז ענדע יאהר.
13. וְהָיָה	13. און עס וועט זיין,
אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ	אויב איהר וועט הערען
אֶל־מִצְוֺתַי	צו מיינע געבאטען.
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם	וועלכע איך בעפעהל אייך היינט.
לְאַהֲבָה	צו ליבען
אֶת־יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
וּלְעָבְדוֹ	און איהם צו דינען
בְּכָל־לְבַבְכֶם	מיט אייער גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃	און מיט אייער גאנצע זעלע.
14. וְנָתַתִּי	14. דאן וועל איך געבען
מְטַר־אַרְצְכֶם	דעם רעגען פון אייער לאנד
בְּעִתּוֹ	אין זיין צייט.
יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ	פריה־רעגען און שפעט־רעגען,[2]
וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ	און דו וועסט איינזאמלען דיינע [3]געטריידע
וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃	און דיין מאסט און דיין אייל.
15. וְנָתַתִּי עֵשֶׂב	15. און איך וועל געבען [4]גראז
בְּשָׂדְךָ	אין דיין פעלד
לִבְהֶמְתֶּךָ	פיר דיינע פיה,
וְאָכַלְתָּ	און דו וועסט עסען
וְשָׂבָעְתָּ׃	און דו וועסט זאט זיין
16. הִשָּׁמְרוּ לָכֶם	16. היט אייך (אבער),
פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם	דאס אייער הארץ זאל ניט [5]נאריש ווערען,
וְסַרְתֶּם	און איהר וועט אפקעהרען.
וַעֲבַדְתֶּם	און איהר וועט דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אנדערע געטער
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃	און איהר וועט זיך בוקען צו זיי,

17. וְחָרָה אַף־יְהוָֹה בָּכֶם	17. דען דעם עוויגען'ס צארן וועט ברענען איבער אייך,
וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם	און ער וועט [6]פערשליסען דעם הימעל,
וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר	און עס וועט קיין רעגען זיין;
וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן	און די ערד וועט ניט געבען
אֶת־יְבוּלָהּ	איהר [7]פרוכט,
וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה	און איהר וועט פערלארען ווערען שנעל
מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה	פון דעם גוטען לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָֹה נֹתֵן לָכֶם׃	וואס דער עוויגער גיט אייך
18. וְשַׂמְתֶּם	18. דארום זאלט איהר לייגען
אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה	דיזע מיינע ווערטער
עַל־לְבַבְכֶם	[8]אויף אייער הארצען
וְעַל־נַפְשְׁכֶם	און [8]אויף אייער זעלע,
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם	און איהר זאלט זיי אנבינדען
לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם	אלס צייכען אויף אייער האנד,[9]
וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת	און זיי זאלען זיין אלס שטערן־בענדער[10]
בֵּין עֵינֵיכֶם׃	צווישען אייערע אויגען.
19. וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם	19. און איהר זאלט זיי לעהרען
אֶת־בְּנֵיכֶם	אייערע קינדער,
לְדַבֵּר בָּם	צו ריידען וועגען זיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	ווען דו זיצט אין דיין הויז
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און ווען דו גייסט אים וועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	און ווען דו לייגסט זיך שלאפען,
וּבְקוּמֶךָ׃	און ווען דו שטייסט אויף.
20. וּכְתַבְתָּם	20. און דו זאלסט זיי שרייבען
עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ	אויף די פפאסטען פון דיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	און אין דיינע טויערען.
21. לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם	21. אום עס זאלען זיך מעהרען אייערע טעג
וִימֵי בְנֵיכֶם	און די טעג פון אייערע קינדער
עַל הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָֹה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צו אייערע עלטערן,
לָתֵת לָהֶם	זיי צו געבען,
כִּימֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די טעג פון דעם הימעל
עַל־הָאָרֶץ׃	איבער די ערד.[11]

1) בעאבכטעט. 2) דער פריה־רעגען פאנגט אן אין פאלעסטינא נאך דעם זעען, אם ענדע אקטאבער; און דער שפעט־רעגען אם ענדע מערץ. 3) קארן. 4) קרויט. 5) פערפיהרט. 6) אויפהאלטען. 7) ערטראג, געוועקס. 8) צו. 9) ד. ה. תפלין של יד. 10) ד. ה. תפלין של ראש. 11) ד. ה. ווי לאנג ווי די וועלט וועט עקסיסטירען

שביעי ומפטיר

22. כִּי	22. דען,
אִם־שָׁמֹר תִּשְׁמְרוּן	אויב איהר וועט היטען
אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת	דיזעס גאַנצע געבאָט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה	וואס איך בעפֿויל
אֶתְכֶם	אייך,
לַעֲשֹׂתָהּ	עס צו טהאָן,
לְאַהֲבָה	צו ליבען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
לָלֶכֶת	צו גיין
בְּכָל־דְּרָכָיו	אין אַלע זיינע וועגען,
וּלְדָבְקָה־בוֹ׃	און זיך [1]אַנצושליסען אָן איהם.
23. וְהוֹרִישׁ יְהוָה	23. דאַן וועט דער עוויגער פערטרייבען
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	דיזע אַלע פעלקער
מִלִּפְנֵיכֶם	פאַר אייך,
וִירִשְׁתֶּם גּוֹיִם	און איהר וועט ערבען פעלקער
גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִכֶּם׃	גרעסערע און שטאַרקערע אַלס איהר.
24. כָּל־הַמָּקוֹם	24. [2]יעדער אָרט,
אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ	וואס אייער פוס־זייל וועט טרעטען אויף איהם,
לָכֶם יִהְיֶה	וועט עס געהערען צו אייך,
מִן־הַמִּדְבָּר	פון דער וויסטע
וְהַלְּבָנוֹן	און דעם לבנון,
מִן־הַנָּהָר	פון דעם שטראָם,
נְהַר־פְּרָת	דעם שטראָם פרת,
וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן	ביז דעם הינטערסטען מעער,
יִהְיֶה גְּבֻלְכֶם׃	וועט זיין אייער גרענעץ.
25. לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ	25. קיין מאַן וועט ניט בעשטעהן
בִּפְנֵיכֶם	פאַר אייך,
פַּחְדְּכֶם	אייער שרעקען
וּמוֹרַאֲכֶם	און אייער פורכט
יִתֵּן ׀ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	וועט דער עוויגער, אייער גאט, געבען
עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ	איבער דאס גאַנצע לאַנד,
אֲשֶׁר תִּדְרְכוּ־בָהּ	וואס איהר וועט טרעטען אויף איהר,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃	ווי ער האט גערעדט צו אייך.

רְאֵה REAY.

26. רְאֵה	26. זעה,
אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם	איך [3]גיב פאַר אייך
הַיּוֹם	הייטע
בְּרָכָה וּקְלָלָה׃	זעגען און פלוך.
27. אֶת־הַבְּרָכָה	27. דעם זעגען,
אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ	אויב איהר וועט הערען
אֶל־מִצְוֹת	צו די געבאָטען
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עוויגען אייער גאט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם׃	וועלכע איך בעפֿויל אייך הייטע.
28. וְהַקְּלָלָה	28. און דעם פלוך,
אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ	אויב איהר וועט ניט הערען
אֶל־מִצְוֹת	צו די געבאָטען
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פון דעם עוויגען אייער גאט,
וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ	און איהר וועט זיך אַבקעהרען פון דעם וועג,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם	וואס איך בעפֿויל אייך הייטע
לָלֶכֶת	צו גיין
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים	נאָך אַנדערע געטער,
אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם׃	וועלכע איהר ווייסט ניט.
29. וְהָיָה	29. און עס וועט זיין,
כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט דיך ברייגגען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה	וואס דו קומסט דאָרטען,
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
וְנָתַתָּה	דאַן זאָלסט'ו [4]געבען
אֶת־הַבְּרָכָה	דעם זעגען
עַל־הַר גְּרִזִים	אויף דעם באַרג גריזים,
וְאֶת־הַקְּלָלָה	און דעם פלוך
עַל־הַר עֵיבָל׃	אויף דעם באַרג עיבל.
30. הֲלֹא־הֵמָּה	30. [5]דיזע (בערג) זיינען
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן	אויף יענער זייט ירדן,
אַחֲרֵי דֶּרֶךְ	[6]הינטער דעם וועג,

1) צו פינדען, בעהעפטען, אַנהייגגען. 2) דער גאַנצער. 3) לייג. 4) ערטהיילען. 5) זיינען זיי ניכט. 6) אויף

מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ	(געגען) זאָנען־אונטערגאנג
בְּאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	אין דעם לאַנד פון דעם כנעני,
הַיֹּשֵׁב בָּעֲרָבָה	וועלכער וואָהנט אין דער עבענע,
מוּל הַגִּלְגָּל	געגענאיבער גלגל.
אֵצֶל אֵלוֹנֵי מֹרֶה :	ביי די אייכען פון מורה.
31. כִּי אַתֶּם עֹבְרִים	31. דען איהר גייט איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
לָבֹא	צו קומען,
לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ	צו ערבען דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם	וואס דער עוויגער, אייער גאָט,
נֹתֵן לָכֶם	גיט אייך,
וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ	און איהר וועט איהר ערבען,
וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ :	און איהר וועט וואָהנען אין איהר.
32. וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת	32. און איהר זאלט היטען צו טהאָן
אֵת כָּל־הַחֻקִּים	די אלע געזעטצען
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן	וועלכע איך גיב
לִפְנֵיכֶם	פאר אייך
הַיּוֹם :	הייטע.

Cap. XII. יב

1. אֵלֶּה הַחֻקִּים	1. דיזע זיינען די געזעטצען
וְהַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן	וועלכע איהר זאלט היטען
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
בָּאָרֶץ	אין דעם לאַנד,
אֲשֶׁר נָתַן יְהֹוָה	וואס דער עוויגער האט געגעבען,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ	דער גאָט פון דיינע עלטערן,
לְךָ	צו דיר,
לְרִשְׁתָּהּ	איהר צו ערבען,
כָּל־הַיָּמִים	אלע טעג,
אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים	וואס איהר לעבט
עַל־הָאֲדָמָה :	אויף דעם לאַנד.
2. אַבֵּד תְּאַבְּדוּן	2. איהר זאלט פאָלשטענדיג פערניכטען
אֶת־כָּל־הַמְּקֹמוֹת	די אלע ערטער,
אֲשֶׁר עָבְדוּ־שָׁם הַגּוֹיִם	וואו עס האבען דאָרט געדינט די פעלקער,
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם	וואס איהר ערבט זיי,
אֶת־אֱלֹהֵיהֶם	זייערע געטער,
עַל־הֶהָרִים הָרָמִים	אויף די הויכע בערג
וְעַל־הַגְּבָעוֹת	און אויף די היגלען
וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן :	און אונטער יעדען [1]גרינעם בוים.
3. וְנִתַּצְתֶּם	3. און איהר זאלט [2]צושטויסען
אֶת־מִזְבְּחֹתָם	זייערע אלטאַרען,
וְשִׁבַּרְתֶּם	און איהר זאלט [3]צובּרעכען
אֶת־מַצֵּבֹתָם	זייערע שטאנד־זיילען,
וַאֲשֵׁרֵיהֶם	און זייערע [4]ליבדען־בוימער
תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ	זאלט איהר פערברענען אים פייער,
וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם	און די געשניצטע בילדער פון זייערע געטער
תְּגַדֵּעוּן	זאלט איהר אויסהאַקען,
וְאִבַּדְתֶּם אֶת־שְׁמָם	און איהר זאלט פערניכטען זייער נאמען
מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא :	פון יענעם אָרט.
4. לֹא־תַעֲשׂוּן כֵּן	4. איהר זאלט ניט אַזוי טהאָן
לַיהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם :	צום עוויגען, אייער גאָט.[5]
5. כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם	5. זאָנדערן נאך דעם אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר	וועלכען עס וועט ערוועהלען
יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם	דער עוויגער, אייער גאָט,
מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם	פון אלע אייערע שטאַמען,
לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם	דאָרט צו זעטצען זיין נאָמען
לְשִׁכְנוֹ תִדְרְשׁוּ	נאך זיין וואָהנונג זאלט איהר זוכען,
וּבָאתָ שָׁמָּה :	און דו זאלסט דאָרטען קומען.
6. וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה	6. און איהר זאלט דאָרטען ברינגען
עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם	אייערע בראַנד־אָפּפערס און אייערע שלאַכטונגען
וְאֵת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם	און אייערע צעהנטען
וְאֵת תְּרוּמַת יֶדְכֶם	און דאס הויב־אָפּפער פון אייער האַנד
וְנִדְרֵיכֶם	און אייערע צוזאָגען
וְנִדְבֹתֵיכֶם	און אייערע פרייוויליגע־גאַבען
וּבְכֹרֹת בְּקַרְכֶם	און די ערסטלינגען פון אייערע רינדער
וְצֹאנְכֶם :	און פון אייערע שאָף.
7. וַאֲכַלְתֶּם־שָׁם	7. און איהר זאלט דאָרט עסען
לִפְנֵי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם	פאר דעם עוויגען, אייער גאָט,
וּשְׂמַחְתֶּם	און איהר זאלט זיך פרעהען

1) בעלויבטען. 2) צוברעכען, צושטערן, צופיצלען. 3) צושמעטערן. 4) געטצען־וועלדער. 5) ד. ה. צום עוויגען זאלט איהר ניט אָפּפערן אין יעדען אָרט; זעה רש"י.

בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם	מיט יעדע בעשעפטיגונג פון אייער האַנד,
אַתֶּם וּבָתֵּיכֶם	איהר און אייערע הויז-לייטע
אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ	(מיט) וועלכע דיך האָט געבענשט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דער עוויגער, דיין גאָט.
8. לֹא תַעֲשׂוּן	8. איהר זאָלט ניט טהאָן,
כְּכֹל	ווי אַלעס,
אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם	וואס מיר טהוען היר הייטע,
אִישׁ	יעדער
כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו׃	אַלעס, וואס רעכט איז אין זיינע אויגען.
9. כִּי לֹא־בָאתֶם	9. דען איהר זייט ניט געקומען
עַד־עָתָּה	ביז יעצט
אֶל־הַמְּנוּחָה	צו דער רוהע
וְאֶל־הַנַּחֲלָה	און צום ערב-טהייל,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאָט,
נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר.
10. וַעֲבַרְתֶּם	10. אָבער ווען איהר וועט איבערגיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן,
וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ	און איהר וועט וואָהנען אין דעם לאַנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	וואס דער עוויגער, אייער גאָט,
מַנְחִיל אֶתְכֶם	[1]מאַכט אייך ערבען,
וְהֵנִיחַ לָכֶם	און ער וועט אייך לאָזען רוהען
מִכָּל־אֹיְבֵיכֶם	פון אַלע אייערע פיינדע
מִסָּבִיב	פון אַרום,
וִישַׁבְתֶּם־בֶּטַח׃	און איהר וועט וואָהנען זיכער.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
11. וְהָיָה	11. דאַן זאָל זיין,
הַמָּקוֹם	דער אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ	וועלכען דער עוויגער, אייער גאָט, וועט ערוועהלען
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם	דאָרט צו לאָזען וואָהנען זיין נאָמען,
שָׁמָּה תָבִיאוּ	דאָרטען זאָלט איהר בריינגען
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם	אַלעס, וואס איך בעפעהל אייך,
עוֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם	אייערע בראַנד-אָפּפערס און אייערע שלאַכטונגען,
מַעְשְׂרֹתֵיכֶם	אייערע צעהנטען
וּתְרֻמַת יֶדְכֶם	און דעם הויב-אָפּפער פון אייער האַנד
וְכֹל מִבְחַר נִדְרֵיכֶם	און אַלע אייערע אויסער-וועהלטע צוזאָגען,
אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לַיהוָה׃	וועלכע איהר וועט צוזאָגען צום עוויגען.
12. וּשְׂמַחְתֶּם	12. און איהר זאָלט זיך פרעהען,
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פאַר דעם עוויגען אייער גאָט
אַתֶּם	איהר
וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם	און אייערע זיהן און אייערע טעכטער
וְעַבְדֵיכֶם	און אייערע קנעכט
וְאַמְהֹתֵיכֶם	און אייערע דינסטען
וְהַלֵּוִי	און דער לוי,
אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיכֶם	וועלכער איז אין אייערע טויערען
כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה	דען ער האָט קיין טהייל און קיין ערב-טהייל
אִתְּכֶם׃	מיט אייך.
13. הִשָּׁמֶר לְךָ	13. היט זיך.
פֶּן־תַּעֲלֶה	דאָס דו זאָלסט ניט אויפ-בריינגען
עֹלֹתֶיךָ	דיינע בראַנד-אָפּפערס
בְּכָל־מָקוֹם	אין יעדען אָרט,
אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃	וועלכען דו וועסט זעהן.
14. כִּי אִם־בַּמָּקוֹם	14. זאָנדערן אין דעם אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען
בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ	אין איינעם פון דיינע שטאַמען,
שָׁם תַּעֲלֶה	דאָרט זאָלסט'ו אויפבריינגען
עֹלֹתֶיךָ	דיינע בראַנד-אָפּפערס,
וְשָׁם תַּעֲשֶׂה	און דאָרט זאָלסט'ו טהאָן
כֹּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ׃	אַלעס וואס איך בעפעהל דיך
15. רַק	15. דענאָך
בְּכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ	נאָך דעם גאַנצען לוסט פון דיין זעעלע
תִּזְבַּח	מעגסט'ו שלאַכטען
וְאָכַלְתָּ בָשָׂר	און דו מעגסט עסען פלייש
כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ	נאָך דעם זעגען פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ	וואס ער האָט דיר געגעבען,
בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ	אין אַלע דיינע טויערען,
הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר	דער אונרייגער און דער רייגער
יֹאכְלֶנּוּ	מעג עס עסען
כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃	ווי דעם [2]הירש און ווי די [3]געמזע.
16. רַק הַדָּם	16. דענאָך דאָס בלוט

1) גיבט אייך צום ערב-טהייל. 2) גאַזעלע, רעה. 3) הירש, רעת.

לֹא תֹאכְלֻהוּ	זאלט איהר ניט עסען,
עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ	אויף דער ערד זאלסט'ו עס אויסגיסען,
כַּמָּיִם׃	ווי וואסער.
17. לֹא־תוּכַל לֶאֱכֹל	17. דו קענסט ניט עסען
בִּשְׁעָרֶיךָ	אין דיינע טויערן
מַעְשַׂר דְּגָנְךָ	דעם צעהנטען (טהייל) פון דיינע געטריידע
וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ	און פון דיין מאסט און פון דיין אייל
וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ	און די ערסטלינגען פון דיינע רינדער
וְצֹאנֶךָ	און פון דיינע שאף
וְכָל־נְדָרֶיךָ	און אלע דיינע צוזאגען,
אֲשֶׁר תִּדֹּר	וועלכע דו וועסט צוזאגען
וְנִדְבֹתֶיךָ	און דיינע פרייוויליגע גאבען
וּתְרוּמַת יָדֶךָ׃	און דעם הויב־אפפער פון דיין האנד.
18. כִּי אִם־לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	18. זאנדערן פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
תֹּאכְלֶנּוּ	זאלסט'ו עס עסען
בַּמָּקוֹם	אין דעם ארט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט ערוועהלען,
אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ	דו און דיין זוהן און דיין טאכטער
וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ	און דיין קנעכט און דיין דינסט
וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ	און דער לוי, וועלכער איז אין דיינע טויערן,
וְשָׂמַחְתָּ	און דו זאלסט זיך פרעהען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
בְּכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ׃	מיט יעדע בעשעפטיגונג פון דיין האנד.
19. הִשָּׁמֶר לְךָ	19. היט זיך,
פֶּן־תַּעֲזֹב אֶת־הַלֵּוִי	דאס דו זאלסט ניט פערלאזען דעם לוי
כָּל־יָמֶיךָ	אלע דיינע טעג
עַל־אַדְמָתֶךָ׃	אויף דיין לאנד.
20. כִּי־יַרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	20. ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט מאכען ברייט
אֶת־גְּבֻלְךָ	דיין גרענעץ,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ	ווי ער האט גערעדט צו דיר,
וְאָמַרְתָּ	און דו וועסט זאגען:
אֹכְלָה בָשָׂר	איך וויל עסען פלייש,
כִּי־תְאַוֶּה נַפְשְׁךָ	דען דיין זעעלע וועט געלוסטען,
לֶאֱכֹל בָּשָׂר	צו עסען פלייש,
בְּכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ	מיט דעם גאנצען לוסט פון דיין זעעלע
תֹּאכַל בָּשָׂר׃	מעגסט'ו (דאן) עסען פלייש.
21. כִּי־יִרְחַק מִמְּךָ	21. ווען עס וועט [1]וווייט זיין פון דיר
הַמָּקוֹם	דער ארט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יי אֱלֹהֶיךָ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט וועט ערוועהלען,
לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם	דארט צו זעטצען זיין נאמען
וְזָבַחְתָּ	דאן מעגסט'ו שלאכטען
מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ	פון דיינע רינדער און פון דיינע שאף,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לְךָ	וועלכע דער עוויגער האט דיר געגעבען,
כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ	ווי איך האב דיר בעפוילען,
וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ	און דו מעגסט עסען אין דיינע טויערען[2]
בְּכֹל אַוַּת נַפְשֶׁךָ׃	נאך דעם גאנצען לוסט פון דיין זעעלע.
22. אַךְ	22. דענאך
כַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל	ווי מען עסט
אֶת־הַצְּבִי	דעם הירש
וְאֶת־הָאַיָּל	און די געמזע,
כֵּן תֹּאכְלֶנּוּ	אזוי מעגסט'ו עס עסען,
הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר	דער אונרייניער און דער רייניער
יַחְדָּו	צוזאמען
יֹאכְלֶנּוּ׃	מעג עס עסען.
23. רַק חֲזַק	23. נור [3]שטארק זיך,
לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם	ניט צו עסען דאס בלוט,
כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ	דען דאס בלוט איז די זעעלע
וְלֹא־תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ	און דו זאלט ניט עסען די זעעלע
עִם־הַבָּשָׂר׃	מיט דעם פלייש.
24. לֹא תֹּאכְלֶנּוּ	24. דו זאלסט עס ניט עסען;
עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ	אויף דער ערד זאלסט'ו עס אויסגיסען,
כַּמָּיִם׃	ווי וואסער.
25. לֹא תֹּאכְלֶנּוּ	25. דו זאלסט עס ניט עסען,
לְמַעַן יִיטַב לְךָ	אום עס זאל דיר גוט זיין,
וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ	און [צו] דיינע קינדער נאך דיר,
כִּי־תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר	ווען דו וועסט טהאן וואס רעכט איז
בְּעֵינֵי יְהוָה׃	אין דעם עוויגען'ס אויגען.
26. רַק קָדָשֶׁיךָ	26. נור דיינע [4]הייליג־טהימער
אֲשֶׁר־יִהְיוּ לְךָ	וועלכע דו וועסט האבען,

1) דיר צו ווייט זיין. 2) ד. ה. אין דעם פלאטץ, וואו דו וואהנסט. 3) האלט זיך פעסט. 4) הייליגע זאכען.

וּנְדָרֶיךָ	און דיינע צוזאגען
תִּשָּׂא	זאלסט'ו טראגען,
וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם	און דו זאלסט קומען צו דעם ארט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהֹוָה׃	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען.
27. וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ	27. און דו זאלסט [1]אפפערן דיינע בראנד־אפפערס,
הַבָּשָׂר וְהַדָּם	דאס פלייש און דאס בלוט,
עַל־מִזְבַּח	אויף דעם אלטאר
יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
וְדַם־זְבָחֶיךָ	און דאס בלוט פון דיינע שלאכטונגען
יִשָּׁפֵךְ עַל־מִזְבַּח	זאל אויסגעגאסען ווערען אויף דעם אלטאר
יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל׃	און דאס פלייש מעגסט'ו עסען.
28. שְׁמֹר וְשָׁמַעְתָּ	28. היט, און דו זאלסט הערען
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אלע ווערטער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ	וועלכע איך בעפעהל דיך,
לְמַעַן יִיטַב לְךָ	אום דיר זאל גוט זיין
וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ	און [צו] דיינע קינדער נאך דיר
עַד־עוֹלָם	ביז עוויג,
כִּי תַעֲשֶׂה	ווען דו וועסט טהאן,
הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר	וואס גוט און רעכט איז
בְּעֵינֵי יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ׃	אין די אויגען פון דעם עוויגען, דיין גאט.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
29. כִּי־יַכְרִית יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	29. ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט אויסראטען
אֶת־הַגּוֹיִם	די פעלקער,
אֲשֶׁר אַתָּה בָא־שָׁמָּה	וואס דו קומסט דארטען
לָרֶשֶׁת אוֹתָם	זיי צו ערבען,
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר,
וְיָרַשְׁתָּ אֹתָם	און דו וועסט זיי ערבען,
וְיָשַׁבְתָּ בְּאַרְצָם׃	און דו וועסט וואהנען אין זייער לאנד.
30. הִשָּׁמֶר לְךָ	30. (דאן) היט זיך,
פֶּן־תִּנָּקֵשׁ אַחֲרֵיהֶם	דאס דו זאלסט ניט [2]געשטרויכעלט ווערען נאך זיי,
אַחֲרֵי הִשָּׁמְדָם	נאכדעם ווי זיי וועלען פערטיליגט ווערען
מִפָּנֶיךָ	פאר דיר,
וּפֶן־תִּדְרֹשׁ	און דאס דו זאלסט ניט [3]זוכען
לֵאלֹהֵיהֶם	נאך זייערע געטער,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
אֵיכָה יַעַבְדוּ	ווי דינען
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	דיזע פעלקער
אֶת־אֱלֹהֵיהֶם	זייערע געטער,
וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן גַּם־אָנִי׃	און איך וועל אויך אזוי טהאן.
31. לֹא־תַעֲשֶׂה כֵן	31. דו זאלסט ניט טהאן אזוי,
לַיהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	צו דעם עוויגען, דיין גאט,
כִּי כָל־תּוֹעֲבַת יְהֹוָה	דען יעדע אונווירדיקייט פון דעם עוויגען,
אֲשֶׁר שָׂנֵא	וועלכע ער האסט,
עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם	האבען זיי געטאן צו זייערע געטער,
כִּי גַם אֶת־בְּנֵיהֶם	דען אויך זייערע זיהן
וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם	און זייערע טעכטער
יִשְׂרְפוּ בָאֵשׁ	פערברענען זיי אים פייער
לֵאלֹהֵיהֶם׃	צו זייערע געטער.

Cap. XIII — יג

1. אֵת כָּל־הַדָּבָר	1. [4]יעדע זאך,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם	וואס איך בעפעהל אייך
אֹתוֹ תִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת	דאס זאלט איהר היטען צו טהאן;
לֹא־תֹסֵף עָלָיו	דו זאלסט ניט צולייגען צו איהם
וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ׃	און דו זאלסט ניט מינדערן פון איהם.
2. כִּי־יָקוּם בְּקִרְבְּךָ	2. ווען עס וועט אויפשטעהן צווישען דיר
נָבִיא	א פראפעט,
אוֹ חֹלֵם חֲלוֹם	אדער א טרוימער פון א טרוים,
וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת	און ער וועט דיר געבען א צייכען
אוֹ מוֹפֵת׃	אדער א וואונדער.
3. וּבָא הָאוֹת	3. און עס וועט קומען דער צייכען
וְהַמּוֹפֵת	אדער דער וואונדער,
אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיךָ	וועלכע ער האט גערעדט צו דיר,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
נֵלְכָה	וואלען מיר גיין
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים	נאך אנדערע געטער,
אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתָּם	וואס דו ווייסט זיי ניט,
וְנָעָבְדֵם׃	און מיר וועלען זיי דינען.
4. לֹא תִשְׁמַע	4. זאלסטו ניט הערען

1) מאכען. 2) אריינפאלען אין פאל־שטריק. 3) פארשטען. 4) אלעס, אלע זאכען, אלע ווערטער.

אֶל־דִּבְרֵי	צו די ווערטער
הַנָּבִיא הַהוּא	פון יענעם פראָפעט
אוֹ אֶל־חוֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא	אדער צו יענעם טרוימער פון דעם טרוים
כִּי מְנַסֶּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם	דען דער עוויגער אייער גאט פרופט אייך,
לָדַעַת	צו וויסען
הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים	אויב איהר ליבט
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
בְּכָל־לְבַבְכֶם	מיט אייער גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃	און מיט אייער גאנצע זעלע
5. אַחֲרֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	5. נאך דעם עוויגען, אייער גאט,
תֵּלֵכוּ	זאלט איהר גיין,
וְאֹתוֹ תִירָאוּ	און איהם זאלט איהר פירכטען,
וְאֶת־מִצְוֹתָיו	און זיינע געבאָטען
תִּשְׁמֹרוּ	זאלט איהר היטען,
וּבְקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ	און אין זיין שטימע זאלט איהר הערען,
וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ	און איהם זאלט איהר דינען,
וּבוֹ תִדְבָּקוּן׃	און אָן איהם זאלט איהר זיך אנשליסען.
6. וְהַנָּבִיא הַהוּא	6. און יענער פראָפעט
אוֹ חֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא	אדער יענער טרוימער פון דעם טרוים
יוּמָת	זאל געטויטעט ווערען,
כִּי דִבֶּר־סָרָה	דען ער האט גערעדט אָבפאל[1]
עַל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	געגען דעם עוויגען, אייער גאט,
הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם	וועלכער האט אייך ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים,
וְהַפֹּדְךָ	און וועלכער האט דיך אויסגעלייזט
מִבֵּית עֲבָדִים	פון קנעכט הויז,
לְהַדִּיחֲךָ מִן־הַדֶּרֶךְ	אום דיך[2] צו פערפיהרען פון דעם וועג,
אֲשֶׁר צִוְּךָ	וועלכען דיך האט בעפוילען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
לָלֶכֶת בָּהּ	צו גיין דארויף;
וּבִעַרְתָּ הָרָע	און דו זאלסט אויסראָטען דאס שלעכטע
מִקִּרְבֶּךָ׃	פון צווישען דיר.
7. כִּי יְסִיתְךָ אָחִיךָ	7. ווען דיך וועט אנריידען דיין ברודער
בֶן־אִמֶּךָ	דער זוהן פון דיין מוטער,
אוֹ־בִנְךָ אוֹ־בִתְּךָ	אדער דיין זוהן אדער דיין טאָכטער,
אוֹ אֵשֶׁת חֵיקֶךָ	אדער די פרוי פון דיין בוזען[3]
אוֹ רֵעֲךָ	אדער דיין פריינד,
אֲשֶׁר כְּנַפְשְׁךָ	וועלכער איז ווי דיין זעעלע[4]
בַּסֵּתֶר	אין פערבערגנים[5],
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
נֵלְכָה	וואלען מיר גיין,
וְנַעַבְדָה	און וואלען מיר דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אנדערע געטער,
אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ	וועלכע דו ווייסט ניט,
אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ׃	(ניט) דו און (ניט) דיינע עלטערן.
8. מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים	8. פון די געטער פון די פעלקער,
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם	וועלכע זיינען ארום אייך,
הַקְּרֹבִים אֵלֶיךָ	וועלכע זיינען נאָהענט צו דיר,
אוֹ הָרְחֹקִים מִמֶּךָּ	אדער וועלכע זיינען וויים פון דיר,
מִקְצֵה הָאָרֶץ	פון איין ענד פון דער ערד
וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ׃	ביז דעם אַנדער ענד פון דער ערד.
9. לֹא־תֹאבֶה לוֹ	9. זאלסט'ו ניט איינוויליגען צו איהם,
וְלֹא תִשְׁמַע אֵלָיו	און דו זאלסט איהם ניט צוהערען,
וְלֹא־תָחוֹס עֵינְךָ	און דיין אויג זאל ניט שוינען
עָלָיו	אויף איהם,
וְלֹא־תַחְמֹל	און דו זאלסט זיך ניט ערבארמען,
וְלֹא־תְכַסֶּה עָלָיו׃	און דו זאלסט ניט פערדע־קען אויף איהם.
10. כִּי הָרֹג תַּהַרְגֶנּוּ	10. זאָנדערן דו זאלסט איהם דערשלאָגען;
יָדְךָ תִּהְיֶה־בּוֹ	דיין האַנד זאל זיין אויף איהם
בָרִאשׁוֹנָה	צום ערשטען,
לַהֲמִיתוֹ	איהם צו טויטען,
וְיַד כָּל־הָעָם	און די האנד פון דעם גאַנצען פאָלק
בָּאַחֲרֹנָה׃	צום לעצטען.
11. וּסְקַלְתּוֹ בָאֲבָנִים	11. און דו זאלסט איהם פער־שטייניגען מיט שטיינער,
וָמֵת	דאס ער זאל שטארבען,
כִּי בִקֵּשׁ לְהַדִּיחֲךָ	דען ער האט געוואלט דיך פערפיהרען
מֵעַל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
הַמּוֹצִיאֲךָ	וועלכער האט דיך ארויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאַנד מצרים

1) אָבקעהרונג (פון גאט). 2) אראָבצושטויסען. 3) ד. ה. דיין פרוי. 4) ד. ה. וועמען דו ליבסט ווי זיך אליין. 5) געהיים.

מִבֵּית עֲבָדִים׃	פון קנעכט הויז.
12. וְכָל־יִשְׂרָאֵל	12. און גאַנץ ישראל
יִשְׁמְעוּ	זאָלען (עס) הערען,
וְיִרָאוּן	און זיי זאָלען זיך פירכטען,
וְלֹא־יוֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת	און זיי זאָלען מעהר ניט טהאָן
כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה	ווי דיזע שלעכטע זאַך
בְּקִרְבֶּךָ׃	צווישען דיר.
13. כִּי־תִשְׁמַע	13. ווען דו וועסט הערען
בְּאַחַת עָרֶיךָ	אין איינע פון דיינע שטעדט,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאָט,
נֹתֵן לְךָ	גיט דיר,
לָשֶׁבֶת שָׁם	דאָרט צו וואָהנען,
לֵאמֹר׃	זאָגענדיג:
14. יָצְאוּ	14. עס זיינען ארויס־געגאַנגען
אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל	[1] נידערטרעכטיגע לייטע
מִקִּרְבֶּךָ	פון צווישען דיר,
וַיַּדִּיחוּ	און זיי האבען פערפיהרט
אֶת־יֹשְׁבֵי עִירָם	די איינוואָהנער פון זייער שטאָדט,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
נֵלְכָה וְנַעַבְדָה	וואָלען מיר גיין און דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער,
אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם׃	וועלכע איהר ווייסט ניט.
15. וְדָרַשְׁתָּ	15. דאַן זאָלסט'ו אונטער־זוכען,
וְחָקַרְתָּ	און דו זאָלסט נאָכפאָרשען,
וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב	און דו זאָלסט גוט נאָכפרעגען,
וְהִנֵּה אֱמֶת	און ווען עס איז וואהר,
נָכוֹן הַדָּבָר	עס איז [2] ריכטיג די זאַך,
נֶעֶשְׂתָה	עס איז געטאָן געוואָרען
הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת	דיזע אונווירדיגקייט
בְּקִרְבֶּךָ׃	צווישען דיר.
16. הַכֵּה תַכֶּה	16. (דאַן) זאָלסט'ו שלאָגען
אֶת־יֹשְׁבֵי הָעִיר הַהִוא	די איינוואָהנער פון יענער שטאָדט
לְפִי־חָרֶב	מיט דער שאַרף פון שווערט
הַחֲרֵם אֹתָהּ	פערוויסט איהר
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּהּ	און אַלעס וואס איז אין איהר
וְאֶת־בְּהֶמְתָּהּ	און איהרע פיה
לְפִי־חָרֶב׃	מיט דער שאַרף פון שווערט.
17. וְאֶת־כָּל־שְׁלָלָהּ	17. און איהר גאַנצען רויב
תִּקְבֹּץ	זאָלסט'ו צוזאַמען־זאַמלען
אֶל־תּוֹךְ רְחֹבָהּ	אין מיטען פון איהר [2] גאַס,
וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ	און דו זאָלסט פערברענען אים פייער
אֶת־הָעִיר	די שטאָדט
וְאֶת־כָּל־שְׁלָלָהּ	און איהר גאַנצען רויב
כָּלִיל	אין גאַנצען
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאָט,
וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם	און זי זאל זיין איין עוויגער [3] שטיין־הויפען,
לֹא תִבָּנֶה עוֹד׃	זי זאל מעהר ניט געבויט ווערען.
18. וְלֹא־יִדְבַּק בְּיָדְךָ	18. און עס זאל זיך ניט אָנ־קלעפּען אָן דיין האַנד[4]
מְאוּמָה	עטוואס
מִן־הַחֵרֶם	פון דאס פערבאַנטע,
לְמַעַן יָשׁוּב יְהוָה	אום דער עוויגער זאל זיך [5] צוריק־קעהרען
מֵחֲרוֹן אַפּוֹ	פון זיין גרים־צאָרן,
וְנָתַן־לְךָ רַחֲמִים	און ער זאל דיר געבען בּאַרמהערציגקייט,
וְרִחַמְךָ	און ער זאל דיך ערבּאַרמען,
וְהִרְבֶּךָ	און ער זאל דיך מעהרען,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע	ווי ער האט געשוואָרען
לַאֲבֹתֶיךָ׃	צו דיינע עלטערן.
19. כִּי תִשְׁמַע	19. ווען דו וועסט הערען
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
לִשְׁמֹר	צו היטען
אֶת־כָּל־מִצְוֺתָיו	אַלע זיינע געבאָטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר	צו טהאָן וואס רעכט איז
בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	אין די אויגען פון דעם עוויגען, דיין גאָט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי

Cap. XIV. יד

1. בָּנִים אַתֶּם	1. איהר זייט קינדער
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם	צום עוויגען, אייער גאָט;
לֹא תִתְגֹּדְדוּ	איהר זאָלט זיך ניט איינ־שניידען,
וְלֹא־תָשִׂימוּ קָרְחָה	און איהר זאָלט קיין פּליך מאַכען
בֵּין עֵינֵיכֶם	צווישען אייערע אויגען

1) גאַטלאָזע, רוכלאָזע, זינדיגע, ניכטס־ווירדיגע. 2) בעגרינדעט. 3) מאַרקט. 4) ד. ה. זאל בּיי דיר קיין זאַך בלייבען. 5) אָבלאָזען.

לָמֵת׃	וועגען א טויטען.
2. כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה	2. דען דו ביסט א הייליגעס פאלק
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
וּבְךָ בָּחַר יְהוָה	און [אין] דיך האט דער עוויגער אויסגעוועהלט,
לִהְיוֹת לוֹ	צו זיין צו איהם
לְעַם סְגֻלָּה	אלס אייגענטהימליכעס פאלק
מִכֹּל הָעַמִּים	פון אלע פעלקער,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃	וועלכע זיינען אויף דער פלעכע פון דער ערד.
3. לֹא תֹאכַל	3. דו זאלסט ניט עסען
כָּל־תּוֹעֵבָה׃	קיין [1]אבשיי.
4. זֹאת הַבְּהֵמָה	4. דיזעס איז דאס פיה,
אֲשֶׁר תֹּאכֵלוּ	וואס איהר מעגט עסען:
שׁוֹר	איין אקס,
שֵׂה כְשָׂבִים	שאף
וְשֵׂה עִזִּים׃	און ציגען.
5. אַיָּל וּצְבִי	5. א [2]געמזע און א [3]הירש
וְיַחְמוּר	און א [4]הירש־קוה
וְאַקּוֹ	און א שטיינבאק
וְדִישֹׁן	און א [5]ביפעל
וּתְאוֹ	און איין אויער־אקס
וָזָמֶר׃	און א [6]גיראפע.
6. וְכָל־בְּהֵמָה	6. און יעדעס פיה,
מַפְרֶסֶת פַּרְסָה	וואס האט א געטהיילטע קלויע,
וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע	און די קלויע איז אין גאנצען דורכגעשפאלטען
שְׁתֵּי פְרָסוֹת	(אין) צוויי קלויען,
מַעֲלַת גֵּרָה	(און) ברייגגט ארויף דאס געקייעטע
בַּבְּהֵמָה	אונטער פיה,
אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ׃	דאס מעגט איהר עסען.
7. אַךְ אֶת־זֶה	7. נור דיזעס
לֹא תֹאכְלוּ	זאלט איהר ניט עסען
מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה	פון די, וואס ברייגגען ארויף דאס געקייעטע,
וּמִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה הַשְּׁסוּעָה	אדער פון די, וואס האבען דורכגעשפאלטענע קלויען[7]
אֶת־הַגָּמָל	דער קאמעל
וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת	און דער האז
וְאֶת־הַשָּׁפָן	און דער [8]קאנינכען,
כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הֵמָּה	ווייל זיי ברייגגען (נור) אויף דאס געקייעטע,
וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסוּ	אבער זיי האבען קיינע געטהיילטע קלויען
טְמֵאִים הֵם לָכֶם׃	זיינען זיי אונריין פיר אייך.
8. וְאֶת־הַחֲזִיר	8. און דער שוויין,
כִּי־מַפְרִיס פַּרְסָה הוּא	ווייל ער האט (נור) געטהיילטע קלויען,
וְלֹא גֵרָה	אבער ער (ברייגגט ניט ארויף דאס) געקייעטע
טָמֵא הוּא לָכֶם	איז אונריין פיר אייך;
מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ	פון זייער פלייש זאלט איהר ניט עסען,
וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ׃	און זייער טויטען קערפער זאלט איהר ניט אנריהרען.
9. אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ	9. דיזעס מעגט איהר עסען
מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם	פון אלעס וואס איז אים וואסער:
כֹּל אֲשֶׁר־לוֹ	אלעס וואס האט
סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת	פלוס־פעדערן און שופען,
תֹּאכֵלוּ׃	מעגט איהר עסען.
10. וְכֹל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ	10. און אלעס וואס האט ניט
סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת	פלוס־פעדערן און שופען,
לֹא תֹאכֵלוּ	זאלט איהר ניט עסען,
טָמֵא הוּא לָכֶם׃	אונריין איז עס פיר אייך.
11. כָּל־צִפּוֹר טְהֹרָה	11. יעדען ריינעם פויגעל
תֹּאכֵלוּ׃	מעגט איהר עסען.
12. וְזֶה	12. און דיזעס איז,
אֲשֶׁר לֹא־תֹאכְלוּ	וואס איהר זאלט ניט עסען
מֵהֶם	פון זיי:
הַנֶּשֶׁר	דעם אדלער
וְהַפֶּרֶס	און דעם ביינ־ברעכער
וְהָעָזְנִיָּה׃	און דעם [9]שווארצען אדלער.
13. וְהָרָאָה	13. און דעם [9]גייער
וְאֶת־הָאַיָּה	און דעם [9]פאלקען
וְהַדַּיָּה לְמִינָהּ׃	און דער האביכט נאך זיין ארט.
14. וְאֵת כָּל־עֹרֵב	14. און יעדען ראב
לְמִינוֹ׃	נאך זיין ארט.
15. וְאֵת בַּת הַיַּעֲנָה	15. און דעם שטרויס
וְאֶת־הַתַּחְמָס	און די [9]שוואלב
וְאֶת־הַשָּׁחַף	און דעם קוקוק

1) אונווירדיגקייט 2) הירש, רעה. 3) גאזעלע, רעה. 4) דאמהירש. 5) שטעפען-ציג. 6) געמזע. 7) ד. ה. וועלכע האבען נור 1 זאך, מעלה גרה אדער מפריס פרסה. 8) קראליק. 9) זעה בעמערקונגען ויקרא י״א 13—16,

וְאֶת־הַנֵּץ לְמִינֵהוּ׃	און דעם [1]שפּערבער נאך זיין אַרט.
16. אֶת־הַכּוֹס	16. דעם [1]פּעליקאַן
וְאֶת־הַיַּנְשׁוּף	און די [1]נאַכט־איילע
וְהַתִּנְשָׁמֶת׃	און דעם [1]שוואַן.
17. וְהַקָּאָת	17. און די [1]קרעהע
וְאֶת־הָרָחָמָה	און דעם [1]אַאז־גייער
וְאֶת־הַשָּׁלָךְ׃	און דעם [1]שטורין־פּעליקאַן.
18. וְהַחֲסִידָה	18. און דעם [1]שטאָרך
וְהָאֲנָפָה	און דעם [1]רייהער
לְמִינָהּ	נאך איהר אַרט,
וְהַדּוּכִיפַת	און דעם [1]אויער־האָהן
וְהָעֲטַלֵּף׃	און די פלעדער־מויז.
19. וְכֹל שֶׁרֶץ הָעוֹף	19. און יעדעס געפליגעלטע קריכענדע
טָמֵא הוּא לָכֶם	איז אונריין פיר אייך,
לֹא יֵאָכֵלוּ׃	זיי זאלען ניט געגעסען ווערען.
20. כָּל־עוֹף טָהוֹר	20. יעדען רייכעם פויגעל
תֹּאכֵלוּ׃	מעגט איהר עסען.
21. לֹא תֹאכְלוּ	21. איהר זאלט ניט עסען
כָל־נְבֵלָה	קיין [2]טויטען־קערפּער,
לַגֵּר אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ	צום [3]פרעמדען וועלכער איז אין דיינע טויערען
תִּתְּנֶנָּה	מעגסט'ו עס געבען,
וַאֲכָלָהּ	און ער מעג עס עסען,
אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי	אדער פערקויף (עס) צו איין אויסלענדער,
כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה	דען דו ביסט א הייליגעס פאָלק
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט;
לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי	דו זאלסט ניט קאָכען א בעקיל
בַּחֲלֵב אִמּוֹ׃	און די מילך פון זיין מוטער[4].
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
22. עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר	22. דו זאלסט [5]פערצעהנטען
אֵת כָּל־תְּבוּאַת	דעם גאַנצען ערטראַג
זַרְעֶךָ	פון דיין זאַאט,
הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה	וואס קומט ארויס (אויף) דעם פעלד
שָׁנָה שָׁנָה׃	יאהר (פיר) יאהר.
23. וְאָכַלְתָּ	23. און דו זאלסט עסען
לִפְנֵי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר	אין דעם אָרט, וועלכען ער וועט ערוועהלען,

לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם	דאָרט צו לאָזען וואָהנען זיין נאמען,
מַעְשַׂר דְּגָנְךָ	דעם צעהנטען־(טהייל) פון דיין געטריידע,
תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ	פון דיין מאָסט און פון דיין איול,
וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ	און די ערסטלינגען פון דיינע רינדער
וְצֹאנֶךָ	און פון דיינע שאָף,
לְמַעַן תִּלְמַד	אום דו זאלסט לערנען,
לְיִרְאָה	צו פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיינגאָט,
כָּל־הַיָּמִים׃	אַלע צייטען.
24. וְכִי־יִרְבֶּה מִמְּךָ	24. ווען אָבער עס וועט צו פיל זיין פיר דיר
הַדֶּרֶךְ	דער וועג,
כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ	דאס דו וועסט עס ניט קענען טראָגען,
כִּי־יִרְחַק מִמְּךָ	דען עס וועט ווייט זיין פון דיר
הַמָּקוֹם	דער אָרט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאָט, וועט אויסוועהלען,
לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם	דאָרט צו זעטצען זיין נאמען
כִּי יְבָרֶכְךָ	דען דיך וועט בענשען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דער עוויגער דיין גאָט.[6]
25. וְנָתַתָּה בַּכָּסֶף	25. דאַן מעגסט'ו עס געבען פיר געלד,[7]
וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ	און דו זאלסט איינבינדען דאס געלד אין דיין האַנד,
וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם	און דו זאלסט גיין צום אָרט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ׃	וועלכען דער עוויגער, דיין גאָט, וועט ערוועהלען.
26. וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף	26. און דו זאלסט אויס־געבען דאס געלד
בְּכֹל	פיר אַלעס,
אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ	וואס דיין זעעלע געלוסט:
בַּבָּקָר וּבַצֹּאן	פיר רינדער און פיר שאָף
וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר	און פיר וויין און שטאַרקע געטראַנק
וּבְכֹל	און פיר אַלעס,
אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ	וואס דיין זעעלע פערלאַנגט
וְאָכַלְתָּ שָּׁם	און דו זאלסט דאָרט עסען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאָט,
וְשָׂמַחְתָּ	און דו זאלסט זיך פרעהען,
אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃	דו און דיין הויז.
27. וְהַלֵּוִי	27. און דער לוי,
אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ	וועלכער איז אין דיינע טויערען;

1) זעה ויקרא י״א 16-19. 2) אאז. טויטער־קערפּער פון א טהיר אדער געפליגעל. 3) זעה רש״י. 4) די חז״ל האבען דאפון געאסר'ט צו עסען יעדעס פלייש מיט מילך. 5) ד. ה. אָבגעבען אַ צעהנטע טהייל. 6) ד. ה. דו וועסט האבען אָזוי פיל מעשרות, אז דו וועסט עס ניט קענען אזוי ווייט פיהרען. 7) ד. ה. פערקויפען.

לֹא תַעַזְבֶנּוּ	דו זאלסט איהם ניט פערלאזען,
כִּי אֵין לוֹ	דען ער האט ניט
חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ׃	א טהייל אדער איין ערב מיט דיר.
28. מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים	28. אם ענדע פון דריי יאהר
תּוֹצִיא	זאלסט'ו ארויסברייגגען
אֶת־כָּל־מַעְשַׂר	יעדעס צעהנטע־(טהייל)
תְּבוּאָתְךָ	פון דיין ערטראג
בַּשָּׁנָה הַהִוא	אין יענעם יאהר,
וְהִנַּחְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ׃	און דו זאלסט (עס) לאזען ליגען אין דיינע טויערען.
29. וּבָא הַלֵּוִי	29. און דער לוי זאל קומען,
כִּי אֵין־לוֹ	דען ער האט ניט
חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ	א טהייל אדער איין ערב מיט דיר,
וְהַגֵּר	און דער פרעמדער
וְהַיָּתוֹם	און דער וואיזע
וְהָאַלְמָנָה	און די ווידווע,
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ	וועלכע זיינען אין דיינע טויערען,
וְאָכְלוּ	און זיי זאלען עסען,
וְשָׂבֵעוּ	און זיי זאלען זאט ווערען,
לְמַעַן יְבָרֶכְךָ	אום דיך זאל בענשען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ	אין יעדעס ווערק פון דיין האנד,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה׃	וואס דו וועסט טהאן.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
XV.	טו
1. מִקֵּץ שֶׁבַע־שָׁנִים	1. אם ענדע פון זיבען יאהר
תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה׃	זאלסט'ו מאכען איין [1]ערלאסונג.
2. וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה	2. און דיזעס איז די זאך פון דער [1]ערלאסונג:
שָׁמוֹט	עס זאל ערלאסען
כָּל־בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ	יעדער [2]שולד־הערר,
אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ	וועלכער וועט לייהען צו זיין נעכסטען;
לֹא־יִגֹּשׂ אֶת־רֵעֵהוּ	ער זאל ניט [3]דרענגען זיין נעכסטען
וְאֶת־אָחִיו	און זיין ברודער,
כִּי־קָרָא שְׁמִטָּה	דען מען האט אויסגערופען [1]ערלאסונג
לַיהוָה׃	צום עוויגען.
3. אֶת־הַנָּכְרִי תִּגֹּשׂ	3. דעם פרעמדען מעגסט'ו [3]דרענגען,
וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ	אבער וואס דו וועסט האבען
אֶת־אָחִיךָ	ביי דיין ברודער,
תַּשְׁמֵט יָדֶךָ׃	זאל דיין האנד ערלאסען.
4. אֶפֶס	4. נור
כִּי לֹא יִהְיֶה־בְּךָ	דאס עס זאל ניט זיין אונטער דיר
אֶבְיוֹן	א בעדירפטיגער,[4]
כִּי־בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ יְהוָה	דען בענשען וועט דיר דער עוויגער
בָּאָרֶץ	אין דעם לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן־לְךָ נַחֲלָה	גיט דיר (אלס) ערב
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
5. רַק	5. נור
אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע	אויב דו וועסט הערען
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאט,
לִשְׁמֹר	צו היטען,
לַעֲשׂוֹת	צו טהאן
אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת	דיזעט גאנצע געבאט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וואס איך בעפויל דיך
הַיּוֹם׃	הייטע.
6. כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	6. דען דער עוויגער, דיין גאט,
בֵּרַכְךָ	האט דיך געבענשט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ	ווי ער האט גערעדט צו דיר
וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים	און דו וועסט לייהען (צו) פילע נאציאנען,
וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט	אבער דו וועסט ניט לייהען,
וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים	און דו וועסט הערשען איבער פילע נאציאנען,
וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ׃	אבער איבער דיך וועלען זיי ניט הערשען.
7. כִּי־יִהְיֶה בְךָ	7. ווען עס וועט זיין אונטער דיר
אֶבְיוֹן	א בעדירפטיגער
מֵאַחַד אַחֶיךָ	פון איינעם פון דייני ברידער
בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ	אין איינעם פון דיינע טויערען
בְּאַרְצְךָ	אין דיין לאנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לָךְ	גיט דיר,
לֹא תְאַמֵּץ	זאלסט'ו ניט פעסט מאכען
אֶת־לְבָבְךָ	דיין הארץ,

1) ענטלאסונג, פערנאכלעסיגונג (אין בעארבייטען פעלדער און מאהנען שולדען א. ז. וו.). 2) ד. ה. א מאן וואס יעמאנד שולדעט איהם געלד. 3) צום צאהלען. 4) ד. ה. דו זאלסט זעהן דאס קיין בעדירפטיגער זאל זיין. זעה רש"י

וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ	און דו זאלסט ניט פערקוועטשען דיין האנד
מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן׃	פון דיין בעדירפטיגען ברודער.
8. כִּי־פָתֹחַ תִּפְתַּח	8. זאנדערן דו זאלסט עפענען
אֶת־יָדְךָ	דיין האנד
לוֹ	צו איהם,
וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ	און דו זאלסט איהם לייהען
דֵּי מַחְסֹרוֹ	גענוג פיר זיין מאנגעל,
אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ׃	וואס איהם וועט פעהלען.
9. הִשָּׁמֶר לְךָ	9. היט זיך
פֶּן־יִהְיֶה דָבָר עִם־לְבָבְךָ בְלִיַּעַל	דאס עס זאל ניט זיין א ניהערטרעכטיגע זאך ביי דיר אין הארצען,
לֵאמֹר	צו זאגען:
קָרְבָה	עס האט זיך דערנעהנטערט
שְׁנַת־הַשֶּׁבַע	דאס זיבענטע יאהר,
שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה	דאס יאהר פון ערלאסונג,
וְרָעָה עֵינְךָ	און דיין אויג וועט שלעכט זיין[1]
בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן	געגען דיין בעדירפטיגען ברודער,
וְלֹא תִתֵּן לוֹ	און דו וועסט איהם ניט וועלען געבען,
וְקָרָא עָלֶיךָ	דען ער וועט רופען איבער דיך
אֶל־יְהוָה	צום עוויגען,
וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃	און עס וועט זיין אויף דיר א זינד.
10. נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ	10. דו מוזט איהם געבען,
וְלֹא־יֵרַע לְבָבְךָ	און דיין הארץ זאל ניט שלעכט זיין[1]
בְּתִתְּךָ לוֹ	ווען דו וועסט איהם געבען,
כִּי	דען
בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה	וועגען דיזע זאך
יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועט דיך בענשען דער עוויגער דיין גאט
בְּכָל־מַעֲשֶׂךָ	אין דיין יעדעס ווערק
וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ׃	און אין יעדע בעשעפטיגונג פון דיין האנד.
11. כִּי לֹא־יֶחְדַּל אֶבְיוֹן	11. דען עס וועט ניט אויפהערען א בעדירפטיגער
מִקֶּרֶב הָאָרֶץ	פון דעם לאנד,
עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ	דארום בעפויל איך דיך,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ	דו זאלסט עפענען דיין האנד
לְאָחִיךָ	צו דיין ברודער,
לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ	צו דיין ארעמען און צו דיין בעדירפטיגען
בְּאַרְצֶךָ׃	אין דיין לאנד.
12. כִּי־יִמָּכֵר לְךָ	12. ווען עס וועט פערקויפט ווערען צו דיר
אָחִיךָ הָעִבְרִי	דיין ברודער דער [2]העברעער
אוֹ הָעִבְרִיָּה	אדער די [3]העברעערין,
וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים	דאן זאל ער דיך דינען זעקס יאהר,
וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת	און אויף דעם זיבענטען יאהר
תְּשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי	זאלסט'ו איהם אוועגשיקען פריי
מֵעִמָּךְ׃	פון דיר.
13. וְכִי־תְשַׁלְּחֶנּוּ	13. און ווען דו וועסט איהם אוועגשיקען
חָפְשִׁי	פריי
מֵעִמָּךְ	פון דיר,
לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם׃	זאלסט'ו איהם ניט אוועגשיקען ליידיג.
14. הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק לוֹ	14. דו זאלסט איהם [4]בעלאדען
מִצֹּאנְךָ	פון דיינע שאף
וּמִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ	און פון דיין [5]טענע און פון דיין קעלטער;
אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ	(מיט) וואס דיך האט געבענשט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
תִּתֶּן־לוֹ׃	זאלסט'ו איהם געבען.
15. וְזָכַרְתָּ	15. און דו זאלסט געדיינקען,
כִּי עֶבֶד הָיִיתָ	דאס א קנעכט ביסט'ו געוועזען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אים לאנד מצרים.
וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	און דיך האט אויסגעלייזט דער עוויגער. דיין גאט,
עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ	דארום בעפויל איך דיך
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאך,
הַיּוֹם׃	הייטע.
16. וְהָיָה	16. און עס זאל זיין,
כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ	ווען ער וועט זאגען צו דיר:
לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ	איך וויל ניט ארויסגיין פון דיר,
כִּי אֲהֵבְךָ	דען ער ליבט דיך
וְאֶת־בֵּיתֶךָ	און דיין הויז,
כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ׃	דען איהם איז גוט ביי דיר.
17. וְלָקַחְתָּ	17. דאן זאלסט'ו נעהמען
אֶת־הַמַּרְצֵעַ	דעם אהל,
וְנָתַתָּה	און זאלסט (עס) [6]געבען
בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת	אין זיין אויער און אין די טהיר,
וְהָיָה לְךָ	און ער זאל זיין צו דיר

1) ד. ה. ניט פערגינען. 2) ד. ה. א אידישער מאן. 3) ד. ה. א אידישע פרוי. 4) בעשענקען, מיטגעבען.
5) דרעש־שייער. 6) דורכשטעכען.

עֶבֶד עוֹלָם	אין עוויגער קנעכט.[1]
וְאַף לַאֲמָתְךָ	און אויך צו דיין דינסט
תַּעֲשֶׂה־כֵּן׃	זאלסט'ו טהאן אזוי.
18. לֹא־יִקְשֶׁה בְעֵינֶךָ	18. עס זאל ניט שווער זיין אין דיינע אויגען,
בְּשַׁלֵּחֲךָ אֹתוֹ חָפְשִׁי	ווען דו וועסט איהם אוועגשיקען פריי
מֵעִמָּךְ	פון דיר,
כִּי מִשְׁנֶה	דען דאפעלט
שְׂכַר שָׂכִיר	(אלס פיר) דעם לוין פון א [2]טאגע-לאהנער
עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים	האט ער דיך געדינט זעקס יאהר,
וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	און דער עוויגער, דיין גאט, וועט דיך בענשען
בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה׃	אין אלעס, וואס דו וועסט טהאן.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
19. כָּל־הַבְּכוֹר	19. יעדער ערסט־געבארענער,
אֲשֶׁר יִוָּלֵד	וועלכער וועט געבארען ווערען
בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ	אונטער דיינע רינדער און אונטער דיינע שאף,
הַזָּכָר	דער מענליכער
תַּקְדִּישׁ	זאלסט'ו הייליג מאכען
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט;
לֹא תַעֲבֹד	דו זאלסט ניט ארבייטען
בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ	מיט דעם ערסט-געבארענעם פון דיין אקס,
וְלֹא תָגֹז	און דו זאלסט ניט שערען
בְּכוֹר צֹאנֶךָ׃	דעם ערסט־געבארענעם פון דיינע שאף.
20. לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ	20. פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
תֹאכְלֶנּוּ	זאלסט'ו עס עסען
שָׁנָה בְשָׁנָה	יאהר פיר יאהר,
בַּמָּקוֹם	אין דעם ארט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען,
אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃	דו און דיין הויז.
21. וְכִי־יִהְיֶה בוֹ מוּם	21. און ווען עס וועט זיין אין איהם א פעהלער,
פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר	א הינקעדיגער אדער א בלינדער,
כֹּל מוּם רָע	אירגענד איין שלעכטער פעהלער,
לֹא תִזְבָּחֶנּוּ	זאלסט'ו איהם ניט שלאכטען
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	צום עוויגען דיין גאט.
22. בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ	22. אין דיינע [3]טויערען מעגסט'ו איהם עסען,
הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו	דער אונרייניער און דער רייניער צוזאמען,
כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃	ווי דעם הירש און ווי די געמזע.

23. רַק אֶת־דָּמוֹ	23. נור זיין בלוט
לֹא תֹאכֵל	זאלסט'ו ניט עסען;
עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ	אויף דער ערד זאלסט'ו עס אויסגיסען,
כַּמָּיִם׃	ווי וואסער.
XVI.	טז
1. שָׁמוֹר	1. היט
אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב	דעם [4]זאנגען־מאנאט,
וְעָשִׂיתָ פֶּסַח	און דו זאלסט מאכען א פסח־אפפער
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב	דען אין דעם [4]זאנגען־מאנאט
הוֹצִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	האט דיך ארויסגעפיהרט דער עוויגער, דיין גאט,
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים
לָיְלָה׃	(ביי נאכט.
2. וְזָבַחְתָּ פֶּסַח	2. און דו זאלסט שלאכטען א פסח־אפפער
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
צֹאן וּבָקָר	שאף און רינדער,[5]
בַּמָּקוֹם	אין דעם ארט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃	דארט צו לאזען רוהען זיין נאמען.
3. לֹא־תֹאכַל עָלָיו	3. דו זאלסט ניט עסען [6]ביי איהם
חָמֵץ	געזייערטעס;
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
תֹּאכַל־עָלָיו מַצּוֹת	זאלסט'ו עסען [6]ביי איהם אונגעזייערטע קוכענס,
לֶחֶם עֹנִי	ברויט פון עלענד[7],
כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ	דען אין איילעניס ביסט'ו ארויסגעגאנגען
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים,
לְמַעַן תִּזְכֹּר	אום דו זאלסט געדיינקען
אֶת־יוֹם צֵאתְךָ	דעם טאג פון דיין ארויסגאנג
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פון דעם לאנד מצרים
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃	אלע טעג פון דיין לעבען.
4. וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ	4. און עס זאל ניט געזעהן ווערען ביי דיר
שְׂאֹר	זויער־טייג
בְּכָל־גְּבֻלְךָ	אין דיין גאנצען גרענעץ
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
וְלֹא־יָלִין	און עס זאל ניט איבערנעכטיגען
מִן־הַבָּשָׂר	פון דעם פלייש,

1) ד. ה. ביז דעם יובל־יאהר. 2) געדונגענעם. זעה רש"י. 3) ד. ה. אין דעם פלאטץ, וואו דו וואהנסט.
4) ד. ה. ניסן, ווען זאנגען ווערען צייטיג אין ארץ ישראל. 5) אויסער דעם קרבן פסח. 6) צו. 7) וואס דערמאהנט אן דעם עלענד פון ישראל אין מצרים.

אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב	וואס דו וועסט שלאכטען אם אבענד,
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אין דעם ערשטען טאג,
לַבֹּקֶר׃	(ביז) צום מארגען.
5. לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ	5. דו קענסט ניט שלאכטען
אֶת־הַפָּסַח	דעם פסח־אפפער
בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ	אין איינעם פון דיינע טויערען,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר.
6. כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם	6. זאנדערן אין דעם ארט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט ערוועהלען,
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ	צו לאזען וואהנען זיין נאמען,
שָׁם תִּזְבַּח	דארט זאלסט׳ו שלאכטען
אֶת־הַפֶּסַח	דעם פסח־אפפער
בָּעָרֶב	אם אבענד
כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ	ביי זאנען־אונטערגאנג,
מוֹעֵד צֵאתְךָ	די צייט פון דיין ארויסגאנג.
מִמִּצְרָיִם׃	פון מצרים.
7. וּבִשַּׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ	7. און דו זאלסט (עס) קאכען און עסען
בַּמָּקוֹם	אין דעם ארט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט ערוועהלען,
וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר	און דו מעגסט זיך ווענדען אם מארגען,
וְהָלַכְתָּ לְאֹהָלֶיךָ׃	און דו מעגסט גיין צו דיין געצעלט.[1]
8. שֵׁשֶׁת יָמִים	8. זעקס טעג
תֹּאכַל מַצּוֹת	זאלסט׳ו עסען אונגעזויערטע קוכענס,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דעם זיבענטען טאג
עֲצֶרֶת	(זאל זיין) א [2]פעסט־פערזאמלונג
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה׃	דו זאלסט קיין ארבייט טהאן.
9. שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת	9. זיבען וואכען
תִּסְפָּר־לָךְ	זאלסט׳ו דיר אבצעהלען;
מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ	פון זייט דער [3]זיכעל פאנגט אן (צו שניידען)
בַּקָּמָה	אין די שטעהענדע געטריידע
תָּחֵל לִסְפֹּר	זאלסט׳ו אנפאנגען צו צעהלען
שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת׃	זיבען וואכען.

10. וְעָשִׂיתָ	10. דאן זאלסט׳ו מאכען
חַג שָׁבֻעוֹת	א וואכען־פעסט
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען דיין גאט,
מִסַּת	(מיט) א [4]שטייער
נִדְבַת יָדְךָ	פון א פרייוויליגע גאבע פון דיין האנד
אֲשֶׁר תִּתֵּן	וועלכע דו וועסט געבען,
כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ	ווי דיך וועט בענשען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דער עוויגער, דיין גאט.[5]
11. וְשָׂמַחְתָּ	11. און דו זאלסט זיך פרעהען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען דיין גאט,
אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ	דו און דיין זוהן און דיין טאכטער
וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ	און דיין קנעכט און דיין דינסט
וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ	און דער לוי, וועלכער איז אין דיינע טויערען,
וְהַגֵּר	און דער פרעמדער
וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה	און דער וואיזע און די וויטווע,
אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ	וועלכע זיינען צווישען דיר,
בַּמָּקוֹם	אין דעם ארט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט ערוועהלען,
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃	דארט צו לאזען וואהנען זיין נאמען.
12. וְזָכַרְתָּ	12. און דו זאלסט געדיינקען,
כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ	דאס א קנעכט ביסט׳ו געוועזען
בְּמִצְרָיִם	אין מצרים,
וְשָׁמַרְתָּ	דארום זאלסט׳ו היטען,
וְעָשִׂיתָ	און דו זאלסט טהאן
אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה׃	דיזע געזעטצען.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
13. חַג הַסֻּכֹּת	13. דעם פייער־טאג פון די הִיטען[6]
תַּעֲשֶׂה לְךָ	זאלסט׳ו דיר מאכען
שִׁבְעַת יָמִים	זיבען טעג,
בְּאָסְפְּךָ	ווען דו וועסט איינזאמלען
מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ׃	פון דיין טענע און פון דיין קעלטער.
14. וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ	14. און דו זאלסט זיך פרעהען אין דיין פייער־טאג,
אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ	דו און דיין זוהן און דיין טאכטער
וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ	און דיין קנעכט און דיין דינסט
וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר	און דער לוי און דער פרעמדער,

1) ד. ה. נאך הויזע. 2) שלוס־פעסט; אבהאלטונגס־פעסט. 3) סערפ. 4) גאבע; נאך די מאס. נאך פערהעלטניס; פרייגיביגקייט. 5) ד. ה. נאך דיין פערמעגען. 6) ביידלעך.

וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה	און דער וואיזע און די ווימווע,
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃	וועלכע זיינען אין דיינע מויערען.
15. שִׁבְעַת יָמִים	15. זיבען מעג
תָּחֹג לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	זאלסט'ו פייערן צום עוויגען, דיין גאט,
בַּמָּקוֹם	אין דעם ארט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען,
כִּי יְבָרֶכְךָ	דען דיך וועט בענשען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
בְּכֹל תְּבוּאָתְךָ	אין דיין גאנצען ערטראג
וּבְכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ	און אין יעדעס ווערק פון דיינע הענדע,
וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ׃	דארום זאלסט'ו זיין נור פרעהליך.
16. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים	16. דריי מאל
בַּשָּׁנָה	אים יאהר
יֵרָאֶה	זאל [1]ערשיינען
כָל־זְכוּרְךָ	יעדער פון דיינע מאנס־פערזאנען
אֶת־פְּנֵי׀ יְיָ אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר	אין דעם ארט, וועלכען ער וועט ערוועהלען,
בְּחַג הַמַּצּוֹת	אין דעם פעסט פון די אונגע־זייערטע־קוכענס
וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת	און אין דעם וואכען־פעסט
וּבְחַג הַסֻּכּוֹת	און אין דעם פעסט פון די היטען;
וְלֹא יֵרָאֶה	אבער מען זאל ניט ערשיינען;
אֶת־פְּנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען
רֵיקָם׃	ליידיג.
17. אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ	17. יעדער נאך די גאבע פון זיין [2]האנד,
כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	נאך דעם זעגען פון דעם עוויגען, דיין גאט,
אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃	וואס ער האט דיר געגעבען

שֹׁפְטִים SHOPHETIM.

18. שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים	18. ריכטערס און [3]בעאמטע
תִּתֶּן־לְךָ	זאלסט'ו דיר זעטצען
בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ	אין אלע דיינע טויערען,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לְךָ	גיט דיר,
לִשְׁבָטֶיךָ	נאך דיינע שטאמען,
וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם	און זיי זאלען ריכטען דאס פאלק
מִשְׁפַּט־צֶדֶק׃	(מיט) דעם רעכט פון גע־רעכטיגקייט.
19. לֹא־תַטֶּה מִשְׁפָּט	19. דו זאלסט ניט בייגען דאס רעכט,
לֹא תַכִּיר פָּנִים	דו זאלסט ניט דערקענען קיין פערזאן,[4]
וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד	און דו זאלסט ניט נעהמען בעשטעכונג
כִּי הַשֹּׁחַד	דען די בעשטעכונג
יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים	מאכט בלינד די אויגען פון קלוגע,
וִיסַלֵּף	און עס פערקרימט
דִּבְרֵי צַדִּיקִם׃	די ווערטער פון גערעכטע.
20. צֶדֶק צֶדֶק	20. גערעכטיגקייט, גערעכ־טיגקייט
תִּרְדֹּף	זאלסט'ו נאכפאלגען,
לְמַעַן תִּחְיֶה	אום דו זאלסט לעבען,
וְיָרַשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ	און דו זאלסט ערבען דאס לאנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר.
21. לֹא־תִטַּע לְךָ	21. דו זאלסט דיר ניט פלאנצען
אֲשֵׁרָה	א [5]לינדען בוים,
כָּל־עֵץ	אירגענד איין בוים
אֵצֶל מִזְבַּח	ביי דעם אלטאר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לָּךְ׃	וועלכען דו וועסט דיר מאכען.
22. וְלֹא־תָקִים לְךָ	22. און דו זאלסט דיר ניט אויפשטעלען
מַצֵּבָה	א שטאנד־זייל,
אֲשֶׁר שָׂנֵא יְיָ אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט האסט.

יז. XVII.

1. לֹא־תִזְבַּח	1. דו זאלסט ניט שלאכטען
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
שׁוֹר וָשֶׂה	איין אקס אדער א לאם,
אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוּם	וואס עס וועט זיין אין איהם א פעהלער,
כֹּל דָּבָר רָע	אירגענד א שלעכטע זאך,
כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא׃	דען עס איז די אונווירדיג־קייט פון דעם עוויגען, דיין גאט.
2. כִּי־יִמָּצֵא	2. ווען עס וועט געפונען ווערען
בְקִרְבְּךָ	צווישען דיר
בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ	אין איינעם פון דיינע טויערען,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאט
נֹתֵן לָךְ	גיט דיר,
אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	א מאן, אדער א פרוי,

1) געזעהן ווערען. 2) פערמעגען. 3) וועלכע דארפען אויספיהרען דעם אורטהייל פון די ריכטער. 4) ד. ה, ניט זיין פארטהייאיש. 5) געטצען־וואלד.

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה	וועלכער וועט טהאָן,
אֶת־הָרַע	וואָס שלעכט איז
בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ	אין די אויגען פון דעם עוויגען, דיין גאט,
לַעֲבֹר בְּרִיתוֹ׃	איבער־צו־טרעטען זיין בונד.
3. וַיֵּלֶךְ	3. און ער איז געגאַנגען,
וַיַּעֲבֹד	און ער האט געדינט
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער,
וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם	און ער האָט זיך געבוקט צו זיי,
וְלַשֶּׁמֶשׁ ׀ אוֹ לַיָּרֵחַ	אָדער צו דער זון אָדער צו דעם מאָנד,
אוֹ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם	אָדער צו דעם גאַנצען העער פון דעם הימעל,
אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי׃	וואס איך האב ניט בעפוילען
4. וְהֻגַּד־לְךָ	4. און עס איז דיר דערצעהלט געוואָרען,
וְשָׁמָעְתָּ	און דו האסט (עס) געהערט,
וְדָרַשְׁתָּ הֵיטֵב	דאַן זאָלסט׳ו גוט אונטערזוכען,
וְהִנֵּה אֱמֶת	און ווען עס איז וואהר,
נָכוֹן הַדָּבָר	עס איז ריכטיג די זאַך,
נֶעֶשְׂתָה	עס איז געטאָן געוואָרען
הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת	דיזע אונווירדיגקייט
בְּיִשְׂרָאֵל׃	אין ישראל.
5. וְהוֹצֵאתָ	5. דאַן זאָלסט׳ו ארויספיהרען
אֶת־הָאִישׁ הַהוּא	יענעם מאַן
אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה הַהִוא	אָדער יענע פרוי,
אֲשֶׁר עָשׂוּ	וועלכע האָבען געטאָן
אֶת־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה	דיזע שלעכטע זאַך,
אֶל־שְׁעָרֶיךָ	צו דיינע טויערען,
אֶת־הָאִישׁ	דעם מאַן
אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה	אָדער די פרוי,
וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים	און דו זאָלסט זיי פערשטייניגען מיט שטיינער,
וָמֵתוּ׃	און זיי זאָלען שטארבען.
6. עַל־פִּי ׀	6. אויף די אויסזאגע
שְׁנַיִם עֵדִים	פון צוויי צייגען
אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים	אָדער דריי צייגען
יוּמַת הַמֵּת	זאָל געטויטעט ווערען דער טויט־שולדיגער,
לֹא יוּמַת	ער זאָל ניט געטויטעט ווערען
עַל־פִּי עֵד אֶחָד׃	אויף די אויסזאגע פון איין צייגע.
7. יַד הָעֵדִים	7. די האַנד פון די צייגען
תִּהְיֶה־בּוֹ בָרִאשֹׁנָה	זאָל זיין אויף איהם צום ערסטען,
לַהֲמִיתוֹ	איהם צו טויטען,
וְיַד כָּל־הָעָם	און די האַנד פון דעם גאַנצען פאָלק
בָּאַחֲרֹנָה	צום לעצטען,
וּבִעַרְתָּ הָרָע	און דו זאָלסט אויסראָטען דאס שלעכטע
מִקִּרְבֶּךָ׃	פון צווישען דיר.
8. כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ	8. ווען עס וועט צו שווער זיין פיר דיר
דָבָר	א זאַך
לַמִּשְׁפָּט	ביים געריכט,
בֵּין־דָּם ׀ לְדָם	צווישען בלוט און בלוט[2],
בֵּין־דִּין לְדִין	צווישען רעכט און רעכט
וּבֵין נֶגַע לָנֶגַע	און צווישען פלאַג און פלאַג[3],
דִּבְרֵי רִיבֹת	שטרייט־זאַכען
בִּשְׁעָרֶיךָ	אין דיינע טויערען,
וְקַמְתָּ	דאַן זאָלסט׳ו אויפשטיין,
וְעָלִיתָ אֶל־הַמָּקוֹם	און דו זאלסט אויפגיין צו דעם אָרט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ׃	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט ערוועהלען.
9. וּבָאתָ	9. און דו זאָלסט קומען
אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם	צו די פריסטער, די לויים,
וְאֶל־הַשֹּׁפֵט	און צו דעם ריכטער,
אֲשֶׁר יִהְיֶה	וועלכער וועט זיין
בַּיָּמִים הָהֵם	אין יענע טאָגען,
וְדָרַשְׁתָּ	און דו זאלסט אונטערזוכען
וְהִגִּידוּ לְךָ	און זיי וועלען דיר זאָגען
אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט׃	דעם רעכטס־אויסשפרוך.
10. וְעָשִׂיתָ	10. און דו זאלסט טהאָן
עַל־פִּי הַדָּבָר	נאָך דעם אויסשפרוך,
אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ	וועלכען זיי וועלען דיר זאָגען
מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא	פון יענעם אָרט,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען,
וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת	און דו זאלסט היטען צו טהאָן
כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ׃	[ווי] אַלעס וואס זיי וועלען דיך לעהרען,
11. עַל־פִּי הַתּוֹרָה	11. נאָך די לעהרע,
אֲשֶׁר יוֹרוּךָ	וועלכע זיי וועלען דיך לעהרען,

1) בעריכטעט. 2) צווישען רייגע און אונרייגע בלוט (ביי פרויען). 3) בין נגע טמא לנגע טהור.

וְעַל־הַמִּשְׁפָּט	און נאך דעם רעכט,
אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ לְךָ	וואס זיי וועלען דיר זאגען,
תַּעֲשֶׂה	זאלסט'ו טהאן,
לֹא תָסוּר מִן־הַדָּבָר	דו זאלסט ניט אבקעהרען פון דער זאכע,
אֲשֶׁר־יַגִּידוּ לְךָ	וועלכע זיי וועלען דיר זאגען,
יָמִין וּשְׂמֹאל׃	רעכטס אדער לינקס.
12. וְהָאִישׁ	12. אבער דער מאן,
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן	וועלכער וועט טהאן [1]מוטהוויליג,
לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ	ניט צו הערען
אֶל־הַכֹּהֵן	צו דעם פריסטער,
הָעֹמֵד לְשָׁרֶת שָׁם	וועלכער שטעהט דארט צו בעדינען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט	אדער צו דעם ריכטער,
וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא	דאן זאל יענער מאן שטארבען,
וּבִעַרְתָּ הָרָע	און דו זאלסט אויסראטען דאס שלעכטע
מִיִּשְׂרָאֵל׃	פון ישראל.
13. וְכָל־הָעָם	13. און דאס גאנצע פאלק
יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ	זאלען הערען און זיך פירכטען,
וְלֹא יְזִידוּן עוֹד׃	און זיי זאלען ניט מעהר [1]מוטהוויליג טהאן.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
14. כִּי־תָבֹא	14. ווען דו וועסט קומען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לָךְ	גיט דיר
וִירִשְׁתָּהּ	און דו וועסט איהר ערבען
וְיָשַׁבְתָּה בָּהּ	און דו וועסט וואהנען אין איהר,
וְאָמַרְתָּ	און דו וועסט זאגען:
אָשִׂימָה עָלַי מֶלֶךְ	איך וויל [2]זעטצען איבער מיך א קעניג,
כְּכָל־הַגּוֹיִם	ווי אלע פעלקער,
אֲשֶׁר סְבִיבֹתָי׃	וועלכע זיינען ארום מיך.
15. שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ	15. (דאן) מעגסט'ו [2]זעטצען איבער דיך
מֶלֶךְ	א קעניג,
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ	וועלכען דער עוויגער, דיין גאט, וועט ערוועהלען;
מִקֶּרֶב אַחֶיךָ	פון צווישען דיינע ברידער
תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ	זאלסט'ו זעטצען איבער דיך א קעניג,

לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ	דו קענסט ניט זעטצען איבער דיך
אִישׁ נָכְרִי	איין אויסלענדישען מאן,
אֲשֶׁר לֹא־אָחִיךָ הוּא׃	וועלכער איז ניט דיין ברודער.
16. רַק	16. נור,
לֹא־יַרְבֶּה־לּוֹ סוּסִים	ער זאל זיך ניט מעהרען פערד,
וְלֹא־יָשִׁיב אֶת־הָעָם	אום ער זאל ניט צוריק־פיהרען דאס פאלק
מִצְרַיְמָה	נאך מצרים,
לְמַעַן הַרְבּוֹת סוּס	אום צו מעהרען פערד,
וַיהוָה אָמַר לָכֶם	דען דער עוויגער האט געזאגט צו אייך:
לֹא תֹסִפוּן לָשׁוּב	איהר זאלט זיך ניט צוריק קעהרען
בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה	אויף דיזען וועג
עוֹד׃	נאך א מאל.
17. וְלֹא יַרְבֶּה־לּוֹ	17. און ער זאל זיך ניט מעהרען
נָשִׁים	פרויען,
וְלֹא יָסוּר לְבָבוֹ	אום זיין הארץ זאל ניט [3]אבקעהרען,
וְכֶסֶף וְזָהָב	און זילבער און גאלד
לֹא יַרְבֶּה־לּוֹ מְאֹד׃	זאל ער זיך ניט [4]צו פיל מעהרען.
18. וְהָיָה	18. און עס זאל זיין,
כְשִׁבְתּוֹ	ווען ער וועט זיטצען
עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ	אויף דעם טהראן פון זיין קעניגרייך,
וְכָתַב לוֹ	דאן זאל ער זיך שרייבען
אֶת־מִשְׁנֵה	איין אבשריפט
הַתּוֹרָה הַזֹּאת	פון דיזע לעהרע
עַל־סֵפֶר	אויף א בוך
מִלִּפְנֵי הַכֹּהֲנִים	פון פאר די פריסטערס,
הַלְוִיִּם׃	די לויים.
19. וְהָיְתָה עִמּוֹ	19. און זי זאל זיין ביי איהם,
וְקָרָא בוֹ סבירין בה	און ער זאל לעזען אין איהר
כָּל־יְמֵי חַיָּיו	אלע טעג פון זיין לעבען,
לְמַעַן יִלְמַד	אום ער זאל לערנען
לְיִרְאָה	צו פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיו	דעם עוויגען, זיין גאט,
לִשְׁמֹר	צו היטען
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת	פון דיזע לעהרע,
וְאֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה	און דיזע געזעטצען,

1) פרעך, מיט עזות; פרעפעלמוטהיג האנדלען. 2) מאכען. 3) אבקעהרען (פון גוטען). 4) זעהר. ד. ה. עס זאל זיין איין אבשריפט פון דעם ספר התורה וואס ליגט ביי די כהנים.

לַעֲשֹׂתָם׃	זיי צו טהאָן.
20. לְבִלְתִּי רוּם־לְבָבוֹ	20. אום זיין הארץ זאָל זיך ניט ערהויבען
מֵאֶחָיו	איבער זיינע ברודער,
וּלְבִלְתִּי סוּר	און אום ניט אבצוקעהרען
מִן־הַמִּצְוָה	פון דעם געבאָט
יָמִין וּשְׂמֹאול	רעכטס אָדער לינקס,
לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים	אום ער זאל לאַנג לעבען
עַל־מַמְלַכְתּוֹ	אויף זיין קעניגרייך,
הוּא וּבָנָיו	ער און זיינע זיהן
בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל׃	צווישען ישראל.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
XVIII	יח
1. לֹא־יִהְיֶה לַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם	1. עס זאלען ניט האבען די פריסטערס, די לויים,
כָּל־שֵׁבֶט לֵוִי	דער גאַנצער שטאם לוי,
חֵלֶק וְנַחֲלָה	א טהייל און איין ערב
עִם־יִשְׂרָאֵל	מיט ישראל:
אִשֵּׁי יְהוָה וְנַחֲלָתוֹ	די פייער־אָפּפערס פון דעם עוויגען און זיין ערב
יֹאכֵלוּן׃	זאלען זיי עסען.
2. וְנַחֲלָה לֹא־יִהְיֶה־לּוֹ	2. אָבער איין ערב זאל ער ניט האבען
בְּקֶרֶב אֶחָיו	צווישען זיינע ברידער:
יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ	דער עוויגער איז זיין ערב,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ׃	ווי ער האט גערעדט צו איהם.
3. וְזֶה יִהְיֶה	3. און דיזעס זאל זיין
מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים	דאס רעכט פון די פריסטער
מֵאֵת הָעָם	פון דעם פאָלק,
מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח	פון די, וואס שלאַכטען די שלאַכטונג,
אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה	[1]אויב עס איז איין אָקס אָדער א לאם[1],
וְנָתַן לַכֹּהֵן	דאן זאל מען געבען צום פריסטער
הַזְּרֹעַ וְהַלְּחָיַיִם	דאס שולטער־שטיק און די קינבאַקען
וְהַקֵּבָה׃	און דעם מאַגען.
4. רֵאשִׁית דְּגָנְךָ	4. דאס ערסטע פון דיינע געטריידע
תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ	פון דיין מאָסט און דיין אייל,
וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ	און דאס ערסטע פון דעם שעערען פון דיינע שאָף[2]
תִּתֶּן־לּוֹ׃	זאלסט'ו איהם געבען.
5. כִּי בוֹ	5. דען [אין] איהם

בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	האט דער עוויגער, דיין גאט ערוועהלט
מִכָּל־שְׁבָטֶיךָ	פון אלע דיינע שטאמען,
לַעֲמֹד	צו שטעהן,
לְשָׁרֵת בְּשֵׁם־יְהוָה	צו בעדינען אין דעם עוויגען'ס נאָמען,
הוּא וּבָנָיו	ער און זיינע זיהן
כָּל־הַיָּמִים׃	אלע צייטען.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
6. וְכִי־יָבֹא הַלֵּוִי	6. און ווען דער לוי וועט קומען
מֵאַחַד שְׁעָרֶיךָ	פון איינעם פון דיינע טויערען,
מִכָּל־יִשְׂרָאֵל	פון גאַנץ ישראל,
אֲשֶׁר־הוּא גָּר שָׁם	וואס ער וואהנט דאָרט,
וּבָא	דאן מעג ער קומען
בְּכָל־אַוַּת נַפְשׁוֹ	מיט דעם גאַנצען לוסט פון זיין זעעלע
אֶל־הַמָּקוֹם	צו דעם אָרט,
אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה׃	וועלכען דער עוויגער וועט ערוועהלען.
7. וְשֵׁרֵת	7. און ער זאל בעדינען
בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו	אין דעם נאָמען פון דעם עוויגען זיין גאט,
כְּכָל־אֶחָיו הַלְוִיִּם	ווי אלע זיינע ברידער, די לויים,
הָעֹמְדִים שָׁם	וועלכע שטעהען דאָרט
לִפְנֵי יְהוָה׃	פאַר דעם עוויגען.
8. חֵלֶק כְּחֵלֶק	8. צו גלייכע טהיילען
יֹאכֵלוּ	זאלען זיי עסען
לְבַד מִמְכָּרָיו	אויסער זיינע פערקויפטע זאַכען
עַל־הָאָבוֹת׃	פון די עלטערען.[3]
9. כִּי אַתָּה בָּא	9. ווען דו קומסט
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאַנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לָךְ	גיט דיר,
לֹא־תִלְמַד לַעֲשׂוֹת	זאלסט'ו ניט לערנען צו טהאָן
כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם	ווי די אונווירדיגקייטען פון יענע פעלקער.
10. לֹא־יִמָּצֵא בְךָ	10. עס זאל ניט געפונען ווערען אונטער דיר
מַעֲבִיר בְּנוֹ־וּבִתּוֹ	דער וואס פיהרט זיין זיהן אָדער זיין טאָכטער
בָּאֵשׁ	דורך דעם פייער;
קֹסֵם קְסָמִים	דער, וואס טרייבט וואהרזאַגעריי,
מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ	א וואָלקען־דייטער אָדער א שלאַנגען־בעשווערער
וּמְכַשֵּׁף׃	אָדער א צויבערער.

1) סיי. 2) ד. ה. וואָל און האָאר פון די שאָף. 3) זעה רש"י און דר. פיליפזאהן'ס קאָמענטאַר.

11. וְחֹבֵר חָבֶר	11. אָדער אַ [1]גייסטער־בעשווערער,
וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי	אָדער אַ טויטען־בעשווערער אָדער אַ צייכען־דייטער,
וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים׃	אָדער אַ טויטען־בעפראגער.
12. כִּי־תוֹעֲבַת יְהוָה	12. דען די אומווירדיגקייט פון דעם עוויגען
כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה	איז יעדער, וועלכער טהוט דיזע (זאכען).
וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה	און וועגען דיזע אומווירדיגקייטען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם	פערטרייבט זיי דער עוויגער, דיין גאט,
מִפָּנֶיךָ׃	פאר דיר.
13. תָּמִים תִּהְיֶה	13. [2]פאלקאמען זאלסט'ו זיין
עִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	מיט דעם עוויגען, דיין גאט.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
14. כִּי ׀ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	14. דען דיזע פעלקער,
אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם	וואס דו ערבסט זיי,
אֶל־מְעֹנְנִים	צו וואלקען־דייטער
וְאֶל־קֹסְמִים	און צו וואהרזאגער
יִשְׁמָעוּ	הערען זיי,
וְאַתָּה	אבער דו,
לֹא כֵן	ניט אזוי
נָתַן לְךָ	האט דיר [3]בעשטימט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דער עוויגער, דיין גאט.
15. נָבִיא מִקִּרְבְּךָ	15. א פראפעט פון צווישען דיר,
מֵאַחֶיךָ	פון דיינע ברידער,
כָּמֹנִי	ווי איך בין,
יָקִים לְךָ	וועט דיר אויפשטעלען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט.
אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן׃	איהם זאלט איהר צו הערען.
16. כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁאַלְתָּ	16. ווי אלעס, וואס דו האסט פערלאנגט
מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
בְּחֹרֵב	ביים (בארג) חורב,
בְּיוֹם הַקָּהָל	אין דעם טאג פון דער פערזאמלונג,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
לֹא אֹסֵף לִשְׁמֹעַ	איך וויל מעהר ניט הערען
אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהָי	די שטימע פון דעם עוויגען, מיין גאט,
וְאֶת־הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת	און דיזען גרויסען פייער
לֹא־אֶרְאֶה עוֹד	וויל איך מעהר ניט זעהען,
וְלֹא אָמוּת׃	אום איך זאל ניט שטארבען.
17. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי	17. און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
הֵיטִיבוּ אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃	זיי האבען גוט געטאן, וואס זיי האבען (עס) גערעדט.
18. נָבִיא אָקִים לָהֶם	18. א פראפעט וועל איך אויפשטעלען פיר זיי
מִקֶּרֶב אֲחֵיהֶם	פון צווישען זייערע ברידער,
כָּמוֹךָ	ווי דו ביסט,
וְנָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיו	און איך וועל געבען מיינע ווערטער אין זיין מויל,
וְדִבֶּר אֲלֵיהֶם	און ער וועט רעדען צו זיי
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּנּוּ׃	אלעס וואס איך וועל איהם בעפוילען.
19. וְהָיָה	19. און עס זאל זיין,
הָאִישׁ	דער מאן,
אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע	וועלכער וועט ניט הערען
אֶל־דְּבָרַי	צו מיינע ווערטער,
אֲשֶׁר יְדַבֵּר בִּשְׁמִי	וועלכע ער וועט ריידען אין מיין נאמען,
אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ׃	וועל איך (עס) אויפפאדערען פון איהם.
20. אַךְ הַנָּבִיא	20. נור דער פראפעט,
אֲשֶׁר יָזִיד	וועלכער וועט [4]מוטהוויליג טהאן,
לְדַבֵּר דָּבָר בִּשְׁמִי	צו ריידען א [5]זאך אין מיין נאמען,
אֵת אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִיו	וואס איך האב איהם ניט בעפוילען
לְדַבֵּר	צו ריידען,
וַאֲשֶׁר יְדַבֵּר	אדער דער וואס וועט ריידען
בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אין דעם נאמען פון אנדערע געטער,
וּמֵת הַנָּבִיא הַהוּא׃	זאל יענער פראפעט שטארבען.
21. וְכִי תֹאמַר	21. און ווען דו וועסט זאגען
בִּלְבָבֶךָ	אין דיין הארצען:
אֵיכָה נֵדַע	ווי קענען מיר וויסען
אֶת־הַדָּבָר	די זאך,
אֲשֶׁר לֹא־דִבְּרוֹ יְהוָה	וואס דער עוויגער האט עס ניט גערעדט?
22. אֲשֶׁר יְדַבֵּר הַנָּבִיא	22. וואס דער פראפעט וועט ריידען
בְּשֵׁם יְהוָה	אין דעם נאמען פון דעם עוויגען,
וְלֹא־יִהְיֶה הַדָּבָר	און די [6]זאך וועט ניט זיין,
וְלֹא יָבֹא	און עס וועט ניט קומען,

1) איינער וואס זאגט, דאס ער קען ענטדעקען געהיימניס דורך זיין פערבינדונג מיט גייסטער. 2) גאנץ, אויפ־ריכטיג. 3) געגעבען. 4) פרעפלען.

הוּא הַדָּבָר	דאס איז די זאך,
אֲשֶׁר לֹא־דִבְּרוֹ יְהוָה	וואס דער עוויגער האט עס ניט גערעדט,
בְּזָדוֹן דִּבְּרוֹ הַנָּבִיא	מיט מוטהווילען האט עס גערעדט דער פראפעט,
לֹא תָגוּר מִמֶּנּוּ׃	דו זאלסט זיך ניט פירכטען פאר איהם.

Cap. XIX. יט

1. כִּי־יַכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	1. ווען דער עוויגער, דיין גאט, וועט אויסראטען
אֶת־הַגּוֹיִם	די פעלקער,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לְךָ אֶת־אַרְצָם	גיט דיר זייער לאנד,
וִירִשְׁתָּם	און דו וועסט זיי ערבען,
וְיָשַׁבְתָּ בְעָרֵיהֶם	און דו וועסט וואהנען אין זייערע שטעדט
וּבְבָתֵּיהֶם׃	און אין זייערע הייזער.
2. שָׁלוֹשׁ עָרִים תַּבְדִּיל לָךְ	2. (דאן) זאלסט'ו דיר אב־שיידען דריי שטעדט
בְּתוֹךְ אַרְצְךָ	אין מיטען פון דיין לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ׃	גיט דיר, איהר צו ערבען.
3. תָּכִין לְךָ הַדֶּרֶךְ	3. דו זאלסט דיר צוברייטען דעם וועג,
וְשִׁלַּשְׁתָּ	און דו זאלסט צוטהיילען אין דריי טהייל
אֶת־גְּבוּל אַרְצְךָ	די גרענעץ פון דיין לאנד,
אֲשֶׁר יַנְחִילְךָ	וואס דיר וועט מאכען ערבען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
וְהָיָה	און עס זאל זיין,
לָנוּס שָׁמָּה	דאס דארט זאל ענטלויפען
כָּל־רֹצֵחַ׃	יעדער מערדער.
4. וְזֶה דְּבַר הָרֹצֵחַ	4. און דיזעס איז די[1] זאך פון דעם מערדער,
אֲשֶׁר־יָנוּס שָׁמָּה	וועלכער זאל דארט ענטלויפען
וָחָי	און ער זאל לעבען בלייבען:
אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת־רֵעֵהוּ	דער וואס וועט שלאגען זיין פריינד
בִּבְלִי־דַעַת	[2]אהן וויסען
וְהוּא לֹא־שֹׂנֵא לוֹ	און ער איז קיין פיינד צו איהם
מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם׃	פון געסטערן (און) פאר־געסטערן.
5. וַאֲשֶׁר יָבֹא	5. אדער דער וואס וועט קומען
אֶת־רֵעֵהוּ	מיט זיין פריינד
בַיַּעַר	אים וואלד,

לַחְטֹב עֵצִים	צו האקען האלץ,
וְנִדְּחָה יָדוֹ בַגַּרְזֶן	און זיין האנד וועט[4]א שטויס טהאן מיט דער האק,
לִכְרֹת הָעֵץ	אויסצושניידען דעם בוים,
וְנָשַׁל הַבַּרְזֶל	און דער אייזען וועט אראב־פאלען
מִן־הָעֵץ	פון דעם [5]האלץ,
וּמָצָא אֶת־רֵעֵהוּ	און עס וועט טרעפען זיין פריינד,
וָמֵת	און ער וועט שטארבען,
הוּא יָנוּס	דער זאל ענטלויפען
אֶל־אַחַת הֶעָרִים־הָאֵלֶּה	צו איינע פון דיזע שטעדט,
וָחָי׃	און ער זאל לעבען בלייבען.
6. פֶּן־יִרְדֹּף	6. אום עס זאל ניט יאגען
גֹּאֵל הַדָּם	דער [6]בלוט־לייזער
אַחֲרֵי הָרֹצֵחַ	נאך דעם מערדער,
כִּי יֵחַם לְבָבוֹ	דען זיין הארץ וועט זיך ערהיטצען,
וְהִשִּׂיגוֹ	און ער וועט איהם גרייכען,
כִּי־יִרְבֶּה הַדֶּרֶךְ	ווען דער וועג וועט [7]וויט זיין,
וְהִכָּהוּ נָפֶשׁ	און'ער וועט איהם טויט שלאגען
וְלוֹ אֵין מִשְׁפַּט־מָוֶת	און איהם קומט דאך קיין טויט שטראף,
כִּי לֹא שֹׂנֵא הוּא לוֹ	דען ער איז קיין פיינד צו איהם
מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃	פון געסטערן (און) פאר־געסטערן.
7. עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ	7. דארום בעפעהל איך דיר,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
שָׁלֹשׁ עָרִים	דריי שטעדט
תַּבְדִּיל לָךְ׃	זאלסט'ו דיר אבשיידען.
8. וְאִם־יַרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	8. און אויב דער עוויגער דיין גאט וועט ברייט מאכען
אֶת־גְּבֻלְךָ	דיין גרענעץ,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע	ווי ער האט געשווארען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן,
וְנָתַן לְךָ	און ער וועט דיר געבען
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ	דאס גאנצע לאנד,
אֲשֶׁר דִּבֶּר	וואס ער האט גערעדט
לָתֵת	צו געבען
לַאֲבֹתֶיךָ׃	צו דיינע עלטערן,
9. כִּי־תִשְׁמֹר	9. ווייל דו וועסט היטען

1) רעכט, געזעטץ. 2) ד. ה. אונגערען. 3) וועהרענד. 4) אראפּלאזען, א שאקעל טהאן. 5) שטיעל. 6) בלוט רעכער, פערוואנדטער. 7) גרויס, פיעל.

אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת	דיזעס גאַנצע געבאָט
לַעֲשֹׂתָהּ	עס צו טהאָן,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וואס איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	היינט,
לְאַהֲבָה	צו ליבען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאָט,
וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו	און צו גיין אין זיינע וועגען
כָּל־הַיָּמִים	אַלע צייטען,
וְיָסַפְתָּ לְךָ	דאַן זאָלסט'ו דיר צו לייגען
עוֹד שָׁלֹשׁ עָרִים	נאָך דריי שטעדט
עַל הַשָּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה׃	צו דיזע דריי.
10. וְלֹא יִשָּׁפֵךְ	10. און עס זאָל ניט פער־גאָסען ווערען
דַּם נָקִי	ריינעס בלוט
בְּקֶרֶב אַרְצְךָ	צווישען דיין לאַנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאָט
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה	גיט דיר (אַלס) ערב,
וְהָיָה עָלֶיךָ דָּמִים׃	זאָנסט וועט זיין אויף דיר בלוט־(שולד),
11. וְכִי־יִהְיֶה אִישׁ שֹׂנֵא	11. אָבער ווען אַ מאַן וועט זיין אַ פיינד
לְרֵעֵהוּ	צו זיין [1]נעכסטען,
וְאָרַב לוֹ	און ער וועט לויערען פיר איהם,
וְקָם עָלָיו	און ער וועט אויפשטיין גע־גען איהם,
וְהִכָּהוּ נֶפֶשׁ	און ער וועט איהם טויט שלאָגען,
וָמֵת	און ער וועט שטאַרבען,
וְנָס אֶל־אַחַת הֶעָרִים הָאֵל׃	און ער וועט ענטלויפען צו איינע פון דיזע שטעדט.
12. וְשָׁלְחוּ זִקְנֵי עִירוֹ	12. דאַן זאָלען שיקען די עלטעסטע פון זיין שטאָדט,
וְלָקְחוּ אֹתוֹ מִשָּׁם	און זיי זאָלען איהם נעהמען פון דאָרט
וְנָתְנוּ אֹתוֹ	און זיי זאָלען איהם געבען
בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם	אין דער האַנד פון דעם בלוט־לייזער,
וָמֵת׃	און ער זאָל שטאַרבען.
13. לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו	13. דיין אויג זאָל איהם ניט שוינען,
וּבִעַרְתָּ דַם־הַנָּקִי	און דו זאָלסט אויסראָטען דאָס ריינע בלוט[2]
מִיִּשְׂרָאֵל	פון ישראל,
וְטוֹב לָךְ׃	אום דיר זאָל גוט זיין.

שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
14. לֹא תַסִּיג	14. דו זאָלסט ניט פעררוקען
גְּבוּל רֵעֲךָ	די גרענעץ פון דיין פריינד,
אֲשֶׁר גָּבְלוּ רִאשֹׁנִים	וועלכע די [3]ערשטע האָבען אָבגעגרענעצט
בְּנַחֲלָתְךָ	אין דיין ערב,
אֲשֶׁר תִּנְחַל בָּאָרֶץ	וואס דו וועסט ערבען אין דעם לאַנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאָט
נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ׃	גיט דיר, איהר צו ערבען.
15. לֹא־יָקוּם עֵד אֶחָד	15. עס זאָל ניט אויפשטיין איין צייגע
בְּאִישׁ	געגען אַ מאַן
לְכָל־עָוֺן	פיר אירגענד איין שולד
וּלְכָל־חַטָּאת	און פיר אירגענד איין זינד
בְּכָל־חֵטְא	אין אירגענד איין זינד,
אֲשֶׁר יֶחֱטָא	וועלכע ער וועט זינדיגען;
עַל־פִּי ׀ שְׁנֵי עֵדִים	דורך די אויסזאַגע פון צוויי צייגען,
אוֹ עַל־פִּי	אָדער דורך די אויסזאַגע,
שְׁלֹשָׁה־עֵדִים	פון דריי צייגען
יָקוּם דָּבָר׃	זאָל אַ זאַך בעשטעטיגט ווערען.
16. כִּי־יָקוּם	16. ווען עס וועט אויפשטיין
עֵד־חָמָס	אַ געוואַלד־טהעטיגער צייגע
בְּאִישׁ	געגען אַ מאַן,
לַעֲנוֹת בּוֹ סָרָה׃	צו בעצייגען געגען איהם [4]אָבפאַל.
17. וְעָמְדוּ	17. דאַן זאָלען זיך שטעלען
שְׁנֵי־הָאֲנָשִׁים	די צוויי מענער,
אֲשֶׁר־לָהֶם הָרִיב	וועלכע האָבען דעם [5]שטרייט
לִפְנֵי יְהוָה	פאַר דעם עוויגען,
לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים	פאַר די פריסטער
וְהַשֹּׁפְטִים	און די ריכטערס,
אֲשֶׁר יִהְיוּ	וועלכע וועלען זיין
בַּיָּמִים הָהֵם׃	אין יענע צייטען.
18. וְדָרְשׁוּ הַשֹּׁפְטִים הֵיטֵב	18. און די ריכטערס זאָלען גוט אונטערזוכען,
וְהִנֵּה עֵד־שֶׁקֶר הָעֵד	און אויב דער צייגע איז אַ פאַלשער צייגע
שֶׁקֶר עָנָה בְאָחִיו׃	אַ פאַלש האָט ער בעצייגט געגען זיין ברודער.
19. וַעֲשִׂיתֶם לוֹ	19. דאַן זאָלט איהר טהאָן צו איהם,
כַּאֲשֶׁר זָמַם	ווי ער האָט געטראַכט

1) פריינד. 2) ד. ה. דעם. וואס האָט פערגאָסען ריינע בלוט. 3) פריהערדיגע לייטע, פאָרפאַהרען. 4) אָב־קעהרונג (פון גאָט). 5) קריג.

לעשות לאחיו	צו טהאָן צו זיין ברודער,
ובערת הרע	און דו זאלסט אויסראָטען דאס שלעכטע
מקרבך :	פון צווישען דיר.
20. והנשארים	20. און די איבריגע
ישמעו ויראו	וועלען (עס) הערען און זיך פירכטען,
ולא־יספו לעשות עוד	און זיי וועלען מעהר ניט טהאָן,
כדבר הרע הזה	ווי דיזע שלעכטע זאך
בקרבך :	צווישען דיר.
21. ולא תחוס עינך	21. און דיין אויג זאל ניט שוינען,
נפש בנפש	א זעעלע פיר א זעעלע,
עין בעין	איין אויג פיר איין אויג,[1]
שן בשן	א צאָהן פיר א צאָהן,[1]
יד ביד	א האנד פיר א האנד,[1]
רגל ברגל :	א פוס פיר א פוס.[1]

Cap. XX.

1. כי־תצא למלחמה	1. ווען דו וועסט ארויסגיין צום קריג
על־איבך	געגען דיין פיינד,
וראית סוס ורכב	און דו וועסט זעהן פערד און וועגען,
עם רב ממך	א גרעסערע פאָלק אלס דו ביסט,
לא תירא מהם	זאלסטו זיך ניט פירכטען פאר זיי,
כי־יי אלהיך עמך	דען מיט דיר איז דער עווי־גער דיין גאָט,
המעלך	וועלכער האט דיך [2]ארויס־געבראַכט
מארץ מצרים :	פון דעם לאנד מצרים.
2. והיה	2. און עס זאל זיין,
כקרבכם	ווען איהר וועט זיך דער־נעהנטערן
אל־המלחמה	צום קריג,
ונגש הכהן	דאן זאל דער פריסטער זיך דערנעהנטערן,
ודבר אל העם :	און ער זאל רעדען צום פאָלק.
3. ואמר אלהם	3. און ער זאל זאגען צו זיי:
שמע ישראל	הער ישראל:
אתם קרבים היום	איהר דערנעהנטערט זיך היינט
למלחמה	צום קריג
על־איביכם	געגען אייערע פיינדע,
אל־ירך לבבכם	זאָל ניט [3]שוואך ווערען אייער הארץ,
אל־תיראו	איהר זאלט זיך ניט פירכטען,

ואל־תחפזו	און איהר זאלט ניט [4]פערוווירט זיין,
ואל־תערצו	און איהר זאלט ניט ציטערן
מפניהם :	פאר זיי.
4. כי יהוה אלהיכם	4. דען דער עוויגער אייער גאָט,
ההלך עמכם	ער איז עס, וועלכער גייט מיט אייך,
להלחם לכם	צו שטרייטען פאר אייך
עם־איביכם	מיט אייערע פיינדע,
להושיע אתכם :	אייך צו העלפען.
5. ודברו השטרים	5. און די בעאמטע זאלען רעדען
אל־העם	צום פאָלק
לאמר	זאגענדיג:
מי־האיש	ווער איז דער מאַן,
אשר בנה	וועלכער האט געבויט
בית־חדש	א נייע הויז,
ולא חנכו	און ער האט עס (נאָך) ניט [5]איינגעווייהעט,
ילך וישב לביתו	דער זאל גיין און זיך צוריק־קעהרען צו זיין הויז,
פן־ימות במלחמה	[7]אום ער זאל ניט שטארבען אים קריג,
ואיש אחר יחנכנו :	און איין אנדערער מאַן וועט עס איינווייהען.
6. ומי־האיש	6. און ווער איז דער מאַן,
אשר נטע כרם	וועלכער האט געפלאנצט א ווייןגארטען,
ולא חללו	און ער האט נאך קיין [6]ווייך־דיגע געהאלטען,
ילך וישב לביתו	דער זאל גיין און זיך צוריק־קעהרען צו זיין הויז,
פן־ימות במלחמה	[7]אום ער זאל ניט שטארבען אים קריג,
ואיש אחר יחללנו :	און איין אנדערער מאַן וועט די [8]וויין־לעזע האלטען.
7. ומי־האיש	7. און ווער איז ער דער מאַן,
אשר ארש אשה	וועלכער האט (זיך) פער־ראָבט א פרוי,
ולא לקחה	און ער האט איהר (נאָך) ניט [9]גענומען,
ילך וישב לביתו	דער זאל גיין און זיך צוריק־קעהרען צו זיין הויז,
פן־ימות במלחמה	[7]אום ער זאל ניט שטארבען אים קריג,
ואיש אחר יקחנה :	און איין אנדערער מאַן וועט איהר נעהמען.
8. ויספו השטרים לדבר	8. און די בעאמטע זאלען ווידער רעדען
אל־העם	צום פאָלק
ואמרו	און זיי זאלען זאגען:
מי־האיש	ווער איז דער מאַן,
הירא ורך הלבב	וועלכער איז פורכטזאם און שוואך־הערציג,

1) לויט די חז"ל מיינט עס געלד פיר דעם בעשעדיגטען גליעד. 2) ארויסגעפיהרט. 3) ווייך, פורכטזאם.
4) צומישט. (ווען מען איילט זיך ווערט מען פערווירט); בעשטירצט. 5) צו בראכען ווערען. 6) בעניייעט, אנגעפאנגען
וואהנען דארין. 7) פיללייכט. 8) ד.ה. ער האט נאך ניט גענאָסען פון די פרוכט. 9) געהייראַט.

יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ	דער זאל גיין און זיך צוריק־קעהרען צו זיין הויז,
וְלֹא יִמַּס	אום ער זאל ניט מאכען [1]צוגיין
אֶת־לְבַב אֶחָיו	דאס הארץ פון זיינע ברידער
כִּלְבָבוֹ׃	ווי זיין הארץ.
9. וְהָיָה	9. און עס זאל זיין,
כְּכַלֹּת הַשֹּׁטְרִים	ווי די בעאמטע וועלען ענדיגען
לְדַבֵּר אֶל־הָעָם	[צו] ריידען צום פאלק,
וּפָקְדוּ	דאן זאלען זיי [2]אויפנעהמען
שָׂרֵי צְבָאוֹת	העער־פיהרערס
בְּרֹאשׁ הָעָם׃	אן די שפיטצע פון דעם פאלק.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
10. כִּי־תִקְרַב	10. ווען דו וועסט זיך דערנעהנטערן
אֶל־עִיר	צו א שטאדט,
לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ	צו שטרייטען געגען איהר,
וְקָרָאתָ אֵלֶיהָ	דאן זאלסט'ו רופען צו איהר
לְשָׁלוֹם׃	וועגען פרידען[3].
11. וְהָיָה	11. און עס זאל זיין,
אִם־שָׁלוֹם תַּעַנְךָ	אויב זי וועט דיר [4]פרידען אנטווארטען,
וּפָתְחָה לָךְ	און זי וועט דיר עפנען,
וְהָיָה	דאן זאל זיין,
כָּל־הָעָם	דאס גאנצע פאלק,
הַנִּמְצָא־בָהּ	וואס געפינט זיך אין איהר,
יִהְיוּ לְךָ לָמַס	זאלען זיין צו דיר [5]צינזפליכטיג,
וַעֲבָדוּךָ׃	און זיי זאלען דיך דינען.
12. וְאִם־לֹא תַשְׁלִים	12. אבער אויב זי וועט ניט מאכען פרידען
עִמָּךְ	מיט דיר,
וְעָשְׂתָה עִמְּךָ	און זי וועט מאכען מיט דיר
מִלְחָמָה	קריג,
וְצַרְתָּ עָלֶיהָ׃	דאן זאלסט'ו בעלאגערען אויף איהר.
13. וּנְתָנָהּ יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	13. און (ווען) דער עווינער, דיין גאט, וועט איהר געבען
בְּיָדֶךָ	אין דיין האנד,
וְהִכִּיתָ	דאן זאלסט'ו שלאגען
אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ	אלע איהרע מענליכע
לְפִי־חָרֶב׃	דורך דעם שארף פון שווערט.
14. רַק הַנָּשִׁים וְהַטַּף	14. נור די פרויען און די קינדער

וְהַבְּהֵמָה	און די פיה
וְכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה	און אלעס, וואס וועט זיין
בָעִיר	אין דער שטאדט,
כָּל־שְׁלָלָהּ	איהר גאנצען [6]רויב,
תָּבֹז לָךְ	זאלסט'ו בערויבען פיר דיר,
וְאָכַלְתָּ	און דו זאלסט עסען
אֶת־שְׁלַל אֹיְבֶיךָ	די רויב פון דיינע פיינדע,
אֲשֶׁר נָתַן יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃	וועלכע דער עווינער, דיין גאט, האט דיר געגעבען.
15. כֵּן תַּעֲשֶׂה	15. אזוי זאלסט'ו טהאן
לְכָל־הֶעָרִים	צו אלע שטעדט,
הָרְחֹקֹת מִמְּךָ מְאֹד	וועלכע זיינען זעהר ווייט פון דיר,
אֲשֶׁר לֹא־מֵעָרֵי הַגּוֹיִם־הָאֵלֶּה הֵנָּה׃	וועלכע זיינען ניט פון די שטעדט פון דיזע פעלקער.
16. רַק	16. נור
מֵעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה	פון די שטעדט פון דיזע פעלקער,
אֲשֶׁר יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ	וועלכע דער עווינער, דיין גאט,
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה	גיט דיר (אלס) ערב,
לֹא תְחַיֶּה כָּל־נְשָׁמָה׃	זאלסט'ו ניט לאזען לעבען קיין זעלע.
17. כִּי־הַחֲרֵם תַּחֲרִימֵם	17. זאנדערן דו זאלסט זיי אין גאנצען פערוויסטען,
הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי	דעם חתי און דעם אמורי,
הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי	דעם כנעני און דעם פריזי,
הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי	דעם חוי און דעם יבוסי,
כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ	ווי דיך האט בעפוילען
יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דער עווינער, דיין גאט.
18. לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יְלַמְּדוּ אֶתְכֶם	18. אום זיי זאלען אייך ניט לעהרען,
לַעֲשׂוֹת	צו טהאן
כְּכֹל תּוֹעֲבֹתָם	ווי אלע זייערע אונווירדיגקייטען,
אֲשֶׁר עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם	וועלכע זיי האבען געטאן צו זייערע געטער,
וַחֲטָאתֶם	און איהר וועט זינדיגען
לַיהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	צום עוויגען, אייער גאט.
19. כִּי־תָצוּר אֶל־עִיר	19. ווען דו וועסט בעלאגערען אויף א שטאדט
יָמִים רַבִּים	א לאנגע צייט,
לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ	צו שטרייטען געגען איהר

1) פערכטזאם, פייג. 2) אויפשטעלען. 3) ד. ה. איהר אנבאטען פרידען. 4) פרידליך ערווידערן. 5) צינזבאר, ד. ה. זיי זאלען דיר צינזען־צאהלען. 6) פערמעגען.

לְתָפְשָׂהּ	איהר איינצונעהמען,
לֹא־תַשְׁחִית אֶת־עֵצָהּ	זאלסט'ו ניט פערדארבען איהרע בוימער,
לִנְדֹּחַ עָלָיו גַּרְזֶן	אראבלאזענדיג דארויף א האק,[1]
כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל	דען דאפון קענסט'ו עסען,
וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת	דארום זאלסט'ו עס ניט אויסשניידען,
כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה	דען איז דער בוים פון פעלד א מענש,
לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר׃	צו קומען פאר דיר אין בעלאגערונג.[1]
20. רַק עֵץ	20. נור א בוים,
אֲשֶׁר־תֵּדַע	וואס דו ווייסט,
כִּי לֹא־עֵץ מַאֲכָל הוּא	דאס ער איז קיין [2]שפייזע בוים,
אֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ	איהם מעגסט'ו פערדארבען און אויסשניידען,
וּבָנִיתָ מָצוֹר	און דו מעגסט בויען א בעלאגערונג
עַל־הָעִיר	געגען די שטאדט,
אֲשֶׁר־הִוא עֹשָׂה עִמְּךָ	וועלכע מאכט מיט דיר
מִלְחָמָה	קריג,
עַד רִדְתָּהּ׃	ביז זי וועט פאלען.

Cap. XXI. כא

1. כִּי־יִמָּצֵא חָלָל	1. ווען עס וועט געפונען ווערען א דערשלאגענער
בָּאֲדָמָה	אין דעם לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ	גיט דיר, איהר צו ערבען,
נֹפֵל בַּשָּׂדֶה	[3]געפאלען אויף דעם פעלד,
לֹא נוֹדַע	(און) עס איז ניט בעוואוסט
מִי הִכָּהוּ׃	ווער עס האט איהם דערשלאגען.
2. וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ	2. דאן זאלען ארויסגיין דיינע עלטעסטע
וְשֹׁפְטֶיךָ	און דיינע ריכטערס,
וּמָדְדוּ אֶל־הֶעָרִים	און זיי זאלען מעסטען צו די שטעדט,
אֲשֶׁר סְבִיבֹת הֶחָלָל׃	וועלכע זיינען ארום דעם דערשלאגענעם.
3. וְהָיָה	3. און עס זאל זיין,
הָעִיר	די שטאדט,
הַקְּרֹבָה אֶל־הֶחָלָל	וועלכע איז נאהענט צום דערשלאגענעם,
וְלָקְחוּ	זאלען נעהמען
זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא	די עלטעסטע פון יענע שטאדט
עֶגְלַת בָּקָר	א [4]רינדער־קאלב,
אֲשֶׁר לֹא־עֻבַּד בָּהּ	וואס עס איז ניט געארבייט געווארען מיט איהר,
אֲשֶׁר לֹא־מָשְׁכָה	וועלכע האט ניט געצויגען
בְּעֹל׃	אין יאך.
4. וְהוֹרִדוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא	4. און די עלטעסטע פון יענער שטאדט זאלען אראבפיהרען
אֶת־הָעֶגְלָה	די קאלב
אֶל־נַחַל אֵיתָן	אין א [5]הארטען טהאל,
אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵד בּוֹ	וואס ווערט ניט בעארבייט
וְלֹא יִזָּרֵעַ	און ווערט ניט בעזייעט,
וְעָרְפוּ־שָׁם אֶת־הָעֶגְלָה	און מען זאל דארט די קאלב [6]אבהאקען דעם נאקען
בַּנָּחַל׃	אין דעם טהאל.
5. וְנִגְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים	5. און עס זאלען זיך דערנעהנטערן די פריסטערס
בְּנֵי לֵוִי	די קינדער פון לוי,
כִּי בָם בָּחַר	דען [אין] זיי האט ערוועהלט
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
לְשָׁרְתוֹ	איהם צו בעדינען,
וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה	און צו בענשען אין דעם עוויגען'ס נאמען,
וְעַל־פִּיהֶם יִהְיֶה	און נאך זייער אויסשפרוך זאל זיין
כָּל־רִיב וְכָל־נָגַע׃	(ביי) יעדען קריג און יעדער [7]בעשעדיגונג.
6. וְכֹל זִקְנֵי	6. און אלע עלטעסטע
הָעִיר הַהִוא	פון יענער שטאדט,
הַקְּרֹבִים אֶל־הֶחָלָל	וועלכע זיינען נאהענט צום דערשלאגענעם,
יִרְחֲצוּ אֶת־יְדֵיהֶם	זאלען וואשען זייערע הענד,
עַל־הָעֶגְלָה	איבער די קאלב,
הָעֲרוּפָה בַנָּחַל׃	וואס מען האט אבגעהאקט דעם נאקען אים טהאל.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
7. וְעָנוּ	7. און זיי זאלען [8]אנפאנגען
וְאָמְרוּ	און זיי זאלען זאגען:
יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכָה	אונזערע הענד האבען ניט פערגאסען
אֶת־הַדָּם הַזֶּה	דיזעס בלוט,
וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ׃	און אונזערע אויגען האבען (עס) ניט געזעהן.
8. כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	8. פערגיב [צו] דיין פאלק ישראל,
אֲשֶׁר־פָּדִיתָ יְהוָה	וואס דו האסט אויסגעלייזט עוויגער,
וְאַל־תִּתֵּן דָּם נָקִי	און דו זאלסט ניט ליגען ריינעס בלוט־(שולד)
בְּקֶרֶב עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	צווישען דיין פאלק ישראל,
וְנִכַּפֵּר לָהֶם הַדָּם׃	און דאס בלוט וועט זיי פערגעבען ווערען.

1) צום בענוטצען צום בעלאגערונגס צוועק. 2) עסבארער בוים. 3) ליגענדיג. 4) יונגע קוה. 5) פעלזיגען; אדער: אימערפליסענדען טייך (וועלכענס פלאטץ קען נימאלס בענוטצט ווערען, ווי עס איז דער פאל מיט פילע טייכען אים היילינגען לאנד, ווען זיי טריקענען אויס). 6) ברעכען דאס גניק. 7) פלאג. 8) אנטווארטען.

9. וְאַתָּה תְּבַעֵר	9. און דו זאלסט אויסראטען
הַדָּם הַנָּקִי	דאס (פערגיסען) ריינע בלוט
מִקִּרְבֶּךָ	פון צווישען דיר,
כִּי־תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר	דען דו זאלסט טהאן וואס רעכט איז
בְּעֵינֵי יְהוָה׃	אין דעם עוויגענ'ס אויגען.

כִּי תֵצֵא — THETZAY.

10. כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה	10. ווען דו ווערסט ארויסגיין צום קריג
עַל־אֹיְבֶיךָ	געגען דיינע פיינדע,
וּנְתָנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	און דער עוויגער, דיין גאט, וועט [1]זיי געבען
בְּיָדֶךָ	אין דיין האנד,
וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ׃	און דו וועסט פאנגען [2]געפאנגענע.
11. וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה	11. און דו וועסט זעהען אונטער די געפאנגענע
אֵשֶׁת יְפַת־תֹּאַר	א פרוי פון שעהנעם געשטאלט,
וְחָשַׁקְתָּ בָהּ	און דו וועסט איהר בעגעהרען,
וְלָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה׃	און דו ווילסט (איהר) נעהמען צו דיר פיר א פרוי.
12. וַהֲבֵאתָהּ	12. דאן זאלסט'ו איהר ברייגגען
אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ	אין דיין הויז,
וְגִלְּחָה אֶת־רֹאשָׁהּ	און זי זאל [3]אבגאלען איהר קאפ,
וְעָשְׂתָה	און זי זאל [4]בעשניידען
אֶת־צִפָּרְנֶיהָ׃	איהרע נעגעל.
13. וְהֵסִירָה	13. און זי זאל אראבנעהמען
אֶת־שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ	איהר געפאנגענשאפטס קלייד
מֵעָלֶיהָ	פון איהר,
וְיָשְׁבָה בְּבֵיתֶךָ	און זי זאל זיטצען בלייבען אין דיין הויז,
וּבָכְתָה	און זי זאל בעוויינען
אֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ	איהר פאטער און איהר מוטער
יֶרַח יָמִים	א מאנאט צייט,
וְאַחַר כֵּן	און נאכדעם
תָּבוֹא אֵלֶיהָ	מעגסט'ו קומען צו איהר,
וּבְעַלְתָּהּ	און דו מעגסט איהר הייראטען,
וְהָיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה׃	און זי זאל זיין צו דיר פיר א פרוי.
14. וְהָיָה	14. און עס זאל זיין,
אִם־לֹא חָפַצְתָּ בָּהּ	אויב דו ווילסט איהר ניט
וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ	דאן זאלסט'ו איהר אוועגשיקען נאך איהר ווילען,
וּמָכֹר	אבער פערקויפען
לֹא־תִמְכְּרֶנָּה	זאלסט'ו איהר ניט פערקויפען
בַּכָּסֶף	פיר געלד,
לֹא־תִתְעַמֵּר בָּהּ	דו זאלסט איהר ניט פיר א דינסט מאכען,
תַּחַת אֲשֶׁר עִנִּיתָהּ׃	דאפיר ווייל דו האסט איהר געפייניגט.
15. כִּי תִהְיֶיןָ לְאִישׁ	15. ווען א מאן וועט האבען
שְׁתֵּי נָשִׁים	צוויי פרויען,
הָאַחַת אֲהוּבָה	איינע א געליבטע
וְהָאַחַת שְׂנוּאָה	און איינע א געהאסטע,
וְיָלְדוּ־לוֹ בָנִים	און זיי וועלען איהם געבערען זיהן,
הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה	די געליבטע און די געהאסטע,
וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר	און דער ערסט־געבארענער זוהן וועט זיין
לַשְּׂנִיאָה׃	[5]פון די געהאסטע.
16. וְהָיָה	16. דאן זאל זיין,
בְּיוֹם הַנְחִילוֹ	אין דעם טאג, ווען ער וועט פערטהיילען
אֶת־בָּנָיו	[צו] זיינע זיהן
אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ	וואס ער וועט האבען,
לֹא יוּכַל לְבַכֵּר	קען ער ניט צום ערסט־געבארענעם מאכען
אֶת־בֶּן־הָאֲהוּבָה	דעם זוהן פון די געליבטע,
עַל־פְּנֵי בֶן־ הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר׃	פאר דעם ערסטגעבארענעם זוהן פון די געהאסטע.
17. כִּי אֶת־הַבְּכֹר	17. זאנדערן דעם ערסטגעבארענעם,
בֶּן־הַשְּׂנוּאָה	דעם זוהן פון די געהאסטע,
יַכִּיר	זאל ער אנערקענען,
לָתֶת לוֹ פִּי שְׁנַיִם	איהם צו געבען צוויי טהייל
בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ	אין אלעס, וואס געפינט זיך ביי איהם,
כִּי־הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ	דען ער איז דער ערסטלינג פון זיין קראפט,
לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה׃	איהם געהערט דאס ערסט־געבורט־רעכט.
18. כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ	18. ווען א מאן וועט האבען
בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה	איין אונגעהארכזאמען און ווידערשפענסטיגען זוהן,
אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ	(וועלכער) הערט ניט
בְּקוֹל אָבִיו	אין די שטימע פון זיין פאטער
וּבְקוֹל אִמּוֹ	און אין די שטימע פון זיין מוטער,
וְיִסְּרוּ אֹתוֹ	און זיי וועלען איהם שטראפען,
וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם׃	און ער וועט זיי ניט צו הערען.
19. וְתָפְשׂוּ בוֹ	19. דאן זאלען איהם אננעהמען

1) איהם. 2) זיין פאנג. 3) אבשערען. 4) צורעכט מאכען; לאזען וואקסען(רש"י). 5) ביי.

אביו ואמו	זיין פאטער און זיין מוטער,
והוציאו אתו	און זיי זאלען איהם ארויס־פיהרען
אל־זקני עירו	צו די עלטעסטע פון זיין שטאדט
ואל־שער מקמו :	און צו דעם טויער פון זיין ארט.
20. ואמרו	20. און זיי זאלען זאגען
אל־זקני עירו	צו די עלטעסטע פון זיין שטאדט:
בננו זה	דיזער אונזער זוהן
סורר ומרה	איז איין אונגעהארכזאמער און א ווידערשפּענסטיגער,
איננו שמע בקלנו	ער הערט ניט אין אונזער שטימע,
זולל וסבא :	א פרעסער און א זויפער.
21. ורגמהו	21. און עס זאלען איהם פער־שטייניגען
כל־אנשי עירו	אלע לייטע פון זיין שטאדט
באבנים	מיט שטיינער,
ומת	און ער זאל שטארבען;
ובערת הרע	און דו זאלסט אויסראטען דאס שלעכטע
מקרבך	פון צווישען דיר,
וכל־ישראל	און גאנץ ישראל
ישמעו ויראו :	זאל (עס) הערען און זיך פירכטען.
שני	שני
22. וכי־יהיה באיש	22. און ווען עס וועט זיין אין א מאן
חטא משפט־מות	א זינד פון טויט־אורטהייל[1],
והומת	און ער וועט געטויטעט ווערען,
ותלית אתו על־עץ :	און דו וועסט איהם אויפהיינגען אויף א [2]בוים.
32. לא־תלין נבלתו	23. זאל ניט איבערנעכטיגען זיין טויטער קערפער
על־העץ	אויף דעם [2]בוים,
כי־קבור תקברנו	זאנדערען דו מוזט איהם בעגראבען
ביום ההוא	אין [3]יענעם טאג,
כי־קללת אלהים	דען גאטעס פלוך
תלוי	איז א געהאנגענער.
ולא תטמא	און דו זאלסט ניט פערוני־רייניגען
את־אדמתך	דיין לאנד
אשר יהוה אלהיך	וואס דער עייביגער דיין גאט
נתן לך נחלה :	גיט דיר (אלס) ערב.
Cap. XXII.	כב
1. לא־תראה	1. דו זאלסט ניט זעהן
את־שור אחיך	דעם אקס פון דיין ברודער

או את־שיו	אדער זיין שאף,
נדחים	[4]אוירערנדיג,
והתעלמת מהם	און זיך פערבערגען פון זיי;
השב תשיבם	דו מוזט זיי צוריק־קעהרען
לאחיך :	צו דיין ברודער.
2. ואם־לא קרוב אחיך אליך	2. אבער אויב דיין ברודער איז ניט נאהענט צו דיר,
ולא ידעתו	און דו ווייסט איהם ניט,
ואספתו	דאן זאלסט'ו עס אריינ־נעהמען
אל־תוך ביתך	אין דיין הויז.
והיה עמך	און עס זאל זיין ביי דיר
עד דרש אחיך אתו	ביז דיין ברודער וועט עס זוכען,
והשבתו לו :	דאן זאלסט'ו עס איהם צוריק־קעהרען.
3. וכן תעשה לחמרו	3. און אזוי זאלסט'ו טהאן [5]צו זיין אייזעל,
וכן תעשה	און אזוי זאלסט'ו טהאן
לשמלתו	[6]צו זיין קלייד,
וכן תעשה	און אזוי זאלסט'ו טהאן
לכל־אבדת אחיך	צו יעדע פערלארענע זאך פון דיין ברודער,
אשר־תאבד ממנו	וועלכע וועט פערלארען ווערען פון איהם,
ומצאתה	און דו וועסט איהר געפינען
לא תוכל להתעלם :	דו דארפסט זיך ניט פער־בערגען.
4. לא־תראה	4. דו זאלסט ניט זעהן
את־חמור אחיך	דעם אייזעל פון דיין ברודער
או שורו	אדער זיין אקס
נפלים בדרך	פאלענדיג אויף דעם וועג
והתעלמת מהם	און זיך פערבערגען פון זיי;
הקם תקים עמו :	דו זאלסט (זיי) אויפשטעלען מיט איהם.[7]
5. לא־יהיה כלי־גבר	5. א מענער־קלייד זאל ניט זיין
על־אשה	אויף א פרוי.
ולא־ילבש גבר	און א מאן זאל ניט אנציהען
שמלת אשה	א פרויען־קלייד
כי תועבת יי אלהיך	דען די אונווירדיגקייט פון דעם עוויגען, דיין גאט,
כל־עשה אלה :	איז יעדער וואס טהוט דיזע (זאכען).
6 כי יקרא קן־צפור לפניך	9. ווען עס וועט זיך טרעפען א פויגעל־נעסט פאר דיר

1) ד. ה. א זינד, פיר וועלכע איהם קומט טויט־שטראף. 2) האלץ. 3) דעמזעלבען. 4) אומבלאנדזשענדיג. 5) ד. ה. זיך ניט וויסענדיג מאכען. 6) מיט. 7) ד. ה. צוזאמען מיט דעם, וואס געהט מיט די בהמה. (זעה רש"י).

בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג,
בְּכָל־עֵץ	אויף אירגענד איין בוים,
אוֹ עַל־הָאָרֶץ	אדער אויף דער ערד,
אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים	(מיט) יונגע פויגלען אדער (מיט) אייער,
וְהָאֵם רֹבֶצֶת	און די מוטער ליגט
עַל־הָאֶפְרֹחִים	אויף די יונגע פויגלען
אוֹ עַל־הַבֵּיצִים	אדער אויף די אייער,
לֹא־תִקַּח הָאֵם	זאלסט'ו ניט נעהמען די מוטער,
עַל־הַבָּנִים׃	מיט די קינדער.
7. שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח	7. דו מוזט אוועג־שיקען
אֶת־הָאֵם	די מוטער,
וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ	און די קינדער מעגסט'ו דיר נעהמען,
לְמַעַן יִיטַב לָךְ	אום דיר זאל גוט זיין,
וְהַאַרַכְתָּ יָמִים׃	און דו זאלסט לאַנג לעבען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
8. כִּי תִבְנֶה	8. ווען דו וועסט בויען
בַּיִת חָדָשׁ	א נייע הויז,
וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה	דאַן זאלסט'ו מאַכען א גאַלענדער[1]
לְגַגֶּךָ	צו דיין דאַך,
וְלֹא־תָשִׂים דָּמִים	אום דו זאלסט ניט לייגען בלוט־שולד
בְּבֵיתֶךָ	אויף דיין הויז,
כִּי־יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ׃	ווען יעמאנד וועט אראַבפאַלען פון איהם.
9. לֹא־תִזְרַע כַּרְמְךָ	9. דו זאלסט ניט בעזעען דיין גאַרטען
כִּלְאָיִם	(מיט) צווייערליי אַרטען זאמען,[2]
פֶּן־תִּקְדַּשׁ	אום עס זאל ניט געהייליגט ווערען[3]
הַמְלֵאָה הַזֶּרַע	די [4]פירע פון די זאַמען,
אֲשֶׁר תִּזְרָע	וועלכע דו וועסט זעען,
וּתְבוּאַת הַכָּרֶם׃	און דער ערטראַג פון דעם ווייַנגאַרטען.
10. לֹא־תַחֲרֹשׁ	10. דו זאלסט ניט אַקערען
בְּשׁוֹר־וּבַחֲמֹר יַחְדָּו׃	מיט איין אָקס און מיט איין אייזעל צוזאַמען.
11. לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז	11. דו זאַלסט ניט אַנציהען אַ געמישטע געוועב,
צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו׃	וואָל און פלאַקס צוזאַמען.
12. גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־לָּךְ	12. [5]שנור זאלסט'ו דיר מאַכען
עַל־אַרְבַּע כַּנְפוֹת	אויף די פיער עקען
כְּסוּתְךָ	פון דיין קלייד,
אֲשֶׁר תְּכַסֶּה־בָּהּ׃	וואס דו בעדעקסט (זיך) מיט איהר.

13. כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ׃
14. וְשָׂם לָהּ עֲלִילֹת דְּבָרִים וְהוֹצִא עָלֶיהָ
שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי
וָאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים׃
15. וְלָקַח אֲבִי הַנַּעֲרָ* וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ אֶת־
בְּתוּלֵי הַנַּעֲרָ* אֶל־זִקְנֵי הָעִיר הַשָּׁעְרָה׃
16. וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָ* אֶל־הַזְּקֵנִים אֶת־
בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ׃
17. וְהִנֵּה־הוּא שָׂם עֲלִילֹת דְּבָרִים לֵאמֹר
לֹא־מָצָאתִי לְבִתְּךָ בְּתוּלִים וְאֵלֶּה בְּתוּלֵי
בִתִּי וּפָרְשׂוּ הַשִּׂמְלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר׃
18. וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר־הַהִוא אֶת־הָאִישׁ
וְיִסְּרוּ אֹתוֹ׃ 19. וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף
וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל
בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלוֹ־תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־יוּכַל
לְשַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו׃ 20. וְאִם־אֱמֶת הָיָה
הַדָּבָר הַזֶּה לֹא־נִמְצְאוּ בְתוּלִים לַנַּעֲרָ*׃
21. וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנַּעֲרָ* אֶל־פֶּתַח בֵּית־
אָבִיהָ וּסְקָלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה
כִּי־עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת בֵּית
אָבִיהָ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ 22. כִּי־
יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב ׀ עִם־אִשָּׁה בְעֻלַת־בַּעַל
וּמֵתוּ גַּם־שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־
הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל׃
23. כִּי יִהְיֶה נַעֲרָ* בְתוּלָה מְאֹרָשָׂה
לְאִישׁ וּמְצָאָהּ אִישׁ בָּעִיר וְשָׁכַב עִמָּהּ׃
24. וְהוֹצֵאתֶם אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶל־שַׁעַר ׀
הָעִיר הַהִוא וּסְקַלְתֶּם אֹתָם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ
אֶת־הַנַּעֲרָ* עַל־דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־צָעֲקָה
בָעִיר וְאֶת־הָאִישׁ עַל־דְּבַר אֲשֶׁר־עִנָּה
אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃
25. וְאִם־בַּשָּׂדֶה יִמְצָא הָאִישׁ אֶת־

1) פאַרענצע. 2) זעה רש"י. 3) ד. ה. איבערגיין צום הייליגטהום און ניט טהאָרען געניסען דאפון; אָדער: ענטהייליגט ווערען, זעה רש"י. 4) איבערפלוס, ערטראַג; זעה רש"י. 5) ד. ה. ציצית. *) הנערה קרי.

הנער* המארשה והחזיק־בה האיש
ושכב עמה ומת האיש אשר־שכב עמה
לבדו : 26. ולנער* לא־תעשה דבר אין
לנער* חטא מות כי כאשר יקום איש
על־רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה :
27. כי בשדה מצאה צעקה הנער *
המארשה ואין מושיע לה : 28. כי־ימצא
איש נער* בתולה אשר לא־ארשה
ותפשה ושכב עמה ונמצאו : 29. ונתן
האיש השכב עמה לאבי הנער* חמשים
כסף ולו־תהיה לאשה תחת אשר
ענה לא־יוכל שלחה כל־ימיו :

Cap. XXIII. כג

1. לא־יקח איש את־אשת אביו ולא יגלה
כנף אביו : 2. לא־יבא פצוע־דכה וכרות
שפכה בקהל יהוה : 3. לא־יבא ממזר
בקהל יהוה גם דור עשירי לא־יבא לו
בקהל יהוה :

4. לא־יבא	4. עס זאל ניט קומען
עמוני ומואבי	איין עמוני· אדער א מואבי
בקהל יהוה	אין דעם עוויגענ'ס פערזאמלונג,
גם דור עשירי	אייך דער צעהנטער געשלעכט
לא־יבא להם	זאל ניט קומען פון זיי
בקהל יהוה	אין דעם עוויגענ'ס פערזאמלונג
עד־עולם :	בוז עוויג.
5. על־דבר אשר לא־קדמו אתכם	5. ווייל זיי זיינען אייך ניט [1]ענטגעגען געקומען
בלחם ובמים	מיט ברויט און מיט וואסער.
בדרך	אויף דעם וועג,
בצאתכם ממצרים	ווען איהר זייט ארויסגעגאנגען פון מצרים,
ואשר שכר עליך	און ווייל ער האט געדונגען געגען דיר
את־בלעם בן־בעור	בלעם דעם זוהן פון בעור
מפתור	פון פתור
ארם נהרים	(אין) ארם נהרים.
לקללך :	דיך צו פערפלוכען.
6. ולא־אבה יהוה אלהיך	6. אבער דער עוויגער, דיין גאט, האט ניט געוואלט
לשמע אל־בלעם	צו הערען צו בלעם,
ויהפך יהוה אלהיך	און דער עוויגער, דיין גאט, האט אומגעקעהרט
לך	פיר דיך
את־הקללה לברכה	דעם פלוך צום זעגען,
כי אהבך	דען דיך האט געליבט
יהוה אלהיך :	דער עוויגער, דיין גאט.
7. לא־תדרש	7. דו זאלסט ניט זוכען
שלמם וטבתם	זייער פרידען און זייער [2]וואהל
כל־ימיך	אלע דיינע טעג
לעולם :	אויף עוויג.
רביעי	רביעי
8. לא־תתעב אדמי	8. דו זאלסט ניט [3]פעראונווירדיגען איין אדומי,
כי־אחיך הוא	דען ער איז דיין ברודער;
לא־תתעב מצרי	דו זאלסט ניט [3]פעראונווירדיגען א מצרי,
כי־גר היית	דען א פרעמדער ביסט'ו געוועזען
בארצו :	אין זיין לאנד.
9. בנים	9. קינדער,
אשר־יולדו להם	וועלכע וועלען ביי זיי געבארען ווערען,
דור שלישי	א דריטער געשלעכט,
יבא להם	מעג קומען פון זיי
בקהל יהוה :	אין דעם עוויגענ'ס פערזאמלונג.

10. כי־תצא מחנה על־איביך ונשמרת
מכל דבר רע : 11. כי־יהיה בך איש אשר
לא־יהיה טהור מקרה־לילה ויצא אל־
מחוץ למחנה לא יבא אל־תוך המחנה:
12. והיה לפנות־ערב ירחץ במים וכבא
השמש יבא אל־תוך המחנה : 13. ויד
תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה
חוץ : 14. ויתד תהיה לך על־אזנך והיה
בשבתך חוץ וחפרתה בה ושבת וכסית

1) עמפפאנגען. 2) גוטעס. 3) פעראבשייען.

את־צאתך : 15. כי יהוה אלהיך מתהלך
בקרב מחנך להצילך ולתת איביך
לפניך והיה מחניך קדוש ולא־יראה
בך ערות דבר ושב מאחריך :

16. לא־תסגיר עבד	16. דו זאלסט ניט [1]איבער־געבען א קנעכט
אל־אדניו	צו זיין הערן,
אשר־ינצל אליך	וועלכער וועט זיך רעטען צו דיר
מעם אדניו :	פון זיין הערן.
17. עמך ישב	17. ביי דיר זאל ער וואהנען
בקרבך	צווישען דיר,
במקום אשר־יבחר	אין דעם ארט, וועלכען ער וועט ערוועהלען
באחד שעריך	אין איינעם פון דיינע טויערען,
בטוב לו	וואו איהם געפעלט;
לא תוננו :	דו זאלסט איהם ניט [2]קריינקען.

18. לא־תהיה קדשה מבנות ישראל ולא־
יהיה קדש מבני ישראל : 19. לא־תביא
אתנן זונה ומחיר כלב בית יהוה
אלהיך לכל־נדר כי תועבת יהוה
אלהיך גם־שניהם :

20. לא־תשיך לאחיך	20. דו זאלסט קיין ציגזען געבען צו דיין ברודער,[3]
נשך כסף	ציגזען פון געלד,
נשך אכל	ציגזען פון שפייזע,
נשך כל־דבר	ציגזען פון יעדער זאך,
אשר ישך :	וועלכע מען קען פערציגזען.
21. לנכרי תשיך	21. צום [4]אויסלענדער מעגסט'ו געבען ציגזען,
ולאחיך לא תשיך	אבער צו דיין ברודער זאלסט'ו קיין ציגזען געבען,
למען יברכך	אום דיך זאל בענשען
יהוה אלהיך	דער עוויגער, דיין גאט,
בכל משלח ידך	אין יעדער בעשעפטיגונג פון דיין האנד
על־הארץ	אויף דעם לאנד,
אשר־אתה בא־שמה	וואס דו קומסט דארטען,
לרשתה :	איהר צו ערבען.
22. כי־תדר נדר	22. ווען דו וועסט צוזאגען א צוזאג
ליהוה אלהיך	צום עוויגען, דיין גאט,
לא תאחר לשלמו	זאלסט'ו ניט פערזאמען עס צו בעצאהלען,
כי־דרש ידרשנו	דען פאדערען וועט עס
יהוה אלהיך	דער עוויגער, דיין גאט,
מעמך	פון דיר,
והיה בך חטא :	און עס וועט זיין אויף דיר א זינד.
23. וכי תחדל לנדר	23. אבער ווען דו וועסט זיך צוריק־האלטען צו־צוזאגען
לא־יהיה בך חטא :	וועט אויף דיר קיין זינד זיין.
24. מוצא שפתיך	24. דעם אויסשפרוך פון דיינע ליפען
תשמר	זאלסט'ו היטען,
ועשית	און דו זאלסט טהאן,
כאשר נדרת	ווי דו האסט צוגעזאגט
ליהוה אלהיך	צום עוויגען, דיין גאט,
נדבה	א פריינוויליגע גאבע,
אשר דברת בפיך :	ווי דו האסט גערעדט מיט דיין מויל.
חמישי	חמישי
25. כי תבא	25. ווען דו וועסט קומען
בכרם רעך	אין דעם וויין־גארטען פון דיין פריינד,
ואכלת ענבים	דאן מעגסט'ו עסען טרויבען
כנפשך	נאך דיין [5]ווילען,
שבעך	צו דיין זעטיגונג,
ואל־כליך	אבער אין דיין געפעס
לא תתן :	זאלסט'ו ניט לייגען.
26. כי תבא	26. ווען דו וועסט קומען
בקמת רעך	אין די שטעהענדע געטריידע פון דיין פריינד,
וקטפת מלילת	דאן מעגסט'ו אבפליקען זאנגען
בידך	מיט דיין האנד,
וחרמש לא תניף	אבער א [6]זיכעל זאלסט'ו ניט אויפהויבען
על קמת רעך :	איבער די שטעהענדע געטריידע פון דיין פריינד.

Cap. XXIV. כד

1. כי־יקח איש אשה	1. ווען א מאן וועט נעהמען א פרוי
ובעלה	און ער וועט איהר הייראטהען,
והיה	דאן זאל זיין,
אם־לא תמצא־חן	אויב זי וועט קיין גונסט געפינען
בעיניו	אין זיינע אויגען,
כי־מצא בה	דען ער האט געפונען אין איהר
ערות דבר	א שענדליכע זאך

1) אויסליפערען. 2) דריקען. 3) „תשיך״ אין בנין הפעיל בעדייטעט: מאכען פייסען, בעשעדיגען. ד. ה. פעראורזאכען, דאס יענער זאל נעהמען ציגזען. דאדורך, וואס מען גיט איהם. זעה רש״י. 4) פרעמדען, ניט אידען. 5) זעטיגע. 6) סערפ.

וְכָתַב לָהּ	דאן זאל ער איהר שרייבען
סֵפֶר כְּרִיתֻת	[1]א שיידע־בריף,
וְנָתַן בְּיָדָהּ	און ער זאל (עס) געבען אין איהר האנד,
וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ׃	און ער זאל איהר אוועג־שיקען פון זיין הויז.
2. וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ	2. און [2]ווען זי וועט ארויס־גיין פון זיין הויז,
וְהָלְכָה	און זי וועט גיין,
וְהָיְתָה לְאִישׁ־אַחֵר׃	און זי וועט זיין צו איין אנדער מאן.
3. וּשְׂנֵאָהּ	3. און איהר וועט האסען
הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן	דער לעצטער מאן,
וְכָתַב לָהּ	און ער וועט איהר שרייבען
סֵפֶר כְּרִיתֻת	א שיידע־בריף,
וְנָתַן בְּיָדָהּ	און ער וועט (עס) געבען אין איהר האנד,
וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ	און ער וועט איהר אוועג־שיקען פון זיין הויז,
אוֹ כִי יָמוּת	אדער עס וועט שטארבען
הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן	דער לעטצטער מאן,
אֲשֶׁר־לְקָחָהּ לוֹ	וועלכער האט איהר גענו־מען צו זיך
לְאִשָּׁה׃	אלס פרוי.
4. לֹא־יוּכַל	4. [3]דארף ניט
בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן	איהר ערשטער מאן,
אֲשֶׁר־שִׁלְּחָהּ	וועלכער האט איהר אוועג־געשיקט,
לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ	איהר צוריק נעהמען,
לִהְיוֹת לוֹ לְאִשָּׁה	צו זיין צו איהם אלס פרוי,
אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה	נאכדעם זי איז פעראונרייניגט געווארען,
כִּי־תוֹעֵבָה הִוא	דען עס איז איין אונווירדיג־קייט
לִפְנֵי יְהוָה	פאר דעם עוויגען,
וְלֹא תַחֲטִיא	און דו זאלסט ניט [4]פערזינ־דיגען
אֶת־הָאָרֶץ	דאס לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃	גיט דיר אלס ערב.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
5. כִּי־יִקַּח אִישׁ	5. ווען א מאן וועט [5]נעהמען
אִשָּׁה חֲדָשָׁה	א נייע פרוי,
לֹא יֵצֵא בַּצָּבָא	זאל ער ניט ארויסגיין אים העער,
וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל־דָּבָר	און מען זאל איהם קיין זאך ארויפלייגען[6],
נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ	פריי זאל ער זיין פיר זיין הויז

שָׁנָה אֶחָת	איין יאהר,
וְשִׂמַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ	און ער זאל ערפרייען זיין פרוי,
אֲשֶׁר־לָקָח׃	וועלכע ער האט גענומען.
6. לֹא־יַחֲבֹל	6. מען זאל ניט צום [7]פפאנד נעהמען
רֵחַיִם וָרָכֶב	איין אונטערסטען אדער אייבערסטען מיהל־שטיין,
כִּי־נֶפֶשׁ הוּא חֹבֵל׃	דען (דאמיט) נעהמט מען די זעעלע צום [7]פפאנד.
7. כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ	7. ווען עס וועט געפונען ווערען א מאן,
גֹּנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו	(וועלכער) שטיילט א פער־זאן פון זיינע ברידער,
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל	פון די קינדער ישראל,
וְהִתְעַמֶּר־בּוֹ	און ער וועט איהם פיר א שקלאף מאכען,
וּמְכָרוֹ	און ער וועט איהם פערקויפען,
וּמֵת הַגַּנָּב הַהוּא	דאן זאל יענער דיב שטארבען,
וּבִעַרְתָּ הָרָע	און דו זאלסט אויסראטען דאס שלעכטע
מִקִּרְבֶּךָ׃	פון צווישען דיר.
8. הִשָּׁמֶר	8. היט זיך
בְּנֶגַע־הַצָּרַעַת	פיי דער פלאג פון אויסזאטק
לִשְׁמֹר מְאֹד	זעהר צו היטען
וְלַעֲשׂוֹת	און צו טהאן,
כְּכֹל	ווי אלעס,
אֲשֶׁר־יוֹרוּ אֶתְכֶם	וואס אייך וועלען לערנען
הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם	די פריסטערס, די לויים,
כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִם	ווי איך האב זיי בעפוילען,
תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת׃	זאלט איהר היטען צו טהאן.
9. זָכוֹר	9. געדיינק
אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט, האט געטהאן
לְמִרְיָם	צו מרים
בַּדֶּרֶךְ	אויף דעם וועג,
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃	ווען איהר זייט ארויסגעגאנ־גען פון מצרים.[7]
10. כִּי־תַשֶּׁה בְרֵעֲךָ	10. ווען דו וועסט לייהען דיין פריינד
מַשַּׁאת מְאוּמָה	אירגענד איין לייהע,
לֹא־תָבֹא אֶל־בֵּיתוֹ	זאלסט׳ו ניט קומען אין זיין הויז,
לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ׃	צו נעהמען זיין [7]פפאנד.
11. בַּחוּץ תַּעֲמֹד	11. [9]אויף דער גאס זאלסט׳ו שטעהן,
וְהָאִישׁ	און דער מאן,
אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בוֹ	וואס דו לייהסט איהם,

1) א גט. 2) און זי מעג ארויסגיין. 3) טהאר, קען. 4) מאכען זינדיגען. 5) הייראטען. 6) זאכען, וואס אנבעטריפט מיליטער דינסט זעה רש״י. 7) משכון. 8) דאס איז א דערמאהנונג ניט צו ריידען לשון הרע. 9) דרויסען.

יוֹצִיא אֵלֶיךָ	זאל ארויסברייגגען צו דיר
אֶת־הַעֲבוֹט	דעם פפאַנד
הַחוּצָה׃	אויף דער גאַס.
12. וְאִם־אִישׁ עָנִי הוּא	12. און אויב ער איז איין אַרעמער מאַן,
לֹא תִשְׁכַּב בַּעֲבֹטוֹ׃	זאלסט'ו זיך ניט לייגען שלאָפען מיט זיין פפאַנד.
13. הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ	13. דו זאלסט איהם צוריק־קעהרען,
אֶת־הָעֲבוֹט	דעם פפאַנד,
כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ	ווען די זון געהט אונטער,
וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ	אום ער זאל ליגען אויף זיין קלייד,
וּבֵרְכֶךָּ	און ער זאל דיך בענשען;
וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה	און דיר וועט עס גערעכענט ווערען אַלס גערעכטיגקייט
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	פאַר דעם עוויגען, דיין גאַט.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
14. לֹא־תַעֲשֹׁק שָׂכִיר	14. דו זאלסט ניט בעדריקען א [1]געדונגענעם,
עָנִי וְאֶבְיוֹן	איין ארמען און א בעדירפ־טיגען,
מֵאַחֶיךָ	פון דיינע ברידער
אוֹ מִגֵּרְךָ	אדער פון דיין פרעמדען,
אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ	וועלכער איז אין דיין לאַנד,
בִּשְׁעָרֶיךָ׃	אין דיינע טויערען.
15. בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ	15. אין דעם זעלבען טאג זאלסט'ו געבען זיין לוין,
וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ	און עס זאל דאריבער ניט אונטער־געהן די זון,[2]
כִּי־עָנִי הוּא	דען ער איז איין אַרמער,
וְאֵלָיו	און צו איהם
הוּא נֹשֵׂא אֶת־נַפְשׁוֹ	[4]ריכטעט ער זיין זעלע,[5]
וְלֹא־יִקְרָא עָלֶיךָ	אום ער זאל ניט רופען איבער דיך
אֶל־יְהוָה	צום עוויגען,
וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃	און עס וועט זיין אויף דיר א זינד.
16. לֹא־יוּמְתוּ אָבוֹת	16. עלטערן זאלען ניט גע־טויטעט ווערען
עַל־בָּנִים	וועגען קינדער,
וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ	און קינדער זאלען ניט גע־טויטעט ווערען
עַל־אָבוֹת	וועגען עלטערן;
אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ׃	יעדער פיר זיין זינד זאלען זיי געטויטעט ווערען.
17. לֹא תַטֶּה	17. דו זאלסט ניט בייגען
מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם	דאָס רעכט פון א פרעמדען (און) א וואַיזען,
וְלֹא תַחֲבֹל	און דו זאלסט ניט צום פפאַנד נעהמען
בֶּגֶד אַלְמָנָה׃	דאָס קלייד פון א וויטווע.
18. וְזָכַרְתָּ	18. און דו זאלסט געדיינקען
כִּי עֶבֶד הָיִיתָ	דאָס א קנעכט ביסט'ו געוועזען
בְּמִצְרַיִם	אין מצרים,
וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	און דער עוויגער, דיין גאָט, האָט דיך אויסגעלייזט
מִשָּׁם	פון דאָרט,
עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ	דארום בעפעהל איך דיך
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃	דיזע זאַך.
19. כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ	19. ווען דו וועסט שניידען דיין שניט
בְשָׂדֶךָ	אין דיין פעלד,
וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר	און דו וועסט פערגעסען א גאַרב
בַּשָּׂדֶה	אים פעלד,
לֹא־תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ	זאלסט'ו זיך ניט צוריק־קעהרען עס צו נעהמען,
לַגֵּר	פיר דעם פרעמדען,
לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה	פיר דעם וואַיזען און פיר די וויטווע
יִהְיֶה	זאל עס זיין,
לְמַעַן יְבָרֶכְךָ	אום דיך זאל בענשען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער, עוויגער דיין גאָט,
בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ	אין יעדעם ווערק פון דיינע [6]הענד.
20. כִּי תַחְבֹּט זֵיתְךָ	20. ווען דו וועסט אָפּשאָק־לען דיין אייל־בוים,
לֹא תְפַאֵר אַחֲרֶיךָ	זאלסט'ו נאָכהער ניט דורכ־זוכען די צווייגען;
לַגֵּר	פיר דעם פרעמדען,
לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה	פיר דעם וואַיזען און פיר די וויטווע
יִהְיֶה׃	זאל עס זיין.
21. כִּי תִבְצֹר כַּרְמְךָ	21. ווען דו וועסט אָבקלייבען דיין וויין־גאָרטען,
לֹא תְעוֹלֵל אַחֲרֶיךָ	זאלסט'ו ניט [7]אין גאַנצען אָבקלייבען;
לַגֵּר	פיר דעם פרעמדען,
לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה	פיר דעם וואַיזען און פיר די וויטווע
יִהְיֶה׃	זאל עס זיין.
22. וְזָכַרְתָּ	22. און דו זאלסט געדיינקען
כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ	דאָס א קנעכט ביסטו געוועזען
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם	אים לאַנד מצרים.
עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ	דארום בעפעהל איך דיך
לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃	דיזע זאַך.

1) מאַגע לוינער. 2) ד. ה. עס זאל ניט נאכט ווערען און דו זאלסט נאך זיין לוין האלטען. 3) ד. ה. צום לוין. 4) טראָגט. 5) ד. ה. ער ווארט שוין אויף זיין לוין, 6) אָבקלאַפּען. 7) דאָס געבליבענע אָבקלייבען.

כה
CAP. XXV.

1. כי־יהיה ריב	1. ווען עס וועט זיין א קריג
בין אנשים	צווישען מענער,
ונגשו אל־המשפט	דאן זאלען זיי זיך דערנעהנטערן צום געריכט,
ושפטום	און מען זאל זיי ריכטען,
והצדיקו את־הצדיק	און מען זאל גערעכט מאכען דעם גערעכטען,
והרשיעו	און מען זאל בעשולדיגען
את־הרשע :	דעם שולדיגען.
2. והיה	2. און עס זאל זיין,
אם־בן הכות הרשע	אויב דער שולדיגער פערדינט שלעג,
והפילו השפט	דאן זאל דער ריכטער איהם לאזען אהינלייגען,
והכהו לפניו	און מען זאל איהם שלאגען פאר איהם
כדי רשעתו	נאך זיין שולד,
במספר :	מיט א צאהל.
3. ארבעים יכנו	3. פערציג (שלעג) זאל ער איהם שלאגען
לא יסיף	נים מעהר,
פן־יסיף להכתו	דען ווען ער וועט איהם מעהר שלאגען
על־אלה	איבער דיזע
מכה רבה	פיל שלעג,
ונקלה אחיך	דאן וועט דיין ברודער פעראכטעט ווערען
לעיניך :	פאר דיינע אויגען.
4. לא־תחסם שור	4. דו זאלסט נים פערשליסען דעם אקס (דאס מויל)
בדישו :	ביי זיין דרעשען.
5. כי־ישבו אחים	5. ווען ברידער וועלען וואהנען
יחדו	צוזאמען
ומת אחד מהם	און איינער פון זיי וועט שטארבען,
ובן אין־לו	און ער האט קיין זוהן,
לא־תהיה	זאל נים זיין
אשת־המת	די פרוי פון דעם פערשטארבענעם
החוצה	אויסערהאלב (פון דער פאמיליע),
לאיש זר	צו א פרעמדען מאן;
יבמה יבא עליה	איהר שוואגער זאל קומען צו איהר,
ולקחה לו לאשה	און ער זאל איהר נעהמען פיר זיך אלס פרוי,
ויבמה :	און ער זאל דאס שוואגער־פליכט איבער איהר ערפילען
6. והיה	6. און עס זאל זיין,
הבכור אשר תלד	דער ערסט־געבארענער, וועלכען זי וועט געבערען,
יקום	זאל שטעהן
על־שם אחיו המת	אויף דעם נאמען פון זיין פערשטארבענעם ברודער,
ולא־ימחה שמו	אום זיין נאמען זאל נים אבגעמעקט ווערען
מישראל :	פון ישראל.
7. ואם־לא יחפץ האיש	7. אבער אויב דער מאן וועט נים וועלען
לקחת את־יבמתו	[צו] נעהמען זיין שוועגערין,
ועלתה יבמתו	דאן זאל זיין שוועגערין ארויפגיין
השערה	צים טויער.
אל־הזקנים	צו די עלטעסטע,
ואמרה	און זי זאל זאגען:
מאן יבמי	מיין שוואגער וויל נים
להקים לאחיו שם	אויפצושטעלען פיר זיין ברודער א נאמען
בישראל	אין ישראל.
לא אבה יבמי :	ער וויל נים זיין שוואגער־פפליכט איבער מיך ערפילען
8. וקראו־לו	8. און עס זאלען איהם רופען
זקני־עירו	די עלטעסטע פון זיין שטאדט,
ודברו אליו	און זיי זאלען רעדען צו איהם,
ועמד	און ווען ער וועט זיך שטעלען,
ואמר	און ער וועט זאגען:
לא חפצתי לקחתה :	איך וויל איהר נים נעהמען.
9. ונגשה	9. דאן זאל זיך דערנעהנטערן
יבמתו	זיין שוועגערין
אליו	צו איהם
לעיני הזקנים	פאר די אויגען פון די עלטעסטע,
וחלצה נעלו	און זי זאל אראבציהען זיין שוך
מעל רגלו	פון זיין פוס.
וירקה בפניו	און זי זאל שפייען[4] אין זיין געזיכט,
וענתה	און זי זאל אנפאנגען
ואמרה	און זי זאל זאגען:
ככה יעשה לאיש	אזוי ווערט געטאן צום מאן,
אשר לא־יבנה	וועלכער וויל נים בויען
את־בית אחיו :	זיין ברודערס הויז.
10. ונקרא שמו	10. און זיין נאמען זאל גערופען ווערען
בישראל	אין ישראל:
בית חלוץ הנעל :	דאס הויז פון דעם באַרוועס־טען.

1) פערפינדען. 2) פערטיליגט. 3) ד. ה. געריכטס־פלאטץ. 4) פאר. 5) שוך־ענטצויגענעם.

11. כִּֽי־יִנָּצ֨וּ אֲנָשִׁ֤ים יַחְדָּו֙ אִ֣ישׁ וְאָחִ֔יו וְקָֽרְבָה֙
אֵ֣שֶׁת הָֽאֶחָ֔ד לְהַצִּ֥יל אֶת־אִישָׁ֖הּ מִיַּ֣ד מַכֵּ֑הוּ
וְשָׁלְחָ֣ה יָדָ֔הּ וְהֶחֱזִ֖יקָה בִּמְבֻשָֽׁיו׃ 12. וְקַצֹּתָ֖ה
אֶת־כַּפָּ֑הּ לֹ֥א תָח֖וֹס עֵינֶֽךָ׃

13. לֹא־יִהְיֶ֥ה לְךָ֛
בְּכִֽיסְךָ֖
אֶ֣בֶן וָאָ֑בֶן
גְּדוֹלָ֖ה וּקְטַנָּֽה׃
14. לֹא־יִהְיֶ֥ה לְךָ֛
בְּבֵֽיתְךָ֖
אֵיפָ֣ה וְאֵיפָ֑ה
גְּדוֹלָ֖ה וּקְטַנָּֽה׃
15. אֶ֣בֶן שְׁלֵמָ֤ה וָצֶ֙דֶק֙
יִֽהְיֶה־לָּ֔ךְ
אֵיפָ֧ה שְׁלֵמָ֛ה וָצֶ֖דֶק
יִֽהְיֶה־לָּ֑ךְ
לְמַ֙עַן֙ יַאֲרִ֣יכוּ יָמֶ֔יךָ
עַ֚ל הָֽאֲדָמָ֔ה
אֲשֶׁר־יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֖יךָ
נֹתֵ֥ן לָֽךְ׃
16. כִּ֧י תוֹעֲבַ֛ת
יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֖יךָ
כָּל־עֹ֣שֵׂה אֵ֑לֶּה
כֹּ֖ל עֹ֥שֵׂה עָֽוֶל׃

13. דו זאלסט ניט האָבען
אין דיין בייטעל
צווייערליי געוויכט,
אַ גרויסען און אַ קליינעם.
14. דו זאלסט ניט האָבען
אין דיין הויז
צווייערליי [1]מאָסען,
אַ גרויסע און אַ קליינע.
15. אַ פאָלשטענדיגע און אַ ריכטיגע געוויכט
זאלסט׳ו האָבען,
אַ פאָלשטענדיגע און אַ ריכטיגע [1]מאָאָס
זאלסט׳ו האָבען,
אום דו זאלסט לאַנג לעבען
אויף דעם לאַנד,
וואס דער עוויגער דיין גאָט
גיט דיר.
16. דען די אונווירדיגקייט
פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
איז יעדער, וואס טהוט דיזע (זאַכען),
יעדער וואס טהוט אונרעכט.

מַפְטִיר

17. זָכ֕וֹר אֵ֛ת אֲשֶׁר־עָשָׂ֥ה לְךָ֖ עֲמָלֵ֑ק
בַּדֶּ֖רֶךְ
בְּצֵאתְכֶ֥ם מִמִּצְרָֽיִם׃
18. אֲשֶׁ֨ר קָֽרְךָ֜ בַּדֶּ֗רֶךְ
וַיְזַנֵּ֤ב בְּךָ֙
כָּל־הַנֶּחֱשָׁלִ֣ים
אַֽחֲרֶ֔יךָ
וְאַתָּ֖ה עָיֵ֣ף וְיָגֵ֑עַ
וְלֹ֥א יָרֵ֖א אֱלֹהִֽים׃

17. געדיינק וואס דיר האָט געטאָן עמלק
אויף דעם וועג,
ווען איהר זייט ארויסגעגאַנגען פון מצרים.
18. ווי ער האָט דיך געטראָפען אויף דעם וועג,
און ער האָט געשלאָגען דיינע הינטערסטע,
אַלע שוואַכע,
(וועלכע זיינען געוועזען) הינטער דיר,
[2]און דו ביסט געוועזען מיד און פערמאַטערט,
און ער האָט ניט געפירכטעט גאָט.

19. וְהָיָ֡ה
בְּהָנִ֣יחַ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֣יךָ ׀ לְ֠ךָ
מִכָּל־אֹ֨יְבֶ֜יךָ
מִסָּבִ֗יב
בָּאָ֙רֶץ֙
אֲשֶׁ֣ר יְהוָֽה־אֱ֠לֹהֶ֠יךָ
נֹתֵ֨ן לְךָ֤ נַחֲלָה֙
לְרִשְׁתָּ֔הּ
תִּמְחֶה֙
אֶת־זֵ֣כֶר עֲמָלֵ֔ק
מִתַּ֖חַת הַשָּׁמָ֑יִם
לֹ֖א תִּשְׁכָּֽח׃

19. דאָרום זאל זיין,
ווען דער עוויגער, דיין גאָט, וועט דיר לאָזען רוהען
פון אַלע דיינע פיינדע
פון אַרום
אין דעם לאַנד,
וואס דער עוויגער דיין גאָט
גיט דיר (אַלס) ערבּ׳
איהר צו ערבּען,
זאלסט׳ו [3]פערטילגען
דעם אַנדיינקען פון עמלק
פון אונטער דעם הימעל;
דו זאלסט (עס) ניט פערגעסען!

Cap. XXVI.

כִּי תָבוֹא · — כו — KI THABO.

1. וְהָיָה֙
כִּֽי־תָב֣וֹא אֶל־הָאָ֔רֶץ
אֲשֶׁר֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ
נֹתֵ֥ן לְךָ֖ נַחֲלָ֑ה
וִֽירִשְׁתָּ֖הּ
וְיָשַׁ֥בְתָּ בָּֽהּ׃
2. וְלָקַחְתָּ֞
מֵרֵאשִׁ֣ית ׀ כָּל־פְּרִ֣י הָאֲדָמָ֗ה
אֲשֶׁ֨ר תָּבִ֧יא מֵֽאַרְצְךָ֛
אֲשֶׁ֨ר יְהוָ֧ה אֱלֹהֶ֛יךָ
נֹתֵ֥ן לָ֖ךְ
וְשַׂמְתָּ֣ בַטֶּ֑נֶא
וְהָֽלַכְתָּ֙ אֶל־הַמָּק֔וֹם
אֲשֶׁ֤ר יִבְחַר֙ יְיָ אֱלֹהֶ֔יךָ
לְשַׁכֵּ֥ן שְׁמ֖וֹ שָֽׁם׃
3. וּבָאתָ֙ אֶל־הַכֹּהֵ֔ן
אֲשֶׁ֥ר יִהְיֶ֖ה
בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֑ם

1. און עס זאל זיין,
ווען דו וועסט קומען אין דאַס לאַנד,
וואס דער עוויגער, דיין גאָט,
גיט דיר (אַלס) ערבּ,
און דו וועסט איהר ערבען,
און דו וועסט וואָהנען אין איהר.
2. דאַן זאלסט׳ו נעהמען
פון די ערסטלינגען פון יעדער פרוכט פון דער ערד,
וועלכע דו וועסט איינבּריינגען פון דיין לאַנד,
וואס דער עוויגער, דיין גאָט,
גיט דיר,
און דו זאלסט עס לייגען אים קאָרב,
און דו זאלסט גיין צום אָרט,
וועלכען דער עוויגער, דיין גאָט, וועט ערוועהלען,
דאָרט צו לאָזען וואָהנען זיין נאָמען.
3. און דו זאלסט קומען צום פּריסטער,
וועלכער וועט זיין
אין יענע צייטען,

1) איפה איז דער נאָמען פון אַ געוויסע מאָאָס. 2) וועהרענד. 3) אַבמעקען.

וְאָמַרְתָּ אֵלָיו	און דו זאלסט זאגען צו איהם:
הִגַּדְתִּי הַיּוֹם	איך דערצייל הייטע
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ	דאס איך בין געקומען אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֵינוּ	צו אונזערע עלטערן,
לָתֶת לָנוּ׃	אונז צו געבען.
4. וְלָקַח הַכֹּהֵן	4. און דער פריסטער זאל נעהמען
הַטֶּנֶא	דעם קארב
מִיָּדֶךָ	פון דיין האנד,
וְהִנִּיחוֹ	און ער זאל איהם לייגען
לִפְנֵי מִזְבַּח	פאר דעם אלטאר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	פון דעם עוויגען, דיין גאט.
5. וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ	5. און דו זאלסט אנפאנגען און זאגען
לִפְנֵי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאט:
אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי	איין [1]אירענדער ארמי איז געוועזען מיין פאטער,
וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה	און ער איז אראפגעגאנגען נאך מצרים,
וַיָּגָר שָׁם	און ער האט זיך דארט אויפגעהאלטען
בִּמְתֵי מְעָט	מיט ווייניג מענשען,
וַיְהִי־שָׁם	און ער איז דארט געווארען
לְגוֹי גָּדוֹל	צו א גרויסע נאציאן,
עָצוּם וָרָב׃	שטארק און צאהלרייך.
6. וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים	6. און די מצרים האבען אונז שלעכטעס געטאן,
וַיְעַנּוּנוּ	און זיי האבען אונז געפייניגט,
וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ	און זיי האבען געלייגט אויף אונז
עֲבֹדָה קָשָׁה׃	[2]שווערע ארבייט.
7. וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה	7. און מיר האבען געשריען צום עוויגען,
אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ	דער גאט פון אונזערע עלטערן,
וַיִּשְׁמַע יְהוָה	און דער עוויגער האט געהערט
אֶת־קֹלֵנוּ	אונזער שטימע,
וַיַּרְא אֶת־עָנְיֵנוּ	און ער האט געזעהן אונזער עלענד
וְאֶת־עֲמָלֵנוּ	און אונזער [3]מיהזעליגקייט
וְאֶת־לַחֲצֵנוּ׃	און אונזער [4]בעדריקונג.
8. וַיּוֹצִאֵנוּ יְהוָה	8. און דער עוויגער האט אונז ארויסגעפיהרט
מִמִּצְרַיִם	פון מצרים

בְּיָד חֲזָקָה	מיט א שטארקע האנד
וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה	און מיט איין אויסגעשטרעקטען ארם
וּבְמֹרָא גָּדֹל	און מיט גרויסער פורכטבארקייט
וּבְאֹתוֹת וּבְמֹפְתִים׃	און מיט צייכענס און מיט וואונדער.
9. וַיְבִאֵנוּ	9. און ער האט אונז געבראכט
אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה	צו דיזען ארט,
וַיִּתֶּן־לָנוּ	און ער האט אונז געגעבען
אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת	דיזעס לאנד,
אֶרֶץ	א לאנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג.
10. וְעַתָּה	10. און יעצט,
הִנֵּה הֵבֵאתִי	זעה, איך האב געבראכט
אֶת־רֵאשִׁית	די ערסטלינגען
פְּרִי הָאֲדָמָה	פון די פרוכט פון דער ערד,
אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי יְהוָה	וועלכע דו האסט מיר געגעבען, עוויגער!—
וְהִנַּחְתּוֹ	און דו זאלסט [5]איהם לייגען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאט,
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ	און דו זאלסט זיך בוקען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	פאר דעם עוויגען, דיין גאט.
11. וְשָׂמַחְתָּ	11. און דו זאלסט זיך פרעהען
בְכָל־הַטּוֹב	מיט דעם אלעם גוטען,
אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער דיין גאט האט געגעבען צו דיר
וּלְבֵיתֶךָ	און צו דיין הויז,
אַתָּה וְהַלֵּוִי	דו און דער לוי
וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ׃	און דער פרעמדער וועלכער איז צווישען דיר.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
12. כִּי תְכַלֶּה לַעְשֵׂר	12. ווען דו וועסט ענדיגען [6]אבצוצעהנטען
אֶת־כָּל־מַעְשַׂר	יעדען צעהנטען־(טהייל)
תְּבוּאָתְךָ	פון דיין ערטראג
בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת	אים דריטען יאהר,
שְׁנַת הַמַּעֲשֵׂר	דעם יאהר פון דעם צעהנטען (טהייל געבען),
וְנָתַתָּה לַלֵּוִי	און דו האסט(עס) געגעבען צום לוי,
לַגֵּר	צום פרעמדען,
לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה	צום וואיזען און צו די וויטווע
וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ	[7]דאס זיי זאלען(עס) עסען אין דיינע טויערען

1) וואנדערנדער. 2) תארטע. 3) מיהזאל, ליידען. 4) דרוק, נויטה. 5) ד. ה. דעם קארב נאכדעם ווי ער האט עס ווידער אין האנד גענומען. זעה פ' 4 6) ד. ה. אראב-נעהמען א צעהנטע טהייל (מעשר). 7) אדער: און זיי האבען עס געגעסען א. ז. וו.

וְשָׂבֵעוּ׃	און זיי זאלען זאט זיין.
13. וְאָמַרְתָּ	13. דאן זאלסט'ו זאגען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם עוויגען, דיין גאט:
בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ	איך האב [1]אויסגעראמט דאס הייליגע
מִן־הַבַּיִת	פון דעם הויז,
וְגַם נְתַתִּיו	און איך האב עס אויך גע־געבען
לַלֵּוִי וְלַגֵּר	צום לוי און צום פרעמדען
לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה	צום וואַיזען און צו דער וויטווע,
כְּכָל־מִצְוָתְךָ	אין גאנצען נאך דיין געבאט
אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי	וואס דו האסט מיך געבאטען
לֹא־עָבַרְתִּי	איך האב ניכטס איבערטרע־טען
מִמִּצְוֹתֶיךָ	פון דיינע געבאטען,
וְלֹא שָׁכָחְתִּי׃	און איך האב ניכטס פערגע־סען.
14. לֹא־אָכַלְתִּי בְאֹנִי	14. איך האב ניט געגעסען אין מיין טרויער
מִמֶּנּוּ	פון איהם.
וְלֹא־בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ	און איך האב ניט אויסגע־ראמט פון איהם
בְּטָמֵא	[2]אונריינערהייט,
וְלֹא־נָתַתִּי מִמֶּנּוּ	און איך האב ניט געגעבען פון איהם
לְמֵת	פיר א טויטען;[3]
שָׁמַעְתִּי	איך האב געהערט
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָי	אין די שטימע פון דעם עוויגען, מיין גאט,
עָשִׂיתִי	איך האב געטהאן
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי׃	אין גאנצען, ווי דו האסט מיר געבאטען.
15. הַשְׁקִיפָה	15. קוק
מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ	פון דיין הייליגען וואהנונג,
מִן־הַשָּׁמַיִם	פון דעם הימעל,
וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ	און בענש דיין פאלק,
אֶת־יִשְׂרָאֵל	די ישראל,
וְאֵת הָאֲדָמָה	און דאס לאנד,
אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ	וואס דו האסט אונז גע־געבען,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ	ווי דו האסט געשווארען
לַאֲבֹתֵינוּ	צו אונזערע עלטערן,
אֶרֶץ	א לאנד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
16. הַיּוֹם הַזֶּה	16. דיזען טאג
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ	בעפוילט דיך דער עוויגער, דיין גאט,
לַעֲשׂוֹת	צו טהאן
אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה	דיזע געזעטצען
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים	און די רעכטען,
וְשָׁמַרְתָּ	און דו זאלסט היטען,
וְעָשִׂיתָ אוֹתָם	און דו זאלסט זיי טהאן
בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃	און מיט דיין גאנצע זעלע.
17. אֶת־יְהוָה	17. דעם עוויגען
הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם	האסט'ו הייטע [4]צוגעזאגט,
לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים	דאס ער וועט זיין ביי דיר אלס גאט,
וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו	און צו גיין אין זיינע וועגען,
וְלִשְׁמֹר חֻקָּיו	און צו היטען זיינע געזעט־צען
וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו	און זיינע געבאטען און זיינע רעכטען,
וְלִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ׃	און צו הערען אין זיין שטימע.
18. וַיהוָה	18. און דער עוויגער
הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם	האט דיר הייטע [5]צוגעזאגט
לִהְיוֹת לוֹ	דאס דו וועסט זיין צו איהם
לְעַם סְגֻלָּה	אלס אייגענטהימליכעס פאלק,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ	ווי ער האט גערעדט צו דיר
וְלִשְׁמֹר כָּל־מִצְוֹתָיו׃	און דאס דו זאלסט היטען אלע זיינע געבאטען.
19. וּלְתִתְּךָ עֶלְיוֹן	19. און דאס ער וועט דיך מאכען צום העכסטען
עַל כָּל־הַגּוֹיִם	איבער אלע פעלקער,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וועלכע ער האט געמאכט,
לִתְהִלָּה	צו לויב
וּלְשֵׁם וּלְתִפְאָרֶת	און צו א נאמען און צו פראכט,
וְלִהְיֹתְךָ עַם־קָדֹשׁ	און דאס דו זאלסט זיין א הייליגעס פאלק
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר׃	ווי ער האט גערעדט.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
CAP. XXVII.	כז
1. וַיְצַו מֹשֶׁה	1. און משה האט בעפוילען
וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די עלטעסטע פון ישראל
אֶת־הָעָם	דאס פאלק,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
שָׁמֹר	היט

1) אוועגגעשאפט. 2) אדער: צום אונריינעם געברויך. זעה רש"י. 3) זעה רש"י 4) אדער: פעראורזאכט צו פערשפרעכען צו זיין א. ז. וו. אבער דאס דו זאלסט גיין א. ז. וו. 5) זעה בעמערקונג 4.

אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה	דאס גאנצע געבאט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם׃	וואס איך בעפֿויל אייך הייטע.
2. וְהָיָה	2. און עס זאל זיין,
בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן	אין דעם טאג, וואס איהר וועט איבערגיין דעם ירדן
אֶל־הָאָרֶץ	צו דעם לאנד,
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לָךְ	גיט דיר,
וַהֲקֵמֹתָ לְךָ	דאן זאלסט'ו דיר אויפֿשטעלען
אֲבָנִים גְּדֹלוֹת	גרויסע שטיינער,
וְשַׂדְתָּ אֹתָם בַּשִּׂיד׃	און דו זאלסט זיי אבקאלכען מיט קאלך.
3. וְכָתַבְתָּ עֲלֵיהֶן	3. און דו זאלסט שרייבען אויף זיי
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת	פֿון דיזע לעהרע,
בְּעָבְרֶךָ	ווען דו וועסט איבערגיין,
לְמַעַן אֲשֶׁר תָּבֹא	אום דו זאלסט קומען
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר־יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט, גיט דיר,
אֶרֶץ	א לאנד
זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ	וואס פֿליסט (מיט) מילך און האניג,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה	ווי עס האט גערעדט דער עוויגער,
אֱלֹהֵי־אֲבֹתֶיךָ	דער גאט פֿון דיינע עלטערן
לָךְ׃	צו דיר.
4. וְהָיָה	4. און עס זאל זיין,
בְּעָבְרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן	ווען איהר וועט איבערגיין דעם ירדן
תָּקִימוּ	זאלט איהר אויפֿשטעלען
אֶת־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה	דיזע שטיינער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם	וואס איך בעפֿויל אייך הייטע
בְּהַר עֵיבָל	אויף דעם בארג עיבל,
וְשַׂדְתָּ אוֹתָם בַּשִּׂיד׃	און דו זאלסט זיי אבקאלכען מיט קאלך.
5. וּבָנִיתָ שָּׁם מִזְבֵּחַ	5. און דו זאלסט דארט בויען איין אלטאר
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ	צום עוויגען, דיין גאט,
מִזְבַּח אֲבָנִים	איין אלטאר פֿון שטיינער,

לֹא־תָנִיף עֲלֵיהֶם	דו זאלסט ניט אויפֿהויבען איבער זיי
בַּרְזֶל׃	אייזען[1].
6. אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת	6. (פֿון) גאנצע שטיינער
תִּבְנֶה	זאלסט'ו בויען
אֶת־מִזְבַּח	דעם אלטאר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פֿון דעם עוויגען, דיין גאט,
וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עוֹלֹת	און דו זאלסט אויפֿברענגען אויף איהם בראנד־אפּפֿערס
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	צום עוויגען, דיין גאט.
7. וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים	7. און דו זאלסט שלאכטען פֿרידענס־אפּפֿערס,
וְאָכַלְתָּ שָּׁם	און דו זאלסט דארט עסען,
וְשָׂמַחְתָּ	און דו זאלסט זיך פֿרעהען
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פֿאר דעם עוויגען, דיין גאט.
8. וְכָתַבְתָּ	8. און דו זאלסט שרייבען
עַל־הָאֲבָנִים	אויף די שטיינער
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת	פֿון דיזע לעהרע
בַּאֵר הֵיטֵב׃	גוט קלאר[3].
9. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	9. און משה האט גערעדט
וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם	און די פּריסטערס, די לויים,
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל	צו גאנץ ישראל
לֵאמֹר	זאגענדיג:
הַסְכֵּת	שווייג[4],
וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל	און הער ישראל!
הַיּוֹם הַזֶּה	דיזען טאג
נִהְיֵיתָ לְעָם	ביסט'ו געווארען אלס פֿאלק
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	צום עוויגען, דיין גאט.
10. וְשָׁמַעְתָּ	10. און דו זאלסט הערען
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	אין די שטימע פֿון דעם עוויגען, דיין גאט,
וְעָשִׂיתָ אֶת־מִצְוֺתָו	און דו זאלסט טהאן זיינע געבאטען
וְאֶת־חֻקָּיו	און זיינע געזעטצען
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וואס איך בעפֿויל דיך
הַיּוֹם׃	הייטע.
חֲמִישִׁי	חמישי
11. וַיְצַו מֹשֶׁה	11. און משה האט בעפֿוילען
אֶת־הָעָם	דאס פֿאלק
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג,

1) ד. ה. די שטיינער טהארען ניט געהאקט זיין מיט איין אייזען; זעה שמות כ׳ 22. 2) אפּפֿערן. 3) דייטליך. 4) פֿערנעהם, הארך.

לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
12. אֵלֶּה יַעַמְדוּ	12. דיזע זאלען שטעהן,
לְבָרֵךְ אֶת־הָעָם	צו בענשען דאס פאלק׳
עַל־הַר גְּרִזִּים	אויף דעם בארג גריזים,
בְּעָבְרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן	ווען איהר וועט איבערגיין דעם ירדן:
שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה	שמעון און לוי און יהודה
וְיִשָּׂשכָר	און ישכר
וְיוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃	און יוסף און בנימין.
13. וְאֵלֶּה יַעַמְדוּ	13. און דיזע זאלען שטעהן
עַל־הַקְּלָלָה	ביי דעם פלוך
בְּהַר עֵיבָל	אויף דעם בארג עיבל:
רְאוּבֵן גָּד וְאָשֵׁר	ראובן, גד און אשר
וּזְבוּלֻן דָּן וְנַפְתָּלִי׃	און זבולון, דן און נפתלי.
14. וְעָנוּ הַלְוִיִּם	14. און די לויים זאלען אנפאנגען,
וְאָמְרוּ	און זיי זאלען זאגען
אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל	צו יעדען מאן פון ישראל
קוֹל רָם׃	מיט א הויכע שטימע:
15. אָרוּר הָאִישׁ	15. פערפלוכט זאל זיין דער מאן,
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה	וועלכער וועט מאכען
פֶסֶל וּמַסֵּכָה	א געשניצטען בילד אדער א געגאסענעם בילד,
תּוֹעֲבַת יְהוָה	איין אונווירדיגקייט פון דעם עוויגען,
מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ	א ווערק פון די הענד פון א קינסטלער,
וְשָׂם בַּסָּתֶר	און ער וועט עס שטעלען אים [2]פערבערגנים!
וְעָנוּ כָל־הָעָם	און דאס גאנצע פאלק זאל אנטווארטען,
וְאָמְרוּ אָמֵן׃	און זיי זאלען זאגען: אמן!
16. אָרוּר	16. פערפלוכט זאל זיין
מַקְלֶה אָבִיו וְאִמּוֹ	דער, וואס פעראכטעט זיין פאטער אדער זיין מוטער!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן	און דאס גאנצע פאלק זאל זאגען: אמן!
17. אָרוּר	17. פערפלוכט זאל זיין
מַסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ	דער, וואס פעררוקט די גרענעץ פון זיין פריינד!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן	און דאס גאנצע פאלק זאל זאגען: אמן!
18. אָרוּר	18. פערפלוכט זאל זיין
מַשְׁגֶּה עִוֵּר בַּדָּרֶךְ	דער, וואס פעראירט א בלינדען אויפ'ן וועג!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃	און דאס גאנצע פאלק זאל זאגען: אמן!
19. אָרוּר	19. פערפלוכט זאל זיין
מַטֶּה מִשְׁפַּט	דער, וואס בייגט דאס רעכט

גֵּר־יָתוֹם וְאַלְמָנָה	פון א פרעמדען, א וואיזען און א וויטווע!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃	און דאס גאנצע פאלק זאל זאגען: אמן!

20. אָרוּר שֹׁכֵב עִם־אֵשֶׁת אָבִיו כִּי גִלָּה
כְּנַף אָבִיו וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃ 21. אָרוּר
שֹׁכֵב עִם־כָּל־בְּהֵמָה וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃
22. אָרוּר שֹׁכֵב עִם־אֲחֹתוֹ בַּת־אָבִיו אוֹ
בַת־אִמּוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃ 23. אָרוּר
שֹׁכֵב עִם־חֹתַנְתּוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃

24. אָרוּר	24. פערפלוכט זאל זיין
מַכֵּה רֵעֵהוּ בַּסָּתֶר	דער וואס שלאגט זיין פריינד אים [2]פערבערגנים!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃	און דאס גאנצע פאלק זאל זאגען: אמן!
25. אָרוּר	25. פערפלוכט זאל זיין
לֹקֵחַ שֹׁחַד	דער, וואס נעהמט בעשטעכונג
לְהַכּוֹת נֶפֶשׁ	צו שלאגען א פערזאן,
דַּם נָקִי	אונשולדיגע בלוט![3]
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃	און דאס גאנצע פאלק זאל זאגען: אמן!
26. אָרוּר	26. פערפלוכט זאל זיין
אֲשֶׁר לֹא־יָקִים	דער, וואס וועט ניט אויפשטעלען
אֶת־דִּבְרֵי	די ווערטער
הַתּוֹרָה־הַזֹּאת	פון דיזע לעהרע,
לַעֲשׂוֹת אוֹתָם	זיי צו טהאן!
וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃	און דאס גאנצע פאלק זאל זאגען: אמן!

Cap. XXVIII. כח

1. וְהָיָה	1. און עס זאל זיין
אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע	אויב דו וועסט הערען
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאט,
לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת	צו היטען צו טהאן
אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו	אלע זיינע געבאטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפויל דיך
הַיּוֹם	הייטע,
וּנְתָנְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דאן וועט דער עוויגער, דיין גאט, דיך מאכען
עֶלְיוֹן	צום העכסטען
עַל כָּל־גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃	איבער אלע נאציאנען פון דער ערד.
2. וּבָאוּ עָלֶיךָ	2. און עס וועלען קומען איבער דיר
כָּל־הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה	דיזע אלע זעגנונגען.

1) זעת רש"י. 2) געהיים. 8) ד. ח. נעהמען בעשטעכונג אום איין אונשולדיגע פערזאן צו פעראורטהיילען.

וְהִשִּׂיגֻךָ	און זיי וועלען דיך גרייכען,
כִּי תִשְׁמַע	ווען דו וועסט הערען
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	אין די שטימע פון דעם עווי־גען דיין גאט.
3. בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר	3. געבענשט וועסט'ו זיין אין דער שטאָדט,
וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה׃	און געבענשט וועסט'ו זיין אויף דעם פעלד.
4. בָּרוּךְ פְּרִי־בִטְנְךָ	4. געבענשט וועט זיין די פרוכט פון דיין לייב[1]
וּפְרִי אַדְמָתְךָ	און די פרוכט פון דיין לאנד
וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ	און די פרוכט פון דיינע פיה
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ	דאס[2]געוואָרפענע פון דיינע רינדער
וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ׃	און די [2]פערמעהרונג פון דיינע שאָף.
5. בָּרוּךְ טַנְאֲךָ	5. געבענשט וועט זיין דיין קאָרב
וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃	און דיין טייג־שיסעל.
6. בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ	6. געבענשט וועסט'ו זיין ביי דיין איינגאַנג,
וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ׃	און געבענשט וועסט'ו זיין ביי דיין אויסגאַנג.
ששי	ששי
7. יִתֵּן יְהוָה	7. דער עוויגער וועט געבען
אֶת־אֹיְבֶיךָ	דיינע פיינדע,
הַקָּמִים עָלֶיךָ	וועלכע שטעהען אויף געגען דיר,
נִגָּפִים לְפָנֶיךָ	[3]געפלאגט פאר דיר;
בְּדֶרֶךְ אֶחָד	אויף איין וועג
יֵצְאוּ אֵלֶיךָ	וועלען זיי ארויסגיין געגען דיר,
וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים	און אויף זיבען וועגען
יָנוּסוּ לְפָנֶיךָ׃	וועלען זיי ענטלויפען פאר דיר.
8. יְצַו יְהוָה אִתְּךָ	8. דער עוויגער וועט בע־פעהלען ביי דיר
אֶת־הַבְּרָכָה	דעם זעגען
בַּאֲסָמֶיךָ	אין דיינע שפייכלערען
וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ	און אין יעדער בעשעפטיגונג פון דיין האנד,
וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ	און ער וועט דיך בענשען אים לאנד,
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נֹתֵן לָךְ׃	גיט דיר.
9. יְקִימְךָ יְהוָה לוֹ	9. דער עוויגער וועט דיך אויפשטעלען פיר זיך
לְעַם קָדוֹשׁ	אלס הייליגעס פאלק,
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע־לָךְ	ווי ער האט געשוואָרען צו דיר,
כִּי תִשְׁמֹר	ווען דו וועסט היטען
אֶת־מִצְוֺת	די געבאָטען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,

וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו׃	און דו וועסט גיין אין זיינע וועגען.
10. וְרָאוּ	10. און עס וועלען זעהען
כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ	אלע פעלקער פון דער ערד,
כִּי שֵׁם יְהוָה	דאס דעם עוויגען'ס נאָמען
נִקְרָא עָלֶיךָ	איז גערופען איבער דיר,
וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ׃	און זיי וועלען זיך פירכטען פאר דיר.
11. וְהוֹתִרְךָ יְהוָה	11. און דער עוויגער וועט דיר איבערפלוס געבען
לְטוֹבָה	צום גוטען
בִּפְרִי בִטְנְךָ	אין די פרוכט פון דיין לייב,
וּבִפְרִי בְהֶמְתְּךָ	און אין די פרוכט פון דיינע פיה,
וּבִפְרִי אַדְמָתֶךָ	און אין די פרוכט פון דיין לאנד
עַל הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט גע־שוואָרען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן
לָתֶת לָךְ׃	דיר צו געבען.
12. יִפְתַּח יְהוָה ׀ לְךָ	12. דער עוויגער וועט עפנען פיר דיר
אֶת־אוֹצָרוֹ הַטּוֹב	זיין גוטען שאַטץ
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל,
לָתֵת מְטַר־אַרְצְךָ	צו געבען דעם רעגען פון דיין לאנד
בְּעִתּוֹ	אין זיין צייט,
וּלְבָרֵךְ	און צו בענשען
אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יָדֶךָ	דאס גאַנצע ווערק פון דיין האנד,
וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים	און דו וועסט לייהען (צו) פילע פעלקער,
וְאַתָּה לֹא תִלְוֶה׃	אָבער ־דו וועסט ניט ענטלייהען.
13. וּנְתָנְךָ יי לְרֹאשׁ	13. און דער עוויגער וועט דיך מאַכען צום קאָפּ[4]
וְלֹא לְזָנָב	און ניט צום עק,[4]
וְהָיִיתָ רַק לְמַעְלָה	און דו וועסט זיין נור [5]אויבען
וְלֹא תִהְיֶה לְמָטָּה	און דו וועסט ניט זיין [6]אונטען,
כִּי־תִשְׁמַע	ווען דו וועסט הערען
אֶל־מִצְוֺת ׀	צו די געבאָטען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	פון דעם עוויגען, דיין גאט,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	היינטע,
לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת׃	צו היטען און צו טהאָן.
14. וְלֹא תָסוּר	14. און דו וועסט ניט אָב־קעהרען
מִכָּל־הַדְּבָרִים	פון די אלע ווערטער,

1) ד. ה. קינדער. 2) צו־וואוקס, די נייע־געבאָרענע. 3) געשלאָגען. 4) ד. ה. צום הויפט־פיהרער און ניט צום אונטערטהעניגען. 5) חויך. 6) נידריג. 7) זאלסט.

אשר אנכי מצוה אתכם היום	וועלכע איך בעפויל אייך הייטע,
ימין ושמאול	רעכטס אדער לינקס,
ללכת	צו געהן
אחרי אלהים אחרים	נאך אנדערע געטער,
לעבדם :	זיי צו דינען.
15. והיה	15. און עס וועט זיין,
אם־לא תשמע	אויב דו וועסט ניט הערען
בקול יהוה אלהיך	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאט,
לשמר לעשות	צו היטען צו טהאן,
את־כל־מצותיו	אלע זיינע געבאטען
וחקתיו	און זיינע געזעטצען,
אשר אנכי מצוך	וועלכע איך בעפויל דיך
היום	הייטע,
ובאו עליך	דאן וועלען קומען איבער דיר
כל־הקללות האלה	דיזע אלע פלוכען,
והשיגוך :	און זיי וועלען דיך גרייכען.
16. ארור אתה בעיר	16. פערפלוכט וועסט'ו זיין אין דער שטאדט,
וארור אתה בשדה:	און פערפלוכט וועסט'ו זיין אויף דעם פעלד.
17. ארור טנאך	17. פערפלוכט וועט זיין דיין קארב
ומשארתך :	און דיין טייג־שיסעל.
18. ארור פרי־בטנך	18. פערפלוכט וועט זיין די פרוכט פון דיין לייב
ופרי אדמתך	און די פרוכט פון דיין לאנד,
שגר אלפיך	דאס געווארפענע פון דיינע רינדער
ועשתרת צאנך :	און די פערמעהרונג פון דיינע שאף.
19. ארור אתה בבאך	19. פערפלוכט וועסט'ו זיין ביי דיין איינגאנג,
וארור אתה בצאתך	און פערפלוכט וועסט'ו זיין ביי דיין אויסגאנג.
20. ישלח יהוה ׀ בך	20. דער עוויגער וועט אנשיקען אויף דיר
את־המארה	דעם פלוך,
את־המהומה	די פערווירונג
ואת־המגערת	און דאס [1]פערדערבען
בכל־משלח ידך	אין יעדער בעשעפטיגונג פון דיין האנד,
אשר תעשה	וועלכע דו וועסט טהאן,
עד השמדך	ביז דו וועסט פערטיליגט ווערען,
ועד־אבדך מהר	און ביז דו וועסט פערלארען גיין שנעל
מפני רע מעלליך	וועגען דיינע שלעכטע טהאטען,

אשר עזבתני :	וואס דו האסט מיך פערלאזען.
21. ידבק יהוה בך	21. דער עוויגער וועט בעהעפטען אן דיר
את־הדבר	דעם פעסט,
עד כלתו אתך	ביז ער וועט דיך פערטילגען
מעל האדמה	פון דעם לאנד,
אשר־אתה בא־שמה	וואס דו קומסט דארט,
לרשתה :	איהר צו ערבען.
22. יככה יהוה	22. דער עוויגער וועט דיך שלאגען
בשחפת ובקדחת	מיט שווינדזוכט און מיט פיבער
ובדלקת	און מיט [2]ענטציגדונג
ובחרחר ובחרב	און מיט [3]בראנד און מיט [4]טרוקענהייט
ובשדפון ובירקון	און מיט געטריידע־בראנד און מיט געלבזוכט,
ורדפוך	און זיי וועלען דיך [5]נאכיאגען,
עד אבדך :	ביז דו וועסט פערלארען גיין.
23. והיו שמיך	23. און עס וועלען זיין דיינע הימלען,
אשר על־ראשך	וועלכע זייגען איבער דיין קאפ,
נחשת	קופער,
והארץ	און די ערד,
אשר־תחתיך	וועלכע איז אונטער דיר,
ברזל :	אייזען.
24. יתן יהוה	24. דער עוויגער וועט געבען
את־מטר ארצך	(אלס) רעגען פיר דיין לאנד
אבק ועפר	שטויב און [6]ערד,
מן־השמים	פון הימעל
ירד עליך	וועט עס ארונטער־קומען איבער דיר,
עד השמדך :	ביז דו וועסט פערטיליגט ווערען;
25. יתנך יהוה ׀	25. דער עוויגער וועט דיך געבען
נגף לפני איביך	געפלאגט פאר דיינע פיינדע:
בדרך אחד	אויף איין וועג
תצא אליו	וועסט'ו ארויסגיין געגען איהם,
ובשבעה דרכים	און אויף זיבען וועגען
תנוס לפניו	וועסט'ו ענטלויפען פאר איהם;
והיית לזעוה	און דו וועסט ווערען צו א שרעק־זאך
לכל ממלכות	פיר אלע קעניגרייכען
הארץ :	פון דער ערד.
26. והיתה נבלתך	26. און דיין טויטער־קערפער וועט זיין

1) אונגעראטענהייט, אונערפאלג; טאדעל. 2) בראנד. 3) ענטציגדונג, 4) שווערט. 5) פערפאלגען. 6) אש.

למאכל	אלס שפייזע
לכל-עוף השמים	פיר אלע געפליגעל פון דעם הימעל
ולבהמת הארץ	און פיר די פיה פון דער ערד,
ואין מחריד:	און קיינער וועט (זיי) ניט [1]דערשרעקען.
27. יככה יהוה	27. דער עוויגער וועט דיך שלאגען
בשחין מצרים	מיט דער [2]ענטצינדונג פון מצרים
ובעפלים ובטחורים קרי	און מיט [3]ביילען
ובגרב ובחרס	און מיט [4]גרינד און מיט [5]קרעצין,
אשר לא-תוכל להרפא:	דאס דו וועסט ניט קענען געהיילט ווערען.
28. יככה יהוה	28. דער עוויגער וועט דיך שלאגען
בשגעון ובעורון	מיט וואהנזין און מיט בלינדהייט
ובתמהון לבב:	און מיט פערווירונג פון הארצען.
29. והיית ממשש	29. און דו וועסט טאפען
בצהרים	[6]אין מיטען טאג,
כאשר ימשש העור	ווי דער בלינדער טאפט
באפלה	אין דער פינסטערניס,
ולא תצליח	און דו וועסט ניט בעגליקען
את-דרכיך	(אויף) דיינע וועגען,
והיית	און דו וועסט זיין
אך עשוק וגזול	נור געדריקט און בערויבט
כל-הימים	אלע צייטען,
ואין מושיע:	און קיינער וועט (דיר) ניט העלפען.
30. אשה תארש	30. א פרוי וועסט'ו פערלאבען,
ואיש אחר ישגלנה	און איין אנדער מאן וועט איהר הייראטען;
בית תבנה	א הויז וועסט'ו בויען,
ולא-תשב בו	און דו וועסט ניט וואהנען אין איהם;
כרם תטע	א וויין-גארטען וועסט'ו פלאנצען,
ולא תחללנו:	און דו וועסט קיין וויינרעזע האַרטען.
31. שורך	31. דיין אקס
טבוח לעיניך	וועט געשלאכטעט ווערען פאר דיינע אויגען,
ולא תאכל ממנו	און דו וועסט ניט עסען פון איהם;
חמרך גזול מלפניך	דיין אייזעל וועט געראובט ווערען פאר דיין געזיכט,
ולא ישוב לך	און ער וועט זיך ניט צוריק-קעהרען צו דיר;
צאנך	דיינע שאף
נתנות לאיביך	וועלען געגעבען ווערען צו דיינע פיינדע,
ואין לך מושיע:	און קיינער וועט דיר ניט העלפען.
32. בניך ובנתיך	32. דיינע זיהן און דיינע טעכטער
נתנים לעם אחר	וועלען געגעבען ווערען צו איין אנדער פאלק
ועיניך ראות	און דיינע אויגען וועלען (עס) זעהן,
וכלות אליהם	און [7]שמאכטען נאך זיי
כל-היום	דעם גאנצען טאג,
ואין לאל ידך:	און עס וועט ניט זיין קיין מאכט אין דיין האנד[8].
33. פרי אדמתך	33. די פרוכט פון דיין לאנד
וכל-יגיעך	און דיין גאנצע מיהע
יאכל עם	וועט פערצעהרען א פאלק,
אשר לא-ידעת	וואס דו ווייסט ניט,
והיית	און דו וועסט זיין
רק עשוק ורצוץ	נור געדריקט און [9]צוטרעטען
כל-הימים:	אלע צייטען.
34. והיית משגע	34. און דו וועסט זיין וואהנזיניג
ממראה עיניך	פון דעם אנבליק פון דיינע אויגען,
אשר תראה:	וואס דו וועסט זעהן.
35. יככה יהוה	35. דער עוויגער וועט דיך שלאגען
בשחין רע	מיט א שלעכטע [2]ענטצינדונג,
על-הברכים	אויף די קניען
ועל-השקים	און אויף די שינקלען,
אשר לא-תוכל להרפא	דאס דו וועסט ניט קענען געהיילט ווערען,
מכף רגלך	פון דיין פוס-זויל
ועד קדקדך:	[און] ביז דיין שייטעל.
36. יולך יהוה אתך	36. דער עוויגער וועט דיך פיהרען
ואת-מלכך	און דיין קעניג,
אשר תקים עליך	וועלכען דו וועסט אויפשטעלען איבער דיר,
אל-גוי	צו א פאלק,
אשר לא-ידעת	וואס דו ווייסט ניט,
אתה ואבתיך	(ניט) דו און (ניט) דיינע עלטערן,
ועבדת שם	און דו וועסט דארט דינען
אלהים אחרים	אנדערע געטער,
עץ ואבן:	האלץ און שטיין.
37. והיית לשמה	37. און דו וועסט ווערען צום ערשטוינען,

1) ד. ה. שטערען. 2) ענטצינדליכער געשוויר, קרעטץ. 3) געשוואולסטען; פייגווארצען; מערידען, גאלדענער אדער. 4) טרוקענע קרעטץ. 5) פייכטע קרעטץ. 6) אם מיטאג. 7) זיך ענדיגען, אויסגיין. 8) עטוואס דאגעגען צו טהאן. 9) בעדרענגט

לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה	צום שפּריכוואָרט און צור שפּאָט־רעדע
בְּכֹל הָעַמִּים	צווישען אַלע פעלקער,
אֲשֶׁר־יְנַהֶגְךָ יי שָׁמָּה	וואס דער עוויגער וועט דיך דאָרטען אוועגפיהרען.
38. זֶרַע רַב	38. פיל זאמען
תּוֹצִיא הַשָּׂדֶה	וועסט'ו ארויסברייננגען (אויף) דאס פעלד,
וּמְעַט תֶּאֱסֹף	און ווייניג וועסט'ו איינזאמלען,
כִּי יַחְסְלֶנּוּ הָאַרְבֶּה׃	דען דער הייישרעק וועט עס אבפרעסען.
39. כְּרָמִים תִּטַּע וְעָבָדְתָּ	39. וויינגערטנער וועסט'ו פלאנצען, און דו וועסט בעארבייטען,
וְיַיִן לֹא־תִשְׁתֶּה	אָבער וויין וועסט'ו ניט טרינקען,
וְלֹא תֶאֱגֹר	און דו וועסט ניט איינזאמלען,
כִּי תֹאכְלֶנּוּ הַתֹּלָעַת׃	דען דער וואָרעם וועט עס פערצעהרען.
40. זֵיתִים יִהְיוּ לְךָ	40. אייל־בוימער וועסט'ו האבען
בְּכָל־גְּבוּלֶךָ	אין דיין גאנצען גרענעץ;
וְשֶׁמֶן לֹא תָסוּךְ	אבער (מיט) אייל וועסט'ו זיך ניט שמירען,
כִּי יִשַּׁל זֵיתֶךָ׃	דען דיינע [2]אַליווען וועלען אראבפאלען.
41. בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד	41. זיהן און טעכטער וועסט'ו געבערען,
וְלֹא־יִהְיוּ לָךְ	און זיי וועלען ניט בלייבען ביי דיר,
כִּי יֵלְכוּ בַּשֶּׁבִי׃	דען זיי וועלען גיין אין געפאנגענשאפט.
42. כָּל־עֵצְךָ	42. אַלע דיינע בוימער
וּפְרִי אַדְמָתֶךָ	און די פרוכט פון דיין לאנד
יְיָרֵשׁ הַצְּלָצַל׃	וועט דער גריל [3]פערדארבען.
43. הַגֵּר	43. דער פרעמדער,
אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ	וועלכע איז צווישען דיר,
יַעֲלֶה עָלֶיךָ	וועט אויפגיין איבער דיר
מַעְלָה מָּעְלָה	העכער און העכער,
וְאַתָּה תֵרֵד	און דו וועסט ארונטערגיין
מַטָּה מָּטָּה׃	נידריגער (און) נידריגער.
44. הוּא יַלְוְךָ	44. ער וועט דיר לייהען,
וְאַתָּה לֹא תַלְוֶנּוּ	אָבער דו וועסט איהם ניט לייהען (קענען);
הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ	ער וועט ווערען צום הויפּט,
וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזָנָב׃	און דו וועסט ווערען צום עק.
45. וּבָאוּ עָלֶיךָ	45. און עס וועלען קומען איבער דיר
כָּל־הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה	דיזע אַלע פלוכען,
וּרְדָפוּךָ	און זיי וועלען דיך נאכיאגען,
וְהִשִּׂיגוּךָ	און זיי וועלען דיך גרייכען,
עַד הִשָּׁמְדָךְ	ביז דו וועסט פערטיליגט ווערען,
כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ	דען דו האסט ניט צוגעהערט
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	אין דיא שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
לִשְׁמֹר	צו היטען
מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו	זיינע געבאָטען און זיינע געזעצען,
אֲשֶׁר צִוָּךְ׃	וועלכע ער האט דיך בעפוילען.
46. וְהָיוּ בְךָ	46. און זיי וועלען זיין אויף דיר
לְאוֹת וּלְמוֹפֵת	צום צייכען און צום בעווייז,
וּבְזַרְעֲךָ עַד־עוֹלָם׃	און אויף דיינע קינדער ביז עוויג.
47. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עָבַדְתָּ	47 דאפיר וויל דו האסט ניט געדינט
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאָט,
בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב	[4]אין פריידע און [5]אין גוטען הארצען,
מֵרֹב כֹּל׃	פון איבערפלוס אין אלעס.
48. וְעָבַדְתָּ	48. דארום וועסט'ו דינען
אֶת־אֹיְבֶיךָ	דיינע פיינדע,
אֲשֶׁר יְשַׁלְּחֶנּוּ יְהוָה בָּךְ	וועלכע דער עוויגער וועט שיקען געגען דיר,
בְּרָעָב וּבְצָמָא	אין הונגער און אין דורשט
וּבְעֵירֹם	און אין נאַקעטהייט
וּבְחֹסֶר כֹּל	און אין מאנגעל פון אלעס;
וְנָתַן עֹל בַּרְזֶל	און ער וועט געבען איין אייזערנעם יאָך,
עַל־צַוָּארֶךָ	אויף דיין האלז,
עַד הִשְׁמִידוֹ אֹתָךְ׃	ביז ער וועט דיך פערטילגען.
49. יִשָּׂא יְהוָה עָלֶיךָ	49. דער עוויגער וועט ברינגען איבער דיך
גּוֹי מֵרָחֹק	א נאַציאָן פון וויטען,
מִקְצֵה הָאָרֶץ	פון ענדע פון דער ערד,
כַּאֲשֶׁר יִדְאֶה הַנָּשֶׁר	ווי דער אָדלער שוועבט,
גּוֹי	א נאַציאָן,
אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע	וואס דו וועסט ניט פערשטעהן
לְשֹׁנוֹ׃	זיין שפּראַכע.
50. גּוֹי עַז פָּנִים	50. א נאַציאָן מיט א פרעכען געזיכט,
אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים לְזָקֵן	וואָס וועט ניט אַכטען די פּערזאָן פון איין אלטען,
וְנַעַר לֹא יָחֹן׃	און א יונגען וועט ער ניט בעגנעדיגען.

1) געלעכטער. 2) אייל־בערען. 3) און בעזויטץ נעהמען. 4) מיט. 5) ענגגיס.

51. וְאָכַל	51. און ער וועט פערצעהרען
פְּרִי בְהֶמְתְּךָ	די פרוכט פון דיינע פיה
וּפְרִי־אַדְמָתְךָ	און די פרוכט פון דיין לאנד,
עַד הִשָּׁמְדָךְ	ביז דו וועסט פערטיליגט ווערען,
אֲשֶׁר לֹא־יַשְׁאִיר לְךָ	דאס ער וועט דיר ניט איבריג־לאזען
דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר	קארן, מאסט און אייל,
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ	דאס געווארפענע פון דיינע רינדער
וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ	און די פערמעהרונג פון דיינע שאף,
עַד הַאֲבִידוֹ אֹתָךְ׃	ביז ער וועט דיך פערניכטען.
52. וְהֵצַר לְךָ	52. און ער וועט דיר איינג מאכען
בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ	אין אלע דיינע טויערען,
עַד רֶדֶת חֹמֹתֶיךָ	ביז עס וועלען פאלען דיינע מויערען,
הַגְּבֹהֹת וְהַבְּצֻרוֹת	די הויכע און די פעסטע,
אֲשֶׁר אַתָּה בֹּטֵחַ בָּהֵן	וואס דו פערזיכערסט זיך אויף זיי,
בְּכָל־אַרְצֶךָ	אין דיין גאנצען לאנד,
וְהֵצַר לְךָ	און ער וועט דיר איינג מאכען
בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ	אין אלע דיינע טויערען,
בְּכָל־אַרְצְךָ	אין דיין גאנצען לאנד,
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃	וואס דער עוויגער, דיין גאט, האט דיר געגעבען.
53. וְאָכַלְתָּ	53. און דו וועסט עסען
פְרִי־בִטְנְךָ	די פרוכט פון דיין לייב,
בְּשַׂר בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ	דאס פלייש פון דיינע זיהן און דיינע טעכטער,
אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ	וועלכע דיר האט געגעבען
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דער עוויגער, דיין גאט,
בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק	אין [1]בעלאגערונג און אין בעדרענגניס,
אֲשֶׁר־יָצִיק לְךָ אֹיְבֶךָ׃	וואס דיין פיינד וועט דיר דרענגען.
54. הָאִישׁ הָרַךְ בְּךָ	54. דער [2]ווייכליכסטער מאן אונטער דיר
וְהֶעָנֹג מְאֹד	און דער זעהר פערצערטעלטער
תֵּרַע עֵינוֹ בְאָחִיו	וועט זיין אויג [3]שלעכט זיין געגען זיין ברודער
וּבְאֵשֶׁת חֵיקוֹ	און געגען [4]די פרוי פון זיין שויס
וּבְיֶתֶר בָּנָיו	און געגען זיינע איבריגע קינדער
אֲשֶׁר יוֹתִיר׃	וועלכע ער וועט איבריג־לאזען.
55. מִתֵּת לְאַחַד מֵהֶם	55. צו געבען צו איינעם פון זיי
מִבְּשַׂר בָּנָיו	פון דעם פלייש פון זיינע קינדער,
אֲשֶׁר יֹאכֵל	וועלכע ער וועט עסען,
מִבְּלִי הִשְׁאִיר־לוֹ כֹּל	ווייל איהם איז ניכטס איבריג געבליבען,
בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק	אין [1]בעלאגערונג און אין בעדרענגניס,
אֲשֶׁר יָצִיק לְךָ אֹיִבְךָ	וואס דיין פיינד וועט דיר דרענגען
בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ׃	אין אלע דיינע טויערען.
56. הָרַכָּה בְךָ	56. די ווייכליכסטע אונטער דיר
וְהָעֲנֻגָּה	און די פערצערטעלטע,
אֲשֶׁר לֹא־נִסְּתָה	וועלכע האט ניט געפרופט
כַף־רַגְלָהּ	איהר פוס־זויל
הַצֵּג עַל־הָאָרֶץ	(צו) שטעלען אויף דער ערד
מֵהִתְעַנֵּג וּמֵרֹךְ	פון פערצערטלונג און פון ווייכליכקייט,
תֵּרַע עֵינָהּ	וועט איהר אויג שלעכט זיין
בְּאִישׁ חֵיקָהּ	געגען [5]דעם מאן פון איהר שויס
וּבִבְנָהּ וּבְבִתָּהּ׃	און געגען איהר זוהן און געגען איהר טאכטער.
57. וּבְשִׁלְיָתָהּ	57 און געגען איהרע [6]קליינע קינדער,
הַיּוֹצֵת | חסר א׳	וועלכע זיינען ארויס־געגאנגען
מִבֵּין רַגְלֶיהָ	פון צווישען איהרע פיס,
וּבְבָנֶיהָ אֲשֶׁר תֵּלֵד	און געגען איהרע זיהן, וועלכע זי האט געבארען,
כִּי־תֹאכְלֵם	דען זי וועט זיי פערצעהרען
בְּחֹסֶר־כֹּל	אין מאנגעל פון אלעס
בַּסָּתֶר	אים פערבערגנים,
בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק	אין [1]בעלאגערונג און אין בעדרענגניס,
אֲשֶׁר יָצִיק לְךָ אֹיִבְךָ	וואס דיין פיינד וועט דיר דרענגען
בִּשְׁעָרֶיךָ׃	אין דיינע טויערען.
58. אִם־לֹא תִשְׁמֹר	58. אויב דו וועסט ניט היטען
לַעֲשׂוֹת	צו טהאן
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת	פון דיזע לעהרע,
הַכְּתֻבִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה	וועלכע זיינען געשריבען אין דיזען בוך,
לְיִרְאָה	צו פירכטען
אֶת־הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה	דיזען געעהרטען און פורכטבארען נאמען,
אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	דעם עוויגען, דיין גאט.
59. וְהִפְלָא יְהוָה	59. און דער עוויגער וועט וואונדערבאר מאכען
אֶת־מַכֹּתְךָ	דיינע פלאגען
וְאֵת מַכּוֹת זַרְעֶךָ	און די פלאגען פון דיין זאמען,

1) ענגנים. 2) עדלער. 3) ניט פערגינען. 4) זיין אייגענע פרוי. 5) איהר אייגענעם מאן. 6) נאכגעבורט.

מַכּוֹת גְּדֹלֹת וְנֶאֱמָנוֹת	גרויסע און דויערהאַפטע פּלאָגען
וָחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים׃	און שלעכטע און דויערהאַפטע קראַנקהייטען.
60. וְהֵשִׁיב בְּךָ	60. און ער וועט צוריק־ברייגגען אויף דיר
אֵת כָּל־מַדְוֵה מִצְרַיִם	אַלע [1]וויטאָגען פון מצרים,
אֲשֶׁר יָגֹרְתָּ מִפְּנֵיהֶם	וואָס דו פירכטעסט זיך פאַר זיי,
וְדָבְקוּ בָּךְ׃	און זיי וועלען זיך [2]בעהעפטען אָן דיר.
61. גַּם כָּל־חֳלִי	61. אויך יעדע קראַנקהייט
וְכָל־מַכָּה	און יעדע פּלאָג,
אֲשֶׁר לֹא כָתוּב	וועלכע איז ניט געשריבען
בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת	אין דעם בוך פון דיזע לעהרע
יַעְלֵם יְהוָה עָלֶיךָ	וועט דער עווינער זיי אַרויפ־ברייגגען איבער דיר,
עַד הִשָּׁמְדָךְ׃	ביז דו וועט פערטיליגט ווערען.
62. וְנִשְׁאַרְתֶּם	62. און איהר וועט איבריג־בלייבען
בִּמְתֵי מְעָט	מיט ווייניג מענשען,
תַּחַת אֲשֶׁר הֱיִיתֶם	אַנשטאַט וואָס איהר זייט געוועזען,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערען פון הימעל
לָרֹב	אין מענגע,
כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ	דען דו האָסט ניט געהערט
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאָט.
63. וְהָיָה	63. און עס וועט זיין,
כַּאֲשֶׁר־שָׂשׂ יְיָ עֲלֵיכֶם	ווי דער עוויגער האָט זיך געפרעהט איבער אייך
לְהֵיטִיב אֶתְכֶם	אייך גוטעס צו טהאָן,
וּלְהַרְבּוֹת אֶתְכֶם	און אייך צו פערמעהרען,
כֵּן יָשִׂישׂ יְיָ עֲלֵיכֶם	אַזוי וועט דער עוויגער זיך פרעהען איבער אייך,
לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם	אייך צו פערניכטען,
וּלְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם	און אייך צו פערטילגען,
וְנִסַּחְתֶּם	און איהר וועט אַוועג־געריסען ווערען
מֵעַל הָאֲדָמָה	פון דעם לאַנד,
אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה	וואָס דו קומסט דאָרטען,
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
64. וֶהֱפִיצְךָ יְהוָה	64. און דער עוויגער וועט דיך פערשפּרייטען
בְּכָל־הָעַמִּים	אונטער אַלע פעלקער,
מִקְצֵה הָאָרֶץ	פון איין ענד פון דער ערד
וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ	[און] ביז דעם (אַנדער) ענד,
וְעָבַדְתָּ שָּׁם	און דו וועסט דאָרט דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער,
אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ	וועלכע דו ווייסט ניט,
אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ	(ניט) דו און (ניט) דיינע עלטערן,
עֵץ וָאָבֶן׃	האָלץ און שטיין.
65. וּבַגּוֹיִם הָהֵם	65. אויך אונטער יענע פעלקער
לֹא תַרְגִּיעַ	וועסט'ו ניט ריהען קענען,
וְלֹא־יִהְיֶה מָנוֹחַ	און עס וועט קיין רוהע־אָרט זיין
לְכַף־רַגְלֶךָ	פיר דיין פוס־זויל.
וְנָתַן יְהוָה לְךָ שָׁם	און דער עוויגער וועט דיר דאָרט געבען
לֵב רַגָּז	אַ ציטערענדעס האַרץ
וְכִלְיוֹן עֵינַיִם	און אויגען־פערשמאַכטונג
וְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ׃	און זעעלען־קריינקונג.
66. וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלֻאִים לְךָ מִנֶּגֶד	66. און דיין לעבען וועט (אין געפאַהר) הייגגען פאַר דיר,
וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם	און דו וועסט זיך שרעקען נאַכט און טאָג,
וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ׃	און דו וועסט ניט גלויבען אין דיין לעבען.
67. בַּבֹּקֶר תֹּאמַר	67. אַם מאָרגען וועסט'ו זאָגען:
מִי־יִתֵּן עֶרֶב	ווער גיבט אַבענד![3]
וּבָעֶרֶב תֹּאמַר	און אַם אַבענד וועסט'ו זאָגען:
מִי־יִתֵּן בֹּקֶר	ווער גיבט מאָרגען![3]
מִפַּחַד לְבָבְךָ	פון דעם שרעק פון דיין האַרצען,
אֲשֶׁר תִּפְחָד	וואָס דו וועסט זיך שרעקען
וּמִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ	און פון דעם אַנבליק פון דיינע אויגען,
אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃	וואָס דו וועסט זעהן.
68. וֶהֱשִׁיבְךָ יְהוָה ׀	68. און דער עוויגער וועט דיך צוריקפיהרען
מִצְרַיִם	(נאָך) מצרים
בָּאֳנִיּוֹת	אין שיפען
בַּ דֶּ רֶ ךְ	אויף דעם וועג,
אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ	וואָס איך האָב דיר געזאָגט:
לֹא־תֹסִיף עוֹד לִרְאֹתָהּ	דו זאָלסט איהר מעהר ניט זעהן,
וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם	און איהר וועט זיך דאָרט פערקויפען
לְאֹיְבֶיךָ	צו דיינע פיינדע
לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת	צו קנעכט און צו דינסטען
וְאֵין קֹנֶה׃	און קיינער וועט קויפען.

1) שמערצען, קראַנקהייטען. 2) אַנקלעפּען. 3) ד. ה. הלואי זאל שוין ווערען אבענד!

69. אֵלֶּה	69. דיזע זיינען
דִבְרֵי הַבְּרִית	די ווערטער פון דעם בונד,
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה	וועלכע דער עוויגער האט בעפוילען משה,
לִכְרֹת	צו שליסען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	מיט די קינדער ישראל
בְּאֶרֶץ מוֹאָב	אין דעם לאנד מואב,
מִלְּבַד הַבְּרִית	אויסער דעם בונד,
אֲשֶׁר־כָּרַת אִתָּם בְּחֹרֵב׃	וועלכען ער האט געשלאָסען מיט זיי ביים (בארג) חורב.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
CAP. XXIX.	כט
1. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	1. און משה האט גערופען
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל	צו גאנץ ישראל,
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	און ער האט געזאָגט צו זיי:
אַתֶּם רְאִיתֶם	איהר האט געזעהן
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה	אַלעס, וואס דער עוויגער האט געטאָן
לְעֵינֵיכֶם	פאר אייערע אויגען
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	אים לאנד מצרים
לְפַרְעֹה וּלְכָל־עֲבָדָיו	צו פרעה און צו אלע זיינע קנעכט
וּלְכָל־אַרְצוֹ׃	און צו זיין גאנצען לאנד.
2. הַמַּסּוֹת הַגְּדֹלֹת	2. די גרויסע פרופונגען,
אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ	וועלכע דיינע אויגען האבען געזעהן,
הָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים הַגְּדֹלִים הָהֵם׃	יענע גרויסע צייכענס און וואונדער.
3. וְלֹא־נָתַן יְהוָה לָכֶם	3. אבער דער עוויגער האט אייך נים געגעבען
לֵב לָדַעַת	א הארץ צום וויסען,
וְעֵינַיִם לִרְאוֹת	און אויגען צום זעהן,
וְאָזְנַיִם לִשְׁמֹעַ	און אויערען צום הערען,
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃	ביז דיזען טאָג.
4. וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם	4. [1]דארום האב איך אייך געפיהרט
אַרְבָּעִים שָׁנָה	פערציג יאהר
בַּמִּדְבָּר	אין דער וויסטע;
לֹא־בָלוּ שַׂלְמֹתֵיכֶם	אייערע קליידער זיינען נים פערפוילט געוואָרען
מֵעֲלֵיכֶם	[2]אויף אייך,
וְנַעַלְךָ לֹא־בָלְתָה	און דיין שוך איז ניט פער־פוילט געוואָרען
מֵעַל רַגְלֶךָ׃	[2]אויף דיין פוס.
5. לֶחֶם לֹא אֲכַלְתֶּם	5. ברויט האט איהר ניט געגעסען,
וְיַיִן וְשֵׁכָר	און וויין און שטארקע גע־טראַנק
לֹא שְׁתִיתֶם	האט איהר ניט געטרונקען,
לְמַעַן תֵּדְעוּ	אום איהר זאלט וויסען,
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דאס איך בין דער עוויגער, אייער גאט.
מַפְטִיר	מַפְטִיר
6. וַתָּבֹאוּ	6. און איהר זייט געקומען,
אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה	צו דיזען אָרט;
וַיֵּצֵא סִיחֹן	דאן איז ארויס־געגאנגען סיחון,
מֶלֶךְ־חֶשְׁבּוֹן	דער קעניג פון חשבון,
וְעוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן	און עוג, דער קעניג פון בשן,
לִקְרָאתֵנוּ	ענטגעגען אונז,
לַמִּלְחָמָה	צום קריג,
וַנַּכֵּם׃	און מיר האבען זיי גע־שלאָגען.
7. וַנִּקַּח אֶת־אַרְצָם	7. און מיר האבען גענומען זייער לאנד,
וַנִּתְּנָהּ לְנַחֲלָה	און מיר האבען איהר גע־געבען אלס ערב
לָראוּבֵנִי וְלַגָּדִי	צום (שטאם) ראובן און צום (שטאם) גד
וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי׃	און צום האלבען שטאם פון מנשה.
8. וּשְׁמַרְתֶּם	8. דארום זאלט איהר היטען
אֶת־דִּבְרֵי	די ווערטער
הַבְּרִית הַזֹּאת	פון דיזען בונד,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם	און איהר זאלט זיי טהאָן,
לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ	אום איהר זאלט בעגליקען
אֵת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן׃	(אין) אַלעס וואס איהר וועט טהאָן.

נִצָּבִים NITZABIM.

9. אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם	9. איהר שטעהט אלע הייטע
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	פאר דעם עוויגען אייער גאט
רָאשֵׁיכֶם	אייערע הייפטער,
שִׁבְטֵיכֶם	אייערע שטאמען,
זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם	אייערע עלטעסטע און אייערע בעאמטע,
כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל׃	יעדער מאן פון ישראל

1) ד. ה. ווייל די וואונדער אין מצרים זיינען פיר אייך ניט גענוג געווען צו ערקענען גאט, דארום האט איהר געמוזט 40 יאהר וואנדערן אין דער וויסטע. 2) פון. 3) קלייגע קינדער.

10. טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם	10 אייערע [1]קינדער, אייערע פרויען
וְגֵרְךָ	און דיין פרעמדער,
אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ	וועלכער איז צווישען דיינע לאַגערען,
מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ	פון דיין האָלץ־האַקער
עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ׃	ביז דיין וואַסער־שעפּער.
11. לְעָבְרְךָ	11. אום דו זאָלסט אריינ־טרעטען
בִּבְרִית יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	אין דעם בונד פון דעם עוויגען, דיין גאָט,
וּבְאָלָתוֹ	און אין זיין פלוך,
אֲשֶׁר יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ	וואָס דער עוויגער דיין גאָט
כֹּרֵת עִמְּךָ הַיּוֹם׃	שליסט מיט דיר היינטע.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
12. לְמַעַן הָקִים־ אֹתְךָ הַיּוֹם לוֹ לְעָם	12. אום דיך היינטע אויפצר־שטעלען פיר איהם אַלס פאָלק,
וְהוּא יִהְיֶה־לְּךָ	און ער וועט זיין צו דיר
לֵאלֹהִים	אַלס גאָט,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ	ווי ער האָט גערעדט צו דיר,
וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע	און ווי ער האָט געשוואָרען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן,
לְאַבְרָהָם	צו אַברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃	צו יצחק און צו יעקב.
13 וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם	13. און ניט מיט אייך אַליין
אָנֹכִי כֹּרֵת	שליס איך
אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת	דיזען בונד
וְאֶת־הָאָלָה הַזֹּאת׃	און דיזען פלוך.
14. כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה	14. זאָנדערן מיט דעם, וועלכער איז היר,
עִמָּנוּ עֹמֵד הַיּוֹם	(וועלכער) שטייט היינטע מיט אונז
לִפְנֵי יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ	פאַר דעם עוויגען, אונזער גאָט,
וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם׃	און מיט דעם, וועלכער איז ניט היר מיט אונז היינטע.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
15. כִּי־אַתֶּם יְדַעְתֶּם	15. דען איהר ווייסט,
אֵת אֲשֶׁר־יָשַׁבְנוּ	ווי מיר האָבען געוואָהנט
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם	אים לאַנד מצרים,
וְאֵת אֲשֶׁר־עָבַרְנוּ	און ווי מיר זיינען געגאַנגען
בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם	דורך די פעלקער,
אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם׃	דורך וועלכע איהר זייט דורך געגאַנגען.
16. וַתִּרְאוּ	16. און איהר האָט געזעהן
אֶת־שִׁקּוּצֵיהֶם	זייערע [2]אַבשייליכקייטען
וְאֵת גִּלֻּלֵיהֶם	און זייערע געטצען
עֵץ וָאֶבֶן	(פון) האָלץ און שטיין,
כֶּסֶף וְזָהָב	זילבער און גאָלד,
אֲשֶׁר עִמָּהֶם׃	וועלכע זיינען ביי זיי.
17. פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם	17. פיללייכט איז דאָ צווישען אייך
אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה	אַ מאַן אָדער אַ פרוי,
אוֹ מִשְׁפָּחָה	אָדער אַ פאַמיליע,
אוֹ־שֵׁבֶט	אָדער אַ שטאַם,
אֲשֶׁר לְבָבוֹ פֹנֶה הַיּוֹם	וואָס זיין הארץ ווענדעט זיך היינטע
מֵעִם יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ	פון דעם עוויגען אונזער גאָט
לָלֶכֶת	אום צו געהן,
לַעֲבֹד	צו דינען
אֶת־אֱלֹהֵי	די געטער
הַגּוֹיִם הָהֵם	פון יענע פעלקער,
פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם	פיללייכט איז דאָ צווישען אייך
שֹׁרֶשׁ	אַ וואָרצעל,
פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה׃	וועלכע ברייננט אַרויס גיפט און [3]ווערמוטה.
18. וְהָיָה	18. און עס וועט זיין,
בְּשָׁמְעוֹ	ווען ער וועט הערען
אֶת־דִּבְרֵי	די ווערטער
הָאָלָה הַזֹּאת	פון דיזען פלוך,
וְהִתְבָּרֵךְ בִּלְבָבוֹ	דאַן וועט ער זיך [4]בערוהיגען אין זיין הארצען,
לֵאמֹר	זאָגענדיג:
שָׁלוֹם יִהְיֶה־לִּי	פרידען וועט מיר זיין,
כִּי בִּשְׁרִרוּת לִבִּי אֵלֵךְ	אָבוואָהל איך וועל גיין אין די פערשטאָקטהייט פון מיין האַרצען,
לְמַעַן סְפוֹת הָרָוָה אֶת־הַצְּמֵאָה׃	אום צו פערמעהרען די [5]זעטיגונג פון דעם דורשט (נאָך בייזע לוסטען).
19. לֹא־יֹאבֶה יְהוָֹה	19. וועט דער עוויגער ניט וועלען
סְלֹחַ לוֹ	איהם (צו) פערגעבען,
כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף־יְהוָֹה	זאָנדערן דאַן וועט רויכער־רען דעם עוויגענס צאָרן
וְקִנְאָתוֹ	און זיין אייפער
בָּאִישׁ הַהוּא	געגען יענעם מאַן,

1) קליינע קינדער. 2) אונוווירדיגקייטען. 3) זעהר אַ ביטערער גראָז. 4) זעגנען, בעריהמען. 5) טרונקענהייט צום דורשט, זעה רש״י און דר. פיליפזאָהן׳ס קאָמענטאַר.

וְרָבְצָה בּוֹ	און עס וועט זיך לאַגערען אויף איהם
כָּל־הָאָלָה	דער גאַנצער פלוך,
הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה	וועלכער שטעהט געשריבען אין דיזען בוך,
וּמָחָה יְהוָה אֶת־שְׁמוֹ	און דער עוויגער וועט פערטילגען זיין נאָמען
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם׃	פון אונטער דעם הימעל.
20. וְהִבְדִּילוֹ יְהוָה	20. און דער עוויגער וועט איהם אָבזאָנדערן
לְרָעָה	צום שלעכטען
מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל	פון אַלע שטאַמען פון ישראל
כְּכֹל אָלוֹת הַבְּרִית	ווי אַלע פלוכען פון דעם בונד,
הַכְּתוּבָה	וועלכער איז געשריבען
בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה׃	אין דיזען בוך פון דער לעהרע.
21. וְאָמַר	21. און עס וועט זאָגען
הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן	דער שפּעטערער געשלעכט,
בְּנֵיכֶם	אייערע קינדער,
אֲשֶׁר יָקוּמוּ	וועלכע ווען אויפשטעהן
מֵאַחֲרֵיכֶם	נאָך אייך,
וְהַנָּכְרִי	און דער פרעמדער,
אֲשֶׁר יָבֹא	וועלכער וועט קומען
מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה	פון אַ ווייטע לאַנד,
וְרָאוּ	און זיי וועלען זעהן
אֶת־מַכּוֹת	די פּלאָגען
הָאָרֶץ הַהִוא	פון [1]דיזען לאַנד
וְאֶת־תַּחֲלֻאֶיהָ	און איהרע קראַנקהייטען,
אֲשֶׁר־חִלָּה יְהוָה בָּהּ׃	וואָמיט דער עוויגער האָט איהר [2]קראַנק־געמאַכט.
22. גָּפְרִית וָמֶלַח	22. שוועבעל און זאַלץ,
שְׂרֵפָה כָל־אַרְצָהּ	[3]פערברענט דאָס גאַנצע לאַנד,
לֹא תִזָּרַע	זי וועט ניט בעזעעט ווערען,
וְלֹא תַצְמִחַ	און זי וועט ניט לאָזען שפּראָצען,
וְלֹא־יַעֲלֶה בָהּ	און עס וועט ניט אויפגיין דאַרויף
כָּל־עֵשֶׂב	קיין קרויט,
כְּמַהְפֵּכַת	ווי די איבערקעהרונג
סְדֹם וַעֲמֹרָה	פון סדום און עמורה,
אַדְמָה וּצְבוֹיִם	אדמה און צבוים,
אֲשֶׁר הָפַךְ יְהוָה	וועלכע דער עוויגער האָט איבערגעקעהרט
בְּאַפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ׃	אין זיין צאָרן און אין זיין [4]גרים־צאָרן.
23. וְאָמְרוּ	23. און עס וועלען זאָגען

כָּל־הַגּוֹיִם	אַלע פעלקער:
עַל־מֶה עָשָׂה יְיָ כָּכָה	איבער וואָס האָט דער עוויגער אַזוי געטאָן
לָאָרֶץ הַזֹּאת	צו דיזע לאַנד?
מֶה חֳרִי	וואָס איז דער בראַנד
הָאַף הַגָּדוֹל הַזֶּה׃	פון דיזען גרויסען צאָרן?
24. וְאָמְרוּ	24. און מען וועט זאָגען:
עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ	ווייל זיי האָבען פערלאָזען
אֶת־בְּרִית יְהוָה	דעם בונד פון דעם עוויגען,
אֱלֹהֵי אֲבֹתָם	דער גאָט פון זייערע עלטערן
אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם	וועלכען ער האָט געשלאָסען מיט זיי,
בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם	ווען ער האָט זיי אַרויס־געפיהרט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	פון דעם לאַנד מצרים.
25. וַיֵּלְכוּ	25. און זיי זיינען געגאַנגען,
וַיַּעַבְדוּ	און זיי האָבען געדינט
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנדערע געטער,
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם	און זיי האָבען זיך געבוקט צו זיי,
אֱלֹהִים	געטער,
אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּם	וועלכע זיי ווייסען זיי ניט,
וְלֹא חָלַק לָהֶם׃	און ער האָט זיי ניט צוגע־טהיילט[5].
26. וַיִּחַר־אַף יְהוָה	26. דאַרום האָט דעם עוויגען'ס צאָרן געברענט
בָּאָרֶץ הַהִוא	געגען יענע לאַנד,
לְהָבִיא עָלֶיהָ	צו ברייגגען איבער איהר
אֶת־כָּל־הַקְּלָלָה	דעם גאַנצען פלוך,
הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה	וועלכער איז געשריבען אין דיזען בוך.
27. וַיִּתְּשֵׁם יְהוָה	27. און דער עוויגער האָט זיי אויסגעריסען
מֵעַל אַדְמָתָם	פון זייער לאַנד
בְּאַף וּבְחֵמָה	מיט צאָרן און מיט [4]גרים־צאָרן
וּבְקֶצֶף גָּדוֹל	און מיט גרויסען צאָרן,
וַיַּשְׁלִכֵם	און ער האָט זיי געוואָרפען
אֶל־אֶרֶץ אַחֶרֶת	אין איין אַנדער לאַנד.
כַּיּוֹם הַזֶּה׃	ווי דיזען טאָג.
28. הַנִּסְתָּרֹת	28. די פערבאָרגענע זאַכען
לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ	איז פאַר דעם עוויגען, אונזער גאָט[6],
וְהַנִּגְלֹת	אָבער די אָפענבאַרע זאַכען
לָנוּ וּלְבָנֵינוּ	געהערט צו אונז און צו אונזערע קינדער[6]
עַד־עוֹלָם	ביז עוויג.

1) יענעם. 2) געשלאָגען. 3) אַ בראַנד. 4) גלוטה. 5) ד. ה. גאָט האָט זיי ניט בעשטימט צום דינען. 6) ד. ה. קיינער איז ניט פעראַנטוואָרטליך פיר איינעמס פערבאָרגענע זינד אָבער פיר עפענטליכע זינד זיינען מיר יאָ פער־אַנטוואָרטליך. (סנהדרין מג, זעה רש"י).

לַעֲשׂוֹת	צו טהאָן
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃	פון דיזע לעהרע.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
שני כשהן מחוברין	שני כשהן מחוברין
CAP. XXX.	ל
1. וְהָיָה	1. און עס וועט זיין,
כִי־יָבֹאוּ עָלֶיךָ	ווען עס וועלען קומען איבער דיר
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אלע ווערטער,
הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה	דער זעגען און דער פלוך,
אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ	וועלכע איך האב געגעבען פאר דיר,
וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ	און דו וועסט זיך נעהמען צום הארצען
בְּכָל־הַגּוֹיִם	אונטער אלע פעלקער,
אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה׃	וואס דער עוויגער, דיין גאט, האט דיך דארטען פערשטויסען.
2 וְשַׁבְתָּ	2. און דו וועסט זיך צוריק־קעהרען
עַד־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	[1]צו דעם עוויגען, דיין גאט,
וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ	און דו וועסט הערען אין זיין שטימע,
כְּכֹל אֲשֶׁר־אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם	ווי אלעס, וואס איך בעפעהל דיך היינטע,
אַתָּה וּבָנֶיךָ	דו און דיינע קינדער,
בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃	און מיט דיין גאנצער זעעלע:
3. וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	3. דאן וועט דער עוויגער, דיין גאט, צוריק־קעהרען
אֶת־שְׁבוּתְךָ	[2]דיין געפאנגענשאפט,
וְרִחֲמֶךָ	און ער וועט דיך ערבארמען
וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ	און ער וועט דיך ווידער פערזאמלען
מִכָּל־הָעַמִּים	פון אלע פעלקער
אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה׃	וואס דער עוויגער, דיין גאט, האט דיך דארטען פערשפרייט.
4. אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲךָ	4. אויב [3]דיינע פערשטויסענע וועלען זיין
בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם	אם ענדע פון הימעל,
מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	וועט דיך דער עוויגער, דיין גאט, פערזאמלען פון דארט
וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ׃	און פון דארט וועט ער דיך נעהמען.
5. וֶהֱבִיאֲךָ יי אֱלֹהֶיךָ	5. און דער עוויגער דיין גאט וועט דיך ברייגגען

אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר־יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ	וואס דיינע עלטערן האבען געערבט,
וִירִשְׁתָּהּ	און דו וועסט איהר ערבען,
וְהֵיטִבְךָ	און ער וועט דיר גוטעס טהאן
וְהִרְבְּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ׃	און ער וועט דיך מעהרען מעהר אלס דיינע עלטערן.
6. וּמָל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	6. און דער עוויגער, דיין גאט, וועט בעשניידען
אֶת־לְבָבְךָ	דיין הארץ
וְאֶת־לְבַב זַרְעֶךָ	און דאס הארץ פון דיין זאמען,
לְאַהֲבָה	צו ליבען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט,
בְּכָל־לְבָבְךָ	מיט דיין גאנצען הארצען
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ	און מיט דיין גאנצער זעעלע,
לְמַעַן חַיֶּיךָ׃	אום דו זאלסט לעבען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
שלישי כשהן מחוברין	שלישי כשהן מחוברין
7. וְנָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	7. און דער עוויגער, דיין גאט, וועט געבען
אֵת כָּל־הָאָלוֹת הָאֵלֶּה	דיזע אלע פלוכען
עַל־אֹיְבֶיךָ	אויף דיינע פיינדע
וְעַל־שֹׂנְאֶיךָ	און אויף דיינע האסערס,
אֲשֶׁר רְדָפוּךָ׃	וועלכע האבען דיך נאכגעיאגט.
8. וְאַתָּה תָשׁוּב	8. און דו וועסט זיך צוריק־קעהרען,
וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה	און דו וועסט הערען אין די שטימע פון דעם עוויגען,
וְעָשִׂיתָ	און דו וועסט טהאן
אֶת־כָּל־מִצְוֺתָיו	אלע זיינע געבאטען,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם׃	היינטע.
9. וְהוֹתִירְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	9. און דער עוויגער דיין גאט וועט דיר איבערפלוס געבען
בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ	אין יעדעס ווערק פון דיין האנד,
בִּפְרִי בִטְנְךָ	אין דער פרוכט פון דיין לייב
וּבִפְרִי בְהֶמְתְּךָ	און אין דער פרוכט פון דיינע פיה
וּבִפְרִי אַדְמָתְךָ	און אין דער פרוכט פון דיין לאנד,
לְטֹבָה	צום גוטען,
כִּי יָשׁוּב יְהוָה לָשׂוּשׂ עָלֶיךָ	דען דער עוויגער וועט זיך ווידער פרעהען איבער דיר

1) ביז. 2) דיינע געפאנגענע. 3) דיין פערשטויסונג.

לטוב	צום גוטען,
כאשר־שש	ווי ער האט זיך געפרעהט
על־אבתיך :	איבער דיינע עלטערן.
10. כי תשמע	10. ווען דו וועסט הערען
בקול יהוה אלהיך	אין די שטימע פון דעם עוויגען, דיין גאט,
לשמר	צו היטען
מצותיו וחקתיו	זיינע געבאָטען און זיינע געזעטצען,
הכתובה	וואס איז געשריבען
בספר התורה הזה	אין דיזען בוך פון דער לעהרע,
כי תשוב	ווען דו וועסט זיך צוריק־קעהרען
אל־יהוה אלהיך	צום עוויגען, דיין גאט,
בכל־לבבך	מיט דיין גאנצען הארצען
ובכל־נפשך :	און מיט דיין גאנצער זעעלע.
11. כי המצוה הזאת	11. דען דיזעס געבאָט,
אשר אנכי מצוך	וואס איך בעפעהל דיך
היום	הייטע,
לא־נפלאת הוא ממך	איז ניט צו וואונדערבאר פיר דיר
ולא־רחקה הוא :	און זי איז ניט וועיט.
12. לא בשמים הוא	12. זי איז ניט אים הימעל,
לאמר	דאס מען זאל זאגען:
מי יעלה־לנו	ווער וועט פיר אונז אויפגיין
השמימה	צום הימעל,
ויקחה לנו	און ער זאל איהר נעהמען צו אונז,
וישמענו אתה	און ער זאל איהר לאָזען הערען צו אונז,
ונעשנה :	דאס מיר זאלען איהר טהאָן.
13. ולא־מעבר לים הוא	13. און זי איז ניט פון יענער זייט מעער,
לאמר	דאס מען זאל זאגען:
מי יעבר־לנו	ווער וועט פיר אונז איבערגיין
אל־עבר הים	צו יענער זייט פון דעם מעער,
ויקחה לנו	און ער זאל איהר נעהמען צו אונז,
וישמענו אתה	און ער זאל איהר לאָזען הערען צו אונז,
ונעשנה :	דאס מיר זאלען איהר טהאָן.
14. כי־קרוב אליך הדבר מאד	14. זאָנדערן דאס וואָרט איז זעהר נאָהענט צו דיר,

בפיך ובלבבך	אין דיין מויל און אין דיין הארצען,
לעשתו :	דאס דו זאלסט עס טהאָן.
שביעי ומפטיר	שביעי ומפטיר
רביעי כשהן מחוברין	רביעי כשהן מחוברין
15. ראה	15. זעה,
נתתי לפניך היום	איך האב פאר דיר הייטע געגעבען
את־החיים	דאס לעבען
ואת־הטוב	און דאס גוטע,
ואת־המות	און דעם טויט
ואת־הרע :	און דאס שלעכטע.
16. אשר אנכי מצוך	16. אינדעם איך בעפעהל דיך
היום	הייטע,
לאהבה	צו ליבען
את־יהוה אלהיך	דעם עוויגען, דיין גאט,
ללכת בדרכיו	צו גיין אין זיינע וועגען,
ולשמר מצותיו	און צו היטען זיינע געבאָטען
וחקתיו ומשפטיו	און זיינע געזעטצען און זיינע רעכטען,
וחיית ורבית	דאס דו זאלסט לעבען, און דו זאלסט זיך מעהרען,
וברכך יהוה אלהיך	און דער עוויגער, דיין גאט, זאל דיך בענשען
בארץ	אין דעם לאנד,
אשר־אתה בא־שמה	וואס דו קומסט דארטען,
לרשתה :	איהר צו ערבען.
17. ואם־יפנה לבבך	17. אבער ווען דיין הארץ וועט זיך אבווענדען,
ולא תשמע	און דו וועסט ניט הערען,
ונדחת	און דו וועסט פערפיהרט ווערען,
והשתחוית	און דו וועסט זיך בוקען
לאלהים אחרים	צו אנדערע געטער
ועבדתם :	און דו וועסט זיי דינען.
18. הגדתי לכם היום	18. [3]זאג איך אייך הייטע,
כי אבד תאבדון	דאס איהר וועט פערלאָרען געהן,
לא־תאריכן ימים	איהר וועט ניט לאנג לעבען
על־האדמה	אויף דעם לאנד,
אשר אתה עבר	וואס דו גייסט איבער
את־הירדן	דעם ירדן,
לבוא שמה	אום דארטען צו קומען,
לרשתה :	איהר צו ערבען.

1) אונערררייכבאר, אונבעגרייפליך. 2) פערשטויסען. 3) פעקינדיג.

19. הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם	19. איך נעהם הייטע אלס צייגע געגען אייך
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל
וְאֶת־הָאָרֶץ	און די ערד:
הַחַיִּים וְהַמָּוֶת	דאס לעבען און דעם טויט
נָתַתִּי לְפָנֶיךָ	האב איך געגעבען פאר דיר,
הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה	דעם זעגען און דעם פלוך,
וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים	און דו זאלסט אויסוועהלען [אין] לעבען,
לְמַעַן תִּחְיֶה	אום דו זאלסט לעבען,
אַתָּה וְזַרְעֶךָ׃	דו און דיין זאמען.
20. לְאַהֲבָה	20. צו ליבען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דעם עוויגען, דיין גאט.
לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ	צו הערען אין זיין שטימע,
וּלְדָבְקָה־בוֹ	און זיך אנצושליסען אן איהם,
כִּי הוּא חַיֶּיךָ	דען ער איז דיין לעבען
וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ	און די פערלייגערונג פון דיינע טעג,
לָשֶׁבֶת עַל־הָאֲדָמָה	צו וואהנען אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתֶיךָ	צו דיינע עלטערן,
לְאַבְרָהָם	צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב	צו יצחק און צו יעקב,
לָתֵת לָהֶם׃	זיי צו געבען.

CAP. XXXI. — לא

וַיֵּלֶךְ — VAYELECH.

1. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה	1. און משה איז געגאנגען,
וַיְדַבֵּר	און ער האט גערעדט
אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃	צו גאנץ ישראל.
2. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	2. און ער האט געזאגט צו זיי:
בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה	הונדערט און צוואנציג יאהר אלט
אָנֹכִי הַיּוֹם	בין איך הייטע,
לֹא־אוּכַל עוֹד	איך קען מעהר ניט
לָצֵאת וְלָבוֹא	ארויסגיין און אריינגיין[1],
וַיהוָה אָמַר אֵלַי	און דער עוויגער האט געזאגט צו מיר:
לֹא תַעֲבֹר	דו וועסט ניט איבערגיין
אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃	דיזען ירדן.
3. יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	3. דער עוויגער, דיין גאט,
הוּא ׀ עֹבֵר לְפָנֶיךָ	ער געהט פאר דיר,
הוּא־יַשְׁמִיד	ער וועט פערטילגען
אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה	דיזע פעלקער
מִלְּפָנֶיךָ	פאר דיר,
וִירִשְׁתָּם	און דו וועסט זיי ערבען;
יְהוֹשֻׁעַ	יהושע,
הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ	ער גייט פאר דיר,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃	ווי דער עוויגער האט גערעדט.
שֵׁנִי	שֵׁנִי
4. וְעָשָׂה יְהוָה לָהֶם	4. און דער עוויגער וועט טהאן צו זיי,
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה	ווי ער האט געטהאן
לְסִיחוֹן וּלְעוֹג	צו סיחון און צו עוג,
מַלְכֵי הָאֱמֹרִי	די קעניגע פון דעם אמורי,
וּלְאַרְצָם	און צו זייער לאנד,
אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם׃	וואס ער האט זיי פערטיליגט.
5. וּנְתָנָם יְהוָה	5. און דער עוויגער וועט זיי געבען
לִפְנֵיכֶם	פאר אייך,
וַעֲשִׂיתֶם לָהֶם	און איהר זאלט טהאן צו זיי,
כְּכָל־הַמִּצְוָה	ווי דאס גאנצע געבאט,
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃	וואס איך האב אייך בעפוילען.
6. חִזְקוּ וְאִמְצוּ	6. שטארקט זיך, און פעסטיגט זיך,
אַל־תִּירְאוּ	איהר זאלט זיך ניט פירכטען,
וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם	און איהר זאלט זיך ניט שרעקען פאר זיי.
כִּי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	דען דער עוויגער, דיין גאט,
הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ	ער איז עס, וועלכער געהט מיט דיר,
לֹא יַרְפְּךָ	ער וועט דיך ניט אבלאזען,
וְלֹא יַעַזְבֶךָּ׃	און ער וועט דיך ניט פערלאזען.
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
חמישי כשהן מחוברין	חמישי כשהן מחוברין
7. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה	7. און משה האט גערופען
לִיהוֹשֻׁעַ	צו יהושע,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און ער האט געזאגט צו איהם
לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל	פאר די אויגען פון גאנץ ישראל:

1) ד. ה. זיין א פיהרער.

חֲזַק וֶאֱמָץ	שטארק זיך און פעסטיג זיך
כִּי אַתָּה תָּבוֹא	דען דו וועסט קומען
אֶת־הָעָם הַזֶּה	מיט דיזען פאלק
אֶל הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה	וואס דער עוויגער האט געשווארען
לַאֲבֹתָם	צו זייערע עלטערן,
לָתֵת לָהֶם	זיי צו געבען,
וְאַתָּה תַּנְחִילֶנָּה אוֹתָם :	און דו זאלסט איהר מאכען ערבען (צו) זיי.
8. וַיהוָה	8. און דער עוויגער,
הוּא הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ	ער, וועלכער גייט פאר דיר,
הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ	ער וועט זיין מיט דיר,
לֹא יַרְפְּךָ	ער וועט דיך ניט אבלאזען,
וְלֹא יַעַזְבֶךָּ	און ער וועט דיך ניט פערלאזען,
לֹא תִירָא	דו זאלסט זיך ניט פירכטען,
וְלֹא תֵחָת :	און דו זאלסט זיך ניט שרעקען.
9. וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה	9. און משה האט אויפגעשריבען
אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת	דיזע לעהרע,
וַיִּתְּנָהּ אֶל־הַכֹּהֲנִים	און ער האט איהר געגעבען צו די פריסטערס,
בְּנֵי לֵוִי	די זיהן פון לוי,
הַנֹּשְׂאִים	וועלכע טראגען
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה	די בונדעס־לאדע פון דעם עוויגען,
וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל	און צו אלע עלטעסטע פון ישראל.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
10. וַיְצַו מֹשֶׁה אוֹתָם	10. און משה האט זיי בעפוילען,
לֵאמֹר	זאגענדיג:
מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים	אם ענדע פון זיבען יאהר,
בְּמֹעֵד	אין דער בעשטימטען צייט
שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה	פון דעם ערלאסונגס־יאהר
בְּחַג הַסֻּכּוֹת :	אם פייער־טאג פון די הִיטען.
11. בְּבוֹא כָל־יִשְׂרָאֵל	11. ווען גאנץ ישראל וועט קומען,
לֵרָאוֹת	צו ערשיינען
אֶת־פְּנֵי יי אֱלֹהֶיךָ	פאר דעם געזיכט פון דעם עוויגען, דיין גאט,
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר	אין דעם ארט, וועלכען ער וועט ערוועהלען,
תִּקְרָא	זאלסט'ו לעזען
אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת	דיזע לעהרע
נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל	²פאר גאנץ ישראל
בְּאָזְנֵיהֶם :	פאר זייערע אויערען.
12. הַקְהֵל אֶת־הָעָם	12. פערזאמעל דאס פאלק,
הָאֲנָשִׁים	די מענער
וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף	און די פרויען און די קינדער,
וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ	און דיין פרעמדער, וועלכער איז אין דיינע טויערען,
לְמַעַן יִשְׁמְעוּ	אום זיי זאלען הערען,
וּלְמַעַן יִלְמְדוּ	און אום זיי זאלען לערנען,
וְיָרְאוּ	און זיי זאלען פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת	און זיי זאלען היטען צו טהאן
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת :	פון דיזער לעהרע.
13. וּבְנֵיהֶם	13. און זייערע קינדער,
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ	וועלכע האבען ניט געוואוסט,
יִשְׁמְעוּ	זאלען הערען,
וְלָמְדוּ לְיִרְאָה	און זיי זאלען לערנען צו פירכטען
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם	דעם עוויגען, אייער גאט,
כָּל־הַיָּמִים	אלע צייטען,
אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים	וואס איהר לעבט
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה	וואס איהר גייט דארטען איבער דעם ירדן,
לְרִשְׁתָּהּ :	איהר צו ערבען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
שִׁשִּׁי כשהן מחוברין	שִׁשִּׁי כשהן מחוברין
14. וַיֹּאמֶר יי אֶל־מֹשֶׁה	14. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ	זעה, דיינע טעג האבען זיך דערנעהנטערט
לָמוּת	צום שטארבען,
קְרָא אֶת־יְהוֹשֻׁעַ	רוף יהושע,
וְהִתְיַצְּבוּ	און שטעלט זיך
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פערזאמל.נגס־געצעלט,
וַאֲצַוֶּנּוּ	און איך וועל איהם בעפוילען
וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ	און משה און יהושע זיינען געגאנגען,
וַיִּתְיַצְּבוּ	און זיי האבען זיך געשטעלט
בְּאֹהֶל מוֹעֵד :	אין פערזאמלונגס־געצעלט

1) בײלער. 2) אין געגענווארט,

15. וַיֵּרָא יְהֹוָה בָּאֹהֶל	15. און דער עוויגער האט זיך בעוויזען אים געצעלט
בְּעַמּוּד עָנָן	מיט א וואלקען זייל.
וַיַּעֲמֹד עַמּוּד הֶעָנָן	און דער וואלקען־זייל האט זיך געשטעלט
עַל־פֶּתַח הָאֹהֶל׃	ביים איינגאנג פון געצעלט.
16. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה	16. און דער עוויגער האט געזאגט צו משה:
הִנְּךָ שֹׁכֵב	זעה, דו וועסט ליגען
עִם־אֲבֹתֶיךָ	ביי דיינע עלטערן,
וְקָם הָעָם הַזֶּה	און דיזעס פאלק וועט אויפשטעהן,
וְזָנָה ׀ אַחֲרֵי ׀ אֱלֹהֵי	און ער וועט אפקעהרען נאך די געטער
נֵכַר־הָאָרֶץ	פון דעם [1]פרעמדען פון דעם לאנד,
אֲשֶׁר הוּא בָא־שָׁמָּה	וואס ער קומט דארטען
בְּקִרְבּוֹ	צווישען איהם,
וַעֲזָבַנִי	און ער וועט מיך פערלאזען,
וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי	און ער וועט צושטערען מיין בונד,
אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ׃	וועלכען איך האב געשלאסען מיט איהם.
17. וְחָרָה אַפִּי בוֹ	17. דאן וועט מיין צארן ברענען געגען איהם
בַיּוֹם־הַהוּא	אין יענעם טאג,
וַעֲזַבְתִּים	און איך וועל זיי פערלאזען,
וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם	און איך וועל פערבערגען מיין געזיכט פון זיי,
וְהָיָה לֶאֱכֹל	און ער וועט זיין צום פערצעהרען,
וּמְצָאֻהוּ	און עס וועלען איהם טרעפען
רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת	פילע אונגליקען און נויטען
וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא	און ער וועט זאגען אין יענעם טאג:
הֲלֹא עַל כִּי־אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי	איז עס ניט וויל מיין גאט איז ניט צווישען מיר,
מְצָאוּנִי	(דארום) האבען מיך געטראפען
הָרָעוֹת הָאֵלֶּה׃	דיזע אונגליקען.
18. וְאָנֹכִי	18. אבער איך
הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי	וועל פערבערגען מיין געזיכט
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג
עַל כָּל־הָרָעָה	וועגען די גאנצע פייזעס
אֲשֶׁר עָשָׂה	וואס ער האט געטהאן
כִּי פָנָה	דען ער האט זיך געווענדעט
אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃	צו אנדערע געטער.
19. וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם	19. און יעצט שרייבט אייך אויף
אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דיזען [2]געזאנג,
וְלַמְּדָהּ	און לעהר איהר
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל,
שִׂימָהּ בְּפִיהֶם	לייג איהר אין זייער מויל,
לְמַעַן תִּהְיֶה־לִּי	אום עס זאל זיין צו מיר
הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דיזער געזאנג
לְעֵד בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃	אלס צייגע געגען די קינדער ישראל.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
שביעי כשהן מחוברין	שביעי כשהן מחוברין
20. כִּי־אֲבִיאֶנּוּ	20. דען איך וועל איהם ארייננבריינגען
אֶל־הָאֲדָמָה ׀	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשווארען
לַאֲבֹתָיו	צו זיינע עלטערן,
זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ	וואס פליסט (מיט) מילך און האניג,
וְאָכַל	און ער וועט עסען,
וְשָׂבַע	און ער וועט זאט ווערען
וְדָשֵׁן	און ער וועט פעט ווערען,
וּפָנָה	און ער וועט זיך ווענדען
אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים	צו אנדערע געטער,
וַעֲבָדוּם	און זיי וועלען זיי דינען,
וְנִאֲצוּנִי	און זיי וועלען מיך ערצירנען
וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי׃	און ער וועט צושטערען מיין בונד.
21. וְהָיָה	21. און עס וועט זיין,
כִּי־תִמְצֶאןָ אֹתוֹ	ווען עס וועלען איהם טרעפען
רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת	גרויסע אונגליקען און נויטען,
וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דאן וועט דיזער [2]געזאנג [3]אנטווארטען
לְפָנָיו	פאר איהם
לְעֵד	אלס צייגע,
כִּי לֹא תִשָּׁכַח	—דען ער וועט ניט פערגעסען ווערען
מִפִּי זַרְעוֹ	פון דעם מויל פון זיין זאמען,—
כִּי יָדַעְתִּי	דען איך ווייס
אֶת־יִצְרוֹ	זיין [4]געדאנקען,
אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם	וואס ער טהוט הייטע,
בְּטֶרֶם אֲבִיאֶנּוּ	בעפאר איך האב איהם נאך געבראכט
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד.
אֲשֶׁר נִשְׁבָּעְתִּי׃	וואס איך האב געשווארען.

1) אויסלענדער. 2) ליד, 3) שפרעכען, בעצייגען. 4) זינען.

22. וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה	22. און משה האט אויפגעשריבען
אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דיזען געזאנג
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג,
וַיְלַמְּדָהּ	און ער האט עס געלעהרט
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	די קינדער ישראל.
23. וַיְצַו	23. און ער האט בעפוילען
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן	יהושע, דעם זוהן פון נון,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
חֲזַק וֶאֱמָץ	שטארק זיך, און פעסטיג זיך,
כִּי אַתָּה תָּבִיא	דען דו וועסט אריינברייגגען
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	די קינדער ישראל
אֶל־הָאָרֶץ	אין דאס לאנד,
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם	וואס איך האב געשווארען צו זיי,
וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ׃	און איך וועל זיין מיט דיר.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי
24. וַיְהִי׀	24. און עס איז געוועזן,
כְּכַלּוֹת מֹשֶׁה	אלס משה האט געענדיגט
לִכְתֹּב	צו שרייבען
אֶת־דִּבְרֵי	די ווערטער
הַתּוֹרָה־הַזֹּאת	פון דיזער לעהרע
עַל־סֵפֶר	אויף א בוך,
עַד תֻּמָּם׃	ביז זייער ענדע.
25. וַיְצַו מֹשֶׁה	52. דאן האט משה בעפוילען
אֶת־הַלְוִיִּם	די לויים,
נֹשְׂאֵי	וועלכע טראגען
אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה	די בונדעס־לאדע פון דעם עוויגען,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
26. לָקֹחַ	26. נעהמט
אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה	דיזען בוך פון דער לעהרע,
וְשַׂמְתֶּם אֹתוֹ	און איהר זאלט עס לייגען
מִצַּד	פון דער זייט
אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה	פון די בונדעס־לאדע פון דעם עוויגען,
אֱלֹהֵיכֶם	אייער גאט,
וְהָיָה־שָׁם בְּךָ לְעֵד׃	און עס זאל דארט זיין געגען דיר אלס צייגע.
27. כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי	27. דען איך ווייס

אֶת־מֶרְיְךָ	דיין ווידערשפענסטיגקייט
וְאֶת־עָרְפְּךָ הַקָּשֶׁה	און דיין הארטנעקיגקייט;
הֵן בְּעוֹדֶנִּי חַי עִמָּכֶם	זעה, ווען איך לעב נאך מיט אייך
הַיּוֹם	הייטע,
מַמְרִים הֱיִתֶם	זייט איהר געוועזן ווידערשפענסטיג
עִם־יְהוָה	געגען דעם עוויגען,
וְאַף כִּי־אַחֲרֵי מוֹתִי׃	אום וויפיל מעהר נאך מיין טויט?!
מַפְטִיר	מַפְטִיר
28. הַקְהִילוּ אֵלַי	28. פערזאמעלט צו מיר
אֶת־כָּל־זִקְנֵי	אלע עלטעסטע
שִׁבְטֵיכֶם	פון אייערע שטאמען
וְשֹׁטְרֵיכֶם	און אייערע בעאמטע,
וַאֲדַבְּרָה בְאָזְנֵיהֶם	און איך וועל רייד׳ען פאר זייערע אויערען
אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער,
וְאָעִידָה בָּם	און איך וועל נעהמען געגען זיי אלס צייגע
אֶת־הַשָּׁמַיִם	דעם הימעל
וְאֶת־הָאָרֶץ׃	און די ערד.
29. כִּי יָדַעְתִּי	29. דען איך ווייס,
אַחֲרֵי מוֹתִי	דאס נאך מיין טויט
כִּי־הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן	וועט איהר געוויס פערדערבען,
וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ	און איהר וועט אפקעהרען פון דעם וועג,
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם	וועלכען איך האב אייך בעפוילען,
וְקָרָאת אֶתְכֶם	און אייך וועט טרעפען
הָרָעָה	דאס אונגליק
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים	אין די שפעטערע צייטען,
כִּי־תַעֲשׂוּ	ווען איהר וועט טהאן
אֶת־הָרַע	דאס שלעכטע
בְּעֵינֵי יְהוָה	אין דעם עוויגען׳ס אויגען,
לְהַכְעִיסוֹ	אום איהם צו [1]ערגערן
בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם׃	דורך דאס ווערק פון אייערע הענד.
30. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	30. און משה האט גערערט
בְּאָזְנֵי	פאר די אויערען
כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל	פון דער גאנצען פערזאמלונג פון ישראל
אֶת־דִּבְרֵי	די ווערטער
הַשִּׁירָה הַזֹּאת	פון דיזען געזאנג
עַד תֻּמָּם׃	ביז זייער ענדע.

1) ערצירנען, קריינקען.

CAP. XXXII. לב
HAAZINU הַאֲזִינוּ

1. הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם	1. [1]פערנעהמט, איהר הימעל,
וַאֲדַבֵּרָה	און איך וויל רעדען,
וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ	און זאל די ערד הערען
אִמְרֵי־פִי׃	די ווערטער פון מיין מויל.
2. יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי	2. זאל טריפען ווי דער רעגען מיין לעהרע,
תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי	זאל רינען ווי דער טהוי מיין רעדע;
כִּשְׂעִירִם עֲלֵי־דֶשֶׁא	ווי א גוס־רעגען אויף גראז
וְכִרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב׃	און ווי [2]א גרויסער רעגען אויף קרויט.
3. כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא	3. דען איך וועל רופען דעם נאמען פון דעם עוויגען,
הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃	(דארום) גיט גרויסקייט צו אונזער גאט.
4. הַצּוּר	4. (ער איז) דער פעלז,
תָּמִים פָּעֳלוֹ	פאלקאמען איז זיין [3]ווערק,
כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט	דען אלע זיינע וועגען זיינען רעכט;
אֵל אֱמוּנָה	א גאט פון [4]טריייע,
וְאֵין עָוֶל	און אָהן אונרעכט,
צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא׃	רעכט און [5]גערא֗ד איז ער.
5. שִׁחֵת לוֹ	5. [6]ער האט זיך זעלבסט פערדאָרבען,
לֹא בָּנָיו	זיי זיינען ניט (מעהר) זיינע קינדער
מוּמָם	[7]וועגען זייער פעהלער,
דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל׃	א קרומער און א פער־דרייטער געשלעכט[8].
6. הַלַיהוָה תִּגְמְלוּ־זֹאת	6. צו דעם עוויגען [9]פער־צאָהלט איהר אזוי?
עַם נָבָל וְלֹא חָכָם	[10]אונוווירדיגעס און ניט־קלוגעס פאלק!
הֲלוֹא־הוּא אָבִיךָ	איז ער ניט דיין פאטער,
קָּנֶךָ	וועלכער האט דיך ערוואָרבען?
הוּא עָשְׂךָ	ער האט דיך [11]געמאכט,
וַיְכֹנְנֶךָ׃	און ער האט דיך פעגרינדעט

שֵׁנִי	שֵׁנִי
7. זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם	7. געדיינק די טעג פון פארצייטען,
בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר־וָדֹר	בעטראכט די יאהרען פון [12]פריהערדיגע געשלעכט,
שְׁאַל אָבִיךָ	פרעג דיין פאטער,
וְיַגֵּדְךָ	און ער וועט דיר דערציילען,
זְקֵנֶיךָ	דיינע עלטעסטע,
וְיֹאמְרוּ־לָךְ׃	און זיי וועלען דיר זאגען.
8. בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם	8. ווען דער עוויגער האט בעזיטץ געגעבען פעלקער,
בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם	ווען ער האט צוטהיילט די מענשען־קינדער,
יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים	האט ער געשטעלט די גרענעצען פון די פעלקער
לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	נאך די צאהל פון די קינדער ישראל.[13]
9. כִּי חֵלֶק יְהוָה עַמּוֹ	9. דען דעם עוויגען׳ס טהייל איז זיין פאָלק,
יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ׃	יעקב איז דאס [14]לאָאָז פון זיין ערב.
10. יִמְצָאֵהוּ	10. ער האט איהם געפונען
בְּאֶרֶץ מִדְבָּר	אין וויסטען לאנד,
וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן	און אין דער וויסטע [15] פון ווילדנים־יאמער;
יְסֹבְבֶנְהוּ	ער האט איהם ארום־גערינגעלט,
יְבוֹנְנֵהוּ	ער האט אויף איהם אכטונג געגעבען,
יִצְּרֶנְהוּ	ער האט איהם געהיט,
כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ׃	ווי זיין [16]אויגען־אפעל
11. כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ	11. ווי דער אָדלער [17] בעוואכט זיין נעסט,
עַל־גּוֹזָלָיו יְרַחֵף	איבער זיינע יונגע שוועבט ער,
יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו	ער שפרייט אויס זיינע פליגלען,
יִקָּחֵהוּ	ער נעהמט עס,
יִשָּׂאֵהוּ	ער טראָגט עס
עַל־אֶבְרָתוֹ׃	אויף זיין פליגעל.
12. יְהוָה בָּדָד יַנְחֶנּוּ	12. דער עוויגער פיהרט איהם אליין,
וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר׃	און מיט איהם איז קיין פרעמדער גאט דא.

דער אידעען־גאַנג פון שירת האזינו, לויט דר. פיליפזאהן, איז פאָלגענדער: אויפרוף צום הערען די רעדע (פסוק 1) און די כאַראַקטעריזירונג פון די רעדע (פ׳ 2), וועלכע גילט אַלס גאטעס לויב (פ׳ 3); גאָטעס לויב אַלס ריכטער (פ׳ 4), און דאַגעגען די פערדאָרבענהייט פון ישראל (פ׳ 5). דאַן קומט די אַנקלאַגע פון ישראל פיר זיין שלעכטע אויפפיהרונג און פערגעסען גאט, וועלכער האט זיי פיעל גוטעס געטהאָן (פ׳ 6—18). דאָן פאָלגט די פער־אורטהיילונג פון ישראל און די בעשטראפונג פיר זיינע זינדע (19־35). דערנאָך, ווען גאט וועט שוין האָבען געענדיגט זיין שטראפע און ישראל וועט פאסט אין גאנצען פערלאָרען זיין (פ׳ 36), דאַן וועט גאט בעווייזען, דאס נור ער און ניט די געטער קען אַלעס, און ער וועט זיין ראכע וועגדען געגען ישראל׳ס פיינדע און ישראל וועט געראַטעט און פערזעהנט ווערען (פ׳ 37—43).

1) הארכט. 2) שפרעע־רעגען, פלאַטץ־רעגען. 3) טהאַט. 4) גערעכטיגקייט. 5) רעכטפערטיג. 6) ד. ה. ישראל. 7) אָדער: דאס איז זייער אייגענער פעהלער. זעה רש״י. 8) ד. ה. א פאלשער און טיקישער געשלעכט. 9) פערגעלטעט, בעלוינט, דאנקט. 10) נידערטרעכטיגעס, ניכטס־ווירדיגעס. 11) בעשאַפען. 12) פריהעריגע געשלעכטער. 13) זעה רש״י. 14) טהייל. 15) פאַל ווילדניס־געהייל, ד. ה. וואו עס הערט זיך דאס יאמערן פון ווילדע טהירען. 16) אויגען־בילד. 17) עררעגט, וועקט.

שלישי	שלישי
13. ירכבהו	13. ער האט איהם [1]ערהויבען
על-במותי ארץ	אויף די העהען פון (דער) ערד,
ויאכל תנובת שדי	און ער האט געגעסען די פרוכט פון (די) פעלדער,
ויניקהו דבש	און ער האט איהם געלאזען זויגען האניג
מסלע	פון פעלזען,
ושמן מחלמיש צור:	און אייל פון פעלזען-קיזעל.
14. חמאת בקר	14. בוטער פון רינדער
וחלב צאן	און מילך פון שאף,
עם-חלב כרים	מיט דעם פעט פון לעמער,
ואילים בני-בשן	און ווידערס פון בשן
ועתודים	און בעק,
עם-חלב כליות חטה	מיט דעם [2]אינערען פעט פון ווייץ,
ודם-ענב	און פון דעם בלוט פון טרויבען
תשתה-חמר:	האסט'ו געטרונקען וויין.
15. וישמן ישרון	15. אלס [3]ישרון איז פעט געווארען,
ויבעט	דאן האט ער אויסגעבריקט;
שמנת	דו ביסט פעט געווארען,
עבית	דו ביסט דיק געווארען,
כשית	דו ביסט [4]בעלייבט געווארען,
ויטש	דאן האט ער פערלאזען,
אלוה עשהו	דעם גאט, וועלכער האט איהם געמאכט,
וינבל	און ער האט פעראכטעט.
צור ישעתו:	דעם פעלז פון זיין הילף.
16. יקנאהו בזרים	16. זיי [5]מאכען איהם אייפעריג דורך פרעמדע (געטער),
בתועבת יכעיסהו:	דורך אונווירדיגקייטען ערגערן זיי איהם.
17. יזבחו לשדים	17. זיי שלאכטען צו די טייפלען,
לא אלה	אונגעטער,
אלהים לא ידעום	געטער, וועלכע זיי ווייסען ניט,
חדשים	נייע,
מקרב באו	וועלכע זיינען ניט לאנג געקומען,
לא שערום אבתיכם:	וועלכע אייערע עלטערן האבען [6]ניט געפירכטעט.
18. צור ילדך	18. דעם פעלז, וועלכער האט דיך געבארען,
תשי	האסט'ו פערגעסען,
ותשכח	און דו האסט פערגעסען
אל מחללך:	דעם גאט, וועלכער האט דיך בעשאפען.

רביעי	רביעי
19. וירא יהוה	19. און דער עוויגער האט (עס) געזעהן,
וינאץ	און ער האט געצירנעט
מכעס בניו ובנתיו:	פון ערגערניס פון זיינע זיהן און זיינע טעכטער.
20. ויאמר	20. און ער האט געזאגט:
אסתירה פני מהם	איך וויל פערבערגען מיין געזיכט פון זיי,
אראה מה אחריתם	איך וועל זעהן, וואס וועט זיין זייער ענדע,
כי דור תהפכת המה	דען זיי זיינען א געשלעכט פון פערקעהרטהייט,
בנים לא-אמן בם:	קינדער, אין וועלכע עס איז קיין טרייע דא.
21. הם קנאוני	21. זיי האבען מיך [7]אייפעריג געמאכט
בלא-אל	דורך אונגעטער,
כעסוני בהבליהם	זיי האבען מיך געערגערט דורך זייערע ניכטיגקייטען,
ואני אקניאם	דארום וועל איך זיי [8]אייפעריג מאכען
בלא-עם	דורך איין אונפאלק,
בגוי נבל אכעיסם:	דורך איין אונווירדיגעס פאלק וועל איך זיי ערגערן.
22. כי-אש קדחה	22. דען א פייער האט זיך אנגעצונדען
באפי	אין מיין צארן,
ותיקד	און עס האט געברענט,
עד-שאול תחתית	ביז דער אונטערסטען העלע,
ותאכל ארץ ויבלה	און עס האט פערצעהרט (די) ערד און איהרע פרוכט,
ותלהט מוסדי הרים:	און עס האט ענטפלאמט די גרונדפעסטען פון בערג.
23. אספה עלימו	23. איך וועל פערזאמלען איבער זיי
רעות	אונגליקען,
חצי אכלה-בם:	מיינע פיילען וועל איך [9]פערברויכען געגען זיי.
24. מזי רעב	24. פערשמאכטע פון הונגער
ולחמי רשף	און פערצעהרטע פון [10]פיבער
וקטב מרירי	און גיפטיגען פעסט,
ושן-בהמת	און דעם צאהן פון די טהירען
אשלח-בם	וועל איך אנשיקען אויף זיי
עם-חמת זחלי עפר:	מיט דעם גיפט פון די שטויב-קריכענדע.
25. מחוץ תשכל-חרב	25. פון אויסען וועט דער שווערט [11]בערויבען,
ומחדרים אימה	און פון די צימערען פורכט,
גם-בחור גם-בתולה	אויך (דעם) יונגלינג אויך (די) יונגפרוי,
יונק עם-איש שיבה:	דעם זייגלינג מיט דעם גרויען מאן.
26. אמרתי אפאיהם	26. איך האב געזאגט: איך וויל זיי [12]צושפרייטען,

1) געמאכט רייטען. 2) פעט פון די נירען פון ווייץ. 3) ישראל. 4) פול, פערדעקט געווארען (מיט פעטס). 5) רייצען איהם. 6) זיך ניט פארגעשטעלט. 7) גערייצט. 8) רייצען. 9) פערברויגען, ענדיגען. 10) גלוטת. 11) פערניכטען, פערוואוסטען. 12) פערניכטען.

אַשְׁבִּיתָה מֵאֱנוֹשׁ	איך וויל פערטילגען פון מענשען
זִכְרָם׃	זייער אָנדיינקען.
חֲמִישִׁי	חֲמִישִׁי
27. לוּלֵי כַּעַס אוֹיֵב אָגוּר	27. ווען איך וואלט ניט פירכטען דעם פיינדס [1]צארן
פֶּן־יְנַכְּרוּ צָרֵימוֹ	דאס זייערע פיינדע זאלען ניט [2]אבלייקענען,
פֶּן־יֹאמְרוּ	דאס זיי זאלען ניט זאגען:
יָדֵנוּ רָמָה	אונזער האנד איז הויך,
וְלֹא יְהוָה	און ניט דער עוויגער
פָּעַל כָּל־זֹאת׃	האט געווירקט דיזעס אלעס.
28. כִּי־גוֹי אֹבַד עֵצוֹת הֵמָּה	28. דען זיי זיינען א פאלק וואס האט פערלארען ראטהען,
וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה׃	און עס איז אין זיי ניטא קיין פערשטאנד.
29. לוּ חָכְמוּ	29. ווען זיי וואלטען קלוג געווען,
יַשְׂכִּילוּ זֹאת	וואלטען זיי דיזעס פערשטאנען,
יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם׃	זיי וואלטען בעטראכטען זייער ענדע.
30. אֵיכָה יִרְדֹּף אֶחָד אֶלֶף	30. ווי אזוי קען איינער נאכיאגען טויזענד,
וּשְׁנַיִם יָנִיסוּ רְבָבָה	און צוויי זאלען מאכען ענטלויפען צעהן טויזענד,
אִם־לֹא	אויב ניט,
כִּי־צוּרָם מְכָרָם	ווייל זייער פעלז האט זיי פערקויפט,
וַיהוָה הִסְגִּירָם׃	און דער עוויגער האט זיי איבערגעגעבען.
31. כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם	31. דען ניט ווי אונזער פעלז איז זייער פעלז.
וְאֹיְבֵינוּ פְּלִילִים׃	ווען אויך אונזערע פיינדע זיינען די ריכטער.
32. כִּי־מִגֶּפֶן סְדֹם גַּפְנָם	32. דען פון דעם ווינשטאק פון סדום איז זייער ווינשטאק,
וּמִשַּׁדְמֹת עֲמֹרָה	און פון די פעלדער פון עמורה,
עֲנָבֵמוֹ	זייערע טרויבען
עִנְּבֵי־רוֹשׁ	זיינען טרויבען פון גיפט,
אַשְׁכְּלֹת מְרֹרֹת לָמוֹ׃	זיי האבען ביטערע (טרויבען) ־הייגלעך.
33. חֲמַת תַּנִּינִם יֵינָם	33. שלאנגען־גיפט איז זייער וויין,
וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר׃	און [3]טויטליכער גיפט פון [4]נאטערן.
34. הֲלֹא הוּא כָּמֻס עִמָּדִי	34. איז עס ניט פערבארגען ביי מיר,
חָתוּם בְּאוֹצְרֹתָי׃	פערזיגעלט אין מיינע שאטצען?

35. לִי נָקָם וְשִׁלֵּם	35. איך האב ראכע און [5]פערגעלטונג
לְעֵת תָּמוּט רַגְלָם	צור צייט (ווען) זייער פוס וועט [6]וואנקען,
כִּי קָרוֹב יוֹם אֵידָם	דען עס איז נאהענט דער טאג פון זייער אונגליק,
וְחָשׁ עֲתִדֹת לָמוֹ׃	און שנעל וועט קומען די [7]צוקונפט פיר זיי.
36. כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ	36. דען דער עוויגער וועט ריכטען זיין פאלק,
וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם	און איבער זיינע קנעכט וועט ער זיך [8]ערבארמען,
כִּי יִרְאֶה	ווען ער וועט זעהען,
כִּי־אָזְלַת יָד	דאס די מאכט איז אויס־געגאנגען,
וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב׃	און עס איז ניטא קיין [9]קנעכט און קיין פרייער.
37. וְאָמַר	37. דאן וועט ער זאגען:
אֵי אֱלֹהֵימוֹ	וואו זיינען זייערע געטער,
צוּר חָסָיוּ בוֹ׃	דער פעלז, אויף וועלכען זיי האבען זיך געשטיצט.
38. אֲשֶׁר חֵלֶב זְבָחֵימוֹ	38. וואס די פעט פון זייערע שלאכטונגען
יֹאכֵלוּ	עסען זיי,
יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם	זיי טרינקען דעם וויין פון זייער טראנק־אפפער,
יָקוּמוּ	זאלען זיי אויפשטעהן,
וְיַעְזְרֻכֶם	און זאלען זיי אייך העלפען,
יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה׃	זאלען זיי זיין איבער אייך א שוטץ.
39. רְאוּ ׀ עַתָּה	39. זעהט יעצט,
כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא	דאס איך, איך בין עס,
וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי	און קיין גאט נעבען מיר;
אֲנִי אָמִית	איך טויטע
וַאֲחַיֶּה	און בעלעב,
מָחַצְתִּי	איך פערוואונד,
וַאֲנִי אֶרְפָּא	און איך הייל,
וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל׃	און קיינער רעטעט ניט פון מיין האנד.
40. כִּי־אֶשָּׂא	40. דען איך הויב אויף
אֶל־שָׁמַיִם	צום הימעל
יָדִי	מיין האנד,
וְאָמַרְתִּי	און איך זאג:
חַי אָנֹכִי לְעֹלָם׃	זא וואהר ווי איך לעב עוויג!
41. אִם־שַׁנּוֹתִי	41. ווען איך וועל געשארפט האבען
בְּרַק חַרְבִּי	דעם בליץ פון מיין שווערט,
וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי	און מיין האנד וועט אנ־נעהמען דאס רעכט,
אָשִׁיב נָקָם	דאן וועל איך צוריק־קעהרען ראכע
לְצָרָי	צו מיינע פיינדע,

1) קריינקונג. 2) ניט אנערקענען. 3) מערדערליכער. 4) גיפטיגע שלאנגען. 5) בעלאהנונג. 6) זיך שאקלען. 7) ד. ה. דאס פאראהער־בעשטימטע. 8) בעדויערן. 9) „פערהייראטהער און אונפערהייראטהער“ „רעגענט און אונטערטהאן, „דאס פערשלאסענע און פערלאסענע“ ד. ח. קאסטבארע און אונקאסטבארע.

וּלְמְשַׂנְאַי אֲשַׁלֵּם׃	און [צו] מיינע האסערס וועל איך בעצאהלען.
42. אַשְׁכִּיר חִצַּי מִדָּם	42. איך וועל [1]אנטרינקען מיינע פיילען מיט בלוט,
וְחַרְבִּי תֹּאכַל בָּשָׂר	און מיין שווערט וועט פערצעהרען פלייש,
מִדַּם חָלָל וְשִׁבְיָה	פון דעם בלוט פון דערשלאגענע און געפאנגענע,
מֵרֹאשׁ פַּרְעוֹת אוֹיֵב׃	פון דעם [2]קאפ פון די פירשרטען פון פיינד.
43. הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ	43. לויבט נאציאנען, זיין פאלק,
כִּי דַם־עֲבָדָיו	דען דאס בלוט פון זיינע קנעכט
יִקּוֹם	וועט ער רעכנען,
וְנָקָם יָשִׁיב	און ראכע וועט ער צוריק־קעהרען
לְצָרָיו	צו זיינע פיינדע,
וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ	און ער וועט [3]פערגעבען זיין לאנד
עַמּוֹ׃	(און) זיין פאלק.
שביעי	שביעי
44. וַיָּבֹא מֹשֶׁה	44. און משה איז געקומען
וַיְדַבֵּר	און ער האט גערעדט
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַשִּׁירָה־הַזֹּאת	פון דיזען געזאנג
בְּאָזְנֵי הָעָם	פאר די אויערען פון דעם פאלק,
הוּא וְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן׃	ער און הושע, דער זוהן פון נון.
45. וַיְכַל מֹשֶׁה	45. אלס משה האט געענדיגט
לְדַבֵּר	צו רעדען
אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע אלע ווערטער
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃	צו גאנץ ישראל.
46. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם	46. דאן האט ער געזאגט צו זיי:
שִׂימוּ לְבַבְכֶם	ריכטעט אייער הארץ
לְכָל־הַדְּבָרִים	צו די אלע ווערטער
אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵעִיד בָּכֶם הַיּוֹם	וועלכע איך בעצייג היינט געגען אייך.
אֲשֶׁר תְּצַוֻּם	דאס איהר זאלט זיי בעפעהלען
אֶת־בְּנֵיכֶם	(צו) אייערע קינדער,
לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת	צו היטען צו טהאן
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי	אלע ווערטער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃	פון דיזער לעהרע.
47. כִּי לֹא־דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם	47. דען דאס איז ניט קיין [4]ליידיגעס ווארט פיר אייך,

כִּי־הוּא חַיֵּיכֶם	דען דאס איז אייער לעבען,
וּבַדָּבָר הַזֶּה	און דורך דיזעס ווארט
תַּאֲרִיכוּ יָמִים	זאלט איהר לאנג לעבען
עַל־הָאֲדָמָה	אויף דעם לאנד,
אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים	וואס איהר געהט איבער
אֶת־הַיַּרְדֵּן	דעם ירדן
שָׁמָּה	דארטען,
לְרִשְׁתָּהּ׃	איהר צו ערבען.
מפטיר	מפטיר
48. וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה	48. און דער עוויגער האט גערעדט צו משה
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה	אין דיזען זעלבען טאג,
לֵאמֹר׃	זאגענדיג:
49. עֲלֵה	49. געה ארויף
אֶל־הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה	אויף דיזען בארג עברים,
הַר־נְבוֹ	דער בארג נבו
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מוֹאָב	וואס איז אים לאנד מואב,
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ	וואס איז פאר ירחו,
וּרְאֵה	און זעה
אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן	דאס לאנד כנען,
אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן	וואס איך גיב
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	צו די קינדער ישראל
לַאֲחֻזָּה׃	אלס אייגענטהום.
50. וּמֻת בָּהָר	50. און שטארב אויף דעם בארג,
אֲשֶׁר אַתָּה עֹלֶה שָׁמָּה	וואס דו געהסט דארטען ארויף,
וְהֵאָסֵף אֶל־עַמֶּיךָ	און ווער איינגעזאמעלט צו דיין פאלק,
כַּאֲשֶׁר־מֵת	ווי עס איז געשטארבען
אַהֲרֹן אָחִיךָ	אהרן, דיין ברודער,
בְּהֹר הָהָר	אויף דעם בארג הר,
וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו׃	און ער איז איינגעזאמעלט געווארען צו זיין פאלק.
51. עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם	51. ווייל איהר האט אונטריי געהאנדעלט
בִּי	געגען מיר
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צווישען די קינדער ישראל
בְּמֵי־מְרִיבַת קָדֵשׁ	ביי די קריגס-וואסער פון קדש,
מִדְבַּר־צִן	(אין) דער וויסטע צין,

1) בערוישען. 2) לאקיגען קאפ פון פיינד. 3) פערזעהנען. 4) ליידיגעס, אונוויכטיגעס.

על אשר לא קדשתם אותי	וייל איהר האט מיך ניט געהייליגט
בתוך בני ישראל :	צווישען די קינדער ישראל.
52. כי מנגד	52. דען פון [1]ווייטען
תראה את הארץ	וועסט'ו זעהן דאס לאנד,
ושמה לא תבוא	אבער דארטען וועסט'ו ניט אריינקומען,
אל הארץ	אין דאס לאנד,
אשר אני נתן	וואס איך גיב
לבני ישראל :	צו די קינדער ישראל.

Cap. XXXIII. לג

וזאת הברכה HABERACHA

1. וזאת הברכה	1. און דיזעס איז דער זעגען,
אשר ברך משה איש האלהים	וואס משה, דער געטליכער מאן, האט געבענשט
את בני ישראל	די קינדער ישראל
לפני מותו :	פאר זיין טויט.
2. ויאמר	2. און ער האט געזאָגט:
יהוה מסיני בא	דער עוויגער איז געקומען פון סיני,
וזרח משעיר למו	און ער האט אויפגעשיינט צו זיי פון שעיר,
הופיע מהר פארן	ער האט [2]ערשיינט פון בארג פארן[3],
ואתה מרבבת קדש	און ער איז געקומען פון די צעהן־טויזענדער הייליגע[4],
מימינו	פון זיין רעכטער האנד
אש דת למו :	א פייעריגעס געזעטץ פיר זיי
3. אף חבב עמים	3. ער ליבט אויך (די) [5]שטאמען.
כל קדשיו בידך	אלע זיינע הייליגע זיינען אין דיין האנד,
והם תכו לרגלך	און זיי האבען זיך [6]געווארפען צו דיין פוס,
ישא מדברתיך :	ער האט [7]אויפגענומען דיינע ווערטער.[8]
4. תורה	4. א געזעטץ
צוה לנו משה	האט אונז משה געבאָטען
מורשה	(אלס) ערבטהייל
קהלת יעקב :	(פיר) די פערזאמלונג פון יעקב[9].

5. ויהי בישרון מלך	5. און ער איז געווארען אין [10]ישרון א קעניג,
בהתאסף	ווען עס האבען זיך פער־זאמעלט
ראשי עם	די הייפּטער פון פאלק,
יחד שבטי ישראל	צוזאמען די שטאמען פון ישראל.
6. יחי ראובן	6. ראובן זאל לעבען,
ואל ימת	און ער זאל ניט שטארבען
ויהי מתיו מספר :	און זיינע מענשען זאלען זיין [11]((אהן) א צאהל.
7. וזאת ליהודה	7. און דיזעס איז וועגען יהודה,
ויאמר	און ער האט געזאָגט:
שמע יהוה	הער, עוויגער,
קול יהודה	די שטימע פון יהודה,
ואל עמו תביאנו	און צו זיין פאלק זאלסט'ו איהם ברינגען,
ידיו רב לו	(ווען) זיינע הענד וועלען קעמפפען פיר איהם,
ועזר מצריו תהיה :	(דאן) זאלסט'ו זיין א הילפע (צו איהם) [12]פון זיינע פיינדע.
שני	שני
8. וללוי אמר	8. און וועגען לוי האט ער געזאָגט:
תמיך ואוריך	דיינע תומים און דיינע [13]אורים
לאיש חסידך	(פאסען) פיר דיין פרומען מאן[14],
אשר נסיתו במסה	וואס דו האסט איהם גע־פרופט אין מסה,
תריבהו	דו האסט זיך געקריגט מיט איהם
על מי מריבה :	ביי די קריג־וואסער.
9. האמר	9. וועלכער האט געזאָגט:
לאביו ולאמו	צו זיין פאטער און צו זיין מוטער:
לא ראיתיו	איך האב זיי ניט געזעהען,
ואת אחיו לא הכיר	און זיינע ברידער האט ער ניט דערקענט,[15]
ואת בנו לא ידע	און זיינע קינדער האט ער ניט געוואוסט,
כי שמרו אמרתך	דען זיי האבען געהיט דיין וואָרט,
ובריתך ינצרו :	און דיין בונד האבען זיי געוואהרט.
10. יורו משפטיך ליעקב	10. זיי לעהרען יעקב דיינע רעכטע,
ותורתך לישראל	און ישראל—דיין לעהרע;
ישימו קטורה	זיי לייגען רויכערווערק

1) געגענאיבער. 2) ערגלענצט. 3) וואהרשיינליך זיינען שעיר און פארן די היפּטסטאציאָנען, וואו גאט האט זיך געאָפּענבארט צו ישראל. זעה רש״י. 4) זעה רש״י. 5) פעלקער. 6) הינגעשטרעקט, הינגעלייגט. 7) הויך געטראָגען. 8) זעה רש״י און פערשידענע פרושים אין דר. פיליפּזאהן׳ס קאָמענטאר. 9) אדער: (דאס)־געזעטץ׳ (וועלכעס) משה האט אונז געבאָטען, איז איין ערבטהייל פיר די פערזאמלונג פון יעקב. 10) ישראל. 11) דאס וואָרט „ואל״ אין פריהערינען זאַטץ איז „מושך עצמו ואחר עמו״ און דארום דארף עס היער פערשטאנען ווערען: ואל יהי מתיו מספר. 12) געגען 13) דאס רעדט ער צו גאט. 14) דאמיט ווערט געמיינט דער גאנצער שטאם לוי, וועלכער פאסט פיר דעם פריסטער־אמט און לעהר־אמט וועגען זייער איבערגעבענהייט צו גאט, ווי זיי האבען עס בעוויזען ביים עגל הזהב. ווען די לויים האבען ניט געשוינט קיין אייגענע ברידער און פריינדע, וועלכע האבען אנטהייל גענומען אין מאכען דעם עגל. שמות ל״ב 27. 15) זעה אנמערקונג 14.

בְּאַפֶּךָ	פאר דיין [1]געזיכטס,
וְכָלִיל עַל־מִזְבְּחֶךָ׃	און גאנץ־אָפּפער אויף דיין אלטאר.
11. בָּרֵךְ יְהוָה חֵילוֹ	11. בענש, עוויגער, זיין [2]קראפט,
וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה	און דאס ווערק פון זיין האנד זאלסטו בעוויליגען,
מְחַץ מָתְנַיִם	פערוואונדע די לענדען
קָמָיו וּמְשַׂנְאָיו	פון זיינע פיינדע און זיינע האסערס,
מִן־יְקוּמוּן׃	דאס זיי זאלען ניט אויפ־שטעהן.
12. לְבִנְיָמִן אָמַר	12. וועגען בנימין האט ער געזאגט:
יְדִיד יְהוָה	דער ליבלינג פון דעם עוויגען,
יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו	ער וועט זיכער וואהנען ביי איהם[3],
חֹפֵף עָלָיו כָּל־הַיּוֹם	ער בעשיצט איבער איהם אלע צייט,
וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן׃	און צווישען זיינע שולטער־רען רוהט ער[3].
שְׁלִישִׁי	שְׁלִישִׁי
13. וּלְיוֹסֵף אָמַר	13. און וועגען יוסף האט ער געזאגט:
מְבֹרֶכֶת יְהוָה אַרְצוֹ	געבענשט פון דעם עוויגען איז זיין לאנד,
מִמֶּגֶד שָׁמַיִם	פון די [4]טהייערקייט פון [illegible]ל,
מִטָּל	פון טהוי
וּמִתְּהוֹם	און פון (דער) טיפע,
רֹבֶצֶת תָּחַת׃	וועלכע ליגט אונטען.
14. וּמִמֶּגֶד	14. און פון די [4]טהייערקייט,
תְּבוּאֹת שָׁמֶשׁ	פון די פרוכטען פון (דער) זון
וּמִמֶּגֶד	און פון די [4]טהייערקייט
גֶּרֶשׁ יְרָחִים׃	פון די [5]ארויסברייננונג פון (דעם) מאנד.
15. וּמֵרֹאשׁ	15. און פון דעם בעסטען
הַרְרֵי־קֶדֶם	פון די אוראלטע בערג,
וּמִמֶּגֶד	און פון די [4]טהייערקייט
גִּבְעוֹת עוֹלָם׃	פון די עוויגע היגלען.
16. וּמִמֶּגֶד	16. און פון די [4]טהייערקייט
אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ	פון (דער) ערד און איהר [6]פילע,
וּרְצוֹן שֹׁכְנִי סְנֶה	און די גנאדע פון דעם וואס רוהט אין דארן,
תָּבוֹאתָה	זאל עס קומען
לְרֹאשׁ יוֹסֵף	אויף יוסף'ס קאפ,
וּלְקָדְקֹד	און אויף דעם שייטעל

נְזִיר אֶחָיו׃	פון דעם געקרוינטען פון זיינע ברידער.
17. בְּכוֹר שׁוֹרוֹ	17. [7]זיין ערסטגעבארענער אָקס,
הָדָר לוֹ	פראכט איז צו איהם,
וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו	און די הערנער פון א ביפעל זיינען זיינע הערנער,
בָּהֶם	מיט זיי
עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּו	שטויסט ער אלע פעלקער צוזאמען
אַפְסֵי־אָרֶץ	(ביז) די ענדען פון דער ערד,
וְהֵם רִבְבוֹת אֶפְרַיִם	און זיי זיינען די צעהען־טויזענדער פון אפרים,
וְהֵם אַלְפֵי מְנַשֶּׁה׃	און זיי זיינען די שטאמען פון מנשה.
רְבִיעִי	רְבִיעִי
18. וְלִזְבוּלֻן אָמַר	18. און וועגען זבולן האט ער געזאגט:
שְׂמַח זְבוּלֻן	פרעה זיך זבולן
בְּצֵאתֶךָ	ביי דיין אויסגאנג,
וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ׃	און ישכר אין דיינע געצעלטען.
19. עַמִּים הַר־יִקְרָאוּ	19. פעלקער וועלען זיי [8]רופען (צום) בארג,
שָׁם יִזְבְּחוּ	דארט וועלען זיי שלאכטען
זִבְחֵי־צֶדֶק	גערעכטע שלאכטונגען,
כִּי שֶׁפַע יַמִּים	דען דעם איבערפלוס פון מערען
יִינָקוּ	וועלען זיי זויגען
וּשְׂפֻנֵי טְמוּנֵי חוֹל׃	און די פערבארגענע שאטצען פון זאמד.[9]
20. וּלְגָד אָמַר	20. און וועגען גד האט ער געזאגט:
בָּרוּךְ מַרְחִיב גָּד	געלויבט זאל זיין דער, וואס ברייטעט אויס גד,
כְּלָבִיא שָׁכֵן	ווי א לעווין רוהט ער,
וְטָרַף זְרוֹעַ	און ער רייסט (דעם) ארם
אַף־קָדְקֹד׃	אויך (דעם) שייטעל.
21. וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ	21. און ער האט דערזעהן איין ערסטטהייל פיר זיך,[10]
כִּי־שָׁם	דען דארט
חֶלְקַת מְחֹקֵק סָפוּן	וואר איהם געזיכערט דער טהייל פון געזעטצגעבער[10]
וַיֵּתֵא רָאשֵׁי עָם	און דאן איז ער געקומען אן דער שפיצע פון פאלק[11],
צִדְקַת יְהוָה עָשָׂה	די גערעכטיגקייט פון דעם עוויגען האט ער געטהאן
וּמִשְׁפָּטָיו	און זיינע רעכטען
עִם־יִשְׂרָאֵל׃	מיט ישראל.
22. וּלְדָן אָמַר	22. און וועגען דן האט ער געזאגט:

1) נאז. 2) פערמעגען. 3) זעה רש״י. 4) זיסיגקייט. 5) טריב, ארויסטרייבונג. 6) ד. ה. וואס פילט אן די ערד. 7) אדער: (ווי) זיין ערסטגעבארענער אָקס האט ער פראכט. 8) לאדען. 9) ד. ה. די טהייערע זאכען, וועלכע געפינען זיך פערבארגען אין די זאמד פון מער. 10) ד. ה. ער האט פיר זיך אויסגעקליבען א טהייל פון דיזער זייט ירדן, ווייל דארט האט ער בעקומען זיין געזיכערטען (ספון) טהייל פון געזעטצגעבער זעלבסט. זעה רש״י. 11) היר ווערט גערעדט פון דעם פפליכט פון גד (ווי אויך ראובן וחצי שבט המנשה) צו געהן אן דער שפיצע פון די קריגס־לייטע איינצונעהמען דאס לאנד פיר די איבריגע שטאמען, במדבר ל״ב, 19—32.

דָּ֖ן גּ֣וּר אַרְיֵ֑ה	דן איז א יונגער לייב,
יְזַנֵּ֖ק מִן־הַבָּשָֽׁן׃	ער שפרינגט ארויס פון בשן.
23. וּלְנַפְתָּלִ֣י אָמַ֔ר	23. און וועגען נפתלי האט ער געזאגט:
נַפְתָּלִי֙ שְׂבַ֣ע רָצ֔וֹן	נפתלי איז געזעטיגט מיט גנאדע
וּמָלֵ֖א בִּרְכַּ֣ת יְהוָ֑ה	און פול מיט דעם עוויגען'ס זעגען,
יָ֥ם וְדָר֖וֹם יְרָֽשָׁה׃	[1]ערב וועסט־זייט און זיד־זייט.
24. וּלְאָשֵׁ֣ר אָמַ֔ר	24. און וועגען אשר האט ער געזאגט:
בָּר֥וּךְ מִבָּנִ֖ים אָשֵׁ֑ר	געבענשט [2]מעהר אלס אלע זיהן וועט זיין אשר.
יְהִ֤י רְצוּי֙ אֶחָ֔יו	ער וועט זיין דער [3]געליבטער פון זיינע ברידער.
וְטֹבֵ֥ל בַּשֶּׁ֖מֶן רַגְלֽוֹ׃	און ער וועט טונקען אין אייל זיינע פיס.
25. בַּרְזֶ֥ל וּנְחֹ֖שֶׁת	25. אייזען און קופער
מִנְעָלֶ֑ךָ	(וועלען זיין) דיינע ריגלען,
וּכְיָמֶ֖יךָ דָּבְאֶֽךָ׃	און ווי דיינע טעג—דיין [4]רוהע.
26. אֵ֥ין כָּאֵ֖ל יְשֻׁר֑וּן	26. עס איז ניטא ווי גאט, ישורון!
רֹכֵ֤ב שָׁמַ֙יִם֙	ער רייט אויף (דעם) הימעל
בְּעֶזְרֶ֔ךָ	פיר דיין הילף,
וּבְגַאֲוָת֖וֹ שְׁחָקִֽים׃	און אין זיין גרויסקייט (איז ער אויף) וואלקענס.
שִׁשִּׁי	שִׁשִּׁי
27. מְעֹנָה֙	27. (דיין) וואהנונג[5]
אֱלֹ֣הֵי קֶ֔דֶם	איז דער אוראלטער גאט,
וּמִתַּ֖חַת	און פון אונטען
זְרֹעֹ֣ת עוֹלָ֑ם	זיינען די עוויגע ארמען,
וַיְגָ֧רֶשׁ מִפָּנֶ֛יךָ	און ער האט פערטריבען פאר דיר
אוֹיֵ֖ב	(דעם) פיינד,
וַיֹּ֥אמֶר	און ער האט געזאגט:
הַשְׁמֵֽד׃	פערטיליג!
28. וַיִּשְׁכֹּן֩ יִשְׂרָאֵ֨ל	28. און ישראל האט געוואהנט
בֶּ֤טַח	זיכער,
בָּדָד֙ עֵ֣ין יַעֲקֹ֔ב	איינזאם—יעקב'ס קוועלע,
אֶל־אֶ֖רֶץ	אין א לאנד
דָּגָ֣ן וְתִיר֑וֹשׁ	פון קארן און מאסט,
אַף־שָׁמָ֖יו	אויך זיינע הימלען
יַ֥עַרְפוּ טָֽל׃	טריפען טהוי.
29. אַשְׁרֶ֨יךָ יִשְׂרָאֵ֜ל	29. גליקליך ביסט'ו ישראל!
מִ֣י כָמ֗וֹךָ	ווער איז ווי דו,
עַ֚ם נוֹשַׁ֣ע בַּֽיהוָ֔ה	א פאלק, געהאלפען דורך דעם עוויגען,
מָגֵ֣ן עֶזְרֶ֔ךָ	(דער) שילד פון דיין הילף
וַאֲשֶׁר־חֶ֖רֶב	און וועלכער איז דער שווערט
גַּאֲוָתֶ֑ךָ	פון דיין גרויסקייט,
וְיִכָּחֲשׁ֤וּ אֹיְבֶ֙יךָ֙ לָ֔ךְ	און דיינע פיינדע וועלען דיר [6]שמייכלען
וְאַתָּ֖ה	אבער דו
עַל־בָּמוֹתֵ֥ימוֹ תִדְרֹֽךְ׃	אויף זייערע [7]העהען וועסט'ו טרעטען.
שְׁבִיעִי	שְׁבִיעִי

לד

CAP. XXXIV.

1. וַיַּ֨עַל מֹשֶׁ֜ה	1. און משה איז אויפגעגאנגען
מֵעַרְבֹ֤ת מוֹאָב֙	פון די עבענען פון מואב
אֶל־הַ֣ר נְב֔וֹ	אויף דעם בארג נבו,
רֹ֚אשׁ הַפִּסְגָּ֔ה	די שפיטצע פון פסגה,
אֲשֶׁ֖ר עַל־פְּנֵ֣י יְרֵח֑וֹ	וועלכע איז פאר ירחו.
וַיַּרְאֵ֨הוּ יְהוָ֧ה	און דער עוויגער האט איהם געוויזען
אֶת־כָּל־הָאָ֛רֶץ	דאס גאנצע לאנד,
אֶת־הַגִּלְעָ֖ד עַד־דָּֽן׃	גלעד ביז דן.
2. וְאֵת֙ כָּל־נַפְתָּלִ֔י	2. און גאנץ נפתלי
וְאֶת־אֶ֥רֶץ	און דאס לאנד
אֶפְרַ֖יִם וּמְנַשֶּׁ֑ה	פון אפרים און מנשה
וְאֵת֙ כָּל־אֶ֣רֶץ יְהוּדָ֔ה	און דאס גאנצע לאנד יהודה,
עַ֖ד הַיָּ֥ם הָאַחֲרֽוֹן׃	ביז דעם הינטערסטען מעער
3. וְאֶת־הַנֶּ֗גֶב	3. און דאס זיד־(לאנד)
וְאֶת־הַכִּכָּ֞ר	און דעם קרייז,
בִּקְעַ֧ת יְרֵח֛וֹ	דאס טהאל פון ירחו,
עִ֥יר הַתְּמָרִ֖ים	די פאלמען־שטאדט
עַד־צֹֽעַר׃	ביז צוער.
4. וַיֹּ֨אמֶר יְהוָ֜ה אֵלָ֗יו	4. און דער עוויגער האט געזאגט צו איהם:
זֹ֣את הָאָ֡רֶץ	דיזעס איז דאס לאנד,
אֲשֶׁ֣ר נִ֠שְׁבַּעְתִּי	וואס איך האב געשווארען
לְאַבְרָהָ֨ם	צו אברהם,
לְיִצְחָ֣ק וּֽלְיַעֲקֹב֮	צו יצחק און צו יעקב
לֵאמֹר֒	זאגענדיג:
לְזַרְעֲךָ֖ אֶתְּנֶ֑נָּה	צו דיין זאמען וועל איך עס געבען;
הֶרְאִיתִ֣יךָ בְעֵינֶ֔יךָ	איך האב דיר (עס) געלאזען זעהען מיט דיינע אויגען,
וְשָׁ֖מָּה לֹ֥א תַעֲבֹֽר׃	אבער דארטען וועסט'ו ניט איבערגעהן.
5. וַיָּ֨מָת שָׁ֜ם מֹשֶׁ֧ה	5. און דארט איז געשטארבען משה.

1) דאס איז א „צווי" מיט א ה"א נוספת, ווי עס איז צו זעהן פון די נגינה מלעיל. 2) מיט זיהן א. ז. וו. 3) גינסטלינג. 4) רייכקייט, ד. ה. ווי לאנג דו וועסט לעבען, אזוי לאנג וועסט'ו רוהיג, אדער רייך זיין. זעה רש"י. 5) ד. ה. א צופלוכטס־ארט. 6) חנפ'נען. 7) הויכע ערטער.

עבד־יהוה	דער קנעכט פון דעם עוויגען
בארץ מואב	אים לאנד מואב
על־פי יהוה:	אויף דעם עוויגען׳ס בעפעהל.
6. ויקבר אתו בגי	6. און [1]ער האט איהם בעגראבען אים טהאל,
בארץ מואב	אים לאנד מואב,
מול בית פעור	געגענאיבער בית פעור,
ולא־ידע איש	און קיין מאן ווייס ניט
את־קברתו	זיין גראב
עד היום הזה:	ביז היינטיגען טאג.
7. ומשה בן־מאה ועשרים שנה	7. און משה וואר הונדערט און צוואנציג יאהר אלט,
במתו	ווען ער איז געשטארבען;
לא־כהתה עינו	זיין אויג איז ניט דונקעל געווארען,
ולא־נס לחה:	און זיין [2](ליעבענס)־זאפט איז ניט [3]אויסגעגאנגען.
8. ויבכו בני ישראל את־משה	8. און די קינדער ישראל האבען בעוויינט משה
בערבת מואב	אין די עבענען פון מואב
שלשים יום	דרייסיג טעג,
ויתמו	דאן האבען זיך געענדיגט
ימי בכי אבל משה:	די טעג פון וויינען פון טרויער איבער משה.
9. ויהושע בן־נון	9. און יהושע, דער זוהן פון נון,
מלא	איז געווען פול
רוח חכמה	מיט דעם גייסט פון קלוגהייט,
כי־סמך משה	דען משה האט אנגע־שפארט

את־ידיו	זיינע הענד
עליו	אויף איהם.
וישמעו אליו בני־ישראל	און די קינדער ישראל האבען איהם צוגעהערט,
ויעשו	און זיי האבען געטהאן,
כאשר צוה יהוה את־משה:	ווי דער עוויגער האט בע־פוילען משה.
10. ולא־קם נביא עוד	10. און עס איז מעהר ניט אויפגעשטאנען א פראפעט
בישראל	אין ישראל
כמשה	ווי משה,
אשר ידעו יהוה	וועלכען דער עוויגער האט געקענט
פנים אל־פנים:	געזיכט צו געזיכט.
11. לכל־האתת	11. [4]בײַ די אלע צייכענס
והמופתים	און די וואונדערס
אשר שלחו יהוה	וואס דער עוויגער האט איהם געשיקט,
לעשות	צו טהאן
בארץ מצרים	אים לאנד מצרים
לפרעה	צו פרעה
ולכל־עבדיו	און צו אלע זיינע קנעכט
ולכל־ארצו:	און צו זיין גאנצען לאנד.
12. ולכל היד החזקה	12. און [4]בײַ דער גאנצען שטארקען האנד
ולכל המורא הגדול	און [4]בײַ דער גאנצען גרויסען פירכטבארקייט,
אשר עשה משה	וועלכע משה האט געטהאן
לעיני כל־ישראל:	פאר די אויגען פון גאנץ ישראל.

1) מען. 2) פײַנטקייט, פרישקייט. 3) אויסגעלאפען, פערפאלען, פערשוואונדען געווארען. 4) אין.

חזק

נשלמו חמשה חומשי התורה,
בעזר אלהים בראשית ברא,
אחרי שלשת שני עבודה קשה ומרה,
ביום ד׳ ערב יום מתן התורה,
שנת התרס״א.